

KEBİKEÇ

HELALLEŞTİK PAYAS

Yine boranlandı Şu dağların dumanı

Hançer vurup acarladın yaramı

(Mustuk Paşa Türküsü)

Şam-1 Şeref Yolu'nun Payas kanadına ulaşan alay, surre emininin güçlü sesiyle olduğu yerde durdu. Kllyenin kalın duvarları "Destur!" diye inledi. Bir sonraki adımlar havada asılı kalırken katırların sırtlarındaki yükler bu ani duruşla birkaç dakika sallandı. Recep ayının on ikinci gününde yola düşen surre alayı, güneşi yirmi defa batarken görmüştü ve Hicaz yolunu yarılama kzreydi. Surre torbaları ve beraberindekileri Mekke Şerifine teslim

edecekler, oradan yüklenenleri de Sultan'a sunacaklardı. Menzilin en kıymetlisi şüphesiz ki Kâbe örtüsü ve Kâbe kuşağıydı.

“Destur surre alayı! Kurt Kulağı'ndan sonraki hedefe varılmıştır. Avlunun sol cenahına geçile. Bedesten ve hamama varmadan evvel katırlarla atlar ahırlara çekile.”

Surre emini menzile giden yolda bir durağa daha varmış olmanın verdiği rahatlıkla emrindeki kafileye yol verdi. Bir tek, üç adamı durdurdu. Gönlüne yakın yerde, iç gömleğinin de içinde Mekke şerifine sunulacak mektubu taşıyan Mennan'ı, Kahire'de dokunan Kâbe örtüsünden sorumlu Şahin'i, bir de üzerinde Sultan'ın yüce adının yazılı olduğu Kâbe kuşağını taşıyan Osman'ı.

“Emanetlerinizin hâli nicedir?”

Üç ayrı ses konuştu. Seslerin ikisi kuvvetli, biri tiz çıktı.

“Emanetim emniyettedir!”

Sesin cılızlığını fark etmedi surre emini. “Varın dinlenin.” dedi. Emanetler canınızdan evveldir, unutmayın.” diye de ekledi. Kervan, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nin avlunda bir süre cıvıldaştı, sonra dağıldı. Kubbeli odalara çekilen yolcular biraz dinlenmek, karınlarını doyurmak ve hamamda gevşemekten gayrı bir şey istemiyordu. Payas'ın tatlı esintisi tüm bunların mümkün olduğunu fısıldadı bu kutlu yolculara. Bir vakit sonra bedestenden sohbetler, kahkahalar yükseldi. Takunya sesleri hamamdan avluya kadar gelirken avluda gevşenen üç beş adam bunu bir musiki gibi dinledi. Önleri sıra geçen Osman'ı da peşindeki kara gölgeyi de fark edemedi.

Surre emini, Sultan'ın mübarek ellerinin değdiği hilatını okşadı. Bıyık altından güldü. Yerde gezen karıncayı, menziline varmaktaki telaşını görüp kendinden benzerlik buldu. “Sırtımdaki yük kutludur, emanetleri kazasız belasız teslim etmek nasip olsun inşallah,” diyerek Külliye'nin tek minareli camisine doğru yürüdü. Osman'ın ardındaki gölgeyi o da görmedi.

Osman atının başına vardı. Sağrısını okşadı. Kenardan aldığı otları yem torbasına atıp torbayı şöyle bir salladı. Atın gözlerine baktı, “Bu ne mahzunluk Beyda,” diye çıkıştı. Hayvanın gönlünü almak için bir süre eğleştirdi. Nemli burnundan öperek vedalaştı. Sırtındaki heybenin ağırlığıyla bükülen belini ovaladı, odasına çekilmek üzere kederli adımlarla yürüdü. Osman'ın ardındaki gölgeyi Beyda fark etti. Huzursuzca tepindi, yersiz yersiz kişnedi. Hayvanlardan mesul adamcağız samanların üzerine yığılıp kalmıştı bile. Hayvanın hâlini duydu da duymazdan geldi, hiç oralı olmadan uyumaya devam etti.

Osman, odaya girince saman dolu döşeğin üstüne zor attı kendini. Heybeyi çıkarıp yanı başına koydu. “Bu, nasıl ağır bir yüküdür? Bu korku, içimdeki bu vesvese neden? İçimi de beni de kurtar Râb.” Dilinde kırık bir dua ile uykuya daldı. Derin ve kederli bir uykuydu bu. Kollarıyla sardığı kuşağı kâh uçurumlardan düşürdüğü kâh ateşlere attığı huzursuz bir uyku.

Ve o sabah kervan bir eksikle Külliye'nin avlusunda toplandığında surre emini burnundan soluyordu. “Gözümün önünden

ayrılmayın,” buyurduğu üç adamdan birinin eksik olmasına çok sinirlendi.

“Varın gidin Osman’ı uyandırın. Gaflet uykusu mudur? Bu ne densizliktir?”

Sesteki öfkeden korkan bacaklar Osman’ın kapısını açınca hepten titredi, tutmaz oldu. Yüreğinde bir hançerle yatan Osman’ın altındaki döşek bütün kanını emmiş, geriye yalnızca posası kalmıştı. Boynundaki tel ile çalı dibinde acımadan öldürülmüş bir yılmıyı andırıyordu. Burun delikleri şişmiş, gözlerinin beyazı çıkmış ortaya. “Yetişin,” diye bir feryat koıtu. Ses, avluyu aştı; gözetleme kulesine çarpıp Payas sokaklarında dağıldı. Bir evin kapı aralığından içeri süzöldü. Evdeki adam elindeki kuşağı bakıp şehvetle güldü.

Her yer arandı, tarandı. Askerler dört bir yana dağıldı. Külliyyede taş üstünde taş kalmadı bakılmadık. Şehrin sokakları, evlerin bacaları, kaftan içleri, kandil dipleri, kadınların gergefieri... yer yarıldı, Kâbe kuşağı içine girdi.

Surre emini Mekke’ye vardığında başı yerde, acısı yüreğindeydi. O günden sonra ne başı yerden kalktı ne de acısı dindi. Bir daha da surreye eminlik etmek şöyle dursun alaya bile katılmadı. Osman’ın eceli olan hançeri belinden hiç indirmeyip acısını kendine yakın tuttu.

Olay uzun bir süre konuşuldu. Sultan’ın bu katli ve gaspı hiç unutmadığı söylendi. Veziriazama yakın duran bir Payaşlının anlattığına göre hastalığının son günlerinde bile Sultan söylenir

dururmuş, “Payas illeri bana katili vermedi,” diye. Gücenmiş güya, “Payas ne yapıp etmeli kuşağı da katili de bana vermeliydi,” demiş. Zamanın Payaslı alimleri kafa kafaya verip bu girift mevzuyu çözmek için çok uğraşmışlar. Hafiyeler tutulmuş, iz köpekleri şehre sürülmüş amma ne fayda.

Sultan’ın lafı yalan da sayılmaz hani, Osman’ın yüreğini deşen katil senelerce bu güzelim topraklarda saklanıp döl vermedi mi? Demirci ustasının bir döneke olduğunu Payaslılar nereden anlayıp da bilsin? O da bu bilinmezliğin verdiği rahatlıkla elini kolunu sallaya sallaya arşınladı Arasta’yı, “Demirin hasını bu eller yapar,” dediği ellerindeki kanı unuttu da kavil üzere teslim edeceği, karşılığında sandık sandık altın alacağı kuşağı hiç unutmadı.

Bir sabah Cin Kulesi’nin dibinde ölü olarak bulunmasaydı hayalini kurarken kendinden geçtiği altınlarıyla mutlu bir ömür sürebilirdi.

Takribi dört yüz yıl sonra iki genç adam Cin Kulesi’ni karşıdan gören bir ağaç dibine oturmuş, pek de tat vermeyen bir muhabbete dalmışlardı.

“İçimdeki sıkıntının beni öldürmesinden endişe ediyorum Ahmet. Günlerdir uyuyamıyorum. Gözlerim ve bedenim ruhumdan bağımsız bir halde uyumak aşkı ile yanıp tutuşurken bir şey ruhumu ellerinin arasında sıkıyor, sıkıyor. Uyku ile uyanıklık arası bir hâl çöküyor üzerime. Onda da hep aynı kâbus. Sesleri, kabuslarımdan alıp sana dinletseydim ne demek istediğimi anlardın. O, kuşağı bul diye inledikçe ben azap çekiyorum. Ebeninem muska yazıp taktı

boynuma. Al bak, keçi kılının ardında kovucu dua. Yine olmadı, yine olmadı.”

“Bunun iki hâl çaresi var aslanım. Ya adam gibi bir asabiyeçiye görüneceksin ya da rüyandaki o herif ne istiyorsa yapacaksın. Aylardır aynı tantana. Hafta sonu Fındık Yaylası’na gidelim bizimkileri de alıp. Hepimize iyi gelir. Ebenine beni de okusun üflesin bakalım, belki gönül yarama merhem olur. Sana bir şey diyeyim mi uykusuz kalmak âşık olmaya yeğdir. Senin geceleri ıstırap çekiyor ruhun. Bense günün her saati ateşler içinde yanıyorum. Baias’ın gördüğü en âşık adam ben olabilirim.”

“Kes zırvalamay! Ahmet. Sen bari yapma. Gülten’e meylinle benim hâlimi nasıl kıyas meselesi yaparsın. Söylerim bizimkilere hazırlık yaparlar hafta sonuna. Babam imkânı yok gelmez. Hatta beni bile salmayabilir. Yüklü bir sipariş almış. Yurt dışına Osmanlı işi demir hançer yapacak. Bir tane örnek bırakmış adam. Sabah tezgâhta görünce kanım çekildi. O hançer...”

“Ooo gençler, görünmüyorsunuz hiç,” diyen ses Mümtaz’ın lafını en can alıcı yerinde ortadan ikiye bölüp de atıverdi kenara. Laf orada unutuldu kaldı. Sarı Selim Cami’nin yanık sesli müezzini Hafız Hoca gençleri paylamak için iki ezan arasını fırsat bilmiş, bir sandalye çekip yanlarına oturmuştu bile. Daha bıyıkları terlememişti Hafız Hoca’yı tanıdıklarında. Hünkâr Zeytini’nin dibine çökmüş, ölü kedi için ağlayan iki sabiyi görür görmez ciğerine bastı Hoca. Sonrası da muhabbet, yarenlik, medet.

Hoca havadan sudan konuştu biraz. Camiye dadanan hırsızları, Fatih Mahallesi'ndeki kazayı, Çınarlık'ta güreş tuttuğunu anlattı. Gülecek oldu, baktı karşısındakilerin keyfi yok. Ötelediği soruyu sordu. "Anlat bakalım Mümtaz, devam mı senin efsunlu hâller?"

Mümtaz anlattı, Hoca dinledi. Ahmet günlerdir içine çekildiği kâbusları tekrar tekrar dinlerken sıkıldı, Hoca olmasa cebindeki tütünden bir dal sarıp Gülten'i düşünmek vardı ama yapamadı.

"Hem de nasıl Hocam. Günlerdir gözüme uyku girmiyor. Rüyamda hep aynı yerdeyim. Külliye'nin avlusunda. Etraf kalabalık. Katır yüklü kervanlar, takunyalı peştamalli adamlar. Bir temaşa, bir uğultu ki sorma Hocam. Bir adamın peşindeyim. Adam çok sıkıntılı, bunu hissediyorum. Anlam veremediği bir endişenin koynunda, eliyle yüreğini sıvazlıyor ama yok o şey geçmiyor. Bütün o hengamenin içinde adam hayvanların yanına gidiyor. Bir atın başında oyalanıyor. At nasıl güzel, kapkara parlak tüyleri. Ama at üzgün, adam kadar üzgün. Dışarıyı panayır yeri gibi. Aralarına karışmak, görünmez olmak istiyorum. Adamın sırtında bir heybe var ki nasıl ağır. Belini de gönlünü de eğmiş gibi. Kubbeli odalardan birine atıyor kendini. Kapının dışındayım ama içeriyi görüyorum. Heybesini yanına, saman döşeğin üstüne alıyor. Heybe yanıyor yanı başında. Heybe konuşuyor. "Payas illeri bana katili vermedi. Payas illeri bana katili vermedi." Davudî bir ses. Adam çok utanıyor bunu duyunca, eziliyor."

Hoca duydukları karşısında şaşırıldı. Gözleri büyüdü, eli yüreğine giderken Mümtaz 'ın lafını karnından yarıverdi.

"İşte burada dur bakalım Mümtaz oğlum. Rüyanın aslı var sanki. Bir rivayet vardır bilir misin bilmem. Hoş, bilseydin peşine düşerdin. Bundan yıllar evvel şadırvanın gölgesinde serinleyen bir ihtiyar bahsetmişti de öyle haberdar olmuşum. Buna benzer bir sitemden söz etmişti. Sen rüyanı anlat bakalım, benzeşiyor mu?"

Ahmet sandalyesinin ucunda huzursuzca kıınıldandı. "Söyleme böyle şeyler Hocam, korkarım ben. Uyurken arkası açık kalmıştır. Rüyanın aslı mı olur?"

"Olur Ahmet olur. Anlatsın bakalım nedir, ne değildir?"

"Oradayım Hocam, kapının önünde. Kapı camdan sanki her şeyi görüyorum. Adam sırt üstü uyuyor. Rüyanın içinde rüya görüyorum. Adamın rüyalarını, uçurumu, yangını, heybeyi... Adamın yüzü ter içinde. Düşünün ağırlığıyla inerken kapının dışından varla yok arası bir ses duyuyor. Yemenilerimin tüyden hafif gıcirtısı. Aç nefesimin korkutucu ağırlığı. Sonra kapının tokmağındaki güçlü ellerim. İtiyorum kapıyı, odaların önünde çıt çıkmıyor. Gözetleme kulesindeki muhafız uyuyor. Kara bir gölgeyim, odaya sızıyorum. Düşlerin içinde oradan oraya savrulan adam, yabancı ruhu hissedip gözlerini açıyor. Üzerine eğilmişim. Elimde bir tel, adamın üzerine çullanıyordum. Ne bağırma ne de karşı koymaya vakti var. O kadar çok sıkıyorum ki boynunu, kollarım ağrıyor. İncecik kan süzülürken kuvvetli bir titreme ile ruhunun bedenini terk ettiğini, boşlukta süzüldüğünü hissediyordum. Şehvetle gülüyordum. Adamın üzerinden kalkıp belimdeki hançeri yüreğinin ortasına saplıyordum. Kan. Çok

kan. Heybeyi kaptığım gibi görünmez oluyor, rüzgâra eş kaçıyorum oradan."

Mümtaz sustu. Anlatıklarının ağırlığı bu ayam pucharında Payas'ın üzerine çöktü sanki. Bulutlar kararmaya başladı. Yerde üç beş bartlak peyda oldu. Uzaklardan bir ses duyuldu. "Sıcacık müşebbeklerim var! Çıtır çıtır, bol şerbetli müşebbekler!" Ahmet'in nefsi kayıverdi. "Olsaydı üç tane yerdim," diye bir istek geçti aklından. Yanındakiler bunu fark etmiş gibi utandı. Hoca elindeki tespihin imamesini avucuna aldı, sakalını sıvazlarken sordu, "Bu kadar mı rüyan?"

"Değil Hocam. Bir de ses var. Acı bir yakarış. O adamı öldürdükten bir vakit sonra ben de ölüyorum. Beni öldürüyorlar, tanıdık bir yerde. Karanlık bir yer ama taze çimen kokusunu tanıyorum gibiyim. Onlar iki kişi. Bana sürekli kuşak nerede, diye soruyorlar. Altınlar, diyorum. Gülüyorlar. Vuruyorlar ve ben onlar vurdukça susuyorum. Ben sustukça onlar vuruyor. İn cin yok ortalıkta. Ayı gökten almışlar. Ellerinde kalın bir urgan, bir de bıçak. Kan var. Çok kan. Ölüyorum. "Kuşağı bul Mümtaz," diye diye, "Meryem Ana Çeşmesi, kilise, gün yanı" diye diye hırıl hırıl ve kendime seslenerek ölüyorum. Hocam medet! Ölüyorum."

Hoca "Dur hele oğlum. Ölmek öyle kolay mıymış? Hem orada ölen sen değilsin. Sen onun medet umduğusun. Vakit yaklaştı, hadi bakalım evvela camiye," deyince üçü birden ayaklandı. Hoca yol boyu rivayeti anlattıkça Ahmet ile Mümtaz kendilerinden geçti,

koru, ŐaŐkınılık, heyecan... Hele Mũmtaz. İnanmadı. DũŐlerinin yettiğine aklı bir tũrlũ yetmedi.

Hũnkar Zeytini o gece asırlar önce len Osman'ın yasını tekrar tuttu. Namaz bitip de cemaat dağılıncı dallarının altında sığınan  nefesi sakladı. Onları hayretle dinledi. "Demek Kũllye'deki o cinayetin de gaspın da sorumlusu Şu tertemiz Mũmtaz'ın bũyũk bũyũk dedesi ha? Demircilerin piri Rũstem Reşit. Hey gidi hey! O hũnerli ellerle hem de! İnsan Kâbe kuşağını dũŐmana satar mı? Eyvahlar olsun ne gũnlere kaldık!"

AĐaŐ duyduğu ne varsa sustu. Kimseciklere bir Şey demedi. Yıllar sonra aŐıĐa çıkan sırrın mutluluğunu dalından yapraklar dökerek yaşadı. Gecenin karanlığında yavaş yavaş kaybolan  adamın ardı sıra bakarken gũlũmsũyordu nkũ nereye gittiklerini ve sonrasında olacakları tahmin ediyordu.

 adam aldıkları karar üzre yola koyuldular. Sokullu Mehmet Paşa Kũllyesi'nin nũnden geçerken bir ses iŐittiĐini zannetti Ahmet. "Hocam, Osman teŐekkũr ediyor," dedi. Hoca gũldũ. "Sultan'dır o. "Bence bũyũkdedem Rũstem Reşit," diye ekledi Mũmtaz.  adamın omuzunda  adam. Bugũnden geçmişe yũrũdũler. Şimdiden dũne doğru uzadı gece. GũneŐ makamına kurulmadan, Payas uykudan uyanmadan emaneti bulmalıydı. Omuzlarındaki  adamı toprağın altına huzurla salmalıydı.

Meryem Ana ŐeŐmesi'ne vardılar. Uzaklarda cılız bir ay ışığı, dillerinde besmele. Mũmtaz gergindi, belli etmese de korkuyordu. YũreĐine, hayatının ortasına reklene bũyũkdedesine öfkesi

dinecek gibi değildi. Dönek olduğu için, dinini imanını altına sattığı için, zavallı Osman'ı gözünü bile kırpmadan öldürdüğü için deli gibi öfkeliydi. Ellere baktıkça dedesinin ellerini görüyor, haykıra haykıra ağlamak istiyordu. “Elimde kan var Ahmet. Soyumda kan var Hocam!” Hoca, halden bilendi. İşin olurunu söyledi.

“Oğlum dedenin ruhu azap içinde. Ancak kuşağı yerine teslim edince huzura erecek, arınacak. Âmâki yapmaz isen rüyaların da huzur bulmayacak. O yattığı yerde, sen burada azap içinde yaşayacaksınız. Râb izin vermeseydi, bu hadise cereyan etmeyecek, sana bunlar malum olmayacaktı. Rabbi mi aşmak istersin? Kime bu öfken? Hele bir dizginlen! Sonra da el birliği ile kuşağı gizlendiği yerden çıkaralım.”

Çeşmenin başında durdular. Şifalı sudan içip tazelandiler. Hoca, kilisenin doğu yanına çevirdi adımlarını. Besmeleyle vurdu elindeki kazmayı toprağa. Defalarca. Birbiri ardına...

“Burada mı vaftiz edilmiş Hz. İsa sahiden?”

“Öyle diyorlar. Uzun yıllar ziyaret etmiş burayı Hristiyanlar. Mümtaz sen de bilirsin, senin dayı oğlu çok insan taşıdı buralara. Öyle değil mi?”

“Öyle Hocam öyle.”

Bu kadardı Mümtaz. Kısa kısa cevaplarla içindeki heyecanı, korkuyu ve öfkeyi bastırmaya çalıştıkça daha bir hiddetli vurdu kazmasını. “Bir oruk olsa da yesem,” diyen Ahmet'i de, “kuzzulkurt!” diyen

Hoca'yı da duymadı. Aynı yeri kazdı ha kazdı. Orada olduğunu bilerek kazdı. Yanılmadı da.

Kazmanın ucu sert bir şeye çarptığında durdu. Terli ellerindeki kazma düştü, omzu hafifledi. Rüstem Reşit inmişti. “Buldum. Sultan'ın kuşağı. Kabe kuşağı. Dedemin çaldığı mübarek emanet. Buldum!”

Gözlerinden akan yaşları zapt etmesi ne mümkün. Sevinçle kedere asbab biçilir mi? Gizleyemedi işte o da. “İn çukura hadi, tut şunun ucundan Ahmet. Allah vere çürümemiş ola,”

“Çürür mü aslanım, Kâbe kuşağı bu. Hadi besmeleyle, üç deyince!”

Üç, dediler ve sandığı saklandığı yerden çekip aldılar. Üç hızlı nefes, peş peşe. Kurt kovalamıştan beter. Titreyen altı el. Zangır zangır. Havada dört yüz yıl evvelinin yıldızları. “Haydi,” deyince Hoca, Mümtaz kaldırdı kapağı. Kaldırdı ki ne göreler? Kapkara bir kumaş üzerine altın yaldızlı işleme. Daha dün Payas'ın hünerli kızlarınca işlenmiş gibi tazecik. Bezyağı kumaş üzerine, telis dikilerek Sultan'ın adı ve “Allah'ın hiç kimseye ve hiçbir şeye ihtiyacı yoktur,” ayeti kerimesi yazılmış. Üçü de büyülenmiş gibi kuşağa bakarken uğultuyu duymadılar bile. Meryem Ana Çeşmesi'nin önüne doğru bir karartı oldu, üçü de görmedi...

Alay dört yüz yıl süren bir yolculuktan gelmekteydi. Arkaları sıra atlar, katırlar. En önde surre emini. Başını yerden kaldırmış,

göğsü dik. Belindeki hançer yerinde yok. Sultan'ın ellerinin değdiği hilatını okşuyor, her adımı yeri göğü sallamakta.

Sağ yanında Osman. Sırtında heybesi. Ama beli bükülmemiş, ama kanı çekilmemiş. Boynunda tel izi yok, yüreğinde hançer yok. Sırtında taşıdığı emanetin gururuyla parlıyor gözleri. Kâbe kuşağını yerine teslim etmek kaç kula nasip olur ki?

Osman'ın dizi dibinde Rüstem Reşit. “El aman,” diliyor, af istiyor. Osman'ın gözlerinin içine bakabilse o da görecekti pişmanlığı. Ama bakamıyor, utanç baş eğdiriyor. Ezilmiş, sinmiş, küçücük kalmış. Vicdan dağ gibi adamı yutuvermiş. Hançer onun belinde. Üstünde kan yok, ayca parlıyor. Demircinin elleri de pakça, katil eli gibi değil asla. Her şey bir af kadar yakın, bir red kadar uzak.

Derken Osman'ın sırtındaki heybeden bir ses yükseliyor. Davudi bir ses. “Helalleştik Payas ili. Katilin hükmü sizin ola.” Osman, bu sesle toparlanıyor. Yüzünde bir gülümseme.

“Affettim demirci, katıl sen de alaya!”

PAYAS'TA SURRE ALAYINI BEKLERKEN

Uçak Hatay üzerinde yarım kavis dönüşünü tamamladı. Havalimanın üzerinde piste paralel olarak kademe kademe alçalmaya başladığında artık masmavi gökyüzüne ve bembeyaz pamuk yığınlarına veda etme zamanı gelmişti. İniş takımları hazırlandı ve tekerlekler usul usul açıldı. Bir süre piste yakın mesafede yol alan tekerlekler, yeterli buldukları bir sürenin sonunda hafif bir dokunuş eşliğinde pistle buluştular. Tekerleklerin pistle yakın temasa geçerek yaptığı bu yumuşak iniş anında yolculardan kopan alkış, bu güzel inişin onlarda karşılığını bulduğunun göstergesiydi. Gösterge, pilotun yüzüne yayılan kocaman bir gülümsede somutlaştı. Hostesin kemerlerin açılması yolundaki talimatıyla yolculuk son buldu. Erdener, Elizabet ve John uçaktan indirilen bagajların bulunduğu döner platformdan bavulları alıp çıkış kapısına yöneldiler. Sevinç içinde havalimanından çıktılar. Dışarı çıktıkları anda yerden yükselen inanılmaz derecede sıcak ve nemli hava dalgası yüzlerine çarpmıştı. Havalimanının klimalı serin ortamına alışmış vücutları havadaki nemin etkisiyle bir anda terden yapış yapış olmuştu. Erdener ilgiyle etrafına bakınan arkadaşlarını kendi hallerine bırakarak telefonunu çıkarttı. İnternet üzerinden iletişime geçtiği araba kiralama şirketinin göndereceği arabanın plakasına baktı. Başını kaldırdığında arabanın çoktan gelmiş ve kendilerini beklemekte olduğunu gördü. Memnuniyetle otomobile doğru yürüdü. Elizabet ve John da

Erdener’i takip ettiler. Erdener bavulları arabanın bagajına yerleştirip direksiyona geçti. Elizabet ve John da arka koltuğa... Indiana’dan yola çıkmış ve 18 saat süren aktarmalı uçak yolculuklarının sonunda nihayet Türkiye’ye gelmişlerdi fakat hiçbirinde en ufak bir yorgunluk emaresi yoktu. Uçaktaki uzun saatleri uyuyarak geçirmiş olmalarının verdiği dinlenmişliğin yanı sıra Erdener ülkesine kavuşmanın, Elizabet ve John da yepyeni bir ülkeye gelmiş olmanın heyecanı içindeydiler. Erdener kontağı açarken aynadan gördüğü, meraklı kaçamak bakışlarla etrafı kolaçan eden arkadaşlarına gülümseyerek baktı. “Eee, artık Türkiye’me, biraz sonra varacağımız memleketim Payas’a hoş geldiniz diyebilirim arkadaşlar. Hoş geldiniz!” Neşe içinde gülümseyen çift, Amerikan aksanlı kırık bir Türkçe’yle Erdener’e cevap verdiler. “Hoş bulduk Erdener, hoş bulduk.”

Otomobil hareket ettiğinde Elizabet ve John, çevrelerindeki keşfedilmeyi bekleyen yepyeni yüzlere ilgiyle bakıyorlardı. Hatay havalimanından ayrılıp Ovakent yolu üzerinden otobana çıktılar. Erdener’in sevinçten içi içine sığmıyordu. Tam beş yıldır memleketine gelmemişti. O kadar özlemişti ki memleketini hele de ailesini, kelimelere sığmaz. Watsapp’tan görüntülü konuşmak kafi gelmiyordu özlemini dindirmeye. Annesi, babası, babaannesi burnunda tütüyordu. Hacettepe Üniversitesi, Halkbilimi Bölümü’nden bölüm birincisi olarak mezun olduğunda üniversitesi, onu master yapması için Amerika’ya, Indiana Üniversitesi, Folklor Enstitüsü’ne göndermişti. Indiana Üniversitesi’nde master döneminde çok başarılı bulunmuş ve kendisine asistanlık verilmişti

böylece aynı üniversitede doktorasına devam etme şansını yakalamıştı Erdener. Dünyaca ünlü halkbilimcilerden ders alıyordu. Epik destanların işlendiği Karşılaştırmalı Dünya Halkları Edebiyatı dersinde Karakeçili Türkmen aşiretlerinin çok zengin bir destan geleneğine sahip olduğunu anladı. Erdener bir Karakeçili yörügüydü. Her ne kadar göçer yörük hayatı yaşamamış olsa da o bir yörüktü nitekim hiç tanımadığı büyük dedesi ve büyük annesi göçer yörük olarak yaşamışlar ve göçer yörük olarak tebdil-i mekân eylemişlerdi. Erdener onların başlarından geçen hikâyeleri, yerleşik hayata geçmiş olan babaannesi ve dedesinden dinleyerek büyümüştü. Büyük dedesinin aksine onun oğlu yani Erdener'in dedesi göçer yörük olmak istememiş ve toprak yerine denizi tercih etmişti. Dede, o içindeki tarifi imkansız deniz sevgisi, deniz özlemiyle hayvancılık yapamamıştı ama çok iyi bir balıkçı olmuştu. Ailede bir anlamda göçer yörük yaşantısının devamlılığını sağlayan tek kişi çok şükür ki hala hayatta olan babaannesiydi ve koca çınar babaanne hala kök boyalarla yün boyayıp yörük halıları, yörük kilimleri dokuyordu. Dedesi, babasının okumasını istemiş ve onu meslek lisesine göndermişti. Erdener'in babası demir çelik fabrikasında çalışıyordu. Annesi de terziydi. Küçük bir dikiş makinasıyla evde mahalleliye dikiş diker, herkesin düğününe, bayramına hızır gibi yetişirdi. Erdener, bayram günlerinde “Benim bluzum bitti mi Firdevs Hanım? Ya benim eteğim Firdevs Teyze?” diyerek heyecan içinde kapılarına yığılan komşularını gülerek yad etti. Erdener hocalarına, bir yörük olduğunu söyleyip yörük epik destanları konusunda araştırma yapmak istediğini dile getirdiğinde, hocaları onun sözlerini büyük bir

heyecanla karşılamışlar ve bu araştırmayı yapması için onu memleketine, Türkiye'ye göndermeye karar vermişlerdi. Elizabet ve John, Indiana Enstitüsü'nde asistandılar. Bu yeni evli Türkolog çiftin yörük aşiretlerini çalışmak istemeleri tamamen bir tesadüftü. Ve sonunda Erdener, yörük epik destan geleneğini; Elizabet ve John da yörük folklorunu araştırmak üzere yirmi bir günlüğüne Türkiye yollarına düşmüşlerdi. Erdener anılarına dalmış, farkında olmadan tatlı tatlı gülümsüyordu. Onun böyle tatlı tatlı gülümsediğini aynadan gören John: “Ne o? Memlekete gelmek sana iyi geldi galiba.” Erdener bir anda anılarından sıyrılıverdi. Yüzünde aynı kocaman gülümsemeye: “Nasıl gelmesin yahu? Beş koca yıl geçti, yol parası vermeyeyim diyerek sabredip memleket hasretiyle yandığım...”

Gülüş cümbüş yolculuk ederek önce İskenderun'a gelmişler oradan da Orhangazi, Sarıseki, Azganlık, Karayılan'ı geçip bir saat içinde Payas'a varmışlardı. Erdener adeta memleketini gözleriyle kucaklamak istercesine heyecan içinde her köşeye özlemle bakıyordu. Bir süre caddede yol aldıktan sonra hedeflediği noktaya gelmişlerdi. Uygun bir yer bulup arabayı park ettiler. Erdener arabadan indi. Arka kapıyı açtı, hayranlıkla karşılarındaki devasa yapıyı izleyen Elizabet ve John'a: “Buyrun efendim. Huzurlarınızda Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi!...”

Aradabandan inip külliye doğru yürümeye başladılar. 16. yüzyılda Sokullu Mehmet Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılan ve kervansaray, arastası, hamamı, camisi, medresesi, sübyan mektebi, hanı, tabhane odaları, imarethanesiyle tam on üç bin

metrekareye yayılan bu külliye Osmanlı mimarisinin en güzel örneklerinden biri olma özelliğini adeta gururla sergiliyor, tüm haşmetiyle yıllardır memleketine hasret kalan Erdener'le arkadaşlarını kucaklıyordu. Erdener memleketinden uzakta kaldığı uzun zaman içinde külliyenin belediye tarafından aslına uygun olarak restore edilmiş olduğunu sevinçle fark etti. Külliye bu haliyle geçmişte nasıl kullanılıyorsa o şekilde kullanılmaktaydı. Sanki tarih canlanmıştı. Külliyenin kapıları ardına kadar açıktı. Erdener ardına kadar açılmış bu davetkar kapıları görünce misafiri pek seven dedesinin dilinde pelesenk olmuş sözünü hatırladı, “Misafiri aziz tut ki sen de Allah'tan izzet bulasın!” Büyük bir sevecenlikle arkadaşlarına baktı. İçinden, “Misafirlerimi aziz tutacağım dedeciğim, dilerim Allah'tan izzet bulurum.” dedi. Külliyenin kocaman kapılarından içeriye girdiler. Erdener onları önce arastaya götürdü. Arastanın üzerine kitabe yerleştirilmiş taç kapısından içeri girdiklerinde, kavurucu güneşten kurtulmanın rahatlatıcı etkisine onları saran serin havanın etkisi de eklenmişti. Elizabet ve John duraksamışlardı. Erdener arkadaşlarının neden duraksadıklarını anlamak için dönüp onlara bakınca Elizabet ve John'un önce arastanın çift renkli taşlarla örülmüş kusursuz duvarlarına, bu duvarlardaki emsalsiz duvar işçiliğine, bu mükemmel tasarımı duvarların üzerinde yükselerek örten tonoz çatıya sonra önlerinde karşılıklı yerleşmiş, birbirinden farklı ürünler satan kırk sekiz dükkana hayranlıkla baktıklarını gördü. Göğsü gururla dolmuştu. Evvela kendini toparlayan Elizabet oldu. Genç kadın bir çocuk sevinciyle çarşının içinde koşarak yol almaya başlamıştı. Gördüğü

her dükkada duruyor, birbirinden güzel el yapımı takıların birini bırakıp birini alıyor, yüzükleri, bilezikleri, küpeleri tek tek parmaklarına, bileklerine, kulaklarına takarak deniyor, Türk işi sim sırma işlemeli kına gecesi kıyafetlerini merakla inceliyor, gelin başlıklarını başına geçiriyor, pul işleme kırmızı gelin tüllerini boynuna atıyor ve sürekli olarak John'a fotoğrafını çekmesi için ısrar ediyordu. Elizabet yandaki dükkana dalmıştı. El örmesi banyo liflerini, oyalı tülbentleri, dantel sehpa örtülerini; tesbihleri, Payas amblemlili anahtarlıkları, küçük heykelcikleri teker teker eline aldı, en çok beğendiklerini tezgahın üzerinde bir kenara ayırdı. O sırada yandaki ayakkabıcı dükkanının önündeki askıya sıra sıra asılmış kırmızı yemenileri gördü. Hemen bir tanesini kaptı ayağına geçiriverdi. Şöyle sağından solundan bir bakış attı, güzel olduğuna kanaat getirince lifleri, tülbentleri, sehpa örtülerini; tesbihleri, anahtarlıkları, heykelcikleri, kırmızı yemenileri kucağına doldurup hepsini satın almak üzere dükkana daldı. John ise karısının fotoğraflarını çekmekten iki arada bir derede kendini kurtarabildiği anda soluğu araştırma konularından biri olan maddi kültür unsuru yörük halılarının, yörük kilimlerinin satıldığı dükkanların önünde alıyordu. Böyle anlardan birinde John, yaşlı bir dedenin halıcı dükkanı önünde durdu. Yaşlı dede, John'a gülümseyerek, "Hoş geldin." dedi. John'un dalgın dalgın yörük halılarından gözünü ayırmadan kırık Türkçe'siyle yaşlı dedeye cevap vermesiyle halıların dilsiz ama görsel ve dahi düşsel dünyasına dalması bir olmuştu. Kutsal bir emanete dokunurcasına küçük yörük kilimlerinden birini eline aldı. Şimdi kilimi okşayarak onun muhteşem desenlerini birer

birer inceliyor, desenlerin işaret ettiği sembolleri mırıltıyla anadilinde kendi kendine anlatıyordu. Halı satıcısı yaşlı dede, John'ın sözlerinin bir tek kelimesini bile anlamamıştı. Fakat o ince ruhundaki yüce gönüllükle, o atalardan, dedelerden miras kalan Anadolu irfanıyla John'un sözlerini o kadar güzel mimiklerle karşılıyordu ki John adamın anadili gibi İngilizce bildiğine yemin edebilirdi. Kilimi satın almak isteği üzerine yaşlı adamın fiyatta yaptığı hatırı sayılır indirim, John'un yaşlı adamın bildiği dillerin sayısının ikiden daha fazla olduğunu düşüncesini pekiştirmişti. Bu üçüncü dil de hiç kuşkusuz gönül diliydi... Erdener arastadaki küçük kahvenin küçük hasır sandalyelerinden birini çekip oturdu. Çayını söyledi. Az sonra elinde tavşan kanı çayıyla arkadaşlarının çizdiği renkli manzarayı zevkle seyrediyordu. Karı koca arastanın bütün dükkanlarını gezip uzun uzun zevkle alışveriş yapmışlardı. Geri dönerlerken Elizabet bu sefer baharatçı dükkanlarını keşfe koyulmuştu. Arastanın bütün baharatçıları tek tek ziyaret edip değişik değişik baharatlar satın aldılar. Erdener saatine baktı ve büyük bir istekle kahvenin küçük hasır sandalyesinden fırladı. İşte şimdi tam onun hayal ettiği saate denk gelmişlerdi. Öğle ezanı vakti erişmişti. "Gelin, şimdi sizi benim için çok özel bir yere götüreceğim."

Yeni evli çift memnuniyet ve merak içinde daha önce hiçbir benzerini görmedikleri bu egzotik, bu buram buram tarih kokan yapının her yerine ilgiyle bakarak Erdener'i takip etmeye başladılar. Arastadan çıkıp sola döndüklerinde ezan okunmaya başlamıştı. Yine bir taç kapıdan geçip Sarı Selim camisine girdiler. Bahçenin orta

yerinde tek ana gövdeden çıkıp yaklaşık bir buçuk metre yukarıda üç gövdeye ayrılan, tepe çatısı kırk metre karelik kocaman bir alanı kaplayan burum burum burulmuş dünyanın meyve veren en yaşlı zeytin ağacını gören Elizabet ve John yine dumur olmuşlar konuşamıyorlardı. Erdener onlara dönüp: “Bu zeytin ağacı, hala meyve vermeye devam eden dünyanın en eski zeytin ağacıdır. Yılda üç yüz kilogram zeytin verir ve mahsülü toplanır.” Erdener çok eski bir dostuna rastlamışcasına zeytin ağacına doğru seyirtti. Elini uzatıp sevgiyle ağaca dokundu. Ellerini zeytin ağacının üzerinde gezdirmeye adeta onu sevip okşamaya devam ederek kaldığı yerden sözlerine devam etti. “16. yüzyılda burası kocaman bir zeytinlikmiş. Sokullu Mehmet Paşa buraya bu külliye yapıtırmak istediğinde, zeytinliğin bedelinin iki katı altın ödeyerek zeytinliğı satın almış. Fakat zeytinliğin eski sahibi yaşlı ninenin Sokullu’dan bir ricası olmuş. Ninecik bu zeytin ağacını kesmemesini istemiş ondan. Sokullu tabi ki yaşlı ninenin gönlünü kırmamış. Bu zeytin ağacını caminin bahçesinde bırakmış.” Başını kaldırdı zeytin ağacının caminin her yanını kaplayan dallarına baktı. Elini kulağına götürdü. Önce kulağını hafifçe çekti eşgüdümlü olarak orta parmağını diğer parmaklarından üstte tutup elini yumruk yaptı ve parmağının ucuyla ağacın gövdesine iki kere vurdu: “Şeytan kulağına kurşun! Maşallah, nazar değmesin sana benim güzel ağacım, benim çocukluğum!” Derin bir iç çekerek ağaca destek vermek için dallarının altına konulmuş iki direğe bakarak: “İşte bu ağaç altı yüz yıldır burada ve her ne kadar iki büyük dalına destek konulmaya ihtiyaç hissetse de

siz bunu fazla önemsemeyin arkadaşlar. Benim zeytin ağacım yüzyıllara meydan okuyor ve hala dimdik ayakta!”

Elizabet ve John, her ne kadar Erdener’in yaptığı ritüele bir anlam veremediyse de dinledikleri hikâyenin etkisiyle bir zaman yolculuğuna çıkmış, ışık hızıyla asırlar önceye gitmişlerdi. Bütün bahçeyi kaplayan burum burum burulmuş, birbirine dolanmış dallarıyla devasa zeytin ağacını hayranlıkla izlerken kuş seslerinin ve şadırvan şırıltılarının eşlik ettiği mistik bir zaman içinde, zeytin ağacının başında durmuş söyleşmekte olan Sokullu Mehmet Paşa ile yaşlı ninenin konuşmalarını dinlemeye başlamışlardı. Onları çıktıkları zaman yolculuğunda bırakan Erdener hızla şadırvana gitti. Abdestini alıp cemaatle birlikte camiye girdi. Caminin o çok özlediği, ruhuna huzur veren kokusunu derin derin içine çekerken çocukluğunda dedesiyle birlikte namaz kıldıkları her zamanki yerlerine doğru yürüdü. Burası caminin iki büyük kubbesini destekleyen iki küçük kubbesinden ikincisinin altında, minberin sağındaki camın önüydü. İmamın arkasında saf tuttu. Huşu içinde namazını kıldı. Sağ salim memleketine kavuştuğu için Allah’ına şükretti. Camiden çıktığında Elizabet ve John çıktıkları zaman yolculuğundan henüz dönmek üzereydiler. Erdener onların, Osmanlı mimarisinde erken devir camilerinde görülen ters “T” planına sahip caminin avlu zemininden yüksek tutularak inşâ edilmiş revaklarına, revakların üzerinde duvarlar boyunca sıralanmış odacıklarına ve bu odacıklarla husule getirilen hanegah ile çevrelenmiş avlusuna, orta yerdeki şadırvanına, az ötesindeki sarnıcına beğeniyle bakarlar

yüzlerinde oluşan şaşkın ifadeyi gördüğünde mimiklerine hakim olamayarak gülmeye başladı. Namaz kılan cemaatin camiye boşaltmasını beklerken arkadaşlarına, hanegahtaki kapısı ve penceresi avluya açılan on sekiz küçük odacığın mutasavvuf olma yolunda ilerleyen müritlere tasavvuf eğitimi verilen sınıflar olduğunu anlattı. Cami boşalınca kimseyi rahatsız etmeden usulca dışarı çıktılar. “Az sonra yaşayan tarihlerden bir tanesine daha konuk olacaksınız arkadaşlar, sakın şaşırmayın!”

Caminin yanındaki sübyan mektebinin muhteşem bahçesine merakla bakan karı kocayı kollarından sürükleyerek karşı avluya geçirdi. Biraz yürüdüktan sonra Payas Kalesi’ne gelmişlerdi. Kale ile külliye birbirine çok yakındı. Külliye'nin batısında kalan kalenin etrafı hendeklerle çevriliydi. Erdener artık bir delikanlı olduğu vakitlerde Mimar Sinan’ı ve onun eserlerini çok merak etmiş, onunla ilgili her şeyi okumuştur. Yaptığı bu okumalarla Koca Sinan’ın Payas’taki eserleri hakkında birçok bilgi edinmiş, bu bilgilerden yola çıkarak bazı kanaatlere sahip olmuştu. Bu kanatlerden biri; kalenin fiziki konumu itibariyle külliye'nin doğu kanadındaki kervansarayın simetriği gibi durduğu ve bu duruşun Mimar Sinan tarafından bir denge unsur olarak düşünüldüğüydü. Erdener’e göre Mimar Sinan, külliye'nin planını kaleyi de hesaba katarak tasarlamış ve kaleyi külliye'nin bir parçası olarak değerlendirmişti. Arkadaşlarına dönüp memleketinin rehberliğini yapmaya devam etti. “Evet arkadaşlar görmüş olduğunuz bu sekiz kuleli devasa Payas Kalesi, Haçlı seferleri sırasında Cenevizliler tarafından inşâ ettirilmiştir ve

Kudüs'e giden hacıların güvenliğini sağlamakla görevli Tapınak Şövalyeleri'nin kontrolü altında hizmet vermiştir." Kalenin etrafında yürümeye başladıklarında hendeğin bir tarafında güvercinlere ayrılmış büyük bir kümes görmüşlerdi. Elizabet koşarak büyük kümesin yanına gitti ve en sevecen tavrıyla hayvanlarla konuşmaya başladı. Tabii yine fotoğrafını çekmesi için John'u uyarıp duruyordu. Erdener bir yandan kalenin içine doğru yürüyor diğer yandan anlatmaya devam ediyordu. "Payas Osmanlı hakimiyetine geçtiği zaman Cenevizlilerden kalan kalemizin temelleri dahi onarılmayacak durumdaymış. Ama Osmanlı'mın yapamayacağı iş yoktur ve kalenin asıl planına sadık kalarak kaleyi yeniden yapmıştır." Kalenin girişinden içeriye geçtiler. Taşların soğuttuğu bu ortam yine hepsinin çok hoşuna gitmişti. Biraz ilerleyip kalenin iç kapısından geçerek yeniden gün ışığına kavuştular ve kalenin ortasındaki mescit ile kışlayı gezdiler. Elizabet tam kubbelerini gördüğü yapının, girişi arastanın içinden yapılan bir hamam olduğunu öğrenmiş, soru sormaya hazırlanıyordu ki Erdener'in bir çırpıda kale merdivenlerine tırmanışı ve kollarını iki yana açarak nutuk atar gibi sözlerini sonlandırışı onun kuracağı cümlelere ket vurdu. "Kıbrıs'ın fethinden sonra kalenin önemi daha da artmıştır. Osmanlı kaleyi üs olarak kullanmıştır. Böylece kalemiz, Surre alaylarını, ticaret kervanlarını ve Payas limanını koruyan bir karakol, bir ileri sefer karargâhı olarak yüzyıllarca hizmet vermiştir. Şimdi de sizlere bu muhteşem tarihini sunarak hizmet vermektedir."

Elizabet ve John bu güzel anlatımın üzerine arkadaşlarını alkışlamaya başlamışlardı. Erdener ilkençlik yıllarında merakla okuyarak öğrendiği bu bilgiler hatırına düşünce ister istemez çocukluğuna gitmişti. Kalenin etrafında tur atarlarken tarih boyunca hac yolları için büyük önem taşıyan İpek Yolu Köprüsü'ne geldiler. Erdener içten içe köprüsüyle hasbihal ederken köprünün eski, büyük taşları arasından fırlamış yaban incirinin hayata nasıl tutunulması gerektiğini örneklediğini düşündü. Camiye her gelişlerinde namazdan önce zeytin ağacının, namazdan sonra İpek Yolu Köprüsü'nün hikâyesini sanki o günleri yaşamış gibi gözlerini iri iri açarak anlatan dedesini hatırlamıştı yine. "Arkadaşlar bu köprünün çok büyük bir özelliği vardır. Buraya her gelişimizde dedem bana sanki o günleri yaşamış gibi gözlerini iri iri açarak köprünün hikâyesini anlatırdı. Şöyle derdi, 'Bak Erdener o zamanlar hacca giden hacılar Anadolu'dan ilk çıkışlarını Payas üzerinden yaparlardı. Padişahın hacca gönderdiği değerli hediyeler ve Kabe örtüsünü taşıyan Surre alayları, payitahttan çıkar ve hac kervanına katılırlardı. Kırk kilometrede bir hanlarda dinlenerek ilerlerlerdi. Uğradıkları hanlardan biri de burası, İpek Yolu üzerindeki Payas Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi idi...' derdi." Erdener İpek Yolu Köprüsü'nün hikâyesini ballandıra ballandıra anlatan dedesini özlemle anıp ona rahmet okudu. Yürümeye devam ederek caddeye çıktılar. Erdener kendi dünyasına dalmıştı, sanki geçmişini, çocukluğunu yeniden yaşıyordu. Etrafına özlemle bakarken o hasret kaldığı sokakları içine çekmek istercesine tempolu bir yürüyüş tutturmuştu. Arkadaşlarının ona yetişmek için peşinden koştuklarını

fark bile etmiyordu. Elizabet ve John onun kendi dünyasına daldığını anlamışlar, seslerini çıkartmadan neşe içinde arkadaşlarını takip ediyorlardı.

Sahil yoluna çıkıp yürümeye devam ettiler. Cin Kulesi'ne gelmişlerdi. Burası Payas Kalesi ile liman arasında dört bir tarafı görebilecek şekilde inşâ edilmiş bir kuleydi. Erdener yine sevinç içinde bu kulenin de belediye tarafından restore edilmiş olduğunu gördü üstelik kulenin üst katına bir de kafeterya yapılmıştı. “Ne kadar güzel, ne kadar yerinde bir hareket. Tam turistlerin bayılacağı, yerli halkın sürekli geleceği bir yer olmuş burası,” diye mırıldana mırıldana kulenin merdivenlerine yöneldi. “Arkadaşlar, yorulduysanız şayet hiç merak etmeyin şimdi muhteşem bir manzara eşliğinde dinleneceksiniz.” Kafeteryaya çıktılar. Onları karşılayan uçsuz bucaksız deniz manzarasını gören çift gördükleri güzellik karşısında donakalmışlardı. Erdener yeniden gülmeye başlamıştı. “Ne o çarpılmış gibisiniz. Hayranlığınız gözlerinizden okunuyor arkadaşlar.” Elizabet kendi etrafında dönerek deniz manzarasını her yönden incelerken John fotoğraf makinasına sarılmıştı. Karı koca uzun bir süre bu sefer de Cin Kulesi'nin keşfini yaptılar. Neden sonra Erdener onları kollarından çekip masaya oturttu. Türk kahvelerini ısmarladıkları anda yeniden arkadaşlarına bilgi vermeye başladı. “Evliya Çelebi Seyahatname'sinde Payas'a oldukça geniş yer verir. Burası 13. yüzyılda açık denizlerden gelebilecek saldırılara karşı ön savunma hattı oluşturmak için bir gözlem kulesi olarak inşâ edilmiş. İstanbul'daki Kız Kulesi örnek alınarak 1577 yılında yapılmış.

Aslında Cin Kulesi, Payas'ta oluşturulmak istenen Osmanlı şehrinin son yapısıdır diyebiliriz.” Sözlerini tamamladığında yanında latı lokumuyla kallavi Osmanlı fincanları içinde üzerinde dumanı tüte tüte Türk kahveleri gelmişti. Burnu, Amerikan filtre kahvesinin kekremsi kokusu yerine genzine dolan mis gibi buram buram Türk kahvesinin kokusunu ayırt eden Erdener: “İşte doruk noktası... Şah mat!” dedi. Genç karı koca memnuniyetle: “Sana hak vermemek elde değil.” diyerek tam karşılarında adeta derin bir uykuya dalmış sütliman denizi seyrederek zevkle kahvelerini içmeye başladılar. Elizabet gördüğü manzaranın büyüleyici etkisine kapılmıştı. Mırıltıyla: “Erdener, senin memleketin Payas, bence Anadolu'nun kalbinde yatıyor. Kültürü, doğası ve tarihiyle mutlaka keşfedilmesi gereken bir hazine burası. Anadolu topraklarının zenginliğine tanık olduğumu hissediyorum.” John lafı eşinin ağzından aldı: “Bugün bize zamanda yolculuk yaptırdın Erdener. Zamanda yolculuk yapmak ve geçmişi daha iyi anlamak için kesinlikle senin memleketine, Payas'a, gelmek lazımmış...” Erdener, sevinçle gülümsedi. “İyi ki geldiniz arkadaşlar, iyi ki geldiniz... Yeniden hoş geldiniz.”

Kahvelerini içtikten sonra muhteşem Türk kahvesi uyarıcı etkisini göstermiş ve onları bir anda diriltmişti. Cin Kulesi'nden çıkıp Sahil Park yürüyüş yoluna girdiler. Sahilde herkes denize giriyordu. Çocuklar yüzüyorlar, denizde top oynuyorlar, gençler kıyıda dondurma yiyorlar, yaşlılar banklarda çekirdek çitliyorlardı. Yollarının her iki yanı ağaçlandırılmıştı. Sahil boyunca devam eden çay bahçeleri hemen göze çarpan hareketli mekânlardı. Gördükleri bu

şenlik karşısında hayranlıklarını gizleyemeyen Elizabet ve John her yeri ilgiyle seyrediyorlar bir yandan da şehrin dağ tarafında yer alan Türk Yurdu Parkı'nın çekinmeden sergilediği yemyeşil görüntüye bakıyorlardı. Uzun bir sahil yürüyüşünden sonra geri döndüler. Arabalarına gelmişlerdi. O sırada Elizabet arastanın caddeye açılan kapılarının iki yanındaki çeşmeleri gördü. Koşarak kendisine yakın olan çeşmenin musluğuna yapıştı ve kana kana su içti. “Erdener! Senin atalar her şeyi düşünmüşler gerçekten muhteşem, muhteşem!” “Hiç kuşkun olmasın Elizabet. Henüz daha neleri düşünmüş olduklarının sadece bir kısmına tanık oldunuz.”

Erdener yeniden saatine baktı. İsdemir'in çıkış saatini kaçırmak istemiyordu. Babasına sürpriz yapacaktı. Onu çocukluğunda olduğu gibi yine kapıda bekleyecekti. Hareket ettiler. On dakika gibi kısa bir süre içinde İsdemir'e gelmişlerdi. Erdener arabadan indi. Arabanın önüne geçti ve İsdemir'in çıkış kapısının tam karşısında beklemeye başladı. Biraz sonra işçiler yavaş yavaş kapıdan çıkmaya başladılar. Erdener başı önde, yorgun argın yürüyen babasını gördü. Kalbi heyecan içinde çarpıyordu. Yasin Bey başını kaldırıp da oğlunu karşısında gördüğünde neredeyse düşüp bayılacaktı. Baba, oğul büyük bir hasret ve büyük bir sevgiyle kucaklaştılar. Erdener, arkadaşlarını babasıyla tanıştırdı. Arabaya binip evlerine gitmek üzere hareket ettiler. Atatürk Caddesi'ne çıkıp dümdüz yol almaya başladılar. Artık dedesi ve babaannesiyile birlikte yaşadıkları Fatih Mahallesi, Hurmalı Sokak'taki iki katlı müstakil, küçük bahçeli, mavi badanalı evlerinde oturmuyorlardı. Erdener Amerika'ya

gitmezden önce babası Çağlalık Toki Konutları'na başvurmuş ve başvurusu kabul edilmişti. Şimdi bu evlerin yapımı bitmişti. Ailesi artık çok eskimiş, her yanı tamir isteyen köhne evlerinden kurtulmuştu. Şimdi dört oda, bir salon, kocaman teraslı, çağdaş standartlarda yepyeni bir eve sahip olmuşlardı. Babasının tarifıyla yol alıp on beş dakika içinde bir tarafı ormana bakan yemyeşil bir alan üzerine yatay mimari ile inşâ edilmiş yepyeni blokların bulunduğu çok güzel bir yere gelmişlerdi. Binalar üç katlıydı. Yeşil alanlarda her yer ışıklandırılmıştır. O sıra camiden yükselen ezan sesi akşam ezanını haber veriyordu. Yasin Bey namaza yetişme endişesiyle: “Erdener, park yeri şu çocuk parkının yanında. Hemen oraya geç oğlum.” Erdener babasının işaret ettiği park yerine geçerken gururla etraftaki yepyeni dükkanlara, pazar yeri olduğu anlaşılan üstü kapalı büyük mekâna, basketbol sahalarına, voleybol alanlarına, yürüyüş parkurlarına bakıyordu. Ailesinin böyle güzel bir yerde yaşıyor olduğuna çok sevinmişti yanı sıra Amerikan estetiğine alışkın yaşam tarzına sahip arkadaşlarına, bu tarzdan hiç de aşağı kalmayan bir Türk yaşam tarzı sunabilecek olmaktan da çok mutluydu.

Arabadan indiler. Yasin Bey'i takip ederek C-41 yazan binaya yöneldiler. Asansöre binip üçüncü kata çıktılar. Önünde durdukları kapının ardından yayılan şahane yemek kokuları hepsinin iştahını kabartmıştı. Zili çalmalarıyla annesinin kapıyı ardına kadar açıp “Oğlum!” diyerek Erdener'in boynuna atılması bir oldu. Onun ardından daha soluk almadan babaannesi gelip Erdener'i karga

tulumba içeri çaktı. Aile büyük bir sevinç yaşıyordu. Uzun süre sohbet edip hasret giderdiler. Annesi, koskocaman teraslarında ünlü Payas yemeklerinin her çeşidinden yaparak özenle hazırladığı mükellef sofrasına misafirlerini davet etti. Teras manzarasına eşlik eden aydınlatılmış bahçelerin güzel görüntüsü ve çimleri sulayan fısıkyelerin ritmik sesleriyle sofradaki tepki kebabları, Belen tavalar, içli köfteler, fellah köfteleri, firik pilavları, ıspanaklı boranilerle muhteşem bir akşam yemeği yediler. Erdener yıllardır özlemine çektiği bu tadların hangisine öncelik tanıyacağını şaşırmişti. Elizabet ve John ömürlerinde hiç tatmadıkları bu sıradışı lezzetlere hayran kalmış hele de meyan kökü şerbetinin tadına bayılmışlar, bardak bardak şerbet içmişlerdi. Herkes çok mutluydu. Özellikle Erdener ülkesini, memleketini arkadaşlarına tanıtabildiği, Türk misafirperverliğini gösterebildiği için kendini çok mutlu hissediyor, bu ayrıcalıklı duyguyu yaşamasına vesile olan ailesiyle gurur duyuyordu. Elizabet hiç durmadan Erdener'in annesine, "Firdevs Hanım, ben hayatımda böyle güzel, böyle leziz yemekler yemedim." diyordu. Erdener ister istemez onun anlayıp anlayamayacağından emin olamadığı deyimini kullanıverdi, "Biz böyle durumlar için tadı damağında kaldı, deriz." Elizabet ve John'un gülümsemekle yetinmelerinden deyimden hiçbir şey anlamadıkları belli olmuştu. Onların bu hallerine hep birlikte kahkahayla güldüler. Günün yorgunluğu üzerlerine çökmüştü. Ertesi gün erkenden kalkacaklar, babasının gayretleriyle aylar öncesinden iletişime geçtikleri Karakeçili yörüklerinin konakladıkları Sincan Yaylası'na çıkacak ve araştırmalarına başlayacaklardı. Bir günü geliş bir günü gidişe

ayrılan 21 günden geriye 19 kalmıştı. Bu kısıtlı zamanı çok iyi değerlendirmeleri gerekiyordu. Annesi, genç karı kocayı onlar için hazırladığı odaya buyur etti. Elizabet ve John odalarına çekildiler. Erdener de biraz daha ailesiyle vakit geçirdikten sonra annesinin kendisi için hazırladığı odaya geçmişti. Kendisi için hazırlanmış bu yeni oda; “genç odası” adı verilen tek kişilik bir yatak, bir komodin, giysi dolabı, çalışma masası ve aynalı etejerden oluşan bir takımla döşenmişti. Erdener aynalı etejerin küçük pufuna ilişti. Alıcı gözüyle önce kendisi için hazırlanmış odaya sonra aynaya baktı. “Ne garip okul yaşantım boyunca değil kendime ait bir oda, kendime ait bir yatağım bile olmamıştı. Eski evimizin yaşlı, yorgun salonunda gündüzleri üzerinde oturan geceleri yatmak için kullanılan çekyattı benim yatağım. şimdi ailemle yaşıyor olmasam bile onların böyle güzel bir evde yaşıyor olması beni çok sevindirdi.” Aynada kendini incelemeye başladı. Önce geniş omuzları üzerinde yükselen uzun boynuna, boynunun üzerindeki yusuvarlak başına, kısacık kesilmiş simsiyah saçlarına baktı sonra sırayla geniş çehresinde, yüksek alnında, sinirlendiğinde çatılan gür kaşlarında, şekilli burnunda, köşeli çenesinde, köşeli çenesinin ortasındaki gamzesinde, bazen mahzun, bazen düşünceli, bazen sorguyla bakan kopkoyu ela gözlerinde dolaştı bakışları ve yüzünün sağ tarafındaki, balıkçı teknesinden düştüğü günün anısını sadakatle saklayan yara izinde takılı kaldı. Yeniden yaşamaya başlamıştı bu uzak anısını.

Endener liseye giderken dedesi vefat etmişti. Onun ölümü çok etkilemişti Erdener’i, uzun bir süre kendini çok yalnız hissetmiş,

toparlanması çok zor olmuştu. Çünkü bütün çocukluğu aynı evde yaşadıkları dedesi ve babaannesiyile birlikte geçmişti. Dedesi usta bir balıkçıydı. Her her hafta sonu dedesiyle birlikte balığa çıkardı. Hayatından en çok zevk aldığı zamanlar dedesiyle balığa çıktığı bu günlerdi Erdener için. Denize dair her şeyi dedesinden öğrenmişti. Yüzmeyi, midye çıkartmayı, olta atmayı, balık tutmayı... Hala her olta atışında dedesinin sözleri kulaklarında çınlardı. “Erdener! Öyle değil oğlum. Kamış rahat tutuşta olacak. Makara da göz hizasında. Dik olacak dik, eğme oltayı! İlk harekette ileri doğru, şöyle bak yarım açıyla savur oltayı! Sonra hızlıca geriye doğru yatır ki ivmelensin. Hızla savur oltayı hızla! Uzağa... olabildiğince uzağa!” Belki dedesi kadar iyi olta atamıyordu ama bilim yolunda oltasını hızla savurmayı hem de olabildiğince uzağa savurmayı becerebilmişti şimdilerde. Birgün yine dedesiyle limanın yanında balıkçı barınağındaki teknelerine gitmişlerdi. Erdener balık ağlarını tanırdı hatta onları tamir etmeyi bile öğrenmişti dedesinden. Ağların isimlerini bilirdi; uzatma ağ, serpmeye ağ, baragadi ağ, düğümlü ağ, düğümsüz ağ, fanyalı, barbun, trataya... O gün farklı bir ağ gösterecekti dedesi ona. Trataya benzeyen sürtme bir ağdı bu. Adı da Kara ıgrırbı idi. Balık avını kara ıgrırbı ile ağı karadan çekerek yapacaklardı. Yardımcılarıyla birlikte beş balıkçı olarak tekneye bindiler. ıgrırbı U şeklindeydi, cep denilen yerleri vardı ve uçlarında uzun halatlarla sabitlenen iki halat bulunuyordu. Dedesi bu halatlardan birini karaya sabitledi diğer halat teknenin içindeydi. Dedesi de tekneye atlayınca denize açıldılar. Denizde ağın mesafesine göre yol aldılar ve yarım daire çizerek yeniden karaya

geldiler. Teknedeki halatı da karaya sabitlediler. Tam iki halatı birlikte çekmeye başlayıp oluşturdukları yarım çemberin içinde kalan balıkları avlayacakları sırada Erdener dengesini kaybedip küçücük vücuduyla balıkçıların arasından sıyrılıp denize kayıvermişti. Suyun içinde ığrıbya takılmış ve yüzü yırtılmıştı. Dedesi anında suya dalmış, korku ve heyecan içinde onu takıldığı ağdan kurtarmıştı. Geri kalan macera rüya gibiydi ne hastaneye gidişi ne de başka bir ayrıntıyı hatırlamıyordu ama o dönemde estetik dikiş olmadığından yüzüne atılan kocaman dikişlerin izlerini her aynaya bakışta gördüğü için bu anısına sadık kalmış ve ömrü boyunca hiç unutamamıştı. Ama şimdi bu yaranın tek bir anlamı vardı onun için; mutluluk... çocukluğu... dedesi... ve koca bir mutluluk... “Mutluyum, çok mutluyum. Yaramla birlikte yıllar sonra hedeflerime ulaşmış bir Erdener ve onunla yetinmeyip yeni hedeflere koşan bir Erdener olarak memleketimde olmaktan çok mutluyum...”

Sabahleyin burun deliklerinin izinde, kaytaz böreğinin evi saran buram buran kokusunu takip ederek koşar adım salona geldi. Annesi erkenden kalkmış ve biricik oğulcuğu ile misafirlerine kaytaz böreği yapmıştı. Herkesin ayakta olması onu biraz şaşırtmıştı. John, Yasin Bey ve Firdevs Hanım, Payas’ın eski yıllarına dair güzel bir sohbeta dalmışlardı. Erdener “Günaydın,” deyip büyük bir iştahla masaya oturdu. Bir süre kimseyle konuşmadan börekleri adeta ağzına tıkarak çayını başına dikerek yedi... yedi. O kadar özlemişti ki annesinin böreğini kimseyi göreceğ gözü yoktu. Karnı doyunca etrafına şöyle bir baktı. Merakla, “Elizabet’le babaannem neredeler?” Annesi bir

göz işaretiyle arka odayı gosterdi. Erdener akşam yemeğinde kok boya ile boyanıp kuruması için terasın demir parmaklıklarına asılmış kelepleri gordugunde ertesini gun Elizabet’in ne yaşayacağını tahmin etmişti. Sessizce yerinden kalktı, usul adımlarla babaannesinin evin arka tarafındaki odasına doğru yurudu. Kapı açıktı. Erdener nefes bile almadan başını hafifçe içeri uzattı. Tam da tahmin ettiği manzarayla karşılaşmıştı. Emeti Babaanne ıstar tezgahının onune geçmiş, kocaman minderine oturmuş ve buyuk bir hevesle yoruk kilimini dokumaya başlamıştı. Kirmanda eğrilmiş, kelep yapılmış, kok boya ile kaynatılıp kurutmuş sonra da kocaman ağlık makaralarına sarılmış ipleri arış ve argaların arasından geçiriyor, duzgune şekil veriyor, kirkiti ile atkı ipliğini sıkıştırıp sabitliyordu. Yaşlı kadının kendisinden beklenmeyen bir çeviklik ve buyuk bir hızla kilim dokuyan ellerini takip etmek neredeyse imkansızdı. Kirkitin ritmik taka takalarıyla kilim, onun usta ellerinde bir sanat eserine donuşuyordu. Emeti Babaanne kirkiti kilime vururken Elizabet’e baktı: “Kilimi dokurken kirkitini değiştirmeycen. Kirkitini değiştirirsen kilim sana kuser yanıkine ceza verir, benim kirkitimi neden sebep değiştirdin der. Halına, kilimine narin davrancan narin...” Elizabet dikkatle dinliyor ve Emeti Babaanne’nin her sozunu telefonuna kaydediyordu. Erdener kirkitin sesinden komşuların şikayetçi olacaklarından tedirginlik duyduğu anda henuz apartmanın alt katlarına taşınan olmadığını hatırlayıp derin bir iekti. Bir yandan da bunu, omrunce mustakil bir evde yaşamış babaannesine anlatmanın ne kadar zor olacağını duşundu. Emeti Babaanne yarısı dokunmuş kilimin uzerindeki motifleri çenesinin

ucuyla işaret ederek Elizabet'in dikkatini o yöne çekti. "Beri bah hele bu gördüklerin muskadır yani nazarlık. Nazarlık nedir bilin mi sen gavurcuk?" "He bilmen. Bilmen ya nazarlık demek kem bakışı kesmek demektir. Aha bunlar nazarlıklar." Elizabet onun işaret ettiği motiflere ilgiyle bakıyordu. Emeti Babaanne devam etti. "Beri bah, aha bu orta yerdeki kartal. Kartal bilin mi sen Gara kuş, bürküt, bürküt! Güçlü kudretli demeye geliyor... Çocukları kaçıır beşiğinden vallah..." Yaşlı kadın birden gülmeye başladı ve ekledi. "Ehh kimi kere küpe yaparlar genç kızlar." Çocukça bir kırıtmayla: "Evlenmek isterler zaar, ondan kelli söyleyemezler dertlerini küpe yapıverirler. Anası anlar ki bu kız kocaya varmak ister." Elizabet, Emeti Babaanne'nin konuştuğu yöresel ağızdan hiçbir şey anlamamakla birlikte babaannenin jest ve mimiklerinden, vücut dilinden ne demek istediğini çözebiliyordu. Erdener onları zevkle seyretmeye devam etti. "Haa, bir de akrep vardır. Çadırlara gelmesin, kimseyi sokmasın diye dokuruz biz onu. Ben bukağıyı pek severim. Aha şu. Bukağı zincirdir. Atın ön ayaklarına takarız, kaçmasın diye. İşte onu yaptın mı bil ki çocuk ister halıyı dokuyan... yıldız yaptın mı gene çocuk... Senin anlayacağın gavurcuk, biz hayatımızı kilimlere dokuruz, her bir şeyimizi kilimlerle anlatırız..."

Erdener, Elizabet'i babaannesinin verdiği yörük kilimi dokuma ve sembollerin anlamları dersiyile başbaşa bırakıp gülümseyerek odasına geçti. Bir an önce giyinmeliydi. Artık yola çıkma zamanı gelmişti. Hazırlanıp odasından çıktığında yeniden babaannesinin odasına bir göz attı. Ders sona ermişti. Erdener gidip zevkle kilim

dokuyan babaannesinin yanağına kocaman bir öpücük kondurdu. Dokumaya dalmış yaşlı kadın irkildiğini belli etmeksizin sevgiyle torununa baktı: “Beri bah iyi kız, hoş kız şu Elizzbaattee amma sakın bana öyle papaz kafalı, çipil gözlü, Karamürsel sepeti gibi bir gavurcuk alıp gelin diye getirme haa! Bozuşuruz bah! Anlaşılan babaanesi Elizabet’in kıvrıcık sarı saçlarını, güldüğünde bir çizgiyi andıran küçücük mavi gözlerini, çilli suratını, kısacık boyunu hiç beğenmemişti. “Kocası da pek çelimsiz bir şey imiş hele de daz kafası... Üç tel saçına ne şekil yapacak bilemez, garip gavurcuk.” Anlaşılan babaanesi John’un dazlak başını da dazlak başındaki iki tel saç da beğenmemişti. Erdener babaannesinin bu hiçbir şeyi beğenmeyen yapısı nedeniyle ona verdikleri isimle, eski bir televizyon dizisinin kahramanının adıyla seslenerek onun yanağından bir makas aldı. “Seni Sürahi Hanım seni! Beğenmedin mi gavurcukları be? Ama onlar da Allah’ın kulu Sürahi’ciğim, yapma böyle...” Babaanne dokuma tezgahından ağır ağır doğruldu gülümseyerek torununa sarıldı. “Sen yine de böyle bir gavurcukla gelmeyesin arrsslanımm! Ben sana, şöyle en halalından bir yörük kızını alacam. Davullu zurnalı düğün yapacam inşallahh...” Babaanne torun sarmaş dolaş koridoru geçip salona geldiler. Elizabet ve John salonda sabırsızlıkla bekliyorlardı. “Ehh, ekip tamam galiba. Hadi bakalım. Gazamız mübarek ola!”

Evdekilerle vedalaşıp arabaya bindiler. Çağlalık Toki’den çıktılar Karbeyaz Parkı’nın önünden Bayraktepe’ye doğru yol aldılar. Sincan İlkokulu’na geldiklerinde sağa kıvrılıp Sinan camiyi,

mezarlığı, son olarak da Besi Çiftliği'ni geçip Sincan Yaylası'na doğru çıkmaya başladılar. Bir süre sonra asfalt bitmişti. Artık yola yürüyerek devam edeceklerdi. Arabayı emin bir yere park edip indiler. Sırt çantalarını ve ekipmanlarını alıp mataralarını da boyunlarına taktıklarında artık Amanoslara tırmanmaya hazırıldılar. Erdener arkadaşlarının Meryem Ana Suyu'nu, Damlataş Mağarası'nı hele de Sincan Şelalesi'ni gördüklerinde ne yapacaklarını çok merak ediyordu, hiç renk vermedi. Toprak yoldan yürümeye başladılar. Ara sıra ağaçların arasından görünen Sincan Köyü'nün manzarası eşliğinde yürüdüler. Burada Erdener onların önlerine geçti ve ağaçlıklı bir yola doğru saptı. Karı koca, onun gidiş yollarından ayrılıp neden bu tarafa yöneldiğini anlamamışlardı ama seslerini çıkarmadan arkasından gitmeyi tercih ettiler. Ağaçlıklı yol birazdan açılmıştı ve boş bir düzlük içinde harikulade bir mantar çeşme ile karşılaşmışlardı. Elizabet ve John gördükleri bu güzel çeşmeyi incelemeye başlamışlardı ki Erdener: “Arkadaşlar burası sizin için kutsal bir mekân. Bu suyun adı Meryem Ana Suyu'dur. Rivayete göre Meryem Ana ve Hz. İsa işte bu pınarın bulunduğu yerde konaklamış ve vaftiz edilmişlerdir. Bu çeşme bölgede yaşayan Hıristiyanlar tarafından kutsal kabul edilmiş. Biz de suyunun şifalı olduğuna inanırız nitekim Hz. İsa bizim de peygamberlerimizden biridir.” Genç karı koca dinledikleri efsaneni etkisine kapılmışlardı. Mantar çeşmeye doğru eğilip ellerini, yüzlerini yıkadılar, kana kana suyundan içtiler. Dualar ettiler. “Bakın bir de vaftiz oldukları kilisenin kalıntıları var. Şu tarafta...” Kilisenin kalıntılarına gidip girebildikleri ölçüde içini ve ağaçların el verdiği ölçüde etrafını

dolaştılar. İki si de uhrevi bir âleme gitmiş gibiydiler. Erdener onları bir süre uhrevi âlemleriyle başbaşa bırakmıştı. Yeniden yola koyulduklarında aralarında uzun bir sessizlik oldu. Elizabet ve John'un çok etkilendikleri Meryem Ana Suyu ve kilisesinin etkisinden kurtulmaları biraz zaman almıştı. Bu sırada Nur Dağları'nın yamacına kadar gelmişlerdi. John dönüp arkasına baktı. Biraz ürkmüş olacak ki, "Erdener deniz seviyesinden ne kadar yüksekteyiz?" Erdener bıyık altından güldü, "550-600 metre yüksektesin John." Önden giden Elizabet bir an duraksadı çünkü birdenbire önündeki toprak yol, parke döşenmiş bir yola dönüşmüştü. Yolun sonunda ahşap merdivenler ve ahşap yürüyüş yolları vardı. Genç kadının bulunduğu yer, bir gezi mahali oluvermişti. Ne olup bittiğini anlamaya çalışırken başını kaldıran Elizabet, tam karşısında koskocaman bir mağara girişi görünce tiz bir çığlık attı. "Burada bir mağara var!" John devam etti. "Üstelik ışıklandırılmış ve basamaklandırılmış bir mağara..." Ve hemen sözlerine ekledi, "Ayrıca dağ başında lavabo lüksü ha! Gerçekten inanamıyorum..." Mağaranın yanındaki lavabolar genç karı kocayı çok memnun etmişti. Güvenle ahşap merdivenlerden yürüyerek ışıklandırılmış ve korunak kuşakları çekilmiş mağaranın içine girdiler. Dışarıdaki kavurucu sığa inat mağara buz gibiydi. Ürperdiklerini hissetmişlerdi. Mağaranın parıl parıl parlayan sarkıt ve dikitleri sanki onları selamlıyordu. Elizabet ahşap yürüyüş platformunun gittiği en son noktaya kadar merakla yürüdü. Her yeri inceliyordu. "Şu sarkıtlara bakın insan yüzlerini andırıyolar sanki..." John, Elizabet'in bu yorumundan rahatsız olmuş gibiydi. "Ne alakası var

canım, rutubetten parlamışlar işte, kayganlaşmışlar, ışığı yansıttıkları için öyle düşünüyorsun.” Elizabet alaylı bir ifadeyle kocasına bakarak, “Yapma ya! Ne kadar bilimsel bir açıklama yaptın hayatım.” Mağaranın her köşesini dolaştılar. Tabi Elizabet’in fotoğraf çekirme seansları burada da devam etmişti. John’un makinanın flaşını ayarlaması uzun sürünce selfi yapmaya karar veren Elizabet, mağaranın içinde bir o yana bir bu yana koşarak bir sürü fotoğraf çekmişti. Dışarı çıktıklarında gözleri bir süre güneş ışığından rahatsız oldu. Yaşadıkları güzel anlar bu rahatsızlığın üzerini örtmüştü.

Yeniden yola koyuldular. Artık toprak yol bitmişti. Küçük bir patikadan ilerleyerek uzun süre sarp kayalara tırmandılar. Başlı dumanlı Amanosların şehre inen eteğinden ters istikamette yukarıya doğru yol almak oldukça zahmetliydi. Fakat öyle güzel bir doğa manzarası vardı ki hiçbiri halinden şikayetçi değildi. Bütün dikkatlerini gökyüzüne erişmeye niyetli yemyeşil, koskocaman ağaçlara, sarp kayalıklar üzerinde, en yükseklerde uçan kartallara, sarı gözlü şahinlere, ara sıra önlerinden korkuyla fırlayıp kaçan yaban tavşanlarına, vızıl vızıl etraflarında turlayan yusufçuklara vermişlerdi. Uzun bir yürüyüşün ardından Elizabet artık yorulduğunu, yanlarında termosta getirdikleri çaydan içmek istediğini söyledi. İçinden Sincan Şelalesi’nde çay içmenin ne kadar zevkli olacağını düşünen Erdener hemen cevap verdi. “Mola vereceğimiz yere çok az kaldı Elizabet, biraz sabret.” Yeniden yürümeye başladılar. Gerçekten bir süre sonra molayı

kendiliklerinden vereceklerdi. Bir süre sonra Sincan Şelalesi'nin sesi duyulmaya başlamıştı. John etrafına kulak kabartarak, "Bir yerden su sesi geliyor Erdener!" dedi. Erdener, "Az sonra sesinden fazlasını göreceksin John!" dediği anda kırk metre yukarıdan, kayaların arasından, adeta etrafına küçücük, mavi-beyaz buz tanecikleri saçarak sökün gelen Payas Çayı'nın kaynağı Sincan Şelalesi'nin çarpıcı görüntüsü, küçük ekibin gözleri önüne serildi. Elizabet, Damlataş Mağarası'nı gördüğünde attığı tiz çığlıktan daha yüksek tonda, tizin tizi bir çığlık daha attı, "İnanamıyorum... Bu ne kadar güzel bir şelale böyle!" John tek kelime konuşmuyor ve büyük bir beğeniyle şelaleyi izliyordu. Yükseklerden düşerken rüzgarla etrafa dağılan suyun taneciklerini yüzlerinde hissediyorlardı. Elizabet dikkatli bir şekilde yürüyerek şelalenin altındaki düzlüğe girdi. Şimdi şelalenin arkasına geçmişti, şelale onun önünden akıyordu. Bu sefer o daha uyarıcı cümlesini kurmadan John, hemen fotoğraf makinası çıkardı. Şelalenin altında ama şelalenin akışından etkilenmeyen Elizabet'in, bu güzelim doğa manzarası içinde onlarca fotoğrafını çekti. Erdener bir kayanın üzerine oturdu. Termosu açıp kendine bir bardak çay doldurdu. Keyifle çayını içmeye ve dağlardan kopup gelen büyük bir gürültüyle aşağıdaki platoya nazlı nazlı dökülen Sincan Şelalesi'ni seyretmeye koyuldu. Karı koca uzun zaman fotoğraf çekip suyun atında birbirlerini ıslatarak çocuklar gibi eğlendiler. Çaylarını içtikten sonra molayı sonlandırıp yeniden sarp kayalara tırmanmaya başladıklarında Erdener: "Bir dakika arkadaşlar. Yukarıda telefon çekmez. Bizi karşılayacak kişiyi, Derviş Paşa'yı, şimdi aramalıyız." Erdener, Derviş Paşa'yı aradı. Derviş

Paşa onları yarım saat sonra yaylanın başlangıcında karşılayacaktı. Tempolu bir yürüyüşten sonra birden sarp kayalar bitti. Bir düzlüğe varmışlardı. Düzlüğün başında durduklarında ufuk çizgisine kadar uzanan uçsuz bucaksız yemyeşil bir yayla ile karşılaştılar. Erdener, “Huzurlarınızda Sincan Yaylası arkadaşlar!” dedi. John, “Yine büyüledik Erdener, bu nasıl bir güzelliştir böyle?” diyerek cevapladı Erdener’i. Karşıdan bir atlı geliyordu. Atın yanında da bir köpek koşuyordu. Elizabet korkuyla John’un arkasına saklandı. Atlı iyice yaklaşmıştı. Erdener atın üzerindeki adamın yüzünü seçebildiği anda muzip bir ifadeyle gülümsedi. “Korkma Elizabet, gelen Derviş Paşa.” Elizabet merakla, “Nereden biliyorsun Erdener?” Erdener kendinden en emin haliyle, “Tabi ki whatsapp profil fotoğrafından!” dedi. John tedirginlikten kurtulmuş bir ruh haliyle, “Teknolojinin gözünü seveyim.” deyince hepsi kahkalara boğuldular.

Derviş Paşa onlara yaklaşınca atın dizginlerini çekti. Hayvan yavaşlayıp durdu. Atın durmasıyla birlikte kocaman kangal köpeği de durmuştu. Elizabet, görünüşündeki azamete karşılık masum bakışlarla kendilerini izleyen bu güzelim hayvana hayranlıkla baktı. Ne gariptir ki köpek de kadının kendisine sevgiyle baktığını anlamış, aynı bakışlarla karşılık veriyordu Elizabet’e. “Erdener Bey’siniz değil mi? Hoş gelmişsiniz... Hoş gelmişsiniz.” Erdener, Derviş Paşa’nın da “gözü sevilen teknoloji” vasıtasıyla kendisini tanıdığını anlamıştı. Selamlaşıp tanıştılar. Derviş Paşa tüm centilmenliğiyle Elizabet’i atına bindirmek istedi fakat Elizabet ata binmeyi bilmediğini söyleyerek biraz da korku içinde bu teklifi kibarca

reddetti. Yaylayı bir baştan bir başa yürüyerek on tane yörük çadırının kurulu olduğu yerleşim alanına geldiler. Ortadaki çadır diğerlerinden büyüktü belli ki bu çadır obanın liderinin çadırıydı. Az sonra çadırın içinden karı koca oldukları anlaşılan yaşlı bir çift çıktı. Hacı Süleyman Ağa ve karısı Habibe Nine yavaş yavaş misafirlerinin yanına geldiler. “Hoş gelmişsiniz, sefalar getirmişsiniz.” diyerek onları çadırlarına buyur ettiler. Habibe Nine biraz ileride içi develer, atlar ve eşeklerle dolu üstü yörük kiliminden bir tente ile örtülmüş bölümde, develere su veren iki genç kıza seslendi: “Aylamaz! Yaşa! Kızım beri bakın hele. Ayran getirin, çomaş yapın misafirlerimize.” Büyük bir yorgunlukla çadırın kilimle kaplanmış zeminine adeta çöktüler. Hacı Süleyman Ağa, Erdener’e, onun babasıyla ahbaplıklarının ne kadar eskiye dayalı olduğunu anlatmaya başlamıştı. Habibe Nine ise Elizabet ile hasbihal ediyordu. Bu candan insanların, samimi davranışlarıyla bir süre sonra canciğer kuzu sarması oluvermişlerdi. O sırada dışarıda develere su veren iki genç kız çadıra girdiler. Birinin elinde ayran tepsisi diğerinin elinde keçi tuluğu ve yufkalar vardı. Adlarının Aylamaz ve Yaşa olduğu anlaşılan iki kız yere oturdular. Biri keçi tuluğundan peynir çıkarttı diğeri yufkanın içine peyniri yayıp üç tane dürüm hazırladı. Hazırladıkları dürümleri ve buz gibi köpük köpük ayranları misafirlerine ikram edip geldikleri sessizlikte çadırdan çıktılar. Sıcak yufkanın içinde eriyen peynirin, çomaşın, dünya üzerindeki ayrıcalıklı lezzete sahip, mutlaka tadılması gereken yiyeceklerin başında geldiğine karar vermiş olarak çomaşlarını yiyip ayranlarını içtiler. Onlar sohbet ederlerken çadıra Koca İbrahim Ağa ile Çolak

Osman Ağa gelmişti. Ağalar, Hacı Süleyman Ağa'nın yanına buyur edildiler. Erdener izlenen hiyerarşiden, bu üç ağa ile yapılanmış bir yörük obasında olduklarını anlamıştı. Derviş Paşa; obanın günümüzle ilişkisini sağlayan kişisi, bu yaşlı ağaların çağdaş yüzleriydi. Erdener ağalara, Türk kültür bilimci, Türkolog olduklarını ve Amerika'da Indiana Üniversitesi'nde hoca olduklarını söyledi. Bir yörük olarak kendi kültürünü derlemeyi, özellikle âşıkların anlattıkları destanları dinleyip kayda almak istediğini, arkadaşlarının da yörük yaşantısını derlemek istediklerini anlattı. Beklentisinin aksine ağalar, Erdener'in söylediği her şeyi anlamışlardı nitekim hepsinin torunları üniversite öğrencisiydiler. Erdener devrin değişmiş olduğunu, amaçlarının ağalar tarafından hemen anlaşılmasıyla bire bir gözlemlemişti. Gece boyunca süren sohbetlerinde Erdener göçün artık sadece yaz aylarında Amanos yaylarına yapıldığını, kışın herkesin Payas'a, Hatay'a, İskenderun'a, yaşadığı yere, yerleşik düzenine döndüğünü öğrenmişti çünkü çocukların hepsi eğitim alıyorlar, okula gidiyorlardı. Yörükler hayvanlarını yazın yaylalarda otlatıyor ama kışın kentte, hayvan çiftliklerinde bakıyorlardı. O gece üç ağa kendi aralarında her zaman konuşulan bir mesele olarak gençlerin tamamen yerleşik düzene geçmek istediklerini fakat kendi nesillerinin yerleşik düzende yaşamak istemediklerini dile getirdiler. Hepsinin kabul ettiği gerçek ise kendi nesillerinin tebdil-i mekânlarından sonra artık yörük yaşantısını devam ettirecek nesil olmadığıydı çünkü meslekler farklılaşmış, dünyayı algılayış, yaşamı algılayış şekli ve yaşam şekilleri değişmişti. Erdener derlemeler için tam zamanında gelmiş olduklarını düşündü. Tatlı sohbetleri şiddetli bir gök gürültüsü ve

ardından kopan şimşeklerle bölünmüştü. Elizabet büyük bir korkuyla John'un koluna yapıştı. Habibe Nine, "Korkma kızım korkma, rahmettir. Allah rahmetini sakınmasın bizden. Yaz yağmurudur çabuk geçer." dedi. Art arda gökyüzünde parlayan şimşeklerden sonra bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başlamıştı. Elizabet ve John'un yüzündeki tedirgin ifadeden, birazdan çadırı örten kilimlerin yağmurdan sırılsıklam olacağını ve ağırlıklarıyla çadırı çökerteceklerini düşündükleri okunuyordu. Fakat hiç de umdukları gibi olmamıştı. Yağmur hızlandığında birkaç yağmur damlası çadırın tavanından yere düşmüştü ama Aylamaz ve Yaşa ellerinde çalı süpürgeleriyle yeniden çadıra girip hafif ıslanmış çadır tavanını süpürünce yağmur damlaları bıçakla kesilir gibi kesilmişti. Genç kızlar koskocaman çadırın sol köşesine istiflenmiş odunları getirip çadırın ortasındaki ocağı yaktılar. Çünkü hava soğumaya başlamıştı. Ne ilginçtir ki ateşten çıkan duman yörük çadırının kilimleri arasından sızıp dışarıya çıkıyor ama yağmur damlaları aynı şekilde içeriye sızamıyordu. Biraz sonra sımsıcak çadırın içinde, orta yerdeki ocakta demlenmiş tavşan kanı çayları ellerinde, yağmurun sesini dinleyerek çaylarını içip huzurla sohbet etmeye devam ediyorlardı. Elizabet yanında oturan Aylamaz'a az önce süpürgeyle ne yaptıklarını sordu. Aylamaz, yörük kilimlerinin keçi kılıyla dokunduğunu, keçi kılının yağmur yediği vakit şiştiğini ve içeriye su almadığını buna karşın içerdeki dumanı dışarıya bıraktığını anlattı. Elizabet duydukları karşısında daha şimdiden, kadim bilgilerle aydınlatılmış, köklü felsefeyle temellendirilmiş yörük yaşantısına hayranlık duymaya başlamıştı. Gecenin ilerleyen saatlerinde, ocakları

yakılarak sımsıcak ısıtılmış, içine yünden yataklar, rengarenk kocaman döşekler atılarak kendileri için hazırlanmış yörük çadırlarına buyur edildiler ve sabahın ilk saatlerine kadar huzur içinde, parmaklarını kıpırdatmayacak kadar rahat, deliksiz bir uyku çektiler.

Sabah olduğunda havadaki oksijen oranının yoğunluğu onları erkenden uyandırmıştı. Çadırlarından çıktıklarında yörüklerin çoktan günlük işlerine başlamış olduklarını gördüler. Çobanlar boyunlarındaki çingirakları çingil çingil öten küçük baş sürülerini almış yaylaya doğru açılmışlardı. Bir grup genç kız, develerin yallarını, atların arpalarını veriyor; bir grup delikanlı, yaşlı yörük kadınların eğirdikleri yünleri balya haline getirip başka bir genç kız grubunun ateşler üzerindeki kazanlarda kaynayan kök boyalarla boyama yaptıkları alana taşıyorlardı. Gelinler bir araya gelmiş yayıklarda ayran dövüyorlar, yoğurt mayalıyorlar, kurut yapıyorlardı. Obaya müthiş bir hareketlilik hakimdi. Çadırlarının kapılarında durmuş etrafı izlerlerken Derviş Paşa yanlarına gelip onları yeniden büyük çadıra götürdü. Dün tanıştıkları Aylamaz ile Yaşa yanlarında Akkız ve Selçik ile misafirlerine kavurma yapmışlar, sofraya hazırlamışlardı. Sofraya oturup iştahla karınlarını doyurdular. Yemekten sonra herkes mülakat yapacağı kişinin yanına gidip çalışmaya başladı. Erdener, Habibe Nine'nin; John, Hacı Süleyman Ağa'nın; Elizabet de Aylamaz, Yaşa, Akkız ve Selçik'in yanına gitmişti. Habibe Nine yörük yaşamını şöyle anlatıyordu. "Yörüğün yaylaya çıkışı bir günde olmaz oğul. Havanın durumuna bağlıdır

işler. Yaylağa çıkış Hidrellezden sonra olur. Develer yükletimizdir bizim. Yolumuz otlaklardır. Hayvanları beslemektir esasımız. Konakladığımız yere konalga deriz. Konalgada otlak bol olmalıdır. Milletin tarlasından, bağından, bahçasından uzak olmalıdır keza hayvan ne bilsin, gider yer milletin ekinini. Yemesin diye bol otlaklı yere konarız.” Erdener Habibe Nine’yi merakla dinliyor ve konuşmasını kayda alıyordu. Diğer çadırda Hacı Süleyman Ağa, John’a yörük insanının hayat felsefesini anlatıyordu: “Yörük, bağımsızlığına düşkündür oğul. Biz geniş bozkırlarda, dağlarda, yaylalarda yaşarız. Bizim hayatımız özgürdür. Şehir hayatı, toprağa bağlı kalmak bize uymaz. Bizim yaşam tarzımız bizi savaşçı insan yapar. Tabiat ilen savaşırız, mücadele ederiz gari biz. Biz çiftçilik yapamayız, yapar isek özgürlüğümüz biter. Biz de buna dayanamayız. Biz kendi kendimizin beyiyiz oğul. Bak bir şiir deyiverin sana ben. ‘Ekme ekin eğlenirsin/Dikme bağ bağlanırsın/Çek deveyi, güt koyunu/Her günün beyi, sen olursun.’ Elizabet; Aylamaz, Yaşa, Akkız ve Selçik’ten genç yörük kızlarının hayata bakışını dinliyordu. Kızlar: “Biz okuyoruz. Hepimizin okulları var. Üniversiteye gidip meslek sahibi olmak istiyoruz. Fakat yörük yaşantısının özgürlüğünü de bırakmak istemiyoruz. Şehirde olmak bizi sıkıyor ama okullarımız şehirde. Keşke mümkün olsa da hem yaylak kışlak göçer yaşasak hem de eğitimlerimizi alabilsek...” Gün boyunca yaptıkları derlemelerle yörük yaşantısının sondajını yapmışlardı. Akşam olduğunda Erdener’in asıl beklediği kişi geldi. Küçük Âşık Garip. Bu âşık, âşık tarzı destan geleneğinin son temsilcisiydi. Elinde sazıyla destanlar, halk hikâyeleri anlatıyor, âşık

şiiirleri söylüyordu. Erdener, iki hafta boyunca Küçük Âşık Garip'in bütün repertuarını derleyip kayda aldı. Çok sevinçliydi çünkü bu kayıtlar, geleneğin son temsilcisiyle yapıldığı için çok özeldiler, geleceğe aktarılacak kültürel unsurları barındıran müthiş derlemelerdi.

İki haftanın bitiminde bir aile gibi oldukları Karakeçili yörükleriyle vedalaşıp yeniden Payas'ın yolunu tuttular. Bu sefer yolculukları gelişleri gibi heyecanlı değildi. Üçünün de içlerinden buruk bir hüznün vardı. Hacı Süleyman Ağa'ı, Hasibe Nine'yi, Derviş Paşa'yı, Aylamaz'ı, Yaşa'yı hayatlarının bir noktasında, artlarında bırakmış olmaktan üzüntü duyuyorlar, onları bir kez daha görüp göremeyeceklerini merak ediyorlar, özleyeceklerini düşünüyorlardı. Fakat bu yaşadıkları emsalsiz zamanları, eşsiz anıları, ilmi çalışmalarıyla ebedileştirecek olmaktan büyük mutluluk duyuyor, kendilerini bitmek üzere olan bir geleneği derlemiş halkbilimciler olarak şanslı hissediyorlardı. Bu düşünce onları teselli ediyor, bir yönüyle gönül sızılarını dindiriyordu. Erdener yaylada kaldıkları süre içinde hem yörük folklorunu derlemiş hem de Payas'a ilk geldiği gün, arkadaşlarını gezdirirken İpek Yolu Köprüsü'nün başında aklına gelen projeyi kafasında her yönüyle şekillendirmişti. Eve döndüklerinde Erdener'in ailesi tarafından yeniden sevinçle karşılandılar. Erdener uygun bulduğu bir zamanda arkadaşlarıyla projesini paylaştı. Elizabet ve John, Erdener'in bu muhteşem projesi karşısında çok heyecanlanmışlardı ve Erdener'e böyle güzel bir projede yer almaktan gurur duyacaklarını söylemişlerdi.

Arkadaşlarının desteğini alan Erdener, dönüşlerini izleyen birkaç gün içinde bir yandan çalışmalarını bilgisayar aktardı bir yandan da Indiana Üniversitesi'ndeki hocalarıyla projesinin detaylarını paylaştı. Bu süre zarfında her gün Firdevs Hanım'ın hazırladığı mükellef sofralar, Emeti Babaanne'nin birbirinden güzel yörük dokumaları onların çalışmalarına ayrı bir renk katıyordu. Emeti Babaanne'nin; John'un arastadaki yaşlı halı satıcısından aldığı kilime ek olarak, kendi el dokumalarından birini Elizabet'e hediye etmesi, genç çiftin hiçbir şekilde para hesabı yapmayan, misafirine karşı son derece cömert davranan Türk kültürüne hayran olmalarına yetmişti.

Erdener'in projesi, Indiana Üniversitesi ve Payas Belediyesi ortaklığında yürütülmesini planladığı bir projeydi. Önce üniversitesi ile görüşüp projesinin onayını aldıktan sonra Payas Belediyesi ile görüşecekti. Amerika'ya dönecekleri günün öncesinde Indiana Üniversitesi, Folklor Enstitüsü'nden proje için onay alınmış ve artık projenin her adımı taslak olarak tamamlanmıştı. O sabah Erdener'in içi içine sığmıyordu. Payas Belediye Başkanı'yla proje hakkında görüşmek için randevu almış ve heyecan içinde belediyenin yolunu tutmuştu.

Belediye binasından içeri girdi. Belediye başkanının makâm odasının önüne geldi. İçeriye girmeden önce kapıda belediye başkanına haber verilmesini beklerken çocukluğunda Sarı Selim camisine her gelişlerinde namazdan önce zeytin ağacının, namazdan sonra İpek Yolu Köprüsü'nün hikâyesini sanki o günleri yaşamış gibi gözlerini iri iri açarak anlatan dedesini hatırlamıştı yine. Dedesinin, “Bak Erdener o zamanlar hacca giden hacılar Anadolu'dan ilk

çıkışlarını Payas üzerinden yaparlardı. Padişahın hacca gönderdiği değerli hediyeler ve Kabe örtüsünü taşıyan Surre alayları, payitahttan çıkar ve hac kervanına katılırlardı. Kırk kilometrede bir hanlarda dinlenerek ilerlerlerdi. Uğradıkları hanlardan biri de burası, İpek Yolu üzerindeki Payas Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi idi...” sözlerini hatırlamıştı. Yeniden İpek Yolu Köprüsü’nün hikâyesini ballandıra ballandıra anlatan dedesini özlemle anıp ona rahmet okuyarak mırıldandı:

“Benimle gurur duyabilirsin dedeciğim. Torunun bir Türk halkbilimci, bir kültür bilimci, bir Türkolog olarak İpek Yolu Köprüsü’nden başlayıp Suriye sınırına kadar 382 kilometre boyunca, kırk kilometre arayla yerleştirilmiş 9 kervansarayın ilk etapta 3’ünün yeniden yapılandırılması ve kervanlarla yapılan bu yolculukların, önce Türk halkbilimcilerle Amerikan halkbilimcilerin katılımlarıyla sonra internet üzerinden tüm dünya halkbilimcilerinin katılımlarına yapılacak çağrıyla yeniden canlandırılması konusunda bir proje hazırladı. Ve Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi’ni, Payas Kalesi’ni, Cin Kulesi’ni, tüm Payas’ı, büyük bir öngörüyle bugünkü haline kavuşturan vizyon sahibi bir belediye başkanının, bu projeyi kabul edeceğinden kuşku duymaksızın birkaç dakika sonra kendisiyle görüşecek. Yattığın yer incitmesin dedeciğim.” dedi.

O esnada görevli, belediye başkanının kendisini beklediğini bildirmişti. Erdener, Türk kervan kültürünü diriltecek “PAYAS’TA SURRE ALAYLARI” projesini hazırlayan gencecik bir Türkolog olarak proje dosyasını kucakladı, sıkıca göğsüne bastırdı ve “Bismillah,” deyip belediye başkanının makâm odasına girdi.

RUMUZ: GÖNÜL

XI.XI

1

“And olsun, incire ve zeytine!”

Tin Suresi

Kabus

Gece kan ter içinde uyandı. Bu gördüğü kaçınıcı rüyaydı, hatırlamıyordu. Cavidan, kendisini her gece kayıp bir öznenin nesnesi gibi hissediyor, kabuslarına esir olmamak için gündüze sarılmayı yeğliyordu. Gece onun için bir kabusun adıydı artık. Kafasında uçuşan, karışan ve cevaplanamayan meczup sorular birikmeye başlamıştı. Kime, nasıl danışacağını da bilemiyordu. Çünkü paylaşamamanın yalnızlığı vardı üstünde, kalabalık yalnızlık... Belki de bu gördüğü rüyalar bilinçaltının ona oynadığı bir oyundu. Uykusunu alamamanın verdiği bir ağırlıkla yataktan doğruldu. Odada kendisine ait ne varsa ipotek altına alınmış gibi bir süre bakındı. Her zamanki gibi ruhu sıkıştığında elini kaşınan elmacık kemiğine götürdü. Yüzünde kendisini rahatsız eden bir doğum lekesi vardı. Ne zaman kaşınsa annesi anılarında dolaşmaya başlardı, “Kızım, bu kara leke benim gözyaşımın damlası...” ama Cavidan onu daha çok küçük bir zeytine benzetiyordu. Terlemenin verdiği hararetle su içmek için yatağından kalktı. “Gözyaşı, yüzümde durduğu gibi hayatımın orta yerine çakılmış zaten.” dedi.

Uyku ürkek bir kuş gibi kaçmıştı bir kere. O, rahat olmayan adamla iş tutmaz, illa ki kaçır ve bedeni uzun bir müddet kendisizliğiyle cezalandırarak kıvrandırır. Sanki bu durumdan rahatsız olan beden değil de oymuş gibi. Cavidan günün daha ağarmadığını fark etti. Bilgisayarın başına oturdu, son bir kere öğretmen ataması için tercih ettiği yerlerin listesini kontrol etti. Sınıf öğretmenliğinden mezun olalı üç sene olmuştu. Görevini ifa etmek bir türlü nasip olmamıştı. Bu sene atanmaya kesin gözüyle bakıyordu. Belki de bakmak zorundaydı. Hayata yeniden bir sayfa açmayı, tutunmayı buna bağlamıştı. İnsanın tutunabilecek son dalının da kopması kıyâmetiydi. Varsın, ayaktasın belki, belki gülüşlerinin perdesinde yaşamaya devam ediyorsundur ama zihnin ve ruhun bitik bir yolun çıkmazına sürüklemiştir seni. Gören herkes hayatının en zirvesinde sanır fakat bilmez aslında uçurumun en zirvesinde

olduğunu. Cavidan bedeninin ve ruhunun bu zıtlığını yaşıyordu. Uykusu tutmasa da yatağına girmeyi tercih etti. Gözlerini son dala tutunmak için kapadı ve derin hayallerinin kucağına sığındı.

Cavidan üniversiteye yerleştiği yıl anne ve babasını trafik kazasında kaybetmişti. Elinde biriktirdiği anılardan başka bir şey kalmamıştı. Eğer bir yalnızlık bir kayıptan doğuyorsa çok daha derin ve kabuk bağlamayan bir yaranın içinde buluyorsunuz kendinizi. Yapayalnızdı. Cavidan için hayat bir verip bin alıyordu. Ruhundaki isyan “ bu hiç adil değil” diyor, yine de güçlü kalmak için tüm sınırlarını zorluyordu çünkü bir şekilde bu derin yaralarla ve arta kalan anıların keşiğiyle baş etmek ve bu dehlizden çıkmak zorundaydı.

Cavidan’ ın yaptığı tercihlerinin üzerinden bir hafta geçmiş ve tercih sonuçları belli olmuştu. Cavidan atandığını öğrenince ayakları yerden kesilmiş, talihin uzun süredir ilk defa ona güldüğünü hissetmişti. Hiç bu kadar mutlu olabileceğini tahmin etmemişti. Atandığı yer altıncı tercihi olan Hatay’ın Payas ilçesiydi. Annesinin doğup büyüdüğü yeri burası. Daha önce burayı görmemişti. Cavidan daha doğmadan annesi babasını da ikna edip ayrılmak istemiş bu topraklardan. Annesi neden Payas’ı istemediğini, yıllarca yaşamış olduğu ve çok sevdiği bu toprakları neden terk ettiğini anlatmamıştı hiç kimseye. Cavidan’ ın babası bunun için sürekli annesine takılır “Hadi kabul et, memleketimi memleketinden daha çok sevdim.” diye nükte yapardı.

Cavidan Payas’ a çok da yabancılık çekmeyeceğini düşünüyordu, ne de olsa doğup büyüdüğü baba toprağından Maraş’ tan çok uzak değildi. Bu beldeyi de en az Maraş kadar seveceğini düşünmüştü. Maraş’ ı çok seviyordu fakat ondan uzaklaşırsa biraz da olsa kendini iyi hissedeceğini düşünüyordu. Çünkü Maraş’ın her karış toprağında elim kazanın kokusunu duyuyordu. Bu kazada elinden giden sadece ailesi değildi elbet, kendi benliğiydi de. Ona acı veren bir diğer taraf, hala nedeni aydınlanmamış bir kazanın sonunda sevdiklerinin elinden kayıp gitmesiydi.

Yolculuk

Yeni bir yere hem de annesinin anılarının dolaştığı bir yere atanmak bir nebze yaralarına merhem olmuştu. Yaşama yeniden kucak açmak, yeni sevgiler bulmak, tekrar çiçek saksıları biriktirmek, sevdiği kitapları baş ucuna yığmak, hayatın çokluğuna karışmak...Şimdiden onu heyecanlandırıyordu.

Yol boyunca Goethe' nin Faust' unu elinden hiç düşürmedi. Ara ara sonsuza açılacakmış gibi duran geniş ovaların bereketine de bakmıyor değildi. Toprağın nasıl da bir tohum attığında sana onlarca buğday tanesini sunduğuna hayret etti. “Belki de sorun bizdedir, hayat belki sen ona cömert olduğun zaman sana hazinelerini sunacaktı: Bir tohum, bir bilgi, bir düş... Vermeden istemeye alıştık. O da verdiği almaya kalkıştı.” Bazen de girdiği kavisli yollar hayatın hep düze giremeyeceğinin gerçeğini yüzüne vuruyordu.

...

Kullanın,
Büyük ve küçük gökyüzü ışıklarını,
Yıldızları da harcayabilirsiniz
Su ateş ve kayalıklar,
Hayvanlar ve kuşlar,
Hepsi bol miktarda mevcut
Böylece, bu dar ahşap sahnemizde
Boy gösterir bütün Yaratılış
Ve ölçülü bir hızla,
Gökten başlayıp dünyadan geçer
Sonunda cehenneme gider.

Goethe / Faust

Yolculuğunun son durağı Payas' a nihayet gelmişti. Adım atar atmaz daha önce kendisine hiç uğramamış, yabancı bir ürperti hissetti. Sanki bu ilk adımı hayatının onu daha fazla öteye götüremeyecek son adımındı. Bir tek bavul ile yola çıkmıştı. Oldu olası fazlalıklardan hiç hazzetmezdi. Attığı adımda, seçtiği kelimelerde, giydiği kıyafetlerde...bu bakış açısı rahatlıkla fark edilebiliyordu. Hayat fazlalıklar için fazla kısaydı ve fazlalıkları atamadığımız için gerekli olanları taşıyamıyorduk. Cavidan bunun farkındaydı. Öğretmen lokaline gitmek için bir şehir içi minibüsüne ya da bir taksiye göz gezdirdi.

- Merhaba

Yabancı bir kadın sesiydi bu, kendisine seslendiğinden pek emin olmasa da arkasına dönme gereği hissetti.

- Bana mı dediniz?

- Evet, size...

- Buralı değilsiniz herhalde çünkü daha önce sizi buralarda hiç görmedim.

Cavidan hiç tanımadığı bu uzun boylu, buğday benizli, basık yüzlü, orta yaşını geçkin kadını süzerken kadın konuşmaya devam ediyordu:

- Doğru ya kabalığımı mazur görün, adım Perihan. Payas' ın yerlisiyim. Bir tanıdığımı yolcularken gözüm size ilişti, buralara yabancı olduğunuz belli. Belki size faydam dokunur, diye düşündüm.

- Yok, estağfurullah! Birden karşıma çıktığınız için biraz afalladım. Öğretmenim, Payas'a yeni atandım.

- A! Çok güzel, şeref duydum.

- Ben de Cavidan, memnun oldum.

- Çok güzel bir isminiz var. Ölümsüzlük..

İkisinin de yüzünde şaşkın, garip bir tebessümün ilk buluşması gerçekleşmişti. Kendi kaderlerinin bir göbek bağı gibi bağlı olduklarını bilmeden...

3

- Taksi arıyorsunuz sanırım. Nereye gidecekseniz sizi bırakayım, arabam az ötede, daha önce kalacak bir yer belirlediniz mi?

Cavidan karışık bir tereddüt ile:

- Öğretmenler lokaline gideceğim ama hiç zahmet etmeyin, bir taksi tutar giderim.

- Olur mu öyle şey? Külliyyede işlettiğim küçük bir dükkanım var, oraya doğru gideceğim. Yolumun üstü zaten, Payas' ta çoğu yer bir adım mesafesinde sayılır. İzin verin de bir yardımım dokunsun.

- Peki.. teşekkür ederim.

Cavidan yol boyunca hem araba kullanıp hem de kendisini süzen Perihan Hanım'dan rahatsız olmuş ama bunu belli etmemeye çalışıyordu.

- Yine kabalığımı mazur görün. Sizin gözünüzden kaçmadı sanırım bakışlarım. Yüzünüzdeki elmacık kemiğinde yer alan leke dikkatimi çekti de... Bir doğum lekesi mi?

Cavidan tanıştığı birçok kişiden aynı soruyu hep alıyordu. Bu yüzden Perihan Hanım'ın bu sorusunu garipsememiştir. Fakat nedense bu sefer rahatsızlık duymuştu. Belki de boş yere bir kuruntuya kapılmıştı. Ama "ilk ne hissettiysen o doğrudur" inancındaydı. Çoğunlukla da haklı çıkardı. Bu kadının bakışlarında başka bir anlam vardı. Cavidan onu tanııyordu ama o Cavidan' ı tanıyormuşçasına davranıyordu. "Belki de fazla samimi" diye geçirdi içinden.

- Evet bu bir doğum lekesi. Annemin bu leke için sürekli tekrar ettiği bir sözü vardı: " Bu leke benim gözyaşımın, seninse kaderinin damlası." diye..

- Çok ilginç bir tespit, diyebildi Perihan Hanım.

Perihan Hanım her ne kadar belli etmemeye çalışsa da kendini ele veriyor, hislerini saklamayı beceremiyordu. Sanki yıllardır arayıp da bulamadığı bir cevheri inceliyor, araştırıyor, kendi kaderinin gerçeğine bir adım daha yaklaştığını hissediyordu. Kendisine dahi ifade edemeyeceği yoğun bir duygu karmaşasının ortasındaydı. Bir yandan hayat boyu beklediği bir düşü bulmanın heyecanını yaşıyor bir yandan bir buz parçasının üstünde yürüyormuş gibi korkak, kırılğan kalp atışlarını duyuyordu. Kimi zaman hayatın bize bahsettiği duyguları bir anda yaşamının sarsıcı bir korkusu vardır. Ya hepsini gözden çıkardığımız ya da hepsine sahip olduğumuz iyi ve kötünün izdivacı gibi. Tercihleri elimizde olmayan bir iradesizlikte hapsolmek gibi...Her iradesizliğin altında insanı biraz daha kaderciliğe sürüklenme gerçeği saklıydı. Perihan Hanım da kaderin kendisine çizdiğine teslim olmuşluğuyla hayatına giren her şeyi baş göz etmeyi iyi bilirdi. “Hoş geldin perim.” dedi sessizce...

Öğretmen lokalinin önüne varan Perihan Hanım Cavidan’ a külliye yolu düşerse kendisini bulmasını istedi ve onu bir kahve içmeye davet etti. Cavidan bu nazikçe verilen teklife teşekkür ederek önceden ayarladığı lokalin odasına yerleşti. Oda, kendisine kalıcı bir yer bulana kadar idare edebilecek bir yerdi. Zaten ailesini kaybedeli ortak bir yaşamın tüm argümanlarını yitirmiş, küçük bir odanın içinde başka sesler yerine nefesini duyar olmuştu. Ona tüm mekanlar dört ayaklı bir yaratığın karnında çalkalanıyormuş hissi veriyordu.

Cavidan okuluna yeni yeni alışmaya başlamıştı. İlk acemiliğin verdiği heyecan hem meslektaşlarına hem de minik öğrencilerine yansımıştı. İlkleri severdi. Çünkü ilkler hep özeldi. İlk doğum, ilk konuşma ilk aşk..ilk..ilk..ilk. Bu hayatta unutulmayacak bir şeyler yaşıyorsak hepsi bu ilklerdi. Bu yüzden ilkleri biriktirmeyi de severdi. Okulu şehir merkezinde yer alan Mimar Sinan İlkokuluydu. Bu okul yirmi beş ila otuz derslikten oluşan küçük de bir bahçesi olan şirin bir binaydı. İlk birkaç gün zorlansa da okula ve öğrencilerine alışmaya ve onları sevmeye başlamıştı.

Zeytin ağacı

Yine her zamanki gibi garip rüyasıyla uyandı. Ama bu rüya diğer rüyalarının aksine başkaydı. Karanlıklar içinde peşini bırakmayan heybetli, keskin bakışlı adam ona artık “Gel!” demeyi bırakmış “Onu bul ve öğren!” demeye başlamıştı. Cavidan rüyalarından daha fazla etkilenir

olmuştu. Her defasında karanlığın şiddeti artmış, adamın onu kovalamaları daha uzun sürmüştü. Karanlıktan kaçmaya çalıştıkça bataklık bir göldeymiş gibi kendini daha da dipte görüyordu.

4

“Karanlığın da bir karanlığı vardır.” Cavidan bunu çok iyi tecrübe ediyordu. Daha önceleri “Gel!” çağrısını kanıksamıştı belki ama şimdi onun yerine başka bir gizemin sözcüklerinde dolaşmaya başlıyordu ruhu. Her sözcük bir gizemin şifresi gibiydi ama anahtarı kayıptı benliğinde. Rüyasındaki kimdi, nereye gidecekti, kimi bulacaktı, bulsa da ne öğrenecekti, acaba Payas’ ın “gel” sözcüğü ile bağlantısı mı vardı..?

Cavidan Payas’ a geldiğinden beri dışarı hiç çıkmamış, kişisel ihtiyaçları ufak ufak birikmeye başlamıştı. Hafta sonu tatilinden de yararlanıp hem etrafı keşfetmek hem de ihtiyaçlarını tedarik etmek için kendini Sokullu Mehmet Paşa’nın külliyesinde buldu. Daha önce annesinden duyduğu kadarı ile Payas tarihi dokusu ve doğası ile çok şirin bir yerdi. İçinde bulunduğu külliye de Sokullu Mehmet Paşa tarafından yapılan Anadolu’nun en büyük külliyesiydi. Çarşısının içinde dolaşırken esnafının tamamının kadınlardan olması onu biraz şaşkına çevirmişti. Böyle tarihi bir mekanın kadınlara sunulması büyük bir ayrıcalıktı. Kadın deyince aklına birden Perihan Hanım geldi. Kendisine sağlam bir teşekkür edememişti. Külliyei gezerken belki karşılaşırım düşüncesiyle etrafa göz gezdirdi. Bir iki kısa dükkan alışverişinden sonra Perihan Hanım’ ı küçük bir dükkanın önünde bir taburede otururken buldu. Dükkanı küçük olmasına rağmen çeşit çeşit zeytin mamulleriyle doluydu. Zeytin yağından

tutun, sabununa, ezmesine, salamurasına kadar ne ararsanız bulabilirdiniz.

- Merhaba, Perihan Hanım.

Perihan Hanım büyük bir şaşkınlık ve sevinç içinde...

- Merhaba, hoş geldiniz. Sizi ne kadar bekledim bir bilseniz. Bu saatten sonra gelmeyeceksiniz, diye düşünmeye başlamıştım; sizden yana artık ümidimi de kesmiştim.

Cavidan açıkçası bu kadar samimi bir karşılamayı beklemiyordu. Perihan Hanım' ın onu kendi dükkanına çağırmasını bir nezaket gereği görmüştü. Ama şimdi onu karşısında gördüğüne sevinen bir Perihan Hanım vardı. Uzun süre ilk defa birinin onun varlığından mutluluk duyduğuna şahit olmamıştı. Ruhunda yalnızlığının bir tarafının çatladığını hisseder olmuştu.

- Birkaç ihtiyacım vardı. Bu yüzden bir iki öte beri alayım, hazır dışarı çıkmışken de bu tarihi yapıyı gezeyim, dedim.

- Çok iyi etmişsin. Bak ne geldi aklıma, hazır buraları gezip görmek istemişsin, sana eşlik edebilirim. Hem senin iyi bir rehber ihtiyacın olacak hem benim de güzel bir muhabbete...

- Çok teşekkür ederim, sizi müşkül durumda bırakmak istemem. Bakmanız gereken bir dükkanınız var.

- Hiç zahmeti olur mu? Hem esnaf arkadaşlar birkaç saatliğine benim yerime dükkanıma bakmakta beis görmezler.

- Peki, dedi Cavidan.

İkisi art arda sıralanmış dükkanların arasından uzun bir tarihi yolculuğa çıktılar.

- Burası hac ve İpek Yolu kervanlarının kesiştiği bir nokta. Adından da belli olduğu gibi II. Selim döneminde Sokullu Mehmet Paşa tarafından yapılmış. Yapım aşamasında Mimar Sinan bizzat yer almış. İşin ilginç tarafı ise Mimar Sinan ustalık dönemim dediği Selimiye Cami ile eş zamanlı yapmış burayı. Şu an 48 dükkanın yer aldığı arasta bölümündeyiz. Şu doğusu han, tabhane, imarete çıkar.

Batı tarafı ise medrese içinde cami, sübyan mektebi ve kaleye açılır. Arastanın tam göbeğinde duran bu kubbe ise Dua Kubbesi' dir. Osmanlı döneminde esnaf, siftah yapmadan önce burada dua ederek işbaşı yaparlarmış.

Cavidan hem Perihan Hanım' ı pür dikkat dinliyor hem de adeta büyüdü bir dünyanın kapısını aralamış gibi hissediyordu. Tarif edemediği derin duygularda yüzerken kendisini sanki hiç buradan ayrılmamış, bu tarihin içinde bizzat yer almış gördü. Külliye'nin her taşında her çizgisinde benliğine ait izler taşıyordu. "Ne garip, ilk defa gördüğün bir yerde nasıl olur da yaşanmamış hayat izlerin olabilir?" diye kendi kendine mırıldanıyordu. Cavidan binlerce yıl o medresede okumuş, o arastada alışveriş yapmış, hanında konaklamış, dua kubbesinden hiç kopmamış gibiydi.

Cavidan cami önünden geçtiklerinde bu duygular içinde Perihan Hanım'ın sözlerine kulak verirken gözü devasa bir ağaca takıldı. Bu etrafı çitlerle çevrili, korunmaya alınmış bir zeytin ağacıydı. Cavidan - asla ispat edemezdi - kendi derinliğinde bir yerlerde bu ağaç ile bir bütün

5

olduğu duygusunu yaşadı. Yıllardır kendisini hiçbir yere ait hissetmeyen Cavidan ruhunu bu ağacın dalları arasında salınırken buldu. Ne garipti... Bazen sabah akşam beraber olduğun insanların, objelerin hayatının hangi noktasında hala yer aldığını bilemezsin ve yıllarca beraber yaşadığın şeyin yabancısı kalırsın bazen de hiç bilmediğin bir şey, hayatının merkezinde ondan asla kopmadığını düşünürsün. Cavidan' ın ağaca ilgisi Perihan Hanım'ın gözünden kaçmadı.

- Bu gördüğün üzere bir zeytin ağacı. Bu ağaca aynı zaman da Hünkar Zeytini de deriz. Külliye'den önce burası bir zeytin bahçesiymiş. Sokullu Mehmet Paşa tüm zeytin ağaçlarını kesmiş. Sadece bu ağaca dokunmamış. Kimi söylentilere göre de hatıra olsun diye bırakmış. Aslında bakarsan işin iç yüzü farklı.

- Nasıl yani?

- Şöyle, bu ağacın diğer tüm ağaçlardan farklı bir özelliği var. Dünyanın bilinen en yaşlı meyve veren ağacı. Evet, hem de her sene üç yüz kilo civarında zeytin veren bereketli bir ağaç...

Kimilerince bu ağaç kutsal. Külliye'nin yapımında kesmeye çalışıldığı fakat bir türlü kesilemediği de söylentiler arasındadır.

- Sana ilginç bir hikaye daha anlatayım mı, istersen?

- Tabi, memnuniyetle...

- Yine bu topraklarda Samandağı mevkinde Hıdırbey köyünde bu ağaç kadar yaşlı olmasa da rivayetlere göre 1600 yıllık bir ağaç daha var: Çınar ağacı. Yine rivayetlere göre bir gün Hızır ile Musa buradan geçen bir akarsunun başında mola vermişler. Musa susamış, su kenarından su içmek için asasını yere bırakmış. Tekrar geri dönmek istediklerinde Musa asanın yeşillenmiş bir çınar ağacına dönüştüğünü görmüş. İşte bu hikayeden dolayı yüzyıllarca bu ağaca Musa'nın ağacı, kenarında akan akarsuya – şimdi bir çeşme vazifesi görüyor – Abı-1 hayat çeşmesi denmiş.

-Yani şimdi Ab – 1 hayatın yerinin bilindiğini mi söylüyorsunuz?

- Bana bakarsan Ab-1 hayat konusunda insanların yanıldığını düşünüyorum. Çünkü Hızır Musa'dan çok evvel Ab-1 hayatı bulmuş ve içme şerefine nail olmuş. Bu mucize olsa olsa Hızır'ın kendi dokunuşudur. Kim bilir belki bu zeytin ağacın kendisi de Hızır'ın dokunuşundan gelen ölümsüzlüğü yakalamıştır.

Cavidan bir efsanenin içine düşmüştür, her ne kadar öznesi olmasa da kendini bu efsanenin bir parçası hissetmiştir. Daha önce de öğrencilik yıllarında birçok tarihi yeri gezmiş, dolaşmıştı. En ilginç gördüğü yerler bile ruhuna bu kadar tesir etmemişti. Bir masal anlatıcısı vardı, bir de o masalın içinde dolanan küçük bir kız...

Cavidan Perihan Hanım'ın peşinden sürüklenirken bir an - sonsuz bir aralıkta – bu koca zeytin ağacının yanında ak sakallı bir dede ile göz göze geldi. Varlığını zaman üstü bir zeminde kayar gibi hissetti. Sanki etrafındaki her şeyi bu kaygan dalgalı alemde hiçliğe

yol alıyor gibi gördü. Bu ak sakallı adam da kim, bana neler oluyor? Gelmiş ve gelecek, doğum ve ölüm, karanlık ve aydınlık bir olmuşçasına... hem hiçbir şey hem her şey...Hem her şeyden gelip hem de hiçbir şeye ait olmamak...

“...Bu fani dünyanın geçici olduğunu anladı ve bayrağının daimi olmadığını ve bu dünyanın mihnetlerde bir cehennem olduğunu görerek Allah rızası için bu hanı vakfetti...”

Ak sakallı dede ortadan kaybolduğu an Cavidan Perihan Hanım'ın Taç Kapı üstündeki kitabeden okuduğu bu sözlerin gerçeğine çarparken buldu kendisini. Önce afalladı, nerede olduğunun algısını kaybetmişti. Zeytin ağacının yanında değildi. Bir kapının eşiğinde Perihan Hanım'ın yanında öylece duruyordu.

Cavidan hayatında eksik olan ve tamamlayamadığı bir şeyi bulmuş, kimseye anlatamayacağı bir an yaşamıştı. Kalbi yerinden fırlayacak ve bir daha tutamayacak, kaybolacak gibiydi. Cavidan'ın bu heyecan dolu garip tavırları Perihan Hanım'ın gözünden kaçmış değildi. Perihan Hanım onu derinden süzüyor, her davranışını, mimiğini, bakışını not ediyordu. Bir nevi göz hapsine almıştı. Cavidan ise bunu göremeyecek kadar başka bir diyarda dolanıyordu.

-Yarın pazar, iş yerim kapalı. İsterseniz sizi yarın da Payas için tarihi öneme sahip Payas Kalesi' ne ve Cin Kubbesi' ne götürebilirim.

-Büyük bir memnuniyetle...

6

Cavidan gün içinde yaşadıklarını, Hızır' ı, Musa'yı, Ab-1 hayatı müthiş bir açlık duygusu ile merak etti. Odasına döner dönmez de kütüphaneden aldığı birkaç kitapla bu açlığını gidermeye çalıştı. Kendini Musa ile Hızır' ın kıssasına dalarken buldu:

(Hatırlayın!) Hani Musa, yanındaki gence demişti ki:

Musa -İki denizin buluştuğu yere varıncaya kadar ara vermeden gidecek, (gerekirse bu yolda/uğurda) uzun zaman geçireceğim.

İki denizin buluştuğu yere ulaştıklarında, balıklarını unuttular. Balık, denizde bir yol tutup gitti.(İki denizin buluştuğu yeri) geçince gence demişti ki:

Musa -Yiyeceğimizi getir. And olsun ki bu yolculuğumuzdan (sebeb) pek yorulduk.

(Genç) demişti ki: -Kayaya sığındığımız zaman (var ya) hatırladın mı? İşte orada balığı unuttum. Onu hatırlamamı yalnızca şeytan unutturdu. O, ilginç bir şekilde denizde yolunu tuttu ve kaçtı.

Musa -Bu tam da aradığımız şey!

İkisi, izlerini takip ederek gerisin geriye döndüler. (Orada) kullarımızdan bir kul buldular. Ona kendi katımızdan bir rahmet vermiş ve tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.

(Musa ona demişti ki) -Sana öğretilen doğrulardan/isabetli bilgilerden bana öğretmen için sana tabi olayım mı?

(Demişti ki) -Sen, benimle beraberliğe sabredemezsin! Hem hakikatini kavrayamadığın (sana verilmemiş bilgiye) nasıl sabredeceksin ki?

(Musa demişti ki) -İnşallah beni sabreden biri olarak bulacaksın ve senin hiçbir emrine karşı gelmeyeceğim.

(Demişti ki) -Şayet bana tabi olursan, (ne olursa olsun) sana açıklama yapmadıkça bana hiçbir şey sorma!

İkisi yola koyulmuşlardı. Nihayet bir gemiye bindiklerinde, (o) gemiyi delmişti.

(Musa demişti ki) -İçindeki ahaliyi boğmak için mi onu deldin? Andolsun ki sen, hayret edilesi bir iş yaptın.

(Demişti ki) -Beraberliğime /yol arkadaşlığıma sabredemeyeceğini söylememiş miydim sana?

(Musa) -Unuttuğum bir şeyden dolayı beni yargılama ve bu işimden dolayı bana zorluk çıkarma, demişti.

Yola koyuldular. Nihayet bir çocukla karşılaştılar. Onu (çocuğu) öldürdü.

(Musa) -Tertemiz bir canı, (kısas gibi) bir can karşılığı olmadan mı öldürdün? Andolsun ki sen, çok çirkin bir hata işledin, demişti.

(Demişti ki) -Beraberliğime/yol arkadaşlığıma sabredemeyeceğini söylememiş miydin sana?

(Musa) -Bir daha bir şey soracak olursam, benimle (yol) arkadaşlığı yapma. (Yolunu ayırdığın takdirde de) seni mazur sayarım, demişti.

7

(Tekrar) yola koyulmuş, nihayet bir belde halkına varmışlardı. Onlardan yemek istemişler (fakat halk) onları misafir etmeye yanaşmamıştı. Orada yıkılmaya yüz tutmuş bir duvar bulmuşlardı. Onu (duvarı onarıp) düzeltmişti.

(Musa) -İsteseydin (bu hizmetin) karşılığında ücret alabilirdin, demişti.

(Demişti ki) -Bu benimle senin arandaki ayrılık (zamanıdır). Sabretmeye güç yetiremediğin şeylerin tevilini/hakikatini sana haber vereceğim, demişti.

-Gemiye gelince, o, denizde çalışan yoksul insanlarındı. Onu kusurlu hâle getirmek istedim. (Çünkü) onların önünde (sağlam olan) her gemiye zorla el koyan bir yönetici vardı.

-Çocuğa gelince, onun anne babası mümin kimselerdi. (Çocuğun sevgisinin) onları azgınlığa ve küfre sevk etmesinden çekindik.

-İstedik ki Rableri onlara (ölenin yerine) daha hayırlı, temiz ve merhametlisini ihsan etsin.

-Duvara gelince, o, şehirde (yaşayan) iki yetime aitti. Altında da o ikisine ait bir hazine vardı. Onların babası salih bir kimseydi. Rabbin onların yetişkinlik çağına erişip hazinelerini çıkarmalarını

istedi. (Bu) Rabbinden bir rahmettir. (Bunları) kendiliğimden yapmadım. İşte, sabretmeye güç yetiremediğin şeylerin hakikati budur.”

(18/Kehf 60 – 82)

Cavidan’ın rüyalarının sıklığı artmış, süresi daha da uzamıştı. Cavidan tahammül sınırlarını aşan bir ağırlığın altında nefes almaya çalışıyordu. “Onu bul ve öğren!” bu cümle 7/24 saat zihninde tekrar ededurmuştu. Ortada gerçekleştirmek zorundaymış gibi duran bir emir vardı. Zaten her şey bir emir kipi ile başlamıyor muydu? Tüm kanunlar, yasalar... İlk emir “oku” değil miydi, hani bir de İsrailoğulları’nın Mısır’dan çıkmak üzere iken Tanrı’nın kutsal kitapta gönderdiği o on emir... Kainat emirler üzerine kurulu değil miydi zaten? Cavidan bu düşüncelerle kendi varlığının yavaş yavaş eridiğine şahit oluyordu. Artık bir şekilde bundan kurtulmanın bir yolunu bulmak zorundaydı çünkü akl-i melekelerini kaybetmekten korkuyordu ve daha fazla kabuslarının esiri olmak istemiyordu. Ortada bir kabus vardı. Bir de Cavidan’ın gün içinde kurduğu kabuslar vardı. Birbirini doğuran, doğururken de sancı çeken kabusları vardı. Kabuslar hep gebedir. Bir kere girmişse yaşantımızda ardından kendi kendine ürer ve çoğalır. Zihninizde boşluğa meydan bırakmaz. Cavidan bu kabuslarının doğurganlığını yaşıyordu.

Büyük İskender (Zülkarneyn)

Sabah iyi bir kahvaltı ile güne uyanmıştı. Gecenin uğursuzluğuna inat aydınlık saatlerin tadını çıkarmak istiyordu fakat her defasında zihninde uçuşan sorular karanlık duvara çarpıyordu. Hiç vakit kaybetmeden bir an önce Perihan Hanım’la buluşmak istedi. Saat 11.00’de Dua Kubbesi’nde sözleşmişlerdi. Cavidan buluşmaya on dakika erken gelmişti. Pazar münasebetiyle kimsecikler yoktu. Lakin rüzgarlı bir hava olmamasına rağmen taş duvarların arasında zeytin ağacının uğultusu her tarafa sızmış

gibiydi. Ve her uğultuda Cavidan ağacın kendisini çağırdığını hissediyordu. Bu çağrıya kayıtsız kalamıyor, adımları onu bu zeytin ağacına doğru götürüyordu. Nedenini anlamadan kendini zeytin ağacının yanında buldu. Ruhu bedeninin önünde onu çekiştire

8

çekiştire sürüklemişti. O ak sakallı dede yine oradaydı. Cavidan yine zamanın çarklarının birbiriyle savaştığı; akreple yelkovanın birbirini durdurduğu dalga dalga bir alemdeydi. Adını koyamadığı bir alem... Tüm kainatı yutmuş bir anaforun koridorlarında dolaşır gibiydi. Ürküyordu fakat bir o kadar da şimdiye kadar hiçbir şeyin ona lezzet veremeyeceği bir vecdin içindeydi. Bir namütenahi aşk gibi... Zihninde dünyaya ait tüm izler silik, karışık bir muamma gibi netliğini kaybediyordu.

- Cavidan...Cavidan...

Perihan Hanım'ın sesi ile bu uçsuz bucaksız andan sıyrılıverdi.

- Burada mıydın? Seni Dua Kubbesi' nde görmeyince henüz gelmediğini zannetmişim.

Cavidan bir an titreyen vücuduna galip gelip ak sakallı dedeyi Perihan Hanım' a göstermek istedi fakat ak sakallı dede çoktan gözden kaybolmuştu.

- ...ama daha demin buradaydı...

- Kim buradaydı, Cavidancığım?

- Ak sakallı dede...

- Gördüğüne emin misin? Burada bizden başka kimse yok. Belki de camiye namaz kılmaya gelen bir amcadır ha.. ne dersin?

- Belki de...

- Hadi gidelim!

Cavidan sanki hayat yolculuğunun merdivenlerini koşar adım çıkıp tüketen bir alaca kuş edasında Perihan Hanım'ın peşine takılmıştı. Hayatının avucundaki gerçeklik, içi bomboş bir kutu gibi

duruyordu. Hayat adına doldurduğu ne varsa içi boşalmıştı. Kaleye doğru yol aldığı anda bile kendinden bir paça onu zeytin ağacının gölgesinde tutuyordu.

- Payas Kalesi sekiz kuleli, yedi hendekli bir taş yapıttır. Cenevizliler tarafından inşa edilmiş bu kale Kuddus' e giden hacıların güvenliğini sağlamak için inşa edilmiş ve bu kaleye Tapınak Şövalyeleri görevlendirilmiş. Tabi burası daha sonra Osmanlı Döneminde süre alayların, ticaret kervanların ve limanın korunması için karakola dönüşmüştür.

Perihan Hanım her konuşmasında Cavidan' ın tüm yüz hatlarını inceliyor; tepkilerini bakışlarını anlamaya çalışıyordu. Kale Cavidan' ın ilgisini çekmişti. Özellikle Tapınak Şövalyeleri' n bu topraklara kadar gelip, burasını bir üs olarak seçmeleri dikkatinden kaçmamıştı.

- Tapınak Şövalyeleri dediniz, neden burası ile ayrıca ilgilenmişler? Çok merak ettim.

- Bu soruyu soracağını tahmin etmiştim.

- Bak, Cavidancığım... Tapınak Şövalyeleri' n merkezi krallığı Kuddus' tü Hatta zamanında Tapınak Dağı diğer adı ile Zeytin Dağı kendilerine verilmişti. Üç yerde de komutanlıklarını kurmuşlardı: Antakya, Akka ve Trablus. Neden diye sordun ya tarih sayfalarına göre amaç hac yolunu, İpek Yolu' nu kontrol altına almaktı ama bu gerçeğin arka perdesindeki amaçları Karanlıklar Ülkesi' ndeki ab -1 hayatı bulmaktı. Tabi bu bir rivayet...

- Peki bunun aslı astarı var mı, neden burası?

- Payas' ın önemi sadece bu anlattıklarımın ibaret değil. Büyük İskender ile Pers Kralı Dara' nın İssos Savaşı, Bizans İmparatoru Heraklüt ile İran Kralı II. Hüsrev' in savaşı, Baybaros Hayrettin' in Venedikliler ile mücadelesi, Memlûklular, Ramazanoğulluları, Osmanlı İmparatorluğu ve nihayet I. Dünya Savaşı' nda Fransız Devleti bu topraklar için savaşmışlardır. Bu tarihsel boyutuydu. Belki de asıl dillendirilmeyen ama herkesin bilip peşinden koştuğu sır bambaşkaydı.

- Çok meraklandım şimdi...Mümkünse anlatabilir misiniz?

Cavidan Perihan Hanım'ın bu derece malumat sahibi olmasına bir yandan sevinirken bir yandan bunu hiç beklemiyordu. Perihan Hanım bir kitap gibi Cavidan'ın karşısında dikilmiş, bilinen bilinmeyen kapıları Cavidan' a açmaya çalışıyordu. Her bilinenin bilinmez bir tarafı vardır. Bu yüzden çoğu zaman bildiğimiz şeyleri bir zaman sonra “sandık” sözcüğü ile bir araya getirişimiz

9

belki de bundandı. Her şeyi bilip ama her şeyin hiçbir şeyini bilmediğini kavramak...Cavidan gerçeğin perdelerini aralarken bu duyguların kucağında kaleden çıkıp birlikte Cin Kulesi' nin yolunu çoktan tutmuşlardı.

- Önce bir Cin Kulesi' ne varalım. Orada oturulacak güzel bir kafe var, hem oturur bir çay içer, hem de Payas' ın eşsiz manzarasının güzelliği karşısında hikayeyi anlatayım.

Cavidan bu teklife çok sıcak baktı. Kendisinin de bir molaya ihtiyacı vardı. Hem ruhunu hem bedenini istila eden bir bilinmezlik onu çok yorgun düşürmüştü. Bir esrarın içinde savrulan yaprak gibiydi. Bilinmezliğin verdiği belirsizlik gerçeklerin ortaya çıkmasından daha acımasız bir yangındı. Yol boyu her adım atışında peşinden giden bir karanlığın içine çekiliyormuş gibiydi. Çıkmak isteyip de çıkamadığı bir dehliz vardı karşısında. Tünelin sonundaki ışığı aradıkça daha da derinlere doğru yola çıktığını fark ediyor ama yol almaktan duramıyordu. Artık kaçmak istemiyordu. Ne kabusundan ne yaşamın bir ateş topu gibi eline verdiği sırlardan. Olup biten her şeyin bilinmezlik perdesini yırtmak isteyen Cavidan sanki anlatılan her şeyin kendisi ile bir bağı varmış gibi hissediyordu.

Beraber kulenin içine girdiler. Kulenin restore edildiği hemen belli oluyordu. Sahile yakın manzarası ile küçük güzel bir yerdi. Payas' ın güvenliği için kurulan ikinci askeri üstü. Burası da

Cenevizliler tarafından inşa edilmiş, Osmanlı Döneminde 1577’de limana yakınlığından dolayı gümrük kapısı olarak işlev görmüş; bugünlerde gelen misafirlerine küçük, şirin, manzarası ile büyüleyen bir durak olmuştur.

Perihan Hanım ile bir masaya oturan Cavidan meraklı bakışlarla hikayeyi dinlemek için hazırlanmıştı. Cavidan Perihan Hanım’ da çözemediği bir sıcaklık ve büyü hissediyordu. Sanki kafasındaki hangi soruyu sorsa cevaplarının tümünü anahtarlarıyla beraber eline sunacakmış gibi... Bir yandan da ona karşı duyduğu bir korku vardı. Bu korkunun kaynağı bir bilinmezlikten mi, yoksa güvensizlikten miydi? Bilemiyordu.

- İki çay lütfen...

- Büyük İskender diğer adıyla Zülkarneyn, ordusu ile Pers Kralı Dara’yı Deliçay yani Payas Çay’ı mevkinde savaşmak için beklerken kendisi ile beraber Sam ırkından olan halasının oğlu Hızır da ona eşlik etmek için gelmiştir. İskender’in hayatı boyunca yaptığı seferlerin ve savaşların tek bir gayesi vardır. O da bir türlü arayıp bulamadığı Karanlık Ülkeleri’nde olan ab -1 hayatı bulmak ve tüm dünyaya sonsuz bir hakimiyet kurmaktır. Büyük İskender, Karanlık Ülkeleri’nde bir ab -1 hayatın olduğu gerçeğini öğrendiğinden beri tüm hayatını bu karanlığa giden aydınlığa adamıştır. Hızır ve İskender yine bu amaçla çıktıkları bu topraklarda karanlık bir gecede bir fırtınadan dolayı orduyu gözden kaybetmişler. İki de yol iz bulmak için Hızır sola İskender sağa doğru ilerlemiş. Hızır yol aldığı esnada bir ışığın içinde kendisini çağıran ilahi bir ses duymuş. Işığa doğru ilerleyince ab -1 hayat görmüş. Bu sudan yıkanıp içmiş. Hemen geri dönüp İskender’e haber vermiş. İskender büyük bir sevinçle Hızır’ın tarif ettiği yere gitmişse de aradığı ışığı bulamamış. Bu olaydan sonra kaderine razı olan İskender ordusunu bulup Dara’yı yenmiş ve geri dönmüş. Kısa süre sonra da vefat etmiş. İşte İskender ile Hızır’ın gelip ab -1 hayatın izini kaybettikleri Karanlık Ülkeleri Payas’tır. O günlerden bugüne ab -1 hayatın bu topraklarda olduğu gerçeği birçok savaşa sebep olmuştur. Bu yüzden de hırslarımız topraklarımızı cehenneme çevirmiş, bir ölümsüzlük için binlerce

insan hayatın güzelliğini yudumlamadan canından olmuştur. İnsanlık ölümsüzlüğü aramak uğruna ölüme yenik düşmüştür.

- Şu Payas Çayı' nı merak ettim. Deliçay' dı değil mi diğer adı, onu da görebilir miyim? Rahmetli annemin bu çay ile ilgili bir anısı vardı, sürekli bu çaydan bahseder dururdu.

- Şimdi de ben merak ettim. Özel değilse dinlemek isterim.

- Annemle babam altı sene boyunca çocuk sahibi olamamışlar. Evlat özlemi içlerini yakar dururmuş. Annem yine böyle bir kahırla bir Hıdırellez günü Payas Çayı civarında bir gül ağacına kırmızı kurdele bağlamış. Bir kız çocuğu olsun diye dilekte bulunmuş. Hemen sonra annemin yanında ak sakallı biri belirmiş. Annemin akan gözyaşlarını eliyle silip “Üzülme kızım, dileğin gerçek olacak.” deyip gözden kaybolmuş. Annem bu hadiseden sonra benden hamile kalmış. İşte..! bu yüzümdeki lekeye “gözyaşım” demesinin sebebi buydu.

10

Pür dikkat Cavidan' ı dinleyen Perihan Hanım aradığı kişinin Cavidan olduğuna emindi artık. Her dakika biraz daha temkinli davranması gerektiğinin farkındaydı artık ve bu gerçeğin git gide verdiği tedirginliği yaşamaya başlamıştı. Hayatın Cavidan' dan sonra nasıl şekilleneceği belirsizliği çökmüştü üstüne. Koca bir sır yükü sırtına binmiş, iki büklüm olmuştu. Elinde hayatının her köşesine duran taşların yeniden döşenmesi gerektiğinin farkındaydı. Gerçi Perihan Hanım Cavidan' dan önce hiçbir düzen kuramamıştı. Geleceği bilmemek kadar kaygılandırıcı bir şey varsa o da geleceği bilmenin kendisiydi. Yıllardır beklediği o gelecek kanlı canlı karşısında duruyordu. Cevaplarını bildiği soruların çözümsüzlüğünü yaşıyordu. Halbuki yıllarca kendini bu ana hazırlamıştı.

Türkopul

Gelecek hafta sonu Perihan Hanım Cavidan' ı evine davet etmek istedi. Cavidan, Perihan Hanım'ın bu teklifini geri çeviremedi. Bilinmez bir el Cavidan' ı Perihan Hanım' a doğru itiyordu. Çayları içen iki kadın hesabı masaya bırakıp uzun ve yorucu bir günü de arkalarına alarak evin yolunu tutmuşlardı. Cavidan Payas' ta yaşadığı bu tesadüflere, kendisinde olup bitenlere bir anlam veremiyordu. İki kalabalık bakışlarla sessizce ilerlerken onlar için bambaşka günlerin geleceği aşıkardı.

Cavidan hafta sonunu iple çekiyor, her gün bu heyecanla okuldan eve dönüyordu. Hem Perihan Hanım'la hasbihal etmek hem de annesinin yıllardır bahsettiği akarsuyu görmek istiyordu. Cavidan her gece gördüğü rüyayı Perihan Hanım' a anlatmaya karar verdi. Bu karar bile aylardır zihnini meşgul eden bu kabusun ağırlığını bir nebze de olsa hafifletmesine yetmişti.

Cavidan' ın içindeki bu onulmaz sorular onu bilinmeze daha aç hale getirmişti. Ara ara Payas' ın kütüphanesine gidiyor; Hızır' ı, Musa'yı, İskender' i, İsa'yı, Meryem' i tek tek araştırıyor; Hatay'ın tarihini irdeliyordu. İrdeledikçe de merakı daha da artıyordu. Bu süreçte ilgisini çeken zeytin ağacı da bu açlıktan nasibini almıştı. Zeytinin ölümsüzlüğü simgelediğini bilmiyordu. Acaba dünyanın en yaşlı ağacının bir zeytin ağacı olması tesadüf müydü? Zeytinin serüvenini öğrendikçe zeytine olan saygısı artıyor, ruhunun bir tarafı yaşlı zeytin ağacının yanına savruluyordu.

Cumartesi erkenden kalktı Cavidan. Çok sevdiği küçük gül desenli elbisesini giydi. Minik siyah sırt çantasını da yanına aldı. Ruhunu çekiştiren merak duygusuyla Perihan Hanım'ın evinin yolunu tuttu. Perihan Hanım dar bir sokak arasında iki katlı bir evin alt katında yalnız yaşıyordu. Anlattığına göre anne ve babasını yıllar evvel kaybetmişti. Hayatın zorluklarına tek başına göğüs germiş, ayaklarının üstünde durabilen güçlü bir kadındı. Cavidan bu güçlü kadına içten içe bir hayranlık duymaya başlamıştı. Çünkü Cavidan asıl gücün yalnızken başarı testinden geçtiğini çok iyi biliyordu.

Cavidan mavi renkli, biraz basık, üstü demir parmaklıklı kapıya birkaç kere vurdu. Evde değil mi, derken Perihan Hanım kapıyı açtı.

Sanki dakikalar öncesinden kapının yanında sandalyede Cavidan' ı hiç beklememiş, geldiğini pencerenin demir parmaklıkları arasında görmemiş gibi biraz geç açtı.

- Hoş geldin, Cavidancığım.

- Hoş bulduk, Perihan Abla. Abla dememde bir sakınca yok değil mi?

- Olur mu öyle şey? Tabii ki... içinden nasıl geçiyorsa öyle hitap edebilirsin.

- Görüşmeyeli nasılsın, umarım biraz daha alışmışsındır Payas' a?

- Çok sağ ol Perihan Abla, hiç zorluk yaşamadım. Hemencecik alıştım Payas' a, Bunda sizin de payınız büyük.

Perihan Hanım hafif bir tebessümle bu sözün altında yatan tüm yazgıyı kabul edercesine başıyla onayladı. Beraber bir kahvaltılı sofrasına geçip çaylarını yudumlamaya başlamışlardı.

Cavidan Perihan Hanım'ın evini çok sade ama aynı zamanda mistik bulmuştu. El dokuma, saç örgü desenli halısı, Duvarda asılı kocaman bir Süleyman Mührü tablosu, odanın köşesine kurulu

11

küçük bir kitaplık... Her şey o kadar sade ve yerindeydi ki Cavidan kendisini buraya aitmiş gibi hissetmekten alamadı.

Cavidan rüyalarını Perihan Hanım' a nasıl anlatacağını düşünüyor, onun nasıl bir tepki vereceğini kestiremiyordu. Perihan Hanım Cavidan' ın bir şeyler anlatmak istediğini çözmüş olacak ki,

- Cavidancığım, önceki buluşmamızda annenın karşısına çıkan birinden bahsetmiştin. Annen daha sonra bu kişiyi gördü mü, bilgin var mı?

- Hayır.. daha sonra annemden bu kişiyle ilgili hiçbir şey duymadım ama garip bir şekilde buraya geldiğimden beri iki kere

zeytin ağacının altında oturan bir ak sakallı dede gördüm. Hatta size de söyledim ama o esnada gözden kaybolmuştu. Bende çok farklı duygular oluşturdu. Nasıl desem sanki oradaki zeytin ağacını koruyan bir muhafız gibiydi. Onunla göz göze geldiğimde bambaşka bir alemin içinde yüzüyormuşum hissine kapıldım.

- Belki tekrar görürsün.

- Belki... aslında sizinle başka bir konu hakkında danışmak istiyorum.

- Tabii ki Cavidan, yardım edeceğim bir konu ise seve seve yardım ederim.

- Benliğimin ve zihnimin daha fazla kaldıramayacağı bir karanlığın içindeyim.

- İyice meraklandım şimdi.

Perihan Hanım bir hazine sandığının kapağını açar gibi Cavidan'ın dudaklarından dökülecek esrara pür dikkat kesilmişti.

-Aylardır bir rüya görüyorum. Buraya gelmeden aylar önce başlayan bir rüya. Rüyamda karanlıklar içinde saçı dalgalı, bedenlen yapıllı, mahur gözlü bir adam bana sürekli gel deyip beni karanlığının içine çekiyordu. Bu rüyam sık sık tekrar etmişti. Hiçbir anlam veremiyordum. Bir süre sonra da önemsememeye başlamıştım da. Sonra Payas' a kaderim düştü. Bu sefer rüyamda bana gel diyen aynı adam "Onu bul ve öğren!" demeye başladı. Bu adam kim, kimi bulacağım, neyi öğrenmem gerekiyor, niçin? Açıkçası artık beynimin bana bir oyunu gibi gelmeye başladı. Kendimden ve bu karanlığı daha fazla taşıyamayacağımdan çok korkuyorum.

Perihan Hanım, artık bir şeyleri açığa çıkarmanın vakti geldiğini düşündü. Her ne kadar sözcüklerin bile yetersiz, çaresiz kalacağını bilse bile bir şekilde Cavidan'a yardım etmeliydi.

- Korkma, bu gördüğün rüyalar beyninin sana bir oyunu değil, senin kaderin.

- Nasıl? Hiçbir şey anlamadım.

- Bak canım, sana anlatacaklarımı iyi dinle. Seninle karşılaşmamız bir tesadüf değil, yazgımızda var olan bir gerçektir. Bu, yüzündeki kara lekeden başlayan bir gerçek. Bu leke annenin dediği gibi bir gözyaşı lekesi değil, Hızır' ın parmak izi. Yani Hızır' ın kendi dokunuşundan başka bir şey değil. Tıpkı Hızır, Musa'nın asasına dokununca onu ölümsüz bir çınar ağacına dönüştürmesi gibi...Hızır' ı görmek kimseye nasip olmaz. Ama anladığım kadarıyla sana ve annene nasip olmuş.

- Kafam karıştı. Şimdi annemin gördüğü ak sakallı dede ile benim rüyamda gördüğüm kişinin aynı kişi ve bu kişinin Hızır olduğunu mu söylüyorsun?

- Hayır Cavidancığım.

- Zeytin ağacının başında gördüğün ak sakallı dede ile annenin gördüğü kişi aynı kişi ve bu Hızır'dan başkası da değil.

- Peki rüyamda gördüğüm kişi kim o zaman?

- Rüyadaki kişi ab -1 hayatın peşini bırakmayan ve ruhu bir türlü huzura ermemiş Zülkarneyn yani Büyük İskender. Arkasındaki karanlık ise Zülümât yani Karanlıklar Ülkesi.

- Anlamıyorum hiçbir şeyi, nasıl oluyorsunuz da bu kadar emin olabiliyorsunuz? Hem bunların benimle ilgisi ne? Hepsi koca bir saçmalık.

- Biz tesadüfen karşılaşmadık. Ben senin bu topraklara geleceğini daha öncesinden biliyordum. Kendimi bildim bileli her sabah terminalde seni bekledim. Her sabah gelirsin umuduyla güne başladım. Ta ki bugüne kadar. Yüzündeki leke aradığım kişinin sen olduğu gerçeğini gösterdi bana.

- Ne demek istiyorsunuz, peşime mi takıldınız yani? Benimle görüşmeniz, benimle tanışmanız bir tesadüf değil miydi?

12

- Lütfen hemen tepki verme, bak canım bu olanları kavraman güç ama bil ki çok mühim bir vaziyetin içindesin.

- Sizi daha fazla dinleyemeyeceğim.

- Sakin olun Cavidan Hanım, gerçekleri öğrenmek için kapımı çalan sizsiniz ve eminim benden öğrenmeseniz bile bir şekilde bu gerçekler peşinizi bırakmayacak. Gerçekler saklanmayı sevmez. Sözümü bitirmeme müsaade edin...

-Perihan Hanım Cavidan' ı ikna ettiği kanısına vararak bir bardak su uzatır

-Lütfen alın,

Odadaki sessizlik sonsuz bir karmaşayla harmanlanmıştı. Cavidan ne yapacağını şaşırılmış güvensizliğin, belirsizliğin ve korkunun ortasında ondaki acizlik ete kemiğe bürünmüştü. Ne çıkıp gidebiliyordu ne de orada daha fazla kalmak için kendinde bir sebep görebiliyordu. Akıl ve ruhun açmazındaydı ve anahtarı iradesinin elinde değildi. Bir kukladan farksızdı. Kadercisi değildi ama o an kendi acizliğine teslim olmaktan başka bir yol da göremiyordu.

Perihan Hanım Cavidan' ın bu sessizliğinden cesaret alıp yarım kalan gerçeğe devam etti.

-Bak Cavidan, Benim ailem yıllarca görünürde Tapınak Şövalyeleri' ne hizmet etmiş bir Türk ailesi. Orta Çağ' dan beri Tapınak Şövalyeleri' n hizmetinde Türköpol diye anılan Türk askerleri olurdu. Bu askerlerin bir kısmı onlar için çalışıyor gözükse de onların arasına bilgi toplamak amacıyla sızan kahramanlardı. Bu insanlar Anadolu'nun Türk yurdu olmasında bilgi akışı sağlamış, büyük hizmetler etmişlerdi. Bu kahramanlardan biri de benim ailemdir. Benim ailem Tapınak Şövalyeleri' n ab – 1 hayatın peşinde olduklarını ve bunun için bu toprakları denetim altında tuttuklarını biliyorlardı. Gelelim asıl konumuza; senin hikayeni babamdan dinlemiştim. Babam da dedesinden dinlemiş. Babamın dedesi yıldız ilmine vakıf bir kahindi. Dedem yıllar yıllar önce annenin ve senin kaderini görmüş, Hızır' ı görebilecek ilk ve son kişiler olacağını bilmişti ve bu bilgiyi Tapınak Şövalyeleri' nden, çevrelerinden yıllarca saklamışlardı.

- Peki neden ben, neden annem..?

- Bu sorunun cevabını bilecek tek kişi var o da Hızır.

Babamdan duyduğum kadarıyla Hızır dokunduğu tüm varlıklara ab -1 hayattan bir parça bırakmış. Hızır annene dokunur dokunmaz ana rahmine düşen sana ve annene kendi hayatından bir ölümsüzlük kapısı açmış. Yalnız bu gerçeğin peşinde daha başkaları da olabilir. Yüzyıllardır bu topraklarda yüzlerce insan bu gerçeğe ulaşmak için canından olmuş, nice yuvalar yıkılmış. İşte şimdi bu sırrın kaynağına ulaşabilecek tek kişi sensin ve karşımda duruyorsun.

- Bilmediğim bir şey için kim, neden peşimde olsun? Hala anlayamıyorum.

- Belki bilmeyebilirsin ama sorabilirsin “Onu bul ve öğren!”

Akıl Toprağı

Cavidan “Onu bul ve öğren!” sözüyle kanı çekilir gibi oldu. Ruhsuz bir cesetten farksızdı. Perihan Hanım Cavidan’ ın bu gerçekleri taşıyamadığının farkındaydı. Fakat ok yaydan çıkmıştı bir kere. Bazen hayatımızı alt üst eden bir olayı yine aynı olayın şoku ile atlatabiliriz. Perihan Hanım’ın da yaptığı bundan ibaretti.

- Cavidan bu gerçeğin peşinde kimse yoksa ve seni hala fark etmemişlerse bile arafta sıkışmış seni bekleyen İskender var ve senden ab -1 hayatın yerini öğrenmek isteyecektir. Tekrar yeryüzüne inecek, dünyanın hakimiyetini eline alacak bir güç; hangi insanoğlu böyle bir güce sahip olmak istemez ve hangi insanoğlu bu gücün kölesi olmaz.

Cavidan’ ın dudakları titremeye, gözleri yaşarmaya başlamıştı. Perihan Hanım Cavidan’ a karşı koyamadığı bir şefkat ile elini omzuna atma cesareti gösterdi. Cavidan kendini tutamıyor hıçkırma hıçkırma ağlıyordu. Kendini Perihan Hanım’ın kucağına atmış. Onu ruhindaki acıya ve yüke bir değnek olarak görmüştü. Kendinden geçmiş, bir sekerat hali yaşıyordu. Terliyor, ruhunda bir acı ızdırapla

“ bilmiyorum” diye sayıklıyor, gözünü açamıyordu. Perihan Hanım onu kanepeye

13

uzandırmış başının altına küçük bir kırilent koymuştu. Perihan Hanım da şaşkın ne yapacağını bilemez bir haldeydi. Cavidan’ ın kendine gelmesini beklemek dışında yapacağı bir şey yoktu.

Onun bu halini kimseye anlatamaz ve güvenemezdi. Güvenle çalacağı hiçbir kapı yoktu. Cavidan ise sürekli sayıklıyor “ Bırak peşimi, bilmiyorum.” deyip duruyordu. Perihan Hanım Cavidan için sirkeli su hazırlamış. Ara ara bu suya batırdığı bir havluyu Cavidan’ ın terleyen alınına bırakıyordu.

Sabahın ilk ışıklarıyla gözlerini açan Cavidan baş ucunda Perihan Hanım’ın beklediğini gördü. Belli ki sabaha kadar hiç uyumamış Cavidan’la ilgilenmişti.

-Ne oldu bana, saat kaç?

- Sabaha kadar sayıkladın canım. Saat yedi.

- O kadar oldu mu? Allahım yıkılmış bir enkazdan farkım yok. Bu olanların beni kemirdiğini hissediyorum. Kabusum... Evet, kabusum tüm gece beni sürekli sürükledi karanlığa daha da karanlığa. Ölümsüzlüğün peşinden koşarken yokluğa daha çok mahkum olmuş zihninde çekiştirip durdu. Çok çaresizim.

Perihan Hanım ürkek bir sesle,

- İstersen dün gerçekleştiremediğimiz Deliçay’ a gidelim. Biraz hava almaya ihtiyacın var. Daha sonra ne yapmamız gerektiğine, açıkçası ben de bilmiyorum, bakarız.

Deliçay Hatay ve Suriye sınırında uzun bir akarsuydu. Yazın kavurucu sıcaklığında yöre halkın serinlediği, eğlendiği neşeli bir yerdi. Burası annesinin kendisi ile müjdelendiği yerdi.

- Demek burası..?

- Evet, burası..

Ak sakallı dede karşısına dikilmiş Cavidan' ın sorusuna cevap vermişti.

- Sen....sen, zeytin ağacının altındaki

- Evet, benim.. aynı zaman da annenin dileğine dokunan kişiyim.

- Hızır..

- Evet, Hızır

- Nasıl olur, Perihan Abla nerede, neden her şey donuk ve saydam..?

- Korkma, herkes için var olan zaman ve mekan ikimiz için yok.

- Yine anlayamıyorum.

- Zaman denen şey ve ona bağlı işleyen madde bu evrende sadece insanoğlunun bedeni için işler. Fakat hayat için zaman söz konusu değil. Biz şu anda maddeden arınmış bir ölümsüzlüğü yaşıyoruz.

- Çok saçma, bırakın beni artık. Siz de o kabusum da çıkın hayatımdan. Bir daha görmek istemiyorum sizi.

Ben seni bırakırım, yıllar evvel anneni bıraktığım gibi fakat kendi hırslarının kurbanı İskender annenin peşini bırakmadığı gibi sen var olduğun müddetçe seni de hiç bırakmayacak. Hep karanlık dünyaya seni çekecek ve ruhuna acı verecek.

- O zaman ne olur yardım edin. Madem Hızır'sınız, beni bu durumdan kurtarın.

- Karanlıklar Ülkesi aklımız, bizi ab -1 hayata çağıran ışık ise ruhumuzdur. İşte bu sırrı anladığında ab -1 hayatı da anlamış oluyorsun. Ölümsüzlük bazen bir zeytin ağacı bazen de bir Cavidan' dır. Onu almak için "ben" yükü ile gidilmez. İskender ab -1 hayatı "ben" için aradı, ben ise "o" için aradım. Başkası için istemektir bütün

sır. Ben dediği yerde karanlık vardı ve ışığı kesen kesif perde. Hızır başkası için vardı, İskender başkası için yoktu. Aramızdaki fark sadece bu idi. Dünya önemsiz bir oyunlar yığıdır. İnsanoğlu da bu yığınlarla oyalanıp durur. Ve aslında ben dediğin şey de iki duraktır: Biri yerin üstü biri yerin altı. Ruhumuzun yükünü almak için bazen aklımızı bazen de hayatımızı bir kenara atmak en güzelidir.

- Ne demek istiyorsunuz?

- Bak elime! Sol avucumda hayat toprağı, sağ avucumda ise akıl toprağı; her iki yük de hem bir başlangıç hem de bir sondur bu toprağın balçığından yapılan insanoğlu için. Annen de zamanında ruhunu arındırmak için iki yükten birinden kurtulmak için bir seçim yapmıştı. Şimdi de sana soruyorum, bu çıkmazdan kurtulmak istiyorsan hangi yükten kurtulmak istediğine karar vereceksin?

14

- Cavidan ne olabileceğini kestiremiyordu ama hissediyordu. Bir arınmanın onu bu karanlıktan çekeceğini ve kurtaracağını anlamıştı ve “evet” dedi.

Hızır hangi toprağı seçmek istediğini Cavidan’ a sordu. Cavidan aklın ve hayatın savaşını yaşamaya başlamıştı içinde. İki büyük gücün kılıç sesleri kendisini istila etmişti. Akıl yaşamın kapı kulu değil midir? Neyi ne kadar içeriye alacağına karar verir sadece. Aklın yaşama hükmetme yetisi yoktur. Sadece onu bilinçlendirmeye yol verir. Akıl kimine bir veba, kimine bir yük; kiminde az, kiminde çok ama hep daha da dip daha da karanlık. Akıl yolun sonunda seni çekiştiren ya bir deli ya bir veli... Yaşam ise ölümsüzlüğün tek adresi. Bir nefes... bir nefes daha... Son soluğumuz hep ilk soluğumuz gibi...Nefes bayatlamayan, her daim taze kalabilen tek sır. Ver her nefes yaşamın bir iksiri... Bir tohumun, bir yağmur damlasının, bir gün batımının, ana rahmindeki bir canlının gayesi... Yaşam kainatın oluş sebebi...Hangisi?

Cavidan hayatın gücüne yenik düşmüş, akıl yükünden kurtulmayı tercih etmişti. Cavidan hayatta yapacağımız her bir tercihin aynı zaman da bir yıkım olduğunu biliyordu ve bunu çok acı tecrübe ediyordu. Hızır elindeki akıl toprağını Cavidan' ın yüzüne doğru usulca üfördü.

Bir avuç ha hayat toprağı ha akıl toprağı

Savrulurken ruhuma

Dünya tayfunun

Bendeki ayak izlerini

İçimdeki demir parmaklıklar ardında

Kaçamadığım gerçeklerin gücüne

Bir zeytin tanesine

Başka yaşamlara adanmış bir sunağım

Ne ilk kurbanım, ne son kurbanım

Cavidan kim olduğunu , nerede olduğunu bilmediği bir insan topluluğunun içinde buldu kendisini. Perihan Hanım korku dolu gözlerle Cavidan' a bakıyordu. O korktukça Cavidan uzun süre hiçbir sese tepki vermeyen masum bir çocuğa dönüşüyordu. Perihan Hanım Cavidan' ın gözlerinde sonsuz bir boşluk gördü. Aniden irkildi. Belki de bu bir boşluk değildi. Belki de bu hayatın anlamsızlığından ve yükünden kurtulmuş bir çığlıktı. Belki de her ikisi; boşluk ve çığlık... Sonuçta ikisi de aklın tahakkümünde olmayan birer güçtüler. Kimsenin cesaret edemeyip içine dalamadığı bir kara delik gibi... Perihan Hanım Cavidan' ın akıl perdesini yırttığını ve bir kara deliğe sığındığını görebiliyordu.

- Cavidan ne oldu? Cevap ver.. Cavidan?

- Cavidan bak annenin seninle müjdelendiği yerdeyiz...kendine gel..

- Annem mi? Anneee...

Cavidan kendisine gülümseyip el sallayan ak sakallı dedesi ile annesine el sallıyor, gülümsüyor, arada elini doğum lekesine götürüp kaşıyordu.

- Cavidan...

Perihan Hanım o günden sonra aklını yitirmiş Cavidan' ın tedavisi için çalmadık kapı bırakmadı fakat tüm kapılardan eli boş döndü. Perihan Hanım çaresizce Cavidan' ı yanına aldı. Yıllardır beklediği kaderin önüne serptiği sorumluluğun derin kavrayışı ile Cavidan' a bir anne şefkati ile baktı. Ara ara Cavidan' ın annesinin ve Hızır' ın onu eğlendirirken yüzünde oluşan tebessümlerine anlamsızca eşlik etti.

- Hoş geldin perim...

“Herkes aidi ve kimseye ait değilim. Siz gelmeden önce de buradaydım. Siz gittikten sonra da burada olacağım.”

Homeros / Zeytin Ağacı (Ölmez Ağacı)

RUMUZ: SEDEFKAR

ŞEHRİN ARKADAŞI

Güneşin bütün yakıcılığı ile Payas'ın üzerine yüklendiği sıcak bir Ağustos günüydü. Ancak öğle vakti yaklaşırken yatağından çıkabilen İbrahim, sabahtan kalan çayı ısıtarak yarım yamalak bir kahvaltı yapmıştı. Bu arada annesi Sibel Hanım'ın düzensiz uyku ve beslenmenin iyi olmadığı, erken yatıp erken kalkması gerektiği konusundaki serzenişlerini kayıtsızlıkla dinledi. Sibel Hanım'ın uyarılarına karşı, son zamanlarda gençlerin diline yerleşmiş olan

“Aman anne!” sözcükleriyle karşılık veren İbrahim, alelacele üzerini değiştirdi ve kendini sokağa attı.

Arkadaşlarıyla bir kafede buluşan İbrahim bol bol gevezelik yaptı, ama bu muhabbetten pek zevk almadı. Günler birbirlerinin kopyası gibi sıradan, anlamsız ve heyecansızdı. Okulun tatile girdiği ilk günler bu kafeye koşarak geliyor, arkadaşlarıyla buluşmaya can atıyordu. Ancak son zamanlarda -yapacak başka bir işi olmadığı için- katlanmak zorunda kaldığı bir rutin hâline dönüşmüştü.

İbrahim aniden ayağa kalktı ve:

“Ben gidiyorum arkadaşlar.” dedi.

Seval şaşırılmış bir edayla konuştu.

“Ne oluyor kanka? Böyle kaçır gibi!”

Cenk de Seval’e hak verir bir tarzda:

“Aynen... Son zamanlarda tadın yok İbrahim.” dedi.

Diğer arkadaşları da benzer şeyler söylediler. O sırada İbrahim’in gözü, kafenin ahşapla kaplanmış duvarına asılı tabloya takıldı. Tabloda uçsuz bucaksız bir bozkır resmedilmişti. Küçük dikensi bitkilerin seyrek bir şekilde serpiştirildiği bozkırda ince, uzun bir yol vardı. Bu yolda sırtı dönük, başı öne eğik ve omuzları düşmüş bir adam yürüyordu. Sırtı dönük olduğu için tablodaki adam hakkında çok fazla yorum yapılamazdı. Ancak saçlarınının bir kısmı beyazlamış olduğuna göre orta yaşın üzerinde olmalıydı. Beden dilinin verdiği izlenime göre muhtemelen yüzü gergin, gözleri bulutluydu.

Bu tablo kafenin duvarında uzun zamandır asılıydı ve İbrahim onu defalarca görmüştü. Nedense şimdi yeni görüyormuş gibi bir hisse kapıldı. Demek ki tabloya ilk defa canı gönülden bakmıştı.

“Yarın görüşürüz.” diyen İbrahim, arkadaşlarının şaşkın bakışlarına aldırmadan çıkıp gitti.

İbrahim 11. Sınıf öğrencisiydi. Dersleri de fena sayılmazdı. Seneye lise son sınıf olacaktı ve üniversite sınavlarına girecekti. Ama İbrahim’in içinde geleceğe yönelik fazla bir heyecan, hedeflediği önemli bir amaç yoktu. Üniversite okumanın para kazandıran bir meslekle özdeşleştiği, kariyer getirmeyen bir bölüme kimsenin değer vermediği aşikârdı.

İbrahim bildiği, gördüğü tüm meslekleri düşünüyor, ölçüp tartıyor, ama hiçbirine içi atmıyordu. Hatırı sayılır bir meslek de olsa ömür boyu aynı işi yapmak, aynı insanlarla mesai arkadaşlığında bulunmak, benzer mekânlara hapsolmek istemiyordu. Peki ne yapacaktı? Bu İbrahim için muamma bir soru olarak önünde duruyordu. Belki öğretmenlik... Evet, sadece öğretmenliğe karşı içinde olumlu bir düşünce taşıyordu. Ama sadece olumlu; istekli değil yani.

Payas Belediyesi’nin restore ettirdikten sonra halkın kullanımına açtığı Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi’nde esnafılık yapan babası:

“Oğlum zamanı geliyor, artık ne yapacağına karar vermelisin.” diyordu.

İbrahim babasına hak veriyordu, ama bu hak verme, bir karara varması konusunda kendisine fayda sağlamıyordu. Bir süre

amaçsızca ve yer, yön seçmeksizin yürüdü İbrahim. Daha sonra, epeydir dükkâna uğramadığını düşündü ve külliye'nin yolunu tuttu. Babası iş konusunda genellikle pek bir şey söylemezdi. Fakat İbrahim'in zaman zaman dükkâna uğramasından, ufak tefek işlerin ucundan tutmasından, hediyelik eşyaların tozunu almasından duyduğu memnuniyeti belli ederdi.

Güneş ufku'nun ardına saklanmıştı ve boğucu sıcaklığın etkisi biraz olsun kırılmıştı. Zaman zaman deniz tarafından hafif bir esinti geliyor, insanlara iç gıcıklayıcı bir serinleme hissi veriyordu. Külliye'ye yaklaşan İbrahim, marketten elinde poşetlerle çıkan Namık Bey'i gördü. Hemen yol kenarına park etmiş bir minibüsün arkasına geçti ve Namık Bey'in uzaklaşmasını bekledi.

Edebiyat öğretmenleriydi Namık Bey. Aslında iyi bir insandı, öğrencilerle arkadaş gibiydi. Öğrencilerinin tüm sorunlarıyla ilgilenmeye çalışır, kitap okuma konusunda teşvik eder ve “Arkadaşlar! Hayatınızın bir anlamı, amacı olsun. Böylece hem kendiniz hem de çevreniz için faydalı olursunuz. Eğer bir hedef belirler ve bu hedef doğrultusunda elinizden gelen gayreti gösterirseniz Allah yolunuzu açacaktır.” derdi. Namık Bey ihtiyaç sahibi öğrencileri tespit eder, aileleri ile irtibata geçer, maddi yardımlarda bulunurdu.

İbrahim'deki kararsızlığı fark eden Namık Bey, okullar tatile girmeden hemen önce onunla özel olarak konuşmuştu. İbrahim en kısa sürede kendisine çeki düzen vereceğini, bir hedef belirleyeceğini, hayatının bir anlamı olacağı söylemişti. Bu sırada Namık Bey'in tavsiye ettiği dört kitabı yaz tatilinde okuyacağı

sözünü vermişti. Ancak söylediklerinin hiçbirini yapmamıştı. Bu yüzden Namık Bey’le karşılaşmak istemiyordu. Şimdilik Namık Bey’i atlatmıştı, ama bir aya kalmaz okullar açılacaktı. O zaman mecburen karşı karşıya geleceklerdi. Bunları düşünen İbrahim sıkıntıyla içini çekti.

İbrahim yavaş adımlarla ve dalgın bir şekilde Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi’nin avlusuna girdi. Meydanda bulunan tarihi zeytin ağacının yanından geçerken:

“Hey dostum! İşte ben geldim.” şeklinde bir ses duydu.

İbrahim bir arkadaşının kendisine seslendiğini düşündü. Başını kaldırdı ve sesin geldiği yöne baktı.

“Niye öyle tuhaf tuhaf bakıyorsun? Şaşırdın değil mi? Biliyorum beni beklemiyordun, fakat ben bir gün mutlaka yine geleceğimi söylemişim. Öyle özlemişim ki seni! Onca yıl hiç aklımdan çıkmadın. Bir dilberin örülmüş saçına benzeyen gövden biraz daha kırışmış gibi, ama büyüleyici güzelliğin hâlâ yerinde duruyor. Beni tekrar gördüğüne sevindin değil mi?”

İbrahim gözlerini zeytin ağacına dikmiş olan ve büyük bir heyecanla konuşan adama dikkatlice baktı. Atmış yaşına merdiven dayamış gözüken adamın yüzünde neşeli bir ifade vardı. Omuzlarına kadar uzanan düz saçları ve top top bulutları andıran uzun, kıvırcık sakalları bembeyazdı. Üzerindeki kıyafetler yaşıyla tezat görünmesine rağmen ona yakışmıştı. Gri renkli kargo tipi bir pantolon giymiş, üzerine renk renk fırça darbeleri atılmış gibi desen verilen rahat bir gömlek giymişti. Ayaklarında ise kırmızı-beyaz

şeritleri bulunan mavi renkli bir spor ayakkabısı vardı. Sağ omzuna geçirdiği -okul çantasına benzeyen- sırt çantası asker yeşiliydi.

İhtiyarın dolgun gözüken beyaz yüzünde pek az çizgi vardı. İri burnunun sağ yanağına doğru bitiminde mercimek büyüklüğünde bir ben bulunuyordu. Çökmüş gözükmesine rağmen parlaklığını koruyan gözleri açık kahverengi renkteydi. Taktığı gözlük daire şeklindeydi ve çerçeveleri incecik bir telden ibaretti. Kulakları ise bir çocuğun kulakları gibi küçüktü. Hafif göbeği çıkmış olmasına rağmen kilolu denemeyecek bir bedene sahip olan ihtiyar orta boyluydu.

İşin tuhaf tarafı, yaşlı adamın avluda bulunan zeytin ağacıyla konuşuyor olmasıydı. Bu zeytin ağacı yaklaşık 1350 yaşındaydı ve hâlâ zeytin vermeye devam ediyordu. Vaktiyle külliye'nin bulunduğu geniş alan zeytin ağaçlarıyla kaplıydı. Sokullu Mehmet Paşa Mimar Sinan'la konuşmuş, uygun gördüğü bu araziye bir külliye ve kale yapmasını istemişti. Hâl böyle olunca arazide bulunan zeytin ağaçları kesilmiş, fakat bir tanesi hatıra olması amacıyla bırakılmıştı. İhtiyar işte, asırlara meydan okuyan bu tarihi zeytin ağacıyla konuşuyordu.

“Hadi dostum anlat bana o şaşaalı zamanları. Ticaret ve sanatın hâkim olduğu Payas'ın tarihte ne kadar büyük ve önemli bir şehir olduğu yılları... Yürüdükleri zaman yeri titreten savaşçıları, işinin erbabı sanatkâr ve ustaları, toprak gibi doğurgan ve bereketli vefakâr kadınları anlat. Çeşitli gıda maddelerinin yüklü olduğu gemilerin limana girişlerini ve limandan ayrılışlarını... Seyahat ya da diğer

amaçlarla yola çıkanların, Payas'tan ayrılarak Akdeniz'in tuzlu sularında uzaklaşmasını...

Sanatçıların, gezginlerin, ilim adamlarının, ticaret kervanlarının, kutsal beldeye ulaşmak için yola çıkmış hacıların, köle tacirlerinin, macera severlerin uğrak yeri Payas'ı anlat bana.

Bir zamanlar bu topraklarda yaşayan Hititleri, Pers Krallarını, dünyayı fethetmek için sefere çıkan Makedon Kralı Büyük İskender'i, Bizans'ı, Haçlıları anlat bana.

Tarihin en büyük imparatorluklarından biri olan Osmanlı'nın ne büyük bir uygarlık olduğunu anlat. Denizcilerin şahı Barbaros Hayrettin Paşa'yı ve Oruç Reis'i, Büyük Vezir Sokullu Mehmet Paşa'yı, dünyanın önünde saygıyla eğildiği Mimar Sinan'ı, gözünü budaktan esirgemeyen yiğit padişah Yavuz Sultan Selim'i... Dünyanın en ünlü gezgini Evliya Çelebi'yi anlat."

Sözlerini bitiren yaşlı adam gözlerini yumdu ve sessizce beklemeye başladı. İbrahim bir yaşlı adama, bir zeytin ağacına bakarak 8-10 dakika kadar orada bekledi. Hâlbuki normal İbrahim, böyle bir sahne karşısında kayıtsız kalır, çeker giderdi. Ama nedense

bu kez öyle olmamıştı. Yaşlı adamın yavaş yavaş gözlerini açtığını görünce gayriihtiyarî bir şekilde:

“Kusuruma bakmayın, siz zeytin ağacı ile mi konuşuyorsunuz?” diye sordu.

Birkaç dakika sessiz duran İhtiyar, başını usulca çevirdi ve İbrahim’e baktı. Ardından:

“Bu gördüğün zeytin ağacı değil.” dedi.

İbrahim içinden “İhtiyar tırlatmış galiba. Bu adamla vakit kaybetmeye değmez.” diye düşündü ve gitmeye hazırlandı. Fakat içinden gelen sesi durduramadı ve alay eder tarzda sordu:

“Peki, ağaç değilse ne o zaman?”

İhtiyar gözlüğünü düzeltti ve gür bir sesle konuştu.

“Tarih şeridi evlat! Tarih şeridi...”

İbrahim dudaklarını bükerek:

“Söylediklerinizden bir şey anlamadım.” dedi.

İhtiyar sevecen bir tavırla gülümsedi.

“İçtenlikle ona yaklaşırsan, hissetmeye çalışırsan ne demek istediğimi anlayacaksın. O da sana tarihin tozlu sayfalarında kalmış hakikatleri fısıldayacak.”

İbrahim ukala bir şekilde:

“Zeytin ağacı mı bana tarihi anlatacak? Ben almayım bayım! Size iyi günler.” dedi.

Cümlesini bitiren İbrahim yürümeye başladı. İhtiyar adam onun arkasından baktı ve yine gülümsedi.

“Size de iyi günler genç adam.” dedi.

Ebubekir Bey Payas’ın tarihi ve doğal güzelliklerini görmek için şehre gelmiş olan ve gelmişken hatıra olarak hediyelik eşya almak isteyen iki müşterisi ile ilgileniyordu. Bu sırada İbrahim dükkâna girmiş, müşteri olduğunu görünce arka tarafa yürümüş, sessizce beklemeye başlamıştı. Ebubekir Bey’in dükkânı Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi’nin arastasında bulunuyordu. Müşterilerini yolladıktan sonra İbrahim’e bakmış ve:

“Evladım sana kaç kere söyledim: bir mekâna girerken selam verilir.” dedi.

İbrahim başını salladı.

“Haklısın baba, dalgınlığıma geldi.”

“Neyse... Ne yaptın bugün?”

“Hiç.”

“Hiçbir şey yapmamışsın ama dükkâna akşamüzeri geliyorsun!”

“Arkadaşlarla takıldık.”

Ebubekir Bey’in yüzüne bir memnuniyetsizlik ifadesi yansıdı ama bir şey söylemedi. Şimdiki gençler hiçbir iş yapmak istemiyor, vurdumduymaz davranıyorlardı. Koca yaz tatilinde aylak aylak dolaşıyor, kafelerde vakit öldürüyorlardı. Üstelik laf söylemeye de gelmiyordu. Hemen alınıyorlar, odalarına kapanıyorlardı.

Hâlbuki Ebubekir Bey’in çocukluğunda öyle miydi? Okullar kapandı mı iş başlardı. Çocuklar ayakkabı boyar, simit satar, bir esnafın yanına çirak durur; dahası tarlalarda çalışırlardı. Diğer taraftan büyüklerin karşısında kelâm kesilmezdi. Boş bulunup ağzından bir kelime kaçırın köteği yerdı. Sıkı mı odaya kapan, surat as! O zaman dayak iki katına çıkardı.

Yok, Ebubekir Bey eskiyi de tamamen doğru bulmuyordu. Gençlerin kendini ifade etmesi, düşüncelerini dile getirmesi gerekirdi. Hele dayak! Kesinlikle böyle kaba bir eylemi savunamazdı. Eskiden aşırı baskı vardı gençlerin üzerinde, şimdi ise bir lakaytlık almış yürümüşü. Ebeveynler sık sık çaresiz kalıyor, çocuklarına karşı nasıl davranacaklarını bilemiyorlardı. Ne eski katılık ne şimdiki gevşeklik; orta bir yol bulmak gerekiyordu.

Ebubekir Bey kasadan biraz para aldıktan sonra:

“Dün Hikmet Amca’ndan borç almıştım oğlum. Borcumu gecikmeden ödeyeyim, sonra caminin şadırvanında abdestimi yeniler gelirim. Sen buralara göz kulak ol.” dedi.

Raflardaki malları düzeltir gibi yapan İbrahim:

“Tamam baba.” diye karşılık verdi.

İbrahim, işlerini bitiren Ebubekir Bey’in dükkâna dönmesi üzerine eve gitmek için çıktı. Hava kararmaya yüz tutmuştu. İkinci Selim Camii’nin yakınında bulunan tarihi zeytin ağacının yanından geçiyordu. Bakışlarını zeytin ağacına çevirdi. O tuhaf yaşlı adam ortalıkta yoktu. O sırada zeytin ağacının kıvrımlı gövdesi hareket ediyor gibi göründü gözüne. İbrahim’in içi ürperdi. Çok geçmeden kendini toparlayan İbrahim:

“Eee hadi anlat bakalım eskilerden(!)” dedi ve konuşmaya devam etti: “Cık, cık... Ne insanlar var.”

İbrahim işin dalgasındaydı ama gece yarısına doğru durum değişti. O tuhaf yaşlı adamı bir türlü aklından çıkaramıyordu. Kendi kendine kızıyor, gündüz yaşananları unutmaya çalışıyor ama bir türlü unutamıyordu. İbrahim uyuduktan sonra da durum değişmedi. Ara ara rüyasında ihtiyarı gördü. Payas Kalesi'nin burçlarından birinin üzerine çıkmış olan adam İbrahim'e el sallıyor, külliye'nin avlusundaki tarihi zeytin ağacını işaret ediyor ve:

“O gördüğün ağaç değil!” diyordu. İbrahim başını zeytin ağacına çevirince, zeytin ağacının dalları hilâl şekline bürünerek kocaman bir gülümseme hâlini alıyordu. Bütün bunlar İbrahim'e tuhaf geliyor, ama onu korkutmuyordu. Aksine, anlamlandıramadığı bir rahatlık ve umut hissi yaşıyordu. Zaman zaman uyanan İbrahim tekrar uykuya dalıyor, bir süre sonra tıpatıp aynı rüyayı görüyordu.

İbrahim o sabah erkenden uyandı. Tekrar uyurum diye yastığa başını gömdü ama nafile... Bir süre yatağında dönüp durduktan sonra kalktı ve elini yüzünü yıkamaya gitti. Ebubekir Bey ve Sibel Hanım kahvaltıya yeni oturmuşlardı. Mutfak kapısından başını uzatan İbrahim:

“Masada bana da yer var mı?” diye sordu.

İbrahim'in bu kadar erken kalkmasına şaşırان Sibel Hanım:

“Aaa sen kalktın mı? Gel, gel.” diyerek sofraya davet etti.

Ebubekir Bey oğluna takıldı.

“Maşallah maşallah! Bizim oğlan erken de uyanırmış.”

İbrahim babasının nazire yaparak:

“İki gün geç kalktık diye amma abarttınız.” diye karşılık verdi.

Seval Hanım:

“İki ay diyecektin herhalde!” dedi. Gülüştüler.

Kahvaltısını bitiren Ebubekir Bey hazırlanmak için yatak odasına gitti. Vakit kaybetmeden işyerine varmak istiyordu. Sabah müşteri gelmesede dükkânı erken açmak hayır ve bereket getiriyordu. Ebubekir Bey ne kadar erken arastaya giderse kendini o

kadar ruhen ve bedenen zinde hissediyordu. Dükkânın anahtarı yerinde mi diye cebini kontrol eden Ebubekir Bey, masayı toplayan Sibel Hanım'a seslendi:

“Hanım ben çıkıyorum!”

Sibel Hanım mutfak havlusuyla ıslak ellerini kurulayarak Ebubekir Bey'in yanına geldi ve gülümseyerek:

“Allah hayırlı, bereketli kazançlar versin canım.” dedi.

“Âmin karıcığım, sağ olasın.”

Bu sırada odasından İbrahim'in sesi geldi.

“Baba! Bekle bende geliyorum.”

Karı koca hayretle birbirlerinin gözlerine baktılar. Ebubekir Bey:

“Tamam, bekliyorum.”

İbrahim dükkâna vardıktan sonra dışarı konulması gereken eşyaları çıkardı. Yerleri süpürdü, rafların tozunu aldı. Vitrini yeniden düzenledi ve tozlanmış hediyelikleri güzelce temizledi. Dükkânın camlarını gıcır gıcır sildi. Tozmasın diye kapının önünü suladı. Karşı tarafta komşu esnaflarla sabah çayı içen Ebubekir Bey oğlunu hem şaşkınlık hem de sevinçle izliyordu.

İbrahim dükkânı bir güzel temizliyordu temizlemesine ama aklında dün karşılaştığı ihtiyar ve gece gördüğü rüya vardı. Adını koyamadığı bir şeyler onu derinden etkilemişti.

Ebubekir Bey gelince:

“Eline sağlık evlat, dükkânı akladın pakladın.” dedi ve eline, okumakta olduğu kitabı aldı. İbrahim babasına:

“Sağ ol baba. Ben şöyle dolaşacağım biraz.” dedi.

Ebubekir Bey kitabın sayfalarını çevirdi ve dünkü kaldığı yeri açtı. Ayraç niyetine kullandığı kâğıt parçasını çıkarıp masanın üzerine bıraktı ve:

“Tamam. Harçlığın var mı?” diye sordu.

“Evet, var.”

İbrahim tarihi zeytin ağacının yanında soluğu aldı. Yaşlı adam ortalıkta gözüküyordu. İbrahim II. Selim Cami’sinin avlusuna, şadırvanına bakışlarını çevirdi. Gözleriyle külliye’nin sağını solunu taradı, ama nafîle ihtiyarını göremedi. Epey bir süre -yaşlı adamı niye aradığını bilmeden- dolaştı. Umudunu kesen İbrahim dükkâna dönmeye karar verdi. Bu sırada tabyaların üzerinde, martıya benzeyen bir şey görür gibi oldu.

Dikkatlice bakan İbrahim bunun, dünkü ihtiyarın kafası olduğunu anladı. Adamın kafasında beyaz bir kasket vardı ve etrafı seyrediyordu. İbrahim koşarcasına yürüdü ve çok geçmeden ihtiyarın yanına ulaştı. İhtiyar tabyadan Payas ovasını seyrediyor, aynı zamanda bir çocuğun başını sıvazlar gibi yaslandığı duvarı okşuyordu. İbrahim’in geldiğini fark etmemiş gibiydi. Fakat birden konuşmaya başladı.

“Şu üzerinde bulunduğumuz kale çok önceleri Haçlılar tarafından yapılmıştı. Osmanlı Devleti 1574 yılında külliyeyle birlikte kaleyi de yeniden inşa etti. Bu külliye Anadolu’nun en büyük külliyesidir. Türk ve İslam mimarisinin en güzel örneklerinden biri olan külliye tam tamına 13.000 bin metrekare üzerine kurulmuştur.”

Bakışlarını İbrahim’e çeviren ihtiyar:

“Bu ne demek biliyor musun?”

İbrahim hiçbir söylemedi. Bunun üzerine ihtiyar gözlerini tekrar Payas’a çevirdi ve konuşmaya devam etti.

“Payas bir zamanlar metropoldü! Yani ekonomik ve gelişmişlik bakımından çevresine egemen olan bir liman anakentiydi. Oranlama yaparsak Payas’ın o tarihlerdeki nüfusu, şimdiki bir büyükşehir belediyesi ile denkti. Ne kadar heyecan verici! ‘Eee ne yapalım, şimdi bize faydası mı var?’ diye düşünüyorsun belki. Lakin geçmişin üzerindeki örtüler kaldırılmadan geleceğini yolu aydınlanmaz delikanlı. Tarih en büyük öğretmendir.

Külliyyenin bütün bölümleri: camisi, hamamı, medresesi, arastası, hanı, sıbyan mektebi, imareti, tabhânesi, çeşmeleri; avludaki zeytin ağacı gibi bize bir şeyler anlatmaya çalışıyorlar. Cin Kulesi canhıraş bir şekilde bizi hakikati keşfe davet ediyor. Bakmak, görmek gerek. Her şey bir gün aslına rucü eder, demişler. O nedenle kuvvetle inanıyorum ki Payas tarihteki konumuna yakın zamanda ulaşacaktır.”

İbrahim derin bir nefes aldı ve:

“Siz kimsiniz? Payas’ta bir tanıdığınız var mı?” diye sordu.

İhtiyar gülümsedi.

“Bak işte! Görünenin ardındaki gerçeği bilmek istiyor insan. Bana bakman beni tanıman için yeterli olmuyor. Benim kim olduğumu bilmen için geçmişimi, neler yaptığımı da öğrenmen gerekiyor. Aynen şehirlerde böyle...”

Tarih kokan bir şehirde tanıdığımın olması gerekmez delikanlı. Tarihi şehirler beni tanırlar, kol kanat gererler, bağrılarına basarlar. Çünkü ben onları anlamaya, dinlemeye, yaşamaya ve sonraki nesillere aktarmaya kendimi adanmışım. O yüzden Payas benim dostumdur. Bana Şehrin Arkadaşı diyebilirsin.”

İbrahim güldü. Hâlâ onu anlamaya çalışıyordu. Dün zeytin ağacının yanındayken kafayı yemiş biri olarak düşünmüştü. Fakat zaman geçtikçe bu ihtiyarın çok farklı biri olduğuna inanmaya başladı. İbrahim esprili bir şekilde konuştu.

“Şehrin Arkadaşı! İlginç bir isim. Benim adım İbrahim, ama bana da Şehrin Çocuğu diyebilirsiniz.”

İbrahim’in söyledikleri ihtiyarın çok hoşuna gitmişti. Şen bir kahkaha attı ve:

“Harikasın delikanlı! Tamam, artık sana Şehrin Çocuğu diye hitap edeceğim.”

“Anlaştık Şehrin Arkadaşı.”

“Biraz önce Payas’ı seyrediyordum. Tarihi zeytin ağacının anlattıklarını, bir sinema perdesine yansımış gibi gördüm. Pers Kralı Dara ile Makedon Kralı Büyük İskender’in, milattan önce 333 yılında karşılaştığı büyük ve kanlı savaşa şahit oldum. Ardından nice savaşlar... Haçlıların, İranlıların, Osmanlı İmparatorluğunun...

Tarihi İpekyol’unun üzerinde bulunan Payas’a gelen sayısız ticaret kervanları önümden geçti. Atların, develerin, eşeklerin sırtlarında; derilerden tahıllara, hazine sandıklarından değerli madenlere çeşit çeşit yük taşındığını gördüm.

Sonra Hacer-ül Esved’e yüz sürmek, Makam-ı İbrahim’de namaz kılmak, Kâbe’yi tavaf etmek ve kutsal beldeleri görmek isteyen hac kervanları geldi. Yorgun ama Rabbinin yoluna düşmekten memnun, mutlu yüzler. Payas’ın dağı taşı, bereketli ovası selamlıyordu hacı adaylarını.

Sen yanıma geldiğinde Bağdat Seferine çıkan Osmanlı ordusu şehre girmek üzereydi. Görmek ister misin?”

Şehrin Arkadaşı söyledikleriyle bir kez daha allak bullak etmişti İbrahim’i. İtiraz etmek istedi, ama bunu yapacak gücü bulamadı kendisinde. Şehrin Arkadaşı güçlü bir hortum gibiydi ve İbrahim’i kendisine çekiyordu. Bir süre sessiz kalan İbrahim:

“Evet, görmek istiyorum. Bunun için ne yapmam gerekiyor?” dedi.

İhtiyar elini uzattı ve:

“Yanıma gel ve elimi tut Şehrin Çocuğu.” dedi.

İbrahim kendisinden isteneni yaptı. İhtiyar diğer elinin ayasını, tabyaları oluşturan taşlardan birine yaslamasını istedi İbrahim’den.

“Bakışlarını batıya çevir. Bak Osmanlı ordusu iyice yaklaşmış. Görüyor musun?”

İbrahim kısık bir sesle:

“Hayır, hiçbir şey göremiyorum.” dedi.

“Odaklan, bütün içtenliğine kendini ver. Sen şehrinin tanımaya çalış, Payas sana sırlarını açacaktır.

Sonunda İbrahim’in gözünün önündeki sis perdesi aralandı. Olağanüstü heybetiyle ordusunun önünde at sürüyordu Dördüncü Murad. Çevresinde beyler, paşalar, atlı birlikler vardı. Akıncılar, sipahiler, yeniçeriler, solaklar, humbaracılar, lağımcılar... Ne kudretli ne şanlı bir orduyd.

Mehter takımı Dördüncü Murad’ın bestelediği bir marşla Payas ovasını inletiyordu. Zurna, boru, kurrenay ve mehter düdüğü üfleniyor; davul, nakkare ve kösler dövülüyor; ziller vuruluyor, çevgânlar sallanıyordu. Bütün bu müzik aletleri büyük bir uyum ve ahenk içinde icra ediliyor, ortaya muhteşem bir müzik eseri çıkıyordu.

Ordunun içinde nice önemli şahsiyet gördü İbrahim. Her biri işinin erbabı zanaatkârlar, şairler, matematikçiler, tıpçılar, astronomi uzmanları, kimyacılar ve saire. Bunların içinde İbrahim’i en çok heyecanlandıran ileride büyük bir seyyah olarak ün yapacak seyyah Evliya Çelebi’ydi. Atının üzerinde, ordunun gerisinden gelen Evliya Çelebi, bir seyyahta olması gereken merakla çevresini süzüyordu. Gördüklerinin zihnine kazınması için kendi kendine konuşuyor olmalıydı ki dudakları kıpırdıyordu.

Bir diğeri de Hezarfen Ahmet Çelebi’ydi. Hezarfen, Osmanlı Ordusu Bağdat’tı fethedip muzaffer olarak İstanbul’a döndükten sonra muhteşem bir iş başaracaktı. Kuşların kanatlarına benzeyen bir alet yapacak olan Hezarfen Ahmet Çelebi, Galata Kulesi’nin üzerinden kendisini boşluğa bırakacak, boğazı geçerek Üsküdar’ın Doğancılar mevkiine kadar uçacaktı.

Kısa sürede bir film şeridi gibi aktı İbrahim’in gözünde Payas’ın tarihi. “Aman Allah’ım!” dedi kendi kendine İbrahim. Şimdiye kadar nicelerinin yolu Payas’a düşmüş, bu kadim topraklara ayaklarının izi değmişti. Şimdiye kadar şehrinin tarihine, doğal güzelliklerine böylesine derunî bir gözle bakmadığı için hayıflandı.

İbrahim bir rüyadan uyanır gibi yavaşça kendine geldi. Yaşlı adam güven verici gözlerle kendisine bakıyordu. İbrahim biraz önceki sahneleri gerçekten gördü mü, yoksa Şehrin Arkadaşı'nın anlattıklarını zihninde canlandırdı mı bilemiyordu. Bu belirsizlik içinde emin olduğu tek şey, artık kendine bir yol haritası çizeceği gerçeği idi.

İbrahim şaşkın bir şekilde:

“Bu olanlara inanamıyorum.” dedi.

İhtiyar dostane bir şekilde İbrahim'in sağ omzuna tutarak konuştu.

“Gel benimle.”

İhtiyar önde, İbrahim arkada külliye'nin neredeyse tüm bölümlerini dolaştılar. Ardından bir bankın üzerine oturdular. İhtiyar ellerini iki yana açarak konuşmaya başladı.

“Canım Osmanlı mimarisi! Buraya bir kale, cami, han ya da arasta yapmamışlar. Buraya nefes alıp veren muhteşem bir yaşam alanı inşa etmişler. Şu taşlarda, ahşaplarda, kurşun kubbelerde Mimar Sinan'ın dehası var. Becerikli ustaların emeği, güçlü kuvvetli amelelerin alın teri var. Bir toplumun bütün ihtiyaçlarını tek çatı altında, ama müstakil olarak inşa etmişler. Hiçbir bölüm yekdiğerine en ufak rahatsızlık vermeyecek şekilde düzenlenmiş. İşte mimari budur!

Tanımlayacak olursak mimari: insanoğlunun çevresini biçimlendirme çabasının ürünüdür. Bu anlamda ortaya çıkmış mimari bir eser, o topluluğa ait kültürün temel ögesidir. Esasında bütün kâinat Allah'ındır. İnsan yeryüzünü bozmadan en güzel şekilde imar ve inşa ile mükelleftir. Osmanlı yatay mimari ile Türk-İslam mimarisinin en güzel örneklerini vermiştir. Maalesef özellikle son yüzyılda Avrupa'nın da etkisiyle yüksek katlı binalar yapma anlayışı ortaya çıkmıştır. Tabiatla, insan ruhuyla örtüşmeyen, maddi ve manevi zarara uğratan bir anlayıştır bu. Elimde olsa yatay mimariyi zorunlu hâle getirirdim.”

İbrahim burada söze girdi.

“Ayrı ayrı evler yapmak yerine gökdelen tarzında bir bina yapmak daha kârlı değil mi? Örneğin bir apartmana ait 40 dairenin tek bir çatısı var. Ama ayrı ayrı evler olsa 40 çatı yapmak gerekirdi.”

İhtiyar iki kez öksürdü ve çantasından çıkardığı suyu içerek boğazını rahatlattı. Ardından konuşmaya başladı.

“İlk bakışta söylediklerin mantıklı gözüküyor Şehrin Çocuğu, ama değil. Yüksek katlı bir binanın yapımı için temel ve kolonların çok sağlam olması gerekir. Bu nedenle olması gerekenden çok daha fazla inşaat malzemesi kullanmayı gerektirir ve maliyet artar. Ayrıca katlar yükseldikçe işçilik, malzemelerin taşınması gibi sebepler ek masraflar gerektirir. Yüksek katlı bir bina tamamen bitmeden hiçbir bölümü kullanılamaz. Otuzuncu kat tamamlanıp çatı yapılmadığı için, belki iki yıl önce yapılmış alt kat dairelerine oturulamaz. Bu büyük bir ekonomik kayıptır. Ancak yatay mimaride müstakil bölümler bittikçe kullanıma açılabilir.

Öte yandan dikey mimari ile üretilen bir binanın ömrü, yatay mimariye göre çok çok kısadır. Apartmanlar depremler, inşaat malzemelerinin doğal ömrü gibi sebeplerle çabuk yıpranır, temelleri bozulur, kolonları gevşer. Belli bir zaman sonra yıkılıp yeniden yapılması gerekir.”

İbrahim araya girdi.

“Doğru ya! Zaman zaman televizyonlarda dinamitle yıkılan dev bina haberleri çıkıyor.”

“Evet. Düşün bakalım Şehrin Çocuğu! Mimar Sinan bu külliyyede bulunan tüm bölümleri gördüğün gibi değil de üst üste yapsaydı ne olurdu?”

Biraz düşünen İbrahim tereddütlü bir tavırla:

“Çoktan yıkılırdı galiba.” dedi.

İhtiyar başını salladı.

“Hayır, şimdiye kadar en az on kez yıkılır, yeniden yapılması gerekirdi. Maliyet, emek ve kullanılan malzeme israfını düşünebiliyor musun? Yüksek mimarının insan ve tabiat üzerindeki olumsuz etkilerine hiç girmiyorum.”

İbrahim hak verir şekilde gözlerini kırptı.

“Hiç bunları düşünmemiştim.” dedi.

İhtiyar başını gökyüzüne kaldırdı ve konuşmasına ara verdi. Külliye'nin ruhuna verdiği huzur ve dinginlikten daha fazla yararlanmak için derin derin nefesler aldı. Çehresine bu tarihi mekânda bulunmaktan dolayı duyduğu mutluluk yansdı. Külliye'nin avlusunda bulunan ağaçlarda oynaşan serçeler, cıvıltılarıyla dinginlik ve huzura katkıda bulundular.

İbrahim ise artık külliye'ye, onu oluşturan her bir bölüme daha farklı gözlerle bakıyordu. Şimdiye kadar burası, babasının işleri bulunan bir yapıdan ibaretti onun için. Fakat şu an hissettiği duygular çok farklıydı. Bugüne değin değerini bilmediği bu hazineyi büyük bir hayranlıkla seyrediyordu.

İhtiyar başını yavaş yavaş aşağı indirdi ve gözlerini açtı.

“Mimari hakkında neden bunları anlatıyorum biliyor musun? Payas muazzam tarihi eserleriyle, yapılaşmanın nasıl olması gerektiğini de anlatıyor bizlere. Mimar Sinan, Mimar Hayreddin, Sedefkar Mehmet Ağa, Balyan Kardeşler asırlar öncesinden bütün güçleriyle sesleniyorlar modern çağın sağır kulaklarına. Evet, şu an kulaklar o çağrılara kayıtsız. Ama Mevla büyüktür. Bu tarihi yapılar bu topraklar üzerinde durdukça, o sesler bir gün gök kubbemizde güçlü bir şekilde çınlayacak. Bize hakikatin, doğallığın ve fitratın yolunu gösterecek.”

Daha sonra İbrahim'le Şehrin Arkadaşı külliye'den çıktılar. Şehrin Arkadaş'ın kırmızı vosvosu vardı. Ona bindiler ve Cin Kulesi'ne gittiler. Oradan Meryemana Çeşmesine ve İbrahim'in daha önce hiç duymadığı görmediği tarihi ve doğal güzelliklere... Şehrin Arkadaşı her gittikleri yerde ilginç bilgiler aktarıyordu. İbrahim'in

ona olan saygısı ve hayranlığı katlanarak artıyordu. Bu adam tam bir ilim deryasıydı.

Dolu dolu geçen saatlerin ardından tekrar külliye döndüler.
İbrahim:

“Tarihi eserleri ve doğal güzellikleri sizin gibi tanımak için ne yapmam gerekir?” diye sordu.

Şehrin arkadaşı şapkasını düzeltti ve:

“Sevmen gerek evlat.” dedi. “Sevmen gerek.”

İhtiyar haklıydı. İnsan her ne yaparsa yapsın içinde sevgi bulunmalıydı. Sevginin aşamayacağı engel yoktu ve hiç kimse sevmediği bir işte başarılı olamazdı.

İbrahim dükkâna vardığında II. Selim Camisi'nin müezzini davudî sesiyle ikinci ezanını okumaya başlamıştı. Ebubekir Bey merak ve kızgınlıkla:

“Oğlum neredesin sen? Biraz dolaşıp geleceğim dedin kaç saat oldu!” dedi.

İbrahim heyecan ve coşku içindeydi.

“Baba ne yapacağıma karar verdim! Tarihi ve doğal güzellikleri inceleyen bir bilim dalında eğitimimi sürdüreceğim. Bunu ne kadar çok istiyorum bir bilsen!”

Ebubekir Bey'in İbrahim'e olan kızgınlığı birden geçmiş, ama merakı büsbütün artmıştı. Söyleyeceği kelimeleri seçmeye çalışırken, oğlu konuşmaya devam etti.

“Ayrıca okulların açılmasına az zaman kaldı. Okuyup bitirmem gereken birkaç kitap var. O nedenle hemen eve gidiyorum. Aksi hâlde Namık Bey'in yüzüne nasıl bakarım değil mi? Akşama görüşürüz inşallah.”

Sözlerini bitiren İbrahim, Ebubekir Bey'in bir şey söylemesine izin vermeden koşarak uzaklaştı. Ebubekir Bey dükkânın kapısına çıktı ve oğlunun arkasından sevinçle baktı.

“Çok şükür Allah’ım!” dedi.

Evde de benzer konuşmalar yaşandı ve odasına çekilen İbrahim, edebiyat öğretmeninin tavsiye ettiği kitaplardan birini aldı ve okumaya başladı. Okullar açıldığında Namık Bey’e artık hayatının bir anlam ve amacı olduğunu söyleyecekti. Üstelik kendisini bir kamu binası hapsedmeyecek, tarihi eserleri olan tüm şehirleri gezmesini, görmesini sağlayacak bir amaç... Kim bilir öğretmeni Namık Bey ne kadar çok sevinecekti.

Oğlunun son hâline gören Sibel Hanım’ın ayakları yere değmiyordu. Utanmasa zil takıp oynayacaktı. Mutfağa girdi ve neşeli bir şarkı söyleyerek akşam yemeğini hazırlamaya başladı.

Bir süre sonra İbrahim çok acıktığını hissetti. Gündüz açlık filan aklına gelmemiştir. Mutfağa gitti ve:

“Karnım zil çalıyor anne.” dedi.

Sibel Hanım:

“Oğlum bu saate kadar bir şey yemedin mi? Dur, hazır olanlardan katıyorum hemen.” diye karşılık verdi.

Tabaklara doldurduğu yemekleri İbrahim’in önüne koydu Sibel Hanım. Yemeklerdeki çeşitliliği gören İbrahim:

“Hayırdır, düğün mü var?” diye sordu.

Sibel Hanım neşeli bir şekilde konuştu.

“Evet, bugün senin değişimini kutluyoruz.”

Gülüşüler. Sibel Hanım konuşmaya devam etti:

“Ayrıca az önce baban aradı. Akşama bir arkadaşını yemeğe getirecekmiş.”

“Hımm! Anladım.”

Yemeğini bitiren İbrahim tekrar odasına geçti. O an aklına gelen bir düşünce keyfini kaçırdı. Neden Şehrin Arkadaşı’nı yemeğe çağırmamıştı ki? Hem güzel bir misafirperverlik örneği sergilemiş olur hem de onu ailesi ile tanıştırdı. Telefon numarasını filan da

istememişti. Kendi kendine hayıflandı, kızdı İbrahim. Fakat yapacak bir şey yoktu. Pencereden dışarıya baktı, hava kararmıştı. Külliyyeye gitse onu bulacağından emin değildi. Üzüntüyle içini çeken İbrahim, kaldığı yerden kitabını okumaya devam etti.

Neden sonra Sibel Hanım İbrahim'in odasına geldi. Elinde bir bardak çay vardı. Ebubekir Bey ile misafiri gelmiş, yemeklerini yemişler, salona çay içmeye geçmişlerdi. Çayı İbrahim'in masasına bırakan Sibel Hanım:

“Misafirimize hoş geldin demeyecek misin?” diye sordu.
İbrahim:

“Şimdi kitabın en heyecanlı yerindeyim anne.” diyerek isteksizliğini belirtti.

Sibel Hanım odadan çıkarken:

“Sen bilirsin.” dedi.

Çay İbrahim'e iyi gelmişti. İkinci bardağı doldurmak için ayağa kalktı. Bu sırada öylesine pencereden sokağa baktı ve yürüdü. Birden durdu ve pencerenin önüne koştu. Şaşkınlıktan küçük dilini yutacaktı. Şehrin Arkadaşı'nın kırmızı kaplumbağası sokak lambasının altında parılıyordu. Yoksa babasının misafiri...

İbrahim salona koşarak girdi ve hafif bir çığlık attı.

“Şehrin Arkadaşı!”

İhtiyar karşısında İbrahim'i görünce afalladı.

“Şehrin Çocuğu! Sen burada ha.”

Ebubekir Bey ile Sibel Hanım da şaşkınlık içindeydiler.

“Yoksa siz tanıyor musunuz?” diye sordular.

Şehrin Arkadaşı ve İbrahim nasıl tanıştıklarını anlattılar.

İbrahim eve döndükten sonra Şehrin Arkadaşı Payas hatırası olarak birkaç hediyelik eşya almak istemişti. Arastayı gezerken Ebubekir Bey'in dükkânına girmişti. Oradan buradan derken epey muhabbet etmişlerdi. Ebubekir Bey bilgisinden görgüsünden

etkilendiği müşteriisini akşam yemeğine davet etmişti. Ne de olsa o bir misafirdi. Neticede kaderin bir cilvesi olarak ihtiyarla İbrahim yine karşılaşmışlardı.

İbrahim keyifli bir edayla:

“Ben de sizi yemeğe davet etmedim diye kendi kendime kızılıordum. Bu harika oldu.” dedi.

İhtiyar da durumdan memnundu.

“Sana demedim mi ben şehrin arkadaşılıym diye? Payas gibi kadim bir şehir beni ortada bırakmaz. Çeşitli vesilelerle beni yedirir, içirir, gezdirir. Bu akşam da buraya gönderdi Allah’ın izniyle.”

Sibel Hanım çayları tazeledi. Şehrin Arkadaşı bu kez Damlataş Mağarası’nın öneminden ve özelliklerinden bahsetti. Sonra Sincan Şelalesi hakkında konuştu. Verimli ve güzel bir akşamdı. Veda vakti gelmişti. İbrahim, Ebubekir Bey ve Sibel Hanım misafirlerini savuşturmak için arabanın yanına kadar gittiler. İhtiyar sevgiyle onlara baktı ve:

“Her şey için çok teşekkür ederim. Sizleri tanıdılığım için çok mutluyum.” dedi.

Ebubekir Bey:

“Asıl biz size teşekkür ederiz. Şeref verdiniz.” diye karşılık verdi. Sibel Hanım da benzer şeyler söyledi.

İbrahim’e bakan yaşlı adam:

“Seversen, istersen bütün engeller ortadan kalkar. Eğer şu an ki azmin ve kararlılığın devam ederse başaramayacağın iş yok. Ben de her zaman sana yardıma hazırım.” dedi.

İbrahim ona sarıldı.

“Teşekkür ederim. Benim için çok büyük bir şey yaptılığınız zaten.”

Şehrin Arkadaşı otomobilini çalıştırdı ve el salladıktan sonra hareket etti. İbrahim karanlıkta kaybolana kadar arabanın arkasından baktı. Sonra anne ve babasına döndü ve:

“Müthiş bilgili ve zeki biri. Profesör olacak adammış.” dedi.

Karı koca İbrahim’i desteklediler. Birbirlerine omuzlarına sarılarak evlerine girdiler.

Bir ay kadar sonrasıydı. Önemli bir dönüşüm yaşayan İbrahim tarihi eserlerle ilgili araştırmalar yapıyor, bu konuyla ilgili ne buluyorsa okuyordu. Kültür, sanat ve edebiyat dergileri satan bir kitabevine girmişti. Gözüne çarpan bir derginin kapağında “PAYAS ALTIN ÇAĞLARINA DÖNMEYE YAKIN” başlıklı bir haber gördü. Stanttan aldığı derginin sayfalarını çevirdi ve kapaktaki başlığın olduğu sayfayı buldu.

İbrahim az daha küçük dilini yutacaktı! Bu bir röportaj yazısıydı ve röportaj yapılan kişi Şehrin Arkadaşı idi. Payas’ın tarihi ve doğal güzelliklerine dikkat çekilen röportaj beş sayfaydı. Şehrin Arkadaşı’nın isminin altında Yüksek Mimar, Sanat Tarihçisi ve Arkeoloji Profesörü yazıyordu.

İbrahim kendi kendine konuştu:

“Yahu adam zaten profesörmüş! Hem de kaç dalda...” dedi.

Dergiyi satın alan İbrahim koşar adım külliye’nin yolunu tuttu.

SON

BAĪAS'TA 1 YIL

RUMUZ: KARA

BÖLÜM 1

İNGİLTERE, EAST

ANGLIKA 2020

Jessica, Profesör Francis'in ofisinin kapısını çaldı.

“İçeri girin” sözünü duyduktan sonra kapıyı açtı.

“Gel bakalım Jessica. Derste sorduğun soru, arkadaşlarının beyin fırtınası yapmasına vesile oldu. Tebrik ederim.”

“Aslında bu sorunun cevabını hala arıyorum profesör.”

Sınıfta, “Antik kazılarda geçmiş medeniyetlere rastlanan bulguların kültürel miras sahibi kimdir?” şeklinde soru sormuştu.

Odada biraz sessizlik hakim oldu. Jessica uzun süredir “değerler” kavramı üzerine araştırmalar yapıyor, maddi ve manevi değerleri sentezleyerek araştırmalarını sürdürüyordu.

Jessica, İngiltere’nin en iyi üniversitelerinden biri olan East Anglika’dan gelen master davet mektubunu kabul etmiş, arkeoloji bölümünde yüksek lisansını yapmaya başlamıştı.

Sessizliği profesör bozdu:

“Tez konunu hala belirlemedin değil mi?”

Düşünceli bir ses tonuyla:

“Aslında belirledim. Antik çağlardan günümüze uzanan bir yapı üzerine araştırmaları yoğunlaştıracam. Ancak henüz hangi ülkede araştırma yapacağıma karar veremedim.”

Profesör, birçok farklı ülkeye giderek arkeolojik kazılara katılmış, oralarda çektiği fotoğraflardan da albüm oluşturmuştu.

“Tez hocan olarak sana önerilerde bulunabilirim. Mesela Ürdün, bu konuda çok zengin bir ülkedir.”

“Evet, ancak akademik çalışmaların neredeyse her ikisinden biri Petra Antik Kenti üzerine yazılmış.”

Profesör, elindeki fotoğraf albümünü karıştırdı. “Yunanistan” yazılı sayfada durdu. Jessica’ya fotoğrafları göstererek:

“Yunanistan’da birçok antik yapı sana kapısını açacaktır.”

Jessika, tebessüm eder.

“Önerileriniz için teşekkürler Profesör. Ancak Avrupa’daki çoğu arkeoloji öğrencisi de araştırma yapmak için Yunanistan’a gidiyor. Henüz keşfedilmemiş bir şeyler arıyorum ben.”

Album sayfasını karıştırmaya devam eden profesör, “Türkiye” yazılı sayfaya gelmiştir.

“Pekala, keşfedilmemiş birçok tarihin bulunduğu adeta yürüyen müze olan bu ülkeye ne dersin?”

Jessika, göz ucuyla bir baktı. Emin olamadı.

“Belki... Biraz düşünmeliyim” dedi.

Teşekkür ederek profesörün yanından ayrıldı.

Daha çok zamanı vardı ancak araştırmalarına bir an önce olsun başlamak istiyordu.

Eve giderken oturduğu mahallenin yerel marketine girdi. Yerel gazetelerde yazan bir habere göre Birleşik Krallık’ın en iyi organik sütü ülkenin kuzeyindeki bu bölgede satılıyordu. Çünkü inekler verimli besleniyor, sağladığı iklimden dolayı da süt hem lezzetli hem de bereketli oluyordu.

Bir kutu süt aldı, kahvaltıda yemek için biraz da gevrek.

Kasiyere tebessüm etti, ardından elindeki birkaç peniyi hesaplayarak kasiyere uzattı.

Kasiyer teşekkür ettikten sonra marketten çıktı, evin yolunu tuttu.

Tren istasyonunun önünden geçiyordu ki, bir reklam gördü: “Bu yaz, Türkiye’nin sıcak sularında yüzerek eşsiz bir tatil geçirmek ister misiniz?”

Bu reklam çok güzel bir deniz ve kumsal fotoğrafıyla süslenmişti.

“O kadar güzel bir ülke, ancak sadece deniziyle ve kumuyla anılıyor” diye içinden geçirdi.

Eve geldi, rutin olarak işlerini yaptı, birkaç sayfa kitap karıştırdı, erkenden yatmak istedi.

Sabah olduğunda kahvaltısını hazırlayan Jessica, rüyasını hatırlamaya çalıştı. Bilet alıp uçakla farklı bir şehre gidiyordu. Tarihi bir yapının ortasında kendisini buluyordu. Sonra duvarlara bir bakıyor bir sürü yazı. Oturup onları çözmeye çalışıyordu. Hangi ülkeydi bu? Hatırlayamadı.

Evden çıktığında yine o reklama denk geldi ve yine aynı şeyleri düşündü.

Üniversitedeki, Yunan Roma Mimarisi ve Sanatı dersine katıldı.

Büyük İskender'in Doğu seferi ile başlayan ve milat önce 330 ila 30 yılları arasında süren Helenistik dönem, Jessica'nın hep dikkatini çekmişti.

Ne tuhaf. Dün rüyasında da gördüğü antik şehirde Büyük İskender'in de izini sürüyordu.

Derse odaklanamayan Jessica'nın dikkatini profesörün söylediği "Türkiye" kelimesi çekti. Son birkaç gündür ne çok denk gelmişti bu ülkenin adıyla.

Profesör tam da şunu söylüyordu, "Makedonya Kralı Büyük İskender ile Pers Kralı Dara da bu bölge üzerinde savaştı. Savaşı ise İskender kazanmıştır."

Ders bittikten sonra çantasını toplayıp Profesör Francis'in kapısını bir kez daha çalan Jessica, bu kez kendin gayet emin bir konuşma yapar.

"Karar verdim profesör... Türkiye! Türkiye'ye gideceğim araştırmalarım için."

Jessica'nın karar vermesinden memnun gözüken Profesör:

"Türkiye'nin her şehrinde muazzam eserler vardır. Bir keresinde Göbeklitepe'deki araştırmalara katılmak istemiştin. Davet mektubum kabul edilince 1 ay, bilemedin 3 ay kalırım diye valiz hazırladım. Kazılardan inanılmaz derece eski yapılar ortaya çıktı. 2 yıl sonra dönebildim. Yakın dostum Profesör John da Çatalhöyük'e 3 ay diye gitmiş, 2 yıl kalmıştı. Ne günlerdi ama..." dedi.

Profesörün gözlerinde adeta özlem vardı.

Jessica sordu:

“İskender’in savaşı kazandığı yeri anlattınız derste. Neresiydi orası?”

“Antik çağda adı Baias. Şimdiki adı ise...” der bilgisayara yönelir ki, Jessica konuşmasını böler:

“Peki, gerisini ben araştırayım. Bu alanda çalışmama izin veriyor musunuz?”

Profesör, öğrencisinin iyi işler başaracağından emin bir şekilde:

“Bu konuda seni destekliyorum. Git ve güzelce çalışmalarını tamamla. Tezini okumak için sabırsızlanıyorum.”

Profesörün odasından çıkan Jessica’nın dört bir yanını heyecan sarmıştır. Evet daha önce Türkiye’ye gitmişti ancak 5 gün Kuşadası’nda kalıp denize girmişti. Kültür gezisi yapamamıştı bile.

Yolda giderken, telefonda uçak biletlerine baktı.

“Kaç sene oldu Türkiye’ye gideli... Uçakla yolculuk 3 saat sürüyordu...” diye sesli düşündü.

Tren istasyonunun önünden geçerken Türkiye reklamını görür. “Evet geleceğim bekle beni Türkiye” diyerek kısık sesle konuştu.

Eve gider, bilgisayarını açar ve haritalarda bu yerin adını arar:

“Baias...”

BÖLÜM 2

ANKARA,

1985

Bence “Türkiye turizm sektöründe canlanacak. Geçen yaz güzel bir ivme kazanıldı, bu durumun artarak gideceğini düşünüyorum” dedi Ahmet.

“Tabii” diyerek tasdikledi onu Evren. Tek bir kelime ile desteği yetmediğini düşünerek, şunları ekledi:

“Türkiye’de birçok güzel yerler var. İyi tanıtılmıyor ki herkes bilsin, öğrensin. İstanbul için derler ya taşı toprağı altın diye, aslında bu tüm Anadolu için geçerlidir.”

Muhabbet ederken masalarına çay ocağının yeni çırağı geldi: “Taze çay vereyim mi ağabey?”

“Olur” manasında kafasını salladı Ahmet.

Çaylarına birer kaşık şeker atıp karıştırdılar.

Bugün daha bir düşünceli gözücüyordu Ahmet.

“Hayırdır Ahmet, işler iyi gitmiyor mu?”

“Benim bu ilçeden, bu şehirden çıkmam lazım Evren. Anlatacaklarımla insanları bilgilendirmek istiyorum.”

“Çık kardeş, ailen de bunu istemez mi? Seni destekler.”

Ahmet başını kaşdı.

“Aslında yakın zamanda hayata geçirmek istediğim bir fikrim var. Valilikten yazı bekliyorum.”

Evren’in de yüzü güler:

“Hayırdır kardeşim, İzmir Efes bölgesine mi gideceksin yoksa?”

“Yok, o civarlarda çok rehber varmış. Benim gideceğim bölge Hatay’da.”

Evren bu kez şaşkın bir ifadeyle:

“Hatay mı? Kardeş orada ne var ki? Herkes Likya bölgesine gidiyor.”

Ahmet tek bir cümleyle yanıt verir:

“Ne yok ki!”

Eve geldiğinde Hatay’a taşınma fikrini ailesiyle paylaşan Ahmet’e ilk karşı çıkan annesidir.

“Oğlum ne yer, ne içersin orada? Bir git, işini kur sonra temelli taşınma kararı alırsın.”

Babası ise daha sert bir şekilde karşı çıkar:

“İş bulmak için gidecek başka bir yer mi bulamadın ha? Tüm turizm şirketleri de elini kolunu açmış Ahmet Bey gelsin diye mi bekliyor sanıyorsun.”

Ahmet tatlı bir dille ailesine anlatmaya çalıştı:

“Turizmde yakalanılan başarı farklı şehirlere de geçecek. Hem yerli hem de yabancı turistlerin gözdesi olacak ülkemiz.”

Babası sinirli bir şekilde:

“Yahu tamam, gözde olacak da ülkemiz, Hatay’a niye gidiyorsun. İstanbul’a git, İzmir’e git. Nasıl para kazanacaksın? Sen turizm rehberisin. Orada ne var ki ne anlatacaksın millete?”

“Baba, rehberlik yaparak para kazanacağım, bir yandan da arkeolojiyle ilgileneceğim. Kararlıyım gitmekte.”

Evde sessizlik hakimdir.

Anne ve babası içeride düşünceli bir şekilde otururken, Ahmet çoktan çantasını hazırlamaya başlamıştır bile.

BÖLÜM 3

İNGİLTERE, CAMBRIDGE,

1963

John, eline aldığı kağıda tarih atarak mektup yazmaya başladı.

“4 Mayıs 1963. Türkiye’de bulunan ve çok eski Neolitik Çağ yerleşim merkezlerinden biri olabilme ihtimali taşıyan Doğu Höyük’te kazı çalışmaları yapmayı düşünüyoruz. 5 sene önce James Mellaart tarafından keşfedilen bu bölgede çalışma sahasının genişletilerek daha kapsamlı araştırma yapılmasını talep ediyoruz.

İmza John Davis, Cambridge Üniversitesi, Arkeoloji bölümü öğrencisi.”

Kağıdı katladı, bir zarfın içerisine koyarak üniversitedeki ilgili departmanın posta kutusuna bıraktı.

Daha sonra Çatalhöyük olarak anılacak Doğu Höyük’te araştırma yapmak için sabırsızlanan John, gelecek cevabı dört gözle bekliyordu.

Günümüzden tam 9 bin yıl öncesine ait yerleşim yeri olan bu bölge, henüz yeni keşfedilmeye başlıyordu.

1958 yılında James Mellaart tarafından keşfedilen bu yerleşim yerini duyduktan sonra bölgede araştırma yapan ekibe katılan John, Çatalhöyük’teki ilk kazılara katılmıştır.

1961 yılında geldiği Çatalhöyük'te tam 2 yıl bölgede çalışma yapan John, 1963 yılında Cambridge'e geri döndü.

1965 yılında yeniden başlayacak olan çalışmalara katılmak isteyen John'a üniversiteden yanıt gelmiştir. Cevap olumsuzdur...

John katılamasa da 1965'te Çatalhöyük'te kısa süreli bir kazı çalışması yapılır. Ancak bir süre sonra çalışmalar durur.

Üniversitede akademide kalmaya karar veren John, ğrencilerine her zaman Çatalhöyük' anlatır.

Ziyaret amaçlı birkaç kez daha Çatalhöyük'e giden John, birçok akademisyene bu bölgede çalışma yapması önerisinde bulunur.

Bunlardan biri de East Anglika niversitesi'nden Profesör Francis'tir.

Çatalhöyük'te uzun süre ara verilen kazı çalışmaları, 1993 yılında yeniden başlar.

İşte fırsat bu fırsattır.

Üniversiteden aldığı izinle soluğu Türkiye'de alan John, artık uzun yıllar burada çalışma fırsatı yakalamıştır.

Türkiye'deki uzun soluklu bir çalışmaya katılan John, yapılan bu keşiflerle dünya antik ağ tarihine de önemli katkılar sunar.

Artık çalışma süresinin sonuna gelmiştir.

Hüzünlü bir şekilde Türkiye’den ayrılacaktır.

Havalimanında duygulanır. Türk öğrencileri boynuna sarılarak vedalaşır.

John, Cambridg’e dönüyordur. Tam, 29 yıl sonra yeniden Türkiye’ye geleceğini bilmeden...

BÖLÜM 4

HATAY,

2021

“Baias” diye içinden geçirdi Jessica. East Anglika’dan önce trenle Londra’ya oradan da Heathrow Havalimanı’na geçerek 3 saatlik bir uçuşla İstanbul’a gelmişti. Son olarak da İstanbul’dan Hatay Havalimanı’na uçmuştu.

Bir elinde küçük bir valiz, sırtında ise büyükçe bir çanta vardı.

Çıkışa yönelik servislerin kalktığı güzergaha gitti.

Görevli olduğunu düşündüğü kişiye, “Payes” dedi.

Görevli gözlerini kırptı, düşünüyormuş gibi yaptı, “Payas mı?” diye sordu.

Gülümseyerek kafa sallayan Jessica, kendisine gösterilen otobüse bindi.

Havalimanında döviz bozduran Jessica, servis şoförüne 20 TL uzattıktan sonra cam kenarındaki bir koltuğa oturdu.

Çantasındaki notlarını çıkararak Jessica, Payas’la ilgili notlarına bir kez daha hızlıca baktı.

Neredeyse unutuyordu, telefonunu çıkardı ve İngilizce bir mesaj yazdı:

“Ahmet, ben otobüse bindim. Geliyorum.”

Servisten indiğinde onu karşılayan, bu şehri en iyi tanıyan rehberlerden birisi olan Ahmet’ti.

Ahmet ona hoş geldin dedikten sonra ilk soruyu sordu:

“Neden Payas’la ilgili çalışmak istiyorsun?”

Gelmeden önce ezberlediği birkaç Türkçe kelimedenden biri olan “Teşekkürler” dedikten sonra konuşmaya İngilizce devam eden Jessica:

“Daha önce çok keşfedilmemiş bir bölgede araştırma yapmak istiyordum. Bu ilçenin Karbeyaz bölgesinde yer alan mezarları incelemek istiyorum. Buradan yeni bulgular elde edebiliriz” diye yanıt verdi.

Ahmet, “O zaman doğru adrestesin” dedi.

Daha sonra Ahmet’in gösterdiği arabaya bindiler.

Jessica, Ahmet’in de hikayesini merak ediyordu.

Yolda ilerlerken Jessica sordu:

“Hocam seni tavsiye etti bana. Buraları en iyi bilen Ahmet’tir dedi. Sanırım uzun süredir bu şehirde araştırmalar yapıyorsun.”

“35 yılı aşkın süredir buradayım.”

Jessica, “Waow” şeklinde tepki verdikten sonra:

“Peki seni buraya getiren neydi?”

Derin bir nefes alan Ahmet:

“Rehberlik yaparken, antik çağa ilişkin araştırmalar yapıyordum. İnsanlara bilinmeyen, gizemli bilgileri anlatmak çok hoşuma gider. İşte Hatay benim için bu açıdan tam bir cennetti. Merakım sayesinde

arkeolojiyle ilgilendim, Sanat Tarihi okudum ve o gün bugündür, Hatay'dayım.” dedi.

Jessica:

“Peki, profesörü nereden tanıyorsun?”

“Francis, Göbeklitepe'deki arkeolojik kazı çalışmalarına katılmak için Türkiye'ye gelmişti, orada tanıştık. Ben de o sıralar merak ediyordum Göbeklitepe'yi. Sonra bazı öğrencilerini Hatay'a yönlendirdi. Onlarla ilgilendim” diye yanıt verdi.

Otelin önüne gelen Ahmet, Jessica'yı arabadan indirdi.

“Yarın sabah çalışmalara başlarız. 7'de seni otelin önünden alırım, olur mu?”

Jessica olur manasında kafasını salladı. Aslında çok heyecanlıydı. Bir an önce çalışmalara başlamak istiyordu.

Otele vardı, giriş yapıp anahtarını aldı. Odasına geçip eşyalarını yerleştirdi. Bir kurt gibi acıkmıştı. Otelin restoran bölümüne gitti. Günün menüsü bölümünü bakan Jessica, kağıt kebabı, tepsi kebabı, biberli ekmek, şıh mualla, sac oruğu, abagannuş gibi yemeklerin adını okuyunca iştahının daha da acıktığını fark etti.

Önce analı kızlı, ardından kağıt kebabı, sonra da tadını çok merak ettiği künefe siparişi verdi.

Sırayla önüne gelen yemekleri yiyen Jessica, sırf bu yüzden bile daha fazla bu yerde kalabileceğini düşündü.

Yorgun olduğunu hissetti. Odasına çekildi ve yatağına uzandı.

Sabah saat 6 buçuk gibi uyandı, hızlıca hazırlanıp otelin önüne çıktı.

Ahmet onu arabada bekliyordu.

Otel çalışanlarından yeni bir Türkçe kelime öğrenen Jessica, bunu ilk olarak Ahmet'e söyledi:

“Gunaydin”

Ahmet de tebessüm ederek “Günaydın” dedi.

Arabaya bindiler.

Ahmet ilk olarak Jessica'ya ilçede yer alan Sokullu Mehmet Paşa Kervansarayı, Cin Kulesi ve Payas Kalesi'ni gezdirdi.

Ardından, Karbeyaz bölgesine geçip mezarları incelediler.

Ahmet, bir yandan bölge hakkında Jessica'ya bilgi veriyordu:

“Akdeniz kıyısında bulunan Payas'ın kuzeyinde Dört Yol, güneyinde ise İskenderun var. Buranın adı antik çağlarda 'Baias' olarak geçiyordu. Sonraları Bayyas ve Bayas olarak anılmaya başladı. Son olarak da bugünkü haliyle 'Payas' oldu.”

Mezarlarda araştırma yaparken, belediyeden yetkili bir personel yanlarına yaklaştı.

“Ahmet Bey siz misiniz?”

“Evet”

“Bize gelip inceleme yapacağınız söylenmişti. Yine de izin kağıtlarınızı görebilir miyiz?”

Çantalarından izin kağıtlarını çıkaran Ahmet ve Jessica, görevliye gösterdi.

Görevlinin “Kolay gelsin” sözünden sonra çantalarından çıkardıkları aletlerle araştırma yapmaya başladılar.

Güneş yükselmeye başlamıştı.

Ahmet, yanında getirdiği bir türbanın kenarlarını halka şeklinde kıvırdı. Şapka gibi büzdükten sonra Jessica’ya uzattı:

“Buyur bakalım, güneş başımıza geçmesin”

Saçlarını eliyle geri itip Ahmet’in verdiği türbanı taktı.

Jessica, Türklerin yardımsever ve misafirperver olduklarını biliyordu. Şimdi bu özellikleri yakından tanımaya başlıyordu.

Sahada, bir süre araştırmanın ardından mola veren Jessica ve Ahmet, arabanın soğutucu bölümünde yer alan soğuk içecekleri çıkarıp içtiler.

Ahmet, bilgi vermeye devam ediyordu:

“Zamanın en büyük iki devleti Bizans İmparatoru Herakleios ile İran Kralı II. Hüsrev zamanında 622'de yapılan büyük savaşın burada, Payas'ta olduğunu biliyor muydun?”

Evet, bunu derslerden hatırlıyordu Jessica. Ayrıca Profesör Francis, kendisine bölgeyle ilgili bir makale yollamıştı, oradan da bilgiler edinmişti.

Jessica:

“Payas, Haçlı Seferleri yolu üzerinde olduğu için önemini her zaman korumuş öyle değil mi?”

“Tabii. Haçlılar ilk seferlerini düzenlediklerinde, Anadolu'dan geçerken Payas üzerinden geçtiklerini biliyoruz. Bölge, kısa süreliğinde Haçlı egemenliğinde kaldı.”

Bu molanın ardından tekrar çalışmaya başlayan ekip, ucu sivri küçük mala şeklinde olan bir spatula ile mezarların etrafını araştırırlar.

Yanlarında, kürek, keski, su terazisi, fırça, metre, ölçüm ve çizim gibi araç-gereçleri de getiren Ahmet ve Jessica, zaman zaman bu aletleri kullanarak, yanlarındaki kağıda not aldılar.

Hava kararmaya başlamıştı.

Ahmet:

“Bugünlük bu kadar yeter” dedikten sonra yanlarında getirdikleri araç-gereçleri toplayarak arabaya koydular.

Jessica’yı otele bırakan Ahmet, yarın sabah için tekrar sözleşip arabasıyla ayrıldı.

Jessica soluğu yine otelin ırestoranında aldı.

Hatay içli köftesi, Hatay bakla ezmesi ve kaytaz böreğinden sipariş verdi bu kez.

Bir gün daha bitiyordu.

Yorgun bir şekilde kendini yatağa atan Jessica, aralıksız uyudu.

Yeni bir güne uyanıyordu Jessica.

Hazırlanırken aynada kendisini inceledi.

Kolları güneşten yanmıştı. Ayak parmaklarında ise sandaletinin izi çıkmıştı.

Güneş kremi sürdükten sonra çantasını sırtına taktı ve otelden çıktı.

Ahmet'e "Gunaydin" dedikten sonra arabaya bindiler ve mezarların olduğu yere gittiler.

Ahmet, bilgi vermeye devam eder:

"Payas, Osmanlı sultanı Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi ile Osmanlıların eline geçince, önemi daha da arttı."

Bir yandan elindeki fırça ve spatula ile bir mezarın yanında araştırma yapan Jessica:

"Sanırım, konumu dolayısıyla hep önemli bir noktaydı burası."

"Evet, Hac yolu üzerinde olması nedeniyle Osmanlılar Payas'a önem vermişler" dedi.

Jessica, birden çığlık attı:

"Aman tanrım. Bu da ne?"

Bu sesi duyan Ahmet, kazı yaptığı diğer mezardan Jessica'nın yanına gelir.

Kil bir tabaka gözükiyordur.

Tabakanın etrafını fırça ile iyice temizleyen Ahmet ve Jessica'nın gözleri parlıyordur.

Buldukları tabakayı hafifçe toprağın üzerine çıkarırlar.

Jessica:

“Henüz yüzey araştırmasında böyle bir şey bulmak bir mucize.”

Ahmet de çok heyecanlıydı:

“Bunu belgelemeliyiz Jessica” dedikten sonra, kil tableti çıkardıkları yerde bir obje daha fark ederler.

Objenin etrafını fırça ile temizlerler.

Jessica yüzeye çıkardığı bu tableti yakından inceler.

Eline fotoğraf makinesini alan Jessica, objelerin fotoğrafını çeker. Çantasından çıkardığı defterine notlar yazar.

Mezarın biraz daha ilerisinde yaptıkları kazıda da yine bir tablet bulurlar.

Elindeki fırça ile tabletin üzerini hafifçe temizleyen Jessica, değişik işaretler olduğunu fark eder.

“Ahmet, bu eski bir yazı, öyle değil mi?”

Ahmet, dikkatlice tablete bakar:

“Jessica. Bu, Hititçe bir yazı.”

BÖLÜM 5

HATAY,

2022

1 aylığına Hatay’da kalmayı düşünen Jessica, Türkiye’ye geleli 1 yıl olmuştur.

Ahmet’le yaptıkları ilk keşfin ardından, bir yazı yazarak yetkililerden izin alıp eleman desteği talebinde bulunurlar.

Dilekçelerine olumlu yanıt alan Ahmet ve Jessica, tam 1 yıldır, Hatay’ın Payas ilçesinde arkeolojik kazı çalışması yapıyordur.

Saha çalışmasını yaparken, mola verirler.

Jessica, kendisine el sallayan Profesör John’un bulunduğu alana gider.

Daha önce 1961 yılında Cambridge’te bir öğrenci iken Çatalhöyük’teki kazı çalışmalarına katılan John, Profesör Francis’in kendisine ulaşmasıyla Payas’a gelmiştir.

Cambridge’te ders vermeye devam eden Profesör John, yaşı ilerlemesine rağmen büyük bir hevesle Payas’taki saha çalışmalarına katılmak için üniversiteden izin alıp Payas’a gelmiştir.

Profesör John, Türkçe konuşur:

“Kolay gelsin Jessica.”

Jessica, gülerek Türkçe cevap verir:

“Kolaysa basiniza gelsin deniyormuş buralarda.”

John da kahkaha atar ve şunları söyler:

“Biliyor musun Jessica, tıpkı 1961’de Çatalhöyük’te yaptığım kazı çalışmalarındaki gibi heyecanlıyım. Ben Arkeoloji bölümü okuduğum Cambridge’e mektup yazıp, keşfedilen bölgenin daha da genişletilerek çalışmaların sürmesi gerektiğini bildirmiştim. Ancak sanırım iletişim kopukluğu yüzünden bana olumlu cevap vermemişlerdi. Nitekim yıllar sonra 1993’te kazılar yeniden başlamıştı. Çatalhöyük’ün en eski ve en gelişmiş Neolitik Çağ yerleşim merkezi olduğu ortaya çıkmıştı.”

Jessica:

“Oradaki ekipte daha sonra yer aldınız mı profesör?”

“Evet, 1993’te yeniden gittim Çatalhöyük’e. Cambridge Üniversitesi’nden Ian Hodder tarafından yönetilen kazı çalışmaları Türkiye, İngiltere, Yunanistan ve Amerikalı araştırmacılardan oluşan karma bir ekip tarafından yürütüldü. En verimli dönemlerimdi.”

Yavaştan eşyalarını toparlayan ekip, havanın kararmaya başlamasıyla sahadaki çalışmayı bugünlük sonlandıracaktır.

Jessica:

“Siz Çatalhöyük’teyken Hatay’a gelmeyi düşündünüz mü profesör. Yani o dönem burasıyla ilgili bilginiz var mıydı?”

Profesör John:

“Doğruyu söylemek gerekirse o dönem buranın önemini düşünmemiştim. Ancak bir araştırmamı yürütürken, Evliya Çelebi’nin Seyahatnamesi’nde Payas adını duymuştum. Evliya Çelebi teferruatlı bir şekilde Payas’ı anlatıyordu.”

“Sizden öğreneceğim çok şey var Profesör. Umarım ben de sizin gibi şanslıyım ve bu çalışmalara adımlı yazdırabilirim.”

Profesör John:

“Sen de benim gibisin Jessica. Bu topraklara gelince kolay ayrılamıyorsun. Tam ayrıldım diyorsun, yıllar sonra yeniden gözünü burada açıyorsun.”

Jessica düşünceli bir şekilde:

“Burada kalma süremi uzatmalıyım değil mi profesör?”

Profesör John:

“Bunun cevabı sende.”

Biraz sessizliğin ardından Profesör John:

“Sen çok güzel buluşlar yaptın Jessica. Bir senelik çalışmaların zayi olmayacaktır. Bir senedir buradasın, İngiltere’ye döndüğünde bronz teninden seni tanımayacaklar.”

Jessica gülümsedi:

“Sadece bronz ten mi profesör. Aldığım kiloları hesaba katmıyorsunuz sanırım.”

“Hayır, çok güzel gözüküyorsun. Buranın yemeklerini sevdiğini duydum.”

Jessica:

“Dünyanın en iyi yemekleri burada olsa gerek! Mesela, hiç ıspanak borani yediniz mi?”

Profesör John:

“Hayır, henüz değil.”

“O halde bu akşam belen tava ile ıspanak borani yemeliyiz.”

BÖLÜM 6

HATAY,

2022

Her geçen gün çalışma sahasını daha da genişleten ekip, dünya kamuoyunun da dikkatini çekmiştir.

Günümüzden binlerce yıllık geriye giden bu kk yerin gizemli tarihiyle ilgili, şimdiden onlarca makale yazılmıştı.

Gazeteciler sık sık gelip fotoğraf çekiyor, kazı çalışmasını sürdüren yerli ve yabancı arkeologlarla röportaj yapıyordur.

Yine bir gün araştırmalarına mola veren ekip, bir restorana giderler.

Ahmet, Jessica ve Profesör John'un yanına gelir, selam verir.

Ahmet:

“Artık sen tam bir Hataylı oldun Jessica. Bize ne ısmarlayacaksın bugün?”

“Kumbursiye orbası ve bir porsiyon da fellah köfte” dedi Jessica.

Siparişleri artık Türkçe veriyordur.

Ahmet çantasından çıkardığı dosyada, şimdiye kadar elde ettikleri bulguları inceler.

Masanın zerine koyduğu dosyaya Jessica ve Profesör John da göz gezdirir.

Profesör John:

“Türk öğrencilerin çalışma azmi takdire şayan. Bu hızla ve istekle devam ederse, önümüzdeki bir yıl içerisinde burası yeni bir Göbeklitepe olabilir” dedi.

Jessica, profesörü onaylayarak:

“Türk arkadaşların tecrübesinden yararlandığımız gibi, bölge halkının bize verdiği bilgiler de çok değerli. Mesela, geçen gün biz kazı yaparken bir çiftçi yanımıza gelerek tarlasını sürerken bir taşın dikkatini çektiğini söyledi. Çiftçinin dediği yeri kazmaya başladık. Antik çağa ait yeni bulgular elde ettik.”

Ahmet:

“Orada diğer ekip çalışmaya devam ediyor. Ekibe destek için yeni çalışma arkadaşlarının gelmesi talebinde bulundum.”

Jessica:

“Umarım kısa sürede gelirler.”

Yemeğini yiyen ekip, hesabı ödeyip restorandan ayrılır.

Payas'taki kazı alanına gelen ekip, sahada çalışanlara selam verdikten sonra kendi araç ve gereçlerini çıkarırlar.

Farklı köşelere geçen Ahmet, Jessica ve John heyecanla yeniden araştırma yapmaya başlar.

Türk ve İngiliz ekip, birlikte çalışarak bu yeni yerleşim yerini keşfetmeye devam ediyordur.

Jessica, birkaç saatlik kazı çalışmasının ardından mola verir.

Arabasının yanına gelen Jessica, türbanın ucuyla alnındaki teri siler, Profesör Francis'e yazdığı mektupta, şunları kaleme alır:

“Saygıdeğer Profesör Francis North,

1 yıldır yaptığımız kazı çalışmalarının ortaya çıkardığı bulgulara göre, Payas Hititler döneminde önemli bir şehir merkezi olabilir. Antik çağlara ilişkin çok fazla kaydın olmadığı ilçedeki Karbeyaz bölgesinde yer alan mezarlara çok yakın bir bölgede kazı çalışmalarımız sürüyor. Araştırmaların genişletilmesiyle çok daha fazla bulgu elde edeceğimize inanıyorum. Sizin Göbeklitepe'de katıldığımız çalışmalardaki gibi, Profesör John'un Çatalhöyük'te yaptığı çalışmalar gibi ben de buradaki çalışmalara katılmaktan büyük bir mutluluk ve heyecan duyuyorum. Bu yüzden, çalışma süremi 1 yıl daha uzatılmasını talep ediyorum.

İmza: Jessica Stolten, East Anglika Üniversitesi, Arkeoloji bölümü öğrencisi

Rumuz: öğretmen

SICAK BİR YAZ
DÜŞÜ

*Evliya Çelebi'nin
Seyahatnamesinden
Amanos Dağlarının
eteklerindeki saklı
cennetin tınısı ve
kokusuyla gözümüz
asılı kalmıştı Payas'a.*

Ve zaman doldu...

Zaman doldu, Amanosların kokusunu getiren rüzgârın mistik büyüyle Samsun'dan cipimize binip *'Ver 'elini Payas!'* dedik. Kuzeyden güneye Samsun nere, Payas nere? Biri kuzeyin enücrası, biri güneyin...

Ama aşktı bu. Gidilecekti, gitmeliydik. Karakoç, dizelerinde;

*'Yollar uzun,
yollar ince Yol
kısılır aşk
girince,'*

...

Dediği gibi yola revan olunca sanki yol kısalmıştı önümüzde.

İlk molayı Kayseri'de verdik, gecemizi burada geçirip sabahı bekledik. İkinci günün şafak vaktinde çıktık yola ve portakal sarısıyla güneşin Akdeniz'i boyadığı demlerde ılık bir cemre gibi düştük Payas'a.

Demi gelmişti ve kurulduğu bölgede açılan kapıların birinden seslenmişti bir gece rüyamda Payas bana. Mevlana diliyle; *'Gel!'* demişti.

Sevdi Payas, gönülden verdiğimiz selamı. Şehirler, insanlarıyla yaşarlar, insanlarıyla ruh bulurlardı. Şehrin kültürü, dili, mutfağı, sofrası, düğünü, bayramı, tarihi ve anıları hepinsanlarıyla yaşardı.

Payas'ın simgesi haline gelmiş asırlık Zeytin Ağacının gölgesinde oturan yüreği sevgi, yüzü güneş yanığı dedeler *'aleykümselâm!'*

diyerek samimiyetle aldılar selamımızı. Anladık ki; bu şehirde selama saygı duyuluyor ve selam seviliyor. Bir şehre anlam katan insanların inançları, kültürleri, düşünceleri ve yaşam tarzlarıydı.

İhtiyar delikanlıların topluca; *'Ve aleykümselâm'* diyen yanık sesleri, berrak bir su gibi aktı içimize. Selamla oluşturduğumuz resmin içinde gezinir gibi hikâyelerine karışmak istedik. Öz toprağımızda bulmuştuk sanki kendimizi.

Tıpkı Payas gibi yorgun ve bitkin görünüşleri vardı ihtiyar delikanlıların. Şehir de, onlar kadar sakin ve alçak gönüllüydü. Öğretmenlik yaptığım Samsun'daki telaşı, oradan oraya koşan, koşturan insanları burada göremeyince; *'İnsanlar sükûnetlerini şehrin umumi sakinliğinden almış galiba?'* diye eşimle paylaştım içimdeki duyguyu.

Payaslıların dilinde ve alınlarında Karamanoğlu Mehmet Beyden buyruk, Yunus'tan hoşgörü, Mevlana'dan izler hissettik. Bize göre hayata dair şifreleri çözmüştü şehrin insanları. İçten karşılanınca biz de bu insanların öykülerinin kahramanı olmak istedik.

Sıcakkanlı insanların yüzlerine şehrin silueti sinmişti. Onları, Selçukludan bu yana şehrin bin yıllık hafızası olarak gördük.

Tıpkı gördüğüm rüya gibiydi Payas. Küllenmiş geçmişin anılarını öyküleyen birçok Anadolu şehri gibi derin tarihinin terkiplerini günümüze taşıyan bir gururdu önümüzde. Bize yüreğini açan kent, nefes alan bir tarihti. Üzerinde yaşamış birçok medeniyetin izlerini ve sırlı coğrafyasını avuçlarımıza boşaltmaya hevesli olgun bir Anadolu kadını gibi açmıştı aguşunu.

Anadolu gibi güzel, Anadolu gibi renkliydi...

Amanos Dağları, şehrin tacı, tarihî mimarisiyse gerdanlığıydı.

Çeşitli milletlerin kültür ve eserlerini yaşatan şehirler ne kadar şanslıydı.

Biz bugün tarihi çarşısı, kalesi, kulesi, hanı-hamamı, imareti, kervansarayı olan bir şehrin yüreğindeydik. Hayatın ruhuna sinmiş

nükte,kinaye, mecaz, ağıt, destan ve ortaklaşa yaratılmış asırlık ezgileri hafızasında taşıyan şehrin bize anlatacak çok şeyi vardı.

Herkesten her şeyi öğrenmiş, kimseye bir kelime etmemiş, kendini Çukurova'nın en ücra köşesine saklamış bir şehir olarak tarih boyu ayakta durmayı becerebilmişti. Hakikate sığınmış, hakkaniyete bağlanmış, mutlu bir şehir güzelliğinde mütevazı ve dikti.

Tarihinin renkli bir tablosu bize Osmanlı Sultanı IV. Murat'ın ünlü Bağdat Seferini hatırlatıyordu. Osmanlının bu başarılı seferinde tüm lojistik ikmalini buradan yaptığını anımsarken Kayıkçı Kul Mustafa'nın '*Genç Osman*' şiiri kulağımızda tınlıyordu;

*'Bağdat'ın kapısını
genç Osman açtı
Düşmanın cümlesi
önünden kaçtı Kelle
koltukta üç gün savaştı
Allah Allah deyip geçti Genç Osman'*

...

Payas, denizi, şelalesi, dağları, yaylaları, mağaraları, güneşi ve insanıyla uyumlu bir bütünleşme içindeydi.

Yerli halkı, özünü korumuş, yüreğini konuklarına toprak eylemiş, doğaya ve tarihe olan sevdasını canlı bir resim gibi ovasının gerdanına nakşetmişti. Hiçbir gün mesnetsizliğin fırtınalarına, ihanetin bıçaklarına yenilmemişti. Her kültürün bin bir çiçeğinin özündeki nektarını sinesindeeritmiş ve kendisi olmuştu. Güler yüzlü şehrin gönül peteğinden sızançok muhteşem sevgi balı, gönüllerimizi tatlandırmıştı.

Kaç kez istila edilmiş, kaç kez yağmalanmış, kaç kez yakılıp yapılmıştı. Buna rağmen her kültür ve medeniyetin nişaneleriyle Türk kültürünün önceki medeniyetlerle iç içe haşrolduğu bir şehirdi.

Her şehir bir medeniyet doğururdu, her medeniyet bir şehri inşa eder ve beslerdi. Payas, böyle bir terkinin altın yüreği olarak önümüzde muhteşem bir tabloydu.

Anadolu'yu Suriye ve Ortodoğu'ya bağlayan en kullanışlı yol güzergâhı üzerinde olmasıyla tarih boyu stratejik bir önem taşımış, namılı savaşılara sahne olmuştu.

Pers Kralı Dara ile Helenizm’i dünyaya hâkim kılmak isteyen Makedonya Kralı büyük İskender arasındaki savaşın tanığıydı. Büyük İskender, Dara’yı ve ailesini hazineleriyle birlikte burada teslim alırken büyük acılar yaşamıştı.

Payas, zamanın en büyük devleti Bizans İmparatoru Heraklius ile İran Kralı II. Hüsrev’in savaşına da tanıktı.

Bu demleri hatırlayınca şehrin tarihi dokusuna ve bakir doğasına doğru yürümek gönlümüzde bir hevesti. Bu hevesle tarihin izlerini sürerek yürüdük Kalesine. Kaleyi inşa için yapılan emeği ve Amanos Dağlarının eteklerindeki ovaya oturtulmuş ihtişamını görürünce, şairin;

*‘Dadaloğlu’ m yoktur
sözüm hilesi Hangi
tarihtedir bunun
çilesi*

*Ayas, Payas, Misis,
Tumlu Kalesi Beş
Kaleye hükmedenler
nic’oldu?’*

...

Dizelerini anımsayıp bu mekânlardaki yaşanmışlıkları, acıları, övünçleri, sevinç ve sevdaları düşünüp Sultanların kalp atışlarını dinledik. Tüm faniler gibi bedenen görülmüyorlardı ama nefeslerini duyuyorduk.

Her dönemecin sonunda bizi bir sevgili bekliyormuş gibi bütün kıvrımlarını dolaşıyorduk şehrin. Kördüğümünü çözecektik sanki.

Başımızı kaldırıp yücelerine doğru baktığımızda yılın dört mevsimi, Amanosların doruklarında sarmaş dolaştı...

Bir plakçı dükkânından şehre yakışan türküler vururken kulağımıza Akdeniz'den esip yüzümüzü okşayan ılık bir rüzgârla tanışıyorduk. Öpmek istedik ama Edip Cansever'in dediği gibi öpemedik rüzgârını;

*'öpülmez ki
denizlerin rüzgârı
kolay kolay
öpülmez ki
bir uçar, bir
de durur
kadınlar
gibi...'*

...

İçimdeki bir ses bize; *'Derin bir medeniyetin, billur bir suyun, ılık bir meltemin ve yanık türkülerin kol gezdiği aşk tazeliğinde bir şehrin yüreğindesin!'* diyordu. Bu sesle biz de Payas'ın yüreğinde yaşamış şehzadeler gibiydik. Payaslı Şair İlyas'ın;

*'Tutuşturur sevda
yangınımı Zarifçe
bir bakışın*

*Sen çemberimde
gül oyam
Kalbimdeki
nakışım.'*

...

Dediği gibi onca yaşına rağmen binlerce yıllık yaşanmışlığın büyüğü nakışlarını takınmıştı Payas. Onca medeniyeti, kültürü koynunda saklayan nazlı bir gelin gibi karşılamıştı bizi.

Bu kente gelinceye dek gezip gördüğüm Anadolu şehirleri gözümde farklı renklerin mayasıydı. Gönül aynamda Erzurum ve Sivas beyaz, Zonguldak kömür karası, Mardin sarı, Bursa yeşil ve İstanbul renkler armonisiydi.

'Peki, ne yapayım söz renk ve Payas olunca?' diye düşünmüştüm. *'Payas'ı hangi renge layık göreyim anı defterinde,'* demiştim eşime. Çünkü Payas'ta renkler birbirini kıskanıp yarışa girmişti. Bu demde benim gönlüm yeşili, maviyi ve sarıyı birbirinden ayıramıyordu.

“Ya seninki?” diye sordum, eşime. “Portakal sarısı...” dedi.

Tam bunları konuşurken mavinin en duru ve alımlı tonunu, bir gelin güzelliğinde kıyısını yalayan Akdeniz giyinmişti.

Bu tanımsız enfes anları yaşarken yeşil elbisesini giyinmiş Amanos Dağları dembedem bizi kendine çekiyordu. Ne güzeldi o anlarki; güneşin her doğuşu ve batışıyla esvap değiştiren Akdeniz, şefkatli bir anne gibi yakamozları emziriyordu.

Payas'ın bereketli toprakları Akdeniz'in engin maviliğiyle Amanosların zirveleri arasında boylu boycunca uzanırken binlerce yıl ötesinden beri cömertliğinden hiçbir şey kaybetmemişti.

Tarihi canlı, doğası canlı, aşkı canlıydı Payas'ın. Her adımda burnumuza portakal çiçeklerinin mest eden kokusu vuruyordu. Payas, bakışlarımızda mevsimlerin ezberini bozan, haritamızın kıyısına nazar boncuğu gibi kondurulmuş türkuaz renkli bir nakıştı. Yer ve gök, deniz ve kum, dağ ve ova; insanoğlunun taş üstüne taş koyarak inşa ettiği binlerce yıllık bir kültürün mirasıydı.

Sincan, övünç ve gururunu Avanosların yüreğinde saklarken tarihi ve doğası konuklarına en güzel sunumunu yapıyordu.

Damlataş Mağarası, şanslı bir coğrafyanın yeraltı dünyasının kapılarını aralıyor, içimizdeki şairin kaleminden mürekkepler damlatıyordu.

Damlataş Mağarasının kapısının ardında yeryüzünde eşine az rastlanan doğal bir müzeyi selamlıyorduk. Mağaranın uzunluğu ve genişliği, ilk insanın doğaya karşı amansız mücadelenin tek görgü tanığı gibi gelmişti bize. Tavanından sanki ihtiyar bir kadın saçları gibi sarkmış sarkıtlardan oluşan gözyaşları damlıyordu.

*'Sesler yankılanınca
arkamdan ve önümden Bir
şey koptu ve uçtu semalara
gönlümden*

*Anladım ki sonuna ulaşınca bir ömür
Yeni bir ömür başlar daha güçlü, daha güler.'*

...

Önümüzde efsunlu bir dehliz ve karstik bir mağara derin derin ve serin serin nefes alıyordu. Mağaranın 95 metre uzunluğunda olduğunu öğrendik.

*'Fosil bir mağara... Jura-Kratose yaşlı dolomit
ile dolomitik kireçtaşı içerisinde oluşup gelişimini
tamamlamış.'* diyordu o gün mağarada incelemeler yapan bilim adamları.

Bir bölümü yatay, bir bölümü dikeydi mağaranın.

İncelemeler yapan bilim adamlarından bilgi aldık. *'Yeraltı ve yerüstü karstlaşması ile flüvyal süreçler şekillendirmiştir çevresi,'* dediler. *'Kuaternelerde akarsu aşındırmasının derinleşmesiyle asılı kalan sarkıtlı mağaranın gelişimi durmuştur,'* dediler ve oluşum kültürüne yabancı olduğumuz terimler kullandılar.

Yatay duran mağaranın yüreğinde S şeklinde, farklı yükseklikte dört salon görmüştük. Girişten sonraki ilk salon 8-9 metre genişlik, 2,5-3 metre uzunluk ve yer yer 7-8 metre yükseklikteydi. Buranın Damlataş oluşumu kısıtlıydı. Bu bölümden aşağıya doğru 10 metre

kadar indiğimizde ikinci bir salona selam verdik. Burası 4 metre yüksekliğe, 10metre uzunluğa, 6-7 metre genişliğe sahipti. Bu salonda örtü damlataşlarına, perde şekillerine ve dikitlere rastladık. 7 metreye yakın bir koridorla üçüncü bir salona geçince değişik bayrak şekilleri, sarkıtlar, dikit ve sütunlar gördük. Dördüncü mağara, gelişimi durmuş fosil bir mağaraydı.

Mağaranın içine merdivenler döşeyip, ışıklandırma yapılmıştı. Bu mağaraya yine mağaranın duvarları arkadaştı. Üzülüyordu sanki *'Kapım taş, pencerem taş'* diye. Nurullah Genç'in dizelerini anımsamıştık onu böyle mahzun görünce;

*'Her akşam beni kalpten yaralar
İçime karanlığı dolduran mağaralar.'*

...

Payas, karşımızda denizi ve doğa yürüyüşünü sevenlere ve tarih tutkunlarına dizelerle yazılmış bir kitaptı. Geçmişin en yalın dili gizliydi üslubunda. Tıpkı Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun dediği gibiydi;

*'büyük şehirlere
bağlanma Mehmed'im
öyle bir şehre yerleş ki
küçük fakat bizim olsun
sokaklarında
tanımadığımız yüz
ensesine şamar
atmayacağın
kimse
dolaşmasın*

*her
ağacına
elin
her karış toprağına terin değsin
ve kuytu evlerden birinde
senden habersiz ölenler olmasın... ’*

...

Tepeden tabana düşen suların oluşturduğu göletlerde Sincan Şelalesinin tınısını dinleyen kuşlar çimişiyordu. Şelaleden akan su, kuşların kanat sesinde sanki vuslata ve fırkata gidenlerin şarkısını mırıldanıyordu.

Eşim, bu güzelliğın karşısında;

“Yürek sızılarımı dindiren ilaç gibi berrak ve yorgun şelale suyunun bir katresi değse dudaklarım.” diyordu.

“Su düşü kadar berrak, değil mi?” demiştim eşime.

Sincan Şelalesi, kulağımıza akıp giden zamanı fısıldar gibiydi. Suya ilk kez burada âşık olmanın hazzını yaşadık. Bir çocuk gibi göletçiğine girmek ve berraklığı gibi akmak istedik. Şelalenin tepesinden göletçiğine düşen damlaların buğusunda Payas’ın yüreğini süsleyen rengârenk çiçeklerin yaprağına düşen şebnem olmak istedik o an.

Göletçikte çimişen Yusufçuk kuşları, antik bir çağın su kemerlerinden akan suyu sürüyorlardı sanki sürme niyetiyle gözlerine. Şelalenin zümrüt yeşili suyu göletten taşıyor, taşı toprağı öperek yılan eğrilğinde kavisler çizerek yürüyordu Payas Çayının yüreğine.

Şelale, kent gürültüsünden uzak mistik ve büyümlü bir gün yaşatmıştı bize. Ruhumuz karışırken berrak sulara, bâkir bir doğa ile sarmaş dolaş olmanın keyfi ne tatlı geçiyordu burada.

Sulara dalıp çıkan Yusufçuk kuşlarına el sallıyordu içimizdeki uçuşa hazır çocuk. Akdeniz'e buradan bakınca Payas'ın kumsalıyla öpüşen farklı pırıltılar bir hoş ediyordu duygularımızı.

Şelaleden makilik alanlara doğru yöneldiğimizde Amanosların dorukları, ana şefkatiyle basıyordu bizi yüreğine. Buralarda binlerce yıl önce, binlerce yaşanmışlıkların ayak izlerine basar gibi hissediyorduk kendimizi.

Şehrin tarihini ve coğrafyasını geçirirken süzgecimizden Dadoloğlu'nun mısraları geliyordu aklımıza;

*'Sana derim
Anavarza Kalesi
Sana konup
göçenlerin nic'oldu*

*Doğru söyle garip
başım belası Şahbaz
atlar kovanların
nic'oldu?'*

...

Payas'ı miras bırakanlar, kültür ve medeniyetiyle bizi yeniden yüzleştiriyordu. Bize bu birikim ve gücü bünyesinde muhafaza etmenin övünç ve gururunu yaşatıyordu.

Yüreğine serpiştirilen zarafet örneği Kervansarayı, Sarı Selim Camii, Hamamı, Cin Kulesi ve Payas Kalesi birer kültür

abidesi olarak dile gelip sanki konuklarıyla konuşmak istiyordu. Her birinin duruşukendi hayat öyküsünü anlatmak ister gibiydi...

Kale; *'Temelim Haclılar tarafından atıldı ve kale olarak inşa edildim,'* diyordu. *'İnsanlık tarihi kadar eskiyim.'* derken Payas'ın yakasında bir madalya gibi görünüyordu. Sonra Osmanlılar restore etmişti onu. Eski kale, Osmanlı döneminde tamamen yıkılmış, yeniden inşa edilmişti. Dört köşe ve sekiz kuleden oluşuyordu. Kalenin ortasında avlu, avlunun çevresinde alt katlarında depo ve koğuşlar... Üst katlarındamerdivenle çıkılan kuleleri ve burçları konuklarına selam duruyordu. Avlu ortasındaki mescidinde bizim gibi taşradan gelmiş insanların namazkılıyordu.

Sokullu Mehmet Paşa Kervansarayını hamamı, medresesi, camii, bedesteni ve avlusuyla Mimar Sinan tarafından yapılmış önemli bir külliye idi. Avlusunun etrafında yolcuların ve kervanların barınması için kubbeli odalarını gezdikten sonra Meryem Ana Çeşmesinde elimizi yüzümüzü yıkadık ve suyunu içtik.

Hapishanesini görünce Kıbrıs'a sürgüne gönderilirken bir müddet burada tutuklu tutulan *Hürriyet Kasidesi* şairi Namık Kemal'in yiğitçe;

*'Biz, ol ulvi nihâdânız ki
meydân-ı hamîyyetde Bize
mezar ehven gelir hâk-i
mezelletten.'*

...

Diye seslenişini koğuşunun duvarlarında hissediyorduk.

Kalenin batısına yerleştirilmiş Sokullu Külliyesi, Mimar Sinan'ın Anadolu'nun en ücra köşesindeki eseri olarak almıştı selamımızı. *'Bir menzil külliyesiyim,'* diye tanıtmıştı kendini...

Payas, İpek Yoluyla Halep'e ulaşan malların denize ulaştığı bir liman olarak Kıbrıs ve Akdeniz ülkelerine sevk edildiği yermiş eskizamanlarda. Külliye, bu güzergâhı kullanan Hac Kervanlarıyla ticaret kervanlarının, liman ve askeri birliklerin emniyetini sağlamak ve konaklamalarını karşılamak amacıyla yapılmıştı.

Cin Kulesi, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesiyle Akdeniz arasında hâkim bir tepe üzerinden almıştı selamımızı. *'Cenevizliler tarafındanyapıldım,'* diye tanıtıyordu kendini. Tümü kesme taştan yapılan eser, bir gözetleme kulesi olarak inşa edilmişti.

Cin Kulesi'nden şehre doğru yürürken bir yel, burnumuza portakal çiçeği kokusu ikram ediyordu. Ve bu enfes kokuyla Payas damla damla yüreğimizin nirengisine akıyordu.

Doğadan şehre döndüğümüzde vakit geceyi yaşıyordu.

Geceleyin ay'ın şavkı üzerimize titrerken deniz, sanki kentin saçlarını tarıyordu.

Payas'ı inşa eden deha ve sır, sadece gözümüze hitap eden abideleri, binaları, yolları, evleri ve geçmiş zaman kalıntıları değildi. Onların ardında yatan anlam boyutu, ruhunda ve özünde sakladıklarıyla asırlara taşıdıklarıydı. Bu yönüyle Payas'ın gecesi de bir başka güzel, bir başka nefes alıyordu. Bu duru gecede

gökyüzüne avize güzelliğinde asılmış bütün yıldızlar emrimize verilmiş gibiydi. Lacivert gecenin büyüyle mest olurken üstü yıldızların kümelendiği, yüreği tarih kokan şehir, bizi şiir yazmaya çağırıyordu.

...

İkinci gün, öğle sıralarında Ağustos sıcağının çekilmezliğinde bin yıllık hasret gibi Akdeniz'in serin sularıyla kucaklaştık. Yüzüşümüz son bulduğunda kendimizi asırlık zeytin ağacının altında bulmuştuk.

Zeytin ağacının öyküsünü dinliyorduk kendi dilinden.

'Sokullu Mehmet Paşa, külliye için bir yer isteyince buradaki zeytin ağaçları kesilmek zorunda kaldı. Camiinin avlusunda yer almak için sadece ben hatıra bırakıldım. Tepe çatım kırk metre karelik bir alanı kaplarken ana gövdem yaşlanıp çürümeye başladı. Yeniden filizlenip dal budak salmam için kesildim, gövdemden yaklaşık 1,5 metre yukarıda üç filiz göverip üç gövdeye ayrıldım.' diyordu.

Doğal yapısı ve beşeri özellikleriyle farklılık ve çeşitlilik arz eden Payas, büyük kentlerin yaşamından kurtulmak isteyenleri rahatlatmak

için yüreğini dembedem mütevazı ve açık tutarken toprağına ezeli bir sükût hüküm sürmüş gibiydi.

I.Dünya Savaşıyla kısa bir süre Fransız işgalinde kalan şehrin tutsaklık kabul etmeyen ruhu, Fındık Yaylasında üstlenen milis çetelerinin gayretiyle özgürlüğüne kavuşmuştu.

Akdeniz'in pırıltılı sularından enfes bir yel, Payas'ın bereketli topraklarına doğru kokular saçıyordu. Bize portakal kokulu bir kentte olduğumuzu hatırlatıyordu. Konuklarına cömertçe yüreğini açan Payas'a; *'Bizi konuk edeceğin için mi süründün bu güzel kokuları!'* diye seslendik. Her nereye gittiksek gönlümüzü alıyordu Payas. Biz de onun gönlünü isterken karşımıza çiçek satıcısı sevimli bir Çingene kızı çıkıyordu. Dembedem Amanoslardan devşirdiği kekik ve yaban çiçeklerinin kokusunu ikram ediyordu. Bu coğrafyada Akdeniz'in ve Amanosların nefesi Payas ovasına can katıyordu. Yaz mevsiminde Payas ovası terlerken Fındık yaylası yorganla yatıyordu. İsdemir'de çelik olurkendemirler, Amanoslarda uzuyordu ömürler.

Güneşin batımını Cin Kuleden izledik. İkinci kez vardık Zeytin ağıcının altında mangal yaktık, biber közledik.

Payas'ı sevmeden önce Payas bizi sevmişti. Bizde yarattığı ruh hali betimsiz bir şeydi ki, o halin tanımını dil'le, kalemle mümkün değildi.

Payas'ı anlatırken ruhu ete kemiğe büründü ve elimizden tuttu.

Huyunu-suyunu öğrendiğimiz bizimle konuşan vefalı bir sevgili oldu.

Trafiği az, havası temizdi. Çocuklar, park ve bahçelerinde güvenle oynuyordu.

Her yaş için ayrı bir fon olan Payas'ın kahvelerine vardığımızda selamımızı saygıyla alan güler yüzlü insanlarını bağrımıza basmayı pandemisiz bir döneme erteledik. Onların hepsi şehirle bütünleşmiş, dillerinde mazinin öyküleriyle sıcakkanlı canlardı.

Payas, bizi bir yerlere koymadı, bir şeylere mecbur etmedi. O, sundu ve biz tercih ettiğiniz yerden izledik onu. Her dem yeni bir şeyler sunabilecek kadar cömert, sıkılmamıza izin vermeyecek kadar tutkuydu. Eski bir gelin kız gibi Helenistik dönem, Roma, Bizans, Selçuklu ve Osmanlının devridaim eden ortak mimarisinin gelenek ve göreneklerinin süs ve desenlerini taşıyordu.

Tarih ve doğa harikası yerlerini gezdik. Şelalesini, uzayıp giden sahilini, pırıl pırıl güneşini, masmavi ve tertemiz denizini, ovasını, yaylasını ama en çok ruhunu sevdik Payas'ın.

Zeytin ağacının altında insanlık tarihi boyunca burada yaşayan toplumların hiç biri yoktu ama hepsinin izini ve nefesini taşıyordu Payas. Bir zamanlar bu şehrin yüreğini mekân tutmuş geçmişin sesleri bir koro gibi yükselip ete kemiğe bürünerek ruhunu üfürüyordu içimize. Hitit'ten Likya'ya, Selçukludan Osmanlıya bir beşer silsilesi...

Payas'tan ayrılacağımızda yemeklerinin tadını bir daha tatmak için Görkem Restaurant'a çekmişti ayaklarımız bizi. Ünü yurda yayılmış Fellah Köftesini burada, Kaytaz Böreğini Felez Restaurant'a, Őırdanı Merkez Lokantasında, Künefeyi Kibar Ustanın Yerinde yedik.

Son kez kokluyor, son kez çekiyorduk
havasını içimize.

Yağmurdan sonra toprak kokusuydu Payas.

Aradığımız sevgi, samimiyet ve bereketin toprağını bulmuş gibi ruhumuzda tiryakilik yapan bu resmin içinden ayrılmak zor geliyordu.

Üç gün önce sabahın tanıyla buğulu bir süt saflığında ılık bir cemre gibi düşmüştük toprağına. Üç gün sonra güneş, rengârenk şavkıylaufukta akşamın saçlarını taramaya hazırlanırken çıkıyorduk Payas'tan.

Kendimizden bir hatıra bırakır gibi önce tebessümümüzü ve sonra iki damla gözyaşımızı bırakarak ayrıldık Payas'tan.

PAYAS HİKAYE YARIŞMASI

HİKAYE BAŞLIĞI: ANAHTAR

RUMUZ: KEREM52

ANAHTAR

Önündeki küçük ahşap tezgahta kolyeler, zeytin çekirdeğinden işlenmiş tespihler, takkeler, magnetler, şapkalar, buğday sapından nihaleler, çerezlikler, ahşap işlemeli kolyeler...Küçük tezgahında yok yoktu amcanın.

Orta boylarda hafif kilolu, esmer tenli, beyaz sakallı yaşlı bir amca. Kemik çerçeveli mercekli gözlüğünün ardında kocaman iri

mavi gözleri, mütebessim çehresiyle uyum içindeydi. Gri siyah desenli fesi kafasına tam olarak oturmamış ya da sıcaktan fesini kulaklarına değmesin diye yukarı doğru çekmiş.

Sokullu Mehmet Paşa Külliyesinin arastasına girerken dikkatimi çekmişti bu amca. Dinç ama dalgın bir duruşu vardı. Arastanın hemen kapı önünde bir kenarda bir şeyler satıyordu. Bu dünyada ama bu dünyada değil gibiydi. Yanında eski, ahşap bir tabure vardı. Bu yaşına rağmen ayakta durmayı tercih ediyordu. Arastaya girmeden önce biraz izledim onu. Arastaya giren çıkanlar vardı. Ne çok kalabalık ne de çok sessizdi ortam. Etrafımı izleyen bir yabancı edasıyla ona biraz daha yaklaştım. Kenarda köşede olanlar kendimi bildim bileli dikkatimi çekerdi. Onun mekânda kaybolacak kadar mekânla bütünleşmesi ilgimi çekmişti. Bu yüzden onu daha yakından gözlemlemek istiyordum nedense. Beni fark etmesini de istemiyordum. Ne o gelen gidenlere bakıyordu ne de gelen gidenler onun varlığından haberdardı. Öyle sessiz bir gölge gibi kenarda duruyordu. Belki de benden başka kimsenin dikkatini çekmiyordu onun varlığı. Ona biraz daha yaklaştığımda bir şey fark etmiştim. Ayakta sessizce uyuklar gibi görünen bu adam aslında gelen geçen herkesi süzüyordu. Onu çaktırmadan izlerken bir otobüs dolusu yerli turist içeri girmeye başlamıştı. Onlara hızlıca bir göz gezdirdikten sonra durgun bir şekilde uzağa doğru bakmaya başlamıştı. Anlaşılan onların bir şey alacaklarına dair bir umudu yoktu. Belki de yılların tecrübesiydi bu. Yerli turist kafilesi arastaya girip diğer dükkanlara dağılırken bir şeyler mırıldanmaya başlamıştı. Turist kafilesi

geçerken alçak sesle mırıldandığı kelimeyi onlar geçtikten sonra yüksek sesle mırıldanmaya devam etti. Sesini sanki birileri duysun istiyordu. Ben de diğer turistler gibi sessizce yanından geçip arastaya doğru adımlamaya başladığımda sesini belli bir melodiyle daha da yükselterek duyabileceğim şekilde gööölgeee, gööölgeee demeye başladı. Ben uzaklaştıkça sesini yükseltiyordu. Geri döndüğüm anda gözümün içine bakarak aynı melodiyi devam ettirdi. Anlaşılan ben onu fark ettiğim andan itibaren o da beni fark etmişti. Tekrardan bir adım daha atıp arastanın içinde kaybolmak istedim ama bu sefer o davudi sesini daha da yükseltti. Tekrar durdum, sonra ani bir kararla yanına kadar gittim. Hiçbir şey söylemeden gözlerinin içine tebessüm ederek baktım. Çok sevimli bir amcaydı. Gözlerinin içi gülüyordu bana bakarken. Farklı bir enerji yayılmıştı içime. Bu enerji sadece gözlerinin maviliğinden ve canlılığından yayılan bir enerji değildi. Başka bir ruhun, başka bir yüreğin enerjisiydi. Bu gözler cismen buradaydı ama sanki ruhen başka dünyalardaydı. Başka dünyalardan yolunu buraya öylesine düşürmüş gibi duruyordu. Acaba para falan mı isteyecekti. Aç mıydı susuz muydu? Hiçbir önemi yoktu benim için. Bu samimi, bu mazlum, bu yorgun ama candan bakıştan bir sahtekâr çıkmazdı. Çıksa çıksa bir ihtiyaç sahibi çıkardı. Bana bir şeyler satmak istediğini düşündüm. Sattıklarını incelemeye başladım. Yakma tekniği ile helezonik şekiller oluşturulmuş zeytin çekirdeğinden yapılmış bir tesbihi öylesine alıp kaç lira diye sordum. Satılık değil, dedi. Sonra külliyeinin magnetini sordum. O da satılık değil, dedi. Buğday saplarından yapılmış renkli bir çerezlik hoşuma gitti. O da satılık değil, dedi. Şaşkınlığım bir kat

daha artmıştı. Sıcaktan boncuk boncuk terlemişti. Elimde fazla soğuk su vardı. İkram ettim. Hiç ikiletmeden aldı, lıkır lıkır sonuna kadar bir solukta içti. “Allah razı olsun oğlum, su verenlerin çok olsun, ömrün su gibi aziz olsun, sağ ol.” dedi. Sonra “Ben alıcı olmayana mal satmam.” dedi. Bu tuhaf ilişki farklı bir boyuta geçmeden konuşmayı sonlandırıp yoluma devam etmeliydim zira Payas’a sadece bir günümü ayırmıştım. Sokullu Mehmet Paşa Külliyesini, Cinkalesi’ni, Cenevizlilerden kalma kaleyi gezip zaman kalırsa günün yorgunluğunu denizde atıp, Hatay mutfağının dünyaca ünlü lezzetlerinden tadıp yoluma devam edecektim. Hanımı zar zor ikna ederek planladığım dört günlük Akdeniz gezisini daha ilk adımda aksatamazdım. Bir an gitmekle kalmak arasında tereddüt ettim. Tam o esnada kendi kendine mırıldanmaya devam etti.

“Gölgenin sırrına ben dahil kimse vakıf değil. Gölgenin sırrına ben dahil kimse vakıf değil.” Hakikat belki de gölgenin sırrında ama ben daha gölgeyi bile bulamadım. Ben henüz gölgeyi bile bulamadım.”

Bir meczup gibi bir boşluğa doğru söylemişti bunları. Söyledikleri bir meczubunki kadar saçma değildi bilakis çok da anlamlıydı. Anlaşılan başka bir derdi vardı bu amcanın ya da benden beklediği bir şey... Bunca insanın içinden neden sadece ben yanından geçerken sesini yükseltmişti. İlk gördüğümde sevimli gelen bu amca bana şimdi gizemli gelmeye başlamıştı. Benim gibi gözüne kestirdiği başka insanlara da böyle tuhaf laflar edip duruyor muydu acaba? Bu kadar çok takılmanın da bir anlamı yoktu. Belki de

meczip biri idi. Şayet normal biri olsaydı, meczup olmasaydı satın almak istediklerimi bana satardı. Cümlelerinin anlamlı olması, Türkçesi gayet akıcı konuşması onun meczup olduğu gerçeğini değiştirmezdi. Hem benden başka yanında da kimse yoktu. Kimse alışveriş yapmak için de uğramıyordu yanına. Belki de burada bilinen bir meczuptu. Tur rehberleri otobüsten inmeden bu amcayı tarif edip alışveriş yapmamaları konusunda uyarılarda bile bulunmuş olabilirdi. Belki de böyle bir durum söz konusuydu. Buradan saf saf geçen beni gözüne kestirmişti anlaşılan.

Aklım karmakarışıkta. Hadi bana eyvallah amca deyip ani bir kararla ayrıldım yanından. Arastanın kalabalığında kaybolmak ve buradan bir an önce uzaklaşmak için adımlarımı hızlandırdım. Hızlandırdım hızlandırmasına ama o amcanın sesi hep içimde yankılanıyordu. Arastanın ta ortasına kadar geldiğim zaman durup geriye doğru baktım. Görünmüyordu. İçimden derin bir oh çektim. Peşimden gelmediğine göre ondan kurtulmuşum. Kurtulmuşum kurtulmasına ama yaşadığım bu tuhaf olayın şokunu atlatmam lazımdı. Her zaman yaptığımı yapacaktım yine. Müşterisiz bir esnaf bulup arasta hakkında bilgi almak, yöre hakkında içerden bilgiler toplamak ve onları gezi günlüğüme kaydetmek. Bunları yaparken de meczup amcayı unutmak... Muhabbet edebileceğim müşterisiz bir esnaf aradı gözlerim. Bir aktarı gözüne kestirdim. Aktardı ama ön tezgahı olduğu gibi el yapımı yöresel sabunlarla doluydu. Renkli renkli sabunlar. “Organik Yöresel Sabunlar” yazılı tezgahta sabunların şifa verdiği cilt hastalıklarının adları da yazılmıştı. Selam

kelamdan sonra nedense farklı bir konu açmak gelmedi içimden. Kapıdaki amcaya getirdim sözü. Biraz tuhaf birisi, dedim. Orta yaşlarda güleç yüzlü esnaf ciddileşti birden.

“Neden tuhafmış Hasan amca, söyle bakalım? Ne etliye karıştır ne sütlüye. Yıllarca üç beş şey satıp ekmeğini çıkarmanın derdinde zavallı. Öğretmendir kendisi. Tarih öğretmeni. Tarih konusunda deryadır. Öyle güzel tarihi olaylar anlatır ki sana. Vaktin olsa da dinlesen keşke. Biz işlerin kesat olduğu zamanlar onun sohbetini dinlemek için yanına kadar gideriz. Saatlerce dinleriz onu.”

Zihnimde tasarladıklarımın hepsi ters yüz olmuştu. Demek bu amca meczup değil dedim kendi kendime. Demek emekli tarih öğretmeni. Tuhaf. Emekli bir tarih öğretmeni sadece üç beş eşya ile maaşına katkı sağlamanın peşinde olamaz yıllarca. Adının Hasan olduğunu öğrendiğim bu emektar adamın bana söylediklerinin bir anlamı olabilirdi. Sonra öylesine sordum muhabbet ettiğim esnafa.

“Yıllarca burada madem neden içeriden bir dükkan kiralamadı? Hiç mi boşalan dükkân falan olmadı. Zavallı adam dışarıda kapının önünde ahşap bir taburede çile çekiyor resmen. Gördüğüm kadarıyla boş dükkanlar da var. Kiralar çok mu fazla ki?

“Teklif etmediğimizi mi sanıyorsun? Belediye başkanı bile yalvardı. Kira falan da almayacağız, sen bu millete yıllarca hizmet verdin hocam, dese de gelmedi. Benim yerim burası, sakın bana ısrar etmeyin. Bildiğiniz var bilmediğiniz var, dedi. İsrar etmedik biz de. Nihayetinde bir öğretmen. Vardır bir bildiği. Biz artık ona öyle alıştık zaten. İşin ilginç olanı şu ki buraya herkesten önce gelir ve en

son gider. Belki de dokuz on yıldır burada. Emekli olduktan sonra başlamıştı bu işe. Hâlâ devam ediyor.

“Kimi kimsesi yok mu?”

“Yok evlat, evlenmiş, çocuğu olmamış talihsizin. Üç yıl önce de eşini kanserden kaybetti. Belki de kendini oyalayıp duruyor dünya denen gölgelikte.”

Esnaf dünya denen gölgelik derken benim yüzümün bir tuhaf hal aldığına farkında olacak ki neden merak ettin bu kadar diye sordu bana. Ben de hiç, dikkatimi çekti hali tavrı ondan, dedim.

Teşekkür edip ayrıldım aktarın yanından. Amcanın adının Hasan olduğunu, emekli tarih öğretmeni olduğunu öğrenmişim. Bu adam bir meczup olmadığına göre, akli başında emekli bir öğretmen olduğuna göre söylediklerinin bir anlamı olmalıydı. Esnafın konuşmalarından anladığım kadarıyla onlara bir şeyler söylememiş. Gölge falan diye gizemli cümleler kurmamış. Kursaydı esnaf bana bir şekilde yansıttı. Yıllarca tanıdığı insanlara böyle ilginç cümleler söylemeyip bana söylemesi olayı daha da gizemli hale getirmişti. Bu esrarengiz olayın peşinden ya gidecektim ya da burayı terk edecektim. Arastada Payas’ın el emeği göz nuru ürünlerinden orijinal olanları almak, doğal sabunlarından kaliteli olanları seçip bulmak, el yapımı özel zırhlardan satın almak niyetim de vardı. Kapıdaki ilginç olayın tesirindeydim hala. O yüzden bir an önce arastadan çıkmak istiyordum. Arastanın diğer kapısından çıktım, derin bir nefes aldım. Nedense ruhum sıkılmıştı.

Kendimi bir anda Payas sahilinde buldum. Dalgalı olan denizin kenarında terliklerimi çıkarıp oturdum. Kızgın kumların ayaklarımı yakmasına nedense aldırış etmedim. Aklımda hep Hasan amca vardı. Ben kendimi tanıyorsam Hasan amcayı tekrar ziyaret edecektim. “Gölge” diye bahsettiği şeyin ne olduğunun muhtemel ki peşine düşecektim ama bunu önce kendime kabul ettirmem gerekiyordu. Nedense hep böyle yapardım. Bana ilginç gelen bir olayla, durumla karşılaştığımda önce oradan uzaklaşmak sonra da sakin dingin bir yer aramak ilk işim olurdu. Böyle zamanlarda kendimi çoğu kez ya bir göl kenarında ya bir orman yolunda ya da bir deniz kıyısında bulurdum. Kendimi şimdi de Payas sahilinde buldum. Ne denize giren insanlar ne mangallardan yükselen ızgara kokuları ne çocuk cıvıltıları ne de başıma geçen güneş... Bunların hiçbirisi zihnim dinginleşene kadar umurumda değildi. İlginç olan şeydu ki yaşadığım çok sıradan bir olaydı ama nedense beni etkilemişti. Gezi notlarıma Payas’ta Sokullu Mehmet Paşa Külliyesindeki gizemli Hasan amca diye açacağım başlıktan öteye gitmemeliydi ama buna engel olamıyordum. Akıl ve mantık sınırlarının ötesinde içimde bir ses Hasan amcaya tekrar git diyordu.

Neye niyet neye kısmet. Gezi planım çoktan aksamıştı bile. Payas’a gelmeden önce neler planlamıştım oysa. Kadim bir kültürü olan bu ilçe hep ilgimi çekmişti. İpek Yolu üzerinde olması, tarihten günümüze kadar hep önemli bir merkez olması gezip görmek için yeterli sebepti. Büyük İskender’in savaşlarına sahne olan, Mimar Sinan gibi bir ustanın eserlerinin yer aldığı bu güzel ilçeyi sindire

sindire gezmek niyetimdeydim oysa. Hasan amcayla tuhaf bir şekilde karşılaşmam duygu dünyamı karmakarışık etmişti. Bu gezme hevesim birden sönmüştü nedense. Mimar Sinan'ın ellerinin değdiği taşlara ellerimi sürmek, Evliya Çelebi'nin anlattığı yerlerde tarihin kokusunu içime çekmek inşallah hayal olarak kalmazdı. Payas sahilinde oturduğum yerden kalkarken ani bir karar verdim.

Hasan amcayı tekrar ziyaret etmek...

Hasan amcayı ziyaret işi biraz uzayabilirdi. O yüzden daha önce saat iki gibi gelebilirim diye rezervasyon yaptırdığım lokantayı arayıp erken geleceğimi bildirdim. Zırhta dövülmüş tepsi kebabı siparişini tekrar ettim. Yarım saate hazır olur, dediler. Ben de ancak o saate gelebilirim deyip telefonu kapattım. Navigason yardımıyla Atatürk caddesi üzerindeki lokantaya doğru yöneldim.

Zırhla dövülen kebabın enfes kokusu beni gerçekten cezbetmişti. Yayık ayranı eşliğinde bir güzel mideme indirirken bir an da olsa Hasan amcayı unutmuştum. Lokanta tercihim internet marifetiyle yapmıştım. Yapılan yorumlar, mekan fotoğrafları falan hoşuma gitmişti. Hem lezzet hem temizlik hem de mekan olarak hayal kırıklığına uğramamıştım. Bu da beni mutlu etmişti. Lokantanın hoşuma giden bir özelliği daha vardı: Hatay ve Payas ile ilgili ilginç ve güzel haberlerin çerçeveselendiği renkli bir köşe. Benim masam da o köşenin tam yanına denk gelmişti ya da garson bilerek oraya açmıştı servisi. Yemek yerken bir yandan da o duvardaki resimli haberlere bakıyordum. Payas'ta demir çelik fabrikasının açılışının yapıldığı haberler, Hatay'ın el emeği göz nuru olan

ürünlerinin ulusal gazetelerde yer aldığı haberler, ulusal düzeyde yapılan lezzet yarışmalarında dereceye giren Hataylı aşçıların yemekleriyle birlikte verdikleri fotoğraflar, işlenmiş buğday sapından çeşitli ürünler ortaya koyan ustaların belgesellere konu olan marifetlerinin fotoğrafları... Çok renkli çok güzel bir köşe dizayn etmiş lokanta sahibi. Doğrusu bu düşünce çok hoşuma gitmişti.

Masamın hizasına denk gelen haberleri yemeğimi yerken gözüyle okumuştum. Yemek bittikten sonra diğer haberlere de göz atma isteği gelmişti içimden. Yemekten sonra diğer haberlere bakarken ilginç bir haber dikkatimi çekmişti. Prof. Dr. Ali KARACA'ya ait olan bu bilgi gerçekten ilginçti. "Evliya Çelebi'nin Kayıp Sayfası" Haber ayrıntısında Evliya Çelebi'nin Seyahatname isimli eserinde Payas'tan bahsettiği bölümde bir sayfanın yırtılmış olduğunu, bunun da anlamlı olduğu ifade ediliyordu. Bu sayfa öyle sıradan bir sayfa değil zira bir önceki sayfada Mimar Sinan'dan bahsediyordu diyen Prof. Dr. Ali KARACA "*Mimar Sinan'ın külliyyeyi inşa ederken mimarlık yeteneğinin bir yansıması olarak külliyyenin en özel ve en güzel yerlerinden birine yerleştirdiği gölge...*" cümlesinden sonraki bölümlerin kitapta yer almayışı çok ilginç. Payas'ın tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yaptığını düşündüğümüzde bu olayın daha anlamlı ve aynı zamanda daha karmaşık bir hal aldığını düşünmekteyim."

Tam yirmi iki yıl öncesinin haberiydi çerçeve içerisinde asılı olan haber. Garsonu hemen çağırdım. Hesabı isterken iş yeri sahibini de görmek istediğimi söyledim. Tamam efendim dedikten sonra

işletme sahibi bir iki dakika sonra yanıma gelmişti. Bu haberle ilgili bir gelişme olup olmadığını sordum. “Maalesef bu haberle kaldı efendim, ben de bu haberin takipçisi oldum ama hocamız ilginç bir şey bulamadı sanırım. Sayfanın olmayışı sıradan bir olay olabilir ama Mimar Sinan’ın bir sırrının olabileceğine hepimiz inandık ve o zamanlar hepimiz merak ettik ancak bir şey çıkmayınca geçen zaman içinde herkes gibi biz de unuttuk gitti efendim.”

İzin alıp haberin fotoğrafını çektim. Unutmayan bir kişi vardı bu haberi. O da Hasan amca. Hasan amca demek ki bu haberin peşindeydi yıllardır. Belli ki bu olayın gerçek olduğuna kendini inandırmıştı. Sırf bu yüzden belki de külliyyede seyyar satıcılığa başlamıştı. Tek başına bir adam emekli maaşıyla geçinemez mi, elbette geçinir. Olay şimdi anlaşılmıştı. Nedense bir an önce bu haberin fotoğrafını Hasan amcaya göstermek ve peşinde olduğu şeyin bu olduğunu ona söylemek için can atıyordum. Herkesin bildiği bir şeyi neden bana bir sırmış gibi fısıldamıştı. Herkesin unuttuğu şeyi o neden unutmamıştı ve neden bunu çok gizemli bir sırmış gibi şifreli bir şekilde bana açmıştı. Bunu çözmem gerekiyordu. Aslında taşlar bir nebze de olsa yerine oturmuştu ama Hasan amca neden bana böyle bir şey söyleme gereği hissetmişti. Bu hala bir muammaydı. Bu muamma beni boğuyordu.

Karmakarışık duygular içinde kendimi arastanın girişinde buldum. Hasan amca yerinde yoktu. Tezgahı ve ahşap taburesi yerinde öylece duruyordu. Bu biraz içini rahatlatmıştı. Arastadan içeri girip ilk dükkana Hasan amcayı sordum. Esnaf, henüz camiden

gelmedi, dedi. Caminin nerede olduğunu biliyordum. II. Selim Camiine doğru yöneldim. Ezan yeni mi okunmuştu acaba? Bu hengamede onu kaçırmıştım. Gözüm kolumdaki saate ilişti. Ezan okunali çok olmuştu. Avludan içeri girdiğim gibi kocaman tarihi zeytin ağacına ilişti gözlerim. Gerçekten çok heybetli görünüyordu. Hakkında okumalar yapmış, fotoğraflarını iyice incelemiştim ama canlı canlı görmek gerçekten çok büyüleyiciydi. Dede Korkut gibi oturuyordu avlunun ortasında. Nedense o ağacı görünce ilginç bir şekilde Dede Korkut gelmişti aklıma. Yaşlı bir bilge gibi tüm heybetiyle duruyordu avluda. Bu avlunun hatta bu külliyenin hakimi benim der gibi bir edası vardı. Vardı var olmasına ama yüzleri damar damar olan yaşlı bir insanı da andırıyordu. Bu haliyle de biraz hüzün yayıyordu etrafına. Gölgesinde gölgelenen insanlar vardı. Abdest alanlar, kenarda oturanlar, benim gibi koca zeytin ağacına hayran hayran bakanlar... Zeytin ağacının gölgesini görünce Hasan amca gelmişti aklıma yeniden. Ağacın gölgesine bakmaya başladım gayriihtiyari. Ağacın gölgesinde bir şekil, bir işaret bir iz. Evliya Çelebi'nin kitabındaki yırtık sayfa. Zeytin ağacından biraz uzaklaşıp daha dikkatli bakmaya başlamıştım. Güneşin düşürdüğü minare gölgesine, zeytin ağacı gölgesinin yerde oluşturduğu helezonik şekillere yitiğini kaybetmiş birisi gibi bakmaya başlamıştım. Avlunun her bir köşesini kolaçan ediyordum. Harita mühendisleri gibi hissetmiştim kendimi. Şu an kendime inanamıyordum. Bu hallerimi gören insanlar tuhaf tuhaf bana bakıyordu. Umurumda mıydılar sanki. Elle tutulur bir şey bulamadım bu zeytin ağacının gölgesinde, avluda. Hasan amcanın yıllarca peşinde olduğu gölgenin

peşinde bulmuştum kendimi. Kendi kendime gülüyordum ama kendime de engel olamıyordum. Define arayan hayalperestler gibiydim.

Bu cami, bu tarihi zeytin ağacı da vardı gezi planımda ancak böyle tuhaf bir şekilde gezmeyi planlamamıştım. Zeytin ağacından varsa bir adet zeytin düşürüp yemeyi, gölgesinde öylesine dakikalarca kalıp dalları arasında göğü izlemeyi, varsa dallarındaki kuşların cıvıltılarında kendimi kaybetmeyi hayal etmişim. Yıllarca kesintisiz hizmet veren II. Selim Caminin her bir karesini, nakış nakış incelemeyi, notlar almayı hayal etmişim. Yitiğini arayan şaşkın birisi gibi gezmek hiç planımda yoktu. İçimde engel olamadığım tuhaf bir merak duygusunun peşinde sürükleneceğimden artık emindim çünkü ben de biraz hayalperesttim.

Camiden tek tük çıkan insanlar vardı. Gelmişken namazımı eda edeyim diye düşündüm. Şadırvanda abdest almaya başladım. Bir gözüm de caminin kapısında idi. Hasan amcayı kaçırmamalıydım. Caminin kapısına baka baka bitirdim abdestimi. Caminin kapısına doğru biraz yaklaştım. Hasan amcayı orada beklemeyi daha uygun buldum. Gözümden kaçırmak istemiyordum bu sefer. Fotoğrafını çektiğim haberi ona bir an önce ulaştırıp bu haber hakkında bilgisi olup olmadığını soracaktım. Haberinin olmadığı ihtimalini aklıma bile getirmiyordum. Beklerken caminin kemerli kapısının üstündeki mukarnaslara takılmıştı gözlerim. Güneş ışınlarının bir kısmı tam da bu şekillere vuruyordu. Bir dergide, bazı tarihi eserlerin kapı üstlerinde mimarın, mukarnaslarla sanatsal yeteneğinin cilvesini

çeşitli siluetlerle yansıttığına denk gelmişim. Havanın güneşli olduğu bir günde saat on dört sularında caminin girişinde oluşan uzun saçlı bir kadın siluetinin fotoğrafı vardı yazının kenarında. O günden beri gittiğim her tarihi binanın girişlerindeki mukarnaslara hep hayretle bakmışım. Kapının üstündeki o ilginç geometrik şekilleri incelerken yıllar öncesine ait fotoğraf karesi tekrar gözümde canlanmıştı.

Camiye tek tük de olsa giren çıkanlar vardı ama Hasan amca hâlâ çıkmamıştı. Ya kaza namazı ya da nafie namaz kılma ihtimali gelmişti aklıma. Acaba caminin kapısındaki ilginç geometrik şekilleri incelerken Hasan amcayı kaçırmış mıydım? Caminin başka çıkış kapısı var mıydı? Neredeyse yarım saat olmuştu Hasan amca yine çıkmamıştı camiden. Muhtemel caminin başka bir kapısı daha vardı. Oradan çıkıp gitmiş olabilirdi. Namazımı kılıp Hasan amcanın tezgahının yanına gitmekten başka seçeneğim kalmamıştı. Tam içeri girerken gözüm tekrar caminin kemerli yapısının üstündeki geometrik şekillere kaydı. Güneş ışınları biraz eğik bir şekilde vuruyordu oraya. Güneş ışınlarının ortaya çıkardığı bir siluet vardı. Bu silueti görünce kalbim küt küt atmaya başlamıştı. Var olan siluetin şekli güneş ışınlarına göre yavaş yavaş netleşiyordu. Nefes alışverişlerimin ritmi bozulmuştu. Belki başkaları için sıradan bir olay olabilirdi ama ben ilk defa böyle bir güzelliğe şahit oluyordum. Güneşin dakika dakika çizdiği karakalem çalışmasından bahtıma ne düşecekti, demeye kalmadan yavaş yavaş bir anahtar silueti belirlemeye başlamıştı. Evet, bu bir anahtar siluetiydi. Zaman

ilerledikçe çok daha belirgin hale gelmişti. Anahtarın kulp kısmı hilal şeklindeydi. Hilal kulplu üç dişli bir anahtar silüeti. Heyecanım geçmek bilmiyordu, caminin girişinde yığılıp kalacaktım sanki. Kendimi toparlamalıydım. Öyle de yaptım. Diğer insanlara hava hoştu. Kimse benim gördüğümü görmüyordu. Diğer insanlar böyle bir anahtarın varlığından haberdardılar belki de. Kanıksamış olabilirlerdi. Yanımda camiye giden yaşlı bir amcaya orayı gösterip benim gördüğümü sen de görüyor musun amca, dedim heyecanlı bir şekilde. Amca mercekli gözlüğünü çıkarıp süzgün gözlerle baktıktan sonra orada caminin kapısı var başka da bir şey yok, manyak mısın sen, dedi kızgınlıkla. Huysuz bir amcaya denk gelmişim anlaşılır. Sonra bir genç gördüm, ona göstermek istedim ama birden vazgeçtim, gölge her an kaybolabilirdi. Videoya çekmek en güzeliydi. Kimseyle uğraşmanın bir anlamı yoktu. Telefonu cebimden ellerim titreye titreye çıkardım. Sanki elimden kayıp gidecekti bu anahtar silüeti. Anahtar silüetinin hilal kısmına bayılmışım. Muhteşemdi. Kayıt devam ederken kamera açısına Hasan amca girdi. Camiden yeni çıkıyordu. Demek ki içeride uzun kalmayı tercih etmişti. Hasan amca beni görünce donup kalmıştı. Ona telaşlı bir şekilde çekil işareti yaptım. Ne yaptığımı anlamamıştı. Şaşkın bir şekilde yanıma geldi. Duruşu tavrı bana karşı soğuktu. Bana şöyle bir göz ucuyla bakıp yoluna devam etmek istedi. Ben, kamera açısını kaybetmeden Hasan amca, dur diye telaşlı bir şekilde bağırdım. Sesimin ayarı kaçmıştı, orada bulunan herkes bize bakmıştı. Kimse umurumda değildi artık. Hasan amca diye seslenmem hoşuna gitmişti. O soğuk adam tebessüm ederek

bakmıştı bana yeniden. İsmi ni öğrenmiş olmam muhtemelen onu mutlu etmişti. Hasan amca dur, bekle demiştim tekrardan. Buraya gelir misin, lütfen? Yeni bir kıta keşfetmiş gibi mutluydum. Yerimden bir adım kımıldasam savaşı kaybedecekmiş gibi duruyordum. Belki farklı açıdan böyle güzel görünmezdi bu anahtar silueti. Muhteşem bir görsel şölene şahitlik ediyordum. Hasan amca Hasan amca bak, gölge, gölgeye bak, demiştim heyecanla. Gözlüklerini takıp telefon kamerasını tuttuğum yere doğru bakan Hasan amca, sessizce gölgeee, diye hayretle fısıldamış sonra ellerini dudaklarına götürerek sus işareti yapmıştı. Ağzını kulağıma kadar getirip kamerayı kapat, diye emreder şekilde bağırmıştı. Birden bir suç işlemiş insan edasıyla ona bakmış, aynı anda kayıt almayı da durdurmuştum. Gerçi güneş işınlarının açısının değişmesiyle anahtar silueti de kaybolmaya başlamıştı. Hasan amca, fısıldar gibi “Sakın, sakın kimseye bir şey belli etme. Kaybolana kadar izleyelim sadece, ne olur.” demişti.

Hilal kulplu anahtar silueti yaklaşık beş altı dakika caminin üzerinde güneş işınlarının geliş açısına göre kalmış, sonra güneş işınlarıyla birlikte kaybolup gitmişti. Tam o an saatime bakmak geldi aklıma. Saat 14.53, 29 Haziran 2022. Bu anı saati saatine kaydetmiştim hafızama. Sonra gezi notlarıma tüm ayrıntısıyla yazacaktım bunları. Hasan amca faş olan sırrın başkaları tarafından da duyulması endişesiyle beni oradan koşar adımlarla uzaklaştırmıştı. Külliye nin hanlar bölgesine kadar getirmiş, geniş avlunun bir köşesinde kimsenin olmadığı bir yere beni oturtmuştu. Ben şaşkın

şaşkın ona bakıyordum, o da şaşkın şaşkın bana... Geniş avlunun içinde dolaşan üç beş turistin ilgisini çekmemiz mümkün değildi zaten. O rahatlıkla başlamıştı konuşmaya.

“Rüyamı senin varlığına yormakta haklıymışım oğlum, rüyamı senin varlığına yormakta haklıymışım. Bak bir günde çözdün sırrı...” Sorsam da söylemedi rüyasını. Bu anahtarın, nereye ait olabileceğine odaklanmıştı daha çok. Kendi kendine “Bu anahtar boş bir anahtar değil, bu anahtar boş bir anahtar değil oğlum. Bunun da bir sırrı, bunun da bir anlamı var belli ki. Belki de büyük bir hazinenin anahtarı bunlar. Belki de Payas’ın Anadolu’nun tarihine ışık tutacak bilgilerin saklı olduğu bir sandığın anahtarı. Bu, bu muhteşem bir şey biliyor musun oğlum. Bu muhteşem bir şey. Ben yirmi yıldır bu gölgenin, bu anahtarın peşindeyim.”

Hasan amca hala şoktaydı. Yarın aynı saatte bir daha oraya gitmeyi, kimseye çaktırmadan gölgenin ortaya çıktığı andan kaybolduğu ana kadar soluksuz izlemenin hayalin kurmaya çoktan başlamıştı bile.

Bu arada senin adın neydi oğlum, dedi gülerek. Artık tanışmamızın zamanı gelmedi mi?

Güldüm, inanmayacaksın ama amca, benim adım Sinan, dedim. Yine gülerek ilave etmişim ama Mimar değilim. Sonra da birden ciddileşerek sormuştum.

“Hasan amca neden ben, neden bana söyledin sırrını?”

“Gezmek görmek, öğrenmek derdinde değil kimse. Yerli turistler falan meşhur yere gittim havasını atmanın derdinde evlat. Buraya gelip de şu yapının inceliklerine, şurada yazan levhalara, arastanın tonozlarına, girişlerdeki mukarnasların muhteşemliğine, taşa ruhunu veren atalarımızın ilmine hayret eden kişi sayısı bir elin parmaklarını geçmez. Buraya gelen yerli seyyahların hemen hemen hepsi fotoğraf çekmek için geliyor. Sen onlardan farklıydın. İçeri girdiğin andan itibaren tek bir fotoğraf çekmedin. Elinde kalem ve not defterin vardı, notlar alıyordun. Her bir ayrıntıyı inceleye inceleye girmiştin içeri. Kapının üstündeki Arap harfleriyle yazılmış Türkçe levhayı bile okuyup notlar aldın. Sonra kendi kendime dedim ki gördüğüm rüyayı ben bu delikanlının gelişine yorayım. O yüzden gölge dedim. Sen de geldin, ilgi gösterdin. Belki bana deli dedin o an ama ben içimdeki sesi dinledim sadece.”

Hayretim daha da artmıştı. Demek ki beni daha içeri girer girmez fark etmişti bu tonton amca. Ben onu oyuna getireyim derken o beni oyuna getirmiş. Ben onu fark etmeden önce o beni çoktan fark etmişti anlaşılın. Güldüm. Şaşkınlığım bir kat daha artmıştı.

Cebimden cep telefonunu çıkarıp lokantada gördüğüm haberin fotoğrafını gösterdim. Senin bundan haberin var mıydı amca, dedim. Güldü. Bundan haberi olmayan yoktu ki. Herkesin haberi vardı. Ben bu sırrın peşinden koştum zaten.

“Peki ya bu haberi yapan hoca?”

Hüzünlendi, Allah rahmet eylesin hocama, dedi. “Bu sır bana ondan emanetti evlat. Bu sır bana ondan emanetti. Herkes unuttur

Hasan ama sen bu işin peşini bırakmazsın. Bu yırtık sayfa bana masum gelmiyor, muhakkak bunda bir sır var, dedi bana bir gün. Haklıymış. Ben de iyi ki bırakmamışım. İçine doğmuştu rahmetlinin öleceği. Vefat ettiği gazetelerde bile yer almadı.” Duygulanmıştı burada. Bana bakarken gözlerinden akan yaşlara engel olamamıştı.

Sonra hüznü bir tebessümle devam etti sözlerine.

“İnsan ne kadar tuhaf. Bakmak ayrı görmek ayrı. Yıllarca günde üç kere kapısından içeri girdiğim camideymiş Mimar Sinan’ın sırrı. Nasıl dikkatimi çekmemiş. Bir şeye çok odaklanmak bazen insanı köreltiyor demek ki. Yirmi yıllık bir körlük yaşamışım ben. Yirmi yıl!..

Sesi tekrar titredi bunları söylerken. Kocaman avluda ağır ağır gezdirdi gözlerini. Bir zaman susup kaldı öylece. Gözlerini avlunun boşluğundan almadan ya şimdi ne yapacağız evlat, dedi şimdi ne yapacağız? “Bu anahtarın kilidini nerede nasıl bulacağız.”

Şaşkınlık sırası bana geçmişti. Anlaşılan şimdi de anahtarın ait olduğu kilidin peşine düşecekti. Yıllardır kendini şartlandığı sırrın doğal bir sonucuydu bu. Bir anahtar varsa bir kilit, bu kilidin de açacağı gizemli sandıklar ya da kapılar olmalıydı. Böyle olmasaydı Seyahatnamedeki sayfa neden yırtılsındı ki? Haklıydı kendince ama onun kendince haklı olması var olan gerçeği değiştiremezdi.

“Hasan amca, bunda bildiğimiz anlamda bir anahtar aramanın da bir anlamı yok. Belki bir mesaj verir bize Koca Sinan belki de başka manaları vardır bunun. Sayfanın yırtık olması tamamen tesadüf

de olabilir. Hem yüz yıllar önce var olan bir anahtarın kilidini, açacağı sandığı, kapıyı şimdi bulma imkan ve ihtimali yok bence. Bu konuda ben çok umutlu değilim. Sen yıllarını bu gölgeyi bulmak için vermişsin. Bu senin bütün dünyanı kaplamış. Bir bütünün bir parçasını bulunca devamını getirmek hakkındır lakin ben senin gibi düşünmüyorum. Belki de koca Mimar bu anahtarla bize çok şey anlatmak istiyordur ha. Belki de hayatın anlamı bu caminin kilidini açmakla mümkün mesajını veriyordur. Camiye gelmek, cemaat olmak, bir olmak gerçek birliğin anahtarıdır diye mesaj veriyordur bize. Belki de Payas için veriyordur bize bu mesajı. Anadolu'nun en büyük külliyesini yapmasındaki sır nedir sence? Anadolu'nun anahtarı Payas'tır. Oraya hakim olan Anadolu'ya da bu coğrafyaya da hakim olur mesajı vermiştir, ne dersin? Sence de benim söylediklerim mantıklı değil mi? Senin söylediklerini düşündüğümüz zaman işin içinden çıkma şansımız var mı Hasan amca? Bu anahtar, velev ki bir hazinenin anahtarı olsun, velev ki gizli bilgilerin olduğu bir sandığın anahtarı olsun ya da gizemli bir mahzenin. Aradan geçen yüzyıllar var. Nerede nasıl bulacağız ha. Sen haklısın diyelim. Söyle bana, hangi taşın altında nerede bulacağız bu anahtarı. Farz et anahtarı bulduk. Ait olduğu kilidi nerede nasıl bulacağız. Bence bu anahtarın şifresi, Anadolu'nun ve bu coğrafyanın merkezi, kilit noktası Payas'tır, buraya hakim olan hem Anadolu'ya hem Akdeniz'e hem de Ortadoğu coğrafyasına hakim olur mesajı vermek için yapmıştır böyle bir cilveyi. Anahtardaki hilal figürüyle de buraların hakimi biziz, buraların anahtarı bizde mesajı veriyor bence.

“Ama oğul, ben...”

“Yapma Hasan amca, ne olur yapma. Kalkamayız bu işin altından. Cenevizliler tarafından yapılan bu kalede mi arayacağız anahtarın ait olduğu yeri. Ki kaç defa yıkılıp yapıldı bilmiyoruz. Cinkalesi’nde mi? Darmadağınık edilmiş Meryem Ana evinin kalıntılarında mı arayacağız. İçinde bulunduğumuz devasa külliye de hangi taşın altında arayacağız. Sadece siluetin olduğu caminin çevresinde bile arasak aylarımızı alır. Kaldı ki anahtarı, kilidi ararken bu tarihi eserlere de zarar veririz. Yapma”

Sevinememişti Hasan amca. Zihninde var olan gölge sırrı belki ifşa olmuştu ama tuhaf gizemli bir hayal ile yıllarca kendini avutmuştu. Belki de haklıydı kendince, gerçekten böyle bir anahtar varsa bu anahtarın ait olduğu bir kilit de vardı?

Hasan amcayı böyle bir anahtarın olmadığına, olsa bile bulmanın mümkün olmadığına ikna edene kadar akla kararı seçmiştim. O da beni bu haberi birlikte duyurmak için bir gün daha Payas’ta kalmaya ikna etmişti. Payas bir günde zaten gezilmez evlat, demişti gülererek. Sana öyle bir plan yapacağım ki buradan gitmek istemeyeceksin. Bir sonraki gün kaymakama çıkıp olayı söylemeye, karar verdik. Kaymakamın organizatörlüğünde bu görsel şöleni tüm Türkiye’ye canlı olarak duyuracaktık. Mesai saati bitmeden bu haberi kaymakama verdikten sonra Hasan amcanın planına uymaktan başka çare yoktu.

İşe Kubbe Dede türbesini gezmeyle başlamıştık. Planı yapan da uygulayan da Hasan amcaydı. İtiraz hakkımız yoktu artık.

Anlamıştım bunu. Kağıt kebabı belki tatmışsındır ama falan yerdeki kadar lezzetlisini bulamazsın demesi ile o lokantanın olduğu yere yönelmesi bir oluyordu. En son soluklandığımızda kendimizi gün batımının eşsiz manzarası eşliğinde Cinkale’de bulmuştuk. Antakya kömbesiyle birlikte yudumladığımız çaya gün batımının ışığı vuruyordu.

Akşam Hasan amcanın fakirhanesinde başımı yastığa koyduğumda içimde derin bir huzur vardı. Belki de Koca Sinan’ın ruhuydu ruhuma sinen.

PAYAS'IN GECESİ

Rumuz: BAHTI KARA

Bir.

Ulu zeytin ağacının koca gövdesine sırtını dayamış duruyordu, sonra gölgelerbelirmiş, ne olduğunu anlayamadan farklı bir boyuta sıçramıştı. Bütün bunlar yazmaya çalıştığı şehrin öyküsünden kaynaklanıyordu muhakkak. Hayalinde büyüttüğü Şehrin Kızı bir aynadan ona bakıyordu, Payas da ona! Çıt bile çıkmıyordu havadan. Rüzgârdan iz bile yoktu. Sonra yaz mı, kış mı belli değildi. Siyah kadın her zamankinden daha güzel, daha çekiciydi. Zamanın mumyaladığı bir arkaikti söylemeye çalıştığı şey. Yüzünde bilmece okunuyordu. Gözlerindeki yorgunluk onu bir zaman oyalamaya yaramıştı sadece. Yüzü bilmece içinde yüzen bir kadındı Şehrin Kızı. Sonra küçük halayı görmüştü, köyün delisinin yanına gelmiş, birlikte ayaklarını suya uzatmışlar, kâğıttan gemi yüzdüren çocuklara bakıyorlardı. İkisinin yüzünde de aynı gülümseme vardı. Şehrin Kızı sonra suya girmişti, suyun saçları dalgalanıp, önünde bir güz günü açılmıştı, zaman bir anda değişmişti, daha eskilere gitmişlerdi. Annesinin genç kızlık hayali belirmişti, küçük odadaydılar. Payas'a belli etmeseler de kötü şeyler olduğu belliydi. Bir kadın saçlarından asılıp onu yere yıkmayı başarmıştı, bu başka bir zamanda gerçekleşmişti. Kaybetme duygusunu tatmakta hiç de geç kalmamıştı. Şehrin kızı bu rüyayı

sanki hiç anlamamış gibi öfkeyle ona bakıyordu, annesinin fotoğrafını cebinden çıkarıp uzun uzadıya ona yine baktı, hem bu sefer ocuk değildi. Bymşt. Bütün bunlar onda erken gelmiş göz sancıları gibiydi.

Gözleri kan anağıydı. Bunda bir garabetlik vardı muhakkak; yoksa Kıtmir adını verdiği uysal köpek havlayıp durmazdı gecenin bir vaktinde. Anasının bile uykuları katıydı. Cin Kulesi'nden gelen ışık ve peşine de ne olduğunu anlamadığı o sesleri işitmişti. Garabetlikler bununla başlamış ama bunlarla bitmeyeceğinikpeğin ağzından dökülen ulumalarla kendini aşıkr eylemişti anlaşılan. Babasının verdiği tılsım da bir fayda sağlamayacağa benzerdi.

Payas, ona verilen ismin acısını çekiyordu, bunun farkındaydı. Kral Daya ile anlatılan onca şey aklından çıkmadığı gibi bazı geceler rüyalarına da geliyordu.

Okuldaki çocuklar da onun bu aksiliğini adına vermişlerdi. Payas dayanamamış son anda patlamıştı. Sınıftan öğretmenin uyarmasına rağmen çıkmış, loş koridorda deli gibi koşmuş, merdivenlerden aşağı kata inip dış kapıya yönelmiş, bahçeye çıktığında bile durmamıştı. İngilizce derlerine gelen gençten bir hocaarkasından o kadar bağırması ama ona sesini duyursa da gücünü yetirememişti, Payas deli gibiydi. Sürekli koşmuş, koşmuş, sonunda kendini bu Cin Kule dedikleri yerde bulmuştu. Payas o zamanlar küçüktü. Şimdi büyümüştü. Şehir de büyüüp serpilmişti tabi.

Yıllar önce Büyük İskender de bu kıyıdan kadırgalarıyla gelip Payas ovasında Kral Daya'ya kafa tuttuğu gibi Payas da bütün zamanlara, geçmiş gitmiş onca şeye kafa tutuyordu. Bu gücü nereden alıyordu peki Payas? Adından mı? Elbette.

İki.

Rüyasında gördüğü ve bir daha unutamadığı siyah kadının tül perdenin ardında beliren yüzü, zihninde çakıp sönen görüntülerle onu sağlıklı düşünmekten alı koyuyordu. Eski kentte ne aradığını sorgulayan bakışlarıyla yanına yöresine bakarken; onu böyle aciz

hale düşüren şeyin ne olduğunu görmelerinden çekindi. Bu yüzden kendini Cin kulenin hemen dibinde sayılan taş odaya zor atmış, sonra da derin bir soluk almıştı.

Taş evin (daha doğrusu “Paşa Konağı” denirdi, bahçe duvarı iki adam boyuna ulaştığı için içerisini ve ev halkını kimse göremezdi, burada yıllar önce paşa oturduğu için “Paşa Konağı” adını koymuşlardı. Bütün bunları ona annesi anlatmıştı bir keresinde. O yıllarda üç aile bir arada yaşamıştı. Soyu kuruyasınca aile halalar, bibiler, amca çocukları, büyük baba ve babaanneyi de katınca sayısını unuttuğu bir kalabalık çıkarıyordu karşısına. Onu burada öldürmeyi denemişlerdi, arka taraftaki malta taşıyla döşenmiş avluda sürekli yaşlı adamı gördüğünü unutamıyordu hiç. Bu yaşlı adamın dedesi olduğunu bilmiyordu, küçük hala Nesrin akıl hastası raporu alarak dedelerinin şuurunun yerinde olmadığını mirasın yeniden bölünmesi gerektiğini iddia ederek gelmişti evlerine bir keresinde. Annesi kapının sağında duruyordu, babası ise küçük halayı evden kovarken araya düşmanlık işte o saatte girmişti. İki aile birbirlerine zıt gitmekle kalmış düşman da olmuşlardı. Dede siyah atlastan bir cübbesiyle bir kız çocuğunu elinden tutup dolaştırırken, Cafer dayısının karşılmasına çıktığını düşündü. Küçük kızın (Kız kardeşi Hatice) nasıl ödünün koptuğunu... Soluk alamazken renginin kaçtığını, sığınacak bir yer bulamayışını... Hafakanlar gördüren bu rüyadan öyle kolay uyanamadığını, uyansa da bir zaman kendine gelemediğini, hala bu düşmanlığın sürdüğünü, belki hiç uyanamadığı bir rüyada olduğunu, her şeyin de işte burada başladığını biliyordu. Yaşadıkları köyün unutulmaz yüzlerini

düşündü sonra. En çok da annesi Gülruh'u... Cin Kule'de ona anlattığı hikâyelerle büyüyenannesinin Ükeşe adındaki babasını Payas hayatında hiç görmemişti, hakkında anlatılan hikâyelerle büyümüştü. Gulyabani, cin, peri, umacı, karakoncolos hikâyelerini, hayatına etki eden şeyleri şimdi Payas kalesinden aşağı inerken hatırlıyor, geçmişe giderken bundan hiç de suçluluk duymuyordu.

Hayatına girip çıkanları, unutulmuş olanları, umutsuzluklarını, yaşanmışlıkla yaşanmamışlıklarını da içine alan bu hikâyenin nerede son bulacağı meçhuldü sanki.

El vurmaya çekindiği bu korkulası olan şeyler, umacılar, karakoncoloslar, hayaletler rüyalarında ona nasıl da acı çektiriyordu. Belki kaçıışı olmayan bu kendiialnızlığında boğulup gitmekteydi de kaç zamandır bir dost eli bile bulamıyordu Payas. Kendine bu ismi neden taktıklarını bile düşünmeyecek haldeydi şu an, büyük dedesinin ismi Payas olduğu için babası da bu ismi sevmiş ve de kulağına “Payas!” diye fısıldamıştı üç kere. Yaşadığı onca şeyden sonra Payas ismi ona nedense sıcak gelmiyordu artık. Rüyasında balıkların nasıl oluyor da havada uçtuklarını, aslında her şeyin bu beyazlıkta uçarak kaybolacakları bir sırada Büyük İskender'e kafa tutan ve bunun faturasını da acı bir sonla ödeyen Kral Daye'nin karşısında bitivermesi hiç olacak bir şey miydi? Sonra şimdi gözlem kulesi olarak kullanılan karanlık odanın önüne geldiklerinde gözden kaybolmuştu. Yoksa büyük halası gibi o da aynı hastalığa mı yakalanmıştı? Onu da tımarhaneye yatıracakları günler yakınında mıydı? Tam da bu sırada sarnıca bakmak için

eğildiğinde kırmızı bereli küçük kızın düşüp boğulduğunu kendi kafasından uyduracak hali yoktu herhalde.

Çılgınlık atarak uyandığı o kâbus dolu akşamı daha sonra hatırladığı kadarıyla annesine anlatırken; Kral Daye'nin zeytin ağaçlarının içinde ona bakıp durduğunu, ama hiçbir şey yapmadığını, sonra siyah cübbeli adamın meydanlık yerde lanetler savurarak insanların üzerine yürüdüğünü görmüştü. Küçük kız tabut gibi bir şeye uzatıyorlardı. Tabutu; cenaze arabasını; cenazenin neden bu kadar geç kaldırıldığını anlayamayan bakışlarla oradakileri süzen babasını, babasına kızdığı için Sokullu külliyesinde kalan büyük ağabey Behçet'i; sonra yolarevan olan cenaze kalabalığını, hepsini de aynı rüyada gördüğünden emindi. Koca kadın bunları anlatırken öyle tılsımlı cümleler kurmuştu ki kendisi de merakla ona bakıp durmuştu. Yüzündeki kaygı gözle görülecek kadar vardı.

Yanına yöresine bakınan Payas, ondan başka kimsenin olmadığını görünce rahat bir soluk aldı. Sahil yoluna, oradan Cin Kulesi'ne inen kıvrımlı, dik yola, az ilerideki zeytinliğe, daha sonra kıyı boyunca sıralanan evlere baktı. Son zamanlardaki çalışmalarla birlikte Payas giderek modern bir şehir görünümüne bürünüyordu kim ne derse desin... Ünlü şairin Kıbrıs adasına gitmeden önce bekletildiği zindan odasının önünden geçerken içindeki yatışmayan sıkıntıyı öldürmenin yollarını aranıp durdu. Bu şehre gelin geldiği günden beri sığacağına alışamayan annesi; bu yüzden belki de dermanı olmayan o derde tutulmuş, günbegün sararıp solan kadının sanki öleceğini hissetmişti. Bir yerde bu durumdan ne kadar üzüntü

duysalar da herkesin artık gizlice ölmesini beklediği kadın; bir yalnızlık düşü olmaya başladığı günlerde işte, atları çok sevdiği söylenen büyük babasını rüyada gördüğünü, onu çağırdığını, yanına gelmesini istediğini, “Herhalde öleceğim!” derken de taş odada soğuk bir hava estirmişti bu sözleri.

Yivli minareli caminin avlusunda serinlemeye çalışanlara baktı. Öğle ezanı çoktan okunmuş olmalıydı. Uzun zamandır yasaklı yalnızlığıydı burası. Sürekli terleyen gölgesini fark ettiğinde karanlık odada ağlayan ve saçını başını yolan büyük halayı hatırladı. Acıdan kıvranan birini hiç görmemiş gibi gözleri irileşerek donup kalmıştı yerinde, daha sonra savrulan gölgelere tutunarak buraya kadar gelebilmiş, onu diğer uykusuzluk çekenlerin yanında görmeyi istemediğinden annesine çevirmişti bakışlarını. Salondaki duvar saati baba yadigârı olduğu için özenle korunmaktaydı. Ama halasına sirayet eden hastalığın başlangıç döneminde

kâbus görmesine neden olduğu için yerinden söküp bahçedeki kilere taşımışlardı. Orada da uzun zaman mücadele vermiş olmalıydı. Sabahın erken saatleri meydanlık yerde dolaşan uykusuzluk çeken kadın daha fazla dayanamamış çabuk pes etmişti.

Şakaklarında biriken terleri silerken annesini taş odanın penceresinde, elindeyeşil bir mendil sallarken görüyordu en çok Payas. Annesinin acılı yüzü gözlerinin önünden hiç çekilmediği için belki de zamanın tozlu ayaklarına yapışan tüyleri silme uğraşındaydı şimdi. Başka bir şansı kalmamış gibiydi. Hikâyeler biriktirdiği bu şehre neden yabancılaştığını sorgulamaktan uzak durmaya çalışsa da Dayısı Ziya ve adamlarıyla başı derde girsin istemiyordu canı. Yorgun zamanlardankalma bir alışkanlığıydı bunlar sanki. Belki o zaman annesi taş odanın penceresinde yağmurda ıslanmış güvercinlere bakarken, zamanın tozlu ayaklarınayapışan tüyleri düşünüyordu. Saçak altında ölü bir güvercin bulup, eve koşarak geldiği o pazartesini hiç unutamıyordu. Boynu kırılmış beyaz güvercin yavrusunu avuncunda sıkı sıkıya tutarken annesine anlatacağı çok şeyi olmalıydı.

Hikâyelerinin birçoğunda rüyalı bir yüz olarak beliren büyük halanın resme düşkünlüğünü, sonra en önemlisi huzursuz bir çocukluk geçirdiğini, annesi ile aralarının hiç iyi olmadığını, onunla hep uzaklara gitmek istediğini hatırlayabiliyordu. Kasabada sıkılmış olmalıydı. Aradığı şey neydi? Uzaklara gittiğinde rahata erişecek miydi? Sıkıntılarından kurtulacak mıydı? Bunlar hakkında çok az şey konuşmuşlardı. Annesi fazla bir şey anlatmamıştı. Ama şimdi

bunu o kadar çok istiyordu ki, her şeyi bilse belki yüreği bu kadar acımayacaktı. Onu uzaklara alıp götüreren tren bir daha geri getirmemişti. Payas onu unutmaya çalışmıştı ister istemez.

Biraz önce yanından dalgın bakışlarıyla geçen kadının yüzü gerçekten de annesinin yüzünü andırıyordu nasıl da! Dalgınlaştıkça kadın giderek annesinebenziyor, zamanın silemediği bir görüntüyü hayalinde canlandırmak istemeyen birinsan düşünün, evet, o da böyle davrandığı halde bundan büyük bir haz alıyor, bunlar farklı bir boyuta sıçramasına yarıyordu daha çok.

Babası söylemese de son günlerde annesinin ölmek istediğini, hayata küstüğünü biliyordu, dahası elinden hiç düşürmediği yeşil mendili kardeşlerine gösterirken “Kara bahtlı oğlumun mendili bu!” diyerek gözyaşı döktüğünü büyük ağabeyi Behçet asker dönüşünde anlatmıştı ona.

Payas ondan hatıra kalan yeşil mendili iç cebinden çıkarıp baktığında solgun yüzlü bir kadın gelip karşısında dikiliyor, Payas'a çok geç kaldığını söyleyerek sonra da geldiği karanlığına geri dönüyordu. Annesini hayalinde ne zaman canlandırmaya kalkışsa ona hep böyle hüznle bakıyor, yeşil mendilini öpüp koklamaya doyamıyordu.

Üç.

Payas kendini cami avlusunda bulduğunda kaygıyla çevresine bakındı. Ondan başka kimsenin olmadığı avluda önce tespih çeken yaşlıyı gördü. Yaşlı adamı Hikâye Ustası'na benzetince yüreğinde bir şeyler kopmuş, gidip adamın boynuna sarılmak istemişti, ama onun olmadığını biliyordu. Bir yanılısamaydı sadece. Hikâye Ustası, bakırcılar çarşısının devamlı müdavimlerinden biriydi. Payas'ın yazarlıkta bir yere gelmesi için ceht eden insanların başında geliyordu. R.Avcı da kahvedeydi. Ona bakıyordu. Küçük beldenin tek edebiyat işçisiydi. Yazdığı kitapların hiç anlamadığını biliyordu. Bu yüzden de pek okunmazdı kitapları... Yalnız yaşamayı seçen bu adam şehrin sokaklarını sabaha kadar tek başına dolaşırdı. Belki hiçbir zaman gerçekleşmeyecek olan "PAYAS" adlı

çalışmasını başa kadar götürmek için planlar yapıyordu. Bundan söz açmak için onunla epey uğraşmıştı, ama olmamıştı. Her sözünün arkasında aslında başka anlamlar yatmaktaydı. Son zamanlarda tarihe merak sardırıldığını, bu yüzden Acem diyarına gidip geldiğini, hatta bununla ilgili bir de “Yol Öyküsü” kaleme aldığını, kendi hayatını kaleme aldığı hikâyede her insanın yolda olduğunu, bu yolda yürürken kendini yetiştirmesini bilenlerin asıl mutluluğu yakalayabileceğini yazmıştı.

Bunlarla yoksa ona bir şeyleri duyurmak mı istemişti?

Payas hala yolunu bulamamış serseri mayınlar gibi dönüp durmuyor muydu fasit bir dairenin içinde? Ama Hikâye Ustası ona elini uzatmıştı bir keresinde. “Senin kurtuluşun burasıdır, buradan yürümelisin!” demişti de; o, nedense bunları

anlamak istememişti. “Ayakların yere basmıyor senin?” derken neyi anlatmak istediğini şimdi daha iyi kavırıyordu. Onca şeyi, değer verdiği dostlarını ve hiç unutmadığı annesini yitirdikten sonra anlayabilmişti. Yüreğinde bir yer halasancımaktaydı. Bir yeri hala acıyordu nasıl da?

Payas (yolları kendine çevirmeyi becerememiş insan) cami avlusununserinliğinde Hikaye ustasını düşünürken, onu nasıl kaybettiğini, gözünde her şeyin nasıl hiçleştiğini, saatlerin tersine işlediği bir zamanı anlamaya çalışıyordu aslında.

Yine hatırlıyordu, bir gece vaktiydi. Annesi uyuyup uyumadığından emin olmak için çalışma odasının kapısını aralamış, onu o halde görünce çok geç olduğunu, “İstersen yat evladım!” sözlerini öyle tatlı söylemişti ki, o da, çaresiz acılı kadının dediğini yapıp yatmak zorunda kalmıştı. Evet, o odada, yalnızlık odası dediği mekânda yüzlerce kitabın arasında kaybolup giden bir insandan farksız gibiydi. Kendi gölgesinden korkuya kapılıp kenara çekildiğinde annesiyorgun yüzüyle ona bakmaktaydı. Kafka’yı, Dostoyevski’yi soluksuz okuduğu uzun kış gecelerini, çocukluğunun şehrini unutamayışı da bundan kaynaklanıyordu belki de.

“Dizlerimde Uyuyan Kedi Masalı” adlı denemesinde evinde yüzlerce kediyi besleyen Cemil Amca’yı anlatmayı denemiş, ölen insanı sonunda nasıl yediklerini öykünün belki de eksenine oturtmak ona hiç bu kadar acı gelmemişti. Orada da siyah kadın kılığında karşısına çıkıyordu annesi. Tatlı bir huzur aranıyordu. Ona

ilişmeyecekleri, kendiyle baş başa kalabileceği ıssız bir yer bulmalıydı. Yoksa çıldıracaktı. O gün çok iyi hatırlıyordu, içinde büyüyen yığılıyı unutmak için akşama kadar dolaşmış, elinden bir şey yapmak gelmemişti. Çalışma odasının karanlığında koltuğa çöküp annesi ile ilgili hatıralarını yenilerken, bir an her şeyintersine çevrileceği ve annesinin o karanlıktan çıkıp geleceği kuruntusuna yenilmekten kendini alamadı.

Payas gecenin bir vakti telefonun zili acı acı ötmeye başladığında anlamıştı uğursuz bir şeylerin olacağını, sanki içine doğmuş, öfkesini alamayarak duvarı hızla yumruklamıştı. “Neden Allah’ım... Neden şimdi... Bu an... Burası ve ben?”

Telefona bakan kız kardeşi ağlayarak kendini yerlere atıp dövünürken, “Annem ölmüş!” diye bağıyor, çaresizlikle salonda her şeye saldırıyordu. Sanki bir daha geri getiremeyeceği çocukluğunun masal kahramanları arasında ona,

cüceye, bilezikleriyle oynayan kadına, siyah aynasına, sobanın başında hep uyuklarken gördüğü siyah kediye son bir kez bakmak istiyordu. Babasının geç geldiği cumartesi akşamı evde kimsenin olmayışına, en çok kızan da kendisi değil miydi?

Odada bir başına oturduğu kanepenin üzerinde annesinin kalp atışları birden hızlanmış, sonra da burnu kanamaya başlamıştı. Bunlara bir anlam veremeyen kız kardeşine bir gün yazarsa o da ancak acılarını yazabileceğini söylemek istemişti en çok.

Açılan yatak odasının kapısı babasının uyandığını haber veren ilk işaretti. Daha sonra dış kapı açılmış, apartmandakiler uyandırılmış, hastanenin yolu tutulmuştu sabahın o erken saatinde. Hastanenin bahçesinden içeri girdiklerinde de Payas sağır ve dilsiz gibiydi. Konuşmuyor, duymuyor, olayları sadece dışarıdan izliyordu. Annesini morga kaldırmıştılar onlar gelip alıncaya ve cenaze işlemlerini bitirinceye kadar. Morg arka taraftaydı, bu yüzden arka tarafa gitmişlerdi. Ölüler demek buradan kaldırılıyordu. Yerler mermerdendi. Sabaha doğru başka cenazesiolanlar da gelmişti. Ama onun gözüne ilişen orta yaşlardaki kadın olmuştu. Kadının ağlamaktan şişmiş gözleri sürekli üzerindeydi. Neden ona baktığını anlayamadı. Halinde bir tuhaflık mı vardı? Cesaret edip bunları kadına soramamıştı. Herkesin en acılı olduğu bir anında bunları soramazdı.

Beyaz tenli kadının çatı katındaki lavanta kokulu dul odasında ölübulunduğu günü unutmadığından belki ‘Mazi kalbimde bir yaradır’ şarkısı çalındığında kendini tutamayıp gözleri iki çeşme

ağlayan öykü kahramanı gibi Payas da Şimdi annesinin böyle apansız hayatından çekip gidiŐine ağlamak istiyordu. Onu belki bir daha geri getiremeyeceğini bildiği için. Melek yüzlü kadını... Hayatı incinmiŐliklerle, yitip gitmiŐliklerle dolu mahcup yüzlü kadını son görüşünden bu yana neredeyse bir yıl geçmişti ve o hala annesinin anılarıyla dolu evin her köşesinde, her yerinde ona dair bir iz bulabiliyor, bu Şehirde onunla geçenyıllarına tutunarak yaşamaya çalışıyordu. Sessizce gözyaşlarını içine akıttığı hayatın vazgeçilmezliğinde onsuz geçen her dakikayı, her anı geçiŐtirir gibi yapıyordu.

Suluk alabildiği tek yer öyküleriydi. Orada öykü kahramanlarıyla konuşmak, onlarla dertleşmek, bazen kavga etmek bile güzeldi.

Damarlarındaki coşku selinin söndüğü bir kasaba evinde yalnız yaşayan dul bir kadını anlattığı “Sır” hikâyesinde annesinin genç kızlığına yer verışı de bir rastlantı sonucu olmuştu. Sakallı Nene dedikleri kadının köyde genç kızken nasıl toprak yediğini anlattığı hikâyede nasıl derler kervan geçmez kuş uçmaz bir kasabada dul kadın evini istilaya karşı korumaya çalışıyordu. Düşmanların kim olduğu bile belli değildi, böyle bir kuruntusu vardı kadının. Annesinin anlattığı şeylerden yola çıkarak bir ruh haritası çıkarmaya çalıştığı kasaba dul kadının hayatını etkilediği için ön planda yer alıyordu. Yolların bir yerde tükendiği, birbirine dolaştığı, ya da birbiriyle çakıştığı ölü zamanlarda yaşlı kadının giderek nasıl çıldırdığını ve öldüğünü anlatmak isterken Kurtuluş Savaşı yıllarına kadar uzayıp gitmişti zaman.

Payas’ın kafasını kurcalayan bunlar değildi yalnız. Ölen annesini, sonra deniz aşırı bir ülkeye giden siyah kadını, sonra onunla birlikte karaladığı sayfa dolusu metinleri, şiir denemelerini, dipnotları düşündü. Sonra yazmaya çalıştığı “PAYAS” adlı hikâyede ise gelgitler yaşamakta olan Hikâye Ustasını düşündü. Ölen kız çocuğunu, sonra yaralı baykuşu, orada hayata tutunmaya çalışan kadını, gazetecilikte karar kılışını, şehirdeki günlük gazete çıkarma teşebbüsü boşa çıktıktan sonra yollarının ayrıldığını, iplerin gerildiğini düşündü. Bunların hepsini aynı öyküde nasıl ele alacaktı. Bir öykünün kaldıramadığı uzunluktaydı.

Yerinden fırladığında elinden alınmış tüm şeyleri geri getirememenin burukluğuyla ne yapacağına daha henüz karar

verememiş gibi bir an duralamış, sonra da kalabalığa karışmıştı. Kıyıya açılan yola sapınca biraz olsun soluklanır gibi oldu. Bu şehrin kendine özgü labirenti andıran sokaklarından geçerken; yüzündeki ifade hiç de iyi değildi. İlk bakışta asabi biri olduğu dūřünülebilirdi, ya da kendi deliliğine sığınmış bir insanın son ırpınmaları yorumunu da yapanlar çıkabilirdi kolaylıkla. Günün içinde kaybolup giden seslere, küfürlere, bağırtı ağırtılara kulak tıkayıp, sonunda birkaç aydır yol uğrağı yaptığı kahvede almıştı soluğu Payas.

Dört.

Bu tarihi iş hanında ne işi vardı? Osmanlı zamanından kalma iş hanının kümbetlerle ayrılmış taş odalarında şimdi bazı süs eşyaları satan dükkânlar yer almaktaydı. Çay ocağı sol tarafta kalıyordu. Sahibi de kendi hemşerisi sayılırdı. Kerliferli bir adamdı, yorgun bakışlarında her zaman ürkütücü bir yan bulurdu. Bu adam Payas’a hiç de tekin gelmiyordu. Hele bir gün kütüphanesiyle tanışınca bu fikri daha da sabitleşmişti. Tarihle bu kadar alakadar olması bir anda Payas’ı cezp etmişti.

Payas üzerine bir hikâye yazdığını ama o döneme ait çok sınırlı kaynak olduğundan bir arpa yol bile ilerleyemediğini açıklarken; çay ocağı sahibi “Payas” üzerine fazla bir malumatı olmasa da tarihe merakı yüzünden ona bilebildiklerini anlatabileceğini söylemişti. Bu yüzden arka tarafa geçmişler ve Payas bu sayede İsmail amcanın gözü gibi korumaya çalıştığı kütüphanesiyle karşılaşmıştı. Adam gözünde nasıl da birden ilginç bir kimliğe bürünmüştü. Payas Haritasının hemen altında kanlı bir savaşı canlandıran resme uzun uzadıya baktı.

Eski ciltli kitapların arasında dolaşırken İsmail Usta ilk dünya savaşının yineburada Acem kralı ve Bizans imparatoru arasında

Payas ovasında olduğunu söylemişti. Bu dnemin insanlarını anlatan kitapları grnce de birden btndnyalar onun olmuştu sanki.

Bu adam kendi kşesinde gnlerini nargilesini fokurdatarak bir de bazen gelip giden eski dostlarla yarenlik ederek geçirmekteydi. İsmail Usta derlerdi ona çoğunlukla ahbabları. Bir keresinde buna tanık olduğu için aklında kalmıştı ismi. Bu Osmanlı mimarisi iş hanında bir de Mescit bulunmaktaydı. Burayı esnaf gnlk beş vakit namazını kılmak için kullanırdı.

İsmail Usta bu kitapları ona bir şartla vermişti, istediği yky mutlaka yazmasını, boş durmamasını söylemişti.

Payas da “Peki.” demişti.

İkisi birlikte çıktılar bu odadan, Payas elinde kitaplar masaya oturup çayını yudumlar; bir yandan da kitapları karıştırmaya başladı.

Cumhuriyet'in kurulmasıyla birlikte Payas Çayı (Deliçay) Hatay ile sınırhattı olmuş ve Payas kısa bir süre Seyhan (Adana) iline bağlı bir sınır kasabası kimliğine bürünmüştü. Hatay meselesine büyük önem veren Atatürk; sağlık sorunlarının son safhada olduğu 1938 yılında Dörtyol'a gelmiş, Hatay meselesine ilişkin istihbarat çalışmalarını bizzat Payas kalesinde hazırlanan odasından takip etmişti.

Bu da Payas için önemli bir bilgiymiş gibi okuduğu satırlarda bir müddet gözleri takılı kaldı.

Beş.

Çay ocağı vakit daha erken olduğu için تنها sayılırdı. Ön taraftaki masalarda boşluğun irkiltici yalınlığı dolaşmaktaydı.

Payas; sütunlarla ayrılmış arka taraftaki duvarı boydan boya kaplayan aynalarda kendi yüzüyle karşılaşınca bir an ne yapacağını

bilemedi. Arap Ömerde ona bakıyordu nasıl da. İyice işkillendi. Bu adam ona niye bakardı?

Arap Ömer köşede kendini unutturmayı başarabilmiş birisi gibi duruyordu. İçini gıcıklayan bir şeyler olmuştu nedense. Adını koyamıyordu tam. Aklını kursağına yedirmiş insanı aynı resme bakıp çayını yudumlarken görmek büyükbir şaşkınlığa yol açmıştı daha sonra. Gözlerindeki anlamsız boşluk giderek büyüyordu sanki.

Yaz mevsimin iki kaçkını gibiydiler. Daha doğrusu iki yaralı insanı... Oysa o böyle düşünmüyordu. Arap Ömer'in yüzüne bakıp gülmesine de aldırış etmemişti pek. Çünkü orada görmek istediklerine kimse engel olamazdı. Öykü bütün heyecanıyla yeniden başlıyordu sanki. İçindeki kıpırdanmanın başka türlü

açıklanmasına imkân yok gibi görünüyordu şimdilik. Belki de bir kaçıışı başlatmaktı bütün bunlar.

Arap Ömer kendini aynaya iyice kaptırmıştı. Belki de yaşlı kadını görüyordu. Aynanın sırlı olduğunu ikisinden başka kimse bilmemekteydi. Çay ocağının önde gelen müdavimleri de bu sırdan habersizdiler. Yusuf Ustayı bile ortak etmemişlerdi buna.

Arap Ömer aynada ahşap bir ev görüyordu. Bu evin sahibi yaşlı bir kadındı. Mahalledekiler kadına uğursuz gözüyle bakmaktaydılar. Evini yıktırmayışından dolayı böyle bir intiba uyandırıyor insanların üzerinde. Kapı komşusu bile artık kapısını çalmaz olmuştu. Arap Ömer bu yaşlı kadını görüyor muydu acaba?

Mutlaka görüyordu. Yoksa neden öyle bakışlarını ileriye aldırıp dona kaslındı?

Gerçekten de Arap Ömer donup kalmıştı, yerinden kıpırdamıyordu.

Yaşlı Kadın da ahşap evin oturma odasının penceresinden ona bakıyordu. Şaşkırmış gibiydi. Arap Ömer'in şaşkınlığına bir anlam veremiyordu. Oysa yıllardır o burada oturmaktaydı. Bu evde ne günleri geçmişti. Kocasını Balkan harbinde kaybettiği günden bu güne hatıralarıyla yaşar olmuştu. Salondaki duvarda ölen kocasının subay üniformaları içinde bir resmi asılıydı. Her sabah bu resme bakar, sonra ev işlerine başlardı. Belki de bu yüzden kendini resimden alamıyor, ne zaman oraya baksa hep aynı insan yolunu kesiyor, ona neden geç kaldığını söylemeden duramıyor, o da

yüzünü ellerinin arasına alıp gözyaşları döküyor, duygularını belli edemeyişinden bunalıyordu.

Her şeyi bir çırpıda bitirmek istediğini anlasa anlasa tek onun anlayacağını, o insanın da yalnızlık sözcüklerinden doğmuş bir kadın olduğunu haykırmak istiyordu kaç zamandır yanındakilere... Ama aynadakiler, bu safhaya gelmesini istemiyorlardı sanki. Önce bu engelleri aşması gerekirdi. Arka tarafta yer alan denize daha fazla bakmak istemedi. Kiremit çatılı bahçeli evler kıyıya kadar ulaşabiliyordu. Denize inen sokaklar Arnavut kaldırımıyla döşeliydi. Arap Ömer ne zaman buraya gelse kaldırım taşının üzerine oturur, yüzü çillerle dolu kızın öfke dolu bakışlarını umursamadan gözlerini Anzılhan'ın penceresine dikerdi. Belki bu yüzden sır olan öyküyü içinde büyüttüğü günler; Arap Ömer, ağzını açıp kimselere de bir şey söyleyemiyordu.

Anzılhan da pencerede beyaz geceliğiyle saçlarının uzamasından korktuğubir kadına benziyordu giderek. Gözünün önünden bir an olsun gitmeyen annesininkarakaşlı, kara gözlü unutulmaz yüzü onu bilmediği, tanımadığı yerlere alıp götürüyordu.

Arap Ömer'in gözleri masanın üzerine bıraktığı kitaba takıldı. Payas ile ilgili bir kitaptı. Gözleri ışıdı, gülmeyen yüzü her nedense gülmeye başladı. Demek ki iyikötü okuma yazması da vardı.

Aralarında fırtınalı bir aşkın geçtiğine dair bir işaret yokken o nasıl böyle birişe kalkışabilirdi?

Arap Ömer'in kendini Anzılhan'a nasıl adadığını öğrenmek için yarım bırakılmış notlara göz gezdirmeye başladı, ne de olmazsa onunla ilgili her şey kendisini de ilgilendiriyordu artık. Acaba Anzılhan mı kabul etmemişti? Onu iten neydi buna? Neden red-i aşkla karşılık vermişti? Arap Ömer o günden sonra onulmaz derde düşüp sabahlara kadar hep böyle içmeye mi başlamıştı?

Her şeyin bu kadar ölüm ve yalnızlık kokması onu hiç de şaşırtmıyordu artık. Her şeyde ölümü düşünen öykü kahramanını satır aralarında yitirmeyidüşünmediğinden, belki de onunla bir daha karşılaşmak işine gelmediği için kendini deli göstermesini seviyordu bu adam. Büyük bir suskunluk kafasının içini dolaşıyor, onu karanlığın kucağına atmakta bir an olsun gözünü kırpmıyordu.

Arap Ömer meraklı bir sesle: “Neye bakıyordun orada?” diye sorunca; Payas, ürkerek bakışlarını resimden çevirdi. Suçüstü yakalanmış gibi sözcükler boğazına düğümlendi. Yutkunmakta güçlük çekiyor, ama “Annem öldü!” diyemiyordu bir türlü.

“Annesizliği nereye koyacağımı unuttum artık!” sözleri yerine, boğuk bir ıslık çıkıyordu dudaklarının aralığından.

Buraya ne zaman gelse Arap Ömer’i hep orada resme bakarken görüyordu. Umutsuz aşkının peşinden sürüklenip giden Arap Ömer, giderek gerçekliğinden sıyrılıp onun istediği bir karakter olmuş, bu da onun rahat hareket etmesini sağlamıştı. Belki de cinayeti kolaylıkla ona işletebilirdi artık.

At arabacısı kaşlarını çatmış, ona hiç de iyi gözle bakmıyordu. Öyküye sonradan katılan bu ucube tip deliyi kıskanıyor olmalıydı. Zaten o da bir gün gelecek onu sokağın karanlığında Arap Ömer’e boğazlatacak, içindeki durulmaz fırtınanın dinmesini umacaktı. Kimi zaman onunla konuştuğunu kestirmek hiç de

o kadar zor değildi. Bunların hepsini karşısında sabırsızlıkla bekleyen insana anlatamayacağı için yüreği burkulmuştu.

Hesabı ödeyip çay ocağından dışarı çıktığında yüzüne vuran havanın serinliğiyle irkilmişti. Nereye gideceğini kestirmek çok zordu.

Altı.

Sokağın sessizliğini yanından geçip giden sarı damalı taksinin cırtlak sesli kornası bozmuştu, daha sonra taksi sokağın aşağısında gözden kayboldu. Berberinkel tepesine konan sinekleri kovuşunu seyrederken onun da şehrin antika yüzlerinden biri olabileceğini düşündü. Kilimciler sokağına girmeyip alt sokağa sapmıştı bu sefer.

Siyah kedinin miyavlaması da bir zaman silinip gitmedi kulaklarından. Bir kız çocuğunun kapı aralığından ona baktığını çok iyi hatırlıyordu. Yüzü çil çildi, kırmızı yanakları vardı, burnu sümüklüydü, sonra iri yarı heybetli bir kadıncolundan tuttuğu gibi içeri götürmüştü onu. Taraçada salıncaklı koltuğa oturmuş yaşlı kadını gördüğündeyse sesini çıkarmadı. Dizlerinin dibine tünemiş kediyi parmaklarının yumuşak dokunuşlarıyla okşarken, belki de bir daha göremeyeceği için bu kadar özlemle baktı yaşlı kadına.

İçindeki müziğin bitmesini hiç istemediği için, hep aynı ritimde çağıldayıp duran bir nehir akıntısının çağlamasına kapılıp gitmek istemişti sonradan.

Sayıklamaları sürüyordu. Aklına nedense ilk önce berber gelmişti. O adam her zaman kafasının bir köşesinde vardı. Onu öykünün iyi bir yerinde kullanmak istiyordu. Aklına ilk gelen şey berberin yanlışlıkla müşterisinin boğazını kesmesi olmuştu. Bu bir itki miydi? Yoksa ölen eşinin ardından yalnızlaştığı için mi böyle davranmıştı? Belki de yalnızlığı artık eve sığmaz bir hale gelmişti. Bu acı gerçek ile karşılaştığında iyice bunalmıştı berber. Bunaltısını yenemediği için de son günlerde artık dikkatini işine veremiyordu. Peki, sadece dalgınlaşan birisi olması mıydı bu cinayeti işleten sebep? O zaman berber çırağını da erken çıkan bıyıklarından dolayı asmalılardı.

Kunduracı bu işe şaşırırdı. Ne de olmazsa kırk yıllık meslek hayatında görmediği şeylerdi bunlar. Eskimiş ayakkabılara, kılları dökülmüş ayakkabı fırçasına, sonra tezgâhın üzerindeki deri parçacıklarına, kırık dişli tarağa bakarken, ani bir karar değişikliğiyle, kırışmış suratında gezdirirdi bakışlarını.

Yaşlanmış bir zamandı o artık...

Palmiye ağaçlarının gölgesinde dinlenirken Cin Kulesi ve diğerlerinden geriye bunlar kalmamalı diye düşündü. Deniz kenarında iskeleye yakın bir yerde bulunan tarihi bir olay daha zihninde uyuduğu yerden nüksetti. Oruç Reis'in Memluk hükümdarının emriyle Payas körfezinde on kadırgalık kereste kestiği ve kadırgalar inşa ettirdiği ama bunların Payas körfezinde Venedikli baskınıyla batırıldığı nakledilmişti. Bunlar da günlerdir evirip çevirdiği öykünün bir parçası haline gelmişti. Yüzüne yayılan gülümsemeyle ağızındaki dişlerin hepsi neredeyse görünüyordu. Hep o resim yüzünden olmalıydı. Simitçi saygısızca burnunu karıştırırken, saatli kulenin köşesindeki kör dilenci de kılık değiştirerek sokağın karanlığında belirmişti. Bir gün bunlar yüzünden başına neler gelecekti kim bilir? Belki de onu öldüreceklerdi. Öldürmek için bahaneleri de vardı ne de olmazsa.

Kilimcilerin başladığı sokağın girişinde durup soluklanmak istedi. Tek tük yanan lambaların cılız sarı ışıkları bu atmosferi daha da koyulaştırmak için vardı sanki. Burada deri eşyaları satılırdı genellikle. Bu yüzden kim ne derse desinturistlerin uğrak yeri

sayılırdı. Daha sonra öyle bir an geldi ki yıllardır aynı resmi seyrediyormuş gibi bir duyguya kapılmıştı elinde olmadan. Sesler kesilmiş, sonra da adını bilmediği düşsel varlığın homurtusu kulaklarında yankılanmıştı. Bu kanatlı varlığın yırtıcı bakışları uyuşukluğundan çekip çıkarmak istemişti sanki bir an onu.

Her şey birdenbire ayaklanmış üstüne geliyordu işte. Hayatın renkleriymi bunlar. Aradığı şey eskimeyen, her baktığında ondan bir iz bulacakmış gibi duyumsadığı bitmeyen bir şey miydi?

Yıllardır hepsinde ona ait bir iz bulma peşinde koşup durduğunu, unutulmaz bir yüzü olan kadına dair hikâyeler duydukça içinden bir şeylerin kopup gittiğini, kopup giden şeyleri getirip yeniden yerine koyamadığını, canının bu yüzden nasıl yandığını anlatamazdı.

Bunları anlatmak için daha zamanı vardı. Evet, rüyada gördükleriyle hayatı kıyaslamak başına olmadık dertler açmış, işin içinden çıkamayacağı bir mecraya sürüklenmişti elinde olmadan. Annesi aynanın karşısında saçlarını tararken, beyazgüvercinlerin aynalara çarparak öldüklerini, insanın içini yaralayan o sesle çırpındıklarını, babasının derin uykusundan hiç uyanmadığını, oysa güvercinlerin annesini hiç uyutmadıklarını, yazmaya çalıştığı öyküyle annesine duyduğu özlemin bir kat daha arttığını, dışarı çıktığında yalpalayarak yürüdüğü o akşam sokağın karanlığında kaybolup giden kadını ondan başka hiç kimsenin öğrenemeyeceğini bilse de, bu pek bir şeyi değiştirmiyordu artık. Öyküyü bitirmeye karar vermişti.

Rumuz:heybe

Unutmam, Gelirim

Temmuz sonları. Sıcağın güneşte piştiği, yola serilip aktığı, esintiye hasret havaya kurşun gibi çöktüğü zamanlar. Gölgelerin bile serinlemesine nereden baksan iki hafta var. Zaman daha bir yaygın, günlerin içi geçmiş.

Yol kenarı bütün tozlu. İncecik, ele ayağa yapışır türden. Hele bir de ter... Tozu daha bir yapıştırıyor. Silkelemek fayda etmiyor. Her yer, tüm giyitler, yapraklar, insanlar tozun renginde.

Ama yol kenarında ondan başka kimsecikler yok şimdi. Öğlenin alnında, gölgeciklerin hepsi gibi o da küçücük bir nokta. Saatine bakalı bir dakika olmadı. Bomboş yolun üzerinde kim bilir kaç aracın hayalini sürdü geçti. Gözleri de kararmaya durdu, yabanın sıcağı demeden sıkı sıkı yapıştığı deri bavuluna tutundu sendelememek için. Sıcaktan, güneşten, rezillikten midesi bulandı. “Ulan,” dedi, “Şu işi birkaç ay

evvel çıkarsaydınız ya... Şu hâle bak! Kuş uçmaz, kervan geçmez yerin ortasında... Kanım kaynayacak kanım!”

Şakaklarından, göz kapaklarından, bıyıklarının arasından ter boşalıyordu. Soluğu iyice kesikleşmiş, sıcak dolan ciğerleri vücudunda eriyip gitmişti sanki. Bavulunun dibine çöktü, başını yasladığı gibi...

Bu kez sıcağa katık edilmiş bir iyi de toz girdi ciğerlerine. Çırpınarak doğruldu. Boğazı tıkanmışçasına öksürmeye başladı. Gözlerini hafifçe araladı, kocaman bir gölgenin altında buldu kendini. Tekerlerinden suratına lastik, asfalt, yakıcı bir sıcak üfleyen, kirden ve eskimekten rengi atmış kırmızı bir kamyon. Bakışlarını güçlkle yukarı kaldırdı. Kamyonun içinde esmer, kuru, yaşı sakallarına gömülmüş gençten bir adam başı; seçmeye çalışan gözlerle onu izliyor. Kara, derin yuvarlaklarının ortasına, burnunun tam üstüne dümdüz bir çizgi oturmuş. Ağzının kenarındakilerle aynı.

Bir müddet kelimesiz, tanışma bakışlarının ardından kamyonun içindeki adam hiç beklenmedik bir şekilde çizgiler arasına sıkışmış ağzını yay gibi gerip kocaman bir gülümseme serdi. Dişlerinin beyazı, güneşte kavrulmadık yeri kalmamış yüzünde hiç de inandırıcı gelmiyordu. Ama bir samimiyet, yahut davet gibi bir şey sezdi şimdi bavuluna tutunarak doğrulmaya çalışan adam. Ayağa kalkıp terli avuçlarıyla üstünü silkeledi, kendine çeki düzen vermeye çalıştı telaşla.

Kamyonun içinden gürlüncesine bir ses pencereyi açtı. “Selamünaleyküm kardeş. Ne yaparsın burada?”

“Şey, size de efendim. Ben –yani bindiğim otobüs arızalandı da. Herkesi indirdiler mecbur. Acelem de olunca beklemeyeyim, yürüedurayım dedim.”

“İyi yapmışsın kardeş beklememekle.” Dudağının kenarında alaycı bir tebessüm, sakalların arasına karışıp gitti. “Buraları biraz sıcaktır yalnız, bunalmayasın?”

“Şey, evet pek esmiyor hakikaten. Yeni bir otobüs durana kadar ne yapalım, idare edeceğiz.”

“Öyle şey olur mu kardeş Allah aşkına? Yazın yabanında, yolun ortasında bir başına kalmışsın. Bir sonraki otobüsü yarından önce göremezsın sen. Hadi atla bakalım. İstikamet Manisa. Sen de o tarafa gidiyorsan pek güzel eşlik edersin.”

“Sahi mi? Ben de İzmir’e gidiyordum, çok iyi denk geldi efendim. Oraya kadar bırakırsanız öyle minnettar olurum ki...”

“Atla kardeş atla hadi. Bana rastlamasan İzmir’e uçarak giderdin maazallah.” Beyaz dişli ağız, kahkahayı koyuverdi. Adamın neşesi, diğerindeki gerginliği de almıştı. Çabucak kamyonun ağır kapısını açıp bavulunu kucaklayarak içeri kaktırdı. Sonra da kendisi sığıverdi yayları çıkmış koltuğa. Ama iyiye kötüye bakacak hâli mi var? Uzun süredir oturak yüzü görmemiş, rezil sıcağın altında...

“İzmir demek. Ne iş için kardeş sorması ayıp değilse?” Göz ucuyla yanında oturan adamın bavulunu, paçaları tozdan ağarmış kahverengi kumaş pantolonunu, yakaları ter sarısı beyaz gömleğini, gevşetilmiş kravatını süzdü.

“Şey, ben gazeteciyim efendim. Hem gazeteci hem yazar yani. Aslında kendi eserlerimi – Yani neyse, bir röportaj işi hasıl oldu işte İzmir’de. Bir kasabaya gönderiyorlar, insanlarla konuşup öyküleri derleyeceğiz. Ama uzun iş. Neyse, Mersin’den yola çıktım. İş de acele istiyorlar, bir hafta süre veriyorlar, ama malum... Otobüste sorun çıkınca her şey kaldı, bir gündür bu yoldayım.”

“Aman kardeş! Desen ya bir yazar beyefendiyi almışız Güldane’mize! Azıcık usturuplu oturur kalkardık.”

“Ah, teveccühünüz efendim, estağfurullah. Eserlerim henüz –”

“De hele neler yazarsın? Nerede yazarsın?”

“Şey, aslında yazdıklarım henüz geniş bir kitleye ulaşmadı. Daha elit bir duruş sergileyip rafine bir okuyucuya hitap etmek gayesindeyim. O nedenle yayınevlerine kendimi beğendirmem de bir hayli zor oluyor anlarsı –”

“Oo, zor yazarlardan yani! Aman kar... Kusura bakma, yani *yazar beyefendimiz*, senin işin pek meşakkatli belli ki. Allah kolaylık versin, kalemine kuvvet versin. Ben kalem kitabı bırakalı yıllar oluyor, ne yapalım. Ama iyi dinlerim, pür dikkat hem. Sen anlat madem yol boyu, şöyle yazar ağzından bir iki kelam girsin kulağımızın kursağına. Eşref benim adım. Sizinki nedir yazar beyefendimiz?”

Sözünün ikinci kez bölünmesine öfkeli, ama kamyoncunun hitabıyla gururu okşandı adamın.

“Şey, memnun oldum Eşref Bey. Ben de Nedim. Yani Nedim Gürpınar.”

“Nedim Gürpınar...” Kamyoncu, yanındakinin adını birkaç kez dalgınca telaffuz ederken sanki hayret verici bir duruma inandırmaya çalışıyordu kendini.

“Nerelisiniz Nedim Gürpınar beyefendimiz?”

“Efendim benim ailemin geçmişı İstanbul’a dayanır. Dedemin babasından kalma oturduğumuz yerler. Ben de orada teşrif etmişim dünyaya. Fakat sonra babamın memurluğu münasebetiyle çeşitli yerlerde kaldık hep. Bir şehre ait olamadım. Lakin İstanbulluyum esasında.”

Bir müddet sessizlik oldu aralarında. Nedim, boşluğu doldurma gereği duydu hemen.

“Siz nerelisiniz Eşref Bey?”

“Ben mi... Payas.”

“Kusura bakmayın efendim, neresi dediniz?”

“Payas efendim, Payaslıyım.”

“Payas...” Bu kez kelimeleri ağızında geveleme sırası Nedim’deydi.

“Hiç duymadım, af buyurun. Neredeydi acaba Payas?”

“Hatay’ımızındır Payas. Doğru, pek duyanı yoktur. Biz de dillendirmeyiz ya, ondan ola gerek. Kimseler bilmesin, duyup da güzelliğine halel getirmesin diye sessizce yaşayıp gideriz.”

“Ya...? O kadar güzel yani, dillerden gözlerden ırak?”

“Payas’ım güzel olmaz mı hiç ya? Payas’ım...” Sözüün devamını getirecek oldu, kelimeler boş bir nefese dönüp suskunluğa karıştı. Hasretin yangısıyla işitilen bir ah gibiydi.

“Ben yollarda gezginim epeydir. Gülendamlıyım desem yeri artık. Çoktan gitmediydim bizim memlekete. İşler biraz karışık da... Aman boş ver beni Nedim Gürpınar beyefendimiz. Sen anlat hele yazdıklarından çizdiklerinden. Neyin öyküsüymüş bu insanlardan dinleyeceğin?”

Asfalt yol bitmiş, çakıllı, sarsak bir alana gelmişlerdi şimdi. Nedim, kelimelere hükmeden bir cambaz edasına bürünmüş, anlatma yetkisini üzerine almasıyla duruşuna bir diklik gelmiş, deminden beri gömüldüğü, süngerleri fırlamış koltukta oturuşu değişmişti.

“Bu röportaj işleri tabii öyle uzaktan görüldüğü gibi olmuyor. Ciddi bir emek, damıtılmış bir dil gerekiyor dinlenenleri yazıya aktarabilmek için. Bizim ekipte de bu iş için biçilmiş kaftan ben olunca tabii...” Omuzları kalktı, mahcup olmuş gibi kıkırdadı. Ama Eşref, gelecek olan öyküye odaklanmıştı.

“Serincehisar’ın bir kasabasinda efendim, bir kuyu bulunmuş. Tarihi de epeyce geçmişe dayanıyormuş. Antik bir eser niteliğinde yani. Çok önemli bir kuyu. Belki insanlığa dair bugüne dek duyulmamış bilgileri barındırıyor. Öyle ilginç, öyle değişik bir kuyuymuş ki yani bu... Fevkalade ilginç. Benim görevim de bu kuyuyla ilgili tarihî bir gelişim panoraması ortaya koymak. Tüm insanlığa eşsiz bir bilgi mirası bırakmak. Kasaba halkının kuyuyla meşguliyeti, anıları, başlarından geçen kayda değer olaylar gibi bilgileri toplayarak bir edebi belge

hâline getirmek. Bir arkeolog hassasiyetinde kuyuyla ilgili tüm öyküleri kelime kelime kazarak muhteşem bir şaheser ortaya çıkarmak.”

“Ee, bu fevkalade ilginç kuyuya ne olmuş peki?”

“Şey, kuyu olduğu gibi duruyor efendim. Bir şey olmamış. Ama biz onu inceleyeceğiz ve edebî bir anlatıma dökerek tarihî kuyuyu herkese tanıtacağız.”

“Kuyu demek... Tarihî... Yahu sayın Nedim Gürpınar beyefendimiz, siz bizim memlekete de teşrif etseniz ya. Payas’ımızda nereye adım atsanız, hangi ağaca yaslanırsanız geçmişten bir hikâyeye. Mübarek toprak, kendisi başlı başına öyküler kuyusu yani!” Gözlerinin içine başka bir neşe parıltısı konmuştu bunları söylerken. Bakışları uzaklardaydı; hep uzaklarda bir yere dikilmiş, kendince bir dünya kurmuştu da onun sokaklarından sesleniyordu sanki. O taşların arasından konuşuyor, ağaçlara sırtını veriyor, oranın sularında yansıyor.

Nedim, istihza sezinler gibi oldu bu cümlelerde. Ne yani, işine bir halel kelime mi etmeye çalışmıştı yoksa bu kamyoncu?

“Allah aşkına, adını dahi duymadığım bir yerden bahsediyorsunuz Eşref Bey. Bu kadar tarih kokulu bir yer madem, niye kimse bilmiyor? Ben hiç değilse tüm kasabanın, Serincehisar’ın İzmir’in, hatta... Türkiye’nin konuştuğu bir kuyuyu tanıtma görevine nail oldum.”

“Kimse mi? Orada dur bakalım ama sayın ve de sevgili Nedim Gürpınar. Tarih, insanlık, hikâyeye dedin mi yolu bir kuyudan değil, Payas’ımızın kalbinden geçer. Düşün hele; bir tarafı Akdeniz’in can yeşili, alıyla moruyla, kırlarıyla uçsuz... Diğer tarafı Akdeniz’in mavisi;

ılıcak suların serildiği tane tane kumdan kıyıları... Bin diyorlar, binlerce yıl evveline varır diyorlar bizim toprak. Hem öyle ayağını sürüyüp geçtiğin, yol üstü bir yer değil. Nice büyük savaşın gözüdür Payas. Kulağıdır, dilidir, işte şu iki kara pınarın yaşıdır. İskenderun'un, Belen'in, Antakya'nın, Hassa ve Reyhanlı'nın biricik gözdesidir. Payas... –”

Duraladı, gerisini getiremedi. Yahut getirmek istemedi. Diğeriyse alingan tavrı bir kenara koymuş, farkında olmadan kamyoncunun anlattıklarına vermişti kendini.

“Ee?” diye sordu kendini tutamadan. “Siz niye yollara düştünüz madem bunca güzel yeri bırakıp?”

“Orası... Orası biraz karışık yazar beyefendimiz. Bir gönül işi diyelim.”

Her seferinde anlatı kapısını bir başka şekilde kapatıyordu sanki kamyoncu. Ama Nedim'in ısrarlı ve meraklı bakışları, Eşref'in iki dudağına kenetlenmişti. Üstelik gönül işinin bahsiyle birlikte merakı da katmerlenmiş, beklentinin içine tazecik bir sevginin, kanadı pır pır eden heyecanı eklenmişti.

“Anlatın Eşref Bey, biz bizyiz. Benden sır çıkmaz, endişe etmeyin. Yolumuz uzun hem.”

Eşref yüzünü sola çevirdi bir süre. Pencerede yaşadıkları anlatacaklarını. Sonra geriye yaslandı, o yaslandıkça zaman geriye gitti.

***

Çetin, bizim komşunun oğlu. Bacaklarımız çelimsiz yaştayız daha. Kâğıttan uçurtma yapıyoruz; salıyoruz bizim kaleden aşağı, ta Cin

Kulesi'ne kadar koşuyoruz peşlerinden. Onlar uçmadan biz havalanıyoruz. Öyle küçüğüz. Varınca kuleye tırmanıyoruz, soluk soluğa; dünya ayaklarımızın altında sanki. Gözümüzün dokunabildiği her yer bizim. Aşağıdaki deniz bizim, Bayrak Tepe bizim, Kale bizim, ta Kozludere ormanına kadar hep bizim. Öyle sahiplenmiş, avucumuzun içi gibi ezberlemişiz her bir tepesini çukurunu. Çetin'le gece gündüz koşturmadayız. Gündüz nasıl oynuyorsak gece de kardeş gibi koyun koyuna hep, aramızdan su sızdırmadan yıldız yıldız uyuyoruz dam başlarında. Her gün yolu bir şekilde buldurup külliyyeden geçiriyoruz. Sokullu Paşa'dan kalmadır, Çetin'in babasının dükkânı var orada. Kalabalık hiç eksik olmaz. Geliş geçiş ceplerimizi lokumla fıstıkla dolduruyoruz. Külliyyenin sonunda kocaman bir avlu; yeşilin üzerine seriliveriyoruz bu kez biz yıldızlar gibi. Ceplerimizi avuç avuç boşaltırken hayaller kuruyoruz. Bir gün yine çimenlere kurulmuşken Çetin'in elini bahçenin gülü çiziyor. Kıp kırmızı kan oturuyor çizige. Çetin gibi kıvrak akıyor elince. Silme, diyorum. Hemen elimden çakımı çıkarıp bir çizik de kendi elime atıyorum. Sonra sürüyorum Çetin'in yarasına. Yeminliyoruz birbirimizi. İşte böyle kan kardeşi oluyoruz onunla.

Bir sene, iki sene, derken kalem kâğıt tutacak yaşa geliyoruz bir gün olsun ayrılmadan. Okulda da bir, sokakta da. Çocukluk; bazen saman alevi tutuşuyor tabii, ceviz kadar yumruktan ne olacak? Bir sefer ben ona, bir sefer o bana... Sonra yere yapışıp gülüşmeye başlıyoruz bu kez. Toz toprak renginde, avazınca kahkaha... Yazı ağaç tepelerinde, ormanda, kaya diplerinde, kışı sahil kenarında geçiriyoruz bolca. Büyümek aklımıza hiç gelmiyor.

Bir yaz. Sıcaktan imanı gevriyor insanın. Sıtma gibi titretiyor sıcak, öyle. Bırak yeli, kuş uçmuyor havada. Koca Zeytin derler; külliye'nin avlusundadır, onun altındayız. Mehmet Paşa, Mimar Sinan'a külliye'yi yaptırırken tümünden kestirmiş on beş dönüm zeytinliği, ta Yavuz zamanında. Bir tek ağacı bırakmış, çeşmenin yakınında. Bereket kaçmasın; çeşme ona, o çeşmeye can olsun diye. Ve dev gibi olmuş zeytin ağacı; kocamış, yıllanmış, nasiplenmiş, nasip olmuş. Tüm zeytinlerin ruhuna değsin diye hepsini birden kendinde toplamış sanki, çatı gibi kurulmuş göğe. Gövdesi çürüyüp de kesilene değin zeytinlerin külhan beyliğini yapmış.

İşte biz iki gençten çocuk böylesi ağacın altında birer kuru üzüm gibi. Sıcak geçmiş belli ki, atılıp gitmişiz. Gözümü aralıyorum, uzaktan üç kişi. Mum üstünde alev gibi, sıcaktan dalga dalga kıvrılıyor görüntüleri. Yaklaşıyorlar mı, uzaklaşıyorlar mı? Yaklaşıyorlar. Çetin'i dürtüyorum usulca. Tanıdık birine benzemiyorlar kılıklarından, hallerinden, bakışlarından. Doğrulup çeşmeden birer su çarpıyoruz yüzümüze. Gelenleri karşılıyoruz. Bir amca bey, bir hanım yenge, bir de... kızları. Onların da aracı sizinki gibi yolda kalmış Nedim Gürpınar beyefendimiz. Hararet yapıp da burada duraklayan çok olur zaten. Durmuşken de soluklanalım demişler. Sıcak dinsicin, akşam serinliğinde tekrar yola düşeriz demişler. Hemen sağa sola fırladık biz tabii. Önce birer tabure kaptık kahveden. Konuklarımızı oturttuk, çeşmemizin buz gibi suyundan ikram ettik. Sonra külliye'den birilerini bulup arabaya baktırdık. Bir yandan göz ucuyla kendi akranımızı süzüyoruz. Utanıyoruz bolca, kıpkırmızı, delice. Çetin'le beni bir gör amma orada. Nasıl bir çırpıda büyüyüvermişiz, kaşla göz arasında delikanlı olmuşuz

sanki. Arabayı biz yapmışız, biz açmışız kaportayı, elimizi çekinmeden içine daldırmış, suyuna yağına bir güzel bakım yapmışız, yıkamışız, paklamışız... Ha babam ha, usta olup çıkmışız o iki çift sarı buklenin karşısında. Hayalimizde kıvrımlarına asılıyor usta ellerimiz, altın tellerden kayıp önüne seriliyor, yolda kalmış kızcağızın hayatını kurtarıyoruz!

Arabanın işi oladursun, eve fırlıyorum ben. Anama sesleniyorum, böyle böyle konuklar geldi kasabaya diyorum. Karınları acıkmıştır, sofraya üç tabak daha koyalım diyorum. Anam gökten inme melektir, onun kadar eli bol hatun inmemiştir fakat gökten yere. Kilerinde hep tanrı misafirine ikramlık ayırır. Bir saat geçti geçmedi, anam hemen bizim evin avlusuna kokuları serdi. Kuzu etine yeşilini alını doğradı biberin, soğanını sarımsağını koydu. Avluyu aç kediler bürüdü. Domates hep bizim bahçeden. Kekiğimiz dağdan tazecik. Kimyon da serpti. İç yağında cızır cızır tüten Belen tava... Sonra üst evde oturan teyzemgile seslendi. Böyle böyle konuklarımız var dedi. Ayşe teyzem sıvadı kolları, geçti ocağın başına. Koca helkeye un koydu, su koydu, mayaladı. Tuz koydu, şeker koydu, kabarttı. Avuç içi kadar topakları tel tel yufka etti. Kıymayı soğanla kavurdu; domatesini, karabiberini, pul biberini yağa bir güzel yedirdi. Hele bir de nar ekşisi içine... İncecik yufkasına bir dürdü iç harcını ki! Daha harca değerken pişti KaytaZ Böreği. Hasibe yengeler hemen yanımızda oturur, o da konukları duyunca fırladı ocağının başına. Mercimeği vurdu ateşe, bir güzel haşladı, süzdü. Koca Zeytin'in hasılatından çıkardığı yağda soğanı kavurdu. İki mercimek kadar da karakılçık bulguru koydu. Suyu bir bıraktı hepsini. Karınlarımız bur etti. Aman unutmadan, etli kömbede

benim ninemin eline su döken olmaz. Unu, yoğurdu, yağı karıp hamurunu hep hazır tutar o, aniden gelen olursa diye. Anam seslenince çıkarıverdi. O da kıymalı, salçalı, soğanlı harç hazırladı, bayramlık baklava gibi dokuz kat açıp yağlaya yağlaya dördünü dizdi. İç harcı srverdi içine bolca. Bir kat daha serdi yufkadan. İ harcın kalanını boca etti. stne dört kat daha. Nar gibi kızarsın diye de yağ gezdirdi dilim dilim. Fırın kokudan yıkıldı sanırsın... Sonra herkes birer ikişer bizim avluda toplanır oldu. Biberli ekmekler, bulgur köfteleri, masanın bir ucundan diğerine srk peynirli, yeşil zeytinli zahter salatası, erik kebabları, humus, lebeniye orbası...

Konukları davet ettik tüm komşular. Bizim eve kuruldu ya sofa, bir kasılıyorum ki seyirlik... Kim var kim yoksa hayır yemeği gibi yendi içildi, glşld, konuşuldu. stne bal gibi şambali tatlısı getirtildi kllyeden, bizim ustanın yerinden. Ama benim gözüm ne ziyafet sofrasında, ne tatlıda ne de muhabbette. Herkes eğleşedursun, ben yanıyorum durduğum yerde. Ateşler basıyor, ter boşanıyor, nefesim gidip geliyor. etin'i bile görmüyor gözüm, nerede olduğunu bilmiyorum. Sarı buklelerde dne dne kaybolmuşum.

Akşama kadar sofradan bir tas kalkıyor, yerine hemen öteki geliyor. Ayranlar dövülüyor, kahveler içiliyor, demlik demlik çay sürülüyor semaverlere. Benimse nutkum tutulmuş, bir köşede tek başımayım. O sarı bukleler sofradan kalkıp yanıma ne ara gelmiş, karşımdaki kütüğe ne zaman oturup da bana adımı sormuş, hiç hatırlamıyorum! Eş... diyorum, Eş... diyorum. Gerisini getiremiyorum. Sonra sonra ânın gerçek olduğunu idrak edince dilim çözülüyor.

Benimki de İpek, diyor. Ah... Kadifeden sanki, bizim Karbeyaz caminin duvarları gibi apak, sahile uzanmış kumlar gibi tane tane, adı gibi işleniyor yüreğime. Annemle babam çok sevdi sizleri, diyor, teşekkür ediyor sofraya için. Misafirperverliğimiz, güleç yüzümüz yüreklerine öyle dokunmuş ki o gece kalmaya karar vermişler. Payas'ımızı da pek beğenmişler, her karışını gezip görmek istemişler. Ben de İpek'i gezdiriyorum tarih tarih. Evvela bu topraklara rastlayanları anlatıyorum. Suriye'den, Ortadoğu'dan gelip yolu Anadolu'dan geçen gezginlerin en uğrak yeridir Payas, diyorum. İskender'le Pers Kralı Dara'nın asırlar önceki savaşından başlıyorum. Bu destansı savaşla Antakya'nın kaderinin nasıl değiştiğini, Anadolu'nun Ortadoğu'yu ağırlayan bir kapı hâline geldiğini anlatıyorum. Ta Adana'dan gelip konan imparatorun, Nurdağı'nı aşarak Deliçay kenarında nasıl kıran kırana mücadele ettiğini... Altı yüz sene evvel Bizans'la İran birbirine kırıldı, dünya harbi gördü bu topraklar diyorum. Nice milletin, ırkın, kavmin ayak izlerini göğsüne işlerken bir yandan da inançları, yani yürekleri bir çizgide topladı Payas yolu. Güç, evvelce Hristiyanlığı sırtlanan Bizans'tan ateşperest İranlılara geçti. Amma Osmanlı ayağı değince topraklara, akın akın Müslüman oldu bir zamanların Baias'ı, Payas. Hacca gidenlere müşfik kapılarını açtı, yolcuları korumak için kuleler dikildi, konaklayacakları külliye yapıldı. Payas Körfezi'nden Barbaros Hayreddin, Oruç Reis, Memlukler, Haçlılar, nice Venedikli geçti. Her uğrayan, bir izini bıraktı, tarihin üzerine kendi tarihini ekledi. Sonra Yavuz dünya mülkünü himayesine katınca bu topraklar büsbütün bizim oldu. Koca Zeytin'in asırlık hikâyesini anlatıyorum. Evliya Çelebi'nin satırlarından al

turunçları tatlı, mor üzümü şeker, yumruk yumruk inciri bal Payas'ı. Sonra külliye geçiyorum, Sinan'ın dehasının Akdeniz kıyılarında vücut buluşunu... Kervanların öyküsünü, kuytuların dilini... Ben anlattıkça İpek'in ağzı aralanıyor hayretten. Ayağının altındaki topraklara inanamayan gözlerle bakıyor. Aynı gözler neden sonra yerdeki bir oyuğun içine takılı kalıp kim bilir ne hayallere dalıyor çıkıyor. Epeyce muhabbetin üstüne o gün nasıl geçti, ne vakit geceye döndü bilmeyiz. Yalnız ayrılmadan önce çıkarıp cebimden, çakımı veriyorum ona. Sarı işlemeli, sapında incecik büzgülü çakımı belki bir iz bırakır diye...

Ertesi sabah gün ışımadan fırlıyorum evden. Kaçıramam, İpek'e veda etmeden gönderemem ya onu. Yukarı tarafta, çarşıya yakın yerde bir han durur bizim. Orada geçirmişler geceyi, sabah da erkenden hazır olmuşlar. Oyalanmadan arabalarına biniyorlar tam yanlarına vardığım sıra. Diplerinde Çetin'i görüyorum.

“Memnuniyetle,” diyor, “Memnuniyetle efendim, yine gelin.”

“İpeek!” diye avazım çıktığıınca bağıriyorum. “Beni unutma, olur mu? Beni unutma.”

İpek de arabadan başını çıkarıp ışıll ışıll el sallıyor bana. “Merak etme,” diye yüreğime serince sular serpiyor, “Seneye yine geleceğiz.”

Seneye yine geliyorlar. Ve ondan sonraki sene. Her yıl İpeklerin gelişi, bir tören oluyor bizde artık. Diğer bütün zamanlar bir yana, yılın en güzel vakti. Tam denizden tuz kokulu esintilerin vurmaya durduğu; incirin, üzümün dalları eğdiği, Koca Zeytin'in top top tanelendiği vakit.

İpek her gelişinde daha bir serpilmiş oluyor tabii. Çekingenliğini atıyor, artık aşına olduğu sokakları, avluları o bize anlatıyor. Hatta etli kömbe yapmayı bile öğreniyor ninemden! Çetin’le bense bütün bir yıl yuvarlacık çocuk simamızı keskinleştiriyoruz onu beklerken. Upuzun susuyoruz. Gizli bir anlaşma aramızdaki; sanki yokmuş gibi, İpek’in adını aramızda hiç anmıyoruz. Bu sefer büyümeyi istiyoruz.

Lisenin son yılı. Hani hayatta her şeyin ilk defa böyle şiddetle çatırdadığı aylar. Sorgulamalar, hayaller, beklentiler... İki abim bizim tarlaları sırtlanmış; boyuna incir döküyorlar, boyuna turunç, pamuk, zeytin... Anam onların kararmışlığına bakıp boyuna dertleniyor, “Eşrefim nasıl hakkından gelir, pek küçük yavrum,” diyor. “Sen oku Eşrefim, abinler yerini yurdunu buldu, sen ama pek küçüksün yavrum,” diyor. Ben boyuna okuyorum, çalışıyorum. Çetin’le çalışıyoruz. Yıl sonu geliyor. Üniversite imtihanı yaklaştıkça bir huzursuzluk, durgunluk, evvelden şakıdığımız bütün kelimeleri yutuyor Çetin’le aramızda. İmtihan gününden sonra uyku uyuyamıyoruz. Gidecek miyiz, kalacak mıyız buralarda?

Allah’ın işi ya, kadere bak. Kâğıtlar geliyor. Postacı bile merakta, başımızdan ayrılmıyor gözleriyle görmeden. Titreyen ellerimle açamıyorum ben, Çetin’e veriyorum. Kazanamamaktan değil, ant olsun ya, gitmekten korkuyorum. Anamın babamın düşlemesini anlıyorum, hoş olsun; ama insan kökünü canını bırakır da nasıl gider toprağından, anlayamıyorum. Ormanların altına serilmiş, bereketten tomur tomur kaynayan şu toprakları, külliyeinin fındık, fıstık, lokum taşan

dükkânlarını; buram buram kebab, acı, tereyağı tüten sokakları, can kardeşini nasıl bırakır?

Çetin evvelce benim zarfımı açıveriyor bir çırpıda. Elleri öyle hızlı ki mübarek, kâğıdı çarşaf gibi meydana çıkarıp bir avazda ilan etmesi göz açıp kapayıncaya kadar:

“Hayırlı olsun can kardeşim! İstanbullu oldun gayrı! Edebiyat Fakültesi...”

Her kelimesinde kanım ayrı bir çekiliyor damarlarımdan. Her kelimesi bir daha uzaklaştırıyor toprağımdan, anamdan, babamdan. Büsbütün yabancıyım sanki kendime. Soran gözlerle Çetin’e bakıyorum. Boynumdan kendine çekip sımsıkı sarılıyor. Delice atan kalbini göğsümün üzerinde duyuyorum. Titriyor. Henüz açılmamış bir zarf daha var elinde. Kollarını çözmeden bir çırpıda onu da açıyor. Gözlerinin değdiği satırları anlıyorum nefes alışından.

“Hayırlı olsun can kardeşim,” diyor, “Sen yokken buralar bana emanet.”

İlk yıl geledim Payas’a. Bilirsiniz efendim, İstanbul hengamesi bir girdap. Elini uzatanın kolu gövdesi gidiyor. Bir işe girdim orada hemen; bir iki dilekçe, düzeltme, yazı işi. Derken okullar yeniden açıldı, benim türkülerim, özlemlerim, ağzımın tadı yarım kaldı. Ama yazdım, inan olsun hep yazdım Çetin’e. Anama yazdım, babama, abimlere. Ve İpek’e yazdım. Çetin verecekti mektuplarımı. İpekler yazın geldiğinde. Öyle çok yazıyordum ki İpek geldiğinde Çetin, eline bir tomar kâğıt tutuşturacaktı. En sevdiği romanlar, öyküler gibi bir solukta okuyacaktı İpek. Nasıl ki Payas topraklarının sırlarını anlatmıştım daha ilk

geldiklerinde, İstanbul'u da öyle arşınıyor, yutarcasına gezip dolaşılıyor, gördüğüm her şeyi anbean işliyordum.

Abimler ayda bir havadisleri anlattı hep. Anam yaz sonunda bahçeden aldığı ne varsa yufkaya, bala dürüp gönderdi. Çetin tarlaya verdi kendini, ektiğini biçtiğini anlattı. Suyun serinliğini, havanın bozuşunu, hasadını yitiğini, bizim sokaklara uğrayanları, kapanan dükkânları, yıkılan duvarları, yerlerine konan her haneyi anlattı durdu. Her hâl hatır sorusunun sonuna İpek'i de ekledim. "İyidir," dediler. Dahası yok. Fakat üçüncü yılın sonunda, İpek'ten tek kelam gelmeyince tak etti bana. İşi gücü bıraktım, atladım otobüse. Ver elini Hatay, ver elini Payas... Kimselere de bir şey demedim. Şaşırtayım istedim, karşılarında Eşref, koskoca delikanlı olmuş. Saçı başı bir güzel tıraşlı, jilet gibi. Gözleri dolduracak, bembeyaz parlak bir gömlek. Elleri kolonya kokulu, mektupları hep öyle yazıyor kâğıda işlesin, okuyanı hoş etsin diye. Birer kutu lokum getirecek yanında herkese, her eve. Ağızları tatlandırarak, yuvaları şenlendirecek. İpek de orada olacak. Eşref'le son kez görüştiklerinde giydiği kırmızılı yeşilli elbisesi içinde, dönüp duracak sevincinden. Bir anlatacak ki geçen üç yılı... Sesi kelimelere sığmayacak, suskunluğu bile dile gelecek. Bakacak sonra Eşref'in meczup gözlerine. O gözlerin hülyasını paylaşacak. Bir tek İpek görecek ne söylediklerini. Ve...

Payas otobüsü durdu. Kendimi dışarı attığım gibi Cin Kulesi'nden yukarı koşturdum, Kale'yi uçarca geçtim, evime erişen taşlı yolu ıslak ıslak adımladım. Adımlarımdan evvel avlu kapısına vardım, içeriyi yokladım, kimsecikleri göremeyince yandaki kırmızı kapıya geçtim.

Çetinlerin evine. Adımlarım yetişince aralık kapılarından içeri süzuldüm. Ve...

İşte kardeşim. Can kardeşim. Fidan gibi olmuş, sırım gibi. O sarı tüyleri tümünden gitmiş; tarla karası oturmuş bakışlarına, kollarına, ensesine, döşüne. Kolları hırpani olmuş, ben kadar iki çuvalı kıstırmış koltuklarına. Beni görünce atılıveriyor. Koşup boynuma dolanıveriyor. Aman bizi öyle bir gör... Üç senenin her bir günü tespih tanesi gibi pıtır pıtır dökülüyor gözlerimizden. Ensemden kavırıyor beni üç sene evvelki gibi, “Can kardeş!” diyor, “Uçtun da mı geldin?” Ağlaşıp ağlaşıp nihayet çözülüyoruz. Diyecek çok şey var aramızda. Boşanacak yağmur havası gibi ha değdi ha degecek. Kardeş kanı süründüğümüz elini tutuveriyorum, benimkine bastırıyorum. Ve...

Bir fazlalık var bu elde. Daha önce olmayan bir his. Yüzük parmağında.

Heyecan daha damarlarıma karışmaya fırsat bulamadan evlerinin kapısı açılıyor. İçeriden uzun, incecik, sarı sarı, iki bukle. Kırmızı yeşilli elbisesi üstünde. Duramıyor sevinçten, etrafında bebekler gibi dönüyor da dönüyor. Dolu dolu gülüyor, ellerini çırpıyor. Elleri kelebek, serçe, mine çiçeği. Elleri ıtır, çam, hanımeli, melisa. Elinde bir ışıltı, gözümü alıyor. Yüzük parmağında.

Bir hayale bakıyorum sanki. Gerçekten öylesine uzak ki çünkü, ancak hayale yakıştırıyorum. Yahut yakıştırmıyorum, konduramıyorum, bakmayı kesiyorum. Başımı çevirip tek kelime etmeden, ama tek kelime etmeden sokağa koşuyorum. Demin kanatlanarak geçtiğim yollarda anbean yok oluyorum. Önce üç sene evveline dönüyorum, bir kâğıtla

kopardığım hayale. Sonra yazlara dönüyorum, döndükçe küçülüyorum; bıyıklarım dökülüyor, avuç içlerime çocuksu ter oturuyor, alnımın çizgileri gitmiş, haşarı gamzelerim geri gelmiş. Sesim inceliyor en incesine. O günkü kıvamını buluyor yine. Bir yaz günü. Sıcaktan imanı gevriyor insanın. Sıtma gibi titretiyor sıcak, öyle. Kapılarını kapatırken otobüs, pencereden Kale'ye doğru bağıriyorum "İpeek! Beni sakın unutma!"

Sesimi gömüyorum Payas'a. Elime kalem tutturun, kâğıda yürek yaktıran ne varsa bırakıyorum. Eksik olsun İstanbul'u da, sılası da, hasreti de... O gün bugündür bir Payas sevdası, için için yanıyorum.

***

Kamyonun içinde yankılandı Eşref'in sesi. Nedim'in önünde açık defter ıpslak olmuş, bulanık mürekkepte harfler uçuşuyordu. Göğsü sıkıştı, nefes alamadı sıcaktan. Baktı, Eşref de yangın yeri. Boğazındaki yumruk, soluğunu kesti, kendinden geçti.

***

Sabah serinliği diriltiverir. Günden kalma ne kadar sıcak varsa süpürür, yenisine yer açar. Sabah yeliyle kendine gelen Nedim iki büklüm olduğu koltukta doğruldu. Eşref'in koltuğu boş, kapısı ardına kadar açık. Serinlik oradan çarpıyor alnına. Sağa sola bakındı, kimseyi göremedi. İzmir'e varmışlardır çoktan. Deniz kokusu birazdan gelir. Kucağındaki defterle çantayı bırakıp kendi kapısını açtı. Dengesine mukayyet olmaya çalışarak yere bastı. Gözlerini kısıp çevreyi yokladı, seçmeye çalıştı neredeler.

Bir avlu önü. Kapısı açık. Kırmızı.

Rumuz: KOZA

ZAMAN SARISI

Nehirler, çaylar, dereler akarken homurtu çıkarır ve gürültüler içinde denize yol alır. Oraya dökülünce de sesi kesilir. (Bâ Yazid- i Bestamî)

“Vermem” dedi. Vallahi vermem.

Ocağdaki tencerenin altında yanan ateşe biraz daha çalı iteledi.

Yaşanan yerleri aşınmış, zaman sarısı sayfalarım, parmak izime karışıyor.

Doyduğum yer doğduğum yere uzak. Bir de bunlardan uzak, duyduğum yerler var benim. Sinsi zamanın bedenimdeki izlerine inat meraklarım var bir de. Soyumdan uzak soylara karışmışlığım var, adımın arkasında adlarını taşımışlığım. Babamın da duyduğu yer doğduğu yere uzak düşer, onun babasının da. Göç etmek âdetimizdir bizim, genlerimizde var. Dünyaya geleli, her şeyi unutacak kadar çok olmadı. Her şeyi hatırlayacak kadar da az değil yaşamışlığım. Ruhumu bedenime saklayışım var, sarı sayfaların arasında oyalayışım.

Bugün yolum duyduğum yere düştü. Kentleri dönüştürüyoruz. Anıları öğütüyoruz dönüştürürken. Döküp, deşip devşiriyoruz. Buraları sebebi ziyaretim, inatçı bir teyze. İstisnai durumlar dışında bu işlere karışmazdım ama dedim ya duyduğum yerler var diye.

“Gel, otur yamacıma,” dedi. Sırtının sağ tarafını evinin duvarına verdi. Dönüşmesine izin vermediği evinin duvarına. Duvarın köşesine. Dayandığı yerde ev darma duman olacak sandım. Sol yanı açıkta kaldı. Baktığımı görünce “Gönül yanı bir yere yaslanamaz,” dedi. Yanına yamalandım. Ateşin önüne kafasını eğdi, dumanın yönünü değiştirdi. Bir de üfledi ateşe. “Gördün mü bak, ateşi görenler balkonlardan çamaşırları topladı. Gel kabul et, ahir ömründe rahat edersin,” dedim. “Ondan deel,” dedi “Demir Çelik homurdandı az önce, dumanı yağlı yağlı yalar şimdi ortalığı. Kaygıları ondan.”

Yukarı doğru uzanan binaların arasında, bir küçücük bahçenin içinde yalnız kalan bu evin daimi bekçisi, sol elinin kınalı parmaklarında şakıyan tespihinin her bir tanesine Yaratanın adını zikretti. Bekledim. Ben beklerken Darius, Dumdum Ovası’ nı geçip

Deli ay’ ın başında İskender’ ın karşısına dikildi. “Taftlı odadaki sandığın içinde kara taş var, al da getir,” dedi elindekini uzatırken. Elinde, iekli fistanının kuşağından çıkardığı bir aputla kırk yerinden bağlı anahtar vardı.

Çocukken tahtlarla odanın ortasına doğru yükseltilen taftlı odanın bařkøřesindeki sandığı açar, içindeki kırmızı yazmayı merasimle alırdım. Dedem, müstesna zamanlarda, yazmayı elinde oynata oynata masal anlatırdı. “Ayrıanı kabardı” derdi Hatın Anam, derken güler, gülerken gözleri kapanırdı, denizler taşardı gözünden gülerken. Sandık tarafına ayakucu uzanan demir karyolanın eteklerini kanaviçe işleme süslerdi. Eteklerin ardında ucube bir masal kahramanıyla karşılaşmaktan korkardım. Taftın tahtaları, bastıkça gıcırdardı, korkardım. Aynanın sırları ıtırdardı, korkardım. Camsız, tahta kepenkli pencereden dışarı bakmaya korkardım. Yine de bu mühim görevi ifa etmenin galibiyetini iliklerime kadar duyar, yazmayı bağrıma bastığım gibi bir seferde atlardım taftın başından.

“Sıcak” dedim yerimden kalkarken.

Buralarda değişmeyen tek şey sıcak...

Odanın içi sandığımdan daha korkunçtu. Taftın altından çalılar ırpılar lime lime olmuş bir pazenin altından dilini uzatıyordu. Anlaşılan taftın altı kullanılıyor, üstüne epeydir ıkılmıyordu. Benim de yaşım az değil ki keklik gibi sekip ıkıvereyim. Önce çalılardan kaçmaya çalışarak tahtaların üstüne oturdum sonra bacaklarımın ikisini birden etrafımda döndürdüm. Ben dönerken üstümden bir uçurtma uçtu, rengi en sevdiğim renklerden. Sandığı açtım, miadını doldurmuş,

eskimekten bir hal olmuş yatak yüklüğüne dayadım kapağını. Zamanın sararttığı bohçaların üstünde yatan taşı aldım, taftın başından bir kerede atladım. Kıkırdayarak bunu kutladım.

Taşı, boşta kalan sol yanına bıraktı. Ayaklarının dibindeki taşın üstünde tespihi şakırdadı. Taneleri hurma çekirdeği... Taş gibi baktı taşa. “On beş yaşımıydım kaçtığımda,” dedi. Beşik sallanmadı tıngır mıngır. Saman da saklanmadı. Zaman eski zamandı tamam da ben ne yapıyorum burada, masal yaşım geçti, işim başımdan aşkın. Başımda... Yörük kızı bir kuyunun başında kovayı aşağıya yuvarladı. Dolan kovayı olanca gücüyle yukarı çekerken, arkasında peyda olan oğlan ile kendisinin kafasını kovanın içindeki suyun yüzünde görünce gerisin geri ipi elinden saldı. Yüreği horp etti, düştü kovanın içine. Kız bir tarafa kaçtı, oğlan başka tarafa. Bir oldu... Bayram geldi, gün ağarırken ateşin üstünde ekşili çorba kazanlarda kaynadı. Çakıldaklı çakıldaklı... Tespih, teyzenin elinde iştahla şakırdadı. Aşk düştü gönlüne. İki oldu... Bayram kömbeleri bez çuvallara doldu. Tatlı tatlı... Kara kaşlar altında parlayan yeşil gözler ışıldayıp kaldı yüreğinde. Üçüncüde, atın üstündeki ağanın oğlunun arkasına atlayıp obasından ayrıldı. Teyze anlattıkça girdim olayın içine. Merak bu, dinlemek farz oldu.

Yedinci adımda pişman olmuş kaçarken, atın adımlarında. Onun da Hatın Ana’ sı varmış. Öyle dermiş. Kaçan her kız pişman olurmuş kaçtığına. Kaçınıcı adım bilmiyormuş ama pişman olmuş işte. Dönmek istemiş, dönememiş, ağanın oğlu döndürmemiş.

Ben bir atın üstünde, Yörük kızıyla soluk soluğa, Gâvur Dağları’ nın başına geçmiş bulutların üstündeyim. Yılları geride bıraktım derken,

tüm zamanların içindeyim şimdi. Işığım ötelere, caddelerin ilk aydınlandığı yerden, parlıyor yüzüme, ibresi kırık bir zamanın peşinde nefes nefese geçmişlerime karışıyorum. Sıcak...

Buralarda değişmeyen tek şey sıcak...

“Sıcak olmazsa incir, üzüm olmaz,” diye Hatın Ana’m tarihi geçmiş sözcüklerle kulağıma fısıldadı. Sözcüklerin rengi sarı...

Har sabunuyla yıkadığı saçlarını tahta tarakla tararmış, kınalı saçlarını, iki yanına belik belik uzatmış, belikleriyle atın üstünde salınırmış Yörük kızı. Anlatırken yanlıta yayılan ayran köpürdü, bakır kazanlarda toga kaynadı. Çomçayı içine daldırdıkça yağı üstünde yaldır yaldır parladı. Benim, diyen avrat onun kadar güzel yapamazdı. Helginlere dolan togayı ballandıra ballandıra anlattı. Baldan uzak kekremsi bir tat geldi ağzıma.

Dağların eteklerinden beyaz bir at geçti sürüne sürüne. Zamanı bilmem ne zaman. Evvel zamanın bir yeri işte... Yeleleri kahverengi. At terli, üstündekiler terli. Yörük kızı başından sıyırdığı al yazması ile atın yelelerini kuruladı. Kurulandıkça at hızlandı. Ağaçlar başlarından besmeylele tohumlarını attı yere. Ağaçlar çoğaldı. Saydım ağaçları, saydıkça bereketi kaçtı, ağaçlar bir bir yere yattı. At, tozu dumana kattı geçerken. Geçtikçe önünde yollar açıldı. Yolun kenarlarından evler kalktı ayağa. Yörük kızı atın üstünde, önünde tütün ağasının oğlu, ben peşlerinde, nefes nefese... Atın nefesi, Yörük kızının nefesi, ağa oğlunun nefesi atın ayaklarının altındaki toprağa karıştıkça tarih oluyor nefesleri. At koşuyor, dıgıdık dıgıdık sesler çıkarıyor. Teyzenin sol

dizinin üstündeki kınalı parmaklarının arasında şakıdık şakıdık şakırdayan tespihin sesiyle ayıldım.

“Yonluğumu alayım da,” dedi. Aradaki boşluğa girdim hemen. “Bak teyzeciğim, binalar önüne kale gibi dikilmiş, güzelim denizi göremez olmuş evin. Akdeniz’i. Gel kabul et, inan bana rahat edeceksin.”

Cümlemin tamamlandığı yerde, Dadaloğlu’ nun sazının telleri inim inim inledi. “Denizi isteyen kim,” dedi “Korkardık eskiden denizden. Güz gelince anam, avucuna sığdırdığı kadar tavukları bacaklarından kavrardı. Ötekiyken de bıçağı sapından... O önde biz ardında... Dalganın toprağı yaladığı yerde, bıçağı tavukların boğazına çalardı. Kanını denize akıttırdı. Bıçağı höylesine de...” Eli verevine hareket ediyor, tespihten boşta kalan sağ eli. “gezdirirdi dalgaların üstünde.” dedi. Dalgalara bıçakla verilen gözdağı hoşuma gitti.

Belindeki kuşağından bir bez parçası çıkardı, arasındaki belbeni elinde ikiye böldü, yarısını bana verdi yarısını ağzına götürdü. Uzun süre ağzımızda geveledik. Biz yemeye çalışırken Hatın Anam güldü. Sarı sarıydı gülüşü. Dişleri ağzında tek tüktü. Ağzımda elinin kınasının tadı vardı, dudaklarımda gülüşü.

Belbenin son lokması ağzındayken sabredemedi, anlatmaya devam etti.

İsos’ ta leçe taşlarının üstünde soluklanmışlar, sonra Deli Çay ile atları yarışmış. Beşik Gölü’nden cerelerini doldurmuşlar. Dokuz ermiş arkalarından bir kernip su döküp onları uğurlamış. Cennet Ana,

Karabıyık Dede... Suyun döküldüğü yerlerden çıkan su kabakları ağaçlara sarılmış, sallanmış ağaçların başında.

İki yanına sallandı kadın. İstemsiz olarak ben de onunla sallandım. O öne ben arkaya, o arkaya ben öne, o öne... Sönmeye yüz tutmuş ateşe, yaşından beklenmeyecek bir çeviklikle eğildi. Yerine oturdu geri, sallanmaya kaldığı yerden devam etti. Sallandık kaldığımız yerden, bir ileri bir geri. Sallandıkça sıcak oldu.

Buralarda değişmeyen tek şey sıcak...

“Unutuyom galan,” dedi. Sevindim. Konuya girmeye yeltendim. Fırsattan istifade belki kabul ettirirdim. Akdeniz oldu gözleri, Oruç Reis’ in donanması battı üstünde. Sonra Akdeniz’ in üstüne güneş doğdu gülümsemesiyle. “Aslında unuttuğuma seviniyorum, çok yaşadım be guzum, ele güne malamat oldum,” dedi. Gözlerinde doğan güneş, kalenin burçlarının arasından üstüme sızdı. Aralarından bayraklar sallandı. Külliye’nin içinden Mimar Sinan’ ın eli, ilminin sırrı, nefesinin tılsımı sızdı dışarı.

Namık Kemal, “hürriyet” diye otuz gün bağırdı zindandan.

“Atın geçtiği yerin sağı solu, buğday tarlası,” dedi. “Yazının yüzü... İki taraflı sarı sarı başak...”

Ben buraya gelirken de yolumuzun iki kenarı buğday tarlasıydı, iki ilçenin arası. Aralarında kırmızı kırmızı gelincik... Gelinciklerin araları karalı... Bir o yana bir bu yana sallandı başaklar, Teyze yerinde sallandı bir o yana bir bu yana. Yıllanmış yapıların sararmış duvarlarından, zaman sarısı, ezan sesleri birbirine karıştı. Boşta kalan

sol yanındaki parmaklarının ucunda sallandı tespihi. Allah... Buğday tanelerinin zikri de Allah... Allah dedikçe büyüdü taneler içinde, dedikçe başakların başları öne eğildi. Sapları yandı, cayır cayır yandı. Sıcak, çok sıcak...

Buralarda değişmeyen tek şey sıcak...

Yüzü sarardı anlatırken, duracak gücü yoktu. Dilini damağına yapıştırıp yutkundu. Devam etti anlatmaya. “Şalvarım varıdı bacaklarımda kaçarkene...” Sümbülleri, nergisleri üç metreden basma şalvarına topluyor Yörük kızı, şalvarı allı morlu çiçek doluyor. Kuşlar gökyüzünde uçuyor, havalarından yanlarından geçilmiyor. Andızlar dallarında çatlıyor, karların üstüne sızıyor. Karatavuk, gagasıyla karsambaç yalıyor, bir sapandan kurtulan taş ile seriliyor yere. Karlar eriyor. Yörük kızının şalvarına doluşuyor, çiçeklerin arasında kayboluyor kuşlar. Şalvarında yeryüzü, gökyüzü şalvarında...

Bir uçurtmanın kuyruğunda asılı onları izliyorum.

Ocaktaki tencerenin kapağını kaldırdı, bir yere geç kalmış gibi kapağı kapattı. Çalıların yanmayan yerinden tutup, yanan yerin üstüne üstüne gâvur öldürür gibi vurdu. Ateş söndü, koyu bir duman etrafımızı sardı. Öksürdü.

“Bak, zor oluyor böyle. Zaman değişiyor. Ayak uydurmak gerekir. İnadinı kır teyzem. Zaten binalarda yaşayanlar şikâyet edip duruyor. Bugün yarın zorla da olsa buradan seni çıkarırlar.” Ben diyorum, ben dinliyorum.

Onun akli anlatacaklarında, benim aklım onda. Aramızda evler, sırtımızda eski ev... Evler aramızda duvar... “Şalvarının paçaları az yukarı oğlanın, kafası göğsüme dayalı, Göğsümde sol kaburgası. Davula dayanmış da Halebî oynar gibi bir eğilip bir kalkar gibi... Çifte davul çalar gibi... Birinin tokmağı davula vururken ötekininki abdalın elinde havada... Kırmızı mendil, kafasının üstünde fırıldak gibi... Alını pulunu dağıtır gibi mendil. At, yavaş yavaş yavaşlıyor. Düğün kurulmuş da davul zurna ağırdan ağıra bir yas havasında halaya duranları karşılar gibi...” Tiyatro izler gibi dinledim anlattıklarını. Davul çaldıkça dağlara, zurna çaldıkça deniz kenarına dizildi evler, gökyüzüne kadar uzandı. Yukarı yukarı çıkıyor evler, yıkılıyor. Yukarı... Yukarı... Bacalarından gökyüzüne dumanlar aktı. Sıcak...

Buralarda değişmeyen tek şey sıcak...

Sol yanındaki taş ısındıkça ısındı. Çatlayacak sandım. Sonra bir deli rüzgâr esti. Kayaların arasından bir rüzgâr... Kayanın biri birinden azıcık uzun, biri birinden azıcık kısa... Araları, incecik bir yarık... Dağlar eteklerini döndürdü rüzgârdan. Deniz ağaçların altında kaldı. Taş, soğur gibi oldu.

“Ağanın oğlu, bir zeytin ağacının altında bıraktı beni,” dedi. Yazmasını almış elinden, al yazmasını. “Bekle burada, döneceğim,” demiş. Zeytin ağacını diğer ağaçlar binlerce yıl önce bıraktı, Yörük kızı ağa oğlunu binlerce yıl bekledi ağacın dibinde. “Şalvarımın çiçekleri soldu, üstündeki kuşlar uçtu, çıplacık kaldım. Cin Kule’ sinden beni gözetleyenler var sandım, utandım. Kalenin surlarının arasında gözler var sandım, sakındım, ” dedi. Sesi, gencecik bir kızın sesiyle titredi.

Taşa baktım, sıcacık taş. Taş çatlayacak, başım çatlayacak gibi. Al yazma dedemin ellerinin arasında. Hatın Anam' ın gözleri tuzdan yaralı, al yazmanın alı oturmuş gözlerine.

Ağa babasının karşısına dinelmiş oğlu. Dedem öyle derdi. Dineldikçe Hacılar dönmüş Hecaz' dan, develer yüklerini indirmiş. Haçlılar geçmiş bu topraklardan. O dinelirken Çukurova kurutulmuş, okalıptus ağaçları içmiş ovanın suyunu. Fellahlar toprakları işlemiş, el etmiş yükseklere. Dağdan düze inmiş hayat. Göçebeler konmuş, konanlar başka illere göçmüş. Evliya Çelebi; inciri, üzümü kitabına çoktan yazmış.

Yörük kızının kırık tarakla taradığı kınalı saçları dağılıyor rüzgârda. Başındaki al yazması... Hatın Anam “Anlatma, anlattıkça çiçekleri soluyor yazmanın,” diyor. Dedem hiç aldirmeden devam ediyor.

“Bir Yörük kızı Nardane' yi getirdim ardımda,” diyerek diklenmiş ağa babasına. Gerçekler hayallere diklenirmiş bu topraklarda, dağların denize diklendiği gibi. İnsanın mayası acıyla karılırmış, dudaklarının kenarındaki yerleşik gülümseme, bu acıdanmış. Kanlarının sıcaklığı, insanlığı kucaklayışları... “Yok,” demiş ağa, başka da bir şey dememiş. Dinlememiş, atının sırtına bir hamlede binip giderken; “Dur,” demiş ağa. Beklemiş. Beklerken Baias Bayyas olmuş, Bayyas Bayas olmuş sonra, sonra Bayas Payas olmuş. “Gidersen oğlum değilsin.” Düşünmüş. “Kaç” diyerek, dağlara yönünü verip koşmaya başlamış insanlar. “Kaç Kaç” Halk koymamış düşmanı topraklarına, düşman geri çekilmiş. Dağlara kaçanlar evlerine dağılmış günler sonra. O

düşünürken beri gelivermiş topraklar, sınırlar değişmiş. Topraklar bir o haritaya girmiş bir bu haritaya. Evler kaplamış yeryüzünü, evlere demir gerek. Fabrikalardan dumanlar havalanmış gökyüzüne. Fabrikaya insan gerek... Şehrin kapıları sonuna kadar açılmış. İnsan çoğaldıkça onlara barınacak ev... Evler çoğaldıkça...

Ağa oğlu babasını ezememiş. Gidememiş Yörük kızının yanına, onu alıp da getirememiş. Payas Çayı' nın öfkesi içine dolmuş. Avazı çıktığı kadar bağırılmış. Payas Çayı kurumuş, Kuru Çay dolmuş bağirtısından. Kalamamış da. "Deh" demiş atına, oradan ayrılmış.

Kalbimin sesi tespihinin sesine uydu. Bulduğum yere döndüm seslerle. O hala konuşuyordu. "Portakal çiçekleri soldu bir gecede, başı moddakla doldu. Dağlar kanatlarını açıp üstüme uçacak sandım. Yalnızlığım yoldaş, bir taşı kavradım yerden, bastım bedenime. Ağacın dibinde uyudum." Teyze, gözlerini yumdu.

"Gidin bulutlar gidin/ Yârime selam edin/ Yârim datlı uykuda/ Uykuyu haram edin." Yüreğim diken diken oldu.

"Gözümü açtımkine... Deve kervanının sesini duydum. Gelin alayı kurulmuş beni almaya geliyorlar sandım. Saklandım ağacın ardına, Allah' a yalvardım. Deve sea taşı yüklenmiş gelirmiş. Tıpır tıpır düşürdü taşları geçtiği yere. Bir parça ekmek diye geçtikleri yerleri yokladım. Avucuma topladığım üç sea taşını alıp ağacın altına vardım yine. Bir mitil yorgana hasret, göğü üstüme çekip, bütün bunlar nazardan deyip nazarı çıkarır umuduyla üç sea taşını bağrıma bastım, üstüne de kara taşı."

Bizim omzumuzda da küçükken bu beyaz taşlardan takılıydı. Nazar... “Hüs,” dedi “şor verme kele.” Sustum.

Onu, ağacın dibinde bulmuşlar. “Kızmadılar mı,” diye sordum. Yörük kızı kıymetli olurmuş, gözünün yaşı tatlı olurmuş, ağladıkça inci mercan saçılırmış gözünden, kıymetini kaybetmesin diye ağlatmazlarmış. “Üzöldün mü?” Sustu. Kıymetli gözyaşları tespihinin hurma çekirdeklerini eritti; yerine inci, mercan dizildi.

“Kısmet imiş...” dedi. Daha sonraları onu, bu topraklara gelin vermişler. “istememedim amma...” Kaçışını hatırlamış, yedinci adımdaki pişmanlığını. “He dedim.” Hava ısındıkça ısındı.

Buralarda değişmeyen tek şey sıcak...

“Koca Allah, elden ayaktan düşürme,” diye dua etti. Çocukları bile ölmüş, canından kimse kalmamış, bir kuru canı kalmış. “Ho” dedi, yoldan aşağısını gösterdi. “Zeytin ağacı gibi kaldım,” dedi. İçim cız etti. “Dinledin beni, işte bu sebepten vermem ben bu evi. Dua edin de Allah çabuk alsın canımı. Sonra ne ederseniz edin.” Gözleri ecelini arar gibi etrafında gezindi.

“Ağa oğlunun mezarına götüreyim mi seni?” diye sordum. “Bilyon mu ki?” diye soruma sorusuyla cevap verdi. Kafamı salladım. Kafasını salladı o da. Birlikte epey salladık kafamızı. O düşündü, ben cevabını aradım sallarken. Taşı ayağıyla itti önüme, içinden gencecik bir Yörük kızı dirildi. Bakışları alev alevdi. “Onu götür, sol yanına köm,” dedi. Boşta kalan sol yanını da duvara aldı.

“Aşk gönülde kalsa iyi, homurdana homurdana gönülden gönle akar. Dışarı çıkınca da her yan yangın yeri,” dedi. Çukurova ondan böyle sıcakmış.

Bir şey sormadı. Bir şey söylemedim.

Biraz daha sararıyor sayfalarım. Zaman sarısı... Güneşin sararttığı topraklara ayak izim karışıyor. Duyduğum yerlerden, doğduğum yere yönüm, oradan da doyduğum yere. Yersiz yurtsuz, göçebe bedenime ruhum sığmıyor. Sığmadıkça debeleniyor bedenimin hapsinde, debelendikçe yangınlar çıkarıyor.

Buralarda değişmeyen tek şey sıcak...

“Vermem” dedi. Vallahi vermem.

Versen de almam zaten Nardane Teyze, zaman sarısı sayfalarından seni koparmam.

Rumuz: felsefeyolcusu

Payas'da Bir Ferhat Varmış Desinler

Ferhat,biraz yorgun, biraz takatsiz halde evinin yolunu tutmuş,bir yandan yürüyor diğer yandandüşünüyordu.Acaba bu işe girmekle

doğru mu etmişti?Değer miydi bunca emeğe bunca çalışmaya? Durduk yere rahatını bozmuştu.Halbuki ne güzel Payas'ın uçsuz bucaksız düzlüklerinde üç beş koyunu ile keyfine göre geziniyor,onlar otlarken kendi de çimenlere uzanmış hayallere dalıyordu.Bir gün hep o sahibi olmak istediği iftliğinde dolaştığını hayal ediyor,atları ile ilgilenip onları tımar ettiğini, sonra da gözdesi olan çok sevdiği toprak rengi arap kırsrağına binerek özgürce sürdüğünü, gidebildiği yere kadar gidip Payas'ın görülmemiş gizli kalmış tepelerine ulaştığını düşlüyordu.Son srat atını sürerken,denizden esen rüzgarı göğsünde olanca şiddetiyle hissediyor, öyle ki bu rüzgarın tesiriyle ruhunun bedeninden çıkıp gideceğini sanıyordu.Bunları tahayyül ederken eve yaklaştığını farketti.çitlerle çevrili küçük bahçesi içindeki kerpiç evlerine ne zaman baksa içi de huzurla dolardı.Derme atma da olsa küçük ama sevimli bu ev, saadet yuvalarıydı.Bahçe kapısını aralarken,annesi ile ninesinin dışardaki tandırda ateşi yakmış,çok sevdiğikabak tatlısını yaptıklarını anladı.Yemeğin zerine ne de güzel giderdi.önce ninesi:

-Hoş geldin oğlum.Ne ettiniz?Kllyenin inşaası ne durumda?

-Ne idelim nine,çalışıyoruz işte.Klfetli iş.Taşları uzak bir yerden getirmek,bir de onları düzgünce yerine yerleştirmek zorluyor tabii ki.Hepsi bir düzen ve emek istiyor.

Araya giren annesi Saliha hanım oğluna kızar gibi:

-Eee olacak oğlum o kadarcık,dedi.Para Kazanmak kolay mı?Bak Nigar ablanın oğluna.İstanbul'da camii inşaatında çalışıyor,eve de para yolluyormuş.O çocuk napsın gurbet ellerinde?İstanbul gibi bir büyük şehirde yaşamak,çalışmak kolay mı sanırsın?Ama ekmek parası işte napsın,mecbur çocuk!

Aişe nine,anne ile oğulun arasını bulmak istercesine söze girdi:

-He,güzel oğlum,Ferhadım benim.Ekmek dediğin aslanın ağzında.Şükür ki Payasımıza külliye yapılıyor.Böylece size iş imkanı oluyor hem de duydum ki Payitahtın baş mimarı Sinan yapıyormuş.Onun eli uğurludur,eserleri heybetlidir,göz alıcıdır derler.Hiç üşenme emi oğlum,yılma sen olur mu?Külliyede han,hamam,arasta,camii,mektep filan olacak derler.Payasımıza faydası dokunacak.Ne güzel ya işte sizin de emeğiniz ile yapılacak.Biz de eşe dosta Külliye'nin imarında Ferhadımız çalışmış diye övüneceğiz.Asırlar sonra kimbilir Külliye'nin camiinde namaz kılanlar duacı olacaklar.İnşallah bizler ahirete göçtükten sonra da ruhaniyetimize hayrat olacaktır.Daha ne olsun be oğul!

-Yok be güzel ninem,ne yaptın?O kadar da değil zaar! Bir külliyede çalıştık diye bizi kim bilecek? Hem de senin dediğin gibi senelerce sonra hatırlayacaklar öyle mi?Bırakalım elli yüz seneyi,on senes sonra bile unutulmuş olacağız,bizi kim ne bilsin,dedi Ferhat.

-Neyse, dedi Saliha hatun.Güneş battı batacak.Yemeğimizi yiyelim artık.

Hep birlikte içeri geçtiler.Evleri ufacık,iki odalı kerpiçten bir evdi.Eve ilk girilen yer,köşesinde bir ocağın da olduğu,yemişlerle kurutulmuş yiyeceklerin çengellerle tavana asıldığı,duvar köşelerinde patates,soğan ve bulgur çuvallarının bulunduğu yemek yenilen odaydı.Buodadan ise yatak yorganın basıldığı ve Ferhat'ın da uyuduğu odacığa geçiliyordu.Banyo ile tuvalet yan yana bahçede idi.İşte ev denilen yerin hepi topu bu idi.Yemek yenilen yerin zemininde eski bir hasırdan başka birşey yoktu.Üzerine sofrası serilip burada yenilir içilir,maaile sohbetler edilirdi.Fakirlerdi,fazla yiyecekleri,eşyaları yoktu tıpkı Anadolu'nun diğer beldelerinde yaşayan insanlar gibi.Lakin Ümmeti Muhammedi için gönüldaşlıkları,vatan sevgileri de onlardan geri kalmazdı.Bu ise herşeyin fevkinde bir gayeydi.

Yemeklerini yediler.Ardından Ferhat'ın çok sevdiği kireçde kabak tatlısını yiyip,asmalarının üzümüyle yaptıkları şerbeti de içtiler.Yorgunlukları kalmamış,kendilerine gelmişlerdi.Günlerden perşembeydi,ölüleri dua bekliyordu.Dar-ı bekaya göç etmiş tüm sevdikleri için ; babası Ahmet efendi,küçükken kabakulaktan ölen kardeşi Hasan için,dedesi Abdullah için Yasin-i şerif okuyup cümlesinin ruhaniyetlerine yolladılar.Ferhat,yatsı ezanından sonra yer döşeginde yatmış,karanlıkta tavanı seyrederken yine aynı hayale dalmıştı.Payas'ın en güzel yerinde deniz kenarındaki çiftliğinde

kazları,tavukları,koyunları,keçileri,atları ile beraber olduğunu düşünüyor,onlarla birarada iken mutluluktan içinin dolup taşığını hissediyordu.Evet,o buraların çocuğuydu.Başka yerde işi yoktu.Payas'ı çok seviyordu.Elbette hayatı hep böyle beş parasız,meteliksiz geçmeyecekti.Birgün çok parası olacak,sevdiği tüm hayvanlarıyla dolu bahçesinde onlarla ilgilenecek,ehli iyali ile beraber saadet içinde yaşayıp gidecekti.Nedendir sonra,eski Haçlı kalesi yanında yapılmakta olan,birkaç aydır çalıştığı yeni külliyeye doğru düşünceleri kesifleşmeye başladı.Bu işi,beldelerindeki birçok kişi gibi orada çalışmakta olan arkadaşı ve kankardeşi Süleyman tavsiye etmişti.Vakıa,Külliye'nin yanındaki Haçlı kalesi ve Cin kulesi'nin ıslahında da iş çoktu fakat o Külliye'de çalışmayı uygun görmüştü.Belki de Külliye birçok faydalı yapıyı barındıracağı

içindi.Mesela başta Sıbyan mektebi olmak üzere nice yapı, Payas ve çevresinde yaşayanlar için elzemdi.Arasta deseniz,Payas'tan gelip geçen hacılar,tüccarlar ve belde sakinleri için çok iyi olacaktı.Hankah,camii,hamam ve daha kimbilir neler neler yapılacaktı.Sahi,bütün bunları yaptıran Başmimar Sinan kimdi?İsmi daha evvel de duymuştu ama teferruatlı malumatı yoktu.Dersaadet'de Şehzadebaşı camii'ni yaptığını ve şimdilerde de eski başkent Edirne'de Sultan Selim için Selimiye camii'ni inşaa ettiğini,Payas'a gelip giden hacılardan ve kervancılardan öğrenmişti.İyi ki de hac yolu Payas'dan geçiyordu.Bu sayede Osmanlı memleketinin uzak köşeleri ile ilgili tevatür ve haberleri ilk elden duymuş oluyorlardı.Ferhat,bütün bu düşüncelerle zihni dolmuş iken gözleri kapandı,uykuya daldı.

Ertesi sabah anasının yaptığı bir tas mercimek çorbasını ekmek banarak yerken, kafasında akşamdan kalma düşünceler vardı.Çorbasını bitirip evden çıkarken,baharın hoş esintilerinin getirdiği birçok çiçek ve yabani otların kokuları da burnuna doluyordu.İçi mutlulukla kıpır kıpırdı.Yola çıktığında güneşin ilk ışıkları Payas üzerine yeni yeni düşüyor,gölgede insanın içini üşüten bir serinlik,güneşin elinin değdiği yerlerde ise insanın içini ısıtan hafif bir sıcak vardı.Yolu biraz uzundu.Evleri Payas'ın şimal mahallesinde iken Külliye inşaatı ise Payas'ın cenub cihetinde sahile bir kuş uçuşu mesafede idi.Olsun,bir işi vardı ve yaptığı iş sonunda Payaslılara da yararlı olacaktı.Bir işe yaramak,hizmet etmek onun da hoşuna gitmişti sanki.Bu arada elini heybesine attı,acaba annesi zuhr için ne azık koymuştu?Bir avuç incir kurusu,bir taze elma bir de yufka sokumu eline geldi.İyiii dedi içinden,yeter de artardı bile.Güzergahı üzerinde oturan kankardeşi Süleyman'ı da evinden alacaktı.Süleyman iyi çocuktu,efendiydi.Küçük yaşta öksüz kalmış,babası büyütmişti.Tıpkı kendisini yıllardır annesinin büyütmesi gibi.Şöyle bir bakıversek Payas'da ailesi tamamına kaç hane vardı ki?Kiminin ince hastalıktan kardeşi, kiminin sekte-i kalpten babası yada hiç olmadı bir kazada kaybettiği yakını vardı.Savaşlarda da ailesinden birini kaybetmiş çok arkadaşı vardı.Mesela Payas'ın diğer ucunda yaşayan, çobanlık yaparken tanıdığı Eyüp'ün dedesi de yeniçeri iken, Beç seferinde şehit olmamış mıydı?Böylece Anadolu'da bir tane aile olsun ki fertlerinden birini salgınla,hastalıkla ya da gazada yitirmemiş olsun.Hayat işte,Allah alnına ne yazdıise o oluyordu.Biçilmiş bir ömrümüz vardı,bilmediğimiz bir yerde ve şekilde nihayete erecekti.Mühim olan

son nefesini nasıl verdiğini bence dedi kendi kendine.Süleymanğilin evine yaklaştığını farkettil, aklına Kadir amca geldi.Süleyman yeniçeri olmak istiyordu amma velakin babası Kadir amca oğlunu çok seviyor, gözünün önünden ayırmak istemiyordu.Süleyman, genç yaşta ateşli hastalıktan vefat eden karısının yadigarı idi.Emanetine iyi bakmalıydı,zaten sevdiklerinden birini kaybetmişti.Oğlunu kaybetmeye de tahammülü yoktu.Kavgalarına çok kereler şahit olmuştu Ferhat.Süleyman ile babası ne vakit tartışsalar, Kadir amca çok öfkelenir ve bunu açıkca oğlunun yüzüne haykırırdı.Olmaz derdi oğlum,gurbete göndermem seni.Ne yapacak isen ne iş tutacak isen burada dizimin dibinde olacaksın.Ferhat da içten içe Süleyman'ın babasını haklı bulmuyor değildi.Bir tane oğlu vardı o da çekip giderse napacaktı?Kendi annesini ve ninesini düşündü.Onsuz napaarlardı?Gerçi kendisi de onlarsız yapamazdı ki!Allah ayırmasın,firak acısı çekilecek şey değildi.Kim olursa olsun seven sevdiğinden ayrı olamazdı.Süleymanğilin evinin önüne gelince seslendi.Süleyman'ın kapıda görünmesiyle,pabuçlarını giyip yanına gelmesi biroldu.

-Selamün aleyküm Ferhat,nasılsın gardaşım?

-İyiyim çok şükür,sen nasılsın?

-Ben de hamdolsun iyiyim.Rahatım keyfim yerinde.Ama dünün yorgunluğu hala üzerimde be kardeşlik.Mafsallarım ağrıyor,dayak yemiş gibiyim.Çok çalıştık ondan galiba.Bugün de dinlenirsem kendime gelirim.İyi bir yemek ardından güzel bir uyku çektim mi tamamdır.

Ferhat:

-Bakalım bugün nasıl geçecek?Taşları kağnıların bıraktığı yerden inşaat yerine taşımak bile zor iş.Bir de merdiven üstünde yükü bir yere kadar taşıyıp yukarıya uzatmak da mesele.Galiba hiç böylesine ağır bir işte çalışmadığımızdan bize külfetli geliyor.Yoksa baksana bizim Veli için çocuk oyuncağı gibi.Veli demişken onu da alıyoruz bugün değil mi evinden?

-Evet,dedi Süleyman.O artık beni de sabahları alın,beraber gidelim, diyordu.

İki arkadaş böyle konuşa konuşa yürürlerken, Payas'ın sahil tarafında oturan Veligilin evine varmışlardı bile.Onun evi de derme çatma ahşap yapısı bir evdi.Baktıkları bir çift inekleri,bir kaç koyunları vardı.Geçimlerine yetmediği için Veli de çalışmak zorunda kalıyordu.Veli yüzünde hep bir tebessüm olan neşeli bir çocuktü.Uzun zamandır ağır, inşaat işlerinde çalıştığı için külliye'deki işona zor gelmiyordu.Bilakis çok basit buluyor,böylesi nice işte çalıştığından, zorlanmadan taşları yukarı taşıyıp duvar örüyor, maharetini gösteriyordu.

-Selamün aleyküm arkadaşlar,ne yaparsınız?diye selamladı Veli diğerlerini.

İkisi birden:

-Ne olsun,bugünümüze şükür,gidiyoruz bakalım işte.

-Sanki biraz zorsunuyormusunuz ne?Biraz isteksiz gördüm sizi.Bakın benim ellerimin senelerdir bu işlerde çalışmaktan derisi

kalınlaştı.Başlangıçta ben de sizler gibi zorlanmıştım,hatta ellerim su toplamış ağrıyordu.Ancak zamanla alıştı,nasır tuttu.Artık ağrı sızı yok,gayet güzel taşları taşıyıp ip gibi diziyor işimi yapıyorum.Ya Allah deyip başladınız mı arkası gelir arkadaşlar,dert etmeyin.Bir nehir misali akıp geçer vakit.Bir bakmışsınız hava kızıla dönmüş,akşam olmuş.Hem kalfa da bizlereiyi davranıyor değil mi?Bu işlerde,böyle güleryüzlü dervişmeşrep adama pek rastlanılmaz.Kıymetini bilmek lazım.

-Kimden bahsediyorsun,Muharrem kalfadan mı?

-Tabii ki ondan,dedi Veli.Kim olacak.Adamcağız molalarımızı zamanında veriyor,zuhrdan evvelsıcak soğuk içecek arasını verdiren de o.Yoksa abus çehreli diğer kalfaya kalsa öğle vakti bile bizi çatır sıcakta çalıştırır.Acımaz Alimallah!Allah herkese önce vicdan versin.Muharrem kalfa da belli ki yufka yürekli birisi.Allah gönlüne göre versin.

Yol boyunca kendileri gibi imar işlerine giden ikili üçlü gruplara tesadüf etmişlerdi.Payas halkıyeni bir günün sabahına çoktan uyanmıştı bile.Kimi evin ağılından koyun,keçi sesleri gelirken,kiminden de horozların ötüşleri geliyor sesler birbirine karışıyordu.Tarlasını sürenleri,bahçesinde çalışanları görmek mümkündü.Bu arada farkına bile varmadan, üç arkadaş Külliye sınırlarına gelmişti bile.Birkaç işçi çoktan işe başlamış,kesme taşları el arabalarına doldurup, inşaat sahasına götürüyorlardı.Muharrem kalfa ise harç karmakla meşguldü.Ferhat ve arkadaşları selam verip,gömleklerinin kollarını çemirleyerek işe koyuldular.İşleri

şöyleydi; Kesme taşlar ve diğer inşaat malzemeleri kağnılarla külliyyenin yakınına bırakılıyor,işçiler de el arabaları ile onları taşıyıp getiriyorlar ve kalfalara teslim ediyorlardı.İşte Ferhatgil de Muharrem kalfanın emri altında bu malzemeleri taşıyıp işi yapanlara ulaştırıyorlardı.Veli daha tecrübeli olduğu için duvar örme işine de yardım ediyordu.Bir iki defa Ferhat da duvar işinde çalışmış lakin duvarda biraz eğrilik farkedilince "Daha acemisin biraz daha pişmen lazım!" denilerek taşıma işine geri verilmişti.Olsun,farketmezdi.Bu işler aceleye gelmezdi,yavaş yavaş işi öğrenmek,ustalaşmak lazımdı.Her işte olduğu gibi bu işte de önce taş ameleliği yapıp sonra kalfa olunabilirdi.Silsileye saygı duymak gerekirdi ne de olsa.Ferhat bu sözlerle kendi kendini teskin etti.Muharrem kalfa işçileri izleyip,işlerin yerinde gidip gitmediğini gözlüyor,aksaklık olunca zamanında müdahale ediyordu.Kimi zaman taş taşıyor,kimi zaman duvar örüyor,kimi zaman ahşap sıırıkları çakıyor,kimi zaman da bugün yaptığı gibi harç karıyordu.O her yerdeydi,herkese yardıma koşuyordu.Ferhat ve arkadaşları için iyi bir misal oluyordu.Daha bu genç yaşlarında işinde dürüstçe çalışmayı,yardıms severliği ve diğergamlığı kalfalarından öğrenmiş oluyorlardı.Tevekkeli boşuna dememişti eskiler "Ağaç yaşken eğilir" diye.

Öğle vakti yaklaşırken,güneş de en tepeye yükselmeye başlamış mayıs ayında olmalarına rağmen kavurucu sıcaklar erkenden gelmişti.Herkesin alnından,sırtından şıpır şıpır terler akmaya başlamış,gözleri bile terden nasibini alıp ıslanmıştı.Tam o sırada aşçıbaşının aklına sabahleyin yandaki bahçenin sahibinin hayrına getirip verdiği bir çuval limon geldi.Payas'ın birçok şeyi güzeldiama

narenciyesi bilhassa limonu bir başka güzeldi.Yamaklarına talimat verip "Hadi bre evlatlar Şu limonları kesip suarelerini boşaltalım de ağzımıza layık bir Şerbet yapıverelim." dedi.Şerbet hazırlandıktan sonra itina ile bardaklara doldurulup sinilere yerleŐtirildi.Yamaklar tam sinileri alıp dağıtacakken aŐŐıbaŐı,"Bir durun çocuklar,buz koymayı unuttuk.Bu sıcakta buzsuz Şerbet,yavan kalır,tadı olmaz bre."

Hemencecik buzlar kırılıp teker teker bardaklara konuldu.AŐŐıbaŐı Duran, bir Şeyi daha gafletle unuttuğunu farketti.Yamaklarına seslenerek "Oğlum,kalenin ordaki derbentŐilere de götürüverin,yazıktır.Onların da nefisleri çekiverir Şimdi."Őerbetlerin geldiğini gören iŐŐilerin ve derbentŐilerin sevinÇle gözleri parladı,yaptıkları işleri bırakıp afiyetle Őerbetlerini içtiler.Yaz sıcakında bu Şerbetler her derde deva olurdu.İnsanın içini adeta dağlardan esen bir akşam rüzgarı misali serinletir,iŐenlere ferahlık verirdi.AŐŐıbaŐı Duran Rumeli'den gelme bir Arnavut muhaciri idi.Osmanlı ülkesi için kalbi herkesten fazla çarpar,İla'yi Kelimetullah için canını fedadan bir an geri durmazdı.Hem vatanını hem de üzerinde yaŐayanları çok seviyordu.Payas, hac yolu üzerinde olduğu için çok uzun zamandan beridir buranın emniyetini derbentŐiler sağlıyordu.Payas aynızamanda kervanların da geŐiŐ güzergahında olduğundan dolayı, Akdeniz üzerinden gelen Venedik ve Ceneviz dahil birçok korsan gemilerinin de saldırılarına maruz kalıyor, derbentŐiler onlara karşı da mücadele ediyorlardı.Velhasıl Payas ile havalisinin muhafazasını bu yiğit derbentŐilerüstlenmiŐti.Hakları ödenemezdi.Yöre halkı onları seviyor,yiyecek giyecek dahil pek çok yardım da bulunuyorlardı.

Nihayet öğle vakti gelmiş,paydos edilmişti.İşçiler işlerini bırakmış, kimisi çadırlarına, kimisi ise buldukları dulda bir yere çekilerek çıkınlarından çıkardıklarını yemeye başlamışlardı.Ferhat,Süleyman ile Veli de yemeklerini yerken, Muharrem kalfayla hasbihal ediyorlardı.Ferhat:

-Muharrem abi,bu külliye'yi Mimar Sinan yaptırmış derler, doğru mu?

Muharrem kalfa :

-Elhak,doğrudur.Kale'nin ve Külliye'nin inşaasının başında O var.Zaman zaman gelip bakıyor,eskizlerine göre iş yürüyor mu inceliyor,gereken talimatları verdikten sonra da Edirne'ye dönüyor.

-Kimdir bu Sinan?diye soruverdi Süleyman.

Veli cevaben:

-Büyük bir mimarmış kendisi.Hatta Sultan Süleyman'ın ve onun ölümünden sonra da Sultan Selim'in başmimarı imiş.

-Bittabi,öyledir diye tamamladı, Muharrem kalfa.Memalik-i Osmaniye'nin en ulu mimarıdır.Ağırnaslı Sinan da derler.O sebepten Sokullu Mehmet Paşa da bizim külliye'nin yapımını Sinan'a havale etmiştir.İmdiye kadar meydana getirdiği eserler arasında; Bilcümle Osmanlı tebasının hayranlık duyduğu Süleymaniye Camii, Hasaki Külliyesi, Mihrimah Sultan Camii, Şehzadebaşı Camii, Cihangir Camii gibi eserler de mevcuttur.Bunlardan Süleymaniye Camii'ni, Sultan Süleyman kendisi için, Şehzadebaşı camii'ni, Saruhan Sancak Beyi iken 1543'te 22 yaşında ölen oğlu Mehmed için,Cihangir camii'ni ise Şehzade Cihangir için Mimar Sinan'a yaptırmıştı.El'an Edirne'de de

Sultan Selim adına eşi menendi olmayan bir camii inşaasına başladığı vakidir ve kubbesini öylesine büyük yapmış ki, Ayasofya'dan bile daha heybetli olmuş.Bittiğinde dünyanın engüzel camiisi olacağını söyleyenler de var.Ben bizzat duymadım ancak başka ustalardan işittiğime göre "Bu camii benim ustalık eserim olacak,bununla hitam bulacağım." diyormuş.

-Vayy be!O kadar büyük bir camii yapıyor demek.Ne işler yapmış,ölümsüz eserler meydana getirmiş.Onun gibi olmak isterdim doğrusu.Yarın bir gün ahirete göçüp gittiğimde arkamda böyle faydalı eserler bırakırsam şad olur,huzur bulurum.Düşünsenize camiye her gelen mimarına Fatiha okusa,hayır duaları etse daha ne!Hayır kapısı daim açık olur insanın,dedi Süleyman.

-Evet,Allahü alim öyledir, dedi Muharrem kalfa.Bunlar zor işler,büyük eserler vesselam.Yapabilmek herkesin harcı değil!Ruh lazım,inanmak lazım,gayretkeş olmak lazım.Bizlerede ne mutlu ki Payasımıza böylesine büyük bir külliye inşaa ediyor Koca Sinan.Onun emrinde çalışmak bizim için de emsalsiz bir payedir.şunu da iyi biliyorum ki bu Külliye'nin ve dahiyanındaki Kale'nin taşlarını kesen,taşıyan,harcını karan,duvarını ören,kapısını penceresini yapıp kubbesini koyan bizler, asırlar sonra hiç hatırlanmayacağız bile.Mamafih, eserin kendisinin yüzyıllarca varolması,ona bakanlarda hayranlık uyandırıp,medhiyelerini kazanması bile yattığımız yerde ruhlarımızı şerefyab eder.İnşaasında emeği geçenlere diyerek, bir Fatiha okurlarsa bile bizim için kafidir.

Kalfaları bu sözleri sarfederken, Ferhat ve arkadaşları içlerinden "Hayret yahu!Dışarıdan baksan kılığında kıyafetinden basit bir taş ustası sanırsın amma ne kadar bilgili,deniz deryabirisi.İnci gibi sözleri tek tek sıralıyor.Konuşurken insanı mest ediyor,allame misali insanın yüreğine işliyor kelamı." diyorlardı.Muharrem kalfanın kitap okumayı sevdiğini hatta molalarda kimi zaman küçük bir deftere birşeyler yazdığını görmüşlerdi.Acep ne yazıp çizerdi ki?İnşaatla mı alakalı idi?Bilemiyorlardı.Yoksa şiir mi yazıyordu?Yok canım,o kadar da değildir.Şiir yazmak kolayış mi?Hüner ister,lügat bilmek ister,görmüş geçirmiş olmak gerekir ve en mühimi yürek isterdi.Anadolu'da ve Rumeli'de bazı şiir ustalarının,şairlerin namını işitmişlerdi.Misal Yunus Emre,Ahmet Yesevi,Ali Şir Nevai,Kaygusuz Abdal,Ahmet Paşa,Necati,Şeyhi ve Ankara'da meskunHacı Bayram Efendi'nin isimleri kulaklarına çalınmıştı.Hacı Bayram hazretleri'nin tilmizi Akşemseddin hazretleri'nin namı ise tüm memlekete yayılmış,Osmanlı diyarında bilmeyen kalmamıştı.Vakti zamanında cihan padişahı Fatih Sultan Mehmet'in hocalığını yapmış,İstanbul'un fethi sırasında büyük sahabi Eyyüb-el Ensari'nin kabri şerifini istihare ile keşfetmişti.En iyi bildikleri şairler ise Fuzuli ile Baki idi.İmdilerde memleketin en şöhretli,şiirleri dillerde en çok dolaşan söz ustaları da onlardı zati.Ferhat aklındakini dile getiriverdi:

-Abi,sen belli ki okumuş yazmış,mürekkep yalamış birisin.Ne zamandır yanında çalışırım,böylesine bilgi küpü ve kitabi bir adem olduğunu anlamamıştım.Bu işle de geçimin için uğraşıyorsun besbelli.Buranın adamı değilsin,yüreğin aklın bambaşka alemlerde senin.Hem bazen görürüm,elinde küçük bir defter bir şeyler

karalıyor,yazıyorsun.Sanki şiir yazıyor gibisin.Sorması ayıp olacak
amma ne yazarsın abim,?

Muharrem kalfa,Ferhat'ın dediklerini dikkatle dinledikten sonra
bıyıkaltından gülümseyerek cevap verdi:

-Doğru bildin kardeşim,şiir yazıyorum.Aslında günlük de
tutuyorum.Gün gün başımdan geçenleri defterime kaydediyorum.

-Neden ki abi?

-Birgün ben toprak olup gidersem,benden sonra dünya hanına
gelenler olur ya bulup okurlarbelki diye.

-Okusalar ne olacak ki abi,diye sordu Ferhat merakla.

-Ne mi olacak?Belki diyecekler ki vay be bu dünyadan bir
Muharrem geçmiş,neler yaşamış neler.Hayatı meşakkatli amma velakin
o nispette de anlamlı,bir ereğe doğru imiş diyecekler.Allah u alim
okuyanlardan birisi bile benim hatıralarımdan nasibini alıp yaşamına
çekidüzen verir,daha iyi

bir adem olmaya gayret eder ise daha ne isterim ki!O vakit yattığım
yerde huzura erer,mutmmain olurum.Murat ederseniz,size yazdığım bir
dörtlüğü okuyayım?

Hep bir ağızdan,"Oku abi çok isteriz."dediler.Kalfa da ezberinden kelam
etmeye başladı:

- "Tama u hırsa uyup nefis ile
makhur olma,Rahatın zail
olur,nam-ı meşhur olma,
Sohbet-i arif-i billaha
eriş,dur olma,

Saltanat-ı mesned-i dünya ile mağrur olma."

Bu sözler karşısında hepsinin gözleri şaşkınlıkla açıldı,dumura uğramış gibiydiler.Ancak en çok Ferhat'ın kafası karışmış,düşünmeye başlamıştı.Meseleye hiç böyle bakmamıştı.İnsan yaşadığı günü bilirdi.Öldükten sonra hayatını bilseler ne olacaktı,bilmeseler ne olacaktı!Amma kazın ayağı öyle değildi.İçi içini yemeye başlamış,öldükten sonra hatırlanmak,yaptıklarım ile bilinmek güzel olmaz mıydı diye de sormaya başlamıştı kendi kendine.Hayal etmesi bile güzel gelmeye başladı.Sahi,Mimar Sinan'ın eserleri,Fuzuli'nin şiirleri asırlar sonraya kalsa,insanlar onları okuyup bir Fatiha okusa,tazimle yad etse kötü mü olurdu?Bilakis,mezarında iken yattığı yerini genişletecek kadar hayırla dua edilip,anılacak biri olacaktı belki de.Tabii,şunu unutmamak lazımdı; hayırla yad edilmek için hayırlı bir insan olmak lazımdı.Yani insanlara faydalı olmak, onlara iyilikle muamele etmek veyahut insanlara her daim yararı dokunacak bir kitap,bir çeşme,bir camii velhasıl eser vücuda getirmek gerekirdi.Düşünmesi bile güzeldi; "Payas'da bir Ferhat varmış." deseler ne hoş olurdu.Hatırlanmak,iyilikle yad edilmek ne güzel şeydi.Gece gündüz hayalini kurduğu adeta varoluş gayesi olmuş çiftlik kurma tasavvurundan vazgeçti.Çünkü hodbinlik etmiş olacaktı,şimdi

düşününce.Kime ne yararı olacaktı?Sadece kendi gönlü olacak diye o kadar hayvancığı çitlerin içinde hapsedmek gözüne çirkin göründü.Ben şair olmalıyım,okumalıyım,yazmalıyım,dedi.Geç kalmış sayılmam.Daha yaşıım onaltı onyedi.Tamam mektep görmedim,medrese bilmem ama okuma yazmam var şükür.Hem Külliye'nin inşaası da yakında bitecek inşallah.İçinde medrese de olacaktı.Belki de orada tahsil görür,bir alim ya da bir şair çıkardı.Niye olmasındı ki?İnsan istedikten sonra ve uğrunda gayret ettikten sonra olmayacak bir iş yoktu.Bu düşünce kafasına yatmıştı.Ciltler dolusu kitaplar okumak arzusu ile doldu içi.Bu fikrini akşama annesine ve ninesine açmaya karar verdi.

Ferhat'ın düşünceli düşünceli öylece dalıp gittiğiniz gören Muharrem kalfa "hayırdır Ferhat,dalmış gitmişsin?Ne düşünürsün bakalım?" diye sordu.

-Hiç kalfam.Öylesine dalıp gittim işte.Yaa abi bir şey sual edecem sana?

-Sor bakalım?

-Benden şair olur mu?Yaşıım onyedi olmuş.Okuma yazmam var amma o kadar.Kitapbilmem,lügat bilmem.Bu yaştan sonra medrese tahsili görsem alim olabilir miyim,şairlik edebilir miyim ne dersin?

-Neden olmasın,Ferhadım,dedi Muharrem kalfa.Yeter ki bu amaca dair bir niyetin ve çalışman olsun.Arkası gelir elbet be yiğidim.Gönlünü temiz tut sen.Sana destek olurum merak etme.Hem inşaamız bitince külliyesimizde mektep de medrese de ve dahi kütüphane de olacak zaten.Külliyenin yapımı nerdeyse yedi senedir

devam ediyor,ha bitti ha bitecek.Bir iki aya kalmaz son taşını da koyarız inşallah kardeşim.İlk talebeleri arasında sen neden olmayasın ki?

-Sahi mi abi?Çok mesut olurum.İmdiye kadar kitap okumak,birşeyler yazmak bana uzak işlerdi.Ama sen konuştuğça,Mimar sinan'ı tanıdıkça aklım başıma geldi.Hele o okuduğun mısralar yok mu,beni bambaşka bir aleme götürdü.Meğer ne kadar bedbahtmışım ben.Yeni yeni idrakediyorum.

Bunları dedikten sonra bir anda yüzü düştü,canı sıkıldı Ferhat'ın.Muharrem kalfa onun önce sevinip sonra üzülmesine anlam veremedi:

-Noğoldu kardeşim,neşveyle konuşurken bir anda Karadeniz'de gemilerin batmış gibi yüzün asıldı,kederlendin.

-Herşeyi güzel hayal ettik de abi.Bir şeyi unuttuk.Evin geçimini kim sağlayacak?Anam ile ninembenim elime bakar.Şu yaşlarında onları mı çalıştırayım?Beş altı senedir yani babam öldü öleli çalışıp eve ben ekmek getiriyorum.Vakıa,annem ile ninem örgü örüp halı dokuyarak geçimimize katkıda bulunurlar amma üçümüz ancak bir evi geçindirebiliyoruz.Ben çalışmaz isem çok sıkıntıya düşer,bunalırlar.Altından kalmazlar.Onlar çalışırken de zaten ben tahsil göremem.

-Üzülme be Ferhadım.Onun da kolayı var.Külliyenin inşası bitse de bak tersane var sahilde.Orda iş çok.Orada ben sana iş bulurum içini ferah tut kardeşim.Gündüz çalışırsın,akşam da hankah da tedrisattan geçersin.Ne dersin?

Bunu duyan Ferhat,sevinçten havalara uçtu.Öyle çok sevindi ki ne diyeceğini bilemiyordu:

-Abi çok çok sağol.Bak buna ben de tamam derim işte.Beni yoracak,zorlayacak ama olsun,istediğim olacak ya Allah'tan daha ne isterim ki!Her zorluğun ardından bir kolaylık vardır derler.Çalışıp didinecek emek vereceğiz ki bir yere geleceğiz değil mi?Allah razı olsun senden.

-Senden de,der Muharrem kalfa ve şu sözlerle tamamlar;

"Hak tecelli eyler ise her işi
asan eder, Halk eder esbabını
bir lahzada ihsan eder."

O gün işini başka bir mutluluk ile yaptı Ferhat.İçi sevinç ile dolmuş,akşamın gelmesini iple çekmişti.Paydos düdüğü çalınca eve gitmek üzere Süleyman ile yola çıktılar.Yol boyunca Ferhat şair olma hayalinden,Süleyman ise yeniçeri olmak istediğinden bahsedip durdular.İkisi de ömrünün baharında,helecanlı ve pürşevk çocuklardı.Gayeleri uğrunda gözüpek ve çalışkandıılar.Bu yaşlarına gelinceye kadar çok kereler istikbal hayali kurup vazgeçseler de artık olgunlaşmışlar,ne istediklerinibilecek rüşde ulaşmışlardı.Lamı cimi yok istediklerini yapacaklar,haylllerini gerçeğe dönüştüreceklerdi.Ferhat namlı bir şair,Süleyman ise merdane bir yeniçeri olacaktı.Nitekim,her ikiside maaile akşam yemeği sofrasında iken bu düşüncelerini dile getireceklerdi.Bakalım aile büyüklerine

cevap vereceklerdi?Hasbihal ederek giderlerken öyle dalmışlardı ki eve giden yola değil başka yola sapmışlardı.Neyse ki erken farkettiler de geri dönüp doğru istikamete yürüdüler.Ferhat,Süleyman'ı evine bırakıp ordan kendi evine giden patikadan ilerlerken,grup vakti girmiş ezan okunmak üzereydi.Eve vasıl olup kapıdan içeri girdiği vakit, anasıgilin ocak başında sıkma börek yaptıklarını gördü.Ne de severdi sıkmayı.Hele ki pekmezli olanı.Çocukluğundan beridir şekerli olan herşeyi severdi.Ele avuca sığmaz bir sıbyan iken, yufkanın arasına kuru incir koydurup sokum yaptırır,oyun onarken yavaş yavaş yemeye bayılırdı.Sofrada tepside hazır edilmiş sıkmasını yiyip ayranını içerken,konuyu açmanın tam vakti diyerek başladı konuşmaya:

-Güzel ninem,gözümün nuru anam sizlerle bir meseleyi konuşmak istiyorum.

Aişe nine ile Saliha hatun şaşkınlıkla birbirlerinin yüzlerine baktılar.Acaba ne oldu, diyedüşünüp,cevap verdiler :

-Tabii tabii oğlum.Söyle bakalım nedir muradın?

Ferhat lafa kestirmeden girmeye karar verdi:

-Ben bugün düşündüm,taşındım.Gündüz isteyken de Muharrem kalfa ile de meşverettebulunduk,tahsil görüp şair olmaya karar verdim.

Saliha hatun çokca şaşırıp biraz da bozularak;

-İyi de Ferhadım,güzel oğlum.Senin yaşın gelmiş onyediyeye.Evlenip aile kuracak vakte gelmişsin.Senin işin ev çekip çevirmek olmalı,ne

işin var evladım mekteple medrese ile taman?Hemsen mektebe gidersen evimizin geçimini kim temin edecek?Ne yer ne içeriz oğlum?

Bu cevabı duyan Ferhat çok üzülür lakin belli etmemeye çalışır.Muharrem kalfa'nın dediğini aynıyle nakleder:

-Şimdi çalıştığım Külliye inşaatı bir iki aya kalmaz biter inşallah, derler.O vakit Külliye'nin içinde hankah yani medrese de olacak.O medreseye gitmeyi düşünüyorum.Ha siz diyeceksiniz kisen oraya gidersen geçimimiz nasıl olacak?Onu da düşündük.Gündüz hemen sahildeki şu yeni tersanede çalışacağım.İş bitince de yakındaki medreseye geçip ders göreceğim.Böylece hem çalışmış hem de okumuş olacağım.

Saliha hatun:

-İyi de oğlum ikisi birlikte ağır gelmez mi,nasıl dayanacaksın?

-Dayanırım,birşey olmaz.Dert etmeyin.Çalışırım da tahsil de görürüm.Ben yapacağıma inanıyorum.Ola ki ikisi birden ağır geldi,beceremedim.Size and veriyorum ki medreseyi bırakıp yalnızca işe gideceğim,tamam mı?Kani oldunuz mu?

-Anlaşıldı,sen kararlısın,dedi Saliha hatun.Tamam,o vakit ne diyelim artık.Pekala,Tersane'de iş varmış?

-Evet,tersanede iş bulacak bana Muharrem abi.

Aişe nine :

-Siz herşeyi tamam etmiş,enine boyuna düşünmüşsünüz oğul.Bize de tasdik etmek düşer,diyerek gülümsedi.

Ferhat konuşmanın başında canı sıkıkınken, kendini keder denizinden kurtarıp felaha erdiren bu nihayet ile arzusuna nail olmuş,büyüklerinin rızasını da almıştı.Külliye'de gündüz ki yaptıkları sohbetin de verdiği hevesle anasına, babasından kalan bir kitabı sorar:

-Ana,babamın hep okuyup elinden düşürmediği bir güzel kitap vardı.Neydi ismi?Eşrefoğlu Ramimiydi,Rumi miydi neydi?Nerede o?

-Oğlum sen bir kere bile o kitabı merak edip elini sürmedin.Hayırdır oğul!Senelerden beridir ilk kez sorduğunu işitiyorum.Sende ki bu alaka beni pek memnun etti.Dediğin kitaba gelecek olursak,"Eşrefoğlu Rumi'nin Müzekkin nüfuz" adlı kitabıdır.

-Ana Müzekkin nüfuz'u okumak isterim.Kitabı verir misin?

Saliha hatun,"İvedilikle getireyim oğul" diyerek kalkıp,hemen yan odadaki sandukanın içinden kitabı çıkarıp oğluna uzatır.Ferhat,merak içinde kitabın sayfalarını çevirip okumaya başlar.Kitap,arapça yazılmıştır.Telif tarihi Hicretten sonra 852'dir.Ferhat'ın annesi mahalle kadınlarıile çokca sohbeta gitmiş,hocalardan ders almış,okumayı seven biridir.Kuran'ı da hatmetmiştir.Ferhatannesine sorar:

-Ana,Müzekkin nüfuz ne demek?

-"Nefisleri temizleyen" manasına gelir oğlum.

"Demek,nefisleri temizleyen demek ismi.O vakit,çok güzel ve tesirli şeyler yazıyor olmalı kitapta,"der içinden Ferhat.Ninesi bir köşede önündeki tezgahda halı dokurken,annesi de yarın ki yemek için hazırlık

yapıyordu.Kandilin kısık sarımtırak ışığı etrafa düşerken Ferhat,Müzekkinnüfuz'un sayfalarında kaybolmuştu bile.Bu kıymetli eserinde Eşrefzade Rumi; insanın doğuştan her türlü kötülüğü yapmaya eğilimli olduğunu ancak gayret edip nefis ile mücahede eder ise onun kötülüklerinden korunup arınabileceğini,iyi bir insan olma yolunda merhale merhale ilerleyebileceğini söylüyordu.Bir insan hayvandan bile aşağı olabilirdi mühim olan o halden kurtulma niyeti idi.Öyle ki nice insanın aklını kullanarak, nefsin mertebelerini aşıp kamil insan olabildiğini güzelce izah eder.Nefsin tabakalarını sayar,niteliklerini açıklar ve yükselmenin yolunu sarıh şekilde beyan eder. Ferhat, kitap elinde ilgiyle okurken göz kapakları ağırlaşp, kapanmaya başladı.Hafif hafif uykusu gelmişti.Esnemeye başlayınca annesinin ikazıyla uyumak için yatağına gitti.Başını yastığa koyup yattığında ise elinde hala kitap vardı.Sönmek üzere iken içine kor ateş düşmüş bir köz gibiydi artık.Ne çare ki,okumak iştıyakı içine düşmüştü bir kere.

Sonraki günler su gibi akıp geçti.Bulduğu her boş vakitte,çalışırken de her molada istisnasız okuma itiyadını edinmişti..Zamanla bu okumalara Muharrem kalfa,Süleyman,Veli ve hatta Payas'dan birçok genç de katıldılar.Öylesine sayıları artmıştı ki artık izin günlerinde bile sohbet meclisleri oluşturuyorlardı.Bazen bir şairin divanı,bazen bir alimin ilmi eseri, bazen de bir mesele üzerine muhavereler de bulunuyorlardı.Kimi vakit Davud-u Antaki hazretleri'nin "Tezkire-i Antaki"sinden sahifeler okuyup,tıp üzerine münaraza ediyorlar, kimi vakit de şiirlerinden bahis açıyorlardı.Herkes fikrini söylerken,düşünceler adeta havada çarpışan bulutlar

gibiydi.Karşıtlıklardan ve farklı düşüncelerden hakikate giden yolu görmeye başladılar.Adeta şu güzel vecizeyi doğruluyorlardı ;

“Bârîka-i hakikat müsademe-i efkârdan doğar.”

Bazı zamanlar içlerinden biri, seçtiği bir şiir ya da kitaptan metinler okurdu.Diğerleri dinlerlerve ne anladıklarını beyan ederlerdi.Bu genç güzel insanların yüreklerine tecessüs duygusu yerleşmiş,hayallerinin ufku ziyadeleşmiş,daha düne kadar tekdüze gördükleri anlamsız dünya artık

açılıvermişti.Bilhassa Ferhat için, bu tadı aldıktan sonra yeni kitaplar okumak hevesi daha daartmış,herşeyin önünde ve üstünde bir hal almıştı.Bilahare, parasından biriktirip müstensihlerden kitap bile almaya başlamıştı.Fuzuli'nin Divanı'nın bir kopyasını bulmuş,elinden düşürdüğü bir gün bile olmamıştı.Bazen sadece kitabın tezhiplerine,süslemelerine bakıp dokunarak vakit geçirdiği bile oluyordu.Öylesine aşık, öylesine tutkundu.Rastgele açıp okuduğu Fuzuli'nin ilk şiiri ise şöyleydi:

"Öyle ser-mestem ki idrak
etmezem dünya nedir? Ben kimim,
saki olan kimdir, mey ü sahba
nedir?"

Gerçi canandan dil-i şeyda için
kam isterem, Sorsa canan

bilmezem, kam- dil-i şeyda
nedir?

Vasldan çün aşıkı müstağni
eyler bir visal,Aşıka
maşuktan her dem bu istiğna
nedir?

Hikmet-i dünya vü mafiha
bilen arif değil, Arif oldur
bilmeye, dünya vü mafiha
nedir?

Ah u feryadın Fuzuli,
incidüpdür alemi, Ger bela-yı
aşk ile hoşnud isen gavgga
nedir?"

Şiiri okuduktan sonra düşünmeye başladı.Fuzuli ne diyordu bu beyitlerde?Maksadı ne idi,ne anlatmak istiyordu?Kendince anlamaya çalıştı; Öyle sermestem ki derken öyle sarhoşum ki dünyayıbile idrak edemez olmuşum,kim olduğumu ne olduğumu nasıl bu kadar

kendimden geçtiğimibilemiyorum, diyordu.Sevgiliden divane gönül için mutluluk isterken,ola ki sevgili sorsa bu divane gönlün için istediğin nedir onu da bilmezem mi,"demek istiyordu.Bu nasıl işti,bir insan ne istediğibilmez miydi?dedi,Ferhat.Yine de hoşuna gitmişti kendince meale devam etti; "Madem ki birkerecik olsun sevdiğine kavuşmak aşğın özlemine,vuslat arzusunu dindirecek,e peki maşukun her daim bu kendini geri çekmesinin,kaçmasınının manası nedir?Dünya ve dünya ile alakalı herşeyi bilen arif değildir,arif o kişidir ki ne dünyayı ne içindekileri bilmeyen,onlarla ilgilenmeyendir.Ah

u feryadın Fuzuli,bütün alemleri üzer,kederlendirir.Aşkın başına açtığı belalardan hoşnud isen eğerbunca inlemen,ağlaman,şikayetin neyin nesidir?"

Tabii o böyle anlamıştı,belki de görünenin ardında görünmeyen başka manalar vardı,kimbilir.Bir bilene sormak gerekti.Sözün inci sayıldığı bir devirde yaşıyorlardı.Bunca kıymetlikelamı herhalde öylesine kağıda dökmemişti Fuzuli değil mi?Bizlere anlatmak istediği bir meramı,bir derdi vardı.Düşündükçe hayreti artmış,içindeki tutku ateşi körüklenmişti.Lakin bu bir sevgiliye,müşahhas birine değil bilakis söz ülkesinin güzelliğine,bilinmezliğine karşı idi.Şiiri bir kolye misali görürsek eğer, beyitleri meydana getiren sözler de birer inci sayılmazlar mıydı?İşte incinasıl çok kıymetli ise sözler de öylesine bahaya sahip,göz kamaştıran zarafet ve incelikte idiler.Fakat bu değeri bilen pek azdı.Çoğu insan, dünyanın geçici aldangaçları ile ömrünü harcarkenmana dünyasının farkında bile değildiler.Ferhat ise söz

ülkesini keşfetmiş,henüz kapısını araladığı bu alemin çiçeklerine, ağaçlarına, kurduna, kuşuna, göğüne hayran kalmıştı.Bu zamana değin nasıl olur da sözün dünyasına bigane yaşamışım, diye kendi kendine hayıflandı.Yine de çok geç olmadığını, hayat yolunun başında olduğunu düşünüp,artık her günün değerini bileceğine dairkendine söz verdi."İki günü birbirine müsavi olan ziyandadır." Hadis-i şerifinden ibret alarak yaşayacak idi bundan sonra.Okuyacak,yazacak,yeni şeyler öğrenecek, pişecekti. Tıpkı kendisine tesir eden şairler,müellifler misali.O da yazacak,inci nispetinde sözleri biraraya getirip ölümlü dünyada ölmez eserler bırakacaktı.Artık yolunu çizmişti,rüzgarın önünde savrulan yaprak olmayacak,aksine murad ettiğine götüren rüzgar vasıtasıyla yolunu bulacaktı.

Takvimler hicretten sonra 982'yi ,günlerden cumayı gösteriyor idi.Güneşli sıcak bir yaz sabahıydı.Külliyenin inşaaası büyük ölçüde hitam bulmuş,artık hizmete açılacak hale gelmişti.Bu nadide yapı; Büyük vezir Sokullu Mehmet Paşa'nın maddi manevi yardımı, Başmimar Sinan'ın akli ve gayreti, yamağından ustasına dek yüzlerce kişinin emeği ile ihdas olmuştu. Sıra isim verme meselesine gelince, bu işte en büyük payı olan Sokullu Mehmet Paşa'nın adının külliye ile beraber ebedileşmesi münasip görüldü.Artık O,Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi idi.Payas halkı da bunu yerinde bulmuş,gönülden takdir etmişlerdi.Çünkü Sokullu Mehmet Paşa,devleti çöküşten kurtaran,akıllı,atufetli ve fehametli bir vezirdi.Kıbrıs üç yıl evvel onun gayreti ilefethedilmiş,Devlet-i Aliyye'nin bir parçası olmuştu.Ancak çok değil beş sene sonra bir meczup mu yoksa suikastci mi olduğunu anlayılamayan biri tarafından şehit edilecekti.Bu vahim hadise, Devlet

için büyük bir kayıp,halk için ise çok sevdikleri ulu bir vezirin yitip gitmesi idi.Payaslılar da Külliyelerinin de banisi, bu büyük devlet adamının kaybı üzerine,kalplerinde derin bir keder ve acı hissedeceklerdi.

Külliye'nin açılış günü Payas,İskenderun,Antakya dahil Hatay yöresinden birçok kişi gelmiş,bu mühim eserin küşadına şahit olmak istemişlerdi.Tabii ki o gün orada Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nin imarında emeği geçen başta Muharrem kalfa olmak üzere Ferhat,Süleyman,Veli ve dahi birçok işçi,kalfa ve usta da bulunuyorlardı.Taş kesicilerinden taşıyıcılarına,duvarcılardan harççılara,marangozlardan hattatlara değin her meslek erbabı orada idi.Bir çoğunun senelerdir,Ferhat ve arkadaşlarının ise aylardır emek verdiği bu kıymetli yapının tamama ermesi,onları yürekten mesrur etmiş,kalpleri heyecandan uçacak gibi olmuştu.Başmimar Sinan efendi ise Edirne'deki Selimiiye camii inşaatına rağmen işi gücü bırakıp, Payas'a vasıl olmuş,açılışa son anda yetişebilmişti.Ordaki cami yapımının ise pek yakında nihayete erip tamamlanacağı söyleniyordu.Evvela, belagati kuvvetli bir hocanın dokunaklı sesiyle Kur'an okumasının ardından lokmalar dökülmüş,türlü tathıllar yenilip şerbetler içildikten sonra merakla beklenen safha gelmişti.Arasta'nın mündebic olduğu Han'ın taç kapısının üstüne kitabe yerleştirilecekti.Kitabede ne yazdığı çoğu kişinin merakını celbetmişti.İyi bir taş oymacısı ve hattatın iştiraki ile ortaya çıkmış, divani hatla hakkedilmiş kitabede şu sözler yazıyordu:

“Alemin kendisi ile övündüğü ve güzel ahlak sahibi Süleyman’ın oğlu Sultan Selim’in veziri; Bu fani dünyanın geçici olduğunu anladı ve bayrağının daimi olamadığını ve bu dünyanın mihnetlerde bir cehennem olduğunu görerek; Allah rızası için bu hanı yapıp vakfetti ve böylece daha dünyada iken ahiretini mamur eyledi. Allah bu emsalsiz hayrı kabul ede, doğrusu bu ki böyle hayrı herkese nasip etmez. Bu eserin sahibi tarih düşürüp dedi: ben Allah rızası için bu hanı yolcularına vakfettim.928H./1574M.”

Başta Mimar Sinan olmak üzere Muharrem kalfanın,Ferhat'ın,Süleyman'ın,birçok kişinin gözlerinden yaşlar boşanmış,tahassüs olmuşlardı.Aylarca,yıllarca çalıştıktan sonra Külliye'nin tamamlanması ve açıldığını görmek onlar için ne büyük devletti!Eserleri ile ne kadar övünseler azdıbile.Hakikaten de öyle bir eser vücuda getirmişlerdi ki değil elli yüz sene, asırlarca ayakta kalacak,Payas'a yolu düşenlerin ilk ziyaretgahı olacaktı.Tabii ki, ne Ferhat ne Muharrem kalfa ne dediğerleri bunu bilemezlerdi.Belki Mimar Sinan tıpkı başka eserleri gibi Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nin de yüzyıllarca hükümferma olacağını hissetmişti.Her sanat eseri sahibinden izler taşırdı.İşte Külliye'de Mimar Sinan'ın mührünü taşıyordu.Yüzyıllara meydan okuyan,içinde nice hacıların,yolcuların konuk olduğu,mektebinde sıbyanların,medresesinde talebelerin yetiştiği,arastasında alışverişlerin yapıldığı bu naçiz eser bugün de ayaktadır.

Kitabenin yerleştirilmesinden sonra hep birlikte yürüyüp, Külliye'nin ortasında inşa edilmiş olan Dua Kubbesi'ne gelmişlerdi.Eller semaya kalkarken, yürekleri de bir olup Allah'a

yakararak, Külliye'nin hayırlı ve bereketli olması için dua etmişlerdi.Bugün hala arasta esnafı, mezkur adeti devam ettirmektedir.Ahali, bu abidevi mekanın senelerce daha Kaffe-i müslimin'e hizmet vermesive hacılara istirahatgah olması için niyaz etmişlerdi.Bütün bu manzaraya Camii'nin avlusunda yer alan asırdide zeytin ağacı da şahit olmuştu.Külliye inşaa edilirken bilerek bu yaşlı zeytin ağacının avlu içerisinde kalması sağlanmış,bereket ve huzur getireceğine inanılmıştı.Görmek isteyenler için, hala Zeytin ağacı camii avlusunda bulunmaktadır.Açılış bitip herkes evine dağıldıktan sonra Ferhat,Muharrem kalfa ve Süleyman Külliye'de dolaşmış,camiide namaz kılıp dualaretmişlerdi.Biraz cami avlusunda oturup sohbet ettikten sonra Ferhat ile Süleyman, Muharrem kalfa'yla vedalaşıp evin yolunu tuttular.Yolda iken bundan sonra yapacakları üzerine konuşup,fikir alışverişinde bulundular.Böyle yapmayı çok seviyorlardı.Ne de olsa "Danışan dağlar aşardı."Bu sayede nice yanlışlarından dönüp doğruyu bulmuşlardı.Ferhat,mutad olduğu vechile Süleyman'ı yol üstündeki evine bırakıp,huzurgahına doğru yürürken aklında yapacakları,yüreğinde ise okuyup muteber bir insan olmak heyecanı vardı.Mutlulukla bahçenin tahta kapısından içeri girdi,çiçeklereve ağaçlara umutla bakıp içinden birşeyler söyledi.O küçük ama huzurlu yuvasından girince de anasına ve ninesine başka bir neşeyle sarıldı,gözlerinden öptü.Akşam olup da başını yastığa koyunca da aklında yepyeni hayaller vardı.Yüreği ise ümitle dolmuş,geleceğe dair heves ve heyecanlı duygularla sarmalanmıştı.Süleyman Külliye'den sonra tersanede işe başlamış ancak bir vakit sonra işi bırakıp Payas'da derbentçi olmuştu.Asıl hayali

yenici olmak ise de babasını öyle birbaşına yalnız bırakmaya yüreği el vermedi. Onun yerine Payas'ı ve sakinlerini hırlıdan, hırsızdan, eşkiyadan muhafaza etmek için derbentçiliği seçti. İyi de yaptı. Ahali onu bu yeni işinde çok sevdi ve benimsedi. Birkaç sene sonra da ehl ü iyal e karışıp düzenini kurdu. Babasına verdiği sözü tutup o ölünceye kadar hiç yanından ayrılmadı. Kankardeşi Ferhat ve Muharrem kalfa ile olan irtibatını hayatı boyunca sürdürdü.

Muharrem kalfa'ya gelecek olursak; okumayı ve yazmayı çok seven bu yalnız insan ise Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi nihayete erdikten sonra, Adana'ya geçip oradaki bir iki imar işinde çalıştı. Behemehal, Ferhat ve Süleyman ile olan bağını koparmadı. Mektuplar yazmaya ve haberlerini almaya devam etti. İlerleyen yaşında, hep yapmak istediği o işi yapmıştı. Bir kitapçı dükkanı açıp hem müstensih hem de mücellit oldu. Bazen ısmarlanan kitapları güzel yazısı ile kağıda döktü. Çoğu zaman ise eskiyip solmaya yüz tutmuş, yaprakları kopmuş ve ciltleri birbirinden ayrılmış birçok kitabı yok olmaktan kurtarıp, harikulade tezyinatlarıyla ve ciltleri ile yeniledi, ömürlerine ömür kattı. Belki bugün elinize geçen yazma eserlerden birinde onun emeği vardır. Hiç ailesi olmadı, zaten yalnızlığı da seviyordu.

Ferhat, Külliye tamamlandıktan sonra dediğini yaptı ve Muharrem kalfa'nın aracılığı ile tersanede bir iş bulup çalışmaya başladı. İş çıkışında ise derhal Külliye'ye geçip medresede akşam derslerine katılıyordu. Tam beş senelik bir tahsilden sonra icazet alıp, Hatay

sancağında katip oldu.Lakin o şiir yazmak ve ismini duyurmak arzusunda idi.Bütün bunları yapabilmek adına

Payitahta yani İstanbul'a gitti,Saray'da memur oldu.Orada da evlenip çocuk çocuğa karıştı.Üsküdar semtindeki evinde yalnız kaldığı vakitlerde de şiirlerini yazmaya devam etti.Bunları bir divanda birleştirip istinsah ettirdi.Şiirleri,Anadolu'nun dört bir yanına ulaştı.Okuyanlar bu ismi ilk defa duysalar da kaleminin kudretli olduğunu anladılar.Şiirlerin sahibinin gönüllerinde yer etmesi de zor olmadı.Ferhat muradına ermiş,gayesine nail olmuştu.

Bu üç samimi ve temiz yürekli arkadaş uzun seneler birbirleri ile mektuplaşıp bazen de ruberugörüşerek dostluklarını sürdürdüler.İyi kötü günlerinde birbirlerine destek olup,hal hatır sormayı elden bırakmadılar.Mesafelerin yarenliğe mani olmadığı devrin insanlarıydılar,mühim olan uzaklık değil gönüllerin yakın olması idi.Bugün Ferhat'ın,Muharrem kalfa'nın,Süleyman'ın ebedi istirahatgahları nerededir bilinmez, lakin onların birlikte emek verip meydana getirdikleri Payas'ın göznuru,Ülkemizin incisi Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi hala ayaktadır.Onların isimleri de işte bu naçiz eserle beraber hem dillerde hem de yüreklerde yaşamaya devam edecektir.Külliye'nin ve diğeryapıların yapılmasında emeği geçen başta Sokullu Mehmet Paşa olmak üzere,Mimar Sinan'ın ve ismi meçhul nice insanımızın ruhu şad olsun,toprakları bol olsun.Huzur içinde uyusunlar.Baki'nin ketebesini olan bir beyit ile hikayemize son verelim:

"Cihan fanidir,onda vefa yoktur,
Baki olan sadece O (Allah c.c)'dur,kalan
herşey fanidir."

AMATÖR YAZAR

GEÇMİŞİN PUSULASI

Batmak üzere olan güneşin sıcaklığı, yavaştan etkisini kaybetmiş; yerini tatlı bir rüzgâra bırakmıştı. Eftal ise babasıyla yıl sonu balosu için tartışmış, sinirlenmiş, odasının camından Payas'ın yanan ışıklarına bakıyordu. Artık yaşadığı evde istenmediğini, fazlalık olduğunu düşünüyordu. Doğru olmamasına rağmen bu düşünceler onu oldukça rahatsız ediyordu. Bir şekilde insanların saygısını toplaması gerekiyordu ama nasıl? Nasıl artık ona çocuk muamelesi yapmalarını engelleyebilirdi? Babasının o muhteşem ve kimsenin girmesine izinvermediği çalışma odasına girip birkaç şeyi kurcalasa fena olmazdı herhalde.

Annesi, babası ve erkek kardeşi aşağıda yemek yiyordu. Bu iyi bir fırsat olabilirdi. Herkesindikatini çekecek bir şey yapabilirdi şimdi. Kapıya doğru parmak uçlarında usul usul yürüdü. Ancak bu kadar önem verilen bir odanın kapısının kilitli olmayacağını düşünmek büyük bir ahmaklıktı. Fakat biliyordu ki babası bütün anahtarları tek bir yerde, paltosunun cebinde tutardı. Ses çıkarmamak için verdiği çabayı babasıyla konuşmaya verse belki baloya gitmesine izin vermesini sağlayabilirdi. Sessizce anahtarları aldı, tekrar yukarı çıktı. İkianahardan sonra doğru anahtarı bulup açtı.

İçeri girdiğinde ağır bir toz kokusu sızlattı burnunu. Aslında burada kurcalanacak çok şey yok gibiydi çünkü her yer kalın kitaplar,

mürekkep kutuları ve raflarla doluydu. Babasının yaptığı işi tam olarak kimse bilmiyordu zaten ama bilimi ve bilimle uğraşmayı sevdiğini bilmeyen yoktu. Yine de masanın başına geçti. Çekmeceleri açmaya başladı. En attaki çekmeceyi açınca bir pusula buldu. Bu pusula dedesinin ona ölmeden önce hediye ettiği pusulaydı. İşler şimdi karıştıyordu çünkü bu pusula üç yıl önce bisikletten düştüğü zaman paramparça olmuştu ya da en azından babası ona öyle söylemişti. Acaba ona benzer bir başkapusula mıydı? Ama hayır, arkasında kendininkinde de olan ağaç resmi vardı. Bu imkansızdı, pusulada tek bir çatlak ya da yapıştırma izi yoktu. Her şey o kadar saçmaydı ki...

Bir yandan da acele etmek istiyordu çünkü babası her an gelebilirdi. Sonuçta babasının

çalışma saatine, on bir çeyreğe-her gün istikrarlı olarak bu saatte çalışmaya başlardı- en fazla üç dört dakika kalmıştı. Pusulayı cebine koyup odadan çıktı. Anahtarı aldığı yere bıraktı. Her şeyi o kadar özenle yaptı ki kimse anlamayacaktı. Odasına kapanıp yatağına oturduğunda saaton bir çeyreğe varıyordu, pusulayı açtı, yelkovanın sesi büyük bir patlamaymış gibi ses

çıkardı. Etrafta bir ışık koptu. Vücudunda hissettiği garip acının tarifi yoktu. Gözünü açtığında odası yoktu karşısında. Etrafta bir kaos, bir gürültü... Kutlama mı kavga mı

anlamadığı şeyler dönüyordu. Bir sokağın ortasındaydı. Neler olduğunu anlayamıyordu.

Bayılmış olabileceğini düşündü -hoş, bayılsa bile sokakta ne işi vardı- biraz yürüdü, evlerini aramaya çalıştı ama ne evi ne annesini ne de başka tanıdık hiçbir şey yoktu ortalıkta. Bir teyzegördü kaldırım

kenarında. Gidip sormak istedi ama teyze yüzüne iğrenmiş gibi bakarak ondan uzaklaştı. Yerde bir gazete parçası buldu. Eline aldı, gazetede şöyle yazıyordu: “HATAY DEVLETİ TARİHE KARIŞTI! HATAY ŞANLI BAYRAĞIMIZ ALTINDA!” Gözünü sağ üste doğru çevirdiğinde 30 Haziran 1939 tarihini gördü. Ya birilerinin eski gazete kupürlerine ilgisi vardı ya da...

Sokağın sonunda bir delikanlı duruyordu. Elindeki gazete kağıdını ona gösterdi. “Ne zaman çıktı bu?” diye sordu.

“Daha bu sabah çıktı. Ben de o gazetede çalışıyorum. Sen buralı değilsin gibi? Kimsin sen, nerelisin?”

Fransız askeri henüz orayı terk etmediğinden bu endişesi ve ardı arkası kesilmeyen soruları.

“Bak, bilmiyorum buraya nasıl geldim ama biz şimdi 1939’da mıyız?”

“Vah vah. Bu genç yaşında hastalanmış kızcağız. Var mı tanıdığın, anan, baban? İsmi nesenin?”

“Eftal benim adım. Ama benim gitmem lazım bana yardım et lütfen.” “Ben de Süleyman. Kimin kimsen yok mu be bacım?”

“Var ama burada değiller, yani buradalar da burada yoklar. Aman, çok karışık. Anlatsamınan deli sanırsın beni.”

“Vallahi çok karışıkmiş bir şey anlamadım ben bu işten. Bu arada kalacak yerin var mı?”“Aslında yok ama evime gitmem lazım, nasıl gideceğimi bilmiyorum.”

“Sen hele gel bize bir bakalım, anam sana bir tas çorba içirsin, sonrasını hallederiz.”

Başta gitmek istemedi, evine geri dönebilmek için bir şeyler yapmak istiyordu ama zamandageçmişe giden biri geri nasıl dönebilirdi ki?

Eve girdikleri an bu kadar sıcak karşılanmayı beklemiyordu Eftal. Evet, Hatay’ın insanı

misafirperverdir ama yolda bulduğu bir kızını eve getirince de bu denli samimi olunamaz diyedüşünmüştü. Süleyman’ın annesi Şükriye sanki kendi kızımıymış gibi sevmişti Eftal’i.“Bir tabak daha alır mısın kızım?” dedi narin sesiyle.

“Olur, ellerinize sağlık.” Akşam yemeğine de çağrılmadığı için midesi kazınıyordu. Karnını doyurunca durumun ciddiyetini daha iyi kavrayabilirdi belki.

“Annenin, babanın adı ne kızım? Süleyman bir şeyler söyledi içerde ama.”

“Babam Yavuz. Annem de Narin. Burada, Payas’ta yaşıyoruz aslında ama çok garip şeyler oldu.”

“Anladım yavrum. Sabah olsun hayrolsun, ben sana yatak hazırlayayım.” Pek tatmin olmuş benzemiyordu aslında.

Sabah oldu, saatler geçti, hava karardı ama hala değişen bir şey olmadı. Yine farklı bir zaman dilimindeydi Eftal. Artık evde öylece oturup beklemek istemiyordu. Şükriye'ye Süleyman'ın nerde olduğunu sordu. Dün söylemişti halbuki, o gazetede çalışıyorum demişti. Acaba ne olarak çalışıyordu? Sonuçta daha kendisi gibi on sekiz yaşlarındaydı.

“Peki nerede çalıştığı yer? Uzak mı çok, gidebilir miyim yani?”

“Yok kızım ne uzağı. İki sokak ötede hemen. Sor, söylerler sana ya da istersen ben geleyim.”

“Yok yok sağ olun, zahmet verdim zaten yeterince. Belki akşam gelmem, tekrar teşekkür ederim. Kendinize iyi bakın.”

Evden çıkmadan önce pusulayı tekrar kurcalamıştı ama işe yarar bir şey bulamadı. O yüzden Süleyman'ın yanına gidip her şeyi anlatmaya karar verdi.

Gazetenin binasından içeri girdi. Süleyman'ı göremedi, gidip masada oturan adama sordu: “Süleyman burada çalışıyormuş sanırım, nerede çağırabilir misiniz?”

“Süleyman Haktan'ı mı diyorsun? Allah Allah, aylardır burada çalışır da yavuklusundan başka geleni olmazdı, ondan şaşırdım.”

Haktan mı? Süleyman Haktan, Payaslı, 18 yaşlarında...

Yoksa... Yoksa bu Süleyman dedesi olan Süleyman Haktan mıydı? Her

şey şimşek gibi kafasında çakmaya başladı. Yıl 1939 ve buçocuk 18 yaşlarında. Dedesi de 93 yaşında ölmüştü, hepsi uyuşuyordu.

“Yavuklusu mu? Yavuklusu kim peki, ismi ne?”

“Gülümser. Aman diyim kızın anası babası bilmez ha kulaklarına gitmesin.”

Gülümser demek... Gülümser babaannesinin adıydı. Akıl almaz gibi duruyordu ama gerçekten de dedesiydi, onun evinde yatmış uyumuştı. Gözünden süzülen yaş elindeki pusulaya damladı. Saat ise on bir çeyreğe yaklaşıyordu. Dün gece tam da bu saatlerde gelmişti buraya. Belki tekrar aynı şeyler olursa geri dönebilirdi. Ancak o bunları düşünürken saat on bir çeyrek olmuştu bile. Yine aynı ışık, aynı acı, aynı tuhaflık...

Bir süre sonra gözünü akıl almayacak bir sesle açtı. Ama bu dünkü gürültüden çok farklıydı, çok daha sesli ve çok daha korkutucuydu. İnsanlar kaçıyordu, ortalıkta her şey birbirine karışmıştı. Garip ve eski giyimli insanlar, atlar, develer, silahlar, kılıçlar...

Olayın ne olduğunu anlamak için koşturan yüzlerce insanın arasına karışıp koşarken yan binadaki komşularını gördü. Ama bu kadın 2022'deki komşularıydı, yani 1939'dan değildi. Ne olduğunun farkına varamadan önüne düşen bir cansız adam bedeniyle kendine geldi. O da çılgılık atıp herkes gibi kaçışmaya başladı. Ancak herkes olduğundan çok farklıydı sanki.

Adeta bir film setinden kaçmış gibiydi çoğu. Çoğu da kendi gibi, yani yaşadığı zamandaki gibi giyinmişti. Akli durmak üzereydi,

sinirden kulaklarına kadar kıpkırmızı olmuştu. Her şeyin kötü bir kâbus olduğunu öğrenmesi şu an onu ne kadar da mutlu ederdi.

Uzakta bir yerde Süleyman'ın kafası belirdi. Ona doğru koşup her şeyi anlatmak, dedesiolduğunu, aslında gelecekte geldiğini söylemek istedi. Ama kendini sadece kollarında ağlarken buldu. Nefesini kısa bir süre içinde toparlayıp konuşabildi nihayet.

“Neler oluyor? Bunlar kim, her şey çok karıştı!”“Şimdi zamanı değil, gel benimle.”

Onu tutup camları kırılmış küçük bir dükkâna soktu.“İki dakika da olsa burada güvende oluruz.”

Süleyman epey endişeli görünüyordu aynı zamanda da kendi kendine bir şeylermırıldanıyordu.

“Böyle olmaması lazımdı. Bu imkânsız. Nasıl olabildi bu!”“Benim sana bir şey söylemem gerek Süleyman.”

“Ne diyorsun kız sen dur bir?” “Sana bir şey sorabilir miyim?”

“Bak vallahi Şu an ne yeri ne zamanı. Çok ciddi Şeyler dnyor burada. Halledelim Şu işi,hastaneye gtreceğim se...” Lafı, Eftal’in sorusuyla ağzına tıkıldı.

“Bu pusulayı biliyor musun?”

Sleyman’ın faltaŐı gibi açılmış gzleri, aslında cevabın “evet” olduğunu anlamak iinyeterliydi.

“Sen kimsin? Bu pusula sende ne geziyor? Casussun sen, evime aldım bir de seni! Hay kafama tkreyim! Bitmediniz bir trl. Birebir aynısını yapmışlar pusulanın! ldreceğimseni!”

Sleyman’ın stne doğru geldiğini grnce yapabileceği başka bir Şey kalmadığı iinsadece bağırdı.

“Ben senin torununum!”

“Ne demek torunum? Dalga mı geçiyorsun sen benimle?”

“Her Şeyi biliyorum. Pusulanın ne işe yaradığını, her gece on bir çeyrekte zamanda yolculukyapılabildiğini... Bu pusula senin pusulan. Sen bana bırakmıŐsın.”

Etrafı derin sessizlik aldı -o sırada dışarıda var olan hengme ikisinin de kulağına fısıltı gibigeliyordu-

“Sen, sen ciddi misin? Ama mmkn değil nk sen yedinci kuŐaksın. Benden bir sonrakikuŐak, bunu yok etmeliydi. Benim sana bunu vermiş olmam imknsız.”

“İnan o kadar bilgim yok, babam bana senin verdiğini söyledi. Ama şu an sanırım daha önemli sorunlarımız var. Dışarda ne oluyor?”

“İşte senin anan ya da baban pusulayı yok etmediği için yaşanıyor tüm bunlar. Tarih karmaşası... Payas için önemli olan tüm tarihler birbirine karıştı, MÖ.333, 1517, 1939 vesenin yaşadığın yıl. Bunun olmaması gerekiyordu, düzeltemeyiz asla...”

“Bir saniye, babamın mı yok etmesi gerekiyordu yani?”

“Oğlum mu oldu benim? Başka çocuğum var mıydı peki” Gözleri doldu, sesi titriyordu.

“Evet sadece bir oğlun var. Ama bunları sonra konuşsak olur mu? Babamın mı yok etmesigerek pusulayı?”“Evet, yani bilmiyorum bunlar yaşanmadan önce o pusulanın yok olmuş olması gerekirdi. Şimdi yapsak fayda eder mi... İnsanlığın sonu gelecek, buradan kimse sağ çıkamayacak.

Hiçbir şey olmasa Yavuz Sultan'ın askerleri var. Anlatmak imkânsız olacak.”

Onca zaman tarih derslerinde bahsedilen padişahlardan biriyle aynı ilçedeydi şu an. Nedüşünse ne dese gerçekten saçma geliyordu ama tüm bunlar gerçektir.

“Babamı bulmamız lazım. 2022 de var demiştin değil mi? Hem az önce komşumuzugördüm, o varsa babam da buralarda bir yerlerdedir.”

“Camdan kafanı bir uzatsana. Nasıl bulacağız babanı? Adım attıktan sonra yarım saat içindeölmezsek şükret.”

“Denemek zorundayız. İki türlü de öleceksek en azından bir şey için çabalarken ölelim.”

Yapacak başa bir şey yok gibiydi. Kız

haklıydı, torunu...“Tamam. Deneyelim en

azından.”

Dükkândan çıkıp yokuşu da çıkmaya başladılar. Yokuş, aşağıya göre daha sakindi. Tabii buna sakinlik denirse. Gözleri bir yandan da Yavuz’u arıyordu. Sokaklar ne kadar değişmiş olsa da Eftal doğru yolda olduklarından emindi. Oturdukları eve gittiklerinde -tabii babası hala oradaysa- her şey düzelecek diye umuyorlardı.

Şaka gibi gelecekti ama yürürken bir Pers askeri üstlerine doğru geldi. Süleyman cebinden çıkardığı çakısını savurmaya başladı. İkisinden biri tam yara alacakken arkadan biri ateş etti. Bu, Eftal’in gördüğü komşusuydu.

“Kızım ne oluyor şunlara bak? Yaşlılıktan hayal görüyorum desem o da değil. Allah’ımaklıma mukayyet ol!”

“Sakin ol teyze. İki sokak aşağıda bir dükkân var, kimse girmemiş içeri. Oraya git ve bekle.Sadece bekle tamam mı?”

Kadın koşturarak denilen yere gitti. O sırada Eftal, evlerine yakın bir sokakta olduklarınıanladı. Yaklaşık beş dakika daha yürüdükten sonra o gösterişli evlerinin yerinde ufak bir kulübe vardı. Evin orada

olabileceğini düşünmüştü çünkü babası oturdukları evin çok eski olduğunu söylemişti. Zaten haklıydı, Eftal'in odasının duvarlarından ara ara dökülmeler oluyordu. Ama şimdi karşılarında minik bir kulübe vardı sadece.

“Buradaydı evimiz. Muhtemelen buralardadır babamlar da. Bulabiliriz.”

“İnşallah. Ayrılmadan gezelim zaten tanımıyorum babanı, yani oğlumu... Aşağıdabirbirlerinin işini bitirirler sonra yukarı çıkarlar askerler. Çabuk olalım.”

Eğile eğile, sessizce gitmek zorundaydılar. Zaten tüm yol duvar kenarlarından gelmişlerdi. Etrafta ne babası ne annesi ne de kardeşi görünüyordu. Kulübenin sağındaki ağacın altından sesler geliyordu. Bir kadın ve çocuk ağlıyordu, ortadaki kalabalığın ve karmaşanın sesi arasından Eftal'in dikkatini çeken bu sestti. Koşarak oraya doğru gittiler. Hem temkinli hemendişeliydiler. Süleyman elindeki çakıyla bir hışımla dönünce Eftal bağırdı.

“Dur! Anne!”

Boynuna atladı, kardeşini öptü kokladı. Babası yanlarında yere uzanmıştı, kanaması vardı. Yaralanmıştı anlaşılın. Koşup kafasını tuttu, Süleyman herkese öylece bakıyordu. Yavuz'a doğru eğildi o da. Yavuz tanımıştı babasını.

“Fotoğrafta gördüğümde daha yakışıklıymışsın baba.” Buruk bir gülümsemesi vardı, nefes almak da güç duruma gelmişti. Narin Eftal'e sorular sorup duruyordu, kardeşi çok korkmuştu.

“Baba neden yaptın bunu? Neden yok etmedin! Hepsi senin yüzünden oldu!”

“Sen gizlice pusulayı almasaydın bunlar olmayacaktı! Ben her şeyi sizin için yaptım, bilimiçin yaptım!”

Süleyman sinirlenmiş görünüyordu.

“Ne demek bilim için yaptım? Bu pusulayı senin yok etmen gerekiyordu Eftal’e ulaşmadan önce. Eftal o pusulayı bulsa da bulmasa da er ya da geç bunlar yaşanacaktı. Çok vaktimiz yok, pusula yanımızda. Sadece sen yapabilirsin.”

“Ama gece yarısındayız. Hep on bir çeyrekte oluyordu bunlar. Şimdi olacak mı?” dedi Eftal.

“Zamanda yolculuk yapmıyoruz. Bunu sağlayan makineyi yok edeceğiz. Sorun yaratacak birşey yok gibi, denememiz lazım. Pusulayı ver.”

Eftal iç cebinden pusulayı çıkardı Süleyman yaralanmış eliyle aldı. Yavuz’un yanınaçöktüler. Yapması gereken sadece bir taşla onu ezmekti.

“Baban olduğuma göre sana nasıl yapman

gerektiğini söylemişimdir.”“Biliyorum,

söylemiştin.”Yavuz babasının boynuna sarıldı,

gözünden bir damla yaş süzüldü. Narin ise şimdi de

lalolmuş gibiydi, hiç konuşmuyordu.

Eline bir taş aldı ve pusulaya sert bir darbe indirdi. Üçü de bir sarsıntı bir değişiklik bekliyordu ama hiçbir şey olmadı.

“Nasıl olur bu, hiçbir şey olmadı?”

Eftal babasının elini tuttu, Süleyman da onlara katıldı. Üçü birden vurdular pusulaya, üç aynıkan. Bir büyük sarsıntı, bir büyük ışık patlaması...

Sabah oldu artık, gün ışığı Payas'ın sokaklarını aydınlatıyordu. Camdan dışarı baktı Eftal, her şey normaldi. Yine o güzel manzarayı görebiliyordu. Sanki gece hiçbir şey yaşanmamış gibiydi. Annesinin mutfakta bir şeyler yaptığını anlayıp aşağı indi. Kahvaltı hazırlıyordu anlaşılın. Ancak televizyonda bir spiker konuşuyordu:

“Dün gece 6.8 büyüklüğünde gerçekleşen depremin etkileri hala sürüyor. Yıkılan bazı binalar için enkaz çalışmaları başladı.”

Nasıl yani, insanlar dün gece yaşanan her şeyi bir depremden ibaret olarak mı

hatırlayacaklardı? O savaş, ölen insanlar ne olacaktı? Babasının yanına çıktı hemen. Odasından içeri pat diye daldı.

“Baba! Haberleri gördün mü? Deprem diyor.”

“Gördüm kızım ama sessiz ol biraz. Otur şuraya anlatayım her şeyi. Yaşanan son bir gün kimsenin hafızasında yok, yani bizim dışımızda.

O yüzde hiçbir şey yaşanmamış gibi davran.Sadece deprem oldu diye biliniyor ki bu da doğru sayılır. Sen o gün gittiğinde de deprem olmuştu.”

“Yani her şey bitti öyle mi? Her şey normal artık? Ya iyi de neden o tarihler? 1939, 1517,MÖ.333 falan? Neler oldu o tarihlerde? Pusula neden benim kaderimdi, neden kardeşimin değil?”

“MÖ.333, buranın ilk savaşı. Pers Kralı Dara ile Büyük İskender arasında oldu ve büyük bir savaştır bu. İskender, karargahını İskenderun’da kurmuş ve Dara’yı beklemiş. İki ordu MÖ. 333’ün baharında Deliçay kenarında karşılaşmış. Savaşı İskender kazanmış, Dara’yı da hazinesini de teslim almış.”

“Peki 1517? Mısır Seferi olmuştu, onu biliyorum.”

“Evet doğru, Mısır Seferi. Hayret, sen tarih dersi dinler miydin?”
Gülüşüler.

“Aslında sefer 1516’da başlamış. Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi ile Osmanlıların eline geçmiş. Hac yolu üzerinde olması nedeniyle Payas, önemini hep korumuş. Ya tabi bu sefer öncesinde de burada çok şey olmuş. Mesela Heraklius ile II. Hüsrev arasındaki büyük dünyasavaşı, Barbaros Hayreddin Paşa'nın donanma yaptırması ve sonra bu donanmanın

Venedikliler tarafından baskına uğraması... Bunların hepsi burada, Payas'ta olmuş işte kızım. Mısır Seferi'ne dönelim. Yavuz'un bu seferiyle Payas Osmanlıların eline geçti. Evliya Çelebide bahseder

Seyahatname'sinde buradan. Kervansaraylarından, tarımından geçim kaynağından...

1939'da ise bir dönüm noktası yaşandı. Hatay anavatana katıldı. Tabii doğal olarak Payas da. Bu süreçte Mustafa Kemal buradan takip etmiş meseleyi.”

Eftal'in ağzı bir karış açık kalmıştı neredeyse.

“Yani biz böyle tarihi bir yerde mi yaşıyoruz? Ve bunların hiçbirinden haberimiz yok... Neyazık bize. Peki bu pusula, kim bulmuş nasıl bulunmuş?”

“Orası da şöyle kızım, bu pusulayı kimse bulmadı. Bu pusulayı büyük büyük dedem yapmış. Burada yapılmış, Payas'ta. O yüzden o pusula için de bu tarihler önemli, yapıldığı yer için önemli olan her şey onun için de önemliydi. Kardeşine gelecek olursak; pusula, en büyük çocuğun kaderidir. Sen de benim büyük evladımsın. O yüzden pusulanın son anahtarı sendin.”

Annesinin “Omletler soğudu artık hadi!” sesi duyuldu. Eftal babasına sımsıkı sarıldı vekapıya doğru gitti. Tam kapıyı açmışken babası konuştu:

“Bu arada, baloya gidebilirsin.” Gülümsüyorlardı.

Eftal o şımarık çocuk ruhunu bırakmış ve artık olgunlaşmıştı. Ailesini, yaşadığı yeri, Payas'ı seviyordu artık. Daha bağlıydı onlara. Tarihe ilgi duymaya -özellikle Payas ve Hatay'ın tarihine- başlamıştı.

Gördüğü herkese ne kadar muazzam ve köklü geçmişe sahip bir yerde yaşadığını anlatmayı adeta görev edinmişti kendine.

O yaşanan her şey de asla unutamayacağı ve babasıyla arasındaki tek sırları olan anı olarak kalmıştı. Ve şimdi artık fotoğraflarda gördüğü dedesi, ona çok daha fazla şey anımsatıyordu...

Rumuz:sadıkhan

AŞKIN RESMİ

Şehre girmeden PAC otobüsünden indi. Bu şehirden ayrılırken de yine bu otobüse binmişti. O gün yüreği nasıl da ıstıraplara, elem dolu rüzgârlara kalmıştı. Kimsenin göremeyeceği, duyamayacağı en ıssız, karanlık köşelerde ağlamak istediği o gün... Arkasına bakmadan kaçmak istemişti, içinden sessizce bile ağlayamadığı o gün... Belki de hayatının en merhametsiz anıydı. Ağlamasına bile izin vermemişti içindeki o büyük acı. Öylece ayrılmıştı tam bundan kırk iki yıl önce.

On yaşlarındaydı bu şehirden ayrıldığında. Şiddetli bir yağmur yağıyordu, hatırladığı... Annesi amansız bir hastalığa yenik düşmüş, annesinin ölümünden bir ay sonra da babası demir çelik fabrikasındaki bir patlamada hayatını kaybedince kendisini Burdur Çocuk Esirgeme Kurumuna, Burdur'a, göndermişlerdi. Gittiği günden beri içindeki acı, ne eksilmiş ne de bu şehre duyduğu hasret azalmıştı. Gözleri, renkleri ilk tanıdığı anda gördüğü o açık sarı portakal çiçeklerini hiç unutmamıştı. Denizin maviliğinin, annesinin gözlerinde şefkate bürünüp yağmur taneleri bereketinde o küçük kalbine usulca yerleştiğini, ana sevgisinin hiçbir ressamın en mükemmel bir soyut resimle bile anlatamayacağı

bir Őekle büründüğünü aklından hiç çıkarmamıŐtı. Babasının ,o küçücük elini ellerinin arasına alıp ısıtmaya çalıştığı soğuk kış günlerinin sıcak huzurunda babasının gözlerindeki umut ışığının, güneşin bitmeyen ışıltısına benzeyen resmini kendi gözlerinin ışıltısına çizmişti. Çizmişti ki “aman ha!” unutmuyayım diye.

Öğretmenlerinin desteğiyle iyi bir resim öğretmeni olmuş, kendi çabalarıyla da tarih bölümünü bitirmişti.

Ağlayamadan gittiği bu Şehre geri dönmüştü işte... belki de ağlamak istiyordu adam. Belki de aşkın, merhametin, sevginin, Őefkatin, cesaretin, huzurun, hürriyetin resmini yapmaya gelmişti bu Şehre. Gözlerini ve yüzlerini unutamadığı bu iki meleğin yüreklerinin resmini yapmalıydı. Ya da onların yattığı daha doğrusu cennete, cennetten açılan bir kapı hükmünde olan anne ve babasının mezarlarının bulunduğu bu Şehrin , Payas’ın, resmini çizmeliydi.

Güneş, çocukluğundan beri yine doğuşunu deđiŐtirmemiŐ; sabahın uzayan gölgelerinde yeŐilligin koyuluğuna doymak istercesine çam ve demirçik karışımı yemyeşil tepelerin arkasından ilkokul çağlarındaki çocuk dünyasında, resim defterlerinin her bir sayfasının hemen üst köşesinde yer alan , o çocuksu gülümsemesiyle Şehrin üzerinde yavaş yavaş kendini göstermeye başlamıştı.

Payas Belediye binasını geçer geçer indi. Yüzünü denize doğru döndü. “Sanki yeni bir Şehir inşa ediliyor, sahille anayol arasında,” mırıldanıŐının ardından “Eskiden yolun altında tek tük düzensiz evler vardı. Çoğu yer de çalıktı. düŐüncenin ardından ”Vay be nasıl da değişmiş! Hele külliyeeye giden yola bak. Alt geçit bile yapmışlar.

Kaleyi de onarmışlar mı ne?” cümlelerinin kalbinde iz bıraktığı mutluluk noktacıklarını çoğalta çoğalta indiği yerden yukarıya doğru yavaş yavaş yürürken hasretin gözlerinde yara açtığı bu şehrin, gittiği o günden beri ne kadar da değiştiğini görünce-içini birazcık hüzün kaplasa da- bu caddenin halen yılların eskitemediği Atatürk Caddesi olduğunu anlayınca çocukluğundaki çocuk gibi sevindi. Yüzünde garip ve sahipsiz bir gülümseme belirdi.

Bu düşüncelerle yürüyle beş on dakikayı geçmemiştii ki çocukluğunda Kur'an öğrenmeye geldiği Mescid-i Aksa Camisi'nin önünde buldu kendini. Camiyi fark edince, dağınık düşüncelerine karışan geçmişin izlerine takılıp yüzünü camiye döndü. Mescid-i Aksa'nın giriş kapısına doğru yöneldi. Derin bir nefes aldı. Çocukluğu kokuyordu sanki. İçeri girmeye korkan bir hırsız misali kafasını yavaşça caminin bahçesine doğru uzattı, bahçede kimsenin olmadığını görünce, cesaretlenip avluya doğru yürüdü. Caminin avlusuna girdiğinde gözleri, sağdaki lastiği kopmuş bir tek ağaç takunyaya takıldı. Saygı gösterircesine yavaşça çömeldi, takunyayı eline aldı. “Kim bilir kaç çocuğun ayak izi vardı bu tahta terliklerde? Belki de kendisi de bu terliği giymiş olamaz mıydı? Ellerinde su ibrikleriyle şu caminin avlusunda etrafı garip bir huzurla dolduran tok, yumuşak ve ahenkli tahta sesine karışan çocuk bağrıışmaları arasında ellerinde ibriklerle birbirlerini nasıl da ıslatıyorlardı, yarım saatlik namaz beklemelerinde. Hiç de düşmüyorlardı... belki de takunyalar, camiye gelen bu çocuklar düşmesin diye özel çaba harcıyordu. Ya da çocuklar düşerken melekler onları kollarından yakalayiveriyor muydu?” diye düşünürken çocukların ve kendi sesinin, halen eskimiş ve birazcık da yosun tutmuş

şu taşlara kulak verdiğiinde, duyulacak gibi olduğunu hissedince, kulağını yavaşça avludan yükselen duvara yaklaştırdı. Halen lastiği kopmuş o takunyayı yere bırakmadan kulağını duvara iyice yapıştırdı. Takunya sesleri ve çocuk bağrıışmaları uzaklardan kulağına geliyordu ki bir ihtiyarın camiye girdiğini görünce, kulağını taş duvardan çekip takunyayı da arkasına sakladı. Çaktırmadan dışarı doğru yönelirken “ Sadece şu lastiği kopmuş takunyanın kocaman bir tablosunu yapsam , bu küçük şehirdeki tüm güzellikleri anlatmış olur muyum?” diye düşündü. Kapıdan çıkarken yolun karşı tarafında “Anadolu Börekçisi” yazılı tabelayı görünce iyice acıktığını hissetmiş olmalı ki hızlıca caddenin karşı tarafına geçti.

“Çay var mı?”diye sordu, börekleri sacın üzerinde çevirmeye çalışan bayana.

“Olmaz mı beyim, hem de yeni demlenmiş... Bir beş dakika daha beklersen iyi bir çay içiririm,” dedi nazikçe. Adam, bu dükkâna ilk kez gelmesine rağmen bu samimiyet karşısında üzerindeki yabancılığı hemen atarak oradaki küçük bir iskemleye oturdu. Yabancıydı; halbuki bilselerdi bu yabancı, bu şehre hem hasret, hem aşık. Ama kendi kendine söz vermişti Burdur’dan çıkarken. Payaslı olduğunu kimseye söylemeyecek, hikayesini de kimseye anlatmayacaktı. Evet, kimseye anlatmayacaktı, bu aşkın ve yılların biriktirdiği hasretin yangısıyla bir anneyi ve babayı bağrında saklayan bu şehrin en güzel resmini sabırla çizip bitirene kadar. Bu yüzden kimselere bir şey söyleyemeyecekti.

Çayı getiren hanımefendi,

“Böreklerim sıcak, istersen bir patatesli bir peynirli getireyim. Çayla sabah sabah iyi olur,” deyince ki adam da zaten bunu bekliyordu.

“Olur, olur hatta çok güzel olur, “ diye çayını yudumlayan adam, iki böreğin üzerine tekrar iki börek almış; yanında da iki çayı yudumlayıvermişti. Ne düşündüğünü tahmin etmek zor olsa da yüzünde hüznle mutluluğun birleştiği kısa, keskin bir çizgi olduğu net bir şekilde görülüyordu.

Adam böreğini bitirince ayağa kalktı. Gideceği yere hemen varmalıydı. Yanında duran büyük valizine elini atmıştı ki börekçi hanımefendi adamın yanına yaklaştı.

“Beyim, bir çay daha içseydiniz.

Adam omuz hizasında duran hanımefendiye yarım dönerek:

“Gitmem lazım,” dedi, iç çekerek...

Börekçi hanım, adamın içindeki yangını görür gibi oldu. Daha soracağı birçok şey varken, hafiften kenara çekilip yol verdi. Adam ön taraftaki şeffaf brandayla çevrili alandan tam çıkarken Börekçi hanım, adamı birine benzetmiş olmanın verdiği merakla:

“Beyim, sizi bir yerlerden tanır gibiyim. Avşarlardan mı, Dulkadirliilerden mi, Türkmenlerden mi?”

“ Yabancı, Yabancıoğulları’ndan”

“Yani adınız, adınız ne ki beyim?” diye kekeleyince ... Adam arkasını bile dönmeden:

“ Fuat, Yetim Fuat derler bana. Soyadımı da söylemesem nezaketsizlik yapmış olmam, herhalde,” diyerek Anadolu Börekçisi’nden çıktı. Atatürk Caddesi’nin sağ tarafından yukarı doğru yürüyerek gözden kayboldu.

_____0_____

Fuat, içindeki yangını nasıl söndüreceğine karar vermişti. Kırk iki yıl önce ağlayamadan ayrıldığı bu şehirden , ana ve babasına duyduğu sevgiyi gömerek gitmişti; yıllar sonra tekrar gömdüğü yerden çıkarmak umuduyla. Galiba bugün o gündü. Bu şehrin resmini yapmalıydı. Öyle bir resim yapmalıydı ki annesinin mavi gözleri, babasının sıcacık eli bu resmin her yerinde olmalıydı. Ya da bu şehri çizerken çocukluk yıllarının, on bir yıllık hayatının, hatıralarını bugüne taşıyıp sadece bu şehirden uzakta geçirdiği o kırk iki yıllık hayatını değil, bu şehrin her şeyini yeniden yaşamalıydı, resim yaparak. Ama şehrin her yanında annesi ve babası olmalıydı. İşte Fuat, yüreğinde taşıdığı bu ateşle belki de ağlamaya doyarak bu şehrin resmini çizmeliydi.

Tuvalini şövaesine iyice yerleştirmiş, paletlerindeki renklere bir bir göz gezdiriyor, acelesi varmışçasına heyecanla fırçalarını ayarlıyordu. Arada bir başını kaldırıp denizden beri tüm şehri süzüyor, aşık olduğu bu şehrin neresinden başlaması gerektiğine karar vermeye çalışıyordu. İki göz olmalıydı resmin ortasında... masmavi iki göz. Kocaman bir el olmalıydı, sıcaklığıyla tüm şehri kaplayan.

Düşündüklerini hemen yapmalıydı. Eline aldığı ince uçlu fırçasıyla başladı resmini yapmaya. Fırçalar boyalara batıp çıkıyor, saatler geçiyor; saatler geçiyor, fırçalar tuvalin üzerini kaplarcasına iki

mavi göz çiziyor. Bu mavi gözler, sımsıcak bir elin tam ortasında. Tuvalde başka bir boşluğun kalmadığını gören Fuat; belini doğrulttu, bir iki adım geriye çıkıp dakikalarca resme baktı. “Tamam,” dedi, Fuat. ”Tüm şehir bu mavi gözlerin içinde can bulmalı, tarih bu gözlerden akmalı; bugün, bu elde hayat bulmalı,” diye mırıldanarak bulunduğu Bayrak Tepesi’nin az yüksekçe bir yerine çıktı. Şehri iyice süzdükten sonra resmin devamına Sokullu Külliyesi’nden başlaması gerektiğini düşünüp tekrar fırçalarına sarıldı. Külliyenin ilk girişindeki kocaman taç kapıyı özenle çizdi. İçeri doğru adımını atmıştı ki fırçası kayıp gitti bir yıldız gibi tarihin tozlu sayfalarında. Ve fırça anlatmaya başlamıştı, küçük darbeleriyle ...

Kocaman bir kervan geliyordu, güney taraftan. Yüzlerce deve sıraya girmiş, yanlarında onlarca at. Yükleri ve yüklendikleri kıymetli. Önde kızıl tüylü bir deve. Kervanın asaletini gösteriyordu, görenlere. En arkada maya devesi... Boynundaki çan öyle yavaş ses çıkarıyor ki kervanın yorgunluktan bitmek üzere olduğunu anlatıyordu duyanlara. Bunu gören külliye sahiplerinden ve arasta esnafından “Lebbeyk” sesleri duyulurken kaleden davul sesleri yükseliyordu gökyüzüne. Kervan yaklaştıkça sesler de artıyor, kocaman külliyenin her bir köşesi bayram yerine dönüyordu. Kervan, külliye kapısına geldiğinde birbirine sarılan insanların şükürleri ulaşıyordu semaya. Gelen, Sokullu Mehmet Paşa ve Padişah’ın hac kafilesini.

Arastadaki kırk bir dükkan bayram kalabalığında dolup taşarken imarette pişirilen Daruzziyafe köftesi ve Tuffahiye’nin kokusu kutlu misafirlerin gönlünü fethediyordu. Hicâzi makamında mestane bir sesle medreseden yükselen Hac Suresi, gelenleri bir kez daha göz yaşına

boğuyordu. Kale kapısı açılıyor, su dolu derin hendek, kocaman keten halatlara bağlı köprüyü yavaş yavaş hendeğin karşı tarafına indiriyordu. Kafilenin soylu atları süslü koşumlarını sallaya sallaya kale kapısından içeri giriyordu üçer üçer. Mehter, kalenin avlusunda o ihtişamlı görüntüsüyle salavat getiriyordu hep bir ağızdan.

Han da kervansaray da imaret de medrese de arasta da hem insanla hem de huzur ve coşkuyla doluyordu. Ziyafet sofraları kurulurken, çarşı da birçok kıymetli eşyayla dolup taşıyordu.

Fuat'ın fırçası yorulmak nedir bilmemişti bu resmi yapana kadar. Halen mavi gözlerin içerisinde en kutsal görevini yerine getiriyordu. Çizdikçe çiziyordu, renklendirdikçe renklendiriyor. “Keşke!” diyordu Fuat. “Keşke, bu mavi gözler, Kâbe’yle buluşsaydı; bu sıcak eller Kâbe’ye dokunsaydı,” diye düşüncelere dalarken gözlerinden yaşlar, çoktan akmaya başlamıştı ağlayamadığı o merhametsiz günlerin intikamıyla... Zamanın nasıl geçtiğini anlayamamıştı bile. Güneş, artık iyice denize doğru yaklaşmış, yine çocukların resimlerinde yer aldığı o içimizi ısıtan gülümsemesiyle Payas’a son ışıklarını göndermeye hazırlanıyordu. Fuat da fırçalarını güzelce temizledi, özenle yerlerine koydu. Tuvaline hiç karışmadı. Çünkü resmine daha yeni başlamıştı. Yarın, daha sonraki gün, bilinmez; belki de yaz sonuna kadar devam edecekti. Karanlık olmadan şehre inmeli, ihtiyaçlarını giderip kiraladığı tek katlı küçük evinde dinlenmeliydi. Yarın erkenden yine Bayrak Tepesi’ne gelip resmini yapmaya devam etmeliydi.

Tepeden İstiklal Mahallesi’nin üst sokaklarına inip şehre girdiğinde güneş de denizin serin sularında kaybolmak üzereydi. Batmakta olan güneşe gözlerini kısarak baktı. Güneş bugün daha bir

mutluydu sanki. Gülümserken hafiften göz kırpmıştı, gören gözlerinin arakasındaki esrarlı dünyasında... Bu gülümseyiş ve göz kırpış kendine mi yoksa tüm şehre mi? Bunu Fuat'tan başkası bilemeyecekti hiçbir zaman. O da gülümsedi, batmakta olan güneşe. Ve akşam olmaktaydı, şehrin her bir köşesinde uzayıp giden gölgelerin huzur dolu yüzlerinde.

Fuat; nereye gideceğini, ne yapacağını düşünmeden Atatürk Caddesi'nden aşağı hızlı adımlarla inmeye başladı. Hemen eve gitmek istemiyordu belli ki. Küçük bir orta kavşağı geçip yine geldiği taraftan yoluna devam ederken sokak lambaları da yeni yeni yanmaya başlamıştı. Yirmi yirmi beş metre yürümüşü ki sağ tarafında kocaman bir dut ağacı gözlerine ilişince yavaşladı. “Bir yaz kahvesine benziyor. Gerçi daha yaz tam anlamıyla gelmiş değil, açık mıdır acep? En azından bir bardak çay veren olur,” diye düşündü. O zamana kadar içeri girmişti. Masaların yarısından fazlasının dolu olduğunu görünce sevindi. Uzaktaki bir masayı gözüne kestirip oraya oturdu. Bir süre oturup dut ağacının heybetini izlemeye başladı. Başını hafiften yukarı kaldırıp amaçsızca dallara göz gezdirdi. Baharın ilk günleri olmasına rağmen yukarıda sallanan sarı bir yaprağa takıldı, gözü. Gözünü bir türlü alamadı yapraktan. Bir anlam verememişti, sallanan küçük bir yaprağa takılan gözlerinin inadına. İçinden anlamsızlığın saklandığı bir sır perdesi açılacakmış gibi geliyordu. Yaprak sallandıkça anlamsızlığın sisli perdesi açılıyor, yüreğinde saklanan bebekliğinin izlerini buluyordu bu garip sarı yaprakta. “Bebekliğim..! Evimizin bahçesi... Bir dut ağacı... Sallanan sarı bir yaprak... Yaprak sallandıkça kahkahalara boğulan bir bebek: Ben...”

“Çayınız beyim, çabuk için de az sonra kapatacağız. Daha yaz gelmedi.”

“Yani akşamları kapatıyorsun,” dedi Fuat; sararmış sallanan yapraktan gözlerini zorla alarak

“Burası emeklilerin yeri, bu saatten sonra üşür bu adamlar. Kimse durmaz burada. Yazın olsa adam çok olur bu dudun dibinde,” dedi çaycı.

Fuat bebekliğinden kalma bir iz yakaladığı bu yerden ayrılmak istemiyordu. Adını merak ettiğinden değil, laf uzasın düşüncesiyle,

“ Buranın adı ne, ne derler buraya?”

“Tarkan’ın Kahve, Dut Dibi. Buranın en uğrak, en bilinen yeridir. Çayı güzel, gölgesi koyu, sohbeti derin olur bu ağacın dibinin.”

Dut ağacının yakın çevresinde oturan üç beş ihtiyarı göstererek

“ Bak şunlara üşümeseler, eve gidecekleri yok, “ dedi yarı alaycı gülümsemesiyle. Çayı masaya bırakıp uzaklaşmaya başlayan çaycı, akşamın sakinliğinin içine yansıyan esenliğiyle hemen hemen bu şehirdeki herkesin bildiği Dadaloğlu’nun,

“İskan emir oldu aşiret yasta

Kız kadın kalmadı, hep oldu hasta

Dadaloğlu’m hapis derler Payas’ta

Kanat takıp sur duvardan uçtu mu?”

türküsünü mırıldanarak boşalan masalardaki bardakları toplamaya koyuldu.

Fuat biraz daha oturunca karnını doyuracak bir yer bulması gerektiğini düşündü. Gün boyunca özlemle çizmeye başladığı resmin sıcaklığıyla midesine bir lokma bile girmemişti. Biraz daha geç kalırsa yemek yiyecek bir yer bulamayacağını biliyordu. Akşamdan sonra burada ekmek kalmayacağı, çocukluktan öğrendiği küçük bir tecrübeydi. Babası işten geç çıkınca eve ekmek alamadığını hep bu sebebe bağlardı. Yıllarca bu şehre gelmemiş olsa da o, bu şehrin bir ferdiydi. Birçok yerine yabancı olmasına rağmen iç dünyasında buranın tüm cadde ve sokaklarını çocukluğundan kalma bir seveda gibi içinde büyütmüş, allamış pullamış, tanımadığı tüm yüzlerin küçük birer portresini yapmıştı; kimsenin bilmediği, ulaşamadığı o sırlı dünyasında. Bir iki adım ötesinde duran masaya yaklaşıp oturmadan,

“ Yemek yiyecek açık bir yer kaldı mı, varsa uzak mı?” diye sordu, Fuat. Her ne kadar kendisinin yabancı olduğunu kabul etmese de sevdalandığı bu şehirde yemek yiyecek bir yer bile bilmiyordu. Yabancıydı işte! Bak masadakiler de onu tanımamıştı. Yüzlerine boş boş bakmaya başladı. İki kişi oturuyordu masada: Biri şişmanlığı üzerine yakışmış, 1,90 boylarında yiğitçe bir adamdı. Yaşı da rahmetli babasının yaşlarındaydı. Kara yağız, babacan bir görünümü vardı. Yanındaki adam daha temiz giyimli tıraşını olmuş, memur emeklisine benziyordu.

“Var ,var,” dedi şişmanca olanı. “Hem de tam yerine geldin.”

“ Buyur, otur hele,” dedi yanındaki temiz giyimli adam. “Payas’a gelene niye geldin, denmez. Ama öyle boş boş bakınca yabancı olduğun çok belli.

Şişman olan söze girdi:

“Bu memlekette çok yabancı gelir, gider. Hiç kimse de onları garipsemez. Herkesi kucaklar bu şehir. Hatta bu insanlar yabancıları bağırklarına daha çok basarlar. Zabıta amirim dedi ya! Gelenin ne adı ne meşrebi ne de nerden geldiği sorulur, soran da ayıplanır. Burası; göçenlerin, göçerlerin ve göçe zorlananların sığındığı, yurt edindiği bir yerdir.”

Zabıta amiri, adının geçtiğini duyunca Fuat'ı kolundan tutup sandalyeye oturttu.

“ Ben Payas'ın emekli Zabıta Amiri Zeki Aydı,” deyince şişman olan adam da,

“ Ben de Kebapçı Hamit. Küfürcü Hamit de derler bana. Canı sıkılan yanıma gelir, beni kızdırırlar, küfür yiyince de –ne hikmetse rahatlarlar. Siz okumuşlar buna tarapist mi, terapist mi diyorsunuz orasını bilemem. Bir de şunu bilirim: Benden küfür yiyen adam üç gün avradıyla dövüşmez.”

Fuat bu adamların içtenliğini görünce iyice rahatladı. Ama kafasındaki “ Ben bu şehre, canlarımı toprağına koyduğum bu şehre, canımı dahi verecekken nasıl yabancı gibi görünürüm,” ıstırabı, Fuat'a fazlasıyla ağır geliyordu. Ama bu şehrin en güzel resmini çizerek vefasını yerine getirecekti. Bir aşk hikayesindeki deli âşık gibi.

Kebapçı Hamit lafı uzatınca zabıta amiri:

“Sözü kısa kes Kebapçı Hamit. Genç adam acıktım diye yanımıza oturdu. Sen de susmak nedir bilmedin. Lafla karın doyduğunu gördün mü hiç?”

Küfürcü Hamit, kilosuna bakmadan hızla yerinden kalktı, ” şimdi sana bir kuşbaşı, bir de Adana atayım da yarın sabah erkenden yanıma tekrar gelesin,” diye sesini yükselterek kahvenin yanındaki ocağının başına geçti.

Fuat, yemeğini yiyene kadar zabıta amiriyle eskilerden yenilerden konuştular. Birkaç zabıta hatırasını o günleri yaşarcasına anlattı Zeki Amca. Hatıraların arasında yer alan hilebazların, hırsızların adını duyan Kebapçı Hamit, diğer namıyla Küfürcü Hamido; şekerden, baldan süzölmüşçesine küfürleri doyasıya etti. Dudun dibi bu bahar serinliğinde gülüşmelerle dolup taşı. Üşümeye başlayınca da herkes bir bir yerinden kalkıp evlerinin yolunu tuttu. Fuat da hemen Tarkan Kahvesi'nin bir sokak ötesindeki evine doğru yürümeye başladı. Bir saattir babasını tanımamaları imkânsız olan bu adamlara, babasını soramamanın ezikliği ve acısıyla... Evet, söz vermişti kendine. Resim bitene kadar Payaslı olduğunu söylemeyecekti. Kahvenin hemen arkasındaki Gül Sokak'ın az ilerisindeki evinin bahçe kapısını açacakken sokak lambasının altında bekleyen birine gözü ilişti, durdu. Lambanın altında birinin kendisine gözünü kırpmadan baktığını görünce birazcık irkilse de “ Mahallenin delisidir,” deyip göz göze geldiği temiz giyimli, fötr şapkalı bu adamdan hızla gözlerini kaçırarak evine girdi. Bu kişi hafiften aklını kurcalasa da önemsemeyip yatağına uzandı. Sabah yine erken kalkmalıydı. Güneş doğmadan Bayrak Tepesi'ne çıkmalı , güneşin yine o sevecen gülümsemesiyle başlayan günde resmini yapmaya devam etmeliydi.

Sabah erkenden kalktı. Alacakaranlığın içinde koyu bir gölgenin karartısında hızlıca hareket eden bir hayalet gibi evden çıktı. Sokak lambasının altına çaktırmadan bir göz attı. Akşam gördüğü o garip adamı göremeyince mutlu oldu sanki. Ana caddeye çıkıp Hemşin Fırını'na vardı, fırından sıcak bir pide aldı. Hızlı adımlarla kedilerin ve köpeklerin sağdan sola kaçıştığı caddeleri geride bırakarak tepeye doğru çıkmaya başladı. Bayrak Tepesi'ne vardığında ekmeğin yarısını çoktan yemişti. Hava da iyice aydınlanmış; güneşin dik, yarı dumanlı, yeşil tepelerin ardından doğacağı yer parlak bir ışığa dönmeye başlamıştı. Fırçalarını kontrol etti. Resim çantasından çıkardığı resmi özenle tekrar şövaesine yerleştirdi. Sıcak bir elin içindeki mavi gözlere gözlerini adeta yapıştırdı. Bir iki dakikalık bakışmanın ardından, kullanacağı malzemeleri yanındaki masaya karıncayı bile incitmek istemeyen bir dervişin hassasiyetiyle yerleştirdi. Kullanacağı renkleri milimi milimine karıştırarak bir kimyager titizliğiyle paletinde oluşturdu. Artık bugün yapması gereken bölüme geçebilirdi.

Gözlerin hemen altındaki gözyaşı yolu olarak tabir edilen kirpiklerin hemen altından ilk fırça dokunuşuyla resmine başladı. İnce, eğri büğrü bir çizgiydi bu. Sokullu Külliyesi'nin bir kilometre uzağından geçecek perspektifte bir çizgiydi. Amanos Dağlarının ortasını yarararak gelen bir çaydı bu. Kimi yerde yeşil bir renge büründürdü, kimi yerde berrak, renksiz bir hal aldı çay. Çayın hemen kenarında yarı yıkık değirmenleri çizerken birden değirmenlerin yıkılmamış hallerini çizmeye başladı. Değirmenler arasında elinde mavzeriyle bir yiğit kuvvacının koştuğunu gördü Fuat. Fırçasını daha bir cesaretle paletine daldırdı, bir top mermisi gümbürtüsünde çayın kenarındaki yiğitçe

haykırışları Dadaloğlu'nun "Bre Hey" seslenişinde Bebek Ağa'nın resmini nakşediyordu, çayın kenarına. Bebek Ağa'nın sesi ta Ankara'dan duyuluyordu.

"Haydi ha bre yiğitler, haydi ha! Düşmanın ayağı Payas Çayı'nda ıslanmasın! Düşmanın kanı, suyunu cennetten alan çayımızı kirletmesin. Yaklaştırmayın ha yiğitlerim!" diyerek bir sağa bir sola koşuyor, değirmenlerin birinden girip ötekisine yıldırım hızıyla ulaşıyordu. Çayın üst bölgelerinde Topal Hakkı Bey... Gah Karbeyaz Yaylası'nın sık çalılarında düşmana pusu atmada, gah Fındık Yaylası'nda Fransız'a pençe atmada. Asar Dede türbesi civarından alev topları düşmanın üzerine yağıyor amansızca. O gün ve ondan sonraki günlerde Topal Hakkı Bey'in dağ kartallarıyla Bebek Ağa'nın yiğitleri düşmanı Payas'a sokmadı.

Fuat, Bebek Ağa'nın resmini altından bir heykel gibi kondurmuştu değirmenlerin tam orta yerine. Elinde mavzeri, belinde kaması. Topal Hakkı Bey'i ve onun dağları inleyen narasını, cesaretle resmetti Amanoslar'ı yarıp gelen yarık kayanın en uç noktasına. Ve bu yiğit adamların arkalarında hürriyete inanan yüzlerce Payaslı'nın resmi...

Fuat, yine her zaman yaptığı gibi tuvalinin az ön tarafında bulunan yüksekçe yere çıktı. Batmakta olan güneşin gülümseyişini ve göz kırpışını görmek umuduyla elini alına siper ederek, mavi denizin içinde var olduğuna inandığı annesinin gözlerini yakalamak istercesine gözlerini kırpmadan grup çizgisindeki gülümseyen güneşi yakalamaya çalışıyordu. Gölgeler, şehrin her bir yanını yine huzurla ve umutla kaplarken günün umut dolu kokusunu Gül Sokak'ın her yanına ve Fuat'ın ruhuna doldurmuştu. Bugün de akşam olmuştu.

Bugün doğruca evine giden Fuat; bahçe kapısını açmış, evinin önündeki küçük bahçesinin dar ve bozulmuş yoluna adımını atmıştı ki karşısında yine o şık giyimli, fötrlü adamı gördü. Korkarak ve çekinerek “ Merhaba, buyur,” diyebildi ancak. Esrarengiz adam, Fuat’ın gözlerinin ta içine bakıyordu. Bu güven veren bir bakıştı. “ Korkma ,benden sana bir zarar gelmez,” dercesine bir bakıştı. Fuat bu bakışların altındaki gizliliği anlamaya çalıştı bir müddet. Garip adam cebinden Marlboro paketini çıkarıp Fuat’a uzatırken:

“ Emanetimi ver.”

“ Ne emaneti be adam? Ben seni hayatımda ilk kez görüyorum.”

“Emanetimi ver,” dedi adam bir önceki ses tonunun aynısıyla. Emir miydi, rica mıydı, yalvarış mı? Bu ses tonundan bunu çıkarmak bir hayli zordu. Adam tekrar aynı ses tonuyla:

“Emanetimi ver.”

Fuat, ne yapacağını şaşırılmıştı. Hafiften eli ayağı titriyor, sırtından küçük bir ter damlacığının soğuk soğuk aktığını hissediyordu. Elini alnına götürüp uzun saçlarının altında biriken terleri eliyle sildi.

“Emanet... eeeemaaanet! Kardeşim ne emaneti,” diye cümlesini tamamlamıştı ki adamın hızlıca bahçe kapısından çıktığını gördü. Fuat, arkasından bakakalmıştı bu garip adamın. “ Deli mi desem, deliye benzemiyor; derviş mi desem dervişe benzemiyor,” sorgulamasında adamın gittiğinden emin olmuştu. Bir iki dakika içinde olanların tümünü bir kenara koyan Fuat’ın elinde adamın gözlerindeki güven veren bakışının yanında “ Emanetimi ver.” cümlesi kalmıştı.

Fuat, odasına geçip sırtüstü yatağına uzandı. İki elini birleştirip başının arkasına yasladı. Gözlerini acıtıncaya kadar kapattı. Derin bir nefes aldı. “Kimdi bu garip adam, ne istiyordu kendinden? Beni tanıyor mu ki gelip evime girsin. Hepsini geçtim, “Emanetimi ver. ,” de ne? düşüncesinde cevapsız kalan soruların tesirinden bir türlü kurtulamıyordu. Kafası karışık, yüreğinde bir ürperme hatta birazcık korku olsa da bu adama gönlünün derinliklerinde sıcak bir muhabbet tomurcuğunun filizlenmeye başladığını da hissediyordu. “ Neyse bunu yarın Hamido’ya ve eski zabıta amirine anlatırım ve adamı tanıyıp tanımadıklarını sorarım,” düşüncesiyle sağına döndü. Artık uyumalıydı.

Sabah yine erkenden uyandı. Yine Hemşin Fırını’na uğrayıp bir sıcak pide alarak Bayrak Tepesi’ne doğru yola koyuldu. Yarım saatlik bir yürüyüşten sonra tepeye varmıştı bile. Bugün biraz daha erken gelmişti sanki. Güneş yeşile boğulan, dik yamaçlı dağların arkasından doğacağı yeri daha belirleyememişti. Resmine başlamak için biraz daha beklemesi gerektiğine karar verdi. Hava az daha aydınlanmalıydı.

Bugün o sıcacık elin içine ve mavi gözlerin derinliklerine tüm şehri çizmeliydi. Havanın aydınlandığını görünce fırçalarını yine özenle dizdi. Kullanacağı boyaları çıkardı. Bugün öyle özel renkler oluşturmadı. Her rengi kullanmalıydı. Fakat yeşil ve mavi tonları biraz daha fazla kullanmaya özen göstermesi gerektiğine karar verdi. Belki de bu şehre en yakışan renklerin bu renkler olduğunu düşündü Fuat. Öyleydi de gerçekten. Şehrin hemen arkasından yükselen dağların yeşilliğini anlatacak kadar farklı yeşil tonları bulmakta zorlanacağını biliyordu. Bunun yanında Akdeniz’in eşsiz maviliğine güzellik katmak istercesine, sanki bu şehri anlatırcasına; Türk’ün, özgürlüğün ve

cesaretin rengi ,turkuaz mavisinin kapladığı bu kıyılarına kadar uzanan portakal bahçelerinin o koyu yeşilini nasıl çizmeyecekti. Annesinin o mavi gözleriyle denizin mavisini öyle birleştirmeliydi ki bu, sonsuzluğa açılan kapı olmalıydı. Aşık olduğu bu şehri sevda bellediği gözler kaplamalıydı.

Fuat, bu düşüncelerle tamamlamaya çalıştığı resmini yapmaya başladı. Fırçanın her bir dokunuşunda, küçük büyük gölgeli kıvrımlarında İstiklal Mahallesi, Değirmendere, İnönü Caddesi, yan sokaklar..... resimdeki yerini alıyordu. Sahile uzanan caddenin her bir ara sokağında babasının izini, annesinin merhametini arıyordu. Portakal bahçelerinin içindeki yarı yıkık harabe eve gelince eli titredi Fuat'ın. Evlerinin önündeki dut ağacını çizerken sallanan sarı yaprağı unutmadı. Dut ağacının dallarına asılan bez beşiği de unutmadı. Anasının söylediği ninnileri de resmetti yarı yıkılmış evlerinin bir köşesine. Ağlıyordu Fuat... Ağlayamadan gittiği bu şehirde şimdi hüngür hüngür, doya doya ağlıyordu. Gözyaşlarını babasının ellerine doldurdu, ince fırçasının nazik dokunuşuyla damla damla... Âşık olduğu bu şehri tuvaline dokudu bir kilim gibi, hisler dünyasından kopup gelen en güzel renklerle. Fuat, son fırça dokunuşunu bu şehre her gün gülümseyen güneşin parlayan gözbebeklerine yaptı.

Güneş yine o sınımsız gülümsemesiyle mavi gözlerde kaybolurken, Payas'ta yine akşam olmuştu. Uzayan gölgelerin sessizce kayboluşunun ardından bir tedirginlik yağıyordu, yağmurla birlikte bulut çökmüş dağlara ve şehrin tüm sokaklarına .

Yağmur iyiden iyiye bastıracağı benziyordu. Fuat hemen resmini topladı. Rulo haline getirmeden önce yağlı ince bir kağıdı resmin ön

yüzünü kapatacak şekilde resmin üzerine yerleştirdi. Elleri titriyordu kutsal bir emanete dokunurcasına. Çocukluğu ve bir şehir yatıyordu resmin her bir köşesinde. Şekilsiz hislerin, kelimelerin anlatmaktan aciz kaldığı özlemlerin, sevgilerin, aşkların, hüznlerin, merhametin, mutluluğun renk renk, çizgi çizgi, ışık ışık, motif motif yer aldığı resmini silindir biçimindeki çantasına yerleştirdi. Yağmur da giderek şiddetini artırmaktaydı. Boyalarını, paletini, fırçalarını diğer tüm malzemelerini olduğu yere bırakıp sadece resmini koyduğu silindir çantasını omuzuna çapraz takarak Bayrak Tepesi'nden Gül Sokak'taki evine doğru koşarcasına indi. Çocukluk günlerinden çok iyi hatırlıyordu: Payas'ta yağmur bir yağmaya başlarsa birkaç gün hiç durmaz; durmadığı gibi de hızını artırdıkça artırır. Evine ulaşmalıydı. Tarkan Kahvesi'ne vardığında yağmur artık daha şiddetli yağıyordu. Kahvede oturan kalmadığı gibi Kebapçı Hamido bile tezgahı kapatmış, ocağı küllendirmişti. Dün akşam yanına gelen o esrarengiz şık giyimli adamı soracaktı. Fakat.... !?Kimseler yoktu, Dut Dibi Kahvesi'nde. Herkes evine çekilmiş baharın bu son günlerinde şiddetini artırarak yağın yağmurdan endişelenircesine, perdelerini ışık geçirmezcesine sıkı sıkı kapatmışlardı. Fuat, kahvenin arkasından dolanıp evin bahçe kapısından içeri girdi. Sokak lambasının altını göz ucuyla kontrol etti. Bu yağmurda –ihtimal vermiyordu ama- o temiz ve şık giyimli adamın karşısına çıkıvereceği düşüncesiyle etrafı kontrol ederek kapıya yöneldi. Yüreğindeki ürpertinin bedenini yavaş yavaş sardığını görünce “Yapma be Fuat, bu yağmurda ancak sokaklarda deliler gezer,” iç mırıldanışıyla kendini teselli ediyordu. Anahtarı çıkarıp kapı açacakken o şık giyimli

adam dibinde bitiverdi. İrkildi, birazcık da korktu. Bir adım geri çekildi. Adam bir adım yaklaştı.

“Emanetimi ver”

Fuat; ne yapacağını ne cevap vereceğini bilemeden bir adım daha geri gitti. Yağmur da iyice şiddetini artırmış, ikisi de baştan aşağı iyice ıslanmaya başlamışlardı. Gerçi şık giyimli ,yarı deli bu adamın üzerinde kuru iplik kalmışa da benzemiyordu. Adam yine aynı ses tonuyla,

“Emanetimi ver,” dedi.

“İki gündür emanet diyorsun, sen beni tanımazsın, ben seni tanımam. Ben kırk yıl sonra bu şehre geldim. Beni şu Payas'ta tanıyan bir adam bile bulamazsın. Sen hangi emanetten bahsediyorsun,” dedi Fuat, sesini yükselterek hatta biraz da bağırarak.

Fuat, adamın gözlerinin sırtındaki resim çantasında olduğunu görünce bir elini çantanın üzerine iyice bastırdı. Geri geri yarımın yarısı kadar adımlarla uzaklaşmaya çalıştı bu garip adamdan. Adam bu sefer yalvarırcasına:

“Emanetimi ver, emanetimi ver”

Fuat, adamın bu yumuşak ve yalvarır sesinden cesaretlenmiş olmalı ki bir eliyle adamı hafiften itip kapısını açtı. Kapıyı omuzuyla itekleyip içeri geçecekken deli; Fuat'ın sırtındaki çantayı kaptığı gibi fırlamış, daha ne olduğunu anlamaya çalışan Fuat'ın şaşkın bakışları arasında çoktan bahçe kapısını aşmıştı. Arkasından koşsa da yakalayamayacağını anlayan Fuat, kapının ağzında yığılı kalmıştı. Kalbinden bir parça koparılmış, parmaklarından tırnakları sökülmüştü

adeta. Ruhuna ışık veren o mavi gözler, başını okşayan kocaman sıcak el, çocukluğu, dut ağacında sallanan sarı yaprak, hasretin amansız savaşında yok olan kırk yılın tüm acılarını unutturduğu ve çocukluk anılarının gölgelerinin izini bulduğu bu şehir, “lebbeyk” sesleri, Bebek Ağa’nın yiğitçe haykırışı, Topal Hakkı’nın cesareti, şu Payas’ın ruhu bir delinin elinde, karanlık bir yağmurlu gecede yok olup gitmişti.

Yağmur artık şiddetli değil felaket getirmek istercesine yağıyordu. Her taraf su dolmaya başlıyor, dağlardan yıkılan ağaçların, sürüklenen kaya parçalarının sesi geliyordu. Gök yağıyor, yer kaynıyordu sanki. Belediye hoparlörlerinden “dışarı çıkmayın” uyarıları ardı ardına yapılıyordu. Fuat; halen kapının ağzında, uğrak yemişçesine... Selin gümbürdeyen sesi yaklaşıyor, Fuat’ın ayakta zor duran evi sallanıyor, sel yaklaştıkça yaklaşıyor, Fuat’ın eski evi temelinden sallanıyor. Fuat yerinden bile kalkmıyor. Sel ve çamur Fuat’ı da evi de önüne alıp sürüklüyor mavi denizin derinliklerine.

_____0_____

O gün Payas’ta yüzlerce insan çamur deryasının altından cennete yol bulmuş, Fuat da mavi denizlerin altından cennete ulaşmıştı.

.....

Deli iki gün sonra resim çantasını iki eliyle sıkı sıkı tutmuş, kollarıyla da sarmalamış bir şekilde gazeteci Ferit Savaş’ın odasına girdi. Üstü başı kurumuş çamurlarla dolu. Tam kapının girişinde durdu . Gazeteci Ferit, ancak bir iki dakika sonra kapıda duran kişinin kim olduğunu merak etmiş olmalı ki başını kaldırıp iki günün yorgunluğundan ve yoğunluğundan kızarmış gözleriyle Deli Yakup’u

baştan aşağı süzdü. Yerinden yavaş yavaş doğruldu. Gözlerini biraz daha açarak sevinçle hayret karışımı bir ses tonuyla,

“ Deli Yakup, Deli Yakup! Sen Ha! İki gündür ortalıkta hiç görünmedin. Sen öleni de ölenin evini de boş bırakmazdın. Cenaze çıkacak evi de sen bilirdin. Neredesin be Yakup! Tüm Payas seni sordu. Cenaze evlerinin sahibi Deli Yakup da mı öldü dediler, “ şaşkınlığına karışan sevinçle Deli Yakup’un yanına vardı. Deli Yakup, yine her zamanki gibi sessiz, gözlerindeki güven dolu bakışı, Ferit’in gözlerine dikti.

“Emanetin, emanetin.”

“ Neyin emaneti, kimin emaneti,” dedi Ferit, şaşkınlıkla ve merakla...

“Emanetin, emanetimiz. Fuat’ın emaneti, Payasın Emaneti” diyen Deli Yakup, resim çantasını Ferit’in ellerine tutuşturup hızlıca kapıdan çıktı. Yine her zaman yaptığı gibi gözden kayboldu.

.....

Fuat’ın yaptığı bu resim; kim bilir hangi zamanda, hangi mekanda bu şehre doğarken gülümseyen güneşle birlikte Payas’a âşık birinin evini, yerini, gönlünü ve kalbini süsleyecek. Kim bilir... ?

Rumuz: FAHRUNNİSACA

“Peşinden gidecek cesaretin varsa, bütün hayaller gerçek olabilir!”

Gece yarısını çoktan geçmiş göz kapakları son meydan savaşını bitirmek üzereydi genç kadının. Zihninde ise bin bir fikrin cengi henüz yeni başlamış sağa sola doğru çekiştirilmekteydi. Önünde saatlerdir tek bir noktasını dahi koyamadığı yazısı ve boş gözlerle bakıştığı bilgisayar ekranı ile artık emindi, bu gece de bir şeyleri bitiremeyeceğinden. Belki de artık kabuğuna çekilmeliydi biraz. Her şeyi geride bırakıp gitmeliydi bu gürültülü şehirden. Uzun zamandır iliklerine kadar hissediyordu bu tükenmişliği. En son ne zaman çok heyecanlanarak deklanşöre basmıştı hatırlamıyordu bile. Ama gel gör ki kalma sebepleri her zaman daha ağır basıyordu kadının. Hepsinden önce işine sonra da okurlarına âşıkta o. Yazdığı köşe yazıları ve çektiği fotoğraflarla en saf bağına kurduğuna inanıyordu takipçileriyle. Onun gözünden dünyaya bakmaları, onun fotoğraflarıyla keşfettiği yerlere ondan çok sahip çıkmaları tarifsiz bir samimiyetti onun için. Tüm bu olasılıklar ve düşünceler yoğrulurken zihninde gecenin en sessiz dakikalarıydı. Bilgisayar ekranındaki haber sayfasını yukarı aşağı son bir umut kaydırıyor belki gelir diye ilham perilerini yokluyordu nafile. Bir habere takıldı gözleri o an, gördüğü manzara ne kadar da güzeldi. Bir dağ eteği ovasına kurulmuş, etek uçları inciden bir deniz misali; kahverengi, yeşil ve mavinin kucak kucağa olduğu bir şehirdi gördüğü. Onu çeken fotoğrafçı olmayı, bir kaç dakikalığına da olsa oraya ışınlamayı diledi içinden ve haberin üstüne tıkladı merakla.

Yeni haber:

Turizm bakanlığı “ gizli kalmış eşsiz şehir’ unvanını bu yıl Hatay’ın Payas ilçesine vermeyi uygun buldu. Yapılacak tüm yatırımlar ve tanıtımlarla turizme can suyu olacak güzide ilçe tüm misafirlerini bekliyor. Fotoğraflar için tıklayın!

Kadının içindeki merak daha da körüklendi. Bugüne kadar neden dikkatini hiç çekmemişti bu isim? Acaba nasıl bir yer diye düşünürken kendi kendine, geceyi üç kez peş peşe ve ısrarla çalan kapı zili böldü. Yarım kalan heyecanıla birlikte bilgisayarını kapatıp kapıya yöneldi: “Bu saatte kim gelecek ki, delikte de kimse görünmüyor ”diye söylenerek kilidin ardından, defaatle yineledi sorusunu:

“Kim o”. (Ses yok).Usulca araladı kapıyı. Önünde mısır sürgününden yapılmış, özel bir amaca hizmet ettiği epeyce belli koca bir sepet dışında karşılaştığı tek bir çift göz bile yoktu. Biraz şaşkınlık ve biraz da heyecanla içeri davet etti bu gizemli sürprizi. Gece gece gelen bu kimsesiz ve şüpheli sepet saniyeler içinde izlediği tüm gerilim dolu film sahnelerini belirginleştirdi kadının zihninde. Beliren bu yersiz bellek ipuçlarına tebessüm edip usulca elini sepetin kapağına doğru götürdü. Bu hamlesiyle kapak hafifçe yana sürülürken içinde yıllardır özgürlüğüne kavuşmayı bekleyen eşsiz bir koku, tüm evi sarmıştı. Siyah siyah genç kadına bakan bir sepet zeytin, layiha denizinde yıkanmış da bir anda evinin ortasına düşüvermişti sanki. Üstelik etrafına iliştirilmiş tek bir not bile olmadan. “Muhtemelen yanlış adrese yapıldı bu sürpriz, bize de kokusuna şahitlik etmek düştü sadece ne yapalım” diye iç geçirdi yarım kalmış hevesle. Gerisin geri kapıya götürürken sepeti en azından üzerinden bir tane almaya hakkı olduğunu düşünerek atıverdi ağzına inci siyahını. İlahi bir lütuf gibi tüm vücudunu adeta sarhoş

ederken zeytinin lezzeti, kadın ilham perileriyle girdiği savaştan da mağlup ayrılmış ve yatağa bırakıvermişti çoktan kendini.

... ..

“Burası da neresi, Nasıl geldim buraya? Kimse yok mu?” Boşlukta kendine geri döndü kadının tüm soruları. Korku ve panikle tanıdık bir şeyler aradı gözleri. Film setini andıran bir sokak ortasında, bu çağa çok uzak bir dönem dizisinin içine düşmüştü sanki. Ürkek ve biraz da meraklı bir edayla çevresini süzebildi sadece. Etrafında en hâkim rengin yeşil olduğu kuşların cıvıltısını yıllar sonra ilk kez bu kadar net işitebildiği, burnundaki o zeytin kokusunun hiç sinmediği, cennetten bir kesitti burası adeta. Huzur veren tanıdık bir şeyler vardı evet ama yabancılık korkusu bastırıyordu diğer tüm duygularını. Gerçekle hayalin bu kadar iç içe geçtiği başka bir an yoktu belleğinde. Kafasını avuçlarının içine alıp gözlerini kapattı sıkı sıkı. Yaşadıkları Filmse biran önce bitmesini istedi sadece içinden.

“Nihayet geldin biz de seni bekliyorduk, haberci.” Arkasında hissettiği ses ve nefesle irkildi kadın. Bir kaç adım geri itti bedenini. “Siz de kimsiniz, neredeyim ben? Ne yapacaksınız bana?” diye sordu. Kadın sorularını öfke ve korkuyla art arda sıralarken adam yüzündeki tebessümü bozmadan devam etti konuşmaya: “Sakin ol kızım gözlerindeki bu güvensizlik geldiğin çağa ait sanırsam bizim çağda misafir baş üstündedir. Yolunu kaybedense el üstündedir korkma. Epey zamandır bekliyoruz seni gel hadi.” Kadının söyleyecek kelimeleri tükenmişti adeta. Karşısında tebessümle bakan adama güvenmişti nedensizce. Saçı ve sakalına henüz düşmüş bir kaç ak ve belli ki

kendinden hayli büyük yaşının hatırına değer bulmuştu belki de dinlemeye.

“Burada çok az zamanım kaldı “haberci”, son satırlarımı da yazıp yola düşmem gerekiyor bu gece” dedi ve ekledi adam: “Gitmeden evvel sana emanetini teslim etmeliyim. Hem düşündüğün kadar da yabancı değiliz birbirimize. Sen fotoğraflarınla yazıyorsun tarihi insanların kalbine, ben ise kelimelerimle. İkimizin amacı da ortak: “Eşi benzeri olmayan bu toprakların öyküsünü sonsuza dek yaşatmak”

Kadın artık emindi, gerçeğe çok uzak bir zaman ve mekândaydı. Kafasında bin bir soruya tezat, İçinde anlamsız bir eminlik hissi ve adamın durmadan bir şeyler karaladığı gizemli defteri seyrede seyrede devam etti yoluna.

“Bak” dedi adam Uzak bir noktayı göstererek. “Oradaki kubbeyi görüyor musun?” Kadın vücudunu işaret edilen yere döndürdü... “Paşa hazretleri orayı kendi adına hayretti. Emsalsiz bir külliye, içinde hanlar hamamlar, aşevleri ne ararsan var. Buraya uğrayan her kulun duasını almak nasip olsun istemiş. Ebedî razı olsun Allah, Halebin sıcağına düşmeden, Haremeyn’e yüzünü sürmeden önce orada geçirirler son gecelerini kullar. Mukaddes yolun ayı denir orası için güneşi de bu şehir olsa gerek. Şimdi sen tez git o külliye “Dua Kubbesine” var, aradığına götürecektir seni bu yol. Benim emanetim sana doğru yolu göstermekti. Artık yola çıkmak da emanete sahip çıkmak da senin elinde.” Kadın anlamsız gözlerle önce adama baktı sonra adamın gösterdiği uzaklara. “Peki, ne arıyorum ki ben?” diye sordu kadın. İçten bir gülümsemeye bilmediğini ima edercesine iki yana açtı ellerini adam ve ekledi: “Senin öykünün başladığı bu yerde benim “seyahatnamem”

şimdilik bitiyor. Daha; başka yerde içecek çok suyum, yazacak çok hikâyem var benim. Seyahatim tamamlandığında ve elimdeki bu defter bittiğinde sen bu satırları okuyacaksın zaten. İşte o zaman umarım bir daha gelirsin buraya ve benim gözümden bakarsın bir kez de bu diyara. Unutmadan sormuştun ya kimsin diye, bana Derviş Mehmet derler ama sen ilerde Evliya Çelebi diyeceksin”

Kadın bir anda irkildi. Titreyerek ve bir hışımla daldığı uzaklardan geri döndü. Döndü ama kimsecikler yoktu ardında. Doğru mu duymuştu sahiden? Tarihin en ünlü gezgini miydi biraz önce tam da yanında duran. Aklını mı yitiriyordu yoksa zaten yitik aklı şimdi mi yerine geliyordu? Rüya mıydı tüm bunlar yoksa yılladır gördüğü rüyadan şimdi mi uyanıyordu?

...

Epey uzundu ardında bıraktığı yol. Ama düşüncelerin bıraktığı yorgunluk ve zihninde peşi sıra dizilen sorular yoldan çok daha uzundu. Bir yandan yaşadıklarına akıl kârı cevaplar arıyor bir yandan da rüyaysa bile bu tatlı uykuda biraz daha uyumak istiyordu. Baştaki tüm korkuları yerini adsız bir huzura bırakmıştı içinde. Henüz ismini bile bilmediği bu topraklar öyle iyi gelmişti ki ruhuna, öyle samimiydi ki gördüğü tüm renkler, kaybolacaksa bile böyle bir bilinmezlikte kaybolmalıydı.

“Beklemek, sabrın sınavıdır. Sınavına Hoş geldin haberci.” Avlunun içinden gelen sesle döndü tekrar hikâyesine kadın. Sesin geldiği yöne doğru çevirdi başını. Hakikaten söylenildiği kadar büyük ve göz kamaştırıcıydı karşılaştığı yapı. Çift renkli taş kemeler ve kemerleri buluşturan dev tonozlar bir dantel işçiliğinde örülmüştü adeta. Baktığı

her detayda atılmış ince imzalar vardı. Sese doğru yürüdü biraz daha. Ve işte yine o an... Tanıdık, o tarifsiz koku... Ama bu kez çok daha derin çok daha karşı konulmaz. Biraz ötede avlunun tam ortasında, görkemini anlatacak hiç bir sıfatı yakıştıramadığı gövdesi ve güven veren gölgesiyle, herkese kucak açan o muhteşem Zeytin Ağacı... Saat, an, dün, bugün... Her şey durmuştu sanki ve kadının gözleri mühürlenmişçesine ağaca takılmıştı.

“Bu ağaç ikimizden de yaşlıdır. Buranın inşasına başlayacağımız zaman tıpkı senin gibi bakmıştım bu ağaca. Kim bilir kaç savaş görmüş kaç kişiye ev olmuştu gölgesi. Ya da kaç belaya diremişti acaba kökleri? Tıpkı senin düşündüğün gibi, büyülenmemek elde değildi. Paşadan da buyur alarak bu ağacın sökülmemesini istedim. Külliye'nin planını bu tarihi ağaca göre yeniden çizdim. İstedim ki benim gördüğümü görsün herkes, gölgesinde huzuru dallarında umudu bulsunlar. Baktıkça hatırlasınlar ne kadar eski mazileri. Tıpkı bu ağacın kökleri gibi kök salsınlar vatan toprağına.” Uzun sayılabilecek boyu göğsüne inen beyaz sakalı ve başındaki sarılığıyla tipik bir Anadolu yaşlısıydı konuşan adam. Duruşunu hiç bozmadan bir yandan hikâyesini anlatıyor bir yandan da tarihi ağacın kökünde bir şeyler arıyordu. Kadın ise gözleri dolu dolu ve hayranlıkla dinliyordu adamı. Belli ki Buranın mimarıydı ve yine işçiliğine bakılırsa belli ki çağının en iyilerindendi. Kurumuş boğazını temizleyip, “Kimsiniz siz? Ne arıyorsunuz orada?” diye sordu merakla. Yaşlı adam eğildiği yerden doğruldu ve toprağı bulanmış avuçlarının arasında duran antika kutuyu, kadının eline bıraktı gülümseyerek. “Az sonra buradan bir kabile geçecek Haberci, o kabileye yetiş, emanetini

orada teslim alacaklar. Son durağın olacak orası senin. Acele et ama! Kutsal topraklarda bu kutuyu bekleyen nice ağaç var kök salmak için.

“Kervan yol alıyor, herkes hazırlansın kervan yola çıkıyor” Sese doğru çevirdi başını kadın, sanırım artık gitmesi gerekiyordu. Avludan çıkarken son kez dönüp baktı ardına. Yüreğiyle olmasa da gözleriyle veda etti bu heybetli şehre. Nede olsa âşık olduğu bu yerin son misafiriydi o artık. Son yolcusu ve son habercisi... Derin bir iç geçirirken yaşlı adamla buluştu gözleri:

“Adınız” dedi, “Adınızı söylemediniz hala?”

Yaşlı Adam tebessümle kadının gözlerine baktı uzun uzun : “Ben Sinan” dedi, “Mimarbaşı Koca Sinan...”

...

Nefes nefese yetişti kafiyleye. Elinde sıkı sıkı tuttuğu emaneti, gönlüne gördüğü yerlerin ve yüzlerin hikâyesi işleniyorduilmekilmek. Evet, bir kez daha emindi artık, tıpkı dünyaya gelişi gibi tesadüf değildi buraya da gelişi. Tüm bu insanlar, bu mekân, bu şehir, bu tarih ve bu ağaç mutlaka bir şey anlatmak istiyordu kadına. Ama ne? Sağ kolundan tutulup çekildiğinde irkildi bir an. Siyah peçeli bir kadının elindeydi kolu. “Acele et haberci, kervan gidiyor” diye usulca eğildi kulağına. “Siz” diye ürkek bir sesle çıktı kadının sesi ama devam etmedi bile. “Yetiştim” dedi sadece kutuyu uzatırken. Sanki yıllardır tanıyormuş gibi sarıldı birden kadına sanki yaşadığı her şeyi bir bakışta hissetmiş gibi sarıldı. “Şuan mukaddes yolun bel kemiğindesin Haberci, Burası Hac kafilesinin son durağıdır. Artık ikimiz içinde eve dönme vakti. Söyleyecek bir sözün var mı “En Sevgiliye?”

Afalladı kadın, sustu, bildiği tüm dilleri unutmuştu. Ona layık yollayacak tek bir söz bile bulamadı. Gözünden akan en sahici yaşlarla birlikte uğurladı sadece kadını Ve uzun uzun baktı kafilenin ardından.

... ..

Vakit gece yarısını geçmiş, soğuk terlerle birlikte döktüğü gözyaşlarıyla uyandı kadın. Kendi evinde, kendi yatağında ve Metropol ışıklarının altındaydı yeniden. Nefesini kesik kesik alırken titreyen elleriyle yanındaki su şişesine uzandı. “Nasıl yani rüya mıydı şimdi her şey? O şehir o insanlar o ağaç...” Sepet geldi hemen aklına, kapıya doğru fırladı yataktan. Sol elini kilide attığında sağ avucunda sıkıca tuttuğu bir şey fark etti. Gözlerine inanamadı. Bütün vücudu buz kesmiş titriyordu. Emanet aldığı antika kutu, sıkıca tuttuğu avuçlarının içindeydi. Titreyerek ve yavaşça cevirdi kapağını. İçinde bir “Zeytin Çekirdeği” bir de not:

“Emanet sahibine şimdi ulaştı, Haberci.

...

Ağustos, 2022 Tarihli Köşe Yazısı;

Sevgili okurlarım bugün size ansızın bir gece vakti yollarımızın kesiştiği Akdeniz'in essiz güzellikteki kızı payasın öyküsünü anlatacağım. Benim için Her şey gördüğüm bir rüyayla başladı.(...)

“Uyandığımda vakit gece yarısını çoktan geçmişti. Hemen o saatte çalıştığım gazeteden bir kaç arkadaşşıma ve tarihçi tanıdıklarına mailler yolladım. Bölük pörçük falan değildi hatırladıklarım. Bilakis her şey an gibi net ve canlıydı zihnimde. Gördüğüm Külliye'yi tarif ettim

uzun uzun, kafileden bahsettim, gördüğüm kişilerin isimlerini sıraladım tek tek. En ufak bir ipucunu göz ardı etmek istemedim. Biliyorum bu samanlıkta iğne aramak gibi bir şeydi ama o iğne için her şeye değerdi. Nihayet güneşin doğmasına yakın beklediğim haber geldi. Gelen mail tarihçi bir arkadaşımdaydı. Bahsettiğim şeylerden sonra kafasında bir yer canlandığını ve attığı resimlerle doğruluğunu teyit etmemi istediğini, yazmıştı. Hayatımda ellerim titreyerek açtığım başka bir mail daha hatırlamıyordum. “Evet, evet burası orası” diye çılgık atmaya başladım. Bu sokak, bu evler ve nihayet o gördüğüm o tarihi ağaç... Daha fazla set koyamadım zor tuttuğum gözyaşlarıma. Kesinlikle emindim, burası rüyamda gezdiğim yerdi. Burası gece bilmeden hayalini kurduğum manzaraydı. Burası Payaslı...

Sabah ilk uçakla Hataya indim. Bir araba kiralayıp hemen yola koyuldum. Yan koltuğumda sağ kolum kameram ve dün gece sabaha kadar Payas 'ın anlatıldığı bölümü okuduğum Evliya Çelebi 'nin kitabı... Evet, artık gerçekten buradaydım, en güzel haberime sadece 80 km uzaktaydım.

Adı: Payas

Burası Ortadoğu 'yu Anadolu 'ya bağlayan kılcal damar misali, Doğu ve Batı 'nın son kez birbirine baktığı durak... “Amanos 'un” ve “Hassa 'nın” güzel gelini. Havayı solduğunuzda bazen bir “Hitit” rüzgârı çarpıyor yüzünüze bazense “Aristo 'nun” bir sözü. Öyle derin ve öyle eski mazisi. Bir zamanlar bu topraklarda yürüyen “Büyük İskender 'in” ayak izinin tam üstüne Sultan Selim 'in ayak bastığını düşünüp heyecanlanıyor insan. “Misafiri aziz tut ki, sen de Allah 'tan

izzet bulasın” şiarıyla kucak açıyor sana tüm şehir ve insanlar. Ana kucağı gibi sıcacık hissediyorum gezdiğim her sokakta.

Hem yüreğimi hem kameramı açıyorum sonsuz bir kayıt için: Cin Kulesi Meryem Ana Suyu, Gök Göl, Tarihi Çınar ve son durak 15 asır yaşında “Koca Zeytin Ağacı”... Ne de güzelsin sen. Tıpkı rüyamdaki gibi görkemin. Fazlan var eksiğin yok. Tebessümüyle önümden Koca Sinan geçiyor sanki. Evliya Çelebi son satırlarını tamamlıyor arastanın tam önünde. Öyle mutlu bir an öyle şiir gibi her yer. Bense tek tek her yeri kaydediyorum önce zihnime sonra kamerama.

Az sonra bir çocuk beliriyor yanımda, yüksek sesle tabeladaki yazıyı okuyor babasına: “Bu tarihi Zeytin Ağacı, 1574 Yılından beri var olup dünyanın en yaşlı meyve veren ağacıdır. Ve rivayet odur ki meyvesinden bir kez yiyenin buraya bir kez daha gelmesi naip olur.” “Duydun mu baba, sahi mi bu, gelir miyim buraya bir daha, söylesene baba?” diye bağırtıyor çocuksu bir heyecanla.

Tebessümle gülümseyip fotoğrafını çekiyorum çocuk ve ağacın, “geçmişin ve geleceğin.” Bir elimde kameram bir elimde sıkıca tuttuğum zeytin çekirdeği... İçimden ben “haber veriyorum” çocuğa: Tabi ki geleceksin küçük kız tabii ki...

Sevgili okur, Payas dört gözle sizi de bekliyor

MANSI

Yüksek Fırın: Cemile

*“Gör bakalım ateş mi seni yakar, sen mi
ateşi?”*

Şems-i Tebrizi

-Büyükanne... Bir adam seni soruyor.

-Kimmiş? İçeri davet et!

-Büyükanne... Gel buraya lütfen!

-Tamam, tamam, geliyorum.

Kendi kendine söylenir: “Yerimden kaldırmasan olmaz.” Günlerdir okuduğu kitabı elindenkenara bırakır, yerinden yavaşça kalkıp kapıya doğru ilerler. “Ne oldu? Kimmiş? Niye beni buraya kadar getiriyorsun?”

Bir şey konuşmadan gözleriyle geleni işaret eder ve arkasına sığındığı kapıyı biraz daha aralar. Şimdi kapının önündekini büyükanne de görmektedir. Duruşundan bile Türk olmadığı anlaşılan seksenini aşmış, mavi gözlü, sarı saçlı, ince uzun dal gibi bir adam kapıda beklemektedir.

-Hoş geldiniz Beyefendi.

-Hoş bulduk Cemile Hanım.

Adamın konuşması da tuhaftır, Cemile dikkatle bakar, ama gözlükleri gözünde olmadığından adamı çıkaramaz.

-Beyefendi!

-Merhaba, ben Valeriy. Bu sürpriz için özür dilerim. Önceden haber etmek isterdim ama çok zamanım yoktu.

Adam konuştuğu Türkçesi tuhaflaşıyor, anlaşılmaz oluyordu: Hayır, hayır... Yabancı olduğu daha iyi anlaşılıyordu. Bu sırada gözleri yine kendine “Kim bu?” işareti yapan torununa ilişti. Eliyle ve yüzündeki gülümsemeye ona “Dur bir dakika!” karşılığını verdi. Kapıdaki içeri davet etti.

-Buyurun Beyefendi içeri geçin, orada konuşalım.

Adam durdu, kısa bir kararsızlığın ardından bu teklifi kabul ettiğini gösterir bir şekilde elini uzattı. Tokalaştılar.

-Merhaba, teşekkür ederim.

-Merhaba, hoş geldiniz.

Ayakkabılarını dışarda çıkarmak isteyince Cemile ona içeride çıkarabileceğini söyledi. Kafası karışmıştı, adamın kim olduğunu biraz sonra öğrenecekti, ama yine de merak ediyordu. Kapıyı biraz daha aralayınca arkasında sıkışan torunu da kendini içeri doğru attı. Dizlerini hafifçe kırarak

-Hoş geldiniz!

-Hoş bulduk!

Konuğu salona aldılar. Cemile camın önünde duran masanın kenarındaki koltuğu oturması için gösterdi. Adam daha oturmadan konuşmaya başladı.

-Cemile! Cemile Hanım, ben....

Kadın sikkın, ‘Tamam anladık, sadede gel’ havasında bekliyordu.

-Elli yıl önce Yakacık’ta çalıştım. O zaman sizinle...

“Tabii ya!” diye geçirdi içinden Cemile. “Başka nereden onu tanıyacak?” Adamın konuşmasını sürdürmesi için bakışlarını ondan ayırmadan kafasını aşağı yukarı salladı.

-Ben Valeriy... Ben on üç yıl kaldım orada Demir Çelik Fabrikasında çalıştım, daha sonra dönmek zorunda kaldım. Hatta siz adınızın verildiği yüksek firmı ateşlerken meşaleyi elinize veren, adınızın yazdığı levhayı fırına asan bendim.

Cemile o anda şaşkınlıktan ağzının açılıp açılmadığını kontrol etmek için esniyormuş gibi yaptı, göz bebekleri de büyümüş, gözleri fal taşı gibi açılmış olabilirdi, bunun için de birkaç defa gözlerini kırıştırdı. Olamazdı: bu o Rus delikanlıydı. Yirmili yaşlarında, bir Yunan Tanrısı heykeli gibi bedeniyle kadınların yüreklerini ağzına

getiren, tüm genç kızların rüyalarına giren sarı saçlı, mavi gözlü Valeriy. Bunca yıl sonra! Allah Allah! Buluğ çağında onu gördüğündeki gibi kalbi atmıyordu, heyecanlı değildi, ama şaşkındı. O tanıdığı kızların tamamının âşık olduğu yakışıklı Rus gençti. Oysa o sürekli çalışan, fabrikada yaptığı işin hakkını vermeye çabalayan, tek eğlencesi yaz kış denize girmek olan, elinden düşürmediği kitaplarla çevresindeki hiç kimseyle ilgilenmeyen kendi halinde yaşayan biriydi. Cemile kendini topladı, göz ucuyla baktığı torunu ise oturduğu yerden kımıldamaksızın onları dinliyordu: yalnızca gözleri bir kendisine bir de konuğa bakıyordu. Bu defa Cemile aldı sözü:-Evet, evet... Şimdi daha iyi hatırlıyorum sizi. Aradan uzun yıllar geçti. Babam sizin fabrikanın canlı tarihi olduğunuzu söylerdi. Birçok konuda sizinle konuştuğunu ve sizi ayda en az bir defa akşam yemeği için bize davet ettiğini anımsıyorum.

-Haklısınız, fabrikanın kuruluşundan itibaren orada çalıştım, hem mühendis hem de ekonomist olduğumdan bana çok iş düşüyordu. Çılgınlar gibi gece gündüz çalıştım orada. Tek eğlencem denize girmektir.

-Hatırlıyorum yaz kış.

-Ah... Biz Ruslar böyleyiz işte!

Beynindekilere çeki düzen vermeye çalışan Cemile bu arada torununa döndü:

-Bize bir kahve yapar mısınız? diye kibarca emrettikten sonra konuğa yönelerek

-Affedersiniz size sormadım, kahve... Türk kahvesi içersiniz değil mi?

-Tabii çok özlemiştim, orta ya da şekerli olabilir.

Gözleriyle mutfağı işaret etmesi üzerine Gaye istemeyerek yerinden kalkıp mutfağa yollandı.

-Cemile Hanım bir metalürji konferansı için İstanbul'a geldim. Üç gündür buradayım. Konferansta fabrikadaki mühendislerden biriyle karşılaştım, daha doğrusu o beni tanıyıp yanıma geldi: Hadi Bey. O zamanlar yüksek kimya mühendisiydi, daha sonra üniversitede profesör olmuş. Sohbet ettik biraz, Yakacık, şimdi Payas diyorlarmış, Demir Çelik Fabrikası, eski günler falan filan. Babanızın yardımcısıydı, sonunda fabrikadan, fırınlardan, bacalardan konuşurken söz size geldi ve adresinizi o söyledi. Öteki tanıdığım insanlar ya ölmüşler ya da ilişkiler kopmuş, şimdi kim bilir neredeler?

Cemile zihnini zorluyordu ama bir türlü hatırlayamıyordu Hadi Beyi. Nasıl hatırlasın ki! Yüzlerce binlerce işçi, personel, mühendis. Zaten o fabrikada çalışmıyordu ve yaşı da oldukça küçüktü. "Ben de unutamadım fabrikayı" diyerek konuşmaya başladı.

-Tüm çocukluğum orada geçmişti. Ortaokul ve liseyi dışarıda okusam da yarıyıl ve yaz tatillerimde fabrikaya dönmek için günlerin geçmesini sabırsızlıkla beklerdim. Yaşamımda en güzel günlerim orada geçti, o kadar çok hatıram var ki...

Dedi ve biraz duraksadı Cemile. Ne güzel günler ne güzel hatıralar vardı dağarcığında! Valeriy de vardı; görüntüsü hayal meyal, hatırası dipdiri. Her şeyi unutmuştu, ama onu hiç unutmamıştı, yok yok unutmamıştı. İlk göz ağrısıydı o, hatta ilk ve son aşkı. Yıllarca kafasını meşgul etmişti: genç kızlığa ilk adımını attığında çevresindeki erkekler ona deli divane olmalarına rağmen hiçbiriyle ilgilenmiyordu. Varsa da yoksa da Valeriy. Kendine kur yapanlarla hatta

yapmayanlarla bile kısa bir süre ilgileniyordu; karşılaştırma yapmak için. “Valeriy’e benziyor mu?” Daha sonraları fiziksel benzerlikten vaz geçti. Erkeklerin hâl vehareketlerini, konuşmalarını, ona ve diğerlerine davranışlarını hatta yaşam tarzlarını, dünya görüşlerini inceliyordu, ama hiç birinin Valeriy ile uzaktan yakından bir benzerliği yoktu; O bambaşkaydı... Artık evlenme çağı geçmeye başlamıştı. Çevresinde hiç bekâr arkadaşı kalmamıştı. Herhangi bir erkek arkadaşı ya da damat adayı olmadığı gibi ‘hayırlı bir iş’ için gelmek isteyen görücüleri de hiç düşünmeden geri çeviriyordu. Bir gün en yakın arkadaşı Serap dayısından ona söz edene dek. Serap “Dayım dünyanın en iyi insanıdır. Aslında seni değil onu düşündüğümünden bu konuyu sana açıyorum. Kimseyle evlenmek istemediğini biliyorum. Bırak seni istemeye gelelim, zararı olmaz, en azından birlikte bir akşam geçirmiş oluruz.” deyince bu iddialı öneri karşısında biraz afallamış ve biricik arkadaşını da kırmak istemediğinden “Peki” deyivermişti. Annesine “Seraplar yani dayısı bana görücüye gelmek istiyorlar, hangi gün gelsinler?” diye sorunca kadıncağızın rengi ve titreyişi onu bayağı korkutmuştu. Uzun bir süre sonra annesi kendini toplayıp “Bu hafta sonu Cumartesi akşamı gelsinler!” diyebilmişti. Dört gün evlerindeki o hareketliliği, annesinin heyecanını, telaşını, mutluluğunu betimlemek olanak dışıydı. Babasının bile, o asık suratlı, ciddi adam, yüzünden gülümseme hiç eksik olmuyordu. Üstelik yürürken koşuyordu sanki, evet... Gençleşmişti. Bu düşüncelere dalan Cemile sessizliğin uzamasından rahatsızlık duyarak yine konuşmaya başladı.

-Sizi göreceğim hiç aklıma gelmezdi. Çok naziksiniz Valeriy, zaten eskiden deböyleydiniz. Beni ziyaret etmeniz büyük bir onur.

Bu esnada mutfaktan gelen seslere kulak kabarttı. “Gaye” dedi başıyla mutfaktakini kasederek, “Benim torunum. Murat, oğlum ve eşi iki yıl önce bir kazada öldüler. O günden sonra benimle kalıyor.” Sözünü bitirir bitirmez mutfağa doğru “Gaye her şey yolunda mı?” diye seslendi. İçerden “Merak etme büyükanne!” sesi ulaştı. Bunun üzerine konuğuna dönen Cemile “Valeriy kusura bakmayın, kötü olaylarla sizi sıkmak istemem, siz neler yaptınız bunca yıl?” sorusuyla Valeriy’i konuşturmaya çalıştı. Bunu iki nedenle yapıyordu: birincisi konu istem dışı olarak çok kötü bir yere gelmişti. O kazayı... Hastane, cenaze, üzüntü... Bunları bir daha anlatmak istemiyordu. İkincisi Valeriy az konuşan, çok çalışan biriydi. Konuştuğunda boş konuşmayan, kendini dinleten, hatta kendine hayran bırakan biriydi.

Valeriy konuşmaya başlamadan önce kısa bir süre düşündü. Gözlerini uzaklara bakar gibi kıstı. “Biliyorsunuz, fabrikada müthiş bir deneyim kazandım ve kariyer yaptım. Sovyetler Birliği’ne döndükten sonra danışman olarak çalışmaya devam ettim, çalıştıkça yükseldim, yükseldikçe nişanlar kazandım. Sonunda birlik çöktü ve annem de o yıl vefat etti. Annem, annem...” diye birkaç defa sayıklar gibi yineledi, gözlerini pencereye, hatta pencereden dışarıya doğru kaçırdı. “Siz hatırlamalısınız onu, ben dönerken o da bir kaç aylığına gelmişti

Payas’a, aslında beni alıp evime götürmüştü. Siz de tanışmıştınız onunla değil mi?” dedikten

sonra Cemile’ye cevap bekler bir tavırla bakmaya başladı.

Cemile “Sanırım” dedi sadece. Aslında gerçeği söylemiyordu, çünkü her şey aklındaydı. Valeriy’in kolunda gördüğü kadını daha dün gibi hatırlıyordu. Valeriy ne kadar yakışıklıysa kadın da o kadar

güzeldi! Kadının annesi olabileceğini hiç düşünmemişti: İşte o kadar küçük ve tecrübesizdi. Kadını Valeriy'in yanında görünce dünyası yıkılmıştı, çok kıskanmıştı. Yıllarca o kadının yerinde olmak istemişti. “Annesi, annesiymiş...” Bütün kıskançlıkları, üzüntüleri boşunaymış.

“Sonunda bakan yardımcılığına kadar yükseldim, uzun yıllar ülkeme en iyi biçimde hizmetettim. Bir kaç yıl önce emekli olma zamanımın geldiğini düşünüp tüm ısrarlara rağmen görevimi bıraktım. Ama görevim beni bırakmadı, hâlâ ülkem bana gereksinim duyuyor ve benim deneyim ve görüşlerimden yararlanıyor. Bunun için üniversitelerde ve stratejik yerlerde bilgilerimi aktarıyorum, konferanslara katılıyorum, dünyayı geziyorum. Bu sayede buraya gelebildim ve size ulaşabildim.” diyerek sözünü bitirdi.

Valeriy her zamanki gibi bir kaç cümle ile uzun yılları özetlemiş, hiçbir soruya gerek kalmayacak biçimde tüm yaşamını gözler önüne sermişti.

Gaye elinde tepsiyle yanlarına geldi. Getirdiklerini masaya bırakacaktı ama Valeriy şükranlarını sunarak elini uzatıp kahveyi aldı, dolayısıyla sadece suyu masaya koydu. Büyükannesine dönünce kaş göz işaretleriyle bir şeyler ima etmeye çalışıyordu. Büyükanne karşılık vermedi, torununun kahveyi ve suyu sehpa koymasını beklerken “Teşekkürler” sözcüğü çıktı ağzından ve konuşmaya başlamasını bekleyen Valeriy'e bakarak önce sudan bir yudum aldı, belli belirsiz ağzını çalkalayıp yuttuktan sonra bir yudum da kahveden aldı ve fincanı dikkatlice tabağa yerleştirdi. Aynısını Valeriy de yaptı, yalnız o suyu ağzında çalkalamadı, doğrudan içti.

Gaye merakını yenerek onları yalnız bırakmak için odadan çıktı.

Cemile konuşmaya başladı: “Ne kadar güzel! Hayatınız son derece başarılı! Her şey yolundadır inşallah? Bende dertler ve büyük acılardan başka bir şey yok...”

Daldı gitti. Murat’ı onu istemeye geldikleri akşam ilk defa görmüştü. Valeriy’e değil benzemek yanından bile geçmiyordu. Uzun boylu sayılabilecek biriydi, saçlarının azlığına ters oranda göbeği vardı; fakat bu azlık ve çokluk rahatsız edici boyutlarda değildi. Murat, Cemile gibi yurt dışında okumuş, mühendis olmuş ve ülkesine dönmüştü. Büyük bir beyaz eşya fabrikasında üretim şefiydi. Belki mükemmel biri değildi ama onda eleştirecek bir yan bulmak hemen hemen imkânsızdı. Zihni devamlı Valeriy ile onu kıyaslıyordu; ikisi de birbirinin zıddı gibiydi. Konuştular, yediler, içtiler. Bir ara Serap’ın kendisine kaş göz ettiğini gördü: Dayısını nasıl bulduğunu soruyordu. Nedense irkildi. Onu yanıtlamak yerine yapmacık bir gülüş attı arkadaşına. Isınmıştı biraz Murat’a, açıkçası ısınmamıştı da kötü bir elektrik de almamıştı. Havadan sudan konuşurlarken Murat’ın kendisi hakkında her şeyi bildiğini fark etti. Bunun üzerine Cemile “Murat, siz benim her şeyimi biliyorsunuz, ben ise sizi daha yeni tanıdım: Serap sizden bahsederken dikkatsiz davrandım biraz, hiçbir şey aklımda kalmamış.” dedi. Tabii bu arada arkadaşına bakmayı ihmal etmedi. Serap bu bakışı anlamlandıramadığı için herhangi bir tepki gösteremedi. Murat “Cemile buraya kadar her şey çok güzeldi, böyle şeyleri konuşmayı ileriye bırakalım, bu akşam ailelerimiz ilk defa karşılaştı.” dedi. Cemile herhangi bir amaç gütmeksizin “Biz de” dediğinde Murat’ın kulaklarının Valeriy’inkilere ne kadar benzediğini düşünürken yakaladı kendini... Hayretler içindeydi... Valeriy, kulak,

aşk, Murat, evlilik, yeni bir hayat... Bu gereksiz düşünceleri kafasından uzaklaştırdı, konuşmasını sürdürdü.

“Ben Murat’la evlendim. Hiç çalışmadım. Bir oğlumuz oldu. Mutlu bir hayatımız vardı ta ki kazaya kadar. Murat, oğlum ve gelinim hayatlarını kaybettiler: Oğlum ve gelinim kaza yerinde, Murat ise aylarca mücadele ettikten sonra. Gaye birkaç küçük yara bere ve sıyrıkla kurtuldu. Ben de onlarla yemeğe gitmediğim için. İşte sonra Gaye’yle beraber yaşamaya başladım, kendimi onu büyütmeye adadım. Geçen beş buçuk yıl acımızı biraz dindirdi ama bitiremedi ne yazık ki!”

Cemile’nin kederlenmesine hayıflanan Valeriy onun daha fazla konuşmasına engel olup “Geçmiş olsun Cemile Hanım, bunları anlattırarak sizi üzdüğüm için özür dilerim” dedi. Kahvesini bir an önce bitirebilmek için daha hızlı içmeye başladı. “Aslında ben babanızla eskihatıraları konuşmak isterdim: İskenderun’dan, Payas’tan, fabrikadan, demirden... Bana çok şey öğretmiştir. Bunu her zaman dile getiririm. Hadi Bey ‘Mecit Bey vefat edeli çok oldu.’ deyince üzüldüm, ama ‘Kızı burada’ müjdesini verince çok sevindim.”

Cemile “Ah babacığım...” diyerek iç geçirdi. “Bambaşka bir insandı o, yaşadığı sürece ben de öyleymişim; dünya daha güzel, hayat daha kolay, yaşamak daha zevkliydi. Gölgesi her zaman üzerimdeydi. Yetişmemde, bu günlere gelmemde katkısı çok büyüktür. Ölmeden önce de bunları biliyordum, ama babam öldükten sonra birden otuz yıl daha yaşlandığımı hissettim. Attığım her adımda onun izini görebiliyordum. Bana kazandırdığı bilgi birikimi, dünya görüşü ve deneyim azımsanmayacak kadar derindi.” Birden durdu, bir şeyler

düşünüyormuşya da hatırlamaya çalışıyormuş gibi gözlerini duvardaki resimlerden birine kaçırdı.

Valeriy “Size tüm kalbimle katılıyorum” diyerek dikkati yine üzerine çekti. “Ben de ondan çok şey öğrendim. Yalnız mühendislik ve işletme alanında değil, o zamanlar önüme çıkan her zorlukta, her sorunum olduğunda ona koşar, danışırdım, yardım isterdim. Bir kere bile olaylara karamsar baktığını ve boş konuştuğunu, yararsız bir şey söylediğini hatırlamıyorum. Bir gün fabrikadaki Rus danışmanlardan biriyle etrafi geziyorduk, caminin avlusundaki zeytinağacının gölgesinde dinleniyorduk. Birdenbire etrafımız sarıldı. Meğerse takip ediliyormuşuz;eeee o günler Türkiye hatta dünya böyleydi... Bizi alıp karakola götürdüler. Tuhaf sorular ve anlamsız ithamlarla karşılaşınca hemen babanızı çağdırmalarını istemiştim. Mecit Bey yıldırım hızıyla geldi karakola; ister inanın ister inanmayın geldiğini bizi kapattıkları karanlık odadan anlamıştım; bir sessizlik oldu her yerde: Daktilo ve koştururan ayak seslerinin, konuşmaların, bağırış çağırışların yerini bir sükûnet almıştı. Daha sonra demir parmaklık açılmış bizi dışarı çıkarmışlardı. Bütün herkes Mecit Bey’e dolayısıyla bize saygı gösteriyordu. Bizi oraya getiren sivil polislerden ise hiç bir iz yoktu. Babanız herkesin elini tek tek sıktıktan sonra dışarı çıktık, arabaya doğru ilerlerken benden özür diliyordu ve özürlerini arkadaşşıma aktarmamı istiyordu.”

Cemile’nin karamsar ve şaşkın hali gitmiş babasından övgüyle söz edilmesi içine bir huzur getirmişti. Kahvesini bitiren Valeriy sohbeta gizlice kulak misafiri olan Gaye’nin odaya girmesini fırsat bilerek bütün nezaketiyle bir kez daha ona teşekkür ettikten sonra yine Cemile’ye döndü. “Yıllar sonra sizi görmek çok güzeldi, hele eski

anılarından konuşmak... Cemile Hanım ben müsaadenizi isteyeyim, biliyorsunuz vaktim az.”

Cemile şaşkın “Olur mu canım! Bunca yıl sonra... Hiç değilse yemeğe kalsaydınız...”

Valeriy aceleci “Ben de daha fazla kalmayı çok isterdim ama programım çok yoğun ve zamanım az. İnşallah yine gelirsem Türkiye’ye bu defa programıma sizi de koyacağım, hem de uzun bir süre.”

Ayağa kalktı, elini Cemile’ye doğru uzattı, Cemile’nin tokalaşmak için karşılık veren elini rüzgârda eğilen bir ağaç gibi büyük bir saygıyla öptükten sonra Gaye’ye dönüp “Çok memnundum küçük hanım” dedikten sonra Cemile’yle göz göze gelmemeye çalışarak kapıya doğru yöneldi.

Cemile “Ama Valeriy...” diye söze başladıysa da arkasını getiremedi, Valeriy’in çekimine kapılan hem Cemile hem de torunu kapıya doğru onu izlediler. Valeriy kapının yanına gelince ayakkabılarını giydi, kapıyı açtı, dışarı çıkınca geri dönerek büyük bir mutluluk içinde her ikisine de “Allahısmarladık” deyip merdivenlerden aşağı inmeye başladı. Önce görüntüsü sonra da ayak sesleri kayboldu.

Cemile karmakarışık duygular içinde eski yerine oturur oturmaz kapıyı kapatan Gaye koşar gibi yanına gelip

-Ya büyükanne... Sen neymişsin!

-Neymişim?

-Ben dedemi bilirdim ama sen de ondan aşağı değilmişsin!

Düşüncelerin hızının çok uzak yerlere götürdüğü Cemile torununun ne demek istediğini anlamadı, zaten onu dinlemiyordu bile.

-Büyükanne sen ne kadar ünlü bir kadınmışsın! Bak! Bak...

Fabrikaya bile senin adını vermişler...

-Fabrikaya değil yüksek fırına.

-Olsun, gerçekten orada adın yazıyor mu?

-Evet.

-Hâlâ mı?

Bu sırada kapının zili çaldı. İki de birbirine baktılar. Gaye önde, Cemile kendisinden beklenmeyen bir çeviklikle hemen onun arkasında kapıya seğirttiler, ama kapıya ilk ulaşan genç olan oldu. Kapıyı hemen açtı. Kapıda atletik yapılı, spor giyimli, kısa saçlı, otuzlu yaşlarda iki kişi vardı. Merdivenin başında üçüncü biri daha vardı, ama onu göremiyorlardı. Şimdi kapıda herkes birbirine bakıyordu. Cemile içeriye davet etmek amaçlı değil de ne istediklerini ve niçin geldiklerini sorar gibi “Buyurun!” dedi. Kapıdakilerden daha önde olanı pantolonunun arka cebinden cüzdanını çıkarıp içindeki kimliğini belli belirsiz gösterirken “Komiser yardımcısı Ateş, Cemile Hanım” dedi. Cemile ve Gaye ‘komiser’den, ‘yardımcısı’ndan, Ateş’ten daha çok “Cemile Hanım” hitabına takılmışlar, başka bir şey düşünemiyorlardı. Komiser yardımcısı Ateş nezaketle devam etti “İzninizle size bir kaç soru sormak istiyorum.” İlk şaşkınlığı üzerinden atan Cemile “İçeri buyursaydınız da öyle konuşsaydık...” diye yanıtladı ve torunuyla birlikte yana doğru çekilerek dışarıdakilerin daireye girebilmesi için yolu açtı. Kararsız kalan Komiser yardımcısı Ateş yanındakini çaktırmadan arkasından itip “Girelim içeri işte” der gibi hareketiyle ayakkabılarını çıkarmaya girişti ve merdivenin

başındakine bir işaret çaktıktan sonra “Size de rahatsızlık verdik!” sözüyle içeri yöneldi.

Salona geçmek istemeyen koridorda hemen ayaküstü bir şeyler sorup gitme niyetinde olan iki polise “Önce buyurun şöyle bir oturun da öyle konuşalım...” dedi Cemile. Girdikleri salonu polis gözüyle incelerken kendilerine gösterilen koltuklara şöyle bir ilişen polislerden Komiser yardımcısı Ateş hemen söze başladı. “Sizi rahatsız ettiğimiz için özür dilerim, önemli bir şey yok, şu anda sadece bir kaç şey öğrenmek istiyorum Valeriy Konkov hakkında” derken salon kapısının yanında dikilen Gaye’ye bakıyordu. Gaye’den rahatsızlık duyduklarını düşünen Cemile “Gaye, torunum...” diyerek onu tanıtmakla kalmayıp ‘Ondan zarar gelmez, burada kalmasında bir sorun olmaz’ mesajını verdi. Komiser yardımcısı Ateş kırk yıllık dostları gibi “Tabii, tabii... Gayeciğim geç, sen de şöyle otur şuraya!” dedikten

sonra Cemile’ye dönüp bir merak yumağı haline gelmiş kadına “Böyle birdenbire oldu ama önemli bir konu var: Valeriy Konkov niçin buraya geldi ve ne konuştunuz?” diye sordu. Bu soru üzerine âdeta şoka giren kadını ve büyükannesinin kalp atışlarını duyduğunu sandığı torununu rahatlatmak için bir giriş yapması gerektiğinin farkına varan Komiser yardımcısı Ateş “Ben ve ekibim Türkiye’ye girdiği andan itibaren Valeriy Konkov’u takip etme görevini aldık.” dedi.

“Ama neden?” diye soran Cemile’ye biraz daha ayrıntılı açıklamada bulunmaya karar verdi: “Valeriy Konkov Rusya Federal Güvenlik Servisi Ekonomi Bölümü Direktörü, Enerji ve Maden Uzmanı, İktisadi Danışman, Tercüman, İskenderun Demir Çelik Fabrikasının planlanmasından kuruluşuna kadar ve sonrasında on üç yıl Payas’ta

yaşadı, daha sonra birçok defa siyasal ve ekonomik toplantı, sempozyum ve konferanslara katılmak üzere ülkemize geldi.” diye konuşmasını sürdürürken Cemile ‘bana ne bunlardan, bunların benimle ilgisi ne?’ der gibi uzun bir “Eeeeeee...” sesi çıkardı. Komiser yardımcısı Ateş “Evinize gelince hemen sizi de araştırmaya başladık, bazı şeylere vâkıfız: burada öğrenmek istediğimiz şey ne konuştuğunuz ve Valeriy Konkov’un niçin buraya geldiği?” diye sorusunu yineledi. Cemile kafasını sallayarak her şeyi anlamaya çalıştığını, belki biraz anladığını belirterek “Hiç... Hiç bir şey.” dedi. “Havadan sudan konuştuk. Ben onun varlığından bile habersizdim.” Komiser yardımcısı Ateş “Cemile Hanım biraz daha açar mısınız! Belki sizin için önemsiz ama bizim için yararlı olabilecek bir şey... olabilir.” dedi. Cemile uzun yıllar sonra Valeriy ile ilk kez karşılaştığını, eski günlerden, Payas’tan, fabrikadan, babasından konuştuklarını özetle anlattı. Bir an Valeriy’in eski aşkı olduğunu söylemenin doğru olup olmayacağını düşündü ama bu bilginin kimsenin işine yaramayacağını, onda gizli kalmasının daha iyi olduğunu, üstelik torunun karşısında böyle bir itirafta bulunamayacağını kabullenip sustu. Komiser yardımcısı Ateş gitmek için ayağa kalkınca yanındaki de hemen yerinden fırladı. “Size rahatsızlık verdiğimiz için özür dileriz, ama bunlar vatan millet meselesi. Buraya gelmesine bir anlam verememiştik ve şaşırmıştık. Sadece ne yaptığını öğrenmek istiyorduk. Şimdi izninizle...” deyip kapıya yönelince yanındaki ilk defa söze karıştı: “Biz değil devletimiz...”. Kafası karmakarışık olan Cemile sadece “Anlıyorum” demekle yetindi.

Cemile konuklarını yolcu etmek için kapıyı açınca dışarıda bekleyenden irkildi. Komiser yardımcısı Ateş hemen “Sedat burada işimiz kalmadı, gidiyoruz.” deyince onun da ekipten olduğunu anladı. Eşikte bir kez daha Cemile’ye teşekkür eden ve bu ani ziyaretlerinden dolayından özür dileyen Komiser yardımcısı Ateş ve kafalarını sallayarak ona katıldıklarını belli eden diğer iki polis merdivenlerden aşağı inerek gittiler.

Kapıyı kapayan Cemile torununun “Neler oluyor büyükanne?” diye haykıran gözleriyle karşılaştı. Cemile “Gel içeri geçelim, biraz oturalım da kendimize gelelim...” dedi ve “Sen de gördün işte her şeyi, ben ne biliyorsam sen de biliyorsun.” diye ekledi.

İkisi de kanepeye oturdular, yaşadıklarını hazmetmeye çalışıyor gibi hiç konuşmadan Gayetelefonuna bakmaya, büyükanne televizyonu açıp kanallar arasında gezmeye başladı. Gaye sosyal medya hesaplarına göz atıyordu, büyükanne ise aradığı programı bulamamış gibi bir kanalı kısa bir süre seyrettikten sonra diğerine geçiyordu. Cemile’nin “Hadi lahmacun ısmarlayalım” teklifi ikisinin de dikkatlerinin yine birbirlerinde yani olanlarda toplanmasına neden olmuştu. Bu yüzden Gaye “Yaşasın!” diye sevincini gösterdikten sonra “Bu Valeriy neymiş böyle!” diye ekledi. Cemile “Gayeciğim... Vallahi ben de şaşkınım, ilk defa böyle bir şeyle karşılaştım ve uzun yıllar sonra Valeriy’le...” diye bir açıklama yaptı. Bundan sonra ne Gaye sordu, ne de Cemile konuştu.

Lahmacunlar geldi, yediler. İkisi de köşelerine çekildiler, kendi dünyalarına daldılar. Saatler sonra büyükannenin sesi duyuldu: “Gaye... Gaye... Kızım...” İlk olarak Gaye’nin “Ne var büyükanne?” diyen sesi ve sonra Gaye odaya girdi.

-Gayeciğim Payas'a gidelim mi?

-Ne zaman büyükanne?

-Yarın.

-Neden?

-Eeeee... Sen şimdi otur bilgisayarın başına, ben de kredi kartımı alıp geliyorum.

-Niye?

-Hatay'a bilet alalım, sana fabrikada adımın yazdığı yüksek fırını göstereyim. Ertesi gün için uçak biletlerini aldılar.

Sabah saat 11.00'de Hatay'a indiler. Bir taksiye atlayıp fabrikanın yolunu tuttular. Yolda Cemile bir iki telefon görüşmesiyle numarasını öğrenip aradığı Savaş adında biriyle konuştu: Kendini tanıtmasının ardından fabrikayı ziyaret için yolda olduğunu, aslında torununa adının verildiği yüksek fırını göstermek istediğini söyledi. Sonrasında Gaye'ye döndü "Her şey tamam" dedi.

Fabrikanın giriş kapısına vardılar. Taksiden indiler. Cemile ve Gaye etrafa bakınırken güvenlik binasından çıkan takım elbiseli, kısa boylu, biraz kilolu ama oldukça çevik hareketlerle onlara doğru yaklaşan siyah saçlı, kahverengi gözlü genç "Cemile Hanım!" diye seslendi. Cemile yüzünü ona çevirince beklediği kişilerin geldiğinden emin bir şekilde "Hoş geldiniz Cemile Hanım! Hoş geldiniz Hanımefendi!" diyerek onları selamladı ve kendini tanıttı: "Ben Genel Müdür Yardımcılarından Mehmet Göl, müdürümüz gelemediği için özür diledi ve sizlerle ilgilenmem için beni gönderdi." dedi. Cemile sıcak bir gülümsemeyle "Hoş bulduk Beyefendi!", Gaye ise kendisine 'Hanımefendi' denmesinden hoşnut "Hoş bulduk Mehmet Bey!" diye

mihmandarlarına karşılık verdi. Bu sırada büyük ve siyah bir otomobil, tahminen genel müdürün makam aracı yanlarında durdu ve şoför inerek sağ arka kapıyı açtı. Mehmet Cemile'nin yanındaki çantadan biraz daha büyük bavulu "İzninizle" sözüyle yüklenirken boşta kalan eliyle otomobili gösterip binmeleri için "Buyurun" dedi. Gaye ve Cemile arkaya oturunca şoför kapıyı kapadı. Cemile'nin çantasını bagaja koyduktan sonra şoför ve Mehmet arabanın ön koltuklarındaki yerlerini aldılar ve otomobil çevredekilerin meraklı bakışları altında açılan otomatik kapıdan fabrikaya süzüldü.

Mehmet "Cemile Hanım genel müdürümüz önemli bir toplantıda olduğu için sizi ağırlama ve fabrikada gezdirme görevini bana verdi. Kendisi de işi biter bitmez bize katılacak. İsterseniz önce ofiste biraz dinlenin ve bir şeyler atıştırın, daha sonra fabrikada bir tur atarız. Yüksek fırını ziyaret için vardiya değişimini ayarladı müdürümüz, sizi burada merak eden birçok kişi var..." dedi. Otomobilden dışarı meraklı gözlerle bakan Cemile ağaçların arasındaki büyük bahçeli bir evi göstererek "Şurada bizim lojman vardı." dedi. Mehmetkafasını o yöne çevirdi. "Haklısınız orası Genel Müdür Lojmanı, eski ev beş yıl önce yıkıldı ve yerine yenisi yapıldı." dedi ve kendisine değil de ağır ağır seyreden otomobilden dışarıya bakan Cemile Hanım'a sordu: "Nasıl buldunuz fabrikayı, değişmiş mi?" Cemile gözlerini dışarıdan ayırmadan yanıtladı: "Sanırım evet, ilk gözüme çarpan şey ağaçlar çoğalmış, insanlar azalmış." Arkasındaki koltukta oturan Cemile'yle konuşan Mehmet kafasını tam çeviremediğinden sanki Gaye'yle konuşuyor gibi: "Haklısınız önceden dikilen ağaçlar büyüdüve her yıl yeni fidanlar dikiyoruz ve tabii çiçekler de. Çimlerin bakımı yazları bizi uğraştırırsa da..." dedi. Bu sırada Gaye'ye dışarıdaki bir yeri işaret

eden Cemile “Bak işte! Şu sağdaki fırın... adımın verildiği” dedikten sonra önündeki sözünü kestiği adama “Mehmet Bey mümkünse plaja gidebilir miyiz? Oraya bir bakmak istiyorum.” dedi. Mehmet biraz sıkkın “Plaj, plaj...” diye tekrarladı: “Ama şu anda orada bakım var, eskisi gibi değil orası...” Cemile anlamaya çalışarak “Nasıl yani?” diye sordu. Mehmet’in bu soruya sevinmemiş bir hâli vardı, ne diyeceğini kısa bir süre düşündükten sonra: “Ne hikmetse uzun bir süre plajı çok az kişi kullandı müdavimleri dışında. Bilirsiniz burada Ruslardan kalma alışkanlıkla yaz kış denize girenler vardır.” diye bir açıklama yapmaya çalıştı. Cemile kafasını anlamlı anlamlı sağa sola salladı; bunu plajı kullanmayanlar için mi, yaz kış denize girenler için mi yaptığını belirlemek oldukça güçtü. Mehmet devam etti: “Yıllarca plaja az kişi gelince plaj gözden düştü, bakım yapılmadı ya da yarım yamalak yapıldı. Eski genel müdür de masrafları kısmak isteyince plajdaki tesisleri yıktırdı, yerine küçük bir gazino ve bir kaç soyunma kabiniyle bir duş yaptırdı.” Cemile şaşkınlığını göstermek için “Allah Allah!” dedikten sonra “Orası fabrikanın en güzel yeriydi; insanların kaynaştığı, eğlendiği, güzel günler geçirdiği...” sözüyle konuşmasını bitirdiğinde otomobil yıkılan eski tesislerin molozlarının kalıntılarının görüldüğü plaja doğru yaklaşıyordu. Açıklamasının iyi mi kötü mü olduğuna karar vermeye çalışan Mehmet “Şimdi insanlar kaynaşmak, eğlenmek için genellikle sosyal medyayı kullanıyorlar.” dedi. Cemile “Doğru” diye adeta fısıldadı iç geçirerek.

Genel müdürün otomobilinin gelmekte olduğunu gören ikisi kadın üç gazino personeli onları karşılamak üzere park edilebilecek en elverişli yerde bekliyordu. Duran otomobilinarka sağ kapısını açan

erkek gazino alışanı “Hoş geldiniz!” diyerek genel müdürünü karşılamak istemişti ama Cemile’yi görünce gözlerini hemen Mehmet’e kaydırđı. “Merhaba arkadaşlar!” diye kendilerini karşılayanlara selam veren Mehmet kapıyı açan personelden mihmandarlığı devralarak “Cemile Hanım şoyale gölge bir yere oturalım isterseniz!” teklifinde bulundu. Mehmet’in gösterdiği şemsiyenin altındaki gölge masalardan birine yönelerek bu öneriye katıldığını gösteren Cemile yanına gelen torunun elini tutarak ilerledi ve masanın denize bakan cephesini önüne alarak oturdu, Gaye sağına, Mehmet de soluna. Cemile gözlüklerini takıp plajı ve denizi sağdan sola, soldan sağa süzerken Mehmet “Ne içersiniz?” diye sordu. Cemile “Hemen bir su istiyorum ve mümkünse orta kahve ve bir su daha” Gaye “Ben de soğuk bir su istiyorum” dedikten sonra Mehmet başlarında bekleyen garsona “Bana her zamankinden” diyerek siparişlerini tamamladı. şimdi herkes çevresiyle ilgileniyordu: Cemile plajı ve denizi, sosyal tesisi -tabii bu küçük gazinoya sosyal tesis denirse, Mehmet içi görünen buzdolaplarını ve personeli inceliyordu. Gaye ise engin denize bir göz attıktan sonra cep telefonuyla oynamaya başlamıştı.

Mehmet’in “Cemile Hanım nasıl burası, eskisinden farklı mı?” sorusuna Cemile hiç düşünmeden “Deniz aynı, kumsal sanki biraz daralmış ve kısalımış gibi geldi bana, üstelik oksessiz.” yanıtını verdi. Sosyal tesisler hakkında iyi şeyler söyleyemeyeceği için yorum yapmaktan kaçındı. Mehmet “Haklı olabilirsiniz, yıllar önce burada yüzün üzerinde personel çalışıyormuş yazın. Bu günlerde toplam beş, zaten gelen de yok. Mdavimler burada oturmaz ki, mayosunu giymiş olarak bisikletiyle gelir, denizde yüzer, belki biraz gneşlenir, duşunu

alır ve bisikletine atlayıp döner.” dedi. Cemile “Kışın hâlâ denize giren var mı?” diye sordu. Mehmet “Benim bildiğim altı kişi var, Aralık’ta, Ocak’ta bile gelirler. Bu yüzden kışın hafta sonu açık sosyal tesisler.” diye yanıtladı. Cemile güldü “Ben sömestr tatiline gelince buradan ayrılmazdım, zira herkes buradaydı hemen hemen, okula dönünce de arkadaşlarıma nasıl yüzdüğümü anlatırdım; bana çok azı inanırdı.” diye anlatırken suyunu bitiren Gaye söze karıştı.

-Büyükanne senin dediğin elli yıl önceydi.

-Eeee... Ne olmuş?

- O zaman insanların yapacak neyi vardı ki?

Sinirlenen, kaşlarını çatan büyükanne kendine hâkim olarak sahte bir tebessümle torununa

-Haklısın Gayeciğim cep telefonları olmadığından, can sıkıntısından denize girip

duruyorduk.

Büyükannesinin sinirlendiğini sezen Gaye “Kızdığın için böyle söylüyorsun, aslında biz buna ‘zamanın ruhu’ diyoruz” yanıtını vermesi üzerine Mehmet “Hanımefendi siz değil, Almanlar öyle söylüyor.” diyerek Gaye’yi düzeltti. Bu sefer Cemile sordu:

-Mehmet Bey Almanca biliyor musunuz?

-Evet, üniversiteye Almanya’da gittim, Dresden’de. Ben öğrenciyken iki Almanya’nın birleşmesinin üzerinden yıllar geçmişti, ama Rus etkisi her yerde görülüyordu; staj yaptığımve bir yıl çalıştığım fabrikada Ruslar yoktu ama Rus asıllı Almanlar çoktu. Bu yüzden biraz Rusça da öğrendim. Sonra yurda döndüm, askerlik falan, fabrika özelleşince burada işegirdim. Bir de buraya geldim ki fabrika oradakinin aynısı...”

Cemile anlamamış gibi yüzünü buruşturunca Mehmet açıklama yapmak zorunda kaldı: “Yani sistem, teknoloji aynı; oradakini de burayı da Ruslar yapmış sonuçta.” Cemile anladığını belirtmek ister gibi kafasını salladıktan sonra “Evlilik, çoluk çocuk?” diye sorunca Mehmet “Beş yıl önce evlendim, iki yıl sürdü. Bir türlü anlaşamadık, ayrıldık.” diye kısa bir yanıt verdi. Mehmet’in özel hayatından bahsetmek istemediğini hisseden Cemile kumsalı ve denizi bir şey arar gibi bir defa daha gözleriyle taradıktan sonra lafı değiştirmek için “MehmetBey vardiya değişimine kadar kaleye gidebilir miyiz?” dedi. Mehmet de konunundeğişmesinden memnun, saatine bakıp yeterli zamanları olduğuna kanaat getirerek “Hatta acıktıysanız size orada bir yemek bile ikram edebilirim.” deyince Cemile Gaye’ye dönerek “Hadi bakalım, gidiyoruz.” dedi. “Yüksek fırın...” diye sızlanan Gaye’ye ikisi de cevapvermeye gerek görmeden kalktılar ve kendilerini bekleyen araca doğru yöneldiler, çaresiz Gaye de onları takip etti.

Otomobile bindiler, fabrikanın içinde yavaş, dışarı çıktıktan sonra hızla seyreden araba on dakika içinde kalenin duvarlarının dibine ulaştı. Kale restorasyondaydı.

İçeri giremeyeceklerini anlayan Mehmet’in “Sizi Cin Kulesi’ne götüreyim, hem seyir terasından her yeri görürsünüz hem de söz verdiğim gibi bir şeyler yeriz” düşüncesini Gaye sabırsızca onayladı ve “Tamam!” dedi. Cemile ise gülümsemeyle yetindi. İçini gösteremeyen ama hiç değilse dışını gezdirmek isteyen şoför kalenin etrafında bir tur attıktan sonra otomobili bir kaç dakika sonra kulenin önünde durdurdu. İndiler. Kulenin büyük kapısından içeri girip merdivenlerden yukarı çıktılar ve seyir terasına ulaştılar. Terasa çıkınca hepsi büyüleyici manzaraya biraz daha yaklaşabilmek

ve her yeri görebilmek için duvarın kenarına doğru yürüdüler. Körfez ve sahil ayaklarının altındaydı. Duvarların dolayısıyla kulenin etrafında dönerlerken Mehmet bazı açıklamalar yapıyordu: Plajın, limanın, tren garının, fabrikanın yerlerini onlara işaret ediyordu. Kafenin şemsiyelerinin altına kümelenmiş masaların olduğu ana mekâna geldiklerinde Cemile gözlerini bir masaya dikerek kımıldamadan dikkatlice bakmaya başladı ve ağzından “Tahmin etmiştim, hissetmişim, biliyordum” sözcükleri döküldü. Gaye de, Mehmet de o yöne baktılar. Üç kişinin oturduğu masaya doğru ilerleyen Cemile “Valeriy!” dedi yüksek bir sesle. Masadakiler başlarını kaldırıncaya Cemile yine aynı sesle “Komiser yardımcısı Ateş!” dedi, diğeriyle de göz göze geldi ama bir şey söylemedi.

Kendini toplayıp ilk ayağa kalkan Valeriy oldu, arkasından diğeri. Gaye ve Mehmet de masanın yanına gelmişti, şimdi altı kişi masanın etrafında ayaktaydı. Valeriy “Cemile Hanım bu ne kadar güzel bir sürpriz!” diye söze girdi ve oturması için Cemile’ye boş sandalyeyi gösterdi. Polisler de yan masalardan birer boş sandalye çekerek Mehmet ve Gaye’yi buyur ettiler. Mehmet’le diğeriyle tanışmasının ardından Cemile “Valeriy...” dedi ama sözüne devam edemedi. Herkes sessizce birbirine bakıyordu. Bu boşluktan yararlanan Valeriy Cemile’yi kolundan tutarak kaldırdı, ötekilere “Bize biraz müsaade ederseniz şurada baş başa konuşalım” diyerek Cemile’yi biraz ilerideki boş masaya adeta sürükledi.

Sandalyelerden birini çekerek Cemile’nin oturmasını rica etti ve sonra Valeriy de yan taraftaki diğer sandalyeye oturdu. Valeriy “Cemile Hanım size rahatsızlık vermek istemezdim, çok özür dilerim.” diyerek söze başladı. Cemile “Hayır, hayır...” derken Valeriy

“Aslında size gelmek, sizi görmek gibi bir planım yoktu.” dedi. Bunun üzerine Cemile sert ve kararlı bir ses tonuyla sordu: “Niçin bana geldiniz?” Konuşmanın kötü bir yere gelmesinden çekinen Valeriy bir kaç defa daha özür diledikten sonra “Dediğim gibi aslında sizi görmek gibi bir planım yoktu. Gerçekten buraya bir metalürji konferansında konuşmak yapmak üzere gelmişim. Konferansta Hadi Beyle karşılaşınca laf lafı açtı, demir çelikten, fabrikaya, fabrikadan babanıza ve oradan size geldi konu. Adresinizi bildiğini söyleyince aldım ve sizi ziyarete geldim.” Karşısında ezilip büzülen adama Cemile bu sefer daha yumuşak bir ses tonuyla sorusunu yineledi: “Niçin bana geldiniz?” Valeriy yine özür diledikten sonra “Polislerin beni takip ettiğini biliyordum, ama görüşmemizin her ikimize de bir zarar getirmeyeceğinden emindim. Yıllar sonra Hadi Bey’den adınızı duyunca heyecanlandım.” Cemile bu sefer sadece “Niçin?” dedi ve bu, aynı soruyu üçüncü kez tekrar ediydi. Valeriy bunu heyecanının nedenini öğrenme isteği olarak algıladı. Yutkundu, beyindekileri değil

de kalbindeki bir şeyleri toplamak ister gibi düşündü ve konuşmasını sürdürdü: “Sizi ilk gördüğümde ben yirmili yaşlarımın sonundaydım siz ise on üç yaşında bir çocuk. Ertesi yıl ben adınızın yazdığı levhayı astıktan sonra siz fırını ateşlerken çok güzel bir kız olduğunuzu fark ettim. Sömestr ve yaz tatillerinde fabrikaya geldikçe sizin daha da güzelleştığınızı gördüm, yüreğimi hoplatıyordunuz. Ama aramızdaki yaş farkı ve babanıza duyduğum saygı dolayısıyla bir şey yapamadım, size açılmam olanaksızdı. Yıllar geçtikten sonra durumu anneme anlattım. Annem bir şeyler yapabileceğini düşünerek fabrikaya gelmişti hatırlıyor musunuz?” İşte burada Cemile’nin kan dolaşımı hızlanmış, kalbi küt küt atmaya başlamış, yüzü kızarmış, içini anlamlandıramadığı bir sıcaklık kaplamıştı. Buna rağmen hiç bir tepki göstermedi. Valeriy “Annemin yanında bana hiç iyi davranmadınız, birçok defa size açılmaya çalışmama rağmen beni ve size yemeğe geldiğimizde annemi terslediniz. Annem size yaklaşmaya ben açılmaya çalışırken bize nefret dolu gözlerle baktığınızı gördüm, her şeyden soğudum, vazgeçtim. O yıl annemle birlikte ülkeme döndüm” diyerek konuşmasını tamamlamış gibi sandalyesine sırtını dayadı.

Sıra Cemile’deydi, ama o donakalmıştı. O kadının Valeriy’in annesi olduğunu daha yeni öğrenmişti. Oysa hayran olduğu adam, biricik aşkı da onun için aynı duyguları besliyormuş. Kafasında Valeriy’e anlatacaklarını kuruyordu ki Valeriy yine başladı: “Sizi unutmak... Sizi unutmak demek yanlış olur, aşkımın küllenmesi yıllarımı aldı. Sizin kadar sevebileceğim hiç kimse karşıma çıkmadı.” Derin bir nefes aldı ve itiraflarını sürdürdü: Ülkeme döndükten sonra kendimi işime verdim, işimde yükseldikçe yükseldim. Sovyetler Birliği çöktükten sonramesleki bilgi ve deneyimim sayesinde, enerji ve demir çeliğin

öneminin gittikçe artması üzerine gizli serviste en önemli yerlere atandım. Birçok defa çok sevdiğim ülkenize geldim ama hiç birinde sizi görmek için bir girişimim olmadı. Emekliye ayrılınca da tecrübeli bir uzman olarak her zaman buraya davet edildim. Ama bu defa ben kendimi davet ettirdim, son bir defa bu güzel ülkeyi görmek istiyordum. Üç yıldır kanser tedavisi görüyorum, doktorlar ‘Buraya kadarmış...’ dediler. Artık hiçbir şey yapamayacaklarını, günlerimin sayılı olduğunu söylediler. Kaderin cilvesi beni Hadi Beyle karşılaştırdınca hiç düşünmeden son bir kez size geldim. Gerisini biliyorsunuz işte...”

Konuşmalı mı susmalı mı? Cemile de Valeriy’e karşı yıllar önce duyduklarını açıklamalı mıydı? Yıllarca onu sevdiğini, hiç bir zaman unutmadığını söylemeli miydi? Kısacası aşkını itiraf etmeli miydi? Cemile bir karar vermeye çalışıyordu. Ah bu olay on yıl, yirmi yıl önce başına gelseydi düşüp bayılmıştı. Ne de iyi olurdu! Bir şeyler yapmaktan, konuşmaktan, karar vermekten kurtulurdu. Son günlerini yaşayan bu adama ne demeliydi, ne yapmalıydı? Kıvranıyordu adeta! Valeriy gözlerini gözlerine dikmiş onun bir şeyler demesini bekliyordu.

Bekleyiş uzadıkça bir Şeyler demek zorlaşıyordu. Çaresizlik içindeydi.

Umutsuzca etrafabakınırken gözü saate takıldı, u geçmişti.

“Valeriy” dedi Cemile. “Bizimle fabrikaya gelir misin? Torunuma yüksek fırındaki adımın yazdığı levhayı göstereceğim. Hani senin astığın...”

Rumuz:muhrik

DEDEMİN BİSİKLETİ

Halit dükkânın önünde ki tabureye kurulmuş, uzun süredir yolda bir o başa bir bu başa gidip gelen kırmızı bisikleti izliyordu. Bakıp saçlarını düzeltere bileceğin şekilde parlayan jantlar, oturduğunda dünyayı dolaşılacağına inanacağın selesi, hayatın tüm dümenini elinde tutabileceğin direksiyonu ile ne güzel bir şeydi. Bir gün elbet onunda olacaktı ve o zaman mahallenin tüm çocuklarını bindirecekti. İsterlerse ta Cin kuleye kadar gidip dönsünler. Ya da Sokullu Mehmet paşa külliyesinin etrafını dolansınlar. Nasılsa turunu tamamlayan çocuklar ‘‘Halit ya ne olur bir tur daha’’ deyip bisikleti methedecek buda Halit’in gururunu okşayacaktı.

Halit’in şu koca dünyada iki şeye düşkünlüğü vardı. Biri bisikletler bir diğeri de telden yapılan arabalar. Payasın en iyi tel arabasını da en yakın arkadaşı Kara Mehmet yapardı. Tüm çocuklar ellerinde telleri ile sıraya girer ve Mehmet arabalarını yapsın diye ona küçük hediyeler sunarlardı. Neler yoktu bu hediyeler içerisinde; ipleri aşınmamış tahta firfıralar.

Leblebi tozları, iki bisküvi arasına konulmuş yiyince dişe yapışan beyaz lokumlar, rengârenk gazoz kapakları...

Mehmet gelen hediyein türüne göre özenerek ya da baştan savma yapardı arabaları ama onun yaptığıının bir benzeri daha olmazdı.

Kara lakabı ona kavruk olduğu için verilmemişti beyaz teni ile akça pakça bir çocuktu Mehmet. Kara lakabını hak etmesi Cüneyt arkın filmlerindeki kara murattan gelmekteydi. Annesi ile gittikleri yazlık sinemada izlediği kara Murat'ı sinema çıkışı mutlaka taklit ederdi. Hatta bazen Payas kalesinin surlarına tırmanır peşine taktığı çocukları da Bizans askeri yaparak koştururdu.

Mehmet'in babası Almanya'da adını söyleyemediği bir şehirde çalışır bazen yılda bir bazen iki yılda bir gelir ve her geldiğinde o güne kadar hiçbir çocuğun görmediği yığınla oyuncak getirirdi. Halit bu oyuncaklardan faydalanma hakkına sahip olduğundan Kara Mehmet oyuncaklardan sıkılıncaya kadar birlikte oynarlardı. Ama bu yıl Halit, Mehmet'in babasını ondan daha büyük bir özlemle beklemekteydi. Kara Mehmet'in dediğine göre babası geçen bir mektup yazmış bu yaz geleceğini ve geldiğinde bisiklet getireceğini söylemişti. Artık bisiklet Halit'in rüyalarının baş konuğuydu. Bisiklete binecek ve ta damla taş mağaralarına kadar gidip gelecekti. Allah'ım bu ne büyük bir güzelliği Halit için.

“Deden nerede” sözü ile bölündü Halit'in bisiklet izleme keyfi. Güneş ışığı gözüne gelmesin diye elini yüzüne tutarak gelenin kim olduğunu anlamak istedi. Gelen dedesinin an yakın arkadaşı Hacı Burhanettin'di.

Dedesi ile uzun uzun sohbet eden. Bazen bir kitap bazen dini bir konu bazen de yeni çıkan icatlar üzerine uzun uzun konuşurlardı.

Saygıdan ayağa kalkmış şekilde, ‘‘Cami’ye gitmişti gelmedi daha’’ diye cevap verdi. Hacı başını anladım manasında sallamış, yüzüne çok yakışan beyaz sakallarını okşayarak camiye taraf gitmişti.

Dedesi eğer dükkânda yok ise vakit namazı için. 2 Selim camine gitmiştir ve bir saatten önce gelmezdi. Çünkü caminin hemen avlusunda yer alan yüzyıllara meydan okumuş tarihi çınar ağacının gölgesinde biri ile muhabbet ederdi. Bu yaşlılar konuşacak bunca şeyi nereden buluyordu. Ama dedesi çok bilgili olduğu için böyle oluyordu Halit’e göre. Okuduğu kitaplar yüzündendi hep, dedesi her şeyi biliyor herkeste derdini ona anlatıyordu.

Dedesi eğer vakit namazına gitmemişse, sahaf dükkânının kuytu köşesindeki yerinde, kalın kalın kitaplar okurdu, gözlüğünü burnuna düşürerek. Ne çok kitap okumuştur dedesi. Halit’e göre dünyadaki en zeki adam dedesiydi. Uzun boylu, iri yarı, adamdı dedesi. Yeşil gözlerinin altında kırışmış göz kapakları, onun üzerini kapatan yuvarlak camlı gözlüğü ile gülümsemeyi ibadet olarak gören biriydi. Dükkâna her gelene kitap alsın ya da almasın mutlaka ikramlıklarda bulunulurdu. Babaanneninsin evde yaptığı dut şurubunun tadını Payas’ta bilmeyen yoktu. Dedesi Halit’e kitaplar önerir. Onun sıradan yaşamına kocaman büyük bir pencere açardı.

Halit dedesinin sahaf dükkânında çıraklık yapıyor ve harçlıklarından biriktireceği para ile alacağı bisikletin hayalini kuruyordu. Gerçi dedesi henüz bir harçlık vermemiş ve harçlığın miktarı hakkında en ufak bire

söz dahi etmemişti. Ama Halit'in diğer dükkânlar da çalışan çocukların haftalıklarını hesaplayarak çıkardığı bir miktar vardı elbet.

Payas ilçesi denize nazır, Tarihi ve doğal güzellikleri ile harika bir yerdi ve dedesi bu güzel yerin tek sahaf dükkânıydı. Dolayısıyla dükkânın işleri de gayet iyiydi. Dedesi eğer cimrilik etmezse ona güzel bir haftalık verecek oda hayalini kurduğu bisikletine kavuşmuş olacaktı.

Zaman, omuzlarındaki yükü bıraktıktan sonra hızlı yürüyen bir adam gibi geçmiş. Payas'a Bahar ardı yaz gelmiş, ortalık bir bayram yeri neşesine dönüşmüştü.

Halit dedesi ile sahaf dükkânındaki kadim kitapları tanımış, onların tozunu bir bebeği incitmek istemeyen anne şefkati ile almış, okumaya başladığı kitabın kahramanı ile uzun yolculuklara çıkmıştı. Pazar günleri Payas kıyılarında dedesiyle balık avlamış Kara Mehmet'le telden en güzel arabalı yapıp ona gelen hediyelere ortak olmuştu.

Okullar kapanıp yaz tatili gelince Halit'in yüreğine de bir telaşe gelmişti. Mehmet'in babasını bekleme telaşesi.

Bir pazar sabahı Halit uykuya doymamışken, bahçe kapısı hızla vurulmaya başladı. Annesi koşar adım gidip kapıyı açtığında Kara Mehmet'i elinde ıslık ıslık bir bisikletle kapıda buldu. Mehmet'in babası gelmiş ve gelirken de söz ettiği bisikleti de getirmişti.

Annesi Halit'i öperek uyandırıp kapıda Mehmet'in beklediğini söyledi. Halit kapının eşiğine geldiğinde gözünden uyku akıyordu ama Mehmet'i kapıda bisikletle görünce bir anda uyandı koşup bisiklete dokunmaya sağını solunu incelemeye başladı. Eski dostu uzak bir seferden gelmiş gibi. bisiklet kendisine alınmış gibi sevindi.

Kara Mehmet ‘’hadi durma bir tur at gel de gör bisiklet neymiş’’ dediğinde. Halit halen büyülenmiş bir halde bisiklete bakıyordu. Bisikletin selesine oturup pedalı çevirdiğinde sevinçten uçmaya başladığını hissetti dünyanın en güzel icadı hiç şüphesiz bu bisikletti. En yakın arkadaşının bir bisikleti vardı. Buda yarı yarıya Halit’in demektir. Kara Mehmet en çok onu bindirmeyecekte ne yapacaktı. Artık Payas’ın dört bir etrafı onundu ve istedikleri yere gidip gezebileceklerdi.

Ertesi gün, dedesi Halit’le Kara Mehmet’i karşısına almış onlara yapmaları gerekenler konusunda nasihat vermekteydi. Bir bisikletleri olduğuna göre gezmek elbette onların hakkıydı. Ama gezmek demek boş boş olmalı mutlaka bir işe yaramalıydı. Hem gezip hem öğrenmek onların ilk vazifesiydi. O yüzden işe Payas’ı tanımakla başlayacaklar, her gittikleri yerin tarihini ve doğasının özelliklerini öğrenip geleceklerdi. Gördüklerini ve öğrendiklerini anlattıktan sonra gezmek için bir fırsatları daha olacaktı. Ayrıca bu gezi sonunda birer avuçta misket kazanacaklardı. Çocuklar hiç düşünmeden evet dedi. Evet, hem gezip hem öğrenecek öğrendiklerini gelip anlatacaklar misketlerini alıp bir sonraki geziye hak kazanacaklardı.

Ama Halit’in kafası biraz karışmıştı. Bunca zaman geçmiş olmasına rağmen dedesi ona hep çok az harçlık vermiş ama bu gezi için avuç dolusu misket vermekten geri kalmamıştı. Dedesi tuhaf bir adamdı vesselam. Ama Halit’e göre dedesinin illaki bir bildiği vardı bu kadar kitap okumuş adam heybeye misket savurmazdı.

Bir sonraki gün gezinin ilk günüydü.

İki arkadaş 1574 yılında, Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa tarafından Mimar başı Mimar Sinan'a yaptırılmış Sokullu Mehmet paşa külliyesi ile başladılar gezip öğrenmeye. Külliyenin büyüklüğü ve yapısal güzelliğinin karşısında hayretten hayrete düşüyorlardı.

Külliyenin içerisinde U şeklinde yer alan kervansaray. Sarı selim camii. 18 hücreden meydana gelen ve tasavvuf eğitimi verilen dersaneler olarak tasarlanmış Hangah. 48 dükkânın yer aldığı Arasta. Arastanın ortasın da bulunan dua kubbesi. Tabhaneler. Yoksullara ve öğrencilere, yemek dağıtılan İmarethane. Çifte Hamam. II. Selim'in buyruğu ile kesilmemiş, olduğu yerde bırakılmış olan Hünkâr zeytini adını alan tarihi Zeytin ağacı.

Halit'le Kara Mehmet ne çok şey kazınışlardı beyinlerine. Ne büyük bir tarihin evlatlarıydı. Dedesi onları dinlerken, misketlerin yanına birerde horuz şekeri iliştirdi. Zira çocuklar ilk görevi layıkıyla yerine getirmişti. Misket ve horoz şekerinden gayet memnun çocuklar, sonraki gezi yeri olarak Payas Kalesi ve CİN kuleyi seçtiler. Cenevizliler tarafından liman bölgesini korumak maksatlı yapıldığı düşünülen 8 kuleden oluşan Payas Kalesinin surlarının dibinde durup yukarı bakmışlardı. "Ne zormuş, o zaman yaşamak istemezdim" demişti Halit. Mehmet "olur mu ya? Ben yaşasaydım kesin bir kahraman olurum" dedi. Halit Mehmet'e bakıp gülümsedi doğruya Kara Mehmet olurdu...

Sonra Cin kuleye geçtiler orayı da gezdikten sonra vakit akşama devrilmiş, minarelerden akşam ezanları yükselmeye başlamıştı.

Halit'le Kara Mehmet'in bisikletle yolculuğu bu defa uzak bir yereydi. Adını hep duydukları ama şimdiye kadar hiç görmedikleri bir yere.

Daha önce gören arkadaşlarının anlata anlata bitiremediği Damla taş Mağarasına.

Çocukların gözleri hayretten yuvalarından fırlamış durumdaydı, ne güzel bir yerdi burası. Dışarıda hava çok sıcak olmasına rağmen burası serindi. Kayaların binlerce yıldır oluşturduğu sarkıt ve dikitler Halit'in dedesine anlatacağı birçok hayret ifadesini barındırıyordu. Geriye 3 yayla kalmıştı oraya da Mehmet'in babası ile gideceklerdi. Misket sayıları giderek artmış ikisinin de kocaman bir poşet misketi olmuştu horoz şekerleri de cabası.

Halit heyecandan uyuyamıyor yatağın içerisinde dönüp, başucunda duran, yeni alınmış ayakkabı, çorap onun yanındaki gömlek ve pantolona bakıyordu. Dedesi bir gün önce Arefe gününde Halit'i götürüp yeni kıyafetler almıştı.

Kurban bayramı için hazırlıklar birkaç gün önceden başlamıştı. Her evde bayram temizliği yapılıyor. Kadınlar birbirine yardıma gidiyor. Kesilecek kurbanın pazarlıkları en hararetli şekilde devam ediyor. Bayramlık kıyafetler dükkân dükkân dolaşılıp alınıyordu. Payas'ın tümünde bir heyecan yüzlerde mutlu bir gülümseme vardı.

Bayram Halit için en çok etli kömbe kokusu demekti. Babaannesi ve annesi sabahın erken saatlerinde işe koyulur, taş fırın yakılır, hamurlar açılır, büyük bakır tepsilerin içerisine kat kat yufkalar dizilir, arasına koyun eti kıyması serilirdi. Odun ateşinde nazlı bir gelin gibi yavaş yavaş pişen Kömbenin kokusu mahallenin bir ucundan burunları sızlatırdı.

Halit sabah erkenden kalkacak yeni kıyafetlerini giyip dedesi ile bayram namazına gidecek ardından tüm aile babasının mezarını ziyaret edecek ve kurbanı keseceklerdi. Kapıları dolaşıp etleri dağıtmak Halit'in göreviydi.

Bayram sabahı, annesi yüzüne yayılan bir huzurla Halit'i süsleyerek namaza uğurlarken arkasından iç geçire geçire bakmış. Babaannesi her zaman yasemin çiçeği kokan koynundan bir mendil çıkarmış. İçinde bir miktar para, lokum, ceviz, fındık, fıstık ve kuru üzüm olan mendili Halit'e vermişti. Adeta bayram çocuklar sevinsin diye Allah tarafından emredilmişti.

Halit o sabah hazırlanırken dedesi ile annesinin alt kattaki sahanlıkta bir konuşmasına şahit olmuş ve ömrünce unutmayacağı bir ders almıştı.

Dedesinin elinde kalınca bir para tomarı vardı. Annesine uzatıp "al gelin bu Halit'in haftalıkları" demişti. Paranın miktarını gören Halit'in gözleri fal taşı gibi açılmıştı, arkadaşlarının almış olduğu haftalıkla kıyaslayınca neredeyse yirmi katıydı. Annesi "Hacı baba ne gerek var paraya zaten birlikte yaşayıp gidiyoruz" deyince. Dedesi "olmaz gelin bu Halit'in hakkı çalıştı çabaladı". Annesi araya girmiş "ama bu miktar çok fazla Hacı baba evin bir ihtiyacında kullanırız" sözlerini sarf etmişti. Dedesi "hayır gelin hayır, bunu oğlun çalışarak kazandı bu senin de hakkın al onu istediğin gibi haraca. Bu parayı Halit'e verseydim ne yapacağı belliydi ama ben onu da hallettim Allah'ın izniyle. O bana gözümün nuru evladımın emaneti, hiçbir şeyde boynu bükük kalmayacak" deyince. Annesi mahcup bir şekilde parayı almış ve eğilip dedesinin elini öpmüştü.

Halit Şimdi anlıyordu dedesinin neden hep anca Halit'e yetecek kadar harçlık verdiğini demek dedesi cimri değil bilakis eli de yüreği kadar herkesten daha açık biriydi. Ama dedesi " ben onu da hallettim" deyince ne demek istemişti.

Bayram namazında adım atacak yer kalmamıştı, cemaat dıŐarlara taŐmıŐ. Sokullu Mehmet paşa külleyesinin tüm avluları hınca hınç dolmuştu. Namaz sonrası herkes sıraya girecek, salavatlar eşliğinde bayramlaŐılacaktı. Halit'in en sevdiği fasıl buydu zira elini ceketinin cebine atan büyükler, küçüklerin ellerindeki poŐetleri Şekerler ve kuru yemişlerle dolduruyordu.

Namaz sonrası Mezarlıkta annesinin ve babaannesinin gözyaşları iğeresinde yaptığı dualara Halit'te eşlik etmiş, babaannesinin ezber ettirdiği tüm duaları ardı ardına sıralamıştı.

Eve dönüşte kurban avluda tekbirler eşliğinde kesilmiş, ihtiyaç sahibi evlere pay edilerek dađıtılmıŐtı.

Halit'in sabırsızlığı her bir merhalede giderek artıyor, dedesinin gözünün iține bakıyordu ama bir tuhafılık vardı. Her zaman yüzüne gülümseyerek bakan dedesi Halit'e hiç bakmaz hatta oralı bile olmaz olmuştu. Sadece bir an Halit dedesinin yüzünde kaçamak bir gülüş yakalamıştı.

Bahçe kapısının tokmağı susmak bilmezdi böyle zamanlarda. Gelen tiz kapı tokmağı sesiye annesinin kalın ve tok kapı tokmağı sesiye kapıyı açmak Halit'in göreviydi. Zira kalın gelen tokmak sesi kapıdaki misafirin erkek tiz gelen tokmak sesi ise misafirin kadın olduğuna işaretti.

Kapı tok şekilde çalmaya başladığında. Halit dedesi ile kiraz ağacının gölgesinde oturuyordu. Halit bir koşuda kapıyı açtı. Gelenler Kara Mehmet ve ailesiydi. Eller öpüldü karşılıklı hayır dualar edildi, ikramlıklar verildi, kahve sefasına geçilmişken. Dedesi Kara Mehmet'e'' eee Mehmet bisikleti iki kişi kullanmak zor olmuyor mu?'' diye bir soru yönetti. Mehmet ne diyeceğini bilemez bir tavırla önce Halit'e sonra dedesine bakmış ''yokuşlarda zor oluyor ama düz yerde sıkıntı olmuyor hacı dede'' demişti. Dedesi ''öyleyse sizi bu yokuş belasından kurtarayım'' diyerek ayağa kalkmış ardiye olarak kullanılan yere geçmiş ve elinde harika bisikletle geri gelmişti. Halit dut yemiş bülbül gibi olduğu yerde kalmış bir dedesine bir bisiklete bakmıştı.

Halit Tarihi zeytin ağacının altında oğlu Ali Yasin le birlikte oturmuş. Arefe gününün tatlı yorgunluğunu üzerinden atmaya çalışıyordu. Ellindeki poşetlerde oğluna aldığı kıyafetler, eşine aldığı hediye, bayramda dağıtılmak üzere alınan öteberi, kadayıf ve şeker bulunuyordu. Geçen onca zaman içerisinde Payas gelişmiş büyümüş yenilenmişti. Öyle ki 440 küsur yıllık sokulu Mehmet paşa külliyesinde atmış dükkânı kadınlar işletiyor ve ev ekonomilerine katkıda bulunuyordu.

Halit eşine aldığı hediyyeyi o dükkânlardan birinden almıştı.

Ama değişmeyen tek şey 2. Selim caminin yanında bulunan bu zeytin ağacıydı. Vaktiyle Yasin dedesi de burada az oturmamış eşin dostun derdini az dinlememişti.

Yarın bayramın ilk günüydü ve dedesi ile yıllar önceki bayram sabahına gitti aklı o bisiklet, dedesi, babaannesi.

Yarın namaz sonrası babası Ali Efendi ile yan yana defnedilmiş dedesini ve babaannesini ziyaret edecek dualar okuyacaktı.

Bunu yaparken de oğlu da yanında olmalıydı ki bayramlar bayram gibi yaşanmaya sonraki nesillere aktarılmaya devam etsin. Mehmet nerede kalmıştı acaba. Yıllar dostluklarından bir şey eksiltmemiş, araya giren yollarda bunu engelleyememişti.

Söz vermişti Halit'e bu yıl ziyarete gelecek bayramı Payas'ta geçirecekti. Birkaç gün önce gelmiş Payasın mavi enginlerinde balıklara olta sallamışlar. Eskileri yâd edip. Kah hüzünlenip kah gülmüşlerdi.

Çocuklarını dedesinin onları yetiştirdiği gibi yetiştireceklerdi. O misketler ve horoz şekerler bunun için değil miydi? Söz vermişlerdi birbirlerine. Çocukları tarihini bilen köklerine bağlı nesiller olarak yaşayacaktı.

Halit eve geçerken annesi içinde hediyeler alacaktı. Şimdi pencerenin önüne kurulmuş elinde 99'luk teşbihi ile mırın mırın dua okuyan yaşlıca bir kadına dönmüş olsa da. Annesi, Halit için hiç eskimeyen bir sevgi abidesiydi. Payas kadar güzel Payas kadar sıcacık bir yuva demekti.

Rumuz: Atlas

HÜNKÂR ZEYTİNİ

Bine yakın zeytin ağacı, 15 dönümlük alana yayılmıştı. Takviminiz miladiye göre yıllardan 1574. Neredeyse ömrü hayatımın yarısına, 912 yaşa ulaşmışım. Tahmin edeceğiniz üzere tüm ağaçların yaşı birbirine yakındı. Yayıldığımız alana “külliye” yapılmak istendi. Pek çoğunuz, “külliye ne demek?” diye içinizden geçirdiniz. Bilenler bilir de... Bilmeyenlere açıklayayım: "Bir camiyle çevresine kurulu medrese, imaret, sebil, kitaplık, hastane vb. yapıların bütünü," anlamına gelir. Anlayacağınız biz tüm ağaçlar, külliyenin kurbanı olacaktık. Doğal olarak üzüldük. Ama hem geçmişi unutmayan hem de geleceği gören bizlerin köklerine biraz da olsa su serpildi. Külliye, tarihin gelmiş geçmiş en önemli mimarı Sinan tarafından yapılacaktı. Devrin güçlü sadrazamı Sokullu Mehmet Paşa'nın adıyla anılacaktı. En önemlisi ağaçlardan biri kesilmeyecek, geçmişten geleceğe bir anı olarak bırakılacaktı. Öyle de oldu. Bir anı iken, şimdi 1360 yaşında bir anıt-ağaç oldum. Bazılarınız bana, “Hünkâr Zeytini” derler. Kutsallığın, bilgeliğin, bereketin, barışın, uğurun, umudun, dayanıklılığın ve dengenin simgesi olarak kabul edildiğimiz ve devrin padişahının emriyle kesilmeyip, bütün ağaçları bir başıma temsil ettiğim için böyle adlandırıldım. Yanımda yakınımnda neler var, diye merak etmişsinizdir: Avlusunda yaşadığım camii, şimdiki eğitim sisteminizin ilkokul karşılığı sıbyan mektebi, medrese, hamam, arasta

adıyla anılan 48 dükkânlı çarşı, kale ve han olarak da bildi- ğiniz kervansaray...

Geçmişini unutmayan bizler, dedim ya! Evet, siz geçmişini-tarihi yazar, unuttur; bizlerse geçmişini yazmaz, ama unutmayız. Köklerimi derinlere saldıĝım toprak, pek çok medeniyeti üstünde misafir etti. Bir zaman sonra yaşamalarına müsaade etmeyip içine aldı, gömdü. Ben bu medeniyetlerin hepsini görmedim elbette. Geçmişte yaşamış soy büyüklerimizin, zeytin atalarımızın anlata anlata bugünlere gelen bilgilerini aktarıyorum: Dünyanın hemen hemen her karış toprağında savaş olduĝu gibi, bu topraklarda da geçmişte savaşlar yaşandı. Siz insa- noĝlu tarifi güç acılar çekmenize rağmen savaşlarla bu kadar sarmaş dolaş iken, biz diğ er can- lılar da çok acı çektik. 700 metre ötemde, Akdeniz adıyla anılan batı yönündeki beyaz köpük- lü mavi suların sürekli tuz ve iyot kokusu gelirdi. Hâlâ da geliyor. Su iken adeta dumanla- nan buharların anlattıklarını dinledim. Denizlerde de aynı karalar gibi tanıdığınız – tanımadığınız pek çok canlı var. Akdeniz demişken... Karşiki deniz, üç kıta karasının arasın- da duran bir su. Biz zeytin ağaçları en çok bu suların çevresinde yaşamayı seçer, yaşamayı severiz. Öyle ya! Başka şeyler hakkında bu kadar bilgi vereceğime, önce biz zeytinler hakkın-

da bilgi vermeliydim: Üst yüzü koyu gri-yeşil, alt yüzü mavimsi gümüş renk yapraklı, sık dallı, önceleri çalı şeklindeyken daha sonra yamru yumru gövdeli ağaçlara döneriz. Yaprakla- rımızı hiç dökmeyiz. Onlar köklerimiz, gövdemiz, dallarımız kadar değerli. Yere çakılı oldu- ğumuzdan sizler gibi hareket etmez, yürümez, koşmaz, hatta konuşmayız. Yapamadıklarımızı yaptığımız için kendinizi çok değerli

ve ayrıcalıklı sayarsınız, sanırsınız doğada. Oysa biz de rüzgârların okşamalarıyla hafiften sallanırız. Sağa sola gitmediğimiz, yerimizi terk etmediği- miz halde doğada cereyan eden hemen her şeyi görürüz. Sizler gibi üşür, sizler gibi sıcaklanı- rız. Yağmuru, karı, doluyu... biliriz. Güneşin ve ayın doğuşunu-batışını, yıldızların kayışını görür ve biliriz. Şimşeklerle adeta yarılan göğü, her renge giren pamuk gibi bulutları, tüyümsü bulutçukları, renk katmanlı gökkuşaklarını sizin gibi görür ve seyrederek. Özellikle geceleri, güvenliğimiz için bir yere sığınmayız, konaklamayız. Aksine biz pek çok uçanı, uçarı misafir ederiz. Kuşlar küçücük bedenleriyle dallarımıza konur, fısır fısır konuşur, öter, sonra sabaha kadar uyurlar... Başta karatavuk olmak üzere üveyik, alakarga gibi kuşlar yuvalarını dalları- mıza kurarlar. Minicik yumurtalara da misafirhane, otel oluruz. Sonra yumurtalardan yavrular çıkar. Yavruların çıkardıkları sesi asla tarif edemem size. Hayvanlar sadece havada değil, yer- de de ziyaret eder bizi. Sincaplar koynumuzda, kovuğumuzda; tavşanlar köklerimiz dibin- deki oyuklarda bizlerle bütünleşir, sımsıcak hayat bulur, dopdolu hayat sürerler.

Geçmişte suların üzerinde gemiler yüzdürdüğünüz oldu. Şimdilerde de... Gemiler ilk başlarda yelkenliyken daha sonra buharla çalışır hale geldi. İçlerinde taşıdıkları askerleriyle, yolcularıyla hemen ötemdeki limana uğrarlardı. Ben de zaman zaman geçip giden o gemileri görüyorum. Gemilerin içinde pek çok insanın birbirlerine anlatamadığı onlarca, yüzlerce, bin- lerce yaşam öyküsü... Gel zaman git zaman söz ettiğim kıyalara tersane kuruldu. Tersanede yepyeni gıcır gıcır gemiler yapıldı. Gemiler buradan demir alarak dünyanın

diğer sularına, denizaşırı ülkelerine yolculuk ettiler. Neler taşındı bu gemilerde neler: hayvanlar, askerler, askeri malzemeler, zahireler, giysiler, hazineler, dertler, sırlar, nefretler, sevgiler...

Anadolu'nun içlerinden gelen hacıların kutsal topraklara ulaşması için buralardan, ku- zey-güney yönünde geçmeleri gerekirdi. Hacıların geçmişte, “surre” olarak adlandırılan kese- leri olurdu. Keselerin içine altın ve para gibi kıymetli eşyalar konulurdu. Kutsal topraklardaki fakir halklara dağıtılmak üzere hazırlanırdı kıymetli eşyalar. Hediyelik eşyalar da cabası! Sur- reler ve eşyalar develerin her iki tarafında yer alan sepetlere yerleştirilir; baş yukarıda, gözler ufukta, omuzlar dik çıkılırdı yollara. Sepetler, taşıdıkları hediyelik eşyalar kadar değerliydi. Altın ve gümüşle bezeli yazılar, ipek püsküller, renk renk nakışlar ve değerli taşlarla süslü bir atlas olurdu üstlerinde. Söz ettiğim gelenek yaklaşık olarak 500 yıl kadar sürdü ve ne yazık ki savaşlar yüzünden son buldu.

Bir de herkeslerin bildiği tarihi İpek Yolu vardır. Hatta az ötemde bu yoldan adını alan köprü var. Yol; karşıkı sulardan başlar, Çin ülkesi başta olmak üzere Asya'nın en ücra köşele- rine kadar, batı-doğu yönünde uzanırdı. Bu yolda ticaret kervanları yol alırlardı. Kuzey- güney yönünde yol alan hacı kervanları ile batı-doğu veya doğu-batı yönünde yol alan ticaret ker- vanları bu topraklarda bir araya gelir, konaklardı. Kervanların gidip gidip geldiği bu yolda, birbirinden güzel o kadar çok eşya taşındı ki, o kadar ilginç olaylar yaşandı ki... Ay ışığında tiril tiril parlayan Çin ipek giysileri, Çin barutu, Çin porseleni, Semerkand kâğıdı, Venedik camı, İngiliz kumaşları... Anlat anlat bitmez! Kimler mi anlatırdı yaşananları? Kuşların zor uçtuğu,

kervanların zor geçtiği bozkırları ve çölleri kateden, çöl gemileri develer! Konaklama, güvenlik, huzur içinde uyuma, temizlik, ibadet, alışveriş gibi hizmetleri olurdu külliyeinin. Bir de dua kubbesi vardı. Arastaların sahibi esnaf kubbeye gelir, kazançlarının kutsal ve helal olması için dua ederlerdi.

Surre Alayları'ndan, ticaret kervanlarından, karşiki sulardan, limandan, tersaneden söz etmişken çevremdeki yapılardan söz etmemek olmazdı tabii: Kale, külliyeiden çok daha önce doğdu. Zamana yenildiği için yıkılıp yeniden inşa edildi. Uzun yıllar Surre Alayları'nı, ticaret kervanlarını koruyan, kol kanat geren bir karakol olarak hizmet verdi. Anadolu- kutsal toprak- lar güzergâhı üzerine, bir günlük yürüme mesafesinde olan kardeş külliyeler de var. Külliye- nin iki dönümlük kısmını, han olarak da bilinen kervansaray kaplar. İlk başlarda askeri amaçlı yapılmışken, zamanla dini ve ticari ihtiyaçları karşılar hale geldi. Hanın ortasında bir zaman- lar şadırvan ve kuyu vardı. Tertemiz, berrak suyu olan kuyuyu, şadırvanın fiskiyesini, musluklarını özlemedim desem yalan olur. Kuyudan gelen sular, yeraltı yaşamlarını anlatırlardı: yeraltı derelerini, şelalelerini, göllerini, yer hareketlerini... Bir de yolcuların, yorgunların, yoksulların, açların, iş arayanların ağırlandığı misafirhaneler, yani tabhâneleri de vardı külliyeinin. "İskele Kalesi" olarak da adlandırılan kule ise külliyeiden üç yıl sonra varlık buldu.

1360 yıllık ömrümde, sayılarını benim de unuttuğum çocuklarım ve torunlarım oldu. Hedefim en az bir 2 bin yıl yaşamak; 3 bin yıla da hayır demem. Çoğu insanın çiçeklerimden haberi yok. Oysa ben her baharın sonunda çiçeklenirim. Yapraklarımın altında, seyrek salkım-

lar halinde küçük beyaz-sarı kokulu çiçeklerim olur. Daha sonra yavaş yavaş meyveye dururlar. Önce yeşilken, sonra mor. Bıraksanız kendi hallerine, parlak siyah renge kadar yol alırlar. Bir yıl bol ürün veririm, bir yıl dinlenir daha az ürün veririm. Çok ürün versem de az ürün versem de, karatavuk başta olmak üzere birkaç kuş, tanelerimi yer. Etimi bir güzel ayırıp küçük bedenlerine kattıktan sonra çekirdeğimi doğaya bırakırlar. Sağa sola, şuraya buraya atılan, toprağa adeta sunulan çekirdeklerim, yeni zeytin fidelerinin habercisidir. Üzerinde yaşadığım toprakların çok ötesine yayıldı yavrularım, yavrularımın yavruları torunlarım. Nereyi bulur-

larsa oradan deli gibi fişkırlar. Siz insanlar bile, aşılılamayıp kendi hallerine bıraktığınızda, az ürün verdikleri için onlara yabancı anlamında “delice” dersiniz. Aslında o zeytin ağaçları ve taneleri özbeöz zeytin! Onlar benim ailem. Demin söz ettiğim kuşlar dışında pek çok kuş ve diğer uçarlar birbirinden ilginç haber getirirler. İnsanlarla ilgili olanı, artık alışkın olduğum birbirlerine benzeyen hikâyeler. Ama üveyik kuşlarının hikâyelerine bayılırım: Onlar ta Afrika'dan gelir, çöl hayvanlarını, çöl yaşamlarını, kumları, fırtınalarını heyecanla anlatırlardı. Bir kuşun bedenine giren taneme ve dolayısıyla çekirdeğime, hep şunu söylerim: “Seni bedenine alan kuşla konuş! Bir insan mezarının üstüne bıraksın.” Söz dinleyen uyumlu bazı kuşlar yapar bunu. Çekirdek, artık bir insanın mezarının toprağındadır. Ve çekirdeklerim büyür, büyür, büyür... Üstünde büyüdüğü mezarın yakınları ölüyü unutmuş veya onlar da dünyadan göçüp gitmişlerdir. Ama çekirdek unutmaz ve büyümeye devam eder. Yeni yetişen

yavrumun için- de, ölmüş insanın bedeni vardır. O beden, o ruh, o varlık... artık bir zeytindir!

Zamanı gelince hasadım yapılır. Şu yaşlı halimle yılda 300 kiloya yakın tane veririm. Tanelerim özenle paketlenir. Yenmek üzere insanlara servis edilir. Artık pek çok bedene gire- cek, kana yayılacak, yaşadığım acı-tatlı pek çok anı, içine girdiğim bedenin her hücresine karışacak, kazınacaktır. Hadi tutun ki sofralık zeytin olarak servis edilmedim. O zaman yağa dönüştürürsünüz tanelerimi ve pek çok ağacın tanelerini. Yaşayacağım ve yaşatacağım, deminanlattıklarımın farklı değildir.

Bu kadar şey anlattıktan sonra bazıları sıkıldı, biliyorum. “Biz taş sevmeyiz, tarih sevmeyiz!” diyenlere... Astım hastaları için adeta bir hastane özelliği taşıyan, doğanın hey- kel tıraşları tarafından 125 milyon yılda inşa edilen bir mağara var yakınlarımda. Tavanlar kireçtaşı tortulu koni şeklinde sarkıtlarla, yerlerse dikitlerle bezeli. Şifalı suların aktığı pınar- lar var. Hem çevresi hem de yapısı bozulmamış, 30 metreden dökülen bir şelale var. Göğün yansısının sulara, suların yansısının göğe vurduğu mesire alanları var. Çam, çınar, ardıç, fin- dık ağaçlarından zengin ormanlar ve yaylalar var. Var da var!

E, daha ne duruyorsunuz?! Beni ve çevremi merak etmediniz mi?

Yansım, gölgem; 360 derecelik görüş alanına sahip kaleye çıkıp sizi gözlüyor, beklı- yor...

Ben 13-14 asırlık bir ağacım! Altımdaki toprağın, üstümdeki göğün, soluduğum tarihin, çevremdeki ormanların aromasını taşıyan; taneleriyle bu aromayı insanlara-kuşlara servis ede- rek yaşatanım.

Ben bir ‘‘Hünkâr Zeytini’’yim! nmek gibi olmasın ama ben Payashyım!

Rumuz:ieki

MAVİ GÖZLÜ KIZ

Uçağın penceresinden bakmak hep başını döndürdüğünden, koridor tarafına oturmayı tercih etmişti. Zor bir yolculuk onu bekliyordu. Annesinin ölümüne kadar asla gerçekleştirilmeyi düşünmediği bir yolculuk. Yan koltukta oturan erkek arkadaşı Leopoldo'ya göz ucuyla baktı. Kendisiyle gelmesini başta istememişti ama varlığı ona çok iyi geliyordu. Bu Türkiye'ye ikinci ziyaretleriydi. İlk yolculuk bu kadar uzun mu sürmüştü yoksa bu kez mi bitmek bilmiyordu bu yol kestiremedi. Biran önce inmek istiyordu uçaktan. Hostesin ikramlarını geri çevirdiğine midesi isyan ediyordu, lakin stres ve heyecandan yemek yemesi mümkün değildi. Doğru dürüst uyku da uyuyamaz olmuştu. Nihayet beklediği anons duyulmuş aktarmalı olarak bindikleri uçak Hatay Serinyol havaalanına inişe geçmişti. Tüm yolcular teker teker merdivenlerden inmeye başladığı halde kendisi kemerini bile çözmedi.

-iyi misin? Diye sordu Leopoldo.

Başını evet anlamında salladı ama iyi olmadığını ikiside biliyordu. Birkaç dakika sonra hostesin yanlarına yaklaştığını gördüğünde, önceki isteksizliğinden beklenmeyecek bir çeviklikle kemerini çözüp iniş yerine hızlıca gitti. Arkasını dönüp Leo'ya bile bakmadan indi uçaktan. Frankfurt Havaalanının devasa büyüklüğüyle karşılaştırılınca ne kadarda küçük bir havaalanıydı burası. Bavullarını alıp taxilerin ve araç yoğunluğunun olduğu giriş kapısına doğru giderken, gecedен yağın yağmur sularının yerlerde oluşturduğu çamur birikintilerine yüzünü buruşturarak baktı Christina. Havaalanının küçüklüğüne tezat oluşturan gürültü ve karmaşa onu şaşkına çevirdi. İnsanlar sıra gözetmeden birbirlerini ite kaka koşturuyorlardı. Az ilerde durmadan ağlayan küçük çocuk ise sinirlerini altüst ediyordu. Ağlama sesine değil, yanındaki annenim tatlı dille susturmak yerine ağlayan çocuğa bağırmasına kızmıştı.

“-Aldırma “ dedi Leopoldo koluna dokunarak. hadi otele gidip dinlenelim biraz

Yolculara binmeleri için bağıran Havaş muavinin yanından geçerek bir taxiye el ettiler.

Saat 20:15 civarı Payas merkezdeki orta halli otele varıp yerleştiklerinde hava kararmış ve yorgun düşmüşlerdi. İlk akşam yemeğini otelin üst katındaki yemekhanede yediler. Türk yemeklerine alışkın olmamalarına karşın Christina büyük bir merak ve iştahla bakmıştı hepsine tadına. Ne kadar yorgun olursa olsun çıkıp odaya kapanmak istemiyordu. Dışarıda biraz yürümek ona iyi gelecekti. Leo başta mızızlınsada hiç olmazsa otel odasından görünen Türk Yurdu Parkına kadar gitmeyi kabul etmişti. Dışarı adım atar atmaz saçlarını savuran akşam esintisi içinin ürpermesine sebep oldu. Yaz akşamlarını oldu bitti seviyordu. Kalabalık insan gurupları arasında fazla dikkat çekmedem park alanına girdiler. Küçük ahşap kulubeden yapılmış, dondurma büfesinin yanında alçak taburelere oturmuş kırmızı bir şeyler yiyen gençleri göstererek,

-“Bu nedir?” diye sordu Christina. “Bici bici” yazısını Türkçe olduğu için okuyamamışlardı.

Leopoldo ise konuşmayı eliyle “bilmiyorum” anlamında bir işaret yapmayı tercih etti.

Ağaçların arasından, basket oynayan gençlerden ve paten kayan birkaç çocuğun yanından geçtikten sonra önlerine çıkan mini havuz kenarında bir süre durup ördekleri izlediler.

İlerledikçe parkın güzelliğinden daha fazla etkilenmeye başladılar. Özellikle ışıkların oluşturduğu görsen şöleni muazzam bulmuşlardı. Ayrıca Türk evine de bayıldılar. Atatürk büstünün altındaki pirinç levhada İngilizce olarak yazan yazıyı sesli olarak okudu Leopoldo. 2012 yılında başlatılan proje doğrultusunda 15.500 metrekarelik alana kurulan Türk Yurdu Parkı ve Türk Evi, Türk Dünyası Mühendisler ve Mimarlar Birliği tarafından, Mimar Sinan Uluslararası Proje Olimpiyatları’nda “şehircilik” dalında birincilik ödülünü kazanmıştır. Türk mimarisinin en güzel örneklerinden biri olduğu için binaya “Türk Evi”, evin bulunduğu yere de” Türk Yurdu Parkı “ismi verilmiştir. Gülümseyerek başını salladı Christina, yazarlara hak

verircesine. Çünkü çok beğenmişti ortamı. Park turunu tamamlayıp otele döndüklerinde, Leo'ya sımsıkı sarılarak ,

-“Yarını düşündükçe korkuyorum” dedi. Leopoldo ise çenesinden tutup başını hafifçe yukarıya kaldırarak gözlerinin içine baktı,

-Sonuç her ne olursa olsun ben senin yanındayım. Ve şunu sakın unutma Seni çok seviyorum,

-Bende seni seviyorum, hemde çok. Sen yanımda olmasaydın bu yolculuğu yapabilecek cesareti toplayamazdım. Yarın elimi hiç bırakma olur mu?

Cevap olarak sadece onu öpmeyi tercih etti Leo.

Bir süre şehrin ışıklarına bakıp, Payas'ın çok şirin mütevazı ve huzur dolu bir yer olduğundan bahsettiler. Burayı sevmişlerdi, kimbilir herşey yolunda giderse belki her yaz gelirlerdi. Hayalini kurmak bile ona çok iyi hissettirmişti. Leo kolundaki saati gösterdi, artık uyumaları gerekiyordu. itirazsız kalkıp dişlerini fırçalamaya giden sevgilisin arkasından baktı bir süre. Endişeleniyordu, hassas kalbinin incinmesinden yeniden bir yıkım yaşamasından korkuyordu. Her açıdan yarın büyük gündü. Yıllardır üzerinde konuştukları ve bekledikleri büyük gün. Sabah 7:30'da otele kahvaltı ardından Payas turuna katılacaklardı...

.....

İşte yine yakalamıştı, o kaçamak bakışları. Guruptaki gezginler fotoğraf çekip manzarayı izlerken o etrafla ilgilenmiyor, sürekli kendisine bakıyordu. Gülümseyişinde, bakışlarında yıllardır tanıyormuşcasına farklı bir aşinalık, içtenlik mevcuttu. Yerinde başkası olsa, genç ve güzel bir bayanın ilgisinden hoşlanır böyle bir fırsatı da kaçırmazdı. Ama kendisi evliydi ve karşısındaki hanımefendi hem müşterilerinden biriydi hem de kızı olacak yaştaydı. Ara sıra istemsizce buluşan masmavi gözlerden etkilenmemek de mümkün değildi hani. Yuzundeki çizgiler, güneşten kararan teni ve yer yer dökülmüş saçlarına rağmen dinç görüntüsü etkilemiş olabilir miydi bu kızı ? Kafasını “hayır” anlamında sağa sola sallayarak kaşlarını çattı. Bu olmamalıydı. Belkide

birisine benzetmiştir, nasılsa çıkar yakında kokusu. Dikkatini tekrar gezi gurubuna verdi. Çoğunluk kadınlardan oluşuyordu. Hepsi yerli turist, Hatay ilinden ya da çevre illerden katılmışlardı. Sadece 2 yabancı turist bulunuyordu.

-Değerli misafirlerimiz, Payas Kalesi ziyaretimiz restorasyon çalışmaları sebebiyle 20 dakika ile sınırlıdır. İç kısımlara girmek yasaktır. Çalışma yapılan alanlara lütfen yaklaşmayınız... Meslek icabı tüm kafileyi göz hapsinde tutar, kim ne yapıyor guruptan ayrılıyor mu, tehlikeli bir alana mı giriş yapıyor anında yakalardı. Bugünse gözü mavi gözlü kıza takılıp kalıyor başkasını görmüyordu.

Konuşmanın ardından gurubun önünde ilerlemeyip, kenarda durarak kendisini geçmelerine izin verdi. Aslında önde ilerleyerek , kale hakkında bilgi vermesi gerekiyordu ancak kafasını bir türlü toplayamıyordu. Birkaç bakış onu nasıl bu kadar sarsabiliyordu. Bu Alman kız neden kendisini bu kadar etkilemişti? Normalde daha kapıdan girmeden kalıplaşmış cümlesini ‘’8 kulesi bulunan Payas Kalesi 1200’lü yıllarda Cenevizliler tarafından Kudüs’e giden hacıların güvenliğini sağlamak amacıyla inşaa edilmiş olup, kontrolü Tapınak Şövalyelerine verilmiştir. Payas’ın Osmanlı egemenliğine geçmesi ile, 1567-1571 yılları arasında, bölgenin güvenliğini sağlamak amacıyla, eski kalenin üzerine, planına sadık kalınarak yeniden yapılmıştır. Bu dönemde ticaret kervanlarını, Sürre Alaylarını ve Payas Limanını koruyan karakol ve ileri sefer karargahı olarak hizmet vermiştir. Kale içerisinde ortada bir avlu, avlunun çevresinde alt katlarda depo ve koğuşlar , üst katlarda ise merdivenle çıkılan kule ve burçlar yer alır.’’ demesi gerekiyordu ama diyemedi. Hiç bir şey söyleyemedi gurubun arasında yürümeye devam etti. Etraflarına hayran hayran bakan gurup, kendilerini geçmişe yolculuk yapıyor gibi hissediyorlardı. Kim bilir kimler nasıl yaşamıştı burada. Kimbilir, ne aşklara ne savaşlara şahit olmuştu bu duvarlar

-Namık Kemal’in sürgün tutulduğu yeri görebilecek miyiz?

Beyaz tişört mavi kot kapri pantolon giymiş olan bayan, gözlüklerini eline alıp kalenin iç tarafına bakarak sormuştu soruyu. Sanki sorunun cevabını kendisi bulacakmış gibi bakınıyordu etrafına. Kısa saçları at

kuyruğu yapılmış olmasına rağmen rüzgarda dağılmış hippie tarz bir görüntü meydana getirmişti.

Soruyla beraber, biraz kendisine gelir gibi oldu Cemal. Antalya’da turist rehberliği yaptığı firmadan emekli olarak baba ocağı Hatay’a taşınmış, Payas’ta bir düzen kurmuştu. Emekli olmuş dahi olsa şu an bu guruba kılavuzluk eden bir turist rehberiydi. İleri derece İngilizcesi ve orta derece Almanca bilgisi sebebiyle özellikle bu gezi gurubu için tutulmuştu.. Günü birlik gezi guruplarına nadirde olsa yabancı turist katılıyor, böyle durumlarda otelden kendisi aranıyordu. Şimdi de biri mavi gözlü kız diğeri ise erkek arkadaşı olan iki Alman turist için buradaydı.

-Elbette görebileceksiz. Sola doğru ilerleyelim lutfen.

Arkasında kendisini takip eden gurup ile birlikte birkaç metre ileriye durdu ve anlatmaya başladı.

-Namık Kemal 1873 yılında ‘‘Vatan Yahut Silistre’ eserinin sahnelenmesinden sonra halkı ayaklandırdığı gerekçesiyle hiç yargılanmadan 38 ay Magosa’ya sürgün edilmiştir. Magosa sürgünü yolunda buharlı gemilerin sık sık uğradığı Payas’a getirilmiş ve kale içerisinde arkamda görmüş olduğunuz zindanda bir hafta kadar tutularak, Kıbrıs gemisinin gelmesini beklemiştir. Zindanın etrafı kalın duvarlar ile tamamen kapalı olup, tek hayat kaynağı tavan kubbesindeki havalandırma deliğidir. Altta görmüş olduğunuz giriş kapısı ise çok daha sonra açılmıştır.

Cümlesini bitirip sustu çünkü daha önceki guruplardan aşına olduğu ruh halini bu gurubun yüzlerindedede görüyordu. Emin olduğu tek şey vardı Cemal’in. Şu an bu 14 kişinin daracık, havasız umutsuz ve kapkaranlık zindanda bir insanın yaşamaya nasıl dayanabildiğini düşündükleriydi. Guruptakiler empati kuruyor, kendilerini Namık Kemal’in yerine koyarak zindanda hayal ediyorlardı.

-‘‘Vatan Şairi ‘‘ adıyla anılan bir insanının, vatan hainliği gerekçesiye vatanından sürgün edilmesi nasıl bir tezattır. Bu adam vatansever mi yoksa vatan haini mi?

Bir an duraksadı Cemal. Soruyu soran 17 yaşlarında çelimsiz, gözlüklü gence baktı. Sorunun ne kadar bilincindeydi anlamaya çalıştı. Sonra kısa bir cevapla konuyu bağladı.

-Vatanı sevmek ayrıdır, vatanı yöneteni sevmek ayrıdır. Vatanını koşulsuz şartsız, körü körüne, canınızı verecek kadar seversiniz ancak onu yöneteni, yanlışını gördüğünüz noktada eleştirebilmelisiniz. Bunlar hem derin hem siyasi konular, fazla uzatmayalım gezimize devam edelim.

- Değerli konuklar, resim çekimleriniz bittiğinde gecikme yaşamadan girişte olalım lütfen. Buradan Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ne geçiş yapacağız.

Hızlıca misafirleri saydı, 12 kişi kapının önüne çıkmıştı oysaki 14 olmaları gerekiyordu . Her zaman bu olurdu, dakik olmayan kurallara uymayan gezginler. İlla dürtmek gerekecekti. Tekrar içeri girdi, tam bağırmaya hazırlanıyordu ki mavi gözlü kız ve erkek arkadaşının el ele tutuşarak kendine doğru geldiklerini gördü. Neden onları elele görünce bozulmuştu morali. Kıskanmış olamazdı herhalde. Olabilir miydi?."Benim hatam" diye geçirdi içinden, kendisine gülümseyerek yaklaşan ikiliye somurtarak bakarken . Anonsu İngilizceye çevirip tekrar etmeyi unutmıştu. Yaklaşan bir çift gözle buluşma ve ardından yine aynı afallama...

Bu kez külliye doğru yürürken unutmadan, önce Türkçe ardından İngilizce olarak anlatmaya başladı;

- Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi, adındanda anlaşılacağı üzere Sokullu Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. 1574 yılında Mimar Sinan'ın ustalık dönemi eserleri arasında yer alan külliye Osmanlı mimarisinin en iyi örneklerinden birisidir. Külliye içerisinde kervansaray, Pazar yeri, hamam, cami ve medrese bulunmaktadır. Ayrıca iç bahçesinde muazzam peyzaj örneklerine rastlayacak, kartpostal gibi fotoğraflar çekebileceksiniz. Buradan evlerinize güzel anıların yanında hatıra eşya almak istersenizde Payas'lı hanımların el emeği göz nuru işleri ve diğer hediyelik eşyaları külliyenin içerisinde bulabileceksiniz. Keyifli geziler efendim...

Yine kenara çekildi ve guruptakilerin tek tek içeri geçmesini bekledi. Onlarla gitmesi gerektiğini biliyordu ancak mavi gözlü kıza yakın olmak istemiyor, kaçıyor adeta. Geçici hevesler gençlik çağlarında kalmıştı. Şimdi evine karısına ve iki oğluna çok bağlıydı. ‘‘Amma abarttın Cemal’’ dedi kendi kendine. ‘‘kızın bir şey yaptığı yok, kırkıktan sonra yakışıyor mu sana böyle boş hevesler’’.

Küllüye avlusunda hediyelik takı ve süs eşyaları satan Hasan ustaya selam verip, çay ocağı tarafına geçti. Burası nispeten biraz daha sakin görünüyordu. Üstü asma ile gölgelendirilmiş en köşedeki masaya oturdu. Çaycının çilli suratlı fırlama çırağına demli bir çay söylemişti ki, yanına yaklaşan gölgeyi fark etti.

-may I sit next to you?

Çok kısa bir saniye gözlerini kapattı Cemal. Kalp atışları neden hızlanmıştı. Kafasını kaldırıp göz göze gelmeden cevap verdi.

-Elbette, tabiki buyrun oturabilirsiniz.

Aksini söylemek ‘‘oturamazsınız’’ demek mümkün olamazdı. Nerden çıkmıştı ki bu kız şimdi. Neden diğer gezginlerle birlikte gidip küllüyeyi gezmiyordu. Ve erkek arkadaşı nasıl yalnız bırakıyordu.

Mavi gözlü kız, gülümseyen gözlerle onu incelerken kendisi bu gözlere bakamıyor, bakmak zorunda kaldığında ise derinliklerinde kayboluyordu. Farklı bir duyguydu, tarifini kendisine bile yapamıyordu. Sohbetin kalanını birer çay eşliğinde Almanca olarak tamamladılar. Karşısındaki kızın geçen yaz Antalya’da turist olarak bulunduğu söz etmesiyle eski günlere gitti bir anda Cemal. En derin yarası kanamış, yine hasret yüreğini dağlamıştı. Gözleri doldu ama belli etmedi. İnsanlara zayıf yönlerini göstermekten hiç hoşlanmazdı. Kız kendisine herhangi bir şey sormadan konuyu değiştirip Payas hakkında bilgi vermeyi tercih etti.

-Bazen bir kenti kısa cümlelere sığdıramazsın, kelimeler kifayetsiz kalır. Heleki böylesi bir şehre aşıksanız. Buraların insanı iklimi gibi çok sıcak kanlıdır, erkeğide kadını da merttir. Yolda giderken sürekli ellerinize tutuşturulan ikramlardan sizinde fark ettiğiniz gibi misafirperverdir. Payas demek, Kervansaray ortasında 1357 yıldır meyve veren zeytin ağacıdır, tarihten bir sayfa Cin Kulesidir, Payas kalesidir.Sarı Selim Camidir. Bir garip köprüdür, üzerinden dedeyle torunun geçtiği. Bir balık lokantasıdır , balıkçı tekneleridir. Denizine girdikten sonra çıkıp ağaçlar altında mangal yakmaktır. Dağda Sincan şelalesinde serinlemek, Damlataş mağarasında dünyadan kopmaktır . Payas’ın anlatacak çok şeyi var ancak konuklarımızı toparlayıp yola

çıkmanız gerekiyor. Dilerseniz Cin kulesi ust katındaki seyir terasında eşsiz bir manzaraya sahip güzel bir kafemiz var, sohbetimize orada devam edebiliriz.....

Baştan beri mavi gözlü kızıdan kaçan Cemal'in içi içine sığmıyordu adeta. Manzaraya bakıyormuş gibi yapıyor, ara sıra konuklardan gelen Cin kulesi ile ilgili soruları yanıtlıyor ancak gözleriyle hep onu arıyordu. Fakat kız gelmedi, yakınına bile yaklaşmadı. Erkek arkadaşıyla fotoğraf çektiriyor, gülüşmeleri kafede yankılanıyor, kendisinden tarafaysa birkez olsun bakmıyordu. Tüm sınırları alt üst olmuştu, yumruğunu sıktı. Bir sigara içerek sakinleşmeye çalıştı. Daha sonraki Sincan Şelale turu ve Damlataş mağarası ziyaretinde aynı durum yaşandı. Diğer gezginler doğanın eşsiz manzarasını hayranlıkla izlerken iki Alman turist sadece aralarında hararetli bir şekilde konuşuyor, belli etmemeye çalışarak kendisine bakıp duruyorlardı. Şelalenin yüksek gürültüsünden ne hakkında konuştuklarını anlayamadı.

Akşam olmuştu ve çok şükür ki gezi de bitmek üzereydi. Kapanışı alışkanlık olduğu üzere Payas sahilinde akşam yürüyüşü ve yol güzergahında olan karısının kafesinde çay ikramıyla noktalanacaktı. Yıllardır yaptığı mesleğinde ilk defa böylesine bir yorgunluk hissediyordu. Nihayet son çaylar bitmişti ve veda konuşmaları, tekrar beklerizler memnuniyet ifadeleriyle kapanış yapıldı. Mavi gözlü kız tek başına en sonda duruyordu. Erkek arkadaşı çoktan otobüse binmiş olmalıydı. Yanına yaklaştı Cemal'in, gözlerini gözlerine dikti.

-Gitmeden önce size söylemek istediğim bir şey var. Belki daha önce söylemeliydim ama söyleyip söylememekte çok kararsız kaldım. Ben Christina, Emillia'nın kızıyım. Senin kızınım baba. Beni gerçekten tanımadın mı?

Duyduğu şey karşısında donup kaldı Cemal. Aklının ucundan dahi geçmeyen birşeydi. Asla ihtimal vermediği. Yutkundu yutkundu ama konuşamadı. Başka bir boyuta geçmiş gibiydi. Adeta koşturdu dünyadan. Doğru mu duyuyordu?

-Bir şey söylemeyecek misin? Onca yolu seni görmek için gelen, hayatı boyunca baba özlemi çeken bir kıza söyleyecek bir şeyin olmalı değil mi?

Kalp atışı yavaşlayınca gerçekliğe döndü Cemal. Bir mavi gözlü kıza bir de içeride ocak başında duran eşine baktı. Hiç düşünmeden,

- Yanılıyorsunuz genç bayan. Kızım olmanız mümkün değil. 35 yıllık evliyim ve eşimi hiç aldatmadım. Telaffuz ettiğiniz isimler

benim için hiçbir anlam taşımıyor. Üzgünüm. Boşuna gelmişsiniz
bunca yolu.

Kalkacak olan otobüs kornaya basıp duruyor, yolcusunun binmesi için
anons yapıyordu. Karşısındaki kızın hiçbirşey söylemesine fırsat
vermeden,

-“Otobüse binseniz iyi olacak ” dedi ve hızlı adımlarla sahile doğru
yürürdü arkasına bile bakmadan. Hava iyice kararmış, ışiksiz yerler
sakinleşmişti. Cemal deniz kenarında bir taşa oturdu, duyduklarını
sindirebilmek için. Gözlerini kapattı uzunca bir süre yosun kokularını
içine çekip, denizi dinledi. Her zaman huzur veren deniz bu kez görevini
yerine getirememişti. Kaç saat orada öylece oturdu farkında bile
değildi. Sonra cüzdanın gizli cebinden bir bebek fotoğrafı çıkardı.
Öptü, bir daha öptü, kokladı ve hıçkıra hıçkıra ağladı. Gözyaşları içinde
yırtıp denize atarken son bir defa daha baktı arkasından, mavi gözlü
bebeğin resmine...

Rumuz bilge kaan

MUHABBET

Yaptığı tercihin bütün ömrünü etkileyebileceğini algılayamamıştı Lanazir. Seçtiği bölüme ailesi, özellikle babası karşı çıkmıştı. Eğer öğretmen olursa Payas 'tan uzaklaşacaktı. Öğretmenlikten kazanacağı parayı ise her yerde kazanabilirdi. Lanazir'in hayali ise öğretim görevlisi olup tasavvufi araştırmalar yapmaktı. Eğer bunu başaramazsa kendi işini kuracaktı. Edebiyat ona göre; para için okunulacak bir bölüm değildi. Ufkunu genişletecekti. Edebiyat demek kitap demektir. İnsanın, insanı anlama çabasıydı. İnsan en uzaktaki insana hatta yüzyıllar sonra yaşayacak insana ancak kitapla ulaşabilirdi. Yaşam tecrübelerini, vizyonunu, ata yadigarı kelimeleri ve yaşanmışlıkları, hatta yaşadığı şehri ancak geleceğe böyle aktarabilirdi. Lisede çok kitap, dergi okumuş belki tüm liseyi kendini geliştirmekle geçirmişti. Pırıl pırıl bir hayat seriliydi önünde. Bu hayatı yaşayacak enerjisi mutluluğu ve dolu dolu bir özgüveni vardı. Şimdi, okulda bu işin ilmini öğrenme vaktiydi.

Lanazir, babasının Payas Yaylası'nda bulunan çiftliğinde, mutlu bir sabaha uyanmıştı. Payas'ın her yeri eşsizdi fakat yayla; onun özgürlük alanı, sırdaşı, onun dinlendiği kucaktı. Gür ve bereketli ormanın her yerinden, zezem misali su fişkirir, uğultulu tepelerde, yaşlı ağaçların içinde dolaşmak insanı dinlendirirdi. Lanazir Bugün yine hemen her gün yaptığı gibi atıyla gezintiye çıkmıştı. Atın adımını attığı yerden kurumuş kozalakların çıtırtısı geliyordu. Atını ormanın derine doğru

sürdü, serin esen rüzgara upuzun saçlarını bıraktı. Bu, yeni hayatına başlamadan önce çiftlikteki son tatiliydi. Yayla serin olsa da güneşi yakıcıydı. Meryem Ana suyuna kadar gidip, buz gibi akan bu tarihi pınardan bol bol içti. Bu suya şifalı denilirdi. Babaannesi, “ Hz. İsa ve Hz. Meryem burada kavuşunca dünyadaki ab-ı hayat da buradan fışkırmış” derdi. Her dine mensup insanlar burayı ziyaret eder, şifa ararlardı. Köylü de yolu bulmalarına yardım ederdi.

Lanazir’in kendini en rahat hissettiği bu yerde yine aynı duayı tekrarladı: “Allah’ım evlenmeyeceğim kişiye kalbimi ısındırma.” Üniversiteyi kazandığından beri sürekli duası buydu. Atına binip ormanın içinden ağaçlara dikkat ederek hızla çiftliğe doğru gitti. Döndüğünde incir ve üzüm hasadı başlamıştı. Bir makas ve sepet alıp o da hemen işe koyuldu. Payas’ın büyülü rayihası, belki de tuzlu melteme karışan turunç ve incirden geliyordu. Babaannesi yine işinin başındaydı. Zeytin yağı, babaannesini zamana yem etmemişti. Hala tüm işleri tek başına kıvırabilecek güçteydi. Eli yüzü tecrübeydi. İnsan okuyarak kaşarlanmıştı bu zamana dek.

“Yemişler bu güzün bereketli olacak ellehem, bildir ki sene ıççak vurdu bağçayı, bir hayat bile dolduramadık.” Lanazir’i beyaz gömleğiyle görünce de:

“Bak keneeee! Lanazirim, ipek saçını, urbanı batırma. Şuradan bir bağça göynegi geçiriver sırtına, başına da bir tülbent tak!” diye bağırdı. Üzüm toplayan işçilere dönüp,

“Pekmez kaynayacak, bellen yapılacak, firik kaynayacak, eliniz çalışsın. Kadınlarla konuşmaya dalan bir erkek işçiye de “er değil avrat amtisi mübarek “diye içten içe söylendi.

Okulun İlk Günleri

Derse girdiğinde yüzüne çarpan ilk şey kalabalığın uğultusu oldu. Amfi çok kalabalıktı, bu kadar kişi aynı dersi alıyor olamaz diye düşündü. Ama hoşuna gitmeyen, ona ciddi bir rahatsızlık veren başka bir şey vardı. Bölüme, sınavdan aldığı puan yeten gelmişti. İlk dersten, herkesin yüzünden ümitsizlik gelecek kaygısı ve kalabalıktan duyulan rahatsızlık akıyordu. Daha ilk dersten şikayet etmeler başlamıştı. Asıl problemleri ise formasyon alabilecek miyiz? sorusuydu. “Edebiyatı hiç sevmem, şiir

bile okumam mecburen yazdım bu bölümü” sesleri ise kulağını tırmalıyordu. Bu memnuniyetsizlik ve soru işaretleri mezuniyete kadar devam edecekti. Lanazir’in edebiyat sohbetleri yapıp roman üzerine tartışabileceği ya da birlikte şiir irdeleyeceği arkadaşları bunlardı işte. Herkes bu bölümü seçmesinin serencamını anlatıyordu, öğretmen olmak isteyenler hariç biri de çıkıp edebiyat okumak için hazırlandım demiyordu.

Öğrencilerin enerjisi hocalara da yansıyor. Her hocanın takdir edilmesi gereken tarafı ise derse okutman yollamayıp bizzat kendilerinin girmesiydi. Hepsi meyve dolu ağaçlar gibiydi. Fakat alanında iyi olan bir profesörün de daha yeni öğretim görevlisi olmuş birinin de haklı mağrur adımları vardı. Bu işe canını veren, öğrenciyle hasbihal eden, mütevazi hocaların dersine ilgi daha yoğun ve güçlü oluyordu. Hocalar dersi ne kadar keyifle anlatırsa, öğrencilerin de derse o kadar hevesi artıyordu. Edebiyat bir bilim dalı olduğu kadar aynı zamanda sanat dalıydı. Burada edebiyatın sanat kısmı, bilimsel olarak inceleniyordu. Lanazir, üniversite yıllarında tanık olduğu kadarıyla, ülkedeki üniversite eğitiminin, öğrenci hevesini, özgüvenini ya da inancını çok beslemediğini görecekti.

Mutluluk su kadar önemliydi. Kitle mutluluğu, tatmin olmuş bir kitle içinde var olmak bir şanstı. Kimse kazandığı bölümden memnun değildi. Sınıftaki arkadaşları, Türkiye’nin hemen her yerinden gelmiş, genellikle orta sınıf ailelerden geliyordu. Türkiye’nin yüksek okullarının iyi bölümlerini, genellikle orta sınıfın üstü gelire sahip olanlar kazanıyordu. Sunulan imkan, ebeveyn ilgisi, arkadaş çevresi eğitimi oldukça etkiliyordu. Bir gerçek vardı; zengin aile çocuğu öğretmen olamazdı, edebiyatı ise ancak hobi edinebilirdi. Lanazir halinden memnundu. Annesi ve yaşadığı yer her durumda mutlu olmayı öğretmişti.

Lanazir, Payas ’ta yaşıyordu. Bu ilçe Hatay’ın Anavatan’a katılmasıyla Hatay’a bağlanmıştı. Akdeniz’in en doğusunda körfezin muhafızı denilebilecek bir ilçeydi. Anneannesi yarım Arap kökenli bir ailedendi. Akrabalarının bir kısmı savaştan sonra kaybedilen Suriye topraklarında yaşıyordu. ‘Eşsiz, benzersiz’ anlamına gelen Arapça ismini de yine

anneanesi koymuştu. Anneanneninin babası, bir kaç akrabasıyla birlikte Payas’a gelip yerleşmişlerdi. Lanazir’in Annesi hep,

“Benim annem neler çekti yine de bir gün efkarlanıp etrafa dert yandığını görmedim. Annemin şen bir kahkahası vardı, bize de miras o kaldı, hep gln. Sevdiklerinden ayrı kalmış, vatani bölünmüş kadın kahkaha attıktan sonra size göbek atmak düşer. Dertlenmek dert getirir. Aldığınız nefese şükredin, mutlu olun.” derdi. Bir sorun olup ağladığında, Lanazir’in derdini küçümser, “böyle şeyler için ağlanmaz” der ve keser atardı. Güçlü ve mutlu olunmamalıydı. Ağlamak, sızlanmak hem güçsüzlük hem de başkalarının da mutsuz olmasına sebepti. Buna ise kimsenin hakkı yoktu. İnsanın en sevdiği ölse, tüm maddi varlığını kaybetse yine de şkretmeliydi. Allah (c.c) her şeyin en iyisini en yakışanı bilirdi.

Yaşadıkları yer Akdeniz’in en doğusunda bereketli ve ferah bir kıyı ilesiydi. İleyi bir taraftan deniz kuşatmış bir taraftan ise Amanoslar sarmalamıştı. Mavi ve yeşilin ortasında şanslı bir coğrafyaydı. Lanazir’in evi körfeze nazır manzaralı bir yerdeydi. Odasının balkonunda berjerine oturup sahili izlerdi. Bol bol denize girip, sahilde bisiklete binmek ve Amanoslar’da gezmekten başka bir işi de yoktu. Sadece meyve toplama zamanında; üzüm, incir, turunç ve zeytin toplamaya babasının yayladaki çiftliğine giderdi. Babası da işi gereği Lanazir’e çocuklukta ata binmeyi, silah ve araba kullanmayı öğretmişti. Payas’in her yeri ayrı bir hazineydi. Bu yüzden Lanazir her durumda çok mutlu, olabildiğince güçlüydü.

Okulda günler hızlı geçiyordu. Lanazir bölümünün derslerini çok seviyor bu yüzden çalışmaktan da çok keyif alıyordu. Bazı dersler, sonu gelmesi istenmeyen romanlar gibiydi. Bölümün yarı dersleri filoloji üzerineydi. Edebiyat ve Türk diline hakim olmak için ise bunların tarihi zeminine hakim olmak gerekiyordu. Tarih bilmeden okunabilecek bir bölüm değildi. Onun hedefi ise tasavvuf edebiyatı konusunda uzmanlaşmaktı. Bu yüzden tasavvufi araştırmalara da başlamıştı. Hem dini olarak kendini geliştirecek hem de gelecek nesillere bir ilim kitabı bırakacaktı. İnsan vefat ettikten sonra ya alim bir evladı olacak ya da insanların feyiz alacağı bir ilim kitabı bırakacaktı. Ancak böyle amel defteri açık kalabilirdi.

Eski Türk Edebiyatında yer alan eserler ise çoğunlukla din temelliydi. Bu eserleri anlamak için dine de hakim olmak gerekiyordu. Bu yüzden dini kitaplar ve özellikle Kur'an-ı Kerim'in mealini okumaya yoğunlaşmıştı. Meali, yorumlamaya eksik ya da yanlış olabilir diyerek, üç ayrı tefsirden devam ediyordu. Kur'an'ın mealini okudukça, dinin nasıl da boşaltılıp eksik anlatıldığını anlamıştı. Hayata, insana, dine dair tüm soruların cevapları işte buradaydı. Fakat bilgili ya da dindar geçinenler bile kitabı bir kere Türkçesinden anlayarak okumuyordu. Alimler, "Kalbi kararan bir ayet mealini okuyup, üzerine düşünsünler" demişti. Hatta ayetler üzerine düşünmek ibadetle eşdeğer görülüyordu. Kur'an'ın her yerinde düşünmek, akletmek geçerken, anlatımı bu kadar güçlüyken, hatta dilbilgisi kuralları, temelini bu kitaptan alıyorken nasıl bu kadar gerilere itilmişti. İnsanlar kitap okumadıkları gibi inandıkları dinin ne buyurduğundan da habersizdi. Herkes sureleri ezberle biliyor fakat içinde Allah ne öğütüyor haberi olmuyordu. Kur'an'da akıl etmenin üzerinde durulmuş, insan aklının ne kadar engin ve güçlü olduğu vurgulanmıştı. Lanazir hep buna göre hareket edecekti. İlk kez mealinden Kur'an'ı bitirdiğinde yine Kuran ölçüsünde örtünmeye karar verip, hayatının yol haritasını çizmişti.

Okuldaki öğrencilerin başka bir derdi de ata yadigarı derdimiz sağcı ya da solcu olma problemiydi. Darbenin üzerinden 30 yıl geçmiş ama ayrılıklar kapanmamıştı. Komünizm, sosyalizm ya da solun felsefesi nedir? diye sorulduğunda iki cümle kuramayacak olanın solcu, daha milli- dini değerler üzerine hasbihal edemeyeceğin kişilerin sağcı sınıfına dahil olmasıydı. Sağcılara cahil diyen solcular belki toplamda aynı türden üç kitap ya okumuş ya okumamıştı. Onlara cevap veren sağcıların ise tarihi birikimimiz ya da Kur'an' da ne yazıldığı hakkında pek bir fikri yoktu. Dini savunuyoruz diyorlar fakat namaz dahi kılmıyorlardı. İki tarafta olabildiğince dogmatik ve yobazdı. Problemimiz ruhumuza sinen kavgacılık ve fanatisizimdi. Her türden kitaplar okumak fikir alışverişinde bulunmak, yeni ve özgür fikirler üretmek yorucuydu. Bir yolunu bulup, Türk'ün Türk'e üstünlük kurma savaşı, tarihten bugüne genlerimizle aktarılmıştı.

Dersler hızla bitiyor arada arkadaşlarıyla Hatay'ı geziyordu. Evine arkadaşlarını davet ettiğinde Payas'ı da gezdirdi. Arkadaşlarını götürdüğü kafeden Akdeniz boyu boyunca uzanmış, göreni kendine

hayran bırakıyordu. Payas'ın merkezindeki Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ni gezmeleri uzun zaman aldı. Bu yapının tamamı on üç dönüme inşa edilmişti. Mimarı, Mimar Sinan'dı. Özellikle Arasta, kızları cezbetmişti. Külliye'nin bir parçası olan bu büyük ve şatafatlı çarşı, bir alışveriş merkezi büyüklüğündeydi. Üstü tonozla örtülü bir bedesten olarak tasarlanmıştı. İstanbul'daki mısır çarşısı gibi renkli ve her daim cıvıl cıvıldı. Kızlar Arasta'dan kendilerine hatıra ve bir kaç hediyelik almışlardı.

Külliye'nin içindeki odaların ve caminin girişi revaklarla yükseltilen birleşik tonoz sundurmalarla gölgelendirilmişti. Bir külliye'den çok bir sarayı andırıyordu. Mimar Sinan, Sokullu Mehmet Paşa'yı bu eserle methetmişti. İkinci Selim Cami'nde Lanazir de namazını kıldı. Ortadaki neredeyse bin beş yüz yaşındaki anıtsal zeytin ağacını görünce kızlar çok şaşırılmıştı. Beş yüz yıllık külliye nasıl dün inşa edilmiş gibi dimdikse, ağaçta felsefe taşı yutmuş gibi capcanlıydı. Ağacın gövdesi sanki urganlarla örülmüş gibiydi. Bu urganların gökyüzüne uzanıp hala zeytin verebilmesi hayret vericiydi. Sanki ölümsüzlüğün simgesiydi. Payas'ın toprağında gençlik iksiri vardı. Kızların en keyif aldıkları ise Payas sahili oldu. Payas'ın sahili, dalgasız, tertemiz bir Akdeniz koyuydu. Akşama kadar birlikte denize girip eğlendiler.

Her şey çok güzeldi, etrafı kalabalıktı ama kendini neden bu kadar yalnız hissediyordu? İçinde kabaran birikimi, duyguları paylaşabileceği biri yoktu. Kitap, şiir en azından kült filmler hakkında biraz konuşabilmeliydi. Derin ve uzun sohbetlere açtı. İnsanın aynı dili konuşabilecek ya bir dostu ya da eşi olmalıydı. Lanazir klasik müziğe, ailesinden kaynaklı arabesk müziği de baya hakimdi fakat bunu da çok söyleyemiyordu. Çünkü bu iki tür de ya sıkıcı ya da varoş kültür kabul ediliyordu. Her kültürün güzel, insana iyi gelen yanları vardı ama her şeyi kendi kendine yaşıyor, anlaşılmamak korkusuyla kendini çok yalnızlaştırıyordu.

Yıl sonu finallerinden sonra Lanazir yine Sincan yaylasındaki çiftliklerine gitti. Büyüdükçe ata toprağının ne kadar şifalı ve değişilmez olduğunu anlıyordu. Ruhu yeniden yenilendi. Her yıl düzenlenen yayla şenliklerine ailecek katıldılar. Babaannesini eş dostla birlikte toplanmaktan oldukça keyifliydi. Şenlikte yöresel oyunlar oynanmış,

köy derneği için para toplanmıştı. Köylü, hayvan sulama alanlarını artırmak istiyordu.

Başlarında bir büyük olmadan, bu yıl Lanazir, arkadaşları ve kuzenleriyle toplanıp, Sincan Şelalesi'ne tırmandılar. Şelale gizli bir hazine gibi, ormanın derininde saklıydı. Sarp bir yamaçtan, otuz metre aşağı akan hırçın şelale yine dövünüyordu. Ormanın koynunda bir mücevher gibi parlıyordu, bu zarif şelale. Payas'ın tabiat güzellikleri köylünün duyarlılığı ile korunuyordu. Yayla şenliklerinin bir amacı da buydu. Lanazir arkadaşlarından birinin çocukluktan beri ona ilgisi olduğunu biliyor fakat bir şans vermiyordu. Evlenmeyeceği kimseyle görüşmeyi doğru bulmuyordu. Hiç bir şeyin büyüü bozulmamalıydı. Bu şelale gibi yerini bulmadan kimseye gönlü akmayacaktı.

Tatil bitmiş Lanazir tüm hevesiyle ikinci sınıfa hazırdı. Genellikle bölümlerin zor dersleri ikinci sınıfta toplanıyordu. Lanazir' de filoloji derslerinde zorlansa da bu bölümdeki her ders çok keyifliydi. Artık yabancı dil kursuna da gidiyordu.

Vizeler başlamadan iki gün önce telefonu çaldı. Liseden bir arkadaşı arıyordu. İstanbul'dan gelen kuzeni, Lanazir'le aynı bölümde okuyordu. Fakat ilk yıl çok çalışmamış, işte çalıştığı için derslere de çok devam edememişti. Lanazir 'den ise ona sınavlarda çıkan soruları vermesini ve biraz da dersler konusunda yardımcı olmasını istiyordu. Tembel bir öğrenciye yardım etmek çok içinden gelmese de Allah (c.c) rızasını kazanmak ve yardım isteyen birini reddetmemek için yardımcı olacağını söyleyip numarasını iletmesini istedi.

Ertesi gün kursa gittiğinde pencerenin önüne oturmuş, Payas sahilini izlerken telefonu çaldı, açtığında yaşına göre davudi bir sese sahip çok kibar bir dille derdini anlatan o sesi duydu; Yekta'nın sesi. Lanazir yardım edeceği kişinin erkek olduğundan bile habersizdi. Neşeli biraz mahcup bir kızla konuşmanın verdiği etkiyle olabildiğince kibar bir ses geliyordu. Diksiyonu ne kadar da düzgündü. Beş dakika sonra Lanazir, sanki kırk yıldır tanıdığı bir dostuyla hasbihal edercesine konuşmaya başlamıştı. Sanki yıllardır konuşmamış gibi her şeyden bahsetmek istiyorlardı. Ortak konuları o kadar çoktu ki...

Yekta bölümün ikinci öğretimindeydi. Birbirlerini hiç görmemişlerdi. Okul, arkadaşlar hocalar, memleket, hayat derken Lanazir farkında olmadan ilk dersin bitiş zilini duydu. Fakat Yekta kapatmıyordu. Lanazir Yekta'nın cıvıl cıvıl kuşatan tarzıyla o gün tanıştı. Ve kendini saklayan heyecanını, korkularını saklayan o ikilemli akışkan konuşmasını ilk o gün anladı. Sanki bilmediği şiir, okumadığı kitap yoktu. Edebiyatı sevdiği için bu bölümdeydi. Sokak diline de hakimdi. Hangi eserin konusu açılrsa kritiğini yapabiliyor, etkileyici ve farklı yorumlarda bulunabiliyordu. Genellikle kitabın ortasından konuşuyordu. Akşam soruları almak için sözleşerek telefonu kaptılar. "Hayatında nadir kız arkadaşına sahip olmuş, tıpsız bir çocuk sanırım" diyerek Yekta'yı gözünde küçültüp, derse girdi.

Akşam Yekta aradığında, Lanazir sadece dersler konusunda yardımcı olup kapatmak istiyordu. Fakat telefonu açar açmaz konuşma bir çağlayan gibi gürül gürül akmaya başladı. Yekta heyecanla kendinden bahsediyor, Lanazir'e dair sorular sorup onu tanımak istiyordu. Lanazir'i özel hissettirecek cümleler de sarf etmekten geri durmuyordu. Lanazir bir tarafı Arap kökenli, olabildiğince mutaassıp bir aileden geliyordu. Bir yıldır tesettürlüydü. Ruhun de tesettürlüydü. Olabildiğince dışa dönük, neşeli bir kızdı ama kimseyle flört etmemiş ve edemezdi. Lanazir bu yönlerini uygun ve kibar bir dille anlatınca, Yekta: "beni çok tanımak istemezsin o zaman" demiş ve anlatmıştı. Yekta, ailesinden gizli içki içen, ölçüsüz ilişkiler yaşayan biriydi. Fakat artık hayatını değiştirmek istiyordu. "Kızlar beni yakışıklı buluyor, ben de hep ağlarına düşüyorum." demiş, Lanazir de, "kader kurbanısın yani" deyip, gülmüştü. Onlarca ilişkisi olmuştu. Herkes gibi dini ölçüleri bilip umursamıyordu. Bunu da açık yüreklilikle anlatıyordu. Çalışmaya sekiz yaşında başlamıştı. Hala da bir yandan çalışıyordu. Yekta önemsenmek istiyor ve bunun belli edilmesinden çok keyif alıyordu. Lanazir Yekta'nın yaşam tarzını önemsemedi. Konuşabildiği ve ruhunda gezinebilen kaç arkadaşı vardı. Onunla konuşmak çok iyi geliyordu. Kadınlığını okşayan bir tarafı vardı. O'nu yükseltiyordu. Fakat Lanazir'in muhatabı kimse dünyanın merkezine onu alır, onun için elinden gelen her şeyi yapardı. Onu farklı kılan da galiba buydu. Konuşmayı kısa tutmak isterken bu seferde iki saat konuşmuşlardı. Yekta İzmir'den gelmiş ama Hatay'a hayran olmuştu. Payas'a hiç

gelmemiştir. Lanazir konu kendi memleketine gelince pırıltılı bir hayali anlatır gibi anlattı:

Payas, antik çağlarda kurulmuş eski bir Akdeniz limanıydı. Amanoslar'a başını yaslamış masmavi bir koydu. Körfezin muhafızlığını yapan bir kalesi vardı. Tarihte inşa edilen en büyük külliye de yine Payas'taydı. Daha yeni ilçe olacaktı. Yazın deniziyle güneşiyle, ferah yaylalarıyla cennetten bir parçaydı. Her anı, her yeri haz veren güzel bir kız gibiydi. Amanoslar'dan alacalı gökyüzüne bakmak, denizden Amanoslar'a tırmanıp yaylaya çıkmak, çocukluğundan beri Lanazir'in en sevdiği şeylerdendi. "Payas bana benziyor her yeri her zaman rengarenk ve mutlu benim gibi ferah" deyip gülmüştü. Lanazir güldüğünde dünyada çiçek açardı. Güçlü ve ferah enerjisi her yere yayılırdı. Lanazir, Yekta'nın ilgili dinleme tarzından, kendini masum ve temiz bulduğunu anlamıştı. Biraz da hayranlık sezinliyor, bu durum gururunu okşuyordu. Yekta, Gerçek bir flörtözdü. Büyük şehirde büyümüş, bahçe yüzü görmemiş ruhu sanki sıkışıp kalmıştı. İstanbul'da yaşıyordu ama denizden de uzaktı. Lanazir Yekta'ya göre güçlüydü. Payas'ın güçlü ruhu burada yaşayan halka da yansımıştı. Konuşmanın sonuna doğru Yekta "senin gibi biriyle tanışmak bence işaret" deyip alkolü bırakacağını söylemişti. Soruları verip, not atıp biraz da dersler konusunda yol gösterip vedalaştılar. Lanazir Yekta'nın bir daha aramayacağından emindi. Fakat vizelerin bitiminde Yekta özel hissettiren, neşe dolu, Lanazir'i yükselten vefalı bir mesaj atmıştı. Kendi durumunu anlatırken komik, Lanazir'i anlatırken olabildiğince hassas ve titiz seçilmiş kelimelerle teşekkür etmişti. Bu da sondu. Son olmalıydı. Yekta'da rahatsız eden ve olabildiğince güven vermeyen bir taraf vardı.

İkinci sınıfta en güzel ders tasavvuf edebiyatıydı. Dersin hocası, "Tasavvuf dersi ruhuna uygun bir yerde işlenmeli" demiş ve Lanazir'i ilk dersten fethetmişti. Dersi, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi 'nin içindeki medresede işleyeceklerdi. İlk başta sınıf arkadaşları "kampüs dışına sadece bir ders için niye çıkıyoruz?" diye sızlanmışlar, hocaları ise "Tasavvuf gönül işi arkadaşlar, derse devamlılık zorunlu değil, sadece dileyen buyursun gelsin. Gelmeyenler geçmiş yıllardaki notlardan çalışabilir" dedi.

Derse gelenler Külliye'nin ihtişamını karşısında çok şaşkındı. Külliye, surlar içine inşa edilmiş kıymetli şehirler gibiydi. Kapıdan adım atınca beş yüz yıl geriye gidiliyordu. Sanki, üç padişaha vezirlik yapan Sokullu Mehmet Paşa, bu dünyada silüetini ve gücünü göstermek için Payas'a bu dev eseri inşa ettirmişti. Görkemli kemerleri, işlemeli, oymalı revaklarıyla insanı Osmanlı dönemine götüren bu yapı, tarihi bugüne taşımıştı. Külliye'den çok bir sarayı anımsatıyordu. Akdeniz ve Anadolu'dan Ortadoğu ve Suriye'ye kim geçmek isterse bu eseri görecek, konaklayacak ve yaptırana dua edecekti. Yapı, Mimar Sinan'ın imza eserlerinin başında geliyordu. Geniş avluları, camisi, medresesi, çarşısı, hamamı hepsi ayrı ayrı birer sanat eseri idi. Eser, şehir içinde ayrı bir şehirdi. Geçmişte nice âlim yetiştiren bu mistik medresenin avlusundan yeniden ne ilmi sohbetler yapılacaktı.

Dersin hocası, ilk derse neyzenlerle gelmiş, ney ziyafeti başlayınca Külliye'nin o geniş avlusunda, ziyaretçiler, hatta kuşlar bile hâmuş olmuştu. Daha sonraki derslerde konu Mevlana'ya gelince bir Mevlevi semazen gurubu davet etmişlerdi. Büyük ve boş avluda semazenler Hakk'ı zikrediyor, izleyenler mest olup ağlıyorlardı. Koca avlu da vecde gelenler de Allah aşkı ile zikir ile dönmeye başlamıştı. Mevlevi ilahileri avludan yükselip gökyüzüne yayılıyordu. Ders sonrası isteyen Sarı Selim Cami'nde namazını eda edip dersin sarhoşluğunu atıyordu. Konu Pir Sultan Abdal ve Hacı Baktaş Veli'ye gelince de yine Külliye'nin boş avlusunda bir Alevi ozanı, sazı ve ilahileri ile pîrini övmüş tüyleri diken diken etmişti. Anadolu'nun alacası külliye'de hayat buluyordu. Derslere sadece öğrenciler değil artık halktan da ilgi duyup gelenler oluyordu.

Derste, gönül açan bu aktiviteler dışında; tasavvufî terimler, tasavvuf disiplini ve büyükleri yani evliyalar ve çoğunlukla Tasavvufî şiirlerini inceliyorlardı. Lanazir bir yıldır bu konu üzerine araştırmalar yapıyordu fakat Yunus Emre, Mevlana, Eşrefoğlu Rumi gibi büyüklerin okyanusuna dalmak erbablık istiyordu. Bu iş biraz da gönül işiydi. Bu eserlerden herkes kepçesi kadar nasiplenebilirdi. Lanazir buna talipti. Mevlana Araştırmaları üzerine yoğunlaşmıştı. Yurtdışında Mevlana Araştırmaları Merkezlerinde çalışmak istiyordu. Dinini en fasih ve en estetik şekilde anlatmak istiyordu.

Okulda ise tüm sınıfı tamamen yıkan bir mahkeme kararı gelmişti. Formasyon iptal edilmiş yani öğretmenlik hakları ellerinden alınmıştı. Fen Edebiyat Fakülteleri, bölümler hakkında araştırma yapan kurumlardı. Formasyon kaldırıldığına göre galiba yılda binlerce öğretim görevlisi alınacaktı. Zaten okudukları bölüm, yeni açılan nerdeyse tüm üniversitelerde yer alır olmuş, bölümün puanı iyice düşmüş, önemi azalmıştı. Bu son kararlar ise puanı yarı yarıya düşecekti. Öğrenci kalitesi daha da aşağı çekilecekti. Sınıftaki mutsuzluğun derecesi katlanılmaz olmuştu. Geleceğini göremeyen binlerce öğretmen adayı haykıra haykıra ağlıyordu. Lanazir'in tuzu kuruydu. Onun çabası okulda kalmak ya da hiç olmazsa kendi işini kurmaktı. İkinci bir planı her zaman vardı. Hocaların genelini onu sevdiğini de biliyordu.

Yekta bir ay sonra nabız ölçen bir mesaj atmıştı. Lanazir'i Yekta'nın bu vefası çok hoşuna gitmişti. Birden yine akıcı bir mesajlaşma trafiğine girmişti. Konuşmalarını durdurmasalar belki bir ömür teklemekten devam edecekti. Tanımadığımız biriyle konuşmak ne büyük özgürlüktü. Bu sefer Yekta'nın kavgacı tarafını da öğrenmişti. Bu durumda çalışma ortamları ve oturduğu semt yani yine hayat sorumluydu.

Yekta sosyal medyadan tanışmayı hatta bir buluşup tanışmayı istemişti. Fakat Lanazir istememişti. Yekta'ya hep böyle telefon arkadaşı kalmayı, fiziksel olarak tanışmadan, gölge gibi özgür kalmayı teklif etti. Belki böyle daha sağlam bir dostluk kuracaklarını söyledi. Yekta'nın da bu gizemli ve ferah arkadaşlık kafasına yattı. Böylelikle onların bir yıl sürecek telefon arkadaşlıkları da böyle başlamış oldu. Fiziksel özellikler olmadan, sadece hayal ederek, eski mektup arkadaşları gibi dost olmuşlardı. Her konuşmada şiir, roman, filmler hakkında, aileleri, hatta kimsenin bilmediği aile sırları hakkında konuşuyorlardı. Kendilerinden gizledikleri, utandıkları özellikleri dile getiriyorlardı. Haftada bir psikolojik danışma hattına dönüştü bu konuşmalar. İkisi de çok mutlu oluyordu. Belki iki saat hiç durmadan konuşuyorlardı. Lanazir Payas'ı, Yekta ise İzmir'in onda iz bırakan halleri ve eşsiz kılan yönleriyle anlatıyordu. Yekta, son sevgilisinden yeni ayrılmış, kızcağız bunalıma girmişti. Bunalıma soktuğu onlarca kızdan biriydi. "Ben kız üzmeyi iyi biliyorum, sanırım bu yüzden uzun bir süre kimsenin hayatına girmeye hakkım yok. Fakat artık çok değiştim. Evlenmek istediğim kızın profili ise üniversitede çok değişti" dedi. Lanazir'e yalan söylemek

istemiyordu. Fakat Lanazir Yekta'nın bir çok düşüncesini çocukça buluyordu. Bir adam olan bir de olamayan tarafı vardı. Yanlışlarını açıkça belki hakarete varacak şekilde tatlı bir dille söylüyor fakat Yekta gülüyordu. Yöneltilen her eleştiriyi yumuşatıp iltifat gibi alıyordu. Yekta'yı kısa boylu, tombul hatta bu yaşta kel bekliyordu. Lanazir ortalama üstü bir güzelliğe sahipti... Fakat kapanınca ortanın altına inmişti. Fakat dolu dolu yeşil gözleri, etkileyici ses tonu, düzgün diksiyonu ve hep yüksek enerjisiyle dikkat çeken bir hali vardı.

Yekta'nın çocukluğundan beri çalışmadığı firma kalmamış, Seçkin restoranlarda bile garsonluk yapmıştı. “Bu yüzden hitap etmeyi iyi bilirim” diyordu. İşe gelip giderken sürekli kitap okumuş, her vakit bulduğunda bol bol gezmişti. Lanazir güzel bir dost edinmişti, çok mutluydu. Aynı anda film açıp izliyorlar bazen de sevdikleri müzikleri birbirlerine dinletiyorlardı. Nostaljik şarkıları çok beğeniyorlardı. Filmlerin kritiklerini yapıyorlardı. Film zevkleri neredeyse birebir aynıydı. Beğenileri, istekleri çok benziyordu. Bu, insanın kendisiyle vakit geçirmesi gibiydi. Konuşma namaz vakitlerine denk geldiğinde Yekta'da Lanazir'le kılıyordu. Ve bu durumu da komediye çeviriyordu.” Beni namaza alıştıırıp güzel kızlardan mi alıkoymak istiyorsun yoksa?” deyip güldürüyordu. Yekta fiilen hiç tanışmak istemediği dostuydu. Ama çok mutlu olsun, kimse onu bir daha üzmesin, çocukluğunu tamir etsin istiyordu.

Sınıfta ise kızlar kimseyi beğenmiyordu. Genellikle sınıftaki erkekleri bezgin, tıpsız ve pasif buluyorlardı. İkinci öğretimde beğenilen bir çocuk vardı fakat o da çok derslere girip çıkmıyordu.

Bu yaz tatilinde, yayla şenliğinde gençlerin aktivitesi bisikletler ile yaylayı dolaşmaktı. Payas yayları, dağ bisikleti sporcuları için elverişli yollara ve patikalara sahipti. Bu küçük gezinti sanki bir bisiklet turnuvasına dönüşmüş onlarca genç ormanda ter dökmüştü. Yorulan, pınarlardan su içiyor, eşek yollarından kestirmeler buluyordu. Ormanın mis gibi temiz havasında bisikletle yokuş aşağı inmek, belki uçmak kadar özgürlük vericiydi. Burada doğan çocuklar şanslıydı.

Üçüncü sınıf başlıyordu. Tatil bitmiş Yekta Hatay'a gelmişti. “Seninle artık tanışmak istiyorum” demiş ve çok ısrar etmişti. Lanazir, aralarındaki o büyü, o uzak dostluk bozulmasın istiyordu. Zaten bir

kızla erkeğin dost bile olsa görüşmesine karşıydı, hem annesinden nasıl izin alacaktı? Yekta'nın ısrarı bir hafta sürdü. Lanazir ise, kurstan bir kaç saat önce Yekta'yla görüşmek üzere bir kereliğine annesinden izin aldı. Payas sahilindeki o muhteşem kafede buluşacaklardı.

İyinin Kıymeti, Kötünün Tezgahında Geçtikten Sonra Daha İyi Bilinir

Akdeniz önünde serilmiş, dupduru haliyle sonsuzlukta gökyüzüyle kavuşuyordu. Tuzlu meltem yüzüne vurdukça içten içe cilvelenip seviniyordu. Şalı da oradan oraya savruluyordu. Manzara harikaydı. Yekta inşallah çok bekletmez diye düşündü. Suçlu hissediyordu. Sadece evleneceği insanla yalnız görüşmek istiyordu. Denize bakıp biraz rahatlardı. Lanazir ne kadar şanslıyım burada doğup büyüdüğüm için diye düşündü. Sonra Yekta geldiğini haber verdi. Merdivenlerden çıkıyordu. Zarif bir giyime sahip, erkeksi, kendinden emin adımlarla merdivenleri ikili üçlü atlayarak Yekta geldi. Uzuna yakın orta boylu ve baya sarışındı. Fit bir vücuda sahipti. İri sayılabilecek burnuna rağmen yüzü de güzeldi. Duruşuna şekil vermeye çalışıyordu. Genel olarak yakışıklıydı ama Lanazir'i etkilememişti. Onu, insanların ruhu ve bilgelik seviyesi etkilerdi. Yekta'nın karizmatik olmaya çalıştığı çok belliydi. Duruşuna şekil vermeye çalışıyordu. Halbuki duruş ve yürüyüş insanın özgüveniyle orantılı şekillenen şeylerdi. İkinci öğretimde okuyup, beğeni toplayan kişi belli olmuştu. Yekta tüm kibarlığıyla "günaydın" demişti. Feracesi ve örtebildiği kadar örttüğü şalıyla Lanazir'de tüm neşesiyle karşılık verdi. Lanazir güldüğünde sanki bütün dünya gülerdi. Özgüvenli ve bir o kadar mutlu halini her yere yayardı. Karakter olarak çok güçlüydü. İlk bakışta sevincinin ağırlığını koyardı.

Kısıtlı zamana sığdırabildikleri kadar bol bol konuştular. İlk buluşmanın hatırası ve teşekkür etmek adına Lanazir'e bir de zarif bir bileklik getirmişti. Yekta manzarayı görünce uzun süredir sevgilisini görmemiş aşık gibi Akdeniz'i uzun uzun izledi. Payas'a Yekta'da hayran olmuştu. Ona göre: Amanos'un dizinin dibinde, Akdeniz'in kucağında bir bebek gibi güzeldi Payas. Bir ilçeden çok bir Akdeniz kasabasını anımsatıyordu. Masmaviydi. Bu eşsizliğine rağmen mütevaziydi. İnsani etkileyen kısa şiirler gibiydi. Yeşil ve mavinin aşkının vuku bulduğu yegane yerdi "Cidden sana benziyormuş memleketin" deyip, utandırmıştı Lanazir'i. Her şeyin nasıl da

farkındaydı. Doğaya insana çok duyarlıydı. Her şeye sanatçı gözüyle bakıp, derinine iniyordu.

Yekta problemlili bir çocukluk geçirmişti. Aile içi huzursuzluk uzun yıllar devam etmişti. Ailesi maddi zorluklar çekmiş bu yüzden hayata erken atılmıştı. Çocukluğundan beri çalışıyordu. Çocukken çalıştığı yerlerde şiddet gördüğü bile olmuştu. Hayatı üniversiteye kadar çok hızlı geçmişti. Kızlar konusunda da durum böyleydi. Lanazir Yekta'nın geçmişinden korkmuştu. Bu kadar gözyaşı barındıran hatırayla başa çıkılmazdı. Çünkü etkisi bir ömür devam edecekti. Hayat ona acımasız davranmıştı o da hayatına girenlere aynısını yapıyordu. Bu durumu ona söylediğinde ise yarı dostane yarı çapkınlıkla: “seni üzmem, seni hiç üzmem, çünkü sen tanıdığım kimse gibi değilsin” dedi. Lanazir ise aşağılayıcı bir sesle “Allah razı olsun, zaten gücün yetmez” deyip bolca muzip muzip gülmüştü. Yekta'nın bu tarz konuşmalarından etkileniyor ama fazla buluyordu. Yekta centilmendi. Lavaboya kalksa çantasıyla kapıda bekliyor, otururken sandalyesini çekiyordu. Karşısındaki önemsemeyen ve bunu ‘cool’ bulan salaş tiplerden sonra O'nun her hali etkileyiciydi. Ama sadece dostlardı. Lanazir bu konuda kendini tembihlemişti. Dost kalacaktı. Yekta'ya güvenmiyordu. Eski kız arkadaşı arkasından bir yıl boyunca ağlamış, bunalıma girmişti. Bu durumsa Yekta'nın hiç umurunda değildi. Lanazir bu görüşmenin son olacağını umut ediyorken, Yekta onu kursa bırakmakta ısrarcıydı. Mecburen birlikte gittiler. Kurs başlayana kadar da kapıda bekledi.

Buluşmalarının üzerinden iki hafta geçmiş, Lanazir yine kursa gelmişti. Ders arasında Yekta'nın ‘bahçedeyim’ mesajını görmesiyle fırlaması bir oldu. Eskisi gibi sadece telefonda görüşeceklerini ümit etmişti. Yalnız bu sefer hem çok heyecanlanmış hem de çok sevinmişti. Yine o mahcup, hayran bakışıyla dışarda onu bekliyordu. Lanazir şaşkındı, mutluydu ama içi hiç rahat değildi. Yekta ilk buluşmada Lanazir'in bir daha görüşmelerini uygun bulmadığını biliyordu. Fakat Payas'ta güzel bir işi vardı artık. Geçen sefer eve dönerken tesadüfen Payas Yerel Gazetesinin dairesini görüp uğramıştı. Yerel gazetede edebiyat köşesinde yazacaktı. Bu yazılarında devamlılığı sağlayabilirse ufak bir ücret bile alacaktı.

Yekta lisede okurken bir kere yaşadığı ilçede bir kere de İzmir genelinde şiir yarışmasında derece almıştı. Türkiye genelinde ise mansiyonu vardı. Okulda çıkan dergide de iki sayfası vardı fakat rumuzla yazı gönderdiği için kimsenin varlığından haberi yoktu. Lanazir Yekta'nın bu yönlerini çok takdir ediyordu. Onun yanında olması, onunla mutlu vakit geçirmek çok güzeldi. Lanazir'in farkındaydı. Diğer tüm kızlardan farklılıklarını yineliyordu. “Seni bir kere enerjin düşük ya da mutsuz görmedim. Acılı bir hatırayı bile traji komik anlatmayı biliyorsun. Senin şu neşen bana çok iyi geliyor. Bir seninle her şeyi konuşabiliyorum. Sen benim yenilediğim, değiştiğim tamir olduğum limansın. Benim her şeyimi benimle yaşıyorsun. Uzakta da olsan varlığının benim yanımda olduğunu biliyorum. Sanki yanında geçmiş günahlarından arınıyorum. Bana dualarında da yer verdiğini biliyorum.” demişti. Yekta ona çok saygı duyuyordu. Bir buçuk yıldır Lanazir O'na belki en çok bu konuda güveniyordu.

Lanazir Yekta'ya çok değer veriyordu. Yekta vefalıydı. Ufaktan feleğin çemberinden geçmişti. Ve insan halinden anlıyordu. Sanki Lanazir'i yıllardır tanıyordu. Hayranlık ve saygı karışımı tavırları vardı. Bir yandan da anlattığı sokak kavgaları ve fakir edebiyatı vardı. Lanazir Yekta'nın bu hallerini çocuksu buluyordu. Yekta belki yaşı gereği daha olgun değildi. Çelişkileri vardı. Lanazir'in ise oturması kalkması yemek yiyip konuşması bile ölçülüydü. Ailesi böyle yetiştirmişti.

Yekta'yı bu sefer Cin Kulesi'ne götürmeye karar verdi. Kendisi de en son çocukken gitmişti. Dışardan bakıldığında, kale gibi tasarlanmış görkemli bir yapıydı. Kule'de artık zarif bir kafe-restoran vardı. Kule'nin içine girdiklerinde büyük bir gramofonda, kulakların pasını silen, Akdeniz'e yayılan eski bir şarkı çalıyordu.

“ Seni andım bu gece kulakların çınlasın... “

Bu canlı gibi yalın ses Akdeniz'in güzelliğiyle buluşunca enfes anlar kaçınılmaz olmuştu. Kule'nin burcunu teras haline getirmişlerdi. Lanazir Yekta'ya, bu kulenin gözetleme amacıyla Cenevizliler tarafından yapıldığını, Osmanlılar zamanında yıkılıp yeniden inşa edildiğini anlatıyordu. Payas, İskenderun canlanana kadar tarihi bir limandı. Bu yüzden bu kale, gözetleme kulesi olarak düşman saldırısına karşı deniz kenarına yapılmıştı. Bugün ise enfes manzarası ve tarihi

dokusuyla bir kafe restoran şeklinde getirilmişti. İkisi de burayı çok beğenmişti. Tarihi bir yapıda böyle oturup vakit geçirebilmek ne büyük ayrıcalıktı. Taştan örülü duvarlara ferforje sandalyelerle dizayn etmişler, tarihi dokuyu bugüne taşımışlardı. Hele gramafondan yayılan o eski şarkılar... Her zaman sohbet edecekleri yer de böylelikle belli olmuştu. Ama ne sohbetler. Konuşmayı yeni öğrenmiş bir dilsiz gibi bol bol konuşacaklardı. Her sohbede gülmekten gözleri yaşarıyordu. Belki bir saat hiç durmadan gülüyorlardı. Bazen de derin konular açılıyor, adeta konuşarak demleniyorlardı.

Lanazir'in yüreğine birden bir acı oturdu. Çocukluğundan beri çok nadir de olsa gündüz rüyası görüyordu. Bir göz kırpışta yıllar sonrasını uzun uzun izledi. Aynı yerde Akdeniz'e bakarken ağlıyordu. Ürperdi. Yekta'ya baktı, Yekta onda derin bir acı bırakamazdı. Vücudu bir anda kavruldu soğuk ter döktü. Yekta ise yine Akdeniz'in maviliğinde kaybolmuştu. Çocukken yine bir gündüz rüyasında eşiyle birlikte çiftlikte ata bindiğini görmüştü. Bu kişi ise Yekta değildi. Eşine duyduğu saygıyı, o rüyada tam çocukken hissetmişti.

Yekta'nın yerel gazeteye yazdığı ilk yazıyı birlikte incelediler. Bir edebiyat köşesi hazırlamıştı. Lanazir'in en sevdiği şiire, filme ve şarkıya da bu ilk sayıda yer vermişti. Payas'ı ilk gördüğünde ne kadar etkilendiğini dair kısa bir yazı da eklemişti. Akdeniz'in kuytusunda yeşil elbisesi ve mavi gözleriyle sevdiğini bekleyen bir kız gibi temizdi Payas. Nefesine meltem ve turunç kokusu sinmişti. Ferahtı, tazeydi. Böyle bir güzellik korunmalıydı. Bu yüzden Amanos dağları bir yandan, Akdeniz karşı taraftan sarmalamış, göğsüne de bir kale inşa edilmişti. Bu yolla muhafaza etmek istemişlerdi. İnsan sevmelere, izlemelere doyamıyor, her nefeste dünyaya bir daha burada gelmek istiyordu. Gözlerinden mavi boncuklar saçıyordu. Bu yüzden gören ona vuruluyordu. Uğruna ne savaşlar yapılmıştı bu güzel kızın. Eros'un toprağı Payas toprağından yoğurulmuş olmalıydı. Okları ise Amanos'tan yontulmuştu. Ormanından geçen, toprağına basan aşkla doluyordu. Burada Lanazir'e bakmıştı. Lanazir kendisinin de bir gün böyle hayranlıkla anlatılmasını istedi. Yekta edebi konularda mahirdi. Ama Yekta'ya söyleyemedi.

Yekta sayfasını hazırlamak üzere ayda iki kere Payas'a gelecekti. Lanazir 'den de en azından ayda iki kere, bir kaç saat sohbet etmek için bu eşsiz kulede buluşmaya söz almıştı. Kısa süre sonra Lanazir evine Yekta ise Hatay'a geri döndü. Lanazir yine çok mutluydu. Yekta onu kuşatıyordu, çok saygı duyuyor ve onu çok yükseltiyordu. Asıl önemli olan ise fazlasıyla Lanazir'in farkındaydı. Onu herkesten ayrı tutuyordu. O varken ya da O telefon ettiğinde olduğu tek yer bulutların üzeriydi. Yekta Elinden çok altın geçmiş bir sarraftı.

Üç ay sonra arkadaşları Lanazir için büyük bir doğum günü organize etmişlerdi. Payas 'ta deniz kenarındaki o kafede. Lanazir Yekta'yı da davet etmişti. Herkes Yekta'yı çok beğenmiş ve sevmişti. Fakat bir arkadaşı: "bu çocuk tehlikeli, arkadaş olarak bile tehlikeli, tavırları ile de arkadaşına benzemiyor. Bildiğin zampara bu "demişti. Lanazir'in görmek istemediği şeyler vardı. Eve gittiğinde Yekta'nın hediyesini inceledi. Mistik bir şairin antolojisini getirmişti. Her sayfasına ise özel bir not yazmıştı. Lanazir'i ne kadar da tanımış ne kadar da değer vermişti. Fakat yine önemsemek istemiyordu. Onun evleneceği kişi Yekta olamazdı. Yekta, hiç kaybedilmek istenmeyen iyi bir dostu.

Yekta'nın problemi daha karakterinin oturmamış olmasıydı. Yakındı, çok iyiydi fakat hep çelişkiliydi. Anlattığı bir olayı daha sonra farklı bir şekilde anlatabiliyordu. Olaylara bakış açısı değişebiliyordu. Ve her zaman örttüğü bir şeyler vardı. Lanazir de artık onu iyi tanıyordu. Yekta bir gün ısrarla bizi anlat demiş, Lanazir de gece yatmadan O'na su mesajı atmıştı:

"Güneşin batmasına yakın, nemli, sarı sepken bir havada, ormanın derine doğru yürürken bir patikaya saparsın. Biraz üşürsün. Yürürsün, yürürsün... Karşına ahşap, pencerelerinden sarı ışık sızan, sıcacık bir dağ evi çıkar. Güzelliği ve sıcaklığına yenilip içine girersin. Çamdan örülü bu evin tahta kokusuna kahve kokusu sinmiştir. Çıtır çıtır yanan şöminesinin önünde bir fincan kahve içersin. Sonra, evin senin olmadığını hatırlayıp ardına baka baka geldiğin yoldan geri dönersin. İşte biz de seninle böyleyiz" yazmıştı. Sabah Yekta'dan ise tek kelime bir cevap gelmişti: "haklısın..."

Lanazir'in attığı mesajın ne kadar doğru bir tespit olduğu yılbaşı gecesi belli oldu. Yekta, alkolü bırakmamış, tüm gece arkadaşlarıyla içmişti.

Bu Lanazir'i ilgilendirmiyordu. Yekta'dan bir beklentisi yoktu, hayatına müdahale edemezdi. Fakat alkol konusunda kendi kendine bir söz verip hızla sözünden caymıştı. Lanazir'in içi rahatlamış fakat önemsenmemek biraz da kandırılmak onu çok üzmüştü. Telefonda da dostça yanlış olduğunu söylemişti. Hayat tarzları farklıydı. Bunu da Yekta ile açıkça konuşmuştu. Yekta ise eleştirilmeyi kabullenememiş Lanazir'e darılmıştı. Doğru olan bir daha görüşmemektir. Fakat Lanazir elinden oyuncağı alınan bir çocuk gibi olmuştu. Konuşmadıkları her süre sanki eksiliyordu. İnsan her gün cama konan kuşa alışıyor. Lanazir çok vefalı bir fitrata sahipti. Hiç bir şeyi öyle kolay unutamiyordu. Yekta aramıyordu. Kadınları kıvrandırmak konusunda uzmanken Lanazir erkekler hakkında hiç bir tecrübeye sahip değildi. Savunmasız ve hesapsızdı. Sadece söz vermenin ne kadar ağır bir yükümlülük olduğunu söylemiş, bu bile Yekta'nın gururunu incitmişti. Lanazir'i cezalandırıyordu.

Lanazir kışın ortasında yaylaya çıkamazdı ama kafasını da toplayamıyordu. Yekta'yı hayatının merkezine koyduğunun hala farkında değildi. Hiç durmaksızın ata binip şu öfkeyi içinden atmak istiyordu. Rıhtıma indi uzun uzun yürüdü. Kervansaraya girip, 2.Selim Cami'nde namaz kıldı. Şimdi daha iyi hissediyordu. Yekta ile konuşması bir hataydı, hatada ısrar etmek ise avanakların işiydi. Anıtsal zeytin ağacının altında oturmaya başladı. Külliye gül suyuyla yıkanmış , avlusu gül kokuyordu. Yapımında kullanılan taşlardan mütevellit yaz kış avlusu serindi. Namaz bittikten sonra hoparlörden ney sesi verilmeye başlandı. Gözlerini kapatıp ruhunu dinlendirdi. Lanazir 'de ney üflüyordu ama daha kat etmesi gereken uzun bir yol vardı. Arka bahçedeki gül bahçesine gitti. Peyzajı ne kadar eşsizdi. Kervansaray günümüze tüm zarafetiyle gelmiş, belediye de peyzajı konusunda titiz davranmıştı. Eser estetik olarak kendisine hayran bırakıyordu. Yan avlulardan boş olanına geçip, karşıdan karşıya volta atmaya başladı. Hızlandıkça hızlandı.

Lanazir burada kendini güçlü hissetmiş ve Yekta'yı aramıştı. Yekta hiç bir şey olmamış gibi konuşuyordu. Lanazir de bu durumu hiç bozmadı. Eski hallerine hızla geri döndüler.

Zeytin ağacındaki konuşmadan son sınıfa kadar her şey yolunda gitmiş Yekta ve Lanazir'in dostlukları pekişmişti. Aralarında eskisine göre biraz daha temkinli ama sağlam bir sevgi oluşmuştu. Yekta, Lanazir'i çok kıymetli hissettiriyordu. Önemli bir şey yaşadığında, ya da mutlu bir anını anlatmak istediğinde Lanazir'i arıyor uzun uzun konuşuyorlardı.

Tatilde arkadaşları ve kuzenleriyle bu yıl ki aktivite planları, Payas Çayı Darboğaz Kanyonuna gitmekti. Bu kanyonda uzun bir yürüyüş yapacaklardı. Gezi günü, eğimi en az olan yerden yavaş yavaş vadiye indiler. Orman yamaçlarda daha da sık ve gürbüzdü. Yüzlerini koruyarak Payas Çayı'na girdiler, su buz gibiydi. Vadi ismi gibi bazı yerlerde çok darlaşıyor, bazen su boylarını aşılıyor, elleriyle dağın iki yamacından tutuna tutuna suyun daha sığ olduğu bir yere ulaşıyorlardı. Yarım saat kadar bu yeşil vadide yol aldıktan sonra gerçek aquamarin renginde küçük bir yüzme göletine ulaştılar. Bu havuzda bol bol yüzdükten sonra yola devam edip benzeri bir gölette yine yüzme molası verdiler. Bu zorlu kanyon parkuru, unutulmaz bir tecrübeydi. Lanazir telefonda Yekta'ya gezilerini anlattığında Yekta, “ eşinle gidilecek yer desene, su boyunu aştığında, kucağına alacak bir yiğit lazım” demişti. Yekta'nın bu eski, hafif 'erkeksi' tarzı Lanazir'i güldürüyordu.

Dördüncü sınıf hızlı başlamış, Lanazir artık yüksek lisansa ve yabancı dil sınavına hazırlanıyordu. Yabancı dilde ise epey zorlanıyordu. Bu yıl çok yoğundu.

Yekta bayram izninde İstanbul'a gitmiş tüm bayram boyunca bir firmada çalışmıştı. Lanazir'in ilk talibi ise bu bayramda gelmişti. Bir aile dostlarının oğlu için uygun görmüşlerdi. Lanazir kibar bir dille reddetmişti. Çünkü daha okuyordu ve böyle bir şey hiç düşünmemişti. Döndüğünde Cin Kule'de buluşacaklardı. Lanazir kafeye girdiğinde kimsecikler yoktu. Hafta içi bir de saat çok erken olduğu için böyle olduğunu düşünürken elinde kocaman bir pastayla Yekta çıkageldi. Lanazir çok şaşırılmış ve çok mutlu olmuştu. Önce Yekta'ya sonra Payas'a uzun uzun baktı. Payas'ın koynunda elinde pastayla bekleyen Yekta karşısındaydı. Gramofonda ise yine Nilüfer'in en sevdiği şarkısı çalıyordu. Şarkıya Akdeniz'in dalgaları ve bir de Yekta eşlik ediyordu:

Taa uzak yollardan koştum geldim senin kollarına...

Lanazir utanmıştı. Lanazir'e bir de Külliye'deki Arasta'dan ipek bir şal almıştı. "Sen şimdi illa Arasta'nın malı kaliteli olur oradan alsaydın dersin diye, senin gibi rengarenk olsun diye çok uğraştı, seçmem çok uzun sürdü." Demışti. On gün boyunca niye çalışıp para biriktirdiğini, ve bütün parasını bu doğum gününe harcadığını anlayınca, Lanazir çok mahcup olmuştu. Lanazir bir de doğum günü hediyesi şiir yazmıştı. Konuşma esnasında konu evliliğe gelince Yekta "artık evleneceğim kişinin nasıl biri olması gerektiğine karar verdim" demiş Lanazir'e bakmıştı. Lanazir 'de Yekta'nın bu çapkın hallerine alışmış haliyle "Yektaa" demiş ve gülmüştü. Bu çocuk nikah düşen herkesle flört etmeye alışmıştı. şahane bir kutlama yapmıştı. Dostluktan öte halleri vardı Yekta'nın ama Lanazir onu ciddiye alıp kapılıp gitmek istemiyordu. Kapılan herkesin ne hale geldiğini iyi biliyordu. Artık Onu canı gönülden seviyor daha fazla güveniyordu. Fakat böyle derin şeyler düşünmek istemiyordu. Yekta iki yılda biraz daha olgunlaşmıştı.

Yekta konuşma esnasında alt sınıftan bir kızdı bahsediyordu. "Yenge adayların günbegün artıyor. Bir tanesi benimle tanışıp konuşabilmek için her yolu denedi. Arkadaşımdan haber bile yollamış" deyip gülmüştü. Yekta'nın kızı güzel bulduğunu sesinden anlamış, içi yanmıştı. Kendisinin kibar ve klasik giyiminden başka daha doğrusu feracelerinden başka bir şeyi yoktu. Sadece gözleri herkesi büyüledi. Derin halden anlayan yemyeşil gözler... Bir de insanı yatıştıran, telkin eden sesi. İnsanların belki de ilk dikkatlerini cezbeden şey düzgün diksiyonu, sesine sinen kibarlığıydı. Bu tarz ucuz davranışları ve bu tarz kızları da anlamıyordu. "Niye seninle ilgilenmeyen birinin peşine düşersin " diye sesli düşündü. Yekta hep kontrollü olan Lanazir'in bu doğal tepkisine çok gülmüştü. Yekta gülmeye devam ederken Lanazir bayramda ona talip olduklarını gülererek anlatmış, Yekta'nın gülmesini durdurmuştu.

Yüksek lisans sınavı kötü geçmesine rağmen Lanazir yüksek bir puan almıştı. Liseden arkadaşı bu seferde öğretim görevlisi olmak üzere olan bir arkadaşının kaynağa ihtiyacı olduğunu söylemiş ve Lanazir 'den bu konuda yardım istiyordu. Lanazir yine yardım etmeyi kabul etmiş fakat bu adam ikinci konuşmada onunla ilgilenmeye başlamıştı. Sosyal

medyadan ulaşmış, geceleri sürekli teşekkürü bahane edip mesaj atıyordu. Lanazir'in de akademik kariyer hedeflediğini anlamış, bunu bahane ederek, niyetini belli ediyordu. Yekta'ya da bu durumdan bahsetmişti. Yekta adamın cüretkar tavrına sinirlenmiş, “ben götürürüm, böyle insanlarla muhatap olma. Ya da adresimi ver iyice bir döveyim” demiş, Lanazir'i güldürmüştü. Böyle biriyle kaynak götürmek için bile yalnız görüşemezdi.

Odasının balkonunda yine Payasın akşam ışıklarını izlerken Yekta'yı aradı. O adama kaynakları Yekta'nın götürmesini isteyecekti ki Yekta yine yarım ağız o kızıdan bahsetmişti. “Yengen saçlarını sarıya boyatınca çok değişmiş ”diyordu. Resmen bu kızı beğeniyordu. Yekta bunu anlatınca Lanazir 'de iki gün sonra o adama tek başına kaynak götüreceğini söylemişti. Yekta'nın sinirden nutku tutuldu. Sakin ve soğuk bir sesle “gidemezsin” dedi. Lanazir, Yekta'nın öfkesini yatıştırarak söylediği bu söze çok gülmüştü. Kıskanılmak çok hoşuna gitmişti. Yekta gülmesine daha da öfkelenmiş Lanazir'e ilk kez sesini yükseltip “neresi komik bunun?” diye kızmıştı. Lanazir: “Yekta kime kızılıyorsun, ne sıfatla karışılıyorsun bana? diye heyecanını bastırarak sormuştu. Yekta'nın sesi çıkmıyordu. “Ne sıfatla karışılıyorsun? ben senin aşıklarına laf ediyor muyum?” diye yineledi. Yekta uzun bir süre sesiz kaldıktan sonra o iki kelimeyi zar zor söyledi.

“Evlən benimle.”

Lanazir şoka girmişti. Yekta'da şokta olmalıydı. Fakat değildi. “Evlən benimle ”diye yineledi. Seni hiç üzmem, benden daha çok da kimse sevemez, kimse daha çok kıymetini bilemez. Yeni bir sayfa açıyorum. Sen hayatıma girdiğinden beri kız almadım hayatıma. Ümitle bugünü bekledim. Erken oldu ama gereken oldu. Hep seni mutlu etmek için uğraşacağım. Beni sevmeni bekliyorum iki yıldır. Evlendiğimiz geceye kadar elini bile tutmam. Senin tertemiz halini bozmam. Zamanla namazımı da kılarım birlikte dinimizi yaşayarak bir ömrü tamamlarız. Atanırım ya da atanamam ama bir mesleğim olur. On beş yıldır zaten çalışıyorum. Maddi konuda da bir eksiğin olmaz. Sadece bana bir cevap ver “dedi. Lanazir'in bütün duvarları yıkılmış, çaresiz kalmıştı. Yekta'dan kaçmak için her yolu denerken resmen önünü kesmişti. Yekta'ya bir sevgisi vardı ama bu sevgi, aşk mıydı? Bazen

kıskanıyordu. Bu kıskançlık Onun ilgisini kaybetme korkusu da olabilir. Yekta belki başkasını sever diye güvenmemiş, bu nedenle hep kalbine ket vurmuştu. En büyük korkusu ise Onu kaybetmektir. Lanazir titriyordu. “Evlenirim” dedi.

Yekta saatlerce onunla ilgili hayallerini anlattı. “Senden çok uzak kalmaya çalıştım ama olmadı. O doğum gününde bir gözlerime baksaydın anlardın. İzlediğimiz filmlerde aktörlerden bile kıskandım hep, bunu biliyorsun. İlk tanıdığım günden beri evleneceğim kızı buldum diyorum. Sense beni hiç bırakmadın.” dedi. Sabah ezanına kadar konuştular. Lanazir belki ömrünün en güzel gecesini geçiriyordu. Kalbi yıllardır bekleyen bir yanardağ gibi kaynamıştı. İçi ısınmış, her zerresi yumuşacık olmuştu.

Heyecanlı ama çok mutlu bir uykuya daldı. Sabah Yekta'nın aramasıyla geri uyandı. “Canım” demişti O'na. Lanazir sürekli utanıyordu. Biraz ürperiyordu. Yalnız hayatı bir kaç saat içinde nasıl bu kadar yön değiştirmişti? “Annene söyle ben de İzmir'e gidip annemle konuşacağım” diyordu. Çok heyecanlıydı.

Lanazir annesine gece Yekta ile konuştuklarını ve evlilik teklifini uygun bir dille anlattı. Annesi de şaşırmış ve korkmuştu. Lanazir'in okulu bile bitmemişti. Çok uzun bir yolları vardı. Evlilikse üzerine uzun süre düşünülmesi icap eden bir konuydu. Yekta acele etmişti. Lanazir'de farkındaydı ama bütün vücuduna yayılan bir mutluluk vardı. Annesinden sonra tüm yakın arkadaşlarına bütün olup biteni anlatmıştı.

Kederlerini Yenemeyenleri Hayat Yere Serer

Yekta o hafta sonu annesine durumu anlatmaya İzmir'e gitmiş, fakat ailesi bu durumu çok hoş karşılaşmamış hatta karşı çıkmışlardı. Yekta'nın memleketlerinden, kendi çevrelerinden bir ailenin kızıyla evlenmesini istiyorlardı. Hem de bu çağda. Ailesine danışmadan aldığı bu büyük karara ayrıca kızmışlardı. Annesiyle Yekta ilk kez tartışmışlar, annesi Yekta'ya darılmıştı. Yekta'nın morali oldukça bozuktur.

Yekta Hatay'a döndüğünde Lanazir'le ilk kez okulda buluşmuş, olanları anlatmıştı. Lanazir'e: “acele ettim sanırım, ailem müsaade etmediği sürece ben sana söz veremem, eskisi gibi devam edelim” demişti. Verdiği kararın altında ezilmiş belki ailesinin o tavrı Yekta'yı

rahatlamıştı. Lanazir olabildiğince olgun bir tavırla “biraz zamana bırakalım, o zaman geleceği Allah bilir. Nasipte varsa evleniriz” deyip gülmüştü. Her zaman küçük bir hediyeyle gelen Yekta boş gelmiş, ve tavırları çok rahatlamıştı. Lanazir’e olan o ilgisi bir haftada sönmüştü. Lanazir ise bu halini ailesi ile yaşadığı durumdan dolayı böyle olduğuna yorumlamış, Yekta’yı rahatlatmaya çalışmıştı. En güzel günleri küçük bir aksamada mahvolamazdı.

Günler geçiyor fakat Yekta eskisi kadar aramıyordu. Aradığında Lanazir olanca neşesiyle açıyor, onu mutlu etmeye çalışıyordu. Eskisi gibi dolu dolu konuşuyorlar fakat birbirine söz vermiş iki sevgili gibi olamıyorlardı. İlk başlarda Yekta yine onu uzun uzun anlatan romantik mesajlar atıyor, gönlünü okşuyordu. Bu Lanazir’e yetiyordu. Fakat sonra mesajlaşmalar bile üç güne düşmüştü. Böyle devam edip, gelecekte ayrılmak vardı. Yekta’nın bu ilgisiz hali Lanazir’in canını çok acıtmaya başlamıştı Kafasını toplayamıyordu. Eskisi gibi ders çalışmıyordu. Yekta ise halinden anlamıyordu. Durumunu anlattığında: “Biz klasik sevgililer gibi her gün konuşmak zorunda değiliz, eskisi gibi birbirinizi özleyerek telefona koşmalıyız” diyordu. Lanazir sevgili değildi, o evlilik üzerine bir söz almıştı, bu yüzden geleceği düşünüp Yektayla yüz göz olmak istemiyordu. Eskisi gibi Cin Kule ’sinde iki haftada bir buluşuyorlardı. Konuşmaları artık arkadaşça değildi.

Yekta’nın bu ilgisiz halleri bir aydan fazla sürdü. Lanazir bir gece Yekta’ya: “mücadeleni, ilgini bir aydır sabırla izliyorum fakat mesele sadece ailen değil sanırım. Ben bu durumu böyle götüreceğim biri değilim. Ben kimseyle sevgili olamam, söz verip arkasında duramayacaksan bitirelim, mümkünse bitirelim.” Deyip telefonu kapatıp uyudu.

Sabah uyandığında Yekta’nın “buradayım” mesajını görüp hızlıca uyanıp Cin Kule ’ye gitti. Aylardan Aralıktı. Hava soğuğa yakındı. Yekta’nın gözlerinden hiç uyumadığı belli oluyordu. Gramofondan yayılan o yakıcı ses mi yoksa Yekta’nın hali mi içini yakıyordu bilmiyordu. İçini yakan beş haftadır Yekta’yla yaşadığı, aslında kendi kendine yaşadığı sonunu bilemediği medcezirli evlilik hikayesiydi. Yekta bir parşömen uzatmıştı. Üzerinde uzun bir şiir yazılıydı. “Oku Lanazir ve halimi anla, neden böyle olduğunu anla. Ben ilk kez bir insanı kaybetme korkusuyla sabaha kadar ağladım sana da bu şiiri

yazdım. Ben de ümitlerimi şimdilik rafa kadırdım.”Dedi. Şiir’in nakaratı şöyleydi: “İnsan unutmak için sever mi? “

Lanazir, Yekta’nın kaybetme korkusunu anlamış fakat ağladım dese de şiir de yazsa Yekta’ya olan inancını yeniden kaybetmişti. Söz veremem diyor fakat sürekli gelecek hayalleri kurduruyordu. “ balkonlu evimizde birlikte hazırladığımız kahvaltımızı yaparız. İkimizde yeni uyanmışlığın verdiği mahmurlukla birbirimize gülümser, sarılırız...”

Lanazir ise zaten Yekta'dan kopamıyordu. Bir yandan kızıyor bir yandan kaybetme korkusuyla bağlanıyordu. Zihni yavaş yavaş hastalanıyordu. Sanki o gidince hayat melodisini kaybedecekti. Ama içini kemiren, yine Yekta’yla olmaktan onu huzursuz eden bir şeyler vardı. Birbirlerinden uzak oturuyorlar ve göz göze gelmekten bile çekiniyorlardı. Lanazir’in bu konuda sınırları kesindi. Göz göze gelmeyi bile mahrem sayıyor, doğru bulmuyordu. Yekta O’na her zaman “tertemizsin, dokunursam sanki kırılacaksın ya da büyün bozulacak diye çekiniyorum. Sana bu konuda saygı duyuyorum” diyordu.

Yekta gittikten sonra Lanazir Payas Sahili'ne indi. Bu hafif soğuk ona iyi geliyordu Çünkü içi kaynıyordu. Belirsizlikte bir aşk büyümezdi. Yekta ise içini rahatlatan bir şey yine söylememiş onu ikilemde bırakmıştı. Lanazir ne kadar çok yürümüştü. Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi ’ne kadar gelmişti. Külliye ’ye geldiğinde huzurlu bir ney sesi kulağına geldi. Allah aşkı ile yanan bir neyzen aşkını anlatıyordu derin derin. Bu güzel ses, bu eşsiz külliye ’ye yakışırdı. Lanazir olması gereken yerdeydi. Payas, bu külliye, sahil, yayla onun yaşam damarlarıydı. Yekta ile evlendiğinde hepsinden kopacaktı. Yalnız insan her şey ve herkesten kopsa bile Allah her zaman onunla olacaktı. Bu gerçeği bu ney sesiyle duyumsayıp rahatladı.

Bir gezi kafilesi Külliye’nin içindeki Sarı Selim Cami'nde namaz molası vermişti. Lanazir de onlarla birlikte namazını kıldı. Klasik Osmanlı mimarisiyle taştan inşa edilmiş, yüksek revakları ve kubbesiyle ince işçilikli görkemli bir yapıydı. Fakat daha adım atar atmaz insanın gönlü dinginleşiyor, yüreği ferahlıyordu. Kubbelerin ovalığı ve caminin tek katlı olması camiye samimi biraz da mütevazi bir hava katmıştı. Lanazir çocukluğundan beri pencerelerinin önüne oturup kitap

okumak istiyordu. Mekanlara insanların ruhu siniyordu. Kim bilir kimler burada secdeye kapanmış Kabe’de uyanmıştı. Caminin taş duvarları, kubbeleri, avizesi bile belki nurluydu. Yavuz Sultan Selim buraları toprağına kattığından beri Hicaz’a giden hacıların konakladığı misafirperver bir kervansaraydı. Payas Ortadoğı ve Suriye güzergahında bir geçiş noktasıydı. Kıymeti biraz da buradan geliyordu. Namaz sonrası yine ney sesi duyuldu. Zeytin ağacının altında bir rehber külliyeinin tarihini ve önemini anlatıyordu. Buraya Yektayla hiç gelmemişti. Burası Onun mabedi ve şimdilik paylaşmak istemiyordu. Bir gün kendini Yekta’ya ait hissederse, ait olduğu yerde bir olabiliyordu.

Günler geçiyor fakat Yekta yine o ilgisiz ve umursamaz halinde devam ediyordu. Lanazir’i aradığında onu uçuruyor, güldürüyor, ümit dolu bir dünya kuruyor sonra üç dört gün aramıyordu. Lanazir çölde kalmış garip gibi su bekliyordu. Bu çelişkili zamanlar kafasını iyice karıştırıyordu. Fakat bir karar almalıydı. Bir gün kafasını toplayıp tüm yaşadığını içinde bulunduğu çıkmazı ve yorgunluğu Yekta’ya anlatıp bir ayrılık mesajı attı. Sinirleri boşalmış ağlarken Yekta olanca neşesiyle hiç bir şey olmamış gibi konuşuyordu. Mesajı görmüş, önemsememişti. “Biz ayrılamayız ki” diyordu.

“ Benim kendimle kalıp, kafamı dinlemeye ihtiyacım var. Ancak böyle ben, ben olabiliyorum. Düşüncelerimi duygularımı arada ölçüp tartmam gerekiyor. Bol bol kitap okuyup üzerine düşünüyorum. Böyle şiir yazabiliyorum. Böyle doğurgan olabiliyorum.” Yekta kendine özel bir hayat istiyordu. O zaman Lanazir’in tamamen gitme vakti gelmişti.

Sınavlar yaklaşıyor, Lanazir’in hayatı daha da çıkmaza giriyordu. Ne kadar güçsüzleşmişti. Değerli hissetmediği hiç bir ortamda bulunmazken bu yaşadığı da neydi? Yekta çok ciddiyetsiz ve umarsızdı. Okulun gezi kulübünün başındaydı. Gezilere giderken telefonunu kapatmaya başlamıştı. Lanazir zaten o aramadan aramıyordu. Uzaklaşmak istediği çok belliydi ama ayrılmıyordu.

Sömestrde İstanbul’a giderken Lanazir çok net bir konuşma yapmış ayrılmak istediğini söylemişti. Telefonumu kapatacağım, gerekirse hattımı değiştirip bu işi bitireceğim diyordu fakat Yekta ciddiye

almıyordu. Sinirle ‘yeter’ demiş fakat Yekta bunu da yumuşatmıştı. Otobüsten kalp işareti yapıyordu.

Lanazir tatilde yaylaya çıktı. Günlük ata binip hırsını atmaya çalışıyordu Yapılan haksızlığı kimseye anlatamıyor, utanıyordu. “Bu yaylada bu güzel havada kimse üzülmez” derdi. Öyle üzgündü ki... Ne kadar mutluysen ne hale gelmişti. Yekta ise aradığında, “tüm şehirleri birlikte gezeceğiz, belki uzun tren yolculuklarına bile çıkarız. Her yerde seninle unutulmaz anılarımız olacak” diyor yine kafasını karıştırıyordu. Yabancı dil sınavı ya da yüksek lisans sınavına hazırlanacak hali kalmamış, hatta okul ortalaması bile bu durumdan payını almıştı.

İlk ciddi tartışmalarının nedeni ise Yekta’nın yeniden içmek istemesiydi. Teklif gecesini “tövbe ediyorum, uzun süredir hayatımdan çıkardım” demişti. Fakat şimdi dost muhabbetinde yada manzarası şahane bir yerde içmek istediğini söylüyordu. Alıştığı hayattan vazgeçmek çok zor geliyordu. Lanazir ise bu konuya ılımlı yaklaşmıyordu. Yekta bu duruma darılıyordu. Mutaassıp hayat, dünya hayatı içinde kısıtlanmaktı. Lanazir düğün de istemiyordu. Bu dinen caiz değildi. Halbuki Yekta düğününde Lanazir ile zeybek oynamak istiyorum. “ben sana aşığım, bu oyunla isterim ki düğünde herkes bunu görsün” Kulağa hoş geliyordu fakat Lanazir artık bu farklılıklardan absürt isteklerden bıkmış, kurtulmak istiyordu. Yekta’ya, “Gerçekten sevsen böyle şeyleri problem etmezdin” diyordu.

Yekta İstanbul’dan döner dönmez iki günlük bir geziye gideceğini söylemişti. Lanazir o gece rüyasında bir otobüse bindiğini görmüştü. Otobüsü sarı, uzun saçlı bir kız kullanıyordu. Yekta da otobüsteydi. Fakat Lanazir ile hiç konuşmuyor hatta yüzüne bile bakmıyordu. Lanazir ilk durakta otobüsü zorla durdurup inmişti Fakat indiğinde ayakları balçığa batmıştı. Bata çıka otobüsün bagajını açmış kitaplarından kurtarabildiğini kurtarmıştı. Balçıktan çıkardığı kitap tertemiz oluyordu. Lanazir ’de otobüsün olduğu yerden uzaklaştığında tertemiz olmuştu, ferahlamıştı. Ardına baktığında Yekta ve sarı saçlı şoförün bulunduğu o otobüs devrilmişti. Uyandığında rüyayı yorumlamayıp, üzerinde de durmadı.

Yekta turdan dönmüş fakat iki gün Lanazir’i bir kere bile aramamıştı. İlk aradığında sesine sanki şımarıklık işlemiş tavırları daha da çekilmez

olmuştu. Biz demiyordu artık. Lanazir rüyasını anlattığında “erдин sanırım” demişti. Lanazir bu cevabın üzerinde durmayacak kadar Yekta’yı önemsemiyordu artık. Konuşmaları gece yarısını bulmuş Yekta Lanazir’i anlatıyordu. Fakat sade bir şekilde. Şiirsel değildi artık. “Çok güçlü bir kadınsın. Belki de bundan böyle bağlandım. Çok da başarılı olacaksın. Sen de beni anlat hadi ” demiş, Lanazir Yekta’ya:

“Üzerine giyindiğın bir rol var. Güçlü görünmeye çalışsan fakat aslında kötü anılarla dolu, örtülü bir geçmişin var. Ruhunu saklıyorsun. Duvarların var, sana ulaşamıyorum. Sürekli saklanıyorsun. Karizmatik tavırlarını tamamlayan hiç bir davranışın yok. Çelişkiliisin. Dindar bir kızla evlenmek aynı zamanda, içki sofralarında bulunmak istiyorsun. Bir huyun diğeriyle çelişiyor. Sen de bir kale görsem bir enkaz görüyorum. Sürekli: “kendimle kalmaya ihtiyacım var” diyorsun ya aslında içine kapanıyorsun. Seviyorum diyorsun ya artık ona bile inanmıyorum. İçinde ağlayan bir çocuk var önce onu susturalım, ne derdin varsa çözelim.” dedi.

“Susturmayalım Lanazir. Yola ben yalnız devam edeyim. Ne zamandır böyle düşünüyorsun? Ne zamandır beni görüyorsun. Hepsi doğru ama ben, beni bu kadar gören birini eşim olarak göremem. Maske düştü, Yekta göründü. Zaten inatla ayrılmak istiyordun. İsteddiğin gibi olsun ayrılalım. Fakat kimse ama kimse seni benim gibi anlayamayacak, tanıyamayacak, böyle özel hissettirip senin bu kadar farkında olmayacak. Sen de benim kıymetimi o zaman anlayacaksın” demişti.

Lanazir çok sinirlenmişti. Ayrılmak isteyen oydu, fakat şimdi tüm yük de ona yıkılmıştı. Ve sınavına üç gün kalmıştı. Yekta ne kadar acımasızdı. Nasıl güvenmişti? Her şey bitmişti...

Bu konuşmanın üzerinden on gün geçmiş Lanazir perişan olmuş, sınavı da berbat geçmişti. Üç yıldır ilk kez Yekta’yla bu kadar uzun süre konuşmamıştı. Çok zordu onunla bir şeyleri paylaşmamak. Nefes alması bile bazen çok zor geliyordu. Ama ağlamayacaktı. Bir kez ağlarsa sonu gelmez sürekli ağlardı.

Vizelerin öncesinde bir konferansta denk gelmişlerdi. Ayak üstü biraz sohbet etmişlerdi. İkisinin de gözlerinin içi gülüyordu. Ama Yekta çok uzaklaşmıştı. Çok rahatlamıştı, sanki üzerinden bir yük kalkmıştı.

Lanazir'in bu durum çok zoruma gitmişti. O her gün kendini yiyip bitiriyordu.

İki ay sonra TV de birlikte açıp izledikleri bir filmi gördü. Canı hiç bu kadar yanmamıştı. Yekta'nın yaptığı her yorum aklındaydı. Sesi, neşesi her şeyi... Ne kadar çok özlemişti. Hüngür hüngür ağlamaya başladı. Bu ilk ağlaması, ağlama nöbetlerine dönüşmüştü. Yekta iki haftada bir arıyordu. Sesi özlem doluydu. Fakat artık eski şevk ve heyecanla konuşamıyorlardı. Aralarına bir soğukluk girmişti. Onların sohbeti bir bağımlılıktı ve her müptelanın iyileşme süreci vardı.

Lanazir'in yaşadığı aşk acısı değil, sadece çok sevdiği bir arkadaşından ayrılmak gibiydi. Kendine ise Yekta'ya bu fırsatı verdiği için çok kızgındı. Akrep sokar, köpek ısırır, Yekta üzerdi. Kimseden fitratı dışında bir şey beklenemezdi. Yelkenlerini hızlı indiren kendine sürekli kızıyor aşağılıyordu. Kimseyi sevemeyecek, elde ettikten sonra üzecek bir adamla ne işi vardı. Nasıl inanmıştı, nasıl güvenmişti ?

Her şeyi paylaştığı Yekta artık yoktu. Üç aydır hiç görmemişti. Finaller bitmiş mezuniyet zamanı gelmişti. Ortalaması bu yıl bir hayli düşmüştü. Tecrübesizliği onu çok hızlı alabora etmişti. Ama artık bir şeyler kafasında oturmuş, acısı hafiflemişti. Mezun olup yoluna bakacaktı.

Mezuniyet töreninde, onca kalabalığın arasında Yekta'yı görmüştü. Üç ay sonra, sabahın köründeki mezuniyet törenine, giyinip süslenmiş gelmişti. Yektaların töreni on gün önce olmuş Lanazir'in haberi bile olmamıştı. Lanazir o gün hafif bir makyaj, zarif bir elbiseyle olabildiğince güzeldi. Yekta'yı görünce ise parlamaya başlamıştı. Çok mutlu olmuştu. Yekta ise bu durumu yine espriye vuruyordu.

“Geçiyordum uğradım” diyordu. Çok tatlı kısa bir sohbetten sonra tören başladı. Lanazir'in yakın arkadaşları da mezuniyete gelmişti. Törenden sonra hep birlikte bir kafede oturup sohbet ettiler. Fotoğraf çekildiler. Arkadaşları gidince Yekta birlikte vakit geçirmeyi çok özlediğini, yeniden görüşmek istediğini söylemiş, Lanazir de: “ben de çok özledim” diyebilmişti. Yolda Lanazir'e bir buket de çiçek almıştı.

Lanazir eve gittiğinde çekildikleri fotoğrafları Yekta'ya da atmıştı. Ertesi gün Yekta'dan da başka bir fotoğraf gelmişti. Gelen, sarı saçlı bir kızla Yekta'nın yüz yüze fotoğrafıydı. O son gittiği öğrenci gezisinde

çekilmişti. Lanazir titremeye başlamıştı. Hayatında ilk kez burnu kanıyordu. İlk acısı geçtikten sonra Yekta'yı aradı. Avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Ağlıyordu. Her şeyin sebebi belli olmuştu. Fakat Yekta inkar ediyordu. O kız Yekta'nın mailine girip fotoğraf atabilecek kadar yakındı ama Yekta inkar ediyordu. Sesi titriyordu. Özür diliyordu. Ve yalvarıyordu. Yekta ağlıyordu belki bu da numaraydı. "Seni böyle üzüp ağlatacağıma ölseydim. Birleştirme bir fotoğraf ben böyle bir resim çekilmedim. O kız hep peşimdeydi, sana daha önce de anlattım. Hasta bu kız. Mailimi de gezi bilgilerini girsin diye ben vermiştim. Ama hesabını soracağım." Kıza etmediği hakaret kalmamıştı. "Yarın her şeyi anlatacağım sana..." "

Ertesi gün Yekta gelmiş dünkü söyledikleri dışında bir şey söylememişti. Lanazir bu olanlara inatla inanmak istemiyordu. Gururuna yediremiyordu. Yekta ise olabildiğince samimi ve inandırıcıydı.

Fazla Üzüntü Aklı Zai Eder

Yekta'nın İstanbul'a son gidişinde Lanazir de vedalaşmaya gitmişti. Giderken sürekli "Allah'ım bana bir işaret göster. Onu tamamen aklımdan silmem için bir işaret göster" diyerek Yekta'nın yanına gitti. Otururlarken Lanazir Yekta'nın cüzdanında bulunan resimlere bakmaya başladı. O kadar çok fotoğraf vardı ki. Yekta hikayelerini anlatıyor hafiften vedalaşıyorlardı. Ta ki fotoğrafların içinden o kızın fotoğrafı çıkana dek. Lanazir aradığı işareti bir anda eline almıştı. Yekta bir anda resmi yırtıp atmıştı. İnkâr sanatçısı Yekta, yine işini yapıyordu. Masadan kalkmak istedi, gitmek istiyordu. Yekta izin vermedi bol bol yalan söylemeye devam etti. Bu kadar kandırılmayı bu kadar yalanı hakedecek ne yapmıştı? Akşam Yekta'yı aradı. Bir açıklama bekliyordu. Fakat Yekta umarsızdı Utanmadan konuyu değiştirmeye çalışıyordu. "Benim seninle ilgili hayalim başkaydı, teklifim çok erken oldu." Gibi şeyler söylüyordu. Yani o istediği kızla hayatını yaşayacak, sonra da gelip temiz Lanazir'le evlenecekti. Utanmadan "ben senin elini bile tutmadım ki, aramızda gerçek bir şey olmadı" diyordu. Lanazir'in ne yaşadığını anlamıyordu. Tüm ailesine, arkadaşlarına rezil olmuştu. Bir yabancı vardı karşısında. Lanazir kendini bir ömür

affetmeyeceğini anlamıştı. Kendine olan kızgınlığı hiç geçmeyecekti. Olanca yıkık bir ses tonuyla Yekta'ya:

“Bu seninle son konuşmamızdı. Bir daha beni arama!” Deyip kapattı.

Balkona çıkıp Payas'ın sahiline baktı. Balkondaki berjere oturup ağladı, ağladı, ağladı... Ve yine burnu kanıyordu. Peçeteyle burnunu temizleyip, tıkadı. Kafasını kaldırıp baktığında manzara Pırıl pırıldı. Hayat, Payas kadar güzeldi. Daha bir sene önce dünyanın belki en mutlu insanıydı. Fakat Lanazir aldatılmış ve bundan haberi dahi olmamıştı. O dik duruşu azalmış hatta yıkılmıştı. Canı çok yanıyordu. Geriye ne bir aşk hikayesi ne aşk özlemi sadece gurur kırıklığı ve utanç kalmıştı. Yekta'dan iğreniyordu. Midesi bulandı koşarak kusmaya gitti. Uzunca bir süre, ne zaman Yekta konusu açılrsa ya da aklına gelse böyle midesi bulanıp kusmaya gidecekti. Kendine yapılan haksızlığı, üç ay boyunca eziyet çektilmesini, üç yıl kandırıldığını anlayamıyordu. Ve Yekta hiç bir şey olmamış gibi hayatına devam etmişti. Bir sofraya kurulmuş, Yekta eteğini çırpıp kalkmıştı. Lanazir'in sinirden dudakları uçuklamış, yataklara düşmüştü. Ard arda ağır hastalıklar geçirmişti. Bir daha nasıl güvenecekti birine. İçindeki bu nefret ve iğrenme duygusu ancak affetmeyle hafifleyebilirdi. Affetmekse çok zordu. Ama emin olduğu tek şey gerçek manada Yekta'ya kalbi ısınmamıştı. Ama kendini nasıl ne zaman tedavi edebileceğini bilmiyordu. Yaralıydı. Şiddetli baş ağrısı atakları geçiriyor, geceleri sinirden uyanıp delirecek gibi oluyordu. Zamansa en iyi merhemdi. Allah'ın adaleti iyi ki vardı. Ahiretse yaşadığı her şeyin hesabını soracağı yerd.

Herkes ayrılıklar yaşıyor ya da aldatılıyor fakat bu kadar acı çekmiyordu. Lanazir sarı saçlı birini görmeye bile tahammülü yoktu. Gururu kırılmıştı. Zamanla anladığı bir şeyde buydu; kendinin sahip olduğu kibire varan gururu. Hırsını atamaması, “bana bu nasıl yapılır?” düşüncesinin altında yatan gerçek de buydu. Gizli kibiri, kendini çok önemsemesi... Tasavvuf okumuş, nefsinin terbiye etmek için hayli uğraşmıştı. Demek ki bu yanını temizleyememişti. Yekta'yı ise ancak Allah rızası için affedebilirdi. Bunun içinse daha zamanı vardı.

Eylül gelmiş, öğretmenlik sertifikası almak için okula gidip geliyordu. O yıl devlet ufak bir ücret karşılığı herkese formasyon dağıtıyordu. Ortalamayı tutturamayanlar hatta yıllardır bekleyen herkes formasyon

almıştı. Ülkede öğretmenlik hakkı kazanan kişi sayısı bir anda dört katına çıkmıştı. Bir de açık öğretimden mezun olanlar vardı. Edebiyat dersleri bir yana filoloji derslerini nasıl anlamıştı bu öğrenciler? Şimdi de öğretmen olmuşlardı. Lanazir bu bölümü seçtiğine üzülmüştü. Ülkede hiç bir şeyin garantisi yoktu. Her yeni gün yeni kararlar alınabiliyordu.

Bir yıl geçmiş, Lanazir yüksek lisansı kazanmıştı. Hızlı okuyup hızlı anlayan Lanazir'in beyni çok yorulmuş, sanki eski zekası kalmamıştı. Geçen bir yılda kendini harap etmiş, belki beyni zarar görmüştü. Büyükler “fazla üzüntü aklı zai eder” demişlerdi.

Bir buçuk yıl sonra Cin Kulesi'ne gitti. Artık toparlanmış her şey geride kalmıştı. Yeniden kendini güçlü hissediyordu. Yekta'nın ne yüzünü ne sesini hatırlamıyordu. Her şeyine ket vurmuştu. Sevdiği hiç bir yere onun hatırası sinemezdi. Çöp kadar değersizdi. Terasa çıktı, Payas'ı sarmalamış Akdeniz'e baktı. Gramafon'a Nilüfer'in bir plağını koydular. Acı acı o şarkı çalmaya başladı:

-Ümitlerim kırıldı gitti, hayallerim yıkıldı gitti, bu dert beni benden etti. Sevdim, sevdim, bak ne hale geldim... Lanazir ağlıyordu... Gündüz rüyasını hatırladı. Toparlanıp, masaya para bırakıp kafeden ayrıldı. Bu Lanazir'in kötü hatırası için son göz yaşları döküşüydü.

Yüksek lisans, lisans derslerinin tekrarı gibiydi. Dersler dolu dolu geçmiyordu. Artık her kuşun kendi uçuş vakti gelmişti. Sosyal Bilimler ise “Dünya üzerinde söylenmemiş söz kalmadı. Şimdi bu sözleri eskiyle harmanlayıp yeni bir şekilde söyleme zamanı geldi” mantığıyla hareket ediliyordu. Eski olanı hakkıyla günümüze ulaştırmak asıl görevimizdi. Fakat eski eserleri anlayacak Arapça, Farsça, Latince bilen, kendi diline hakim Hoca olmak ya da bulmak çok zordu.

Beş Yıl Sonra

Lanazir'in eşi, eczane dükkanını kapatıp gelmiş, restoranının Payas'a nazır, en manzaralı masasına oturmuştu. Bütün neşesi ve capcanlı gülüşüyle karşısına oturan Lanazir: “ hoşgeldiniz, ne arzu edersiniz ” diye sormuş , karşısındaki net ve güçlü bakan adamın gözlerine uzun uzun bakmıştı. Payas'ta ilk gördüğünde hayran olduğu, delice sevdiği adama bakıp, bolca gülümsedi. Kalbi eşini ilk görüşte seçmişti.

Puzzlein son parçası bulunmuş, Lanazir ait olduğu yerde tamamlanmıştı.

Arkada güngörmüş bir adamın, alicenap sesiyle yanındaki adama tesirli bir sözle teselli verdiğini duydu:

“ Allah’ın değirmeni yavaş döner lakin çok hızlı öğütür”

Rumuz mecemezmen

ZAMAN YOLCUSU

Cama yaslamıştım başımı. Otobüs sarsıldıkça gözlerim bir anlığına açılıyor sonra kendiliğinden kapanıyordu. Şehrin karmaşasından kesitler görüyordum. Gözlerim bir daha açıldığında küçük bir kasabadaydık. Korkuyla irkildim. Bir tiyatro oyununun içindeydim sanki. Kasabanın çamurlu yollarında eski zaman kıyafetleri giymiş insanlar dolaşıyordu. Hırkası her adımda dalgalanan bir derviş sakin adımlarla ilerliyordu yol boyunca. Gözlerimi ovuşturup bir daha baktım. Kırmızı ışıktaydık bu sefer. Panikle Hatice'ye dönüm.

Camdan bakıyordu. Yüzünde en ufak bir şaşkınlık yoktu. Sadece heyecanlıydı.

“Gördün mü” dedim.

“Neyi.” dedi.

Sustum.

Yüzünde eksik bir gülümsemenin izleri belirdi.

“Bak kale göründü.” dedi. Parmağını cama dayamış ileriye gösteriyordu.

Bakmaya cesaret edemedim. Çamurlu sokaklarda gezinen eski zaman insanlarını bir daha görmekten korkuyordum. Otobüs kalenin önüne vardığında dışarı bakabildim. Gözlerim dehşetle büyüdü. Kalenin önünde cesetler vardı. Bir savaş meydanından geçerek kale kapısından

içeri giriyorduk. Kılıçlarından kan damlayan bir ordu içeri giriyordu ardında binlerce ölü bırakarak. Sakin adımlarla ilerleyen derviş giriyordu aynı kapıdan kimseye aldırmadan. Bir at arabasının üstünde iki büküm bir mahkûm göründü sonra. Sefil bir beygirin çektiği araba kale kapısından geçerken ahali birbirlerine mahkûmu göstererek işaret ediyordu. Pantolonu, yeleş, önü fırfırlı beyaz gömleği ve kısa kesilmiş sakalıyla meraklı bakışların odak noktasıydı. Keskin bakışlarıyla ahaliyi süzünce herkes sustu. Bakışlarını mağrur bir şekilde kalabalığın üstünde dalaştırdı. İçindeki ateş gözlerinde çakmak çakmak tutuşuyordu.

"Kim bunlar böyle?" dedim.

Elimi sıkıca tutuyordu Hatice.

"Turist aşkım. Turist!" diye cevapladı.

"Peki ya ordu?"

"Hangi ordu?" dedi.

Sustum. O da sustu. Duymazsa gerçek olmayacak diye düşündü. Duymazsa bitecek. Bakışlarını bir daha kaçırdı benden.

Otobüsten inip içeri girdik. Hatice elimden tutmuş kalabalığın içinde peşinden sürüklüyordu beni. Büyük bir zeytin ağacının gölgesinde durduk. Rehberimiz anlatıyordu:

Burası Payas 'a gelen kabilelerin ilk uğrağı Hünkar...

Kapıdan giren ordunun kralı tırmanıyor kalenin taş merdivenlerini. Duvarların üstünde. Gölgesi Akdeniz'e düşüyor. Kılıcını havaya kaldırmış bağıyor. Ardında bir kıyım bırakmış ordusu karşılık veriyor coşkusuna. Kendi lisanında güzel olduğunu anlatıyor kalenin. Sağlam olduğunu anlatıyor. Artık Baiasa'ya Mare Nostrumdan gelecek her saldırının bertaraf edileceğini anlatıyor belki. Belki de kendini anlatıyor.

Zamanın en büyük hükümdarı olduğunu... Ama zaman onun da altını oyuyor. Bir anlığına unutmuş sadece. Daha o inmeden başlamıştı taş duvarları oymaya. Daha o aşağıya varmadan ilk sarsıntı yerinden oynatmıştı duvarın büyük taşlarını.

O an dervişin zeytin ağacının gölgesinde oturduğunu fark ettim.

Başka bir zamanda sanki. Duymuyor kimseyi. Biliyor asıl uyanmanın ölümlle olacağını. Yüzünde sonsuz bir huzur. Bakışları dalgın. Yere bağdaş kurmuş yazıyor. Kralın hikayesini yazıyor. Kralın düşüşünü, Bayas'ın fethini, tarihini, geleneklerini yazıyor... Mahkumu getiren araba yaklaşınca da devam ediyor yazmaya.

Kale Osmanlılar döneminde tamamen sökülüp tekrar aslına uygun inşa edilmiştir.

Rehberin sesi beni geri getirdi kafiye. Hatice'nin avucundaki elim terliyordu. Çektim elimi. Bırakmadı. Bıraksa başka zamanlarda kaybolacağımı biliyordu. O yüzden ısrarla tutuyordu. İkimizin zamanında kalayım diye bırakmıyordu elimi.

“Merdivende ne var?” dedi. “Bakıyorsun öyle? Dinlesene bizim zamanımız bu.”

Bizim zamanımız mı? Bilsen zamanın akmadığını. Durduğunu. Hep aynı yerde aynı solukların asılı kaldığını. Ama bunu sana anlatamayacağımı biliyorum. Bak ilk komutanı kalenin merdivenlerden iniyor. Karşımda duruyor. Boynunda büyük bir haç. Elinde upuzun bir kılıç. Mağrur. Bağırıyor. Bu bizim zamanımız diyor belki. Senin gibi sahiplenmiş an'ı. Anlamıyorum lisanını ama coşkusundan belli anı sahiplendiği. Gölgesi düşüyor avluya. Avluda gölgeler karışıyor. Zamanlar karışıyor. Kral iniyor. Dervişin gölgesine basarak geçiyor

zeytinin yanından. Kaleden çıkıyor. Uzaklaşıyor. Artık dervişin zamanı. Zeytin aynı ama. Aynı kadim. Aynı heybetli. Aynı anaç. Hepsine meyvesini sunuyor. Hepsine gölgesinde yer var... Her birine kokusunu, tadını bırakmaya hazır.

Çekiştirdi beni Hatice. Rehberimizin taşıdığı yeşil bayrağı takip etmemiz gerekiyordu. Kalenin kapısına doğru yürümeye başladık.

Şimdi Sokullu Paşa zamanda yapılmış hac yolu üstündeki en büyük külliye gidiyoruz...

Kalenin avlusunda beygirin terden ıslanmış sırtından buhar yükseliyor. Dizginleri zeytinin dalına bağlayan arabacı başını arkaya çevirerek “geldik” diyor. İki er isteksizce doğruluyor onun sözünü duyunca. Arabadan atlıyor. Güneşten korunmak için iki büklüm olan mahkûm kaldırıyor başını omuzlarının arasından. Yüzünün yuvarlak hatları beliriyor. Derin ve kara gözleri keskin. Bakışları sarsıcı. Bir hüznün geçiyor gözlerinden. Kale duvarının gölgesinden rütbeli bir asker çıkınca erlerden biri bağıra bağıra mahkûmu tanıtmaya başlıyor. Eri susturan komutan arabanın arakasına yaklaşmış inmeye hazırlanan mahkûma elini uzatarak hoş geldiniz diyor. Kara yağız. Bakışları sert. Lisanını biliyorum. Mahkûma beyefendi diye hitap ediyor. Mahkûm kitaplardan bildiğim bir resme çok benziyor.

Heyecanla çekiştirdim elini Hatice'nin. Kolunu çektim. “Bak!” dedim. “Kime benziyor zeytinin gölgesindeki şu adam?” İkimiz o tarafa döndük. Mahkûmun yerinde bir Uzakdoğulu durmuş tur rehberini dinliyordu.

Hatice gülümsedi. Etrafla ilgilendiğimi düşündüğü içim keyiflendi.

“Bruce Lee’ye mi?” dedi gülerek. Yürümeye devam etti. Bir an duraksadım. Kafitemiz ilerliyordu.

Mahkûm orada yine. Dervişin yanından geçiyor. Burçtaki kral ordusunun önünde uzaklaşıyor. Ovayı toz almış. Uzaklaşan ordunun ayak sesleri ile titriyor kalenin burçları. Gidiyorlar marş söyleyerek. Anlamadığım bir dilde. Mutlu görünüyorlar. Hayatta kaldıkları için. O gün ölmedikleri için. Kral yorgun. Tacının ışıltısı denize düşen gün gibi sönüyor.

Gölgesi zeytinin gölgesine karışıyor Dervişin. Sırtı terden ıslanmış beygir kuyruğuyla sinekleri kovuyor. Derviş bir rüyanın peşinde. Seyahat demiş bir kere. Yazmalı burada ne gördüyse. Sözü var. Son nefesinden hemen sonra verilecek hesabını hazırlıyor. Gözlerinde belli belirsiz bir hüznün. Bakışları münzevi. Çıkıp gezecek tüm sokakları. Kalkıyor. Külliyeğe yürürken hırkasını etekleri savruluyor. Hafif kamburu var. Başında beyaz bir sarık. Elindeki asaya yaslanıyor. Onu takip ediyorum heyecanla.

Hatice de sürüklüyordu beni aynı tarafa. Dervişini işaret ettim.

“Evet.” dedi. “Acele et rehberine yetişelim.”

Büyük avlusundan girdik külliyeğin. Rehberine yetiştik. Anlatıyordu. Hatice elimi bırakmadan kulak kabartmış her kelimeyi duymak istiyordu.

Mahkûm orada. Meydanın ortasında. Keskin bakışlarını dolaştırıyor büyük avluda. Selimiye kışlasına benzediğini düşünüyor. Odasına doğru yürüyor. Derviş de aynı odada. İkinci namazında derviş. Pencerenin kenarına oturuyor. Gölgesi dervişin gölgesine, dudaklarından dökülen mısralar dervişin mırıltılarına karışıyor.

Akşam olmak üzereydi. Bunaltıcı bir yaz günü bitiyordu. Tur rehberi günü bitirmenin sevinciyle daha hızlı anlatıyordu. Buradan sonra Payas'a gelenlerin mutlaka uğraması gereken kıyıdaki cin kulesine gidecekmışiz.

Burası Osmanlının son zamanlarında zindan olarak kullanılmış...

Hatice çok keyifliydi.

“Yüksek duvarların arkası da deniz kokuyor.” dedi. “İstanbul gibi.”

Cin kulesinin de önü kalabalık... Mahkum en çok oradayken özlüyor İstanbul'u. Derviş yola çıkmadan önce son bir defa oradan bakıyor denize.

Sahildeki küçük teknelere Amanosların gölgesi düşmeye başlamıştı. Gün Akdeniz'in sularına gömülüyordu. Turunç bahçeleri arasından kıvrılarak ilerliyordu otobüs. Şehrin dar yollarından denize ulaştık. Kıyıya vuran dalgaların sesi yankılanıyordu. Bahçelerde ötüşen kuşların sesi denizin sesine karışıyordu. Akşam usulca çöküyordu. Düzlükte dinginlik hakimdi. Esinti uzaklara taşıyordu tuz yüklü bulutları.

Gülümsedim. Göz kenarlarındaki kırışıklar belirdi.

“Ne oldu?” dedi Hatice.

“Komutan mahkûma iyi bakıyormuş.” dedim.

“Ben miyim komutan? Yoksa sen de mahkûm musun?” dedi.

Gülümsedim bir daha.

“Ben sana mahkûmum.” dedim.

“Mecburum olmasın o?” dedi.

Göz kenarlarım bir daha kırıştı. Akşam güneşi Akdeniz'i kızılı boyuyordu. Martı ıııııııı yankılanıyordu. Serin bir karanlıkla örtülüydü ova. Amanosların gölgesi koyulaşıyordu. Ova uzun bir günün

ardından gerinip esniyordu adeta. Külliye'nin taş duvarlarını aydınlatan direklerden zayıf bir ışık dökülüyordu. Gölgesi bize kadar uzuyordu kalenin.

Mahkûm görünüyor burçta. Ayakta. Kızıl bir gökyüzünün üstüne düşüyor silueti. Elleri titriyor. Heyecanı bana kadar ulaşıyor. Yuvarlak yüzü, kısa kesilmiş sakalını görüyorum. Derin bakışlarıyla beni süzüyor sanki. Şiirler yazmış mahkûm bu kıyıda. Oturuyor işte orada yine. Yorgun. Hasret dolu kalbi. Denize sürgünlüğünü anlatıyor. Uzun uzun fısıldıyor yalnızlığını Akdeniz'e.

Tur rehberimizin çağrısıyla kalktık. Yola çıkma vaktiydi. Otobüse bindik. Başını omzuma yasladı Hatice.

“Sevdin mi?” dedi.

Otobüs titreyerek harekete başladı.

Mahkûm kıyıda bir şiir mırıldanıyor içinde vatan geçen. Onu izlemekle görevli er biraz uzakta bir türkü tutturmuş geceye doğru iliklerine kadar hasrete bulanmış. Haykırıyor.

Otobüs kalabalığın içinde ilerlemeye çalışıyordu ağır ağır. Bağrıışan seyyar satıcılar, sokağın uğultusu, kahvedeki çay bardaklarının şangırtısı, korna sesleri, insan sesleri birbirine karışıp sıcak bir hayata dönüşüyordu. Kıvrılan yol caminin avlusundaki asırlık çınarın gölgesinden geçti. Limonata satan çocukların sesi yankılanıyordu. Meydandaki kalabalığın arasında Dervişini gördüm. Ona doğru yaklaşıyorduk. Doğrudum. Yüzüm nerdeyse cama yapışacaktı. Hatice elime dokundu.

“İyi misin?” dedi.

Dervif sirtında heybesi yürüyor kendi zamanında. Yanından geçiyoruz. Bakışlarını belli belirsiz kaldırıyor. Gülümsüyor. Kim bilir hangi zamanda kime gülümsüyor?

“İyiyim.” dedim.

RUMUZ:MASİMAVERA

Ön söz:

Bu hikayedeki olayların bir kısmının yaşanmış olduğu zannedilmektedir. Biz de tarih kitaplarının yalancısıyız hani. Ancak hikâyenin geriye kalan, ki oldukça büyük bir kısımdır bu; tamamen

hayal ürünüdür. Kısaca okuyacak olduğunuz öykü; gerçek ile hayalin kol kola girmesinin bir sonucudur.

Hikaye adı: Baias

Bölüm 1:

Mö 346'da, Makedonya

“ Aşil:

Bir Yunan Trajediyası

Tanrıçalar arasında güzelliği ve zekası ile bilinen su tanrıçası Thetis'e ; efsaneye göre yine kendisi gibi bir tanrıyla evlenecek olursa şayet, doğacak çocuklarının yenilmez güçlerde olacağı bildirilir. Bu öngörüü dile getiren kahin aynı bilgileri Zeus ve ekibine de iletir. Zeus çok memnun olmaz kendinden daha güçlü bir akrabadan.

O günden sonra Thetis, gözden düşer; O'nu bir tanrı ile evlendirmemektir, tüm sıkıntısı koca koca ölümsüz tanrı denilen yaratıkların.

Ve sonunda uygun bir eş adayını bulunur. Ölümlü kral Peleus'tur bu. Sen o kadar tanrıça ol, kendi evliliğin için fikrin bile sorulmasın. Thetis'e olan tam olarak budur. Neticede zorla evlendirilir. Zorla evlendiği de kral, neyse...

Thetis; çocuklarının ölümlü olmasından utanmakta. Onlardaki bu berbat hasleti gidermek için yeni doğan bebelerini topuklarından tuttuğu gibi ölümler diyarının meşhur nehri Styks'a batırmaktadır. Diğer yedi çocuğu nehir sularına karşı gelemeyip boğulduğu halde bu son çocuk sağ kalmayı başarmıştır. Aşil'in bu sulu maceranın sonucunda tüm bedeni ölümsüzlüğü tatmıştır. Ancak tek bir istisna vardır bünyesinde.

Topukları. Sağ topuğu korunmaya muhtaç olacaktır tüm ömrü boyunca.

Aşil, yarı insan yarı at olan Kheioran' dan eğitim alır. Bilgeliği ile tanınan hocası; at binmekten, ok atmaya, kılıç sallamaktan, güzel konuşmaya, müziğe, sanata kısaca hayata dair her ne varsa geçmişten günümüze aktarılan; işlemiş ilmek ilmek öğrencisine, yani Aşil'e.

Bir Aşil yetişmiş ki, her ne kadar babası bir tanrı olmasa da yine de gücüyle, azameti ile ün salmış tüm Antik Yunan'a.

Böyle zamanların birinde meşhur Truva Savaşı patlak verir. Aşil şan şöhret için yaşıyor. Aşil efsane olmak istiyor. Truva savaşı Aşil için biçilmiş kaftan, yolu gözlenen fırsat; döne dolana ayağına geliyor gözü pek savaşçının. Truva Savaşı katılanlara ölümsüz şöhret vaatmektedir. Bu savaşın kahramanları yıllar, asırlar boyu hatırlanacak, nesilden nesile anlatılarak yaşatılacaktır. Bir ömür, namım yürüsün diye adanılır mı? Adamış işte genç Aşil.

Annesi çıkar, savaştan önce karşısına. Gitmesini istemez yavrusunun. Aslında diğer çocuklarına karşı pek de merhametli olmayan tanrıça; hemen hemen tanrı olan oğluna düşkündür.

“Gitme!” Der. “Gidersen şayet, geri dönemeyeceksin.”

Aşil ise:

“Burada yıllarca balık tutarak, sıkıcı bir hayat yaşamaktansa; orada şanımla ölürüm; öyle bir ölürüm ki üstünden asırlar geçer ben hâlâ konuşulurum.” Der ve gider en şanlı savaşlardan birine.

Truva Savaşı tüm azametiyle, hararetiyle başlamıştır. Yunanlıların mağlup olduğu tek bir gün bile yoktur. Zavallı Truvalılar için günler acılarla geçmekte. Günlerden bir gün, o gün çadırında kalmaya karar veren Aşil'in yanına en yakın dostu gelir ve zırhını ister:

“Herkes senden korkar; bu gün zırhını ben giyeyim de kimse bana yaklaşmasın.” Ve öyle de olur. Ancak zırh beklenen etkinin tersini yapmıştır. Truva veliahtı Hector, Aşil'i öldürebilirse talihlerinin tekrar güleceğini düşünmektedir. Ve “Aşil'e saldırıyorum” diye en yakın dostu, oracıkta öldürür.

Ve işler bundan sonra karışır. Hector için bu olay sonun başlangıcı olacaktır. Aşil, genç veliahta tabii ki de musallat olur. Çok geçmez ertesi gün Hector da mefta olmuştur. Ancak her yaptığını ününe ün

katmak için yapan acımasız Aşil; Hector'un cesedine bile rahat yüzü göstermez. Truva kralı yaşlı adam; oğlunu öyle görmektense elbette ki ölmeyi tercih ederdi. Ama ölmek öyle her istediğinde mümkün olan bir şey değildi.

Hector'un cenazesinin alınması için Aşil'e bir heyet gönderilir. Bu heyetin içinde Truvalı Polyksena adlı genç bir hanım da vardır. Sanırım Aşil'in kafasını bulandırmak için koymuşlar O'nu oraya.

Neyse konumuza geri dönersek en sonunda Hector'un naaşını vermeyi kabul eder zalim Aşil. Bu arada güzel Polyksena'ya da abayı yakmıştır.

Truvalı kadının ise bambaşka hedefleri vardır. Örneğin intikam. Ülkesini, yuvalarını darma dağın eden bu adamlardan haklı olarak öcünü almak istemektedir.

Aşil'e yakın durur, durur ki zayıf noktasını bulsun, öğrensin. Öyle de olur. Malum topuk meselesini, bu kadın sayesinde; Truva da bilmeyen kalmaz. Neticede tuzaklar kurulur meşhur savaşıya. Hector'un kardeşi pısrık Paris; gizlendiği yerden hedef alır sağ topuğu. İsabetli bir vuruş; yıllar yılı mağlup olmayan bu adamı, ölüm karşısında dize getirir. Dünya sahnesinden çekilme sırası gelmiştir sonunda; meşhur Aşil için de.”

“Usta Aristoteles, bı daha! Bi daha, daha anlatın Aşil'i. Nasıl yaşayıp, nasıl can verdiğini”

Antik Yunan'ın kadim filozofu Aristoteles, daha on yaşında bile olmayan öğrencisi Aleksandros'a hemen hemen her gün bu hikayeyi anlatırdı. Bazen diğer tanrıları da anlattığı olurdu. Ama ille de Aşil. Her gün defaatle bu hikayeyi dinlemeliydi genç veliaht. Dinlemeliydi ki; Efsanevi Aşil, çocuğun kahramanı olarak gizlice fısıldamalıydı; hayatını nasıl sürmesi gerektiğini...

Bölüm 2:

Milattan Önce 336, Makedonya Pella

Aleksandros büyümüş yirmili yaşlarına gelmişti artık. Bu sabah, üzerinde sadece khitonu olduğu halde kraliyet sarayının arka bahçesinde Aristoteles ile karşılıklı kılıç sallıyordu yine.

Aslında öğretmenin karşısına bu şekilde çıktığı pek sık rastlanmazdı. Ancak daha günün erken saatlerinde; sıcak, elini çabuk tutmuş, çökmüştü dört bir yana. Usta Aristoteles haftada bir mutlaka uğrardı bu saraya. Bu sabah sıcak daha fazla ortalığı bürümeden, ziyaretinin vaktini kendiliğinden erkene çekmek zorunda kalmıştı yaşlı adam. Hal böyle olunca, artık öğrencisi olmayan bu genç adamı; yataktan kaldırma görevi de kendine düşmüş; hizmetkara buyurmuştu:

“Efendi’ni uyandır artık.” Diye. Aristoteles’in ziyareti, böyle başladı o gün. Ani bir baskın hükmünde.

Kılıç talimleri, iki yakın dostun; haftada bir kaç kez tekrarladıkları rutinlerindendi.

İkilinin aralarında, bir kan bağı olmasa da gönül bağlarının olduğu muhakkak. Genç adam hocası Aristoteles’e hayran. Ustası da üçüncü Aleksandros’un bebekliğini biliyor; birlikte yıllar eskitmişler haliyle. Hiç bir şey yoksa yılların hatırı var ortada.

Baba ikinci Filip, daha bebek sayılacak yaşlarda oğlunun elinden tutup götürmüş ünlü filozofa. “Eti senin, kemiği benim” demiş; hoca- öğrenci olarak geçirecekleri yıllar bu şekilde başlangıç vermiş.

Zaman hızla geçerken; Üçüncü Aleksandros, 16-17 yaşlarına kadar eğitiminden sorumlu tutulan Aristoteles ile alması gereken bütün dersleri tamamlamıştı artık. Bu sefer de, yedikleri içtikleri ayrı gitmeyen iki yakın dost olmuşlar. Birinin engin bilgisi; ötekini çiçeği burnunda cesareti, peşinde olduğu şöhreti var. Hayalleri var genç adamın; içinde tomurcuklar veren. Fırsatını bulursa büyüme isteyen.

Bilirsiniz o zamanlar Makedonya; Yunanistan’ın polis kentlerinden biri. Antik Yunan; polis denilen şehir devletlerinden oluşmakta zira. Şehir

devletleri, Yunanistan'ın yönetiminde söz sahibi olmak için yarışıyorlar hatta savaşıyorlar. Kimi zaman Atina üstün geliyor bu mücadeleler neticesinde kimi zaman Sparta. Makedonya'nın ise bu noktada adı bile geçmiyor; kat etmesi gereken uzunca bir yol var hâlâ.

En iyi değilsen şayet; uzun süre yaşayamayacağın topraklarda boy atıyor, sürgün veriyor Makedonya veliahtı Aleksandros.

Antik Yunan da acımasız olmak ve savaşçı olmak her yetişkin erkeğin ortak paydası. Dostlar buluştuğunda yaptıkları en iyi aktivite silah talimi yapmak oluyor hep bu sebepten zira.

Bahçe kapısı tıklatıldığında kılıç sallıyorlardı birbirlerine hâlâ, gelen Aleksandros'un oda hizmetkarı. Kahvaltının hazır olduğunu haber verdikten sonra çekiliyor yeniden.

Yemek salonu sade döşenmiş. Ahşap bir masa, sandalyeler onunla takım olacak şekilde biçilip şekillendirilmiş. Odada bir kaç daha eşya var okadar.

Masada ise üzüm, incir, zeytin, sığır eti, şarap ,ekmek var.

İkili kahvaltıya oturduğunda hâlâ sabah saatlerindeler. Zaten Makedonya gibi yerlerde, gezmeye ya sabah giderseniz ya da akşam. Diğer saatler sağlığınız için zira tehlike arz eder.

Aristoteles yine Aşil'i anlatıyordu. Daha bir kaç dakika önce Aleksandros'un ısrarlarıydı buna sebep. Tam Aşil'in, Hector'u öldürdüğü bölümü anlatıyordu ki yaşlı filozof; koşarak bir asker daldı içeri. Filozof, sözleri ağzında tıklı kalmış, dinleyici ise kızgın bir halde; baktılar davetsiz misafirlerine. Yemek odasının ne kapısı çalınmıştı ne de izin istenmişti bu nasıl bir cüretti.

O sırada, getirdiği haber yüzünden askerin ise; dünya umurunda değildi: "Efendim, baskın yedik. Babanız, babanız ikinci Filip suikaste uğradı."

20 yaşındaki Aleksandros birden büyüdü. Saniyeler içinde sanki yirmi yıl yaş aldı. Ciddiyetle:

"Durumu nasıl asker?"

Diye buyurdu.

“Öldü efendim!”

Bu saniyeden sonra; o sofraya genç bir delikanlı olarak oturan adam, kral olarak kalkmış bulunuyordu. O artık Makedonya kralıydı. Önünde onu bekleyen 13 yılı vardı. Sadece ya da uzun uzun diyebileceğimiz on üç yıl. Sürenin miktarı, niteliğine göre değişkenlik gösteriyor nasıl olsa. Ve belki de; O, bu süreyi efsane olmak için kullanacaktır. Kim bilebilir ki?

Bölüm 3:

Günümüz, Çukurova Üniversitesi

Çukurova Üniversitesi fen edebiyat fakültesi Arkeoloji bölümü son sınıf öğrencileri: Mert, Yusuf ve Esra, Ayşe Hoca'nın odasında uzun bir nutuk dinlemekle meşguller yine.

“Biliyorsunuz çocuklar kültürümüz hem batının hem doğunun bir harmanı niteliğinde. Dilimiz de öyle. Örneğin “arkeoloji” kelimesi Yunanca'dan koşup gelip yerleşmiş dilimize. “ Arhaios” ve “logos” kelimelerinin sentezi aslında. Anlamı ise “eskinin bilimi” demek.

Esra: “Haklısınız hocam.” Diyerek hocanın lafı daha da uzatmasına neden oldu sadece.

“İşte! Dikkatinizi çekmek istediğim nokta tam da bu. Eskinin bilimi. Sizden eskinin adımlarını takip etmenizi istiyorum. Ancak bu takip mekanlar arası değil yüzyıllar, bin yıllar arası olacak belki de. Bana elle tutulur, gözle görülür; geçerliliği olan bir çalışma ile gelmenizi ümit ediyorum.” Dedi.

Bu üç arkadaş; Eski Adana tarafında oturan, mahalle kültürü ile büyüyen çocuklardandı. Esra ile Yusuf'un anneleri arkadaşlar. Kardeş gibi büyümüşler ortaokula kadar, derken okula yeni atanan Matematik öğretmeni de kendi mahallelerine taşınınca Mert katılmış aralarına. Başta öğretmen çocuğu diye çekinmişler haliyle. Ama bakmışlar;

heyecanlı, içi dışı bir, samimi bir tip yeni gelen, “Bu çocukla arkadaş olmazsak ayıp olur.” Deyip O’nu da aralarına alıvermişler.

İşte şimdi konuşan yine Mert. Her zaman gurubun en sabırsızı ola gelmişti zaten:

“Hocam biz tez konumuzu belirledik!” Diyerek hocanın sözünü kesti.

“Peki, nedir?” Karşılığını veren hocaya, cevap veren Esra oldu:

“Milattan önce’yi araştırmak istiyoruz hocam. M. Ö üç yüzlü yıllar.

“Demek Büyük İskender zamanı ha! Enteresan doğrusu. Kendinizi baya zora sokmuşsunuz gençler, farkındasınızdır inşallah. Siz öyle diyorsanız, ben de kabul ediyorum o halde. Tezi, üçünüzün birlikte hazırlamasına da tamamım. Ancak bir şartım olacak.”

Gençler birbirlerine baktılar. Yusuf:

“Tabii hocam, buyrun.”

“Ödeviniz gerçekten sıradışı olsun ki üçünüze tek bir ödev verdiğim için pişman olmayayım. Ayrıca iş arkadaşlarımda tebriklerini kabul edeceğim niteliklerde olursa hiç de fena olmaz hani! Hadi göreyim sizi!”

“Baş üstüne efendim!” Mert asker selamı çakmıştı. Hep beraber gülümsediler ama kafalar epey karıştı. “Bu nasıl olacak ki?” Diye düşünmeden edemediler.

En sonunda hoca:

“Peki bir planınız var mı, nerden başlayacaksınız mesela?” Diye endişeli bir sesle sorunca

Yusuf:

“Evet efendim bir planımız var, Tabii ki BAİAS’tan başlayacağız.”

Hoca gülümsedi:

“İsabetli karar gençler! Tebrik ederim, hadi bakalım ne duruyorsunuz kadim kent Baias sizi bekler, ileri marş marş!”

Bölüm 4:

Baiaslı günler

Payas, müslümanlar için “Hac yolu, Şeref yolu” diye adlandırılan güzergah üzerinde bulunur iken hristiyanlar için de Kudüs’ e giden “Mukaddes yol” üzerindedir. Her iki din için de kutsala giden yolda bir karargahtır kadim şehir. Yüz yıllardır, bin yıllardır ev sahipliği yapmış insanoğluna ve hala yapmak da.

Derin mavilere, tarihi yapıların eşlik ettiği bu yer; neden asırlar boyu yerleşim yeri olarak kullanılmış, anlamak çok da zor değil aslında.

Deniz; mavi bir gerdanlık gibi dolanmış şehrin göğsüne; nazlı nazlı salınmakta. Ayaklarınızın karada olduğuna bakmayın; deniz, meltemleri ile saçınızı okşarken, tuz kokusu ile burnunuzun kemiğini sızlatarak adeta “çok da uzağıma gitme!” demek de. “Aklını benden başkasına verme.”

Deniz kenarında bir çay bahçesine oturdular elbette. Böyle bir manzaraya sırt dönmek kimin haddine. Kişi, dönüyorsa şayet sırtını mavilere; denizin kıymetini bilememiş demektir. Öyle biriyse bırakın kendi haline; hiç bir zaman bilemesin.

Her birinde derin bir sessizlik, dalıp dalıp gitmişler uzaklara; denizin huyu bu. Oturursun kenarına, kıyısına; alıp seni götürür taa uzaklara. Düşüncelerin girift yollarında bir de bakmışsın ki kaybolup gitmişsin. Saatler erimiş; ne zamandır denizin dizinin dibindesin kim bilebilir.

“Kim bilir kimler gelip geçti buralardan, kıyısında düşüncelere daldı, ayağının ucunu şöyle bir suyuna batırdı. Belki rüzgarında tuz tadını aldı ve daha nice nicesi. Kim bilebilir ki neler olup bittiğini...” Diye söylendi

Esra. Esra hep sever derin duyguları, derin düşünceleri. Denizin derinliklerini...

Limonatasından bir yudum daha alan Mert'in yüzünde bezgin bir ifade vardı ancak. O sevmez derinlik falan. Kafasında ödev konusu halay çekiyor. "Nasıl olacak bu, yaklaşık 2500 yıl öncesi söz konusu. Bunca zaman geçmiş, hiç iz kalır mı. Yanlış işe kalkıştık." Kendi kendine söyleniyordu için için.

Helenistik dönem: yani Antik Yunan'ı inceleyeceklerdi. Kolay olmayacaktı hakikaten, yapmak istedikleri. Mert'in düşüncelere dalması boşuna değildi hani. Koca bir zamana ve devasa topraklara hüküm sürmüş bir medeniyetti araştırmak istedikleri.

Esra ise nerden başlayacaklarına emin olamıyordu yalnızca:

"Önce nereye gitmeliyiz sizce?" Diyerek kararsızlığını da dile getirmiş oldu.

Yusuf:

"Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nden tabii ki."

Mert:

"Orası Osmanlı Devrinden kalma. 1500 lü yıllarda inşa edilmiş bir yapılar topluluğu. Biz ise o tarihten yaklaşık 1800 yıl öncesini araştıracağız. Samanlıkta iğne kaybedip sokakta aramaya dönmesin sonra işimiz." Karşılığını verdi.

Yusuf devam etti sözlerine:

"Ortada, Mimar Sinan'ın inşa ettiği ya da ettirdiği bir yapı söz konusu. Külliye bu kadar önemli ise belki daha önce yerinde başka yapılar da vardı. O bölge her daim misafir ağırlamıştır belki. Olamaz mı?"

Diye fikrini beyan etti.

Esra:

“Bir yerden başlamak zorundayız Mert, hem burada yapılar yıkılıp yenilerini inşa etmiş hep devletler, yani Yusuf haklı.”

Grupta herkes bilirdi Yusuf’un az konuştuğunu. Ancak konuştuğunda da hep isabetli, yerinde fikirleri olurdu. Tıpkı şimdi olduğu gibi.

Mert:

“O halde ilk hedefimiz belli oldu. Ne duruyorsunuz kalkın bakalım, bizi bekleyen bir külliye var.”

Bölüm 5:

Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi

Külliye, ihtişamlı varlığıyla Osmanlı Devleti’nin ebedîyete uzanan gölgesi misali yükselmek de, mavi pelerinli kentte. Varlığı ile dolduruyor dört bir yanı. Şehir ayaklanmış; bu kadim süsü, değerli mücevherini korumak derdinde. Belki külliye de aynı niyettedir; O da şehri korumak gayretinde belki, bilemeyiz ki. İkisi et tırnak misali olmuş artık; birbirinden ayrılmaları kabil görünmüyor hiç.

Üstelik boydan boya; yanını, yönünü çevreleyen duvarları ile gizemli de bir havası var hani. “İçimde neler neler gizliyorum” der gibi. “İlle de bir gezineyim, bir selam vereyim şu binaya” dedirtiyor insana.

Kapısından girdiklerinde Arasta’nın, bu kadar kapsamlı olduğunu tahmin etmemişlerdi içinde buldukları yapının. Burası Külliye’nin pazarı, çarşısı hükmünde. Karşılıklı düzinelerce dükkan gelen geçeni selamlamakta. Bundan yıllarca yıl önce ise misafirlerinin ihtiyaçlarına da karşılık vermekteydi burası. Şimdilerde kısa bir gezinti yeri hepsi o kadar. Sahi dükkanlar ne düşünüyorlardır hakkımızda acaba? “Nere gitti bu insanlar, artık bizden alışveriş yapmadıklarına göre var bunlar da bir numara?” Filan mı diyorlardır sizce.

“Han, hamam, imarathane, taphane, mescit, mektep daha neler neler... Ya şunu da gözden kaçırmışlar diyecek tek bir noksanları bile yok. “

Dedi Esra, kendi kendine konuşuyor gibiydi.

Mert:

“Hakikaten ince ince oya gibi işlemişler; dikkat ettiniz mi bilmem; han, maddi gücü olanlar için imarathane ihtiyaç sahibi olanların kaldığı yer olmuş. Hep iki taraflı düşünüp ona göre planlamışlar.”

Bu sefer söz alan Yusuf tu:

“Evet, tarihe not düşmek böyle olmalı. Bu insanlar da hala anılıyor; unutulmadılar. Açtıkları çığırardan gitmek isteyen niceleri var. Ama onlar şöhretleri için yapmadılar bunu, insanlığa faydalı olmaktı yegane dertleri, Allah da onları sanırım bu şekilde onore etti ve hala etmek de.”

Deyip kendi kendine iç geçirdi.

Esra baktı ki arkadaşları, derin mevzulara doğru yol alıyor:

“ Hadi gelin kale duvarlarına çıkalım.”

Teklifinde bulundu.

Gençler daha önceden belediye ile iletişime geçtikleri için özel bir izin almışlardı. Sivil halkın giremediği yerlere rahatlıkla girebiliyorlardı.

Az sonra gençler kale duvarlarından ötelere çok ötelere bakıyorlardı. Yine maviler. Bu şehir maviden bir tül çekmişti üstüne, gelen geçeni kucaklıyordu mavileriyle. Her birine başka başka, türlü türlü hayaller kurduruyordu; dimağları müsade ettiği müddetçe.

Esra yine başladı söylenmeye: “Burası düşündürüyor adamı.

Konuşmayım konuşmayım diyorum ama

Denize bakınca kaybolmuş gibi bir his yakalıyor beni, küçücük müşüm gibi oluyorum. Bir zerreyim sanki koca kâinata.”

Mert:

“ Merak etme Esra, hepimizde o duygular hakim ama şahsen ben ayaklarımın altındaki beşyüz yıllık yapıdan destek alıyorum sanırım şu an; insanoğlu isterse binlerce yıl öteden bile varlığını devam ettirebilir. Bak bu da kanıtı.” Diyerek ayağını pat pat yere vurmaya başladı.

Yusuf:

“Haklısınız arkadaşlar, insanoğlunun ruhunda ölümsüzlük yatıyor. Ölse bile anılacak, öyle istiyor.” Karşılığını verdi.

Mavilere daldılar sonra yine, düşündüler derin derin.

Külliye’yi gezmeye mi geldiler yoksa araştırmaya mı kimse anlamadı. Hayranlıkla geçen bir kaç saatten sonra; taşın, toprağın sağına soluna bakınmayı ancak akıl edebildiler. Vakti akşam ettiklerinde ise; bu gezintiden geriye kalan ellerinin boş olması dışında hiç bir şeydi. Gerçi çok düşünüp, çok hayal kurmuşlardı; düşününce aslında epey kârlı bir gündü.

Bölüm 6:

Cin Kule

Ertesi sabah, kahvaltıdan hemen sonra kaldıkları otelden ayrılıp yeni istikametlerine doğru yola çıktılar. Vakit daha çok erkendi. Çünkü yaz günü Payas’ta ya gece gezerdiniz ya sabah.

Şimdiki hedefleri Cin Kule’si. Denize hemen hemen sıfır konumu ile şimdilerde görevi; gelip geçenleri seyretmek hatta biraz da selam vermek Cin Kule’nin. Vakti zamanında ise düşmanı gözetlemekmiş tüm amacı.

Cin Kule de bir Osmanlı inşası aslında. Ancak daha önceleri Kule'nin yerinde başka bir yapı varlığını sürdürürken zamanla eskiyen surlar Osmanlı Devleti eliyle baştan sökülüp yapılmış. Yani çok eskiye dayanıyor kendisinin kişisel tarihi. Belki de gençlerin umutsuzca aradığı ip ucunu onlara Cin Kule verecektir. Kim bilir.

Kule; sekiz tane küçük kulenin surlarla birbirlerine bağlanmaları ile oluşan dikdörtgen biçiminde bir yapı. Önceden kulenin iç kısmında yaşam alanları varmış, insanlar bu kulenin içinde kalan bölgede yaşamış. Şimdilerde yerlerinde yeller esiyor tabii.

Sabah meltemleri eserken daha serin serin; daha terketmemişken yerini boğucu sıcaklara, gençler bir solukta tırmandılar Kule'nin burçlarına.

Kendilerini tarihi bir karakter ya da komutan filan zannediyorlardı; her biri kendi alemine dalmıştı ki bir çığlık duyuldu bir anlığına. Yusuf ile Mert göz göze geldi. Ee Esra neredeydi? Esra önlerinden koşturup epey uzaklaşmıştı delikanlılardan. Şimdi ise gözükmüyordu ortalarında. En son hoplayıp zıpladığı yere doğru koştu iki genç adam da.

Delikanlılar Esra'nın son görüntü verdiği bölgeye ulaştıklarında; genç kızın kulelerden birinin içine düştüğünü fark ettiler. Anlaşılan surun uzerindeyken bastığı taş zemin çökmüş; Esra da kulenin yükseldiği topraklarda bulmuştu kendini. Düştüğü yerde bir çukur daha açmıştı hatta, yalnız ayağı hâlâ bu çukurun içinde sallanmaktaydı.

Yusuf:

“Esra! İyi misin?”

Diye bağırdı.

“İyiyim, iyiyim korkmayın. Sadece ayağımı fena çarptım, bileğim acıyor; aşil kemiğimin olduğu yer. Bilemiyorum ama o kadar da kötü değildir belki de.” Diyerek ayağını sallandığı çukurdan çekip çıkardı. İki salladı sonra ayağa dikilip üstünde zıpladı.

“Birşey yok galiba, ne dersiniz ha?”

Mert:

“ Yani bilemiyoruz, tabii nasıl hissettiğini. Acımıyor diyorsan öyledir herhalde.” Karşılığını verdi.

Sonra devam etti genç kız:

“ Siz de görüyorsunuz değil mi?” Deyip başını zeminde oluşan çukurun içine doğru uzattı. Tekrar başı görüldüğünde ise:

“Küçük bir oda inşa etmişler aşağıda. Arkadaşlar! Bir keşifin kıyısında mıyız ne dersiniz?, Ahh çok heyecanlı!” Diye bağırdı.

Gençler burcun tepesinde, daha ne bulduklarından bile emin değilken; Esra acıyan ayağıyla hop diye atladı zeminde oluşan çukura yada odaya artık ne dersek buraya. Yusuf:

“ Dur, yapma, ayağına yazık!” Demeye kalmadı, Esra artık yeni bulduğu çukurdaydı.

Bölüm 7:

Bir çukur, neleri gizlemiş olabilir.

Esra; ezile büzüle sığabildi sonunda; büyükçe bir sandık gibi bir odaydı aslında buldukları. Telefonun ışığında ne kadar görebilirse okadar inceleyebildi çevresini.

Uzun uzun, duvarlardaki müthiş taş işçiliğini seyretti hayranlıkla. Sağlam olsun diye tüm becerisini sergilemişti bu odayı inşa eden kişi. Ancak oda boştu. Bunca emek, yerin altında küçük bir oda var etmek, ne içindi peki. Anlam veremiyordu genç kız. Yukarıda kendisini gözleyen arkadaşlarına:

“ Burada birşey yok ki!” Diye sinirle seslendi.

Yusuf:

“Çık artık ordan. Zemine gel! Ellerini uzatırsan seni yukarı çekicez!”

Esra hırsıyla döndü; tam yukarı doğru harekete geçmişken, odanın tabanına gözü ilişti, ayaklarının altına. Zeminde çökmenin etkisiyle bir sürü parça vardı. Ve onların içinde de başka birşey.

İnanılır gibi değildi, heyecandan ne yapacağını bilemedi.

Sonra küçük bir çığlık, bağırarak çıktı ağzından.

“Allah’ım çok büyüksün, çok teşekkür ederim!” Diye bağırıyordu kendi kendine.

Gençler şaşkınlıkla, minik odanın içinde sıkış tıkış duran arkadaşlarına bakıyorlardı. Kız kendine şaşkın şaşkın bakan arkadaşlarını fark edince hemen başladı söylemeye:

“Kil tablet, tabanda, üzerine basmışım meğer; ama sağlam hâlâ, korkmayın!” Diye var gücüyle bağırdı.

Bölüm 8:

Yesna

“Ben Yesna, Pers imparatoru Darius’un kız kardeşi. Bugün bu topraklarda, olmamızın sebebi: hızla yayılan Makedonya egemenliğidir. Biz durduramazsak onları, kimse durduramaz. Tüm birliklerimizle geldik. Ağabeyim, Kral Darius ailemizi de toplayıp getirdi. Kazanmaktan başka şansımız olmasın diye. Bizlerden dua etmemizi istedi. Yarın BAİAS büyük bir savaşa tanık olacak. Ölüm kalım savaşımıza. “Aziz ateş! Sen koru, yardım et bize.”

Esra filoloji bölümünden de dersler almış bu konu da epey de yol kat etmiş bir öğrenciydi. Hele ki Mezopotamya dilleri onun uzmanlık alanı. Bu tarihi şehirde, asırlık surlarda bir kil tablet bulmak, paha

biçilemezdi. Hele ki onu ilk okuyan olmak ne büyük şeref! Esra için dünyalara bedel bir hediyeydi artık bu gezi. Sevinçten uçuyordu. Yaklaşık 2500 yıl öncesinden bir kadın onlara sesleniyordu. Ve Esra'nın sesiyle vücut buluyordu.

Bir kaç saattir; çay bahçesinin en kuytu masasına çöreklenmişler, tableti çevirmekle meşguldüler. Daha doğrusu Esra meşguldü, Mert ile Yusuf'un eski dillerle aralarının pek de iyi olduğu söylenemezdi. Delikanlılar beklemiş, Esra da hummalı bir çalışma sonucu çevirebilmişti tableti. Esra; işte az önce Yesna'nın sözleriyle konuşmuştu, arkadaşlarıyla.

Mert:

“Darius, Darius; nerden hatırlıyorum ben bu ismi?” Diye söylenmeye başlayınca,

Yusuf:

“ Son Pers Hükümdarı.” Dedi sessizce. Sanki Yesna'ya üzüyor gibi bir hali vardı.

Mert:

“ Tabi ya, nasıl unutturum; ahh eşek kafam.”

Deyip güldü kendi haline. Ötekilerin de belli belirsiz bir gülümseme yoklayıp gitti suratlarını. Ama hepsinin akli Yesna da kalmıştı. Sonunu bildikleri için; üzüldüler, tarihi kahramanlarının.

Ardından sessizliği bozan Mert oldu:

“Ya aşağıda başka tabletler de varsa?”

Esra:

“Sanmıyorum Mert, elimle her yeri iyice yokladım. Ama işin açıkçası, bak şimdi emin de olamadım.”

Karşılığını verdi.

Yusuf:

“O halde bir daha bakalım. Esra sen burda kal. Tableti incelersin. Mert,kardeşim, sen de benimle gel; bir daha bakalım yeni keşfettiğimiz çukurumuza .”

Esra’yı çay bahçesinde kil tabletiyle baş başa bıraktıktan sonra; soluğu tekrar Cin Kule’de aldı, delikanlılar. Kule’ ye tırmanan merdivenleri birer ikişer adımladıktan sonra, burçlara ulaştılar sonunda.

Merdivenlerin bitiminden sola dönüp ilerlediler, üçüncü kuleydi Esra’nın üzerinde koca bir delik meydana getirdiği. Hâlâ yetkililere haber vermemişlerdi; son bir umut; belki bir tane daha tablet, antik eşya ve benzeri bir şeyler bulmakmış demek ki baştan beri niyetleri.

Allah’tan sivil halka kapalıydı kule aksi takdirde burayı bu şekilde bırakıp tekrar aynı şekilde bulabilmek imkansızla eş değer olurdu elbette.

Kavurucu sığağın altında Yusuf’un ellerinden tutan Mert, alnından damlalar sızdığı halde arkadaşının boşlukta salınan vücudunu elinden kaçırmamak için tüm gücüyle ayak diriyordu yer çekimine.

O sırada Yusuf boşlukta bir anlığına ileri geri salındığını hissetti; arkadaşının ellerini bırakma zamanı gelmişti. Ellerini gevşettiği gibi kendini pat diye zeminde buldu. Şimdi kulenin yükseldiği topraklardaydı.

Sırada Esra’nın ayağıyla vurup çökerti çukur vardı.

Çukura önce bir ayağını sonra diğerini girdirdi; çukurun içinde ayakta dikiliyordu artık. Yalnız eğilip çukurun içine tamamen sığamıyordu; “Bu iş böyle olmayacak.” Dedi kendi kendine. “En iyisi çukurun içinden çıkmak.Kafamı uzatır, içeriyi öyle incelerim.” Diye düşündü. Düşündüğü gibi de yaptı. Bir elinde telefon ki fenerini kullandığı için hayati önem taşıyordu şuan, diğer eli ile yerden destek alarak çömelmiş vaziyette prizma şeklinde inşa edilmiş küçük odayı gözlemeye başladı.

Yusuf binlerce yıl önce inşa edilmiş odayı uzun uzun inceledi.

Bin yıllardır kulenin altında gizlenmiş, sırlarını kimseye vermemişti. Taa ki bu güne kadar. Tarihe tanıklık etmek bir arkeolog için paha biçilmezdi, bunun için; içten içe şükreliyordu gizlice.

Dikkatlice bakınca; taşların düzenli bir şekilde dizilimi ile, büyükçe bir sandık şeklinde bir yapı inşa edilmiş olduğunu gördü. Yaklaşık 2300 yıl evvel ki usta ellerin marifetiydi bunlar. Oda tamamen boştu. Esra'nın odanın tavanını çökertirken zemine düşürdüğü taşları saymazsak eğer.

İyice inceledi her bir duvarı. Dört duvarda tamamen taşlardan oluşuyordu. Esra kil tableti zeminde bulmuştu. O yüzden en çok zemini inceledi. Her bir taşa dikkat kesildi. Ama bunlar taşı, kil tablet değildi ki!

“Acaba sadece bir tane mi tablet koyabilmişti Yesna buraya?”

Kafasını kaldırıp Mert'e baktı. Arkadaşı güneşin altında durmuş O'nu izliyordu. Yüzü kıpkırmızı olmuştu. Sıcaktan kavrulduğu belli olan dostuna,

“Oda boş!” Diye seslendi.

“Hadi artık, gidelim burdan.”karşılığını verdi yukarıdaki.

Tekrar çay bahçesine döndüklerinde ise Esra'nın yerinde yeller esiyordu.

Garson:

“Arkadaşınız sizi çok bekledi. Siz geç kalınca; size bir not ulaştırmamı söyleyerek burdan ayrıldı. Telefonun şarjı yokmuş ve ayağı da çok acıyormuş. Hastaneye gittiğini söyleyerek taksi çağırdı. Sizinle orda buluşmak istediğini ekledi bi de.”

Yusuf:

“Teşekkür ederiz kardeşim, çok makbule geçti.” Diyerek hastane yolunu tuttular.

Bölüm 8:

Hastanelerin çok da sempatik yerler olduğu söylenemez.

Esra’yı; ayağının filmleri çekilmiş, dezenfekte edilip sarılmış halde buldular hastanede.

Acil bölümünün çıkışında oturmuş film ve mr sonuçlarını bekliyordu.

Arkadaşlarının geldiğini görünce yüzünde bir gülümseme belirip kayboldu. En sonunda genç adamlar yanına ulaştığında:

“Kusura bakmayın ne olursunuz buraya kadar da yordum sizi, ama çok acıyordu dayanamadım artık.”

Dedi.

Mert:

“Esra saçmalama Allah aşkına ya. Sağlık bu. Aslında bizde hata. Seni dinlemeyip, o çukurdan ilk çıktığında götürmeliydik bir sağlık kuruluşuna.”

Esra:

“Hayatımızın keşfini yapmıştık nasıl bekleyebilirdim ki!” Diye mırıldandı sanki kendi kendine cevap veriyor gibiydi.

Üç arkadaş yan yana bir bankta oturmuş bir halde, Esra’nın sonuçlarını beklediler uzun uzun.

En sonunda sonuçları yorumlayan acil doktoru:

“ Sağ ayak bileğinde; tam olarak aşıl kemiğinizde bir çatlak görünüyor.” Teşhisini koydu. Ardından:

“Sizi bu gece burda misafir edelim. Bir alçıya saralım, yarın sabah bakarız son durumunuza.”

Esra ağlayacak gibi oldu. Yusuf bir abi şefkati ile

“Ne oluyor yahu? Bir gece kalıp çıkacaksın. Hem ben de kalırım yanında. Koridorda otururum tüm gece. Bir ihtiyacın olursa seslenirsin olur biter.” Dedi.

Esra “olmaz öyle.” Gibi birşeyler ağzında geveledi ama artık karar alınmıştı.

Mert kaldıkları otelin yolunu tuttu. Tableti güvenli bir yere götürme görevi ondaydı. Esra odasına çekildi. Yusuf ise koridoruna.

Bölüm 10:

Yusuf kuyuda

Gecenin bu saatinde tek başına gelmişti kuleye. Bu sefer gündüz çıktıklarından da daha hızlı tırmandı burçlara. Arkasında birileri var da onu takip ediyorlarmış gibi hissediyordu.

Dönüp bir kaç defa baktı hatta ardına. Kimseler yoktu koyu karanlıklarda gözüktüğü kadarıyla.

Tekrar üçüncü kulenin önüne geldi. Üzerindeki koca boşluğun yanı başına. Bir an bile beklemedi, bekleseydi şayet girmeye cesaret edemeyecekti. Boşluğu çevreleyen taşlardan tutunarak kendini havada tuttu, salındı biraz. Pat diye zemine atladı sonra. Hiç vakit kaybetmeden zeminde oluşmuş Yesna'nın minik odasına daldırdı ayaklarını. Ama çukur hatırladığından daha derindi artık. İki ayağını da girdirince çukura; boşlukta süzüldü bir anlığına. Tekrar ayakları yere değdiğinde çukurun derinliklerinde olduğunu anladı. Tavan epey yukarıda kalmıştı. Elini uzattığında; elleri ulaşmıyordu, başının üzerinde uzayıp giden yüzeye.

“Allah dedi, bu kadar derin miydi? Boşuna ayağını incitmemiş Esra.” Diye söylendi kendi kendine.

Sonra dört duvarı da inceledi yeni baştan. Hiç bir şey yoktu görünürde.

Derken sesler gelmeye başladı burcun tepesinden. Yalnız işittikleri pek de dostane sesler değildi. Birileri yaklaşıyordu Yusuf'a doğru. Kızgın sesler. Kafasını kaldırdı. Odanın tavanını ve bir parça gökyüzünü görüyordu şimdi. Sessizce kaderini beklemeye koyuldu. Yusuf kuyuda kıskıvrak yakalanmıştı gelen adamlara. Adımların tok sesleri burcun surlarını yankılandırıyordu. Yusuf gözlerini dikmiş yukarı bakıyordu.

“ Yusuf!”Diye bir ses duydu. “Yusuf, orda mısın?”

Gözlerini açtığıında hastane koridorunda, sandalyelerin üzerinde kıvrılmış yatıyordu. Çağırın Esra'ydı.

“ Su, su alabilir misin bana?” Dedi.

“Tabi ki.” Ve bundan sonra, gece kayda değer hiç bir şey yaşanmadan yerini gün ışığına devretti.

Bölüm 11:

Sakın geç kalma erken gel!

Mert'in telefonu çaldığında, sabah saat altı olmamıştı daha. Arayan Yusufu:

“Mert, günaydın! Hadi gel,son bir kez daha çukura bakalım.”

“Yarım saate ordayım.” Deyip kapadı telefonu öteki.

Hakikaten de yarım saat geçmeden hastaneye ulaşmıştı delikanlı. Kil tablet ise otelin kasasındaki yerini almıştı. Güvendeydi kerata.

Bölüm 11:

Bir kulenin toprak altında kalan kısmı, ne kadar önemli olabilir ki.

Kulenin yine toprak altında kalan kısmına inmişti Yusuf, dizleri üzerinde çöküp son bir kez daha inceliyordu, yeni keşfettikleri enginliği.

Rüyası O'na unuttuğu birşeyi hatırlatmıştı: “Odanın tavanını.” Muhtemelen Esra'nın bulduğu tablet de tavana yapıştı; çökmenin etkisiyle odanın tabanına düşmüştü. Ancak bunların hepsi şimdilik bir faraziye idi. Tahmin ettiği gibiyse şayet; az sonra başka antik eşyalarla karşılaşması an meselesi gibi geldi genç adama. Elleri bulmayı umdukları yüzünden titriyordu. Ya bulamazsa, ya sadece bu kadarsa. En sonunda feneri çevirebildi yukarı.

El fenerinin ışığını tavanda dikkatlice gezdirdi. Bu yüzey de düzenli yerleştirilmiş taşlardan oluşuyordu.

“ Yok, burda da bir şey yok!” Diye hırsla bağırdı.

Mert arkadaşına şaşırılmıştı. Onu böyle gergin gördüğü pek sık olmazdı. Anlıyordu yine de; ne kadar çok yeni bir şeyler bulmayı arzu ettiğini.

Derken Yusuf enteresan bir taş farkettiler. Ötekilerden farklı dokuydu.

Elini uzatıp dokundu taşta. Hayır, hayır bu taş olamazdı. Yusuf'un da, jeoloji bilgisi hiç fena sayılmazdı; nerde olsa tanır, bu bir kil parçasıydı. Yapıştığı yüzeyde sadece bir kısmı gözükiyordu ve tıpkı diğer taşlara benziyordu açıkta kalan kısmı.

Parçanın ucundan tutup yavaşça ileri geri hareket ettirerek bulunduğu yerden kanırtmaya çalıştı. Epey uzunca olsa da bu çalışma; sonunda eline ulaşmıştı antika eşya.

Mert arkadaşının elinde görünce tableti:

“Hele şükür!” Diye bağırdı.

Önce tablet yukarı dikkatlice çekildi sonra Yusuf. İşte böyle ikinci tablete kavuştu ikili.

Yusuf tableti Mert'e verip, kendisi hastaneye yollandı. Bugün Esra taburcu olacaktı. Mert önce tableti vakit kaybetmeden kasaya yerleştirecek sonra geri dönüp arkadaşlarını alacaktı. Planladıkları gibi de oldu. Tekrar hep birlikte otele döndüklerinde vakit öğleye yaklaşıyordu. Ve kurt gibi de açtılar. Mert siparişleri vermek üzere

restorana yöneldi. Odalarına çıkıp, tekrar inene kadar yemekleri hazır olacaktı. “Yarım saat sonra buluşuruz.” Diyerek arkadaşlarından ayrıldı.

Yusuf, Esra ile kalmıştı. Genç kızın ayağı hala alçıda olduğu için sekerek yürüyordu. Odasına kadar yardım etti arkadaşına Yusuf, ardından odasına gidebildi.

Bölüm 12:

Restoranlar hoş anılara ev sahipliği yapabilir, ancak bu durum kötüler için de geçerlidir.

Öğleden sonra hemen hemen bir gibi artık restorandaydılar. Dünden beri ağızlarına doğru düzgün lokma girmemişti. Açlıktan gözleri dönmüştü hepsinin de.

Mert kendine Belen tava söylemişti, Esra İskender, Yusuf meşhur dönerlerinden istemişti. Bir oturuşta silip süpürdüler masadaki herbirşeyi.

Muazzam bir yemek şöleninin ardından bir de künefenin tadına bakan gençler lezzet patlaması yaşadılar resmen.

Restoranda geçirdikleri bir kaç saatin sonunda mayışmışlardı epey ki; yanında getirdiği çantasına davrandı Mert, yeni buldukları kil tableti masanın orta yerine şak diye bıraktı. Esra başta bunu ilk buldukları tablet sandı. Ancak yazılara dikkat kesilince, şaşkınlıktan çenesi düşüverecekti. Bu yeni bir tabletti.

“Ne zamandır bu zavallı tableti çantada gezdiriyorsunuz, Allah aşkına söyleyin bana!” Diye bağırdı karşısında oturan genç adamlara.

Mert şaşkın şaşkın:

“Sevinirsin zannetmiştik!” Dedi.

Esra sevinmek duygusuna pek de yakın değildi o anda:

“Ya yeni tablet buluyorsunuz da sabahtan beri,bana söylemiyorsunuz öyle mi?”

“Neyi bekliyordunuz aceba?”

Sitemlerinin bini bir para ediyordu şimdi. Mert kısa bir süreliğine nefes molası veren Esra’ya:

“Ama hastanedeydin,uygun zamanı bekledik biz de.” Dedi bu sefer baya kırgın çıkmıştı sesi.

“Neyse daha fazla uzatmayalım, tableti alıyım ben, bir kaç saate ancak çeviririm, isterseniz; siz gidip biraz dolaşın. Hatta rica ediyorum beni yalnız bırakın!” Deyince genç adamlar birbirlerine baktılar. Canlarına minnetti doğrusu. “Gergin Esra’nın yanında kalmaktansa; bu güzel kenti gezmeyi kim istemez ki, “ Der gibi baktılar birbirlerine. Aynı anda masadan kalkıp, uzaklaştılar oradan.

Az sonra iki genç adam Sahil Park ‘ta yürüyüş yapıyorlardı. Onca yemekten sonra açık hava iyi gelmişti doğrusu. Denizden esen ikindi meltemi de üzerine düşen görevi yapıyor; üzerlerine çökmüş olan rehaveti alıp götürüyordu bilinmeyen ötelere. Ferahlamışlardı nihayetinde.

Mert:

“ Arkadaş, bu Esra ile hiç uğraşılmaz ne bağırdı bize öyle ya, bir ara hiç susmayacak sandım.”

Yusuf Mert’in heyecanlı hallerine bayılırdı. Arkadaşlardan biri ağır oturaklı davranmayı severken; diğeri bir okadar tez canlıydı.

“Esra’yı mazur gör; hastane ortamı sinirlerini bozmuş olabilir, takılma. “ Karşılığını verdi dostuna.

Mert uzun süre söylendi yine de.

Sonra iyice kıyıya yaklaştılar, dalgalar ayaklarını süpürüyordu. Sessizce yürüdüler kumsalın denizle buluştuğu ince çizgide. Ayakkabıları ellerine almışlardı.

Ne kadar yürüdüler böyle kestirmek zor tabi ama en nihayetinde Yusuf:

“Gidelim artık, vakit hayli geçti; hem bakalım ne yapmış bizim çılgın filolog.” Sözleri ile otelin yolunu tuttular.

Bölüm 13:

Çılgın filolog iş başında

Otelin restoranında, bıraktıkları masada hummalı bir çalışma vardı ulaştıklarında.

Esra önünde hem kil tableti hem teknolojik tabletini aynı anda bulunduruyor; çıkaramadığı sembolleri araştırıyordu.

Gençler sessizce oturdular arkadaşlarının yanına. Esra'nın, konsantrasyonunu bozmak istememişlerdi hâliyle.

Genç kız, belli bir müddet cebeleştikten sonra eski sembollerle, en sonunda fark etti ki Mert ile Yusuf yanibaşında.

Yüzünden kil tablette yazılanları çözdüğü anlaşılıyordu:

“Çok uzun sürdü farkındayım ama bu tablet ötekinden daha karmaşıktı.” Dedi. Ve ardından bir solukta okumaya başladı.

Bölüm 14:

Ben Roksana

“Bugün Baias'tan ayrılıyoruz. Ağabeyim Darius büyük savaşı kaybettikten sonra tüm ailemiz Büyük İskender tarafından esir alındı. Ben ise çok şanslıymışım; eşi olmak şerefini bahşettiler bana. Çevremdekiler böyle söyleyip duruyorlar sürekli ama ben biliyorum. Bu satırları ismini bile kaybetmiş biri olarak yazdırıyorum. Büyük İskender'in kraliçesi, Roksana'yım artık. Bu tabletleri yazdırıyorum çünkü bilin istiyorum; imparatorluğumuzu, ailemi ve hatta beni yıkan bu adamı er geç günün birinde, kendi ellerimle öldüreceğim.”

Gençler birbirlerine baktılar. Yesna artık Roksana'ydı. Büyük İskender'in kraliçesi. Ondan nefret eden eşi.

Bölüm 15:

Ey,Hindistan! Yorulduğumu hissediyorum artık. Ne! Bunu, sen de mi farketтин?

MÖ 323 de Büyük İskender, Hindistan yamaçlarında oturmuş; ilk kez yorgunluk hissi bürümüş bedenini dinlemekteydi.

“Ne oluyor bana?” Diye söylendi kendi kendine. 13 yıldır dur durak bilmeden seferden sefere koşmuş, tek bir mağlubiyet görmeden Makedonya topraklarından taa Hindistan kıyılarına gelmişti. Sadece Makedonya kralı olarak başladığı hükümdarlığına, önce tüm Yunanistan'ın lideri olarak devam etmiş; ardından da Pers imparatoru, Mısır firavunu gibi pek çok ünvanlar ekleyerek isminin ardına, yürümüştü savaş meydanlarında.

Nedense bu aralar aklına, sık sık Hocası Aristoteles geliyordu. Galiba özlüyordu geride bıraktığı günleri. Ya da yaşılanıyor da olabilirdi. Ne de olsa her yaşlı aynı zamanda biraz romantikti.

Aklına yeni yuvası geldi sonra. BABİL, kadim şehir. Büyük savaştan sonra, ailesini buraya yerleştirmiş kendisi de Mısır seferine çıkmıştı. Yıllar sürmüştü bu seferler. En nihayetinde Hindistan kapılarında bulmuştu kendini. Birden, ki bu aralar sıklıkla oluyordu bu; uzun zamandır görmediği eşi düştü yadına. Gözünün önüne hayali gelip yerleşti, kadının. “Roksana.” Bir insanı, bir ölümlüyü bu kadar sevebileceği hiç aklına gelir miydi. Ama şu son bir kaç aydır sevdasıyla, İskender'i rahat bırakmıyor Babil'deki eş, sevgili. Roksana yani başında sanki. Elini uzatsa dokunacak; onunla uyanıyor, onunla yemek yiyor, onunla seferlere çıkıyor. “Roksana, bana bir haller oluyor. Bu dünyaya ebedi şöhret kazanmaya gelmişken nedir bu haller, söyle bana!”

O sırada en güvendiği komutanlarından Ptolemaios karşısına dikilip, selam çaktı:

“Efendim, uzun süredir askerler yorgun, isteksiz. Bu şekilde Hindistan’ı işgalimiz zor görünüyor, durumdan haberdar olmanızı istedim.” Deyip sessizce bekledi.

Büyük komutan ilk kez geri adım attı:

“O halde askerlere bildir. İstedikleri olacak. Dönüyoruz. Hedefimiz Babil.”

Ptolemaios şaşkındı:

“Baş üstüne efendim.” Diyebildi yalnızca.

Babil’e girmeden önce ulaklar yetişti önce şehre.

Kraliyet ailesine haber verildi. Büyük İskender geri dönüyor diye.

Haberi alan Roksana soluğu sarayın en üst katında aldı. İskender’in dönüş yolunda kullanacağı yolu gözledi, uzun uzun. Demek bu yoldan geri dönecekti. Her zaman olduğu gibi; atının üzerinde mağrur bir şekilde oturur, düşledi eşini. Yıllar var ki görmemişti yüzünü. Eşini düşünürken bir yandan da parmağındaki özel yapım yüzüğü okşadığını fark etti. Yüzünde bir gülümseme, yüreği bir kuş kafesi sanki. “Ne oluyor bana?” Dedi kendi kendine. Elindeki yüzüğe ters ters baktı bu sefer. İçinde sakladığı amansız zehri düşündü. “And olsun bu sefer başaracağım!” Diye içten içe yeminler etti.

Bölüm 16:

Ey Babil, benim sonumda mı senin ellerinde olacaktı.

Büyük İskender döneli daha bir kaç gün olmamıştı ki bilinmeyen bir sebepten yataklara düştü. Ağır hastaydı ve gün geçtikçe durumu kötüye

gidiyordu. Daha 33 yaşında ki muzaffer komutan; durumundan şikayetçi değil gibiydi. Yattığı yerde gözleri ile Roksanasıyla konuşuyordu sürekli. Roksana yanında olduğu müddetçe sorun yok gibi geliyordu O'na. Ölüm gelip kapısını çaldığında; gözlerinde, Roksana'sının görüntüsü vardı hâlâ. Apar topar kaçırdılar cenazeyi. Vasiyet ettiği yere.

Roksana; o günden sonra yüzü gülmeyen, solgun bir gül oldu. Gittikçe daha fazla kurudu, ufallandı. En sonunda bu dünyada kendinin yeri kalmadığında İskender'in yanına gömdüler kraliçesini de. Öteler de elbet buluşmuşlardır. İki dargın sevgili birbirlerinin gönlünü alabildiler mi bilemiyoruz elbette; orası bizim için şimdilik muamma.

Bölüm 17:

Son söz

Gençler çok değil bir hafta sonra; yine aynı masanın karşısında, yine Ayşe öğretmenden hikayeler dinlemekteydiler. Yalnız bu sefer Esra'nın sağ ayakta, fazladan bir alçı şerit bulunuyordu. Çok değil bir hafta sonra ayağındaki fazlalıklardan kurtulacaktı nasıl olsa. O yüzden çok takılmadılar buna.

“Evet çocuklar, Büyük İskender namı diğer 3. Aleksandros'un hayatına ışık tutacak, tarihe geçecek bir çalışmaya imza attınız. Hepinizi tebrik ediyorum.

Mert araya girdi her zaman olduğu gibi:

“Efendim, okadar araştırdık ama net bir bilgi yok bu konuda. Sizin bilginiz vardır diye ümit ediyorum; Büyük İskender Babil'de öldükten sonra naaşı nereye kaçırılmış. Mezarı nerede yani?

Ayşe Hoca:

“ Ptolemaios, Büyük İskender'in en güvendiği komutanı. Kralı ölünce İskenderiye'ye kaçırıyor mezar kortejini. Mısır, İskenderiye; Büyük İskender'in en sevdiği mekanlardan biri. Burada bir vasiyet söz konusu olabilir diye tahmin ediyoruz. Kısa bir süre sonra, eşi Roksana da vefat

edince Büyük İskender'in yanına gömüldüğünü söylüyor tarih kitapları. İki sevgili bir daha ayrılmamak üzere; yatmışlar ebedi uykularına. Sizce de çok romantik değil mi çocuklar? Sanırım yaşılanıyorum neyse konumuza dönersek; İskenderiye'de tam olarak neredeler; günümüzde bu bilgiden yoksunuz maalesef.”

Esra:

“Evet hocam haklısınız, Antik Yunan'ın efsane ismi, sevdiği şehirlere hep kendi adını vermiş. İskenderun mesela.”

Ayşe Hoca gülümsedi. Karşısındakiler akıllı gençlerdi.

“Merak etmeyin böyle kuru kuru bir teşekkür ile kalmayacak ödülünüz.” Diye devam etti sözlerine.

“ Kültür bakanımız da sizinle özel olarak tanışmak istiyor. Bu hafta Payas'ta adınıza düzenlenecek bir tören ile plaketlerinizi takdim edecekler kendileri.”

Yusuf:

“Payas yani BAİAS; hakikaten de büyüğü bir yerdi, hayatlarımıza dokunup geçti.” Diye mırıldandı kendi kendine.

Kadim kent, bunu hep yapıyordu; yerinde durup sessizce ziyaretçilerini bekliyor. Onların da ruhlarına dokunacağı anı gözlüyor sadece.

Rumuz: Başak

PAYAS HARİTASI

Otogara vardığımda hem çok heyecanlı hem de bir o kadar bitkin hissediyordum. Yolculuk beni sarsmıştı anlaşılır. Bir an önce hocamın kalmam için ayarladığı yere gitmek istiyordum ama önce Melis teyzeyi bulmalıydım. Etrafıma dikkatlice göz gezdirdim. En sonunda aradığım kişiyi bulmuştum. Hemen valizimi kaptığım gibi onun yanına koştum.

Beni görünce sanki daha önceden tanıştıyormuşçasına çok sıcak karşıladı. Biraz ayaküstü muhabbet ettikten sonra hemen onun evine doğru yola koyulduk.

Buraya yani Payas'a gelişim çok önemli bir konu üzerineydi. Benim hocamın eline birkaç ay önce tarihî bir harita geçmişti. O zamandan beridir de ikimiz o haritanın üstünde çalışmaktaydık. Bu çalışmalarımız sonucu nihayet bu haritanın buraya yani Hatay'ın Payas ilçesine ait olduğunu saptadık. Ancak haritanın üzerinde sembollerle işaretli olan birtakım yerler olduğundan bunun bir define haritası olabileceğinden şüphelendik. Bunun için de gidip bunu teyit etmemiz gerekiyordu. Maalesef ki hocam benimle gelememişti. Çünkü dönem ortasında profesörlerin üniversiteden ayrılmaması gerekiyormuş. O yüzden bu görevi ben üstlendim. Hocam benim için burada yaşayan bir arkadaşına benim onlarda bir süreliğine kalmam için rica etti, o arkadaşı da Melis teyze, o da sağ olsun beni kabul etti. Burada günlerim nasıl geçecek, acaba gerçekten de bir hazine var mı yoksa daha başka bir şey mi gibi düşüncelerle boğuşurken Melis teyze "Hadi, kızım geldik!" diyerek beni düşüncelerimden uyandırdı.

Arabadan indiğimde sahilin hemen yakınında bir çay bahçesinde olduğumuzu gördüm. Üstünde de bir ev vardı. Orada oturuyor olacaklardı ki Melis teyze benim birkaç eşyayı alıp çoktan evin kapısına doğru yönelmişti. Merdivenlerden ağır ağır yukarı çıktık. Eve girdik. Evde benim için küçük bir odayı ayarlamışlardı. Odama yerleştikten sonra ev sahibesi Melis teyze bir şeyler yiyip yemeyeceğimi sordu. Ben de teşekkür edip birazcık kestireceğimi söyledim. Sonra da odaya girdim. Penceremi açıp deniz kokusunu içime çeke çeke

manzarayı izlemeye koyuldum. Daha fazla bakmayı çok isterdim ama yol yorgunu olan gözlerimi daha fazla açık tutamayarak yatağında uyuyakaldım.

Uyandığında çoktan akşam olmuştu. Evde kimse yoktu. Aşağıda olduklarını tahmin ederek aşağıya çay bahçesine indim. Orada Melis teyzenin eşi Ahmet amcayla tanıştım. Müşteriler çoktan gittiği için orada üçümüz oturup çaylarımızı yudumlamaya bir yandan da sohbet etmeye başladık. Bana evlerini açtıkları için teşekkür ettim ve buraya neden geldiğimi ayrıntılarıyla anlattım. Bunları duyunca Ahmet amcanın gözlerinin içi parladı resmen ve beni tebrik etti. Genç yaşında böyle görevleri üstlenebilmemim çok güzel olduğunu söyledi. Bunun üzerine Melis teyze de “Esra da bahsetmişti zaten senden, aferin!” dedi. Ben hem sevinerek biraz da mahcup bir şekilde teşekkür ettim. Daha sonra ikisi de bir yardıma ihtiyacım olursa kendilerine söyleyebileceğimi söylediler. Ayrıca yarın çalışmadıkları gün olduğu için etrafı gezmek üzere anlaştık ve böylece yukarıya çıkıp odalarımıza dağıldık.

Sabah erkenden günün ilk ışıkları ile birlikte gerinerek uyandım. Hiç vakit kaybetmeden çalışmaya başladım. Çantamdan haritayı özenle çıkartıp halının üzerine serdim ben de yanına bağdaş kurup oturdum. Sembolleri taramaya başladım. Onlarla ilgili kitaplarda bir şeyler aramaya koyuldum. Birkaç saat sonra evdeki seslerden ev sahiplerinin uyandıklarını anladım. Hemen alelacele üzerimi giyinip onların yanına gittim. Beraberce hazırladığımız kahvaltıyı yaptıktan sonra artık hazırдық. Önce arabayla şehri bir tur atmaya karar verdik. Tur atarken yol üstünde birkaç kere demir çelik firmalarının önünden geçtik. Demek

geçimlerini bundan sağlıyorlar. Bunu hemen küçük not defterimin bir köşesine iliştirdim. Ağaçlık bir alana varmıştık. İlkbahar olduğu için çoğu yer yeşillenmeye başlamıştı biraz orada yürüdükten sonra yakınlarda yürüyüş yolu da olan bir parka vardık biraz da orada deniz manzarası eşliğinde sabah sporumuzu yapıp temiz havayı içimize çektikten sonra acıktığımızı fark ettik. Havada bayağı bir sıcak olmaya başlamıştı. O yüzden şehir merkezine indik orada kaymakamlığa gitmem gerekiyordu. Gitmeden önce hemen o binanın karşısındaki bir restorana oturduk. Yemeklerimizi beklerken bahçede bir Atatürk Anıtı gözüme ilişti. Ahmet amcaya bu ne diye sordum. O da “Hatay’ın Anavatan’a katıldığı 1939 yılına kadar, Payas ve Payas çayı bir sınır şehriymiş. 1933 yılında yani Cumhuriyet’in 10. yılında, Payas halkı sınıra yakın bir alanda şenlikler düzenleyerek 10’ncu yıl Anıtı’nın açılışını yapmışlar. Bu anıt bana hep toplumumuzun Hatay meselesinde ne kadar inançlı ve kararlı olduğunu hissettirmiştir.” dedi. Bunları da hemen not ettim defterime gerçekten benim için önemli bir ayrıntı olabilirdi. Yemeklerimizi yedikten sonra kaymakamla görüşmeye gittik. Ona da neden geldiğimi anlattıktan sonra kaymakam da yardım teklif etti. Bana bir rehber ayarlayacaktı. Böylece kapsamlı bir şekilde araştırmamı yürütebilecektim. Mantıklı bir fikirdi ben de kabul ettim ve teşekkür ettim. Orada böylece işimizi halletmiş olduk. Akşama kadar biraz daha dolaştıktan sonra eve geri döndük.

Ertesi gün rehberimle tanışmadan çok daha önce gün ağarmadan uyanmıştım. Zaten heyecandan doğru düzgün uyudum mu onu da bilmiyorum ya hoş! Kalktıktan sonra hemen kitaplarıma gömüldüm bugünkü gideceğim yerler hakkında önden bilgilenmekte fayda vardı.

Kitaplarıma o kadar dalmışım ki saatin farkına varmamışım. Fark ettiğim gibi ayağa fırladım. Yanıma alacağım malzemeleri çantama tıktırırverdim: fotoğraf makinemi, haritayı, birkaç kitabı ve yararlı olacağını düşündüğüm öbür şeyleri. Üstümü değiştirip yatağımı da topladıktan sonra artık neredeyse hazır sayılırdım. Melis teyzeden bana atıştırılacak bir şeyler hazırlamasını istemiştim. Onları da alıp yolda birkaç bir şey atıştırıracaktım. Çünkü erken gidersek hem dinçken gezmiş hem de sıcağa kalmamış olacaktık. Rehberim Salih Bey’i yol üzerinde birkaç dakika bekledikten sonra geldiğini gördüm. Arabasını benden tarafa yanaştırıp aşağı indi. Tanıştıktan sonra vakit kaybetmeden varmamız gereken ilk durağa doğru yola çıktık. İlk durağımız Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi idi. Çünkü neredeyse gezip görmem ve incelemem gereken yerlerin birçoğu o bölgede yer alıyordu. Payas Kalesi, Sarı Seli Camii vb. Bunun sebebini sorduğumda Salih Bey bana şöyle cevap verdi: “Aslında başlarda sadece Payas Kalesi varmış. Orası Cenevizlilerden kalma bir yapıymış önceleri, daha sonrasında ise Osmanlılar aslına sadık kalarak yeniden inşa etmişler. Bunun ardından yan tarafına külliye eklenmiş. O yüzden.” . O, böyle konuşurken ben de bir yandan not ediyordum.

Vardığımızda Salih Bey bana neşeyle “ Baias’a hoş geldin!” dedi. Başta yanlış söyledim sandım. Sonra benim bakışımı görünce gülmeye başladı ve buranın çok eskiden adının Baias sonradan değişerek sırayla Bayyas ve Bayas adını aldığını en sonunda da Payas halini aldığını söyledi ve devam etti: “ Payas yüzyıllarca önemli olmuştur. Örneğin: Zamanın en büyük iki devleti Bizans İmparatoru Heraklius ile İran Kralı 11. Hüsrev zamanında 622’de yapılan büyük savaş burada

gerçekleşmiştir. Ayrıca Haçlı Seferleri'ni biliyordur. O seferlerde de sefer yolu üzerinde olduğundan önemli olmaya devam etmiş. Hatta sana ufak bir bilgi daha vereyim zaten birazdan söyleyecektim ama yeri gelmişken söyleyeyim Biliyorsun Hatay Meselesi'ne atamız çok ilgiliydi. Hatay meselesini yerinden takip etmek için bizzat buraya gelmiş ve şu arkamda duran kalenin içindeki odasından istihbarat çalışmalarını kontrol etmiştir.” Bunları duyunca ne yalan söyleyeyim buranın önemini daha da iyi kavramış özellikle de atamızın buralarda dolaşıp yürüdüğünü duymak tüylerimi diken diken etmişti. Bu kısa bilgileri de not ettikten sonra beraber içeriye girdik Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ne girişimizi yaptık. İçeride sağlı sollu bir sürü dükkanlar vardı. Sabah erken olmasına rağmen çoktan esnaf yerini almıştı.

Önümüzde birkaç tane avlu vardı. Avlulardan birine girdik. Burada Sarı Selim Camii vardı. Bu camii külliyeyle birlikte yapılmış ve adından da anlaşılacağı gibi 2.Selim tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmış. Cami gerçekten muazzamdı. İçi olsun, dış mimarisi olsun ama beni en çok etkileyen bahçesindeki zeytin ağacıydı. Hayatımda bu kadar büyüğünü görmemiştim. Salih Bey benim ağaca baktığımı görünce ağacın neredeyse 1400 yaşında olduğunu söyledi. Benim ağzımın bir karış daha açıldığını görünce açıklamaya başladı.” Bu caminin yapılmadan önce aslında burada tam 15 dönüm zeytinlik bulunuyormuş. Bu kesilen zeytin bahçesinin anısına da bu ağaç bırakılmış. Hâlâ da ürün verdiği için dünyanın en yaşlı meyve veren zeytin ağacı unvanına sahiptir kendisi.” Vay be diye iç geçirdim. Şöyle bir dokundum ağaca kim bilir neler görmüş geçirmişti. Ne padişahlar ne devletler yıkılmıştır gözü önünde kesin. Biraz daha bakındıktan sonra oradan çıkıp başka bir

avluya girdik. Bu seferki avlu aşırı genişti. Kervansaray görevinde kullanılıyordu anlaşılın. Çünkü etrafta kalacak bir sürü ayrı ayrı kubbeli bölümler bulunmaktaydı. Bunlardan birinin içine girip gölgesinde biraz soluklandıktan sonra buradan çıktık ve bir sonraki avluya girdik. Bu seferki kısımda da çok güzel bir peyzaj çalışması yapılmıştı İnsanın içini açan bir tarafı vardı buradan da çıktıktan sonra bir diğerine girdik. Oranın da tam karşısında kale durmaktaydı: “Payas Kalesi”

Kaleye girmeden önce şöyle bir etrafında dolaşmak istedim. Etrafında çok büyük bir su hendeği olan sekiz kuleli bir yapı olduğunu gözlemledim. Sanırım çok yüksekte kurulmadığı için kalenin güvenliğini etrafına su hendeklerine açarak sağlamaya çalışmışlardı. Bu düşüncemi Salih Bey de doğruladı: “Muhtemelen dediğin gibi.” dedi ve şu şekilde devam etti: “Bu kale sana başta da anlattığım gibi Haçlı Seferlerinde tapınak şövalyelerine hizmet etmiş sonradan Osmanlı bu kaleyi tekrar inşa etmiş. Kalenin ortasında bir avlu, avlu da ise gördüğün gibi bir mescit ve bir kışla bulunuyor. Avlunun çevresinde alt katlarda depolar, koğuşlar varken üst katlarda şuralardaki merdivenlerle çıkılan burçlar bulunuyor.” Hiçbir şeyi unutmamak için yine not defterimi çıkarmıştım. Bunları da not ettikten sonra merdivenlerden sırayla burçlara çıktık. Çıktığımızda ben çantamdan haritayı çıkardım ve şu an bulunduğumuz yerlerin hafifçe üstünden geçtim. Tam da en çok işaretin bulunduğu alandaydık. Benim bununla uğraştığımı gören Salih Bey de merakla bunların ne olduğunu sordu. Henüz tam anlamıyla çözemediğimi söyledim ardından da bu semboller kendisine tanıdık geliyor mu diye sordum. Gelmediğini söyledi. Ben son işaretlemelerimi de yapıp not ettikten sonra artık gitme vakti gelmişti vakit akşama

gelmek üzereydi o yüzden başka bir zamana anlaşılıp bu önemli ve aynı zamanda eski ama benim için yeni olan bu yerden ayrılmak üzere burçlardan aşağı indik. Giderken oradaki bir satıcıdan közlenmiş mısır aldık. Gerçekten de yiyene kadar ne kadar acıktığımı anlamamışım. Salih Bey de benim gibi olacak ki aldığı gibi yarısını bitirmişti. Sonrasında Salih Bey beni Melis teyzelerin evine bıraktı. Eve vardığımda içeriden mis gibi yemek kokuları geliyordu. Yok, yok bu mısır beni kesmemişti aksine daha da iştahımı arttırmıştı. Melis teyzenin gülerek “Gel, gel senin için buranın yöresel lezzetlerini yaptım. Dikkat et de parmaklarını yeme!” demesiyle masaya oturdum hemen. Sofrada tepsi kebabı, fellah köftesi, biberli ekmek yani ne ararsan vardı resmen. İyi ki bugün doğru düzgün bir yemek yememişim diye geçirdim içimden ve yemeklerimizi bir güzel yedik, masayı da topladıktan sonra üzerimize bir ağırlık çöktü. Birazcık konuştuktan, onlara günümün nasıl geçtiğini anlattıktan sonra yatmaya gittik.

Ertesi gün sabah kalkınca kahvaltıdan sonra annemi aradım. Merak etmiştir şimdi diye. Onunla ve babamla konuşurken vakit çok çabuk geçiverdi. Ondan sonrasında da yaptığım çalışmalar hakkında hocamı bilgilendirmek için onu aradım. Onunla da bir iki saat kadar görüşüm hem beraberce kafa yorduk hem de bana günlerimin nasıl geçtiğini sordu. Ben de ayrıntılarıyla bütün bilgileri ona ilettim. Bundan sonrasında da benim için iyi olacağını düşündüğüm için biraz sahilde yürüyüşe çıkacağımı söyledim. Melis teyze de dönüşte balıkçıya uğrayıp birkaç balık almamı söyledi akşama balık yapacaktı. Ben de şöyle bir etrafı dolaşım. Akşama kadar yavaş yavaş sadece anı yaşayarak çevremi gözleyerek yürüyüp durdum. Geri dönüşte de sahil

üzerinde bir balıkçı buldum. Tezgâhta pek çok çeşit vardı. Adama selam verip “Ne kadar da çok çeşit var böyle.” dedim. O da bana “Bu yıl balıklarımız çok bereketli. Levrek, çupra, hamsi, avcı balığı, mercan, gümüş, somon, barbun, keserbaş ne isterseniz var.” diye cevap verdi. Oradan üç tane çupra alıp eve doğru yürümeye başladım. Yolda giderken etrafta piknik yapan insanlardan gelen kokulardan dolayı guruldamaya başlayan karnım biraz fazla dışarıda oyalandığımı gösteriyordu. Bu yüzden adımlarımı hızlandırarak eve gelmeyi başardım. Akşam yemeklerden sonra ben odama geçip bir güzel çalıştım. Not ettiklerimi temize çektim ve yarın gideceğim yer için ön hazırlıklarımı tamamladım. Daha sonra ev halkına iyi geceler dileyip erkenden yattım. Yarına çok iş vardı

Ertesi sabah tekrar Salih Bey ile yollara düşmüştük. Bu sefer rotamız Cin Kulesi idi. Bu kule öbür Payas Kalesi gibi aşağıda değil etrafı daha kapsamlı görebileceğimiz bir şekilde yükseğe inşa edilmişti. Buradan liman çok iyi görünüyordu yüksek ihtimal orayı tehditlerden korumak için kurulmuştu. Ben bunları düşünürken araya Salih Bey girdi ve dedi ki:” Cin Kulesi’nin yapılma amacı buradaki limanı korumaktı. Aynı zamanda eskiden olan ama artık maalesef ki hiçbir kalıntısı bile olmayan tersaneyi korumak içindi tabi ki de. Ben yine de sana belki bir katkısı olur umuduyla tersanenin olduğu tahmin edilen yere seni götüreceğim.” Sonrasında ben buranın isminin manasını sorduğumda bana: “İsmin Cenevizlilerden kalma olduğu tahmin ediliyor. Bu kuleyi Osmanlı yaptırmıştır ve aynı zamanda o zamanlar burası çok iyi korunmuş ama korunmasının tek sebebi limanı korumak değil aynı zamanda eskiden gümrük de buradaymış.” diye cevap verdi. O bütün

bunları anlatırken ben yine aynı şekilde not defterime hızlı hızlı geçiriyordum. Ardından haritayı çıkardım ve temiz bir yere serdim buranın konumunu da harita da işaretledim. Şimdilik doğru gidiyor gibiydik. Önce işaretlerin en yoğun olduğu yeri yani Sokullu Mehmet Paşa Külliyesinin oraya gittik şimdi de orası kadar olmasa da başka bir işaretli yere gelmiştik. Bir de Salih Bey ile şu, şu anda olmayan tersaneye gidersek belki daha fazla ipucuna ulaşabilirdik.

Kuleden çıkıp tekrar yola koyulup sahilin oraya vardık. Biraz yürüdüktan sonra Salih Bey, "Geldik." dedi. Hakikaten de etrafta hiçbir taş, hiçbir yapı gözükmüyordu. Alabildiğine deniz uzanıyordu önümüzde. Ben haritamı tekrar çıkarıp oradaki genişçe bir taşın üzerine serdim. Çantamdan pergelimi ve pusulamı çıkartıp harita üzerinde hesap yapıp biraz uğraştıktan sonra elimdeki haritaya göre konumumuzu belirledim. İlk başta yanlış belirledim sanmıştım ama daha dikkatli bakılınca orada da hafif bir şeyler çiziktirildiği belli oluyordu. Bu da demek oluyordu ki haritanın sahibi bu tersane yapıldıktan sonra yaşamıştı. Hemen Salih Bey'e burada artık olmayan bu tersanenin yapılış tarihini bilip bilmediğini sordum "1568" dedi. Ben de "Bu diğer dolaştığımız yapıların yapılma tarihinden çok daha geç bir tarih. Gezdiklerimiz arasında yapımı günümüze en yakın olan bugün gezdiğimiz Cin Kulesi'ydi. O da 1577 de yapılmıştı." dedim. "Yani bu haritanın sahibi olan kişi net bir şekilde buralardan 1568'den sonra yani tersanenin açılışından sonra geçmiş olmalı." diye sözlerimi devam ettirdim. Salih Bey, düşüncelere dalmış görünüyordu. Ben yaklaştığımı hissediyordum ama bir yandan da bu bilginin ne işime yarayacağını düşünüyordum. Bu bulduğum şeyi hemen not ettim unutmuyayım diye.

Orada işimiz bittikten sonra Salih Bey beni eve bıraktı. Bırakmadan önce vedalaştık onunla. Çünkü bugün son günüydü buralarda yarın yola çıkıyordu. Yapması gereken daha başka işleri olduğundan dolayı. Vedalaşırken bana “Çok iyi çalışıyorsun, eminim bu işi başarıp emeklerinin karşılığını alacaksındır, yolun açık olsun.” dedi ben de ona iyi yolculuklar dileyip eve girdim. Melis teyzeye olanları anlattım sonra da hocama tabii. Hocam da çok heyecanlandı. Bu iş gitgide ilginçleşmeye başlıyordu.

Ertesi gün haritada bir işaretli yer daha tespit ettim bu seferki öyle şehir içinde falan değildi. Çok uzak bir yerdi bu yüzden de beni oraya bırakması için Ahmet amcadan rica ettim o da kabul etti. Beni oraya bırakırken Melis teyzenin de buralarda bir arkadaşı olduğundan ve yanlış hatırlamıyorsa bugün buraya bir yere geleceğini ama tam olarak bilmediğini öyle sohbet arasında söyledi. Ardından arabayı durdurdu buradan sonrasında biraz yürümem gerekiyordu. Elimde not defterimle yürümeye başladım. Bir süre sonra varmış olmam gerekiyordu ama galiba yanlış bir yöne sapmışım. Çünkü görünürde bir şey yoktu. Tam endişelenmeye başlarken oradan geçen keçilerin seslerini duydum. Onların ardı sıra da orta yaşlarda bir çoban geliyordu. Kolay gelsin deyip hâl hatır sorduktan sonra gitmek istediğim yerin nerede olduğunu sordum o da bana tarif etti. Sonra da keçilerinin peşi sıra gitmeye koyuldu. Meğer biraz daha ilerlersem varıyormuşum biraz erken telaşa kapılmışım. Adamın tarif ettiği yönde ilerlemeye başladım ve sonunda varmak istediğim yere Damlataş Mağarası'na varmışım. Burasıyla ilgili çok şey okumuştum ama görmek çok daha farklı bir duygu. İçeri girmeden girişte bir teyze gördüm. Tezgahını topluyordu. O kadar da

geç gelmemiştim aslında o yüzden şimdiden böyle toparlanması beni şaşırtmıştı. Yanına gittim ve onunla tanıştım. Tatlı biriydi. Hemen birbirimize ısınmıştık. Benim öğrenci olduğumu ve araştırma için geldiğimi duyunca bana içeriyi birlikte dolaşmayı teklif etti. Ben de zaten yanıma bir arkadaş arıyordum, çok iyi olmuştu bu hemen kabul ettim. Birlikte içeriye girdik. İçerisi gerçekten olağanüstü bir güzellikteydi. Tavandan sarkan sakıtlar içerinin de ışıklandırılmasıyla dans ediyor gibi görünüyordu. Buranın daha ne kadar gittiğini sorduğumda teyze “95 kilometre gider.” diye cevap verdi. Bir yandan sohbet ediyor bir yandan da etrafı fotoğraflıyordum. Laf arasında ona neden erkenden toparlandığımı sordum. O da bana “Bugün kızımın düğünü var. Ondan erkenden gidip hazırlıklara yardım etmem gerekiyor. Hem bak ne diyeceğim eğer vaktin varsa gelip misafirimiz olsan ya, ister misin?” dedi. Ben de şöyle bir düşündüm ve olur dedim. Mağara çıkışında eve geç geleceğimi söylemek için Melis teyzeyi aradım ama telefonum çekmiyordu. Oraya vardığımda tekrar aramayı kafamın bir köşesine not ettim. Teyzenin peşi sıra giderken hemen mağaranın yanında bir çeşme vardı. Teyze buranın Meryem Ana suyu olduğunu ve şifalı olduğunu söyledi. Oranın suyuyla serinledikten sonra teyzeyle beraber onun evine doğru yola koyulduk. Yol üzerinde muhteşem bir doğa manzarasına daha denk geldik. Yaklaşık 30 metre yüksekte şırıl şırıl akan bir şelale vardı tam karşımda. Burayı da hemen fotoğrafladım. Biraz daha gittikten sonra teyzenin evinin olduğu yere varmıştık. Düğün evin geniş bahçesinde yapılacak anlaşılmalı. Şimdiden bir sürü kalabalık toplanmıştı. Beni alıp evin önündeki genişçe bir çardağa götürdü. Oradaki insanlarla tanıştırdıktan sonra kendisinin

birkaç işi olduğu için beni orada bırakıp içeriye girdi. Çardakta saçları ağarmış, alınları artık kırışmış olan yaşlı amcalar da bulunmaktaydı. Onlarla sohbet etmeye başladık. Kimisi zamanında arıcılıkla uğraşmış kimisi hayvancılıkla kimisi de tarımla. Hepsinin de birbirinden değişik hayatları olmuştu ve şimdi gördükleri gelişmeden çok memnundular. Bir tane amca anlatmaya başladı.” Eskiden kışın bir yağmur yağar her taraf çamur deryası oluverirdi. Bugünkü gibi taşıtlar da olmadığı için mecburen yürümek zorunda olan bizler ne cefalar çekerdik. Şimdi çok şükür gerçekten bugünleri görebileceğim aklımızın ucundan bile geçmezdi. Aha şu Abdullah var ya şu Abdullah!” diyerek orada oturan onunla yaşıt gözüken başka bir amcayı gösterdi ve devam etti: “Zamanında diyordu biliyor musun kocaman demir kütlesi uçacakmış diye anlatırdı bizlere, biz de ciddiye almazdık kendi de pek inanmazdı gerçi de orası ayrı bir konu.” dedi gülerek. Biz de onun anlattıklarına gülüyorduk. Sonra ben de onlara öğrenci olduğumu ve araştırma için buraya geldiğimi anlattım. Biz böyle sohbet ederken tarlası olan bir amca bana yanında hediye olarak getirdiği meyvelerden verdi. Sonra bir ara ev sahibi olan teyze geldi. Beni görünce aklına bir şey gelmiş gibi hemen içeri geri koştu. Ve elinde kocaman bir sepet bir şey getirip bana uzattı. “Dağ kekiği bu.” dedi. “Biz burada buna zahter de deriz. Çayı olur, yemeklere de tat için katabilirsin. Daha bugün toplamıştım bir sürü seni görünce unutmadan vereyim dedim.” dedi. Ben de ona teşekkür edip hediyesini kabul ettim. Biraz etrafı dolaşayım diye çardaktaki insanlara veda ettim. Etrafı dolaşırken bir de ne göreyim karşımda Melis teyze. Şok oldum. Hemen yanına gittim. Beni görünce o da çok şaşırıldı. Bana ulaşamadığını söyledi. Ben de telefonun o zaman çekmediğini

buraya gelince de hepten unuttuğumu söyledim. O da bana burada arkadaşının kızının evleneceğini kendisinin de düğüne çağrıldığını söyledi. Ben aslında bunu biliyordum ama mağaradan dolayı tamamen aklımdan çıktığını fark ettim. Arabada gelirken Ahmet amca söylemişti. Günün geri kalanında Melis teyzelerle birlikte düğünün tadını çıkartarak geçirdik. Halaylar falan çekildi. Ben ne kadar yok ben bilmiyorum dediysem de ev sahibi teyze ve Melis teyze bir şekilde beni ikna edip halaya kaldırdılar. Çok eğlenceliydi öyle zor da değildi. Sonra takı merasimi oldu. Ardından son bir şarkı daha çalındıktan sonra herkes yeni evli çifte iyi dileklerini dileyip teker teker ayrılmaya başladı. Eve vardığımızda saat çok geçti. Hiçbir şey yapmadan direkt uyumaya gittik.

Ertesi gün neredeyse bütün günümü odamda geçirdim. Dün gittiğim yerleri haritanın üzerinde bulup hafifçe işaretledim. Şelalenin olduğu yeri de hesap ederek harita üstünde buldum. Orada da zamana hâlâ meydan okuyan birkaç silinik sembol bulunmaktaydı. İyi ki oraya da gitmişim diye düşündüm. O teyzeyle karşılaşmak gerçekten benim için çok büyük bir şanstı. Hem buranın halkını tanımış ne kadar sıcak olduklarını bir kez daha anlamış hem de toplumumuzun genelinde önemli bir etkinlik olan düğünün burada nasıl kutlandığını görmüş olmuştum. Zahterlerim de odamda yatağımın baş ucunda duruyordu. Odaya bütün kokusu sinmişti. O kokuyu bir kez daha içime çekerek son kez bir kitabı daha elime alıp okumaya başladım. Saatler sonra çalışmama mola vermek zorunda kaldım. Çünkü ortaya hiçbir şey çıkmıyordu. Ne bu haritanın ne işe yaradığını ne de kime ait olabildiğini bulabilmişim. İşin içinden çıkamıyordum. Sürekli hocamı arayıp rahatsız etmek de olmazdı. Bir süre bu konuyu düşünmemeye karar

vererek aşıya çay bahçesine inmeye karar verdim belki temiz havanın bir faydası olurdu. Odamdan çıkarken zahterlerimi de alıp aşıya Ahmet amcanın yanına indim. Ona dünkü teyzenin bana verdiği zahterleri verdim. Ahmet amca hemen “Otur azıcık da sana Şunları hazırlayıp bir çayını demleyeyim soluklanıverirsin hem.” dedi. Ben de” Tamam, sağ ol Ahmet amca.” diye teşekkür ederek sahilin kenarında boş bir masaya oturdum. Güneş batmak üzereydi. Etrafı kıızıllıklar kaplamıştı. O an sadece bu insana tarifi olmaz duygular yaşatan manzaraya odaklanmaya etraftaki kuş cıvıltılarını dinlemeye çalıştım. Evet kendime söz vermiştim ama haritayı düşünmeden duramıyordum. O yüzden belki aklıma bir Şey gelir diye yanımda getirdiğim haritayı masanın üstüne özenle serdim. Tam bu sırada da Ahmet amcanın kendi elleriyle hazırladığı çayım geldi. Dağ kekiğini hep sevmişimdir ama bu çayın tadı bir farklıydı. ayımı yavaŐta yudumladıktan sonra masaya soğuması için bıraktım. Ben dalmış bir Şekilde gözlerimle haritanın üzerinde kayarak ilerken bir anda tanıdık bir ses duydum. Kafamı evirdim. Karşımda dn düğün evinde tanıŐtıėım bana ikramda bulunan yaşlı bir amca ayakta dikiliyordu. “Oturabilir miyim?” diye sordu. Etrafta hiç boş masa olmayınca beni tanımış yanıma gelmişti. Ben de elimle buyur işareti yaptım. Tam amca otururken masa sallanıverdi meğer bir ayağı hafif boŐtaymıŐ. Masa sallanınca da benim çay bardağı yan devriliverdi. Ben hemen ayağa fırlayıp haritayı kaptığım gibi silkelemeye başladım. Çok dklmemiŐti üstüne ama sonuçta eski bir harita olduğu zarar görebilirdi. Bir yandan da “Amca n’aptın amca...” diye söyleniyordum o panik ve telaşla. Amca da çok Şaşırmış “Evladım çok özür dilerim, hay Allah ne yapacağız Şimdi” tarzı bir Şeyler diyordu.

Bizim bu halimizi gören Ahmet amca da hemen yanımıza gelmişti. “Tamam bir şey olmaz hemen kuruturuz.” gibisinden bir şeyler diyordu ama ben onu duymuyordum bile. Çünkü gözlerime inanmadığım bir şey olmuştu. Bunu hemen hocama haber vermeliydim. Üst kata, odama koşa koşa çıktım. Hemen çantamdan telefonu çıkardığım gibi bulduğum şeyin fotoğrafını çekip hocama gönderdim ve hiç beklemeden onu aramaya başladım. Hocam da anlattıklarına çok mutlu olmuştu. Haritayı özenle güneş gelen bir yere kurusun diye odamda bırakıp zevkten dört köşe olmuş bir biçimde aşağıya indim. Beni gören Ahmet amca ve çayı döken amca şaşkın bir şekilde bana bakıyorlardı. Onların yanına gidip o yaşlı amcanın elini öptüm ve teşekkür ettim o olmasaydı bunu başaramayabilirdim. Ahmet amca iyice meraklanmıştı “Otur kızım da şunu doğru dürüst bir anlat bakalım.” dedi. Ben de yerime oturdum ve anlatmaya başladım. “Hani çay dökülünce ben haritayı silkelemeye başlamıştım. İşte tam o sırada batan güneşin ışınları tam olarak haritaya vuruyordu. Benim de birden gözüm alt köşeye ilişiverdi. Bir de ne göreyim Evliya Çelebi’nin imzası var. Bunu görünce size bir şey söyleyemedim hemen yukarı koştum ve bunun doğruluğunu kontrol ettim. Çünkü bu haritayı kullanan kişinin en azından hangi tarihten sonra buralardan geçmiş olduğunu zaten tespit etmiştim. Evliya Çelebi’nin de buralardan geçtiği tarihle uyuşuyordu. Yani aslında bunun bir hazine haritası olduğunu düşünmüştüm başlarda ama hazine aslında burnumun tam dibindeymiş.” Bunlardan sonra ikisi de beni tebrik ettiler.

Yaşlı amca kalkarken tekrar özür diledi benden. Ben de ona tekrar teşekkür ettim ve ağır adımlarla masadan uzaklaşmaya başladı. Yaşlı

adam, iyice gözden kaybolduktan sonra Ahmet amca bana dönerek şöyle dedi “Ya işte hayat da böyle hep uzaklarda ararsın ama aradığın şey aslında hep seninle birlikte sadece fark edebilme mevzusu.”

Rumuz mavili

UYKUDAN ÖNCE DİNLENEN EN GÜZEL MASAL; “PAYAS”

Saat kaçtı? Kaç saat kalmıştı? Kaçta kalkacaktı? İçindeki dehşet anının telaşlı sesleri beyninde oradan buraya çarparak yuvarlanıp duruyordu. Endişesinden artık nefes alamayacak duruma gelmişti. Vücudunun her bir zerresi gergin ve korku içindeydi. Trenin kalkmasına daha iki saat vardı. Nemli, sıcak ve rutubetimsi hava, bunalmışlığını daha da arttırıyordu. Kara koca çarşafın içinde bedeni sırılsıklam olmuştu. Saçları terden yapışmış derisini kaşındırıyordu. Çekiştirip durduğu çarşafına önce lanetler okudu sonra yüzünü gözünü daha bir gömerek minnettarlığını anımsadı.

Garın her bir köşesinden buram buram simit kokuları yükseliyor Asude'nin açlığını azdırıyordu. Ceplerinden çıkardığı birkaç bozukluğu saydı sonra tekrar saydı. Terlemiş avucunda sıkıca tutarak simitçinin eline tekrar saydı. Garın önündeki parkın en uç köşesine büyükçe bir çalı dibine kedi gibi sindi. Hızlıca koparıp ağzına attığı simit parçalarını çiğnemedi yutuyordu. Sık sık saatine bakıyordu ve zaman sanki çamur gibi çalkalanıyordu midesinde.

Veli paşanın haydut oğlunun bu sabah neden erken gittiğini düşünüyordu. Kapı kilit sesi yerine çarpma sesi duyunca beyninde şimşekler çakmıştı. Önce yavaş adımlarla kapıyı kontrol edip sonra bahçeye koştuğunu anımsadı. Yaşlı koca karadutun altına gömdüğü bileziklerini çıkarttığını sonra küçük bir çantaya derme çatma ne bulduysa doldurduğunu anımsadı. Kalbi hala gümbürdüyordu. Analığı demişti sakla bileziklerini diye. Eliyle göğsünü yokladı metalin soğukluğunu hissedince rahatladı.

Veli paşanın oğlu giderken evin kapısını kitledi. Hatta bazen Asudeyi bir odaya da kilitlediği de olurdu. Sırtını bir duvara verip

gözlerini cama mıhlayıp oturmaktan başka bir şey yapmazdı. Veli paşanın pis, asalak oğlunu gelmesine yakın içinde giderek büyüyen korku, dehşet gibi tüm vücuduna yayılırdı. Dizlerinin bağı çözülür bir yere yatması gerekirdi. Sonra kapı büyük bir gürültüyle duvarda patlardı ve Asude bir sıçrayışla yerinden kalkardı. Savrulan küfürler havada uçuşup Asudeye tekme tokat olarak inerdi. Asude bu zamanlar nefesini tutar gözlerini kapatırdı. Nefes alamadığı her saniye için tanrının ona hediyeler sunacağına inanırdı. En büyük hediye de annesiyle babasının yanına cennete gitmekti.

Uzaktan gelen trenin tiz, keskin çığlığı yankılanınca Asude düşüncelerinden sıyrılıp yerinde irkildi. Tren gara giriyordu.

Yerini bulup hemencecik oturdu. Küçük çantasını kucağına alıp koltuğuna iyice gömüldü. Vagona kendisinden başka genç bir oğlan binmişti. Oğlan asudenin iki koltuk önünde çapraz koltuğa yerleşti. Kısa süre içinde vagonun içi ayak sesleri, valiz gıcırıltıları, çocuk çığırıltılarıyla doldu. Yaşlı şişmanca bir kadın yüksek sesle koltuk numaralarını soruyordu. Görevliler bilet kontrolüne başlayacaklarını haber veriyorlardı. Genç oğlanın meraklı bakışıyla karşılaşınca başörtüsünü yüzüne doğru çekti. Göz ucuyla oğlanın bakıp bakmadığını kontrol etti. Genç oğlanın hala baktığını görünce kafasını cama doğru döndürüp tiksintiyle yüzünü buruşturdu. Genç oğlanın yüzündeki yayvan gülümseme Veli Paşanın oğlunun düğün günü halini anımsatmıştı. Kapı eşiğinden içeriye doğru uzanmış bedenini, gözleri kısalmış bakışını, kollar küstah alaycı bir ifadeyle kavuşturulmuş duruşunu, yan yatırılmış yağlımsı saçlarının ışık altında nasıl parladığını, boğazına kadar

iliklediği mavi gömleğini ve yüzünde ağzının kenarından taşan o pis sırıtışını unutmayacaktı.

Koltuk numarasını sorup duran şişmanca kadın yanındaki koltuğa yerleşti. Asude cama doğru biraz daha yanaştı. Kafasını camdan tarafa doğru yaslayıp gözlerini camdan geçen görüntülere bıraktı. Tren yaylarından gelen sallantılı tıkırtılar göz kapaklarını iyiden iyiye ağırlaştırınca uyuyakaldı.

Trenin telaşlı çılgılığı içinde yankılanınca gözlerini açtı. Önce nerede olduğunu anımsama çalıştı. Kasketli adamlar kapılara doğru yanaşıyordu. Kadınlar çocuklarını ellerinden tutup çekiştiriyor, sabırsız valizler kafasında uçuşuyordu. Kalabalığın arasından geçerek acele trenden indi. Hızlı adımlarla bir an önce gardan çıktı. Terminali bulmalıydı kimseye soramazdı hızlı adımlarla arada da arkasını kolaçan ederek otobüs terminali yazan tabela yönünde ilerledi. Kalkacak olan otobüslerin yanına koştu.

- Payas'a gidecem. Bileti nerden alacağım.

-Geç abla ben içeride keserim sana. Sen arkalara, boş bir yere geçiver.

Adama minnet dolu bir ifadeyle gülümsedi. Arka koltuklardan birine yerleşti, başörtüsü gevşetip boynunu sildi. Otobüs camından gözlerini kocaman açarak etrafı taradı. Etrafta tanıdık kimse yoktu. Otobüs hemen hareket edince derin bir nefes aldı bir nebze rahatlamıştı. Başını cama yasladı. Çiçeğe durmuş elma ağaçları geçiyordu tek tek. Yıllarca sadece kurtulacağı günü evirmişti bundan sonrasını hiç

düşünmemiştir. Endişelenmiyordu içindeki tomurcuklar açacaktı biliyordu.

Biletini kesen görevli elinde tuttuğu dosyayla yanına yaklaştı.

-Nerede ineceksin abla?

Asude büyüyen gözlerini adamın yüzüne mıhladı. Annesinin memleketi Payas'a gidiyordu hala inanamıyordu. Annesinin ölümünden kısa bir süre sonra babası getirmişti Payas'a. Asude o zamanlar daha beş yaşında bile değildi ama o gün nereye gittiyse ne konuştuysalar hepsini hatırlıyordu. Ailevi birtakım işlerimiz var demişti babası ama daha sonra bu işlerin ne olduğundan hiç bahsetmemişti. O gün annesinin dağlarını, yaylalarını muhteşem denizini görmüştü.

Tarihi birçok yapıyı gezdirmişti babası. Payasın çok eski ve çok önemli bir yerleşim yeri olduğunu söylemişti. Uğruna ne savaşlar yapıldığını ve birçok medeniyetin bu topraklarda nasıl yaşadığını anlatmıştı. Sokullu Mehmet Paşa Külliyesini ve buranın içindeki kocaman kervansarayını, hamamını, medresesini camisini gezmişlerdi. Payas Kalesini ve Cin kule denen yuvarlak birçok gözetleme kulesinin olduğu o muhteşem tarihi yapıyı görmüşlerdi. Geze geze bitiremedikleri o göz alıcı, merak uyandırıcı, buram buram tarih kokan topraklarda yürümüşlerdi büyük bir heyecanla. Babasıyla gördükleri o boğum boğum gövdesiyle karşılına çıkan, gökyüzünü şemsiye gibi kaplayan birbirine sarmalanmış yapraklarıyla kendilerine öylece gülümseyen asırlık zeytin ağacını hiç unutmamıştı Asude. "bu çok ama çok uzun yaşamış bir ağaç biliyor musun demişti babası "dedemden demi fazla yaşamış" diye sorunca anlatmıştı bin üç yüz elli yaşında olduğunu,

külliye yapıyan usta Paşa Mimar Sinan kıyamamıştı kesilmesine demişti ve adı da hünkâr zeytini olduğunu anlatmıştı. Küçük ellerini ağacın üzerine gezdirirken “annemde bu zeytin ağaca dokunmuş muydu” diye sormuştu Asude.

Gelmiş geçmiş birçok medeniyet bu topraklarda yaşam bulmuştu. Bu topraklar birçok çocuğu büyütmişti tıpkı annesi gibi. Kendisi de her yerinden tarihi bir anı tarihi bir yaşam fişkiran bu topraklarda yaşayacak, nefes alacaktı bu bir mucizenin hayat bulması gibi, bir sihir gibi, uykuya dalmadan önce dinlenen en güzel masal gibi bir şeydi bu.

-Payas'ta

-Terminale girmeyecek abla

Asude sessizce kafa salladı. Yaklaşık sekiz saat süren bir yolculuktan sonra güneşin daha yüzünü göstermediği bir saatte otobüs büyükçe bir köprü altında durdu. Buz gibi bir hava vardı. Rüzgâr kulaklarında uğulduyordu. Çantasını omuzuna atıp üşüyen ellerini kollarının altına sıkıştırdı. Yoldan geçen arabaların ışıkları şimşek gibi çakmasa ortalık zifiri karanlık denebilirdi. Korkmuyordu. Babasının dağlarındayken hiç korkmazdı “en karanlık an şafak sökmeden önceki andır” derdi babası.

Adımlarının hışırtısı birde kulağında uğuldayan rüzgârın sesi yankılanıyordu köprünün altında. Işıkların daha yoğun görüldüğü tarafa doğru hızlı adımlarla güneş tenine değinceye kadar yürüdü. Etraf aydınlandıkça Asudenin şaşkınlığı artıyordu. Küme küme binalara, aynı bahçe içinde sıralanmış evlere, simit şeklinde halkaları olan ağaçlara, yolların genişliğine hayran kalmıştı. . Salkım salkım, pembeli beyazlı

zakkum çiçekleri, yeni yeşillenmiş taze dallar, bol çimenli geniş parklar, toprağın üzerinde oynaşan güneş hoş geldin der gibiydi. Mutluluk kapıları bir anda aralanıp hayatın renkleri geri gelmişti. Bu taze havayı içine çektikçe daha bir canlanıyordu sanki. Neşe kırıntıları yeniden can buluyor tüm duyularına yavaş yavaş ilerliyordu. Şansı yaver gitmiş kurtulmuştu bir mucizenin varoluşuydu. Köyünde ve hatta kasabada görmediği ne varsa durup inceliyordu. Burada her şey çok büyüktü. İnce uzun çok katlı binalardan, şaşalı restoranlardan, vitrinlerinde çok güzel entarileri olan mağazalardan geçti.

Gün iyice ışıyınca insanlar yavaş yavaş belirmeye başlamıştı. Hiç biri dönüp bakmıyordu. Sanki ondan haberleri yokmuşçasına yanından sessizce çekip gidiyorlardı.

Bir bakkaldan bir ekmek birde su aldı. Büyükçe bir parkın en ucundaki ağaçların altında bir banka oturdu. Elini yüzünü yıkadı. Hava kararmadan kendine kalacak bir yer bulması gerekiyordu. İki adet bileziği bir kaçta küçük altını vardı. Düğün günü kollarının ikisini de dolduracak bileziği vardı fakat veli paşanın oğlu her gün birini yediği için hiç kalmıştı. Bunları da gerdeğe girmeden yatağın altına sıkıştırmasını analığı tembihlemişti. Keşke daha fazla saklasaydım diye hayıflansa da yine huzurluydu. Telaş etmiyordu koparıp ağzın attığı ekmeği bile dünyanın en lezzetli yemeğiydi sanki. Şişen bacaklarına aldırış etmeden yine sokaklarda ev aramaya koyuldu. Aynı sokakları defalarca kez geçti. Kiralık yazan bir ev yoktu. Bakkala gidip sordu. Derin çizgilerini örtmediği kasketiyle adam asudenin yüzüne uzun uzun baktı. Adamın ne dediğini anlamıyor anlasa da adamın sesi Asudeye ulaşmadan bıyığının altında kayboluyordu.

Akşamüzeri olmasına rağmen hava hala çok sıcak ve bunaltıcıydı. Aynı parka gidip bir ağacın altına oturdu. Bacakları yürümekten ağrımaya başlamıştı. Yorgunluktan başı dönüyor kulakları uğulduyordu. Kalan suyunu kafasına dikti sonra ağırlaşan göz kapaklarına daha fazla söz geçiremedi.

Gözünü açtığı anda etrafın sesleri azalmış hafiften bir rüzgâr başlamıştı. Gece yarısını çoktan geçmiş olmalıydı. Kalacak bir yerde bulamamıştı. Gecenin içinden gelen sesler ürkütmeye başlamıştı. Kocasını olan adamın sarhoş halleri aklına gelince bir anda titredi. Ayağa kalkıp aydınlık sokaklara doğru seğırtti. Aynı sokakları adımlayıp dururken gündüz geçtiği bir ev gözüne ilişti. İki yüksek bina arasına sıkışmış asma kilitli tek katlı eski bir ev. Birkaç kez bu evin önünden geçmiş öylece incelemişti. Ahşap oymalı çerçevelerin tozlu camları yer yer kırılmıştı. Etrafında kimsecikler gözüküyordu. İçeriye doğru uzanıp baktı fakat karanlıktan hiçbir şey ayırt edilmiyordu. Etrafında bir oyana bir bu yana dolandı. Yan binanın dip kısmında küçücük bir oyuk fark etti. Evin arka tarafında bir bahçe olmalıydı, büyükçe ağaçlar gözüküyordu. Oyuğun etrafını azıcık eliyle yoklarken eskimiş piketlerin ufalandığını fark etti. Oyuğu biraz büyütüp kafasını içeri doğru uzattı. Yan binanın evlerinin ışıkları azıcık aydınlatsa da yüksek otlardan başka bir şey görünmüyordu. Oyuğu biraz daha açtı içeri zorda olsa girebildi. Yüksek otlar ayağına dolanıyordu. Burası o evin bahçesi olmalıydı. Eve doğru ilerledi bahçe kapısını bulup el yordamıyla tokmağını buldu. Kapı açılmıyordu. Biraz daha uğraştı fakat kapı kilitliydi.

Kapının önündeki sundurmalıya oturdu. Sırtını bahçe kapısına verip ayaklarını merdivenine doğru uzattı. Tedirginliği azalmış nefesi

normale dönmüştü. Yan evin ışıkları sönmüş gecenin içinden yıldızlar göz kırpmaya başlamıştı. Yemyeşil taze otların kokusu sardunya kokularına karışıyordu. Bu koku burnuna geldikçe babasıyla yaşadığı dağ başındaki evini hatırlatıyordu. İnceden başlayan bir huzur dalgası vücudunun her yerine yayılınca gözlerini kapatıp babasının dağlarında gezdiğini hayal ederken uykuya daldı.

Güneş göz kapaklarının üzerine sıcacık dokununca gözleri açtı. Kirli bir toz huzmesi yüzüne yayılıyordu. Camlardan yansıyan ışık huzmeleri her yere dağılıp ışık ırmaklarının aktığı yerinde duramayan girdaplar pırıl pırıl ışıltılı bir panayıra dönüşüyordu. Yaban gülleri mimozalar evin dört bir köşesine kokularını yaymışlardı. Evi baştan aşağıya saran renkli sardunyalar neşeli bir şekilde dans ediyorlardı sanki.

Eski evin bahçe kapısını tekrar zorladı fakat açılmıyordu. Tozlu ahşap çerçeveli camlardan içeriye bakındı. İçerisi tamamen boş gözükiyordu. Ahşap oymalı çerçevelerin birkaçını yokladı. Tozun altında biri gıcırtyla açılıverdi. Asude ellerini birbirine çırptı. İtinallı adımlarla odaları dolaştı. Veli paşanın asalak oğlunun evinin nerdeyse iki katıydı. Duvardaki boyalar yer yer dökülmüştü ve birçok sarı çerçeve izleri vardı. Yerdeki tahta kaplamaların üzerine bastıkça ince bir toz bulutu sağa sola savruluyor yaylanarak gıcırđıyordu. Odaların içi boğucu bir toz ve rutubet kokuyordu. Bu koku geçmişe giden bir yolculuğun izlerini taşıyordu sanki. Bir odası dışında diğeri odaları neredeyse yıkıldı yıkılacaktı.

Asudenin karnından gelen gurultular yankılanınca çantasını alıp yarıktan çıktı. Önce bakkala uğrayıp kuyumcu sordu. Sonra poşet

dolusu erzakla daha iyi durumda olan odaya geldi. Çok acıkmıştı. Aldığı gazete kâğıtlarını yere serdi. Bir parça peynir, iki domates ve bir ekmek aldı. Dün pastane vitrininde gördüğü tatlıdan da almıştı. Bir dal şu sarı tatlıdan deyince adamın yüzündeki kocaman Ben’i nasılda oynamıştı “bir dal mı?” diye tekrar sormuştu. Sonra bir dal baklavayı güzelce sarıp paketlemişti. Üzerine de bir halka tatlısını koyup “bu da ikram” deyince asudenin ağzı orada sulanmıştı. Önce halka tatlısını ısırды memnun bir ifadeyle parmaklarını yaladı sonra baklavanın paketini açmaya koyuldu. Analığı vermezdi, tatlı eve geldiği zaman tel raflı dolaba kaldırıp “akşam yiyeceğiz” derdi. Gece geç saatlere kadar beklerdi gene vermezdi. Sabah koşup raflı dolabı açtığıında da kalmamış olurdu.

Karnı iyice doyunca kalktı etrafını kolaçan edip yarıktan çıktı. Şimdilik burada kalabilirdi en azından bir iş bulana kadar diye düşündü. Babasıyla gezdikleri o tarihi yapıları tekrar görmek istiyordu. Sahil tarafına doğru yöneldi.

Payas artık bir belde değildi. Büyüyüp gelişerek kocaman bir ilçe olmuştu. Fabrikalar açılmıştı. Yüksek yüksek binalar yapılmıştı, okullar parklar geniş yollar kaldırımlar her yer yenilenmişti. Geniş kocaman parkları yürüyüş yolları o göz alıcı doğasıyla masalların ötesine taşan bir güzelliği vardı. Amanos dağlarından gelen o yayla havası aşağılara inildikçe denizden yükselen o nemli kadifemsi koku ile karışıp altın gibi parıldayan o yaprakların arasından mis gibi esip dağılıyordu. Tek sıra dizilmiş palmiye ağaçlarının arasından görünen o muhteşem denizi asudeye sevmeye, neşelenmeye, kucaklamaya susamış açılmış bedenine mutluluk vermişti. Asude kocaman parklardan geçiyor çocuklar gibi bir

oyana bir bu yana gözlerini şenlendiriyor ve büyülü bir hayata başlamanın ezgisini dinliyordu sanki.

Birkaç kişiye sorduktan ve kısa bir otobüs yolcuğundan sonra ulaşmıştı babasıyla gezdikleri o tarihi yerlere. Kaldırımın üzerine adımını atar atmaz burnuna gelen o koku döküvermişti çocukluğunu ayaklarının dibine. Yüreğinin içi ansızın ve şiddetle titredi.

Babası şu an sanki yanında gülücükler taşıyan o deniz gözleriyle annesini anlatıyordu uzun uzun. Babası kendi elleriyle beslediği hayvanları satardı uzak diyarlara. Yine bir satım zamanı gelmişti Payas'a. Annesinin o altın sarısı saçlarına o yanaklarındaki sarı çillerine ve kara kara bakan gözlerine vurulmuştu. Babasına vermemişlerdi bir evin bir kızı olan annesini. Günlerce karşılıklı ağlaşmışlar ve sonunda babası dayanamayıp kaçırmıştı annesini kendi dağlarına. Annesi narin imiş babasının dağlarına havasına alışmamış hastanı vermişti babası neler ettiyse nerelere götürse annesi iyileşememiş Asude daha beş yaşına basmadan gitmiş cennete. Asude annesini hatırlıyordu hatırlamasına ama hep hasta hep yatağında melekler gibi uyurken.

Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden olan ve İnsanlık tarihi kadar eski olsa da canlılığını yitirmeyen bu değerli toprakları adımlamaya başladı Asude. Sanki babası yanında tek tek anlatıyordu o sımsıcak sesiyle; bu koskocaman yapı Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi. Hacca giden hacıların ve ticaret yapan erbaplarının uğrak yeridir bu kervansaray. Burası ipek yolunun üzerinde bulunan en büyük külliye. İçerisinde cami, medrese, arasta, hamam, sübyan mektebi, han, tabhane odaları ve imaret hanesi vardır dedi sanki babası. Asude babasının elini sıkıca tuttuğunu hayal ederek adımladı bu tarihi yapıları. Önce külliye

içerisindeki Türkiye'nin en büyük kervan sarayını, yapıldığı tarihten bu yana ibadete açık olan sarı selim camiye, cami avlusunda on sekiz hücreden oluşan hangahı ve külliye'nin merkezinde bulunan arastayı yani çarşmayı gezdi. Tabhaneleri, imarethaneleri, hamamları inceledi. Denizden gelebilecek saldırılardan korumak amacı ile yapılan cin kuleyi, cin kule ve iskele arasında bulunan tersaneyi, yörenin en değerli yapısı Payas Kalesini ve kesme taşlardan yapılmış kırma çatıyla örtülü Payas Kale Camiyi gördü. O muhteşem görüntüsüyle Asudenin küçükken parmak uçlarıyla okşadığı ve hala meyve vermeye çalışan güleç yüzlü zeytin ağacı kucaklamak için kollarını açmıştı yine.

Doğüstü bir yerdi burası. O tarihi yapılar anıların gizemli dalgalarını taşıyorlardı üzerlerinde. Babasıyla geldikleri o zamana göre burası oldukça farklılaşmıştı. Hemen her yer yeniden inşa edilmişti, yenilenmişti, restore edilmişti. Yıkık olan kayıp olan bölümler yeryüzüne çıkartılmıştı. Eskiden nasılsa yüzyıllar sonra yine öyle olunmaya çalışıldığı çok açıktı. Bariasın sonra bayyasın bayas ve sonunda payas denilen bu şehrin yaşayan canlı tarihi idi burası. Bugünde yaşayan capcanlı bir yerdi. O gün asude karmaşık duygularının hoşluğunda yüreği hafiflemiş olarak eski eve döndü.

Asude zamanla Bakkalın kendisine bulduğu günlük işlere gitmeye başladı. Evin kilidini de yaptırıp ön kapıdan girip çıkmaya başlamıştı. Soran komşulara evin sahiplerinin uzaktan akrabası olduğunu söylüyordu.

Evi yaşanılacak duruma fazlasıyla getirmişti. Bahçedeki tulumbadan su çıkıyordu fakat elektriğe bir çözüm bulamamıştı.

Bir gün kapı çaldı. Yaklaşık altmış, altmış beş yaşlarında bir kadın kapının eşiğinin epey gerisinde evi inceliyordu. Asude kapıyı açtı.

“siz kimsiniz kızım? Dedi.

“ben Asude, buyurun teyzeciğim”

Kadının “akrabamız olduğunuzu söylemişsiniz” demesi üzerine Asude anında kıpkırmızı kesilivermişti ve çok müşkül durumda kaldığını bu eve sığındığını, kira verebileceğini söyledi.

Kadın uzun uzun Asudeye baktı. Bu ev yıkılmak üzere, kimler densin, kimin kimsen var mı? Diye sorması üzerine Asude uzun uzun anlattı kısacık hayatını. Kadın Asude daha söze başlamadan o hüzünlü gözlerinin içine bakar bakmaz karar vermişti ona sahip çıkmaya. Kadın Asudenin o zamana kadar sahip olamadığı ablası, kardeşi en yakın dostu oldu. Asudenin tüm akrabalarını buldular. Payasın en köklü ailelerinden birinin biricik kızlarının çocuğu olduğunu öğrendi. Babasıyla geldikleri zamanda yeni vefat eden dedesi neyi varsa bırakmış Asudeye. Babası bir çöp bile almamış bağışlamış hepsini kimsesizler vakfına.

Asıl şimdi bulmuştu Asude kaybettiklerini, çocukluğunu, sevdasını, coşkusunu, sevincini, yarım kalan gülücüklerini burada annesinin büyüdüğü bu evde, babası ile annesini o doğüstü aşkının başladığı bu masalsı topraklarda. Artık Asude bu vakıfta kendi gibi kimsesiz çocuklarla Uykudan önce dinlenen o en güzel masalın içinde yüreğinde eksiksiz sevda ile yaşamaktaydı.

Rumuz: LALELİ
GÜVERCİN

MOR SAÇAKLI AYNALAR

Yavuz sultan selim henüz on beşli yaşlarda körpe bir çocukken, bir gün ikindiüstü karabasanları yuvarlayarak dereleri tepeleri aşarak kılıç kuşam taliminden geçerek derin mi derin bir uyku sefasına geçti. Ama öyle bir uyku ki gök gürlerse, kıyamet taşları evreni topa tutsa uyanmayacak kadar derin ve haşindi uykusu. Etrafı püsküllü keçeden yapılmış şapkasını,mandanın sırt derisinden yapıp kırmızıya boyanmış sivri uçlu, azman canavarını andıran çizmesini çıkarıp başucuna bırakmış da öyle uyumuştı. Kaftanı öylece kalakalmıştı üzerinde, yazın sıcak iklimi Osmanlı'nın dört kola yayılmış topraklarında bulunan babası İkinci Bayezid'in çadırını kavurur dururdu. Güneş obaya, obadaki şah çadırına vurdukça Selim yanar, yandıkça kavrulur, iki dirhem bir çekirdek oluverirdi narince bedeni. Selim uykusunda arada bocalıyor, üzerine abanan karabasanları kovalıyordu. Sonra biranda rüyasını süsleyen birbirinden âlâ, birbirinden renkli meneviş benekli beş ayna gördü. Beşaynanın beşinin

etrafi mor menekşeler, mor saçaklı mendillerle, kadife örtülerle süslenmişti.

Selim uykusunda bir gerindi, pir gerindi. Kalktı yürüdü, Osmanlıyı geride bırakıp cengâver takımını kuşandı, kılıcının yalımını bile di de bile di. Kılıcı öyle bir keskinliğe ulaştı ki yere vursa yer yarılr, göğesavursa gök çıldırırdı. Yavuz Sultan Selim boyuna posuna, pılına pırtına bakmadan gözünü kararttı. Beş aynanın birincisinden geçiverdi boydan boya.

Bir memleket çıktı karşısına, öyle bir memleket ki kavurucu sıcaklığıyla delip geçti bedenini. Göz bebekleri ha aktı ha akacaktı. Boydan boya uzanan, boydan boya göğes tırmanan devasa bir yapıyla karşılaşınca şaşdı kaldı, dili lal oldu. Nasıl olur da bu denli büyük bir yapı insan gücüyle inşa edilebilir diye düşündü. Burası Mısır'ın ta kendisiydi. O gördüğü görkemli yapı da Mısır Piramitleriydi. Bükük piramit pek ilgisini çekti. İnsan olamaz bunu inşa eden, demekten kendini alıkoyamadı. Gözleri kamaştı, tek beden tek yürekti. Yoktu altında bir atı yahut yanında süvarileri. O anda gök yarıldı, bir ses işitti Selim.

"Sen ey Osmanlı torunu, ey padişah oğlu! Tez vakitte almalısın bu şehri, bu ülkeyi. Almalısın ki dünya dönsün, devran Türk'ün yurdu olsun."

Yavuz Sultan Selim bir düşündü pir düşündü. Kılıcını işlemeli kınından çekip çıkardı. Havaya savurdu, haşin rüzgâra tuttu. Önünde dağ gibi, kuş sürüsü misali duran mısır ordusunu tek hamlede yerle yeksan etti. Kendi hünerine inanmakta zorluk çekince tüm hüneri

kılıcına bağladı. Öptü kokladı ardından kılıcını kınına soktu. Artık mısır toprakları Osmanlı Devleti'nindi. İşte o zaman avarece mısır seferini kutlamaya gitti, Payas'a düştü yolu. Çünkü Payas'ı Payas yapan Mısır Seferiydi. Tabii o zamanlar Payas değişik adlarla anılıyordu. Baias, Bayyas, Bayas diye biliniyordu. Öyle şatafat abidesi yol güzergâhlarının yerinde boydan boyauzanan çarşı pazarlar, hamamlar vardı. Hanlar, kuleler, kaleler alıp başını gidiyordu.

Yavuz Sultan Selim'in epeyce karnı acıkmıştı. Ne de olsa daha bir saat önce tek bir kılıç darbesiyle dağı taşa, taşı küle döndürmüştü. Hakkıydı şöyle en afilisinden mezelerin şenlendirdiği yemek sofrasına kurulmak ama çaldığı her kapıdan kevgirle yaka paça, paldır küldür dışarı atıldı. “Aman Ağalar, aman paşalar yapmayın etmeyin buraların hepsi benim, Payas'da bu kadar rahat oturuyorsanız benim sayemde,” diyemedi tabii. Çünkü Mısır Seferindeki o yiğit cengâver Yavuz Sultan Selim'in yerini yeniyetme henüz bıyıkları terlememiş bir Selim aldı. Ayaklarında yırtık pırtık çarıkları, çarıklarından dışarıya fırlamış sağ ayağının başparmağı, çorabı boydan boya pörsümüş... Çorabı kâh yırtıldı kâh yırtılacak, değme ucu küçük bir iğne yeterliydi delip geçmeye. Üzerinde yama üstüne yama yemiş keçi kılından bir kazak, vücudunu kaştır durur. Ha uyuz oldu ha olacak. Bitleri peyderpey küt saçlarından dışarıya fırlayıp durur. Göbek deliğinin üzerindeki yırtık kendini hemencecik ele verir. Elbiselerinin her bir karışı sefaletin izini sürer durur. Bundandır kimsenin ona bakmayışı, bundandır kimseciklerin önünde el pençe divana durmayışı...

Yavuz Sultan Selim baktı olacak gibi değil, arkasına bakmadan çarşı Pazar Payas sokaklarında dolanıp durdu. Ama ne fayda biri de çıkıp

demez ki “ A oğlum, aç mısın açıkta mısın; ne gezersin avarece?”
Payas sokaklarını geçip karnı aç, sırtı pek bir başına tırmanır Amanos Dağları’na oradan haykırır rabbine:

“Ya Rabbim koma beni yalnız, koma beni aç; bu ayakları çarıksız, elbisesi pırtıklı, kafası kırık kuluna yardım elini uzat. Kuşat belimi, sok kılıcımı kınıma, yapamam böyle sersefil! Dönemem babamın obasına, Osmanlı Halkına karışamam. Sonra ne derim anama, Gülbahar Hatun’a?”

Çam ormanlarıyla ve makilerle kaplı Amanos Dağları’ndaki tepeler Selim’in sesine ses oldu. Sesi dört koldan yaylana yaylana yankılanıp göğe aydı. Hak Teâlâ duasını kabul buyurdu. Selim sesinin yankısından korktu. Nasıl da heybetli bir sesim varmış böyle, diye düşündü. Mısır Seferinden sonra piramitleri gördüğünden beri lal kesilmişti hâlbuki ama şimdi bülbül gibi şakıyor, dağ gibi haykırıyordu. Dilini damağını kontrol etti. Mutluydu, hiç

olmadığı kadar mutlu. Aç kalmasına aç kalmıştı ama bunun mükâfatı olarak dili çözülmüştüpatadak.

Bir karga gelip yamacındaki dala kondu, gak dedikçe gaklıyor, susmak nedir bilmiyordu. Bed bir haber tellalı kesilivermişti Selim'in açıklıktan dönüp duran küt saçlı dazlak kafasının etrafında. O karganın garip bir görünüşü vardı, Selim'in şu ana kadar babası II. Bayezid'in ülkesinde gördüğü hiçbir kargaya benzemiyordu. Cüssesi daha bir fil kadar, gagasıdaha uzun Nil Nehri kadar, ayakları devasa iki arşın kadar, sesi berbat cehennem çalkantısı kadar...

Karga gak dedikçe nerede aşına olduğu, cüsseleri tanıdık karga varsa o devasa karganın etrafında toplandı. Bir o yana bir bu yana uçuşup durdular Selim'in etrafında. Otuz karga bir araya gelince Koca, acayip bir mahlûku andıran Karga bu otuz kuşun arasına daldı. Etrafında bir halka kurdular. O koca gövdeli, uzun gagalı karga "gak" demeyi kesti bir süre. Bir o yana bir bu yana dolanıp durdu. Uçtu Selim'i kanatlarına aldı. Onu da halkanın içine dâhil etti. Karga Selim'in karşısına geçti. Selim hem durumun şokundan hem de korkusundan zangır zangır titremeye başladı.

"Bak kara oğlan!" dedi karga. "Bak da rabbine gönderdiğin duanın hikmetini gör. Sen artık anlı şanlı, dünyanın en büyük imparatorluğunun başkomutanı, padişahı olacaksın," dedi.

"Ama nasıl olur, ben henüz bu kutsal görev için yeterince büyük değilim ki. Üstelik bilgi ve kabiliyetim yeterli bir olgunluğa da erişmedi. Hem istemem taht maht, benim yalnızcakarnım aç. İsterim

iki tas ayran, bir kap dana büryan.” Artık dana büryan Yavuz Sultan Selim’in aklına nereden gelmişse...

“Hele laflara bak laflara, lafazan olmuşsun görmeyeli. Boyundan işlere gönül vermezsin de boyundan küçük işlere mi gönül verirsin? Seni baban gibi mert, atan gibi cengâver sanırdım.”

Kafasını hayır, yanıldın anlamında sağa sola salladı Selim. Başını önüne eğip boş kazan gibi kaynayıp değirmen taşı gibi sesler çıkaran midesini işaret etti.

Hiddetlendi karga, “Ne diye hak yaradan beni bu işe yaramaz, sersafil çocuğun yanına gönderdi? Bu mu bir cihan hâkimiyeti kuracak, Osmanlı topraklarına toprak, hazinesine hazine katacak?” diye yalpalanıp durdu, bir o yana bir bu yana. Sesindeki yılgın, baygın donukluğu gizleyemedi. O gün bugündür karga şakımaz oldu nağmeli, hoş. Kafasını koca

koca taşlarla ezse rahatlayamazdı, böyle bir çocuk için Kaf Dağı'nın ardından uçup geldiğine, boşuna onca süre kanat çırdığına içi yandı.

“Anka kuşuyum ben Anka!” diye böbürlendi karga. Bildi bileli kendini küllerinden yeniden var olan, Kaf Dağı'nın ardında yaşayan Anka kuşuyla kıyaslar, içten içe onu kıskanır ve kendini bir tek görmeyen gözlerin gördüğü Simurg(Anka) Kuşu diye tanıtır. Anka kuşu gibi bilgi ağacının dallarında yaşayıp akıllara gelebilecek her türlü bilgi ve donanıma sahip olduğunu iddia ederdi.

Koca gövdeli, Anka çakması Karga etrafına topladığı otuz kargaya emir verdi. “Bu çocuğun sırtını pek, karnını tok yapın,” diye. Kargalar hemen harekete geçti, dört bir yana uçtu. Kiminin gagasında bir kuş kurusu, kiminin bir fare kurusu, kiminin bir bitki yarması, kiminin de gagasında Payas'ın çarşı pazarından arakladığı bir don-atlet.

Selim fare kurusunu gördüğü anda midesi feryat figan etti. Kusar da kusar. Hâlbuki Mısır Seferinden beri kimse ona bir lokma ekmek dahi vermemişti. Payas'ı Osmanlı topraklarına kendisinin kattığını nasıl kanıtlayabilecekti ki bu sersefil haliyle. Amanos Dağları'ndan nasıl hak talep edecekti ki kimse inanmazdı tek başına onca insanı telef ettiğine.

“Bundan sonra tebdil (Kılık değiştirerek) gezeceksin Payas sokaklarında,” deyip uçtu gitti karga. Etrafına toplanan otuz kargadan oluşan sürü de uçup gitti ardından. Geriye koca kargadan bir tüy kaldı. Katran karası, uzunca bir tüy. Selim o tüyün içine girip uyudu. Uyku içre bir uykuya...

Selimin annesi Gülbahar Hatun çadıra girdi. Baktı ki oğlu bir güzel uyur. Ama kan ter içinde sayıklar durur. “Payas beni içine al, savur

buradan,” diye. Annesi dūşündü taşındı acep ođlu nereden bahsediyordu? Bir türlü aklına gelmez. Ođlunu uyandırmak için Selime yaklaştığında II. Bayezid seferden döner, “Aman hanım bırak uyusun yavrumuz, var gel yanıma otur, seni özledim,” der.

Bizim kara, sıska Selim o sırada uyku içre uykuya dalmıştır karakarganın tüyünde. Aç bir halde uyuduğundan mıdır nedir, rüya içre rüya görür. Yine mor saçaklı, kadife işlemeli beşayna önünde belirir. Birinci ayna kırık döküktür. Selim sersefil haliyle ikinci aynadan geçer. Aynalar da boy boy kırsadan uzuna doğru sıralanmıştır. İkinci aynadan girince bu kez kendini yeni kıyafetlerin içinde görür. Tamamen değişmiştir üzeri, hangi yılda olduğunu kestiremez ama tam da kurtuluş mücadelesinin verildiği yıllara denk gelmiştir Yavuz Sultan Selim.

Osmanlı çökmüş, imparatorluk dağılmış, Osmanlı buyruğundaki milletler tek tek isyanetmeye başlamış çoktan.

Selim'in hemen yamacında yorgunluktan bitap düşmüş Türk'ün askeri yatmaktadır. İskender 'una asker yollayan Payas bazı bazı düşman püskürtmesinden kaçıp buraya sığınmış. Cephane olarak burayı kullanmaktadırlar. Ama bundan ne tarihin haberi vardır ne de insanlığın.

Selim elini asker yeşili pantolonunun cebine atar. Bakar ki burada da sefalet var ama nedense gururlu bir sefalet. Çünkü Osmanlı askeridir yanında uyuyan mazinin kör sancısını anımsamaz. Kendini içinde bulunduğu zamanın bir ferdiymiş gibi hisseder. Hemen yamacında duran sırt çantasını kurcalar, açlık sinyalleri veren midesini daha fazla yormadan asker yeşili sırt çantasından bir konserve kutusu çıkartır. Afiyetle kumanyasını kaşıklarken solyamacındaki asker uyanır. “Bıro bana da bırak emi, o son yemeğimizdir,” der. Selimin lokmaları boğazına dizilir; gül gül, boncuk boncuk. Elindeki kumanyayı kenara bırakır, neredeyse yarılacağı karabuğdaydan yapılmış ekmeğin somununu da geri yerine bırakıp kurumaması için üzerini örter. Yorgun askerleri uyandırmadan Damlataş Mağarası'ndan - Payas İlçesinin Sincan Mahallesiinde, İlçeye neredeyse on beş kilometre uzaklıkta olan bu mağara 2004-2005 yıllarında keşfedilmiştir- çıkıp şehre iner. Tabelada yazan Payas ismine takılır gözü. O an hatırlar bir önceki rüyayı. Mor saçaklı beş aynayı, uykuya daldığı çadırı, annesinin menevişli yüzünü, babasının huyunu...

Ben neler yaşıyorum böyle diyemeden iki Fransız askeri onu arkadan yaka paça yaralar. Yere yığılır kanlar içindeki bedeni. Payas tabelasının hemen ilerisinde denize sıfır noktasında hır gür sesleri duyan Fransız askerleri onu öylece bırakıp gider. Selim ayağa kalkıp Yalpalaya yalpalaya gözden ırak bir yere gizlenir. Saklandığı yer Kudüs'ü fethetmek için toplanan Haçlı ordusunun Anadolu'da inşa ettirdiği ilk askeri yapı olma özelliğini taşıyan, Payas ilçesinin mihenk taşı hatta göz bebeği olarak görülen dolayısıyla Cenevizliler'in yapımını üstlendiği İskender'un kalesidir (Payas Kalesi). Yürüyüp Meryem Ana çeşmesine kadar gider. Meryem Ana suyunun şifalı olduğuna inanır. Kana kana su içip kanlar içinde kalan üstünü başını temizler. Kimseye görünmeden Sokullu çarşısına dalar. Esnafların çoğu ülkenin işgal altında olmasından ötürü kepenkleri indirmiştir. Hemen bir esnaf bulup cebindeki beş kuruşla yalvar yakar üzerine kırçılı bir hırka alır. Kafasına da onun Türk mü yahut Fransız mı, İngiliz mi olduğunu gizleyen bir bere takar. Payas Kalesi'nin burçlarından birine çıkıp eline silahını alır ve ülke kurtuluş mücadelesi verdiği süre boyunca orada aç susuz

çarpışır ta ki itilaf devletlerinin kör bir kurşununa hedef olana değin. Kanlar içindeki kırçillı hırkasına sarılıp ebede uzanan sonsuzluk uykusuna dalar. Uyku içre uykunun üçüncü safhasına geçer.

Yine karşısında mor saçaklı, mor işlemeli kadife dantelli aynalar çıkar boydan boya ama ikisi paramparçadır. Kanlar içindeki bedenini sürükleyerek üçüncü aynadan içeriye dalıverir.

“Aman ya rabbim bu da ne?” diye haykırır. Üzerinde ne en ufak bir kandamlası ne de sefaletin izi vardır. Tam da Sultan Süleyman’ın Muhteşem yüzyılına denk gelir. Burada Pargalı İbrahim Paşa – Kanuni Sultan Süleyman’ın sadrazamı- kılığında Hatice Sultan’a körkütük âşık, hâli hatırı yerinde Sultan Süleyman’ın en sevdiği dostudur. Günler günleri kovalar Selim tebdil gezdiği yeni kılığındaki Pargalı İbrahim Paşa olarak Hatice Sultan’a olan aşkını itiraf eder. Tabii Hatice Sultan’ın o narin kalbi de ona karşı boş değildir. Aşk çoktan ikisini de avucuna almıştır. Bir gün Kanuni Sultan Süleyman onu görev icabı Payas’a yollar. Bakar ki orada heybetli bir adam Payas’ın müsait, boş bir arazisinde bir ileri bir geri gidip gelmektedir. Anlaşılan bu heybetli adam bir karar verme aşamasında, diye düşünür. Adama yaklaşır ben Yavuz Sultan Selim diyecek oldu ki aklına rolünün değiştiği gelir. “Ben Pargalı İbrahim Paşa buraları denetlemeye geldim,” der. Karşısındaki heybetli adam bir kaşını kaldırıp “Ben de Mimar Sinan,” der. Mimar Sinan adını duyan Selim yani Pargalı İbrahim Paşa saygıda kusur etmez bu bilge adama. Çünkü adamın yapıtlarının ününün Osmanlının dört bir yanına yayıldığını duymayan yoktur. Böyle bir dehâya saygı etmemek elde değildir. İsterse sadrazam yahut padişah ol. El pençe

divana durmak değildi bu saygı, içten içe bir gıpta... Çünkü bilgelikle, akılla yapılan hünere gıpta etmemek hiçbir insanoğlunun harcı değildir.

Hele de Mimar Sinan'ın Mihrimah'a olan aşk dedikodularının haremde nasıl tozzerreleri halinde yayıldığını bilmiyor değildi Pargalı İbrahim Paşa kılığındaki Selim. “Demek sensin o âşık, o kaçık?” der. Mimar Sinan tınlamaz onu.

Mimar Sinan ses vermeyince bu kez Pargalı İbrahim Paşa hiddetlenir “Sana emrediyorum, bu güzel memlekete bir cami bir de külliye yaptırır.” Bir anda kendisinin artık İbrahim sadrazam değil de Sokullu Mehmet Paşa olduğunu düşünür. Ne ara bu kadar tebdil gezer olmuştu. Ne zamandan beri bu kadar hızlı değişiyordu kendisi dahi anlamlandıramıyordu bu durumu.

Mimar Sinan Karşısındakini artık Sokullu(Sokollu) Mehmet Paşa belledi. Ve emir verdi o da altındaki onca işçiye, zaman kaybetmeden başladı inşaat. Günler aylar sonra Selim gitti, geldi İbrahim Sadrazam, İbrahim Sadrazam gitti geldi Sokullu Mehmet paşa. Ve yükseldi Payas sokaklarında Sokollu Mehmet Paşa külliyesi, donatıldı bahçesi bir güzel laleler, güller gülistanlarla. Sokullu Mehmet Paşa gururla döndü Kanuni Sultan Süleyman'ın yanına ama artık İbrahim Sadrazam olarak. Böbürlendi gittikçe, Hatice Sultan'la evlendi. Boy boy çocukları oldu. Aldı çocuklarını giderken Kanuni Sultan Süleyman kesti yolunu emir verdi, “İbrahim Sadrazam'ın kellesini alın” diye. Hemen çocuklarını orada bırakıp kaçtı gitti Payas'a orada tebdil eyledi Sokullu Mehmet Paşa'ya. Yavuz Sultan Selim baktı ki bu tebdil gezmek pek acayip her nereye gitse farklı bir şahsiyete bürünür oldu. Nerede kimin sözü geçerse o oldu.

Mimar Sinan'ın zekâsıyla yüreğini birleştirdiği Sokollu Mehmet Paşa külliyesine girdi. Külliyenin namazgâhına geçti. İmam yahut müezzin ortalarda yoktu, Halk da namaz vakitleri olmadığı için yoktu, tenhaydı ortalık. Selim hemen mihraba geçti. İmamın cübbesini giyindi, namaza durdu. Kıyama geçmeden secdeye vardı. Derin mi derin bir uykuya daldı. Yine mor saçaklı aynalar boy boy dizildi karşısına üçü paramparça dördüncüsüne girdi cübbesiyle bir anda içerisinden kot pantolonla çıkıverdi. O artık Payas'ın adı sanı bilinmeyen popüler yazarıydı. Kem gözlerden uzak kalmayı dilemişti. Korkardı nazara gelmekten, ona haset eden diğer yazarların hışmına uğramaktan. Haksız da sayılmazdı tabii, kim kıskanmazdı öyle popüler ama gizemli bir yazarı. Üstelik Ahmet Mithat Efendi'yi aratmıyordu. İki ayı bitmez

yeni bir roman sürerdi piyasaya, sanki tüm yayınevleri onun için çalışıyordu. Yine de onu gören bilen bir tek kul yoktu. Çünkü Yavuz Sultan Selim burada da tebdil gezerdi. Kılık değiştirirdi. Hem ona göre kısacık ömrü hayatında tek bir kişilikte kalmak tek bir surata bürünmek avareceydi. Sıkıcıydı zaar.

Üzerinde kot pantolon, kulağında küpe, ağzında sakız tebdil etmişti. Tebdil geziyordu. Kimse onun satış rekorları kıran kitapların yazarı olduğunu bilmesini istemiyordu. O yüzden her gün farklı giyinir, farklı bir kişiliğe ve imaja bürünürdü. Yavuz Sultan Selim burada isimsiz kalmıştı. Rumuzu, “Kafadan Sıyrık”tı. Hangi imaja bürünürse bürünsün kafadan kontak gibi davranır, hayatın tadını bir de akli yitiklerin yaşadığı şekilde tozpembe görmek isterdi. Hakkıydı tabii... Herkesin hakkıydı.

Burada Cin kulesine çıkıp oradaki Seyir Kafe’de sürekli oturduğu bir yer vardı. Oturduğu yerden rahatlıkla Payas sahilini, denizini, limanını, balıkçı teknelerini, neşeyle

geçip giden insanların izleme imkânı bulur bu sayede yazılarını bol ilham eşliğinde, kuşların cıvıltıları arasında kaleme alırdı. Yine aynı saatlerde ikindiüstü farklı bir imaj ve suratla gelip kafedeki yerini aldı. Yavuz Sultan Selim modern bir çağda olduğunun farkındaydı, yoktu üstünde kaftanı yahut abası. Ama nedense buranın has müdavimlerindendi ilk kurulduğu günden beri. Ne de olsa mor saçaklı aynaları vardı, ona devr-i âlem yaptıran. Payas'ın birçok asır ve insanına şahitlik etmesini sağlayan... Belki de bundandı kaleminin bu kadar güçlü ve yetkin olması.

Elinde tuttuğu çantasını hemen yamacındaki sandalyeye bıraktı. Yine yalnız yine yapayalnızdı. Çantasından kar beyazı rengindeki dizüstü bilgisayarını çıkarıp masaya bıraktı. Uç numaralı bağa gözlüğünü takarken kimsenin ona bakıp bakmadığını kontrol etti. Zaten Seyir Kafesi her zamanki gibi o saatlerde pek tenhaydı, pek sessiz. Bundan ötürü bu saatlerde gelirdi buraya. Tenhalıktan dem alarak yönünü denize döndü, deniz sessiz ve durgundu. Hiçbir dalga görünmüyordu yüzeyinde, belli ki yaz aylarında olmalarından mı neydi deniz de hummalı bir uykuya geçmişti. Arada hummanın etkisinden midir nedir, uyanıp arada uykuya dalan.

“Güzel güzel her şey tam da istediğim gibi,” diye düşündü Yavuz Sultan Selim. Şimdiromanına kaldığı yerden devam edebilirdi ama ansızın karşı masaya gelip oturan, üstelik yönünü Selim'e dönen Çivit mavisini giyimli yapayalnız kız olmasaydı. Kız boydan boya Çivit mavisine boyanmıştı sanki. Çivit mavisiydi tokası, belki de ruhu.

Kız kolundaki çivit mavisi çantasını çıkarıp masaya bıraktı, çantasının zincirini hafifçearalayıp içinden kapağı çivit mavisi renginde bir roman çıkardı. Yüz beşinci sayfada kalmıştı, ayracını kenara bırakıp deniz gözlerini çivit mavisi kitabın denize bakan yamacına çevirdi ve tüm dünyadan bağlantısını kesmiş bir hissiyatla okumaya koyuldu. Arada dudakları kıpırdıyordu. Bazen de kıpırtısız okuyordu çivit mavisi kitabı. Sanki kitabı kitap yapan çığırkan rengiydi ha bir de Kafadan Sıyrık yazarı.

Selim kızın dudakları kıpırdadıkça hangi cümlede kaldığını kestirmeye çalışıyordu. Çünkü kızın elindeki kitap onun son çıkan romanıydı. Tam da oturduğu yerde son noktayı koymuştu henüz bir ay önce yayınlanan çivit mavisi kitabına. Dikkati dağıldı, çayı soğudu, martı omzuna pisledi ama onun bunların hiçbirinden haberi yoktu. Öyle dalmıştı ki kızın dudaklarını okumaya, hangi cümlede, sayfada olduğunu kestirmeye. Merak ediyordu işte, henüz bir ay önce iştihakla yazdığı çivit mavisi romanı başkasının gözünden, dudağından

nasıl görünüyordu. Okuyucuları hece hece mi okuyordu romanlarını yoksa yudum yudummu?

Garsonun “Pardon ne alırsınız hanımefendi?” demesiyle irkildi kadın. İrkildi Selim. Sanki o anda kızla aynı düşünceleri, aynı duyguları, aynı atmosferi soluyordu. Utanmasa aynı bedende tek kişi olduklarına kanaat getirecekti. O denli dalmıştı kızın kıpırtılı kıpırtısız dudaklarına.

“Bir çay lütfen!” dedi kadın.

“Hemen efendim,” dedi fötr şapkalı garson.

Çay deyince Selim’in akli melekeleri geri geldi. Önündeki çaya baktı bir de kıza bir dedenize. Her şey birden soğumuştı. Çay da kız da deniz de. Canı sıkıldı, içmek istemedi çayı, yazmak istemedi romanı. Ayağa kalktı, toparlandı. Bilgisayarı çantasına yerleştirip bağa gözlüğünün yerine güneş gözlüğünü taktı. Tam yürüyüp gidecekti ki kızın olduğu masaya kaydı gözleri. Kız ortalıkta yoktu. Lavaboya mı gitti acaba, diye düşündü. Ne ara gözden kaybolmuştu, kalkıp gitmiş miydi yoksa anlayamamıştı.

Selim, kızın lavabodan gelmesini beklemeye durdu. Baktı ki az sonra garson elinde çayla geldi. Kızın masasına bıraktı. Ama saatlerce beklemesine rağmen çivit mavisi giyimli kız gelmedi. Kızın çayı soğudu, deniz soğudu. Selim’in canı daha da sıkıldı. Kızın masasına doğru yürüdü. Çünkü kız kitabını masada bırakmıştı. Belki de unutmuştu. Ulu orta yerde romanını bırakmak istemedi. Terk edilmiş gibi hissetti. Romanı alıp sayfalarını araladı. Kız çivit rengindeki

kalemle bazı bazı cümlelerin altını çizmişti. Hoş cümlelerdi bunlar, insanın yüreğine hitap eden cinsten. Sayfaları evirip çevirdikçe Selim'in ruhunu tarifsiz bir heyecan kapladı, sanki kendi kitabını ilk kez eline alıyormuş gibi hissetti. O artık bir yazar değildi, okuyucuydu.

Bir anda gözleri buğulandı, yüreği duruldu. İşte oradaydı bizim "Kafadan Sıyrık" lakaplı yazarı sarsan cümle.

"Ne tebdil gezer durursun âlemde? Bilmez misin ki göremeyen gözler seni görür.

Duyamayan kalpler seni duyar. İşitmeyen kulaklar seni işitir."

Selim, çivit mavisini kitabı çantasına sokuşturup alelacele kendini ele vermiş bir hırsız gibi kaçtı gitti. Çıkarken de masaya hem kızın hem de kendi çayının ücretini bıraktı. Kızın masasına da "Gelirsen bir gün, bulursun beni Dua Kubbesi'nin önünde" diye karaladı. Hızla

çekip gitti. Günlerce avarece dolaştı, bilinmek canını sıkıyor, ruhunu daraltıyordu. Bilinmek bir urgandı şimdi boynunda. Semirmiş, yağlı bir urgan. Biri iskemleyi kaydırsa hemencecik idam sehpasında asılı kalırdı. Yazamaz, çizemez olmuştu. Büyü bozulmuştu işte çoktan. Sır sır olmaktan çıkmıştı.

Selim'in kalbi hiçbir mor saçaklı aynada bu denli sıkışmamıştı. Üstelik ikinci aynada, Payas uğruna şehit olmasına rağmen... Ama şimdi farklı bir duygunun kapıları zorluyordu yüreğini. Bilinmek, yok olmaktı onun için. Evin ortanca çocuğuydu, annesi Fadime Hanım bile oğlunun yazarçizer olduğunu bilmiyordu. Ama anneydi işte, hissediyordu bir şeyler olduğunu. Tazecik oğlunun ondan bir şeyler saklayadurduğunu. "Ama mühim değil," derdi. "O elbet günü gelince anasına açacaktır yüreğini, sırrını."

Günler günleri kovaladı, temmuz da bitip tükenmişti. Zaman ağır aksak, aheste revan yürüyüp gitmişti. Lakin kızıdan en ufak bir haber yoktu. Her gün kıza yazdığı notta belirttiği saatte Taş Köprüye gider, köprünün ortasında elinde beyaz bir gülle dikilir dururdu melül melül. Geleni gideni umursamadan... Günler aylar sonra Deli Dumrul'a çıktı adı. Lakin geçenden otuz akçe, geçmeyenden döve döve kırk akçe almaya yanaşmazdı. Onun tek derdi, göremeyen gözlerin gördüğü çivit mavisi giyimli kızdı.

Her gün Taş Köprü'de akşamladıktan sonra sahil yoluna geçerdi. Türk Yurdu Parkı'ndaki yürüyüş parkurunda bir ileri bir yeri gider gelirdi. Gün geçtikçe sakalları ağardı. Yaşı başını aldı ya da öyle sandı. Hızla yaşlanıyordu, yaşlıları genç kalırken. Annesi ve babasını hekim

hekim gezdirdi ama ne fayda derdine çare, yüreğine şifalı bir merhem bulan olmadı.

Bir gün yine avarece dolanıp da yolu Sarı Selim Camisi'ne düşünce baktı ki çocuklar toplaşmış 350 yıllık tarihi zeytin ağacını taşlamaktalar. Önce durup dikkat kesilmiş çocuklara, sonra bakmış ki her taş darbesi ağaca zarar vermekte hemen olaya müdahale etmiş. Yirmiye yakın körpecik kızlı erkekli çocuğu kışkırlamış oradan.

Bu çocuklar da ne acayip mahlûklar, diye geçirmiş içinden. “Acayip olan çocuklar değil, sensin Kafası Sıyrık,” demiş gökten bir ses.

Donakalmış Selim. Etrafına bakınmış, durmuş. “Rabbim bu ses senden mi geldi?”

demiş.

Sonra rabbine soru sormakla hata ettiğini anlayıp tövbeler düzmüş Sarı Selim Camisi'nin önünde.

Zeytin ağacının dibine çöküvermiş Selim. Kafasını eğdiği, kara kara düşünmeye koyulduğu sırada gökten bir kitap düşmüş kafasına.

“Of bu da neyin nesiydi?” diyerek kafasını tutmuş. Bakmış ki en son yazdığı çivit mavisi rengindeki kitabı şıpır şıpır üzerine akmakta.

Şaşmış kalmış.

Kafasını tam yukarıya kaldırdı ki daha önceden yazdığı onca kitap hurra üzerine yığılmış gökten değil ağaçtan. O an anlamış çocukların neden ağacı taşılayıp durduklarını. Seyir Kafede gördüğü, sırrını bilen kız tam da tepesinde duruyordu. Selim'in şu ana kadar yazdığı tüm romanları üzerine yağdırmıştı.

Kız olduğu yerde sıyrılmakta, Selim hiddetleneceği yere pek sevinir kızı gördüğüne. Kafasının acısını unuttur gider. Kıza erişmek için ağacı tırmanır durur o tırmandıkça kız daha da ağacın tepesine doğru tırmanır. Bir türlü ağacın sonu gelmek bilmez. Tam kızın ayağını yakalayıp da kendine doğru çekince rap diye yere düştü ikisi. İşte orada başlar aşkın en güzel halesi.

Selim günden güne gençliğine döner, akları karaya, dertleri noktaya dönüşür. Kızın adı Gülfem. Adı gibi kendi de gül yanaklı, al dudaklı. Bir gün değişik kılıklara girip bir düğüne katılırlar. Orada bilmedikleri telden çalan halaylara eşlik edip güler oynarlar. Payas'ın meşhur “yüzük çorbası”nı yudumlarlar. Artık ayrılık vakti gelince herkes evinin yolunu tutar. Gülfem yarın erkenden Sincan köyüne gidecek, bir süre

orada kalacaktır. Selim bu durumu bildiği için, Gülfem'den uzak kalacağı her gün için ne kadar üzüleceğini hesap ede ede evine varır.

Ev ahalisi çoktan uyumuş olur. Selim evin bahçesinde “Bezirgân” adını verdiği kedisini severken bir karartı gözüne çarpar. Bir bakar ki bu karartı daha önce rüyasında gördüğü Koca Gövdeli Karga'nın tüyünün aynısıdır. İşte o an hakikatler bir bir peyda olur. Anlar ki yaşadığı her şey rüyadır. Döner bakar ki ne ev vardır ortada ne de Gülfem. Her şey tatlı bir anı olarak yaşanmış ve bitmiştir. Yüreği öyle yanar ki daha fazla dayanamayıp Koca Karganın tüyüne sarınıp

“Ya Rab, yok et bu kulunu!” diye niyazda bulunur. O anda mor saçaklı aynalar kırsadan uzuna, kırıktan sağlama doğru karşısında dizilir. İlk dördü paramparçadır. Ama dördüncü aynanın rengi gökkuşağı rengindedir. Hayatın tüm tonlarını içermektedir. Gülfem'i

görmek, ona kavuşmak umuduyla kırık olan dördüncü aynadan girmeye çalışır ama her seferinde ayna onu geri teper. Selim inadından vazgeçmez ısrarla aynaya girmeye çalışınca bukez ayna ona ardındakileri görünür kılar. Bir bakar ki Gülfem karşısında al yazmasıyla, al fistanıyla durmakta.

Gülfem ona ta uzaktan adım adım gelmektedir. Gülfem yaklaştıkça heyecanlanır, aynayı delip geçmek ona daha erken kavuşmak ister ama ne fayda. Gülfem biraz daha yaklaşır biraz daha derken birden yok olur. Küle dönüşüp göğe ayar. Selim'in yüreği delinir adeta. Feryat figan mor saçaklı aynalara sarınır. Bu acıya daha fazla katlanamayacağını bildiği için beşinci ve son aynadan geçer.

Beşinci aynadan geçince artık bambaşka bir kişiliktir. Gülfem'in G'sini dahi hatırlamaz. Selim burada bir tarih öğretmenidir. İşinde gücünde bir adamdır.

“Evet, arkadaşlar, eğer biz bugün Payas'ın ilçe olmasının onuncu yıl dönümünü kutlayabiliyorsak hepsi Yavuz Sultan Selim'in Mısır Sefer'i sayesinde. Kurtuluş Savaşındaülke ağır bir bom bandırmana tutulmuş, halk Kuvayı Milliye adı altında örgütlenmiştir. Ruhu şad olsun, kabrinde rahat uyusun atamız Mustafa Kemal Atatürk, Hatay milli sınırlar dışında kalınca Ortadoğu ve Suriye'yle Anadolu'yu birbirine bağladığı için Payas'ı az da olsa elde tutmak için bir süre Adana'nın bünyesine bağlamıştır. Ta ki Hatay ana vatana katılana değin.”der.

Selim burada geriye dönebilseydi Yavuz Sultan Selime, nice Osmanlı padişahına, Osmanlı halkına, Kurtuluş Savaşında mücadele veren onca

Türk askerine, Mustafa Kemal Atatürk'e sonsuz minnetlerini sunardı. Yine de sundu. Minnettardı onlara. Eğer şimdi Payas sokaklarında eşi, dostu, akrabasıyla rahatça dolaşabiliyor, Payas'ın yöresel lezzetlerine midesini eşlik edebiliyorsa nice gelmiş geçmiş büyük insanlar sayesindeydi.

“Yarın Payas ilçemizi daha yakından tanımak için bir gezi düzenleyeceğiz sınıfça, katılmak isteyenler velisine dağıtacağım dilekçeleri imzalatsın lütfen”

Öğrenciler Selim öğretmenin gezi açıklamasına çok sevinirler.

Tüm gezi hazırlıkları yapılır, çocuklar velilerine imzaları attırır. Güzel, tadında bir gezi olacaktır. Çocuklar tıkış tıkış gezi otobüsüne doluşurken neşeyle şarkılar söyleyip oyunlar oynarlar. Arabada şarkıların, oyun havalarının sesi dinmez. Bazen bazen Selim hocalarına tezahüratlarda bulunup onu alkışa tutarlar. İlk istikametleri Sincan Köyü ve

ayllarıydı. Kahvaltılarını Sincan Yaylası'nda evden getirdikleri yemeklerle yaptıktan sonra ardından Sincan köyünü gezip Tarihi Taş Köprü'ye, Gök Göl'e, Payas Çayı'na, Payas Kalesi'ne, Çınarlık- Halil Paşa Camisi'ne uğrarlar. Öğrenciler bu muhabbet ve eğlence dolu gezide sonlara doğru çok yorulurlar. Şimdi tek dertleri akşam eve gidince anne, babalarına gördükleri güzellikleri anlatmaktır. En son sahilde balık ekmek yiyip evlerine, ebeveynlerine teslim edilirler tek tek. Selim hoca tüm öğrencileri ailelerine teslim ettikten sonra hususi arabasına binip Asri Mezarlığa gider. Orada geçen sene kaybettiği anne ve babasının mezarını ziyaret edecektir. Elinde bir gül demeti vardır, onu mezarlığın üzerine bırakınca gözüne bir şey çarpar, koca karganın uzun tüyünü andıran bir tüy ama bu kez tüy kapkara değil kıpkırmızıdır. Tüye elini attığında altından simsiyah bir yılan fişlar. Selim dehşetle geriye teper. Gerisin geri arabasına doğru tabanları yağlar. Arabasına vardığında nefes nefese kalmıştır. Yılan gövdesini sürüyerek, kuyruğunu arada durup havaya kaldırarak tıslar Selim'in ardından. Selim arabasına vardığında bir elini arabasına dayayıp hafif çömelerek kalbini tutar. Neredeyse nefessizlikten ölüp gidecektir. Daha önce korkuyu hiç bu denli şiddetli hissetmemiştir. Çünkü gördüğü engerek yılanı hem iki kafalıdır hem de bu kafalardan biri annesine biri de babasına aittir.

Nefes kontrolünü sağladıktan sonra arabasının ön kapısını açıp direksiyona geçer. Yılan ortalıkta görünmez. Tam pedala basıp da arabasını gazlayacağı sırada iki kafalı, kalın boyunlu engerek yılanı arabanın ön camına atlar. Camı kırıp arabanın içine sızar. Selim'in boynuna dolanır. Yılanın boyu öyle uzundur ki sanki dolandıkça daha

da uzar Selim'in kollarını oradan da ayaklarını dahi dolayacak kadar uzar da uzar. Selim anlar ki, artık kaçıışı yok bu işin gözlerini kapatıp o anda sadece bu kısa sürede yaşadığı onca badireyi yokmuş gibi, hiç yaşanmamış gibi algılamaya çalışır. Yılan önce boynunu ısırır ardından yüreğini sonra da dudağını ve bir anda çözülüp Selim'in yan koltuğunda bağdaş kurar. Ne vardı ki Selim ısırıkları hissetmez bile.

Selim ansızın bir rahatlama hissedince gözlerini hafifçe aralar. İşte oradadır o dilruba,o mahperi, biricik sevdiceği, aynalar boyunca değişmeyen tek gerçeği, Gülfem'i oradadır. Hemen yamacında, tatlı tatlı gülümser Selim'e. İnanamaz Selim gözlerine, kırpıştırıp durur ha bire çikolata karası gözlerini. Her şeyin su gibi bir hayalin kıskacından geçmesinden o kadar yorulmuştur ki her şey uçup gidecekmiş hissine kapıldığı gibi birazdan Gülfem'in de yok olacağından korkar.

Dokunmaz sarılmaz ona. Ama Gülfem bundan hiç gocunmaz aksine o da hakikatlerin farkındadır dokunsa dağılacak, yok olacaktı. Yol boyunca hiç konuşmazlar.

Selim arabayı usul usul karanlığa sürdü. Yolda bacası üç vardiya tüten İsdemir Fabrikalarının dumanı tütüyordu. Çarkları dönüyordu. İnsanlar uyuyordu, şehir susuyordu. Biz susuyorduk. Payas Çayı ise tüm bu uysallığa inat gürül gürül akıyordu. Belki daha önce aldığı canların feryadıydı bu belki de kavuşamayan, çayın serin sularına mektuplarını salan sevdalıların.

Payas Çayı'nın bu feryadı dile gelse çok şey anlatacaktı belli ki, tarihin küflü mazisini, Payas'ın ruhunda yapılan onca savaşı haykıracaktı.

Belki de içten içe isyan edecekti tarihin küflü mazisini, Payas'ın ruhunda yapılan oncasavaşı haykıracak, içten içe isyan edecekti kendisinden yitip giden yolu Payas'dan geçip de hacca giden hacıların ayak izlerine artık neden rastlamadığına...

Yol bitmiyordu, ne Selim nereye gittiklerinin farkındaydı ne de Gülfem. Tam da karşılığında Makedonya Kral'ı Büyük İskender karargâhını kurmuş pusuya yatmıştı. Kendisini alt etmeye gelen siyasi ve askeri yönden çok güçlü olan Pers Kralı Dara'yı bekliyordu. İskender'in amacı belliydi. Hocası ünlü filozof Aristo'dan aldığı eski yunan kültürünü yansıtan "Helenizm"i dünyaya yaymaktı. O yüzden kendinden emin ve metindi. Dara'nın karşısına kaç askerle geleceği mühim değildi. O anda Selim Gülfem'in gözlerinde mor saçaklı aynaların birincisini gördü. Mısır Sefer'inde nasıl cengâverce savaştığı geçti gözünün kıyısından. İskender'e tezahüratlar yaparak geçip gitti yanından. Epeyce gitmişti ki Zafer naraları yükseldi arkasından, anlar ki Büyük İskender kendi gibi yiğit davranıp alt etmiştir Pers Kralını.

Cin Kulesi'ne vardıkları zaman, kule kafasını üç yüz altmış derece dönüp etrafını kolaçan etti. İlk yapıldığı zamanki görevini yerine getiriyordu belli ki. Liman güvenliydi, insanlar uyuyordu, yaklaşan bir tehlike yoktu. Cin Kulesi görevini ifa etmiş olmanın mutluluğuyla Selim ve Gülfem'e göz kırptı. Onlara sevda köprüsü olduğu zamanı anımsamış olmalıydı. Gülfem çivit mavisi kitabın içinde kaybolurken Selim dalıp gitmişti Gülfem'in kıpırtılı, kıpırtısız dudağında. Ezberlemişti ne de olsa kendi kitabının her bir cümlesini, klavye kahramanlığı değildi onunkisi, bir aşkı kelimeleri ardı sıra ipe dizmek. Hoş nağmelerle doldurmak...

Mevsim yazdı, incirler olgunlaşmış, üzümler dolgunlaşmıştı. Narenciye ağaçları son baharı bekliyordu. Balıkçı tekneleri fenerlerini söndürmüştü, derin bir uykuya geçmişlerdi ne

de olsa inanıyorlardı ki Cin Kulesi onları her tarafı görebilme “360” derecelik görme açısıyla yirmi dört gözetleyecekti.

Selim gözlerini kırptı Gülfem’e onunla bir ömür yok olmaması pahasına konuşmayacağına. Gülfem halinden memnundu, kitaplarını talim ettiği, gönlünü mengenenin ucuna asıp teslim ettiği bu adamın yanında kalmaktı tek derdi, çabası. Harıl harıl okuduğu, heryeni kitabı çıktığında heyecanlandığı şah eserlerin kime ait olduğunu öğrenmek için çektiği zahmetleri hatırladı. Bulmuştu ya Selim’i, görmeyen gözlerin gördüğü o yazarı gam değildi. Konuşmamaya da razıydı.

O gece bitmedi, Selim arabayı sürdü, Gülfem etrafı seyre daldı. Sevdaları bir ömür Payas’ın ruhunda yaşadı. Kimisi habersiz gelip üzerinden geçti, kimisi fark etti de inandıramadı. Ama Selim ve Gülfem hep Cin Kulesinin Seyir Kafesi’nde oturmaya, her gün yeni baştan başka gönüllerde tanışmaya, âşık olup sevdaya sarmalanmaya devam ettiler. Kişiler değişti, sevdaları değişmedi. Aynalar değişti, onlar gitmedi.

“Oğlum, oğlum hadi uyan baban seferden

döndü,”Selim’e seslenen Gülbahar

Hatun’du.

RUMUZ: KALENDER

PAYAS'A RİCAT

Nenemin komşusundan bir telefon almış babam. Zehra Teyze. Altını çize çize tembih etmiş: "Annenin durumu iyi değil Cevdet. Biriniz yanına gelsin ya da onu yanınıza alın". "Annem ölür de Payas'tan ayrılmaz" diyor babam sıkıntıyla püfleyerek. Sonra elindeki çubuğu alçının altına sokup delirmiş gibi bacağını kaşıyor. "Bu ananın temizlik hastalığı bir gün beni öldürecek oğlum, ama ne zaman?" diye diye az kaldı gerçekten annemin temizlik hastalığından ölüyordu babam. Banyoda ani bir kayış ve birkaç kırık.

"Ben Payas'ın sıcağını çekemem oğlum, hem babana kim bakacak" diyor annem ince ince göndermeli. Eskiden de nenemle anlaşamazlardı zaten. Nenem "Konyalı gelin" diyip susardı arada. Dedem rahmetli hemen gözlüğünün üzerinden bir ihtar bakışıyla uyarırdı onu. Konyalı gelin Payas'ın sıcağına alışamadı. "Zehra'nın gül gibi kızını istemedi bizimki. Okumuş ya illa okumuş olacak. Bu okullarda ne okuyorlar Fahri kuzum? Ne okuyorlar da çıktıkları yumurtaları beğenmiyorlar bunlar?" "Bilmiyorum nene" diyorum okumuş olmanın mahcubiyetiyle.

"Vaziyet ciddi olmasa Zehra Teyze aramaz" diyor babam gözlerimin içine bakarak. Birkaç gün sonra Sedat'la gitmeyi planladığımız Bosna gezisini düşünüyorum Payas'a gitmem gerektiğini bile bile. Goncagül'ü göndersek beceremez. Daha liseye yeni geçti. Babam "Onun akıllı bir karış havada" diyerek işi garantiye alıyor. Kaç senedir gitmiyorum Payas'a? Beş mi, yedi mi? Otobüsün camından Konya Ovası'nı seyrederken düşünüyorum. Hayatımın en mutlu Payas'ı çocukluğumun yemiş bahçelerinden gelip kalbime oturuyor birden bire. Altı yıl. Altı yıl olmuş Payas'a gitmeyeli. On yaşındayken babamın tayiniyle ayrıldığım şehire artık bayramlarda da gitmez olmuşum. En son dedemin cenazesi. Sanki doğduğum şehre değil çocukluğuma geri dönüyor. İçimi hiç ummadığım tatlı bir hüznü kaplıyor. Eski arkadaşlar geliyor hatırıma: Necati, Ahmed, Sünger Selim... Yemiş bahçesi hırsızlıkları, futbol maçları, akşam yaramazlıkları...

Bahçenin tahta kapısını sürterek giriyorum içeri. Kuş sesleri ve yaz sıcağı karşılıyor beni. Nenem yarı ölü oturmuş kerevitinde. Beni görünce dedemi görmüş kadar seviniyor ama kalkacak dermanı yok. Kucaklayıp alnından öpüyorum. Küçük bir ağıt yakıyor. Elimde olmadan ağlıyorum ben de. Sırt çantamdan karnemi çıkartıp gösteriyorum ona.

"Bak nene okullar kapandı gene. Al bu da karnem. Efendi Dedem gibi harçlığımı ver. O öldüyse sen de onun bir vekilisin". Nenem artık karne almadığımı üniversiteye gittiğimi biliyor mu aceba? Bilsin bilmesin severek oynuyor rolünü. Maksat Efendi Dedemizi hayırla ve ihsanla yâd etmek. Onunla birlikte giden alicenaplığa selam göndermek... Yanına oturtup dünyanın ahvalini anlattırıyor bana. Demek artık radyo da dinlemiyor. Ya da sırf benimle sohbet etmek için anlattırıyor.

Beni Efendi Dedeme çok benzetir. Belki de beni konuşturup onu dinliyor hayalinde. Savaşlardan, ölümlerden, uçaklardan, yürüyen merdivenlerden, metrobüslerden anlıyor mu aceba? Anlıyor. Nenemin yüreği dünyadan büyüktür. En çok da ölümleri, gurbetleri, acıları bilir nenem. Ama artık gayrıyı sevmiyor o. Onları yüksek kibirlerine, çokbilmiş cehaletlerine terk etmiş çoktan. Bu ceviz, kaysı, nar ağaçlarıyla kaplı bahçe nenemin inzivası gayrıdan. Tavukları ördekleri, Mırnav kediyi sırf onlarla sohbet etmek için besliyor. Yalnızca ahiretliği Zehra Teyze. O da nenem kadar yaşlı. İkinci üzerleri hal hatır sormaya ancak gelebiliyor. Kulakları da duymaz olmuş

Zehra Teyze'nin, hafızası da... Nenemin hastalığını kaç kere ilk defa dinler gibi yaptım bilemiyorum.

Bahçede çürümeyi bilmeyen ceviz kerevite oturuyoruz. Bu kerevit nerden baksan elli yıllık, nenemin çeyizinden. Tamir ettireyim diyorum sağını solunu, hep reddediyor. Sebebini söylemiyor ama ben biliyorum; Efendi en son bunda oturmuş. Bunda Kur'an okurken Mushaf'ın üzerine secde ederek can vermiş. Hiç telaş etmemiş nenem Efendi'yi öyle görünce. Hemen anlamış Hak emrinin vaki olduğunu. Soruyorum, "Sadece ince bir sızı" diyor. Başka bir şey yok. Ne isyan, ne ağıt, ne hüznün. Fakat bu sızı hiç geçmiyor. İlk günkü gibi hep kalbinde. Efendi'nin ince sızısı. İmamın kapısını çalmış ilk. "Efendi maksuduna ulaştı" demiş. İmam telaşla gelmiş. Hayreti görülmeye değermiş. Secdeden kaldırıp yastığa uzatmış Efendi'yi. Nur yüzünde tebessüm. Nasıl da vakarlıydı Efendi. Boş sözü de, hangi konu olursa olsun iddia sahibini de hiç sevmezdi. Demek böyle mütebessim ölecekti. İmam bunları bir anda aklından geçirmiş hep. Hangi surede can vermiş merak etmiş sonra. Yaz kavurması birden bahar neşesine dönmüş. Hava bir serinlemiş bir tatlılaşmış neredeyse yağmur yağacak. Rahman suresi. Nasıl da âşıktı bu sureye. Demek ki aşkında samimiymiş.

Dut ağaçlarında serçeler ötüşüyor. Küçük gölette serinleyen ördeklerde keyif çırpınışları. Mınav kedi sıcaktan mayışmış onları izliyor. nenem elinde tesbih önce salavat, sonra tevhid çekiyor. Boşluklarda sürekli ilahi bir nağme : "subhanallahi ve bihamdihi".

Hiç boşu olmaz nenemin. Efendi'den öğrenmiş "nefesler sayılıdır". Sakın nefesini boşa tüketme allı serçem. Serçeyi ne severdi Efendi."Serçe güzeldir çünkü sadedir." Ah efendi ah ne ince adamdın. Nenemin yazmaları hep allı olurmuş gençken. "Allı serçem" ordan dolanmış diline Efendi Dedemin. Şimdi hep beyaz takınır nenem. Ölümü hatırlatırmış. Kefen rengi.

Kanlı dut topluyorum ona. Yemesinden çok benim daldan dala sıçramalarımı sever. Küçükken de böyle yapardım. Efendi Dedemle beraber seyredip tebessüm ederlerdi. Adettir; kanlı dut toplandıktan sonra Efendi Dedenin kitaplarından biri okunur hep. Efendi Dedenin kendi çevirisi Futuhat muhtasarını okuyorum. Yazısı ne güzelmiş. Çeviri dediysem, kendi halinde. Sevdiği bölümleri tercüme edip meşin kaplı deftere not etmiş. Birkaç sayfa okuyorum. Hep kafa sallıyor. Anlıyor mu aceba? Anlıyor. Hem de kendi yazmış gibi anlıyor. Yüreğiyle anlıyor. Yorulduğunu anlayınca bırakıyorum. "tamam" diyor, "yetiştir". Gergefli yastığa uzanıyor. Öğle gaylulesini hiç kaçırmaz. Yatarken bile dudağı oynar. Dudak da alışmış zikre: "subhanallahi ve bihamdihi".

Çocukluğumun bütün Payas'ını köşe köşe dolaşıyorum. Çocukken oynadığım her köşede oturup hatıraları yeniden yaşıyorum. Eskiden yaptığımız gibi bir bisiklet bulup Amanoslara çıkıyorum ilk. Meryem Ana vadisinde çimmeye.

Sonra Sokollu külliyesine gidip turistlerle konuşan çocukları seyrediyorum sessizce. Sultan Selim Camii'nde namaz kılanları izliyorum bir

köşede. Küçükken ne kadar heybetli gelirdi bu camii bize. Şimdi imanından şübhesi olmayan vakur bir ihtiyara benziyor. Abdestsiz namaz kılıp ihtiyarlardan harçlık bekledimiz günler geliyor gözüme. Dantelli takkeleri takip sadece ihtiyarların ellerini sıkıp salavat getiriyoruz. Çünkü hasılatın nereden geleceğini çok iyi biliyoruz.

Şimdi ben de camiden çıkan çocukları bulup harçlık veriyorum. Kendi adıma ve tabii ki Ahmet ve Selim adına.

Kaçak girdiğimiz Payas kalesine, Cin kulesine giriyorum çocukluğumu takip ederek. Efsanevi zeytin ağacına gidiyorum. Etrafında yedi tur dolanıyorum eskiden olduğu gibi. Dünyanın en yaşlı zeytin ağacı bu mu aceba? Bilmiyorum. Ama benim için dünyanın en efsunlu ağacı.

Mahalle, ihtiyarların mezarlığı olmuş. Issızlık ve hüznün yürek tırmalıyor. Muallim geliyor aklıma, Muallim Mustafa. Dedem öyle derdi ona. Okulda öğrendiğim en faydalı şeyleri öğreten kişi oydu bana. Ondan sonrakiler sanki hep onu tekrar ettiler. Aceba tayin isteyip o da mağlubiyete dâhil oldu mu? Yirmi beş yıldır Payas'tadır. Belki de emekliliğini isteyip kendi memleketine döndü. Kırık tahta kapıyı itip çiçekli bahçesine giriyorum. Penceresi açık taş duvarlı evden çocuk cıvıltıları geliyor. Şükür. Bir mağlubiyeti daha kaldıramazdı yüreğim. Beni görür görmez yarı neşeli yarı hüzünlü inlemeye başlıyor: "Bir katil muhakkak bir kere de olsa cinayet mahaline dönermiş. Çocukluk masumiyetini öldürdünüz ama Payas'tan ayrılmak o kadar kolay

değildir. Bak bana gitmeye karar verdiğim her sene biraz daha seviyor biraz daha bağlanıyorum bu şehre".

Beraber Payas sahilinde yürüyoruz eski günleri ve kişileri yad ederek. En çok da dedemi. Mustafa Hoca Sokollu Külliyesi üzerinde bir kitap üzerinde çalışıyormuş. Ama sıradan bir şey olmasını istemediği için yıllardır araştırmaya devam ediyormuş. Külliyenin, Mimar Sinan eserleri içindeki yerini belirlemek için koca mimarın diğer eserlerini görmek için seyahatler bile yapıyormuş. İnsanın kendini bir şeylere adanmasının ne kadar güzel bir şey olduğunu düşünüyorum. Arkada hayırla yad edilen bir eser bırakmak veya hayırlı bir insan yetiştirmek. Dedemin ağzından düşürmediği iki şeydi. Mustafa Hoca da ikisi de vardı. Dünyadan gittiği zaman gözü açık gitmeyecekti.

"Ferit Hoca'ya ne oldu" diye soruyorum. Ferid Ahmet gibi, Sünger Selim gibi Payas masalını terk edip beton tarlalarına ve çöp yığınlarına seyahet etmiş. Acı acı tebessüm ediyoruz müfret mağlubiyetlere.

Muallim Mustafa'nın evi okulun birkaç adım ötesi. Muallim inzivasını öğretmenlikle kandırıyor. Belki de kendini kandırıyor. Bir Fransız'ın sözü geliyor aklıma: "Dünyanın saçmalıklarını estetikle güzelleştiriyoruz". İkinci ezanına kadar biraz Yunus Emre'den biraz Karacaoğlan'dan okuyoruz. Arada Nasreddin Hoca fıkralarının duyulmamış şerhlerini yapır bana.

Pencereye mütecaviz incir dalları arasından içeriye doğru süzülen kızıl ışıklar; altın renkli bir yalnızlığın yıldızlarını kireç duvara resmederken Muallim Mustafa'nın iniltisi yayılıyor eşyaya:

"Dünya tadımlıktır evlat, doymaya çalışma boşuna".

Niyazi Hoca'nın da inzivasına uğramalı. Ne de olsa varlığı bana ilk öğreten o. Varlığı ve yokluğu. Dar patikadan giderken ondan aldığım ilk ders kulaklarımda çınıyor:

"İnsan nedir evlat? Aciz bir sifalinin içine Allah ruhundan üflemiş ve bu sifle dünyaya göndermiş. Peki bu dünya nedir? Uzay boşluğunda bir atom kadar cüssesi olan nokta. Büyük Sahra Çölündeki kum dağlarının dibindeki bir kum tanesi. İnsanlık denilen sifleperver kalabalık kum tanesini sahiplenmeye ve istila etmeye çalışan hayaller alfabesi.... Şu muazzam ve namütenahi olarak gördüğün kâinat basit ve mütenahidir. Bu akla sığmaz heyula iki harfin illetidir. Kaf ve Nun... Kün dedi ve kâinat oldu. İşte bu kadar."

Konuşan; perdesi sıkı sıkı çekilmiş ve gaz lambasıyla aydınlatılan; imam evinin en ücra odasının sakini, mütekait imam Niyazi Oltulu. Yirmi yıldır bu köhne odada sessizliğin imkânsızlığını ispat etmeye çalışan bu adam, bildiğim kadarıyla henüz kırk yaşında zihni muvazenesizliğe eşlik eden aşırı göz hassasiyeti bahanesiyle malulen emekli edilmişti. Hayatımda duyduğum en tesirli yaratılış hikâyesini anlatıyordu. Sifalinin ne olduğunu lügatten öğrenince duyduğum şeylerin tesiri daha da artıyor. O sözleri

duyduğum andan uzun süre sonra bile kendimi ve insanları içine ilahi ruh üflenmiş toprak bir testi gibi görüyorum.

"Gözlerim iyi görmüyor olabilir ama eşyanın her zerresinden Allah'ın eşsiz ve benzersiz sesini duyuyorum evlat. Sessizlik imkansızdır. Allah her zerreyle insanı kendisine çağırıyor."

Tırnaklarımın, sakallarımın ve bütün vücut kıllarımın alabildiğine uzamasını; kokusunu içselleştirecek kadar uzun süre yıkanmamayı; kirli saçlarımın belime ve göbeğime kadar sarkarak beni ecinni bir mahluka benzetmesini istiyordum. Dağların reddettiği şeyi zalimliğimden ve cahilliğimden dolayı kabul etmeme şaşırıp hayıflanıyordum. Efendi Dedem'in "var olma ıstırabı" dediği şey, batan güneşin kızıllığı arasından süzülüp hücrelerime zerk oluyordu.

"Sakın düşünme!" diye haykırıyor hoca. "Sakın düşünme! Ölümü ve varlığı düşünme. Tahammül edemezsin. Henüz çok küçüksün evlat. Sıradan bir çocuk gibi ye iç eğlen. Dünyayı dolduran diğer budalalar gibi hiç ölmeyecekmiş gibi yaşa. Ölüm fikri, kaynamış bir yağ gibi beynini kızartır."

"Efendi Dedem'in hiç kahkahayla güldüğünü gördünüz mü hocam?"

Hoca, kırmızı camlı gözlüğünü çıkarıp kavanoz dibini taktıktan sonra yüzüme bir karışlık mesafede simamın hatlarını tetkik ediyor. Ne yaptığını sorsam "simandan yayılan Allah'ın sesini dinliyorum" diyecekti. Sormadım. O da cevap vermedi.

İçimde Payas'ın bütün bilge delileri kültürlü öğretmenleri, yalnız kalabalığı ve nazlı deniz ufkuyla neneme dönüyorum.

Henüz uyanmamış, hiç bu kadar yatmazdı. Tesbih de elinden düşmüş. Uyurken tebessüm de etmezdi. Şakayı sevmezdi ama şaka yapıyordu anlaşılın. Başında Zehra Teyze var. Sessiz sessiz ağlıyor nedense. Beni görünce boynuma sarılıp teselli veriyor. Sebebini anlamıyorum. Hafifçe dürtüyorum nenemi ses yok. Kıpırdama da yok. Bitmeyecek bir rüyanın içinde besbelli. Bir daha kimse onu uyandıramaz bu uykudan. Ancak uyutan müstesna. Kanlı dutun kalanını da ben yiyorum. Düşen tesbihi alıp zikre kaldığı yerden devam ediyorum. Aklıma sürekli aynı cümleler geliyor:

"Bir katil muhakkak bir kere de olsa cinayet mahaline dönermiş. Çocukluk masumiyetini öldürdünüz ama Payas'tan ayrılmak o kadar kolay değildir. Bak bana gitmeye karar verdiğim her sene biraz daha seviyor biraz daha bağlanıyorum bu şehre". O an geleceğe dönük bütün planlarımın merkezine Payas'ı alıyorum. Mimar Sinan ruhu gelip alnımdan öpüyor. Mevsime ait olmayan bir serinlik sükün ediyor sonra. Ördekler iyice neşeleniyor. Mırnav kedi bile kendi kuyruğunu kovalamaya başlıyor. Allı serçeler günlük ilahilerini söylüyorlar. Erkek bir kumru kerevite konup neneme bakıyor. Fıskiye kendiliğinden çalışmaya başlıyor. Sonra bütün sesler boşlukta kayboluyor. Yalnızca küçük bir fısıltı var. O da ancak anlaşılabilir:

"subhanallahi ve bi hamdihi"

Rumuz: Küçük Adımlar

DÜNDEN BUGÜNE VE BAŞKA BİR YARINA

Karşıdaki tepede, Cin kulesinden Cenevizli bir komutan bakıyor denize, sanki ölü bir tayfaya seslenir gibi. Kule çocukluğumdaki haline pek benzemiyor, onarılınca yüzüne gözüne can gelmiş. Payas'a ilk gelişim değil, daha önce de gelmişim medeniyetlerin nefeslendiği bu topraklara. İlkinde

sonbahardı, ilkokuldaydım, babamın tayini buraya çıkmıştı. Abimle ablamlaydım, bütün en küçük parçanın içindeydi. Çocuktum ama biliyordum hatta her şeyi biliyordum. Cin gibi diyorlardı yüzüme bakanlar. Yeni yetmeliğinde mutluydu herkes. Bense limanın köpüklerine dalacağına, eğitimsel bir kara delikte boğulup gitmekteydim. Çok okuyordum, hayatı geri atacak kadar çok oysa çoğunu anlamıyordum bile yine de öğrenme susuzluğum dinmiyordu, bir türlü denecek gibi de görünmüyordu. Lakin Payas'ın bir kitap, Amonos dağlarının da bir içecek olduğunu henüz öğrenmemiştim.

İlkokul beşteydim, sınıfça pikniğe gidiyorduk. Konaklayacağımız yere yakın bir tepeye varınca, bak bu Cin kulesi demişti sıra arkadaşım, işaret parmağını burnumun dibinden uzatarak. Bakmıştım, bir taş yığınıydı, küçük küçük gözleri vardı. O gözlerden birinden bir cin, gözünü sana dikmiş bakıyordur belki de demişti, sırtarak. Belki de tanıştıyorsunuzdur, diye gülmüştü müstehzi bir edayla. Ben de gülmüştüm bir cinle tanışık olma ihtimalinin verdiği hoşlukla, sonra çaktırmadan birazcık arkasına geçmişim, ya cin beni uzaktan gözlüyorsa ne yapardım. Sonra arkadaşım elimdeki kitabı işaret ederek; bana bak demişti piknikte de kitap okumaya kalkışırsan vallahi bir daha oynamam seninle. Benimle alakayı keserse yapayalnız kalırdım Hünkâr zeytinin gölgesinde.

Sonraki birkaç gün ağzıma almadım o kalenin adını. Kitapları da raflara iade ettim uzunca zaman, zira denizin satırları ve arkadaşımın gözleri daha

sıcaktı. Onunlayken her şey bize kasaba düğünleri gibi geliyordu. Garip köprüden geçip babamın çalıştığı demir çelik fabrikasının oralara gidiyorduk. Köprü civarında tuzlu nohut satan amcalar vardı. Başlarımızda çiçekten taçlar, yüzlerimiz kir, pas, toz içinde, gözlerimiz çakmak çakmak. Biz ne güzeldik öyle. Ne sohbetler etmiştik ağzımız dolu dolu bilerek ve nasıl da uçurtma olmuşuk en yükseklerde rengârenk, ne oyunlar oynamıştık yaşımızı Çağlalık mahallesine asarak.

Birkaç seneye büyüyüp serpilmiştik de denize neşeli şakrak şarkılar söylemeyi öğretmiştik; “Hanım arabaya binmiş, Damdan dama ip gerdim” favorilerimiz olmuştu. Çam ağaçlarına gülmeyi, zeytinlere sevinmeyi öğretmiştik. Ta ki İsdemir’deki o meşum güne kadar. O kazada yitirdim bizim evin eşiğini ve dahi Payas’ı. Yaşamak hiç o günkü kadar zor olmamıştı. Birkaç haftaya annem v e dayım her şeyimizi toparlayıp bizi Ankara’ya döndürdü. O güne kadar tomurcuktu her yanı uzun saçlarımın. O günlerden aklımda kalan, kelebek kanatlı çocukluğum, ilk gençliğim ve yollarda gördüğüm zeytin işçileri.

Buraya ikinci gelişim on sene önce güneşli bir Haziran ortasıydı. Çoktandır Payas’taki dostları unutmuş, hatıraları eskitmiş, yeni heveslere geçmişim içten içe. İşin kolayına kaçmayı ya da gelecekperest olmayı öğrenmişim. Belki de hayatla bir uzlaşma çabasıydı benimkisi. O hiçbir şeyden emin olmayan halimle ilkokul arkadaşımın düğün davetiyesini aldım bir salı sabahı. Gerçi onun elime ulaşması da ayrı bir muamma benim için.

Adresimi nereden bulmuştı, okulumu kimden öğrenmişti, sosyal medya da o kadar kullanılmıyordu ki. Anlaşılan çocukluğumuz davet ediyordu ikimizi de.

Elimde davetiye gözümün önünde önlüklü ve beyaz kurdeleli fotoğrafımız. Ha bir de unutmamış zarfın içerisine onu koymuş. Tümdengelimle tüme varım arasında bir yerdeydim, davetiyenin zarfına sıkışıp kalmıştım. O halde annemin yanına koştum, mutfakta çorba kaynatıyordu, usulca koydum tezgâhın üstüne kelebekli davetiyeyi. Üniversitede ikinci sınıfı yeni bitirmiştım. Yazın bir kafede garsonluk ayarlamıştım kendime.

Annem pek önemsemedi davetiyeyi görünce ve kulak asmadı söylediklerime. Bir iki defa konuyu açmak istedim, lafı götürdü Ata kuleye kondurdu. Lakin ilkokul arkadaşlığı değerliydi benim için, hakkımız vardı birbirinizde. Sevgi genişleten bir şeydi, bunu metafiziksel buluyordum. O düğüne gitmeliydim, bunun bir yolu olmalıydı.

Bir büyüğün dediği gibi insanın bir yerde denenmemiş bir umudu kalmalıydı. Bunu çok iyi bildiğim için, ben de artık gerçeği değil olasılıkları var sayımları sabırları ve teorileri sevmeye karar vermiştim. Hiç hayal kırıklığı yaşatmıyorlardı bana özellikle olasılığı çok seviyordum, çok seçenekli imkânlar sunuşuyla, demokratik gizli yanıyla karizmatik umuda gülümsemesi ile sempatik buluyordum. Çocukluğumda sinemada içtiğim gazozlar gibi içimi ferahlatıyor, kabarcıkları gezegenleri hatırlatıyordu. Nicedir yeryüzüne sığmıyordum zaten bir haller gelmişti üstüme, hep

gökyüzünde salınmak istiyordum. Bu yüzden yamaç paraşütü öğrenmek için bir kulübe koşturmuştum. Yazılmışım bir heyecan ama kesin olarak bunu yapmak pahalıydı. Gece gündüz çalışıp paraşütçülüğün Hezarfeni olmalıydım ki öyle de yaptım, tatile girerken bir de yamaç paraşütü antrenörü olmuştum. Baktım annem Payas biletimi almayacak, bu konuda başımı ellerimin arasına aldım, ölçtüm, biçtim bir de üstüne tarttım, meseleye çözüm bulmam iki saatimi bile almadı. Payas'taki kulübü aradım, yol masraflarım karşılığında bir hafta ücretsiz antrenörlük yapabileceğimi söyledim. Yarım saate biletim ekrandaydı. Çünkü ben o düğünün ve dahi Payas'ın rotasını çoktan çizmişim.

Benim gibi kanı kaynayanların sporuydu belki de Yamaç paraşütü. Bir gün sınıf arkadaşlarımdan biri ki o şimdilerde eşim olur, yamaç paraşütü yapmayı önerdiğinde hemen kabul etmişim. Bir şahin ruhuyla sınıftaki birkaç arkadaş dalmıştık maceraya. İçlerinde en küçükleri bendim, hafiften bir ürperti içindeydim ve kocaman bir dağın tepesine tünemişim. Dağın rüzgâra yaslanmış büyüleyici güzelliği, bulutların gezgiçliği ve kır çiçeklerin renkliliği içinde bir çocuk bakışından ve aralık dudagından aşırılmış, şaşkın bir halim vardı. Hayattan kocaman bir sevinç koparmış gibiydim ama bir ısırık fazlasını.

Eğer yoktu, içim sevinç doluydu. O yıllarda güzelliğin bir şelale olduğundan bihaberdim, içime çekmeyi bilmiyordum. Halâ çocukluğun ürkek sancıları nabız gibi atmaktaydı içimde. Kim der ki sudur taşıyan çığlıkların saf ateşini. Bırakın sevmeyi, kavga etmeyi bile bilmiyordum, hiç bilmezdim

zaten, her şeyi içime akıtıyordum. Sevdanın yüzüne tül kaldırıp bakmıyordum bile çok toydum, çünkü hayat sürekli başlangıçlar sunan bir şeydi. Zaten yeryüzünü gökten seyretmek büyüdü bir masalın içine girmek demekti benim için. Bir de şimdiki eşimin gözleri doldu tabi içime, eklendi manzaraya. Birlikte bu işi iyice öğrendikten sonra kartallar gibi süzülüyor, sıcak hava akımlarını kullanarak döne döne yükseliyor ve kuşların neden şarkı söylediğini öğreniyorduk.

Yola çıkarken birkaç yıl yaşadığım Payas'ın isminin, gelip geçenlerden vergi olarak alınan payın asılmasından dolayı Payas ismini alan Kalesinden geldiğini, Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi ile Osmanlı İmparatorluğu'nun eline geçtiğini anlatmıştı o zamanlar yamaç paraşütünü beraber yaptığımız arkadaşım ve dahi şimdiki hayat arkadaşım. Benim gibi bir tıpçının hayatına bir de tarih meraklısı girmişti artık.

Elbette bu durumdan şikâyetçi değildim. Hep insanın haritasını çizecek değildim zihnime bir de o insanın geçmişi vardı, birilerinin kaderdir dediği coğrafyası, havası, denizi, ağacı, kuşu vardı. Ben bunları neden şimdiye kadar ikinci sıraya koymuştum ki. Artık Tales'e daha fazla hak veriyordum, insanı en son terk edecek biricik şey de umut ve bu umut benim yaşama sevincime kol kanat germişti nicedir. Tarihe bakmak içime umut, onu solumak hayat sevincimi katlıyordu.

Bu duygularla indim Payas terminalinde, babamla geldiğimiz halinden eser kalmamıştı, modernize edilmiş, bir var ki içinde yetmiş iki millet

dedikleri yüz yetmiş ikiye varmış. Otobüsten inerken ilkokul arkadaşım üstünde ismim yazılı dövizle karşıladı beni, yanında nişanlısı, kendimi çok özel hissettim. Kucaklaşmalar, hal hatır faslı, büyüyüp serpilmiş halimiz, ama benim gözüm etrafta, dünden bu güne yaşanan değişimde. Şehirlerin de bir kaderi vardır belki de, doğarlar, büyürler, ellerinden tutanlar olur, her bir köşesine iz bırakanlar. Etrafta asılı bir sürü ilan; Payas ilçe oluyormuş, tebrikler kutlamalar...

Bir anda Ankara defteri dürülmüş, çocukluğumun peşine düşmüştüm. Payas'ın Akdeniz görünümü, bahçeler içinde siteler, camiler, adeta şehre bir ressamın eli değmiş. Demir çelik tesislerinden ve ilçe olmasından sonra kaderi değişen şehir, benim yazgıma da eş. Düğünden ve yamaç paraşütünden arta kalan zamanlarda, şehri adımlayacak, çocukluğuma göz kırpacaktım. Birkaç gün, usul usul dolaştım çocukluğumun sokaklarında, mutluydum şaşırtıcı şekilde keyiften hüznün kapmıyordum.

Bir gün, kulüpten arkadaşlarla bol kahkahalı muhteşem Akdeniz manzaralı, enfes bir yemeğin ardından, sepetimizde kömbeler ve kiraladığımız bisikletlerle şehir turuna çıktık. Ben ikincisindeydim, gülüp söyleşerek gelmiştik Damlataş mağarasına, Meryem ana suyundan doldurduk mataralarımızı. Alabildiğince Amanos dağları manzarası, göğe yakın başlarına, bol oksijenine kapılmamak elde değildi. Yol kenarlarındaki kadife dağ çiçeklerini toplayıp bir yerlere jest yapmak istedim. Çam ağaçlarının arasından esen rüzgârın sırtımda bıraktığı hafif sırt ağrısı, serin bir Karadut

şerbeti gibi lıkır lıkır geçmekteydi. Pek çok güzelliğın damağımda kalan zevki ile zamanın tadını çıkarmanın verdiği tattı işte bu, belki de bu tat için buradaydım şimdi.

Ben öyle düşüncelere dalmış rüzgârla raks halinde iken, bir kızılca kıyamet koıtu mağaranın içerisinde. Bizim tayfa durdu, imdat sesine ilk koşan bendim bir doktor adayı olarak. Mağarayı gezmeye gelenlerden bir teyze içeride fenalık geçiriyordu. İlk doktorluğumu da Payas'ta yaptım. Acil servis gelene kadar ağası paşasıydım o anın.

Terminalde beni uğurlamaya gelenler arasında o teyze de vardı. Zeytinyağı, nar ekşisi, kömbe, ktır kabak, ceviz reçeli... Sonra aramıza şehirler girecek ve hiç karşılaşmayacak, tesadüfler bile bizi bir araya getirmeyecek, belki birimiz öleceğiz, diğeriimiz hiç bilmeyecek olsa da bir nene gibi uğurladı beni. En çok biletimi almaya itiraz eden annem sevindi tabi beni köydeki akrabalarının yanından eli kolu dolu dönen yeni gelin gibi görünce.

Payas'a üçüncü gelişim, bu sene yazın başı, ilkbaharın son günleri zamanıydı. Artık tıpta uzman doktor olmuş, bir sağlık kurumuna dâhiliye mütehassısı olarak atanmışım, buradaki devlet hastanesinin yapımına da katkı sağlayacaktım.

Bir hafta eşimle Payas'ta kaldık, onun tayini buraya çıkıncaya kadar geçici süreliğine bir otele yerleştik. Çocukların okulu tatile girince ev kiralayacaktık, Akdeniz manzarasına karşı. Sonra özel anlar için saklanan

büyük paket bitter çikolata tadında bir gün geçirip döndük otelimize. Zamanlardan usul bir Çarşamba. Otelde kahvaltı ediyoruz eşimle, balayından arta kalan günleri hatırlatır gibi ortam. Bir zamanlar şık bir hayatın yaşandığının izlerini görüyorum her köşede. Kim bilir nice güzel yüzlüler tarihe yolculuk etmiştir baktığım pencereden, nice acı çekenler içindeki zehri akıtmıştır karşıdaki Turkuaz sulara. Güncel sevdaların hiçbiri güzel gelmiyor bana, hepsini de niceliğe uygun ama bir parça sabah rüzgârından yoksun buluyorum. Ağaç kabukları gibi, içinde yüzlerce yıllık çizgiler yüklü, yazgılar gizli. Ertesi gün öğleye doğru yolcu ediyorum eşimi, içimde bir burukluk.

Genç pratisyenler ve hemşirelerden oluşan bir gruplaydım artık. Çoğu elindeki akıllı aletlere gömülmüştü. Şehirde yürüyüşler yapalım desem, sabahın seherinde uyanacak kaç kişi olurdu. Globalleşmeden arda kalan kemikleri de cep telefonları ve internet silip süpürmüştü. Yeni bir köleliğe doğru büyük bir evin içine rendelenmiş biçimlendirilmiş görün diye oturtulmuştu birey. Gideceği rotadan kaygılıydım. Oysa ben mesailerden arta kalan her anın bu topraklardaki ve dahi çocukluğumdaki tadını çıkarmakta kararlıydım. Zaman zaman araçla turlasam da sokakları bana daha pratik bir şey lazımdı.

Bir gün yol kenarında gördüğüm Martı kiraladır yazısı beynimde ilk şimşegi çaktırdı. Az kaldı buldum, buldum diyerek naralar atacaktım. Şimdiye kadar Martıya binmemiştim, sonra aradan seneler geçmiş, iki çocuk

sahibi olmuştum. Nasıl olur, ne yaparım? Düşünceleriyle daldım Martıcı dükkânına.

Selam verdim, elini göğsüne götürdü, buyurun diyerek selamı karşıladı ellili yaşlarında olduğunu tahmin ettiğim hafif aksanı bozuk adam. Scooter kiralama isteğime, kullanmayı biliyor musunuz diyerek karşılık verdi. Kadın oluşuma pek güvenmemişti anlaşılın. Uzun zamandır bisiklet bile kullanmadım dedim, hafif suç işlemiş küçük çocuk edasıyla.

Öyleyse kusura bakmayın, size Martı veremem, işte neketliğin ilk kanıtı. Neden? Düşersiniz, kafanızı gözünüzü yararsınız sonra başıma iş açarsınız. Martıyı düşürürsünüz, sağını solunu çizersiniz ya da kırarsınız demek istediğini anlıyorum, sonra bir başıma iş açarsınız kısmı ortak. Uzun zaman yamaç paraşütü yaptım yani denge sorunu yaşayacağımı pek sanmıyorum. Herhalde Kolay kolay düşmem demek istiyorum diye açıklıyorum. Yamaç paraşütü kısmını eklediğim için azıcık kızıyorum kendime ama fazla da durmuyorum üstünde. Öyle desenize tamam öyleyse size bir tane getireyim deyip dükkânın kuytu bir yerinde gözden kayboluyor. Ben neden acaba önünde duran onlarca Martıdan birini vermedi diye düşünürken geri geliyor, elinde kırmızı, hantal uyuz bir eşek ölüsü ile birlikte. Bazı yerlerinin boyası dökülmüş, tutacakları paslanmış, tekerlekleri gevşemiş. Birkaç dakikaya o gördüklerimden her birinin nerelerime iş açacağını bir bakışta ön görüyorum ama yine de yanındaki Martıcıya gitmeyi aklımdan

dahi geçirmiyorum. Bir de böyle bir huyum var, onunla bu konuyu konuştum ya bir kere ayıp gibi geliyor o mekânı terk etmek.

Kimliğinizi alayım, neden? Kural Böyle, Adam haklı Martıyı alıp gitmeyeceğim ne malum. İşini garantiye almak istiyor doğal olarak, kimliğini çıkarıp veriyorum ve Martıyı kulağından tutup bir arka sokağa sürüklüyorum, Sokullu Mehmet Paşa külliyesi yolundayım. Sokak boyu bir sürü kedi kıvrılıp yatarak, birbirinin peşinden koşarak, yavrularıyla oynasarak, ağaca zıplayarak etrafı şenlendiriyor. Hele siyah beyaz minikler tutukluyor beni. Onları seyrederken şıp diye bir anı damlıyor belleğime; Babamla Sarı Selim Camiine teravih kılmaya gelmişiz, erken dönem Osmanlı mimarisi diyerek tarif etmişti babam, bir de Mimar Sinan eseri demişti ki, kendimi İstanbul'da hissetmişim. Caminin planı, ters "T" planlı dedi eşimde geçen gün öğle namazında, mimari plandaki bu zamandan geriye dönüş, Mimar Sinan'ın genelde eskiyi tamamen terk etmeme düşüncesine uygunmuş.

Ben de terk edemiyorum, şimdi hatırlıyorum. Babam namazdayken, birkaç kedi yavrusu görmüştüm de az yalvarmamıştım kendisine eve götürmek için. Annem razı olmazmış, günlerce o kedilere süt taşımıştım okulda aç kalma pahasına. Sonra bir gün gittiğimde kedilerimi bulamadım. Benim süt taşıdığımı gören adamlardan biri söyledi; delinin biri sahiplenmiş onları. Bir de ekledi, sanki kendi aç karnını doyurabiliyormuş gibi. Deli işte dedi, güldü uzun uzun. Şimdi düşünüyorum da delilik akli kaybetmektir değil mi? Evet akli kaybetmektir belki ama hakikati olmasa gerek. Çünkü

başkalarının kaybettiği gerçekleri söyleyen, yapan deliler yok mudur haddi zatında.

Birkaç gündür Martıyla turluyorum Payas'ı, iyi gidiyor, sorun yok gibi. Martıcının meydanda birkaç tur atıyorum önünden geçerken de özellikle. Rüzgâr gibi esiyorum çocukça olduğunu bilsem de. Sonra Martıyı teslim ederken bu havalı gidişlerin mükâfatını alıyorum. Vay be siz bu işin ustası olmuşsunuz!

Otelin merdivenlerinden çıkarken, telefonumdaki mesajlara bakıyorum. Eşimden birkaç mesaj, çağrı üst üste gelmiş, martıda duymamışım tabi. Merak edilmek, özlenmek hoşuma gidiyor. Pencerenin kenarına varıyorum, karşıda Akdeniz, başlıyorum bir şarkıya, o kadar ki sesimin güzel olmadığını bile unutuyorum, şakıyorum ya da kendim bir şarkıyım artık. Saat geçmiyor ki telefona sarılmayayım, tuşlardan tuşlara koşuyorum. Yalnızlığı anlatmak zor ya da ben dillendirmek istemiyorum.

İki günden beri etrafta afişler görüyorum, belediyeye ait olduğu belli. Nerede o eski zamanların ruhu? Artık hiçbir şeyin eski tadı yok, diyenleri Payas'a davet ediyor. Anladığım kadarıyla yıllardır belediye tarafından kültürü canlı tutmak amacıyla düzenlenen ve gelenekselleşmiş bir hal alan Payas Kervansaray Şenlikleri başlayacak. Komşu illerden de birçok ziyaretçi çekiyormuş artık festival. Mimar Sinan'ın yıllara meydan okuyan eserlerinden biri olan Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nde düzenlenen Payas Kervansaray Şenlikleri, aynı zamanda, tarihi ve sosyal etkinlikleri de

barındırıyor olmalı. Orta oyunları, gölge oyunları, müzik dinletileri, konserler gibi daha birçok etkinliği şenliğe katılanlarla buluşturuyormuş. Bu tarihi yapıda Mehter Takımı'nı izlemek ise ayrı bir keyif olsa gerek. Sanki tarihin ortasından kopup gelen Yavuz Sultan Selim, yanında piyadeleriyle Hicaz seferine bir kez daha çıkacakmış gibi.

Hepsi de seyre değer olabilir, cıvıl cıvıl diyerek yatağa atlıyorum, iki saat dinleneyim, yarın nöbet var. Gece yarısı gördüğüm rüyanın tesisleriyle uyanıyorum. Çarpıntılar içindeyim, sakinleşemiyorum bir türlü. Ne gördüğümü hatırlamaya çalışıyorum. Sokullu Mehmet Paşa külliyesindeki festivalin ortasındayım. Her tarafımdan insan atıyor. Birden başımı kaldırıyorum ve büyük beyaz bir atın bana doğru koştuğunu görüyorum. Önüne koşup dizginlerini yakalamaya çalıştığımda bir adama dönüşüyor. İki yanından sarkan uzun küpeleri rüzgâra el eder gibi. Bakışları yırtıcı bir hayvaninkine benziyor, son derece korkunç. İssız bir yolculuğun ortasında adeta, öncesi ya da sonrası yok. Dehşet içindeyim ve nedense eski zamanlardan birinde bu kervansaraydan yolu geçmiş biridir, diye düşünüyorum. Bana bakıyor ama görmüyor beni. Aniden ortadan kayboluyor sonra. İnsanlara anlatmaya çalışıyorum, beni dinlemeleri için yalvarmaya başlıyorum, birini bırakıp diğerine koşuyorum. Gördüm gerçekten gördüm, oydu diyorum. Damlataş mağarasında tedavi ettiğim teyze de orada. Bana kollarını açıyor ama ulaşamıyoruz birbirimize.

Beni kimse duymuyor ve dinlemiyor. Oysa ben kimi gördüğümü merak ediyorum, sesleniyorum, sesleniyorum. Sesim yok, Bir adamın arkası dönük bana, elimi uzatıp dokunmaya çalışıyorum, ellerim küçük bir çocuk eli gibi, bileğime ısırdıktan bir saat konduruyor, acısını duyuyorum. Adamın ceketinden tutup çekiştiriyorum, ben kimi gördüğümü söylemek istiyorum diyorum, dönüp bakıyor gözleri yıldızlar içinde, tıpkı babamın gözlerine benziyor. Sen Namık Kemal değil misin? diyorum, adeta kırk yıllık bir tanıdık gibi geliyor bana.

Belki de kimi değil neyi gördüğünü sormalısın diyor. Neyi gördüm? diye soruyorum, söylemiyor. Sana az önce gördüğün atın saklandığı yeri gösterebilirim bak diyor, birden az önce gelen at beyaz kanatlı bir kartala, dönüşüyor birkaç kez kanat çırpıyor. Pençelerini üzerime savuruyor tam beni yakalayacakken havalanıyor. Tam gitti oh diyecekken, bir martı olarak uçup geri geldiğini görüyorum. Bir piknikten sakladığım kurutulmuş zeytin yaprağına dönüşüp, çocukken okuduğum bir kitabın içine giriyor, yapraklar peş peşe açılıyor. Baş döndürücü bir hızla görüntüler gelip geçmeye başlıyor. Kocaman bir ovada kılıç kalkanlarla yapılan kanlı bir savaş, İran kralı Hüsrev ve Bizans kralı Heraklyus meydan savaşının orta yerinde. Külliye'deki çarşıda eski zaman kıyafetleri içinde gezen insanlar, sonra tüm görüntüler kitaptan fırlayıp bir hortuma dönüşüyor. Dönüyor dönüyor ve birdenbire duruyor önümde önce ata sonra martıya ve en son Namık Kemal'e dönüşüyor ve işte oldu diyor. O anda birileri kollarıma yapışıp sürükleyerek götürürken

eşim bana bakıyor ve ellerini uzatıyor, bir nokta kadar güçlü bakış. Bir yerim değil, tüm hayatım inliyor. Rüya'nın daha devam ettiğini biliyorum ancak açıklayamıyorum gerisini. Kopuk kopuk görüntüler, saçma sapan geçişler hatırladıklarına da bile anlam veremiyorum. Neden böyle çarpıntılar içinde uyandığım da. Birden kendimi öylesine üzgün hissediyorum. Kalkıp bir abdest alıp rükûa varıyorum.

Suyun ve secdenin verdiği rahatlıkla tekrar uykuya dalıyorum. Sabahleyin acele bir kahvaltı yapıyorum doğru nöbete. O rüyanın tesiriyle kalıyorum iki gün nöbette. Otele döndüğümde yine karışık rüyalarla uyanıyorum ve bir bardak su içiyorum, eşimi arayıp, karmaşık rüyamı ve Namık Kemal'i anlatıyorum. Ünlü kalemin, bir sebepten Payas kalesi zindanında kaldığını söylüyor eşim, üstün açık yatma! diye de tembihliyor yarı alaycı kelimelerle. Bak bensiz rüyaların bile değişti diyerek ekliyor üstüne. Haklı, diyorum telefonu kapatırken.

Ertesi sabah yine martıcının kapısındaayım. Zihnim bambaşka, hatta martıları görünce neden aklıma rüyamın geldiğini de açıklayamıyorum kendime. Günaydın diyorum, kırk yıllık dost gibi kelimelerimiz. Bugün size çok iyi bir martı vereceğim diyor sakalını kaşıyarak. Keşke ilk gün verseydiniz. Ne bileyim, siz binmeyi bilmiyorum deyince. Anlıyorum, iyi martısına kıyamadı, bana kıydı işte. Neyse siz bana yine aynı büyüklükte bir şey verin deyip kimliği uzatıyorum. Mavi aksamıyla gıcır gıcır bir martı veriyor. Bu defa doğru Sokullu çarşısına gidiyorum. Genelde kadın

girişimcileri destekliyorlarmış, pozitif ayrımcılığım mı tutuyor ne? Küçük bir kahve mekânında oturuyorum, tarihi güzellik karşısında moralim yerine geliyor ama betimlemeye kalkışsam uvallayacağımı biliyorum. Zaten benden bir halt olmaz. Kalkıyorum, beni ancak büyük bir tur paklar şimdi. Ara sokaklardan doğru deniz istikametine.

Aheste aheste dönüyorum martıcıya. Dört saat nasıl geçmiş hiç anlamadım deyip elli lira uzatıyorum. Ee keyfine vardınız demek, yle. Adınızı öğrenebilir miyim Abdallah diyor, dönüp bir daha bakıyorum telaffuzuna. Gmenim diyor, bozuk aksanıyla. Anlamıştım bir farklılık olduğunu. Bizde Abdullah derler diyorum. Evet, bildik bir isim, sınırın az ötesinde de çok verilir ocuklara. Sonra martılar hakkında bir şey bilmediğimi söyleyip biraz bilgi istiyorum, anlatırken çay ısmarlıyor, çaydan koyu muhabbetlere dalıyoruz.

Savaş başladığında sığınmışlar buralara, memleketinde uzun seneler oto tamirciliği yapmış. Buraya gnce avucundakilerle bir martı almışlar, önce kendileri kullanmış sonra kiralamaya başlamışlar. Sekiz çocukları varmış, rızıklarını böyle ıkarıyorlarmış. İnsanlar artık pek selamlaşmıyormuş birbiriyle, hele de gmensiniz diyor. Siz bir de bykşehirleri görseniz diyorum, zl geliyor yanındakine bir merhaba demek, hafif bir tebessüm.

Ee siz neler yapıyorsunuz, yabancısıınız anladığım kadarıyla diye sual eyliyor. Ben ezelden yerlisiyim buraların diyorum, adamda nasıl bir bakış varsa, az kaldı çocukluğuma inecek. Doktor olduğumu öğrenince önce bir

toparlanıyor, bir hürmet gösteriyor, sonra arka sokaktaki hanımını bir muayene edip edemeyeceğimi soruyor. Göçmen evleri hep aynı belki de, eşyası az umudu çok. Yarım saat sonra neredeyse kankalık teklif edecek bana. Artık kimlik istemeyecekmiş, martıyı da her akşam teslim etmem gerekmeyecekmiş, öyle diyor.

Günlerce Payas'ın keyfini sürüyorum, sabahleyin yürüyüş, akşamları martı turu yapıyorum. Yarın nöbet var adeta iki günlük araya giriyorum, o yüzden bugün bir törene hazırlanır gibi özenle hazırlanıyorum. Bir nevi Payas'a veda, Üstümü başımı düzenleyip, saçlarımı özenle fırçalıyorum. Beyaz bir kıyafet giyiyorum üstüme, açık mavi çantamı takıyorum, nereden aldığımı düşünüyorum biraz ama neyse şimdi onun sırası değil zaten, oldukça geç kalmışım az kaldı kuşluklayacağım. Bugün biraz yükseklerde gözüm, şehri ve dahi Akdeniz'i yukarıdan seyredeceğim.

Soluk soluğayım, dilim bir karış dışarıda, yokuş sonunda inip, martıyı ben taşıyorum, ayrıca susuzluktan ölüyorum aya Payas kalesi civarında bir markete uğrayıp su alırken telefonum çalıyor, arayan eşim. Günaydın, merhaba karıcığım, selam verirken bile üstüme şiir gibi akıyor. Nasılsın sorusuyla tüm yaşadıklarımı, tattığım lezzetleri bir anda boca ediveriyorum sevdiğimin ağzına. Neşemi yağmur gibi yağıdırıyorum üstüne şakır şakır. O da kahkahalarla karşılıyor, nasıl da güzel keyifleniyor, nasıl da güzeldir bir yetişkindeki saf çocukluk. Hele bana yemek yiyor musun? unutmuyorsun yemeği deyip beni düşünmesi tüm susuzluğumu gideriyor. Sanki bir melek

oluyorum, hiç acıkmıyorum. Başka şeylerle tıka basa doluyum tamam mı? diyorum gülerek. Sen yine de dünyamızdakilerden de ye diyor. Merak etme iyi kahvaltı ettim.

Sen de yapıyorsun değil mi? Az önce doktordan geldim hayırdır diyorum, belim tuttu yine diyor. Aylardır doktora görünmesi için yaptığım baskıları hatırlıyorum. Bir doktora, doktora git, demek de enteresan aslına bakarsanız. Ne dedi doktor peki, korkum, heyecanım, merakım sözcüklere geçiyor. Kilo verirsen bir şikâyetin kalmaz diyor. Gülüşerek kapatıyoruz telefonu. Hoşça kal, çocukları öp benim için diyorum. Az önceki susuzluğum nereye gitmiş?

Yol yavaş yavaş kalabalıklaşıyor. Yayalar, bisikletler, araçlar. Rüzgâr saçlarımda, yokuş yukarı, ciğerlerim bayram ediyor. Karşıdan bir Şahin iniyor, oldubitti tırsıyorum bu Şahin kullananlardan. Araç kullanırken bile beş metre uzaklarından seyrediyorum, beni sollamalarına izin veriyorum. Alagaz sürmeleri mi dersiniz, trafik kurallarını hiç etmelerini mi? Çok hızlı geliyor, yan yoldan bir kadın fırlıyor önüne, elinde küçük bir çocukla. Seçim yapmak zorunda.

Belki birkaç saniye belki daha az. Eyvah Eyvah, ay ay çığlıkları arasında beyaz elbisemin uçtuğunu görüyorum. Göğsümdeki korkunç çatırtıyı duyuyorum sonra, üzerimden geçen tekerlerden sol tarafımın kullanılmaz oluşunu sanki izliyorum. Yüzüm göğe dönük. “Sana kullanılmamış bir gök getirsem!” Gök beyaz nedense, mavi nerede? Kimin

şiiirydi bu hatırlamıyorum. Üzerimde bulanık yüzler, kulaklığımdan bir şeyler akıyor, ağzımın kenarından da hissediyorum. Küçük çocuk görmesin ne olur, kapatın gözlerini ellerinizle! Yaşamak öyle güzel ki bir kuş gibi çırpınıp boğulmasın göğsünde.

Birazcık görüşüm düzeliyor, yeniden çocuğu arıyor gözlerim, annesinin bacaklarına sarılmış, kurutulmuş zeytin dallarını üstüne gömmüş, kıvırcık saçlarına yakışmış zeytin dallarından örülü taç. Küçük elleriyle bileğine tükenmez kalemle bir saat resmi çizmiş, tuhaf nedense tanıdık geliyor bana. Daha önce gördüm belki de. Kımıldamaya çalışırken öksürür gibi oluyorum, göğsüm yırtılıyor, kalbimi sökölüyor sanki yerinden. Bir ara Damlataş mağarasında ilk yardım yaptığım teyzenin elimden tuttuğunu hissediyorum. Elleri nasırlıydı, pamuk gibi olmuşlar. Sakin olmamı tembihliyor gözlerimin içine bakarken.

Telefonum çalıyor bir feryat. Eşimin aradığını biliyorum, yüreğim yerine oturuyor, doluyor, kendine dikkat et diyecek, hissediyorum. Bir gayretle sağlam olduğunu hissettiğim sağ kolumu kaldırmaya çalışıyorum, kımıldatamıyorum. Bir resim kadar durgunum artık, manzarama yerleşiyorum. Ilık ılık pıhtılaşıyor içimde kan. Sevdiğimin sesini son bir kez duymak istiyorum. Biri telefonu açmayı akıl etsin, diye bekliyorum. Tepemde korkunç bir uğultu çok boyutlu, büyüyor büyüyor. Belki de telefonu duymuyorlar. Herkes karmaşa içinde, benden başka, işte o zaman tüm ruhumla cevap veriyorum sevdiğime, sakın üzölme sevdiğim, sakın ha dökme

o duru gözlerinden tek damla. Ölüm dediğın nedir ki? başka bir yarında buluşmak için kısa bir ayrılık sadece.

Eve Dönüş

rumuz*Meçhul

Geçen bunca zamanın ardından insanın içinde tek bir duygu baki kalıyor. Yaşamak. Her şeyi bir kenara bırakıp sonsuz yollarla etrafında gördüğü her şeye sarılan bir sarmaşığa dönüşmek. Felaketler bizi acının en katlanılmaz noktasında, yüz çevirdiğimiz günlere muhtaç bırakıyor. Eski, hüzünlü, kayıp zamanlara sonsuz bir özlem duyuyoruz o anda. Şimdi bu felaketi yaşıyor olmak yerine keşke o günlerin katlanılmaz kırılğanlığına, bilinmezliğine dönebilsek deyip dönemeyeceğimizi bildiğimiz bir hayıflanmaya tutunuyoruz. Sonra hayat bir şans daha veriyor biz farkına varmadan. Sessiz ve içten bir şekilde sırtımızdan itekliyor bizi. Hiç farkına varamıyoruz ve birden yaşamın hamurunun elimizde kalan son parçasına rastlıyoruz böyle düşünürken. Geri döndüğümüz yer bizimdir, hep bizimdi deyip yeni bir yaşama sarılıyoruz.

Buraya gelmeyeli yirmi yıldan fazla oluyor. Güneşin denizin üstünde böylesine hülyalı batışını görmeyeli bin yıl geçmiş gibi. Neden o zamanlar

kaçmak için her şeyi yaptığım buşehir, şimdi beni bütün suçlarıma rağmen böyle kucaklamak istiyor. Bu güneşin batışındaki kızılık neden benim için huzurlu ninniler okuyor?

Otobüsten indikten sonra ne yapmam gerektiğini düşünerek birkaç dakika geçirmişim.

Aslında çok iyi bildiğimi sandığım bu yerin ne çok değiştiğini düşünmüşüm farkına varmadan. Gözlerimin karanlığa alışması gibi içimdeki bilinmezliğin bu sakin ve değişmiş şehre alışmasını beklemişim. Hiç uzaklaşmadan ilk çay bahçesine girip bir çay söylemişim. Farkında bile olmadan yeniden seveceğimi adım gibi bildiğim bu kasabayı aslında çok özlemişim. Bana bunu seneler önce babam söylemişti: “Şimdi buradan ve bizden kaçmak istiyorsun ama gurbet yeri zelzele yapar”

“O zelzeleler olmasaydı” belki baba “aklımdaki boş gedikler kapanır mıydı hiç?” demeyi ne çok isterdim. Önce Ankara’ya gidişim, şantiyelerde sabahtan akşama dek içimdeki

bilinmezliği düşünemeyecek kadar sorgusuz çalışmam, sonra daha uzaklara, en uzağa gitmeyideneyip de başlangıçtan bir adım bile ileri gidemeyeceğimi anlayışım ne çok zaman almıştı. Yirmi yıl çok fazla zaman, sepete koysan içinden düşenler olurdu muhakkak.

Tüm bunlar hızını hizalayamadığım bir rüzgar gibi aklımın duvarlarında gezinip dururken şehrin doğusuna doğru gittiğimi fark etmemişim bile. Aklım beni yeniden uyandırdığında çevre yolunun üzerinden sonsuzluğa

yetiŖecekmiŖ gibi hızla giden arabalar geçiyordu. Her biri çok uzaklardan gelmiŖ, belki İskenderun, belki Antakya belki daha uzağa gidiyorlardı. Ben ise artık yolculuğumu tamamlamıŖ gibi hissediyordum. Bundan sonra sadece kendimeskeninde kısa ziyaretler yapan yaŖlı ve emekli bir devlet memuru gibi huzurlu ve

sakinlikle rlyordum. Bu yol kenarına dek nasıl geldiğimin farkında değildim fakat nereye gitmek istediğimin bilincindeydim artık. Seneler önce ellerime o acı reçeteyi tutuŖturan babamı görmek istiyordum her Ŗeyden evvel. Ona haklı olduğunu söylemek, büyük bir mahubiyetle özür dilemek ve üstünden geçen bunca zamana karŖı ona yakın olmak istiyorum. Babaların sevgisini gösteremediğini söylerler hep, oysa sadece görmeyi bilmekmiŖ zaman alan. Ŗimdi vaktinden çok sonra anlaŖılmıŖ bu büyük kavrayıŖ, içimde terse akan nehirlerin kaynağında birikmesi gibi kalbimde büyük atıŖlara sebebiyet veriyordu. Bir de

artık biliyorum, geç kalınmıŖ bile olsa babalar hep affedicidir. Oğullar çoğu zaman mahçup...

Yolun altında seneler önce akıl edilmiŖ eski bir tünel buldum. Yapanlara hayır diledim.

Yrdkce bu tünelin sonundaki ıŖıkta yolun diğer tarafını değil de kendimi buldum sandım.İim ısındı. GneŖin altında değilken ıŖıl ıŖıl parladı etrafım. Bir sonun baŖlangıcındaki kemale dokundum. Tünelden çıktığımda yalnız

bırakmadı bu ışıklar beni. Babamın yanına dek eşlik ettiler bana. Babam zaten beni bekliyordu. Babam kendimi bildim bileli beni beklemiş meğer. İşte şimdi yanına gidiyorum, babam da biliyor mudur bunu?

Yolun altındaki tünelden çıkıp yukarı doğru ilerlerken etrafımı saran yeşil dünya bana

senelerdir kaçamadığım tüm betonarmenin izlerini unutturuyordu.

Çocukluğumdan beri hayatın özünün oradan fışkırdığını sandığım

Yarıkkaya'nın rüzgarı omuzlarıma uyguladığı kuvvetle dinçleştiriyordu

beni. Varmak istediğim yere geldiğimde akşam üstünü buluyorduzaman.

Şimdi hayat tüm dinginliği ve kabullenmişliğiyle kulaklarıma birbirine çarpan

yaprakların hışırtısını taşıyordu. Sanki uzun bir zaman uyumuş, ve yarıda kalmış tüm işlerimi bitirmek için kendi kendime uyanmış gibiydim. Varmak istediğim bu yerin tabelasında PayasAsri Mezarlığı yazmıyor olsaydı, buraya hayatın başlangıç noktası derdim. O an içimi kaplayan huzur sanki binlerce yıldır oradaydı ve benim gelmemi bekliyordu sanki. İşte geldim baba. Zaman anlamını kaybettikten sonra bütün dönüşler yerindedir, değil mi?

Adaların arasından geçerken hangi mezarları hatırladığımı, hangilerini bir yerlerden tanıdığımı düşünerek babamın yanına doğru ilerledim. İçimden okuduğum duaları isim fark etmeksizin herkese ulaştırmak istedim. Babama

gittiğim yolu böyle güzelleştirdim. Arnavut kaldırımlı yolların bitip babama giden patikanın başladığı yerde geç kalınmış bu ziyaretin en azından babam tarafından bağışlanmış olduğunu vücudumun her uzvunda büyük bir huzurla hissettim. Mezarlardan birinin dibinde duran plastik bir şişe takıldı gözüme. Eğilip aldım onu ve çeşmeye doğru ilerledim. Büyük şehirlerin yalancı mükemmelliklerinde olmayan bir tazyikle doldurdum şişeyi. İçine hayat doğdu şişenin. İçimi bir heyecan dalgası kapladı, babama doğru giderken kendimi bulmaya gittiğimin farkındaydım artık. Şimdi onunla helalleşmek ve yeni bir başlangıç için onun mezarına dokunmak içimde hüznün ve mutluluğun birbirine karışmasını zoraki kılıyordu. Uzak bir mesafeden baktığım bu taşın üzerinde yazan isim benim babamdı. Bir isim ne kadar anlam ifade edebilirse öyle birikti içimde okuduğum harfler. Sonra soğuk mermere değdim, içime ab-ı hayatın serin suları aktı. Babama bir Fatiha okudum, sonra sadece bekledim. Derin, uzun, belki sonsuz bir bekleyiş... Babam beni

affedecek diye, yüz yıl daha beklerdim orada.

Babama neler neler anlattığımı bir bilerseniz, acıdan içiniz yıkılırdı. Çünkü geçen bunca zamana karşı özlemde başka her şeyin yerine koyulabileceğini anlardınız. Ben çok zamanlanamadığım için babamdan affımı istedim. Babam

şimdi sonsuz huzura giden yolculuğunda beni duyuyorsa oğlunu affetmiştir umarım. Ne yaparsam yapayım geri

alamayacağım zaman, babamın bana hiçbir zaman söyleyemediği nasihatlerini fısıldıyordu. Babam şimdi burada olsaydı “toprağına dön, evini bil, mutluluğu bul” derdi.

“Hiç merak etme babacığım” derdim ben de ona: “Toprağıma döndüm, evimi bileceğim, mutluluğu bulacağım.”

Mezarlıktan çıkıp aynı tünelden yolun karşısına geçerken günün bundan sonraki kısmında ne yapabileceğimi düşünüyordum. En son evime gidecektim, çünkü beni en güzel o bağışlayacak. Öncesinde ise yıllardır sokaklarını gezmediğim bu kasabanın duvarlarına dokunacak, denizini izleyecek, rüzgarını içecektim. Önce denize doğru indim, nereye gideceğime ondan sonrasında karar verecektim. Mavi beni alıp sürükleyecekti, çünkü en çok özlediğim renkti o.

Kıyıya vardıktan sonra güneye doğru yürümeye başladım. Kimi zaman içeri doğru yürüyor sonra tekrar denizi açık seçik görebileceğim kaldırımlara çıkıyordum. Deniz ile zeminin birbirinden uzaklaştığı falezlerde duraksayıp Akdeniz’e bakıyor sımsıkı tuttuğum trabzanlarda hayatın sıcaklığını hissediyordum. Güneşin bakmasına yakın bir lokantaya oturdum. Sadece bizim buralarda olduğunu ayrıldığım zamanlarda öğrendiğim baharatlar yapılmış özlem dolu bir dürüm yedim. Hep söylenen ama inanmadığım yemek yemenin hafıza üzerindeki o tahmin

edilemez etkisi her yanıımı sardı. Sanki yirmi yıldır değil de bir haftadır başka şehirlerdeydim. Şaşırmıştım. Bir yanımla da mutlu olmuşum.

Havaya karanlığın çökmesine aldırmadan güneye doğru yürümeye devam etti. Birazdan görkemli ışıklandırmasıyla karşımda duran külliye'nin varlığı belirdi. Çocukluk zamanlarımda

annem ve babamla birçok defa geldiğimiz ama şimdilerde hiç hatırlamadığım bu yer garip bir merak duygusu yarattı içimde. Şantiye şeflerimden bazıları bana hep burayı sorarlardı.

Sokullu Mehmet Paşa'yı tarih sahnesinden bildiklerini, Mimar Sinan'ın ise birçok eserini görmelerine karşın bu külliye'yi görmenin kısmet olmadığını söylerlerdi. Bunlar aklıma geldiğimde bu külliye hakkında benim de onlar kadar fikirsiz olduğum düşüncesi aklıma yerleşti sinsi bir mahçubiyetle. Bir anlık istek ve heyecanlı bu görkemli külliye'nin kapısından girmeyi düşündüm. Daha önceleri defalarca görmüş olmama rağmen akşam tenhaliğinde, bu güçlü ışıklandırma ile çok daha görkemli bir görüntü sunuyordu şimdi külliye. Hızlı adımlarla kapıya doğru yanaştıktan sonra küçük bir çekince yaşadım. Bu saatte böyle bir yere girmenin ne kadar doğru olacağını düşünmem gerekiyordu. Zira ziyaret kapalı olduğunu fark etmem uzun sürmedi. Ama yine de kapısına doğru ilerledim. Duvarlara bakarken kimbilir kaç yüzyıldır kaç tane insanın bu duvarlara değdiğini düşündüm.

Kim bilir kaç? bu duvarlara benim gibi bakmıştır. Kaç? benim gibi geri dönmüştür bu topraklara.

Kapının eşiğine vardığımda o an orada olduğunu fark etmediğim biri gözüme tüm görmeyetimi geçici olarak kaybetmeme sebep olacak sarı bir ışık vurdu. Göremediğim fakat

adımlarıyla da varlığından emin olduğum bu kişi giderek bana yaklaştı ve korkudan uzak bir ses tonuyla konuştu beni:

“Hemşerim hayırdır bu saatte?”

Feneri yavaşça gözümde çekti ve gözlerimin tekrardan görebileceği kadar süre verdi konuşmam için. Karanlık içerisinde yavaş yavaş hafif göbekli, iki metreye yakın boyuylagerçek bir güvenlik görevlisine benzeyen bu adam dikkatle bana bakıyordu.

“Kolay gelsin” diyebildim zorlukla. O korkmamıştı fakat belli ki ben bir miktar ürkmüştüm bu birden karşımda bitiveren yapılı adam karşısında.

“Şehrin merkezinden buraya yürümüşüm bir solukta” diyerek devam ettim.

“Çocukken çok gelirdim buraya, yirmi beş seneye varmıştır görmeyeli” diyebildim.

Adamın yüz ifadesindeki ciddiyet bir anlığına yok oldu.

“Buralı mısın hemşerim?” diye sordu bana. Ben de gözlerimin çeperlerini biraz daha açarak iyice seçmeye çalıştım güvenlik görevlisinin yüzünü.

Esmer, sakalsız, temiz yüzlü biriydi. Yanağının bir tarafında az ışığa rağmen seçilebilen derin bir gamzesi vardı.

“Buralıyım, buralıyım da çok zaman oldu şehir dışına gideli.” deyip kendisine doğru birkaç adım attım. O da bana doğru yaklaştı ve beklemeyeceğim bir samimiyetle elini uzattı. Bir

anlık şaşkınlıkla adamın yüzüne dalıp gittim. Ardından uzatılan eli kavradım ben de. Güçlüve nasırlı bir eldi bu. Geçmiş zamanlarda başka bir işte çalışmış olduğu belliydi.

“Hoş gelmişsin, iş güç için mi çıkmıştın dışarı?” dedi yüzüme bakıp içten bir gülümsemeye. “Hem öyle hem de buralardan gitmek istemiştin. Yoksa işi gücü buralarda da bulurdum herhalde” deyip geçiştirdim adamı. Onun ise gecenin bu vaktinde iyi de olsa kötü de olsa birileriyle konuşmaya ihtiyacı varmış gibi cümleleri dökülmeye devam etti ağzından.

“Kimlerdensin sen?” diye sordu.

Beni gerçekten tanıyıp tanıyamayacağına dair bir fikrim yoktu fakat bir ihtimal soyadımınonda çağrışım yapabileceğini düşündüm.

“Döşemecilerdenim ben” dedim. “Babamı tanırlar genelde buralarda, Faik Döşemeci” Bir anda önleyemeyeceğim bir çabuklukla feneri tekrar gözlerime tuttu. Yeniden kör olmuşum.

“Yunus, sen misin yoksa?”

Bu uzun boylu cevval adamın tek ve basit bir bilgiyle beni nasıl tanıdığına akıl erdirmem mümkün değildi. Dahası sorusunda beni alelade değil, yakından tanıdığına dair samimi bir ton vardı.

“Evet de, siz kimsiniz?” diyerek sorduğum soruya kendim bir cevap bulmaya giriştim. Yüzümden çektiği fenerin ışığıyla beraber bana iyice yaklaştı.

“Az mı dayağımı yedin len, ne çabuk unuttun bu sıfatı?” dedi. Feneri bu defa kendi yüzüne tuttu. Ortaya çıkan görüntü beni bir kere daha korkuttu, fakat etkisi çabuk geçti. İki kaşının üzerinde bir bağlacı andıran bir beni vardı. Bu beni daha öncesinde görmüş olduğumun farkına varınca kim olduğunu hala bilemesem de içimde filizlenen korku tohumları bir andayok oluverdi.

“Teoman len ben, hatırlamadın mı? Marangoz Kemal’in oğlu Teoman” dedi heyecanlı bir sesle. Sonra feneri kendi yüzünden çekip kapattı. Karanlık şimdi kendi ışığını üretmekteydi. Birbiriizi rahat bir şekilde görür olduk.

“Nerelerdeydin len sen kaç zamandır?” diyerek bir soru daha sordu.

“Yurt dışındaydım, çalışıyordum” dedim ben de. Ardından devam ettim

“Sen neler yapıyorsun, burada çalışıyorsun herhalde?” diye sordum ben de. Bir anda kolunuuzatıp omzuma dokundu.

“Var on senesi, buradayım, asıl sen ne alemlerdesin yiğidim?” deyip kahkaha attı. “Vallahibabanın adını demesen hiç tanıyamazdım seni.”

Babamdan bahsedince cevap veremedim. “Çok iyi adamdı baban, devri daim olsun.” diyerek devam etti. “Sen de iyi çocuktun ama garip garip hareketler ederdin de durup durup”

İstemsiz bir şekilde güldüm ben de. O konuşurken ben de geçmişimin kapalı sayfalarında hatırası tozlanmış bu yapılı adamı iyice anımsadım. Gerçekten de birkaç defa evirip çevirmişti beni çocukluğumda. Yine de ona dair hatıralarımda öfkeye dair bir şey hatırlayamadım.

“Ziyarete mi geldin aileni?” diyerek girdiğim hatıra dehlizinden çıkardı beni. “Yok, kıismetse temelli” diye cevapladım onu. Yüzünde sanki daha önce böyle konuşmaları yapmış ve defalarca haklı çıkmış birinin muzaffer edası belirdi.

“İyi yapmışsın, geleceksin tabi. Bizim buralar çok güzelleşti şimdilerde” dedi. “Peki buraya, külliyyeye neden geldin gecenin bu saatinde?”

Doğru söylüyordu, gecenin bu saatinde burada ne işim vardı benim. Elimde valizden bozmabir çanta, üstümde cüzdanım ve telefonumdan başka hiçbir şey olmadan ne diye buralara kadar gelmiştim. Evimizden epey uzaktı burası. Teoman’ı cevaplamayı tamamen unutmuşum.

“Ben de burada gece bekçisiyim, bazen gündüze de veriyorlar ama genelde gece”

Bir miktar kabalık ettiğimi düşünerek konuşmaya tekrardan dahil olma gerekliliği hissettim. “Gece çalışmak güzeldir, ben de şantiyelerde çok çalıştım geceleri. Zaman sanki daha hızlı akar gibi gelirdi hep bana”

Ben bunları söyleyince yüzünde bir parlama meydana geldi.

“Değil mi ya, hanım bana kızıyor arada ama ben de aynını diyorum.”
deyip elini bir kere daha omzuma vurdu. “Valla gece mis gibi, ses yok
gürültü yok. İki saatte bir etrafı turlayıpkulübenin yanına çökerim. Hele ki
böyle yaz zamanı kulübenin içinde hiç oturulmuyor”

Eli öylece omzumda kaldığı için kendimi toprağa gömülür gibi hissettim.
Bir anlığına sırtımı dikleştirip gözünün içine baktım. Bu adamdan bana zarar
gelmeyeceğine bir kere daha ikna oldum.

“Gezmek ister misin len burayı?” dedi bir anda bana.

Şaşırdım. “Bu saatte gezmek serbest mi ki?”

Yüzüme baktı, karşısında sevimli fakat aptal biri varmış gibi gülümsedi.

“Len saf mısın sen, ne gezmesi bu saatte? Benimle birlikte turlamış
olursun işte” deyip omzuma bir darbe daha indirdi.

“Olur, olur” diyebildim.

Sonra yan yana yürümeye başladık. konuşmayı kestik bir süreliğine.
Elindeki feneri etrafına tutup arada sırada bazı noktalara numaradan dikkat
kesiliyordu. Tavırları son derece komik gelmeye başladı bir anda. Bazen
feneri yüzüme tutuyor, bazen ayaklarımızın dibine vuruyordu. Sonra
fenerin ışığını kapattı. Beline takıp yürümeye devam etti. Babamdan
bahsetti, kendi babasından bahsetti. Akranlarımızın neler yaptığından,
kimin evlenip kimin bekar kaldığından, Payasspor’un kaçınıcı lige
çıktığından ve daha birçok şeyden konuşup

durdu. Sonra beni başka bir tarafa çekiştirdi. Çekiştirdikten sonra da koluma girip çıkmadı oradan. Boştaki eliyle bir yeri işaret etti. Dikkatimi o yana çektiğinden emin olduktan sonrakonuşmaya devam etti.

“Bu ağacı bildin mi?” diye sordu. Daha herhangi bir ağaç görmemiş olmama rağmen neydenbahsettiğini biliyordum.

“Bildim, bilmez miyim?”

Sonra ağacı seçtim. Teoman’ın kolu benim kolumda dalıp gittim öylece. Bu külliyei görmeyeli unuttuğum çok şey olmuştu fakat bu ağacı hiçbir zaman unutmadım. Koca gövdesiyle, yere küçük küçük düşen gölgesiyle, bereketinden çocukken bile şaşkınlıkla haberdar olduğum yeşil yeşil zeytinleri ile bu ağacı hiçbir zaman unutmadım. Bin yılı aşkın ve kökleriyle sadece bir toprağı değıl, hayatın kendisini tutan bu gövdeli ağaçta zamandan vemekandan soyutlanmış mistik bir güç fişkırıyordu. Bu benim için çocukken böyleydi, şimdi üstünden yirmi beş sene geçmişken hala böyle. Yaklaşık on beş dakika öylece baktım bu

ağaca. Teoman kolumdan sıyrılmıştı, farketmemiştim. Sonra beni hafifçe dürttü. Ancak budürtmesinde bir sevgi, bir hoşgörü, bir anlayış seziliyordu.

“Sen burada dur öyleyse, ben devriyeyi tamamlayıp geleyim” deyip benden uzaklaştı.

Fenerini kemerinden çıkarıp etrafa vurmaya başladı ve Teoman uzaklaştıka fenerin ışığı

solgunlaşarak yok oldu. Bir süre daha öylece ağacı izledim. Sonra ağır ve yorgun adımlarla yaklaştım ağaca. Teoman'ın bana gösterdiği iltiması bir anlığına unutup bu ulu ve bereketli ağacın gövdesini okşadım. Anneme dokunmuş gibi hissettim kendimi. Çocukken sevgimi göstermekte hiç becerikli olamadığım anneme. Dokunduğum bu gövde benden hayatın yorgunluğunu çekip götürüyordu sanki. Ve gitmekte olan bu yorgunluk kendinden farklı birdinginlik bırakıyordu içimde. Bir anda gözlerimin kapandığını hissettim. Bayılmak değil

ama, kendimden geçmek diye niteleyebileceğim bir şekilde ağacın dibine bıraktım kendimi. Başımı önce omzuma, sonra ağacın bin yıllık gövdesine dayadım ve her şeyden azade bir halde hayatın kendisine döndüğümün farkına vararak benliğimi unuttum.

Güneşin ilk ışıkları vücuduma değerken üstümde derin bir üşüme hissetti. Kafamı kaldırıp ayağa kalkmaya çalıştığımda bana ait olmayan ince bir hırkanın üstümden düştüğünü fark ettim. Ve üstümde neredeyse hiçbir zaman tanık olmadığım emsalsiz bir hafifleme ile

esnedim. Düşen hırka gibi yüksüzdüm. Gözlerim hırkanın sahibini aradı. Teoman ortalıkta görünmüyordu. Yine de gitmeden önce onu bulacağımı biliyordum. Şimdi buradan çıkıp yeni, çok daha anlamlı bir hayata doğru ilerleyecektim. Babamdan başlayan bu mutluluk soluğunu annemin

dizlerinin dibinde taçlandıracaktım. Sadece umudum değil, içimde bir yerlerden

gelen keskin bir inancım da benimle birlikte ayağa kalkmıştı. Bu kasaba, bu topraklar benimkendimle olan barışıklığımı sonsuza dek bu koca gövdeli zeytin ağacından özümseyip bana ve çevreme ve bütün hayata durmaksızın haykıracak. Şimdi ve gelecekte ben, daha da ilerisinde ise bu sonsuzluğun ve bereketin ağacı bize hep bunu söyleyecek.

RUMUZ: ANATOLİA

Buraya gelmenin başta iyi bir fikir olmadığını düşünüyordum. Türkiye'nin hemen hemen her yerini gezdim. Bu güzel toprakların ve misafirperver insanların her seferinde beni güzellikleriyle şaşırtmalarını

inkâr edemem. Asıl beni telaşlandıran kısım Necdet Bey ile görüşme fikri olmuştu.

İsmim Ahmet Talipoğlu, İstanbul'da özel hastanede kalp cerrahı olarak çalışmaktayım. Necdet Bey, iki yıl önce kalp ameliyatı olmak için hastanemize gelmiş ve başarılı bir operasyon geçirmişti. Ancak şimdi aldığım haberlere göre durumu tekrar kötüleşmişti. Benden ona yardımcı olmamı istemiş yanına çağırmişti. Hastanemizin Başhekimisi ile geçmişe dayalı bir dostlukları vardı. Bende onun burslu okuttuğu öğrencilerden biriydim. Buralara gelmemde, başarılarımda çok emeği olmuştu. Belki de Necdet Bey'e karşı hep borçlu kalacağımı bildiğinden olsa gerek onu sürekli gözetip korumaya çalışırdım.

Necdet Bey'in iyi bir insan olduğu ama aksi bir tarafının da bulunduğunu söylemeden geçemeyeceğim. Necdet Bey ile tanışıklığımızın getirdiği samimiyetle bunu söylüyorum aslında. Gerçekten de aksi, hiçbir şeyden memnun olmayan bir adam olarak onu tanımıştım. Başhekimin ısrarları sonucunda ve onun hakkında endişelerimi gidermek için onu ziyaret etmeyi kabul ettim. Önyargılarımı da mesleğim gereği bir kenara bırakarak Hatay'a doğru yola çıktım.

Necdet Bey, çocukluğundan beri Hatay'da yaşıyordu. Buradan oldum olası kopamamış, buraya kök salmıştı. Uçakla Hataya geldiğimde Necdet Bey iki adamını beni alması için göndermiş yaşadığı yer olan Payas'a doğru yola çıkmıştık. Hatay'ı görme fırsatım daha önce hiç olmamıştı. Arabanın içinden

etrafı izlemek bile şaşkınlığımı kat be kat arttırmıştı. “Aman Allah’ım çok güzel” diye söylenip etrafa bakmaktan kendimi alamadığımı hala hatırlarım.

Necdet Bey’den duyduğum kadarıyla Büyükbabası Rüstem Bey, Çanakkale de, Kurtuluş savaşında hekimlik yapmış, vatansever bir doktordu. Rüstem Bey’i kendime daha yakın bulmuştum. Aynı görevde ve hizmet aşkıyla çalışmak beni gururlandırmıştı. Necdet Bey yetmişlerine merdiven dayamış tabiri yerindeyse dinç bir delikanlı gibi görünüyordu. Sağlığı konusunda da çok evhamlı ve pimpirikliydi. Buradaki insanların onun hakkında söyledikleri üzerine bu kelimeleri kullanmayı tercih ettim. Sağlığı konusunda bu kadar duyarlı olmasını gayet normal karşılaştım. Onu tanıdıkça hakkında düşündüğüm şeylerin doğru olduğunu düşündüğüm ve onu yanlış tanımış olmam gibi.

Payas’a geldiğimizde beni kapıda karşılayan Necdet Bey gayet iyi görünüyordu. Hastane sonuçlarına baktığımda ise durumun pek de öyle olmadığını anlamıştım. Necdet Bey’in kalbi iyice zayıflamış, ikinci bir ameliyatı kaldıramayacak kadar da yorgun düşmüştü. Aradan iki yıl gibi kısa bir süre geçmesine karşın kalbini bu kadar yoran şeyin ne olduğunu merak etmişim. Başarılı bir ameliyatın ardından kalbi neden bu kadar zayıf düşmüştü.

Beni onu tanıdığım ilk günkü gibi soğuk bir şekilde karşıladı. Bunu yadırgamadım sonuçta benim buraya gelmekteki amacım görevimi en iyi şekilde yapmaktı.

Necdet Bey ile içeriye geçtik burada bir aya yakın kalacağım konusunda sözleştiğimiz için odamı hazırlatmış eksik bir şey bırakmamıştı. Dinlenmem için beni bir süre yalnız bıraktı. Bunun doğru bir fikir olmadığını, bir an önce tedavi için görüşmemiz gerektiğini söylesem de, hiç oralı olmadığını tavrından anlamıştım. Akşam yemeğine kadar odamda dinlenip eşyalarımı yerleştirdim. Pencereden yansıyan görüntü muhteşemdi. Eski bir konak olmasına rağmen odam gayet modern döşenmişti. Necdet Bey'in zevkine ilk o zaman hayran kalmıştım galiba. Evin çalışanları sürekli bir isteğimin olup olmadığını sorup durmuş, beni iyi ağırlamak için ellerinden geleni yapmaya çalışıyorlardı

Akşam yemeğinde beni Hatay'ın güzel yemekleriyle karşılamışlardı. Tepsi Kebabı, Firik Pilavı, Fellah Köfte, Şeyh Mualla, Kumbursiye Çorbası ve Künefe sofrada yok yoktu. Türk yemeklerinin lezzeti tartışılmazdı elbet hepsinin tadı olağanüstüydü. Çok lezzetli olduklarını yüzümdeki ifadeden anladıklarına eminim. Oldukça. Her lokmada farklı duygular uyandırmış beni büyülemişlerdi. Türkiye'nin her bölgesinde farklı tatlar ve lezzetler vardı. Ağzıma attığım her lokmada bu toprakların, havasının, suyunun tadını tüm benliğimde, yaşamı değer kılan her hücremde hissedebiliyordum. Necdet Bey masada çok az şey yemiş diyetini bozmamaya özen göstermişti. Ancak ben bir an için nasıl söylesem "İpin ucunu kaçırmış" gibiydim. Evet, bu sözü doğru yerde kullandığımdan pek emin değilim ama yemeklerin lezzetini nasıl ifade edeceğimi de hala bulabilmiş de değilim.

Necdet Bey'in sakin duruşu ve adlandıramadığım bakışları beni duraklatmıştı. Ona neyi olduğunu sorduğumda bana cevap vermedi. Bozulmuştum, beni kendisi davet etmiş olmasına rağmen, ne konuşuyordu ne de şikâyetlerini ayrıntılı olarak dile getiriyordu. Neden beni çağırdığını sormaya çekiniyordum.

Necdet Bey'in gözlerinin birden bire buğulandığını gördüm şaşırılmıştım. İki yıl önce zorlu bir ameliyat geçirmesine rağmen, gözlerinde ne korku ne de üzüntü görmüştüm. Mesleğimde iyi bir kariyer yapmış olsam da insanları tanımakta zorlanıyordum. O günden sonra kendim dâhil insanları duygusal açıdan anlamaya çalışırım. Necdet Bey, gözlerime ilk kez o gün derin bir iç çekerek bakmış ve şunları söylemişti. “Bu yaşadığım konağı üç kez restore ettirdim. Yaşlı Koca Bey (yaşadığı evden böyle bahsetmişti) üç kez gıkını çıkarmadan, yıkılmadan ayakta kalmayı başarabildi. İnanabiliyor musun doktor gel gör ki ben bu bedenle ikinci kez ayağa kalkmayı başaramayacak kadar acizim.”

Emekli Müsteşar Necdet Karaaslan'ın benimle bu denli açık konuşması beni etkilemişti. Etkilendiğim konuşmasının bu kadar muhteşem olması değildi. Sözlerinde duygu ve çaresizliğinin getirdiği bir benzetme vardı. Belki de beni dostu gibi görmüş anlık bir dürtüyle dertleşmek istemişti. Ona, “Sizin gibi hayata dört elle sarılan birinin böyle konuşması beni üzdü. Daha hiçbir şey kesinleşmiş değil Necdet Bey” dedim.

Necdet Bey'in yüzünde anlamlı bir tebessüm belirdi. Ben o an için anlamamış olsam da onun anladığı aşikârdı. Necdet Bey tebessümünü bozmadan, "Kader Doktor Bey, hayat o kadar güzel ama aynı zamanda o kadar acı ki insan kaderini düşünmeden edemiyor" dedi. Kader kelimesi Türk toplumunda sıkça kullanılan insanlarla artık bir bütün olmuş kelimelerden biriydi. Ancak o anda Necdet Bey'in bu kelimeyle olan bağını anlamamış onun yüzüne bakıp ne demek istediğini sormuştum. Eliyle boş ver gibisinden bir geçiştirmeyle konuyu kapatmıştı. Akşam yemeğini şekerli bir Türk Kahvesi ile sonlandırmıştık.

Necdet Bey benimle daha fazla konuşmadan odasına çıkmıştı. Bende evin dışına çıkarak biraz temiz hava almak istemiştim. Kendi kendime burada hala ne işim olduğunu merak etmeden duramıyordum. Başta da belirttiğim gibi Necdet Bey şikâyetlerinden bahsetmemişti. Nasıl bir yol izlemem gerektiğini de bilmiyordum. Necdet Bey'in güzel bir bahçesi vardı. Zeytin ağaçlarının duruşu köklerindeki canlılık beni büyülemişti. Asıl güzel ve enteresan olan şey ise sanki ufacık bir esintinin bahçedeki defne ve zahter kokularını size getirmesiydi.

Bahçedeki defne ağacının boyu on metreyi aşmıştı, sarıçiçekleri gecenin karanlığında altın gibi parlıyordu. Kokusu o kadar rahatlatıcı ve huzur vericiydi ki sanki tüm yol yorgunluğum bir anda geçmişti. Necdet Bey'in Zahter adlı bu bitkiye özenle baktığını anlamıştım. Zahterin boyu hemen hemen otuz santim kadar vardı, rengi pembemsi ve canlı görünüyordu. Daha

sonra Necdet Bey'e merakımdan sorduğumda bana "Aslında burada hayat bulacağından pek emin değildim bu güzel bitki Hatay şehrinin Altınözü, Belen ve Narlıca da yaygındır. Bitkilerde insanlar gibi sanırım sevgi ve özveriyle hayat bulabiliyorlar" demişti.

Bahçesine o kadar özenli davranmıştı ki, Necdet Bey'i rahatlatan şeylerden birinin de bu olduğunu anlamıştım. Bir süre özenle yetiştirdiği bahçesinde gezindikten sonra dinlenmek için odama çekildim. Odamda Necdet Bey ile ilgili notlar aldıktan bir süre sonra uykuya dalmıştım.

&

Sabah uyandığında saat yediye geliyordu. Hazırlanıp odamdan çıktım Necdet Bey ise çoktan kalkmıştı. Yemek masasının başköşesinde kahvaltısını yapmak için beni bekliyordu. Hatay'ın kahvaltılık kültürü de aynı yemek kültürü gibi zengin ve lezzetliydi. Kahvaltıyı yaptıktan sonra Necdet Bey ile hastaneye gittik, onu götürmek için çok dil dökmüştüm. İşe yaramıştı da hastanede yapılan testler ve kontrollerden sonra Necdet Bey yorgun düşmüştü. Onu içindeki çocuğu bilmiyor olmamdan dolayı yorgun olduğu sanmıştım. Şoförüne onu her zaman gittiği pastaneye götürmesini söylemişti.

Payas'ın en eski pastanelerinden birine gelmiştik. İçerisi daha çok ahşaplara ağırlık vererek döşenmiş, tarihi dokusunun bozulmamasına özen gösterilmişti. Garson Necdet Bey'e her zamanki yeriniz mi efendim diye sormuş, Necdet Bey ise sadece başını sallayarak garsona cevap vermişti. Cam kenarında manzarayı rahatça izleyebileceğimiz bir masaya bizi buyur ettiler.

Necdet Bey garsona her zamankinden diyerek masaya oturmuştu. Sesi ricadan ziyade homurtu gibi çıkmıştı. Çevresindeki insanlarla pek konuşmayı sevmediğini kendi ile baş başa kaldığında daha huzurlu bir adam olduğunu anlamıştım.

Necdet Bey'in karşısına oturmak için hamle yaptığımda önce yüzünde bozulduğuna dair bir ifade sezdim. Bana, "Doktor oraya değil yanımdaki sandalyeye geç. Oranın sahibi var" demişti. Yanına doğru geçtim manzara tam karşımdaydı. Manzaradan insanların pastanenin önünden geçişi seyrettim. Genç çiftlerin fotoğraf çektirmesini, bir çocuğun annesinden kırmızı horoz şekerlerden istediğini, hanımların alışveriş yapmak için etraftaki mağazalara girip çıkmasını...

Manzaraya baktığımda kendi çapımda bir hâkimiyet kurduğumu hissettim. İnsanların ne yaptıklarına ve hatta ne yapacaklarına aşina olduğumu düşündüm. Necdet Bey ona kırılmış olabileceğimi düşünmüş olacak ki bana, "Doktor Bey seni oraya oturtmadığım için bana gönül koyma oraya her zaman biricik eşim Meryem Hanım otururdu. Buraya ne zaman gelsek saatlerce onu oturup seyrederdim."

Necdet Bey'in eşi on yıl önce rahmetli olmuştu. Necdet Bey hala eşine olan saygısını ve sevgisini kaybetmemiş aksine üzerine birde özlem denen duyguyu yüklenmişti. Eşinden bahsederken gözleri parlıyor, genç âşıklar gibi elleri hatta tüm bedeni titriyordu. Kendinden bir başkasını bu denli gönülden sevmek bu kadar güzel miydi?

“Her defasında” dedi Necdet Bey bir an için boğazının düğümlendiğini hissettim. “Her defasında buraya geldiğimizde daha çok konuşur bana tüm yüreğinden geçenleri anlatmaya çalışırdı. Bende onu sessizce dinlerdim eğer konuşursam büyüünün bozulacağına inanırdım. Saatlerce onu dinler yorulmak nedir bilmezdim. İnsan ruh eşiyle beraberse eğer hayat bir nehir gibi daha hızlı akıyor sanki” dedi.

Necdet Bey bunları söylerken birden gözlerimi kendi kalbime çevirdim. Otuz beş yaşındaydım ve henüz ruhumla bağlanacağım eşimi bulamamıştım. İçime bir korku düştü, ya ben bu mucizeye hiç sahip olamazsam, Allah bana böyle bir lütfu hiç bağışlamazsa diye. Necdet Bey sanki düşüncelerimi okumuş gibi, “Merak etme çok seveceğin ve sevileceğin birini bulacaksın doktor ama önemli olan sadece bulmak değil. Bulduğunda hayatla, kalbinle ve en önemlisi zamanla nasıl başa çıkacağın.”

Necdet Bey’in sözlerine devam ederken garson siparişimizi getirmişti. Muhallebiler çok güzel görünüyordu. Bir kaşık alacağım sırada gözüm yine dışardaki manzaraya ilişti. Az önce horoz şekeri isteyen küçük kız, elinde üç tane horoz şekeriyle karşıdaki dükkândan dışarıya çıkıyordu. Annesine hemen ağzına götürüp emmeye başladığı şekeri göstererek gülümsüyordu. Küçük bir çocuk ufacık bir şey ile mutlu olabiliyor, küçücük umutlarıyla hayata dört elle sarılabiliyordu. Peki, büyük insanların mutlulukları, umudu neydi? Çocukluklarını özlemle arkasında bırakan insanlar neyi umutla beklerlerdi.

Necdet Bey aradan bir gün geçmesine rağmen beni kendisine yakın görmüş anılarını kesik kesik bile olsa anlatmaya başlamıştı. Buraya geldiğimden beri onun aksiliğini pek fazla görmemiş, şaşırılmışım. Muhallebilerimizden birkaç kaşık aldıktan sonra Necdet Bey eşiyile nasıl tanıştığını anlatmaya başlamıştı. İçindeki özlem duygusunun onu yakıp kül ettiğini, yaş aldıkça onu anlayan bir dosta ihtiyaç duyduğunu anlamışım. Bazı şeyleri geç olsa anlamak bile iyi bir şeydi.

Necdet Bey, eşi Meryem Hanım hayatta olduğu süre boyunca buraya gelir burada vakit geçirirlerdi. Necdet Bey buraya eşiyile geldiği her gün sanki ilk buluşmasına geliyormuş gibi hissettiğini anlatmıştı. Allah'ım aşk ne kadar güzel ve ne kadar acı veren bir duyguydu. Birini çok sevmemek gerekirdi ama sevmek insana acı içinde yeni bir hayat sunuyor gibiydi. Muhallebilerimiz bitirmiş, hesabı ödemek için kasaya doğru gitmiştik. Necdet Bey “Sen misafirimsin hesabı ödemen hiç olur mu doktor?” demişti. Pastanenin sahibi Hatay'ın eskilerinden yaşlı bir beydi. Hurşit Bey hemen atılmış. “Olur mu efendim, sizin misafiriniz bizim misafirimiz bu seferlik bizden olsun” deyivermişti. Necdet Bey'in, Hurşit Bey ile göz göze geldiğinde gururlandığına yemin edebilirdim. Davranışı Necdet Bey'in hoşuna gitmişti.

Necdet Bey ile sohbet ederek Payas kalesine doğru yola çıktık. Payas kalesi, Payas'ın gözbebeği gibiydi. Bütün bir okyanusta güzelliği ile nam salmış ama kendi güzelliğini gizleyen bir inci tanesi gibi. Payas Kalesi,

Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nin batı kısmında bulunuyordu. Kıyıdan yedi yüz metre uzaklıktaydı. Payas Kalesi'nin etrafı hendekle çevrili ihtişamlı görünüşüyle bizi selamlıyordu.

Necdet Bey, kalenin Haçlı seferleri sırasında Cenevizliler tarafından bin ikiyüzlü yıllarında inşa edildiğini söyledi. Payas Kalesi'nin tarihide tıpkı Cin Kulesi gibi eskiye dayanıyordu. Kudüs'e giden hacıları korumakla görevli Tapınak Şövalyeleri'nin kontrolü altında olduğunu da sözlerine ekledi. Bu kısacık bilgi beni başka düşüncelere götürmüştü. Payas Kalesi karşımda o kadar esrarengiz ve göz alıcı duruyordu ki, kim bilir Payas Kalesi, Tapınak Şövalyeleri'nin hangi surlarını barındırıyordu. Necdet Bey aynı zamanda bu kalenin Cumhuriyetin ilk yıllarında karakol ve hapisane olarak da kullanıldığını söylemişti.

Payas Kalesi'ni gezerken Necdet Bey'in sesiyle kendime geldim. “O zamanlar şimdiki gibi cep telefonları yoktu doktor. Elimde eski bir fotoğraf makinesiyle buraya gelir fotoğraf çekerdim. Müsteşar olmadan önce fotoğrafa ayrı bir tutkum, hevesim vardı. Meryem ile de bu sayede tanıştım. Onun çelik mavisi gözleri kalbimi yerinden söküp çıkarmıştı sanki. Makinedeki tüm filmleri onun fotoğrafını çekmek için kullanmıştım. Fotoğrafını çektiğimi anlamış mavi gözleriyle hiddetlenerek yanıma gelmişti. İlk defa gözleri bu kadar güzel olan bir insandan korkmuş, ne diyeceğimi, kendimi nasıl savunacağımı bilememiştim.”

Necdet Bey anlattıkça eskiye dönüyor, gözlerindeki neşe yeniden gün yüzüne çıkıyor gibiydi. Ne oldu bilmiyorum konuyu büyük babasına yani Rüstem Bey'e getirdi. Atatürk zamanında onu buraya göndermiş burada mesleğini icra etmesini söylemişti. Hatay o zaman Türkiye'ye bağlı değildi. 2 Eylül 1938'de toplanarak bağımsızlığını Hatay Cumhuriyetini ilan etmişti. Rüstem Bey buna ilk başta çok üzülmüş ama umudunu kaybetmeyerek burada düzen kurmaya, çalışmaya devam etmişti. "İşte o zaman" dedi Necdet Bey, "Babamın anlattığına göre 29 Haziran 1939 tarihinde Hatay oy birliği ile Türk topraklarına katıldığında, Rüstem Bey'in sevinci tarif edilemezmiş. Konağı bir bayram havası sarmış ki sorma doktor."

Necdet Bey konuyu neden değiştirmişti anlamamıştım. Aramızdaki samimiyete inanarak, "Eşiniz ile tanışmanız daha sonra nasıl oldu?" diye sordum. Konuyu neden değiştirdiğini anlamaya çalışıyordum aslında. Bana, "Haddin olmayan şeyleri sorma doktor" dedi. Aramızdaki bağın hala uçurum kadar büyük olduğunu bana hatırlatmıştı. Necdet Bey daha sonra üzülmediğimi anlamış olacak ki, "Her şeyin bir sırası var Doktor Bey, bırak olması gereken olduğu gibi aksın içimizden. Hadi doktor seni bir de Sokullu Mehmet Paşa Külliyesine götürelim" dedi. Kırılmamıştım ama duyduğum merak beni deli ediyordu. Payas Kalesinden ayrılmak beni üzmüştü içindeki gizemi, yaşanılan maceralı hayatını öğrenmeden gitmek istemiyordum. İnsanlar kalenin önünde fotoğraf çektiriyor sevdiklerine gönderiyorlardı. Teknoloji çok gelişmiş her

yeri kendisinden haberdar kılmişti ama kalenin gizemi hakkında pek bir bilgi sunmuyordu.

Necdet Bey'e eve gittiğimizde Payas kalesi ile ilgili bir efsane var mı soracaktım. Öğrenme dürtüsü ve merakım ancak bu şekilde huzura kavuşacaktı. Sokullu Mehmet paşa Külliyesi'ne vardığımızda Necdet Bey bir rehber edasıyla külliyei anlatmaya başladı. "Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi, Anadolu'nun en büyük külliyesi olup 13 000 metre karelik bir alana oturtulmuştur. Külliyei oluşturan ana merkez kuzey – güney doğrultusunda 48 dükkânlı "Arasta" dır. Arasta doğusundan Han, Tabhane, İmaret'e açılır. Batısından ise medresesi içinde bulunan Cami, Sübyan mektebi ve kaleye açılmaktadır. Çifte Hamam ise külliyenin yapı grubunu tamamlar."

Necdet Bey o kadar güzel anlatıyordu ki onun anlatışı sanki Külliyei en baştan tekrar inşa ediyor gibiydi. Arasta içerisinden batı kanadına doğru gittiğimizde Çifte Hamam karşımıza çıkmıştı. Arasta'nın tam merkezinde Dua Kubbesi bulunuyordu.

Necdet Bey, Arastanın içinde bulunan hana giriş sağlayan taç kapının üst bölümündeki kitabenin çevirisini okumamı istedi. Bu kitabe külliyenin günümüze sağlam gelen tek kitabesiydi. Üzerinde şöyle yazıyordu: "Alemin kendisi ile övündüğü ve güzel ahlak sahibi Süleyman'ın oğlu, Sultan Selim'in veziri; Bu fani dünyanın geçici olduğunu anladı ve bayrağının daimi olmadığını ve bu dünyanın mihnetlerde bir cehennem olduğunu görerek; Allah rızası için bu hanı yapıp vakfetti ve böylece daha dünyada iken ahiretini

mamur eyledi. Allah bu emsalsiz hayrı kabul ede, doğrusu bu ki böyle hayrı herkese nasip etmez. Bu eserin sahibi tarih düşürüp dedi: ben Allah rızası için bu hanı yolcularıma vakfettim. 928H./1574M. (ebcet hesabı ile)”

Kitabenin üzerinde yazılanları okuduktan sonra Necdet Bey’in gözlerinin buğulandığını gördüm. Neredeyse ağlayacak gibiydi, gözlerimin içine bakarak, “Allah bayrağımızın göklerden indirilmesini nasip etmesin doktor. Bu millet bayrağımız göklerde hür içinde dalgalansın diye çok kan döktü” dedi.

Necdet Bey’in sözlerinden sonra kalbime bir ağırlık çöktü. Özgürlüğümüz için kaç vatansever şehit olmuştu. Necdet Bey “Bugünlük bu kadar yeter eve gidelim, daha çok buradasın sonra gezmeye devam ederiz” dedi. Eski konağa vardığımızda saat akşamın yedisi olmuştu, yorulmuş ve acıkmıştım. Nebahat Hanım yine dün ki gibi harika bir sofraya kurmuş beni yüreğimin en can alıcı yerinden vurmıştu. Necdet Bey burada kaldığım süre içerisinde Hatay’ın tüm lezzetlerini tatmamı istiyordu sanırım. Buna memnuniyetle razı gelir karşı çıkmazdım. Yemekten sonra Nebahat Hanımın meşhur defne şerbetinden içerek akşamın sonunu getirdik.

Necdet Bey’e sormak istediğim çok şey vardı ama kendisi yorgun görünüyordu. Hastalığı sanki daha da ilerlemeye başlamıştı. Ona sorular sorup daha fazla yormaktan çekinip odama gittim. Kendimi yatağın yumuşaklığına bırakarak uykuya daldım.

&

Buraya gelişimin üzerinden üç hafta geçmiş, İstanbul'a dönüşüme üç gün kalmıştı. Necdet Bey'in test sonuçları çoktan gelmiş alacağı ilaçlarda değişikliğe gitmiştik. Necdet Bey ikinci ameliyatı olmak istemediğini kati suretle belirtmişti. Kaldığım süre içerisinde bana Payas'ın en güzel yerlerini gezdirmiş beni hastalığına rağmen çok iyi misafir etmişti. Damlataş Mağarası'nı, Payas Kalesi (Cin Kulesini), Sincan Şelalesini, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ni görme fırsatım olmuştu. Buralar çok güzeldi. İnsanları, çevresi, doğası, tarihi yerleri, yemekleri güzel kelimelerden başka söyleyecek sözüm yoktu. Burada yaşayanlar tarihini, doğasını, insanlıklarını büyük bir özveri ile koruyorlardı.

Eski konağın sofasında öğlen saatlerinde kahvelerimizi yudumluyor sohbet ediyorduk. Necdet Bey ilaçlarını değiştirdiğimizden beri daha iyiye gidiyordu, fakat kendisi öyle hissetmiyordu. İçindeki sıkıntıdan bir türlü kurtulamadığını bende seziyordum. Bu durum benim canımı da oldukça sıkıyordu. Ona iyi olduğunu her şeyin yolunda olduğunu söylesem de, sözlerim havada asılı kalıyor gibiydi. Bir süre sessizce oturduktan sonra Necdet Bey, "Sahip olduğum her şeyi senin gibi okuyup adam olacak çocuklara ve gençlere bırakmak istiyorum" dedi.

Hatırladığım kadarıyla Necdet Bey'in bir oğlu vardı. Oğlu hakkında konuşmaya hiç fırsatımız olmamıştı. "Oğlunuz, torunlarınız onlar bu işe ne der Necdet Bey" diye sordum. Soru ağzımdan gayri ihtiyari olarak çıkmış engel olamamıştım. Necdet Bey sinirlenerek, "Bırak o hayırsızı beni bir

günden bir güne arayıp sormaktan aciz bir evlada ne bırakayım. Elimde olsa onu gâvur memleketine çalışması için göndermezdim” dedi. Sinirlenmişti ama oğlunu sevmediğinden ya da ona kızdığından değil. Özlem duygusu ona ağır gelmeye başlamıştı. Geçmişine, eşi Meryem hanıma, evladına ve torunlarına duyduğu hasret onu yiyip bitiriyordu.

Necdet Bey’in oğlunun babasını sık sık aradığına, sağlığı için endişelendiğine bizzat konuşmalarından şahittim. Gelin görün ki Necdet Bey haklı olarak oğlunu ve torunlarını görmek onlara sarılarak dünyadan göçüp gitmek istiyordu. Kahvelerimiz bittikten sonra odama çekilmiş ve Necdet Bey’den habersiz bir şey yapmıştım. Kızacak olsa bile umursamadım. Oğlu Nevzat Bey’i arayarak babasının durumunun ehemmiyetinden bahsettim. Necdet Bey, oğlu ile sık sık telefonda görüşse de durumunun ciddiyetinden her zaman üstünkörü bahsetmişti.

Nevzat Bey işin ciddiyetini anlayınca işlerini kısa süreliğine bir arkadaşına devrederek gelme kararı almıştı. Necdet Bey’e durumdan bahsetmemeyi kararlaştırarak konuşmayı sonlandırdık.

Artık gitme vaktim gelmişti ama gözüm sürekli Necdet Bey’in üzerinde olacaktı. Uçağım akşam saat sekizde kalkacaktı o zamana kadar Necdet Bey bana sahilde oturmayı teklif etmişti. Termosa çay koymuş hazırlıklı gelmişti. Ona Payas Kalesi Hakkında bir efsane bilip bilmediğini sordum. Biraz düşündükten sonra, “17. Yüzyılda Payas’ı gören Evliya Çelebi şöyle demiş. Deniz kıyısında dörtgen biçiminde taştan yapılmış bir kaledir. Sekiz tane

sağlam kulesi ve her kulede irili ufaklı toplar vardır. En yüksek burcunda ise balyemez toplar olup limanı korur. Burası Halep'in iskelesi olmakla serhat gibidir. Kalenin duvarı iki kat olup, burç ve kaleleri pek sağlamdır. Doğuya bakan yakada ikişer kat demir kapıları hendek üzerinde ağaçtan bir köprüsü vardır. Kale içinde üç yüz kadar ev, dizdar ve yetmiş kadar kale neferi bulunur. Kale çepeçevre 800 germe adımdır”

Necdet Bey konuşmasını bitirdikten sonra bana tebessüm ederek, “Sanırım bu doğru bir cevap olmadı doktor bey. Efsaneni bir gün bir yerlerde ve sana ait bir zamanda kendin bulmalı belki de yaşamalısın. Seni buraya çağırmanın sebeplerinden biri de buydu aslında.”

Şaşkınlıkla Necdet Bey'e bakakalmıştım. Bana ihtiyacı olmadığını aslında dünyadan göçüp gitme vaktinin geldiğini bildiğini söylüyordu. Ona “O zaman neden beni çağırdınız. Bu yorgun halinizle neden beni misafir etme zahmetinde bulundunuz diye sordum.”

Bana gülerek, “Yıllar önce bir konuşmana şahit olmuşum. O zamanlar çok genç ve hevesli bir cerrahydın. Bana umutlanmanın yersiz olduğunu aksine çok çalışarak istediğimiz hayata sahip olabiliriz demiştin. Bu sözün beni oldukça düşündürmüştü. İtiraf etmeliyim ki bunca yıl umutla yaşamış bir insanın umutlarını yersiz olduğunu söylüyordu. Oysaki buraya beni iyileştirme umuduyla geldin, Payas Kalesi ile ilgili bir efsane duymayı umutla bekledin. Eşimle tanışma hikâyemden biraz bahsedince, kalbinde ruh eşini bulma umudu belirdi. Seni buraya çağırdım ve görmeni istedim. Atmakla

görevli, bilimsel açıdan onlarca makale yazabileceğin o kalbin seni umut etmekten alıkoyamadı.”

Necdet Bey beni sözleriyle yine şaşırtmıştı. Söylediklerinde haklılık payı çoktu. Ona kızamadım çünkü bende o ölmeden oğluyla ve torunlarıyla görüşebilmesini umut etmişim. Bu yüzden oğlunu arayıp babasının durumundan bahsetmemiş miydim? Umudum değil miydi, bizi kat be kat karanlıktan aydınlığa çıkararak, üzerimize atılan her kürek toprağı umudumuzla üzerimizden silkelenerek attığımız. Sokullu Mehmet Paşa bile umutla yaşamayı ve ölmeyi seçmemiş miydi?

Hayat beni daha nelerle karşılaştıracak henüz bilmiyorum. Şimdilik umut kelimesinin gerçek anlamıyla yüzleşmişken, onun içime doldurduğu huzurla birkaç dakika dinlenmek istiyordum. Necdet Bey bana anlatmak istediğini anlatmış o da sessizliğin dayanılmaz sükûtu ile gözlerini kapatmıştı. Beş dakika geçmedi sanıyorum Necdet Bey’in telefonu çaldı. Arayanın kim olduğunu anlamamıştım ama Necdet Bey’i arayan kişi onun neşesinin, sevincinin yerine getirmişti. Gülen gözleriyle bana bakarak, “Oğlum Nevzat üç gün sonra torunlarımla ve gelinimle beni ziyarete gelecekler Doktor Bey” deyivermişti. Sonra gözlerini kısarak anlamış gibi bana bakmaya devam etti. “Sanırım burada bu yaşlı adamdan bir ders aldın ha doktor, içimden bir ses bu işte senin da parmağın var diyor.”

Ona çocuk gibi muzipçe gülümseyerek, “E işi erbabından öğrendim” dedim. Necdet Bey’i şimdi sevdiklerini beklemenin umudu sarmıştı. İçi içine

sıgılmıyor. Küçük bir çocuk gibi gülümsüyordu. Pastanenin penceresinden izlediğim horoz şekeri isteyen o küçük kız çocuğu gibi. Size mutluluğun ve umut kelimesinin hala net bir tanımını yapamam. Bu iki şeye kavuşmanın formülünü de veremem yani henüz bulamamışken. Bir yerlerde size ait bir zamanda bunu kendiniz bulacaksınız. Benim Hatay şehrinin inci tanesi Payas'ta bulduğum gibi.

Necdet Bey havalimanına beni kendisi götürdü. Yüzünde dostuyla vedalaşır gibi bir havası vardı. Ona sarılarak, “Seneye tekrar geleceğim Necdet Bey daha gezeceğimiz çok yer var. Benden kurtulamazsınız” dedim. Necdet Bey sırtımı sıvazlayarak, “Sen beni hiç umutsuzluğa düşürmedin Ahmet. Seninle gurur duyduğumu bil. Sende Hatay'ın inci tanesi Payas gibisin, kalbimin en derin yerinde güzelliğini saklayan inci tanesisin. Bir dahaki sefere gelin kızıyla gel, dilerim onu bulduğunda zamanı durdurabilirsin.”

&

O günlerde edindiğim duygular ve anılar bugün aldığım üzücü bir haberle tekrar hatırıma geldi. Hatay'dan, İstanbul'a geleli beş ay olmuştu. Necdet Bey'i aramayı sohbet etmeyi ihmal etmiyordum ama öldüğünü bana bir hafta sonra söylemişlerdi. Kızgınlığım yerini acı bir boşluğa bırakmıştı. Sabahın erken saatlerinde Necdet Bey'in yazdığı mektup elime ulaşmıştı. Mektupta yazanları okuyunca gözlerim dolmuştu. Necdet Bey araştırmış, sorup soruşturmuş ve benim için Payas hakkında bir efsane bulmuştu. Bunu

sizlerle paylaşmayı çok isterdim ama Necdet Bey'in dediği gibi, "Efsanenizi bir gün bir yerlerde ve size ait bir zamanda kendiniz bulmalısınız." Ben Hatay'ın incisi Payas'ta umutla yaşanmış bir efsaneye kıyısından da olsa ulaştım. Dilerim sizin efsaneniz umutla size yol gösteren bir rehber olur.

Rumuz erdali

Deva-i Bayas

Bir varmış bir yokmuş. Elin emeği çokmuş. Kalbur saman içinde, su saman altında... Develer tellal iken, manda berber iken; cinler hamamda top oynar iken, ben sen iken sen de ben iken yaşaya gelen bir adam varmış. Adamın azığı az, gözü pek, başı dik imiş. Omzunda heybesi, kır atıyla diyar diyar gezer, haritalar çizermiş. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz kimi zaman da yamuk, dağ bayır çok gitmiş. Yedi diyardan geceleyin kimselere görünmeden, yedi dağdan yedi günde hiç incinmeden geçmiş. Nice yabancı diyar görmüş; köyler, kasabalar gezmiş en sonunda uçsuz bucaksız maviliklerin kumulları usul usul dövdüğü bir sahile varmış. İnsanların huzurla dolup, neşeyle taşıdığı bu sahilde kendini evinde gibi hissetmiş. Çok gezdim biraz durup sakinleyim diyip sahilden yeşil alana doğru yürümeye başlamış. Maksudı bir köy bulup kendine kalacak bir ev tutmakmış. Tepeye vardığında ufukta sadece bir kule dışında bir şey görememiş. Hava alacaymış, el mecbur kuleye sığınmış. Kapıdan içeriye adım atmasıyla içinin ürpermesi bir olmuş. Heybesinden kandilini çıkarmış, kır atını eşiğe bağlamış, kıvrılmış bir köşeye. Hava ılıkmış lakin ürperti bir türlü

geçmiyormuş. Gece çökmüş, bir şekilde günü ağırtmış bizim delikanlı ama kafayı sokacak yeni bir çatı bulması şartmış.

Toplanmış, geri sahile dönüp insanlara ev sormak için düşmüş yola. Sahile gittiğinde inler cinlerle maç ediyor, inler cinlere hiç acımıyormuş. Tabi bizim delikanlı boş durmuyor, bir andan da resmediyormuş. Oyunu bozmadan az ileride eşeğini yükleyen amcanın yanına varmış. Amcaya kalacak yer, erzak için dükkan sormuş. Amca “Erzağını benden al, misafirsin ikramımız olsun. Kalacak yer için de burada bir kale, bir de kule vardır. Kulede cinler, kalede insanlar yaşar. Sabahları da burada maç ederler, buranın insanı eydir, hoştur ama yabanidir. Sen iyisi mi biraz daha nal tep de Türkmen obalarından birinde kal” demiş ve gitmiş. Az ileride bir cinle pazarlığa oturmuş. Delikanlı şaşkınmış, sabah gördüklerini hülya sanarken bu amcayla konuşunca tak etmiş. Havasından mı, suyundan mı bilinmez cinler burada görünür oluyormuş. Hemen koşmuş kır atına, dolu dizgin koşturmuş kaleye. muhafıza

seslenmiş, nedir bu diyarın adı deyu. “Diyar-ı Bayastır” demiş muhafız. Sonra bir koşu Türkmen obasına gitmiş. Bey’e çıkıp destur almış, 3 vakit kadar bu diyarda dolanmış. Çizmişde çizmiş, çizmiş de çizmiş ta ki çizmeye mürekkep kalmayınca kadar.

Sözün kifayet etmeyeceği bu duumun özünü göze göstermek için çizdiği bütün varakları toplamış ve düşmüş payitahtın yoluna. 7 gün hiç durmadan at sürmüş de varmış payitahta. Destur istemiş kapıağasından, destur gelmemiş, Maksat sultana bildirip göstermekmiş çizimleri, çizimleri gören sultan onu akçeye boğar kim bilir belki güzel bir toprak verirmiş. Lakin kapılar duvar oluyormuş yüzüne, akşamlara kadar bekliyor çıkışta vezirlere derdini yanıyormuş da karşılık bulamıyormuş. üstü başı perişan herkes meczup diyehor görüyormuş. 2,3,4 derken 5. günün şafağında sabah namazına müteakip Bab-ı Ali'den çıkıp saraya yürüyen Sadrazam bizim adamcağızı görüp ahvalini sormuş. Bizimkini derdini anlatmış, çizimleri göstermiş. Sokullu her ne kadar dinlese de meczup deyip yoluna devam etmiş.

Günler haftaları, haftalar ayları kovalamış; aylar yılları devirmiş. Sokullu devasıolmayan bir hastalığa yakalanmış. Payitahtta gitmediği şifacı, tabib, aktar kalmamış ama bir türlü deva bulamıyormuş. Hastalığının ağırlaştığı günlerden bir gün rüyasında bizim delikanlıyı deniz kenarında elinde bir iksir tutarken görmüş. Başta çok önemsememiş ama peş peşe 3 gün aynı rüyayı görünce tabir ettirmiş. Rüyanın anlamı netmiş, şifa delikanlıdaymış. Emirlerine hemen delikanlıyı bulma emrini vermiş. Bizim delikanlı Haliç'e nazır bir kulübüde yaşamına devam ediyormuş. Sokullu yanına gittiğinde kulübenin her yerindeki çizimler dikkatini çekmiş.

Durumunu anlatmış, nedir benim devam demiş. Delikanlı düşünmüş, ne diyeceğini bilememiş. “Benim tek meramım bu çizimleri sultana göstermekti başka elimden ne gelir bilmiyorum, alın çizimlere bakın isterseniz” demiş. Sokullu çizimlere bakarken sahilde maçı eyleyen cinlerin olduğu resim dikkatini çekmiş. Şimşekler çakmış beyninde “İşte burası, rüyamdaki sahil bu sahil” demiş. Delikanlı demiş “Burası Bayas’tır cinlerin görünür olduğu çok kadim bir diyardır. Mutlaka sizin derdinize deva da vardır.” demiş. Sokullu yola çıkmış, hasta haliyle yol bitmez olmuş. Bizim delikanlının 7 günde geldiği yolu 21 günde ancak tepebilmiş. Önce Türkmen Beyine selam vermiş, ardından insanların kalesine. Şifa sormuş ama oradakilerin hiçbiri deva bulamamış. En son cinlerin kulesine gitmiş, destur istemiş. Hastalığından bahsetmiş. Cinler birbirine bakıp gülmeye başlamış, Cin gribi olmuşsun, demiş içlerinden birisi. Bir tane cini sahile yollamış hemen. Sahildeki zeytin ağaçlarından toplanan zeytinden çıkan yağ ile birkaç denizürünü karıştırmış. Bunu yiyen Sokullu’nun 1 saate hiç bir şeyi kalmamış.

Payitahta döndüğünde delikanlı ile sultanı tanıştırmış, onu akçeye boğmuş, çizimleri de arşivlere aldirmiş. Koca Sinan’a da ferman eylemiş bir külliye yapılması için Bayas’a. Derken bir anda gök yarılmış, bir ses duyulmuş. “Mehmet! Mehmet! Haydi neye daldın öyle? Sergi kapanıyor.” Biraz daha kalmak istiyormuş Mehmet. Adaşı olduğu için merak salmış

Siyah Kalem Mehmet'e. Serginin de son günüymüş. Topkapı Sarayı Müdürü beyamca biraz daha açık tutamazmıymış sergiyi. Oysa daha yeni keşfetmişmiş, oysa daha nice hikayeleri varmış anlatacak bu resimlerin. Gerçi 2 gün sonra zaten memlekete, Payas'a döneceklermiş. Meczup delikanlı Mehmet'in hikayesini artık başka zaman bitirirmiş ama hiç biterememiş. O erememiş hikayenin sonuna darısı anadolunun isimsiz minyatür üstadlarının başına...

Rumuz: Alaz

Miras

Sabah olmuştu. Güneş, İssos Savaşı'nda Büyük İskender'e yenilen Pers kralı Dara'nın hazinesinden kalma altın bakışlarını Amanos Dağları'nın zirvesinden Payas'ın üzerine saçıyordu. Akdeniz'den esen bir meltem sahildeki palmiyelerin saçlarını okşarken, güne erken başlayan hayat kıdemlisi insanlar banklardaki yerlerini alıyordu. Kuşların telâşlı sesleri fersiz gözleri gökyüzüne çağırıyordu. Geçmiş sanki bir buluttu şimdi. Parkın müdavimleri kuşlar gibi çırpınır olmuştu. Mazi özlenen dost kılığında gökte asılı duruyordu.

Amansız hastalık bedenini iyice yıpratmış, toparlanması kolay olmamıştı. Aylar sonra kendi başına dışarı çıkmış, aldığı poğaçaları yalvarırcasına bakışan kedilere pay etmemin mutluluğunu hatırlamıştı. Sekiz kuleli Payas Kalesi'nin tarihi surlarını çepeçevre saran hendeğe nispet yapan kurumuş gözleri yanlış görmüyorsa o yine oradaydı. Dedesinden çok dinlemişti. Cin Kule'de bir asker her gece nöbete başlar, sabahın ilk ışıklarıyla da yorgun düşen gölgesi sahile doğru uzanırdı. İrkildi. Etrafına bakındı. Kendinden başka heyecanla yerinde kıvranan yoktu. Damarları fişkırان esmer elini çenesinde gezdirip kulenin burcuna yeniden baktı. Kimseler görünmüyordu. Kulenin önünde gördüğü gölge de tuhaf şekilde ortadan kaybolmuştu. Sinsice toprağa sızdığını düşündü. Birilerine gördüklerini anlatacak olsa deli yaftası yiyebilirdi. Biraz toparlandıktan sonra yerinden kalkıp aheste adımlarla denizin kenarına geldi. Ellerini bastonunun üzerinde âşıklar gibi buluşturdu. Dedesini anımsadı sonra. Anlattığı destansı hikâyelerin etkisiyle kalbinin

hızlıca çarpışını, göğsünün gururdan horozlar gibi kabarışını hatırladı. Şimdiyse kambura dönmeye yüz tutmuş kabarıklık sırtına iyiden iyiye yerleşmişti. Biliyordu, dedesinin peşi sıra yürüyordu. Dedesi de son zamanlarında epeyce belirginleşmiş kamburuyla ciddi sıkıntılar çekmişti. Şikâyetçi değildi. Halinden asla gocunmuyor, böyle bir dedenin torunu olduğu için her daim kendini şanslı addediyordu.

Kıyıya çıkmaya çalışan küçük dalgaların sesine kulak verdi. Mısır seferine çıkan Yavuz Sultan Selim'in neferlerinin kılıç şakırtılarına benzetti. Gözlerini daha büyükçe açarak denizin yüzünde oynayan ışıltıları seyre koyuldu. Bu çelik ışıltılar olsa olsa haşmetli Osmanlı ordusunun yalın kılıç akınıydı. Sanki tarih tekerrür ediyor, fetih yeniden tazeleniyordu. İçinde kısa süreliğine huzur ve güven zuhur etti. Osmanlı adalet ve huzur demekti. Yine dedesinden dinlediği kadarıyla hemen yakınlardaki Anadolu'nun en büyüğü olan Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ni Mimar Sinan imar etmiş, hac yolcularına konaklama imkânı vermişti. Aklına neden bunların geldiğini tam olarak bilemiyordu. Dedesini çok özlediği kesindi. Bu düş halinin sebepsiz olamayacağına kanaat getirdi. İşgal yıllarında Fransız'lara direnen yöre halkının şanlı direnişini ve Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün çabalarıyla Hatay'ın Türkiye'ye katılışını anlatan dedesinin yüz ifadesi aklına düştüğündeyse yüzünde geniş, müteşekkir, dualı, ıslak bir tebessüm belirdi. Başını öne doğru silkeledi. Buruşuk yanaklarının kıvrımlarından süzülen yaşlar ayağının dibindeki kumlara karıştı. Deniz, halini anlamışçasına serin bir yel uzattı. Yüzüne tuzlu bir ferahlık yapıştı. Yetinmedi, kollarını açıp esen

yelin bütün bedenine sarılmasına müsaade etti. Ağarmış kaşlarının gölgesine sığınan gözlerini kısıp, kuruyan dudaklarını yaladı. Ağızına tanıdık bir tat misafir edasıyla yerleşerek yayıldı. Bu aromayı çok iyi biliyordu. Çocukluğunda gittiği bahçelerden narenciye toplarken birini kasaya koyup, ikisini güya kimseye çaktırmadan şapırdata şapırdata yerdi. Yanı başında beliren dedesinin tombik yanaklarından makas almasıyla çürük dişlerini çekinmeden sergilerdi. Şekeri de çok severdi, ama bu narenciyeler bir başkaydı. Dünya'ya ait olmayan meyveler sanırdı çocuk aklıyla. Az sonra ağızındaki tadın yok oluşuna üzülen şahit oldu. Yine ayaküstü çocukluğuna uğramış, kucağında naftalin kokulu anılarla geri dönmüştü

Yaşadığı gelgitle yorgun düşmüştü. Yeniden oturmak üzere banka yöneldi. Bir müddet sırtını çatırdatırcasına bankta gerindi. Aklına bu kez gümüşe çalan yeşil elbiseleri ve muntazam düzenleriyle dağları zapt eden zeytinlikler geldi. Gençliğinde asırlık ağaçları uyandırmadan naifçe topladıkları zeytinleri salamuraya yatırıp sabahları köy ekmeğine katık edişlerini unutmuş değildi. Sağlığına kavuşmuş olmanın verdiği sevinçle heveslendi. Eve dönünce yapacağı ilk iş bir avuç zeytini kızının akşamdan pişirdiği köy ekmeğine katık ettiği güzel bir ziyafetti. Ancak önce güç toplamalıydı. Sızlayan bacaklarını uzatmak üzere bankta yan dönünce karşısında torununu gördü. İlkokul çağındaydı. Buna rağmen cevval, acar, yağızdı. Bitirim tipli, güleç yüzlü, konuşkandı. Fırça atar gibi sözlerini sıraladı:

“Dede sen neredesin? Sabah erkenden çıkmışsın. Hepimiz seni çok merak ettik. Ama ben seni burada bulacağımdan emindim.”

Baştan aşağı süzdüğü torununu ensesinden kavradığı gibi bağına bastı. Torunu göğsünden gelen hırıltıları dinlerken o, bakışlarını Cin Kule'nin burcuna çevirdi. Kendini maviliğin kollarına bırakan aziz Türk Bayrağı'nın nazlı salınışını dakikalarca hayranlıkla izledi. Doyulacak, bıkiıacak gibi değildi. Zaman nehirdeki kütük gibi hızla akıp gidiyordu. Ecelden bir süreliğine de olsa izni koparmıştı. Artık mirasını açıklama vaktinin geldiğine karar verdi. İçinde buldukları an büyük fırsattı. Yaşadıkları duygu yoğunluğuyla birbirlerine sıkıca sarıldıktan sonra titrek elini torununun narin omzuna attı. Ömrü boyunca biriktirdiğı kültür ve tarih mirasını torununa destansı bir adille vakit kaybetmeden aktarmalıydı. Zayıf, kırılğan, kemikten ibaret işaret parmağıyla Cin Kule'yi gösterip nöbet tutan askerden itibaren anlatmaya başladı.

Rumuz:eylülgezisi

EYLÜLEZGİSİ

Bir gece yarısı çatı katında eskilerden kalan kutuların içinde kaybolmuştu nedense. Ne aradığını bilmeden sadece ama sadece içine doğmuş bir hisle, adını getiremediği, bilmediği bir şeyler arıyordu ha bire. Hep aklındaydı bir gün zaman ayırarak o kutularda saklı kalmışları gün yüzüne çıkartmak da; bir türlü fırsat bulamamıştı işten güçten. Taa ki o geceye kadar.

Atalarından, ailesinden kalan mirastı o kutular onun için. Ha bire karıştırıyor, bir kutuyu bitirmeden diğer kutuyu açmamaya çalışıyordu.

Neler bulmuştu, neler bil bilerseniz? Birçok hatıranın içinde gözüne çerçeveli bir fotoğraf ilişti. Siyah beyaz fotoğrafların arasında

kendisine gülümsemeyen ama vakur bir tavırla kendisini selamlayan dört adamın resmiydi bu. Dedesi ve dedesinin kardeşlerinin fotoğrafına takıldı kaldı bir an. Ne de çok şey anlatıyordu bu resim anlayanlar için. Ciddi tavırlıydı o eski adamlar. Hiç görmemişti dedesini ama bu fotoğraf yabancı değildi belleği için. Hayal meyal hatırlıyordu hani. Dedesinin o huzur kokan evinin salonunda asılı dururdu, guguklu saatin yanı başında. Rahmetli babası önce güzelce kuaradı saati her akşam radyodaki ajans saatine göre, sonra da uzun uzun bakardı babasına ve amcalarına. O da önce özenle sildi çerçeveli fotoğrafın üzerinde biriken tozları şöyle elinin

tersiyle. Sevgiyle gezindirdi her bir silüetin üzerinde parmaklarını. Belli ki dedesi ve dedesinin üç kardeşi büyük bir özenle poz vermişlerdi bir fotoğraf stüdyosunda. Sonra birdentarihini merak etti bu fotoğrafın. Hangi yıla aitti

acaba? Ön tarafında bir ibare yoktu ama ya arkasında? Arkasında yazılı bir not, kaşe var mıdır diye geçirdi içinden. Yıllara inat sımsıkı dayanmış o kahverengi çerçeveyi biraz zorladı şöyle. Birleşim yerlerinden usulca ve fotoğraftakilerinin anısına büyük bir saygıyla çerçeveyi ayırdı. Fotoğrafın arkasında yıllardır ışık görmemiş sararmış kısımlarını görünce gülümsedi önce. “Tarih” dedi içinden. “Ne büyükbir tarih”. Yıllar yıllar öncesinde bu fotoğrafı çektiirdikten sonra dedesinin büyük bir özenle yerleştirmiş olabileceğini düşündü. Bir an geri koymak istedi, çıkartırken yırtma endişesiyle. Sonra fotoğrafın arka kısmında bir not yazılı olduğunu görünce devam etti çıkartmaya yırtmadan, o yıllara inat sağlam duran fotoğrafı incitmeden. Özenle ilmik ilmik işler gibi çerçeveden fotoğrafı ayırdı. Bir not vardı tahmin ettiği gibi arka tarafta. Bilinmez ama

yıllardır gün yüzüne çıkmamış o notta ne yazdığını okuma gayreti sonuç vermişti. Çıkartmıştı fotoğrafı işte zarar vermeden ve o insanların ruhunu incitmeden. Derin bir oh çekti. Yıllar önce tükenmez kalem ile yazılı iki satır yazıydı karşısında “Beni oku” diye duran: “31 Kanunievvel 1333 Postane karşısı Cihan Fotoğrafhanesi, Ali Rafık, Mehmet, Osman ve Hasan Bayaslı” yazıyordu. Tarihi bulmuştu ama 1333 hangi yıla denk geliyordu? Bu kısım kolaydı, bulurdu internetten. Kanunievvel bir ay adı olmalıydı diye düşündü. Fotoğrafın çekildiği yer ise postane karşısında Cihan Fotoğrafhanesi idi belli ki. Ali Rafık dedesiydi, Mehmet, Osman ve Hasan ise bu tarihi fotoğrafta dim dik duran ve kendisine gülümsemeden

bakan dedesinin kardeşleri olmalıydı. Tam da bilemedi hani her birini. Zorladı ama çok da canlanmadı gözünün önünde. Ama soyadları “Bayaslı” değildi. “Bayatlı” idi. “Acaba harf hatası mı yapılmıştı?” diye düşündü. Sonra bir ara rahmetli babasının soyadlarına değişiklik yaptıklarını hayal meyal hatırladı. Belki de ilk soyadları “Bayaslı” idi. Olabilirdi. Bayas’ın anlamını merak etti. Acaba nereden geliyordu ki Bayas? Ne demekti acaba? Rahmetli babası sık sık Hataylı olduklarını söylerdi. Ama babası daha kundakta bir bebek iken şehir-i İstanbul’a Üsküdar’a taşınmışlardı.

Bir koşu aşağıya indi ve odasına koştu, bilgisayarını açtı. İlk araştırdığı 1333’nün miladi olarak hangi yıla tekabül ettiği idi. Buldu, 1917 yılına aitti o eşsiz fotoğraf. Kanunievvel isetahmin ettiği gibi bir ay ismiydi. Aralık ayı demekti. Diğer yandan da Bayas’ı araştırmaya girişti. Hatay’ın şirin ilçesi Payas’ın eski ismi olduğu bilgisine ulaştı o an. İnternet ve bilgisayar iyi kullanıldığında ne yararlı olduğunu düşündü. Payas’ın eski isminin Baias,

Bayyas ve de Bayas olduğunu öğrendiğinde içinde karşı konulmaz bir istekle Payas’a, o

topraklara gitmek geldi. Hiç görmediği ama köklerinin izini taşıyan Payas’a gitmek arzusu uyandı içinde. Biraz düşündü, çalıştığı iş yerinden izin alması zordu, belki de yaz tatilinde gidebilirdi. Kimsesi de yoktu ki oralarda, nereden ve nasıl bulacaktı ailesinin köklerini? Bir andurdu düşündü ve bu gitme düşüncesini erteledi. Uykusu da gelmişti hani. Uzandı yatağına ve

derin bir uykuya daldı günün tüm yorgunluğunu atarcasına. Taa ki gecenin bir yarısında göreceği rüyada dek derin derin uyudu. Gördüğü rüyanın etkisiyle mi bilinmez, birden uyandı. Rüyasında o fotoğraftaki dedesi ve kardeşleri “Git” demişlerdi ona. “Payas’a git” denmişti onlar tarafından torunlarına. Önce çok aldırmadı. “Demek ki çok etkilendim ki o fotoğraftan, rüyama kadar girdi” diye düşündü. Yeniden uykuya daldı. Sabahın ilk ışıklarıyla uyandı. Amadün geceki rüyası halen aklında idi. Bir şeyler atıştırdı. Tam evden çıkacaktı ki, çatı katına yeniden çıkmak ve o fotoğrafa yeniden bakma isteği duydu. Çıktı da, fotoğrafı aldı, özenle çerçevesine yeniden yerleştirdi. Ama rüyasında gördüklerini ve gitmesi konusundaki telkinler bir türlü atamıyordu üzerinden.

Tüm gün aklında çınlayan “Payas” ismiyle çalıştı, durdu. İş çıkışına doğru kararını vermişti. Atölyenin şefinden üç günlük izin istedi. Çalışkan bir personeldi. Zaten kullanmadığı yıllık izinleri de duruyordu. Aldı iznini. Beklemeyecekti, gidecekti Payas’a. Soluğu otogarda aldı. Bir gün sonraya bir bilet aldı Payas’a. Heyecanla evinin yolunu tuttu.

Bir gün sonra sabah saatlerinde otogardaydı işte. On altı saat sürecek bir yolculuğa hazırды. Yan koltuğunda ise görmüş geçirmiş bir emekli öğretmen karşıladı onu. Kibarca selamladı bu İstanbul beyefendisini. Hoş bir sohbeta koyuldular yol boyunca. Tahmininin aksine İstanbullu değil; Payaslı bir öğretmendi bu yaşlı bey. Emekli öğretmen kendisini anlattı, O da kendi

hikayesini ve neden gittiğini anlatmıştı Payas'a. Yol boyunca Payas'ı dinledi bu kitap gibi

emekli öğretmenden. İnsanlık tarihi kadar eski olan Payas hakkında hiç bilmediği şeyler öğrenmişti bu yolculukta. Saatler birbirini kovalamış, kah uyumuşlar, kah çay kahve içmişlerve sonunda on altı saatlik yolculuklarının sonuna gelmişlerdi. Bir gün sonra öğle vakitlerindeata yurdu Payas'a inmişti işte. Yormamıştı o kadar saat onu. Severdi otobüs yolculuklarını. İndi Payas'a, bastı toprağa. Önce elini öptü bu eşsiz bilgilerle kendisini aydınlatan adamın.Müsaade istedi ve karıştı Payas'ın içine.

Bir araç kiraladı, tüm bu medeniyet beşiğini gezmek istiyordu çünkü. Gezmesi ve gerçektenPayas'ı özümsemesi için gerekli birçok yerin bilgisini edinmişti yolculuk arkadaşından.

Mütevazi bir otele yerleştikten sonra ilk durağı Karbeyaz Bölgesindeki kazılar olacaktı. Eskibir Hitit Şehri göz kırpacaktı ona. Sonra Erzin civarında İsos'da Pars Kralı Dara ile Makedonya Kralı Büyük İskender'in savaşının geçtiği yerleri gezecekti, gezdi de. Milattan önce 33 yılında Payas Deliçay kenarında yaşanan bir savaş gözünde canlanmıştı. Bizans İmparatoru Heraklius ile İran Kralı on birinci Hüsrev'in 622'de yaptığı savaşı da öğrenmişti obilge yol arkadaşından. Tarihe meraklıydı. Herşeyi ile öğrenmek istiyordu Payas'ı, özümsemek ve damarlarında hissetmek arzusundaydı. Haçlı seferlerinin geçtiği bir şehir olduğunu da biliyordu artık.

On üçüncü yüzyılda yapılan Cin Kulesi'nde aldı soluğu. 360 dereceden Payas Körfezi'ni izledi burada büyük bir mutlulukla. Belki dedesi de yıllar yıllar önce aynı burçlardan gözlemlemişti Payas Körfezi'ni kendi gibi. İki gün boyunca Payas kazan, o kepçe gezecekti karşı karşı. Eski kaleyi, kervansarayı, hamamları soludu bir bir. SarıSelim Camii'nin önünde güvercinleri besledi özenle. Payas'ın her bir sokağında misafirperver, güler yüzlü ve cömert gönüllü insanlarla karşılaştı. Dünyanın en yaşlı zeytin ağacına selam durdu. Yıllara inat hâlâ meyve vermesi şaşkınlık vericiydi. Sincan Yaylası'ndaon bin yıllık sarkık ve dikitleri olan tarihi arkeolojik mağarayı gezdi bir solukta. Tarihi değerleri olduğu kadar coğrafi güzelliği ile kendine hayran bırakan Amanos Dağlarının uğultulu rüzgârlarıyla doldurdu ciğerlerini. Meryem Ana çeşmesine uğradı. Farklı medeniyetlerin en estetik mozaiğindeydi. Sonra Anadolu'nun yapılmış en büyük Külliyesi büyülemişti onu. Misafirhaneleriyle, hayır eviyle, hamamıyla, medresesiyle, arastasıyla, sübyan mektebiyle hangahıyla. Sürre Alayları'nın taşıdığı hediyeleri görür gibiydi. Sokullu Mehmet Paşa'nın Mimar Sinan'a yaptırdığı bu abideyi hayranlıkla gezdi. Dua kubbesi altında dua etti dedesinin ve kardeşlerinin ruhuna. Payas Çayı üzerindeki tarihi ipek yolu taş köprüsünde durdu ve köklerinin ait olduğu yerde olduğunu hissetti. Yaşadığı şehrin gürültüsünden, trafiğinden uzak nefes alıyordu. Çınarlık Halil Paşa Camii ve Kubbe Dede Türbesini ziyaret etti. Asr-1 Mezarlık Şehitliği'nde

ruhunu dinlendirdi. Sahildeki akşam üzeriyaptığı yürüyüş ne de iyi gelmişti ona? Ertesi gün konakladığı otelden Payas Kalesi'ne yürüdü. Sanki her an bir köşeden bir Cenevizli, bir tapınak şövalyesi karşısına çıkacak gibiydi. Sekiz kuleli Payas Kalesi'nin etrafındaki hendeklere baktı dikkatlice. Ecdat ne de güzel düşünmüştü? Belki de timsahlar beslemişti bu su hendeklerinde o zamanlar düşmandankorunmak adına. Vatan şairi Namık Kemal'in sesini duyar gibi oldu bir an. Bir dönem Kıbrıssürgününden önce burada kaldığını öğrenince şaşırıldı. Huzurluydu çünkü biliyordu Şam-ı Şerif yolunun üzerindeydi. Günün sonunda rayıhalı zahterleri, ballı meyveleriyle eşsiz yemeklerinden tattı Payas'ın.

Son gün otogara gitmeden önce son bir çabayla postane karşısındaki Cihan Fotoğrafhanesi'ni aradı. Artık günümüzde yerinde yoktu böyle bir iş yeri. Yerine yapılan kentin yeni mimarisinede hayranlıkla baktı. Sonuçta geçmişiyile, günümüzdeki haliyle aşık olmuştu atalarının

topraklarına. O artık Payashıydı. Payas onu, O da Payas'ı içine almıştı. Hareket saati

geldiğinde kendisini geçiren kimse yoktu ama o, elini kaldırdı ve ait olduğu Payas'a el salladı. Bir gülümseme belirdi yüzünde. Bu kadim şehre her sene bir kere de olsa gelmesi gerektiğini düşündü. Uzun yolculuk sonunda hayatına verdiği müthiş bir mola sonrası kaldığı yerden devam edecekti yaşamaya. Evine döndüğünde o her şeyin başlangıcı olan çatı katına çıktı.

Fotoğraftaki atalarına “Görev tamam” diyecekti. Ama ilginçtir ki; bu sefer fotoğraftaki o ciddi görünümlü dedesinin ve dedesinin kardeşlerinin yüzünde bir gülümseme görüyordu artık.

Belki de vasiyetlerini yerine getirdiği için bir teşekkür gülümsemesiydi gördüğü. Bu yüzden mutluydular şimdi. “Bayaslı” soyadının hakkını vermişti, o gerçek bir Payaslı idi artık.

RUMUZ AGAH

PAYASTA DÜĞÜN

Ben İskenderun da oturuyorum. İki erkek bir kız evladım var. Mütevazı yaşantısı olan Payas’lı mutlu bir aileydik. Ekmeğimi direksiyon sallayarak kazandım. Çocuklarımı helâl lokmayla büyüttüm. Oğullarım benimle aynı mesleği seçmediler. Küçük, Hayrettin. Yüksek tahsil yaptı. Kızım Ümmühan, liseyi bitirdikten sonra evlenmeyi tercih etti. En büyükleri Süleyman, balıkçı olmak istedi. Israr ettim üniversite için, taş dikti okumam diye. “Sen bilirsin dedim.” Askere gidene kadar onun bunun yanında balıkçılığı iyice öğrendi. Askerden döndüğünde ona sürpriz olsun diye küçük bir tekne almıştım. Ne kadar sevinmişti. Havalara uçmuştu

adeta. Kapıdan içeri girmeden, kardeşlerine sarılmadan tekneyi görmeye gitmişti. Arkasından zor yetişmişim. Adam denize aşık... İşine sahip çıktı. Çok çalıştı. İyi para kazandı. Üç sene sonra tekneyi büyüttü. Ev eşyalarını düzdü. Evlendi. İlk ve tek çocuğu Barbaros'un kırkı çıkar çıkmaz tekneye götürdü. Küçücük kaptan şapkası almış onu taktı kafasına. İlk fotoğraflarını teknede çekmişti. Nasıl mutluydu nasıl... Barbaros biraz büyüyünce, birlikte balığa gitmeye başladılar. Onun da kendisi gibi olmasını istiyordu. "Balıkçı babanın balıkçı oğlu olur" derdi. Sanki kendisi benim mesleğimi seçip, şoför olmuştu. Ben de "Zaman ne gösterir bilinmez evlat" derdim. Fakat büyüdükçe Barbaros'un denize ısındığını fark edebiliyordum. Süleyman'ımın dediği olacak gibiydi. Her şeyin hayırlısı tabii...

Yaşım yetmiş iki oldu. 'Unumu eledim eleğini duvara astım.' sözünü söyleyeceğim son dönemece girdim artık... Seyrekleşmiş saçlarımı, yıllar, zaman fırçasıyla beyaza boyadı. Tek tel siyah bırakmadı. Aynaya baktığımda; alnımda, gözlerimin kenarlarında, yüzümde, sevinçlerimin, hüznülerimin, üzüntülerimin, sıkıntılarımin, zamanın tırnaklarıyla kazınmış ince ama derin çizgilerini görüyorum artık. Sırtımdaki kamburum da olmasa. Sağlığım yerinde. Buna da şükür... Çocuklarımin mürüvvetini gördüm. Torunlarımin sevdim. Süleyman'ın oğlu Barbaros'u askere yolladım. Bitirip, teskeresini sağ salim alıp geldi şükürler olsun... Barbaros'un bende ayrı bir yeri var. Onu gözüm gibi severim. Koruyup kollarım hep... Süleyman'ımın hatırası, onun emaneti bana.

Ah Süleyman ah...

Dinlemedi beni. O kadar yalvardım. Bu havada balığa çıkılmaz oğlum diye... Denize sevdalıydı kerata. Biraz de inat. Kafasına koyduğunu yapardı. Kıyıya kadar arkasındankoştum. Gel etme eyleme gitme... Motoru çalıştırdı. Gitti... Arkasından, uzaklaşıp gözden kayboluncaya kadar baktım. Hiçbir zaman içim o anki kadar sıkılmamıştı.

Akşama üzeri kahvede otururken koşarak gelen delikanlılardan biri “Bi tekne alabora olmuş!.” diye bağııyordu. Aklım başımdan gitti... Koşarak benim yanıma geldi. Diz çöktü. Gözyaşları içinde ”Sizin tekneymiş baba.” dedi.” Süleyman ağamın teknesi...” Korktuğum başıma gelmişti. Koşarak sahile gittik kahvedekilerle birlikte... Süleyman’ımın cansız bedenini gördüğümde kendimden geçmişim. Gözümü açtığımda Ambulansın içindeydim. Ayıldığımda; Mutlu bir aileydik ya; benimde, ailemizin de mutluluğu o sahile; Payas sahiline gömülmüştü. Yüzüme derin bir çizik daha attı felek...

O günden sonra Payas bana dar geldi. Sığamadım hiçbir yerine. İskenderun’a taşındık. Süleyman’ın oğlu Barbaros henüz ilkokul ikinci sınıftı. Her şeyim oydu artık. Arabayla okula götürüp okuldan alıyordum. Gözbebeğimdi. Çöpten sakınıyordum. İlkokul döneminden sonra denizcilik Anadolu Lisesini tercih etti. Ben istemedim ama Barbaros bebekliğindeki denizci şapkasıyla babasının çektiği fotoğrafları çoğaltıp odasının

duvarlarına asmıştı bile. Gemi resimleriyle süslüydü odası. Çoktan gemici olma kararını vermişti...

Barbaros askerliğini İzmir Foça'da denizci olarak yaptı. Foça'ya götürdüm. Birliğine teslim ettim. Askerliği bitince Birlikte İskenderun'a döndük. İki yıl oldu. Zaman nasılda su gibi akıp gidiyor... Üç ay önce Payas'ta, Barbaros için ev kiraladık. Buraya taşındı. Payas eskisi gibi değil artık. Bir hayli gelişti, büyüdü. Arkadaşının teknesiyle balıkçılık yapıyorlar. Koca adam oldu ne desem boş.

Bu gün günlerden Pazar... Benim için de onun içinde çok

özel bir gün.Barbaros'umu evlendiriyoruz.

Barbaros'u ve gelini arabaya aldım. Babamın bana, benim Süleyman'a yaptığımı, şimdi Barbaros'a yapacaktım. Arabayı, on üç asırdır varlığını öyle böyle sürdüren zeytin ağacının olduğu kervansaraya getirdim. Arabadan inince, derin bir nefes çektim ciğerlerime... Amanos dağlarından esen rüzgâr, adaçayı ve kekik kokularını önüne katmış sahile doğru üflüyordu. Barbaros'a kokuyu alması için uyardım. "Bol oksijen" dedim. "Buranın havasını başka yerleriyle değişmem." Kamp sandalyemi zeytin ağacının gölgesine koydum. Anahtarını Barbaros'a verdim. "Düğün salonuna gitmeden önce Payas'ın önemli tarihi mekânları ziyaret edin. Çokça fotoğraf çekin. Bu önemli gününüzü ölümsüzleştirin." İlk fotoğrafı zeytin ağacının altında birlikte çekildik. Önce Barbaros sonra gelin kızım çekti

fotoğraflarımızı. Selfie yapmışlar. Bizim gençliğimizde nerde telefonla şip şak çekeceksin. Uzaklığını ayarla, ışığını ayarla bir yığın iş... Şu zeytin ağacının dili olsa da konuşsa...

Nelere, hangi olaylara tanıklık etti kim bilir? Ne fotoğraflar çekmiştir. Cenevizlileri, Makedonları, Girit'ten gelenleri çekmiştir. Savaşlara tanıklık etmiştir. İran kralının, Bizanslı komutan Heraklius'a yenilişini görmüştür. Evliya Çelebi'nin sohbetlerini, kendisi için söylediklerini duymuştur. Haç yolunda kervansarayda konaklayan Anadolu insanların kafileler halinde geliş gidişlerini seyretmiştir. Namık Kemâl'in Payas kalesinde bir ay hapsedilmiş olduğunu da bilir. Selçuklunun, Osmanlının kuruluşunu, yıkılışını, Cumhuriyetin kuruluşundaki coşkuyu bilir.

Arabaya binerken ikisi de bana el salladılar. "Cin kulesindeki, Payas kalesindeki fotoğraflarınızı görmek isterim ha!" diye arkalarından seslendim. "Sokullu Mehmet Paşa Külliyesini gelince çekersiniz."

Çocuklar gittikten sonra sandalyeye yaslandım. Ayakkabılarımı çıkarıp çimenlerin üzerine bacaklarımı uzattım. Zeytin dallarının yapraklarının izin verdiği kadarıyla gökyüzüne gözlerimi diktim. Derin derin nefes aldım. Payas'ın eski hâlini şimdiki hâlini gözümün önüne getirdim. Arada ne büyük fark vardı. Fabrika, Payas'ın ekonomisini, nüfusunu arttırmıştı. Yaşanacak, doyulacak bir şehir olmuştu artık. Bunları düşünürken uyuyakalmışım Barbaros'un son iki "Dede, dede." dediğini duydum. Ne kadar zaman uyudum bilmiyorum. Ne rüyalar görmüşüm.

Çocukları yanı başıma oturttum. “Hayır olsun deyin bana” dedim. Barbaros “Hayır olsun da dede. Ne oldu ki...” diye sordu. Gelin kızım, gözlerinde ne olmuştur merakı, dudaklarında ince bir tebessüm Barbaros’un gözlerine bakıyordu. “Dinleyin.Şimdi size rüyamı anlatacağım.” dedim.

“Sokullu Mehmet Paşa önde, Mimar Sinan bir adım gerisinde, yerden iki karış yukarıda, hava boşluğunda uçuyor gibiydiler. Paşa, mimara bir şeyler söylüyordu. Bir tek Paşanın “tiz yapıla” dediğini işittim. Mimar, başını olur anlamında aşağı yukarı salladı. “ Emrin başım üzre paşam” diyerek cevapladı. “Tiz zamanda bitürüp huzurunuza varacam paşam.” Bir ara kızıl sakalıyla Barbaros Hayrettin Paşayı gördüm. Kardeşi Oruçla bir şeyleri tartışıyorlardı. Bir at kişnemesi duydum. Başımı yukarı kaldırdığımda Sarı Selim camiinin minaresinin iki katı kadar yükseklikte, kanatlı, beyaz bir atın üzerinde Kanuni Sultan Süleyman’ı gördüm bir anlığına... Sonra hızla kayboldu. Sokullu bana yaklaştı. “Mehmet” dedi. “Payas, bahçe-ı ebedi olup bahçe-i huzur olmuştur. Fabrika-i acibe ile ahaliyi cezbetmektedir.” Bıraktıkları eserleri iyi koruduğumuz için çok sevindiklerini söyledi. “Hele bu zeytun ağacı heç yıkılmaya, harra verilmeye... Demem doğru mudur mimar başı?” diye sordu. Sinan’da “Sahi kelâm paşam.” Diyerek boynunu büktü. “Dede dede!” diye seslenenin, Evliya Çelebi olduğunu sandım. O da oralardaydı. Zeytin ağacının kalınlığını karışlayarak ölçmeye, kapladığı gölgenin çevresini adımlayarak bulmaya çalışıyordu. “Oysa seslenen senmişsin be oğul.” “Şimdi nefeslenin

biraz size diyeceklerim var.” Çocukların gözlerinden mutlulukları okunuyordu. Barbaros düğün salonuna geç kalmak istemiyordu. Daha yemek için lokantaya gideceklerdi. “Seni dinliyoruz dede.” dedi. “Bak oğul. Bizim ailede gelenektir. Amcanın, halanın isimleri dikkatini çekti mi hiç?” Barbaros, anlamadığını belli edecek şekilde omuzlarını yukarı kaldırdı. Dedesinin gözlerine bakarak dudak büktü. Kafasını salladı. “İsimlerimiz, Kanuni dönemindeki devlet erkânı ve onların çocuklarının isimleridir. Baban Süleyman’dı. Sen Barbaros’sun. Amcanın adı Hayrettin onun oğlu Çelebi. Halan Ümmühan. Kızı Gülruh, diğer kızı Esmâ. Oğlunun adı da Sinan” Gelinle Barbaros gülmeye başladılar. “Şimdi anladık dede.” dedi Barbaros. ”Aile geleneğini bozmayacağız. “

“Hadi dede düğüne geç kalmayalım. Gidelim artık” dedi Barbaros. Dede kaşlarını çatarak “Külliyenin resimleri ne oldu. Çektiniz mi?” Barbaros telefonu göstererek “Sen rüya görüyormuşsun biz çekerken dede... Hatta horlaman külliye duvarlarında yankılanıyordu.” dedi gülerek.

Onları arabayla yemeğe götürdüm. Yolda giderken de isim konusunda beni kırmadıkları için teşekkür ettim.

Çok coşkulu düğün gecesi yaşadık hep birlikte...

Ertesi sabah gelin kızım telefon açtı. “Dede Sinan yok. Gitmiş...” dedi. “Merak etme kızım. Balığa gitmiştir. “dedim.

Nasıl da babasına çekmiş kerata. Bari yaşı benzemese...

RUMUZ
POLAT

Gerçek Hazine

Selim gece mesaisinden yeni çıkmış evine gitmek için iş yerinin yakınındaki metrobüs durağına gelmişti. Metrobüsün gelmesini beklerken cebinden çıkardığı kulaklığı iki eliyle tuttuve büyük bir sabırla iç içe geçen, düğüm olan kablolarını ayarladı. Ardından jak kısmını telefonuna taktı ve diğer kısımlarını da kulaklarına yerleştirdi. Kulaklarında en sevdiği müzikler çalarken etrafına bakındı ve durağın sağ köşesinde bulunan elektrik direğinin altında; siyah renk, kabin boy bir valizin sahipsiz durduğunu fark etti. Yakınlarda valizi sahiplenen hiç kimse görünmüyordu. Durağın yakınlarında bir dükkân veya valizin teslim edilebileceği bir yerde yoktu. Bir süre

gözlerini valizden ayırmadan aklına gelen garip düşüncelere daldı. Öylece 10- 12 dakika geçmişti ve valiz hala olduğu yerde duruyordu. Selim çok takıntılı bir insan değildi ama sahipsiz bir şekilde duran valizi takıntı haline getirmiş gözlerini ayıramıyordu. Çünkü düşüncesine göre biri valizini unutmuştu. Ve eğer valizin içerisinde değerli bir şey varsa. Bir hırsızın veya sorumsuz birinin eline geçebilirdi. Kararsızdı. Kısa bir süre daha bekledi ve sahipsiz valizi kendisiyle götürmeye karar verdi. Bunu yaparken de valizin sahibinin buraya gelip valizini arama ihtimalini düşünüp iletişim sağlayabilmesi için bir fikir düşündü. Valize yaklaştı ve sırt çantasından çıkarttığı kâğıda telefon numarasını altına da “Valiziniz bende, banaulaşın.” Yazısını yazdı. Valizin olduğu yere kâğıdı rüzgardan uçmayacak bir şekilde büyük birtaşın üzerine yapıştırarak bıraktı. Ardından da beklediği aracın gelmesiyle valizi alıp metrobüsebindi.

Selim yalnız yaşadığı evine vardığında ilk iş olarak valizi evin kiler olarak kullandığı bölümüne bırakıp üzerini değiştirdi. Ardından da oldukça acıkmış karnını doyurmak için mutfığa geçti. Telefonunun her an çalma ihtimali olduğunu, valizin sahibinin ulaşmak için arayacağını düşünerek telefonunu yakınında tutuyordu. Buz dolabından çıkardığı hazır yemeği ocakta bir süre ısıttıktan sonra tabağa doldurup yemeye başladı. Selim’in bir gözü devamlı telefonundaydı. Valizi sahibine bir an önce ulaştırmak istiyordu. Bir süre yemek masasında oyalandıktan sonra televizyonun karşısındaki koltuğa uzanıp kumandanın açma tuşuna bastı. Bir süre

televizyon izledikten sonra aklındaki valiz düşüncesi duruldu ve normal yaşam seyrinedevam etti.

Aradan iki ay geçmişti. Selim iş yerinden 15 gün süreli yıllık izine ayrılmıştı. Yıllık iznini kamp yaparak değerlendirmek için hazırlıklara başlamıştı. Bu yüzden tek kişilik çadırını almak için evin kiler bölümüne gitti. Çadırına bakınırken valizin hala durduğunu gördü ve yaklaşık 2 aydır kimsenin aramadığını hatırladı. 2 ay gibi uzun bir sürede kimse aramamış ve Selim'in hafta içi her gün gidip kontrol ettiği numarasının yazılı olduğu kâğıdı kurcalamamıştı. Selim kısa bir süre düşündü ve valizin içerisinde çok da değerli bir şey olmadığına kanaat getirdi. Aksi durumda sahibi arar bulurdu diyerek de düşüncesini destekledi. Çadırını ve valizialıp evin salon bölümüne geçti. Çadırı hazırladığı eşyaların yanına bırakırken valizi de salonuntam ortasında bulunan orta sehpanın üzerine bıraktı. Usulce valizin yan tarafındaki şifre kısmını kurcalamaya başladı. Sırasıyla “0000, 1111, 2222” şifrelerini deneyerek devam etti. Aklına gelen tüm basit sayı dizilerini denedikten sonra kilit açılmayınca durakladı.

“Eğer valiz peşine düşülmeyecek kadar değersiz ise neden zor bir şifre koyarsın?” Diyekendi kendine söylendi.

Çok karmaşık bir durumun içerisinde olduğunu hissediyordu ve bu durum sinirle hareket etmesine sebep oluyordu. Hızlıca bir tornavida bulup

kilidi kırmak için harekete geçti. Artık valizin içinde her ne varsa bunu görmeden durmayacaktı. Kısa bir süre uğraştıktan sonrakilit kısmını kırarak valizin fermuarını sonuna kadar açtı. Nefesini tazeleyerek valizin üstte duran kısmını kaldırdı ve artık valizin içerisindeki her şeyi görebiliyordu. Valizin içerisinde büyük paslı demir bir kutu vardı. Selim içerisindeki merak hissinin yönlendirmesiyle hızlı hareket ederek kutunun ağzını zorladı ve açtı. Kutunun içerisinde defter, kitap, a5 boyutunda bir düzine fotoğraf ve saman renginde katlı bir kâğıt parçası vardı. Selim ilk önce en üstte duran defterlerden birini aldı ve sayfalarını karıştırıp bakındı. Defter anlam veremediği sayı ve yazılarla doluydu. Kısa bir süre daha diğer defterlere bakındıktan sonra kitapları karıştırmaya başladı. Kitapların hepsi tarihi ansiklopedilerden oluşuyordu. Kısa bir süre de kitapları inceledikten sonra siyah-beyaz hafif bulanık a5 boyutundaki resimlere bakındı. Anlam veremediği resimleri de bırakıp son olarak saman rengindeki katlı kâğıdı açtı ve incelemeye devam etti.

Kâğıt A4 boyutundaydı. Kâğıdın üst başlık kısmında büyükçe bir sandık çiziliydi. Altında da çok güzel bir el yazısıyla yazılı tekerleme tarzında cümlemler vardı. Selim ilk okuduğunda anlam veremediği için tekrar okumak istedi.

Akıllıca bak, gör, oku ve bul ki

kazabilesin Parçalardan oluşan

hazinenin, işte gerçek adresiSarkıtların

şahının beş metre dibini

Ya da şelalesinden evvel paşa külliyesi

Akla gelen ilk yeridir şelalesi, cin kulesi

Bu beş satırdan oluşan tekerlemenin hemen altında farklı bir yazı tipinde karalama yazılar vardı. Sırayla yazılı kelimelerin en altında yuvarlak içerisinde belirtilerek yazılı olan bircümle dikkat çekiyordu.

“PAYAS – Akrostiş”

Selim bir süre düşündü ve yuvarlak içerisine alınmış olan bu cümlenin çok anlamlı olduğunu fark etti. Tekrar düşündü ve yukarıdaki satırlara göz atınca tekerlemedeki cümlelerinbaş harflerinin daha kalın şekilde yazıldığını farkına vardı. Şimdi elinde tuttuğu kâğıt daha biranlamlanmıştı. Evet, bu basit bir tekerleme değil. Anlamlı bir anonim şiirdi. Payas yazısı da belli ki sıralamaydı. Selim valizin sahibinin bu anlamsız cümlelerin şiir halini yazmış olduğundan emindi. Valize döndü ve defterler arasından yeşil kaplı olanını seçip eline aldı. Hızlıca sayfalarını karıştırmaya başladı. Yaklaşık 100 sayfalı olan bu defterin sadece orta kısmında bir sayfası yazılıydı. Ve bu yazıda aradığı cümlelerin şiir haliydi.

Parçalardan oluşan hazinenin, işte gerçek adresi.

Akla gelen ilk yeridir; Şelalesi, cin
kulesi. Ya da Şelalesinden evvel paşa
kűllyesi. Akıllıca bak, gűr, oku ve bul
ki: kazabilesin, Sarkıtların Şahının beş
metre dibini.

Evet ilk baŐta hiŐ anlam veremediĐi valiz ve iŐerisinden Őıkanlar Őimdi daha da anlamlıve gizemli geliyordu. Selim kendini bu anlam ve gizem duygusunun iŐerisine atarak devam etti.Mutlaka valizin iŐerisinde bu Őiirin ve Payas'ın anlamları yazıyor olmalıydı. Uzunca bir sűre űzellikle defterlere bakındıktan sonra fotoĐraflara bakınmaya baŐladı. Bir dűzűne fotoĐraf vardı. Bu fotoĐrafların hepsi siyah beyaz ve kalitesiz derecede bulanıktı. FotoĐraflara bakınırken, bir bina ve bu binanın giriŐ kapısının űzerinde bulunan bir tabela dikkatini Őekti. Biraz daha dikkatli baktıktan sonra ancak okuyabildi. Tabelada 'Payas Belediyesi' yazıyordu. İŐte Őimdi her ayrıntı bir bulmaca gibi yerini buluyordu. Selim biraz daha inceledikten sonra zaten valizin sahibi tarafından ŐzűlműŐ olan gizemi keŐfetmiŐti. Őiirin yazıldıĐı saman rengindeki kâĐıtta bir hazine resmi vardı ve bu hazine resminin hemen altında akrostiŐ Őiir ile hazinenin gűműldűĐű yerin ip uŐları verilmiŐti. Satırların baŐ harflerini birleŐtirince Payas ismi Őıkıyordu. Bu ismin fotoĐrafla kanıtlanmış bir belediyesi vardı. Demek ki burası bir Őehir veya

vilayetti. Selim yaptığı keşfin mutluluğuyla hemen telefonunu çıkardı ve internetten Payas Belediyesi nerededir diye araştırmaya başladı. Uzun bir süre araştırdıktan sonra öğrendi ki Payas: Antakya şehrinin çok güzel bir ilçesiymiş. Bu şehir Selim'in şu an yaşadığı şehre sadece 6 saat uzaklıktaydı ve tatile gitmek için hali hazırda 15 günlük izin durumu vardı. Yani kader tam da hazineyi Selim'in bulması için her şeyi ayarlamış gibiydi. Selim bu durumu büyük bir rastlantı olarak görmekten ziyade artık büyük bir şans olarak görmeye başlamıştı. Selim Antakya'ya gitmeye karar verdikten sonra akıllı valizin içindeki gizemi çözmüş olan kişiye takılmıştı. Bunca gizemi çözdükten sonra valizin terk edilmesi oldukça garip bir durumdu. Akılda iki seçenek vardı. Ya bu valizin sahibi hazineyi buldu çıkardı ve valizin içerisindeki isokağa attı. Ya da hazineyi bulamadı veya çıkartamadı bu sebeple de hazineyle alakalı ne varsa valize doldurup attı. Selim bir süre düşündükten sonra olumsuz düşünceleri zihninden çıkarttı ve büyük bir şans olarak gördüğü valizdeki ipuçlarını kullanarak hazineye ulaşmak için harekete geçti.

Selim ilk iş olarak tatil planını iptal etti ve hazineyi çıkartabilmek için ihtiyacı olan kazma kürek ışık vb. malzemeleri arabasının bagajına doldurup Payas a doğru yolu çıktı. Hiç duraklamadan saatler süren yolculuk faslı Payas ilçe sınırına ulaştığında sonlandı. Selimarabadan indi ve valizden çıkarttığı fotoğrafları eline alıp şehri yaya bir şekilde gezerek keşfetmeye başladı. Bir düzine Fotoğrafta gördükleri ve şu anda gördükleri oldukça

farklıydı. Öyle ki Payas geçmişten günümüze oldukça gelişmiş ve güzelleşmişti. Selim hava kararana kadar ilçe merkezini gezdikten sonra bir otel bulup oda kiraladı ve arabadan valizi alıp odanın köşesindeki masanın üzerine bıraktı. Ardından duş aldı ve dinlenebilmek için uzandığı yatakta uyuya kaldı.

Sabahın erken saatlerinde Selim uyandı ve odadan hiç çıkmayarak yanında getirdiği yiyeceklerle kahvaltı yaptıktan sonra derin bir nefes aldı. Valizin üzerinde durduğu masaya doğru yöneldi. Valizi açtı ve içerisindekileri masanın üzerine serpiştirdi. Ardından şiiirindüzeltmiş şekilde yazılı olduğu kâğıdı alıp ilk satırını okudu.

“Parçalardan oluşan hazinenin, işte gerçek adresi.”Ardından ikinci satırı okudu.

“Akla gelen ilk yeridir; Şelalesi, Cin Kulesi.”Ardından da üçüncü satırı okudu.

“Ya da Şelalesi’nden evvel Paşa Külliyesi” Ardından da dördüncü ve beşinci satırları okudu.“Akıllıca bak, gör, oku ve bul ki;

kazabilesin,” “Sarkıtların şahının beş metre dibini.”

Selim uzun bir süre düşündü. Satırları tek tek, harf harf defalarca yazarak beş satırlık şiirdeki ip uçlarını değerlendirdi ve planlamasını yaptı. Serüvene şiirde yazılı olan sıralamaya göre başlayacaktı. Bu yüzden ilk önce Paşa Külliyesi’ne, ardından Şelalesi’ne, ardından da CinKulesi’ne bakıp göreceği sarkıtların en büyüğünün yerini belirleyip altını işaretleyecek ve en uygun zamanda kazıp hazineyi çıkartacaktı. Yaptığı planı uygulamak için otelden çıktı ve doğruca Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi’ne doğru ilerledi.

Selim girişi ücretsiz olan bu Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi’nden içeri adımını atar atmaz, atmosferinde yaşattığı tarihi hissiyatın duygusuna kapıldı ve sarkıt aramayı bir an unutupkülliyei gezmeye ve tarihini öğrenmeye koyuldu.

Payas’ın en önemli tarihi yapılarından bir olan Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi: 1574 yılında 2. Selim’in veziri Sokullu Mehmet Paşa tarafından Mimar Sinan a yaptırılmıştı. TarihteTicaret kervanlarının ve hac yolcularının konaklaması için yaptırılan külliye, İstanbul’u Ortadoğu’ya bağlayan ve “Şam Yolu” olarak bilinen yol üzerinde yapılmıştı. Aynı zamanda Külliye

camii, medrese, hamam, kervansaray ve 48 dükkkândan oluşan bir çarşı mevcuttu.

Selim bu çarşıdaki harika esnaf ile olan sohbetlerini bitirdikten sonra hiç istemese de oradan çıktı ve hızlıca şiiirde ikinci sırada olan Sincan Şelalesi'ne doğru ilerlemeye devam etti.

Selim kısa sürede şelaleye vardı ve arabadan inip hazineyi bulmak için sarkıt arayışınadevam etti. Lakin yine girişi ücretsiz olan şelale alanına ayak bastıktan sonra doğanın güzelliğişelale sesinin ve kuş cıvıltılarının muhteşem uyumunun cezbedici huzuruna kapıldı. Ve etraftaki insanlara yaklaşarak şelale hakkında sohbetler etti. Sohbet eşliğinde Sincan Şelalesi hakkında bir sürü şey öğrendi.

Sincan Şelalesi adını sınırları içerisinde yer almakta olan Sincan Mahallesinden almaktaydı. Şelaleye ulaşımın kolay olmadığı için doğallığını devamlı korumaktaymış. Payasmerkezine yaklaşık olarak 16 kilometre uzaklıkta olan şelalenin döküldüğü noktanın yukarı bölümlerinde küçük su havuzları ve göletler mevcuttu. Şelalenin uzunluğu yaklaşık olarak 30 metreymiş. Sincan Şelalesi dere yatağına ulaşana kadar küçük çapta şelaleler oluşturmakta veardından Payas Çayı'na katılmaktaymış.

Selim buradaki doğal güzelliğe hayran kalmıştı. Lakin zor gelse de buradaki güzelliğe sırtını dönüp şiire göre üçüncü sıradaki alana doğru, Cin Kulesine doğru yola koyuldu.

Selim arabayı hızlı kullanarak kısa sürede hedeflediği yere varmıştı. Hemen arabadan indi ve kulenin tarih kokan kapısından içeriye girdi. Külliye ve Şelale’de olduğu gibi Cin Kulesi’nin de güzelliği Selim’i çok etkilemişti. Bu yüzden Selim yine sarkıtı ararken Cin kulesihakkında birçok şey öğrenmişti.

“Cin Kulesi: Payas Limanı’nın güvenliğini sağlamak amacıyla gözetleme kulesi olarakCenevizliler veya Haçlılar zamanında yapıldığı düşünülmüştü. Buraya yapılan külliyenin güvenliği için tamamen yıkılan kule, Osmanlı zamanında 1577 yılında tekrar aynı yere yaptırılmıştı.

Selim sarkıt arayışına çıkmışken gördüğü bu tarihi ve doğal güzelliklerin etkisinde Payas kentini gezerken akşam olmuştu. Selim bugünü bu şekilde sonlandırıp sarkıtı bulmayı yarına bıraktı. Bu yüzden otele döndü ve ciğerlerine dolan tarih kokulu huzurla uyumaya geçti.

Gün aydınlandığında Selim uyandı ve dün tarihi yerleri gezerken kendini kaptırdığı tarihi güzelliklere tekrardan gitme planı yaptı. Çünkü şiirde geçen sarkıtların şahını bulamayı bırak Payas’ın tarihi güzelliklerine

kendini o kadar kaptırmıştı ki neredeyse sarkıt aramayı unutmuştu. Selim yataktan kalktı ve hızlıca duşunu alıp kahvaltısını yaptıktan sonra önceden yaptığı gibi sırasıyla şiirde geçen tarihi güzelliklere doğru yol aldı. Tarihi iliklerine kadar hissettiren Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ne vardığında uzun bir süre her yeri aradı. Oldukçabüyük olan bu külliye de bakılacak çok yer vardı bu yüzden saatlerce sarkıt aramasına rağmen bulamadı. Külliye de bahsi geçen sarkıt yoktu. Sırada Sincan Şelalesi vardı. Selim hızlıca şelaleye vardı ve yine doğal güzelliğiyle büyüleyen bu bölgede uzunca bir süre sarkıt aradı. Maalesef bulamadı. Sırada Cin Kulesi vardı. Hızlıca Cin Kulesine vardı ve arayışa başladı. Diğerlerine göre daha küçük olan kulede hızlıca bakılmadık, görülmedik yer bırakmayan Selim şiirde geçen sarkıtların şahını bulamamıştı. Aradığını bulamamanın sinir bozan hissiyatıyla otele döndü ve yarın tekrar buraları gezip arayışa devam etme kararı aldı.

Yarın oldu. Ertesi gün ve hatta bir sonraki gün de Selim aynı şekilde aramalarını sürdürdü. Lakin değil sarkıtların şahını, bir sarkıt tanesi dahi bulamamıştı. Yine aradığını bulamadan sonlandırdığı günün akşamında otele dönerken aklına bir şey geldi. Şiirde Payas'ın tarihi ve doğal güzelliklerinin sadece üç tanesinden söz ediliyordu ama Selim otelden çıkıp arayışa başladığında daha fazlasını görmüştü. Selim bu konuda bir ip ucu bulduğunu düşünüp bu konuya yoğunlaşmaya devam etti. Otel odasından içeri girdi ve valizin ilk sahibinin yazdığı notları karıştırmaya başladı. Evet, aradığı cümleler şu anda elinde tuttuğu kâğıtta "Payas'ın tarihi ve turistik yerleri" başlığı altında yazılıydı.

Sokullu Mehmet Paşa

Külliyesi Sincan Şelalesi

Cin Kulesi

Payas Kalesi

Damlataş Mağarası

Tarihi zeytin ağacı

Payas çayı

Payas köprüsü

Payas'ın bir sürü tarihi ve turistik mekanları varken, şiiirde sadece 3 tanesinden bahsediliyor. Selim bir süre bu konuda düşündü ve bu şiiirde bir şaşirtmaca olduğunu fark etti. Bahsi geçen sarkıtın yeri şiiirde gösterilmemişti. Resmen oyalamak için farklı yerler söylenmişti. Selim şiiirde bahsi geçmeyen 5 yere odaklandı ve sarkıtın olabileceği tek yer olan Damlataş Mağarasını seçti. Evet şimdiye kadar şaşirtma ipuçları yüzünden çok vakit kaybetmişti. Artık mantıklı seçimi sayesinde mağaraya gidip en büyük sarkıtı bulup yerini belirlemek kalmıştı.

Selim ertesi gün ilk iş olarak Amanos Dağları'nın yamacında olan Damlataş Mağarası'na doğru ilerledi. Arabayla gidilebilecek yola kadar

gittikten sonra arabayı uygun bir yere park edip yola uzun bir süre yürüyerek devam etti. Yürüyüş yolunun sonunda uzunca bir merdivenle karşılaştı ve merdiveni çıktuktan sonra 95 metre uzunluğa ve 60 metrelik derinliğe sahip olan Damlataş Mağarası'ndan içeri girdi. İçeri girer tekrar girmez burnuna gelen taze kokusuyla mest olurken gördüğü sayısız dikit ve sarkıtlar sayesinde de sevinç hissediyordu.

Hazineyi bulmaya çok az kalmıştı. Selim yavaş yavaş mağarayı dolaştı ve birçok sarkıtarasından en büyük olanını bulup keşfini tamamladı. Artık sadece plan yapıp hazineyi çıkarmak kalmıştı.

Selim hızlıca arabasına doğru ilerledi ve havanın kararıp ortalığın sessizleşmesini, sakinleşmesini bekledi. Akşam karanlığı bastırıp zifiriye döndüğü vakitte Damlataş Mağarası'nın etrafında da içerisinde de kimse kalmamıştı. Arabanın bagajından aldığı kazma ve kürekle mağaraya doğru tekrar ilerleyip giriş kapısında durdu. Uykusuz kaldığı uyuduğunda rüyasında gördüğü hazineye ulaşmaya çok az kalmıştı. Selim adeta çıkaracağı hazineyi ayaküzeri nasıl paraya çevireceğini nasıl zengin olacağını bile planlamıştı. Daha fazla dayanamadı ve içeri girdi. Hızlıca yerini belirlediği büyük sarkıtın yanına gitti ve soluklanmadan kazmayı iki eliyle tutup sarkıtın dibine sert bir şekilde vurabilmek için kaldırdı. Gerildi ve hedeflediği yeri kazmayla kazacakken durdu. Sarkıtın dibinde bir dikit vardı. Yani eğer kazmaya başlarsa dikiti parçalayıp yok etmesi gerekecekti. Bu zor

bir iş değildi ama mağara hakkında bilgi toplarken duyduğu bir cümle hareket etmesine engel oluyordu.

“İçerisinde birçok sarkıt ve dikit bulunan mağaranın 120 milyon yıllık bir oluşum süresinin olduğu düşünülmektedir”

İşte bu cümle Selim’i derinden etkilemişti. Selim elindeki kazmayı yere bıraktı ve seslibir şekilde söylendi.

“Hangi hazine, hangi zenginlik 120 milyon yıllık bir oluşuma zarar vermeye değer ki?”“Değmez!..”

Selim günlerce uğraştığı, ip uçlarıyla bulduğu hedefine, hazinesine ulaşmıştı. Lakin sadece 5 metre altında duran hazineyi bırakıp gerçek hazinenin bu tarihi yapılar olduğunu, gerçek hazinenin bu yapıları sınırlarında bulunduran Payas olduğunu fark etmişti. Bu yüzden yanında getirdiklerini toplayıp otele döndü ve hazineyle alakalı her şeyi siyah valizin içerisine yerleştirip valizi Payas sahilinden denize attı. İzin gününden geriye kalan günleri de Payas’ın tarihi ve doğal güzelliklerini gezerek, Payas’ın folklorik zenginliklerini yaşayarak, Payas’ın tarihi ve kültürel öğelerini hissederek geçirdi.

Rumuz teolog

Payas'ı Görmek

“Aciz olduğunu unutmadığın kadar insansın” derdi, Osman Hocam. Bu sözü her sınıfa girdiğinde tahtanın bir köşesine yazar daha sonra öğrenci sıralarına nazaran daha temiz olan, geniş masasına geçerek gözlerinin içiyle gülümserdi etrafa. Derse başlamadan önce mutlaka sınıfa; insanın içine huzur veren tebessümle bakınır ardından nasıl olduğumuzu, halimizi hatırımızı sorar, bir sorun olduğunu sezerse bunu ders dışında özel olarak çözmeye çalışırdı. Her teneffüs öğrencilerin onun etrafındaki toplanışı ve ders zili ile tekrar dağılışları, üflenince tohumlarını doğaya salan karahindibaları andırırdı. Öğrencilerin sorularına karşı masum ve naif gülümsemesi genellikle katmanlı anlamlara sahip cevaplara bir giriş niteliği taşırdı. Açık kestane kahverengisi saçları, arkadan toka olduğu anlaşılmayacak kadar dikkat çekmeyen bir lastik toka ile bağlı olurdu. Gözleri dağ kahverengisi, boyu kimine göre orta kimine göre kısa denilecek bir orandaydı. Kendisine ait bir giyinme tarzına sahipti ve genellikle kıyafet renklerinin ahengi, insanın gönlünü ferahlatan bir görüntü oluştururdu. Bu ahenk sebebiyle kıyafet kombinasyonlarının çok fazla sayıda olduğunu tahmin etmek pek zor değildi. Bakışları da kıyafetleri gibi dikkat çekiciydi. Böyle dikkat çekici bakışlara sahip olmak idealist insanların bir özelliği olmalıydı. O zamanlar bu bakışların altında yatan sebepleri şimdiki açıklıkla göremesem de onun diğer herkesten farklı olduğunu düşünüyordum.

İnsan nedir? Sorusuna Osman Hocamın vereceği cevap hiç kuşkusuz, insanın kendi acizliğini hatırlamasıyla ilgiliydi. Hakikaten insan neydi? Bu

sorunun cevabını bulmak için çıktığım yolda Osman Hocamın katkısı paha biçilmez nitelikte değerliydi. Onun bizlere kattığı değerler sadece okulda öğrenebileceğimiz bilgiler değil, hayatın içerisinde her zaman her yerde değerlendirebileceğimiz bilgilerdi. Osman Hocam diğer hocalardan farklı olarak okuma eyleminin sadece kitaplar için geçerli olduğunu düşünmüyor, genel olarak insanı, çevreyi, kendimizi okumaktan bahsediyordu. Bunun içerisinde özellikle yaşadığımız çevreyi okumanın bizlere çok şey katacağını düşünmüştü ki günlerden bir gün sınıfın önünde ayakta bekler vaziyette gözlerini bizlere yöneltti ve o uzaklara dalan idealist gözleriyle bizlere bir ödev verdi. Ödev, ilk duyduğunuzda ne olduğu pek belli olmayan bir sorudan oluşuyordu. Soru şu şekildeydi:“Yaşadığınız yere baktığınızda ne görüyorsunuz?”

Osman Hocama olan sevgim hiç kuşkusuz diğer öğrencilerin ona olan sevgisinden katbekat daha fazlaydı. Bu yüzden verilen bu ödevi hemen içselleştirmiş ve ödev için elimden gelenin en iyisini yapmayı kendime vazife bilmiştim. Fakat ödevin bu kadar belirsiz olması hem kendim için hem de arkadaşlarım için epey kafa karışıklığına sebep olmuştu. Ödevin içeriğine dair arkadaşlarım olağanca ihtilafli konulara yönelmişlerdi. Kimisi Amanos Dağlarından, kimisi yaşadığı evin bahçesinden kimisi ise sadece eşyalarından ve hatta sadece yatağından bahsetmeyi planlıyordu. Doğrusu arkadaşlarımın cevapları, ödevde olan motivasyonumu olumsuz etkiliyordu. Arkadaşlarımı dinledikçe fikir değiştiriyordum. Bu ödev oldukça zihin yorucu bir hale

gelmeye başlamıştı. Öyle ki girdiğim diğer derslere dikkatimi veremez hale gelmiştim. Eve döndüğümde annemin “Oğlum okulda canını sıkan bir şey mi oldu?” sorusu da bu ödevin bende yarattığı olumsuz etkilerin bir göstergesi niteliğindedir. Sağlıklı karar veremiyor, ne yapacağımı bilmiyordum. Uzun düşünceler sonucunda Osman Hocamın yanına gidip bu belirsizlikten kurtulmak için ona danışmaya karar vermiş ve o günü yorgun zihnimi dinlendirecek derin bir uyku ile bitirmiştik.

Ödevin verildiği günün ertesi sabahı heyecanlı gözlerle okulun yolunu tuttum. Evden çıktığımda ödevin ilk ifadesi olan “Yaşadığım Yer” e dikkat kesilmiştim. Tam o sırada, daha sonra üniversitede öğreneceğim algıda seçicilik halini tecrübe ediyordum. Önceden umursamadan geçtiğim okul yolu bana bambaşka çağrışımlar yapmaya başlamıştı. Hafifçe esen bir rüzgâr bana çocukluğumu hatırlatmıştı. Rüzgâr yüzümü okşarken okula doğru minik minik adımlar atıyor, ara sıra elimle evlerin duvarlarına dokunuyordum. Arkadaşlarımla beraber kaldırımın kenar taşlarındaki çizgilerine basmadan dengede durarak yürümeye çalıştığımızı ve attığımız her adımda aldığımız mutluluğun arttığını yıllar sonra tekrar hissediyordum. O gün, özellikle kaldırımın kenarındaki çizgilerden yürümeyi ne zaman bıraktığımı düşünmüştüm. Lise hayatı ve ergenliğin getirdiği yaşama biçiminin apaçık şekilde bakış açımı değiştirdiğini fark etmeye başlamıştım. Evet, bazı şeyler değişmişti ama değişmeyen pek çok şey de varlığını sürdürüyordu. Merak

duygum bunlardan biriydi. Bu duyguyu sulayıp besleyen kişi ise Osman Hocamdı.

Okul yolunda dikkatimi çeken tek şey, kaldırımlarda geçirdiğim eğlenceli ilkokul yılları değildi. Her evin önünde, sağında veyahut solunda yer alan yeşil hayat bankalarını görmemek elde değildi. Bazılarının üzerinde kuşlar yuva yapmış, bazılarıysa renkli meyvelerini alımlı bir şekilde sergilemiş bu bankalar, bütün canlılar için yaşama imkânı sağlıyordu. Biyoloji dersinde aldığım bilgilerin o an ayrı bir değeri vardı. Oradaki hayat bankası olarak gördüğüm ağaçlara bakınca içime çektiğim nefesin tazelik kalitesi artıyor, havadaki temizlik ve ferahlık, bahçeli evlerin samimiyetine ayrı bir tat katıyordu. İnsan dikkat verdiğiğinde nasıl da farklı görüyordu her gün önünden geçtiği mekânları, canlıları, hayatları. Aklımdaki “Yaşadığım yer” kavramını bir an olsun düşünmem bile bakış açımı o kadar etkilemişti ki sokakta karşıdan karşıya geçen tekir bir kediyi mutluluktan dans eder vaziyette görebiliyordum. O an durup Osman Hocamla hemen bunları paylaşmam gerektiğini düşünmüştüm. Okula doğru dönüp daha büyük adımlarla hareket etmeye başladım. Gerçekten neden böyle bir ödev verilmişti? Heyecandan kalbimin hızla çarptığını hissedebiliyordum. Okulun önüne gelir gelmez nefes almakta güçlük çekecek kadar heyecanlanmışım. Ve sonunda Osman Hocayı okul bahçesinde yakalayivermişim.

Osman Hocamın yanına gittiğimde, beni her zamanki tebessümüyle karşılamıştı. Ona hemen içimdekileri dökmek istiyordum. Hâl hatır sorma

faslını geçtikten sonra hocamın bize verdiği ödevden tam olarak ne istediğini sormuştum. Gözlerimin içerisine bakarak, “Sana bir soru soracağım şimdi” demişti. Daha sonraları hayatıma yön verecek olayın ilk anları tam da oracıkta yaşanmıştı. Osman hocam ceketinin iç cebinden katlanmış bir kâğıt çıkarttı. Benim beklentim çok mistik ve gizemli bir alet çıkartması yönündeydi fakat çıkan kâğıt her öğrencinin bildiği sıradan basit beyaz bir kâğıttı. Osman Hoca bu kâğıda bakmamı ve ne gördüğümü anlatmamı istedi. O an şaşkın ve ani bir ses tonuyla “Hocam bu sadece beyaz bir kâğıt” dedim. Ardından meraklı gözlerle cebinden başka bir şey ve hatta belki sıradan bir kalem çıkarıp kâğıdın üzerine bir şeyler karalamasını bekledim. Osman Hocam ise bunun yerine aynı kâğıdı yanımızdan geçen başka bir öğrenciye aynı ses tonuyla sormayı tercih etti. Çocuk şaşkınlığını gizleyemeyerek bunun bir kâğıt olduğunu söyledi. Daha sonra bana dönüp düşünceli gözlerini kısarak baktı ve “Sence bu kâğıdı dünyanın neresine götürürsek götürelim aynı cevabı mı alacağız?” dedi. Bilemiyordum. Belki de farklı coğrafyadaki farklı dillerde farklı isimlerle anılıyordu bu kâğıt. Ben bu düşüncelerle meşgul olmaya başlamışken öğrenci zilin çalmasıyla çok geçmeden ayrılmak zorunda kaldık.

O gün ilk girdiğim derste aklımda sadece bir soru vardı: Beyaz bir kâğıtta ne görülebilirdi? Bu sorunun getirdiği merakla ilk dersin teneffüsünde elime bir kâğıt alıp onu incelemeye koyuldum. Sağına soluna, köşesine kenarına, önüne arkasına her yerine bakıyor ama farklı bir şey göremiyordum.

Bir ders boyunca sadece boş bir kâğıda bakmıştım. Üçüncü derse geçtiğimizde artık bu işin anlamsız ve umutsuz bir eylem olduğu kanaatine varmış olmalıydım ki kâğıdı buruşturup sıranın altına atmıştım. Bir ders boyunca boş bir kâğıda o kadar çok bakmıştım ki Osman Hocanın belli bir amacının olmadığını sadece vakit geçirmeye çalıştığını düşünmeye başlamıştım. Aslında biraz da kızgındım çünkü o kadar ilgimi çeken bir konunun bu kadar boş olması düşüncesi bir hayli zoruma gitmişti. Her neyse deyip Osman Hocanın ne diyeceğini artık sabırsızlık ve heyecan duygusu olmadan dinlemeye koyulmuştum. Osman Hoca, öncelikle tahtaya her zamanki sözünü yazdı: “Aciz olduğumu unutmadığın kadar insansın”. Daha sonra yine önceki derslerde olduğu gibi nasılsınız ve tebessüm fasıllarını uyguladı. Tam da bu noktada kitabın kapağını açması gerekiyordu ki daha önceki derslerde yapmadığı bir şey yapıp elini ceketinin iç cebine attı ve yine o beyaz kâğıdı çıkardı.

Osman Hocanın ne yapacağını diğer öğrenciler sabırsızlıkla beklerken ben ortaya çıkacak olan sonuçsuz sonuçtan dolayı ağız eğerek hocanın soruyu sormasını ve tebessüm edip derse geçmesini bekliyordum. İlk aşamada gerçekten de beklediğim gibi oldu ve hoca sınıfa elindeki kâğıtta ne gördüklerini sordu. Sınıf hep bir ağızdan ama düzensiz bir şekilde “Beyaz kâğıt” cevabını ve bazıları “kağııt” cevabını verdi. Ardından kıymetli hocamız bir soru daha sordu: “Elimde bembeyaz, üzerine hiç çizik atılmamış bir hayat tuttuğumu gören sadece ben miyim?” Sınıfın yarısından çoğu olayı

anında kavramış olacaktı ki sınıftaki sessizlik oranı daha derin bir hal almıştı. Herkes kâğıda odaklanmış bakıyorken ben sıranın altında buruşturduğum kâğıdı hemen çıkartıp bir daha bakıverdim ve gördüğüm manzara örümcek ağı ile kaplanmış zihnimdi. O gün yaşadığım hissi asla unutmayacak ve ne zaman bir şeye bakmak istesem aklımın bir köşesinden bana seslenecek bir yeti kazanmıştım: Görme yetisi.

Osman Hocanın verdiği son ödevle beraber akılları bulanıklaşan arkadaşlarım şimdiki yaşadıklarıyla bu bulanıklığı iyice çorba etmişlerdi. Benim aklım ve duygularım ise aşure olmuştu. Osman Hoca bu karışıklığı toparlayacak yegâne kişiydi ve toparlamak için fazla beklemeden harekete geçti: “Arkadaşlar en son verdiğim ödevde yaşadığınız yerde gördüklerinizi yazmanızı istemiştim. Bu ödevin ne kadar geniş ve sınırlarının belli olmadığını biliyordum. Zihninizin ne kadar farklı açılardan baktığını sizlere fark ettirmek için o gün ödevin sınırlarını net olarak çizmemiştim. Şimdi ise hem ödevin sınırlarını hem de bakış açısı konusunu konuşacağız. Öncelikle yaşadığımız yer olan Payas’ı ödevin bir sınırı olarak kabul edelim. Biraz önce gördüğünüz gibi bomboş bir kâğıdın bile hepimizde farklı çağrışımlar uyandırması o kâğıda bakmamızın yanı sıra kâğıtta bir şeyler görmemizin eseridir. Bu zamana kadar yaşadığımız ilçenin birçok köşesine ister istemez baktık fakat ne kadarını görebildik? İşte ödevinizin temel konusu bu şekildedir.” şeklinde kısa ve öz bir konuşma ile derse giriş yaptı. O günün büyümlü duygusu hala içimi ısıtan ufak bir ateş olarak ruhumda yanmaktadır. O

hafta okulun bitmesini ve hafta sonunun gelmesini daha sonra ise önceden baktığım yerleri görmeye gitmeyi iradesiz bir şekilde istiyordum.

Heyecanla gezi rotası oluşturduğum günler, öyle ya da böyle bir şekilde geçmiş ve cuma gecesi gelip çatıvermişti. Yarın gideceğim Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi ilk rotam olacaktı. Çantamı özenle hazırlamış nihayetinde yatağa geçmiştim. Beyaz kâğıtta gördüğümü acaba Payas'ta görebilecek miydim? Veya Payas'ta her zamanki bakıp geçtiğim yerler hakkında ne düşünecektim? Bunların hepsini merak ediyordum. Osman Hocamın kâğıda bakışı çok garipti. Beyaz kâğıda ve Payas'a bakmak... Bir an durup, acaba Osman Hoca Payas'a nasıl bakıyor diye düşündüm. Osman Hoca, kâğıt ve Payas üçgeninde düşünüp dururken gözlerimi açtığımda pencereden gelen ışıklar bana yataktan kalkmam için güzel bir sebep sunuyorlardı.

Özenle hazırlamış olduğum çantamı alıp hızla çıktığım evden sırtımı Amanos Dağlarına yaslayarak ilk rotamı tutturdum. Anadolu'nun en büyük külliyesi, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesinin içerisinden geçerek İkinci Selim Cami'nde namaz kılmak istedim. Farz namazlarının dışında bir şükür namazı olacaktı bu. Caminin yanındaki şadırvana yaklaştığımda orada eski, paslanmış demir çerçeve üzerinde asılı bir yazı gördüm. "Din temizlik üzerine kuruludur" yazıyordu. Tam da oracıkta din kelimesi, bana birçok şeyi çağrıştırdı. Kanaatimce bunlardan en önemlisi, Rum suresinde geçen olaydı. Buna göre tam da burada yani Payas toprakları üzerine Bizans ve dönemin İran'ı savaşmışlardı. Yapılan bu savaşı Ehl-i Kitap olan Bizans değil de ateşe

tapan İranlılar yendiği için Peygamber ve yanındaki müminlerle alay eden bazı müşrikler olmuş. Bunun üzerine Rum suresinde yakın bir zamanda tekrar savaş yapılacağı ve bu sefer Ehl-i Kitap olan Bizans'ın kazanacağına dair vahiy, müminleri tekrar motive etmiştir. Şadırvanda abdest almaya başlamadan önce zihnimde beliren bu düşünceler karşısında şok olmaya başlamıştım. Beyaz kâğıda bakıp da görmeyi öğrenmem burada çok farklı kapıları aralayacağına benziyordu.

Abdest alırken aklıma gelen Rum suresini suyun serinletici damlalarıyla buluşturan zihnim birden huzurla doluverdi. Bir yandan içsel huzurumu yaşarken bir yandan daha önce burada birçok kez bulunduğum halde buranın güzelliklerini nasıl fark edemediğimi düşünüyordum. Bu düşünceme sebep olan en güzel şey hiç şüphesiz şadırvanın hemen yanı başındaki zeytin ağacıydı. Ağaç yaşlı bir ninenin soğuk algınlığından korunmak için üzerine çektiği battaniye misali koruma altına alınmıştı. İnsanların taş ve demirle korumaya çalıştığı ağaca baktığımda gördüğüm şey, ağacın kendi kendine sarılmasıydı. Köklerinden gövdesine doğru kendi kendisini sarıp sarmalarken buruşmuş vücudunu gizleme kaygısı gütmmediğini hissedebiliyordum. Her ne kadar sapasağlam bir duruşa sahip olsa da asil bir güzellik izlenimi veriyordu. Duruşunun asaleti, yaşadığı uzun yıllar ve verdiği sayısız meyveleri düşündüğünüzde katbekat artmaya başlıyordu. Gözlerimi ondan alamıyor, bunca yıl geçirmiş olmasına rağmen hala meyve vermesinin bizlere nasıl bir ders olduğunu düşünüyordum.

Ben ağaca bakarak düşüncelere dalmış ve bakmanın yanı sıra görmeye başlamış iken yanımda abdest alan yaşlı bir amca al al yanaklarıyla tebessüm edip “Çok görkemli değil mi?” diye sordu. Ben hafif sıçrayarak ama ürktüğümü de fazla belli etmemeye çalışarak “Evet” dedim. Sonra amca ekledi, “Benim babam ve dedem ve hatta onun dedesi ve hatta Osmanlı’nın büyük padişahlarından Kanuni Sultan Süleyman’ın kaptan-ı deryası ve sadrazamı olan Sokullu Mehmet Paşa’da bu ağaçtan zeytin yemiştir.” Bu bilgilendirmeden sonra zeytin ağacının gövdesini andıran sol elini öne doğru çıkartarak, “Sende denemek ister misin?” diye sordu. Amcanın sorusuyla beraber zihnimde yeni yeni sorular oluşuyordu. Her gün kahvaltı sofrasında yediğim zeytinleri bu zeytinden farklı kılan şey neydi? O zeytinlerde şu anki hislerim neden yoktu? Bu sorular zihnimin içerisinde köşe kapmaca oynarken ben elimi usulca amcanın avuç içerisindeki zeytine attım ve ona aşkla bakmaktan kendimi alıkoyamadım. Bir keresinde babam buraların zeytin ağaçları ile dolu olduğunu ve bu ağacın anı olarak bırakıldığını söylemişti. Ben bir yandan bunu düşünürken bir yandan da etrafımdaki taşların ve elimdeki zeytinin beni izlediği hissine kapılıyordum. Sanki oradaki bütün taşlar yıllardır suskun suskun bu muazzam zeytin ağacının hikâyesi için seyre dalmışlardı.

Abdestimi almış, henüz tam olgunlaşmamış acı zeytinimi yemiş ve nihayet tam arkamda duran İkinci Selim Camine yönelmişim. Bir an arkama dönüp az önceki amcaya teşekkür etmek istemişim. Fakat amca çoktan

kalkmıştı. Güneşin ışığı sıрма sarıdan turuncuya çaliveriyordu sanki. Ne zamandır buradaydım? Bilmiyordum. En iyisi cami yolunda devam etmektir. Camiye doğru yürürken göğsümde daha önce hissine hiç tanıklık etmediğim bir duygu bana eşlik ediyordu. Bu duyguyu daha önce hiç tanımadığım için biraz tedirgin olmakla beraber duygunun verdiği huzur ve sükûnet bu tedirginliği şiddetli bir şekilde bastırıyordu. Nedenini bilmiyordum ama sanki az önce karşılaştığım amca benim şu an hissettiğim duyguyu her gün hissediyor gibi gelmişti. O an elimde olmadan amcayı düşünerek yoluma devam ettim.

Caminin girişindeki mermer sütunlara ellerimle dokunarak sütunların başındaki kemerlere takılmıştı gözüm. Buz gibi sütun üzerinde parmak uçlarım havanın sıcaklığına direnen fedailer olmuştu adeta. Güneşin sarı rengine meydan okuyan tarihi sütunların birleşim yerleri sapasağlam duruyordu hala. Buradan geçen askerlerin kemerleri de bu kadar sağlam mıydı acaba? Sahi o zamanda kemer var mıydı? Bu düşüncelerle adımımı attığım caminin içerisi de en az bahçesi kadar tarih kokuyor ve bu manevi kokuyla ona bakıp da onda bir şeyler gören insana huzur veriyordu. İkinci Selim Camisinde zeytin ağacı ile başlayan görme serüvenimize yarın devam etmek üzere oradan ayrıldım. Akşam yatağa girene kadar zeytin ağacı ve amcayı düşündüm. Yatağa girip camdan gökyüzüne baktığımda Payas'ımın yıldızlarını bir başka parıltıyla parlarken gördüm. Kimisi zeytin ağacının dallarındaki zeytinleri andırıyordu kimisi ise amcanın gözündeki naif ışığı.

İşte tam da böyle bir gecede, tebessümle uyanacağım yarın için tebessümle uyumuştum.

Sabahın ilk ışıklarıyla pencereden gelen mis gibi havanın ince dokunuşlarıyla açmışım gözlerimi. Pencereden bulutlara bakarken, bulutlarında Payas'a baktıklarını görebiliyordum. Normalde şikâyet ederek kalktığım bu yataktan bugün tebessüm ederek kalkmanın farkı olacaktır ki annem, bütün kahvaltı boyunca bugün pek bir neşeli olduğumu söyleyip duruyordu. Bende ona karşı gülümsemeye devam ederek yeterince cevap verdiğimi düşünüyordum ki tam o sırada bir soru daha sordu: “Dün ne gördün? Anlat bakalım.” Annem bu cümleyi kurarken elindeki çatal masadaki küçük kâsenin içerisine doğru götürdü ve çatalın ucu değer değmez kâsenin diğer köşesine geçmeye kalkışan zeytini basit bir hamleyle çatala saptırmayı başardı. Dün yanında durduğum, elimle gövdesine dokunduğum zeytin ağacını hatırladım. İkinci Selim Camisinin bahçesindeki zeytin ağacının asaleti ile buradaki zeytinin bize yiyecek oluşunu karşılaştırmamak elde değil. Ben düşüncelere dalmış boynumu eğmiş kâsede kalan diğer zeytinlere bakarken annemin “oğlum” deyişini duydum ve soracağı soruları tahmin ederek iyi olduğumu, dün çok güzel yerler gördüğümü ve bugün de yine farklı güzel yerler göreceğimi söyledim. Dün ki gördüğüm yerleri anneme anlattığımda anlatma tarzıma ve bakmak ile görmek arasındaki farkın sebep olduğu içeriğe çok şaşırmıştı. Annem bugün bile hala o günde anlattıklarımı, bakış açımı ve o günden sonra nasıl değiştiğimi anlatır. Payas'a

âşık olmama sebep olan o günde Payas ile beraber insanı keşfetme yolculuğuna da çıkmıştım. Biz bir şeye üzüldüğümüzde veya bir şey için mutlu olduğumuzda değişen tek şeyin karşımızdaki olmadığını aynı zamanda bizzat kendimiz olduğunu anlamaya başlamıştım. Ayrıca“İnsan nedir?”sorusuna yanıt aramaya başlamıştım. Osman Hocamın bu ödevi neden verdiğini, bu sorunun yanıtını bulduğum zaman tam olarak anlamış olacaktım.

Nihayet evden dışarı adımımı atmış ve pazar gününün ilk rotası olan Cin Kulesi'nin yolunu tutmuştum. Yolda kaldırımın üzerinde gördüğüm ağaçlar bizim zeytin ağacını tanıyor muydu diye merak ettim. Bazen ağaç gölgesi bazen de güneşin bizzat kendisini hissederek yürüdüğüm kaldırımda heyecandan kalbimin ritmini hissediyordum. Bu heyecan öyle tesirliydi ki sol tarafımdaki Kubbe Dede Türbesi'ne uğrayamayacak kadar hedefime kilitlenmiş şekilde yolumda devam ediyordum. Kubbe Dede Türbesi'nin yakınlarındaki göbekten sağa dönünce Cin Kulesi görünüyordu. Koşar adımlarla kuleye yaklaştım ve içeri girdim. İlk bakışta kulenin tarih kokan taşları dikkatimi çekmişti. Fakat taşlarla da oyalanmayıp aceleyle teras kata yani kulenin yukarısına çıktım. Kulenin üzerinden denizi ve etrafı tamamen gözetlemek mümkündü. Hac yolu üzerinde olan Payas'ta hem deniz hem kara çok önemliydi. Daha sonra öğrenecektim ki bu kule 360 derecelik bir açıyla çevresinde olup biten her şeyi gözlemlemek için yapılmıştı. Günümüzde önemli bir tarihi eser değeri taşıyan bu kulede düşüncelerim 360 derece açıyla

hareket etmiş ve başladığım noktaya geri gelmişim. Bu nokta Osman Hocamın elindeki beyaz kâğıda baktıktan sonra gördüğüm bembeyaz, huzurlu, sakin bir hayattı. Bu kule de dâhil bütün Payas, işte o beyaz kâğıttı. Sanki bu düşüncemi dalgaların sesi destekliyor gibiydi. Dalga seslerinin eşliğinde kulenin duvarlarına parmak uçlarımla dokunarak buradan geçmiş ve burada yaşamış insanların hislerini yaşamaya, anlamaya daha doğru bir ifadeyle görmeye çalışıyordum. Tam o sırada parmak uçlarım zihnime tedirginlik hissi vermişti. Bu hissin kulenin ismi sebebiyle olduğunu zannediyordum. Aslında kulenin yapılış amacının muhteşem bir gözetleme sistemi olduğu düşünülürken bu isim epey mantıklı gelmeye başlamıştı. Fakat hissedilen tedirginliğin asıl sebebi bu topraklardan geçen hac kervanları yine bu topraklarda yapılan savaşlar, akan kanlar ve nihayetinde bizim huzurlu hayatlarımızı görmüş olmamdı. Acaba zeytin ağacının yıllar süren tanıklığı, arkadaşlarının içerisinde bir tek onun yaşaması; ona da bu hisleri tattırıyor muydu? Daha da merak ettiğim şey, eğer zeytin ağacının bir dili olsaydı, tüm bu gördüklerinden, yaşadıklarından sonra “İnsan nedir?” soruna ne cevap verirdi.

O gün, Cin Kulesinde hissettiklerimle anlamıştım ki insan, uzun bir süredir bu dünyada yaşamakta ve dünyayı kendisi için sahiplenmekteydi. Fakat uzunca bir süredir yaşadığı bu dünya, insanın bakıp da göremediklerinden ibaretti. Yıllardır Payas'ta yaşayan ailem, arkadaşlarım ve ben, nasıl olur da burada; tarihi, yaşamı ve en önemlisi insanı göremezdik!

Aslında cevabı basitti. Bu kadar sorunun sorulması bile verilecek cevabın bir tek sebebe sahip olmasından kaynaklanıyordu. Bu cevap bizzat insanın kendisiydi. O an yüzümdeki tebessümün iki sebebi vardı: Osman Hocam'ın her dersinde tahtaya yazdığı o meşhur cümlesi ve Payas'ın bu kadar güzel olması... Evet, aciz olduğumuzu unutmadığımız kadar insandık ve insan olduğumuzu fark ettiğimiz anda Payas'ta bir şeyleri görebilirdik.

Sınıfımızdaki herkesin bakış açısının değiştiği o dönemlerde Osman Hocam ve Payas bizlere paha biçilemez bir ders vermişti. Liseden sonra gidilen üniversiteler ve daha sonra yapılan mesleklerin her birinde Osman Hocam ve Payas yanı başımızdaydı. Diğer birçok arkadaşımın farklı ve sıra dışı tecrübelerinin yanı sıra benim tecrübem Payas'ta devam edecekti. Bugün öğretmenler odasında otururken öğrencilerime vereceğim ödevi düşünerek elimdeki boş kâğıda bakarak gördüğüm şeylere tebessüm ediyorum. Payas Kalesi, Kozlu dere ve Payas Çayı, Onuncu Yıl Anıtı, Kale Cami, U şeklindeki kervansaray ve daha fazlasına, kısacası kimler Payas'a baktığında kendisini, insanı görecek? Bu denizi, bu toprakları, bu tarihi görünce kendi kendime istemsizce fısıldıyorum: “Aciz olduğunu unutmadığın kadar insansın”.

ÖYKÜ
KIRLANGIÇ

LİSELİ FİGEN'İN RÜYASI

RUMUZ:

Sınıf o gün çok heyecanlıydı.

Edebiyat öğretmenleri, kompozisyon notlarını okuyacaktı.

Öğretmen, sınıf defterini imzaladıktan sonra çantasını açtı, kompozisyon kâğıtlarını çıkardı; şöyle bir karıştırdı; biraz uzunca yazılmış birini ayırdı; sonra sınıfa döndü:

“Figen, gel bakalım; yazdıklarını bir oku da, sınıfça dinleyelim biz de.”

Figen, kalktı; öğretmenin uzattığı ödevini aldı; bir iki kez yutkundu; öksürür gibi yaptı; başladı okumaya:

GÖRDÜĞÜM BİR RÜYA

Olabildiğince geniş bir salondayım. Salonun dört duvarı tabandan tavana kitaplarla dolu. Ortada dörder kişilik masalar; masalarda kızlı/erkekli öğrenciler; gençler/yaşlılar; raflardan kitap alanlar; aldıkları kitapları yerine koymaya çalışanlar; gidip gelmeler... Tam karşımdaki duvarda camlı bir çerçeve içinde kırmızı bir zemin üstüne ak harflerle yazılmış “OKUMAYAN İNSAN DÜŞÜNEMEZ” sözü, insanın dikkatini çekiyor. Kendi kendime burası bir kütüphane olsa gerek, diye mırıldanıyorum. Ürkek bir tavşan gibiyim. Tanıdık birine rastlarım diye gözlerimi dört yana gezdirip duruyorum. Bana göre sol tarafta tam köşede sınıf arkadaşlarım BERÇEM/ BARAN kardeşlerle, kendisiyle yan yana oturduğumuz 87 ELİF'İ

görüyorum. Nedense derinden bir soluklanıp rahatlıyorum o zaman. Onlar da görmüş olacaklar ki birbirlerine işaretle beni gösteriyorlar...”

Tam bu zaman Baran’ın sesi, Figen’i susturdu:

“Yaşasın be! Rüyalara da girdik...”

Bu sözler, sınıfı güldürdüğü gibi Figen’i de soluklandırdı biraz. Öğretmen, Figen’e “Devam et” dedi; o da devam etti:

“Sevinçle arkadaşlarıma doğru yürüyorum. Yetişmek üzereyken ortalık birden karanlığa gömülüyor. Hiçbir şeyi göremiyorum artık. Arkama dönüyorum; yaşlı bir adam, elinde bir ışıldak, bir kendisine, bir bana tutuyor ışıldağı. Ak sakalı var adamın; gözleri ışıll ışıll; bir çift araba farı gibi görünüyor. İyice yaklaşıyor bana; boştaki eliyle saçımı tarar gibi yapıyor:

1/ 5

“Korkma, zararım olmayacak sana. Dedenden bile yüzlerce yıl büyüğüm. “EVLİYA ÇELEBİ”YİM ben. Derslerinizde öğretmenleriniz söz etmiştir benden. O meşhur seyyahım işte. Yeryüzünde gezmediğim yer kalmadı. Olabildiğince uzun yaşadım. Bu yaşımı ve seyyahlığımı, insanlığın sevgilisi ulu Peygamberimiz’e borçluyum. Onu rüyamda görme mutluluğu yaşamıştım bir gece; ellerine sarılıp öpmek istemiştim. Heyecandan ‘şefaat ya Resulullah’ diyecekken ‘seyahat ya Resulullah’ dediğimde, efendimiz de demek ‘olur’ buyurdular ki ben de böyle gezmeye başladım artık. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim: gezip gördüğüm yerler arasında bizim ülkemiz,

güneşi/doğasıyla, suyu/havasıyla, tarihe tanıklığıyla birinci olarak en başta yerini alır. Bu güzelim ülke, değişik kültürlere kucak açan bir misafirhane rolünü oynamıştır. Şu an seni, cennet güzelliğinde olan bir ilimizin şirin bir ilçesine götüreceğim. Şimdi kapa gözlerini; aç dediğim zaman açarsın...”

Öyle yapıyorum ben de. “Aç” demesi, uzun sürmüyor pek. Gözlerimi açtığımda değişik renk güller, kırmızı laleler, ak papatyalar, türlü türlü çiçeklerle donanımlı bir parkta buluyorum kendimi. Şöyle bir göz gezdiriyorum yöreme; az önce kütüphanede gördüğüm insanlar da burada. Sınıf arkadaşlarım Baran, Berçem, Elif yine el sallıyorlar bana ta uzaktan. Bir arkadaşlarıma, bir bana bakan yaşlı adam, merakımı gidermeye çalışıyor:

“Onları da ben getirdim. Hatay ilimizdeyiz şimdi. Bulduğumuz ilçenin adı PAYAS’TIR. Taşı/ toprağı tarih kokar buranın. Arkadaşların, şu anda Payas’ın o ünlü şelalesini inceliyorlar. Az sonra seni de oraya götüreceğim. Karşıdaki dağlar, AMANOSLAR’DIR. Onun eteğine mavi bir çarşaf gibi serilen de AKDENİZ’DİR. Sağımızdaki şu zeytin ağacına bak bir. Yaşı, milyonlarla anılan bir ağaçtır bu; nice krallar, imparatorlar, konaklamıştır gölgesinde; değişik dertlere derman olmuştur yaprakları. Bu şirin ilçemiz, tarihi bir hazine olduğu kadar bir doğa harikasıdır da aynı zamanda; bulunduğu yer, çok değerlidir: Anadolu’yu Suriye ile Ortadoğu’ya bağlayan bir köprü görevindedir. Nice kervanlar gelip geçmiştir bu köprüden. Bizans imparatoru ile İran kralı burada savaşmıştır. Ta o zamanlarda bile işlek bir limanı varmış Payas’ın. Karşıda görünen o muhteşem yapı, ‘CİN

KULESİ'DİR. Limanın gözetimi için yapılmıştır. Bu güzelim ilçe, zaman zaman değişik inanç sahiplerinin eline geçmiş; Yavuz Sultan Selim zamanında Osmanlı toprağı olmuştur. Aynı zamanda Müslümanlar için bir 'Hac yolu' görevini de yapmıştır. Az önce 'nice kervanlar' demiştim. Eskiden araba, tren, uçak

2/5

yoktu. Ulaşım yaya, ya da hayvanla yapılırdı. Bir yerden bir yere gitmek için haftalar/aylar sürerdi. Topluca yol alan bu kabilelere 'kervan' denirdi. Bunların dinlenmeleri için yol üstünde oluşturulan bu yapılara da 'kervansaray' adı verilmiş. Şu az ötede görünen yer, Sokollu Mehmet Paşa Külliyesi'dir. Külliyei gezince göreceksin: içinde dükkânlar, cami, medrese, kervansaray da vardır. Mehmet Paşa, bu külliyei adını hiç unutmadığını meşhur mimarımız Sinan'a yaptırmıştır..."

Figen, burada durdu; öğretmenine bakıp konuştu:

"Öğretmenim; yaşlı adam, bunları bana anlatırken bir taraftan da sözünü ettiği yerleri gösteriyor."

Başıyla Figen'i onaylayan öğretmen, ona okumaya devam işareti verdi. O da devam etti:

"Şu kartal yuvası gibi göklere yükselen yapı da Payas Kulesi'dir. Yöreye nasıl da hakimdir görüyorsun. Burada bulunan görevlilerin izni olmadan kuş uçamaz. Şimdi de arkadaşlarının yanına gidelim. Onlar daha

şelaleyi inceliyorlar. Gerçekten doğa harikası bir görünüm. Dikkat edersen üst tarafta küçük küçük göletler var. Akan su değil de sanki gümüşür gibi görünüyor insana...”

Sonra yaşlı adam, arkadaşlarıma sesleniyor:

“Hadi gelin de sizi ‘Damlataş Mağarası’na götüreyim. Orayı da birlikte görmenizi istiyorum. 120 milyon yaşında bir mağara göreceksiniz. Derslerinizde okuduğunuz ‘sarkıt ve dikit’lere yakından tanık olacaksınız. Telefonlarınızı hazırlayın. Mağarayı ailenize ve arkadaşlarınıza göstermek için onun fotoğrafını da çekin. Buradan sonra 1350 yıl yaşında olan zeytin ağacına gidin. Onun altında dinlenin biraz. İlçenin bugünkü durumunu da inceleyin. Kaymakamlığı, belediyeyi de ziyaret edin. Belediyenin etkinliklerini görün. Şunu iyi bilin ki gözle görmek, işitmekten daha çok, insanın öğrenmesine katkı sunar; uzun süre bellekte kalmasını sağlar. Benim görevim burada bitiyor. Az sonra beni göremeyeceksiniz. Payas’ı gezdikten sonra izlenimlerinizi anlatmak da size düşer artık...”

Bu ara bir sessizlik oluyor. Elif arkadaşım, eliyle koluma dokunuyor:

3/5

“Yaşlı adam yok” diyor.

Sağıma bakıyorum, yok; soluma bakıyorum, yok; önümde/arkamda yok.

Sözü Baran, alıyor:

“Belki de yaşlı adam, Hızır’dı?”

Baran’ı Berçem yanıtlıyor:

“Farkları yok; Evliya Çelebi de Hızır gibi; boşuna ‘Evliya’ dememişler.”

Ben konuşuyorum:

“Her neyse; Payas’ı gezelim şimdi.”

Öyle yapıyoruz.

Soluğu, tarihi zeytin ağacının altında alıyoruz. Ağzımız açık, hayran kalıyoruz bu yaşlı ağaca. Değişik yönlerden fotoğrafını çekmeye başlıyoruz hemen. Bunca yaşına rağmen sadece gövdesi zarar görmüş, o kadar.

Tam bu zaman Baran, “Şuraya bakın” deyip karşıyı gösteriyor bize.

Payas Belediyesi’nin, yurttaşların dinlenmesi için sıraladığı kanepelerin birinde üç yaşlı adamı görüyoruz.

Elif, erken davranıyor:

“Ortadaki, bizi buraya getiren Evliya Çelebi, değil mi?”

Ben olanca gücümle bağıriyorum:

“O, o !”

İşte bu zaman gözlerim açılıyor; başucumda annemi elinde bir tülbentle alnımı kurularken görüyorum.

“O, o; dediğin de kim kızım? Ter içinde kalmışsın.”

4/5

“Keşke uyanmasaydım; güzel bir rüya görüyordum anne.”

Sonra gördüğüm bu rüyayı, anneme de özetlemeye çalışıyorum.

Figen, daha da konuşacaktı belki; dersten çıkış zili, sözünü kesti onun.

Öğretmen, sınıfa sordu:

“Nasıl bir rüya?”

Yanıt, Baran’dan geldi:

“On numara öğretmenim on...”

5/5

Rumuz beberuhi

PAYAS'TA BAYRAM SABAHLARI

Babamla olan sorunlarımız ergenlik çağlarımdan da öncesine dayanıyordu. Belki de küçük kardeşimin ölümünden sonra evimizden gitmeyen matem havasından kaynaklanıyordu her şey. Küçük kardeşim niye öldü bilmiyorum. Çok sonraları teyzem bir iki kere fısıltıyla: “kanser” diye inliyor. Kan kanseri. Bunu bir suçlu irtikap eder gibi yapıyor. Belki de ölmek gerçekten de suçtur. Ölümü anmak ve hatırlatmak... Bana göre kardeşim babamın vurdumduymazlığı yüzünden ölmüştü. Çünkü ne zaman kardeşim hakkında konuşulsa babam gelir gelmez konu aceleci bir telaşla kapatılırdı.

Bu hummalı endişe benim için yeterli bir delildi. Annem yıllardır bu adama niye sabreder bilmiyordum. Annemin kendini ona muhtaç hissetmesi beni çıldırtıyordu. Eski kadınlar böyledir işte. Bir koca buldular mı o limandan ayrılınca alabora olacaklarını zannederler. Sanki beraber bir eve çıksak yaşayamayacağız. Bu adamın yüzüne ne hasret, eve getirdiği üç kuruşluk emekli maaşı. Ev desen miras malı, alın teri bile değil. Dayım olacak o serseri; dedemden kalan son şeyleri de satıp savurmasa durum çok farklı olabilirdi. Rahmetli Teyzem her zaman söylerdi: "Bütün devleti sana versek iki günde yer bitirirsin sen Reşit!" tarih gibi kadınmış rahmetli, ne demişse tek tek çıktı, Reşit bütün devleti yedi bitirdi. Ne olursa olsun anacağzımı bu canavarın elinden kurtarmaya kararlıyım. Üç yıldır matbaada çalışıyor yavaş yavaş bir köşeye biriktiriyordum. Belki ilerde kendi matbaamı da kurarım. "Belki" değil muhakkak kurarım. O zaman anam büsbütün rahata kavuşurdu. Hele olsa Allah kerimdi. Hele az daha sabır. Üstelik bunu en çok Kalender ustam isterdi. Ne zaman konuyu açsam gözlüğünün üzerinden yüzüme bakar: "Payas küçük bir yer ama işinin hakkını veren bir usta hiçbir zaman aç kalmaz. İsterse köyde yaşasın" derdi.

Beyefendi evden sabah ezanı okunduktan sonra çıkar. Yani tam benim işten çıkış vaktim. Onunla karşılaşmamak için Payas sahilini boydan boya yürür kafamın içini boşaltırım. Sonsuz ufuk beni kendine alır bırakmaz bir müddet. Annem benim onunla karşılaşmamak için dışarlarda sürttüğümü bilir.

”Oğlum yapma babandır” gibi telkinlere fırsat vermeden nurlu alnından öper
“Sırası değil ana” deyip odama çekilirim.

Dayım olacak o hovarda bozuntusu; zurna olana kadar içip; birkaç
geceye bir işten çıkış vakti kapıda peyda olur. Üç kuruş zıkkım parası için
ellerime ayaklarıma sarılır, kendini bütün arkadaşlarıma rezil eder. Çar naçar
üç beş kuruş verir birkaç günlüğüne başımdan savarım. Salyalı ağzıyla
yüzümü öpücük tükürükleriyle doldurduğu yüzümü derisi yüzölünceye kadar
yıklarım. Her geldiğinde bila istisna mutattır bu sahne. Atsan atılmaz satsan
satılmaz, şu kimsesizlik zor zanaat vesselam. Beyefendi, evde olmadı mı
gizlice bize sığınıp annemin çorbasını içebilirse o da ömrünün karıdır. Nerde
yatar nerde kalkar, kimle yatar, kimle kalkar kimse bilmez. Kimsenin
umurunda da değildir zaten.

Dananın kuyruğunun koptuğu gece içimde tarifsiz bir sıkıntı vardı.
Tastamam bir hiss-i kable’l vuku haliydi. Hiçbir şeye direnecek dirayetim
yoktu. Üzerimdeki iş kostümünü çıkarıp bir köşeye fırlattım. Kalender Usta
halden anlar, ismi gibi kalender bir adamdır. “Bugün canım sıkılıyor erken
çıkacağım usta” dedim. ”Madem öyle çık o zaman” dedi.

Dışarı çıkıp bir sıkıntı sigarası yaktım. Tam, nereye gideceğim
konusunda kafamda bir takım soru yumağı oluşmaya başlamıştı ki matbaanın
bulunduğu تنها ve karanlık sokağın köşesinde sallana sallana yaklaşan bir
gölge görüldü. “Bu saatte kimdir bu?” diye sormadım kendi kendime. Gelen
muhakkak dayımdı. Az sonra karşımda dayımın ipince, itince hemen

düşüverecek gibi duran; hakikatte bu haliyle bile birkaç babayığidi devirecek zehir gibi kuvvetli kalıbı duruyordu. Kalıbı diyorum; zira ruhu bedenini terk edeli hayli zaman olmuştu.

Cevabını bildiğim halde sırf can sıkıntısından “Gene mi sarhoşsun dayı?” diye sordum.

“Gene sarhoşum yeğen” dedi ve temkinli bir sakinlikle “Kızmadın değil mi?” diye ekledi.

“Kızmadım. Bu defa, kızmadım” dedim.

“Yaşa be yeğen, bir tanesin valla, gel seni bir öpeyim.” dedi.

“Bu defa öpme dayı” dedim.

Halimdeki tuhaflığı anlamış olacak ısrar etmedi.

“Hayrola erkencisin bugün” dedi.

“Erkenciyim” dedim.

“Bak ben de seni bugün erken almaya geldim” dedi.

Başını bit varmış gibi tutkuyla kaşdı: “Ha? Ne dersin kafayı çekelim mi bugün?” diye ekledi. İçkiden kızarmış yüzüne uzunca bir kararsızlıkla baktıktan sonra ”Çekelim dayı” dedim. Dedim ama ne dediğimin ben de farkında değildim. O gece şeytanın defterine ben de adımlı yazdıracaktım.

“Yaşa be yeğen!” dedi tekrar.

“Yaşayalım” dedim umursamaz.

”Bugün sana hayatın gizli ve esrarlı yanını göstereceğim yeğen” dedi şehvet damlatan dudaklarla.

Yan gözle suratına baktım; gözlerinde onu bütün dünyadan ve bütün ahlak kaidelerinden koparan bir esaretin ışıltısı ve kendinden geçmişliği vardı. Cevap vermedim. Verseydim de anlamazdı zaten. Her şehrin muhakkak en uzak mazilerden süzülüp gelen bir ruhu ve karakteri vardı. Dayım da Payas’ı Payas yapan ruhun, bütün serseriliğine ve kimsesizliğine rağmen bir parçasıymış gibi geliyordu bana. Ne olursa olsun dayım da Sokullu Mehmed Paşa gibi, Mimar Sinan gibi bu şehrin bir parçasıydı. O an kendini kaybetmişliği sırf bu sebepten hoşuma gitti nedense.

Kafamızı soktuğumuz her batakhane dayımı gören zevat, kayıp imparatorlarını bulmuş kadar bize hürmet gösterdi. ”Kadar” değil tamı tamına öyleydi. “Gizli ve esrarlı” diye tabir ettiği şehrin yeraltı imparatorluğunun kralıydı dayım. Hayatımın ilk haram gecesiydi bu. Ömrümde ilk defa anne sütü kokan ağzıma rakı kokusu karıştı. Kanıma kirli bir hayatın tembelliği ve neşesi zerk oldu.

O gece annem kapıyı yüzüme açtığında üzerine yığılmamak için bedenimi zor zapt ettim. Annem şaşkın ve çaresiz ne diyeceğini bilemedi önce, sonra “Oğlum bu ne hal, içki mi içtin yoksa?” diye sordu.

“Bugün böyle ana” dedim kısaca. “Aman oğlum, alışır malışırın gençliğini heba etme biricik yavrum” diye inler gibi yalvarınca, kalbim merhametle doldu. “Merak etme ana, ilk ve son” dedim. “Aman sakın baban görmesin hemen odana geç!” deyince öfkelen dim. “Bırak şu adamı ana Allah’ı seversen, görürse görsün” dedim. “Yapma oğlum babandır” dedi mutsuz. “Benim babam değil senin kocan” deyip odama geçtim. O gece ilk defa elbiseyle yatmanın zevkini tattım.

Ertesi gün ve hafta işe uğramadım. Ustam ikinci gece eve uğramış. Annem babamdan gizli vaziyeti fısıldamış. ”Dayısı olacak hayırsıza uydu, kendini heba etti oğlum” demiş. ”Aman usta bana bir çare ocağına düştüm, babası sakın duymasın” diye de eklemiş. Sen tut, koskoca saçlı sakalı ağarmış usta, sokak sokak peşime düş. Yalvar yakar dayımın ismini vere vere izimi bulmuş. Bir gece yine dayımla benim adını “Bin Bir Gece” koyduğum batakhane de, çakırkeyif olmuş demlenirken beli bükülmüş ustam mahrem hücremize daldı. ”Dayım kim bu bunak” dedi keyifle. “Sen karışma, işine bak” dedim. Dedim ama ustamın yüzüne de bakamadım.

“Bu ne hal oğlum” dedi güngörmüş ihtiyar. Kafam yerindeydi: “Boş ver be usta, sonra konuşuruz” dedim. “Seni almadan bir yere gitmem, anacağzın perişan” dedi. ”Ben onunla sonra görüşürüm. Bu halde eve gidemem” dedim.

Lakin ne dediysen ihtiyarı ikna edemedim. Çar naçar ustamın koluna girip evin yolunu tuttum. Tuttum ama dananın kuyruğu da o gece koptu. Eve

vardığımızda babam olacak adamı evde annemle otururken bulduk. Ustamla beni kapıda görünce şaşırdı efendi.

”Hayırdır usta bu ne hal” dedi şaşkın. Ustam sanki haltı kendi yemiş gibi mahcup: “Gençtir, Basri Efendi yapmış bir cahillik senin köftehor” dedi. ”İçki mi içtin sen haylaz” dedi yüzüme dikkatle bakıp. Sesi o kadar yapmacıktı ki midemi bulandırdı. Tepemin taşı attı tabii. ”Çekil be adam, sabaha kadar seni mi bekleyeceğiz kapıda!” deyip çökmüş bedenini iteledim. Düşmemek için zar zor bir iki adım geriye doğru sendeledi. Annem telaşla yetişti. Efendi, kölesinden cesaret aldı ya yeniden önümüze dikildi:

“Benim evime böyle giremezsin haramzade” deyince sinirlerim boşandı. Ustamın yanından sıyrılıp karşısına dikildim. Yirmi yıllık öfkem, avuçlarımın içinde öylece bekliyordu. Aciz ve zavallı bir adam duruyordu karşımda. Nefesini sık aralıklarla alması bana güç yetiremeyeceğinin deliliydi. Saçı sakalı bembeyaz, yüzündeki çizgiler onu olduğundan on yaş daha yaşlı gösteriyordu. Çoktandır yüzüne bakmadığım bu adam, o an bana tanımadığım yabancı biri gibi göründü nedense. Yüzündeki ifade köşeye sıkışmış bir farenin ifadesiymiş gibi geldi gözüme. Yıllardır nafîle yere korktuğumuz adam bu muydu? Bu aciz ve sefil adam mıydı? Beni göğsümden iteleyip dışarıya çıkarmak isteyince tüm kuvvetimle suratının ortasına acı bir yumruk indirdim. Suratının dağıldığından emindim. En azından burnunu hamur haline getirdiğim muhakkaktı. Annem efendisinin ağzından burnundan kan fışkırdığını görünce dayanamayıp bayıldı. Eli ayağı

birbirine dolanan ustam ne yapacağını şaşırıldı ilk anda. Bayılan anneme mi yetişeceğine yoksa yere kanlar içinde yuvarlanan kırk yıllık dostuna mı yetişeceğine karar veremediği uzun süre kararsız ayakta beklemesinden hemen anlaşılıyordu. Ustam beni tamamen unutup; dostunun üzerine eğilince, ben hiç telaşa kapılmadan neşeyle evden ayrıldım.

Karanlığın içinde ıslık çalarak ilerlerken kendimi bu şehrin gerçek fatihi gibi hissediyordum. Yirmi yıllık kara bir zulmün cezasını muhteşem bir finalle vermiştim. Vermiştim ama nedense az sonra içime tuhaf bir his çöküverdi. Bu tuhafılık sahil şeridinden bilinmez bir yere doğru yol almaya başladığım zaman ağır bir moral bozukluğuna inkılap etti. Birden yolun ortasında duruverdim. "Nedir bu içimdeki his" diye sordum kendi kendime. Yoksa yaptığım işten pişman mıydım? Bu pişmanlık ihtimali bile öfkemi yerinden zıplattı. Yaptığım işten çok, buna pişmanlığa benzer bir his duymam yıktı beni. Yıllardır aradığım an bu değil miydi yoksa? Şüphesiz buydu. O zaman neydi bu kararsızlık?

Elimi cebime atıp bir sigara yaktım. "Bu saatte neresi öfkemi dindirir" diye düşünürken, "Abi ateşini alabilir miyim" diyen bir ses karşıma dikildi. Cevap vermeden sigarasını yaktım. Sarı, ince bir endam karşımda duruyordu. Ateşin ışıltısından mı bilmiyorum çocuğun yüzü gözüme aşırı uçuk göründü. Çekip gidecekken birden yüzüme dikkat kesilip heyecanlandı: "Esat sen değil misin? Liseden Esat Siyavuş!". "Ben Esat değilim, lisede de hiç okumadım, ortaokul terkim" diyecektim dermanım yoktu. "Evet, ben Esat Siyavuş"

dedim. "Tanımadın mı, ben Mahmut, sınıf arkadaşın Mahmut. Payas Lisesinden " dedi. "Tanımaz olur muyum, biraz dalgınım kusura bakma Mahmut" dedim. "Bu saatte burası... sevdalısın anlaşılın" dedi saf saf. "Sevdalıyım Mahmut, bu gece sevdalıyım" dedim.

"Ağabeyin, baban nasıllar, yine eskisi gibi mi?" diye sordu. "Ağabeyim evlenip Almanya'ya gitti. Babam da rahmetli oldu sen sağ ol" dedim. "Olur, böyle şeyler, hayat" dedi tecrübeli adam edasıyla.

Birinin, bir şeyin sesine ihtiyacım vardı, sürekli Mahmut konuşsun istedim. "Hayat" dedim sözü ona devrederek. Eski okul anılarımızdan, okulu kırıp Payas Kalesi'ne gelişlerimizden, Amanos Dağına çıkışlarımızdan bahsetti uzun uzun. Bütün anlattıklarına iç geçirip kafa salladım yalnızca. Sonra neden bilmiyorum mahzunlaşıp "hayat" dedi yeniden. Belli ki hayallerinin hiçbiri gerçekleşmemişti Mahmut'un. "Evet, hayat" dedim istemeden. "Baban rahmetli iyi adamdı" dedi. "Evet, iyi adamdı" dedim. Birer sigara daha yaktık. Sessizlik ruhumu sıkıyordu. "Konuş Mahmut, ne olursun konuş." dedim yalvarır gibi. Tuhaf tuhaf yüzüme baktı. Mahmut derdini anlamıyordu. "En çok neyi özlediyorum biliyor musun Esat" diye sordu. "Neyi özlediyorsun" dedim.

"Çocukluğumuzun bayram sabahlarını. Küçük bir serçe gibi sokaklarda uçuşumuzu özlediyorum " dedi.

"Payas'ta bayram sabahları" iniltisi kafamda birkaç karanlık anıya çakmak çakıp kayboldu. Uzun uzun anlattı Mahmut, eski bayram sabahlarını.

Mahmut'u tanımıyordum ama anlattığı bayramlar, benim çocukluğumun da bayramlarıydı. Hiç bitmesin istiyordum Mahmut'un konuşması. Ama sonunda sustu Mahmut. Cebinden bir kâğıt çıkarıp kullanılmamış tarafına akmış kalemiyle telefon numarasını yazdı. Kâğıdın ucunu yırtarak bana verirken üstündeki eski püskü kıyafet, elindeki inşaat nasırları, yüzündeki amale yorgunluğu dikkatimi çekti. Belli ki garibandı Mahmut. Akmış kalemi, uçuk benzi merhametimi okşadı. O dakika bütün dünyanın benim olmasını ve hepsini Mahmut'a hediye etmeyi istedim. Yeniden görüşme temennileriyle karanlığın içinde kaybolup gitti Mahmut. Mahmut'un okul arkadaşı Esat'ı tanımak isterdim. Esat'ın evine gidip Mahmut'u nasıl gördüğümü anlatırdım diye düşündüm. Abisine gönderdiği selamları, babası için bulunduğu baş sağlığını iletmek isterdim. Esat'ı tanımıyordum. Ölen babasından da Almanya'daki abisinden de haberim yoktu. Yalnız kalmak beni çıldırtmak üzereyken Bin Bir Gece'ye gidip efkâr dağıtmak istedim. Sonra dayım olmadan beni içeri almayacakları geldi aklıma. Zaten "Bin Bir Gece" o gece için fazla şamatalıydı. Benim derin bir yok oluşa, umutsuz bir bitmişliğe ihtiyacım vardı.

Maksatsızca sahilde yürürken daha önce hiç görmediğim bir şeyle karşılaştım. Çirkin suratlı küçük bir ihtiyar sahile masasını kurmuş denize doğru alem yapıyordu. Boyu o kadar kısaydı ki onu cin taifesinden bile zannettim bir ara. Başında iri yarı bir adam bekliyordu. Adam, ihtiyarın her istediğini yerine getiriyordu. Üstelik sözle değil küçük işaretlerle

anlaşıyorlardı. Az ötede eski Türk filmlerinden çıkmış antika bir arabadan hafif bir kadın sesi geliyordu. Bir kasede hep aynı şarkı kaydedilmişti. Çünkü şarkı bittikçe yeniden başlıyordu. Kaset bitince kahya kılıklı adam arabaya gidip kasedi yeniden başlatıyordu. Küçük ihtiyar çay bardağına koyduğu içkisini mutlak aralıklarla içer gibi dudağına dokundurup yeniden masaya bırakıyordu. Arada da peynirden küçük bir parça koparıp hafifçe emiyordu.

Uzunca bir süre ayakta bekleyip onu seyrettim. Ne küçük ihtiyar ne duygusuz kahyası bir kere olsun yüzüme bakmadılar. İçimde ihtiyarın masasına oturup onunla birlikte hiçliğe karışmak isteğı vardı. Tam umudumu kesip gidecekken yarım bir işaretle beni masasına davet etti. İçimdeki istek kaybolmuştu ama gene de daveti kabul ettim. Kahya, ihtiyarın işareti üzerine arabanın bagajından küçük bir tabure getirdi. Sonra gidip kasedi yeniledi.

Masanın yanında küçük bir kamp ateşini yanıyordu. Ateşini fark eder etmez havanın serin mevsimin sonbahar olduğunu hatırladım. İhtiyarın esrarı biraz daha kalınlaştı. Ateşin kenarında bir cezve vardı. Masaya oturmamla kahya kulpsuz bir fincana cezvede kaynayan şeyden koydu. Dilimin ucuyla tadına baktım. Zehirden hallice bir Arap kahvesiydi bu. Ben de ihtiyarın yaptığı gibi fincanı belirli aralıklarla ağzıma götürerek içer gibi yaptım.

Masasına oturduğumda sadece oturmak istediğimi kimseyle muhabbet hevesinde olmadığını belli etmek için başımla bir jest yapmaktan başka bir kelam veya ilgi emaresi göstermedim. Çirkin suratlı ihtiyar, feleğın çemberinden geçmiş olacak ki halimi ve maksadımı anladı. Bütün çenebaz

ihthiyarlar gibi kim olduğumu, genç yaşımda buralarda ne işim olduğunu, falan soracağını sanıyordum oysa. Çalan müziğın etkisinden midir nedir biraz sonra intihar etme isteğine benzeyen his boğazıma düğümleniverdi. O vakit içimi birilerine karşılık beklemeden dökmek istedim. Fakat çirkin ihtiyara hiç yüz vermediğim için konuya giriş yapamıyordum. Kaçamak bakışlarla onunla göz teması kurmak istedim lakin nafile. İhtiyar benden çok daha dertli olacaktı ki kendi içine gömülmüş yavaş yavaş demleniyordu. Ara sıra kahyasına ufak bir işaret yapıp kasedi yeniden döndürmesini istiyordu. Yüzünde dağınık bir sakal, sırtında kirinden kahverengine dönmüş krem renkli bir ceket vardı. Cepkeninin cebinde belki birilerine rehin olarak verilmiş köstekli bir saatin zinciri sallanıyordu. Ara sıra mutat alışkanlıkla elini zincire götürüyor, neden sonra eller saatin yerinde olmadığını kafadan önce hatırladığından olacak yarı yolda vaz geçip geri masanın üzerine dönüyordu.

Bir ara “İhtiyar benim umurunda değil zannediyorken meğer ben onun umurunda değilmişim” diye düşündüm ister istemez. Sırf laf olsun diye yaptığım işten matbaacılık hayalimden bahsettim biraz. İlgilenmeyince sustum. Biraz sonra kendi derdimi unutup çirkin ihtiyarın derdini merak etmeye başladım. Ufak bir peynir parçasını ağzına atıp emmeye başladıktan sonra:

”Hayırdır evlat canın lakırdı mı çekti” dedi.

”Niye olmasın” dedim isteğimi saklamadan. Hafifçe tebessüm etti. Daha doğrusu tebessüm taklidi yaptı sonra: “Olsun mu” dedi belirsiz bir neşe tonuyla. O gece ilk defa hafif neşelendim ben de: ”Olsun” dedim.

”Kimsesiz ve yolsuz sandın değil mi beni” dedi düzgün bir Türkçeyle. ”Değil misin” dedim çekinmeden. ”Değilim” dedi. ”Nesin o zaman” dedim. Cesaretim hoşuna gitmiş olacak küçük bir kahkaha attı: ”Ufak bir selamıyla herhangi bir dilenciye sayılı zenginlerden yapabilecek kadar kuvvetli, ülkenin gayrimenkul zengini, varisi olmayan zavallı bir ihtiyarım ben” dedi.

“Payas’ta işiniz ne o zaman?” diye sordum sırf laf olsun diye.

“Çocukluğum burada geçti benim. Hayatımın en yoksul, en umutlu ve neşeli çağı. Çocukluk insanın ana vatanıdır. Hırsımın ve hayatımın sonuna geldim. Yeniden anavatanıma dönmek istedim. Artık o yoksulluğu, umudu ve neşeyi bulamayacağımı bile bile”.

Dalga geçtiğini zannedip gülerek gözlerine baktım. Baktığım gözlerde istihza namına en ufak bir kırıntı bile yoktu. Gözlerim yeniden kirli ceketine takılmasına rağmen nedendir bilmiyorum çirkin ihtiyarın söylediklerine inanır gibi yaptım. Elleri yine boş zincire doğru gidecekken yine yarı yoldan dönüp kahyaya ufak bir işaret çaktı. Kahya kahvemi yeniledi.

”Saatiniz rehinde herhâlde” dedim yarı müstehzi.

”Bu şehirde zaman çok yorgundur evlat. Binlerce kez yapılmış yıkılmıştır bu şehir. Sırf zamanın mengenesinden kurtulup ebediyete kavuşmak için her

an yeniden yıkılır ve yapılır. Yıkmak için sokaklarında dolaşan bir Sokullu Paşası ve yeniden inşa etmek bir Mimar Sinan'ı her zaman bulunur. Payas zamansız bir şehirdir. Bütün tarihini onda yerli yerinde bulursun. Herkes bin yıllık zeytin ağacını, Payas kalesini veya Sokullu Külliyesi'ni merak ediyor. Oysa bunlar daha dün yapılmış şeyler. Bin yıl önce dün. Anlayacağın üzere benim için ehemmiyetini kaybetti "zaman" çoktandır. Bu sebeple lüzumsuz bir itiyattan kurtulmak için saatimden kurtuldum" dedi duygusuz.

Nedense yine söylediğine inandım. O gece her söylediğine inanabilirdim ihtiyarın. Bir şeyler duymak, bir şeylere inanmak istiyordum niyeysel.

"Öyle olsun" dedim umursamaz.

"Olsun" dedi duygusuz.

"Derdimi sormayacak mısın" dedim sabırsız.

"Sormayacağım" dedi ilgisiz.

"Sorma" dedim öfkeli.

"Niye bilmiyorum çok eski bir dostuma benziyorsun" dedi.

"Sebebi olmak zorunda değil. Benzeyebilirim" dedim.

"Evet, haklısın sebebi olmak zorunda değil" dedi dalgın.

"Sebebi olmak zorunda değil" dedim yeniden.

Duymadı.

Biraz sustuktan sonra çirkin ihtiyar, Payas adlı bir masal anlattı. İhtiyar, bu masalı babasından duymuştu. Ona göre babası bütün ömrünü bu masala adamıştı. Aslında masal dediği fantastik bir teoriye benziyordu. Buna göre bin yıl önce yani Payas'ta büyük ve efsanevi zeytin ağacının dikildiği zamanlarda İslam coğrafyasının tamamına yayılmış gizli bir örgüt kurulmuştu. Bunlar filozoflardan, fıkıhçılardan, sanatçılardan, mimarlardan ve bir takım devlet adamlarından müteşekkil bir gruptu. Bu grup Kurtuba'da doğmuş sonra bütün İslam alemine yayılmıştı. Zaman içerisinde her bölge ve devlet kendi içinde bir ekole sahip olmuştu. Bunların amacı İslam hukukunu, düşüncesini ve sanatı bir araya getiren sanat eserleri meydana getirmektir. Yani Fuzuli'nin bir gazeliyle, İtri'nin veya Meragi'nin bir bestesi Kemalpaşazâde'nin bir fetvasıyla veya şeyhü'l ekber'in bir eseriyle birleştiriliyor ortaya mimari bir estetik çıkıyordu. Böylece düşünceler ve zevkler üç boyutlu hale getiriliyordu. Hatta bazen bütün bir şehrin meşhur bir esere göre inşa edildiği bile oluyormuş. İhtiyara göre Timur, Semerkand'ı Feridüddin Attar'ın Mantıkü't Tayr'ına göre inşa ettirmişti.

Eğer söylediği doğruysa İhtiyarın babası bütün ömrünü Payas'taki Sokollu külliyesinin hangi eserler üzerine inşa edildiğini öğrenmeye çalışmakla geçmişti. Ona göre Mimar Sinan bu örgütün en büyük simalarından biriymiş. Her ne kadar ihtiyar yirmili yaşlarında babasıyla kavga edip evden kaçsa da uzaktan onu takip etmeye devam etmiş.

Bu hikâye bana elbette saçma gelmişti ama bundan sonraki hayatımın en büyük hobisi Mimar Sinan'ın inşa ettiği Sokollu külliyesinin hangi eserleri üç boyutlu hale getirdiğini araştırmak olacaktı.

İhtiyar aniden konuyu kapatıp zamandan bahsetmeye başladı ona göre “Zaman” eskiden bu şehirde yaşamış prensesin adıydı ve güzelliğini kaybetmemek için günlerin geçmesine izin vermiyordu. “Yalnızca bayram sabahları hariç” diye ekledi ihtiyar. İhtiyar, bayram sabahlarından bahsedince aklıma Mahmut'un nasırlı elleri geldi. ”Bayram sabahları” diye kendi kendime söylendim.

“Yalnızca bana inanırsan ne demek istediğimi anlayabilirsin” dedi birdenbire.

“Size inanmıyorum” dedim.

”Keşke inanmamak insanoğluna bir şey kazandırabilseydi” dedi sonra. Ellerinde gizli bir telaş fark ettim. Yine zincire gidip yarı yoldan geri döndü eller.

”Gene de size inanmıyorum” dedim.

“Boş ver inanma” dedi. Sesinde ince bir derdin, geçmez bir hüznün acısı vardı. Ne yalan söyleyeyim ihtiyarın mazisini ölesiye merak ettim.

“Masal hoşuna gitti mi onu söyle bari” . Niye bilmiyorum, o gece ihtiyardaki tek sahici hayat emaresi, bu soruyu sorarken ki telaşıydı. Eğer sorusunu onaylarsam bana bir masal daha anlatacağını söyledi. Konuya

devam etmesini istiyordum ama istekli görünmek de işime gelmiyordu. Başım la onayladım sorusunu. Bana “Baba ile Oğul” un masalını anlatacağını söyledi. Masalın ismini duyunca yüzümü buruşturdum gayri ihtiyari. Tecrübeli ihtiyar yüzümün ifadesinden kalbimin hikâyesini okumuş olacak: ”Korkma, bu yalnızca benim ve babamın masalı. Bu masalda başka hiçbir oğulun ve babanın yeri yok” dedi. Dedi ama bütün babaların ve oğulların masalını anlattı uzun uzadıya. Çirkin ihtiyarın uzun lakırdısını plaktan çıkan cızırtılı bir sesi dinler gibi duygusuz ve alakasız dinledim. Sanki söylenenler benimle katiyyen alakalı değildi.

Hiç konuşmadan cezvedeki zehiri beraber bitirdik. Baldıran zehri de kafama ulaşmıştı zaten. Hiçbir şey demeden ayağa kalkıp ufak bir kafa işaretiyle çirkin ihtiyara gece için teşekkür ettim. Çirkin ihtiyar, benimkinden daha küçük bir mukabelede bulunup ağzına küçük bir peynir parçası bıraktı. Gözlerinde sanki hafif bir nem vardı. Kahyasına her zamanki işaretini çaktı. Her zaman çalan yalnızlık şarkısı yeniden çalmaya başladı.

Yanından geçerken kahya önüme durup cebinden çıkardığı köstekli saati bana uzattı. Murassa saati elime alır almaz nadide bir eser olduğunu hemen anladım. Dönüp ihtiyara baktım. “Sana hediyem olsun. Kuracağın matbaadan daha pahalıdır. Bir de nasihatim olsun sana hiçbir şeyin fazlasına tamah etme ve henüz bir baban olduğu için şükret” dedi teklifsizce.

Bir an elimdeki saati ne yapacağımı bilemedim. İade etmekle ihtiyara teslim olmak arasında tereddütteydim. Kahya içimden geçenleri anlamış gibi

saati elimden alıp pantolonumun cebine koydu. O da fazla nazlanmamı istemiyordu belli ki.

O geceden sonra defalarca gelmeme rağmen ne sahilde ne de Payas'ın hiçbir yerinde ihtiyara ve kahyasına rastlamadım. Eğer geriye gerçekten de paha biçilmez saat kalmasaydı yaşadıklarımın alkolün etkisiyle görülmüş sanrılar olduğuna emin olacaktım.

Kafamın içi alkolün etkisiyle zonkluyordu. Payas hamamına gidip hafızamı sıfırlayana kadar kirlerimden arındım. Sonra camilerin en tövbe-kârı Sultan Selim Camii'ne gidip sabah namazından çıkanları izledim.

Kafamda sıfır hayal, içimde çocukluk günlerimin bayram namazı sevinci vardı. Fakat bütün hayal gücümü zorlamama rağmen beni elimden tutup bayram namazına götüren yüzü hatırlayamadım. Namazdan sonra gözlerime derin bir uyku çöktü. Gidecek yerim de insanlarla yüz göz olacak takatim de yoktu. Banklardan birine uzanıp gökyüzüne baktım. Hava kapalıydı. Soğuk, buz gibi bir rüzgâr esmeye başladı. Umursamadım. Az sonra uyumuşum.

Yağmur tanelerinin yüzüme serpiştirmesiyle uyandım. Gün ışıkmıştı ama gri gökyüzünden belli olmuyordu. Yola koyulana kadar serpiştiren yağmur sağanak halini aldı. Önemli değildi. Çoktandır yağmurda ıslanmayı özlemiştim zaten. Annem her yağmur damlasını bir meleğin indirdiğini söylerdi hep. Bütün meleklerin üzerime konması umuduyla sakın sakın evin yolunu tuttum. Sırılısıklam ıslanmam canımı sıkmak yerine neşeme neşe kattı. Bir bahar günü kırdı dolaşsam bu kadar keyifli olamazdım.

Eve ulaştığında yağmur suyu iliklerime kadar işlemişti. Kapının ziline uzun uzun bastım. Kapıyı ačan olmadı. Az kalsın umudumu yitirecektim. Az sonra annem kapıyı açtı. Yüzünde, özellikle gözlerinde, bir cenaze sahibinin ağır ve sahici kederi vardı. Beni görünce kederi daha da derinleşti.

“Nasılsın anacığım” deyip alnından öptüm. Karşılık vermedi. Umursamadım. Odama geaip aheste aheste kıyafetimi değiştirdim. Aynanın karşısına geaip saaılarımı taradım. Annem mutfaktaydı. Ağlayarak salata doğruyordu. Yanağından öptüm. Yine karşılık vermedi. Yine umursamadım.

Niye canının sıkıldığını bilmiyordum. Hafızam silindiği için aok önemli bir şeyi unutmuş olmalıydım. Merak edip de sormadım. Ekmeğin arasına biraz salata koyup karnımı doyurdum. İaından bahaeye aıkıp yağmuru seyretmek geldi. Bahaenin kapısı zaten aııktı. Toprağın üzeri sonbahardan kalmış solgun yapraklarla doluydu. Eski aardakta babamı gördüm. Somyada oturmuş ben bildim bileli bozuk olan fıskiyeeye bakıyordu. Usulca yanaşıp yanına oturdum.

Geldiğimi sanki görmemiş gibi fıskiyeeye bakmaya devam ediyordu. Yüzüne ne olmuş bilmiyorum, burnunda koca bir sargı vardı. Yüzü gözü morarmış, şişmişti. Merak edip sormadım.

Onunla birlikte uzun süre bozuk fıskiyeeyi seyrettim. Dişi bir sera, yağmurun ara vermesini fırsat bilip fıskiyeeye kondu. Elim usta bir hırsız gibi babamın boşta duran eline yanaşıp sıkıca tuttu. Babamın elinde his yoktu. Elim babamın elini daha da sıkmaya başladı. Babamın eli elimin inadına

dayanamayıp tüm gücüyle karşılık verdi. Gözlerinden süzölen yaşa anlam veremedim ama ben de istemeden ağlamaya başladım. Az sonra annem babama ve bana birer sade kahve getirdi. Babama Mahmut'tan ve Esat'tan bahsettim. Uzun uzadıya Mahmut'la yakında açacağımız matbaanın planlarından söz açtım.

Anlattıklarımı ses çıkarmadan düşünceli düşünceli dinledi. Belli ki Mahmut'u merak ediyordu. Bir ara ona beni bayram namazlarına Sultan Selim Camiine götüren adamı sordum. Cevap vermedi ama yüzünde kocaman bir tebessümün gölgesi ışıdı. Benim için bu mahzun tebessüm her şeyiyle birlikte Payas'ın ta kendisiydi.

Galiba beni bayram namazlarına götüren o adam, babamdı.

Mesleğe başladığımın ilk günleriydi. Henüz daha yeni evlenmişim. Annemin vefatından sonra babamla uzun yıllar yalnız yaşamış onun disiplini ve otoritesi altında büyümüşüm. Babam üniversite mezunu olmasına rağmen belli konularda dar kalıpları olan dediğim dedik bir kimseydi. Kendisi de otoriter bir babanın yanında büyümüş ve onun her dediğini yapmış bir insandı. Bundan dolayı da galiba benim de onun her dediğini kayıtsız şartsız yapmamı istiyordu. Onu çok sevip saymama, her sözüne değer vermeme rağmen hayatımda belki de ilk kez kendimce doğruyu yapmış onun istediği kişi yerine gönlümün sevdiği biriyle evlenmişim. Bu nedenle aramıza dargınlık girmişti. Gerek bu kırgınlığın unutulması gerekse zamanın her şeye ilaç olabileceğini düşüncesinden dolayı tayinimi Hatay ilinin Payas ilçesine istemişim. Gitmeden önce bu ilçe hakkında da araştırma yapmışım. Bu ilçenin tarihi neredeyse insanlık tarihi kadar eskiydi. Anadolu'yu Suriye ve Ortadoğu'ya bağlayan güzergâh üzerinde olması sebebiyle tarihin her döneminde Payas bölgesi stratejik bakımdan önemli bir yerleşim bölgesi olmuştu. Payas'ın eski çağlardaki adı Baias'tı. Sonraları Bayyas, Bayas ve son olarak da bugünkü hali olan Payas adını almıştı. Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Payas'tan detaylı bir şekilde bahsetmiş ve buradaki kervansarayın öneminden ve bölgede yetişen birçok üründen övgüyle söz etmiştir. Kalesi doğal güzellikleri halkının milliyetçilik duygusuyla ve misafirperverliği ile bilinen, tarih ve doğanın iç içe olduğu şirin ilçeydi. Bu nedenle bu ilçeye tayinim çıktığı için çok mutlu olmuşum.

Payas doğal ve tarihi güzellikleri ile yaşayan şirin ve küçük bir yöreydi. Bundan dolayı da hemen hemen herkes birbirini tanıyordu.

Bu şirin ilçede hem bir süre kafamı dinleyecek, hem de babamla son aylarda sık sık yaptığımız tartışmaların verdiği sorunları unutacaktım. Eşim ve ben babama çok kırılmış, kendisi ile küs olarak Ankara'dan ayrılmıştık. Payas'ta çalışacağım postaneye çok yakın bir yerde kendimize küçük bir ev tuttuk. Postanede iki kişi çalıştığımız için daha tecrübeli olan şefim gişe memuru ben postacı olarak görev yapıyorduk. Sabahları erkenden kalkıyor görevime gidiyor, akşama kadar mektupları dağıtıyordum. Görevimin yoğun olması nedeniyle de tüm dertlerimi unutuyordum.

Postacılık tecrübe isteyen bir işti. Görevinde başarılı olabilmek için yöreyi iyi bilmek, insanların iyi tanımak ve onlarla iyi ilişkiler içinde olmak gerekiyordu. Bense meslekte henüz çok yeniydim. Galiba bundan dolayı da biraz fazla meraklıydım. Mektupları dağıtırken ilginç bir olay dikkatimi çekti. Ayşe Kaya adlı bir kişiye oldukça fazla mektup geliyordu. Bu adrese ilk gittiğimde elimde yaklaşık 15 mektup vardı. Doğrusu bu kadını merak etmişim. Aklımdan bu kadar çok mektup geldiğine göre bu kadın mutlaka

eski bir sanatçdır, diye geçiriyordum. Bunları düşününe düşününe mektupların yazıldığı adrese doğru yola koyuldum.

Ayşe Kaya'nın evi Payas'ın şehir merkezine yaklaşık 2 kilometre uzaktaki birkaç evden oluşan oldukça sapa ve تنها bir yerindeydi. . Bu kadar çok mektup gelen bu kadar sevilen bir insanın, böyle sessiz, ıssız bir yerde oturmasına da şaşırmıştım doğrusu. Güç bela evi bulabildim. Adreste yazılı ev 2 katlıydı. Eski bakımsız bir taş binaydı. Bana ilk başta oldukça ürkütücü gelmişti. Bahçe gayet büyüktü. Bahçenin kuzeye bakan bölümünde ise salıncak vardı. Sanki yıllardır kimse binmemiş gibiydi. Salıncığın yanındaki bölümde ise ufak bir kümes ve içinde birkaç tavuk vardı. Yavaşça bahçenin içinden geçip eve geldim. Kapıyı çaldım. Kapıyı yaklaşık yaşı 70-75 civarında olduğunu tahmin ettiğim ufak tefek bir kadın açtı. Saçları uzun ve beyazdı. Her halinden insanı rahatlatan bir tavrı vardı.

—Ayşe Kaya siz misiniz? Diye sordum. Mektuplarınız var onları getirmiştım. Dedim.

Gülümseyerek bana;

-Postacı oğlum Ayşe Kaya benim ama siz bana Pamuk teyze de diyebilirsiniz dedi. Tatlı, sevimli görüntüsü ak saçları ve minyon yapısı nedeniyle yöre halkı ona pamuk teyze diyorlardı.

Mektuplarını verdim. Tek tek mektupları incelemeye başladı. Sanki bir şey arar gibiydi. Bir süre mektupları inceledikten sonra sanki aradığını bulamadığını belirtir bir ifadeyle yüzünü buruşturdu. Mektupları komodinin üzerine bıraktı sonra. Bana teşekkür etti ve kapıyı kapattı. Şaşkınlık içindeydim. Bana göre biraz gizemli oldukça da ketum olan kadın çok merakımı çekmişti. Yine de üstelemedim, mektupları bıraktım. İznini isteyip oradan ayrıldım.

Aradan yaklaşık birkaç ay geçti. Ben her gün ya da 2-3 günde bir istisnasız yöre halkının deyimiyle Pamuk teyzeye mektuplarını taşıyordum. Kendisi her mektup getirişimde tek tek mektupları inceliyor, sonra da hep aynı ifadeyle suratını buruşturarak bana teşekkür ediyordu. Ertesi günde bu mektupların birçoğuna istisnasız cevap yazıyordu. Bir gün dayanamadım. Aramızdaki samimiyete de güvenerek şaşkın ve merak eden bir ses tonuyla;

-Pamuk teyze neden bu kadar çok mektup yazıyorsunuz. Telefon açın ya da mesaj yollayın. Bu kadar yorulmayın bu yaşlı halinizle deyince,

Suratı mahzun bir halde, içten bir ah sesiyle benle konuşmaya başladı.

—Postacı oğlum eski günler çok güzeldi. Posta kutuları vardı ve onların içini dolduran mektuplar. El yazısı ile yazılmış, içten, duygu dolu nağmelerdi bunlar. Ulaşma vakitleri belki bilinmezdi, varma zamanları da gideceği yerin mesafesine göre değişirdi ama yine de insana neşe katan mektuplardı bunlar. Bazen bir postacı getirir verirdi onları bazen beyaz bir posta güvercini.

Postacı gelirken heyecanlıydı onu gören gözler acaba ne haber getirdi diye.

—“Bak postacı geliyor selam veriyor.

Herkes ona bakıyor merak ediyor.” Şarkısını söyleyerek koşarlardı arkasından çocuklar muziplik yaparak, Postacı amcalarının arkasından.

—“Bugün yalnız bu kadar darılmayınız

Yarın yine gelirim hoşça kalınız “ diyen güler yüzlü postacılar vardı sonra mutluluk dağıtan. Peki ya şimdi?

Pamuk teyzenin gözleri dolmuştu. Yüzünde acı bir tebessüm vardı, biraz duraksadı, özlenen bir sevgiliye ya da unutulmuş dostlara özlemi vardı sözlerinde. Sanki bir cevap bekliyordu benden. O cevap benden gelmeyince anlatmaya devam etti sonra;

—Çok bir şey de değildi gereken; sadece bir kâğıt bir kalem bir de zarf ve zarfın arkasına yapıştırılması gereken bir pul. Sonra o zarfı postaneye götürüp yollamak gerekiyordu. Yani şimdiki gibi telefonda yüzlerce kişiye yollanmıyordu mesajlar. Emek gerekiyordu. Belki birazcık da olsa zahmetliydi bu iş. Ama tüm bunlara rağmen mektuplar geliyor ve gidiyordu birilerine eskiden.

Sanki bir masal anlatıyordu Pamuk teyze bana: geçmişten geleceğe uzanan. Zevkle onu dinliyordum.

—Ve en güzeli ise o zarftan çıkan kâğıtta yazılan her harf bir dokunuştur, bir dost eli değmişti o zarfa, onların yüreği gezinmişti o kâğıtta. Kimi gün gelin kız Ayşe'nin kına kokusu sinmişti, buram buram, nişanlısı er Mustafa'ya yazdığı mektuba, kimi gün bir sevdanın yakarışı.

Bir süre sustu pamuk teyze, yüzüme baktı mahzun mahzun sonra devam etti.

-Bak şimdi de postacı geliyor her ay herkesin evine. Ama hiç kimse eskisi gibi sevinmiyor ve heyecanlanmıyor postacının gelişine. Postacı ya bankadan gönderilmiş bir hesap ekstresi getiriyor ya da kimsenin istemediği faturaları. Bilmiyorum? Postacı oğlum değişen ne o günlerden geriye? Zamana mı yenildik yoksa kimse mi hatırlamıyor dostlarını. Belki de biz yaşlandık belki de sararıp soldu mektuplar. Evet, o kadar çok yoğunuz ki artık mektuplarla uğraşacak vakit bulamıyoruz. Buna rağmen mektupların yerine geçen telefonlarda eskisi kadar çok çalmıyor artık dostlar tarafından. Ya da herkesin cep telefonu sadece iş için çalıyor. Artık insanlar birbirlerine hatır bile sormaz oldular.

Birkaç yudum su içti sonra Pamuk teyze ve sözüne devam etti;

—Demek ki mektuplar ölmemiş. Dostluklar ölmüş. Vefa sadece İstanbul'da bir semt adı olarak kalmış insanların aklında. Herkes dünya işine dalmış ve dostlarını unutmuş. Umarım küllenen umutlar yeniden alevlenir yüreklerde. Zincirlere vurulmaz duygular. Yıkılır tüm duvarlar. İnan o zaman şifa bulur tüm hastalıklar ve mazide kalan dostluklar değil mi oğlum? Dedi bana.

Haklıydı Pamuk teyze. Yerden göğe kadar haklıydı. Unutulmuştu eski değerler. Sararmış takvim yapraklarında kalmıştı dostluklar.

Biranda nutkum tutuldu. Bir cevap veremedim. Başımı haklısınız anlamında sessizce sallayıp onun yazdığı mektupları da alarak uzaklaştım oradan.

Zamanla, birbirimizi tanıdıkça Pamuk teyze ile olan dostluğumuzda pekişti. Çevreden anlatılanlara göre Pamuk teyze yıllarca devlet için öğretmenlik yapmış, binlerce öğrenci yetiştirmiş, bütün hayatını mesleğine adanmış bir kadındı. Eşini yıllar önce bir trafik kazasında yitirmişti. Emekli olunca da herkesten uzak yaşamak için bu şirin ilçeye gelmişti. Yaklaşık 20 yıldır da bu ilçedeydi.

Onu çok iyi tanımamama ve o sıralar genç, toy bir memur olmama rağmen Pamuk teyze de bir gariplik hissetmişim; onu gördüğüm ilk andan beri. Şanki bir şeyler gizliyordu benden ve yakınında ki insanlardan. Belki de anlatmaya çalıştığı bir şeyler vardı. Ama o anlatamıyordu. Belki de anlatmak istemiyordu.

Bu düşüncemi eşimle paylaştığım zaman eşim sevimli bir kızgınlıkla;

—Pamuk teyzenin bir sırrı mı var? Sanmıyorum! Böyle bir sırrı varsa bile bırak anlatmasın. Bazı şeyler belki de insanlarda gizli kalmalı. Hem ben onu bu haliyle de çok seviyorum. Dedi.

—Ben de haklısın hanım dedim ve konuyu kapattım.

Artık Pamuk Hanım ve biz bir aile gibi olmuştuk İş saatlerim dışında ben ve eşim sık sık Pamuk teyzemizi ziyarete gidiyorduk.

Pamuk teyzenin evi 2 katlıydı. 1. katı çok dardı. Köşede eski bir kanepeler, kapının önünde bir konsol salonun ortasında eski kırık dökük bir masa, evin duvarında ise Pamuk teyzenin eşi Müştak beyin bir resmi vardı. Pamuk hanım eşinden ne zaman söz açılrsa gözleri dalar, duvardaki resme hayran hayran bakar sanki o resim ile konuşuyormuş gibi eşini anlatmaya başlardı.

Evin 2. katı ise dışarıdan gördüğüm kadarıyla hayli genişti. Sebebini bilmediğim bir nedenle bu katı Pamuk teyze kullanmıyordu. Ben zaman zaman acaba Pamuk teyze 2. katı neden hiç kullanmaz diye kendi kendime düşünürdüm. Pamuk teyze beni ve eşimi çok sevmesine rağmen nedense bizi hiç yukarı kata davet etmezdi.

Bir gün Pamuk teyzenin hastalandığını duydum. Yazdığı mektuplar da kesilmişti artık. Uğramaz olmuştu postaneye. Meraklanmışım. Mesai çıkışı Pamuk teyzenin evine gittim. Uzun uzun kapıyı çaldım. Kapı çok geç açıldı. Pamuk teyze zorlukla yürüyordu. Yine de bana hastalığından bahsetmedi. Sessizce veda ettim ona; hastaydı biliyordum. Ona yardım etmeliydim ama nasıl?

O haline dayanamadım. Bir şeyler yapmalıydım. Yazdığı mektupları ve ona yazılan mektupları getire götüre onun mektup yazdığı ve ona mektup yazan insanları da tanır olmuştum. Aklıma birden onun sık sık mektup yazdığı eski bir öğrencisi olduğunu tahmin ettiğim Doktor Eren Ozyurt geldi. Kendisi Hatay Tıp fakültesi Ana Bilim Dalı başkanıydı. Telefonunu bularak onu aradım. Ona öğretmeninin çok hasta olduğunu anlattım. Eren bey şaşırılmış ve de çok üzülmüştü. Kendisinin çok fakir bir çocuk olduğunu, küçüklüğünde kendisinin de lösemi olduğunu, iyileşmesi için gerekli masrafı öğretmeni Pamuk hanımın karşıladığını, bunu da yıllarca kendisinden gizlediğini sonra iyileştirdiğini ve yıllar sonrada doktor olarak kendisini lösemi olan çocukları iyileştirmeye adanmış olduğunu anlattı telefonda uzun uzun bana. Pamuk öğretmeni onun için çok değerliydi. Öğretmeniyle yıllarca mektuplaştığını ama hastalığından öğretmenin ona hiç bahsetmediğini anlattı. Hemen ilçeye geleceğini söyledi.

Ertesi gün Eren Bey verdiği sözü tutmuş ve ilçemize gelmişti. Beraber Pamuk öğretmenin evine gittik. Pamuk öğretmen karşısında eski öğrencisini görünce çok mutlu oldu. Eren bey öğretmene hastalığını haber aldığını, kendisini Hatay a götürmek orada tedavi ettirmek istediğini söyledi.

Pamuk öğretmen gayet metanetli bir tavırla, geldiği için eski öğrencisine teşekkür etti. Hastalığını ve hastalığının hangi aşamada olduğunu bildiğini,(Kan kanseri).Artık bu aşamadan sonra hastanede yapılacak tedavinin kendisine fayda vermeyeceğini, ömrünün son anlarını hastane odalarında değil evinde geçirmek istediğini söyledi. Eren bey çok ısrar etti ama nafile Ayşe Hanım ya da yöre halkının tabiriyle Pamuk öğretmen buralardan gitmek istemiyordu. Üzüntülü bir şekilde Eren Bey öğretmene veda etti.

Ertesi gün Pamuk öğretmen beni aradı. Bana eve kadar gelmemi rica etti. Oysa o her zaman hiç üşenmez, o kadar yolu yürüyerek gelir, mektupları postaneye kendi getirirdi. Anladım ki çok hasta evine gittim. Bana bir mektubum var oğlum sana zahmet olmazsa onu gönderilmisin? Dedi. Tek bir mektup 'tu. Onu aldım postaneye gittim. Üzerinde ki adrese baktım. İçimde bir merak uyanmıştı. Soyadı Pamuk öğretmenle aynıydı. Hiç huyum olmamasına rağmen, o mektubu açtım. Mektup şöyle başlıyordu.

— Ey benim gözümün nuru, hayatımın anlamı Oğlum...

Sana bu mektubu beni affetmeni isteyerek yazıyorum. Senin üniversitede okuman için ihtiyacın olan sana babandan kalan parayı vermediğim ve senin geleceğine mani olduğum için biliyorum yıllardır bana kırgınsın. Evet, böyle düşünmekle haklısın. Rahmetli babandan sana kalan parayı senin üniversite hayatını sürdürebilmen için sana vermeliydim aslında. Ama o parayı bir tanıdığımın hasta olan ve ölmek üzere olan küçük oğlunu iyileştirmek için harcadım. O kurtuldu. Ama senin hayatın mahvoldu. Üniversiteye gidemedin.

Okuyamadın. Zaten o andan sonrada senden haber de alamadım. Biliyorum ki hala bana kızgınsın... Ama bil ki oğul aynı şartlarda olsam yine aynıını yapardım. Bir cana can verirdim oğlum. Yıllarca beni hep af edeceğini umdum. Her gün belki bir mektup gelir diye senden postacının yolunu gözledim an be an. Ne sen geldin ne de bir mektubun be oğlum. Artık yolun sonuna geldim. Bunu biliyorum. Şimdi senden tek dileğim bana hakkını helal et oğlum. Hakkını helal et bana...

Bu satırları okudum. Gözlerim doldu. 11880 'den hemen mektubu yazılan kişinin telini aldım. Onu aradım. Edip bey olup olmadığını sordum telefonda ona, sonra durumu anlattım. Annesinin ona yazdığı mektubu okudum. Önce sinirli bir şekilde;

—Benim öyle bir anam yok diyen adam okuduklarımı duyunca, çok duygulandı Yine de fazla bir tepki vermeden; belki gelirim dedi. Belki de kendi benliğinde, içinde yıllardır büyüttüğü kızgınlığıyla, duydukları karşısında kalbinde oluşan merhamet duygusu çatışmaktaydı an be an.

Telefonu kapattım. Çok mutluydum. Ben görevimi yapmışım: Bir annenin haykırıışlarını ondan çok uzakta olan belki varlığını bile unutmuş oğluna haber vermişim. Ertesi gün saat 08.00'de postaneye geldim. İçeri o zamana kadar görmediğim bir adam girdi. Kendisini tanıttı. Pamuk öğretmenin yaklaşık 20 yıldır görmediği oğlu gelmişti. Bana annesini görmek istediğini söyledi. Rica etsem beraber gidebilir miyiz? Dedi. Şefimden izin aldık. Pamuk teyzenin evine gittik.

Kapıyı çaldım. Bir açan yoktu. Telaşlanmışım. Çünkü yaklaşık 1 yıldır hemen hemen her gün bu kapıyı çalar kısa bir süre sonra Pamuk öğretmenin bu kapıyı açtığını duyardım. Kapı açılmayınca telaşlandık. Kapıyı kırmaya karar verdik. Edip bey kapıyı kırdı. Beraber içeri girdik. Alt katta kimse yoktu. Daha da telaşlandım. Üst kata çıkmaya karar verdik. Üst kata çıktık. Buraya daha önce hiç gelmemişim. Üst kattaki tüm duvarlarda Edip beyin çocukluk resimleri vardı. Odanın bir köşesine Edip beyin eski çantası ve önlüğü duruyordu sanki yeni gibydiler ütülü ve temiz. O sırada Pamuk öğretmeni gördüm yerde oğlunun çantasını kucaklamış bir şekilde cansız yatıyordu elleri kaskatıydı. Edip bey yerde hareketsiz yatan annesini görünce çok duygulandı. Koca dağ gibi adam hıçkırma hıçkırma ağlıyordu. Yavaşça eğildi adeta kimsenin duymadığı bir sır verircesine annesinin kulağına;

Anacım sana hakkım helal olsun demeye gelmişim... Olmadı... Olmadı... Olmadı...

Bunu duyuramadım anam... Dedi.

O sırada Pamuk öğretmenin elinin içindeki bir kâğıt dikkatimi çekti. Yavaşça o kâğıdı pamuk ellerinden aldım. Bu kâğıdın içinde onun o inci gibi yazısıyla

yazılmış Şu satırları buldum.

—Oğlum geleceğini biliyordum. Sana hakkımı helal ediyorum.

Gözlerim doldu. Aklıma biranda kendim ve babam gelmişti. Edip beyi evde anılarıyla baş başa bırakarak dışarı çıktım. Pamuk teyze ölürken bilmeden bana da bir mesaj bırakmıştı sanki. Eve gittim. Hemen uzun zamandır görmediğim, bana küs olan babama; her Şeyi sevgi uğruna yaptığımı, yine de onu kırdımsa çok özür dilediğimi, bizi af etmesini ve yanımıza gelmesini istediğimizi anlatan uzun bir mektup yazdım. Artık huzurluydum.

Belki 1 gün sonra belki de 1 ay bilmiyorum ama mutlaka artık günün birinde ben de babamın bana geleceğini biliyorum.

Rumuz tükenmezkalem

Gözlerimi, dünyanın en kalabalık yalnızlığına açarak başladım yine yeni güne. Bu kadar kalabalık arasında kedilerin mamasını eksik etmeyen güzel yürekler de var çok şükür. Acıbadem yokuşuna sıralanmış çoktan kedi mamaları. Vapur düdüklarını izleyen kepenk sesleri, fırınlardan yükselen ekmek kokuları ve giderek artan ayak sesleri... Yeni bir gün yeni birçok telaş başladı. Çamlıca yolu alışık kalabalığa büründü. İlk sigaralar yakıldı. Demini almaya başladı sabahın ilk çayları. Oda penceresinden giren güneş dışarıda olup biteni anlatma telaşıyla süzüldü odaya. Her durakta ayrı telaşın kalabalığı. Pastanelerin önünde simit, poğaç, çay sırası. Ölü olmasına rağmen hala sulanan balıklar tezgâhlarda yerini aldı. Gazeteler sıralandı raflara ve yavaş yavaş şehrin ezgilerini bastırmaya başladı korna sesleri. Ağır adımlarla hazırlanarak ben de karıştım kalabalığa. İçimden tanıdık yalnızlıktan uzaklaşma isteği ile çayı güzel olmasına rağmen تنها olan, çay ocağına oturdum. Bıyıkları yeni terlemiş genç çocuk masaya, tazeliğini bardağın üstünde çökmemiş deminden anladığım çayıyla beraber gazete bıraktı. Gazeteyi okumayı bitirdiğimde karşı masada bastonu ile çenesi arasında ellerini koymuş ihtiyarın bakışlarını gördüm. Hafif bir tebessümle başımı öne eğerek selam verdim. Çaydan son yudumu alacağım sırada:

-Gazeteyi ben de okuyabilir miyim?

Gazeteyi verdikten sonra donuk bir ifadeyle boşluğa daldı. Hafif rüzgârın yüzünü kapattığı saçlarını toplamaya bile yeltenmedi.

-Güzel hanımefendiye bir çay getirebilir misiniz, diyerek genç adama seslendim. Yüzünü bana döndü. Saçlarını kulaklarının arkasına alarak – Birlikte içelim isterseniz oğlum, diyerek masasına davet etti. Gazeteyi

katlayarak önüme bıraktı. Yüzünde uzun süredir beklediği bir haberin tebessümü vardı. Teşekkür ederim, uzun zaman olmuştu iltifata duymayalı.

Merakıma yenik düşerek sordum: -Gazetede sizi üzen bir haber mi okudunuz?

- Sayılır, diyerek derin bir iç çekti.

- Bugün doğum günümüş. Gazetede tarihi görünce anımsadım.

Ne diyeceğimi bilemediğim için çayı doğum günü hediyesi olarak ısmarlamak istediğimi söyledim. Buruk bir tebessümle yüzüme bakarak:

-Biriyle sohbet etmeyeli uzun zaman oldu. Güzel hanımefendi olarak güne başlamak iyi geldi.

Seksen yaşını geçmiş olmalıydı. Saçları kar beyazı, yüzünde yılların yorgunluğunu anlatan kırışıklıklar, Pamuğa benzeyen düzgün taranmış saçları, ütülü beyaz gömleği, kumaş panolunu ve saçında ki tek kırmızı tokasıyla uyumlu kırmızı ayakkabıları ile bayram sabahı huzuru eşliğinde biraz üzgün biraz da mahcup oturuyordu.

-Niye bu kadar erken dışarı çıktınız?

-Memleketime gideceğim.

-Otogar buraya oldukça uzak. Tek başınıza mı gideceksiniz?

-Size bir sır vereyim oğlum, gitmekle gitmemek arasında gidip geliyorum. Aslında ne olursa olsun diyerek yola çıktım. Yorulunca da buraya oturdum.

-Nasıl gideceksiniz peki?

-Birlikte gideriz belki, diyerek söylediğine kendisi de inanmayan bir gülümseme ile bana baktı. Sabah evden çıkarken beni duymuş gibi konuşması karşısında şaşırımdım. Belki de bu saatte ikimizden başka herkesin bir yerlere yetişme telaşına karşılık iki farklı kuşağın karşılıklı çay içmesi şakayla karşılık bu cesareti kendinde bulmuştur diye düşünmeden edemedim.

-Nasıl gideceğiz peki?

-Benim arabamla.

-Araba nerde?

-İşte orası karışık.

-Karışık derken?

-Şimdi bak oğlum beni iyi dinleyin. Üst sokakta bir huzurevi var. Hemen karşısında bir otopark. İster çimen de isterse fıstık yeşili renkli 1974 model bir Mercedes göreceksin. Onu al gel yola çıkalım.

-Ben olmasam nasıl gidecektiniz?

-Ama artık varsın evladım, dedi. Oturduğu sürece en keyifli halini almıştı. Konuşmama fırsat vermeden elime solmuş anahtarlığa takılı arabanın anahtarını tutuşturdu.

-Sen gelene kadar ben de çayımı bitireyim, diyerek tekrar gazeteyi eline aldı.

İtiraz etmekle kabul etmek arasında kalmış bir halde anahtarı alarak arabayı buldum. Araba söylediği yaşa göre oldukça bakımlı ve temiz duruyordu. İçimde korkuyla karışık heyecanla arabaya binerek çay ocağına en yakın yere park ederek tekrar yanına geldim. Masaya on lira bırakarak konuşmadan kalkarak koluma girdi:

-Haydi gidelim.

-Nereye gidiyoruz peki?

-Yolda anlatacağım. Hele bir yola koyulalım.

Acıbadem köprüsünden geçerek Kadıköy sahiline indik. Oradan Üsküdar'a doğru yola devam ederken konuşmaya başladı:

-Bir şehir bu kadar mı değişir? Her yer insan. Sanırım değişmeyen ve hep özel kalan tek şey deniz. Hiç dikkat ettin mi, diyerek yüzüme baktı, o kadar çok kalabalık var ve kimse kimsenin umurunda değil. Hiç bitmeyen bir telaşla tüm güzellikleri es geçiyorlar. Neyse dedi yolumuz uzun daha 1035 km yolumuz var.

-1035 mi?

-Evet.

-Nereye gidiyoruz?

-Payas'a.

-Payas mı? Orası neresi?

-Sen sür evlat Hatay'a. Endişelenme paramız var. En fazla iki güne döneriz.

Acaba hiç kabul etmese miydim pişmanlığı ile birlikte hayır diyememenin de getirdiği karışık duygularla birlikte hiç konuşmadan başımla onaylayarak yola devam ettim. İstanbul'dan çıktıktan kısa bir süre sonra:

-Evlat Bolu'da tatlı yiyelim mi? Yirmi senedir gitmedim, diyerek bastonundan aldığı destekle bana doğru döndü. Sonunu tahmin edemediğim biraz da korkutan yolculuğa çıkmıştım artık. Hayır

diyemediğim. Başımı sallayarak onayladım. Bolu'ya girince sanki her yeri biliyor gibi yolu tarif ederek şuraya park et, diyerek gireceğimiz yeri eliyle işaret etti. Tatlıları sipariş ederken bana fikrimi bile sormadan bir çocuk heyecanıyla:

-Yediğin en lezzetli tatlılardan biri olacak genç adam. Bu arada 'sen' diye hitap ediyorum çünkü biz artık yol arkadaşınız, diyerek güldükçe gençleşen ifadeyle bana bakmaya devam etti. Tatlılar gelince yediği son ve en lezzetli tatlı gibi keyifle yedi.

-Aslında şekerim var biliyor musun, diyerek yaramaz bir çocuk edasıyla, haydi devam edelim, dedi ve arabaya yöneldi.

Camını yarım aralayarak:

-Oğlum çok önemli bir adamı ziyaret etmemiz lazım. Ankara'ya gelince uyursam eğer beni uyandır, diyerek kafasını cama dönerek dışarıyı izlemeye başladı. Dünyanın en mutlu insanı gibi dışarı izlerken uyuyakaldı. Ankara'ya gelince adını hiç sormadığımı fark ettiğim için uyandırmak için seslenemedim. Elimle usulca omzuna dokunarak uyandırdım.

-Geldik mi? Canım başkent. Üstüm kırışık değil değil mi evlat?

-Gayet şıksınız ama... Sözümü keserek araya girdi.

-Siz yok artık biz yol arkadaşı olduk.

-Peki, Güzel hanımefendi. Kimi ziyaret edeceğiz? Adresi var mı?

-Tabi var. Herkes tanır onu. Neden böyle giyindim sanıyorsun evlat? Anıtkabir'e gidiyoruz.

Başka bir soru sormadım. Anıtkabir'e yürüdüğü yol boyunca yerinde duramadı. Gözleri dolmuştu ama bir o kadar da heyecanlıydı. İçeri

girerken de dışarı çıkarken de herkese selam vermeyi ihmal etmedi. Askerlere tüm neşesini toplamaya çalışırcasına içten bir merhaba diyerek ayrıldık Anıtkabir'den.

-Çok teşekkür ederim güzel insan, diyerek minnetini dile getirdi. Uzun zamandır bu günü bekliyordum. Sayende oldu tüm bunlar.

Yol boyunca sohbet etmeye çalışsa da yaşının verdiği yorgunlukla beraber sık sık uyudu. Durmamız gereken yerleri söyleyerek nerelerde yemek yiyip nerelerde çay içeceğimizi söyledi. İçimden hep neden gittiğimiz sormak geçse de varınca neler olacağını daha çok merak ettiğimden ve yolun akışına kendimi bırakmak hoşuma gittiğinden hiç soru sormadım. İşin ilginç güzergâh üzerinde nerede lezzetli yemek, gezilecek yer, ziyaret edilecek şehitlik varsa hepsini biliyor ve tanıdıklarını görmüşçesine hepsine selam veriyor; dua ediyordu.

Payas yazısını görür görmez heyecanla uyandırdım. Bu sefer adını sormayı akıl ederek:

-Hanımefendi geldik.

-Allah'ım ne kadar güzel bir haber. İyi ki erken haber verdin oğlum. Her karesini görerek girmek istiyorum Payas'a.

-O kadar yol geldik daha adını sormadım, dedim utanarak.

-Doğru ya, dedi. Adım Methiye. Az methiyeler dizilmedi adıma gençliğimde. Şımarık bir çocuk edasıyla tamamen bana dönerek anlatmaya devam etti. Önce, dedi, Zeytin Ağacı'na uğrayacağız oğlum. Hikâyesini bilir misin bilmem. Kanun Sultan Süleyman döneminde Payas'ta külliye yaptırılmak istenmiş ve zeytin bahçesinde adı olarak bir

tane zeytin ağacı bırakılmış. Dünyanın en yaşlı en ve en yalnız zeytin ağaçlarından biridir. Tıpkı benim gibi.

-Bu kadar yolu bir zeytin ağacı için mi geldik?

-Anlatacağım evlat. Hele önce huzur veren sahili dolaşalım. Yeşilin maviye olan aşkına şahit olalım. Nüfusu az ama sohbeti bol insanların arasına karışalım hepsini anlatacağım.

Sincan Şelalesi, Cin Kulesi, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi, Payas Kalesi ve tabi kendi hayatıyla özdeşleştirdiği Zeytin Ağacı'nı bir bir ziyaret ettik. Tertemiz sularını içesim geliyor diye sahili bir baştan diğer başa dolaşarak her çeşmeden su içti. Yol boyunca zengin mutfağını anlata anlata bitiremedi. Yemek sonrası en lezzetli çayları ve kahveleri her yerde içebileceğimiz anlatırken yorulduğunu fark ettim.

Bulduğumuz köşe başı bir çay evine oturduk.

-Şimdi ne yapacağız, diye sordum.

-Yolculuğumuz bitti oğlum.

-Nasıl yani?

-Sen ne zaman istersen dönebiliriz?

-Anlatacağım hele gezelim demiştin.

-Kahvelerimiz gelsin hele anlatacağım.

Kahveler gelince hediye almışçasına mutlu bir şekilde titrek elleriyle bir yudum aldı. Yutana kadar gözlerini kapatarak fincanı tabağını bıraktı ve suyundan bir yudum alarak başladı anlatmaya:

-Çocukluğum burada geçti evlat. Ben burada doğdum. Çocukluğumun en güzel zamanları hep burada geçti. Herkesin herkesi tanıdığı selam

vermeden sokaklarında yürünmediği bu güzel yerde başladım ben dünya hayatına. Şimdilerde her şeyi hemen elde eden kalabalıklardan ziyade ben her sene ramazan ayında pide almak için heyecanlanan bir çocuk olarak büyüdüm. Paranın önemli olduğu zamanlardı tabi ama paranın her şey olmadığı zamanlardı aynı zamanda. Bu güzel insanlar birbirini tanır, derdi paylaşırdı. Pek çok kişinin işe kaçta gideceğine kadar bilirdik. Mahalle bakkalımız her gün aynı saatte açardı mesela dükkânı. Sokaklarda o kadar eğlenceli oyunlar oynardık ki... Sonra üniversite okumak için ayrıldım buradan. Eşimle İstanbul'da tanıştım. Askerdi. Emekli olunca en çok istediğimiz Payas'a gelmekti. Çocuğumuz olmadı. Emekli olunca da maalesef çok zamanımız olmadı ve ben eşimi kaybettim. Birbirimize söz verdik ben senin sayende sadece ben sözümü tutabildim. Zeytin Ağacı gibi çevremde ki tüm tanıdıklarımın geriye bir ben kaldım. Şimdilerde kaldığım huzurevinin penceresinde görebildiğim kadarıyla yaşıyorum hayatı. Eskiden ajan filmleri vardı bizim zamanımızda meşhurdu. Bakıyorum şimdilerde herkes ajan gibi kulağında kulaklık birbirini dinlemiyor bile. Sohbetler eskisi kadar uzun ve sıcak değil. Ben de son kez hem Payas'ı hem de Payas'ın sıcakkanlı insanını görmek istedim. Çok teşekkür ederim genç adam. Bu kadar garip bir yolculuğu hiç söylenmeden çıktın geldin.

Konuşmayı unutmuş gibi kalakaldım. Bir şey diyemedim. Yüzünde ki memnuniyet yeterli bir mutluluk sebebi olarak düşünceli ve bir o kadar beni de mutlu etti.

Arabaya binerek İstanbul'a geri döndük. Eski bir cep telefonu çıkararak bana uzattı ve telefonumu kaydetmemi istedi.

-Araba sende kalsın, diyerek arkasını dönerek merdivenlere yöneldi.

Arabayı hızlıca kilitleyerek koşup anahtarı eline tutuşturdum. İhtiyacı olursa arabayı isterim diyerek söz verip oradan ayrıldım.

Harika bir zaman mı geçirdim yoksa bu kadar zamandır şikâyet ettiğim rutin hayatımla ilgili hiçbir şey yapmadığımı mı fark ettim bilemiyorum ama ders niteliğinde bir zaman geçirdiğim ortadaydı. Her sabah uyandığımda telaşlardan da bir umut çıkarmaya gayret etmeye başladım.

Aradan geçen bir haftadan sonra telefonum çaldı. Bilmediğim bir numaradan gelen çağrı ile hayatımın en tuhaf haberini aldım.

Huzurevinden bir çalışan Methiye Hanım, anneniz vefat etti. Başınız sağ olsun, diyerek başladı konuşmaya. Huzurevine gittiğimde bana bir mektup bıraktığını söylediler. Telefon numaramı oğlum diye değiştirerek bir şey olursa aramalarını söylemiş. Mektubunda uzun uzun hayatını anlatmış. Son satırlarında bana teşekkür ederken yeşil Mercedes'i de sana bırakıyorum eşimle benden kalan tek şey diyerek mektubu bitirmiş. Görevlilerden biri yanıma gelerek bana kimliğimi teslim etti. Ben de unuttu gelirse verin, demişti diyerek kimliği elime tutuşturdu. Yolculuk esnasında kimliğimi alarak çantasına atmış. Artık her sabah gazete alıyorum ve her 30 Ağustos'ta doğum gününü kutluyorum. Gördüğüm herkese selam vererek gülümseme alışkanlığını kazandıran kadın sayesinde içtiğim her çay yudumladığım her kahve son içtiğim ve en lezzetli içeceklerden biri.

Rumuz beyzadem

Cümle şehirleri hasede düşürürmüş
bu şehrin kokusu. Tanrı kutsanmış
şehirlerin saçlarına konfetiler
saçarmış. Ne güneşin sarısı, ne de
akıp giden su;

Bir kentte aşk varsa, portakal çiçekleri açarmış

O GECE PAYAS AĞLIYORDU

Cadde cadde, sokak sokak bu şehrin toprağına sarılan bütün portakal ağaçlarının çingene damarı tutmuştu, bütün ağaçlar çiçeklerini kulaklarının ardına takmış ve tüm şehri başdöndürücü güzellikte bir rayiha kaplamıştı. Şehrin cümle mahallelerinde, o dar sokaklarda bir çocuğun saflığında ve yeni tahliye olan bir hükümlünün heyecanında

yürüme vaktiydi. Yine de içimde bir burukluk vardı, inkâr etmiyordum, edemişiyordum. Ne vardı sanki ben de sahile, denize, kuma ve güneşe nazır bir evde otursaydım. Dalgaların sesinde şiirler yazardım belki. Yakamozlara baktıkça şairliğim tutardı hiç olmazsa. Hem neyim eksikti ki benim denize nazırevlerde oturanlardan. Yüreğim dalgaların o mistik sesinde kaladursun, ben şehrin arka sokaklarında, bir kenar mahallede iki katlı bir evin birinci katına kiracı olarak taşınmıştım. Gücüm ancak buna yetiyordu. İçimdeki şair sürekli beni ayakta tutmaya ve bana moralvermeye çalışıyordu. “Merak etme, ben senin yanında oldukça deniz senin ayaklarına gelir, dalgaları bu kenar mahalleden de duyarsın. Yakamozları bu evin bahçesinden toplarsın” diyordu. Elim mahkûm ben de o şaire güveniyor ve inanıyordum.

Kamu görevim nedeniyle uzak bir coğrafyadan geldiğim bu şehir, beni her yönü ile şaşırtıyor, farklı bir dünyanın kapılarını açıyordu bana. Payas neresi diyenler olmuştu tayinim ilk çıktığında. Alın çizgilerimi gösteriyordum soranlara. Alın yazım diyordum Payas için. İkihafta olmamıştı Kozludere’ye taşınalı. Birkaç kapı komşusu ile çoktan tanış olmuşum bile. Kimle tanıştıysam aynı soruyu soruyorlardı bana. “Sahi bu huysuz ev sahibi bu evi sana nasıl kiraya verdi” diyorlardı. Zor beğenen, zor ikna olan, kolay kolay evini kimseye kiraya vermeyen birisi olarak anlatıyorlardı adamı bana. Benden önce kaç kiracı eskitmiş, bir süre boş kalmış kirada oturduğum ev. Aylar sonra bu evin ışığını yanık olarak gören komşular haliyle bizi merak ediyorlar, bu işin sırrını soruyorlardı bana. Açıkçası o sırrı ben de bilmiyordum. Böyle bir minvalde başladı benim portakal çiçeği kokan

bu kentte Müşerref ile olan yolculuğum. Mutfak penceresinin altını bekleyen sarı bir de kedi vardı hayatımda artık. Karşı apartmanın tül perdelerinden bana ve bize gizli gizli bakan ancak silüetini saklamakta maharetsiz kalan bir Nermin Teyze var hayatımda. Daha işlenmemiş ve yüzüne çapa

değmemiş bir bahçe var hayatımda. Bir de üst katımda her şeyime karışmaya amade bir ev sahibi. Çok geçmez kapışırım ben bu adamla. Ne garip, gözü sürekli üzerimdeydi. Bahçe kapısının sessiz ve derinden gıcırdayışını duyduğu an romatizmalı dizleriyle nasıl balkona çıkıyordu ben de anlamıyordum. Kaşla göz arasında balkondaki gözetleme noktasında yerini alıyor, nerden geldiğimi, nereye gittiğimi soruyordu. Çok sevmezmiş geleni, çocuklardan haz etmezmiş, bunu bir şekilde bana duyurmuştu. Anladığım kadarıyla bahçesindeki portakal ağaçlarının bir tek yaprağı yere düşse, müsebbibi mahallenin haşarı çocuklarıydı ona göre. Bahçenin köşesindeki yorgun bir portakal ağacı ise en kıymetlisiydi onun. Düşünmeden de edemiyordum, sahi benim ilk ve tek göz ağrım, oğlum Mehmet'im bu ağaçtan bir portakal istese koparıp veremeyecek miydim? Yüreğimde kocaman bir soru işaretiydi bu portakal ağacı. Koyu yeşil yaprakları ve renkleri iyice koyulaşan portakal taneleri ile sanki fenerler asılmış Noel ağacına benzeyen bu ağaç, gönül penceresinde ağaç olmaktan çıkmış tedirginliğimve huzursuzluğum olmaya başlamıştı. Adam ağaca düştükçe biz ağaçtan uzak kalma kararı almıştık ailecek. Yanına yaklaşmayacak, ona dokunmayacak hatta gölgesinde bile kalmayacaktık. Altı yaşındaki oğlumza da sürekli o ağacı göstererek orada “böcü var böcü var” diye çocuğu ağaçtan uzak tutacaktık.

Çocukluğumdan beri portakal bahçesi olan bir evin hayalini kurmuştum. Ne garip bu hayal aklıma geldikçe tebessüm ediyordum şimdi. Portakal çiçeği kokacaktı oturduğum ev, memuriyet hayatımın sinesine sürülmüş bir misk-i amber olacaktı. Lokman'ın reçetelerinde gizli özne olan portakal çiçeği ile burun buruna olmak heyecanlandırıyordu beni. Anadolu bozkırlarında yaşayan yakınlarıma ballandıra ballandıra anlatacağım bir bahçem vardı benim. Bu bahçeyi çiçek satan küçük ama sevimli bir çingene kızına benzetmeliydim. Hoş, bahçe kapımızın, balkon demirlerimizin yol arkadaşı yalnızlıktı. Karşıdaki bütün evlerin bahçesinden burnuma begonvil kokusu gelirken bizim bahçemizin sıradanlığı durağanlığı ve dinginliği beni ister istemez yoruyordu. Şiirler yazamazdım ki burada ben. Karşı evlerin çatılarına kadar uzanmış balkon ve duvarlarından sarkan rengârenk begonviller ister istemez benim kıskançlık duygularımı şahlandırıyordu. Şiirler yazamazdım ki ben bu bahçede. Hele üst katımda o amca ilham perilerini kesinlikle bu bahçeden içeri sokmazdı. Kimi zaman yorgun bedenimi iş çıkışları evime taşırken çiçeklerin mihmandarlığında birbirleriyle adeta kol kola girmiş sokaklardan geçerken arıyordum o ilham perilerini. Yine de gelmediler, yakama yapışmadılar, yaz diye icazet vermediler bana. mBalkon penceresinin altını bekleyen o sarı kediyle göz göze gelmiştim. O bana baktı kararlı gözlerle, ben de ona baktım gözlerimi hiç ayırmadan. Bir süre bakıştık ürkek âşıklar gibi. Bir adım atsam kaçacaktı biliyordum. Yerde gözüme kestirdiğim küçük bir çakıl taşını alıp oturduğumuz evin penceresine attım usulca. Cama taşın değmesi, bir tık sesi, perdenin kıpırdaması, hanımın sürmeli gözlerinin parıltısı. Ne var dercesine baş sallaması,

olağan şeyler bunlar. Kaşları azıcık çatıldı mı ne. Kızması da güzel kadınının.

—Ne var, ne güzel uyuyordum şurda.

—Ya öğlen yoğurt çorbası yedik ya arttıysa biraz şu sarı kediye döksek olmaz mı?

—Sarı kedin bataydı emi herif, ne güzel uyuyordum vallahi

—Gene uyursun hadi azıcık bir çorba ver hanım ya.

Merdiven altında bulduğum eski bir çinko sahana döktüğüm yoğurt çorbasına sarı kedinin her dil değdirişinde yakalıyordum mutluluğu. Ne garip o yedikçe ben doyuyordum. Şimdi bu ev sahibi amca, bu çinko sahanın da hesabını sorar bana. Kıymete biner, o yüzden sarı kedi doysun da bir kenara saklayım bu tabağı diye düşünüyordum. Böyle bir minvaldegöz göze geldim yan tarafımızdaki iki katlı bir evin balkonundaki o küçük kızla. Merakla benive sarı kediye izliyordu. Saçları iki bölük örülmüş bu kızın iri zeytin tanesi gibi gözlerigüneşin şavkında nasıl da parlıyordu. Ne garip çocuğu ilk kez görmeme rağmen bakışlarındaki derinliğe düşmüştüm. O bakışlarda yoğun bir hüzn vardı. Göz göze geldiğimizde gülümsedim, gülümser sanmışım. O donuk bakışlarından ödün vermemişti.

—Şiişt saçları örgülü küçük kız merhaba.

Merhaba dediğimi duymuş ancak ses vermemişti. Bir noktaya odaklanmış hala bakıyordu. Kırmızı çiçek desenli eteğini ve kehribar sarısı saçlarını Payas'ın naif rüzgârı nazenince savuruyordu.

—Şiişt saçları örgülü küçük kız merhaba

Hiç olmazsa utangaç bir gülümseme beklemiştim küçük kızdan. Gözlerinin derinliklerinden bahçeme adeta hüznün düşürüyordu. Bahçeme bitişik evin balkonundan mahcup bakışlar düşüyordu. Mevsimlerden son yazdı belki de hazandı ama ne garip şair yüreğim zemherideydi sanki üşüyordu. Gerçekten çok dikkatimi çekmişti bu kız çocuğu. Umudumu yitirmeden geneaynı babacanlıkla seslendim küçük kıza.

—Şiişt saçları örgülü küçük kız merhaba.

Masallardaki büyünün bozulması gibiydi çocuğun gözlerindeki hüznün birden korkuya dönüşmesi. Üst kattaki ev sahibim balkona çıkmıştı. Ayak seslerini duyabiliyordum. Cüsse olarak çok ağır olmasa da beton zemine olan bir hıncın sesini duyuyordum. Ayaklarını sanki yere vura vura yürüyen adam balkonun ucuna kadar gelmiş ve işaret parmağını keskin bir kılıç gibi o küçük kıza doğrultmuştu. Kızcağızın yüzü, adamı görür görmez değişmişti. Anibir refleksle ve titreyen bacaklarıyla balkondan içeri doğru kaçmıştı. Ev sahibim bir kız çocuğu için bu kadar mı dehşet vericiydi anlam veremiyordum. Bulduğum yerden başımı ona doğru kaldırdığımda göz göze geldik kendisiyle. Bu kez işaret parmağını bana doğru çevirmişti. İfadeleri net ve kararlıydı

—Yeğen efendi, yeğen efendi. O kıza yüz verme. Hele hele anasına babasına selam bile verme!

—Hayırdır amca ne yaptılar ki sana. Hele hele o küçük kız ne yaptı sana?

—Buraya layık değil onlar. Bizden değiller. Bu mahalleden kovduracağız onları.

—Amca, kız, kızın suçu ne, daha on yaşında bile değil.

—Yeğen efendi, bu bahçeye adımı atmayacak onlar.

Dehşet içerisindeydim. Bir şey demedim. Diyemedim. Adamla polemiğe girmek, daha ilk aylardan sıkıntı yaşayıp evden çıkarılmaktan korkuyordum açıkçası. Ama bir yandan da yüreğimdeki şairin itirazları yankılanıyordu gönül çeperlerimde. Bir adamın bu kadar küçük bir kıza duyduğu nefretin büyüklüğü korkutmaya başlamıştı beni. Gözlerimi adamın yüzünden çekip sarı kediye doğrulttum. Bakıştık bir süre kendisiyle. Bu bahçenin asıl efendisiyle. Payas güzeldi de, bu adam hiç güzel değildi. Portakal çiçekleri güzeldi de buadam hiç güzel değildi.

Aralıklarla görüyorum küçük kızını. Bahçede boş saksılara yeni çiçekler dikerken, diğer çiçeklerin kurumuş yapraklarını ayıklarken hep beni izliyordu yukarıdan. Yorgun bedenimi iş çıkışlarında bahçeye attığımda ve hanıma seslenip pencereden bir bardak su vermesini istediğimde hanımdan önce çıkıyordu kendi balkonlarına. Utangaç ve mahcup bir bakış atıyordu önce. Ben yönümü başka bir tarafa döndüğümde bana baktığını hissediyordum küçükkızın. Ben onun yüzüne baktığımda da o başka tarafa bakmaya başlıyordu. Kolay olmadı göz göze gelmelerimiz. Kırk yaşını geçsem de yüreğimdeki çocuğun emriyle birkaç kez gülümseyerek dil çıkardım kızcağıza. O da bana dil çıkarmıştı. Birbirimize her dil çıkarışımızda gülümsemelerimizin hacmi yükselmişti. Yine de gözlerim sürekli ev sahibim

bizi g6recek diye teyakkuzdaydı. Adını hiç söylemedi Müşerref. Defalarca sordum. Defalarcasustu. Aralıklarla da sormaya devam ediyorum Müşerref'e adını. Bir gün ağzından duyacağımMşerref deyişini.

Zaman portakal çiçeği kokulu bu kentte su misali akarken Payas'a alişmiş, şehrisevmeye de başlamıştım. Kervansaray ortasındaki antik zeytin ağacına, Cin Kulesi'ne şiir yazma s6z vermişti. Sarı Selim Camisinde kıldığım ilk Cuma namazında ellerimi semaya kaldırırken rabbimden annemi düşlerime düşürmesini istemiştim. Artık mutfak balkonumuzunaltını bekleyen o sarı kedi ile de dost olmuşum. Sarı kediden kuyruğu ile oynama icazetini almıştım. Her ne kadar kucağıma kadar alamasam da kk dokunuşlarıma izin verir olmuştu bu kedi. B6yle bir minvalde ellerini çenesine dayamış, bana bakarken g6rdm onu. Bu kez balkondan değil, bahçe duvarının ardından bana bakıyordu. Ben kediyi okşadıka, sevdikçe nedense o kız da tebessüm ediyordu. Ona fark ettirmeden yüzüne bakmaya çalışıyordum. Zorla büyümüş bu kızın o çocuksu saflığı elinden alınmıştı sanki çok donuktu ya da çok güçlüydü. Yüzünde kendisinden büyük bir olgunluk bir o kadar da saf bir çocuğun silueti vardı. Ayaklarında eski bir terlik yüzünde güneş yanığıyla bir adım 6temdeydi kk kız. Yüzündeki hüzün tanıdıktı biraz. Elmacık kemikleri ne kadar da barizdi. O bana baktı ben de ona. Sonra kaçırdı g6zlerini g6zlerimden. Aramızda sadece bir metrelik beton bir bahçe duvarı vardı. Bir yandan yavru bir ceylan rkekliğinde st kata bakıyordu. Biliyordum birazdan ev sahibim balkona çıkacak, ağzı k6prerek kız çocuğuna bağıracak, sarı kedi bir yana, kız bir yana kaçacaktır. Külkedisi masalında saatlerin on iki vurduğu anda büyü nasıl bozulduysa bu büyü de o adamın balkona

çıkmasıyla bozulacaktı. İşaret parmağımı dudaklarıma götürerek sus işareti yaptım. Bir yandan da üst kat balkonu işaret ettim. İkimizde hınzırca gülümsedik. Bir ara yere eğildiğini gördüm, birkaç saniye içerisinde doğruldu. Sağelinde bir begonvil dalı vardı ve bana doğru uzatıyordu. Hiç konuşmadan ve gözleriyle boş birçiçek saksısını işaret ediyordu. O bakışlarıyla çok şeyler anlatmıştı Müşerref bana. Elinden nazenin dokunuşlarla begonvil dalını almıştım. Bilmiyordum tutar mıydı, kök atar mıydı, hayat bulur muydu bu dal parçası. Tutmazdı evet, ama sırf kız mutlu olsun diyerek bu dalı toprakla buluşturacaktım. Mucizeler eksik olmazdı yaşamımda. Ben alelacele büyük ve boşbir saksıya avuçlarımla toprak doldururken o duvarın arkasında beni izliyordu. Kızcağızın nezaretinde saksıyı toprakla doldurmuş ve verdiği begonvil dalını özenle saksıya yerleştirmiştım. Can suyunu da vermişim. Kızcağız bir yandan bir beni izliyor, bir yandan bahçemizdeki portakal ağacının bahçelerine sarkan dallarına naif dokunuşlarda bulunuyordu. Amca görmese bari diyordum içimden. “Amca görmese bari” Bir portakal ağacı bir çocuğa

bu kadar mı yasak olurdu. Bu kadar mı uzak kılınırdı. Benim gönül penceremde bu portakal ağacı etrafına yaydığı koku ile bu mahalledeki cümle insanı mest etmeliydi. Çiçek açmaya başladığı zaman dökülen yapraklarını Müşerref toplayıp saçına takmak için taç yapmalıydı. Bu portakal ağacı o beyaz çiçekleri ile bir gelin gibi süzülmeliydi bu Akdeniz coğrafyasında. Ev sahibimin hiddeti ile anılmamalıydı. Amca görmese bari Müşerref'in bu ağaca dokunmasını. "Ne olur dokunma Müşerref. Ne olur dokunma" diyordu yüreğimdeki şair. Daha bahar gelecekti bu sokaklara. Bu portakal ağacı Müşerref'in hayal gücünü kışkırtan bir çiçek kokusu yayması gerekirken onun hep kalp çarpıntısı ve yürek yarası olacaktı. Şimdi altın sarısı top top portakallara gebe olan bu ağaç Müşerref'e, Müşerref ise bu ağaca yasaklıydı. Çocuk yüreğiyle bahçelerine sarkan portakal ağacının dallarına dokunmadan edemiyordu kızcağız. Gözleri altın sarısı bir portakalda karar kılsa da ne koparmaya yetişecek boyu ne de cesareti vardı. Keşke icazet verse de ev sahibim, yaslansa portakal ağacına, bir dinleseydi onu. Keşke "he" deseydi de bu huysuz adam, portakal ağacı Müşerref'in her kendisine dokunuşunda köklerinden masallar uydursaydı çocuğa. Kızcağız suya inmiş bir ceylan ürkekliğinde portakal ağacının dal uçlarına ve yapraklarına her iki eliyle selamlaşır gibi dokunmaya devam ediyordu. Amca şimdi çıkacak balkona, amca bağıracak Müşerref'e. Kız çocuğunun gözbebekleri büyüyecek. Portakal ağacından çekecek ellerini. Ağaç üşüyecek. Payas'a kış gelecek, Payas üşüyecek bir çocuğun ıslanan gözlerinde. Deniz kuduracak. Poyraz delicesine esecek bu şehirde Müşerref her ağladığında. İnsanoğlunun var olduğu tarihten bugüne kadar çok savaşlar, kavgalar gören bu şehir bir de Müşerrefin gözyaşlarını görecek. Müşerref ağlarsa gök gözlü

İskender'in kemikleri sızlayacaktı. Bu duygu sarmalında portakal ağacının üst dallarında bir portakal sanki ağır çekimde düşer gibi elifçe bir edayla Müşerref'inbulunduğu bahçeye düşmüştü. Kızcağız şaşırılmış bir vaziyette hem ayaklarının dibine düşen bir portakala hem de bana bakıyordu. Mevsimin donuk renklerine inat güneş gibi parlayan bu portakal gökten düşen üç elmayı andırıyordu. Birkaç saniyelik suskunluğun ve şaşkınlığın ardından bahçe duvarına doğru yaklaştım. Kızcağıza ayaklarının dibine kadar düşen portakalı göstererek seslendim

—Bak, sana melekler portakal gönderdi Müşerref.

Çocuk hem bir bana bir de işaret ettiğim portakala bakıyor ama bir türlü eğilip de yerdeki portakalı almıyordu. Onun bu halini gördükçe ne garip yüreğim sanki yerinden sökülüyordu. Boynunu eğip yerdeki portakala bakarken bir tutam kehribar sarısı perçemi sol yanağına dökülüyordu. Bir çırpıda duvardan atlayıp karşı bahçeye, Müşerref'in yanına geçmişim. Yerden aldığım portakalı bir güzel gömleğime sürtüp tozunu almıştım. Avuçlarımda güneşi taşıyorcasına portakalı uzattım küçüğüme. Yine almamıştı. Portakalı

kızın iki elinin arasında naif bir şekilde bırakabilmişim en sonunda. Biz bu sessiz bakışlarla anlaşıyorduk. Belki de dünyanın en zor işini başarmıştım. Bu portakal ağacının ikramını çocuğun avuçlarında görmek. Müşerref avuçlarındaki portakalın altın sarısında kaybolmuş bense yüreğimdeki şairin çağrısına uyarak gözlerimi kapamıştım bir anlık. Her şey birkaç saniyelik de olsa. Göz gözlü İskender'in ordusu Nur dağlarının eteklerinden Akdeniz'e doğru koşuyordu sanki. Müşerref portakala dokunmuştu ya; Payas Kalesi ziyaretçilerine rüzgârın uğultusunu ve dağlardan devşirdiği kekiğin ve envai yaban çiçeğin kokularını ikram ediyordu. Müşerref portakala dokunmuştu ya, Arasta'ya bereket yağacaktı o gün. Müşerref'in o portakala dokunduğu içindi Akdeniz'in gün batımında Payas'ın gözlerine sürme çekmesi. Sırf Müşerref tebessüm etti diyerek ay şavkını şehrin saçlarına düşürmeye hazırlanıyordu.

Ve bir gök gürlmesiyle irkilmiştik her ikimiz de. Ayakkabılarını bile hiddetinden ve acelesinden giymemiş olan ev sahibim ağzından köpükler saçarak bahçeye kadar inmişti. Gözleri yerinden çıkacak gibiydi. Nefes nefeseydi. Yüzünün rengi bile değişmişti. Bahçe duvarına göbeğini dayayarak bulunduğumuz bahçeye doğru elini uzatarak bağırmaya başlamıştı

—Ver o portakalı kız. Ver o portakalı.

—Amca, amca bir sakın ol, alt tarafı bir portakal bu. Amca korkutma kızını.

—Sen karışma yeğen efendi. Sana bunlardan uzak duracaksın demedim mi ben.

Ani bir refleksle kız çocuğunun önüne geçmiştim. Adam hızını alamamıştı. Kaşla göz arasında bulunduğumuz bahçeye kadar gelmişti. “Ver o portakalı” diye bağıırıyordu. “Ver o portakalı”. Artık ok yaydan çıkmıştı. Kıza dokunmayın diyerek bir adım daha öne gelmiştim. Ellerine istemsizce yapışmış ve hareket etmesini bir nebze de olsa engellemiştim. Bu kez ben hiddetlenmeye başlamıştım. Artık bir yere kadardı.

—Ne var Amca, nedir bu telaşın?

—Portakalım, portakalım versin. Yedirtmem bu mendeburlara.

—Amca yapma, dilsizdir, sabidir, günahsızdır.

—Portakalım, portakalımı versin

Adam o hantal ve ağır bedenini inanılmaz bir kıvraklıkla ellerim arasından çekip çıkarmış ve Müşerref’in yanına ulaşmıştı. Kaşla göz arasında kıza bir tokat vurmuş kızın o kehribar sarısı saçları tokadın şiddetiyle adeta savrulmuştu. Elindeki portakal yere düşmüştü. Ev sahibim intikam alırcasına ve büyük bir hınçla yerdeki portakalın üzerine basıyordu. Müşerref diyebildim sadece. Müşerref. Bir eliyle yüzünü tutarak evlerine kaçmıştı ağlayarak. Artık çığrımdan çıkmıştım.

Bin bir zorlukla bulduğum ve kirasını hesaplı gördüğüm, garajı ve bahçesi olan bu evden çıkarılmaktan korkmuyordum. Bir daha ev aramaya razıydım. Bir daha nakliye parası ödeyecektim, bir daha o yükü sırtımdan geçirecektim. Olsun. Adamın yakasınayapışmışım.

—Yakarım bu portakal ağacını, yakarım. Yemin ederim yakarım. Bana bak amca bu ağacı soyup soğana çeviririm, yerinden söküp odun diye kireç ocağına atarım.

Gece vaktidir. Hiddetim hala geçmiş değildi. Kime ağlıyordum usul usul bilmem ki. Müşerref, kızım, kehribar saçlım benim. O gece şehir ağlıyordu. Ve bütün sokak lambaları üşüyordu. O gece rüzgâr ağlıyor, bütün portakal ağaçları bu ağıda eşlik ediyordu. Üç vardiya tüten bacaların dumanı kesilmişti sanki. Dua Kubbesini bekleyen melekler ağlıyordu şair coğrafyamda. Akşamın geç saatlerinde başlayan yağmur tüm şiddetiyle devam ediyordu. Yağmur rahmetten uzaktı bu kez ve yanında tutup getirdiği ve rüzgâr da benim gibi hiddetliydi. Her ikisi de mahalle başta olmak üzere şehrin tüm sokaklarını, evlerini, konaklarını yakasından tutup silkeliyordu. Gök gürültüsü ve çakan şimşekler eşliğinde yeryüzüne Müşerref'in iri iri gözyaşları düşüyordu. Bu yaşıma kadar böylesi şiddette ve azametle yağan bir yağmur görmemişim. Bir an yoktu ki şimşek, yağmur ve gök gürültüsü birbirine karışmasın. Bahçeme bakan penceremin perdesinde ürkek ürkek gölgeler geziyordu. Payas'a yağan yağmurların altında yaralı bir kuş gibi titriyordu pencere o gece. Bu fırtına bir ahın fırtınasıydı. Sabaha kadar ağlayan bir şehri dinlemiştim.

Ve Şehrin gözyaŐlarının dindiği o sabah işe gitmek için bahçeye ilk adımıımı attığım anda gözlerim fal taşı gibi açılmıştı. Bahçedeki portakal ağacı köklerinden sklmŐ vaziyetteboylu boyunca yerde yatıyordu. Altın sarısı bütün portakalları çevreye dağılmış, kocaman ağaç yerle yeksan olmuştu. Sanki Müşerref'in ayaklarına kapanır gibi yapraklı kısmı Müşerref'lerin bahçesine doğru düşmüştü. Özür diler gibiydi. Daha dn kızın elinden alıp ektiğim begonvil dalı ektiğim saksı yerinden hiç kıpırdamamıŐken, bu portakal ağacın yere kapaklanması karşısında nutkum tutulmuştu. Glsem mi ağlasam mı bilemiyordum. Bir süre baktım ayakları yerden kesilen portakal ağacına. Ev sahibimin balkonuna. Müşerref'lerin evlerine. IŐe biraz geç kalsam ne olurdu sanki. Şehirde bütün kıvrımlarını dolaŐıyordum yolların, her dönemecin sonunda kızcağız bekliyordu sanki beni. Gece boyu ruhumu acıtan fırtına arkamda kalmış, mevsimlerden Müşerref, günlerden Müşerref olmuştu. Vakit hakvaktidir ve eden ettiğini bulmuştu. Doruklarda iki mevsim birbirine karışırken geçit vermezliğine türküler yakılan dağların belinde, yüzümü hafifçe okşayan bir rüzgâr Müşerref'in gözyaŐlarının yerde kalmadığını muŐtuluyordu bana. Suyun ve zamanın kol kola gezdiği ve aşk tazelediği bir Şehrin kapısındaıyım. Yüreğimdeki meleklerin emrine uymaktaydım. Bugün ilahi bir mahkemede görgü tanığı sıfatına konulmaktan trmutlulukların en ycesini duymaktayım.

Rumuz: *Zeytinci*

ZEYTINGÂHTA İKİ ELÇİ

Habib-i Neccar ile Aziz Pierre, iki muhterem elçi, geçivermiş gelecek bir tarihte, Payasşehrinin göbeğinde bulunan dünyanın en yaşlı zeytin ağacının gölgesine sığınmış, sohbet ediyorlardı. Onların kişisel doğum ve ölüm kaderleri ayırdı belki, ama zeytin kokan, zeytin kokusunun diğer sebze ve meyvelerin kokularıyla kaynaştığı, belki de yarıştığı bu topraklarda hoşgörünün timsali olmakta ortak kader birliği içindeydiler. Hiç birbirlerini görmemişlerdi, görmeyeceklerdi de.

Geçivermiş gelecek, bir mucize olmuş, onları yan yana getirmişti.
Zeytinler üzerine konuşacaklardı, konuştular da.

Neccar'ın elinde üç siyah zeytin tanesi vardı. Dedi ki:

- Dostum Pierre... Elimdeki bu zeytinler yaşadığım mağarada yetişiyor; güneş almadığı için renkleri siyah. Bilir misin, siyah zeytinlerin garip bir tılsımı var. Her yediğimde, bir rüzgarın gökyüzündeki kara bulutları götürdüğü gibi bu zeytinler de içimdeki kara duyguları alıp götürüyor benden; huzur buluyorum adeta.

Ve devam etti:

- Her sabah üç tane zeytin yerim, sadece üç tane; ne az ne de çok. Dua niyetine. Biri tohumluk için. Biri fakirler doysun diye. Üçüncüsü de barış ve dostluk için. Bu topraklara zalimler zulümler uğramasın, en çok da mağrurlar mağlup olsun diye.

Ve sordu:

- Peki ya Aziz Pierre senin elindeki zeytinler ne işe yarar? Rengi neden sarı ve yeşildir? Pierre'in elinde de üç zeytin tanesi vardı, iri ve pürüzsüz. Onları parmakları arasında gezdirdi birkaç defa. Neccar bu hareketi, bir babanın derin ve sessiz bir sevgiyle çocuğunun başını okşamasına benzetti. Zaten Pierre, ilerleyen sohbette, yetiştirdiği zeytinlere evlatmuamelesi yaptığını söyleyecekti. Pierre ışıldayan el gözlerle Neccar'a baktı. Elindeki sarılıyeşilli zeytinlerin renkleri birbirine karışmış da Pierre'nin gözlerinde elaya dönüşmüş, ela renk de kendi harelerini yansıtıyordu sanki.

Dedi ki:

- Bu mucizevi nimet güneşten ve ağacın dallarından rengini almışlar ya Neccar. Doğal kaynaklar kurumasin yani dünya hep yeşil kalsın diye birini atalarımı anmak için, birini şu andayaşayan insanlar

hidayete ersin diye yiyorum.

Pierre gözlerini ufka dikerken durdu bir an. Neccar merakla sordu:

Ya üçüncü zeytinin kerameti nedir; onu ne niyetle yersin?

- Gelecek nesiller için. Bereketi artsın, ondan zeytinyağı yapsınlar diye.

Bir zaman gelecek ve bu topraklar zeytin bolluğundan geçilmeyecekti. Fazlası komşu memleketlere satılacaktı.

Neccar ve Pierre bir gün zeytin üreticilerinin bir kabusla karşılaşacaklarını hiçgöremeyeceklerdi, çünkü onlar geçivermiş geleceğin insanlarıydı. İklim değişiyordu, iklimlebirlikte toprağın ve suyun hücreleri ısınıyordu; bu, kuraklığın ve kıtlığın ön habercisi olabilirmiydi; henüz bilmiyorlardı. Bu topraklarda zeytin hasadının azalacağını ve hasat kıtlığının butopraklara, bu toprakların yabancı olduğu zeytin bahçelerinden girmeye başlayacağını, hiç mihiç düşünmemişlerdi bile. Zeytini ve yağın ihraç eden bir memlekette zeytinyağı ithal eden bir memlekete dönüşmek buradaki zeytin çiftçilerinin gururunu kırdığını hiç bilemeyeceklerdi.

Neccar ile Pierre'in dahil olduğu geçivermiş gelecek devam ediyordu. Suriye'ye Afrin şehri üzerinden zeytin dalı uzatılacaktı. Bir de Afrin'den ton ton zeytinyağı satın alınacaktı. Zeytin zengini bir ülke, Türkiye için, hem de ilk kez. Bu yörenin zeytincileri 'bizim zeytinlerimizi beğenmediğiniz için mi dışardan zeytin alıyorsunuz' bile demediler, belli ki Afrin'in çiftçileri tüccarları da kazansın diye ses çıkarmadılar. Bu mütevazı ve kanaatkar hareketleri karşısında hiç kimseden de aferin beklemediler. Andı konulmamış bir Zeytin Kardeşliği Hareketi idi bu. Topsuz tüfeksiz bir hareket! Zeytinin kaçak

ticarete konu olması ise çok üzücüydü. Kaçak insan ticaretinden sonra kaçak zeytinler! Bu paracı dünyada bu bitmek bilmeyen kaçak faaliyetlerden dolayı insanın aklını kaçırmaması işten bile değildi.

Habibi Neccar ve Aziz Pierre, akşam olmak üzereyken, güneş dağların arkasına henüz gizlenmeden davetli oldukları evlere çekildiler. Ertesi gün, yine geçivermiş bir geleceğin sabahında tekrar yaşlı zeytin ağacının gölgesinde buluşacaklardı. Buluştular. Akıllarına ilginç hoş bir fikir geldi: ‘Bu zeytinleri neden sadece kendimiz için yetiştiriyoruz, başkaları da faydalanmalı, değil mi?’

İki din adamı gönül gönüle, el ele verdiler, birkaç dönümlük alana siyah zeytin ve yeşilzeytin ağacı diktiler. Duayla suladılar, emek ve sevgiyle büyüttüler. Allah’ın bedava toprağı, bedava suyu, yine bedava güneşi ve havasından yetiştirdikleri zeytinleri, hasat zamanı ziyaretlerine gelen tanımadıkları insanlara kilo kilo bedava ikram edeceklerdi. Onlara göre ikram eden de yine Yüce Rab idi, kendilerini sadece birer aracı olarak görüyorlardı. Hasat döneminde yetişemeyenlere de mağarada sakladıklarından veriyorlardı.

Bütün bunlar paranın henüz diğer erdemlerin ve değerlerin önüne geçmediği çağda geçerliydi. Paraperestlik değil putperestlik hakimdi o vakitler. Paraya put muamelesi yapılacağını öngörmeyeceklerdi. Onların parayla pulla işleri olmayacaktı. İnançları gereği hertürlü puta karşıydılar.

Duyan duymayan herkes geliyordu buraya. Burası normal bir ziyaretgah olmaktan çıkmış bir zeytingâha dönüşmüştü. Ziyaretçiler bir yandan din adamlarının sohbetini dinliyorlardı, diğer yandan evlerine

ikramlık zeytinlerden götürüyorlardı. Zeytini her yediklerinde vaazdaki sözler akıllarına gelecekti. Karınları doyarken kalpleri de ferahlanacak, gözlerinde ışıldayan küçük mutluluklar diğerlerinin bakışlarıyla birleşince büyüdükçe büyüyecekti.

Bunu gören yahut hisseden Neccar dile geldi:

- Ne güzel değil mi dostum Pierre; kardeşlerimiz mutlu oldukları için şükrediyorlar

artık.

- Haklısın, ama belki de şükredebildikleri için mutludurlar, ya Neccar. Zeytingahın namı öyle bir yürüdü ki yörenin dışına taşı. Yıllar içinde komşu köy ve şehirlerden ve yabancı ülkelerden de insanlar ziyarete gelmeye başladılar. İki din adamının vaazlarına doyum olmuyordu. Allah'ın birliğine ve İsa peygambere inananlar artıyordu.

Buraya din adamlarıyla tanışmaya, onların vaazlarını dinlemeye gelen her kişi, vakur bir edayla zeytin çuvalından iki zeytin çıkarıyor, birini alıp yiyor, diğerini en yakınındakine ikram ediyordu. Böylece bir dostluk oluşuyordu, iki zeytin iki din adamını temsil ediyordu; ikidin adamı da birbirine yabancı insanlar arasında kurulan dostluk bağı.

Vaazcılardan Neccar, mesleğine ve adının anlamına uygun hareket ediyordu. Gençliğinde her hafta ucunu sivrilttiği baltasıyla bir yandan kestığı bir ağacı parçalarına ayırıyor, diğer yandan da marangoz hüneriyle tahtaları birleştiriyordu. Ortaya bir dolap, masa yahut sandalye çıkıyordu. El emeği göz nuru eserlerdi bunlar. Şimdi de vaazlarında Allah'ın ayrı ayrı emirlerini bir araya getirip onlardan

hayatı doğru yaşımanın formülüne dönüştürüyordu. Bir mobilya eseri gibi.

Aziz Pierre İsa'nın on iki havarisinden biriydi. Antakya'da zeytinleri ilk o yetiştiriyordu; takipçileri ve temsilcileri Payas'a çoktan uzanmışlardı. Pierre'nin bıraktığı yerden Neccar, Neccar'ın gönüldaşları devam ediyordu, geçivermiş gelecekte. İki din adamı birbirine rakip değildi, sadece birbirlerini tamamlıyorlardı, yine geçivermiş gelecekte. Siyah zeytinin yeşil zeytinden bir üstünlüğü yoktu, sadece tadı farklıydı. İkisi de nimetti, ikisi de doyuruyordu.

Zeytinin suyundan yağ elde etmeye başlamışlardı, bulunmaz bir nimetti, bulmuşlardı, bulanından Allah razı olsun.

Geçivermiş gelecek, tüm zamanlara karşı "asi" olmuş, toprağın orasına burasına çarparken aşındırmaya kıyamayan bir nehir gibi akıyordu. Ne de olsa bu topraklardan Asi Nehri geçiyordu. Burası an itibariyle Antakya topraklarıydı, o topraklarda Payas'ın ve diğer çevre kasabalarının zeytinlikleri yükseliyordu, boy boy çocuklar gibi, hepsi vatan evlatları. Her iki elçi, daha sonra kendi isimlerini alacak olan cami ve kilisenin önünden geçtiler. Diğer adı zaman olan nehir onları oraya kadar getirmişti demek ki. St. Pierre Kilisesi ve Habibi-i Neccar Camii... İki komşu ev gibi duruyordu bu eserler; en azından öyle görünüyordu onlara. Şeref duydular, şeref verdiler. Buraya kadar gelmişken, Meryemana Suyu'ndan içtiler, avuç avuç içtiler; serin, hoş bir su idi. İki elçiyi bir düşüncedir aldı; 'ne mübarek bir su,' dediler ve sonrainandılar ki, bu serinliğin asıl kaynağını suyun kendisinden çok, kulaklarına ezan, çan, ve hazanseslerinin hiç kimseyi ayrıştırmayan, herkesi birleştiren bir senfoni gibi gelmesinde buldular.

Neccar ve Pierre, iki mümtaz elçi olarak çok dolaştılar, her defasında başladıkları yere geri döndüler. Zeytingâha. Geçivermiş geleeek onlara yn oldu, yol oldu. Onlar görevlerini yerine getirmişlerdi, kutsal elçilik görevlerini.

Rumuz:
şuppililuima

Profesör'ün Gizemi

Sahil ve deniz. Tarih ve yollar. Yolculuğumda düşündüğüm şeylerden birçoğu bu akdeniz kasabasına aitti. Güneş yüzünü gösterdiğinde Payas'ta akan zamanın akışına kendimi ne kadarda kaptırdığımı anlayabiliyordum. Erken uyanmak saatlerce planına uymaya çalışmak sanki yaşamda kazandığım tek önemli varlığımıydı. Bu düzeni korumak adına hızla buraya yerleşmeli ve yeni yaşamıma merhaba demeliydim. İlanlar, tanıdıklar ve sokak araştırmalarım sayesinde sonunda bir ev bulabilmişim. Buradaki evler akdenizin verdiği sıcaklıkla daha ferah daha içten gelmişti. Bulduğum evi dolaşıyor ve bir yandan evin sahibi hanımefendi, sürekli konuşuyor bir şeylerden bahsediyordu. “...araştırmalarına, yazmalarına ve söylencelerine ara vermek onun için ıstırap olacağını düşünürdü. Tarihin bu topraklarda kök salmış değerlerini, özünü bilhassa kültürün çözülmez ve görmezden gelinen kısmına odaklanır ve araştırma için merak etmekten geri durmazdı. ‘Her insan bilmek ister,’ derdi öğrencilerine. Profesörü tanımlamak bu kadar kolay değildi tabi. Onun keşfedilmemiş tarafları değil açığa çıkarmadığı yönleri yoğundu. Bu yüzden kendi özüne benzer mekanlarda yer almaktan büyük bir haz duyardı. ‘Varım, buradayım ve keşfedilmeyi bekliyorum beni bul,’ sözleri sanki aradığı merak ettiği ya da tüm çabasının dile dökülmüş haliydi. Sık sık tarihi geziler yapmayı severdi. Akdeniz iklimi vücuduna iyi geldiğine inanır ve doğduğu yerin yaşanabilir sıcaklıkta olmamasına serzenişte bulunurdu. Bu yüzden akdeniz tarihi hep bir adım önde gelirdi onda. Kaos, problem ve çoklu kültür yaklaşımları

yaşamda bulunmayı sevdiği ve ilgilendiği boyuttu. Hititlere ilgisi krallarının isimlerinin anlamlarına olan merakıyla artıyordu. Hatay’da sergilenen Hitit kral heykelini çerçeveletip asacak kadar anlamlı buluyor olması bu şehre ilgisini arttırıyordu. Keşfedilmeyi bekleyen mekanları ararken Payas’a yolu düşmüştü profesörün.” dedi ev sahibi hanımefendi. Karşı dairedeki profesörü bu kadar yakından nasıl tanıyabiliyordu? Birinin yaşamını bu kadar biliyor olması kulağa korkutucu geliyordu. Oldum olası ev sahibi kiracı ilişkilerinde kast sisteminin olduğunu ve profesörde olsan boyun eğmeyi kabul ettiğini anlık olarak aklımdan geçiriyordum. Ev sahibi hanımefendi benim düşüncelerimi toplamamı beklemiyor isteklerini, taleplerini sunmaktan ve evini bir saray yavrusu gibi dillendirmekten kendini alıkoymuyordu. Doğrusu evden çok aklım profesörün bu denli merak uyandıran bilme isteği idi. Kimdin sen profesör? Ne işin vardı bu keşfedilmemiş kasabada? Benim gibi atama sonucu tanışmış olamazdın burasıyla. Ev konusunda pek seçeneğim olmadığı gibi hayatımda hiç profesör komşum da olmamıştı. Merak duygumun bende peşinde koşmalıydım ve burada olanı fark etmemin isteğini duymalıydım. Yaşadığım yerde kurduğum dünyanın, yaşadığım yerden daha önemli olduğunu ötelemeden merak etmeyi bilmeliyim diye kendime fısıldadım.

Ev sahibi hanımefendi durmuş sanki benim orada olmadığını sezinlemiş gibi ‘Memleket gibi olmaz geleni gideni olmayınca insana büyük gelir ev,’ dedi ne demek istediğini ya da neyi kastettiğini anlamak istemediğimi düşündüm. Sözleşme ve abonelik işleri sonrası evin yeni kiracısı olmayı hak etmişim. İnsanın bir yere evim demesi

güzelliği ve sakin adımlarla gelen sonbahar için teşekkürler sunuyordum evrene. Öğretmenliğimin ilklerini yaşamının dışında karşı komşumun ilgi çekici bilme isteği sanki bir film karakteri gibi hissettiriyordu. Yavaş yavaş eve yerleşiyor sürekli eksiklikleri gidermek için dışarı çıkıp geliyordum. Binanın girişindeki posta kutuları ilgimi çekti. Kutuların üstünde dökümden bir damgayla ‘Emek Hırdavat’ yazıyordu. Binanın çoğu kısmında da yer alan bu damga küçük kasaba sıcaklığını hissetmeme neden oluyordu. Bina üç kat beş daireden oluşuyordu. Tüm binanın sahibi bana evi gezdiren hanımefendiydi. En üst kat hariç her katta iki daire vardı. Giriş katı profesör ve ben paylaşıyorduk. Profesörün üst katını ev sahibi hanımefendi, benim üst katımı ise uzaktaki oğlunun yazlığı olarak kullandıklarını söylemişti. Daire 5 hakkında bilgi edinememiştim. Fakat bu kadar küçük yerleşim yerlerinde olaylar çabuk duyulur düşüncesiyle merakım bu kat hakkında azdı. Posta kutusunda ilk başta yer alan kapağı yamulmuş rengi atmış ve küflenmiş kısmın benim olduğunu düşünmüş ve yaklaşmışım. Artık kaçınıcı kiracı olduğumu bilme zamanı diye düşünmüş üst üste yapışan isimlerden beş veya altınıcı olduğumu hesaplayabilmişim. Profesörün olduğunu düşündüğüm kutunun benim posta kutumdan kalır yanı olmadığını ama içindeki bir tomar zarfı görmüşüm. Merak edip bakmakla bakmamak arasında kalan kısımda kapının açıldığını duyup gözümü kapıya çevirdim. Orta yaşlarında ne uzun ne kısa güler yüzlü kır saçlı iyi giyimli elinde yerel bir marketin poşetiyle içeri giren beyefendi, ‘Merhaba siz karşı komşum yeni taşınan kiracı olmalısınız,’ dedi. Bunu nereden anlamıştı? Kapı deliğinden beni mi gözetlemişti?

Sorular zihnimde dans ediyorken karşımdaki beyefendiyi çok bekletmeden ‘Evet efendim yeni kiracıyım.’ diyebilirdim. Aklımda söylemek istediğim merakla bekleyen sorularım olmasına rağmen basit iki kelimenin, içimdeki merak duygusunun serzenişini hissettirmişti. ‘Tanıştığımızıza memnun oldum,’ sözlerini işitmiş ve merdivene doğru yürüyen adama dönüp ‘Yerleşince beklerim’ diyebilirdim. Profesör beni duymamış olmalıydı ki sözlerimin ardından bana eşlik eden tek ses tok bir kapı sesiydi. Okul açılmış yaşamım rayına oturmuş ve ilçeye alışmaya başlamıştım. Bir gün ansızın çalan kapıya, elimdeki kitabımla yönelmiştim. Karşımda profesör elindeki tabağı bana uzatarak geç kaldığı ev ziyaretini gerçekleştirmeye geldiğini söylemişti. Bu zamana kadar beklediğim, düşündüğüm ve zihnimi kurcalayan sorulara cevap bulmanın tam vaktiydi. İçeriye davet ettiğim profesör evimin ilk misafiri olduğu gibi son zamanlarda merak ettiğim nadir kişilerdendi. İçeriye iki çay ve getirilen ikram tabağını getirmiştim. Tanışma hal hatır muhabbetinden sonra misafirimeneden burada olduğunu bu küçük kasabanın ne gibi değerlerinin onu bağladığını sordum. Profesör hafif bir gülümsemeye sanki bu soruyu beklercesine konuşmaya başlamıştı. “ Bizans ve Osmanlı’nın gözünden Payas’ı gördüğüm için buradayım aslında. Yol beni buraya sürükledi de diyebiliriz. Araştırmacı kimliğin bir iz sürmesi gerekir; bu yüzden tarihe tanıklık etmiş bu toprağı bu suyu tanıtmak adına buradayım.” Dedi. Profesörün sözleri bir şeyler aradığını ve burada bulduğunu dile getiriyordu. “Neydi bu gizemli tarihi iz?” diye misafirime sormuştum. “Sokullu Mehmet Paşa Külliyesine gittiğimizde Sarı Selim Camisinin önünde asırlık bir zeytin

ağacı selamlar bizi. Zeytin nedir bilir misiniz? Kutsal kitaplarda zeytin ağacı bolluğun, bereketin, sağlığın, gururun, aklın, arınmanın, bilgeliğin temsilcisidir. Hangi bilge, külliyeinin içerisinde ilmin öğretildiği mekânın tam önüne bu değerli ağacı dikmiştir? İşte ben o ağacı bu mekana kutsallığı aşılamanın gözünden buraya bakmanın izini sürüyorum.” Sözlerine hız kesmeden devam etmek istediği gözlerinden okunuyordu. “Yavuz Sultan Selim’in Mısır seferiyle Payas’a hakim olduğunu biliyoruz. Burası vergi ve tımar için değil kutsallığın yolunda yer aldığı için önemliydi. Sadece islam dininin kutsallığı da değil. Kudüs’ün tüm semavi dinler için önemini Haçlılar içinde bu yolların önemini bilmek gerekir. Bu yüzden ki Payas, Yavuz Sultan Selim öncesinde haçlıların seferlerinin de bir uğrak noktasıydı. Bu topraklardan kutsallık ilmek ilmek akmışken burada bir şeyler bırakmamış olmaları imkansız diye düşünüyorum. Arayışım bu yolculuğun nedeni. Benim için İskenderun neyse Payas o dur. Herkes için bu yönde bir fikir oluşturmak amaçlı izlerin peşindeyim.” Profesörün son sözlerindeki iddialı cümle beni etkilemişti. İlim adamlarının buraya değer verdiğini bu değeri bir Osmanlı nahifliğiyle zeytin ağacıyla göstermeleri bizim göremediğimiz nahiflikleri olabileceğini düşündürüyor profesöre diye aklımdan geçirdim. Profesör sözlerine devam ediyor fakat yüzündeki heyecan konuştuğunda sönüyor gibi gözüküyordu. “Payas elde ettiği değeri bulmaya bugün bile erişemiyor. Bilgeliğin merkezi olmasına ramak kalan bu topraklar az tanınan bir akdeniz kasabası olmaktan öteye gidemiyor.” profesör üzgün ses tonuyla bitirmişti sözlerini. Bu iddialı sözlere nasıl cevap vereceğimi bilemiyor soru sormak dışında yapacağım bir şey

yokmuşçasına soruyordum. “Peki bu değeri nasıl bir gizemle görünür kılabiliriz?” Bu sözlerim profesörün merakının ortakçısı olmuşum gibi bir heyecan yaratmış olmalı ki gözleri parlayarak neler yapabileceğimizi anlatmaya koyulmuştu. O anlatıyor ben dinliyordum. Cümleler arasında bir yerde Cin Kulesi geçmişti. Sözlerine ara vermesini beklemeyen bir tavırla hızla sormuştum, “Cin kulesi sizde neler uyandırıyor oranın gizemi nedir?” söze nereden başlayacağını düşünür edayla “Haçlıların gözetlemek için kullandığı noktalardan biri Cin kule. Payas’ın gözetlenecek korunacak kadar önemli topraklar olduğunu asırlar öncesinden belli ediyor olduğunu söylemiyorum bile.” Diyerek sözlerini noktıyor havasındayken tekrar konuşmaya başlamıştı.

“Cin kulenin önemi bulunduğu kaleden ayrı sayılamaz. Kalenin 1919 öncesi ağır suçlardan hapsedilenlerin bulunduğu hatta ünlü şair Namık Kemal’in Kıbrıs sürgününe giderken bir süre burada kaldığı tarihi kayıtlarda geçiyor. Acaba kaldığı hücrede hangi eserlerini yazdı? Bunlar büyük gizemler taşıyor mu? Şair gördüğünü, yaşadığını ona hissettirileni kaleme almaz mı? O şiirler Payas hakkında da sanatçı gözüyle bir bakış sunmaz mı?” profesörün sözleri düşündürücü bir o kadar da merak ettiriciydi. Namık Kemal’in şiirlerinden, Cin Kulesinden, Zeytin Ağacı’nı eken bilgeden bahsedişinden anlaşılıyordu ki Payas’ı çözmek istemesi aslında gizemli yolculuğunu bariz şekilde ifade ediyordu. Sözleri düşündürücülüğünü sürdürürken misafirime karşılıklı bakışıyor ve ben konuşulanlar hakkında düşünüyordum. Aklıma zeytin ağacının serinliğini hissettiren bir söz geldi. Rollo May, Kendini Arayan İnsan kitabında ‘Zira gerçeği aramak daima nefret edecek bir şeyle karşılaşmayı göze almak demektir.’ Diyor. Profesör aradığı gerçekliğin nefretini bulursa neler hissederdi? Düşünceleri, aradığı gizemi onu terk edip gider miydi? Profesör yorulmuş gibi gözüküyordu. Onu yoranın bildikleri bilmedikleri değil bu kadar yol almasına rağmen hala elinden bir şey gelmiyor oluşu gibi durduğunu düşündüm. Bakışmaların uzun uzadıya devam etmesinden rahatsızlık duymuş olacak ki profesör sessizliği delen sözleriyle bir avrupalı edasında hızla yerinden kalkmıştı. Tanışmanın verdiği huzuru kapıya kadar dile getirerek misafirimi uğurlamıştım. Kapıdan tekrar koltuğuma dönerken bir insanın bilme isteğinin peşinden koşmasının erdemini sadece o kişiye ait olmadığını, onu bu gizeme sürükleyen mekanların erdemini değerini

sorguluyordum. Profesör bu tarihi ilçede kendini bulmuş ve bu kadar göz önündeyken hala nasıl görülmediğini ıırıyor gibi gelmişti. Varlığının tanınmaz olmasını söyleyemezdik ama az tanınmayı ancak burasıyla bağdaştırabilirdi. Payas'ın geçmişten günümüze gelen değeri profesörün yaşamının ilk yıllarında hissettiği bilme isteğiyle aynı orantıda olduğu aşıkardı. Profesör Payas'ın tanınma türküsünü kendi yaşam türküsüyle tütsülemişcesine yaşamına bir çakmak çakıyor ve tükenmekle son bulan kaderini çığlık dumanlarıyla bir fark yaratmaya çabalıyordu.

Rumuz gülce

PAYASLI TÜRKMENLER

Dede! Dede! Hahh buradasın Dede, nasılsın dede? Biz geldik, annemle babam da geldiler. Sevinmedin mi geldiğimize? Neden konuşmuyorsun dede?

Biraz rahatsızım çocuklar, oturun şöyle. Hoş geldiniz. Sevinmez olur muyum? Hoş geldiniz, safa getirdiniz.

Neyin var dede? Keşke dedeler hiç hastalanmasa. Üzülüyorum ben sen hastalanınca.

Üzülme güzel çocuğum. Önemli bir şey değil. Bostanda yordum kendimi yine, onun yorgunluğu çökmüş olmalı.

Geçmiş olsun dedeciğim. O zaman sen dinlen, hikâyeyi sonra anlatırsın belki bana. Torunumu görünce tüm yorgunluğum geçti ya zaten. Nerede kalmıştık hatırlıyor musun? Yaşasın! Üzüm topluyordunuz dede. İncir de toplayacaktınız daha. Sonra kötü adamlar geldi. Evet, doğru ama biz onlara kötü adamlar demiyoruz. Düşman diyoruz. Düşman askerleri.

Ne istiyorlar dede? Üzüm mü?

Hayır evladım, üzüm istemiyorlar. Gel seninle biraz dışarı bağlara çıkalım. Temiz hava iyigelecektir.

Şu dağları görüyor musun,
güzelim dağları? Evet dede,
görüyorum.

İşte o dağları istiyorlar. Şu uzanan masmavi denizi
görüyor musun? Evet dede, görüyorum. Onu da mı
istiyorlar?

İstiyorlar, her şeyi, her yeri istiyorlar. Dağları, bağları, denizleri,
ovaları, şu yerdeki küçücüktaşları bile istiyorlar.

Neden istiyorlar ki? O zaman biz nereden üzüm yiyeceğiz? Başka
deniz de yok ki girelim. Birlikte yaşasak olmuyor mu dede?

Olmaz evladım. Düşmanla birlikte yaşanmaz. Onlar birlik, beraberlik,
barış istemiyorlar. Onlar toprak istiyorlar, güç istiyorlar, para istiyorlar.
Sonra ne oldu dede?

Biz üzüm toplarken geldiler. Tam da üzüm mevsimiydi. Çok güzel
üzümler yetişmişti. Toplayıp kamyonu yerleştirecektik sonra da doğru
hale gidecekti. Ama toplayamadık. Çünkü düşman gelmişti artık.
Aldılar hepimizi topladılar bağların tam ortasına. Elllerinde koca koca
tüfekler karşımızda duruyorlardı. Döktüler tüm üzümleri. Hepsini
döktüler yerlere sonra ezmeye başladılar. Unutur muyum o günü?
Payas'a o gün güneş geç doğdu sanırsın. Ağustos'un son günleriydi.
Sıcak mı sıcaktı güneş. Tuttular o güneşin altında bizi saatlerce.
Keyifleri için tuttular bizi. Onların bazıları üzüm yedi, bazıları
gölgeliklerde uyudu.

Sonra ne oldu dede?

Ondan sonra akşama doğru biri geldi bütün askerleri aldı gitti. Biz de oturduk telef olan üzümlerimize bakakaldık. Ertesi gün kimse çıkmadı üzüme tabii. Çünkü biliyoruz ki yine aynışeyler olacaktı. Biz evlerimizde kaldık, üzümlerimizde dalda kaldı. Eğleniyorlardı bizimle bunlar. Toprağımız, vatanımız ellerinde, yerleşmişler iyice. Arada çıkıp böyle vakit geçsin diye Türk halkıyla eğleniyorlar.

Dede polis abilere söylemediniz mi? Söyleseydiniz size ve üzümlere zarar verdiklerini.

Ahh evladım ahh söyleyemiyorduk kimselere. İmkân yoktu.

Kaymakama gitti birkaç kişi o zamanlar. Aralarında Mehmet deden de vardı. Sen bilmezsin onu. Sen doğmadan yedi yıl önce Hakk'ın rahmetine kavuşmuştu. İlk ondan çıktı zaten kaymakama gitme fikri. Çıkmışlar kaymakama kadar. Bu Fransız askeri bunu, bunu, bunu, yapıyor diyeceklerdi. Diyemediler. Neden biliyor musun? Çünkü kaymakam bile onlardan birisiydi. Ne istediklerini sormadan def etti onları kapısından. Kendi devlet dairemizden kovulduk. Buna kim dayanır ki? Kimse dayanamaz. O günden sonra uzunca bir zaman kimse göremedi Mehmet dedeni. Aradık onu Payas boyunca bulamadık. Sordurttuk tüm Hatay'a yine bulamadık. Aldı canını o düşman dedik.

Nereye gitmiş dede?

O zamanlar köyden delikanlılar yavaş yavaş kaybolmaya başlamışlardı. Başlarda bir, ikikayboluyorlardı. Sonra beş, on kaybolmaya başladılar. Sandık ki Fransız askeri genç oğlanlarımızı gizli gizli öldürüyor. İsyân

etmesinler diye. Sonra gerçek ortaya ıktı. Mehmet lmemiş. Dağlara ıkmış. Tek başına. Sonradan ğrendik ki gücüne gitmiş yaşadıkları. İsyen etti onlara.

Düşmanın hükmüne uymam demiş. Zamanla ete kurmaya karar vermiş. O kaybolan oğlanlar da hep o çeteye katılmışlar.

Dede ete kurmak kötü bir Şey değil mi?

Değil evladım, bazen değil. lken için, vatanın, namusun, gururu için çete kurmak kötü bir Şey değil. Benim abim bir kahramandı.

Kahraman bir asker gibi mi dede?

Evet, kahraman bir asker gibiydi. Bizim köyden, civar köylerden, tüm Payas'tan on beşinden kırk belki de ellisine kadar birçok erkek katıldı çetesine. Amanoslar'da bir mağarada düzen kurmuşlar. Hiçbir eksikleri gedikleri yoktu. Köylüler yemeklerinin yarısını, yatak, yorganlarının yarısını dağlara taşıdı. Bugün biri koyun mu kesti biliriz ki o koyunun yarısı o dağa gidiyor. Anlayacağın mağaralarda kalıyorlardı ama ata açıkta değillerdi. Köylü kendi yiyemediği yemeği, ağabeyimle adamlarına yediriyordu. Kadınlarımız gönderirlerdi çocuklarını dağlara ağabeylerinin giyimlerini getirtirlerdi. Dere boyunda yıkayıp kurutuo geri gönderirlerdi. Dağlarda, mağaralarda yaşarlardı ama karınları hep tok, üstleri başları hep temizdi. Yani anlayacağın torunum dağdaki de kahramandı, köydeki de.

Köylüler neden yemek yemiyorlardı ki dede?

Yiyorlardı evladım, yemez olurlar mı ama en güzel yemeklerini

dağa gönderiyorlardı.Sen de gittin mi dağa dede?

Ben gitmedim. Çok istedim ama ağabeyim izin vermedi. Her evde mutlaka bir erkek kalmalı dedi. Haa o evde yalnızca bir erkek mi var o zaman evin o erkeği dağa çıkamazdı. Çünkü evdeki kadınların, çocukların, hayvanların, başında mutlaka bir erkek olmalıydı. Bizim evde de erkek olarak benle ağabeyim vardık sadece. Bu yüzden benim de çıkmama izin vermedi. Ağladım çok tabii ama anam vardı o zaman ağabeyimin hanımını vardı yeğenlerim vardı. Birimizin onlarla kalması lazımdı. O zaman on yedi yaşında ya vardım ya yoktum. Ben evin tek erkeği olarak anamı, yengemi, çocukları evi korudum.

Peki Mehmet dedeyle askerleri ne yaptı dağda dede?

Kısa bir sürede güçlendiler. Paraları oldu. Yeri geldi Fransız askerlerini soydular, toplarını, tüfeklerini, kılıçlarını, bombalarını, giyimlerini, ellerinde işe yarayacak ne varsa aldılar. Köylüler de çalıştıkça para vermeye başladılar onlara. Böylece güçlendiler. Öncesinde dağlarda gizli gizli gezerlerdi. Sonrasında köylere indiler. Düşman askerine gözdağı vermeye başladılar. Düşman ürkmedi değil haa. Netice de bizim oğlanlar ölümü bile göze alıp dağa çıkmışlar, sonrasında düşmana rağmen köylere inmişler. Fransız askeriye öylece duruyor Payas'ımızda.

Hiç kavga etmediler mi dede?

Etmediler ama o eşiğe kadar geldiler. Bizim Fındık

Yaylasını bilir misin? Evet dede, biliyorum.

Hah işte orayı mesken edindi bir grup düşman askeri. Mehmet ağabeyimle adamları durur mu? Geçtiler karşılarına, kurdular birkaç çadır. Kimse kimseye ilişmedi. Birkaç gün böylece geçip gitmiş. Ama bu düşman askerleri bir terslik fark etmişler. Arkadaşlarından birkaçı eksikti. Uzunca bir süredir de gören yoktu. O zaman düşman askerinde bir hareketlenme olmuş. Meğerse ağabeyim ve arkadaşları bu askerleri, yalnız başlarına kuytulara bulunca üstlerindeki giyimlerle birlikte canlarını da alıp vadiye atıyorlarmış. Arkadaşlarını aramaya çıkan düşman askerleri vadide birkaç ceset bulunca meseleyi anlamışlar.

Askerler durumu komutanlarına bildirince bir kargaşa oldu aralarında. Belli ki atağa geçeceklerdi.

Kavgaya mı başlayacaklar yani dede?

Evet evladım, kavgaya başlayacaklar diye düşünmüş bizimkiler. Ama düşündükleri gibi olmamış. Düşman tarafın komutanı bir tane askerini ağabeyime elçi olarak göndermiş ve şunları iletmesini istemiş.

Komutanları, bugün öğleden sonra saat 1'de ağabeyimle yüz yüze görüşmek istemiş. Ağabeyim de kabul etmiş.

Ne konuştular dede?

Fransızların komutanı demiş ki: "Küçük Türkmen, sen yürek mi yedin de zayıf, çelimsiz adamlarınla benim boğa gücündeki askerlerimle

savaşacağını sanıyorsun? Sen yiğit misin de askerlerimi tek başlarına bulunca haince arkadan saldırıp canlarını alıyorsun?"

Komutanın bu cümlesinden sonra ağabeyim havaya iki ateş ederek onu susturmuş ve şunları demiş:

"Komutan, komutan! Hele bana yiğitlikten bahseden sen misin? Sen değil misin ki yaşlılarımızın yolunu kesip bastonlarını kırıp, evlerine sürünerek gönderen? Sen değil misinki kadınlarımızın dere boyunda yıkadığı çamaşırlarına mazot döken? Sen değil misin kiekinlerimizi, bağlarımızı, bostanlarımızı, ahırlarımızı, kümeslerimizi yağmalayan? Komutan, komutan! De hele bana. Sen değil misin benim vatanımda gözü olan?"

"Küçük Türkmen, bu topraklar senin olabilirdi ama sen de bilirsin ki kim elde edip elinde tutarsa artık o toprak parçası onundur."

"Komutan, komutan! Sen bu üstüne bastığına toprak der çiğnersin. Ben uğruna canımı verip vatan derim. Bu vatan toprakları bizimdi; ilelebet bizim kalacaktır. Biz bu uğurda genç, yaşlı, çoluk, çocuk, erkek, kadın demeden canımızı verdik ki yine vermeye hazırız. Senin ve bu boğa gücündeki askerlerinin benimle ve bu çelimsiz adamlarımla cenk etmeye yüreği var mı?"

"Küçük Türkmen, benim cenk etmeye yüreğim olmasa senin bu toprağında ne işim var haa?"

"İyi o hâlde komutan. Hazır et kendini de boğa gücündeki askerini de. Akşama cenk vardır. Biz elhamdülillah Müslümanlar boğayı Allah

uğruna kurban ederiz. Senin de bu boğalarını dabu vatan uğruna kurban edeceğiz Allah'ın izniyle.”

“Senin çelimsiz askerinin hazır mıdır ki sormayacak mısın bencil Küçük Türkmen?” Belki onlaristemez bizle karşı karşıya gelmeyi. Onların düşünceleri önemli değil mi?”

Komutanın bu dediğinden sonra ağabeyimin yanında gelen arkadaşları bir anda tüfeklerini hava kaldırıp birkaç el ateş ettiler. Buradan sonra komutan anladı ki bu çelimsiz adamlar kanlarının son damlasına kadar savaşmaya hazırlardı.

“Sorunun cevabını aldın mı Komutan? Sen bana bencil dersin ama de hele senin adamların neden burada olduklarını biliyorlar mı? Burada olmak istiyorlar mı? Ne uğruna buradalar? Parasız burada durup savaşırılar mı?”

“Fransız askeri, ona verilen görevi sorgulamadan yerine getirmekle mükelleftir Küçük Türkmen.”

“Bir amaç uğruna çıkılmayan her davanın sonu hüsrandır Komutan. Bunu aklından çıkarmayasın. Akşamdan sonra yatsı ezanına müteakip havaya bir el ateş ederek cengi başlatacağım. Sen ve askerlerin o zamana kadar hazır olun. Şimdi gidin dinlenin, şafağa kadar çok yorulacaksınız.”

Bu konuşmalardan sonra ayrılmışlar. Fransız komutan diyecek bir şey bulamamış. Almış askerlerini gitmiş kaleye. O zaman da koca Payas Kalesi'ni mesken edinmişlerdi.

Akşam ne oldu dede, savaştlar mı?

Akşam geldi, çattı. Ağabeyimle adamları yatsı namazını kılıp yaylaya doğru yol almışlar. Vardıklarında Fransız askerinin oraya çoktan gelip hazır olduklarını anlamışlar. Çeyrek saatten sonra ağabeyim havaya bir el ateş etmiş. Cengin başlamasını beklemiş. Beklemiş ki karşı taraf başlatsın. Beklemiş, beklemiş... Aradan bir saatten fazla zaman geçmiş. Düşman taraftan çıt yok. Sonra bir bakmışlar ki bir hareketlenme oldu. Geri çekilmeye başladı düşman taraf. Cenk edemediler bizimkilerle. Ağabeyim seslenmiş komutanlarına:

“Nereye gidersin Komutan, cenk etmeyecek misin bizimle?”

“Yanılmışım Koca Türkmen, yanılmışım. Yaşın küçük, askerlerinin de bedeni çelimsiz olabilir ama senin de o çelimsiz askerlerinin de bu dağlardan büyük ve cesur koca yürekleriniz varmış.” diyip gitmişler kaleye.

Ağabeyim canını vermeye hazırdı, arkadaşları da öyle. Ama cenk olmadı diye de sevindi. Bu toprakları korumak gerek bu yüzden daha fazla şehit vermek istemiyorlardı.

Sonra o düşmanlar ne yaptı dede?

Bir şey yapmadılar evladım. Durdular öylece kalelerinde. Ağabeyimle çetesinin onları bu topraklardan def etmeye güçleri yetmezdi ama insanımıza, hayvanımıza, malımıza zarar vermelerine engel oldular. O akşamdan sonra hiçbir Fransız askeri yaklaşmadı civar köylere. Ağabeyimle çetesi de Fındık Yaylasına yerleştiler.

O askerle hep kalede mi kaldılar dede?

Yok evladım, kalmadılar. Çok durmadılar. Daha sonra Koca Mustafa Kemal Paşa ile askerleritüm yurttan düşmanları kovdular. Sonra Mustafa Kemal Paşa Hakk'ın rahmetine kavuştu ama bizi de geride bırakmadı. Talimat verdi. Vermeyin Hatay'ı düşmana dedi. Ne yapıp ne ettiler bizi de vatana kattılar çok şükür ki. Rabbim bir daha o günleri yaşatmasın inşallah.

Amin dedeciğim. Ben de kahraman olmak istiyorum dede. Nasıl olabilirim? Ben daha çok küçüğüm ki.

Olabilirsin evladım istersen. Vatanına, milletine, ailene, öğretmenine, arkadaşlarına bu vatanın her bir bireyine sadık ve saygılı kalarak kahraman olursun. Evde anne ve babana yardımcı olarak, suyu, elektriği, yemeği, okul araç ve gereçlerini israf etmeyerek kahraman olabilirsin. Okulda öğretmenin sözünü dinleyerek, derslerini takip ederek, ödevlerini yaparak, arkadaşlarına örnek olarak kahraman olursun. Büyüdüğünde ve meslek sahibi olduğunda bu mesleği hakkıyla yerine getirerek, vatana ve millete faydalı bir birey olarak da kahraman olursun evladım. Kahramanlık cephedeki askerler kadar okulda bilinci bireyler yetiştirerek onlara kılavuzluk yapan öğretmen de kahraman, hastanede insanları sağlığına kavuşturmak için gece gündüz çalışan doktor da kahraman, sanayideki işini layığıyla yapan usta de tarlada çalışan çiftçi de kahraman. Unutma evladım, bu vatan uğruna çalışan, didinen işi ne olursa olsun hakkıyla çalmadan, çırpmadan yapan her birey bir kahramandır.

Unutmam dedeciğim. Ben de büyüyünce ğretmen olup, vatana hayırlı öğrenciler yetiştireceğim. Ama ondan önce hayırlı bir ğrenci olarak ben de bir kahraman olacağım.

Aferin torunuma.

RUMUZ: TUNCA

PAYAS DAMADI

Payas'ta güzel bir bahar sabahı daha oluyordu, tan atalı, horozlar öteli çok olmuştu. Demet babasının odasının kapısını açtı, onu derin uykuda bulunca asık yüzünde bir gülümseme belirdi. Sevecen biçimde yaşlı adamın üstünü örttü..

Kendi yatak odasına döndü, sevgili kocası, sevgilisi de derin bir uykundaydı .. Ama buna gülemedi.. Kocası akşamdan kalma idi, nasıl uyanacaktı ki ?? Suratı asıldı .. Dün gecedен bu yana yüzü tiyatro oyuncusu gibi biçimden biçime giriyordu, ya eşiyile sevgili oldukları günleri ve bir yıllık mutlu evlilik günlerini anımsayıp gülüyor, ya da süregelen ama dün gece sarsılan mutlu evliliğini düşünüp kızıyor, öfkeleniyordu. Gece yarısı dayanamayıp doyasıya ağlamıştı ..

Gerçekte ortada büyük bir olay yoktu, Temel ondan habersiz İskenderun'a inmiş ve gece çok geç saatlere dek dönmemişti. Eşi Temel arada tarla için ilaç ve tohum almaya İskenderun'a gider, kimi zaman habersiz gitmiş de olabilirdi. Dün gece normal olmayan ise dönmekte çok geç kalması ve yanında onu gece yaşantısına sokabilecek birinin olması idi. İçki de içmişti !! Bu şimdiye dek hiç yapmadığı bir şeydi !! Onu baştan çıkararak da kendi babasının baş edemeyip, doğru yola sokması için Temel'e gönderdiği amca oğlu Burhan olmalıydı ..

Demet yine de onlara bir şans daha verme düşüncesinde idi, yaklaşan evlilik yıldönümünün havası bozulmamalı idi. Sonuçta birbirlerini severek evlenmişlerdi, birbirlerini seviyorlardı .. Annesi küçük yaşta ölen babasının elinde büyüyen Demet, babasının ev ve tarladaki işlerine yardım etmesi ve özellikle babasının özürlü duruma gelmesi sonrası hep erkeklerin yoğun olduğu ortamlarda ve erkek gibi büyümüşü .. Erkek

davranış ve güdülerini iyi biliyor, bu nedenle kocasının ona bağlılığını iyi anlıyordu .. Bu düşünce onu gülümsetti !!

Gidip fırından taze ekmek alacaktı. Düunki kaçaklarla güzel bir kahvaltı yapıp, birlikte güzel bir gün yaşayacak, barışacaktı ! O karşılaşma olmasaydı ! Çevrede en dedikoducu bilinen komşu Aysu Teyze onu görür görmez öyle hızla sokuldu ki altında bir şeyler olmaması olanaksızdı ..

Ayşe teyze gözlerini iki yanda gezdirip, içindekini hızla döktü ona !!

-Bak kızım seni severim, kocanı öyle niye başıboş bırakıyorsun !! Genç adam bu, dün gece İskenderun'da yanında bir gençle pavyona girerken görmüşler !! Aman diyorum !!

Demek öyle !! Daha dün iki, bugün üç gün , Temel amca oğluyla soluğu pavyonda almıştı .. Temel kalkınca ona bir şey söylemedi, ona nasıl söyleyeceğini düşünüyordu .. Demet ona yalnız babasıyla konuşmasını aktardı.. Konuşması sertti ..

2

-Temel, Burhan'ı daha üçüncü gün neden İskenderun'a götürdün, hem pavyonların açılış zamanı orda gezdiriyorsun ? Genç çocuk kötü alışkanlıklar edinecek, unutma babası onu yola getiresin diye sana göndermiş ?? Babam benim düşünceme katılmadı, ama seninle konuşacaktır !!

Temel ona biraz daha yaklaştı, iyice sokulup onu kızdırmak da istemiyordu .. Demet çok kızgın ve sinirli idi, elini tutmayı denemeye

bile cesaret edemedi. O sırada Temel yalnızca gergin ortamı yumuşatmayı düşünüyordu..

-Demet, hani seninle ne konuşmuştuk ? Her şeyi önce kendi aramızda konuşup, tartışıp, bir sonuca varmayacak mıydık ? Gülüm benim, neden babanla konuşup beni karalıyorsun ??

Demet ona hiç böyle hırçın olmamıştı, nerdeyse bir yabancı gibi davranıyordu..

-Sen amca oğlunu çağırırken bana sordun mu ?? Benim düşüncelerime hiç değer verdin mi veya yer verdin mi ?? Ha babama söylesem ne olacak ki ? O da erkek değil mi, senden yana çıktı.. O ne yaptığını bilir dedi, kestirip attı .. Erkek çocuğu yok ya, seni oğlu yerine koyuyor !!

Temel tartışmadan kolay sıyrılamayacağını anlıyordu, yine de eşini yumuşatmayı denedi .. . -Baban bana güvenir ! Eşim olarak sen de güvenmelisin, sana hiç yanlış yapmadım!

Demet'in babası Oğuz Ağa bu genç jandarmanın kızına yardımcı olmasını şans saymıştı. Temel'in tarlaya geldiği günler kendisi, ya da Gülsün Demet'in yanında olmuş, kısa süre sonra ona güveni eksiksiz duruma gelmiş, Temel Demet'e söz yüzüğü takınca Temel üstündeki kontrolü kaldırmıştı .. Demet ve babası ona karşı açık yüreklilikle kucak açarlarken, Temel son günlerde neden güvenlerini sarsıyordu ? Gece gec saatlere dek amca oğlunu İskenderun'da gezdirmenin ne denli sorumsuzluk olduğunu şimdi anlıyordu !! Karadeniz'deki köyünden amca oğlunu çağırırken, önceden eşi ve kaynatasına bilgi vermemesi, izin istememesi de yanlıştı.. Kaynatası ile yaşadıkları ev küçüktü, konuk ağırlamaya uygun değildi. Demet amca oğluna yer açmakta çok

zorlanmıştı.. Üstüne gece yarısına dek İskenderun gezisi bardağı taşıracaktı !!

-Evet sormadım, benimle kan bağı olan bir yakınımın konuk gelmesinin ve onunla tanışmanın seni mutlu edeceğine inanıyordum.. Seninle sevgili olduk, sonra evlendik ve yaklaşık 2 yıldır da birlikteyiz, ama benim soyumdan bir tek babamla tanıştın, o da seni istemeye gelince ..

3

Onunla bile doğru dürüst konuşmadın, bahçede ve tarlada işleri yoluna koymadan bir yere gidemiyoruz ki, seni köyüme götüreyim.. İstedim ki benim kanımdan, köyümden birini daha tanıyasın !! Hem de amca oğlumun gelişini sürprize dönüştürmek istemiştim, onun için söylemedim, amacım izinsiz konuk getirip, zorlama yapmak değildi !!

Demet kızgın bakışlarını ona çevirip, gözlerine dikmişti. Öyle hızla kalkıp, yürüdü ki birden kapı önüne gelmişti ve çıkarken konuştu ..

-Ha sürpriz yapmak için demek ki ? Düşün bakalım, başka ne sürprizler tasarladın benim için ? Başka ne sürprizler var kafanda ?? Sürprizlerden biri de amca oğlunun gece yaşantısında pek hızlı olması mı ? Sürpriz olsun diye mi daha üçüncü gün kalkıp İskenderun barlarına gittiniz ?

-Nasıl böyle dersin Demet, seni dolduruşa mı getiriyorlar ? Bakma öyle ileri geri konuşanlara, hir gittik, dolaştık ve geldik. Belki gazinoların önlerinde durduk, dolaştık, ama içeri girmedik ! En azından ben içeri adım atmadım, kime sorarsan sor !! Eğer bana inanmıyorsan yani ??

-O zaman ne demeye iki gün bekleyemedin, amca oğlun dinlensin ??

Demet birden yerinden kalktı, öyle boş bir durumda yakalamış, öyle hızlı yürümüştü ki, ona kapıyı açarken yetişebildi .. Ona sarılmak, kolunu tutmak ve yumuşatmak istedi, ama Demet onu itip, kendine yaklaştırmadı !!

Temel düşündü, eşinin bu sert tepkisinin nedenini anlayamıyordu ! Ona ne demiş olabilirlerdi, hemen öğrenmeliydi .. Ama Demet'i durdurmak için kolunu uzatırken amca oğlu geldi ..

-Günaydın yenge ! Buranın havası bana pek iyi geldi, deliksiz uyudum !! Payas bana yarayacak anlaşılın !! Ama biraz başım ağrıyor !!

Temel alaylı bir sesle atıldı ..

-Dün gecedен sonra normaldir, bu da az sana ya !!

Burhan yengesi görmeden, parmaklarını dudaklarına götürüp Temel'den susmasını istedi. Demet Burhan'ın sus demek istediğini anladı, ama bozuntuya vermedi. Bu anlamsız, belirsiz konuşmaların ardından ne çıkacaktı bakalım ?? Kulak kesildi ..

4

Burhan alaylı biçimde Temel'e gönderme yaptı ..

-Amca oğlu sen burdaki hızlı gece yaşantısından söz etmemiştin !

Bilsem daha önce gelirdim, İskenderun gecelerinin böyle canlı, renkli olduğunu ne bileyim ? Öyle değil mi yenge ??

Demet kızgın olduğunu belli etmemeye çalışarak, ama anlamlı biçimde Temel'e sert baktı.

-Temel duyuyor musun ? Amca oğlun yol yorgunu, o yorgunluk üstüne onu bir de İskenderun'a götürdün !! Anlamadım ki Burhan ne demek istedi, ne yaptınız bana bir şey anlatmadınız ki !! Bana anlatmazsanız, nerden bileyim ?? Hadi bahçeye geçin de kahvaltınızı yapın, sonra bunları size sormam sanmayın !!.

Temel amca oğlunu bahçeye yönlendirdi ..

-Burhan, sen git masaya otur.. Ben de geliyorum !!

Amca oğlu bahçeye çıkarken, Temel eşini kolundan tuttu ..

-Demet, dur biraz konuşalım. Senin bir şeye canın sıkkın, bana neden böyle kızgınsın ?? Dün akşam İskenderun'a indik diye mi ? Burhan çevreyi çabuk tanısn, daha kolay alışsn istedim, hem de ona bizim mobilyaları gösterdim !! Kötü mü oldu ??

-Ne demeye dün hemen üçüncü günden İskenderun'a götürdün, ne işiniz vardı ?? Mobilyaların ödemesini yaptın mı, bugün mobilyalar geliyor mu ? Burhan az önce neden susturdu seni ??

Temel başını eğdi, hemen bu sorunun gelmesini beklemiyordu .. Temel su içiyor gibi yaptı, zaman kazanmaya çalışıyordu. Demet, Temel ile sevgili olduklarında, Temel'in bir gün ona Payaslı varlıklı bir çiftçinin evinde gördüklerini nasıl anlattığını anımsadı. Temel bire bir şunları söylemişti..

"Adam beni kahve içmeye çağırdı, daha içeri adım atar atmaz şaşkınlık içinde kaldım !! Giriş holü boştu, bir dolap, ayakkabılık veya paspas bile yoktu.. Salon da bir sedir ve bir kilim dışında bomboştu, tavanda bir avize yerde bir halı bile yoktu.. Kahve içtikten sonra evden çıkarken göz

ucuyla bir odanın açık kapısından içeri bakmıştı.. Odada bir karyola dışında hiç bir nobilya yoktu..

5

Temel oradan çıkışta çiftçiye bir şey dememiş, bunları kahvede yaşlı bir adama anlatmıştı. Yaşlı adam ona yörede bir çok çiftçinin gelirlerinin yüksek olduğunu, ama kazandıkları paraları hemen gece gazinolarda, kumarhanelerde yiyip, bitirdiklerini, bir yararını görmediklerini anlatmıştı..

Temel böyle bir çok çiftçinin evlerine mobilya almadıkları gibi, üstlerine düzgün giysiler de almadıklarını, har vurup, harman savurmaktan üstlerine giyecek alacak paraları bile kalmadığını anlatırdı.. Peki ne olmuştu da, Temel'deki o çalışkanlık ve sorumluluk bilinci gitmiş, yerine pavyonculara özenen biri gibi davranan bir kişi gelmişti ? Bir amca oğlu muydu eşinde değişiklik yapan, yoksa eşi mi değişmek için Burhan'ı beklemiş veya onu çağırmıştı ?? Veya gerçek karadenizli düne gelinceye dek tanıdığı Temel gibi mi, yoksa kumar ve gece yaşantısı arayan Burhan gibi mi biriydi ??

Temel Demet'e bir yanıt vermeden önce Burhan bahçeye çıkan kapıdan başını içeri uzatıp seslendi.

-Temel biraz biber toplayalım mı ?

Temel Demet'e döndü..

-Anlatırım sana birazdan. Mobilya için ödeme yapamadım, neden mi az bekle.. Önce Burhan'a bir bakayım !!

Demet daha kızgın ve düşünceli mutfağa girdi, bu arada kaldığı yerden düşünmeyi de sürdürüyordu .. Evleneli bir kaç gün sonra bir yıl olacaktı, Temel onu hiç üzmemiş, hep yardımcı olmuştu .. Temel'le sevgili olduklarında güvenilir bir yardımcı kazanmıştı.. Temel tüm çarşı izinlerini onun yanında tarlada çalışarak geçirirdi .. Bunu anımsayınca yüzünde derin bir gülümseme oluştu..

Sevdiği adam her konuda onun yanında olmuş, onu hiç düş kırıklığına uğratmamıştı .. Temel yakışıklı bir gençti, onu gören kızlar etkilenirler, gözüne girmeye çabalarlar, o hiç biriyle ilgilenmezdi. Temel'in ona açılması ve sevgili olmaları bir kızın ona askıntı olması sonrasına rastlıyordu. Tanışmalarından bir ay sonra çocukluk arkadaşı Gülsün, bir gün önce komşu kızı Ayça'nın, Temel'i kahve içmeye eve çağırdığını, evde de başka kimse olmadığını söylemişti..

6

Temel hiç düşünmeden işim var deyip, yoluna gitmişti ..

Demet, o günün akşamı tarlaya gelen Temel'le sulama yaptıktan sonra ona sordu .. -Temel, Ayca hoşuna gidiyor mu ?

Temel ondan başka kızları tanımadığından, sormuştu ,..

-Gülsün'ün komşusu olan kız mı ?

Demet birden duygulanmıştı, kısık sesle yanıtladı.

-Evet !!

Temel çevreye bir göz attı, sonra onu kolundan tarlayı gölgeleyen bir okaliptus ağacı altına oturttu. Sonra gözleri Demet'in gözlerinde yanıtladı..

-Benim için artık bir sen varsın, başka kızlar yok !! Anladın sanıyordum, seni seviyorum !!

Demet birden çok duygulandı, gözleri parladı..

-Ben de seni seviyorum ..

Temel onu kucaklamıştı ..

-Bundan sonra benim en önemli işim sen, baban, evin ve tarlaların .. Bir de traktör aldık mı.o zaman bu yörenin en varlıklı çiftçisi olursun. Traktör de senin olacak !!

Demet o zaman heyecanlanmış, Temel'in elini sıkmıştı ..

-Gerçekten mi Temel, çocukluktan beri en büyük isteğim buydu ..Çok istiyorum !!

-Oldu bil, askerlik görevim bitince Payas'ta kalacağım, hemen evleniriz .. Artık sözlü sayılırız (Temel elini üst cebine attı) sözlü olduğunu herkes bilsin, bu gümüş yüzük sana layık değil, ama şimdilik böyle olsun !!

7

Eğer ondaki değişimin sorumlusu Burhan ise, ne yapıda biri olduğunu bile bile onu neden çağırmıştı ? Evet çaydanlık elde bahçede masa başında gülüp, konuşan kardeş çocuklarına baktı. Burhan amca oğlu Temel'e döndü, bir yandan gülüyordu ..

-Dur bakalım orda bitmedi, ilerki maçlara bakacağız !! Daha bu ilk !!

Bunlar ne üstü kapalı konuşmalardı, bu neşe nereden geliyordu ?? Ona hiç sorup, duyurmadan, bildirmeden, amca oğlu ile, o daha gelir gelmez

soluğu İskenderun'da almışlardı .. Bunlar nasıl davranışlardı, eşi ve kuzeni bu bölgenin erkeklerini bile geride bırakmışlardı ..

Öfkesinin gidermek için mutfakta oyalandı,80 sinirlerini bastırmak için derin soluk alıp, verdi..

Bir çok Payaslı çiftçinin buğday hasatı paralarını gidip İskenderun'da, fasulye hasatı paralarını İstanbul'da kadınlarla barlarda harcadıkları anlatılırdı, üçüncü ürün kaldıranlar da paraları yine ya barlara veya kumara yatırdılar derlerdi .. Yoksa bunlar da ??

İlk tanıştıkları günlerde Temel ona "Payas'ın verimli tarlalarına imreniyorum, Payas'ta yoksul çiftçi olmaması gerekir" demişti..

Temel'in doğduğu karadeniz kıyıları dar, kıyıların arkaları da dağlar ve ormanlarla çevrili, toprak azdı.. Güneş daha çok bulutların arkasında kalıyor, daha az görünüyordu. Oralarda yılda bir ürün alınabiliyor, o ürünler de türlerine göre çok para etmiyordu. Pamuk, yer fıstığı gibi fiyatı yüksek ürünler yetişmiyordu. Payaslı erkekler böyle hovarda olmasalar yılda üç ürün veren bu topraklarda insanlar çok varlıklı olabilirler diyordu ..

Demet kahvaltı hazırlarken, dalgınlıkla iki kaseye birden reçel doldurduğunu anlayıp, birini buzdolabına kaldırdı, toparlandı.

Temel ne çabuk değişmişti ! Evlenmeden önce Payaslı erkekler için savurgan diyen eşi ilk ürününün karşılığını gece kulübünde harcamış olabilir miydi ? Oysa Temel'i gördüğü ilk günden onu sorumluluk bilinci yüksek bir genç olarak tanımıştı.

Demet bir gün Gülsün'le tarlada çapa yaparken bir koyun sürüsü tarlaya yaklaşmış, ikisi tarlaya girmekte olan koyunları geri çevirmeye

çalışırken, jiple ordan geçen Temel, jipi üstlerine sürüp sürüyü blmş, ndeki koyunları geri çevirip, koyunları yolun karşısına çekmeyi başarmıştı.

8

Temel koyunları tarladan çıkarmakla kalmayıp, tarla çevresindeki çiti kalın dallarla pekiştirip, sağlamlaştırmış, güçlendirmişti. Temel'in büyük yardımı, Demet'in ona güven ve sevgi duymasını sağlamıştı.. O günden  gün sonra akşam yalnız başına tarladan eve dönmekte iken Temel ile karşılaşmış, Temel jiple yaklaşıp onu evine bırakmak istemiş, yolda içki içenler olduğundan Demet o önerisine evet demiş, böylece tanışmışlardı. O sıralarda Temel jandarma olarak Payas'ta askerliğini yapmakta idi, sonra bir yıl sevgili oldular ve evlendiler ..

İkisi de birbirlerini seviyorlardı. ortak düşleri vardı. Temel'in özellikle erkeğin görev ve sorumlulukları üzerine söylemleri onu çok etkilemişti.. Öyle ki Temel'e babasından çok güvenir olmuştu.

Demet'in babası da Temel'i tanıyınca ona güvenip, sevmisti .. Demet'in babası Temel'in kızıyla görüşmesini onaylamış, askerlik görevinin bitiminde ifti olan, ama toprağı olmayan Temel'e tarla verip, onların evlenmesini sağlamıştı.

Temel Demet'i çok seviyordu, ona iyi bir yaşam sözü vermişti.. Temel onu hiç tarlada alıştırmayacak ve hep yanında olacaktı. O hep sözünde durmuş, ona hep sevgi ve ilgi göstermiş, onu hiç zmemisti.

Temel'in en somut sözü, ona evlenme armağanı olarak gıcır gıcır bir traktör almaktı. Yeni ve kırmızı bir traktör.. Traktörü olmak ve traktörle gezmek Demet'in çocukluktan beri en büyük dş idi !!

Komşuları eşi ve amca oğlunu pavyonların önünde görmüşlerdi !!
İskenderun'un gece yaşamı o bölgede idi, ayrıca kumar oynanan
kahveler de orada yer alıyordu. Amca oğlu Temel'i neden susturmak
isterdi ki ?? Temel'in hiç gece yaşantısı olmamıştı, ne gece kulübü ve ne
de kumarhane ile hiç ilişkisi olmamıştı, buna kesinlikle inancı bütündü ..

Ama amca oğlu onu kandırmış olabilir miydi ? Buna olamaz
diyemiyordu, bir kaç kez onun Temel'e değişik kağıt oyunlarından söz
ettiğini duymuştu.. Çantasından çıkardığı oyun kağıtlarını dizer, onlarla
ev, kule yapıp onlara gösterirdi .. Daha bugün Temel dışarda iken ona
sormuştu..

9

-Yenge ! Bir dilek tut, falına bakayım !

Sonra Demet bir dilek tutmuş, Burhan da ona oyun kağıtlarıyla fal
bakmıştı ..

Temel amca oğlunun geldiği ilk gün Demet'e amca oğlunu amcasının
onu yola getirmesi için Payas'a gönderdiğini söylemişti.. Burhan kumar
bağımlısı idi ve Temel'in değil daha büyük bir yakınının onu yola
gerirmesi gerekiyordu..

Temel buğdayların satışından gelen paraları almış olmalıydı.. Ama
odalarına alacakları mobilyalar konusunda ona hiç bilgi vermiyordu ..
Salonda çocukluk arkadaşı ile bir traktör üstünde çekilmiş resmine baktı
.. Bu resme her baktığında mutlu çocukluk günlerini anımsardı..

Annesinin sağ, babasının da sağlıklı olduğu günleri anar, o güzel günleri
yeniden yaşardı .. Şimdi bu resim ona neden biraz üzüntü veriyor,

anlamıyordu .. Temel önceki gün resmi büyüttürüp, çerçeveletmiş, yanında çiçek getirip, evlenme yıl dönümleri öncesi eşine sevgi gösterisinde bulunmuştu ..

Ama Demet 'in beklentileri karşılıksız kalmıştı !! Temel alacakları mobilyayı almamış, ona traktör alma sözünü yerine getirmemiş, bugünden sonrası için herhangi bir ışık da yakmamıştı !

Çocukluk arkadaşının yavuklusunun bir traktörü vardı, o traktörle gezerlerdi. Demet o gezilerin bir, ikisinde onların traktöründe yanlarında yer alıp, katılmıştı..

Bir akşam ay ışığında yaptıkları traktör gezisinde ne çok eğlendiklerini gülererek ve üzüntüyle anımsadı ..

O da bir gün seveceği bir gençle traktörle gezmeyi düşlemişti !! En son çocukluk arkadaşının düğününde traktöre binmişti, yoksa bir daha bineneyecek miydi ??..

Evde çok sıkıldığını anlıyordu, onu en iyi anlayan kişinin yanına gidecekti, çocukluk arkadaşı Gülsün'ün yanına.. Gülsün yeni evliydi, çocuğu yoktu, evde yalnızdı..

-Ne iyi yaptın da geldin Demet ? Ben de sıkılıyordum, gel birer kahve içelim seninle .. Gel şöyle balkonda oturalım.

10

Demet balkona geçerken arkadaşını yanıtızsız bırakmadı.

-Aman bırak kahveyi, ikimiz de evlendik gitti.. Falımıza bakacak durum bile kalmadı !! Gel biraz konuşup, açılırız !!

Gülsün hem eski arkadaşıyla buluşmaktan, hem mutlu evlilik yaşantısından ötürü neşeliydi.

-Hadi Demet sen de !! Duyan da dertli bir kadın konuşuyor sanacak !
Bak hem konuşuruz, hem kahvelerimizi yaparım. Bir şeye canın sıkılmış olsa da değmez, sıkma canını, sen yeni aldığım indirimli yazlıklara bak, seni burdan duyarım. Yazlıklar salonda, bak beğenecek misin?

Demet arkadaşı gibi giyinmeyi severdi, yüzü renklendi.

-A iyi söyledin Gülsün, genciz !! Evlendik diye yaşamımız alt üst olmayacak ya ?? Bu kot giysi de pek güzelmiş, onu da yeni mi aldın ??
Ama dur hele, bu sana büyük gelir arkadaşım !!

Gülsün biraz düşündü, sesinde bir kırılma ile yanıt verdi ..

-A o benim değil, (kısa süre duraksar) şu Ayça'nın ! (ses tonu anlaşılmaz biçimde dalgalanır) Bu kıza da bu aralar bir şeyler oldu ya, anlamıyorum. Kız biz evlendikten sonra değişti.. Sanki kıskanıyor avalarda, kafası karışık, dağınık !! Bak birden kalkıp gitti, annesine yardım etmesi gerekiyormuş.. Biriyle ilişkisi var gibi, ama bana bile söylemiyor..

O sırada kapıda onlara göre daha kilolu bir kız göründü. Hızlıca içeri giriyordu ki Demet'i görünce duraladı, Gülsün'e seslendi ..

-Gülsün bir baksana, ben yeni aldığım giysiyi sende bırakmıştım ya ??
Sen onu ver bana da gideyim, ha bir de cepkenimi bulamadım !! O da burada kaldı sanırım, bir baksana ..

Ayça Gülsün'le konuşurken gözü Demet'in üzerinde idi, ama onunla hiç konuşmadı.. Gülsün'den yeni giysisini istedikten sonra sanki yeni görüyormuş gibi ona seslendi ..

-Gülsün abla, sen nasılsın ? Görmedim kusura bakma ..

11

Demet kızıp, sinirlendi ..

-A nasıl görmedin yani, kapıya geldiğinden beri bana bakarak konuşuyorsun.. Nasıl görmedin ? Benim adım Gülsün değil Demet !! Hem abla da ne, seninle yaşıtız. Sana neler oldu böyle ??

Gülsün arkadaşının kaba konuşması yüzünden araya girmek zorunda kaldı..

-Sen ona aldırma Demet'ciğim, bugün ona bir şeyler olmuş.. Baksana yeni giysisini burada bırakmış, cepkenini de kimbilir nerede ?? Bana bak Ayça al giysini, cepkenini de nerde soyundu isen orda ara .. Hangi yakışıklıyı kandıracaktın da cepkenini çıkardın kız ??

Ayça biraz delişmen, biraz da arsız bir kızdı, arada patavatsızlık yapardı.. Gerçi bugün sanki Demet'e dostça bakmıyor gibi görünüyordu, geri adım atarken bile hoyrattı ..

-Ne bileyim kızlar, sabah erkenden arka komşuyla tartıştık da .. Hadi giysimi aldım gidiyorum !

Ayça arkasına bakmadan giderken, iki arkadaş neşesiz kahve içmeye koyuldular. Gülsün'ün sunduğu kek de Demet'in ağzının tadını getirmedi.. Havadan sudan konuştuktan az sonra Demet kalktı, evinin yolunu tuttu.

Gülsün bitişik komşu kızı olduğundan Ayça ile zoraki konuşuyordu..
Ayça'nın Demet ile tanışması da Gülsün dolayısıyla olmuştu..

Kocasını amca oğlundan yaşça daha büyüktü, ama Burhan'dan yalnızca 3-4 yaş büyüktü.. Temel onu nasıl yola getirebilecekti ki ? Bu arada Burhan kocasını baştan çıkarabilirdi !! Temel'in amcası oğlunu bağımlılıktan kurtarma yolunda, onu kötü arkadaş grubu ve kötü ortamdaki kurtarma yolunu seçmekle belki doğru yapmıştı .. Ama oğlunu gönderdiği kişi ona söz geçirebilecek b

ir büyük değil, ondan bir kaç yaş büyük, yeni evli bir adamdı ve kendisi de yabancı bir toprak ve yere ayak uydurmaya çalışan bir gençti..

Ayrıca gönderdiği yer de gece yaşamı ve kumarın yaygın olduğu bir yerdi .. Bu arada onun kocasını ayartma olasılığı vardı. Kocasını yalnız yakalamak için can atıyordu, onunla yalnız kalır kalmaz hemen onu sorgulayıp, bunları da konuşacaktı ..

12

Demet çayları bahçeye çıkardı, masaya bıraktı.. Sonra ellerini beline koydu ve Temel'e döndü ..

-Sen biraz benimle gelsene !!

Temel içeri girerken zil çaldı, Demet kapıyı açtı .. Kapıda ayaklarında çizmeler olan iri yarı bir adam vardı ve onu tanımıyordu. Temel arkasından geliyordu, adama beklemesini söyledi, üstünü değiştirecekti. Demet sessizce mutfığa yöneldi ve girdi ..

Demet düşünmeyi sürdürdü, kumar yüzünden babası bir traktör alamamış ve ağır yük taşıırken belinden özürlü duruma gelmişti ..

Demet'in annesi ölünce babası onu okuldan almış, babası ile birlikte tarlalarda çalışıp, birbirlerine bakmışlardı . Babası kadınlara da para yedirmiş olabilir miydi bilmiyordu, ama kumara para kaptırdığını biliyordu ..

Bir, iki kez traktör almaya özenmiş, Demet'in önermesi ile traktör alma sözü vermiş, ama bunu yapamamıştı .. Babası traktör parasını iki kez kumarbazlara kaptırınca ağır işler bilek gücüne kalmış, önce fitik olan babası daha sonra kireçlenme sonucu sağlığı bozulunca çalışamaz olmuş, tarla işleri büyük ölçüde onun üstüne kalmıştı.

Mutfak kapısına yaklaşır, kulak verdi. Bir yandan düşünmeyi sürdürdü, kocası da babası gibi kazandıklarını kumara verip, onları iyi bir gelecekte edecek miydi ??

Temel ona karadenizli olarak çalışkanlıklarını övmüştü .. Çalışkanlık onların bir özellikleri ise, Temel'in köylüsü ve amca oğlunun kumar düşkünlüğüne ne demek gerekiyordu ? Karadenizlilerin baskın özellikleri gerçekten neydi o zaman, çalışkan ve tutumlu olmak mı, yoksa kumarbazlık mı idi ??

Demet'in birden umutları sanki karardı, kocası da babası gibi bir kumarbaz olursa sonu ne olacaktı ? Yoksa onun çocukları da onun gibi yoksul mu kalacaktı, çocuklarının babası da kendi babası gibi bir kumarbaz mı olacaktı ?? Alın yazısı bu muydu ? Kurtlar beynini oymadan bir şeyler yapıp oyalanmalıydı .. Burhan'ı odasından çıkarken gördü.

-Burhan yıkanacak amaşıрын varsa, makineye at !! Odanı bit havalandıralım ..

Burhan kapıda iken Demet içeri girmişti, pencere kenarında işlemeli bir kara cepken katlanmış duruyordu .. Demet gülümsedi, Ayça cepkenini Burhan'ın yanında bırakmış olmalıydı !! Yarı şaka, yarı sorgular gibi alaylı sordu ..

-Kız arkadaşına cepken mi aldın Burhan, ne çabuk bir kız buldun ? Yoksa Ayça mı ?

Burhan biraz buruk yanıtladı ..

-Yok be yenge, o daha olgun erkeklerden hoşlanıyormuş ..

-Ee !! Peki bunu ne yapacaksın ? Dün bir ara seni ilerde onunla konuşurken görmüştüm !! Bir ara yok oldunuz .. Sonra nereye daldıysanız, bak sonra kızın cepkeni de elinde kalmış !!

-Ben onu senindir sandım, sormadım ama Temel sana aldı sandım.. Onun elinde görmüştüm dün akşam ..

Demet birden dün marketten dönerken köşede Burhan'ı Ayça ile konuşurken gördüğünü anımsadı. Sonra eve dönüp, mutfağa girmiş, yemek yapmaya girişmişti .. Az sonra Burhan'ın da eve döndüğünü, Temel'le konuşmalarını mutfaktan duyarak anladı.

Mutfaktan çıkışında ise Burhan kendi kendine oyun kağıtlarıyla oynuyordu .. Burhan'a Temel'i sorunca, onun çarşıda işi olduğunu söyleyip çıktığını söylemişti !! O zamana dek evde bir cepken yoktu, .

Ayça o cepkeni çarşıda düşürmüş olsa kendisi de görür, herkes de görürdü ! Yoksa Ayça, Temel'le buluşmuş ve cepkenini, birileri onları görmesin diye kaçarken düşürmüş mü idi ??

Dahası, yoksa Ayça eski gunlerin anısına ve onu anımsatması için cepkenini ona mı vermişti ?? Neden olmasındı ?? Onunla tanışmadan önce, Temel bir iki kez Ayça ile çıkmıştı !!

Demet mutfak kapısının ardından Temel'in sesini duydu, Burhan'la konuşuyordu.. -Burhan koy o cepkeni poşete, ver bana ! Sen bir şey bilmiyorsun, yengene de bir şey deme ..

14

Demet kapı arkasından Burhan'ın cepkeni beyaz bir poşete koyup, Temel'e verdiğini gördü..

Temel kapıya gelen adamı tanıyor gibi davranıyordu.

-Arkadaşım nerde kaldın, ne yaptın ??

-Abi benim ofiste aradım, bulamadım, belgeler bir kutuda duruyordu. Sonradan teyze kızına vermiştim, patronun yeğenidir.. O belgeler onda, kendisi de buralarda.. Gidin bakın.. Parası için de patronla anlaşınız, hoşuna gitsin yeter .. Patron iş gezisine giderken bana verin dedi .. Parasını ver, al götür ..

Demet mutfakta idi, kapı aralığından yalnız konuşmaları yarı yarıya duyuyordu. .. Temel bahçe kapısından Burhan'ı çağırdı, ikisi dışarı çıkıp kapıyı kapattı. Demet mutfaktan çıkınca giriş holü bomboştı .. Demet hızla bahçeye çıktı, amca oğlu da, Temel de yoktu, yatak odasına baktı ama Temel yoktu..

-Bunlar kahvaltı bile yapmadan toz olup, nereye gittiler böyle ?? Ama ben bunların hesabını sormaz mıyım onlara !! İkisinin de benden çekecekleri var .

Demet canı sıkkın dış kapıyı açıp, baktı. Yol iki yönde de boştu, yalnız çok ilerde konuşarak uzaklaşan bir adam ve bir kadın vardı. Kocasını ile amca oğlu ne çabuk gözden yok olmuşlardı ?

Bir yandan da, tarlaya yapacakları yeni ekimi düşünüyordu..Buğdayları kaldırdıktan sonra tarlayı yeni ekime hazırlamak gerekiyordu, bu da hiç kolay değildi. Buğday sapları kalıntılarını çapraz ezmek, sonra pullukla derin sürüm yapmak da gerekli idi..

Bunları yapmak için de bir traktör gerekiyordu.. Temel'den 'bekle biraz' sözünden başka bir söz duyamayan Demet çocukluk arkadaşından destek istemeye gitmişti. Demet arkadaşından istediği destek sözünü almıştı, istediği gün veya günler onların traktörünü alacaklardı..

Demet o destek sözünü coşku ve sevinçle eşine anlatmış, ama Temel ona yine 'bekle biraz, bir bildiğim var belki' demekle yetinmişti.. Temel değişmişti, sanki iş yapmaktan üşeniyor gibi idi.. Yoksa onun arkadaşı yardımıyla bulduğu böyle bir olanak kaçırılır mıydı hiç ??

15

İçeri girerken bir daha sokağa baktı. O çift daha uzaklaşmıştı, uzaktan ayırt etmek zordu ama o da kocası gibi kot pantolon ve mavi tişört giymişti .. Yoksa ?? Ama olamazdı !!

Onlara yetişmesi için koşması gerekirdi, yoksa köşeyi döndükten sonra onları bulamazdı ..

Demet koşmaya başladı.. Kadınlara göre uzunca boylu ve inceydi, adamlarla kadın köşeyi döndüklerinde o da köşeye 40-50 m yaklaşmıştı.

Köşeyi hızla döndü ama sokak boştu ve hemen yakında 10-12 ev vardı .. Orada kalakaldı, ne yapacaktı ?? Kocasını oraya elinde poşetle gelmişti, içindeki cepkeni Ayça'ya geri vermeyi düşünmüş olmalıydı ..

Temel de, Ayça da ortada yoktu, ya buhar olup umuşlardı, ya da bu işte bir terslik vardı !! Arada başına daha kötü düşünceler de geliyordu, kocasını ona söz verdiği mobilyaları da almamıştı. Kapıya gelen adam belgelerden söz etmişti, sakın kocasını Ayça'ya ev veya tarla alıyor olmasındı ?? Kendini çok kötü düşüncelere kaptırmak üzereydi.

Kaldırımına ilişti .. Nereye bakacağını da, ne yapacağını da bilmez durumdaydı !! Gözleri son kez umutsuzca çevreyi taradı, ilerdeki apartmanın girişinde kot pantolonla bir adam gözüne takıldı.. Kalktı o yöne yürüdü, şimdi yaklaşık 50 metre uzaklıkta idi ve kocasını o kadınla konuşmakta idi..

Daha kahvaltı yapmadan yabancı biri kapıyı çalıyor, kocasını alıp bir kadınla buluşturuyor, kadın kocasını bir eve götürüyordu.. Adam sanki kadın pazarlayan biri, kadın da kötü kadındı..

Demet geri çekilip, bir ağaç ardına gizlendi.. Kocasını onu görürse yapmacıklı davranacak ve gerçek gizli kalacak veya yarı aydınlanacaktı ..

Az sonra doğru yaptığını anlamıştı .. Temel cebinden bir tomar para çıkarıp saydı ve kadına verdi, öyle çok para neyin karşılığı olabilirdi ki ?? Gözleri doldu, az önce bilinçaltının ona kurguladığı öykü gerçek mi olmuştu ?? Artık ortaya çıkma zamanı gelmişti !!

Hızlı adımlarla ilerlerken, yüzü ona dönük olan kocasının yanındaki kadın onu gördü ..

16

Kadının gizlenme veya kaçmayı denemesini beklerken, hiç bir şey olmamış gibi dingindi.. Üstelik onun çok doğal görünmesi Demet'i daha şaşırttı, ama kocası benzer davranış gösterebilecek miydi ?

-Burada ne işin var, bu kadın kim ??

Temel onu görünce şaşırmıştı, ama pek gizli saklı bir şey yapıyor havası yoktu veya kadın gibi çok yüzsüzdü ..

-Ben başka bir şey beklerken sen geldin, ilginç !!

Bilinçaltında kurgulanan öykülerin etkisi altındaki Demet'in ateşi yükseldi ..

- Kahvaltı yapmadan, kimseye görünmeden neden öyle yok oldunuz ? İnsan nereye, neden gittiğini söyler ? Ne işler çeviriyorsunuz ? Dün öğleyin Burhan'la çıkıp, gece yarısı döndünüz ! Bugün yine kimse görmeden yok oldunuz !! Neler oluyor ?

Temel çok dingindi, elini ağzına götürüp bir ıslık çaldı .. Sonra karşı arsaya el salladı .. Demet arkasını dönüp oraya baktı, arsa boştu ..

Temel'e döndü, Temel ise parmak uzatıp, onu yeniden arsaya döndürdü .. Gerçi arsa bomboştu, orada hiç kimse ve hiç bir şey de yoktu ..

- Ne bu ? Varsa bir açıklama neden sözle yapmayıp, böyle anlaşılmaz davranışlar yapıyorsun ??

Demet düşündü ! Daha kötü şeyler söyleyip, ortaya çıkacak beklenmedik sonuç altında kalmak da vardı.. Gerekenden tez mi davranıyordu, kötü bir şeye göz yummayacak, hoş görmeyecekti kuşkusuz .. Ama belki de sonradan olmadığı ortaya çıkabilecek bir şey için söz söylemek de yanlış olacaktı.

Temel çok dingin ve kendine güveniyor görünüyordu, ona karşı ilgisi de sürüyordu, o nedenle eşinin çok üstüne gitmiyor, gitmek istemiyordu ..

Tarladan bir motor sesi geldi, sonra bir traktör görüldü .. Traktör üstlerine gelirken, direksiyonda Burhan vardı ..

17

Temel Demet'in ellerini tuttu. Temel'in elleri her zamanki gibi sıcak ve sevecendi, ona eğilen gözleri de sıcak ve yumuşaktı .. İşte bu gerçek nedenlerledir ki, eşine çok sert ve kırıcı davranmaktan kaçınmak zorunda kalıyordu !! Açıklıkla anlam veremese de, Temel'den duymak istediği sözleri duyamasa da onun bir şeyler yapma çabası içinde olduğunu düşünüyor veya düşünmek istiyordu .. Arasına kötü düşündüğü de oluyor, o zaman da onu çok yaralayan bir yorumlara varabiliyordu ..

O kötü düşünceleri kafasından uzak tutmaya çabaladı .. En kötü seçenek sözkonusu ise durum tersine olabilirdi ..

Kocası onun için yapmaya çalıştıklarını değil de, ondan gizli saklı yaptıklarını saklamaya çalışıyor da olabilirdi !!

Demet bir yutkundu, yine de sesi çok ters değildi !!!

-Mobilyaları biraz beklemeni isteyebilir miyim ?

-Hayır !! Neden bekleyecek mişim ?? Sanırım yeterince bekledim, bana "harmanın haftasına onları eve getiririm, evimizi döşeriz !!" demedi miydin ?? Hani sizde sözünden dönmek yoktu, ne oldu da sözünü tutamadın ??

- Çünkü önce sana bir evlilik yıldönümü armağanım var, bu traktör senindir !! Bu akşam dolunayda senin traktörünle başbaşa bir gezi yapabiliriz.. Ne dersin ??

Demet kontak anahtarını sevinçle kaparken, eşine sarıldı.. Ama başını eşinin omuzundan kaldırdığında gözlerinde yaşlar vardı..

-Bu senin amca oğlunla nasıl başa çıkacaksın ? Seni de baştan çıkaracak !!

Temel eşinin elini sıkıca kavradı..

-Sen hiç tasalanma !! Bir hafta gezmesi için ona süre verdim, haftaya bu güne de bilet ayırttım ! Haftaya köye dönecek, ayrıca o güne dek buralardan uzaklaşma yasağı koydum; ayrıca geceleri dışarı çıkmayacak !

18

Demet derin bir soluk aldı, eşinin sonraki açıklamaları iyice yüzünü güldürmüştü..

Temel, amca oğluyla birlikte traktörün sahibi ile görüşmeye gitmişti.. Adamın oyun salonuna gitmiş olması nedeniyle onlar da salona ve pavyona girmek zorunda kalmışlardı.. Bu arada kısa bir süre yalnız bıraktığı amca oğlu kumar oynayıp, yitirmiş ve bir kaç bin lira ödemek zorunda kalmıştı !!

Bunlardan hiç söz etmemelerinin nedeni ise ondan traktör sürprizini saklamaktı !!

Temel birden çok dingin bir duruş aldı. Üç gündür olup bitenlerden başı dönmüştü !! O en iyi dileklerle eşi, yuvası ve soyu için en iyisini yapmaya çalışırken eşi ve amca oğlu başına dert üstüne dert açmışlardı..

Hiç kusursuz ve suçsuz yere eşinin onu yakından izlemeye alması, ardı gelmeyen sorgularla bunaltması onda büyük sıkıntı yaratmış, bir bakıma aralarını açmıştı. Burhan onları gece kulübüne sokarak, çevrede değer ve saygınlığını düşürmüş, eşinin onu gözleme ve denetlemesine neden olmuş, başını ağrıtmıştı .. Burhan'a yoldaşlık yapması nedeniyle, bir de onun kumar oynayıp yitirdiği parayı ödemek zorunda kalmıştı.. Burhan'ın Ayça ile başarısız arkadaşlık denemesi de kızını bu beceriksiz ve gelecek için güven vermeyen genç yerine daha olgun, başarılı ve önceden tanıyıp, ilişkisi olduğu Temel'e yönlendirerek, başka bir açıdan daha Temel'e sorun çıkarmıştı ..

Demet birden yine surat astı ..

-Peki Temel o cepkenin sende ne işi vardı, Ayça'nın cepkeni diyorum !!

Ve cepkeni ne yaptın, onu göremiyorum !!

Temel traktörün panelinden büyük bir kutu çıkardı, içinde traktörün kağıtları vardı .. Kutunun içinde bir de beyaz poşet vardı .. Demet birden parladı.

-O cepken sende ne arıyor ?? Neden yanından ayıramıyorsun bir de bunu açıkla bakalım !!

Temel ve Burhan çarşıya inerlerken, ara sokaktaki arsada hu traktörü satılık ilanıyla görmüşlerdi. Başvuru için Ayça'nın amca kızının telefonu verilmişti.

19

Traktör Ayça'nın amcasınıdı, amcası İskenderun yakınında benzin istasyonu alınca traktörü satışa çıkarmıştı..

Ayça Temel'i amca kızının galerisine götürmüştü, Temel orada ön ödeme yapmıştı ve bu arada Ayça bilinmeyen bir nedenle, belki Temel'le Demet'in arasını açmak için cepkenini gizlice Temel'in elindeki alışveriş poşetinin içine yerleştirmişti ..

Demet Temel'in söylediklerini ses çıkarmadan dinledi, inanmış görünüyordu..

-Peki o zaman, şimdi ne yapıyoruz ?

Temel Demet'in bir elini kavrayıp traktöre bindirirken yanıtladı.

-Ne mi.yapıyoruz ?? Pek doğaldır ki, bu denli bekledikten sonra artık traktörümüze binip tur atmaya, sonra da kıyıda evlenme yıldönümümüzü kutlamaya gidiyoruz !!

Burhan Bey de hem ders vermeye, hem de bir kez daha şans denemeye Ayça'ya gidip, cepkeni geri verecek ..

Temel Demet'in yanında yer almak için traktöre atlarken Burhan'a cepken poşetini uzattı..

-Sana para vermiştim, gidin Ayça ile gezin .. Kızı sakın umut verme, unutma haftaya köye dönüyorsun !!

Rumuz:yazançizenbirkız

ZEYTİN'İN YEŞERTTİĞİ DOSTLUK

Gecenin en karanlık anlarında yolculuktaydı akrep ve yelkovan. Zamanı gecedен gündüzetaşımak içindi çabaları. Yaptığı işi çok sever, çok da önemserdi her ikisi de. Zamanı taşımak eşsiz ve kutsal bir görevdi akrep ve yelkovana göre... Düşünsenize ya akrep ve yelkovan bir an görevini yapmasaydı, ya zaman geçmeseydi! Ya donup kalsaydı en acılı anımızda! Neyse ki akrep ve yelkovan görevlerine çok sadıktırlar. Şimdi de karanlık bir geceyi bir bayram sabahına ulaştırmak üzereydi iki sadık arkadaş...

- “Sinan uyan bakalım.”
- “dgoıfuıgyfdug”
- “Ne mırıldanıyorsun anlamıyorum ki.”
- “jggıfu0ufıo”
- “Oğlum hadi kalk artık sabah oldu.”
- “Anne beş dakikacık daha uyuyayım lütfen!”
- “Seni uykucu seni! Bugün bayram unuttun mu? Hani babanla bayram namazınagidecektin?”

Sinan bayram kelimesini duyar duymaz bir ok gibi yataktan fırladı. Doğru ya bugün bayramdı. Sinan'ın günlerdir dört gözle beklediği gündü bugün. En sevdiği günlerdi bayram günleri Sinan'ın. Babasıyla bayram namazına gider, arkadaşlarıyla birlikte kapı kapı

dolaşıp komşularla bayramlaşır, ceplerini şekerle doldururlardı. En güzeli de dedesi ve nenesi ile bayramlaşmaktı. Çok severdi dedesi ve nenesini Sinan. Koca çınarlara benzetirdi dedesiyle nenesini. Kocaman ailelerini ayakta tutan, yakında da olsalar uzakta da olsalar hayat dayanağıolan koca çınarlar... Dedesiyle türlü oyunlar oynar, nenesinin anlattığı türlü hikâyelerle düşlerülkesine tatlı yolculuklar yapardı. Tüm bunlar öylesine mutlu ederdi ki onu bayram hiç bitmesin, insanlar hep mutlu olsun isterdi. Çünkü bayram demek gülen yüzler, sevgiyle kucaklaşan insanlar, sadece mutluluktan ağlayan gözler demektir onun minicik, tertemiz çocukyüreğinde.

Hemen banyoya koşup güzelce abdest aldı. Annesinin güzelce ütöleyip astığı

bayramlıklarını giyindi. Babasıyla birlikte Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nin içinde bulunanhala aktif olarak kullanılmaya devam edilen II. Selim Camii'ne gittiler. Babası Mustafa Bey

II. Selim Camii'nin imamıydı. Selim bütün camileri de çok severdi ama bu tarih kokan yaşlıcami bir başka yere sahipti onun gönlünde. Bu yüzden babası bu caminin imamı olduğu için

kendini çok şanslı hissedirdi. Bazen canı sıkıldığı zamanlarda camiye gelir, caminin kocamanpencerelerinin birinin yanına koşup pencere önündeki yükseltiye oturur, hayallere dalar.

Buralarda eskiden kimlerin yaşamış olabileceğini hayal eder, kendince hikâyeler üretirdi. Bazen Mimar Sinan, Bazen Sokullu Mehmet Paşa ile tanıştırdı hayalinde. Bu tatlı hayaller tümsıkıntısını alıp götürürdü yüreğinden...

Önce sabah namazını kılacaklar yaklaşık bir buçuk saat sonra da bayram namazını kılacaklardı. Geçen bayramdan bunun böyle olduğunu öğrenmişti Sinan. Aslında daha önce de babasıyla birlikte bayram namazına gelmişti ama o zamanlar daha küçük olduğu için neyinne olduğunu tam olarak anlayamamıştı. Bu sene bazı şeyleri daha iyi kavrayabildiğini yani büyümüş olduğunu hissediyordu.

Cami demek huzur demektir Sinan için. Kılınan namazlar, okunan ayetler, secdeyekapanan başlar, semaya açılan eller... Sonsuz bir huzur duyardı yüreğinde.

Tam olarak kavrayamamaları da yarım yamalak okuyabildikleri dualar, namazda gıdıkladıkları ayaklar bile huzurdu sanki namaza gelen tüm çocukların gözünde. Büyüklerin bunun farkında olmaları bile camiler tam çocuklara göre bir yerdi aslında. Bunu sadece çocuklar bilirlerdi...

Namaz bittikten sonra bayramlaşma faslına geçildi. Yaşlılar bir kenara dizildi, gençlerde sırayla onların ellerini öpüp bayramlaştılar. Sinan küçük olduğu için neredeyse elini öpmediği kimse kalmamıştı ama Sinan çok eğleniyordu. Sanki oyun oynuyordu.

Sinan ve babası Mustafa Bey bayram namazından sonra birlikte eve geldiler. Sevinçlegeleneksel aile bayramlaşma törenini gerçekleştirdiler. Öncelikle annesi babasının elini öpüp, bayramlaşıp bayram harçlığını aldı. Daha sonra da Sinan sırayla babası ve annesinin elini öpüp harçlığını aldı. Her bayram camiden eve gelir gelmez bu bayramlaşmayı yaparlardı. Bu olay Sinan'ın çok hoşuna

gitmiş, kendince “Geleneksel Aile Bayramlaşma Töreni” adını vermişti.

Annesi Elif Hanım sofrayı çoktan kurmuş, nefis bir kahvaltı sofrası hazırlamıştı. Hep birlikte neşeli bir bayram kahvaltısı yaptılar. Kahvaltıdan sonra Sinan, dedesinin ona öğrettiği kısa sofrada duasını yaptı ve bir bayrama daha ulaştıkları için Allah’a gönülden teşekkür ettiler.

Şimdi sıra Sinan’ın en sevdiği bayram geleneklerinden birindeydi. Dede ve nene ziyareti... Sinan ve ailesi, Sinan’ın okuluna ve babasının görev yeri olan II. Selim Camii’ne daha yakın olduğu için şehir merkezinde oturmayı tercih etmişlerdi. Dedesi ve nenesi ise Payas merkeze sekiz kilometre uzaklıktaki eskiden köy olan Kozludere Mahallesi’nde oturuyorlardı. Bu iki yaşlı kurt yıllardır oturdukları evlerini, Amanos Dağları’nın eteklerine kurulmuş o güzel, sevimli köylerini –yeni deyimle mahalle olsa da onların dilinde sonsuzakadar köy olarak kalacaktı- bırakıp da şehir merkezine taşınmaya gönülleri razı olmamıştı.

Sinan’a göre çok da iyi yapmışlardı. Sinan çok seviyordu bu sevimli köyü. Şehrin kalabalığından, gürültüsünden bir nebze de olsa uzaklaşmak iyi geliyordu insana. Tamam, şehirden çok da uzak bir köy sayılmazdı, araçla gidildiği zaman merkeze yaklaşık on beş dakikalık bir mesafedeydi ama yine de insan buradayken daha huzurlu hissediyordu ona göre. Daha az kalabalık, daha az koşuşturma ve daha az telaş vardı

burada. Bununla birlikte daha fazla yeşillik, daha temiz hava, güler yüzlü insanlar ve sevimli hayvanlar da vardı. Şehirdeki insanların çoğu robotlaşmış, kimse kimseyi duymuyor, görmüyordu sanki. Buradaki insanlardaha cana yakın geliyordu Sinan'a.

Babası arabayı dedesi ve nenesinin yaşadığı evin önünde durdurduğunda Sinan olanca heyecanı ile hemen arabanın arka koltuğundan fırlayıp evin kapısına doğru koştu. Evin kapısı her zamanki gibi ardına kadar açıktı. İlk gördüğü zaman bu durum Sinan'ın çok tuhafına gitmişti. Bu köydeki tüm evlerin kapısı her daim ardına kadar açık olurdu. Bir gün Sinan dayanamayıp bunun nedenini sormuştu dedesine. Dedesi yüzünde her zaman görmeye alışık oldukları o kocaman gülümsemesiyle başlamıştı anlatmaya:

-“Bunu merak etmen, nedenini öğrenmek istemen beni çok sevindirdi canım torunum.Çoğu çocuk, hatta yetişkinler de dâhil bunun farkında bile olmuyorlar çünkü. Biz yaşlılar içinbu davranışın çok özel anlamları vardır. Kimi zaman evimize gelen herkese kapımız açık, kimi zaman yardıma ihtiyacı olan herkese yardım etmeye hazırız, kimi zaman da Allah'tan gelen her şeye razıyız demektir bu davranış bizim anlayışımızda. Hoşgörü, tevazu, misafirperverlik ve tevekkül demektir aynı zamanda bu davranış bizim lehçemizde. İşte bundan dolayı kapılarımız her daim açık durur bizim.”

Böyle bir düşüncüyü ilk kez işitmişti Sinan. Ama çok hoşuna gitmişti dedesinin anlattıkları. “Ben hiç bu açılardan düşünmemiştim. Şimdiki insanların beğenmediği, eski kafalı deyip

küçümsedikleri bu görmüş geçirmiş insanlar ne kadar güzel, ne kadar ince, ne kadar anlayışlı düşüncelere sahiplermiş,” diye geçirdi içinden.

Açık kapıdan hızlıca geçip dedesi ve nenesinin bulunduğu odaya girdi. Ellerini öpüp sıkıca sarıldı onlara. Hemen arkasından anne ve babası da içeri girip bayramlaştılar. Az sonra koyu bir sohbetin içinde buldular kendilerini. İşte bayram tam olarak buydu. Bir dünyamutluluktuktu.

Aradan bir saat geçtikten sonra Sinan’ın amcası ve halası da aileleri ile birlikte baba evine ulaşmışlardı. Amcası Halil Bey, eşi Filiz Hanım ve Sinan ile aynı yaşta olan oğulları Yusuf ile birlikte İstanbul’dan gelmişlerdi. Halil Bey İstanbul Emniyet Müdürlüğü’nde çevikkuvvet polisi olarak görev yapıyordu. Filiz Hanım da hemşireydi. Halil Bey memleketini çoksever, özellikle de bayramlarda memleketinde, anne ve babasının yanında bulunmayı çok önemser, ne yapar ne eder her bayram ailesi ile birlikte Payas’a gelirdi.

Halası Ayşe Hanım ise eşi Nihat Bey, on beş yaşındaki kızları Yağmur ve altı yaşındaki oğulları Cihat ile birlikte Antakya’dan gelmişlerdi. Ayşe Hanım ve Nihat Bey Antakya’daki bir ortaokulda öğretmenlik yapıyorlardı.

Sinan bayramlarda oluşan bu akraba birlikteliğini çok sever keşke amcamlar ve halamlarla hep bir arada olabilsek diye düşünürdü.

Annesinin başka kardeşi olmadığı için

teyzesi ve dayısı yoktu. Sinan bu duruma biraz üzülse de en azından halam ve amcam, onların çocukları Yusuf, Yağmur ve Cihat var. Ya onlarda olmasaydı diye düşünür, üzüntüsü biraz olsun geçerdi.

Dedesi, babası, amcası ve eniştesi toplanmış hep birlikte kurban etlerini almak için önceden anlaştıkları kasabın yolunu tutmuşlardı. Hanımlar ve çocuklar evde kalmışlardı. Bir zaman sonra etler gelmiş büyükler hep birlikte et doğramaya girişmişlerdi. Bir yandan et doğruyor bir yandan da tatlı bir sohbet sürdürüyorlardı. Çocuklar ise kendi dünyalarına dalmış neşeli bir oyun tutturmuşlardı evin bahçesinde.

Bayram çok güzel geçiyordu. Tüm yüzlerde tatlı bir tebessüm hakimdi. Mükellef bir bayram sofrası kurulmuştu dedesi ve nenesinin evindeki kocaman balkonun ortasına. Annesi, halası ve yengesi çeşit çeşit yemeklerle donatmışlardı bayram sofrasını. Hep birlikte balkona kurulan yer sofrasına sıralandılar. Tam yemeğe başlayacaklarken Sinan onları durdurdu. Bu mutlu anı ölümsüzleştirmek geçmişti aklından. Hemen babasından telefonunu istedi ve tüm aileyi içine alan güzel bir özçekim yaptı. Bu neslin de özelliği buydu: Geçmişe özlem duyduklarında bir nebze de olsa hasret giderebilmek adına mutlu anları fotoğraflamak istemek...

Yemekler yenip herkes doyduktan sonra Sinan'ın babası Mustafa Bey, Kur'an-ı Kerim'den kısa bir bölüm okumuş ve verdiği nimetler için Allah'a şükretmek üzere ellerini

duaya açmışlardı. Dua bittikten sonra Halil Bey tebessümle müjdeli bir haberinin olduğunuyormuştu ailesine. Bu sözleri duyan herkes heyecanlanmış, tüm dikkatlerini Halil Bey'e yöneltmiş merakla bekliyordlardı vereceği müjdeli haberi.

- “Uzun zamandır bunu bekliyordum, sonunda tayinim çıktı. Doğup büyüdüğüm, sokaklarında hatıralar biriktirdiğim, hasretini çektiğim diyarlara kavuşacağım. Memleket özlemi bitecek sonunda... En kısa zamanda buraya taşınıyoruz,” diyorduHalil Bey sevinçle.

Bu güzel haberi tüm aileyi sevince boğmuştu. Bayram sevincini yaşayan gönüllerdekimutluluk daha da katmerleşiyordu Halil Bey'in verdiği bu müjdeli haberle. Çünkü bu yüreklerde ne yapsan yap unutulmaz, kalplerde sönmez bir ateş misali yanan, soğuk gecelerdehayali ile insanları ısıtan bir kara sevdadydı memleket...

***

Güneş parlak ışıklarını yeryüzüne cömertçe sunuyordu bugün. Ağaçlar güneşin yaydığı hayat ışığından faydalanmak için sık yapraklı geniş dallarını alabildiğine semayauzatmıştı. İnsanın içine ferahlık veren hafif bir esinti dolaşmaktaydı etrafta.

Yeni bir eğitim-öğretim yılının ilk günüydü bugün. Mutlu ve heyecanlı atışlardaydı Sinan'ın kalbi. Tekrar okula başlamak,

öğretmenlerini ve arkadaşlarını yeniden görebileceğidüşüncesi içinde kelebeklerin uçuşmasını sağlıyordu.

Bayramdan sonra aradan yaklaşık iki ay zaman geçmişti. Bu süre içinde Sinan'ın amcası Halil Bey ve ailesi İstanbul'a gidip eşyalarını toplayıp, arkadaşları ve komşuları ile vedalaşıp Payas'a geldiler. İlçe merkezinde onlar için kiralık bir daire ayarlandı. Sinan ve ailesinin de yardımlarıyla yeni evlerine yerleştiler. Amcası için kiralanan ev kendi evlerine yakın olduğu için çok mutluydu Sinan. Böylece amcasının oğlu Yusuf ile sık sık vakit geçirebilirdi. Belki de ömür boyu sürecektir güzel bir dostluk bile kurulabilirdi aralarında...

Amcası ve yengesi Payas'a çabuk alışmıştı. İstanbul gibi kalabalık bir şehirden sonra böyle küçük bir ilçeye yerleşmek onlara çok iyi gelmişti. Halil Bey ilçedeki karakolda, Filiz Hanım da ilçe de hastane olmadığı için evlerinin yakınında bulunan bir sağlık ocağında işe başlamıştı. Daha önceki yaşamlarına göre nispeten sakin olan bu yaşam çok hoşlarına gitmiş, yüzlerine hiç kaybolmayan tatlı bir tebessüm sükün etmişti. Bu durumdan sadece bir kişi

mutlu görünmüyordu. O da Yusuf'tu. Yusuf yeni hayatına bir türlü alışamamıştı. Eski

hayatına, İstanbul'a, arkadaşlarına özlem duyuyordu. Bu küçük ilçede hiç mutlu görünmüyordu. Sinan Yusuf'a ilçeyi gezdirmiş,

arkadaşlarıyla tanıştırmış, hatta sahile

yüzmeye bile götürmüştü ama onu bir türlü buraya tam olarak

alıştıramamıştı. Ama belki bugün farklı olabilirdi. Yeni bir gün, yeni

bir eğitim öğretim yılı başlıyordu. Hala umut vardı...

Halil Bey, oğlu Yusuf'u Sinan'ın gittiği ortaokula kayıt ettirmişti. Sinan ile aynı sınıfa alınmasını rica etmiş, böylece yeni okuluna daha çabuk uyum sağlayacağını umut etmişti.

Sinan iyi bir çocuktur Yusuf'a iyi geleceği muhakkaktı.

Sinan erkenden uyanmış, kahvaltısını yapıp okul için hazırlanmıştı. Okul evlerine yakın olduğundan Yusuf ile birlikte yürüyerek gitmek için anlaşmışlardı. Çantasını sırtlanıp Yusuf'u da alıp okula doğru yürümeye başladılar. Yusuf, Sinan'daki mutluluğun aksine bir o kadar mutsuz görünüyordu. Sinan kendisini onun yerine koyup onu anlamaya çalıştı. Yusuf'u rahatlatmak için bir şeyler söylemek geldi içinden:

- Seni anlamaya çalışıyorum. Eski yaşamını, şehrini, arkadaşlarını özlüyorsun. Ama hayat bazen yeni sayfalar açabilmeyi, yeni başlangıçlar yapabilmeyi gerektirir. Belkide yeni yaşamın eskisinden de güzel olacaktır, bunu anlamanın tek yolu da yaşayıp görmek. Yarınlar ne getirir bilinmez ama bize düşen umut etmek.

Bu sözler Yusuf'u biraz da olsa kendine getirmiş olmalıydı. Sinan'a hak vermişti doğrusu. Kuzenine desteği için teşekkür etti ve birlikte okula yürümeye devam ettiler.

***

Okullar açılalı bir buçuk ay olmuştu. Öğrenciler okula alışmış, öğretmenler öğrencilerini tanımış, Yusuf ve Sinan da tatlı bir arkadaşlığa adım atmışlardı.

Günlerden Cuma'ydı. Hafta sonuna az kaldığı için Sinan ve Yusuf'un sevinçlerine diyecek yoktu. Sevinçleri okulun tatil olacağından değil hafta başında konuşup ayarladıkları piknik içindi. Birlikte sınavlardan önce biraz eğlenmek istemişlerdi. Sadece ikisinin olacağı güzel bir piknik yapacaklardı. Hafta sonunu iple çekiyorlardı.

Nihayet son derse girmişlerdi. Öğretmenleri Ali Bey, ikişer kişilik gruplar oluşturmalarını ve yaşadıkları il olan Hatay'da bulunan tarihi eserlerden bir tanesini araştırıp bu araştırma sonrasında edindikleri bilgileri sunu, kısa video, öykü, tiyatro vb. herhangi bir etkinlik ile sınıftaki arkadaşlarına sunmalarını gerektiren bir ödev yapmalarını istedi. Bu ödevi çocukların canını sıkmış gibiydi. Yusuf ve Sinan'da da durum farklı değildi. Hafta sonu piknik yapıp eğlenmeyi düşünürlerken şimdi bir de ödev işi çıkmıştı. Olmasaydı iyiydi ama mecbur yapacaklardı.

***

Piknik için her şey hazırды. Anneleri çocukların pikniği için kek, kısır, içli köfte, meyve ve limonata hazırlamıştı. Yusuf ve Sinan'ın keyfine diyecek yoktu. Yiyecek ve içecekleri piknik sepetine yerleştirip Külliye'nin yolunu tuttular. Tabi ki de pikniği Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nde yapacaklardı. Çünkü anneleri uzak bir yere gitmelerine izin vermemişti.

Piknik sofrası hazırıldı. Sofralarını Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ndeki II.

Selim Camii'nin bahçesindeki büyük zeytin ağacının gölgesine kurmuşlardı. Bu güzelgüne ve güzel sofraya bir öz çekim yakışır diye düşündü Yusuf. Hem de bu yaşlı ve ulu ağaçla bir fotoğrafı mutlaka olmalıydı. Hemen tabletini çıkarıp mutlu anı ölümsüzlük albümünün sayfalarına ekledi.

Piknik çok güzel geçiyordu. İki arkadaş bir yandan atıştırmalıklarından yiyor bir yandan da tatlı tatlı sohbet ediyorlardı. Sohbetin bir kısmında:

- “Ödev için nereyi araştıralım?” diye sordu Yusuf.
- “Tabi ki de burayı. En sevdiğim yer. Zamanla senin de en sevdiğim yer olacağına eminim.” diye cevap verdi Sinan.
- “Ama buradan daha güzel yerler de var,” dedi Yusuf.

Sinan'ın cevap vermesine fırsat kalmadan nereden geldiğini anlamadıkları bir sesduydular:

-“Benim yuvam çok güzel bir yer zaten.”

Duydukları bu ses karşısında irkildiler. Etraflarını dikkatlice incelediler. Hiç kimsecikler yoktu ortada. O ses de nereden gelmişti?

-“Kim konuştu?” dedi Sinan.

-“Ben konuştum,” diye cevap verdi az önceki ses.

Evet, evet hayal falan değildi. Gerçekten de biri konuşmuştu.

-“Sen de kimsin? Neredesin?” dediler.

-“Buradayım. Tam arkanızda.” dedi ses.

Çocuklar arkalarını döndüklerinde hayretten donakaldılar.

Konuşan gölgesinde oturdukları yaşlı zeytin ağacıydı. Koca ağaç iri gözleri ve gülümseyen koca ağzıyla çocuklara bakıyordu. Hayal görüyor olmalıydılar. Bir süre öylece hareketsiz kalakaldılar.

Neden sonra kendilerini toparlayabildiklerinde geri geri giderek ağaçtan uzaklaşmaya başladılar.

-“Durun, durun! Benden kaçmayın, ben kimseye zarar vermem. Sadece yuvamın güzel olduğunu anlatmak istemiştim.” dedi.

Sinan bu sesleniş karşısında önce durakladı daha sonra da ağaca doğru yürümeye başladı. Yusuf da onu takipteydi. Ağaca iyice yaklaşıp dikkatlice baktılar. Gerçekten de konuşan oydu.

İnanılacak gibi değildi!

-“Sen konuşabiliyorsun!” dedi Yusuf.

-“Evet, konuşabiliyorum. Bak ağzım bile var.” diye espri yaptı ağaç.

Ağacın konuştuğu yetmiyormuş gibi bir de espri yapıyordu. Sinan şaşkınlığını bir kenarabırakıp:

-“Ama ben daha önce birçok kez buraya geldim senin konuştuğunu hiç fark etmemiştim.” dedi.

-“Ben sadece istediğim zamanlarda konuştuğumu duyururum insanlara.” dedi ağaç.

-“Sen ne kadar da büyük bir ağaçsın, çok yaşlı olmalısın. Tarihte ne olaylara şahit oldun kimbilir?” dedi Sinan.

-“Evet, çok yaşlandım, kaç yaşımda olduğumu ben bile hatırlamıyorum artık. Beni buraya diktiklerinde gencecik bir fidandım. Burada kocaman bir zeytin bahçesi vardı çok eskilerden.Zamanla büyüdüm ve kocaman bir ağaca dönüştüm. Sonraları diğer ağaçları kesip buraya birKülliye inşa etmeye başladılar. Beni de tarihe şahitlik etmem için burada bıraktılar.

Arkadaşlarım bu güzel yapının inşasına katkı sağladıkları için çok mutluydular. Bense yalnızkaldığım için hüzünlü, tarihe şahitlik edeceğim için ise heyecanlıydım. Burayı çok sevdim veyuvam bildim. Sonra aylar, yıllar, asırlar geçti. Ben binlerce insana arkadaşlık edip, binlerce hikayeye şahit oldum.”

Çocuklar ağacın anlattıklarını pür dikkat dinlemekteydiler. Onların bu ilgisi ağacı çok mutluetmişti. Onlarla sohbet etmek çok hoşuna gitmişti. İnsanlarla sohbet etmeyeli ne kadar da uzun zaman olmuştu. Şimdiki insanlar doğayla, ağaçla falan ilgilenmiyordu ki! Varsa yoksa sanal dünya. Eskiden ne de güzel insan dostları olmuştu. Belki de bu çocuklarla da bir dostluk kurabilirdi. Neden olmasın ki? Hem çocuklar büyüklerden daha ilgiliydi onunla. Ağaç bunlarıdüşünürken:

-“Biraz daha anlatsana, çok güzel konuşuyorsun.” dedi

çocuklardan biri. Evet, evet. Bu bir işaretti, kesinlikle

bu çocuklarla dost olmalıydı.

-“Buyurun içeride sohbet edelim.” dedi ağaç ve çocukları bir kez şoka uğratan bir şey oldu.

Ağacın gövdesinde bir kapı belirmiş onların girmesi için aralık duruyordu. Çocuklar önce tereddütle birbirlerine baktılar. Sonra da karşı konulamaz bir istekle sanki anlaşmışçasına birlikte kapıya doğru yürümeye başladılar.

***

Biraz korku biraz da merak vardı çocukların duygularında. Ağacın iç kısmı çok şaşırtıcıydı. Ağaçta açılan kapıdan girdiklerini bilmeseler başka birinin evine misafirliğe gittiklerini sanabilirlerdi. İçeride kocaman yumuşacık bir koltuk ikramlarla donatılmış bir masa ve ağacın duvarında asılı duran kocaman görkemli bir saat vardı. Çocuklar etrafı

incelemeye dalmışken:

-“Buyurun oturun, bunlar sizin için.” dedi çocuklara ağaç.

Çocuklar şaşkınlıkla beraber ağacın davetini kabul edip oturdular.

İkramların tadına baktılar. Her şey çok güzeldi.

Sonra ağaç anlattı çocuklar dinledi. Böylece saatler geçti ya da çocuklar saatler geçtiğini zannetti. Geri dışarıya çıkıp saatlerine baktıklarında zamandan beş dakika bilegeçmemişti.

***

Çocuklar daha sonraki günlerde de her gün ağaca uğrayıp onunla sohbet ettiler.

Geçmişten bugüne kadar neler olup bitmiş hepsini öğrendiler.

Öğretmenin verdiği ödevin teslim gününe çok az kalmıştı. Yusuf ve Sinan yaşlı zeytinin anlattıklarını güzel bir öykü ile ölümsüzleştirmek istediler. Ödev günü geldiğinde öyküyü birlikte arkadaşlarına okudular. Öğretmenleri Ali Bey de dahil olmak üzere yazılan öyküye hayran kaldılar. Ali bey bu güzel eserin daha çok okuyucuya ulaşması gerektiğini düşünüyordu. Yusuf ve Sinan'ın da onayını alarak öyküyü bir yayınevine gönderdi. Günlersonra yayınevinden müjdeli haber geldi. Küçük yazarların öyküsü kitap olacaktı.

***

Yıllar, yıllar sonra iki yaşlı adam koca bir zeytin ağacının gölgesine oturmuş, ömür boyu hiç ayrılmadıkları güzel memleketlerini anlatan iki küçük yazarın ortaklaşa yazdıkları güzel öyküyü okuyorlardı. O iki adamdan başka kimsenin işitmediği bir ses de onlara eşlik ediyordu...

SON

Rumuz:minikkedi

Derya bavulunu yavaşça çekerek otostop çektiği arabanın yanına gider ve yaşlı çifte nereye gittiklerini sorar.

Yaşlı çiftlerden biri :

-Biz Hataya gidiyoruz kızım senin de bize eşlik etmeni çok isteriz.

Derya hafifçe gülümser ve arabaya biner. Yolculuğu artık başlamıştır.

Uzun ve sessiz bir zamandan sonra Derya kafasını cama yaslar.

Yüzüne vuran güneş ışıklarına karşı gözlerini kısarve uykuya dalar.

Aklında sürekli dedesinin dedikleri ve Payas hakkında bilgiler dolanmaktadır. Yarı uyanıklığıyla dedesinin dedikleri aklında canlanır.

Dede:

-Güzel kızım! Benim en büyük pişmanlığım ne bilir misin ? Seni memleketime götürmemek. Ama üzülüyorum bir gün güzel bir iş için oraya bensiz gideceksin. İnanıyorum.

-Payas, Hatay ilinin bir ilçesidir. Akdeniz kıyısında İskenderun ve Dört Yol ilçeleri arasında yer almaktadır. Akdeniz iklimi

görülmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlı geçmektedir. Doğal bitki örtüsünü makiler ve ormanlar oluşturur. Amanos Dağları'nda 800 metrenin altında Akdeniz Makisi üstünde çam ormanları bulunmaktadır ayrıca jeolojik yapısıve , ve ...

Derya tam o sırada gözlerini açar ve uyku sersemliği

ile etrafa bakar.Derya:

-Ah rüyalarımaya girme bari. O kadar çok araştırmaktan ne geldi başıma haha.

Yaşlı çift derya ile sohbet etmeye başlar. Havadan sudan konuşurlar ve birbirlerini tanırlar.

İsimleri Ahmet ve Fatma'dır. Kendilerini ilk tanıtan onlar olmuştur ve Derya'ya çok sıcak davranmışlardır.

Fatma Hanım:

-Neden Hataya gidersen söyle bakalım ?

Derya kafasını yere eğer ve uzun hikaye olduğunu söyler. Çiftlerden Ahmet amca gülümser ve anlatmasını ister.

Derya:

-Ben bir yazarım. İş için Payas'a gidiyorum. Aslında sebep bu değil yani istesem gelmezdim ama benim dedemin memleketi. Ben küçükken dedem yatalak olunca bana hep yakınırdı." Keşke sana bir şeyler anlatmak yerine memleketime götürseydim ah kızım" diye. Bende bir söz verdim. Tabi o olmadan geldim buralara ama işim yüzünden geldiğim için yine de mutlu olacaktır.

Ahmet Amca:

-Dedenin hislerini anlayabilirim. Kendi memleketimiz hep değerli ve özeldir bizim için. Her karış toprağımız değerlidir elbet ama hem kendi memleketimiz hem de zamanında buralarda pek çok olaylar ve yaşanmışlıklar olunca daha bir özel bizim için. Peki dedene ne oldu ?

Derya acı içinde gülümseyip “ İki sene oldu vefat etti” der.

Yaşlı çift her iki ağızdan da “Başın sağ olsun güzel kızım.” Derler ve yol boyu büyük bir sessizlik

oluşur.

Belli bir süre sonra da Derya tekrar uykuya dalar.

Fatma Abla Derya’yı dürter ve “uyan kızım geldik” der. Derya hafifçe kafasını kaldırır ve kısık

gözlerle hem Fatma ablaya hem etrafa bakar.

Arabadan iner. Ahmet amca:

-Kızım biz seni başkanlığın yanına tam merkeze bırakıyoruz gerisi sana kalmış hayırlı

yolculuklar.

Yaşlı çift Derya ile vedalaşır ve arabaya binip giderler. Derya daha önce gelmediği bu yere şaşkınca bakınır. Önceden başkana haber verdiği için onun yanına bir rehber verileceği için söylenen yere gider. Tam o sırada biri kolundan tutar ve gülümser. Derya ise kendini geri çeker.

Semih Bey:

-Derya Hanım öyle değil mi ? Ben rehberiniz Semih Şimşek.

Derya şaşkınlıkla gülümser ve “ Ah kusura bakmayın merhaba!”

Semih selamını alır ve birlikte yürümeye başlarlar.

Semih:

-Eminim ki gelmeden bir araştırma yapmışsınızdır. Ben yine de bir yerden anlatmaya

başlayayım.

Derya kafasını sallar “lütfen sizi dinliyorum” der.

Semih Bey:

-Payas ilçesinde, yerleşim neredeyse insanlık tarihi kadar eskidir. Anadolu’yu Suriye ve Ortadoğu’ya bağlayan güzergâh üzerinde olması sebebiyle tarihin her döneminde Payas

bölgesi stratejik bakımdan önemli bir yerleşim bölgesi olmuştur. Hatta Derya hanım Payas’ın eski çağlardaki adı Baias’tır. Sonraları Bayyas, Bayas ve son olarak da bugünkü hali olan Payas adını almıştır. Yani sonunda bu isimde karar kılmışlar haha.

Derya Hanım

-Haha gerçekten öyle! Lafınızı bölüyorum ama nereye gidiyoruz?

Semih Bey hafifçe gülümser “Sürpriz ! Yani şey gideceğimiz üç yer var oraya gidene kadar

kafanızda bir şeyler canlansın istiyorum. Uygun olur mu?”

Derya hanım gülümser “ah elbette devam edin.” Der ve yürümeye devam ederler.

Semih Bey:

-Zamanın en büyük iki devleti Bizans İmparatoru Herakleios ile İran Kralı II. Hüsrev zamanında 622’de yapılan büyük savaş Payas’ta olmuş. Ben duyunca gerçekten tuhafıma gitmişti. Daha sonraları Payas, bu sefer de Haçlı Seferleri yolu üzerinde olması sebebiyle önemini

korumuştur. Buna çok şaşıracaksınız Haçlıların İlk seferlerinde Anadolu’dan Payas üzerinden çıktıkları bilinmektedir. Payas’taki Cin Kulesi’nin gözetleme amacıyla 13. Yüzyılda yapıldığı

tahmin edilmektedir. Bölge kısa bir süre Haçlı egemenliğinde kalmıştır. Gideceğimiz yerlerden biriside bu aklında bulunsun.

Semih derin bir nefes alır ve çantasından çıkardığı suyu içer. Derya ise meraklı meraklı devam

etmesini beklemektedir. Ve Semih anlatımına geri döner.

-, Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi ile Osmanlıların eline geçmiştir. Hac yolu üzerinde olmasınedeniyle Osmanlılar Payas'a önem vermişler ve Cenevizlilerden temel yıkıntıları ile kalan kaleyi tamamen sökerek aslına uygun olarak 1567-1571 tarihleri arasında bugünkü kale ve

hendeği yapmışlardır. Külliye, cami, hamam ve imaret ise 1568-1574 yılları arasında tamamlanmıştır. Payas kalesi, kervansaray ve limanı ile uzun bir dönem önemini korumuştur . Gideceğimiz ikinci yerlerden biri de burası.

Derya:

-dedem memleketimiz özeldir derken bundan bahsediyordu demek. Yani düşünsene en büyük

savaş bu küçük yerde olmuş kimin aklına gelirdi ki? Haha

Semih:

-Demi gerçekten ilginç ve ilk seferlerinin burada gerçekleşmesi! Evet devam edelim. Osmanlı Devleti tüm doğu seferlerinde Payas Limanı'nı lojistik ikmal üssü olarak kullanmıştır. Son olarak IV. Murat ünlü Bağdat seferinde tüm lojistik ikmalini Payas üzerinden yapmış. Hatta Evliya Çelebi seyahatnamesinde Payas'tan teferruatlı bir şekilde bahsetmektedir. Buna göre

17. Yüzyılda Payas'ın nüfusu 8.000 civarındadır. Yine Evliya Çelebi'nin anlattıklarından o dönemde de turunç, üzüm ve incir bölgenin en dikkate değer ürünleri arasındadır. Evliya Çelebi yol üstündeki kervansaraylardan en önemlisi olarak Payas kervansarayını göstermiştir. Bu da Payas'ın 17. Yüzyıldaki önemini göstermesi açısından dikkate değerdir.

Derya:

-Eski zamanlarda çok değerli bir yermiş. Elbette halen öyle ama 17. Yüzyıldaki önemi çok ayrı.

Semih Bey:

-1.Dünya Savaşı sonrasında kısa bir süre Fransız işgaline uğrayan Payas, işgalden fazla etkilenmemiştir. Her ne kadar 200 kişilik bir Fransız birliği ve atanmış bir Fransız kaymakamı bulursa da bölgedeki çete faaliyetlerinin Payas'ın dağlarında ve özellikle Fındık Yaylası'nda üstlenmesi sonucu işgal hiçbir zaman etkili olmamış.1939 yılında Hatay'ın anavatana katılımıyla sınır kenti olan Payas Hatay'a bağlanmıştır. 1970'li yıllara kadar bir tarım ve bahçecilik beldesi olan Payas, İskenderun Demir ve Çelik Fabrikası'nın kurulmasıyla bir anda

büyümüş, 7.000'lerde olan nüfusu 25.000'lere kadar yükselmiştir. O günden bu yana istikrarlı bir şekilde büyüyen Payas, bugün sanayi ve ticarete dayalı ekonomisi, tarihi ve doğal

güzellikleriyle Türkiye'nin önemli ilçelerinden birisidir. Payas, 12 Kasım 2012'de 6360 sayılı kanun ile Dört Yol'a bağlı bucak iken ilçe olmuş.

Derya Hanım :

-Payas gerçekten Türkiye için önemli bir ilçe. Diğer ilçeler bu kadar bilinmez bile ama bu Payas çok farklı ve özel belki de dedemin memleketi olduğu için öyle düşünüyorumdur. Bu arada Semih bey bir an bir yerden okuyorsunuz sandım. Nasıl böyle bilgili olabiliyorsunuz?

Semih Bey (gülümseyerek)

-Ben bir rehberim ve ayrıca doğup büyüdüğüm yer olunca insan daha bir ilgili ve bilgili oluyor.

Semih bey aniden durakta durur ve

beklemeye başlar..Derya Hanım:

-Haklısınız. Peki şimdi ne yapacağız ? Durakta neden durduk?

Semih Bey:

-Yolun yarısını da otobüsle gideceğiz. O Üç yeri de size görünce anlatacağım.

Derya kafasını sallar ve birlikte beklemeye başlarlar. Bir süre sonra Derya yanındaki küçükçocukların sohbetlerine kulak misafiri olur.

Küçük çocuk elini tuttuğu ablasına doğru döner.

-Abla biliyor musun ? Bugün coğrafya dersimizde Payas ve bir çok şehir hakkında bir sürü şey öğrendim. Biraz kitaptan bakarak sana Payas'ı anlatabilir miyim ?

Ablası gülümser ve

“elbette ”der.Küçük

çocuk:

-Payas ilçesinin yüzölçümü 157 km²'dir.Kuzeyinde Dört Yol, doğusunda Amanos dağları,

güneyinde İskenderun ve batısında Akdeniz bulunur. Rakımı 19 metredir. Akdeniz kıyısında

düz bir alandadır . İlçenin en önemli akarsuları Kozludere ve

Payas çaylarıdır. Ablası “ Yaa öyle mi ? Daha başka var mı ?

Örneğin jeolojik yapısı nasıl mesela ?” Küçük çocuk:

-Hemen anlatıyorum.

Payas ana çatısını Amanos Dağları ve Payas düzlüğü oluşturur. Bu dağ sırası ile ovanın jeolojik yapısını peridotit ve serpantin gabro gibi yeşil kütleler oluşturmuş. Kitaptan okusam da isimleri söyleyemiyorum abla haha

Ablası güler ve devam etmesini ister.

Küçük çocuk:

-Dala geçme abla! Yabancı isimleri söyleyememek benim suçum değil. Son olarak ekonomik

durumu kaldı. Ekonomisi sanayi, tarım ve hayvancılığa dayanır. Sanırım bu yüzden babam

hayvancılık yapıyor .Bu arada sanayi ve şehirleşme yönünden de gelişmiş örneğin İskenderun Demir ve Çelik A.Ş. ve Payas Organize Sanayi Bölgesi ilçenin 2 büyük sanayi kuruluşuymuş.

İlçede narenciye ağırlıklı olmak üzere zeytin, kayısı, hububat ve sebze yetiştiriciliği yapılmaktadır. En çok yediğimiz şeylerden olduğu için tahmin etmesi kolay. Ayrıca kıyı kesimlerinde küçük çapta balıkçılık 'ta yapılmaktadır. Bunu biliyor muydun? Ben bilmiyordum da

Ablası:

-Bende senin sayende öğrenmiş oldum teşekkür ederim minik

Der ve kardeşinin kafasını okşar. Derya kulak misafiri olduğu sohbet sayesinde daha çok şey öğrenmiştir. Semih'e baktığında sohbeti onunda dinlediğini fark eder ve gülererek “ Dikkat et senin iş elden gidiyor” Semih kahkaha atar ve “ En azından bunları sana anlatmamış olacağımama işimin elimden alınması beni üzer” der. İki bir anda gülmeye başlar ve tam o sırada otobüs gelir.

Birlikte otobüse biner ve yan yana otururlar. Derya cam kenarına oturur ve etrafı seyretmeye

başlar. Bu yer ona çok küçük ve bir o kadar da samimi gelir. Neredeyse çoğu tarihi hakkında bilgili olduğundan bu Derya'nın çok hoşuna gider. Gerçi böyle geçmiş tarihlere dayanması v zamanında ki değerine bakarsak bu gayet normaldir.

Derya kulaklığını çıkartır ve yol boyu müzik dinler.

Saat 14.16 civarındır. Semih ve Derya sonunda gidecekleri yere varırlar ve otobüsten inerler.

Semih Bey:

-ilk gideceğimiz iki yer birbirine çok yakın ilk önce oradan başlayalım. Siz her şeyi bana bırakın sormak istediğiniz bir şey olursa lütfen çekinmeden bana sorun.

Derya:

-Teşekkür ederim Semih Bey! Gelirken dikkatimi çeken bir şey oldu. Kültür olarak farklılıklar var sanki öyle mi ? Ya da ben sanırım yanlışım. Fazla fark göremedim ama yine de merak ettim.

Semih Bey:

-Evet çok fark olmasa da burası kültür olarak Türkmen kültür ve gelenekleri yaşanmaktadır.

Derya “anladım” der ve hafifçe kafasını sallar. Sonuçta hikayesi için her şeyi öğrenmesi

gerekmektedir.

Derya tam o sırada önüne döner ve o yeşilliklerin arasında çok büyük bir şaheser görür ve

Semih beye bakıp heyecanla “Sizdeyim ”der.

Semih bey:

-Burası Sokullu Mehmet Paşa içinde Kervansaray, hamam, medrese, cami ve bedesten gibi yapıları ihtiva eden bir külliye, 16.yüzyılda Sokullu Mehmet Paşa'nın emirleri üzerine Mimar Sinan tarafından yapılmış en önemli yapı gruplarından birini teşkil eden bir kervansaraydır.

Derya şaşırarak “ Burası mimar Sinan'ın eseri mi? Şaşırdım ama anlamam gerekirdi. Diğer bir çok

eserine çok benziyor. Her dokunuşunda ona ait izler var. Yeşilliklerin içinde bir şaheser” der ve aşkla

hem yürüyüp hem etrafa dikkatlice bakar.

Semih sadece gülümser ve “Bu daha başlangıç “deyip anlatmaya devam eder.

- İstanbul – Halep – Sam – Hicaz yolu üzerinde, Hac ve İpek Yolu kervanlarının kesiştiği noktada yer alan bir menzil külliyesidir. Bu Külliye, Türk – İslam Mimarisinin en güzel ve en güzide eserlerinden birisidir. İnşa tarihi, Mimar Sinan’ın “ustalık eserim” dediği Edirne Selimiye Camii ile eş zamanlı olması sebebiyle, bu nadide eser onun mimarlık birikiminin bir özetidir. O yüzden Mimar Sinan’ın eseri olduğu gayet iyi bir şekilde anlaşılıyor. Payas, İpek Yolu ile Halep’e gelen malların denize ulaştığı bir liman olarak, Kıbrıs ve Akdeniz ülkelerine sevk edildiği yer idi. Külliye bu güzergahı kullanan Hacı Kervanları ile ticaret kervanlarının, limanın ve askeri birliklerin emniyetini sağlamak ve konaklamalarını karşılamak amacıyla II. Selim’in saltanat döneminde inşa edilmiş, Anadolu’n en büyük külliyesidir. Külliyenin günümüze sağlam olarak gelen bir tane kitabe bulunmaktadır. Benim anlatacaklarım bu kadar en kısa şekilde anlatmaya çalıştım.

Derya:

-Teşekkür ederim bazen Siri konuşuyormuş gibi hissediyorum. O kadar iyi anlatıyorsunuz merak etmeyin. Merak ettiğim şeylerden biri de bu eski tarihlere dayalı külliye de ne anılar olaylar olmuştur. Semih bey gülerek “o kadarını da ben anlatamam ki ama haha” der.

Uzunca bir yürüdükten sonra Semih bey durur ve eliyle işaret eder.

-Evet ikinci yerimiz olan burası da Cin Kulesi. Gördüğün gibi Derya Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi ile deniz kıyısı arasında hakim bir tepe üzerinde gözetleme amacıyla inşa edilmiştir.

Derya “peki bunun hikayesi ne “ diyerek heyecanla Semih’e bakar.

Semih bey:

-Haçlıların Anadolu’dan ilk çıktıkları yere kurdukları Payas Kalesi’nin 13. Yüzyılda kurulduğu tahmin

edilmektedir. Gelip geçenlerden vergi olarak alınan payın asılmasından dolayı Payas ismini alan Kale, Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi ile Osmanlı İmparatorluğu'nun eline geçmiştir.17. yüzyılda Payas'ı gören Evliya Çelebi' de şunları demiş “Deniz kıyısında dörtgen biçiminde taştan yapılmış bir kaledir. Sekiz tane sağlam kulesi ve her kulede irili ufaklı toplar vardır. En yüksek burcunda ise balyemez toplar olup limanı korur. Burası Halep'in iskelesi olmakla serhat gibidir. Kalenin duvarı iki kat olup, burç ve kaleleri pek sağlamdır. Doğuya bakan yakada ikişer kat demir kapıları hendek üzerinde ağaçtan bir köprüsü vardır. “ kısaca bu şekilde anlatmıştır.

Derya:

-Lafını kesiyorum ama bu kale hakkında bildiğim bir şey var.1919 öncesinde ağır suçluların dahapsedildiği bir yapıymış. Hatta Şair Namık Kemal de bir süre kalenin zindanında kalmış.

Semih gülümser ve “ ah tabi bende tam onu söyleyecektim” dedikten sonra Semih çantasından kahve çıkartır ve Derya'ya uzatır. “ Biraz serinleyelim sonra yemek yeriz acıkmışsındır yanımda sandwich var ” deyip gülümser.

Derya utanarak” aslında içecekler ile birlikte yesek fena olmaz “

Semih “ah elbette hemen çıkartıp veriyorum” deyip çantasından Sandwichi çıkartır ve Derya'ya uzatır. Derya kibarca alır ve teşekkür eder.

Semih hızlıca “ sen burada bekle ben hemen geliyorum” deyip Derya'nın yanından uzaklaşır. Deryameraklı bir şekilde Semih'i bekler. Semih elinde bisikletlerle geri döner.

Semih:

-Gideceğimiz yere bisikletle gideceğiz hadi atla bakalım. Nereden geldi deme bunlar çok önceden ayarladım.

Derya şaşırır ve sevinir. “ gerçekten çok severim sürmeyi bu beni mutlu etti. Hadi gidelim bakalım” deyip bisikleti alır ve birlikte yola koyulurlar.

Derya bisiklet sürerken etrafa bakınır. Etrafında yeşillik ve ortasında bir kale vardır Tıpkı masallarda kigibi olan bu yer ona kendini prenses gibi hissettirir Semih de bir prens yerine koyar tabi. Yüzüne vuran hafif ve sevinçle bisikletini sürmeye devam eder .

Semih bisikleti durdurur ve” işte geldik” deyip bisikletten iner. Derya ile Semih bisikletleri ağacabağlarlar ve etrafa bakınmaya başlarlar. Semih çok geçmeden hemen anlatmaya başlar.

Semih:

-Burası Payas kalesi. Fark ettiysen diğer iki yere çok yakın. Mimar Sinan’ın, külliyeinin planını kaleyi de

hesaba katarak tasarladığı ve kaleyi külliyeinin bir parçası gibi değerlendirdiği söylenir.

Derya:

-ilk gittiğimiz yer ile çok benziyor gerçekten.

Semih:

Devam ediyorum. Sekiz kuleli Payas Kalesi, Haçlı seferleri sırasında Cenevizliler tarafından inşa

ettirilmiş, Kudüs’e giden hacıların güvenliğini sağlamakla görevli Tapınak Şövalyeleri’nin kontrolü

altında hizmet vermiştir. Payas Osmanlı hakimiyetine geçince Cenevizlilerden kalan kalenin temelleridahi onarılmayacak durumda olması sebebiyle, planına sadık kalınarak yeniden yapılmıştır.

Kıbrıs’ın fethinden sonra önemi artan Kale, Osmanlı Devleti için

önemli bir üs olmuştur..Payas Kalesi yapıldığı dönemde Sürre

Alaylarını, ticaret kervanlarını koruyan bir karakol ve ileri sefer

karargâhı olarak hizmet vermiş. Bu arada maalesef cin Kulesi ile

burası çok karıştırılıyor hepsi birbirine benzese de özünde çok farklı şeyler.

Derya:

-Anladım. Son olarak buranın da fotoğrafını çekeyim.

Derya elindeki kamera ile etrafı bir çok kez çeker ve son durağı olan Payas kalesini detaylıca dolaşır. Nihayetinde Semih'e bakar ve "Hadi artık gidelim" dedikten sonra birlikte yola koyulurlar. Bıraktığı bisikletlerin yanına gittiklerinde Semih duraksar.

Semih:

-Umarım sana güzel bir şekilde anlatmışımdır. Elimden geldiğince seni sıkmadan detaylıca anlatmaya çalıştım ama...

Derya lafını keser ve gülümser "merak etme Semih bey her şeyi çok güzel anlattınız. Hikayemde çokişime yarayacak" dedikten sonra bisiklete biner ve hızlıca sürmeye başlar.

"Sona kalan dondurma ısmarlamak zorunda kalır"

Birlikte yarış yaptıktan sonra Derya bir kaç fotoğraf çekerken Semih'te aldığı bisikleti yerine koyar ve ikisi durağa doğru yürümeye başlar. Yarım saate yakın otobüs bekledikten sonra binip otelin yolunu tutarlar.

Semih:

-Aslında sana bahsetmediğim bir yer var oraya daha sonra vaktin olursa gideriz.

Derya "Biraz bahsetsene"

Semih:

-İsmi Damlataş Mağarası. Amanos Dağları'nda 2005 yılında keşfedilmiş. İçerisinde birçok sarkıt ve

dikit bulunan mağaranın 120 milyon yıllık bir oluşum süresinin olduğu düşünülmekteymiş. Payas kent

merkezine yaklaşık 15 kilometre mesafesinde vaktin olursa mutlaka gideriz.

Derya "Belki olmaz ama tekrar geldiğimde mutlaka gidelim" der ve tam o sırada incekleri yere

varırlar. Semih Derya'yı oteline bırakmak için ona eşlik eder. Derya ile Semih otel kapısının önüne geldiklerin de Derya vedalaşmak için elini uzatır

Semih:

-Bir kaynakta Hatay ile ilgili bir efsane

okumuştum. Anlatmamı ister misin ? Derya merakla

“elbette lütfen anlat çok meraklandım.”

Semih:

-Biliyorsun Eros'da, Apollon da ünlü okçular.. Ama asıl Apollon, oklarını sadece “Aşk” için atan Eros'la dalga geçer. Eros da kızar. İki ok yapar. Biri Apollon'un, ötek i Deniz Tanrısı Peneus'un kızı Daphne'nin kalbine.. Ama öyle yapmıştır ki, Eros oklarını.. Apollon umutsuz âşık olur, buna karşılık Defne ona yüz vermez ve hep kaçır. Apollon, Defne'nin peşine düşer.. Defne kaçır. Kaçır.. Tam yakalanacakken Toprak Ana'ya “Beni kurtar” diye yalvarır. Toprak Ana onu bir ağaca döndürür. Apollon “Yakaladım” diye sarılır ki, kollarının arasında güzeller güzeli Defne değil, bir nefis kokulu ağaç var. Sanatın, şiirin, müziğin Tanrısı şöyle der..

“Defne, bundan sonra sen, Apollon'un kutsal ağacı olacaksın. O solmayan ve dökülmeyen yaprakların, başımın çelengi olacak. Değerli kahramanlar, sporda, sanatta savaşta zafere ulaşanlar, hep senin dallarından oluşan çelenkle alınlarını süsleyecekler.” Defne yumuşar, dallarını eğerek Apollon'u selamlar.. Hikayemiz burada son buluyor. Belki hikayenin Hatay da geçtiğini bilmiyorsundur diye anlatmak istedim. Birde içimden geldi haha.

Defne:

-Bu hikayeyi biliyordum ama nasıl olurda Hatay'da geçtiğini hiç bilmem. Teşekkür ederim. Artık etrafımdaki defne ağaçları bana daha farklı bir anlam kattı. Seni bugün çok yordum her şey için teşekkür ederim. Yarın gitmeden seninle mutlaka vedalaşmak istiyorum.

Semih:

-Tekrar geldiğinde seni mutlaka her yere götüreceğim. Neyse saat çoktan 21.00 olmuş gidip

dinlenmen en iyisi yarın mutlaka vedalaşalım. Kendine dikkat et! Bu arada hikayen ne olacak? aklında

ne var ?

Derya gülümseyerek “Hikaye çoktan hazır sen ve ben “ der ve

hızlı adımlarla otelin içine girer. Semih(yüksek sesle):

-Bunu mutlaka konuşacağız. Görüşürüz!

Derya “ görüşürüz ”diyerek Semih’e el sallar ve gözden kaybolur. Hızlı adımlarla merdivenlerden çıkar odasına girer. Kendini hızlıca yatağa atar. “ Bugün gerçekten çok yorgunum şimdilik uyuyacağım yarın hikayemi yazıp buradan ayrılacağım. Teşekkür ederim Semih. Teşekkür ederim dede.”

Derya bu sözleri mırıldanırken

aniden uykuya dalar.

SON...

Petrikor

PİLLİ LİMAN PAYAS

Ben Hataylı Payas. Herkesin adını yaldızlı harflerle, büyük puntolarla kazımaya çalıştığı bu çılgın dünyanın sakin bir evladıyım. Sakin dediğime bakmayın, sınırlarda yaşayan biriyimdir. Geçmişimde az savaş vermedim, az hırpalanmadım... Ama bugünümde bir dinginlik var üzerimde. Bir liman kadar huzurluyum. Liman deyince bağdaş kurup oturmuş biri geliyor aklıma. Öyle bir oturmuş ki sanki bedeniyle oraya kök salmış da bir daha asla yerinden kalkamayacakmış gibi... Gözü uzaklarda. Bir gemiyi bekliyor. Limanlar hep bekleyiştir zaten, öyle değil mi? Şimdi sen neyi bekliyorsun Payas diyeceksiniz... Deyin.

Ben... Bir dostu bekliyorum. Dinlesin ve sonra da kucaklasın beni.
Yoksa yaşamış olmamın ne anlamı kalacak? Yaşamak, paylaşmak değil mi?

İçinizden bu da ne çok soru soruyor diyebilirsiniz. Deyin. Sokrates'ten yadigâr bir alışkanlık işte. Soru sormadan kendimi bulamam da duyamam da... Sanki içimde bir Cin Kulesi var. Siz şimdi, o da ne öyle, diyeceksiniz. Bu kule benim kendimi gözetlediğim yer. İnsan kendinden bile bu kadar uzağa düşebiliyor işte. Ne söylerim, nasıl davranırım, ne yer ne içerim, nasıl bakarım başkalarının gözlerine, kimleri görmezlikten gelirim, kimlere darılırım, kimlere sarılmak için yanıp tutuşur da sönmüş gibi yaparım, hepsini bu kuleden gözlerim. Kendime karşı çok uyanığım.

Aslında ova gibi dümdüz bir insanım ben. Hani yüzdeye vuracak olsak varlığımın sadece %5'i dağdır. Bunun da eksileri var tabi. İnsanın dağı ne kadar azsa sırtı da o kadar çok yorulur. Zirvelerim yoktur ama manzaram vardır. İnsanlar sanıyor ki manzara sadece en tepede manzara olur! Size o hissi veren haz; binbir çabayla yokuş yukarı tırmanışınız. Oysaki ovalar öyle mi... Çabasız bir güzellikle önünüze çıkan günbatımları... Toprağın ışıqla yandığı harika anlar... Hepsi bir armağan gibi seriliverir gözlerinize. Tırmanmak dağın manzara için talep ettiği vergidir. Ben pek öyle biri değilim. Azametine hayran olduğum tek bir dağım var, o da umudum. Anlayacağınız ruh halim daimi bir Akdeniz iklimi...

Yaşlı biri gibi mi konuşuyorum ben? Hani onlar da böyle lafı bir oradan bir buradan alır bir de eski kalıplı sözcükleri kullanırlar ya... Siz incelik edip "Hayır." diyebilirsiniz ama size bir şey itiraf edeyim mi... Bazen kendimi çağlardır bu dünyada yaşıyormuş gibi hissediyorum. Sanki bir insan değil de köklü bir toprakmışım. Ben hep buradaymışım. Görmüş geçirmiş bir zeytin ağacı gibi zamanı yırtıp ölümsüzlüğü tatmışım. Sanki medeniyetlerin ayak izleri varmış tenimde. Öyle bir varmışım ki Evliya Çelebi beni yazmış. Neydi onun o ünlü eseri?.. Hah, Seyahatname'de benden bahsetmiş... Öyle değerliymişim ki Büyük İskender benim için savaşmış. Sanki Hititler, Haçlılar, Bizanslılar ve Persler benimle birlikte soluk alıp vermişler. Ben öyle bir varmışım ki kültürlerin doğuşunu ve batışını görmüşüm. Oysaki tek gördüğüm ufuktaki güneş çizgisi. Niye böyle derin hissediyorum öyleyse?..

Deli olduğumu düşünmediniz değil mi?.. Uçsuz bucaksız hayaller kuran ve sürekli soru soran, dingin bir çılgınım ben. Bazen derinliğini idrak etmiş bir genç oluyorum bazen kıyısına oturup ufka baktığınız bir bank kadar yaşlı. Yaşımı unuttum. Ama sayenizde sesimi hatırladım. Konuşurken makilik edip dikenlerimle sizi üzdüysem kusuruma bakmayın... Çenemin düşüklüğünü Akdeniz iklimli ruhuma verin...

Bana zaman ayırdınız, ömrümü anlamlı kıldınız. Teşekkür ederim. Herkes yapmaz artık bunu. Akrep ve yelkovandan hızlı koşmaya çalışan

bir neslin içindeyiz. Ben o saatin ara ara tükenen, durmaya da hakkı olan, huzurla yeniden dolan pili olabilirim ancak.

O halde, günün birinde, bir armağan gibi önümüze düşüveren manzaralardan birinde görüşmek üzere... Ne dersiniz? Yine soru sordum işte! Bu hayallerimdeki köklerden birinin filizi herhalde. Öyle bir çağdayız ki kimin hangi medeniyetin suyunu içtiğini kim bilebilir ki?

Rumuz saatçi

Sürüklediği çuvalı annesinin yanına getirerek, bu kadar zeytin yeter mi ? Diye sordu Selim. Annesi gülerek;

Yeter tabi hadi gidelim artık. Toplamaya devam edersek çuvalı taşıyamayız.

Selim çuvalı sırtlayıp annesini takip ederken durdu, zeytin ağacına baktı, başını yukarı kaldırıp en uçtaki dalı görmeye çalıştı, göremedi. Bu kadar yaşlı ve büyük bir ağacın kendisi Selim'i etkilemeye yeterken ağacın hala zeytin vermesi onu daha da büyülüyordu. Yukarı bakmaya devam ederken acaba en uçtaki dallar nelere şahit olmuştur diye düşünerek annesine yetiştirmeye çalıştı.

Zeytinleri eve getirdikleri gibi işe koyuldular. Zeytinleri iyice yıkadılar sonra bir bezin üstüneserip kurutmaya başladılar bu kurutma

işlemi bittikten sonra Selim köşeye geçip annesini izlemeye başladı. Annesi, zeytinleri cam kavanozlara doldurmaya başladı kavanozlar dolduktan sonra üstüne tuz ekledi. Köşede durup annesini izleyen Selim atıldı;

Anne, zeytinleri topladığımız ağaç ne

kadar eski ?O sırada kavanozlara

sirke ekleyen annesi;

Çok eski oğlum çok eski, bin yaşından daha fazla var. Dedi, cevabı verirken bazı kavanozlarıSelime uzatıp çalkalamasını istedi.

“Bin yaşından daha fazla var” cevabıyla heyecanlanan Selim elindeki kavanozu sallarken bir soru daha sordu

Peki sence çok önemli insanlar bu ağacın

zeytinlerinden yemiş midir ?Tabi yemiştir.

Anne, parmağıyla Selim’i göstererek.

Hem kısa bir süre sonra çok önemli bir insan daha bu zeytinleri yiyecek dedi.

Selim güldü. Annesiyle beraber kavanozları gölge bir yere bıraktılar. Zeytinler kıvamageldikten sonra kavanozları açacaklardı.

Aradan geçen kısa süre zeytinleri yemeğe hazır hale getirmemişti fakat kavanozların yanındageçen Selim kendisinin de hazırlamasında

yardımcı olduğu bu zeytinleri tatmak istedi, bir kavanozu gözüne kestirdi. Çömeldi, annesi yakınlarda mı diye etrafına baktı kimse yoktu, kapağı açtı üstten bir zeytin aldı ağzına attı. Zeytini yutmasıyla beraber başı dönmeye başladı gözlerinin önünden sanki bir şeyler geçiyordu, anlam veremedi ve bayıldı.

Selim gözlerini açtığında kendini yeşilliğin bol olduğu bir yerde buldu yakınlardan su sesi de geliyordu. Ama buraya nasıl geldiğini anlamadı az önce evdeydi kavanozların yanına oturmuşzeytin yemişti şimdi ise nerede olduğunu bilmiyordu. Birisini bulmak için etrafına baktı yürümeye başladı. Gözünü açtığı yer çok güzeldi yemyeşil bir alan temiz hava ve uzaktan gelen su sesi bu güzellik karşısında Selim'in ilk andaki korkusu gitmiş yerine huzur bırakmıştıve garip bir şekilde burası Selim'e tanıdık gelmişti. Biraz daha yürüdüğü zaman az ilerde odun taşıyan garip giyimli bir adam gördü hemen yanına koştu. Kendisine koşan Selim'i gören adam durdu, Selim nefes nefese adamın yanına geldi;

-Dayı ben kayboldum neredeyiz,

neresi burası ?Adam, bu soruya

şaşırmış bir şekilde

-Baias burası, dedi

Baias mi diye şaşırđı Selim. Çünkü Payas'ın eski adlarından birinin Baias olduğunu biliyordu. Adamın giyinişini, Payas'a Baias demesi. Selim o an anladı, zamanda eskiye gitmişti.

Heyecanla adamın yanında ayrılıp yürümeye devam etti ve burasının kendisine neden tanıdık geldiğini şelaleyi görmesiyle anladı. Selim'in çok sevdiği Sincan Şelale'si tam karşısındaydı şelalenin oluşturduğu göletlerden birinin yanına gitti ve büyüleyici manzarayı seyretmeye başladı. Suyun berraklığı, sesi, otların yeşili, yaprakların hışırtısı. Selim bu güzellikleri seyrederken bir şey fark etti. Geldiği zaman dilimi ile şimdi içerisinde bulunduğu zaman dilimi aynı büyüleyiciliğe sahipti. Şelale ve çevresindeki güzellikler yıllar boyunca hiç değişmemiş hep aynı etkileyicilikte kalmıştı Selim bunu fark edince yüzünde bir tebessüm oluştu.

Şelalenin oluşturduğu göletlerden birinde yüzüp çıkan Selim yürümeye devam etti. Yürürken de eskiye nasıl geldiğini anlamaya çalışıyordu bunu düşündüğü sırada ağızındaki zeytin tadını fark etti. Kavanozu açıp zeytin yemişti ve yediği anda kendini burada bulmuştu. Zeytin ağacı

düşündüğünden daha gizemli ve etkileyiciydi. Selim bunları düşünürken ne kadar yürüdüğünü fark etmemiş kendini bir mağaranın girişinde buldu.

Selim mağaradan korksa da cesaretini toplayıp içeri girdi. İçerisi derin ve sessizdi. Mağarada ilerlemeye devam etti. Mağaranın içinde

yürümeye devam ederken gördüğü sarkıtlar ve dikitler burayı hatırlamasına yardımcı oldu. Burası annesiyle beraber geldiği Damlataş Mağarası'ydı. Mağarayı hatırlayınca korkmadan ilerlemeye devam etti. Sessiz mağaranın içinde şarkı söylüyor, gülüyordu. Eğlencesi devam ederken ağızındaki zeytin tadının kaybolmaya başladığını fark etti. Önce biraz durdu, ağızındaki tat tamamıyla kaybolunca uyandı. Uyandığında kendini evde kavanozların başında buldu.

Selim kendini evde bulunca çok mutlu oldu. Sonsuza kadar geçmişte kalacağını düşünmüştü. Kavanozu kapattı, annesine yaşadıklarını anlatmaya gidecekti ki durdu. Ağızındaki zeytin tadının kaybolunca şimdiki zaman döndüğünü hatırladı. O zaman geçmişe gidip tekrar dönebilirdi. Kavanozun kapağını açtı üstten bir zeytin alıp ağızına attı.

Selim gözlerini açtığında kendini büyük bir kargaşanın içinde buldu. Kılıç sesleri, at sesleri, bağırışlar hepsi birbirine karışmıştı. Selim çok korktu hemen saklanacak bir yer aradı kendine, savaşımlara gözükmeyen kendini kargaşanın uzağındaki bir kayanın arkasına attı ve orada saklanmaya başladı. Kayanın arkasında savaşımları izledi. İki büyük ordu savaşıyordu, ve savaştıkları yer Selim'e hiç yabancı gelmemişti savaş Payas'taydı. Selim geçmişte Payas'ın içinde çok savaş yapıldığını biliyordu şu an bu savaşlardan birine şahit olmak onu çok heyecanlandırmıştı. İki ordunun silahlarına, savaş

kıyafetlerine bakınca döneminin büyük iki devletinin savaştığı belli oluyordu. Acaba hangi iki devlet savaşıyor diye düşündü Selim. Bu düşüncelere daldığı sırada bir asker Selim'i hiç beklemediği anda arakasından gelip yakaladı. Selim çok korktu biraz debelenip kaçmaya çalıştı ama bu korkusunun yersiz olduğunu fark etti çünkü asker Selim'in çocuk olduğunu gördükten sonra daha yumuşak ve nazik davranmaya başlamıştı. Selim de askerin bu yaklaşımını görünce rahatladı.

Asker;

-Burada ne arıyorsun kim seni getirdi buraya ? dedi

Selim, askere ne diyeceğini bilemedi, zeytin yiyerek buraya geldiğini söylerse askerin inanmayacağını biliyordu. Bu yüzden kayboldum dedi. Asker, Selim'i sırtlayıp savaş alanından götürmeye başladı. Selim, askerin sırtındayken zeytin tadının yavaş yavaş kaybolmaya başladığını fark etti. Buradan ayrılmadan önce merak ettiği birçok soruyu askere sormak istiyordu ama zamanının azaldığını fark edince ağzından ilk şu soru çıktı.

-Hangi ordular savaşıyor ?

-Pers Kralı Dara'nın ordusu ile Büyük İskender'in ordusu

Selim duyduklarına inanamadı kimin kazandığını bildiği bu savaşa şahit olmuştu. Ağzındaki zeytin tadı tamamıyla bittiği sırada. Askere

-Büyük İskender kazanacak. Dedi ve gözlerini açtı.

Selim tekrar kavanozların başındaydı. Tarihini bildiği Payas'ın tarihine şahit olmak onu çok mutlu ediyordu bu yüzden zeytinleri yemekte artık tereddüt etmiyordu. Kavanozdan tekrar birzeytin aldı ağzına attıktan sonra geçmişe dönmesi başladı.

Selim gözlerini yine bir savaşa açmış yeniden silahların kuşanıldığı bir tarihe gitmişti. Ama bu sefer orduların yakınında değildi. Daha uzak bir yerden savaşı izlemeye başladı. Bu savaş bir önceki savaş gibi büyüktü. Payas'ın önemli bir liman şehri olduğunu bilen Selim büyük orduların neden burada mücadele verdiğini iyi anlıyordu. Hangi tarihe hangi savaşın içinde olduğunu düşünmeye başladı. Haçlıların da Payas'ta savaştığını biliyordu. Haçlılar olabilir midiyeye düşündü ya da zamanının büyük devletlerinden Bizans ile İran arasında geçen bir savaş mıydı. Selim bu tahminlerde bulunurken ne kadar büyük krallıkların, imparatorlukların Payas'tan geçtiğini düşündü. Bu topraklar üzerinden geçen her devlet şüphesiz Payas'ın kültürüne, tarihine ve insanına çok iz bırakmıştı kendi yaşadığı zaman diliminde bu izleri görmek çok rahattı.

Selim bunları düşündüğü sırada zeytin tadı gitmeye başlıyordu. Savaşın kim olduğunu bilemeden buradan ayrılacak olması Selim'i biraz üzmüştü acaba hangi tarihe tanıklık ettim dediği sırada uyandı. Selim'i merak içinde bırakan bu savaş Bizans İmparatoru Heraklius ile İran Kralı 11.Hüsrev arasındaki savaşı. Ve Selim

herhangi bir askere, savaşı İranlıların kazandığını söyleyemeden uyanmıştı.

Geçmişe son iki dönüşünde savaşların olduğu tarihe gitmesi Selim'i biraz korkutmuştu başınabir şey gelmesinden korkmaya başlamıştı. Biraz bekledi kavanozun kapağını kapatıp dışarı çıktı. Bu büyük savaşlara ev sahipliği yapan Payas'ı şimdiki haliyle, zeytin tadının ağzındakalmasına gerek kalmadan dolaşmak istedi.

Dışarı çıktığı gibi uzaktaki Amanos Dağlarını gördü bu büyük, üstü yemyeşil dağlar insana ferahlık veriyordu. Gökyüzü ile yeşil dağların uyumu ortaya çok güzel bir manzara çıkartıyordu. Bu manzaranın bir parçası olan Payas Çayı suyunun sesi ve berraklığı manzarayı sesli bir tabloya dönüştürüyordu. Selim sürekli bu çaya gider ve kendini doğanın içine bırakırdı. Kendi doğanın içinde bilerek kaybettiği sıralarda birçok güzelliği keşfetmişti onlardan biri de Meryem Ana Suyu ve bu suyun yanındaki kilise kalıntısıydı. Bu kalıntılar Payas kültürünün ne kadar geniş olduğunu gösteriyordu.

Selim gözlerini dağdan ayırıp yürümeye devam etti. O sırada ezanın sesini duydu isminin verilmesinde etkisi büyük olan 2. Selim

Cami'sinden ezan okunuyordu. Camiye doğru yürüdü cami kapısının üstündeki tabelada 1574 yazıyordu Selim bu tarihi görünce caminin ne kadar eski bir tarihte ve ne kadar güzel yapıldığını düşündü. Bu düşünce esnasında aklına zeytinler geldi. Belki de tekrar yemeliyim diye düşündü. Caminin tarihini görünce savaşımlardan dolayı içine düşen korku yerini merakla bırakmıştı. Yaşadığı şehrin başına neler geldiğini nelerden etkilendiğini, kimlerin buradan geçtiğini çok merak ediyordu.

Selim eve geçti annesi görmeyecek şekilde gizlice kavanozların yanına gitti daha önce açtığı kavanozdan bir tane zeytini ağzına attı.

Gözlerini açtığı anda korktuğu başına gelmemiş savaşın olduğu bir tarihe gitmemişti.

Bulunduğu yerde yine bir kalabalık vardı fakat bu savaş kalabalığı değildi. Bir inşaat için toplanılmış bir kalabalıktı. İnşaatın büyük kısmı bittiği için neye baktığını çok iyi biliyordu Selim. Karşısında Cin Kule'si vardı. Kuleye biraz daha yaklaştı inşaatı izlemeye başladı. Dikkatle ve özenerek işlerini yapıyorlardı sonuçta burası, limanı korumak amacıyla gözetlemekulesi olarak kullanılacaktı hatta limana yakınlığından dolayı gümrük kapısı olarak da iş görecekti. Selim inşaatçıların yanına gidip konuşacaktı ki ağzındaki zeytin tadı geçti ve uyandı. Bu sefer tat çabuk geçmişti. Selim fazla beklemeden ağzına bir zeytin daha attı.

Gözlerini açtığında kendini yine bir yapının yanında buldu. Selim burayı da çok iyi tanıyordusekiz kuleli Payas Kale'si. Cenevizlilerin inşa ettiği ardından Osmanlıların ikinci kez inşa ettiği o güzel kale. Payas Kale'si tıpkı Cin Kule 'si gibi büyük bir öneme sahipti. Ticaret kervanlarını, Sürre Alaylarını ve Payas Limanını koruyan bir karakol olmasının yanında ileri sefer karargahı olarak kullanılıyordu. Selim, kalenin Osmanlılar tarafından tekrar yapıldığı tarihe gitmişti, bildiği kadarıyla kale Cenevizlilerin yaptığı inşanın planına sadık kalarak Osmanlılar tarafından yapılmıştı. Selim, zeytin yedikten sonra Osmanlı zamanına gitmeyi çok istiyordu ve sonunda istediği olmuştu şu an Osmanlı dönemindeydi ve Osmanlının mimaride ne kadar iyi olduğunu kalenin şimdiki halinden kendi yaşadığı tarihe kadar aynı formu koruduğunu görerek anladı. Kalenin iki zaman dilimindeki halini karşılaştırınca yıllarca sağlam durduğunu kalenin de zeytin ağacı gibi tarihe eşlik ettiğini düşündü. Zeytin ağacı aklına geldiği anda zeytin tadı yavaş yavaş gitmeye başlamıştı Selim çimlik bir alan bulup uzandı. Payas Kalesini izleyerek zeytin tadının tamamıyla geçmesini bekledi.

Selim gözlerini açtığında çok mutluydu görmek istediği çoğu tarihe olaya tanıklık etmişti amahenüz yeterli değildi. Payas, tarihinde çok olay barındırdığını biliyordu bu yüzden hiç beklemedi ve ağzına bir zeytin daha attı.

Selim yine mutlu olacağı bir yerde Osmanlı zamanında gözlerini açmıştı. Osmanlı döneminde olduğunu biliyordu çünkü Sokullu Mehmet Paşa Külliyesinin olduğu alandı ve külliye henüz yapım aşamasındaydı. Selim külliyei izlerken birinin yapının etrafında dolaşp notlar aldığını gördü. Selim bir an heyecanlandı yoksa o mu diye düşündü merakını daha fazla tutamadı ve gördüğü kişinin yanına yaklaştı

Utangaç ve kısık bir sesle;

-Mimar Sinan. Dedi

Selim'in tahmin ettiğı gibi gördüğü kişi büyüleyici yapıların mimarı, Mimar Sinan'dı. Mimar Sinan arkasını döndü, gülerek sevecen bir tavırla;

-Gel bakalım buraya. Dedi

Selim, Mimar Sinan'ın yanına gitti.

Mimar Sinan Selim'in elini tuttu ve külliye alanında gezerek yapacaklarını anlatmaya başladı. Selim heyecandan ve mutluluktan ölecek gibiydi ama belli etmedi ve Mimar Sinan'ı dinlemeye başladı.

Mimar Sinan;

-Bak, şu gördüğün alana medreseyi kuracağız.

Parmağıyla başka bir alanı göstererek; şuraya da sıbyan mektebini yapacağız.

Mimar Sinan yapacakları hamamı, camiye, çeşmeleri ve daha bir çok kısmı Selim'e teker teker anlattı. Ve en son bir tane kitabe gösterdi kitabede yazılanları Selim'e okumaya başladı.

“Alemin kendisi ile övündüğü ve güzel ahlak sahibi Süleyman'ın oğlu Sultan Selim'in veziri;Bu fani dünyanın geçici olduğunu anladı ve bayrağının daimi olmadığını ve bu dünyanın mihnetlerde bir cehennem olduğunu görerek; Allah rızası için bu hanı yapıp vakfetti ve böylece daha dünyada iken ahiretini mamur eyledi. Allah bu emsalsiz hayrı kabul ede, doğrusu bu ki böyle hayrı herkese nasip etmez. Bu eserin sahibi tarih düşürüp dedi: ben Allahrızası için bu hanı yolcularına vakfettim.”

Mimar Sinan kitabeyi okuduktan sonra Selim'e dönüp tekrar sevecen bir şekilde;

-Hadi bakalım eve git artık. Annen merak etmiştir seni. Dedi

Selim çok duygulanmış bir şekilde oradan ayrıldı. Mimar Sinan'ın külliyei gezdirmesi, anlatması onu çok etkilemişti. Üstelik Mimar Sinan'ın okuduğu kitabenin kendi zamanına yetişen tek kitabe olduğunu anımsadı. Ağzındaki zeytin tadının bitmesini hiç istemiyordu amatadın yok olması başlamıştı bile.

Selim gözlerini açtığında biraz üzölmüştü az önce gittiğı zaman onu çok duygulandırmış ve çok mutlu etmişti. Tekrar o zamana dönme umuduyla uyandığı gibi bir zeytin attı ağzına.

Gözlerini açtığında biraz üzöldü, istediğı zamana gidememişti. Daha yakın bir zamana gittiğini hemen fark etti. Payas büyümiş, gelişmiş ve nüfusu artmıştı. Payas'ın bu gelişimine katkı fabrika sayesinde olmuştu. Demir-Çelik fabrikasının kurulması ile Payas büyümiş ve diğer başka fabrikaların kurulmasına olanak sağlamıştı. Bu olanaklar da insanlara iş imkanı sağlamış ve nüfusu artmıştı. Selim bu yakın tarihin sokaklarında yürürken uzakta kendisine tanıdık gelen birini gördü. Sadece gençlik fotoğraflarından tanıdığı büyük dedesi ile aynı sokakta yürüyordu. Birbirlerine yaklaştıkça Selim, gördüğü kişinin büyük dedesi olduğuna emindi artık büyük dedesi de sanki onu tanıyormuş gibi Selim'e bakıp güldü. Selim bu gülümsemeyi aldı, duygulandı ardından uyandı.

Uyandığı zaman gözünden birkaç damla yaş aktı bu mutluluk yaşlarıyla beraber dışarı çıktı. Kendisine bu mutluluğı yaşatan Payas'a baktı. Kendisine çok güzel anılar veren ve vermeye devam edecek olan Payas'ta yürümeye başladı. Yürüyüşü onu zeytin ağacına ulaştırdı. En tepedeki dallara baktı. O dalların neye şahit olduklarını artık biliyordu. Ağaca teşekkür etti, Payas sokaklarında gözden kayboldu.

Rumuz hemhal

SERENCAM MEKTUPLARI PAYAS'ADIR PAYAS'TAN

İzmir, 10 Ekim 2013

Nermin Hanımefendiciğim,

Kaderde sana 'siz' deme ıstırabını yaşamak da varmış, ne hazin!.. Her ne kadar bu sızıyı, kızıma gülden tüller içinde "Nermin!" diye seslenerek gidermeye çalıştıysam da buna pek muvaffak olamadım. Ki bu mektubu kırk altı hasret yıllık bir çileden yazıyorum.

Hiçbir ânı unutmadım size dair, bize dair... Artık kendimi frenleyecek ne takatim ne çabam ne zamanım var... Belki benden öğrenecek, belki bundan sebep yıkılacak o güzel hatıraların enkazı altında kalacaksınız ama ruhumu size açmadan bu muratsız dünyadan göçmek istemiyorum. Ah Nermin Hanımefendi; ben ölüyorum, ölüyorum...

Eşimi kaybedeli on iki yıl oldu. Bilir misiniz, eşim tıpatıp size benziyordu. Kızım da öyle... Nezaketsizlik yahut ahlaksızlık etmekten imtina ederek kırk altı yıldır gönül ağzıma bir suskaç yapıştırdım. Artık sizinle ilgili aldığım acı bir haberin anlayışına sığınarak bu satırlarla size uzantıyorum. Lütfen mazur görünüz...

1961, Payas Çağlalık İlkokulu. Tek gözlü bir okulda birinci sınıftayız... Ben Artvinli bir köy öğretmenin tek çocuğu, siz altı kız kardeşlik bir çiçek demeti... Yollarımızın kesiştiği o sıcacık sınıftan orta ikiye uzanan tertemiz bir sevgi... İlk el ele tutuştığımız Cin Kulesi... Çocukça düşlerden ergen gülüşlere kıvrılan ilk yarım öpücük, Taş Köprü... Bir ortaokul gezisinde, kaçamak ve çekingen gözlerle birbirimizin ellerinden içtiğimiz ilk su, Meryem Ana Çeşmesi... İlk

doğum günü hediyemin üzerine “İlk'im” yazışın... “Son olsun.” temennin... Nasıl da içleniyor insan, daha dün gibi tüten taze duyguların şimdi çıkmaz sokaklarda kaybolduğuna, ah nasıl da yanıyor!.. Mekânlar diyorum, hatıra kervanlarının çağrışım develeri; ağır ağır ve aksak adımlarla gelip gidiyorlar...

Hatırlar mısınız, bilmiyorum. Hep ön sırada otururduk ikimiz. Arkamızda Sakkalların İlyas vardı. İzmir'e geldi geçen. Oturup konuştuk ne varsa geçmişten... Bahsettiğim acı haberi o verdi bana. Siz de kaybetmişsiniz geçen yıl eşinizi. Kaybınıza üzüldüğümü söylersem inanın. İnsan, sevdiğinin acısına ne olursa olsun sevinemiyor zira. Başınız sağ olsun. Ölenle ölünmüyor, ne yazık ki...

Sizden sonra çok ağladım Nermin Hanım. Çok üzüldüm. Kişi, çocuk olunca hüznü de küçük olmuyor. Hatta daha bir büyük oluyor acısı. Belki baş etmeyi henüz bilemediğinden... O, babamın tayininin çıktığı akşam... Ellerimin bağlandığı, yüreğimin kor ateşlerde dağlandığı akşam... Ardından sızsız bir iklimde nasıl nefes alınacağını bilememenin korkusuyla ve can havliyle camınıza taş attığım o isli gece... Hâlâ kına kokusu burnumdadır pencereden uzanan avuçlarınızın. Vakitler azaldı, arttı pişmanlıklar. Keşke diyorum, keşke bırakmasaydım ellerinizi; her şeye ve herkese rağmen...

Ah Nermin Hanımefendi, ben ölüyorum. Biraz da bu rahatlıkla yazıyorum bu mümbit satırları. Hislerimin rüzgârlarını o daima yasemin kokan saçlarınıza estirmeden gitmek istemiyorum. Ben sizi öyle derin sevdim ki bu ne bir çocuğun taşıyabileceği bir aşktı ne de bir

büyüğün sahip olabileceği saflıktaydı. Öylesine mukaddes, öylesine eşsizdi.

Ben, kanserim Nermin Hanım. Son evredeyim. İzmir'e taşındıktan sonra bütün dikkatimi eğitime vererek hatırı sayılır bir üniversitede önce öğrenci sonra tıp profesörü oldum lakin terzinin kendi söküğünü bilmediği gibi kendimi bilemedim. Ne sigaram ne alkolüm oldu hayatta. Galiba içime hapsettiğim sizin sızınıza dair ne varsa tümör olup sardı her yerimi. Ölüyorum Nermin Hanım, ölüyorum.

Zaman hızla akıyor ve hiçbirimiz yüzme bilmiyoruz. Bir bir akıntısına kapılıp vaktin meçhuliyet dehlizleri içinde yitip gidiyoruz. Yalnız geride bıraktıklarımızın hatıralarında, onlar yaşadıkça yaşıyoruz. Siz, beni yaşatınız e mi? O Hünkâr Zeytini önünde ettiğimiz 'ebedi bağlılık yemini'nin hatrına... Gözlerimizin ve gönüllerimizin birbirine değdiği o müstesna an hatrına, beni unutmayınız e mi?

Sözlerin yüklenemediği nice duyguların varlığı için bu tükenmiş adama -ilaç niyetine- bir cevap taltif etmeniz arzusu ve temennisiyle...

Kalınız sağlıklıkla...

Özgür ÖZYEEENLER

Payas/ HATAY, 1 Kasım 2013

Ah Özgürcüğüm, İlk'im!

Kahroldum hastalığına... Seni bu dünyadan ayrılıp öbür dünyanın hayatına geçsem dahi yaşatacağım... Ama ben sana ne olursa olsun 'siz' demeyeceğim. Hangi yürek, içinin her köşesine nüfuz etmiş bir duyguyu benliğinin dışında tutmaya muktedir olabilir? Hangi gönül 'ben ve sen' kelimelerindeki hissî uyumu, 'siz' kelimesinin uyumsuz resmîyetine tercih edebilir? Bana 'siz' diye hitap etmiş olmanı senin yüreksizliğine değil, o gece ansızın ellerimi bırakmak mecburiyetinde kalışındaki mahcupluğuna veriyorum. Bu bile senin kalbinin güzelliğinin en güzel izahı değil mi? Sen beni hep sevdin de ya ben seni sevmedim mi ey!..

Yollar insanlar için Özgürcüğüm... Ya kavuşturur ya ayırır. Ancak küllî iradenin kalemiyle çizilmiş kader yollarını hiçbir fiziki teşebbüs bozamıyor. Bizim alın yazımız da böyle mukarrerdi demek. Zira yollar hep vardı ama biz birbirimize yürümeyi isteyemedik bir türlü.

Kaybım için başsağlığı dileğine teşekkür ediyorum. Ben de senin on iki yıllık acını anlıyor ve paylaşıyorum. Hani bir söz var, sen de tecrübe etmişsindir, "Ya sevdiğini alacaksın ya aldığını seveceksin bu dünyada." diye... Bizim payımıza ikincisi düşmüş İlk'im. Acıdır ki "Son olsun." dileğim kabul görmemiş...

Eşim Rıza Efendi... Ben kendisinden razıydım, Allah da razı olsun. İnsan yüreği öyle engin bir mecra ki hem aşka dair sevgiyi hem dostluğa dair sevgiyi bir arada barındırabiliyor. Sen hep oradaydın, ilkindeydin, bunu bil!..

Mektubunda yazdığın 'hatırlar mısın?' kelimesini görür görmez, sonraki satırlarını okumadan, ne varsa hatırlamıştım maziye dair. Unutmuş olmam garip olmaz mıydı sence de? Sende soyut ve sisli bir hatıra olarak yaşayan onca şeyin –hâlihazırda- Payas'ı soluyan benim için unutulması mümkün olabilir miydi? Her bir hatırayı her gün, tekrar tekrar yaşıyorum. Cin Kulesi pırıl pırıl hislerim oluyor, Taş Köprü yarım kalmış nefesim... Meryem Ana Suyu'na geçen yıl gitmiştim. Avuçlarının kokusunu duyarak içtiğim suyun tadı damağımdadır hâlâ... Ah Özgürcüğüüm! Geç mi kaldık, böyle mi olmalıydı, bilmiyorum.

İlyas dedin, Sakkaların İlyas... Benim çalıştığım okulda müstahdemdi. Ha bu arada ben de senin gibi eğitime odaklandım senden sonra. Çok yerini gezdim yurdumun. Rahmetliyle de Tunceli/Hozat'ta tanıştım. O da Hataylıydı. En son, kürkçü dükkânı misali, Payas Lisesinden edebiyat öğretmeni olarak emekli oldum.

Hünkâr Zeytini önündeki o müstesna anı unuttur muyum hiç? Ama ben senin kadar cesur olup da çocuğuma senin ismini veremedim. Çünkü o ismi ne zaman telaffuz edecek olsam ve ne zaman duyacak olsam içimin yanma ihtimalinden korktum. Ben senin kadar hisli davranamadım.

Ah Özgürcüğüüm!..

Hastalığına şifa olacağını bilsem değil bir mektup vaktin her saniyesine bin mektup asarım. Asarım ki ömürlerimizin ayrı düştüğü bu gök kubbe altında nefeslerimiz aynı havanın soluğunda buluşsun. Asarım ki gözlerimiz aynı yıldızların ışığında parlansın. Ben seni hiç unutmadım ki...

*Yollar hâlâ var İlk'im... Belki bu sefer –son kez de olsa-
birbirimize yürümeyi isteyebiliriz. Seni bekliyor Payas... İçinde beni,
bizi ve tüm hatıralarımızı umut bohçasında saklayarak... Ne olur, belki
şifa niyetine, sadece gel!..*

Rumuz fearless

Anadolu'nun Kalbi Payas

Mert, ailesiyle yaz tatilini geçirmek ve önceden de gittiği buram buram tarih kokan Hatay'ı küçük ilçesi Payas'a gitmek için çok sabırsızlanıyordu fakat babasının acil bir işi çıktığı için Payas' a gidememişti. Tüm gün bunu düşünmüştü ve Anadolu' nun kalbi Payas'agidememenin verdiği üzüntü ile yatağına kapanmış , uyumuştı..

Uyandığında karşısında iki savaşçı çocuk görmüş ,neresi olduğunu bilmediği bir yere gelmişti. Etraftaki herkes bir yerlere koşturuyor ,bir şeyler için hazırlık yapıyordu.

Önündeki çocuk Mert'e değişik bir şekilde selam verdi ve burasının Baias olduğundan bahsetti. Mert Baias'ın günümüzdeki Payas olduğunu biliyordu. Fakat buraya nasıl geldiğiile ilgili bir fikri yoktu. Kendisiyle konuşan çocuğun adının Philipp olduğunu öğrendi.

Philipp ona buradaki herkesin savaş için hazırlık yaptığını ;babası Pars Kralı Dara ileBüyük İskenderun Baias kıyısında savaşacaklarından bahsetti.

Mert olanlar karşısında çok şaşırmişti. Philipp adındaki bu çocuğu da çok sevmiştir. Ona güvenip başından gelen bu ilginç olayı anlattı. Philipp Mert 'e onu buraya kendisinin getirdiğini burayı görmesini istediğini, onun da gelecekteki Payas'ı çok merak ettiğini eğer olur da savaş biterse beraber oraya gidip kendisini gezdirmesini istedi.

Mert Philipp' in teklifini kabul etti. Büyük İskenderun ile Pars Kralı Dara' nın savaşı başlamış ve Baias Büyük İskenderun 'in liderliğine girmişti. Mert ilk defa savaş gördüğü için kendini garip hissediyordu. İskender ; Pars Kralı Dara ve hazinelerini esir almıştı.

Philipp yenildiklerine çok üzülmüştü. Mert Philipp' e her şeyin güzel olacağını söyleyerek artık günümüz Payas'ına gidebileceklerini söyledi. Philipp cebinden çıkardığı garip saatin düğmesine bastı ve Mert ile beraber günümüz Payas'ına geldiler.

Mert Payas' a ilk olarak Payas kalesini gezdirdi. Payas kalesinin külliye'nin batı kısmında etrafı hendekle çevrili yapısı olduğunu söyledi. Philipp bu harika yapısı karşısında oldukça şaşırmış , Mert'ten bu yapı ile ilgili daha çok şeyler dinlemek istediğini söyledi. Mert ona Payas kalesinin Haçlılar tarafından inşa edildiğini , Haçlıların güvenliğini sağlamakla amaçlı tapınak şövalyelerinin altında hizmet gördüğünü , harap vaziyetteki kale kalıntıları üzerine Osmanlı İmparatorluğu tarafından tamir edilemeyeceği anlaşılınca yeniden inşa edildiğini anlattı. Philipp Mert ' e bu yapının ilgi çekici olduğundan bahsetti. Mert ise onailgisini çekebilecek daha birçok yapı ile karşılaşacağını , Payas' ın doğal güzellikleri ile Hatay' ın kalbi olduğundan bahsetti.

Philipp bu yapıları görmek için sabırsızlanıyordu. Mert Philipp'i bu sefer Sokullu Mehmet Paşa külliyesi' ne getirdi. Bu külliyenin hac yolcuları ve kervansaray için inşa edilen ; yolcuların barınma ,temizlik, ibadet ve en önemlisi güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması için Kanuni Sultan Süleyman'ın Vezir i Azam Sokullu Mehmet Paşa' nın emri üzerine Mimar Sinan tarafından yapıldığını söyledi. Philipp bu yapıya da hayranlıkla baktıktan sonra savaştaki Payas ile şimdiki Payas' ın fark edilememiş veya sonradan inşa edilmiş birçok güzellikleri ile bütünleştiğini düşündü.

Mert onu bir başka yapı daha görmesi için Çin Kulesine götürdü. Philipple beraber kuleyi gezerken anlatmaya başladı. Bu yapının Babıali tarafından Üzeyir kadısına gönderilen talimatla kız kulesi üslubunda güvenlik , gözetleme ve limanı korumak amacıyla yapıldığını

, Babıali içerisine dört top ve yeteri kadar hisar eri konulmasını emrettiğini anlattı. Böylece Payas için kültürel ve tarihi bakımdan bu yapının meydana geldiğini söyledi.

Mert bu sefer Philipp' i Hünkar Zeytinine götürdü. Philipp'in meraklı sorularına karşılık burasının Osmanlı padişahlarından Yavuz Selim ' in Mısır seferleri ve Mercidabık savaşı ile Osmanlı topraklarına katıldığını ve zengin zeytin bahçelerine sahip olduğunu söyledi. Dahasonra ise ağaçların kesildiğini ve en yaşlı ağacın Yavuz Sultan Selim 'in avlusunun ortasında kaldığından İslamiyette önemli bir yere sahip olduğunu söyledi.

Mert tüm bu bilgileri geçen sene Payas ile ilgili verdiği sunum araştırmasında öğrenmiş, şimdi ise bu meraklı arkadaşına rahatça anlatabiliyordu. Philipp öğrendiği her yeni bilgi ile şaşırıyor ve anlattığı her yeni bilgi için Mert'e sarılıyordu. Mert Philipp'e bu yapıların ne kadar özel olduğunu , Hatay için bir hazine niteliğini taşıdığını söyledi. Payas Hatay'ın onbeş ilçesinden biriydi. Mert bu sefer Philipp'i daha ilginç bir yapı ile karşılaştırmıştı.

Karşılarında toplam 190 tane merdiven bulunuyordu ve Philipp bu merdivenleri büyük bir ilgi ile karşılamıştı. Beraber merdivene tırmanırken Mert bu yapının Damlataş Mağarası olduğunu ve Sincan Mahallesinden ulaşımının sağlandığından bahsetti.

Tabii sadece orada bulunanlar kendileri değildi. Kendileri gibi birçok turist bu yapıya meraklı gözlerle bakıyor ve fotoğraf çektiriyorlardı. Philipp Mert'e insanların ellerinde bulunan değişik aletin ismini sorduğunda Mert ona elindekilerin günümüz haberleşme icadı telefon olduğunu söyledi. Philipp bu yeni alete çok şaşırmıştı. Tabii çevresindekiler de kendisinin giyim tarzını garip bulmuştu. Philipp önüne her gelen yerli ve yabancı turist için eğilip değişik tarzda selam verirken oldukça sevimli görünüyordu. Philipp fazla vaktinin olmadığını ve yakında İskenderin kendisini esir almak için geleceğinden bahsetti. Elindeki

küçük cihazı ise İskenderden yağmaladığını söyledi. Mert ise ona gösterdiği yapılar gibi Payas ' ın birçok doğal ve tarihi güzellikleri olduğunu bunlardan bazılarının ; Büyük Sinan Yaylası, Fındık Yaylası ve Çınarlık Yaylası olduğunu , ne zaman isterse buraya gelip

kendisiyle bu yapıları da gezmek istediğini ve en önemlisi kendisinin çok iyi bir dost olduğunu söyledi. Philipp Mert ‘ e teşekkür edip sıkıca sarıldıktan sonra ilk karşılaşmasından biraz daha farklı bir selam verip ortadan kayboldu. Philipp gerçekten iyi bir dosttu Mert için..

Mert gözlerini açtığında odasında olduğunu , aslında hepsinin bir rüya olduğunu anladı.

Annesi odaya geldiğinde tatil için üzülmeceğini , sonraki ay oraya gidebileceklerini söyledi. Mert ise annesine sarılıp

Gittim bile anne!

Derken annesi sadece gülümsemekle yetinmişti...

Rumuz zümrütyeşili

Bir Şafak Vakti Zeytin Ağacı

“Bu sahilde yürümek bana teselli veriyor. Ağaçların yeşilliği çok sakinleştirici. Baksana, serin sular selam veriyor sanki...” dedi Nezire Hanım.

“Haklısın. Hava mis gibi kokuyor. Yolun yorgunluğunun üzerine bu sahilde yürümek ne iyi hissettiriyor öyle değil mi abla?” diye söyledi Nazmiye Hanım.

“Sahiden de buraya gelmeye ihtiyacımız vardı. Hava soğuk da olsa Dörtyol ve Payas'ın birbirine uzak olmaması günün yorgunluğundan sonra iki saatlik bir yolculuk haricinde bizi pek uğraştırmıyor. Buraya gelip hayatın yoğunluk ve stresine dur diyerek rahatlamayı çocukluğumuzdan beri çok seviyoruz. Hatırlıyor musun Nazmiye, küçükken senin gözlerini hep masmavi denize ve gökyüzüne benzetirdim. Sen de benim gözlerimi yeşilliklere, ağaç ve yapraklara benzetirdin. Yeşil ve mavi doğada ne kadar uyumlu duruyorsa biz de şüphesiz yan yana o kadar uyumlu duruyoruz. Bu eşsiz düzeni aklımızın bile almayacağı şekilde ince ince düzenleyen Allah'a ve her şeye hamdolsun.”

“Hatırlıyorum abla, hem de dün gibi hatırlıyorum. Dörtyol sahilini ve bu sahili çok seviyorum çünkü ikisinde de ayrı ayrı anılarımız var. Dörtyol sahilinde ailecek sahile ve gökyüzüne bakarak çok güzel hayaller kurmuştuk. Bu sahilde ise ikimiz de birbirimize birer hekim olup kendi hayatlarımızı en başta Allah rızası için başkalarının hayatlarını kurtarmaya çalışmaya adayacağımıza söz vermiştik. Çok şükür ki bu sözü yerine getirebildik, hala da getiriyoruz.”

“Aynen öyle. Güneş batmadan önce istersen biraz gezinelim. Gerçi dışarıda biraz daha gezirsek hasta olacağımız kesin, burası da inanılmaz soğuk. Yarın okulu ve diğer yerleri ziyaret ederiz. Bugün ise asırlık zeytin ağacını, Dilek Hocayı ziyaret edelim.” dedi ve önce zeytin ağacını aylar sonra tekrar görmek üzere yola çıktılar.

Zeytin ağacının yanına geldiklerinde her zamanki saygı ve hayranlık duygusuyla ağaca bakındılar. Ağacın yanında bir sürü kişi fotoğraf çekiyordu. Ağaca bakarken Nazire Hanım şunları söyledi:

“Ne heybetli bir ağaç, öyle değil mi? Sadrazam Sokullu Mehmet Paşa'nın talimatıyla Mimar Sinan bu külliye'yi 'ustalık eserim' dediği Edirne Selimiye Camii ile aynı dönemde yapmış. Külliye'nin yapılacağı alan tamamen zeytinlikmiş. Binlerce metre karelik alan üzerindeki zeytin ağaçları kesilirken Mimar Sinan bu ağaçların en yaşlı olanını kestirmemiş. Evliya Çelebi, yıllar sonra yazdığı Seyahatnâme'nin bir bölümünde ağaçtan ‘Payas'taki yaşlı ağacın altında oturarak, ekmeğimi yedim.’ ifadesiyle bahsetmiş. Kim bilir hangi kahramanlıklara, acılara ve sevinçlere şahit oldu bu ağaç...”

“Sahiden duruşu bile tarihe şahit olduğunu anlatıyor. Şiir gibi ağaç gerçekten!”

“Şiir demişken bu ağaç gibi hakikati anlatan bir dörtlüğüm var.” dedi Nazire Hanım ve çantasından bir kağıt çıkardı. Yüksek olmayan ses tonuyla kısa şiiri okumaya başladı:

*“Her ne yazarsam yazayım, bilinmez bir sınırı var kelimelerimin,
Her yeri adım adım arayayım, aradığımı bulmaya yetmez ki sayılı
günlerim,*

Düşündükçe kaybolayım, bir sınırı yok mu düşüncelerimin?

*Durmaksızın nefes alayım, ulvî hüküm mahkemesi tarihini vermemiş mi
son nefesimi verişimin?”*

İkisi de derin anlamlar içeren bakışlarla birbirlerine bakıyorlardı.

Sonra huzurlu bakışlarını ağaca yönelttiler. Birkaç saniye sonra biri onlara,

“Ne güzel bir dörtlük.” dedi.

Arkalarına döndüklerinde karşılarında ilkokul sınıf öğretmenlerini ve bir kadını gördüler. Şaşkınlıkla hocalarına bakarak,

“Hocam, biz de sahilde sizi ziyaret etmekten söz etmiştik. Aylar sonra sizi karşımızda görmek ne güzel. Sizi o kadar çok özlemiştik ki.” dediler.

“Ben de sizi çok özledim canlarım. Sizleri görmek o kadar güzel ki. İlk öğrencilerimin şimdi böyle donanımlı bireyler olduğunu görmek bana gurur veriyor. Eve gidince bol bol sohbet ederiz. Bu arada sizi tanıştırayım, Yeşim ilkokula yeni atanmış bir sınıf öğretmeni. Yeni dediğime bakmayın bir öğretim yılı bitti bile, kendisi Payas'a alıştı Payas da kendisine alıştı. Öğrencilerine olan sevgi ve ilgisi o kadar hoşuma gidiyor ki.” dedi Dilek Hoca.

“Benden bu şekilde bahsetmeniz beni çok mutlu etti hocam. Güzel sözlerinizden ötürü teşekkür ederim.”

“Ne demek canım. Ayrıca nişanlısı da asker, Ozan da kendisi gibi çok efendi bir çocuk ve her ikisi de vatanına en iyi şekilde hizmet etmeye çalışıyor. Bu yurdun böyle insanları olduğunu görmek bana güven veriyor. Neyse, hava kararmaya başladı ve soğuk hadi bize gidelim.”

Herkes başıyla onayladıktan sonra Dilek Hoca'ya gitmek üzere yola çıktılar. Vardıklarında onları her zamanki gibi etrafında meyve ağaçları olan zarif ve büyük müstakil bir ev karşıladı. İçeriye girip eski

günlerden ve günümüzden birçok konu açısından bahsettiler. Aradan bir saat kadar geçtikten sonra buradaki evlerine gitmek için Dilek Hoca'dan izin istediler. Dilek Hoca,

“Daha yeni geldiniz ve yorgunsunuz, ayrıca evde de bayağı iş vardır şimdi burada kalın. Biliyorsunuz ki burada istediğiniz kadar kalabilirsiniz.” dedi.

“Yıllık iznimizi burada kalmak için ayırdık bu yüzden evi çoktan hazırlattık. Her şey için çok teşekkür ederiz hocam. Yarın yine görüşürüz.” dediler ve hocalarını ikna etmek her ne kadar zor olsa da eve doğru gitmeye başladılar.

Eve varınca hemen eşyaları yerleştirip uyudular. Sabah olunca kahvaltı yapıp Payas'ı gezmek için hazırlandıktan sonra evden çıktılar.

“Burası sabahları daha güzel oluyormuş.” dedi Nazire Hanım.

İkisi de tebessümle birbirine baktıktan sonra gezinirken tanıdıkları kişilerle karşılaşınca sohbet ettiler. Tam kaleye doğru gidecekken bir arabanın marketi olan Ahmet Amca'ya doğru hızla geldiğini fark ettiler ancak yetişmeleri mümkün gibi görünmüyordu. Yine de uzaktan seslenebildikleri kadar seslenmeye çalıştılar fakat mesafeden ötürü sesleri çok duyulmadı. Ama tam da o anda biri Ahmet Amca'yı tutup hızla kenara çekerek hayatını kurtardı. Kaza yaşanmadan bu durumun bitmesi kuşkusuz mutluluk kaynağıydı.

“Ahmet Amca, iyi misiniz?”

“İyiyim evladım. Ozan oğlum, çok teşekkür ederim sen Payas'ın parlayan yıldızısın. Hayatımı kurtardın, ne zaman bir şeye ihtiyacım

olsa koşarak geliyorsun her zaman vatanına hizmet ediyorsun. Sağ ol ve var ol evladım.”

“Ahmet Amca, iyi olduğunuza emin misiniz? En azından bir kontrol ettirseydik. Sizi orada görünce o durumda ne yapabileceğimize karar vermekte çok güçlük çektik. Neyse ki Ozan Bey sizi kurtardı. Size teşekkür ederiz, hakkınızda söylenenlerin hiç şüphesiz doğru olduğuna eminiz. Herkes nerede her ne yapıyorsa onu en iyi şekilde yaparsa yaşadığımız günlerden sevinç duyarız.” dedi Nezire Hanım.

Nazmiye Hanım da başıyla ablasının söylediklerini doğruladı ve ardından;

“Ablam radyoloji uzmanı, ben ise pediatri uzmanıyım. Herhangi bir sağlık sorununuz varsa size elimizden ne geliyorsa yardımcı olmaya hazırız” dedi.

“Kendimi iyi hissediyorum evladım, teşekkür ederim. Kendimi şu an o kadar iyi hissediyorum ki buyurun size Hatay yemekleri yapayım.”

“Hatay yemeklerini duyunca reddetmek pek mümkün olmuyor fakat biraz korktunuz. Bu bakımdan şimdi bolca dinlenin. Ozan Bey, size de kolay gelsin. İnsanlara hep yardım etmeniz büyük takdir gerektiren bir durum. Umarım hep güzel günler görürsünüz.”

“Ne demek, benim görevim bu; vatana, millete, elinin uzandığı her yere hizmet etmek. Güzel sözleriniz için teşekkür ederim.” dedi ve asker olduğunu belli eden bir duruşla selam verdi.

Ahmet Amca'yı ikna etmekte zorlansalar da sonunda ikna oldu ve istirahat etmek için evine gitti. Bu arada Ahmet Amca Payas'ın yerlisi

olduğu için Payas ve tarihi hakkında kalın bir kitabı ezberlemiş kadar bilgisi vardı. Ayrıca bu sabah birkaç kişiden Ozan Bey'in yeni kurulan Zeytin Dalı Harekâtına atandığını duymuşlardı. En geç yarın yola çıkması gerekiyormuş.

“Okulu ziyaret edelim mi?” diye sordu Nezire Hanım.

“Olur ama sonra eve gidelim, biraz üşüdüm çünkü.”

“Tamam öyleyse.”

Okula gidip Dilek ve Zuhâl Hoca'yı ziyaret ettiler. Çocuklara selam verdikten sonra eve gittiler.

Etrafı gezerek ve Hatay usulü yemekler yiyerek biraz soğuk da olsa buradaki 40 günleri güzel geçti. Yeni kişiler ve yeni bilgiler ile tanıştıktan sonra bugün, 1 Mart 2018 tarihinde Payas'ın kalbinden bir şeyler koptu.

Sabah saat 05.10 sularında asırlık zeytin ağacının altına sabah namazı vakti bir haber geldi. Payas'ta asla ağlamaz dedikleri Ahmet Amca zeytin ağacının altına oturmuş hüngür hüngür ağlıyordu. Herkes telaşla birbirine bakıyordu. Etrafta “Nasıl açıklayacaklar?” , “Asla kaldıramazlar!” sözleri yankılanıyordu. Kısa bir süre sonra yüz kadar kişi zeytin ağacının altında toplanmış durumdaydı. Bu kalabalık da neyin nesiydi? Camii imamı aşağıya indi ve bağırdı; “Payas, şehidin var!”

“Bugün Afrin'de yaşanan çatışmada Payas'ın biricik oğlu, askeri Mustafa Ozan Gökçe şehit oldu! Dernekte çalışan arkadaşımız haber verdi. Ailesinin henüz haberi yok ama her an öğrenebilirler. Üzüntümüz

yüreğimizi burktu biliyoruz ancak şehidimiz için yapmamız gerekenler var. Şehidimizi en güzel şekilde uğurlamak adına hemen görev dağılımı yapalım.” dedikten sonra herkes elinden geleni yapmak için kendisine düşeni özveriyle dinledi.

Bu durumun ardından aileye şehadet haberinin verilmesi uzun sürmedi. Ailenin 4 çocuğundan biri olan Mustafa Ozan Gökçe'nin şehadet haberi yetkililer ve sağlık ekipleriyle aileye verildi. Aile gözyaşlarına hakim olamazken yakınları kısa süre içerisinde baba evine geldi. Aynı gün içerisinde eve ve sokağa Türk bayrakları asıldı. Bugün yer ve gök ağlıyordu. Payas'ın bir yanı ağlarken diğer yanı gururla dik durmaya çalışıyordu.

Çok geçmeden haberi öğrenen hekim kız kardeşler hemen şehidin baba evine gitti. Sadece 40 gün önce gözlerinin önünde bir hayat kurtaran ve “Ben bir askerim!” diyen dik duruşuyla onlara selam veren güzel insan bugün şehit olmuştu.

Gereken şeyler yapıyordu ama olanları sindirmek ne zordu. Nasıl acılar vardı bu kainatta... Anlaması güç olan ise insanlar bunca acıyı nasıl bir ömür içlerinde taşıyordu, bu bile Allah'ın bir hikmetiydi.

Olanların ardından bir süre sonra Şehit Mustafa Ozan Gökçe'nin ismi nişanlısı Yeşim'in, Dilek ve Zuhale Hoca'nın çalıştığı okula verilmişti. Herkes acı haberin ardından üzüntü ve gururla yaşamına devam ediyordu, etmeliydi. Çünkü şehitler bu yurt ayakta kalsın, boynunu eğmesin diye şehit oluyorlardı. Ailelerini, çocuklarını, eş ve dostlarını geride bırakıp silahları omzunda gece gündüz demeden bu aziz vatanı savunuyorlardı. Kurulmuş düzenlerini ve alışkanlıklarını hiç

düşünmeden bırakmış, vatan uğruna savaşıyorlardı. Kahramanlarımız sayesinde (saye kelimesi ‘gölge’ anlamına gelir, ‘kahramanlarımızın gölgesinde yaşıyoruz’ şeklinde de algılanabilir) bu topraklarda bu şekilde yaşayabiliyoruz. Hekimlerimiz gece gündüz demeden bu hak yola hayatlarını adadığı için bu şekilde yaşayabiliyoruz.

Sayamayacağımız kadar çok meslek dalının ve bu meslek dallarına yıllarını veren insanların sayesinde yaşam kalitemiz farkında olmadığımız halde bir hayli artış gösteriyor. Askerlerden hekimlere, hekimlerden öğretmenlere, öğretmenlerden bildiğimiz her mesleğe uzanan bu listede muhakkak bizler de zamanı gelince bulunacağız. Herkes bulunduğu konumda mutlu olmasını öğrenirse ve bu mutluluğu özveriyle çalışmayla harmanlayabilirse ne mutlu bizlere! Bu aziz vatanın göklerden inmemeye layık bayrağı altında elimizden ne geliyorsa yapmalıyız. Bir sonraki nefesimizin garantisi olmayan bir hayat yaşıyoruz ve bu ‘hayat’ kelimesinin ardında sayısız hayallerle yaşıyoruz. Hayalleri dışında her şeyi sınırlı olan bizlerin hayallerimizi gerçeğe dönüştürmemizin tek yolu: neyimiz varsa bu yola adanmak. Sınırlı nefesimiz, sınırlı günlerimiz ve sınırlı düzenimiz var. Çalışmayı, fedakârlığı, nezaket ve doğruluğu önce en iyi şekilde yerine getirip sonrasında bunu olabildiğince muhafaza edip gelecek nesillere aktarabilirsek o zaman umulur ki düşlerimiz gerçek olur...

Bunların yaşanmasının ardından Nezire Hanım ve Nazmiye Hanım ellerinden geleni yaptıktan sonra izinlerini uzattıkları ve daha fazla kalmalarının imkânı olmadığı için Dört Yol’a döndüler. Payas zamanla bu acıyı gururun ardında bırakıp dik durmaya devam etti.

“Bizler ki aynı kitaba baş eğmiş insanlarız. Bizden âlâ akraba mı olur?”

-Cemil Meriç

Rumuz atlas

HÜNKÂR ZEYTİNİ'NE DOĞRU

Uzun zaman sonra memleketim Payas'a döndüğümde babamın “Okudun, mesleğini eline aldın seninle hep gurur duyduk oğlum ama artık kafayı kitaplardan kaldırma zamanı. Bakalım, çok gezen mi biliyor yoksa çok okuyan mı?” diyerek yönelttiği klasikleşmiş soru karşısında büyüdüğüm yere yabancı olduğumu fark etmemle tüm günü kara kara düşünerek geçirdim. Çocukluğumda oyunlardan geri kalmamış, gençliğimde kafayı kitaplardan kaldırmamıştım. Başarılı bir öğrenci olduğum su götürmezdi ama ilgi alanlarım genelde oturduğum yerden internete bağlanarak yaptığım şeylerden ibaretti. Öte yandan hayalimi soran biri olduğunda dünyayı gezenlere özenip mesleğim ve yeterli

param olduğunda ilk yapacağım Şeyin seyahat etmek olduğunu söylerdim. Tıpkı çoğumuzun istediği gibi...

Yaşadığımız yer bir zamanlar başka hayatlara ev sahipliği yapıyordu, evet, oldukça meraklandırıcı bir durum. Peki, hangimiz o merakı bunu araştırmaya, üzerinde düşünmeye yönelttik? Hangimiz önünden geçtiğimiz bir harabenin eskiden nasıl göründüğünü, kimlere ev sahipliği yaptığını düşündük? Geçmişi kucaklamadığımız, ona sahip çıkmadığımız, hayal etmediğimiz için kötü restorasyonlar yapıyoruz. Sınavlarda çıkacak yerleri ezberliyoruz ancak o yerlerin neye benzediğine bakma zahmetine girmiyoruz. Bilgiyi geçmiŐle harmanlamayı bırakın hayal gücümüzle bile yoğurmuyoruz...

Ertesi gün, işte bu düşüncelerin ateŐiyle önce kendi dünyamı keşfetmeye karar verdim. Kasten bilmediğim sokaklara saptım, imediğim çeŐmelerin suyundan içtim, tarih kokulu her bir eve ayrı bir farkındalıkla bakındım. Daha 18 yıl önce keşfedilmiş, 120 Milyon yıllık olduğu tespit edilen Damlataş Mağarası'na gittim, Meryem Ana ve Hz. İsa'nın konakladığı yerdeki meşhur sudan içtim. Limanı koruyan ve gümrük kapısı olarak kullanılan 1577'de yapılmış Cin Kulesi'ni ziyaretten sonra Mimar Sinan'ın eseri Sokullu Mehmet Paşa Kllyesi'ne ve içindeki Payas Kalesi'ne gitmek üzere deniz kenarından ilerlemeye karar verdim.

Roma Köprüsü'nden geçip biraz yürüdükten sonra Sarı Selim Camii'nin önünde mola verdim. Ekim ayında olmamıza rağmen güneş yakıcılığını kaybetmemişti. Biraz olsun ferahlamak için elimi yüzümü yıkadım ikinci namazına bir saatten az kalmıŐti. Kllyenin tamamını gezmeden

önce biraz dinlenmek için banklardan birine oturmayı düşündüm. O sırada, caminin tarihi gözüme takıldı *Sarı Selim Camii 1574*. Neredeyse yarım asırdır burada duruyordu. Daha öncesinde tarihlerine dikkat eden biri değildim. Yapılara karşı hiçbir zaman ilgim olmamıştı ama doğup büyüdüğüm yere yabancı olmak canımı sıktığı için farkındalığımı arttırmıştım. Üstelik gelmeden önce burası hakkında epey araştırma yaptığım için gördüklerimi bilgilerimle yoğurmaya gayret gösteriyordum. Etrafımdakilere olan ilgimi sürdürerek korumaya alınmış büyük bir zeytin ağacı karşısına oturdum.

“İşte, Hünkâr Zeytini!” dedim kendi kendime. Bilmişliğin tatlı gururuyla hafızamı yoklayarak haftaya hasatının yapılacağını hatırladım. Önündeki tabelada da yazdığı gibi yaklaşık 1350 yaşındaydı. Onu, yıllara meydan okuyan sağlamlığıyla görmek bambaşka bir duyguydu. Boşuna dünyanın en yaşlı zeytini demiyorlarmış, diye düşündüm. Yarım asırlık camiye hayran kalan ben, yılda 300 kilo kadar zeytin veren 13 asırlık bu ihtiyarın karşısında hayrete düşmüştüm. Bunca yıldır yorulmak nedir bilmeden yeşertiyordu zeytinlerini... Demek ki dünya, biz elinden almadığımız sürece yaşamı kucaklamaya devam ediyordu. Akdeniz havasının büyüüne kapılmış vaziyette hayallere dalmaya başladım. Deniz esintileriyle birlikte tatlı bir uyuşukluk sarıyordu vücudumu... Arka planda insan sesleri eşliğinde burnuma buram buram incir kokuları gelmeye başladı, ardından sabahın serinliğiyle ürpererek gözlerimi açtım.

Bir dönem filminin içindeydim sanki. Pek çok insan sabahın erken saatlerinde ortak bir amaç için toplanmıştı: zeytin hasadı.

Bazı aileler, onlara ellerinden geldiğince yardımcı olmaya çalışan çocuklarıyla gelmişti hatta iki dal arasına ip geçirip bebeklerine hamak kurmakta olan anneler gördüm. Erkeklerden birkaçı üç ayaklı merdivenlerden taşıyor, diğerleri ellerindeki uzun sıriklarla ağaçların üst kısımlarındaki zeytinleri çırpma için yere yaygı serilmesini bekliyordu. Ancak hasadın çoğunluğunda ellerini kullanarak yapraklarına ve dallarına zarar vermeden topladıkları zeytinleri hasır selelerine atıyorlardı. Kadın erkek hepsi bunu pek çok kez yapmışçasına uyum içindeydi. Aynı zamanda, son kez yapıyor gibi de bir hüznün vardı yüzlerinde.

Bense, günün ilk ışıklarıyla işe başlamış insanları izlerken her zamanki miskinliğimle bir ağaca sırtımı dayamış uzanıyor ve düşünüyordum. Neredeydim? Bu insanlar kimdi? Zihnimdeki son görsel Hünkâr Zeytini'ne aitti. Ne kadar çabalasam da olanlara anlam veremiyordum. Ayağa kalkma gücünü kendimde bulabildiğimde yerimden doğruldum. Bunca insanın arasından biri, derdime çare olabilirdi.

Yaklaşık bir saat kadar aralarında dolaşıp onlarla sohbet kurmaya çalıştıktan sonra gerçeği kabullenmişim. Beni ne görüyor ne duyuyorlardı... Bu durumda kendi başımın çaresine bakmalıydım. Az ilerde, Payas Kalesi'nin yakınlarında, herkesin zeytin topladığı esnada sohbeta dalan iki kişi vardı. Hal ve tavırlarından anladığım kadarıyla burada onların sözü geçiyordu. Görünmezliğin bana verdiği cesaretle yanlarına sokulup konuşmalarına kulak kabarttım.

“Onlara haber etmemiz gerektiği fikrimde ısrarcıyım, Hasan Efendi.”

“Ne diyelim? Nasıl diyelim? Rüstem Efendi.”

“Söylemesi zor ancak düşünül­dü­ğünde hepimiz için hayırlı bir haber. Bu güzel toprakların daha fazla kıymetlenecek olması seni de mutlu etmiyor mu? Her yıl zeytinleri toplamaya geliyoruz, verimli topraklara de­ğiyor, uçsuz bucaksız denizin havasını alıyor sonra da köyümüze dönüyoruz. Burada yetişen incir ne senin köyünde vardır ne de benim...”

“Öyle, toprakların bereketli oldu­ğu aşikâr... Benim çekincem, gelecek senenin mahsulü verimli olsun diye dallara zarar vermeyerek binbir zahmetle topladıkları zeytinlerin artık olmayacağını söylediğimizde suratlarının alacağı vaziyettir.”

“Ne yalan söyleyeyim, birkaç gündür içlerinde bunu sezenler olduğunu düşünüyorum, Hasan. Lakin, onlara ‘seneye toplayacak zeytin yok’ demek yerine bunun hayırlı sonuçlarından bahsetsek... ‘Birkaç seneye kalmaz burası sizin eviniz, yurdunuz olacak’ desek...”

“Biz onu demeye kalmadan, ağaçların kesileceğini duyunca Devlet-i Aliyye’ye gücenekler. Çoğu mektep yüzü görmemiş olabilir ama zeytinin neden tüm kitaplarda mübarek olduğunu bilecek kadar bilgililer. Anadolu insanı için bir avuç toprak da bir küçük ağaç da geçim kaynağı demek... Sonra, bu toprakları yurt edindikleri için mutlu olacaklar, çocukları burada eğitim görecek, ticaret burada canlanacak, verimli topraklara sahip olacaklar. Bunu ağaçlara borçlu olduklarının bilinciyle daha çok güzellik miras bırakacaklar geleceğe... Bu dediğim yalnızca benim düşüncem, tüm umudum topraklarımıza nankörlük etmemek.”

“Benim de Hasan, benim de... Padişahımızın emriyle ağaçlardan biri hatıra olarak kalacakmış. Neredeyse bin yaşında olduğunu söylediler. Allah bilir, bizlerin dışında kimleri ağırlamıştır burada. İşte o ağaç bunun hatırlanmasını sağlayacak, o ağaç geçmişe duyduğumuz minneti temsil edecek. Tebaa da bunun farkındalığıyla vefalı davranacaktır.”

Bu bahsin onlarda yarattığı umutlanmanın ardından Rüstem Efendi sözlerine devam etti:

“Bildiğin gibi, Baş Mimarımız ve Sokullu Paşamızın elinin değdiğinden şer gelmez. Onlar en ince ayrıntısına kadar düşünüp taşınmıştır. Birkaç yıl sonra buranın Anadolu’nun en büyük ticari ve konaklama yeri olacağından şüphem yok. Hac ve İpek yolu üzerindeki bu topraklar hak ettiği değeri yakında görecektir. Menzil külliyesi, İstanbul’u Hicaz’a bağlayan önemli bir güzergâh haline geldiğinde, Allah’ın izniyle, kervanları ve limanı koruma amacına ulaşacaktır.”

“Doğru söylüyorsun. Vakfeden paşamızın ve emeği geçenlerin şimdiden hayırları kabul olsun.”

“Âmin. Hepimiz için hayırlı olsun.”

“Öyleyse, bu haberi onlarla da paylaşalım, Rüstem.”

Kısa bir süre işçilere baktılar, cesaretlerinin arttığı yüzlerinden okunuyordu. Buranın memleketim Payas olduğuna inanmak zordu. Yavuz Selim’in Mercidabık seferinden sonra Osmanlı topraklarına dâhil olduğunu biliyordum. Sonrasında, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi’nin katkılarıyla önemli bir konuma sahip olmuştu. Külliye, Mimar Sinan’ın ustalık eseri olarak gördüğü Selimiye Camii ile aynı vakitte, aynı mimarlık tecrübesiyle yapıldığından dolayı önemli bir Türk-İslam

eseriydi. Tarihi kendi içinde değerlendirmeyi öğrendiğim ve bunlara tanıklık ettiğim için herkesin çekincesini de sevincini de anlıyordum. Buralar sonsuz bir arazi gibiydi ama o vakitlerde elbet yerleşime açılması gerekmişti. Oysa, onların umutlu olduğu nesilden olan biz asıl nankörlüğü ediyorduk. Ormanlarını koruyamayan, onları hiç düşünmeden gözden çıkaran, para ve keyif uğruna yazlıklar, oteller yapan sonunda ağacı betona değişen bizlerdik.

Rüstem ve Hasan Efendi'nin çalışanların bir araya toplaması talimatını verdiğinde yanlarındaydım. Ancak konuşmalarına tanıklık edemedim ikindi ezanıyla gözlerimi açmıştım. Bahsettikleri meşhur külliyenin içinde, meşhur ağacın karşısında görmüş olduğum rüyanın sarhoşluğuyla oturuyordum.

Kendime geldiğimde buram buram incir kokuları yoktu ancak beni mest eden anılara, tarihini bilmenin rüyasına sahiptim.

Rumuz: XVII. Bek

PAYASTANB
UL

Doksanların sonlarında Payas'ın sıcak yaz günlerinde henüz sekiz dokuz yaşlarında olan çocuklar, Cumhuriyet mahallesini sesleriyle neşelendiriyorlardı. Kimi zaman saklambaç, kimizaman yedi kule, kimi zaman Alman kalesi adını verdikleri çeşitli oyunları oynuyorlardı oğlanlar. Mahallenin kızları sağdan soldan buldukları kömürle seksek

hazırlığı yaparken, yeribirbirine uyumlu karelerle özenerek çiziyorlardı. İp atlama telaşındaki Zeynep üzgün olsa da bir süre sonra seksek oynamaya katılıyordu. Günün ilerleyen saatlerinde Zeynep'in annesi, ekmeğin arasına özenle sürdüğü biber salçalı sokumuyla, mahallenin çocuklarını tek tek doyuruyordu. Mahallenin Nebahat Teyzesi de soğuk sularını eksik etmiyordu yavrucaklardan... Akşam ezanıyla evlerine dönen çocukların yerini yemekten sonra ebeveynleri alıyordu. Yazları oldukça sıcak geçtiği için evin sıcaklığına dayanamayan aile fertleri kendilerini sandalyeleri ve çekirdekleriyle beraber kapı önü sohbetlerine

bırakıyordu... O sohbetlerde geçim sıkıntısı da konuşuluyordu, ailevi problemler de... Herkesbirbirinin derdini dinlerken, aynı zamanda birbirinin yaralarına merhem olacak temennilerde de bulunuluyordu o sokaklarda... Günler neşeli, kimi zaman sıkıntılı lakin her daim umutlu geçmekteydi Cumhuriyet mahallesinde...

Sabahın ilk ışıklarıyla beraber gözünü açan çocuklar, kuşların cıvıltılarıyla beraber mahalledeahenkli bir Türk sanat musikisi konseri veriyordu adeta... Bu gürültü patırtıdan rahatsız olanlar da yok değildi tabi. Emekli Emine öğretmen seslerden dolayı güne uykusunu alamadan, huysuzlanarak başlasa da çocuklara pek kıyamadığı için ses edemiyordu onların cıvıltılarına...

Yine günlerden bir gün benzer sıradanlıkta çocuklar sokağa üşüşmüşken, onları uzaktan izleyen henüz lise çağına yeni geçen gençler de hem sıcaktan hem de günlerin aynı monotonlukta geçmesinden yakınıyorlardı. "Yaşanmaz ağabey bu şehirde. Sıcağı ayrı dert,gezecek görececek bir yeri yok ayrı dert." Bu minvalde olan

cümleleri ağır ağır yürüyen saçısakalına karışmış, üstü başı yırtık ihtiyar işitti. Her halinden yoksul ve aç olduğu belliydi.

Yanlarına soluk soluğa yaklaştı. ‘‘Payas’ta sadece günü geçiriyorsunuz evlatlar,

yaşamıyorsunuz.’’ dedi. Kentin öğlen saatlerinde dik düşen güneş ışınlarından yeterince nasibini almış kavruk genç atıldı ve ‘‘Yaşanacak bir şey var da biz mi yaşamıyoruz bey baba?’’ deyiverdi. Bu sırada, evlerden çocuklara ekmek arasına sürülmüş, kokusu iki metre uzaklardan gelen biber salçası servisi başladı. Böyleydi Payas, sokakta ne kadar çocuk varsa herkesin karnı yine o sokaklarda doyardı.

İhtiyarın yorgun ve yıpranmış halini gören mahalleli onu da es geçmiyordu tabii ki. İhtiyar, biber salçalı ekmekten nasiplenirken, gençlere cevap

vermeyi de ihmal etmiyordu. ‘‘Bakın şu çocuklara, mahallede, sokakta, beğenmediğin duvarda, şu yıkık harabe gecekonduda, camı kırık -içine kırılmalıların yuva yaptığı kulübede-bile onların izi var çünkü onlar burayı yaşıyor.’’

Gençler, ihtiyarın dediklerine pek kulak asmadan onaylar anlamında başını salladı. İhtiyarın tecrübesi, gençlerin onun dediklerini umursamayacaklarını bilecek kadardı. O yollardan geçmişti, binlerce insanla muhatap olmuştu. ‘‘Kaçın kurasıydı...’’ Bu sırada salçalı ekmeği afiyetle midesine indirdi. Belki de günlerdir ağzına bir lokma koymamıştı. Yediği çeyrek ekmek gözünü açmasına yetmişti...

Gençleri anlamaya çalışmayı da ihmal etmiyordu. Hemen yeni bir soru yöneltti. ‘‘Payas’ı beğenmiyorsunuz peki nerede yaşamak istersiniz?’’ Gençlerin beklemediği bir soruydu bu... Düşündüler... Yakınmalarının

plansız olduğu belliydi. Bu plansızlık onları kararsızlığa sevk ediyordu. Biraz sonra kavruk olan Ferhat atıldı. “İzmir...” dedi ve ekledi “Yok yok, İstanbul. İstanbul’da yaşamak isteriz.” dedi.

İhtiyarın beklediği cevaplardı bunlar, gülümsedi. “Neden İstanbul peki?” sorusunu iliştiirdiusulca sohbetin arasına. İhtiyar soru sordukça gençler kasılıyor, soruyu sindiriyor ve haklı olduklarını gösterecek cevap arayışına düşüyorlardı. Plansız olsalar da bilgisiz değillerdi.

Sıkıcı gördükleri tarih derslerinden kalma kulak aşinalığı eşliğinde, izledikleri belgesellerde ve filmlerde zihinlerinin ücra köşelerinde kalan sahneleri, yeniden gün yüzüne çıkarmaya çalıştılar.

Nihayetinde ihtiyarı ekarte edecek bilgileri üç saniyede zihinde toparlamayı denediler. Derin soluktan sonra rapçi edasıyla tek solukta saymaya yeltendiler:

“Çünkü tarihi bir şehir, denizi var, savaşlara tanıklık etmiş, Avrupa’yla Asya’yı birbirine bağlayan köprüsü var, zamanında Bizans yaşamış, Mimar Sinan’ın yaptığı Selimiye camii var...”

Ferhat’ın hatasının farkına varan Remzi onu toparlayacak hamleyi yapmayı da ihmal

etmiyordu. “Hayır, Selimiye değil Süleymaniye camii var.” Ferhat da bir anlık şaşkınlıkla hatasını telafi ederek kafasını bir aşağı bir yukarı sallayarak Remzi’yi tasdikleyen hareketi yapmaktan da sakınmıyordu. İhtiyara gereken cevabı vermiş olmanın haklı gururuyla, ağızlar kulaklara varmıştı. Gözleri ışıltı ve gurur bürümüştü. İhtiyarın yanıtı

onları korkutmuyordu zira yeterince haklıydılar. Gençlere göre; bir şehirde yaşamak için ‘daha ne olsundu’.

Gençlerin gülümsemesi ihtiyarı da gülümsetmişti. Kim bilir belki kendisi de zamanında aynı düşüncelerle zihninde dövüşmüştü.

“Saydıklarınız elbet güzel gençler” dedi ve yüzündeki kırışıklıkların hakkını verecek şekilde ekledi. “Lakin bir başka şehrin güzelliklerini ve yaşamaya değer yanlarını göz önüne sererken, kendi yaşadığınız şehrin gerçeklerinden

kaçmayın... Önce yaşadığınız yeri tanıyın... Evet İstanbul tarihi bir şehir lakin sizin Payas’tan ve Payas’ın tarihinden haberiniz var mı?” deyince gençler duraksadı. Yüzlerindeki ifade, bilmediklerini yeterince ortaya çıkarsa da sözlü olarak beyan etmeyi de utanarak tercih ettiler. Bu itiraf ihtiyarı üzmüştü. Gençlerin düşüncelerinin önüne set çekmeden onlara önce yaşadığı şehri tanımanın, onları gerçek mutluluğa ulaştıracağını anlatmanın planını, gençler “İstanbul” dediğinde yapmıştı. İhtiyarın sorunsuz ilerleyen planı neticesinde yaşlı ve donanımlı adeta Payas için “yürüyen tarih” olan ihtiyar anlatmaya başladı:

“Evet İstanbul’da Bizans’ın yaşadığını tabi ki bileceksiniz lakin Payas’ta Bizans imparatoru Herakleios ile İran kralı II. Hüsrev’in o dönemde yaptığı en büyük savaşın burada olduğunu bilmezseniz Payas’ta yalnızca gününüzü geçirirsiniz, burayı yaşayamazsınız. Veyahut diyorsunuz ki İstanbul’da, Avrupa’yla Asya’yı birbirine bağlayan köprü var, evet çocuklar bunu bilmeniz güzel lakin eğer Payas’ın Anadolu’yu, Ortadoğu ve Suriye’ye bağladığını, hatta ve hatta buranın hac yolu olmasından mütevellit, dönemin padişahı Yavuz

Sultan Selim tarafından özellikle himaye edilmesi gerektiğini muhafızlarına söylediğini bilmezseniz olmaz. İstanbul'da deniz var diyorsunuz, doğru diyorsunuz... Bunu bilmeniz güzel amma velakin Payas'ın Osmanlı Devleti'nin tüm doğu seferlerinde stratejik liman olarak kullanıldığını ve budenizin; dönemin padişahı IV. Murat tarafından Bağdat'ın fethinde etkin rol oynadığını bilmezseniz olmaz. Diyorsunuz ki Mimar Sinan'ın yaptığı Süleymaniye Camii var, evet gençler doğru diyorsunuz lakin bunu bilip; yaşadığınız, nefes aldığınız şehirdeki Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'nin Mimar Sinan tarafından yapıldığını bilmezseniz olmaz.

Bilmezseniz burada sadece gününüzü geçirirsiniz, yalnızca uyuyup uyanırsınız burayı yaşamazsınız. Sizden ricam önce yaşadığınız şehri tanıyın, tanıyın ki burayı ziyarete gelenlereburanın tarihini, buranın güzelliklerini siz anlatın...’’

Gençler yaşadığı şehri henüz tanımadan farklı diyarlara kanat çırpmanın yollarını aradıkları için utanmıştı. Bu utanıklık kavruk olan Ferhat'ın bile yanaklarını pembeye çevirmeye yetmişti. İhtiyarın elini öpüp teşekkür ettiler. Gitmeyi düşünen ihtiyar yavaşça kalktı, düşüncesini eyleme dönüştürme amacıyla adımlamaya başladı. Remzi, ihtiyarın koluna girerek “Bugün bizim misafirimiz ol amca!” dedi. İhtiyar “’Derdi yollar olanı, bağlasan tutamazsın evlat’’ dese de gençlerin yoğun ısrarına dayanamadı ve yalnızca bir gece kalmayı kabul etti. Gençler, ihtiyarın karnını doyurdular, duşunu aldırıp temiz kıyafet verdiler. İhtiyar da onların bu karşılıksız iyiliğine yanıt olabilmek için yaşam tecrübelerini, hayatını ve Payas'ı anlattı. Gün ağırdığında ihtiyar yola koyuldu. Gençlere ise anlattıkları günlerce

beyinlerinde yankılanacak bir hikâye bıraktı. Özellikle ihtiyarın 1974 yılında İstanbul'da görev

yapmaktayken, görev yeri değişikliğiyle Payas'a atama ile gelen bir arkeolog olduğunu vekentin tarihine âşık olarak yaşamını burada devam ettirme kararı aldığını anlatması uzuncasüre zihinlerinde yankılandı. Biz İstanbul'a gitmenin hayalini kurarken insanlar buraya hayatını taşıyor bundan kıymetli ne olabilir diye düşünüp durdular. Bu hayat hikayesi, gençleri yaşadığı yeri tanımaya sevk etmişti.

Günler sular seller gibi geçti... Bu süre zarfında gençler, Payas tarihiyle alakalı uzunca araştırmalar yaptılar. Kentin yaşlılarıyla görüştüler, şehri daha iyi anlamak adına ne varsa koşuşturdular. Okuldan arta kalan vakitlerinde ise kente gelen turistlere gönüllü rehberlik hizmeti vererek şehrin güzelliklerini ve tarihini anlattılar. Nitekim elde ettikleri tüm bulguları bir dergide topladılar. Bu dergileri tüm tur şirketlerine dağıtarak kentin tarihini yerli yabancı turistlere sundular. Ciddi oranda turist artışına sebep olan dergiye çeşitli övgüler geldi,

belediyeden ödüle dahi layık görüldü. Derginin ismi ise görenlerde tebessüm oluşturunuyordu. "Payastanbul..." Sloganı ise Remzi ve Ferhat ihtiyarın anlattıklarından etkilenererek oluşturdular. "Payas; sokaklarında, duvarlarında, denizlerinde tarihin izi olan şehir..."

Hayatlarında bir dönüm noktası olan ihtiyara bir daha hiç ulaşamadılar. Kalplerinin bir köşesinde sonsuz şükranla onu hep andılar. Payas'ta günler ihtiyarın gidişinden sonra, bir daha onlar için

hiç aynı sıradanlıkta geçmedi. Şehri tanıdılar, öğrendiler, başka yere gitmeyidüşünmediler. Her şeyden önemlisi yaşadıkları şehirde, ihtiyarın da dediği gibi gerçekten yaşamayı öğrendiler.

ÖYKÜNÜN ADI:

MİRAS

RUMUZ:

YAZ ŞARKISI

MİRAS

Hatırıma işlemiş bir portakal çiçeği kokusu eşliğinde yola çıkmıştım. Rutubetten dış boyası dökülmüş bir evi saran portakal bahçesinin içindeyim. Babaannemin bir bebek gibi baktığı rengârenk ortancaların yanına oturmuş, annemden ağlayarak portakal çiçeklerinden kolye dizmesini istiyorum. Ertesi gün dünyalar güzeli öğretmenime vereceğim. Annem elinde iğne söylenerek tek tek çiçek yapraklarını ipe geçiriyor. “Bu kadar yetmez mi oğlum? İşımden gücümden alıkoydun beni.”

İstanbul havalimanında pek fazla vaktim yoktu ama oturdum dinlenmek istedim. Telaşlı, sakin, yorgun, heyecanlı, üzgün, mutlu çeşit çeşit insanların gelip geçtiği bu yerde ben içimdeki duygunun adını koyamıyordum bir türlü. Küçük karton bardakta bir kahve aldım havalı olmayanlarından. Bir süre bu havalimanı insanların izledim. “Lütfen Dikkat! Türk Havayolları TK2474 sefer sayılı Adana uçağı 210 numaralı çıkış kapısından yolcu alımına hazırdır. Yolcularının kapıya gelmesi önemle rica olunur.”

Küçücük bir bavulla yola çıkmıştım. Onca yoldan gelmiş gibi değil de geçerken uğramış gibi. Somyadan yatağım, kanaviçeli beyaz yastığım, kitaplarım, geceleri dinlediğim radyom, pijamalarım, terliğim hepsi bıraktığım yerde beni bekliyormuş gibi. Uçakta uyumaya çalıştım. Olmadı. Bestami amcamın sözleri kafamın içinde geziyordu. “Sizin tuzunuz kuru tabi. Satılmasın hatırası var dediniz oyaladınız. Abimin hatırına bekledik. Ev çürüdü kaldı, bahçelere benim oğlanlar bakmasa it kopuk barınağı olur. Gel at şu imzayı herkes payını alsın.”

Adana'ya indiğimde araba kiralama fikrimden vazgeçip trenle gitmeye karar verdim. Çocukluğumda babamla bayramlık almaya giderdik trenle. Tüm gün gezer takım elbise, gömlek, ayakkabı bakardık. Acıkınca birer Adana dürüm söylerdi babam. Yanına da bol köpüklü Misis ayranı. Bir gün bir bayram arifesinde babam, Ekrem Bora'yı görmüş tren garının önündeki meydanda. Her gara gelişimizde bıkmadan usanmadan aynı heyecanla anlatırdı. Sıkılırdım. Kulaklarımda babamın heyecanlı sesi: "Ekrem abi! Ekrem abi! diye bağırdık rahmetli Hayri amcanla. Ekrem abi döndü bize, bi klark çekti off"

Payas tren garında gün batmıştı. Onca yolun yorgunluğunu güçbela taşıyan bedenimi hiçe sayan garip bir heyecan sarmıştı içimi. Beni bekleyen birileri yoktu. Sahile doğru yürümeye karar verdim. Tren rayları boyunca yürüdüm karanlıkta. Fasulye, soğan, yer fıstığı ekilen tarlaların yerini binalar almıştı çoktan. Işıkları takip ederek Tüten Bacalar'ın oradan sahile indim. Halk plajının ışıkları hareketli müzikler eşliğinde karanlığı aydınlatıyordu. Gün batmasına rağmen hava sıcaktı. İçimdeki burukluğun müsebbibi sonbahar, yazı hiç bitmeyen Payas'a gelmemişti henüz. Balıkçı teknelerinin kıyıya bağlandığı iskelenin sonuna kadar yürüdüm. Karanlıktı. Çocukluğumdaki gibi denize atlayıp yüzmek geldi içimden ama yapamadım. Tüm çocukluğum genzime kaçan Akdeniz'in tuzu gibi sızlattı yüreğimi bir anda. Gözlerim doldu. Tuttum kendimi. Boş avuçlarıımı sıktım. Bir anda hüznüm heyecana dönüştü. Sanki Zeynel'in Yeri'nde annemin peçeteye yazdığı istek şarkıyı götürüyordum piyanist-şantöre. Hızla Payas Kalesi'nin yanındaki yoldan yukarıya çıktım. Şık restoranlar, havalı kafeler

açılmıştı. Her yer değişmiş, daha da güzelleşmişti. Kubbe Dede ışıklandırılmıştı. Babaannem “Anan Gubbe Dede’de Rabbımıza dua etti, şorda gıvrıldı uyudu. Sen oldun.” derdi bana. Bilmem neden korkardım bu hikâyeden. Türbenin içindeki yeşil bezli tabuttan belki de. Evin tek çocuğuydum. Benden başka çocukları olmamış, ben de zaten on yıl sonra doğmuşum. Buna rağmen hiç yalnız bir çocuk olmadım, amca-hala çocuklarıyla mutluydum. Mırıldandım istemsizce: “Mutluydum evet.”

Çarşıya doğru yürümeye karar verdim. İçimdeki karmaşık heyecan dinsin diye aylıklık ediyordum. Yorgundum. Acıkmıştım ama içimdeki dinmeyen heyecan beni sürüklüyordu. Sokollu Mehmed Paşa Külliyesi’nin önüne geldim. Etraf sessizdi. İçeriye girmek istedim. Kapısı açıktı. Görevli olduğunu düşündüğüm bir adam beni enikonu süzdü ama laf atmadı. Külliyenin içi restore edilmiş ve bir sürü dükkân açılmıştı. Akşam saatleri olduğundan hepsi kapanmıştı. Önlerinden geçip camekânlarına baktım. Çeşitli hediyelikler, oyuncaklar, sabunlar... Burnuma tahta kalıpların üzerine sinmiş sabun kokusu geldi. Babaannem zeytin zamanı gelmeden, daha önceki yıllardan kalmış zeytinyağına kül karıştırıp kaynatırdı. Sabun yapardı. Ateş küllenmeden annem ve yengemler ekşili çorbayı yetiştirirdi üzerine. Külliyenin içinde asırlardır ayakta duran, Evliya Çelebi’nin gölgesinde soluklandığı zeytin ağacının yakınına oturdum. Köklerini sapasağlam bir yer bulup salmak, asırlarca ayakta durmak, tarihe hep şahit yazılmak bu kocamış zeytinin kaderiydi. Peki ya benim kaderim? Ben çıkarıp atmıştım kökümü kör bir kazmayla. Kaderimi kendim çizerim sanmıştım. Gaflet işte. Bir süre daha oturdum. Gülümsedim kaderime.

Burnumda sabun kokusu, kulaklarımda babaannemin buyur eden sesi:
“eliin artığı teştinen eşgili çorba yapık bizim gelinler...”

Saat iyice ilerliyordu. Arayan soran olmasın diye telefonumu uçuş modundan hiç çıkarmamıştım. Evin yolunu biliyordum ne de olsa. Çarşıda bir tatlıcıdan halka tatlı aldım. Yiyerek yürüdüm. Babam iyi bir haber almışsa bunu kutlamak için taze tulumba ve halka tatlısı alırdı tüm aileye. Annem çok severdi tulumbayı. Kese kâğıdının içinden seçerdi tulumba tatlılarını. Dedem şeker hastası olmasına rağmen dayanamaz yerdı rahmetli. Babaannem de sahte öfkesiyle “bağ hele duluğunu dolduruk. Cağanneme yiyesice!” diye kızardı. ‘Evin direği’ diye erkeklere derler ya, o çok yanlış bir laf; evin direği kadındır fikrimce. Babaannem bizim evimizin direğiydi. Evi çekip çevirirdi. Kardeşler arasında, dedemle oğulları arasında, komşularla ev arasında, gelinlerle kızlar arasında hep bir köprüydü dengeyi sağlayan. Ne yapılırsa yapılsın onun hatırına susulurdu. Ben Londra’ya yerleştikten bir yıl sonra vefat etmişti. Gidememiştım cenazesine. Hatta kimseyi de arayamamıştım. Aramamıştım belki de. Bilemiyorum. İnsan anılarında güzel şeylere yer vermeli, kötü olanı bile güzel anmalı. Evin direği babaannemden sonra gerilen ipler kopmuştu. Uzak durmaya çalıştım. Başaramadım. Bestami amcama her telefonunda direndim ama işte buradayım. Yenilmiştim. Amcamın asla dinlemediği, benimse defalarca söylediğim sözler dönüyor kafamda: “Miras değil amca, yadigâr...”

Aç mideye indirdiğim tatlı içimi kıymıştı. Yürümekten de yorulmuşum. Bir arabaya el etsem beni Değirmen Çarşı’ya atar mıydı acaba? Şansımı denedim. Soluk yeşil, neredeyse hurdaya çıkmış, eski bir Renault durdu. İçinden yaşlı bir adam “Nereye yaağnim?” dedi.

Gülümsedim. Değirmen Çarşısı'ya yol aldık. Çok geçmeden beklenen soru gelmişti. “Yabancı mısın yaağnim? Kimlerdensin?” Anlattım. Tanıdı. Bir anda gürültüyle arabanın bagaj kapağı açıldı. Yaşlı adam öfkeyle “Torunlar aşamaça oynuyolar. Sen benden yeğnisin yaağnim. Gapatsan dedeyin hayrına.” diye söylendi. Arabadan inip bagaj kapağını indirdim sertçe. Arabaya binerken yanımızdan egzoz patlatarak mobiletli gençler geçti. Yaşlı adam sinirlendi yine. “Eyyy! Hakkı Biyeen torunları mı bunnar hindi?” diye bağırdı. Bilmem neden yaşlandıkça insanlar aksileşiyor. Canım mülayim babam da yaşlansaydı aksileşir miydi? Saçları, bıyığı kırışmış, yüzü kırışmış bir halde babam geldi gözlerimin önüne. Yoldaki çukura, egzoz gürültüsüne, televizyondaki habere, ağzını yakan sıcak kahveye söverken hayal ettim bir süre. Gözlerim doldu. Ağlamadım. Keşke yaşlansaydı benimle. Birkaç soluk fotoğrafıyla, hatırımda kalan yarım yamalak anılarıyla büyümeseydim keşke. Büyümeseydim keşke... “Bestami hocama selam söyle, yaağnim!” diye bağırdı yaşlı adam. Tam evimizin önünde durmuştu. Onun tonundan bağırdım ben de: “Başüstüne!”

Yol bitmişti artık. Bahçe duvarının önünde durdum. İçeriye baktım. Bestami amcam dutun altındaki tahtta oturmuş çay içiyordu. Evin içinden en yüksek seviyeye alınmış televizyon sesi yükseliyordu. Ağaçların yaprakları hafif esintiyle hışırdıyordu. İçime çektim serinleyen havayı. Güzel bir eylül akşamıydı. Sokakta hiç çocuk yoktu. Bahçe kapısını açıp giremedim içeriye. Ana yola sessizce yürüdüm. Bir taksi çevirip sahile indim. Küçük bavulumu kıyıya bıraktım. Soyundum. Birkaç adımda denize girdim. Artık gözlerime dolan yaşları tutamıyordum. Tutmuyordum belki de. Akdeniz'in tuzuna karışmalarına

izin verdim. Zihnimde yol yorgunu dizeler yankılanıyordu şairinin sesinden:

“Ey unutuş! Kapat artık pencereni

Çoktan derinliğine çekmiş deniz beni”

Rumuz: ei_1312_tr11

BİR GECEDE

“Öğle vakti elimde tuttuğum bu ıslak tenis topu, Gümüş ile her gün aynı saatlerde yaptığımız kovalamaca oyununun baş aktörlerinden biriydi. Gümüş topu getirdiğinde topu ağzından alıyor ve hareketsizce duruyordum. En usta aktrisler gibi rol yapmaya çalışıyor, sadece gözlerimi oynatıyor ve Gümüş’ün topu atacağı yeri tahmin edemeyeceğini umuyordum.

Gözlerimi yavaşça karşıdaki zeytin ağacına çevirdim ve hızla fırlattım. Top ağaca doğru giderken evin içinden gelen hilti sesi o kadar yüksekti ki Gümüş koşmayı bıraktı, ben ise onu takip etmeyi. Hiltiden çıkan ses yüzünden tahta bahçe kapısının erimiş macunlarıyla ayakta kalmaya çalışan camları da titreyerek sallanıyordu. Göz ucuyla baktığım zeytin ağacının dibindeki top Gümüş ile birlikte yavaşça bana gelmeye başladı, topu aldım ve üstündeki salyaları sildim. O sırada gözüme ilişen kapı üstündeki nazar boncuğunu alıp cebime attım ve

o karmaşıklık içinde kırılmasını engelledim.”

Hatay'ın eski yerleşim yerlerinden biri olan Payas'ta, iki katlı, bahçeli bir evde yaşayan Cansu ve eşi, uzun süredir hobi olarak devam ettirdikleri arıcılıktan birkaç kuruş kazanınca, parayı değerlendirerek evlerinin bazı bölümlerini restore etmek istemişlerdi. Bahçelerinde birkaç meyve ağacı, köpek kulübesi, küçük bir müstemilat gibi görünen yüklük ve hemen onun yanında eski su kuyusu vardı. Bahçedeki bu yapıları restore ettirmeseler de evin restore edilmesi onların hayatını daha da kolaylaştıracaktı. Evdeki hilti sesinin de sebebi buydu. Zemin o kadar eskiydi ki birbirinden ayrılmış tahta parçaları üzerinde düşmeden yürümek imkansız gibiydi. Öncelik, evin zeminindeki parçaları çıkarmak, ardından diğer işleri hallederek kış gelmeden evde oturabilmektir. Evdeki işlerin hızlı bitmesi adına yaklaşık on usta – bazı günler bu sayı değişebiliyor – işleri halletmeye çalışıyor, Cansu da bahçenin diğer tarafındaki yüklüğe yığıldıkları eşyalarla beraber duruyor ve ustaları zaman zaman yönlendiriyordu.

O sırada, sıkıntıdan olacak ki günlük tutmaya ve yaşadıklarını kaleme almaya başlayan Cansu, ustabaşının kendisine seslenmesi üzerine günlüğünü kapattı ve üst üste yığılmış yorganların arasına sıkıştırarak mutfığa doğru yöneldi. Otuzlu yaşlarının başında, çevresine

göre uzun ve fit görünen Cansu, mutfağın hemen girişindeki moloz tepesini çevik hamlelerle geçti ve ustabaşının eliyle işaret ettiği yere

doğru baktı. Ustabaşı hiltiyle zemini delmişti ancak bu planlanan bir şey değildi. Zeminin nasıl bu hale geldiğine anlam veremeyen Cansu, cep telefonunun fenerinin açarak zemindeki deliğe doğru tutmuştu. Yaptığı bu anlamsız denemenin farkına vardıktan sonra ustaya doğru dönerek;

- Kafamızı sokacak kadar kırabilir miyiz? Neymiş bu delik öğrenelim.” dedi.

Ustabaşı bu ricadan sonra elinde tuttuğu hiltiyi hızla çalıştırmış ve odanın tamamını hem toz hem ses kaplamıştı.

“Mutfaktan kısa bir süre için ayrıldım ve bahçedeki ağaçlardan düşen yaprakları toplayarak zaman geçirmeye başladım. O sırada Gümüş’ün mamasını ve suyunu tazeledim. Az önce duvardan aldığım nazar boncuğunu da yüklüğe bıraktıktan sonra mutfağa doğru yöneldim.”

Beş on dakikalık bir çalışmadan sonra ortaya çıkan delik diğer ustaların da mutfağa doğru yönelmesine sebep oldu. Gümüş de bu hareketlilik sebebiyle heyecanlandı ve küçük hırıltıları duyulmaya başladı. Gümüş, üç kişilik çekirdek ailenin en küçük üyesiydi. Terrier cinsi olan bu üye, ailenin de eğlence kaynağıydı.

Herkesin mutfakta toplanmasıyla birlikte Cansu da oraya yöneldi ve hızla odaya girdi, dizine kadar gelen bir etek giydiği için herkesin önünde eğilmek istememiş ve ustabaşına dönerek;

- Sen bakar mısın? diye sordu.

Ustabaşı, hafif kilolu, çarpık bacaklı, avuçları nasır bağlamış olan kısa boylu bir adamdı. Kahverengi gözlerinde düşünceli bir hali vardı. Şapkasının altından fırlayan beyaz saçları dik dik ve dağınıktı. O sırada bir yandan gömleğinin eteğini pantolonuna sokmaya çalışırken bir yandan da yıpranmış kemerinin deliklerini kontrol ediyordu.

Cansu'dan gelen istek üzerine beyazlamaya başlamış bıyıklarını düzeltip üstündeki tozları da silkeledikten sonra hiltinin duvara sabitlenmiş olup olmadığına bakmış ve diğer ustalardan bir telefon istemişti. Telefon ekranından feneri açmayı beceremeyince ekranı deliğe doğru tutup kafasını sokmuş ve görebildiği kadarıyla içeriye göz attıktan sonra;

- Burada bir yatır var galiba.

Diğer ustalardan bazıları da merak edip içeriye baktıktan sonra ustabaşını onaylamışlar ve kendi aralarında fısıldaşmaya başlamışlardı. Ancak bu durum Cansu'ya hiç mantıklı gelmiyordu. Evin geçmişiyle ilgili sahip olduğu bilgilerde daha önce bu evde oturanların Fransız olduğunu daha sonra ise evin eşinin ailesine geçtiğini biliyordu. Tam bu sebepten, daha önce yatıra dair bir şey duymamıştı ve evin altında yatır olması olası değildi. Yine de kontrol etmekte fayda var diye düşünüp ustaların arasından deliğe doğru

yönelmiş, eteğini tutarak yavaşça eğilmiş ve deliğin içine doğru bakışlarını yöneltmişti.

“İçerisi sekiz dokuz yaşlarındaki bir çocuğun girebileceği büyüklükteydi ve uzun zamandır aynı şekilde durmasından dolayı keskin bir kokusu vardı. Üstümdeki kazağı burnuma doğru çektim ve telefon ışığıyla içeriyi inceledim. Deneyimlerime dayanarak ustaların yatır dedikleri şeyin aslında su kemir olduğunu fark ettim ve dışarı çıkıp ustalara dönerek;

- *Yatır değil kemer var, daha önce burayı su biriktirmek için kullanmış olabilirler.” dedim.*

Cümlesi bitirmeden söylediklerinden pişman olan Cansu, kısa süre içinde gerilmiş, kolundaki tüyleri hafif dikenleşmişti. Çünkü bu bölgede herkesin uzun yıllardır konuştuğu ve komşularının da sürekli olarak dillendirdiği şey, buradan ayrılan Fransızların giderken altınlarını belirli yerlere sakladıkları idi. Bu bilgiyi kendisi gibi diğer ustalar da biliyordu ve ustaların gözünde şu an zengin olabilecekleri fikrinin varlığını hissediyordu. Hızlı bir şekilde mutfaktan uzaklaşıp bahçeye çıkan Cansu, Gümüş ağzında topla gelmesine rağmen onu fark etmemiş ve cep telefonu ile eşini arayarak hızla eve gelmesini söylemişti.

Eski Rus filmlerini anımsatan siyah paltosuyla eve gelen Alper, kasketini çıkarıp bahçedeki duvara çakılı paslı çivilerden birine astı ve Cansu'nun kendisine neler olduğunu anlatmasını ima eden bir baş hareketi yaptı. Ceketini çıkarmasına rağmen heybetinden bir şey kaybetmeyen Alper, ustalara da başıyla selam vererek yüklüğün oraya, eşinin yanına geçti. Olan biteni bir çırpıda dinledikten sonra karısının tırnaklarını ısırıldığını gördü ve duydukları karşısında küçümser bir gülüş atarak mutfağa doğru yöneldi. O sırada, mutfaktan uzaklaşan ustaların bahçede kendi aralarındaki sohbetlerine kulak verdi ve “çıkacak olan altınların onikiye bölünmesi gerektiğini” konuştuklarını duydu. Fark etti ki buradan bir şey çıksa da çıkmasa da ustalar bir süre çalışmayacaklar ve sürekli konuşulan o altınları arayacaklardı. İşlerin gecikmesi demek, çiftin kalacak yerlerinin olmaması ve duş almak için çevredeki samimi oldukları kişilerin evlerine gitmek zorunda olmalarına devam etmek demektir.

“İsrarım üzerine evin bir önceki sahipleri hakkında bilgi sahibi olan annesini ve dolaylı yoldan anneannesini arayan Alper, kısık sesle konuşarak evin geçmişi hakkında merak ettiği soruları sordu. Eskiden bir Fransız ailenin kısa süre yaşadığını duymasıyla birlikte telefonu kapattı ve bana dönerek;

- Bildiğimiz gibi eskiden bir Fransız aile yaşamış ancak o kadar fakirlermiş ki köydeki tek tük yaşayan Türkler bile kendilerine yardım ediyormuş. O yüzden evi anneannelere bıraktıklarında çok mutlu olmuşlar ve hızlı bir şekilde buradan ayrılmışlar.

Alper'in yüzü gülse de kafasını karıştıran bir şey vardı. Bence, ufacık bir ihtimal kafasını kurcalıyordu ve bu ihtimal yüzünden dünyada her gün işlenen onlarca hatta binlerce cinayet vardı.”

O sırada ustabaşı diğer ustaları bir köşede toplamış sigara içiyorlardı. Kısıklı sesli bir şekilde sohbetlerine devam eden ekipte ustabaşı;

- Düşünsenize gelecek parayı. Altınları okuttuk mu tüm gün ganyan bayımdan çıkmayız.Hatta Veliefendi'ye gider orada izleriz be tüm yarışları. Para bizim değil mi?

Sigarasından bir nefes daha çekti. Yüzü gülüyordu. Diğer ustalardan içlerindeki en parlakyüzlü olanı da ustabaşına dönerek;

- Ağabey bu altınlar nasıl bizim olacak? Adamların evinin altındaki delikten çıktı. Hemdevlet almaz mı altınları?

Ustabaşı bıyık altından küçümser bir şekilde gülümseyerek;

- Salak mısın oğlum sen? Zengin olma fırsatı geldi ayağımıza. Tüm altınları bu serserileremi bırakacağız?

Genç usta kafasını öne eğdi, içine sinmeyen bir şeyler olmasına rağmen herhangi bir ses çıkarmadı. Bir süre daha orada durduktan sonra köpeğin yanına giderek başını okşadı. Diğer ustalar ise heyecanlı bir şekilde konuşmaya devam ediyorlardı.

Havanın kararmasıyla çalışmalarına bugünlük son veren ustalar ceketlerini giymişlerdi. Kendi aralarında gidip gitmeme hakkında

münakaşa ediyorlardı ancak bu saatte evde kalmaları da doğru değildi. Ustabaşı diğer ustalara döndü ve yüksek sesle;

- Bugün benim oğlanın doğum günü, söz verdim oğlana dışarı çıkaracağım diye ancakyarın sabah erkenden gelelim.” dedi.

“Tam on gündür sabah saat onbir gibi eve gelen ustalar yarın sekiz gibi geleceklerini söyleyip evden ayrılmışlardı. Evden çıkarken de bize sinsisi bir bakış atan ustabaşı kapıdan son çıkan kişi oldu. Alper, bu durum altın arama ve paylaşma mücadelesine dönüşürse işlerin aksayacağını ayrıca daha büyük problemler oluşturabileceğini hissetti ve düşüncelerini benimle paylaştı. Bunun için önlem almamız gerekiyordu. Düşünmeye başladık. Deliğin başında elimizde fenerle bir süre durduktan sonra en iyi hareketin deliği kazmak ve molozları dışarıya çıkarmak olduğuna karar verdik. Çünkü işçiler biz yokken altınları buldular düşüncesine kapılırlarsa yapacakları bir şey kalmayıp gerçek işlerini yapmaya devam edeceklerdi.”

Alper, marketten alınmış soğuk üçgen sandviçleri hızla yerken bir yandan elindeki telefonda hiltinin nasıl kullanıldığına bakıyordu. Görünüşe bakılırsa çok da zor değildi. Bahçedeki duran çuvalları aldı ve mutfağa doğru yöneldi. Üstüne eski eşofmanlarını giymişti. Dışarıdan bakan bir futbolseverin kendisini doksanlı yılların Alman futbolcularına benzeteceği belliydi. Cansu da bahçedeki küreği alıp mutfağa doğru geldi. Amatör bir şekilde kullanmaya başladıkları aleti

hızla çözen çift, toprağı eşelemeye ve orta büyüklükteki taşları kırmaya başlamıştı. Taşlar kırıldıkça eliyle işe yarayan şeyler arayan Cansu bir yandan da elindeki çuvala molozları dolduruyordu. Yaklaşık iki saat hiç durmadan moloz çıkaran çift, yerin altındaki alanı normal bir insanın sığabileceğı hale getirmişlerdi ancak hala gözle görülür bir şey bulamamışlardı. Bu sebeple, saç diplerine kadar ter ve toza bulandıktan sonra kısa bir süreara verdiler.

“Saat ilerledikçe hava soğudu ve Gümüş üşümeye başladı. Kısık sesle uluduğunu duyduğumda kapıya doğru yöneldim ve bahçe kapısını aralayarak evin içine girmesini sağladım. Ustalar sebebiyle uzun süredir içeri giremeyen Gümüş durumu fırsat bildi ve evin her yerini koklamaya başladı. Bir süre sonra Alper’in sesini duydu ve deliğın başında meraklı gözlerle aşağı bakmaya başladı. Gümüş’ün bakışlarını gördükten sonra ben de aşağıya doğru gözlerimi çevirdim ve molozlardan dolayı toz içinde kalmış Alper’i görünce gülmeye başladım. Alper ile Gümüş’ün bakışması o kadar güzeldi ki bana Andrei Tarkovsky’nin Ivan’ın Çocukluğu filmindeki kuyu sahnesini anımsattı.”

Gümüş bir süre sonra yerleri koklamaya başladı ve ardından çıkardığı hırıltılar duyuldu. Bunu fark eden çift birbirileri ile bakıştı ve Gümüş, Cansu’nun kucağından Alper’in kucağına doğru bir yolculuk yaptı. Kafa lambasıyla aydınlanan delikte bir o yana bir bu yana koşan ve gittiğı her yeri eşelemeye başlayan köpeklerini gördükten sonra Alper yerleri eliyle kazmaya devam etti. Gümüş bir yere doğru yönelip

kulaklarını dikince hırlaması da arttı. O sırada eşinin gerildiğini gören Alper hızla o yeri eşelemeye başlamıştı. O ana kadar nasılsa bir şey bulamayız düşüncesiyle yerleri kazan çift, artık kalp atışlarını hızlandıran bir heyecana ortak olmuşlardı. Gümüş'ün tepki verdiği yeri eliyle eşelemekte zorlanan Alper başarısız olunca kürekten yardım alarak kazmaya devam etti. İlk darbelerde birkaç böcek, yedinci darbesinde ise ortalama bir tepsi büyüklüğünde yuvarlak bir taş karşılıklarına çıktı. Bu taş göç eden Fransızların işaret olarak bıraktıkları taş olabilirdi. Gümüş, taşın çevresinde dolanıyordu bir o yana bir diğer yana koşuyordu. Tek eliyle taşı itmeyi başaramayan Alper, iki eliyle ağır olan bu taşı var gücüyle kaldırdı ve kaldırdığı gibi öksürmeye başladı. Taşı hızla yere fırlattıktan sonra soluğu hemen eşinin yanında aldı ve Gümüş'ün heyecanla kokladığı ve kuyruğunu durmadan salladığı yere bakmaya devam etti. Alper, eşinin hemen yanında duran şişeden suyunu içti ve tekrar taşın oraya yöneldi. Kaldırdığı yerde zamanında bir canlının kurumuş dışkılarını görünce çıkan gazın sebebini anladı ve sinirden gülmeye başladı. O bölgeyi bir süre daha eşelemeye devam etse de karşısına kayda değer bir şey çıkmadı.

Çift yerdeki yuvarlak taşı yer altından evin bahçesine çıkarıp yüklüğe bıraktılar. Ustaların gözüne ilişmemesi için yaptıkları bu hareket aslında yarın yapabilecekleri olumsuz eylemleri engellemek içindi ve her ne kadar bir şey bulamasalar da ikisinin de aklının bir ucunda evden çıkarken ustaların attıkları sinsi bakışlar vardı.

“Daha sonra kahvemi alarak ikinci kata çıktım. Küçük heyecanlı an yaşadıktan sonra bir yandan kahvemi yudumlarken bir yandan da

ustaların yaptığı çalışmalarda eksik var mı diye kontrol ediyordum. Eşyaları odanın ortasında toplamış, üstlerine naylon geçirmiştik. Naylonun üstündeki boya damlaları da yaptığımız hareketin haklılığını ortaya çıkarıyordu. Sonrasında yere doğru yansıyan ay ışığını fark ettim ve cama doğru yanaştım. Gökyüzüne bakarken gözüm dışarıda çalışır vaziyette duran bir arabaya takıldı.”

Bir yerlerden tanıdık gelen bu arabanın kime ait olduğunu düşünen Cansu pencereden uzaklaştı. Perdeler olmadığı için ev çıplak bir şekilde duruyordu ve dışarıdan gözetlenmesi kolay haldeydi. Gözlerini kısarak daha dikkatli baktığında ise arabanın Sarı Selim Camii'nin yakınında yaşayan ustabaşına ait olduğunu fark etti ve eşine seslenerek yanına gelmesini söyledi. Yavaş adımlarla eşinin yanına gelen Alper, arabayla evi gözleyen ustabaşını fark etti;

- Şerefsiz, sözde doğum günü vardı oğlunun ama o bizi gözlüyor aklı sıra. Evden gitsek girecek demek ki hemen.”

Cama doğru yaklaşmasıyla birlikte arabanın da gidişi bir oldu. Arabanın çıkardığı ve ortalığı kaplayan egzoz sesi yavaşça azalırken dışarıda birkaç puhu kuşunun iniltisi haricinde hiç ses kalmadı.

- Bu kadar huzurlu bir yerde böyle insanları evimize aldığımızı inanamıyorum.”

Cansu'nun eşine söylediği sözden sonra Alper omuz silkerek cama doğru yaklaştı ve gözlerini gökyüzündeki dolunaya çevirdi.

“Daha sonra birlikte aŖađı indik ve mutfakta yan yana dizdiğimiz çuvalları bahçeye taŖıdık. Umuyorum ki Alper’in planı iŖleyecekti. Bir Ŗeyler bulduysak bile ustaların haberi yoktu ve ustalar bu konuda bir hak iddia edemezlerdi. Hatta altın bulduğumuza dair bir suçlama bile yapamazlardı. Sadece dedikodu yayabilirlerdi. Ancak mutfağın altına açtığımız kocaman delik ne olacaktı? Bu kafamı karıŖtıyordu.”

- Yeni bir odamız oldu.

Alper, eŖinden gelen glmsemeli tepkiden sonra bahçeye yığdıkları ve bir süredir nereye koyacaklarını dŖndkleri eŖyalara yöneldi. Bu eŖyalarla birlikte turŖu ve salçaları hatta asmalarında kendi yetiŖtirdikleri zmleri bile koyacakları bir yerleri olmuŖtu.

Sabah sekiz gibi kapıyı çalan ustalar sırayla içeri girdi. En son giren ustabaŖı, önce yerdeki çuvallara ardından da Alper’in gözlerinin içine baktı ve içeriye doğru yöneldi. Bir süre içeride kalan ustabaŖı ve ustalardan bazıları homurdanarak dıŖarıya çıktı ve ifte dönerek;

- Elinize sağlık. Neden orayı kazdığınızı tam olarak anlayamadım ama biz de kontrol edelim.

Alper’in birkaç saattir gergin olan yüzü ustabaŖının hayal kırıklığını fark edince yumuŖadı ve yerini tatlı bir gülümsemeye bıraktı. Alper yanında duran eŖinin omzuna kolunu attı. O sırada ustabaŖı cebinden çıkardığı sigarayı yaktı.

- İşler hızlı bitsin diye biz de tüm gece çalıştık. Cansu da birkaç mahzen örneği buldu, size gösterir birazdan. Aşağısını küçür bir merdivenle inilecek bi yer yapalım yeter. Bu çalışma için de bir ödeme alacaksınız tabii merak etmeyin.

Alper ustabaşına doğru gülümser şekilde sözlerini bitirdi. Yerde duran ve üstüne birkaç küçük çalı parçası yapışmış topu aldı, yavaşça temizleyerek Gümüş'e doğru fırlattı.

Ustabaşı sert ses tonuyla ustalara döndü;

- Alper beyi duydunuz. İşleri hemen bitirelim de gidelim buradan.

“Uzun yıllardır sakince yaşamımızı sürdürdüğümüz bu güzel yerde yaşadığımız bir gecelik gerginlik beni oldukça yordu. Aslında kazdığımız o delikten hayatımızı etkileyecek bir hazine bulmak ister miydim emin değilim. Öyle bir şey belki de gerginliğimizin sürekli olmasına sebep olacaktı. O yüzden iyi ki bir şey çıkmadı ve ustaların da olay çıkarmalarına sebep olmadı.

Şimdi, bahçedeki yaprakları topladıktan sonra hazırlanıp zihnimi en çok rahatlatan yere gideceğim. Tarihi zeytin ağacının yanına, yapraklarının üstündeki tozları temizlediğim, onun rahatlamasıyla kendi rahatlamamı da hissettiğim o güzel ağacımın yanına!”

Rumuz cevher

ŞU KARŞIKI
DAĞDA

Amanos Dağlarından yükselen güneş birazdan tüm Payas'ı etkisi altına alacaktı. Hummalı çalışmalar başlayacak tüm tarlayı gül, lavanta ve turunçgil kokusu saracaktı. Vakitlerin en güzeli olan seher vaktinde dağdan gelen kekik kokusu Akdeniz'den gelen esinti insanın içini huzurla doldurmaya fazlasıyla yeterdi. Dağı yaran çayın şırıltısı, kuşların cıvıltısı arasında birşey eksikti.

-Şu karşıki dağda kar var

duman yokAah kar var

duman yok

Benim sevd-

- Meryem ! Hadi kızım bir an önce işe koyulalım.
- Geldim anne.

***

-Buldum! Buldum işte. Zihnimdiki o taşlı yollar birbiriyle keşiyor artık.. Kara bulutlar dağıldı, güneş parıl parıl parlıyor. Bu sefer daha gerçek daha heyecanlı bir şey yapacağım. Hem dünyayı tanıyacak hem de kendimi dünyaya tanıtacağım.

Çarşıdan tarlaya gidiş yolu hiç bu kadar uzun gelmemiş hava da hiç bu kadar güzel olmamıştı.

- Meryem! Meryem! Neredesin?
- Ali, hoş geldin.
- Harika bir fikir buldum.
- Sakin ol, neymiş seni bu kadar heyecanlandıran? Nişanlandığımız gün bu kadar heyecanlı değildin sanki.
- O ayrı bir olamaz zaten. Bak şimdi biz koca bir tarihin içinde yaşamıyor muyuz? Payas'ta... yemeklerimi tüm dünyaya tanıtmak istiyordum ya. Payas'ın tarihi mekanlarında, doğal güzelliklerinde tezgah kuracağım. Orada pişirip oraya gelenturistlere tattıracağız ve ülkelerinde tanıtılmalarını rica edeceğiz. Hem kendi yemeklerimi hem Hatay'ın yöresel yemeklerini dünyaya tanıtacağız. Ve tabii ki Payas'ı...
- Çok güzelde... Nasıl olacak? Turistlere tattırırım tamam. Ülkelerindeki insanlara nasıl tanıtacaklar?
- O işi de düşündüm. Babamın arkadaşının yurt dışında tanıdığı

şefler, gurmeler var.Onlar yardımcı olacak. Tarihi mekanlarda tezgah açmak için belediyeden izin isteyeceğim. Babamın hatırına yardımcı olurlar bence. Hayatını Payas tarihine adayanbilge bir adamdı.

- Süper o zaman. Baban seninle gurur duyardı eminim.
- Ona layık bir evlat olmak için uğraşıyorum.
- ...
- En önemli şeyi söylemeyi unuttum. Sen de bana yardım edeceksin. Tek tek ilgilendiğin o mahsullerinden yapacağım yemekleri. Beraber tarif geliştiririz belki.
- Ben her zaman yardım ederim sana. Evet, nereden başlıyoruz?

***

Güneş yine tüm ışıltısıyla doğuyor. Sarp kayalıklarda yeşeren çiçeklere hayat ışığı oluyor. Denizi ısıtıyor. Ve kuşlar bilinmez şarkılarını söylemeye başlıyorlar. Yeni bir gün... Pencereden süzülen ışık demetleri Meryem'in uyanmasını yeni hayallere kucak açmasına yetiyor. Mutfağa koşup bahçeden topladığı mis kokulu otlardan çayını yapıyor. Avluda çayınıyudumlarırken yanına pamuk beyazı bir güvercin geliyor. Meryem hemen bu sıcakkanlı hayvana bulgur getiriyor. Bulgurun yüzüne bakmayan güvercin bir şeyler anlatmak ister gibi davranıyor, Meryem'in gözlerinin içine bakıyordu.

- Neden yemiyorsun bakalım, aç değil misin? Ben sana pirinç getireyim en iyisi, olurmu?

Pirinci getirdiğinde güvercin çoktan gitmişti. Tüm avluyu dolaştı ama ortada ne bir güvercin vardı ne başka bir kuş. Masallar diyarından kaçıp Meryem'e bir sır anlatmaya gelmiş gibiydi.Yapmaları gereken

birçok iş, gerçekleştirmeleri gereken hayalleri vardı. Aceleyle hazırlanıp yola çıktı.

Kavurucu sığağın altında Amanos Dağlarında güçlü adımlarla çıkmaya çalışıyordu. Zorlu ama keyifli olan bu yolculuk sonunda müthiş bir yere çıkıyordu. Az kaldı, bir adım daha... bir adım daha... Ve mis kokulu bu katmana hoş geldiniz. Bu keskin koku Meryem'in etrafını çoktan sardı bile. Kendiliğinden hayat bulan bu otlar ve tabii ki zahter hayaller için gerekiyordu. Meryem zahterleri toplamaya başlamıştı ki...

- Meryem! Ben geldim.
- Ali, nerede kaldın? Benim işim bitti sayılır.
- Bugünkü yapacağım yemeklerin malzemesini falan ayarladım, biraz daha zahtertoplayalım sonra Payas Kalesine gideceğiz. İlk durak Payas Kalesi.
- Tamam, gel şuradan toplayalım biraz da.
- ...

- Bu dağın adı Gavur Dağıymış biliyor musun? Gavur Dağı salatası da buradan geliyormuş. İlk Amanos ismini koymuşlar, halk karşı çıkınca Nur Dağı denmiş. Sürekli adı değişmiş yani.
- Buraların kaderi bu demek ki. Neyse fikir oldu bana da bugünkü menüye Gavur Dağısalatası ekleyeyim. Hadi eve uğrayıp malzemeleri alalım.

***

- Evin önüne nane ekmişsin.
- Aynen, doğal ürünlerden yapmak istiyorum yemekleri. Çoğunluğu senin bahçenden alacağım zaten ama bir de ben bir şeyler yetiştireyim istedim. Evet, malzemeler hazır.

İlk deneme... Tarihi bir yapıda lezzetli yemek kokuları turistlerin ilgisini çekmeye başlamıştı.

- Babam bu yemeği çok severdi biliyor musun? Belen tava... Burada kalmaya karar verdiğinde de bu yemeği yemiştik. Arkeolog olunca sürekli gezip farklı yerleri araştırmak isterdi. Hiçbir yere ait hissetmezdi. Ben bu dünyaya tarihi araştırmak için geldim derdi. Biz de onunla beraber şehir şehir gezerdik işte. Ama Payas'ı ayrı sevmişti. Kendine yakın hissetti herhalde. Payas'ta babam gibi hep bulunduğu yer değişmiş ya hani. Dünden bugüne çok değişmiş.
- İyi ki yerleştiniz buraya.
- İyi ki... Biliyorsun sonra zaten... Kazı sırasında fenalaştı. Dediği gibi, kendini araştırmaya feda etmiş oldu. Neyse... Yemekler hazır olmak üzere.

***

- Altın tasta gül kuruttum
aman Ali'mYâri sinemde
uyuttum Ali'm

Yâr söyledi ben unuttum aman
Ali'mGönül efendini buldu Ali'm

Saçı Leyla'ya vuruldum.

- Neler yapıyorsun bakalım?
- Türkü eşliğinde sana gül kurutuyorum, tarifler için.
- Uyumluyuz baya.
- Öyle, bak orada tomurcuk güller de var, bugünkü rota neresi?
- Benim için en önemli yerlerden biri. Zeytin ağacına gidiyoruz bugün.
- Süper seçim, ikimiz için de. Ama benim biraz işim var, sen git hemen geliyorum.
- Böyle olmaz ama...
- Hemen geleceğim, altın tasta gül kuruttum aman Ali'm!

Keyifli vakitler akar geçer, hayaller dur durak bilmezdi.

***

- İlk defa bu asırlık zeytin ağacının altındayken görmüştüm seni. Şimdi yan yana hünkarzeytini yiyoruz.
- Ne çabuk geçiyor günler. Ayrıca dediğin gibi Evliya Çelebi gibi olduk, oturmuşuzzeytin yiyoruz.
- Bu kadar güçlü bir ağacın altında dinlenmek büyük şans bence. Verimsiz ortamda bileen derinlere kök salıp yaşama tutunuyorlar. Ama bu ağaç daha fazlasını yapmış ve 1350 yıllık koca bir tarihi saklamış içinde. 15 dönümlük arazide bu hariç hepsi kesilipkülliye yapılmış işte. 15 dönümlük arazide tek kalan ağaç... Ne kadar anlamlı, düşündürücü. Burada her şey küllerinden doğmuş sanki.
- ...
- Bu arada sana güzel bir haberim var. Babamın arkadaşı bir firmayla görüşmüş, destek olmak istiyorlarmış. Yarın yola çıkacağım.
- Nasıl?! Bu kadar çabuk mu?
- Bir iki güne döneceğim. Her şey hayal ettiğimiz gibi olacak merak etme. Haydi burayıtoparlayıp sahile gidelim.

***

Gelen haberle beraber tüm renkler solmuştu. Renkli dünya tamamen siyahtı artık. Daha yolunbaşındaydılar. Dağ eteklerinde zahter toplayacak, hünkar zeytini yiyecek, Payas'ı tekrar tekrargezeceklerdi. Meryem Ali için gül kurutacak, türkü söyleyecekti. O feci trafik kazasında Ali'nin ne ölüsü ne de dirisi gelmişti. Meryem ise o

haberden sonra bembeyaz ifadesiz suratıyla sadece bedenen yaşıyordu.

Aylar sonra evden çıkıp Ali'nin evinin önüne gelmişti.

Ali gitmişti ama naneler hala buradaydı.

- Evlerinin önü nane
aman Ali'mBen kül
oldum yane yane Ali'm

Ali'm sarhoş ben divane aman Ali'm

Daha fazla gücü kalmamıştı. Zor adımlarla eve yürürken duyduğu dedikodular karanlık olan hayatını zifiri karanlığa çevirmişti.

- Gencecik çocuk yol kenarındaki uçurumdan yuvarlanıp kaybolup gitti herhalde.
- Ne biliyoruz o kazadan kurtulup kendine bir hayat kurmadığını. Herkesten her şey beklenir.

Akıl almaz söylentiler Meryem'e bir yumruk daha indirmişti.

- Şu karşı ki dağda kar var duman yok

Aahh kar var duman yok
Benim sevdiceğimde din var iman yok
Benim sevdiceğimde din var iman yok
amaann Vardım baktım nazlı yârim evde
yok

Aahh yârim evde yok
Ver benim sazım efendim ben gider
oldum Süremedim lavantayı konsola
koydum

Şu karşı ki dağda titrer
dallar Aahh titrer dallar

Benim gönlüm arzu çeker tomurcuk güller
Benim gönlüm arzu çeker tomurcuk güller
amaann Kader kısmet böyleymiş ne yapsın
eller

Ah ne yapsın eller

Evin avlusuna gelmiş kendini sandalyeye zor atmıştı. Bitap düşen ve boşluğa bakakalan Meryem'in karanlık hayatını beyaz bir güvercin aydınlatmıştı. Aylar öncesinde gelen ve ortadan kaybolup bir daha asla ortaya çıkmayan güvercin tam da şimdi gelmişti.

- Sen o güvercinsin. Nerelerdeydin şimdiye kadar? İyi ki geldin. Aylar sonra yüzümde tebessüm oluşturdu. Evet, iyi ki geldin...

Aceleyle bavulunu hazırlayıp annesine seslendi.

- Anne ben gidiyorum.
- Kızım bu ne hal n'oldu sana? Nereye gidiyorsun?
- Bilmiyorum anne, bilmiyorum ama o güvercin aylar önce ilk defa buradayken Ali'yegidiyordum.

Hayat tersine döner, siyahlar beyaz olur beyazlar siyah. Çare belki de yoldadır.

Rumuz balamir

ADİL VE MAZLUM

Çok eski zaman önce, Üzeyirli (Özer İli) Sancağı olarak bilinen bölgede, oldukça zengin bir adam yaşarmış. İsmi Adil Bey olan bu adam herkes tarafından adaleti, hoşgörüsü ve iyiliğiyle tanınmış. Günlerden bir gün Adil Bey adamlarını da yanına alarak Halep'ten ticari mal satın almak amacıyla atlarıyla birlikte yola koyulmuş.

Yanlarına aldıkları değerli eşyalarıyla, yollar, ovalar, dağlar, tepeler aşmışlar. Amanosların en yüksek yeri olan Mığır tepesindeki muhteşem manzaranın tadını çıkarmak için yolculuklarına kısa bir nefes molası vermişler. Yüksekten aşağılara doğru katman şeklinde

inen; çayırlar, renk renk çiçekler, menekşe, lale, sümbüller sıralanmış bir şekilde onları karşılamış.

Sonra yine yola revan olmuşlar. Epeyce bir yol ilerledikten sonra yemek molası için Çınarlık Yaylası denilen bir yerde yolculuğa ara verilmiş. Hep birlikte geniş gölgeli ağaçların altında güle oynaya yemeklerini yemişler. Arkasından kafilenin en yaşlı kişisi tarafından sofrada dua yapılmış.

“Artsın eksilmesin, taşsın dökülmesin, soframızdan Halil İbrahim bereketi eksik olmasın. Pişirenlere, yiyenlere, sana şükür diyenlere, fakirlere verenlere vatanını, dinini sevenlere hastalık yoksulluk gösterme Allah’ım” denildikten sonra âmin denilip sofradan kalkılmış.

Yemekten sonra arkadaşlarından biraz uzaklaşan Adil Bey, ormanlık bir alana doğru ilerlemiş. Issız bir yere geldiğindeyse çınar ağacının altında boylu boyunca uzanan bir adama rastlamış. Ağzından belli belirsiz inlemeyle karışık sesler çıkaran bu adam adeta ölümü bekliyor gibi göğe bakıyor; çaresizliği, bitkinliği yüzünden okunuyormuş. O kadar kötü bir haldeymiş ki bir an bu durumda ne yapacağını bilememiş.

Daha sonra hemen kafiyeyle seslenmiş:

“-Heyhat! Herkes bıraksın işini de buraya gelsin.”

Adil Bey’in sesini duyan adamları, derhal ayaklanarak sesin olduğu yere doğru hızlıca ilerlemiş. Geldiklerinde karşılaştıkları kötü manzara karşısında şaşkına döndükleri gibi bu kadar ıssız bir yerde böyle bir durumla karşılaşabileceklerini hiç düşünmemişler.

“-Allah bilir ne zamandır, kaç gündür buradadır? Yüce Mevla’m börtüye böceğe yedirmeden tilkiden, çakaldan, ayıdan, kurttan nasıl da koruyup saklamış” diyerek iç geçirmiş Adil Bey.

Buldukları yerde onu götürebilecekleri ne hekim varmış ne de derdine deva olabilecek bir ilaç. Önce ne yapabileceklerini düşünmüşler, sonra çaresizce sağa sola koşturmuşlar. Adamın derdine deva olması için ilaç yapabilecekleri şifalı bitkileri aramak gelmiş öncelikle akıllarına. Ormanın derinlerine doğru ilerledikçe; kömeç, kesik otu, karamuk otu, kantaron, karabaş otu, dağ nanesi, dağ menekşesi, dağ lalesi, yemlik, yaban kekiği, yapışkan otu gibi daha birçok bitki türüne rastlamışlar. Bitkilerin bir kısmını lapa halinde yaraya sarmışlar, bir kısmının da kaynatarak suyunu içirmişler. İhtiyaç durumunda lazım olur diye yanlarında getirdikleri defne ve kantaron yağı gibi ilaçları ve bitkilerden yaptıkları merhemleri şifa bulması için yaralarına sürmüşler.

Oracıkta buldukları odun parçalarıyla bir çadır kurmuşlar. Üzerini çalı, çul ve çaputla kaplamışlar. Kendi imkânlarıyla oluşturdukları derme çatma yapının içerisine bitkilerden ve çalıdan bir yatak yapmışlar. Üzerindeki kirli ve yırtık şeyleri çıkartıp yeni ve temiz giysiler giydirmişler. Mecbur kalmadıkça tek bir hayvanın canına bilerek ve isteyerek kıymadıkları halde ormanlık alanda aç kalmamak için etrafta bulunan dağ keçilerinden kesip yemek zorunda kalmışlar. Bütün işlerini bir yana bırakıp adeta bu savunmasız adamı yaşatmak adına uğraş vermişler, ona kalkan olmuşlar.

Aradan bir hafta geçtikten sonra adam iyileşip kendine gelmiş. Adının ne olduğu sorulduğundaysa “Mazlum” cevabını vermiş. Ona bu kötülüğü yapanın kim olduğu sorulduğunda ise kimsesiz olduğunu ve yapanları tanımadığını söylemiş. Ancak işin aslı hiç de öyle değılmış. Mazlum’un çok sayıda suçta bulaşmış dört erkek kardeşi varmış. Bunlar insanların elinde ne varsa, para, mal, mülk demeden gasp edip zimmetlerine geçirirlermiş. Ayrıca masum genç ve çocukları kandırıp kaçıırarak yanlarında zorla alıkoyarlarmış. Kardeşleri yüzünden hiçbir zaman yüzü gülmeyen Mazlum yaptıklarının kötü olduğu konusunda ne kadar ısrar etse de onları ikna edememiş. Karanlık yollarından hiçbir şekilde dönmeyen kardeşler, bir gün Adil Bey ve kfilesinin Payas Sokullu Mehmet Paşa Kervansarayına konaklamak için geleceğini haber alıp plan kurmuşlar.

Hiçbir zaman onların yolundan gitmeyen kardeşleri Mazlum ise Fındık Yaylası olarak bilinen az haneli bir yerde, kendisine ait atölyede marangozluk yaparak geçimini sağlamaktaymış. Bir gün oğluyla birlikte çalıştıkları sırada kardeşleri atölyeyi basmışlar. Baba ve oğlu tehdit ederek ellerindeki paranın tamamını almışlar. Mazlum bunların hiçbirine itiraz etmediğı halde henüz on yaşında olan oğlu Yiğit’i zorla elinden almaya kalkmışlar. Mazlum’un başına bu elim olay da ondan sonra gelmiş. Oğlunu almalarına var gücüyle direndiğı için kardeşlerinin hışmına uğramış ve gördüğü şiddetin etkisiyle orada baygınlık geçirmiş.

Kardeşlerin asıl amacı, merhametiyle nam salmış Adil Bey’i vicdanen tuzağa düşürmekmiş. Adil Bey’in bu kadar aciz durumdaki birine kayıtsız kalmayacağını bildiklerinden onu kfilelerin ilk uğrak

yeri olan ınar ağaçlarıyla kaplı ırnak yakınındaki yere getirip bırakmışlar. Bu sayede Adil Bey'in ve ekibinin bütün malını, parasını istedikleri gibi ele geçirebileceklerini düşünmüşler. Planlarını hayata geçirmek için adamcağızın perişan halini bile kullanabilecek kadar vicdansız bir ruha sahip olan kardeşleri Mazlum'u oracıkta öylece bıraktıktan sonra atlarına binerek hızlıca uzaklaşmışlar.

Evladı zalimlerin elinde olduğundan Mazlum gerçekleri bir türlü anlatamamış. Anlattığında biliyormuş ki kardeşleri evladını da yaşatmazlarmış. Mazlum tamamen iyileşip kafiye yola çıkmak üzere hazırlandığı sırada Adil Bey:

“-Ey Mazlum senin kimin kimsen yok mudur? Söyle ailen neredeyse bulalım da seni oraya bırakalım” demiş. Bunun üzerine Mazlum çaresizce kimsesiz olduğunu bir kere daha yinelemek zorunda kalmış.

Adil Bey: “Sen çok iyi bir adama benziyorsun. Allah kimseyi darda koymaz, çaresiz bırakmaz. Görüyorsun ki bu perişan halinde karşına bizleri çıkararak kurtulmana vesile kıldı. Madem kimin kimsen yokmuş bundan sonra benim adamlarımdan biri olmanı teklif ediyorum” demiş.

Mazlum'un altına en iyi atlardan birini verip yola çıkmışlar. Sincan yaylasından kayalık bir geçide doğru ilerlerken karşılarına Şarlayan Şelalesi çıkmış. Hem kendileri hem de atları yaz sıcağında coşkun akan suyla ferahlamışlar. Bağdaş kurup yan yana oturmuşlar billur suyun etrafına. Manzaranın güzelliği karşısında saz ve söz üstadı

Adil Bey dayanmamış ve almış sazı eline. Karacaoğlan'dan şu dizeler dökülmüş ağzından:

“Vara vara vardım o kara taşa

Hasret ettin beni kavim kardaşa

Sebep ne gözümde akan bu yaşa

Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm...”

Tekrar yola koyulup kuş uçmaz kervan geçmez yollardan geçmişler. Yosunların etkisiyle yemyeşil akan Payas Çayını takip ederek bir süre ilerledikten sonra üç gözlü, kemerli tarihi Payas köprüsü karşılarına çıkmış. Bu köprü, İpek Yolu'nu Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ne bağlayan kısımış. Uzun yolculuktan sonra konaklayacakları kervansarayına ulaşmışlar. Yanlarında getirdikleri altın ve para dolu çuvalları atlarından indirdikten sonra odalarına yerleşmişler. Uzun zamandır yollarda kalmalarının mükâfatı olarak öncelikle, külliyenin hamam kısmına geçip bir güzel yıkanmışlar. Arkasından, avlu kısmının bulunduğu yerde mükellef bir sofraya hazırlatmışlar. Güle oynaya huzurlu bir şekilde yemek yedikten sonra kafildekiler uyumak üzere odalarına çekilmiş. Gecenin ilerleyen saatlerinde kardeşlerinden bir tanesi Mazlum'un yanına gelerek onu sessizce uyandırmış ve kendisiyle birlikte gelmesini söylemiş. Korkuyla beraber oğlunu görecekt olmanın heyecanıyla çaresizce kardeşinin peşine takılmış. Konakladıkları kervansarayın batı kısmında bulunan Payas Kalesi içerisinde yer alan virane bir evin içeresine girdiklerinde oğlunun çaresiz bakışlarıyla göz göze gelmiş Mazlum.

Yiğit bakışlarıyla zalimlerin elinden kurtulma isteğini haykırıyormuş adeta. Kardeşlerden biri hemen konuya girmiş:

“Oğlunun durumunu görüyorsun. Seninle bir anlaşma yapmak istiyoruz. Şartlarımızı kabul etmezsen oğlun ömür boyu yanımızda kalacak. Bizde gördüğün ne varsa hepsini ve daha fazlasını onun hayatında göreceksin ve yaşayacaksın. Bildiğin yoldan dönmezsen de yapacaklarımızı anlatmaya gerek yok” demiş. Şartları, Adil Bey’in altınlarının ve paralarının saklandığı kilitli kapıyı açtırmakmış. Bu işi de herkesin güvenini kazanan Mazlum’dan başkasının yapamayacağını biliyorlarmış. Kardeşlerin merak ettiği bir diğer şey de Adil Bey’in onca iyiliğine karşılık Mazlum’un tavrının ne olacağı konusuymuş. Ona üç gün müddet vermişler.

Kaldığı kervansaraya geri dönen Mazlum ne yapacağını bilemez bir şekilde kara kara düşünmeye başlamış. Oraya dönmüş uyuyamamış, buraya dönmüş uyuyamamış. Bir yandan oğlunun kurtulmasını isterken, diğer yandan kötülere ve kötülüğe nasıl kayıtsız kalacağı fikri onu yemiş bitirmiş. İçindeki sıkıntı, yüreğindeki daralma geçmeyince biraz da olsa ferahlamak için kendisini odadan dışarı atmış. Soluk soluğa biraz yürüdüktan sonra kervansaray ve kale arasında bulunan II. Selim döneminden kalma camide bulmuş kendini. Cami avlusunda yer alan zeytin ağacının altına geçip oturmuş. Ellerini havaya açarak:

“Allah’ım oğlumu ve Adil Bey’i kardeşlerimin zulmünden kurtar. Bizleri kurtuluşa erenlerden eyle” diyerek dua etmiş.

Ertesi gün Adil Bey sohbet sırasında, Mazlum’un hüzünlü bakışlarının altında bir şey gizlendiğini hemen fark etmiş. Biraz

uğraşmış olsa da oğluna bir şey olabileceğinden korkan Mazlum'un ağzından tek bir kelime bile alamamış.

Ona verilen sürenin ikinci gününe geldiklerinde kardeşleri Mazlum'un kaldığı kervansaraya gizlice girerek yatağının altına şöyle bir not ilişirmişler:

“Anlaşılan o ki sen bu işi başaramayacaksın. Biz senin yerine bir plan kurduk. Akşam yemeği için mutfakta hazırlıklar başladığı sırada mutfağa gireceksin. Pişen yemeklerin içerisine zarfa bıraktığımız zehri taksim ederek serpeceksin. Bizler de yaşanan karışıklığı fırsat bilerek Adil Bey'in cebindeki anahtarları ele geçireceğiz ve amacımıza ulaşmış olacağız.”

Sabah uyandığında okuduğu notla bir kez daha sarsılan Mazlum, yazılanları yapmaktan başka çaresinin olmadığını anlamış. Kimsenin olmadığı bir zamanı kollayarak eline aldığı zehri ağlayarak yemeklerin içine dökmüş. Adil Bey başkanlığında akşam yemeği için bir araya gelen kafile, sofralar kurulmadan önce, gün içinde yaptıkları işlerden konuşmaya başlamışlar. Yemekler sofraya konulduğu sırada Mazlum'u bir hüznün kaplamış. Adil Bey ve adamları yemek için sofranın başına geçtiğindeyse biraz sonra olacakları düşünerek kahrolmuş. Beni hayata döndürüp kayıtsız şartsız lütuflarda bulunan bu insanların ölümüne nasıl göz yumarım Allah'ım diye mırıldanarak bu duruma daha fazla katlanamayacağını anlamış.

Adil Bey ve arkadaşları tam yemeklerini yiyecekleri sırada Mazlum feryat etmiş:

“-Durun yapmayın beyler! Sakın ola bu yemekleri yemeyin. Bana yaptığınız bunca iyiliklere karşılık böyle bir şeyi size yapamam. Sadece kendi iyiliğimi düşünüp sizin ölmenize göz yumamam” dedikten sonra oracıkta yere yığılmış. Kendine geldikten sonra başından geçenleri, işin aslının neler olduğunu bütün ayrıntılarıyla birer birer anlatmış.

Adil Bey, Mazlum gibi pürü pak bir insanın böyle kardeşlere sahip olmasına mı şaşırırsın, hiç ummadığı yerden ölüme bu kadar yaklaştığına mı? Bir şey diyemeden öylece kalakalmış. Epeyce bir düşündükten sonra sözlerine devam etmiş:

“-Üzülme kardeşim, biz senin iyilerden olduğuna en başından beri emindik. Masumluluğu ve güzel ahlakı yüzüne yansımış nadir insanlardan birisin. İyilik ve kötülük arasında bir sınav verdin ve sonunda iyiliği seçtin. Hayatta hep böyle dik dur. Kim olursa olsun zalimlerin önünde eğilme. Allah bu durumunu fazlasıyla mükâfatlandıracaktır” demiş.

Birazdan oğlunun başına gelecekleri düşünerek kedere boğulan Mazlum, Adil Beyle birlikte bu işin çözümü için neler yapabileceklerini konuşurken buldukları odaya bir asker grubu gelmiş. Komutan olduğu her halinden belli olan yirmi beş otuz yaşlarındaki sarışın bir genç hepsine tek tek baktıktan sonra konuşmaya başlamış.

“-Biz Mazlum diye birini arıyoruz. Mesleğinin marangoz olduğunu söylediler. Bu kervansarayda konaklamaktaymış. İçinizden biriye hemen söylesin.”

Komutanın sözleri karşısında gözleri dolan Mazlum, tek evladı yiğidinin ölüm haberini alacağını tahmin ederek: “Benim komutanım. Alın beni oğlumun yanına götürün” demiş ağlayarak.

“-Biz senin oğlunun kim olduğunu bilmiyoruz ve zaten onun için de gelmedik” diye sözlerine devam etmiş komutan. “Bugün uzun zamandır çeşitli suçlardan aranan dört erkek kardeş kale içerisinde gizlendikleri bir evden çıkarken görüldüler. Amaçları ticaret için bu bölgeye gelip kervansaray içerisinde konaklayan insanların mallarını ve paralarını ele geçirmekmiş. Görgü tanıklarının ifadesine göre, atlarına binip tam hareket edecekleri sırada denizden, Cin Kule yönünden gelen bir gök gürültüyle ortalık aydınlanmış. Adeta gündüz gibi olmuş her yer. Bunun etkisiyle huysuzlanan atlar bunları sırtından attığı gibi dörtnala koşup kaçmaya başlamış. Hayvanları yakalamak için sağa sola koşturdukları sıradaysa askerlerimizin üzerlerine geldiklerini fark etmişler. Askerlerimize daha fazla karşı koyamayacaklarını anladıklarında ise kendilerini kale çevresindeki hendeklerden aşağı bırakmışlar. Bu kişilerin etkisiz hale gelmesiyle, huzuru ile nam salmış sancağımız büyük bir sorundan kurtulmuş oldu. Yanlarında zorla alıkoydukları tüm masum gençler de serbest bırakıldı. Neyse konumuz da bu değil zaten. Asıl gelme amacımız, halkımız hırsızlarla haydutlarla aynı tabutları kullanmak istemiyor. Bunun için dört adet tabuta ihtiyacımız var. Yarın sabaha kadar bunların hazır olması için yöredeki bütün marangozları toplayıp bir araya getirdik. Elinden geliyorsa yardım et de bu iş çabuk bitsin ” demiş.

Komutanın detaylı anlatımından ölen kişilerin Mazlum'un kardeşleri olduğu anlaşılmış. Kardeşlerinin öldüğünü bu şekilde haber alan Mazlum, Adil Bey'e dönerek:

“-Sadece biz değil, bütün sancağımız, tüm masum insanlar bunların kötülüklerinden kurtuldu. Şükürler olsun” diyerek ona olan minnetini bir kere daha dile getirmiş.

Olayın bu şekilde sonuçlanmasıyla kabiledekilerin hepsini bir huzur kaplamış. Tam bu sırada kervansarayın kapısından içeri doğru koşar adımlarla Yiğit çıkagelmiş. Sarılıp kucaklaşan baba ve oğlun kavuşmasını orada bulunan herkes sevinçle karşılamış. Onların bu mutluluğuna şahit olan Adil Bey, Mazlum ve Yiğit'i bir daha yanından hiç ayırmamış. Oğlunun canına rağmen doğru yoldan ayrılmayışını fazlasıyla mükâfatlandırmış. Kardeşlerin eşkıyalıkla kazandıkları paralar fakirlere, kimsesizlere ve bütün ihtiyaç sahiplerine dağıtıldıktan sonra kabile, Halep'e gitmek üzere yola çıkmış.

Yolculuk sırasında çocuğun üstün yeteneklerini fark eden Adil Bey, Mazlum'a dönerek:

“-Bak Mazlum, Ben Yiğit'i yıllar önce ölen oğlum Cihan'ın yerine koydum. Cihan'dan sonra da Allah bana başka erkek evlat vermedi. Müsaaden olursa onun için gerçekleştiremediğim hayalim Yiğit'te hayat bulsun. Onu Enderun mektebinde okutalım da milletimize faydalı bir devlet adamı olsun” demiş. Küçücük çocuğun bu kadar uzun yollara çok fazla dayanamayacağını bilen Mazlum, Adil Bey'in bu teklifini çok olumlu karşılamış.

Yıllar birbirini kovalamış, Yiğit eğitimini tamamlayıp Üzeyirli (Özer İli) Sancağına Bey tayin edilmiş. Hele Adil Bey'in kızı Mihran ile evlilik yapması mutluluklarını daha da perçinlemiş. Yiğit, Adil Bey ve babasından aldığı değerler ölçüsünde yönetimindeki sancağı huzur, sükûnet ve güven anlayışıyla uzun yıllar yönetmiş. Onlardan geriye akıllarda Adil Bey'in Karacaoğlan'dan söylediği şu dizeler kalmış:

“Koyun meler kuzu meler

Sular hendeğine dolar

Ağlayanlar bir gün güler

Gamlanma gönül gamlanma”

Rumuz baybars0.2

Kürkçü Dükkânı

“Tüm muhteşem hikâyeler iki şekilde başlar.
Ya bir insan bir yolculuğa çıkar, ya da şehre bir yabancı gelir”

Lev Nikolayeviç Tolstoy

Kaç güzel seyahat sığdırdım şu yaşıma fakat o görkemli öykü daha çalmadı kapımı. Bugün tekrar bunu düşünerek çıkıyorum yolculuğa.

Neredeyse hepimiz doğduğumuz, büyüdüğümüz ve yaşadığımız yerlerden kurtuluyoruz; yeni yerler görmek ve yeni hayatlar yaşamak istiyoruz. Kalanlara veya gidip geri dönenlere sorarsanız, size mecburiyet derler. Dönüşümüm bir zorunluluk değildi. Bir seçim yapmıştım. Beni çok sevdiğim Kilis'ten ayıran ve doğduğum Payas'a dönmeme sebep olan bir aşk hikâyesi idi. Eğer buraya geri gelmeseydim, bu hikâyeyi yazamazdım ve sen de okuyamazdın. Bu bir hikâye mi? Evet, tam olarak bir hikâye değil; ama yine de bir hikaye olduğunu iddia ediyorum.

Ben kimim? Benim adım ne? O da önemli değil. Bu yüzden “Tilkinin dönüp dolaştığı yer kürkçü dükkanı” atasözüne dayanarak bana “Tilki” denmesi yeterli. Doğduğum yere Payas demeyeceğim. Burası için en uygun isim “Kürkçü Dükkânı” idi. Burası bir şehir olmasa da, bir semt; ama böyle söylemek hoşuma gidiyor. Bu ismi uygun buluyorum; Bu yüzden bu şehirde kader yok. Bu şehrin insanları nasıl öleceğini biliyor. Bilmedikleri tek bir şey var, o da kader idi.

Yürüyorum, yılın en vakur mevsiminde. Yağmur yağmışsa eğer bir de yapraklar küçük birikintilerin içinde bir ceset kımıltısızlığıyla duruyorsa insanlar o zaman hisseder ölümün varlığını. Her yerde ve her zamanda var olduğunu, sinsice takip ettiğini, bir yerlerde pusuda beklediğini... Benim sonbahara ihtiyacım yok ölümü hissetmek için.

Tanrı insanları ölmeleri için yarattı. Çok azına ölümü hatırlatına görevini verdi. Ben bu azınlığı içinde ölümü en iyi anlayanlardanım. Fıtratıma eklediği bu garabet nitelik benim biricik var oluş nedenim. Cebimde hayvan leşleri taşıyormuşçasına taşıyorum ölümün kokusunu. Ölüm kimine yaren. kimine malihulya, kimine arş, kimine tamu... Benim için omuzlarıma tüneyen bir baykuş....

Önümde yükselen bu yokuş... Bana sunulan kaderin bir imgesi gibi bitimsiz, belirsiz... Yürümeye erindiğimden değil, korktuğumdan hiç değil. Tek bir korkum var, o da bilinmezlik. Yollar bittiğinde yaşamasız bedenimin muğlak akıbeti...

Kaleye bir çay içimlik zaman olsun dinlenmedim. Oysa bir kadeh rakı içmek istiyordum nicedir. Loş bir ortamda yalnızca kadehim floresan bir beyazlıkla parıldasın isterdim. Acele etmeden, şöyle uzun uzun: genzimde ve boğazımda sıcaklığını duyumsayarak, tadına vara vara, insan gibi... Rutin bir efkârı hakkıyla yaşamayı çok isterdim. Kısmet değilmiş.

İlk adımımı atıyorum yokuşa. Biraz olsun hızlanmalıyım. Kendimden yarattığım bir melteme ihtiyacım var. Küçücük bir esinti bir lütuf benim için. Biraz olsun dağıtsın üzerimdeki kokuyu, şehirler ve haneler değiştirdim de kurtulamadım. Bu koku... Benim görünmez giysim.

Ölüm tüm dinlerde en büyük gerçektir. tıpkı doğum gibi. Ölümü doğumla algılarız: ama senin doğumuna dair en ufak bir fikrin yok. Ezel ve ebed arasında bir yerdesin. Sanma ki doğumsuz ve ölümsüzsün. Bu hikâyedeki tek gayen ölüm... Bu yüzden ölümü her an hatırlayabilmen için bu kokuyla yaşayacaksın.

Yürüyorum, zar ve zor bu adımlar. Mühim değil! Her yokuş bir düzliğe varır. Bir umuda varmak gibi dingin bir büyüğü vardır yokuşların. Eğer hayal kurabiliyorsan... Benim büyük hayallerim yok, olmadı hiç. Belki Tanrı'm müsaade etmedi. Bana küçük adam olmayı öğretti. Ve benim... Anılarım da olmadı. Birkaç flu görüntüden ibaret, belki birkaç fotoğraf karesi... Hepsi bu.

Bazen buğulu yüzler ansıyorum mesela. Bir kadın yüzü geliyor aklıma. Yüzünde ölü beyazlığı olan bir kadın... Bir geçmişimiz olduğunu varsayıyorum her defasında. Onu düşündükçe kendi içimde kırılıyorum. Aynı havayı soluduğumuzu. aynı sokakları yürüdüğümüzü hayal ediyorum. Belki aynı posta kutusuna değişik zamanlarda da olsa birkaç mektup atmışızdır. Kim bilir, belki de bir Ortaçgil şarkısını yaşamışızdır?

Bazen eski bir ev, bazen tuhaf bitkiler... Bazen, yalnızca bazen...

Hayata, hayatına dair bildiğin ne varsa benim eserim. Bir kadın yarattım, topraktan ya da kemikten değil, sözcüklerden... Ve aklına düşürdüm. Onu nasıl tanıdığımı anlatmadım sana. Sen hayatta bile değildin o zaman, önce onu yarattım. Havva nasıl Âdem'den yaratıldıysa sen de ondan yaratıldım. Ben yürü, dedim. Sen yürüdüm. Karşıma onu çıkardım, seçme şansın yoktu. Kurguya uymak zorundaydı. Aşık oldun. Utanarak yanına gittin ve konuştu. Sizi bir süre rahat bıraktım ve en güzel yerinde sizi ayırdım. Payas'ı paylaştırdım size. Aklıma aynı sokaklarda yürüdüğümüzü, aynı havayı soluduğumuzu soktum. Hiç bilmediğin bir aşkı, hiç bilmediğin bir yüzü tahayyül etmekle lanetledim seni.

Yokuşun bitimine vardığımda durup bir sigara yakıyorum. Derin bir nefes... Çekiyorum ciğerlerime. Duman, ciğerlerime tırnaklarını saplıyor da tutunuyor. Bırakmak istemiyor, ben de istemiyorum. Ne kadar tutunursa o kadar haz duyuyorum. Bendeki hedonizm de bu kadar işte... Fazlasına ihtiyacım yok! Duman yavaşça bırakıyor kendini. Farklı bir kokuyu ayırt ediyorum nihayet. Hayatımda küçücük bir değişiklik...

Yokuş aşağı bırakıyorum kendimi. Yaşlı evleri soluma, grafitli duvarı sağıma alıyorum. Eski ve yeni arasında zamansız bedenimin yarattığı meltemle üzerimdeki ölüm kokusunu dağıtarak ilerliyorum. Bu iniş bitsin istemiyorum. İstemek neye yarar? Biliyorum "istiyorum" ile biten cümlelerim sonuçsuz kalacak.

İstemeye hakkı yok, benim hikayemde. Muktedir olan değilsin. Tüm eylemlerin yazılı, tüm hayallerin tüm anıları, isteklerin bile benim isteklerim.

Bir zamanlar Türkiye'yi kapitalizmle hısımlayan, benim memurum işini bilirci bir politikacının adıyla anılan caddede buluyorum kendimi. Arabaların nefretle geçtiği yol boyunca kıyı seritince doğru yürüyorum. Yanımdan insanlar akıp geçiyor. Yönümü değiştirip onlarla beraber halk plajına kadar yürümek istiyorum. Belki bir an olsun yalnızlığımdan kurtulurum. Belki de arkadaşlarımı aramalıyım. Bir yerlerde oturup çay içebilir, havadan sudan konuşabiliriz.

Senin arkadaşları yok, hiç olmadı. Elini cebine atsaydım bir telefonun bile olmadığını anlardın. Belki daha acımasız davranıp cebine bir telefon koyar. içine tek bir numara bile koymazdım. Ya da daha da kötüsünü yapabilirdim. Mesela aradığı hiçbir telefon açılmazdı. Yürü, dediğimden bu yana fikrim değişmedi. Yürümeye devam et!

Bu isteğim uzun sürmüyor, yoluma devam ediyorum. Hava kapalı, dün gece yağan yağmur bugün de boşalacak mı zevkle? Bilmiyorum.

Karnım aç, en son ne zaman durup bir şeyler yedim hatırlamıyorum. İleride bir simitçi olduğunu görüyorum. Simit... Uzun mesafeli yürüyüşlerin vazgeçilmezidir. Simitçinin uzamına doğru ilerliyorum. Tekerlekli camekânda simitler muntazam istiflenmiş. Saçı ve gür bıyığı ve de gözleri kusursuz beyazlıktaki simitçiden bir simit istiyorum. Gökyüzüne bakıp amaçsızca soruyorum:

“Yağmur yağar mı dersin?”

Simitçinin gökyüzüne bakmaya gerek duymayacağını hatta kör olduğunu bildiğim halde soruyorum bu soruyu. Amacım hakaret etmek, kusurunu hatırlatmak değildi, belki de biraz olsun yalnız kalmamaktı niyetim. İsteksizce “İnşallah yağmaz” dedi. Belki de ikimizin Tanrı'sı aynıdır, kim bilir, belki de arkadaş olmeamızı istemiyordur.

Ah, senin bu zavallı halini seviyorum. Suna öyle bir hassasiyet verdim ki yalnızlığı bile kaldıramıyorsun. Oysa sen bir ölüsün, tüm insanlar gibi. Bir ölümün bedenini yiyen kurtlardan başka dostu olabilir mi? Kör bir simitçiden bile dostluk dileniyorsun. Elbette ki ikimizin Tanrı'sı da benim. Onun hikâyesi başka, o seninle dost olamaz. Şimdi simidini ye; çünkü hayatında ilk kez bir şey yiyorsun. Ne acı tadım bile alamayacaksın. Aklıma gelmişken, hepsini yiyip bitirme, midende ver kalsın istiyorum. İnşallah, diyerek uzaklaşıyorum oradan.

Yolda simidin yarısını yiyorum. Tadını alamıyorum, bir duyumu kaybediyorum o anda. Simitçi gibi dört duyulu kalıyorum. Kusurlarıma bir kusur daha ekleniyor. Plaja varıyorum nihayet. Karnım sandığım kadar aç değilmiş. Kalan simidin yarısını simitçinin verdiği kâğıda sarıp cebime koyuyorum.

Adımlarım yönünü değiştiriyor. Mustafa Kemal Paşa Caddesi'ne sapıyorum. Restoranların, eczanelerin, protezcilerin önünden geçip bir sokağa yöneliyorum. Evim... Bu sokakta mı? Bilmiyorum. Kendimi bir çay bahçesinin önünde buluyorum.

İçeri girdiğimde kapalı küçük bir mekân çıkıyor karşıma. İçinde birkaç kişi gazete okuyor, bir televizyon gündemi aktarıyor, kimse orali değil. Hiçbir zaman da orali olmayacak... Biraz daha ileriye, ağaçlarla çevrelenmiş kısma kadar ilerliyorum. Plastik, beyaz masalarla dolu bahçeyi gözden geçiriyorum: Az ileride çocuklar top oynuyor. Masaların yanındaki dev ınar ağacının altında yaşlı bir adam, tezgâhındaki yığınla pamuk şekerin arasında memnuniyetsiz bir bakışla oturuyor. Beyaz plastik masalardan birinin önünde duruyorum. Kararsızım, burada oturup oturmamak arasında gidip geliyorum.

Bir ay bahçesi, birçok öykünün mekândır: ama senin değil. Algılarım, sezgilerini, küçük hayallerini, şüphelerini bir an olsun unutmam istiyorum. Burası senin için bir çay bahçesi değil, burası senin unutma durağın. Çevrene bakıyorsun, hayatın olağan devinimi hiç de ilginç değil. Dikkate değer bir yanı yok olağanlığın. Sen de için için hissediyorsun farklı olduğumu. Diğerleri gibi değilsin. Bu güruhun içinde sana yer yok. Sıradanlıkları hiç olmayan keyfini kaçırıyor. Onlara, hayata, kendi bilinmezliğine karşı bir tavır arıyorsun. İçinde bir gücenikli var artık. Evet, oturabilirsin.

İçimden bir ses oturmamı söylüyor. Kuruluyorum beyaz tahtıma. Bir ay içmek istiyorum: ama garson görünürlerde yok. Bir sigara yakıp küfürler savurarak top oynayan çocuklara bakıyorum. Oynadıkları oyunun bir kuralı yok: doğaçlama, gelişigüzel, kaba bir oyun sergiliyorlar. Bir Force için gereğinden fazla abartılı...

Pamuk şeker satamayan adam, rengarenk pamuk şekerlerin arasında memnuniyetsiz ifadesiyle ironik bir karaktere dönüşüyor gözümde. İşini sevmeyen bir palyaoyla aynı kaderi yaşıyor.

Garson sonunda geliyor. Sigaramı söndürüyorum. Kel ve bıyiksız garson ağzını açmadan “çay” diyorum. Hımbıl adımlarla çay bahçesinin kapalı bölümüne doğru gidiyor. Bir sigara daha yakıp bekliyorum. Neden sonra tembel adımlı garson elinde bir bardak çay ile geliyor ve sessizce masaya bırakıyor. Bir daha onu görmemek için çayı parasını tamı tamamına ödüyorum. Garsonu gidişini izliyorum, sonra küfürbaz çocuklara ve pamuk şeker satamayan adama bakıyorum. Bu insanların hikâyesi nedir? Olağan oluşları canımı sıkıyor.

Sigaramı söndürüp çay bahçesinden ayrılıyorum. Üzerimde gereksiz bir güceniklik var. Yürüyorum yine; evler, sokaklar geçiyorum. Ertuğrul Sümer Caddesi’nde giriyorum ve bir evin önünde buluyorum kendimi. Evim bu olmalı, diye geçiriyorum içimden.

Burası senin evin... Bu sokağı, bu evi, bu mahalle havası yadırgıyorsun. Burada nefes almak bile başkasının yatağında uyumaya çalışmak kadar huzursuzluk veriyor sana. Zihnindeki birkaç fotoğrafı birleştirmeye çalışıyorsun. Olmuyor. Çevrendeki değişmez nesnelere bakıyorsun. Bir elektrik direğindeki afişlere bakıyorsun mesela. Bir şey ifade etmiyor. Sonra evinin karşısındaki ferforjeli pencerelere bakıyorsun. Zemin kattaki pencereye kommuş gemi maketine bakıyorsun. Üzerindeki toz, onum uzun zamandır orada olduğunu hissettiriyor: ama sana hiçbir şey çağrıştırmıyor. Ayrıntılarda arıyorsun soruların cevabı, bulamıyorsun.

Buraya ne zaman, nereden taşındım hatırlamıyorum. Ev sahibim kim, komşularım kim. hangi bakkaldan sigara alıyorum, hangi esnafa selam veriyorum, ekmeğimi hangi fırından alıyorum bilmiyorum.

Cebimden anahtarımı çıkarıp kapıyı açıyorum. Burası küçücük bir oda... Yerde okunaksız, kişiliksiz bir el yazısıyla yazılmış bembeyaz kâğıtlar düzensizce duruyor. Üzerlerine basmadan yürümeye çalışıyorum. Bir yatak, bir kanepa, dört kişilik yemek masası, elbise dolabı, sehpa, ekranı yıllardır silinmemiş tüplü bir televizyon, sesi sinir bozan bir mini buzdolabı ve de her yerde ama her yerde olan saksılar....

Masanın, sehpa'nın hatta televizyonun üzerinde bile bir yığı kitap... Aynı el yazısıyla yazılmış beyaz posterlerle dolu duvara

bakıyorum. Bu eşyalar değil, evin kağşamış ve sefil hali de ürkütmüyor beni. Bu saksılar, bu tuhaf beyaz çiçekli bitki kadar ürkütmüyor hiçbir şey. Burası bir ev değil, bir sera... Bir cehennem bahçesi, bir nebat cehennemi...

Bu tuhaf bitkinin ne olduğunu bilmiyorum. Yerdeki kâğıtlara bakıyorum, bir tanesini bile alıp okumak istemiyorum. O kâğıtlarda yazan şeylerin hoşuma gitmeyeceğini hissediyorum.

O kâğıtlarda senin öykün yazıyor. Eski taslaklar pek çoğu, sonra defalarca yeniden yazılmış bir yığın kopya... Zavallı bir adamın öyküsü özetle. Sahil sana “yürü” dememle başlıyor hepsi. Bazılarında birkaç değişiklik var: ama hepsinin giriş ve bitiş cümlesi aynı. Allah nasıl ki Muhammed'e “Oku!” dediyse benim de ilk emirim buydu: Yürü! Oysa şu an Oku dememden korkuyorsun. Okuyacaklarının hoşuna gitmeyeceğini düşünüyorsun. Hislerin o kadar sarıh ki... Korku ile merak arasındasın. Dini bütün bir insana kapım ardında Tanrı var, deseler: o kapıyı açar mı sence? Sen de o durumdasın. Tek bir fark var: Senin bir dinin yok.

Saksıları sayıyorum, tam yirmi iki tane... Bu bitkileri ne zaman diktiğimi hatırlamıyorum. Her saksının üzerinde duvardaki postitlerden var. Eğilip okuyorum:

Anadol STC-16 yazıyor.

Ne anlama geldiğini bilmiyorum, bunlar benim el yazım değil. İyi ama... Ben kendi el yazımı da bilmiyorum. Yazım neye benziyor? Etrafıma bakıyorum kalem bulabilmek için. Bunca kâğıdın, kitabın olduğu odada bir tane bile kalem bulamıyorum. Susuzluktan ölmek üzere olan bir insanın karşısına boş bardak koymak gibi acımasız bir mizahı var hayatın. Hayatımın belki de... Çıldırıyorum, yazım neye benziyor? Tanrım! Bir kalem sadece! Sinirlerim alt üst oluyor. Duvara yaslanıyorum ve yavaşça kendimi yere bırakıyorum.

Bunlar benim el yazım. Senin el yazım nasıl, ben de bilmiyorum çünkü bunu hiç düşünmedim. Önemi yok. Merak etmiyorum ama senin merak etmeni istedim sadece. Biliyorum, sadistçe bir mizah anlayışım var. Yere düşen bir insana gülmekten çok farkı yok aslında. Dikkatini yanlış şeylere veriyorsun. Ne kâğıtta yazanlar ne de el yazım önemli.

Yanı başında ve her yerde ölümün... Hatırla! Ölüm kimine yaren, kimine malihülva, kimine arş kimine tamu... Kimine Anadol STC-16! Sen ölümüne yürüdüğümü nasıl bilmiyorsan nasıl öleceğini de bilemezsin. Sezgilerin güçleniyor olsa da aklım hep Anadol STC-16'da. Tahayyül edemiyorsun. İlkel zekadan başka güvenecek hiçbir şeyin yok. Bir hayvan gibi "kaçmak ve saldırmak" arasında bocalıyorsun. Kaçacak yerin yok. O kapı açılmayacak. Ölümünle yüzleş ve onunla savaş!

Yüzüme o tuhaf bitkinin beyaz çiçekleri geliyor. Sonra ölüm kokusu alabildiğine çoğalıyor. Hiç olmadığı kadar kesif... Beyaz çiçeğe bakıyorum. Neden bir fesleğen ya da mercan köşkü değil? Neden bu kokuyu bastıracak bir rayihan yok?

Büyük bir nefretle beyaz çiçeği koparıp ağzıma atıyorum, neden?

Tadını hissedemiyorum, neden?

Yapraklarını, dallarını, tüm baldıran yiyorum, neden?

Ağlıyorum, neden?

Tanrım! Aklımı yitiriyorum! Benim neyim var? Ben kimim?

Sen öykümde ölmesi gereken zavallı bir karaktersin. Her öykümde olduğu gibi sen ve senin gibi diğerleri de ben daha kalemi elime almadan akıbeti çizilenlerdensin. Üç beş sayfalık ömründe tükettiğim nefesimsin...

Dizlerimin üstünde diğer saksılara saldırıyorum. Hepsini yiyip bitiriyorum. Nefesim tıkanıyor, midem bulanıyor. Cebimden yarım kalan simidi çıkarıp bir ısırık alıyorum midemi bastırsın diye.

Uykum geliyor, sürüne sürüne yatağa tırmanıyorum. Elimde yarım kalan simit ile tavana bakıyorum. Gözkapaklarım ağırlaşıyor.

Rumuz ronhell

İKİ
KARD
EŞ

BİR Cumartesi günü sakince Payasta bulunan evimde kahvemi içiyordum. Balkondan burnuma yağmurun bıraktığı o kutsal koku ve portakal çiçeklerinin kokusuyla karışıp beni benden alıyordu. elim sigara paketine uzanıyor olan tüm irademle kendime engel oluyordum.

Payas işte oradayım uğrunda savaşlar yapılan güzide ve pek değerli yurdum topraklardayım .Sizenasıl anlatayım ? inanın bilmiyorum bu yüzden pek düşünmeden bu güzel ilçenin bilinmeyen

hikayelerini anlatacağım. Cin kulesinin,Payas kalesinin,ve hatta zeytin ağaçlarının benden çok

duyduğu hayatımı değıştiren hikayemi anlatacağım. Zeytin ağaçlarının yanında yürürseniz onlarda size fısıldayacaktır. Büyük iskender bu topraklarda at sürmüş ve sürerken ne düşündüğünü

bilmiyorum sanırım nihayi amacına dünyaynın sonuna doğru gittiğini hissetmiştir bir akşam üzeri çadırın dan göğü izlerken. Aristo ona başara bileceğine dahil umutlar fısıldıyor hikayeler anlatıyordu belkide emin olduğum tek şey İskenderin bu toprakları kendi yurdu gibi sevdiğidir. Damlataş Mağarasında yürüyen bu dev her adımında ait olup olmama arasında savaş bile vermiş ola bilir.keşke diyorum bazen bir Hatay döner yeme fırsatım olsaydı soracağım onalrca soru olurdu.

şair, Namık Kemal'in zindanına atılışı hep yüreğimi buruk kılar benim şu sözlerini hiç unutmam Kalın

duvarlar... Soğuk... Karanlık... Zindan işte. Kim bilir neler çekti orada neler gördü kaç gece uyumadıkça sabahı umutla bekledi kurtulmak için kendi topraklarından Ah payas ne hikyeler gizli sende.

Cumartesiler hep böyledir koca müstakil evde bir başıma ve hizmetlim Zeliha hanımla kalırdım ama o senelik izinini kullandı memlekette olan hayırsız kocası Fatih bey demiyeceğim zira bu insan hiç bir

sıfata layık değil. Onu almak için gitti geriye bir ben kaldım koca evde ah cumartesiler sevgili okur birayrı güzeldir pazartesiyle aranızda koca bir gün durmasının yanısıra bugün koşturmayla geçen bir iş haftasının

bitiştir.İnsan kendini dünyayı kurtarmış uzun bir savaştan sağ çıkmış bir gazi olarak

hisseder.Çünkü o koca haftayı devirmiş kendisine ödül olarakta ben gibi kahvesini yudumlar. Yaklaşık iki senedir kendi işimin patronu olsamda durmadan çalışırım kendimi büyütmek güzel başkalarının hayalini değil.

Her sabah işçilerim fabrikaya yorgun gözlerle gelir ve elleri ayakları enerjileri bitene kadar benim için çalışırlar. Onlara patrandan ziyade bir baba bir ağabey gibi davranırım açıkcası haklarını yediğimi düşünüyorum o yüzden şartları elimden geldiğince iyi hale getiriyorum.

Neden mi böyle düşünüyorum sorar gibisiniz çünkü bir günde yaptıkları o kadar çok iş var ki aylıklarını her akşam almaları gerekir ama bizim zavallılıklar bunu alamaz onun yerine her gün işe gelmeleri

gerekir ki ay sonunda kursaklarına ekmek girsin ve işin garibi çalıştıkları için kendilerini çok önemli kimseler sanarlar.Hayatın neredeyse tüm zevklerinden uzak sohbetin öğrenmenin bittiği bu işyeri onlara benim gözümde bir hapistir ama onlar bunun farkında olamazlar. Bora bey derler en ufak

şikayetlerini bile mahcup ve aşırı korkarak ki genellikle boyunları yere bakar Affedersiniz Bora bey şu arkadaş sürekli kaytarıyor şu arkadaş benimle şu yüzden kavga etti.Şaşıyorum bir birine destek olup karşımda dik duracakları yerde sürekli kendilerini yer durur bu zavallılıklar fabrikamda yetmiş küsur

kişi çalışır ve bu kabiledede aklınıza gelecek her şey döner kıskançlıklar fesatlıklar kavgalar dövüşler aklınıza ne gelirse.

Neyse dostlar bugün cumartesi ve benim çok önemli bir işim var iki yetime babalık yapmam gerek.

Bu iki kardeşle tanışmam aynı böyle bir cumartesi günü gerçekleşti arabamla bir iş yemeğinden çıkmıştım. Oldukça ayyaş olduğumdan ağaca çarparak kaza yaptım hatırladığım tek şey yerde sırt

üstü uzandığım ve adamların sesleri üzerimde ne var ne yok almıştı bu sokak serserileri. Gözlerim en son kapandığında bunlar vardı sanırım tiksiniştim o dakika yaşamaktan. Ve gözlerim açıldı yanımda iki çocuk diz çökmüş baba babacığım ne olur uyan sakın ölme.

Kız çocuğu ağlamıyor tersine ağabeyine gülüyordu onun o yalvaran halleri komik gelmişti bu yavrucağa. Onların yardımıyla ayağa kalktım merdivende oturdum yüzlerine bakamadım keza

baktığımda erkek olan acıyla inliyordu. Başım zonkluyordu kulaklarımda harika bir çınlama ezgisi vardı sanırım omuzum çıkmıştı yerinden .Çocuklar dedim şu zillere basın ve birini çağırın yardıma ihtiyacı var ağabeyinizin. Kız çocuğu zile basmak için ayağa kalkıp eteğini temizledi hemen Baba hemen basıyorum.

Aradan pek zaman geçmemişti ki yukarıdan bir ses Muhterem geçmiş olsun verilmiş sadakan varmış bekle bekle de geleyim aşağıya. Kafamı yukarı kaldırdım beş katlı bu dairede tüm ışıklar sönük sadece biri yanıyordu keza adamın yaşadığı yer olduğunu çocuklarında dedesi olduğunu düşünmüştüm o

dakika .Aman efendim aman iyisiniz ya bir şeyiniz var mı ambulansı aradım gelecekler lütfen gelin onlar gelene kadar misafirim olun benim .yaşlı adama baktım adam oldukça güzel giyimli boynunda tesbih vardı sakalarına ak düşmüş kamburu çıkmıştı yaşlı adamın ama beni ondan çok çeken bir şey vardı oda çocukların üstü başıydı kız olan yırtık bir etekli elbise giyiniyor ayakları yalın saçları dağınık yüzü isli idi ufak olanın yüzü ondanda beter zor nefes alıyor her aldığımda inliyordu. saçları kıssa idi buoğlanın gözleri kocaman ve dram yüklü insanın içine işleyen bakışlarla yaratılmıştı.

Yaşlı adam çocuklarla beraber bana daireye kadar destek oldular içeriye ayakkabılarla girmemi

söylediler. İçeride gözüme çarpan ilk şey duvarların Arapça yazılarla donatılmış olmasıydı.bir çekyata oturdum ev oldukça boş görünüyor ama bir o kadarda dolu geliyordu doğrusu bana .Amca ben Bora sizin adınız nedir ? Yavrum adım Ali bir Allahın fukarasıyım bana fukara Ali derler ha şöyle uzat

ayacıklarınıda ben bir koşu su ve bez getireyim de yaraların temizlensin. Çok teşekkür ederim ben nasıl borcumu ödeyeceğimi bilmiyorum. Ah yavrum borç bana değil Allaha ona sakla ama ödemekistersen bunun yolunu sana söyleyeceğim.

Erkek olan yüzünü asarak baba çok canın acıyor mu ? dedi bende ona karşılık olarak hiç canım

acımıyor üzülme küçüğüm ben güçlü biriyim dedim. Oda doğru babalar güçlü olur dedi babamın birkahraman olduğunu hep bilmişimdir. Yavrum söyle bakalım neden bana baba diyip duruyorsun sürekli anan baban neredeler senin ?

Fukara Ali homurdanarak ağızında anaları babaları yok terk etti yavrucakları o gündendir bodurum katımda kalırlar benim yavrular ne yapsın önüne gelene baba derler anneleri babanız kim bilmem herkes ola bilir demiş bunlarda herkesi babası sanır dururlar. Şöyle oğlum ha temizlendi ama kafana

dikiş atılması gerek kolunu da göster derim geldi bizim ambulanda. Gerçekten de gelmişleri sedyeye aldılar ve çocuklar başımdan hiç ayrılmadı biz giderken de baba diye sürekli ağladı oğlan doğrusu pek güçlü kerata güç bela baş etti çalışanlar en son dinlemeyince ona dönerek. Oğlum dedim ben

geleceğim şimdi kardeşini de al git bekleyin beni.

Bir kaç gün hastanede yattıktan sonra taburcu oldum ve bu arada çoğu çalışanım ziyaretime geldiaman Yarrabbi dedim sanırım başardım hayatta iyilik nede güzel bir hastalık hemen yayılı veriyor insanın ruhuna sonra oda onu başkasına yayıyor .Eve geldim ve şimdi balkonumdayım kahvem elimde yağmur kokusu var havada portakal çiçekleri asılmış havada iyilik merhamet kokusu var.

Demiştım size bugün cumartesi ve ben baba olacağım bugün o çocukların kaderlerine dokunacağım.

Neden bilmiyorum ama dokunduğum bir onlar olmayacak gibi sanki bu aracılıkla tüm insanlığa bakınız kocaman bedenler küçücük kalplere yeniliyor işte dünya sevgi ile ıslanıyor diye haykıracak böylece herkes bu hastalıktan nasibini alacak.

Sokağa geldiğim de gün ışığı o küçük bedenlerin evini kutsamış gibi oraya tanrı tarafından yöneltmiş gibi vuruyordu. Fukara Alinin ziline bastım hemen de cama çıktı o yavrum demek borcunu ödemeye geldin gel gel çabuk yukarı hoş geldin sefa getirdin diyerekten karşıladı beni. evin içi öylesine güzel

kokuyordu ki hoş bulduk Ali amca. Ne içersin evladım ne getireyim sana ne istersen hemen yapıp

getireyim aslında çayım var kahvaltıdan kalma içer misin ? Zahmet etmeseydiniz keşke ama olur tabiçaya hayır diyemem. Çaylarda geldi söyle bakalım borcunu ödemeye mi geldin buraya. Evet amca borcumu ödemeye geldim söyler misin bizim ufaklıklar neredeler ?. Oo sen geç kaldın onlar sabahtan işe çıkarlar kız olan var ya şu çilli olan ufaklık evet ne olmuş ona ? o kömür doldurur

çuvallara ağabeyi de kömürleri taşır. Ama nasıl olur daha çok ufaklar nasıl o koca çuvalı sırtlar oçocuk nasıl olur bu.

Şöyle olur önde kardeşiyle doldurur sonra kardeşi arkadan destek verir oda onları kamyonlara yükler.

Peki ne kadar alır bu yavrucaklar bunca zahmetin karşılığında koca günü bitiminde cezalarının

karşılığı ne kadar ola ? Yirmi iki buçuk liradır aldıkları günde topu topu ne verecekler ki başka. Ama bubu kabul edilemez diye öfkeyle feryat ettim ben kabul edemem en azından ne geliyorsa ellimden bugün hemen bugün onları yanıma alacağım. o yavruların suçu hepimizin evinde rahat döşeklerde uyuyan karnı tok sırtı pek herkesin Ali amca anlıyor musun yavrum duygulandırdın beni bir insana günah bulaşırsa o tüm insanlığa bulaşmış demektir. Ağlamayın Ali amca yeterince ağlayan var bu dünyada bizim gülmemiz gereki ağlayanlara umut olalım.

Akşama kadar bekledik saat kaç oldu hatırlamam Ali amcaya yazıları sordum öyle anılardan konuştuk yazılar onun her şeyi imiş zamanında arap ça hocasıyken yavuklusu duvarlara yazarmış hatırlamak

için. Oda onu hatırlatıyor diye hiç silmemiş ölen eşinin hatıralarını bana dedi ki ne Aşk ne sevgi nede başka bir şey iki insanın zincirsiz

koşulsuz öylece yanında olması kadar güzel bir şey yoktur bu dünyada çünkü yan yana olmak koşulda tanımda sıfattan istemez evlat.

Çocuklar geldi her halde seslere bakılırsa izinle amca ben gideyim de ufaklıkları yanıma alayım eve götüreyim üst baş vereyim sıcak yataklarda yatsın fukaralar Allaha emanet ol Fukara Ali den sevgiler söyle insanlarına. Söyleyeceğim hem de en içten yüreğimin en güzel yerlerinden sen gönlünü ferah tut dediğim gibi eğer gelmek istersen kapım sonuna kadar açık sana evden gitmek zor olacak. ah

yavrum çocukların gitmesi yalnızlığımı tuz biber olacak çok yaşamam bende ölürüm zaten. aa Ali amca Allah gecinden versin deme öyle şeyler bende bir evladınım artık senin merak etme artık birevladın var yalnız kalmayacaksın Allaha emanet ol.

Bodrum kata gidip kapıyı çaldım biraz bekledikten sonra kız olan kapıyı açtı ve öyle sıkı sarıldıkki baba Baba geleceğini biliyordum geldim yavrum dedim geldim ağabeyin nerede ?söyle bakalım. O çalışacakmış sabaha kadar kadir ağabey öyle söyledi ona kırk lira verecekmış hem. Hiç olur mu öyleşey çalışmasına gerek yok artık ben varım babanız var gel götür beni desem de küçük kız beni elimden çekerek odaya getirdi baba bak bu benim bebeğim en yakın arkadaşım hep seni merak

ediyordu ben gibi oda. Bebeği öptüm doğrusu şaşırdım nasıl yaşamışlar diye burada mutfak yok sadece tuvaleti olan bir göz oda yer pislik dolu yatakları bir döşek sadece oda kararmış pireler ve fareler tarafından öldürülmeye yüz tutmuş .Kızım dedim arkadaşını da al ağabeyini almaya gidiyoruz onu alıp yeni evimize gideceğiz.

İş yeri bir saate yakın yürüme mesafesindeydi bu çocuklar nasıl yürür oraya kadar ayakları nasıl dayanır ya yürekleri yaralanmaz mı ? ayazı var soğuğu var Geldik baba bak burası ağabeyimin çalıştığı yer içeri girip selam verdim ve kendimi tanıttım kadir hanginiz ? bıyıklı çökük çeneli esmer

tenli bir adam benim dedi hayrola ?. ben bu ufaklığın kardeşini almaya geldim burada çalışıyormuş. Gözlerini kaçırarak yok öyle biri bizde bu tek çalışır nasıl olur dedim kolu komşuda söyledi oğlanı

bende gördüm söyle nere. Adam kaşlarını çatarak yok dedim ya
anma uzun ettin be adam git

dükyanım dan. Kan beynime sıçladı yakasına yapıştım zor aldılar elimden polisle geleceğim dedim o çocuğu kurtaracağım öylede yaptım polisle geldim her yeri aradık birden arabanın içimde çuval yığnında takıldı gözüm ayakkabı vardı öyle yalın ortada aşağılık herifler öldürdünüz onu öldürdünüz diye kadire saldırdım kendimden geçmişim gözümü Açtığım da. Ali amca vardı yanımda ödedin borcunu evlat dedi hadi kal evimize gidelim sen ben birde bu güzel kız. Payas bir ev daha kuruldu sende bir ev daha sunuldu sana sende borcunu ödersin bize bir gün Portakal çiçekleri hep sen kokacak yavrum hep sen kokacak.

son.

Rumuz gökkız

BİR ÇOCUĞUN GÖZÜNDEN

O sene yarıyıl tatilinde annemin yakın arkadaşı olan Nazan Teyzelere gidecektik.OnunHatay'da yaşadığını biliyordum.Annem

-Birkaç gün bile olsa elini kolunu sallayarak sıcak bir kış görmek

iyi olacak ,dedi. Kışın sığağı mı olurdu?Oraya kar

yağmazmış.Deniz kıyısında bir yer .İklimi ılımanmış.

-Elif sana mandalina ağaçlarını göstereceğim .

Mandalınayı çok severdim.Kışın en güzel meyvesi.Bu çok hoşuma gitti.

-Anne Hatay 'a gidiyoruz değil mi?

-Evet,Payas'a gidiyoruz

Nazan Teyzem bir ilçesinde oturuyormuş. Hemen atlasımdan Hatay'a baktım.Sosyal Bilgiler dersinde de Akdeniz Bölgesi ve iklimini öğrenmiştim.6.sınıfta zorlanıyordum ancak farklı yerler görmeyi çok sevdiğimde gerçektir.Malatya'dan yolculuğumuz altı saat sürdü.Payas'a yaklaştıkça renklerin çeşidi ve tonu artıyordu.Kışın beyaz örtüsünden eser yoktu burada.Göz alabildiğine apartmanlarda yoktu.Nerdeyse her evin bahçesi ve bahçesinde ağaçları,yeşillikleri ve kışa meydan okuyan sardunyalı vardı.Ağaçlardaki turunculuk yeşille birleşince ne harika bir görüntü olmuştu.Portakal ,mandalina ağaçları uzaktan süs eşyası gibi duruyordu.Ancak bu kış cennetinin üzeri dumanla kaplıydı.

-Anne yakın bi yerde yangın var galiba.Baksana her taraf duman.

-Yangın değil o.Fabrika bacalarından çıkan duman.

İs mi sis mi neymiş bu güzelim kış cennetini saran.Nazan Teyzem Payas'ın ülke sanayisinin önemli yerlerinden biri olduğunu buradaki demir –çelik fabrikalarının insanların gelir ve geçim kaynağını oluşturduğunu anlattı.Her güzelliğin gölge bir yanı vardı.Olumlu yanlarını duyunca ya da gözüm alışınca hiç hoşlanmadığım bu dumanı görmez oldum.Fabrikayı resimlerden bilirdim.Resmi çizerken üçgenleri yan yana tırtıklı olacak şekilde dizip baca koyduğumuz bir ev görüntüsüydü.Yakından pek benzemiyor.Doğrusu biraz ürkütücü.Gürültüyle sana yaklaşıyorum,diyen bir dev gibi.Payas'a gelmek bana sanayi kelimesini öğretti.Sözlükten bakınca da anlamlandıramıyorsunuz bazen.Şimdi diyebilirim ki

sanayi;fabrika,üretim atölyesi ve hattane –Bunu önce hastane diye anlamıştım -adı verilen küçük fabrikalarda üretilen ürünlerin ülke içinde veya dışında tketickiye sunulması.Kafanızı çevirdiğiniz her yerde sanayiye dair bir şeyler görürseniz.Demir,elik,kömür kelimeleri geçiyorsa Payas'ta bulunmuşsunuz demektir.

Ben bunları düşünüp defterimle paylaşırken Nazan Teyzem

-Zuhalim yarın kömbe yapacağız bizimkilerle.Sonra yine

dolaşmaya devam ederiz ,dedi.Annem ağzını şapırdatıp

-Öğrenciyken de getirirdin.Biraz kuru ama çok lezzetliydi deyip gülümsedi.

Bayrama az kalmıştı.Buranın bayram geleneğiymiş.Kendine has baharatların verdiği lezzetle yoğrulan bir kurabiye.Ertesi gün Nazan Teyzemin annesi çamaşır leğeni gibi kocaman bir tepside hayatımda hiç o kadar çoğunu görmediğim malzemeyle yoğurmaya başladı kmbeyi.Yoğururken yoruldu.Yardıma gelen komşularda bir el attılar.Zaten bu kadar insanın kurabiye yapmak İçin toplanması ilginç geliyordu.şalvarlı kadınları görünce babaannemi anımsadım.Kayısı toplanacağı zaman bana da şalvar dikmişti.Bilseydim getirirdim, diye içimden hayıflanırken Ayşe Nene

-Elif!Kızım sende yapabilirsin sesiyle irkildim.

-Nasıl şekil vereceğiz?dedim.

-Bak arkadaki ekmek tahtasının üzerinde kömbe kalıplarımız var.

Kalıp dediği tahtadan yapılmış saplı tutma yeri olan içine oyularak şekiller verilmiş tahta kepçenin değişik bir haliydi.

-Nasıl olacak?

Kalıba ceviz büyüklüğünde hamur koyup eliyle yaydı.Ekmek tahtasının üzerine yüreğimi ağzıma getirecek sertlikte tak! diye vurdu.Çok güzel şekil çıktı.Tahtayı yıldız gibi oymuşlar.Yapabiliyordum.Arada susama batırmayı unutsam bile Ayşe Nene kızmıyordu.Susama garip bi isim takmıştı Nene.Küncü.Gülüydüm.Kahkahalarım engel olamıyordum.

-Nene kömbeyle uyumlu olsun diye mi küncü diyorsun susama?Hani kardeş ismi gibi.Kömbe,küncü.

-Hüss ! Kele kızım deyip kendisi de gülüşlerime gülümsüyordu.Onların deyişiyile

-Bu koca ileğeni nasıl bitiricik

bakalım.Ayşe Nene:

-Kömbe vurasım

gelir. Portakal

toplayasım gelir.

Elin oğlu n'em olur

Her gün gresim gelir.

Kahkahalar ko­tu bu defa Ayşe Nene'nin manisinin zerine. O esnada

Hüseyin Dede geldi.Ayşe Nene:

-Bak nasıl geldi Hsnm

Bahçeye yazılan sofralarla,mutfaktaki kömbe telaıyla Şenlik yerine dnmt konuk olduğumuz ev.Benim sofrayı yazdım deyiŐimi de Ayşe Nene makaraya sardı.

Ayşe Nene:

-Ne ediyon?Ne

ediyon ?Elif:

-Sofrayı

yazıyorum.

Ayşe Nene:

-Yazma kafamdaki örtü kızım sermek derler bizde.

Ne tatlısın bu bildik hallerinle Ayşe Nene.Hep gl inşallah dedim içimden.Burnuma mis gibi kokular geliyordu.Fırından çıkan sıcak kmbenin kokusu o tatlı baharatların etrafa yaydığı misk i amber.

-Bu kadar çok kömbeyi kim

yiyecek? Ayşe Nene:

-Misafirlere ikram edip hep birlikte yiyeceğiz.

Yardımlaşarak iş yapmak, paylaşmak şehir hayatında az rastlanır durumlardı. Bunları yaşamak

,bu keyifli tatil hiç bitmesin istiyordum.

Ben şehirlerin insanlar gibi kişilikleri ve ruhları olduğuna inanırım. İklim sıcaklığı insanların sıcaklığını etkiliyor. Doğru düzgün tanımadığım bu insanları alıp bağrıma basasım geliyordu. Büyüklerin kadın olanları anne şefkatiyle ;erkek olanları baba sevgisiyle yaklaşıyor ya etrafı tanıtıyor ya sevgiyle gülümseyip hal hatır soruyordu. Yetişkin muamelesi görmek gönlümün surlarını yıkmıştı. Nazan Teyzemin babası Hüseyin Dede

-Seni dünyanın en yaşlı ağacıyla tanıştıracam Elif, dedi

Sokollu Külliyesi Payas'ta bir saraydan farksız. İçinde defne sabunları, zeytinyağı, nar ekşisi... satılan kapalı çarşının demir ağla örülü kapısından geçip Sarı Selim Cami yazan yere yöneldik. Cami avlusunun kapısını aralayınca Hüseyin Dede'nin bahsettiği zeytin ağacı tüm ihtişamıyla görüldü. Tarihe tanıklık eden bu ağaca dokunmak istedim. Dili olsa neler anlatırdı kimbilir. Etrafındaki banklardan birine oturduk. Hüseyin Dede babasının kendisine anlattığı hikayeyi bana anlattı. Külliye'nin kurulacağı alan zeytinlikmiş. Cami inşası için zeytin

ağaçları kesilirken Mimar Sinan bu ağaçların en yaşlısını kestirmemiş.Gelecek nesillere kalsın diye.

Kafasını tarihi zeytin ağacının uzandığı dallara doğru yukarı kaldıran Hüseyin Dede :

-Biliyor musun Elif bu ağacı görmek bana çok iyi geliyor.Çünkü benden daha yaşlı, dedi.Birbirimize bakıp gülüştük.Cami avlusunda bir süre daha oturduk.Etrafıma şöyle bir bakınca geçmişem günümüze gelen bu yapılar ,yapıların bulunduğu şehirler –yıkılan kurulan dilsiz evsahipleri-Ülkemin her toprağı kültür,tarih ,medeniyet.Vatanımı sen koru Allahım diyen çocuk zihnimle avuçlarımı semaya açmıştım.

Rumuz glnare

1970 yılında Payas' a kurulan demir fabrikasının da çalışmak üzere babam Yusuf, 2000'li yıllarda gider. Babam orada uzun yıllar çalışır. Memleketi olan Düziçi'yle arası (88,1) km yani çok bir mesafe olmadığı için izin günlerinde rahatlıkla gelip gidiyordu, bizde bol, bol hasret gideriyorduk. Babam iş yerinden hem memnun hem de iyi kazanıyordu. Babam sık, sık şunu dile getirirdi. Kızım bu fabrikalar sizlerin ve yeni gelecek olan nesillerin geleceği olacak, bizim toprağımız ha, Düziçi, ha Payas. Biz birbirimizin komşusuyuz tıpkı ali amcanlar ve biz gibi sahip çıkıp kendi topraklarımız da çalışıp üretmeliyiz dedi. Haklısın babacığım bende bu ülkeye yararlı bir birey olacağım deyip babama sarıldım. Yine bir izin gününün sonuna geliyorduk babam bize veda ederken beni öpüp kızım bir dahaki iznimde sen gel sana payas'ı gezdireyim dedi.

Ooleey diyerek babama sarıldım. Tabi baba bende bu anlattığın tarihi ve verimli komşumuzu merak ediyorum, heyecanla diğer haftayı bekleyeceğim dedim. Babamla ne zaman vedalaşsak diğer yarım da babamla gidiyordu. Babamı otobüse bindirdikten sonra eve geldik. Sabırsızlanıyordum pazar gününü ipe çekiyordum. Babamın anlattığı kadar biliyordum. Payası o kadar da hayal kura biliyordum düşünsene hiç sahil görmemiş ben babamla sahil boyu yürüyüp dağlara çıkıp parklarına gidecektik, her gün hayaliyle uyuyup uyanıyordum. Annem sürekli söyleniyordu. Ne var bu kadar uyumuyorsun sürekli bir şeyler yazıyorsun deyip duruyordu anneme daha görmeden bu kadar yazıyorum oraları düşün sene anne görünce neler yazacağım dedim annem az kaldı son 3 gün sabret diyerek odamdan çıktı sabah oldu biletimi almak için evden çıkarken babaannem geldi hayırdır yağmur ne bu telaş diyerek mırıldandı önce bana sonra anneme, babaanne bilet almaya gidiyorum babamın da dediği gibi siz nasıl komşularınıza gidip geliyorsunuz bende komşum olan, Payasa gitmek için bilet alacağım babam izin gününde gelmeyecek ben gidiyorum bu sefer bana oraları gezdirecek dedim babaannem hadi gözün aydın dikkat et diyerek el salladı heyecanla biletçiye doğru gidiyordum merhabalar hatayım ilçesi olan payasa bu pazar bilet varmı sabah 7 gibi dedim bayan hemen bakıyorum diyerek evet efendim cam kenarı mı olsun dedi tabiki dedim heyecanla bileti alıp geri yola düştüm babamı yolda arayıp bileti pazar günü sabah 7 aldığımı söyledim babam keşke almadan arasaydın kızım sana söz verdim ama bir

arkadaşımın yerine o günde çalışmak zorunda kalıyorum memlekete gitmesi gerekti annesi rahatsız olmuş dedi biraz buruk bir sesle olsun baba sen yine de çalış destek olman gerek böyle bir durumda dedim tabi babam ses tonumdan anlayarak yağmur kızım neden payasın tek başına keşfetmek istemiyorsun? dedi baba istemez olur muyum hiç ama hayalimde senle keşfetmek vardı diyerek neyse babacım ben bir keşfedeyim belki senin bilmediğin yerleri de ben bulur yazar sana da okurum öpüyorum seni diyerek telefonu kapadım ama üzülmüştüm yol boyu şarkılar dinleyerek öyle yürüdüm eve gidince annem ne oldu bilet mi yok yoksa dedi hayır anne aldım

bileti ama tek gitmek zorunda kaldım babamın çalışması gerekiyormuş dedim babaannem buna mı üzüldün bir dahakine de babanla gezersin dedi cevap vermedim odama gidip uyudumson 2 günüm kalmıştı kalktığımda baba annem gitmişti annem sofrayı kuruyordu anneme yardım edip sofrayı kurduk annem aslında tek başıma gidip geleceğim için seviniyordu içten içe cesaretlenmem gerektiğini düşünüyordu bana yağmur sen 20 yaşında bir kız'sın ve hiç yalnız bir yere gitmedin üniversite hayatına da atılacaksın biraz kendine güven gidip gele bilirsin dedi tamam anne tamam diyerek mızızlandım sırt çantamı hazırlamak için odama gittim kulaklığımı ve bir tane kitabımı koydum sabah erkenden hazırlanıp yola çıkmam gerekti o yüzden erken uyuyacaktım yatağa yattım ama uyukum sanki benden önce payas'a gitmişti bi+ türlü uyku tutmuyordu nasıl uykuya daldığımı bilmiyorum ama sabah

kalktığında saat 6 tıydı hazırlanıp hızlı hızlı otogara doğru yol almıştım 6.35 otogardaydım yarım saat öncesinde orda olmuştum heyecandan kalbim duracak gibiydi otobüsün kalkmasına 10 dakika vardı o ara babam aradı bindin mi kızım diyerek baba şimdi biniyorum 10 dakika ya kalkacak dedim babam çok seveceksin buraları kızım hadi yolun açık olsun dikkat et diyerek telefonu kapattı muavin artık binmem gerektiğini söyledi cam kenarı olan koltuğa oturup kulaklıklarımı takip yol almıştık artık yol boyu önce Osmaniye ardından hataya son durak olan Payas'a çok az kalmıştı yol boyu hayaller kurdum hayatım boyunca korkularımın üzerine koşan biri oldum daima, durakta indim önce etrafıma bakıp derin bir nefes aldım o ara telefon çaldı tabi ki babam arıyordu baba ben şimdi indim dedim babam bir şey olursa ara telefon açık dedi ,tamam babacım dedim babam konuşmasına devam etti yağmur korkma kızım burası bizim komşumuz burada güvendesin bizim toprağımız aynı Düziçi gibi düşün umarım beğenirsin taksici amcana söyle seni önce ipek yolu köprüsünün yakınların da bıraksın oradan başlamanı istiyorum dedi tamam baba görüşürüz merak etme diyerek kapadım ama biraz da korkuyla taksiye binip babamın dediği yere doğru gidiyorduk taksici amca bir kaç yer daha söyledi not ettim telefonuma çok sıcak kanlı buranın insanları ben yolun kenarında indim insanlar vardı zaten etrafta uzaktan köprüyü gördüm, ipek yolu köprüsünden geçerken gözüm Amanos dağlarına takıldı durup derin bir nefes aldım , Amanos'un , kayaları kadar sert yamacı kadar yüksek sevdam düştü aklıma ,ipek yolu köprüsün den

geçtikten sonra amansa doğru yol aldım korkak adımlarla ama heyecanla ilerliyordum, O eşsiz ormanda yalnızlığım ürkek bir kız çocuğu gibi gelip yamacıma konmuştu çocukluğumu ve o özgüvenimi Amanos'un dağlarında yürürken adeta geri kazanıyordum, ıssız ağaç gölgeleri altında emin adımlarla yürüyordum yalnızdım lakin , O küçük kız peşimden adeta koşuyordu bana bir kez daha eskiyi hatırlatıp emin adımlarla yürümemi değil, koşmamı söylüyordu; Daha da emin adımlarla yürüyordum, Amanos'un

eteklerinde; lakin yalnız değil ,Çocukluğum ve ben Payası adım adım geziyorduk, Meryem ana suyun 'da soluğu aldım , yeşilin her tonunu dört bir yanıyla kaplayan Meryem ana suyu kadar yalnız, lakin yeşili kadar bahardım ,son baharda dökülen yapraklar kadar yorgun yeşili kadar umutluydum hayattan ağaçlarda ötüşen kuşlarla dertleştikten sonra ,Dua kubbesine çıkıp el açmak istedim , Tanrıdan duanın gücüne inanarak kalbime ve kaderime baharlar ver tanrım diyerek duayı sonlandırdım: Kalbim amin derken küçük kız kulağıma aşkı fısıldıyordu susması için hızlıca , Payas çayına doğru yürümeye başladım; Ayaş çayında dertleri derelere yoldaş etikten sonra sahil boyu derin nefes alıp onun gözleri gibi mavi olan denizi ve o eşsiz yeşili seyrettim durup düşündüm, Payas kalesi kadar dört bir yanını sekiz kubbeyle sardığım sevdam tıpkı payasın bundan önce ,Baias,bayyas , bayas olup sonunda adını Payas olarak damgaladığı gibi , son buluyordu umudum; Meryem ana suyu kadar küçük ama daimiydi sevgim ,Asırlık zeytin ağacı kadar eski ,Limanı

kadar sağlamdı , Mehmet Paşa külliyesi kadarkorunaklı ve örtülüydü ,içimi kemiren bu sızı , Sarı selim cami 'de secdeyle son buluyordu

‚Kubbe dede türbesinde, inançla bütünleşiyor, huzura eriyordu ;Payasın bile(43,495)insana

liman olduğu bu çağda, kalbinden bir kıyı vermeyen sen ! (Sen de gel,Payasa 'belki limanlarından öğrenirsin kucak açmayı diyerek not tutuyordum yine durmuyordu bu kalem! karış, karış akşama kadar gezdiğim tarihi ve yeni yapımlarını gördüğüm payasın çok sevmiştim sahile oturup babamı aradım baba neden biz burada yaşamıyoruz hem denizi var işinde burada diyerek burayı çok sevdiğimi anlatıyordum babam bana kızım bizim de memlekette baba annenler var topraklarımız var bırakamıyoruz lakin ama payas bizim komşumuz ne zaman istersek bizi hep misafir edebilir istediğin zaman gele bilirsin kızım hem sen anlat bakalım geziyorsun diye rahatsız etmedim nasıldı gezi bakalım bak sana ne diyeceğim buranın tarihi hamamları var gitmeden bir gör, ğir derim çok beğenirsin yorgunluğunda gider sonra yöresel lezzetlerinden tat yola öyle cık gezmekle bitmiyor birazdatadarak tanı burayı kızım dedi tamam baba hamama bir bakim dediklerini yapacağım söz dedim saat 5 olmuştu artık tarihi Türk hamamının önüne gelmiştim içeriye girdiğimde bir sürü insan vardı orada yarım saatimi geçirdikten sonra kendimi kuş gibi hissediyordum tıpkı Amanos'un eteklerinde uçuşan kuşlar gibi ,karnım kurt gibi acıkmıştı hemen bir lokantaya oturup yöresel içli köftelerinden mezelerinden tatlılarından ne varsa tadıyor bu tattan mahrum kaldığım için diğer

günlerime üzüyor bir taraftan da tatmanın huzuruyla o ana hapsoluyordum karnımı doyurduktan sonra babamı arayıp yemekleri anlatmaya başladım saat bu sırada 7 olmuştu hiç gitmek istemeyerek otogara doğru yol alıyordum saat 7.30 sıralarında bileti aldım 8 .00 kalkacaktı annem aradı o sırada saat geç oluyor neredesin hala sesin çıkmadıbugün dedi yol dayım anne 1,2 saate evde olmuş olurum buralar çok güzeldi sana da anlatırım hiç gelmek istemiyorum şuan dedim annem tamam dikkat et diyerek kapadı otobüsün kalkma saati gelmişti kulaklığımı takip gezdiğim yerleri hayal etmeden duramıyordum bir sürü şey yapmıştım hem gezdim ,gördüm,tatdım,dua ettim ,güler yüzlü insanlar tanımıştım gerçekten komşumuz olan payas adeta bir komşu edasıyla ağırlıyordu misafirlerini saat 10 olmuştu otobüsten inip eve doğru yürüyordum annem uyumamış beni bekliyordu kapıda karşıladı anlat bakalım yağmur hanım yalnız gezmek nasıl bir duygu nereleri gördün? Anne inanmazsın bir dağı var bizim düldül dağından daha yüksek daha yüce oralar da gezerken sanki ben ve çocukluğum el ele gezdik payasın oradan hiç gelmek istemedim anne ,eski yıllardan kalma atalarımızın bizler için savaşıp aldığı o topraklarda tarihi yerlerde sanki kokuları vardı ,annem duygulanıp bizim eski ,eski yıllarda oraları çok zor aldılar kızım o yüzden komşu şehrimize sahip çıkıp değerini bilmek gerek dedi çok haklısın anne bir gün senide götürmek istiyorum dedim, çok yorulmuştum üstümü değiştirip bu gün payasın ve Amanos'un bana kattığı cesur kız olarak uykuya dalıyor yarına daha cesur

uyanmanın hayaliyle kendimi uykuya bırakıyordum ... Sabah uyandığımda sabah 7 sularıydı kendime yeni sayfalar açmışcasına enerjik ve heyecanlıydım o küçük kız bana çocukluğumu ve korkularımı hatırlatıp Amanos'un eteklerinde derin bir haykırıyla bıraktırmıştı korkularımı, kuşların ve rüzgarın dansına. hemen yataktan kalkıp yüzümü yıkayıp güneşi öptükten sonra hazırlanmaya koyuldum artık daha cesur daha hırçındım yaşamak sadece cesurlara has bir

şeymiş diğerleri sadece yaşamak zorunda olduğu için yaşarlarmış ben bunu öğrenmiştim artıklakin ben cesur olmayı tercih edip yine korkularımın üzerine yalın ayak koşuyordum en güzel elbisemi giyip en eşsiz kokularımı sürüp hızlıca çıkıyordum evden o sırada annem uyanmıştı kalkıp kapıya doğru geldi hayırdır küçük hanım ne bu telaş sabah sabah dedi ,Aaa ne alaka anne ya diyerek mız mızlanıp onu öpüp görüş anne ben kaçtım gelim bir kaç saate diyerek koşar adımlarla uzaklaştım yol boyu kedileri sevip kuşları izledim nereye gittiğimi merak ediyorsunuz demi kalbimin sesine doğru korkak ama cesur adımlarla yürüyordum ne demeliydim kalbime bilmiyorum ama artık bir şeyi iyi biliyordum yaşamak için cesur

olmanın şart olduğu gibi aşkında şart olduğu insan her şeye aşık ola biliyor mesela ben bir kuşa, kediye, gökyüzüne,yıldızlara,aya,şarkılara ve bir hassa kâğıda ve kaleme aşığım ama işte kalp ya bu bu aşklarla avunmuyor gerçek ve o muazzam aşkı yaşamadan ölmek istemiyor bu kalp kısaca size

bundan yıllar yıllar önce gözleri gibi sözleri de kahve olan sevdiğim ama korkudan ona bir türlü söyleyemediğim onu tıpkı yanımda Amanos'un yüksek yamaçları gibigörüyordu gözlerim o denli erişilmez o denli eşsiz lakin ben bir Meryem ana suyuydum onunyanında dualarım da ve kalbimde hep onu yaşatmıştım ama artık o dua gerçek olmalıydı koşar adım çalıştığı fabrikanın kapısına gidiyordum görünce ne diyeceğimi hiçç bilmiyorum bu bana da sürpriz olacaktı çok az kalmıştı kalbim sanki duracakmış gibi hızla çarpıyordu saat artık 10 .00 sularıydı kapıya yaklaştım ama sanki ben ben değildim kapıyı aralayıp sekreter odasına girip merhabalar umut burdamı aceba diyerek sordum ama arkamda duruyormuş umut ahh kalbim buyurun küçük hanım bana mı bakmıştınız dedi hafif bir gülümseme ile başımı salladım şöyle oturalım istersen dedi olur dedim ama ne dediğimi ben bile duymuyordum sanırım derin derin nefes alıyordum elim titriyor gözlerim ağlamamak için zor duruyordu yıllar sonra görüyordum onu ne alırsın çay kahve dedi ben bir çay alayım dedim Eee anlat bakalım neler yapıyorsun nasılsın hayırdır burada ne işin var diyerek arka arkaya sorular soruyordu nasıl cevap verdimi bilmiyorum saçmalamışta ola bilirim gözlerine odaklanmış elime verdiği çayı yudumlayıp yok ya iş için değil buradan geçiyordum da selam vereyim dedim çok yıl oldu falan diyerek mırıldandım, sen yapıyorsun nasıl gidiyor umut evlenme sakın gibi bir sözler çıktı ağızımdan sanki ben değil kalbim konuşuyordu ;yok ya ne evliliği düşünmüyorum dedi o an içim dingindendi bir bakışı var her seferinde ayrı dokunuyorkalbime bir

gün yemek yiyelim yada bir şeyler içeriz istersen tabi dedim, olur konuşuruz dedi gülümsedim kalkayım senide tutmayayım dedim tam el sıkıştık tokalaşırken gel öpeyim dedim yanağından öptüm etrafta insanlar vardı ama hiç birini gözüm görmüyordu oda şaşırıldı sonra ben merdivenleri emin adımlarla ilerledim ama ölecektim biraz daha kalsam sanırım derin nefes alıp göz yaşlarıyla eve doğru ilerliyordum ve kulağımda o eşsiz şarkı ,hayalet sevgilim ;şarkıdaki nakaratlar beni kalbimden vurmaya yemin etmişti ,sevmesende beni özledim sesini mırıldanarak eve gidiyordum, acaba umut'a da payasa gitmeyi teklif etsem

gelir mi diye düşüncelere kapıldım oda benim gibi orada çocukluğunu hatırlayıp daha cesur
ola bilir miydi? yada kalbi? umarım kabul eder yaa tanrım ne olursun neyi seviyor bilmiyorum; maviyi' mi yeşili 'mi ? aman tanrım bu nasıl bir telaş uğruna kalemi kağıdı yorduğum şair olduğum adam ya şiir sevmiyorsa ooo hayali bile korkunç tanrım ben ona yeşilin ve mavinin dağların ve tarihin yeni'nin ve eskinin olduğu bir şehirde şiirlerle aşkımlı mırıldamak istiyorum diyerek yol boyu hayaller kurmuştum yolun nasıl bittiğini anlamadım bahçede oturan annemi öpüp anne bir gün dualar mutlak kabul olur derdin ya benim duam galiba payastaki ;Sarı selim camide kabul oldu
.....hayrola kitabın falan mı basılıyor ne oluyor

anlat bakalım dedi , Aaa anne büyüü kacar periler kalbime kondu diyerek odama doğru ilerledim annem hayrola diye mırıldanıyor

duyuyordum üstümü çıkarıp biraz yazı yazmayaoturduğum bu kez
sevinçten yazıyordu kalemim ...

Hani iftar vaktine yakın susar ya insan, yokluğun o denli yakıyor
içimi; söylesene ne zamanokunur bu' Ezan ? bir yudum su gibi
özledim seni .

O ,esrarlı arzularım tekrar alev almıştı hiç benim olmayan birini
tıpkı bir annenin yavrusuna olan hasreti gibi hasrettim yazdıklarımı
toparlayıp uzanıp hayallere dalmıştım hayatımı ve her anımı onun
hayaliyle yaşayan ben kimselere diyemiyordum telefon baktığında
umut'dan masaj vardı yağmur nasılsın gittin mi eve diye merak
ettim hem ne zaman içiyoruz bir şeyler yazmıştı ben masaj okurken
göz yaşları içerisinde adeta tanrıya şükürler sunuyordum hemen cvp
yazmaya başladım , evet umut geldim teşekkür ederim düşüncen
için tabiki her zaman müsaitim sen ne zaman dersin sıkıntı yok ama
ondan önce sana bir teklifim var sen daha önce payasa gittin mi?
diyerek masaj yolladım heyecandan ağlıyordum resmen anında cvp
geldi bir kere sahiline gitmiştim güzel yer hayırdır nerden çıktı
payas diye yazmıştı ona geri hemen yazdım evet, güzel yer ben
bütün yerlerini gecen hafta gezdim eminim gezmediğim daha bi+
çok yeri de vardır dedim beraber gidelim mi hem sahilde bir şeyler
içeriz dedim ; bu hafta sonu ola bilir benim arabayla gidebiliriz
yazmıştı ve sevinçten evde çığlık atıyordum tamam olur tabiki
yazdım çok kibar ve saygılı davranıyordu hep öyleydi o biraz
mesajlaştık sonra birbaktım akşam olmuş nasıl geçti saat farkında
bile değilim annem bağıriyor içerden yağmur sofraya hazır acıkmadın

mı diyerek söyleniyordu anneme yıllardır aç olan ruhumun
doğduğunu nasıl söyleyebilirdim ki geliyorum anneee diyerek
seslendim umut annem çağırıyor ben sana yazarım kusura bakma
diyerek masaj atıp içeri koştum ama aklım umut'un cevabı da
kalmıştı annem söyleniyordu bir taraftan ben hafif tebessüm saçarak
kardeşime bakıyordum hızlı ,hızlı yemeğimi yedikten sonra umut'un
masaj bakmak için koşarak odama gidiyordum cevap çoktan
gelmişti teşekkür ederim sen yedin mi napıyorsun yazdım sonra
dışarda olduğunu söyledi laf lafı acınca yıllar önce dudagının tam
sag tarafında iki tane ben vardı duruyor mu diyerek ufak bir alt yapı
yapıyordum hislerimi hissetmesi için, hatırlamıyorum sakaladı
kesmek gibi bir düşüncem yok diyerek güldü sonra bilgi sayarda
eski fotoların arasında kalmışsa bakarım dedi , bakınca bende resim
bekliyorum dedim güldük falan sonra geç saatlerde tekrar yazdım
baktı mı ? evet baktım tam sag tarfta iki tane ben var dedi resmi
bana attı ben o duygularla hıçkırığa hıçkırığa ağlıyordum ama bunu ona
yansıtılmamak için elimden geleni yapıyordum sustum ah kalbim
yazdım resmin altına oda sustu iyi geceler görüşürüz diyerek masaj
sonlandırdık ikimizde o gün hayatımdan gecen diğer günlerin boşu
boşuna geçtiğini anlamıştım bir kez daha amonasa ve payasa
teşekkürler sunarak huzur ve mutluluk göz yaşları saçarak uyuya
kalmıştım derin uykudan huzurla uyanıyordum hemen elim telefona
gitti umuttan masaj var mı diye baktım ama yoktu saat 8 .00
olmuştu henüz annemler uyanmamıştı ben biraz dışarıda yürüdüm
kendi ,kendime söyleniyordum yıllar önce susup

„korktuğum Őevdam neden Şimdi ayaklarıma dolanıyor diyerek
kısmet miydi bu yoksa bir vız

geçmeyiŐin muazzam hazzı mıydı bu ? Hem Şaşkın halde hem aşk
olarak Őöyleniyordum eve

doğru ilerlemeye başladım annem uyanmış sana sesleniyordu saat
10 .00 olmuştu. Efendim anne buradayım biraz yürüdüm okadır
diyerek öptüm onu. Elimi yüzümü yıkadıktan sonra kahvaltı sofrası
kumaya başladık annemle anneme anne hani sen hep kader dersin ya
bu kadedediğin Şey tam olarak nasıl bir Şey oluyor? Annem: kızım
kader denilen Şey aslında insanların elinde olmadan görecek
görgüsü kızım senin anlayacağın dilde; Rabbim alnımıza ne
yazmıŐsa onu yaşarız. Anladım annecim diyerek sofrayı kurdum
oturduk kafam hem çok karışık hem de çok netti hem çok
mutluydum hem üzđün aslında nasıl hissedeceğimi ben bile
bilmiyordum. Kahvaltıdan sonra biraz kitap okudum sonra umuttan
masaj geldi. Günaydın n’aber? Kalbim hızla çarpmaya başladı
hemen cevap yazdım: Günaydın Şehrimin en güzel adamı. Diyerek
masaj yolladım hafif tebessümüm etmişti o an masaj da konuşma
devam etti ve beni bugün bir yemeğe davet etti tabiki kabul ettim
çünkü ben bu anın hayaliyle yaşadım bu yaşıma kadar. Çok
heyecanlıydım ne giyeceğimi hangi ojeleri sereceğimi bilmiyordum.

Dolabımı aıp asilliğin baş tonu olan o siyah elbisemi giymiş
kıvırcık saçlarımla adeta kuğu gibi süzölüyordum, kırmızı ojelerimi
sürüp en güzel kokularımı sürmüŐtüm biliyordum o bu kokuya aşk
olmuştu artık. Saat daha vardı ama ben erkenden istemsizce
hazırdım anneme bile sormamıŐtım, bir anda annemin yanına gidip

annecim mm diyerek öptüm nereye böyle ?bu kokular bu bakış da
neyin nesi ? sana bir şeyler oldu bu aralar yağmur bak dikkat et aşk
falanolma sakın sen okuyacaksın aşk sonra duygusal düşünme sakın
dedi . Aaa ,Anne ne alakası var çocukluk arkadaşlarımla yemek
yiyeceğiz çok geç kalmam ben gidiyorum seni seviyorum diyerek
doğru odama çantamı almaya gittim en güzel topuklumu giymiştim
beni görünce ne hissedecekti acaba? Bilmiyorum ama zamanında
yüzüme bakmadığı bana aşk ola bilme ihtimali bile kalbimi
durduruyordu ,evden çıktım ama daha zaman vardı topuklular
ayağımı vuruyordu ama umrumda dahi olma ihtimali sıfırdı .küçük
adımlarla ilerliyordum taksi çağırıpbindim kalbim duracaktı
yüreğim dile gelmiş adeta şiirler kalbimde dönüyordu .

Dizlerine kapanıp kölen

oldum Mecnunun olup

çölden ,çöle gezdim Her

saniyemde her anımda seni

andım

Şu mecnuna bir yüzünü göstersen yeter...

Diyerek daha nice kelimeler uğruna yanıp dökülmüştü .Araba sanki
hiç ilerlemiyor gibi geliyordu o sırada mesaj attım umut ben

yoldayım biraz erken çıktım haberin olsun sen işin bitince ararsın dedim sürekli yazmak istediğim adama yazamıyordum neyiyim ki yazayım darsam kaçır diye korkuyordum o yüzden ara ara sıkmadan yazıyordum umut tamam yağmur ben zaten orada seni bekliyorum benimde işim erken bitti seni bekliyorum gel hadi dedi . daha çok heyecanlandım dedim ne oluyor bu çocuk neden bir anda beni hayatının en başına koydu diyerek mırıldandım ama mutluluktan ağlamamak için takside kendimi tutuyordum insan hayal kurarken kendinden geçiyordu da gerçeği nefes almayı bile unutmakmış. Çok az kalmıştı 1,2 dakika sonra inecektim artık acaba ne giymişti? aman tanrımyine muazzam olduğunu biliyorum çünkü ne giyse hoşuma gidiyor: çünkü ben ona sırılsıklam aşığım evet aşığım arabadan iniyordum 'ki karşımda umut nutku tutulmuş gibi bana bakıyor ellerinde en sevdiğim kırmızı güller aman tanrım rüyamı bu? bir birimize 5 dakika bakıştıktan sonra buyurun küçük hanım hoş geldiniz dedi çiçekleri uzatarak .ben o an göz yaşlarımı tutamadım yağmur neden ağlıyorsun ? sakın ağlama kalkar giderim bak dedi .Senlik bir durum yok umut ,özür dilerim teşekkür ederim çiçekler için diyerek sarıldım ve bir mucize gerçek olmuştu . o sırada Aaaa küçük hanım siz daha büyümemiş siniz: hadi ,hadi içeri girelim dedi küçük adımlarla yürümeye başladık ara ara göz göze geliyor tebessüm ediyordukbilin bakalım üzerinde ne vardı ? tabiki siyah gömlek ve kumaş krem pantolon olmazsa olmaz saati ve asil kendinden emin duruşu . ve galiba ben bir kez daha aşk olmuşum : sonra oturduk sandalyemi çekerken kulağıma peri kızı seni dedi .

kalbim birazdan durup öle bilirdim bir insanın hayali her şeye rağmen gerçek olunca artık yaşamasının anlamı kalmadığını düşünüyor yani ben öyle düşünmüştüm o an karşımda oturuyor gözleri gözlerime bakıyor hafif tebessüm ederek bir birimize bakıyorduk hiç konuşmadan galiba biz susarak da anlaşıp, huzur buluyorduk .ve bunu 2 kez yapıyorduk insan konuştuğu herkesle anlaşabiliyormuş . Önemli olan beraber yeterince sumak mış. O an anladım ruhu ruhuma şarkılar söylüyordu . yeterince sustuk sanırım yağmur hanım menüye bakalım mı artık dedi . gülümsedim aç değilim ama bakalım istersen dedim .bakalım bakalım diyerek garsonu çağırdı ben her zerresine her hareketine ayrı aşık oluyordum benim mucizem oydu ona avazım çıktığı kadar seni seviyorum diye bağırmamak için kendimi zor tutuyordum. Bana çok dikkatli bakıyordu utancımдан bakamıyordum gözlerine arada gözlerimi kaçıırıyordum deli gibi bakmak isterken o gözlere ah kalbim sus artık o senin mucizen diyerek derin nefes alıp veriyordum bana bakıp hadi ,hadi seç bakalım bir şeyler yemiyorum demek yok bozuşuruz falan diyordu tebessüm ettim kafamı salladım sonra ben kendime salata söyledim bende salata ala bilir miyim dedi şaşırdım ben yiyorum diye sende yemek zorunda değilsin sen karnını doyur umut dedim . yağmur hanım sizin damak tadınızı merak ediyorum belki dedi güldü .salatalar gelene kadar sohbet ettik ne yapacağımı ne okuyacağımı sordu .yazar olmak istiyorum umut şiirler yazıyorum serbest , dörtlük falan dedim , umut bana da okur musun birini çok merak ettim dedi o an ne diyeceğimi

bilemedim olur tabiki istersen sen oku benaayım telefonda
dedim , olmaz ben senden dinlemek istiyorum dedi o ara salatalar
geldi ikizde garsona teŖekkür ettikten sonra umut seni dinliyorum
küçük hanım dedi .

Yine akŖam oluyor mihriban,Gönlüm virane ,güneŖ soluk ,rüzgâr
buruk,ama umut yem yeŖil

.Mihriban .Sabah olunca güneŖte, AkŖam olunca yıldızlarda :Böylede
olmuyor, Mihriban

,Gönül her gece ağlatılıp ‘her sabah buruk bir güneŖle kandırmıyor .
söylesene ,Mihriban ?bugüneŖ hiç gitmesin demiyorum ki ben: bu
güneŖ ne zaman yüzünü döner diye bekliyorum

.Sırtını ezberledim mihriban .ben yüzüne meftunum :yüzündeki o
eŖsiz maviliğe ,kimselerin bilmediği o gizemli kıyılara ;Yüreğindeki
fırtınaları taşımayan o gözlere meftunum ,

MİHRİBAN.

Diyerek son buldu Ŗiir’im , benden bir an olsun gözlerini
ayırmıyordu .yüreğine sağlık sen Ŗair mi oluyorsun bu duygular çok
anamlı bu Ŗanslı kiŖi kim dedi gözlerime bakarak ; sen
,diyemedim sustum bilmem ki dedim tebessüm ettim . hadi afiyet
olsun Ŗair hanım dedi sizede bayım dedim ikimizde gülümsedik,
salata umurumuzda bile değildi o an sanki ikimde kalkıp sıkı sıkı
sarılmamak için zor tutuyorduk kendimizi. ben salatayı didiyorum

arada gözteması falan ama içimdeki o şair hiç durmuyordu adeta
kağıdı , kalemi çağırıyordu . umut birden yemek istemiyorsan
bıraka bilirsin dedi yok yiyorum ama şey dedim ney dedi şuan
içimden yazmak geliyor onu nasıl bastırmaya çalışacağımı
bilmiyorum sadece dedim . sen yeter ki iste buyurun hanım efendi
bu kalem buda kolum istediğinizi yaza bilirsiniz dedi
;saçmalama umut yazım çok kötü biliyorsun hem kolun olur
mu ?kim demiş olmaz diye gayetde olur dedi .

Başladım yazmaya ....

Bağrımı deldi bu kara yazı

Bahar deyip şarkılar

söyledim Bağından

suyu haram kıldılar

Toprağım deyip yerlere serildim...

Başımı kaldırdığımda nutku tutulmuş vaziyette beni izliyordu. Bir kolun kalmıştı oraya da yazdım umut şimdi tam oldu diyerek gülümsedim. Şimdi ben bu kolumu nasıl yıkacağım şairhanım diyerek güldü uzun uzun koluna baktı. saatin ilerlediğinden hiç haberimiz yoktu umutistersen biraz yürüyelim sonra eve geçeriz dedim, çok iyi olur dedi buyurun hanım efendi siziönden alalım diyerek kalktık hava da huzurlu bir rüzgar bolca yıldız çok güzel ay vardı biliyor musun umut ben gök yüzüne aşığım geceleri yıldıza ve aya bakar derin nefes alırım bana umudu haykırır her gece , bende seviyorum çocukluğumu hatırlatıyor bana hani çatıya çıkıp yıldız kayınca dilek tutar acaba hangi evin çatısına yada bahçesine düştü diye hayal kurardık , bir gün bizim bahçeye yada çatıya düşer diye ah nasıl hayal bunlar beni eskilere götürüyorsun yağmur hanım diyerek tebessüm etti ben o sırada ona hayran hayran bakıyordum üşüyor musun sen dedi bana yoo dedim ama her zaman ki gibi üşüyordum ama bu sefer üşüdüğümü hissetmiyordum sanırım sonra oturduk bir banka. Yağmur, efendim diyerek yanımda oturan mucizeyi izliyordum sanki yıldızlar ayaklarıma dolanmıştı o gün .

Senin yanında konuşmadan da dura biliyorum ,dedi. ne diyeceğimi bilemedim sustum en

güzel yaptığım şey buydu birde onu sevmek insan susarak sevmeliymiş ;ziyan olmadan

,karşılık beklemeden sadece sevmeliymiş.bir kez daha anlıyordum sevmekle ,sevda arasındaki farkı . orada oturduk ve bana bir şarkı dinletti gökyüzünü izlerken şarkının sözlerinde; Geçmiş değil bugün

gibi yaşıyorum hala seni ,diyordu ona o an orada sıkı sıkı sarılıp doya doya öpmek istemem şairane yönüm değil , Kalbimdi susuyorduk uzun ,uzun ama ikimizde halimizden gayet memnunduk . kalkalım istersen yağmur geç oldu dedi o sırada saat 10 .00 hemen telefona baktım annem bir çok kez aramıştı eyvah! Umut annem 6 kez aramış kalkalımdedim. Taksi çağırdı hemen, beraber gidelim ben inmem taksiden evin önünde bırakıcam seni dedi .O an tamam dedim telaşla arabaya bindik beni bir sahiplenişi var gözleriyle anlatsam daanlamazsınız görmeniz gerek aradan bir kaç dakika sonra evin oraya gelmiştik ama ben abimi unutmuştum umuda tamam derken bide baktım ki abim kapıda umut ben bir an ikimizde tedirgin olduk abim taksiye yaklaşıyordu ;ne demem gerektiğini bilmiyordum . aaa abi sen ne yapıyorsun bura da ? dedim. Abim sinirli bir ses tonuyla neredeydin sen dedi o an buradayım nerde ola bilim abi şehir dışında değildim dedim . abim umudu arabada gördü ucundan ama umarım sormaz diyerek eve doğru yürüdüm .abim arakamdan koşar adımla geliyordu yavaşla bakalım yağmur hanım dedi efendim abi dedim dilimin ucuyla . sen neredeydin bu saate kadartelefonlara bakmıyorsun ? abi arkadaşım ile yemek yedik falan telefon sessizde kalmış yaa dedim ama odama girmek için hızlı yürüyordum . abim bir türlü peşimi bırakmıyordu ayakkabılarımı çıkarırken annem kapıya geldi o telefonu niye taşıyorsun sen diyerek söyleniyordu sessizde kalmış anne özür dilerim bir daha olmaz dedim odama girdim direk abimde arkamdan geldi :Sen bu saate kadar o çocukla mıydın dedi ama

cevap vermeden hızlı bir şekilde tokat yedim söylenerek ikinci üçüncü tokatı yerken annem geldi odaya ne oluyor burada diyerek abimi odadan çıkardı . ne oluyor yağmur burada dedi gözümde bir damla yaş damladı hiç cevap vermedim odadan çıkıp abimin oraya gitti . Dudağım kanıyordu ve yüzümde morluk olmuştu yatağa girip hıçkırma hıçkırma ağladım. Hayatım boyunca tek bir şey istedim, Hayattan : Sevdiğim gibi sevilme . Kalbimin sesini dinliyorum diye bunumu hak ediyordum? Düşüncesiyle ağlayarak uyuya kalmıştım. Sabah uyandığımda saat 8.30 sularındaydı umut çoktan yazmış aramış merakta kalmıştı o an kendime kızdım umuda ne diyeceğimi bilmiyordum ama umudun bu hali iyi ki o tokatı yemişim dedirtti mutlu olmuşum hemen yazdım günaydın umut kusura bakma uyumuşum dedim hemen cevap verdi , yağmur nasıl merak ettim sen biliyor musun dedi .özür dilerim dedim abim bir şey dedi mi korktum falan yazmıştı. Ona hiç bir şey demedim. Dün gece için teşekkür ederim dedim sana minnettarım umut hayallerimi süsleyen en güzel varlığımın dedim .Ama umudun beni sevebilmesi, aşık olma ihtimalini hiç düşünmüyordum. Çünkü ben onu o beni sevmeden önce seviyordum .

Karşılıksız, saf , tertemiz. Ama artık kalbim umudun da kalbine dokunduğumu söylüyordu. herhalinden belli ama ikimizin kalbide bir birinden korkaktı. Bana bugün buluşur muyuz iş çıkışı dedi . Umut maalesef çok isterim ama bir kaç gün çıkamam dedim üzüldü , konuyu toparlamak için hafta sonu payas'a gideceğiz söz verdin bak dedim . Varlığım sözdür sana prenses dedi gülümsedik

ve sonra ona iyi günler güneş adam dedim mesaj attım. Oda ,iyi günler mavi kadın dedi . o an maviye bir kez daha aşk olmuşum .Hemen odamdan çıkıp hemgüneşe hem de maviye doya doya bakıp kendi etrafımda dönüyordum derin ,derin nefes alarak. Hissettiklerim o kadar muazzam bir his tiki tarifini anlatacak kelamım yoktu cepkenimde. O sırada annem odadan çıkıp şaşkın, şaşkın beni izliyordu . hiç bir şey söylemedi . Hayallerim ne ki yaşadıklarımın yanında, aslında korkak olan benmişim kalbim değil ;kalbim onu severek en büyük cesareti göstermiş . lakin sevgimin yüceliğinden ben hep onu kendime yakıştıramıyordum yani beni ona lakin insan önce kimsenin kimseden üstün olmadığını bilerek sevmeli ,kokmadan, delice. Yine düşüncelere dalmıştım. Sonra içeri geçip yüzümü yıkayıp kahvaltımı yaptım . abim de sofrada ama hiç konuşmuyorduk çünkü ben ona çok kırgındım anlıyorum koruma iç güdüsü ama lakin bir insan bu şekilde korunmaz sen incitiyorsun ilk önce ondan ne haber bayım. Diyerek söyleniyordum içimden kahvaltıyı yapıpodama gittim biraz kitap okumak istedim cam kenarında uzun ,uzun oturdum sanki kitabın herbir cümlesi Umut'la ben için yazılmıştı . korkma kalbim diyordu kitap ta . Umut'u deliler gibi arayıp konuşmak görmek istiyordum . ama neyi olarak araya bilirdim ki yada ararsam yazarsam o yazmadan elimden kayıp gider diye çok korkuyordum. onu düşünmeden bir saniyem bile geçmiyordu . keşke bunu ona diye bilecek cesaretim olsaydı. Payas'a gitmemize iki gün kalmıştı ya dedim kendi kendime bu cesaret, Amanos'Un enteklerinde dile gelir

bu hikaye payas'la başlar,Payas'La biterse .?her acıdan iyice düşünceler sarmıştı bedenimi , ruhumu . rüyalarım dan bile muazzam bir şeydi bu haz .kitabı bıraktığım da saat 5.00 sularıydı saatin nasıl geçtiğini anlamamıştım umut mesaj atmıştı yağmur ? Dedim ne oldu acaba.? Hemen yazdım. Efendim .? kalbim her mesajında hızla çarpıyordu konu ne olursa olsun . Umuttan hemen dönüş geldi. Sana göre aşk ne demek? sadece yorumunu merak ettim. dedi gülümsedim . tam adamına sormuştu bu soruyu, dedim doğru yerdesiniz ben bir aşk kadınıyım iyi dinleyin umut bey diyerek gülücük attım. Nereden başlamalıydım bilmiyorum ama ucundan tutmalıydım. ona kısa ve öz bir kaç kelime kullanmalıydım. Ama özenle en güzel şekilde . umut : bana göre aşk karşılık beklemeden sevmek , bir anne misali ne kadar kızarsan kız onu canından atamamak . bana göre aşk dokunmak değil, gözümü kapattığımda yanında olmak. rüyalarım da sevmek ve bana göre aşk, sevdadan ibaret. Aşk bir gün bite bilir.insan bir çiçeğe de aşk ola bilir; bir elbiseye de lakın sevda öylemi ? bir kere işledi mi yüreğine kör düğüm olur; istesen de sökemezsin. Ve ben sevdadan yanayım .

Diyerek yolladım. ama cevabını da çok merak ediyordum.

Mesajıma anında dönüş yapmıştı. yine şair yanınızı konuştur dunuz yağmur hanım dilim lal oldu yazacak bir şey bulamıyorum diyerek gülümsemişti. Onu sanki daha önce kimse bu denli sevmemiş gibiydi. Afallıyordu. Artık hissediyordum sanki yavaş, yavaş bir şeyler hissettiğini. Bana değer verdiğiinden hiç şüphem yoktu ama sevebilme ihtimalini hiç düşünmüyordum. Sahi seve bilir miydi

beni? Hayatın da tek bir adam sevmiş ve diğer tanıdığı adamların sevgi adı altında hep ağlattığı o kız olan ben tabiki de sevileceğime inanmıyordum. Düşüncelere dalıp, dalıp gidiyordum. yine bir gün dahakararıyor umudu göreceğim günün hayaliyle uyuyordum. iyi geceler dört duvarın arasında yıldızları ayağıma seren adam. diyerek yolladım mesajı. Biraz bekledim ama mesajıma cevap gelmemişti. uyuya kalmıştım aradan bir saat sonra. değil uyanırken, uykuda bile yalnız seni sevdim ben . yine bir rüyadan bir rüyaya geçiyordum. Sanki gerçek hayat yerine rüyalarda yaşıyordum. Sabah uyandığım da hala umuttan mesaj yoktu. Hemen aradım. Ama açmamıştı bir anda her yerimi korku kaplamıştı . ne oldu tanrım yoksa bana mutlaka cevap verirdi diyerek söylenmeye başlamıştım .yoksa korkak kabine mi yenik düşmüştü.? O an o kadar şey geçti ki aklımdan anlatamam. Abimden eser olan morluklarımı artık makyaj yoluyla kapatabiliyordum. biraz beklemeye karar verdim kalbim ağzımda. Eğer aramazsa yanına gidersen kızım dur bakalım diyerek her zaman ki gibi kendime teselliyi yine kendim veriyordum. kahvaltımı yaptıktan sonra hemen hazırlanmaya koyuldum hala cevap yoktu umuttan. korkularım git gide çoğalıyordu. hemen alelade hazırlanıp doğru çalıştığı yere doğru gidiyordum . o ara telefon çaldı arayan umut ah nasıl heyecanla açıp sen neredesin umut : benburada meraktan öldüm deyiverdim nefes bile almadan .özür dilerim yağmur sana tarif ettiğim yere gelir misin demişti tamam yoldayım geliyorum dedim . kalbim hiç istemediği sözleri duymaktan korkuyordu. hızla

taksi çevirip dediği yere doğru gidiyordum. taksiden indiğimde umut beni karşıladı elinde kocaman bir gül demetiyle şaşkın şaşkın bakıyordum öyle . bu özür çiçeğim buyurun sizi şu arabaya alayım yağmur hanım diyerek beni arabanın önüne oturttu . şaşkın , şaşkın umuta bakıyordum . ne oluyor umut nasıl korktum biliyor musun dedim . umut sarıldı o an . hiç bir şey söylemedi . hazır mısın küçük hanım diyerek bana baktı . neye ? nereye gidiyoruz dedim sürpriz dedi . gülümsedim her şey çok ani oluyordu . ellerimde sevdiğim adam tarafından aldığım bir demet gül . bu hayallerin çok ötesi bir şeydi benim için . rüyamı tanrım diye derin nefes alıp verdim gözlerimi kapattık . hiç konuşmuyorduk arkada kısık seste çalan şarkılar muazzam bir ortam dı .bide tabelada ne göreyim Osmaniye ye doğru giriyor. Umut nereye gidiyoruz? çok uzaklaşmayalım dedim . umut senin çok seveceğin bir yere gidiyoruz dedi .

heyecandan ölecektim o an . camdan dışarıya bakarken uyuya kalmışım gözümü açtığım da umut hayran , hayran bana bakıyor ve karşımda neyi göreyim , bir sahil ve limanın kıyısındayım. Kendi , kendime söylendim o an .ah kızım nasıl bir huzura erdin de uyudun o an orada . umut ben burayı hatırladım Aaaaa burası , burası , Payas. Hani hafta sonu gelecektik .? yaaa diyerek boynuna sarıldım o an .

Dayanamadım sürpriz, olsun istedim küçük hanım dedi . aman tanrım onu tıpkı hayallerimdeki gibi iki mavi arasında bir kez daha sevecektim. Elimden tutup beni tekneye doğru götürdü . muazzam bir tekne ve muazzam bir masa vardı karşımda . dilim tutulmuş vaziyette şaşkın bakışlarla

umuda baktım kemancı çıktı içeriden bir anda ben kemana bakarken şaşkınlıkla umut'a doğru döndüğümde yerde diz çökmüş ve elinde bir yüzük vardı . kabim duracaktı kendimi rüyada mıyım acaba diyerek tokat attım. Değilim tanrım . umut benim için diz çökmüş ve kemen bizim için çalıyordu. Umut 'un bakışlarına bir kez daha vurulmuştum oan . evett diye bağırdım. Yüzüğü taktıktan sonra dans etmeye başladık. Bundan bir kaç gün önce , payasın sahilinde hayal etmiş olduğumun çok fazlasını yaşıyordum. Göz bebeklerime hayranlıkla bakıyordu . ve kulağıma şunu fısıldado . korkak kalbimi ellerine bırakıyorum .....

sonra ben kulağına yaklaşıp usulca: Kalbin , kalbimin en eşsiz emaneti dedim. Dans bitti masaya oturduk iki kadeh bir şeyler içtik ve o an gözleri, gözlerimde bir kez daha payasa bukorkak kız çocuğuna kendi benliğini ve ruhunu verdiği için teşekkür ediyordum . O nu iki mavi arasında doya, doya seyrediyordum. Ama şair yönüm hiç durmuyordu. Gözlerine bakarak başladım mırıldan maya .

Bakışına , Sesine

Saçlarının

karasına Gönül

koydum yarasına

Kaşlarınla , gözün değer ; Bir ağıta bir yasa

Gece benzin idi

beni yakan Tek

kalemde mecnun

eden çöl'den , çöle

gezdiren

Kaşlarınla ,gözün değer ;Bir ağıta , bir yasa....

Utanç tan nasıl kızarmıştı yanaklarım . Hayranlıkla beni seyrediyordu. Hala o ana ve parmağımdaki yüzüğe inanamıyordum .Umut'a dönüp buradan gitmeden seni bir yere götürmek istiyorum gelir misin dedim. Gelmez olur muyum tabiki gelirim prensesim dedi . Ben utançtan kıp kırmızı oldum teknede kalkıp rüzğara karşı kollarımızı açtık gözler kapalı.

Dedim hisset şimdi. Umut şu anı, şu rüzgarı. Bu rüya bitmek üzere olursa şayet ,bir gün tekrarrüzgara kollarımızı açıp onun bizimle sadece dans edebileceğini ama asla ve asla ikimizi farklı yönlere alıp götüremeyeceğini hatırlatalım dedim. Sonsuza denk dedi hayallerimi süsleyen bir ses kulağıma. O an bir kez daha inandım. İnanmanın ve mucizelerin gücüne .

Hadi gidelim hava kararıyor umut dedim. Onu alıp ;Sarı selim Cami'ye götürdüm. Umut burası benim sesime kulak veren yer bu

şehir ve şu görmüş olduğun , Amanos'un etekleri beni sana getirdi.
Hadi gel içeri gidelim ve bir kez daha dua edelim bu sefer iki beden
tek kalp olarak dedim . İçeride göz yaşları eşliğinde secdeye
yatmıştım .Dua mızı ettikten sonra el ele çıktık . Umut'a dönüp
dedim ki; Sen benim çocukluk umudum 'sun . Hiç peşini
bırakmadığımve bırakmayacağım . sarıldık sıkı ,sıkı anladım ki
cennet iki kolunun arasında saklıymış . saat geç olduğu için dönmek
zorundaydık . Payas'tan uzaklaşırken arabadan kafamı çıkarıp ,
Teşekkür ederim payasssss ,Sana teşekkürlerin sonsuzu Diyerek
veda ediyordum .Bu sefer
hayallerle değil , Gerçeklerle gidiyordum .....

rumuz hiç

ŞEHR-İ AHYÂR

Mor dağların nazlı ufkundan bir portakal gibi tatlı ve turuncu renklerini etrafa yayarak batan güneş, âlemi sessiz karanlığa gömerken annesinin yolunu gözleyen minik serçe, yuvanın içinden çıkıp uçacağı günü sabırsızlıkla bekliyordu. Gözlerini dünyaya açalı henüz iki hafta olmuştu. Her sabah, annesi onunla vedalaşıp kanat çırpardı mavi göklere. O da hayranlıkla izlediği annesinin arkasından bakarken hayallere dalardı. Annesi bir kaç saat sonra kursağında yavrusu için toplayıp biriktirdiği yemleri getirince de sevinçten dört köşe olurdu. Yavru kuş, annesinin kendisi için getirdiği yemleri afiyetle yerken bir yandan da merakla "nerden buluyorsun bu güzel yiyecekleri anne". diye

sorduğunda annesi de ona külliye'nin avlusundaki yaşlı bir adamdan bahsedirdi:

- Bak şu karşıda minareleri görünen caminin bahçesinde yaşlı bir adam var. Her

sabah sırtında bir çuvala geliyor camiye. Sonra tüm kuşların toplanmasını bekliyor. Çuvalın ağzını açarak elindeki bakır tası ağzına kadar doldurup avlunun ortasına serpiyor. Adeta şenlik yeri gibi hep bir ağızdan ötüyor, şarkılar söyleyerek dalıyor avluya. İşte, ben de bize düşen nasibimizi toplayıp getiriyorum.

Yavru kuş çok merak etmişti bu şenlikli yeri ve yaşlı adamı. Annesinin söylediğine göre, eskiden Kudüs'e giden "Mukaddes Yol" üzerindeki külliye'yi, bu bölgede doğan ve yaşayan her canlı bilirmiş. Bu merakla uçmayı öğrendiğinde ilk gideceği yer külliye'nin avlusu olacaktı minik serçenin.

Annesinin yiyecek bulmaya gittiği bir gün, daha fazla dayanamayıp arkasından gitmek istedi yavru kuş. Tüm cesaretini toplayıp yuvanın en uç noktasına çıktı. Minik serçenin bulunduğu yuva denizden üç yüz metre kadar yüksekte idi. Güneşin altında göz kamaştırıcı pırıltılarla yanan deniz, ufukta sisler içinde gökle birleşiyor, arkada Amanos dağlarının en yüksek tepesi, başını beyaz bulutlara uzatıyordu. Yavru serçenin küçük ayakları heyecandan titriyordu ama yaradılışı gereği vakti gelmişti. Artık uçmalıydı. Kendini birden boşluğa bıraktı. Gözünün önünde uzayıp giden uçsuz bucaksız masmavi Akdeniz ve ağaçlara şarkı söyleten rüzgâr, minik bedenine çarptıkça yavru serçeye yaşama sevinci veriyordu.

Tıpkı annesinin ona öğrettiği gibi kanatlarını çırpmaya başladı. Minik kalbi yerinden çıkacak gibi çarpıyordu. Kalbinin ritmine ayak uydurarak çırptığı kanatlarıyla artık gökyüzünde özgürce süzülüyordu. Bu çok eğlenceliydi. Şimdi şenlik meydanına, külliye'nin avlusuna, gidebilirdi. Önce karnını doyuracak sonra da annesiyle birlikte bu şirin şehrin sırtını yasladığı Amanosların zirvesine -Meryem Ana suyuna giderek ruhunu serinletecekti. Sahi, bu su şifalıydı. Ama önce, şenlik meydanına gitmeli ve annesini bulmalıydı. Minareleri gözüne kestirdi. Külliye'nin ihtişamlı minarelerini gördü (minareler, gökyüzüne en çok yakışan yapılardı kuşkusuz) ve o yöne doğru kanat çırpmaya başladı. Yaklaştıkça heyecanı da artıyordu. Evet, artık avluya annesinin ve diğer tüm kuşların daldığı gibi o da neşeli bir şekilde dalabilirdi. Minarelere yaklaşınca kalabalığı fark etti. Heyecanı bir kat daha arttı. Tüm kuşlar külliye'deki caminin minareleri arasında geziniyor, meydanı turluyorlardı. Eksik olan tek şey neşeleriydi. Annesinin anlattığı gibi neşeli bir ortam yoktu. Aksine endişeli ve hüzünlü bir hava hakimdi gökyüzünde. Daha iyi görebilmek hem de nefeslenmek için minarelerden birine kondu. Etrafa şöyle bir göz gezdirdi. Annesinden defalarca dinlediği için meydanı avucunun içi gibi biliyordu. İnsanların dinlenmek için oturdukları ahşap banklar, cami, medrese, arasta, han, imaret, çifte hamam, tüm esnafın her sabah dükkânını açmadan toplanıp bereket için dua ettiği "Dua Kubbesi"... Her şey tamdı. Gözleri kuşlara yem dağıtan yaşlı adamı aradı. Göremedi. Annesinden dinlediği ve kafasında canlandırdığı meydan fotoğrafında eksik bir şey vardı. Bakır taslı ve yem çuvalı yaşlı adam... Bunun dışında dikkatini çeken caminin avlusunda yan yana duran ve annesinden daha önce hiç

duymadığı kalabalığın sıralanış şekliydi. Herkes, maddeten yakın temâs ederek mânevî etkileşim oluşturmuş ve avluda bütünlük peydâ olmuştu.

Her gün kuşların hevesle beklediği yaşlı adamı, bugün insanlar üzüntüyle bekliyordu. Sonra bir ses yükseldi: “hakkınızı helal ediyor musunuz” diye... Akabinde bu ses iki defa daha tekrarladı bu cümleyi. Tüm kalabalık hep bir ağızdan, “Helal olsun” diye haykırdı.

Cemaatin en önünde duran adam, başını gökyüzüne kaldırıp kuşları gördüğünde ellerini açarak yüksek sesle Nur Suresi'nin 41. Ayetini okudu: "*Görmez misin ki, göklerde ve yerde bulunanlarla dizi dizi kanat çırpıp uçan kuşların Allah'ı zikrettiklerini? Her birine kendi zikri ve duâsı öğretilmiştir. Allah, onların yapmakta olduklarını hakkıyla bilir.*"

Ardından arkasında sıralanmış ve saf tutmuş kalabalığa dönerek, “Kuşçu gitmiş olabilir. Ama bizler varız. Külliyeinin bulunduğu bu bereketli topraklarda hiçbir canlı aç kalmadı, kalmayacak.” diye seslendi. Sonra cemaat yaşlı adamın içinde bulunduğu tabutu sırtlayıp götürdü.

Caminin önündeki avluda yer alan çeşmenin hemen yakınında 13 asırlık dünyanın en yaşlı meyve veren zeytin ağacının önünden geçerken tabut, tüm kuşlar tek ana gövde ile başlayıp yukarıda 3 kola ayrılan bu ağacın dalları arasında sıralanmış (adeta saf tutmuş) kuşçunun gidişini minnetle izliyordu.

O gün bugündür külliyeinin avlusunda ne kuşlar ne de kuşçular hiç bitmedi, hep var oldu.

Rumuz lamia

Ruhun Sılaya Dönüşü

Kızgın güneşin, ateşten bir gülle gibi semaya yükseldiği saatlerde, Girne'den hareket eden feribot, berrak sulara süzülüyordu. İlhami Bey, arkasında bıraktığı Kıbrıs'tan sessizce ayrıldı. Yeşil gözlerini dolduran kara parçası gittikçe küçülürken, tarihin acılı kesitleri, Akdeniz'de yüzeye çıkmayı bekleyen ürkütücü cesetler gibi düşüncelerini sardı. Zihnini bu karanlık düşüncelerden uzaklaştırmak istercesine başını salladı. Yıllar sonra oradan geri dönüşü olmayacak şekilde hüzünlü bir veda ile ayrılıyor oluşu, içinde kalbini yakan bir acı doğuruyor, tüm hatıraları yüreğinde ışıldayarak tazeleniyordu.

Öte yandan göğüs kafesinde titrek bir vuslat heyecanı vardı. Yedi yıl sonra ilk kez, memurluk görevini icra etmek için ayrıldığı memleketi Hatay'a dönüyordu. Anadolu toprakları üzerinde, insanoğlunun erken tarihlerde mesken tuttuğu Payas'ta dünyaya gelmişti. Doğup büyüdüğü, çocukluğunun geçtiği o kasaba, asırlarca farklı ırk ve mezhepten olan halkın, esenlikle bir arada yaşadığı yerd. Şehir âdeta hoşgörüyü yansıtan bir ayna gibiydi. Bulunduğu konum itibarıyla Anadolu'nun Ortadoğu'ya, kutsal topraklara ve maneviyata açılan kapısı olmuştu. Acaba bu şehir neden çeşitli imparatorlukların, tarihin her safhasında kendilerini onun sessiz bir ortağı saydığı, burada var olmanın gerekliliğine inandığı önemli bir merkez hâline gelmişti? Bu var oluşun arkasında koca bir hiçlik olduğunu bilmiyorlar mıydı?

Zamanın, farklı izlerle donattığı bu yeri düşlerken, insanın kendisinden sıyrılıp, aniden tarihî yaşantıları yorumlamağa başlaması alelâde bir davranıştı onun için. Rüzgârın soluğunu ensesinde hissederken, asırlar öncesini adımlamaktan büyük bir haz duyuyordu, çünkü Payas hâlâ tüm maharetini tarihi süslemekte kullanıyordu.

Bununla beraber, bu coğrafyada insan ruhunu ürperten bir fisıltı yayılıyordu. Tarihî süreçte, her biri destan niteliğinde olan büyük savaflara bağrını açmıştı. Zamanın Pers Kralı Dara ile Makedonya Kralı Büyük İskender arasındaki kapışma burada yaşanmıştı. İskender, hakimiyet kurmanın itiyadı ve inancı ile galip gelerek Dara'ya burada diz çöktürmüş ve onu tüm zenginliğiyle ele geçirmişti. Payas hicret yıllarında yine dünyanın acılı savaş gölgelerinden birine şahitlik etmişti, çünkü o dönemde hakimiyetin ortağı olan Bizans ve İran'dan çıkan iki şimşegın dili burada çarpışmıştı. Vahşet dolu bir çarpışmanın sonunda

Bizans İmparatoru Heraklius, İran Kralı 11.Hüsrev'e umarsızlığın sonucunda boyun eğmişti.

İlhami Bey, bunları düşünürken feribottaki kalabalığın tutsaklığından kurtulmuş gibiydi. Zihninde ıglık ıglığa dans eden bu düşüncelere öylesine esir olmuştu ki, yolcuların konuşmaları buğulu bir fısıltı gibi geliyordu. Onların gürültülü varlığından sıyrıldığı için, şimdi yüce duygularla feribotun bir köşesinde inzivaya çekilmiş gibi bir hâli vardı. Doğduğu yerin öğrenilmeye değer tarihini yerinden oynatmak gerektiğini düşünüyordu, çünkü o yıllarca uzakta yaşamış olmasına rağmen kendi tarihini, kültürünü, emektar halkının göz bebeği kıymetindeki değerlerini gönlünde her daim korumuş, diri ve yüce tutmuştu.

Bu kasabada, İslâm dininin farizalarından birini yerine getirmek isteyen müminlerin geçtiği hac yolu üzerinde olmasına dair izler ve onların ilahi ifadesi de elle tutulur vaziyetteydi. Bu yönüyle da maneviyata klavuzluk eden bir âhenge sahipti. Haçlı orduları Anadolu'ya buradan girmiş, hatta Hristiyanlar, kısacık bir zaman diliminde Payas'a hakim olmaya çalışmışlardı. Ayrıca bu kutsal bölge, ölüm ile hayat arasında sayısız savaş vermiş, Osmanlı'nın doğuya yaptığı bütün seferlerde imparatorluğa güç veren bir üs olarak kullanılmıştı. Öyle ki, IV. Murad, atalarının ruhundan fişkırان alevlerle çıktığı Bağdat seferi için, gerekli bütün donanım ikmalini Payas üzerinden yapmıştı. Keskin hükümlü bir padişah olan IV. Murad'dan sonra, Osmanlı imparatorluğu'nun Ortadoğu'ya büyük seferler yapmadığı da biliniyordu.

On yedinci asırdan başlamak üzere, bir ölüm buğusu gibi insanlığın çehresini saran Birinci Dünya Savaşı sonuna kadar geçen zaman zarfında Payas'ı tarihi açıdan ilgilendiren en önemli olay, on dokuzuncu asırda içilen büyük isyan şarabının verdiği sarhoşluk sonucunda Payas'ın çevresinde yer alan İskenderun, Belen, Antakya, Hassa ve Reyhanlı ile birlikte Halep kentine tâbî tutulmasıydı. O gün, Payas'ın acı kaderi, Akdeniz'in sularına gömülmüştü. Birinci Dünya Savaşı devam ederken kısa bir süre Fransız işgaline de uğramıştı. İlhami Bey bunları düşünürken, içinde keskin bir ızdırabın şekillendiğini hissetti. Bu coğrafyanın geçmişi çok acıklı hatıralarla doluydu. Cumhuriyetin

ilanıyla birlikte Adana iline bağılı bir sınır kasabası olmuş, fakat bu durum uzun sürmemiştir. Atalarımızdan bu yana süregelen zafer inancının varlığı, kını olmayan hançerler gibi, düşmanın kafasından her türlü işgal düşüncesinin kovulmasına yetmiş ve ardından yarım kalmışlığın verdiği huzursuzluk sonucunda Hatay'ın anavatana katılması için, Gazi Mustafa Kemâl Atatürk'ün azim ve kararlılığıyla büyük bir çaba sarf edilmiştir. Bu çaba sonucunda muvaffak olununca, Payas da Hatay'ya bağlanmıştır. Esrarlı direniş sonrası, kasaba, her türlü güzellikle yoğrulmuş ve Anadolu'nun en büyük miraslarından olmuştur. İlhami Bey'in, Payas'ın, tarihe ışık tutan loşluğuna gömülü kalan ruhu, bindiğı feribotun Mersin kıyılarına yanaşmış olduğunu henüz fark eder.

***

Yaklaşık iki buçuk saatlik bir otobüs yolculuğunun ardından, günün aydınlığı akıp gitmiş, etraf çoktan karanlığa gömülmüş ve Payas'ın ruhu tenine değmiştir. Muavinin anonsu eşliğinde arka sıralardaki koltuğundan kalkar ve elinde siyah deri valiziyle kasabanın üzerine kurulu ejderha ölüsü toprağına ayak basar. Yorgun bedenine dinginlik veren havasını ciğerlerine doldururken kafasını yukarıya doğru kaldırır. Gökyüzü olabildiğince berraktır. İlk defa bu kadar yıldızın gökyüzüne konuk olduğunu fark eder. Benliğinin burada yeşermiş olmasının gururuyla ailesinin hâlâ yaşamakta olduğı eve doğru yürümeye başlar.

***

Güneş, Nur Dağları'na çarpmak istercesine yükselmiştir. Kuşluk vaktinin serinliğinde, adını Osmanlı'nın Kaptan-ı Deryası Sokollu Mehmet Paşa'dan alan külliye'nin önünde durur. Anadolu'nun en büyük külliyesine bu ismin verilmesinin haklı sebepleri vardır. I. Süleyman, II. Selim ve III. Murad dönemlerinde güçlü bir irade ile var olan bu paşa, hem vezirlik hem de kaptan-ı deryalık görevini uzun yıllar sadakatle yerine getirerek göğüs kafesine konan zafer kuşunun kanat çırpmasıyla Osmanlı'nın deniz egemenliğini genişletmiştir. İlhami Bey, üzerinde bir kitabe olan giriş kapısından külliye'ye girer. Mimar Sinan'ın kutsal sanatını damıttığı, hac ve İpek Yolu kervanlarının buluştuğı külliye'yi, o an ruhunda yankılanan bir Osmanlı mûsikisi ile adımlamaya başlar. Bu

mekânda sanki bambaşka bir zaman vardır. Hazan mevsiminde yaprak döken koca bir çınar gibi, tarihin hatıraları bütün çıplaklığıyla buradadır. Külliye'deki her tuğla parçasında şimdiki zaman tüm varlığını ve önemini yitirmektedir. Sıralı dükkânların bulunduğu arastada ilerlerken, hediyelik eşya satan bir dükkândan orta yaşlarda bir adam çıkar ve yüzüne bir süre şaşkınlıkla baktıktan sonra ona adıyla seslenir. Kimdir bu adam? İsmi nereden bilmektedir? Yüzüne aniden beyhude bir gerginliğin gölgesi düşer. Adam, bu merakı gidermek için ona Sütçü Hasan'ın oğlu Mahir olduğunu söyler. Bununla birlikte İlhami Bey, hafızasında unutulmaya yüz tutmuş, dalından hoyratça koparılmış hatıraların, gözünün önünde canlanışını seyrederek gibi olur. Çocukluk yıllarına dayanan bir tanışıklıkla kucaklaşırlar. Mahir Bey'in, babasının ölümünden bu yana işlettiği dükkânın önüne iki iskemle çekip otururlar. Üzerinden zaman geçtikçe kıymeti daha da artan eski günlerini, geçmişin loş aralıklarından sızarak ziyaret ederler. Çay eşliğindeki bu ziyaretin ne kadar sürdüğü bilinmeye dursun, İlhami Bey, duyduğu bir ağlama sesiyle kafasını arastaya çevirir. İhtiyar bir kadın, bir yandan evine vaktinde varmak için torunu olduğu anlaşılan sekiz yaşlarındaki erkek çocuğunu kolundan çekiştirmekte, bir yandan da artık onun kocaman bir adam olduğunu, yere düşürdüğü şeker için ağlamaması gerektiğini söylemektedir. Çocuk, yüzünde çaresiz bir kabullenişle büyükannesinin elinden tutup yürümeye başlar, fakat ıslak gözleri de minik yüreği de hâlâ yere düşürdüğü elma şekerindedir.

***

Eteği öpülmeye değer kutsal bir bayram akşamı, Nur Dağları'nı şefkatle okşayan meltemin kokusunda, derdi yok eden bir dinginlik duyulmaktadır. Babası, onu bir şifacı olan büyükannesinin yaşadığı Sincan Köyü'ne getirmiştir. Henüz on bir yaşında kumral bir çocuktur. Her zamanki sessizliğiyle eski zaman döküntüsü gibi duran halıya bağdaş kurmuş, önüne serdiği bayram şekerlerini iştahla yemeye başlamıştır ki, o an kapı büyük bir gümbürtüyle çalınır. Kapının ardındaki boğuk erkek sesi, kendisinin köy halkından kahveci Osman olduğunu söyler. Büyükannesi, titrek ve kırışık elleriyle, camı is tutmuş

gaz lambasını yaktıktan sonra, kapıya doğru ilerler. Kapı açılırken evin sofasına kulak tırmalayan bir gıcırta yayılır. Kapının eşiğinde beliren adamın yüzü büyük bir korku ve çaresizlikle doludur. Oğlunun çok hasta olduğunu, şuurunun kapandığını söyler ve sağlığına kavuşması için yardım ister. Büyükannesinin gözlerinde ufak bir duraksama belirir. Hemen ardından bakışlarını Osman'a dikerek muhtara arabasını hazırlaması için haber yollamasını söyler. Vakit kaybetmeden Meryem Ana Çeşmesi'ne gitmeleri gerektiğini de ekler ve aceleyle üstünü giyinmek için odasına yönelir. Babası, büyükannesine yalnız gitmemesi gerektiğini söyler, fakat o tüm ısrarlara rağmen kısa süre içinde kapıdaki genç adamla beraber evden ayrılır. O gece, avucundaki şekerlerle büyükannesinin soğuk yatağına sokularak onun eve dönmesini beklerken uyuyakalır. Sabah gözlerini açtığında babası ona büyükannesinin hâlâ dönmediğini, artık kendilerinin şehre doğru yola çıkmaları gerektiğini söyler. Evin ahşap kapısından çıktıkları vakit, kısa bir süre sonra büyükannesinin ölüm haberini alacaklarını ve o gecenin onu son gördükleri gece olacağını bilmemektedirler. Payas'ta yaşam sürmelerine rağmen o köye bir daha hiç gitmemiş olmalarının en bariz nedeni de budur.

Otuz iki yıl öncesine ait bu hatırlayışın arasına Mahir Bey'in sesi karışır ve İlhami Bey, bir süre sonra kalkmak için müsaade ister. Büyükannesi ve onu almaya gelen adam Meryem Ana Çeşmesi denilen yere niçin gitmişlerdir? Sonradan babasının ona anlattıklarına göre, Hıristiyanlığın ilk yayıldığı zamanlarda Meryem Ana'nın Nur Dağları'ndan geçip Sincan Köyü yakınlarında konakladığı söylenirmiş. Köyün yakınlarında bulunan bu çeşmenin şifalı olduğuna inanılır, köy halkı, bu suyun çeşitli hastalıklara iyi geldiğini ve zaman zaman bu sudan şifa beklediklerini dile getirirlermiş. Peki insanların umut ve inancını akıtan o çeşme gerçekten şifalı mıdır? Büyükannesinin, hiç tereddüt etmeden insanların imdadına yetişmesi sevginin, iyiliğin ve merhametin yenilgisi midir? O geceye ait merak ettiği ne varsa sönük bir hayalden öteye geçemez. Hasta çocuğa ne olduğu sorusu da o

hayalin içine gizlenerek yıllardır mahrem bir sır gibi saklanmaktadır.

Aklında bu düşüntülerle Dua Kubbesi'ne kadar gider. Maneviyatın ufak bir tebessümü sayılan bu alan, insanda bir serinlik doğurmaktadır. Bir müddet sonra tarihî zeytin ağacının gölgelediği külliye avlusuna varır. Dallı budaklı ağacın yaprak hışırtıları külliye yayılırken, kendini olabildiğince hafif hisseder. Bu ağaç, onlarca asrı geride bırakmış, hâlâ dallarını zeytinle donatmaya devam etmektedir. Ağır adımlarla, külliye'nin bir parçası gibi görünen, Cenevizliler'in el emeği Payas Kalesi'ne doğru yürür. Her vakit ileri sefer karargâhı olan deniz kıyısındaki bu asil kale, sekiz kulesiyle, üzerine kurulu olduğu toprağın sükûnetini emmiş gibidir. Herkesin kılıçtan geçirildiği çetin bir savaştan sağ kurtulmuş asker edasıyla hâlâ dimdik ayakta durmaktadır. Böyle görünmesinin nedeni, belki Tapınak Şövalyeleri'nin kontrolü altında Kudüs'e giden hacıların güvenliğini sağlamış olması, belki de Kıbrıs'ın fethinden sonra Osmanlı için çelikten bir zırh sayılmasıdır, kim bilir?

Ona göre ölüm bu kasabada sürgün edilmiş olmalıdır, çünkü yaşam ışıltısı bu topraklarda doğan her güneşe, her yaprak kımıltısına sinmiştir. Burada tüm suskunluklar bir sesleniş, tabiatın tazelenişi ve geçmiş günlerin yeniden yaşanışı gibidir. Bağdat Fatihi, Nur Dağları'nın ardından buraya seslenirken Akdeniz'in sakin suları yöre halkına âdeta Kıbrıs'tan haber getirir. İlhami Bey'in düşünceleri, akşamüstü kızılığında denize yansıyan yakamozda titreşirken şakaklarındaki çizgilerde garip bir sükûnet vardır. Geçmişlerinin ruhu ile yeniden mayalanmış bir halde Payas Limanı'nda dolaşmaya devam eder.

RUMUZ BULUT
DAMLATAŞ'IN
GİZEMİ

Serin bir bahar akşamında, esen rüzgârın yapraklarla dansının çıkardığı ses dışında kasabada en ufak bir ses çıkmıyordu. Ne motor gürültüsü ne korna sesi ne de kavga eden insanlar... Neşeli ve sakin bir günün ardından güneş, yerini huzurlu bir akşama bırakarak köşesine çekildi. Böyle bir gecenin sabahında Eren, ağaçların süslediği tepeleri gören evlerinin ahşap penceresinden doğayı kucaklayarak mutlu bir güne uyandı.

Uzaktaki arazide beyaz bulutları andıran kuzuları görüyor, bu görüntüye çoban köpeğinin havlamaları ve kaval sesi eşlik ediyordu. Böyle anlarda hissettiği huzurun hayata dair coşkusunu arttırdığını düşünürken içerden annesinin onu çağırdığını duydu. Kahvaltı hazır ve Eren mutfığa gitmek için sabırsızlanıyordu. Masada tandır ekmeği, tereyağında pişmiş yumurta, peynir, domates ve incir reçeli vardı. Eren için hepsi çok lezzetliydi ancak incir reçelinin yeri bambaşkaydı. İştahla kahvaltısını yaptıktan sonra annesinin, babası için hazırladığı sefertasını da alarak tarlanın yolunu tuttu. Babası kuşluk vakti evden çıkmış tarlada işe koyulmuştu bile. Toprak onun için hayati öneme

sahipti. İşlenmiş besinlerin, genetiği değiştirilen tohumların, toprağa zararlı tarımın neden olabileceği tüm olumsuzlukları biliyor, bu durumlarla karşılaşmamak için işini adeta bir çocuk yetiştirir gibi özenle yapıyordu. Hakkı da vardı kasabanın en lezzetli ürünleri onun tarlasındaki sebzelerden ve bahçesindeki meyvelerden çıkardı. Eren babasına yemeğini verdikten sonra bahçeye gitti. Meyve ağaçlarıyla dolu bahçeyi, tarladan daha çok seviyordu. Olgunlaşmış meyveleri toplamak, kuruyan dallarla ilgilenmek, bahçeyi sulamak Eren'in göreviydi ve yaz tatili geldiğinde Selim ve Osman ona bu görevinde yardım ederlerdi. Üçü de okul arkadaşıydı, okula birlikte gider, birlikte ders çalışır ve tüm haylazlıkları birlikte yaparlardı.

Bahçeye her gittiğinde ciğerleri dolana kadar nefes alıyor, turunç ve incir kokusunun canlılık veren hissine büyük bir memnuniyetle teslim oluyordu. Böyle güzel kokup onu mutlu ettikleri için Eren'de için içten içe ağaçların onu çok sevdiğini düşünüyor, aralarında kimseninbilmediği bir bağ olduğuna inanıyordu.

Selim orta boylu, al yanaklı, sakin mizaçlı bir çocuktur. Osman ise uzunca boylu, kıvrıkcık saçlıydı. En yaramazları, en ipe sapa gelmez olanlarıydı. Eren bu arkadaşlıkta dengeyi bulan, zaman zaman Selim'i harekete geçiren bazen de Osman'ı dizginleyen bir role sahipti. O günde olgunlaşan meyveler toplanmış, ancak ciddiyetle yaptıkları vazifelerine neşelerini de eklemeyi ihmal etmemişlerdi. Meyveler özenle sepete dizilmiş, evin yolu tutulmuştu. Osman ile Selim

yol ayrımında Eren'den ayrılıp evlerine gittiler. Gülbahar Hanım, oğlu Eren eve gelmeden kısa bir süre önce Antakyalı komşusu Şükran Hanım'a gitmişti.

Defne sabununun altını bu yıl Şükran Hanım'ın kızı Nihal'e çıkmıştı. Geleneksel bir tören eşliğinde yapılan bu sabunlar imece usulü hazırlanıyor, kaynatılırken içine altın atılıyor dökme ve kesme işleminin ardından tüller ve çiçeklerle süslenerek gençlere dağıtılıyordu. Sabun hazırlanırken karışıma atılan altın kime çıkarsa o yıl onun evleneceğine ve aynı zamanda bu ritüelin ürünlere bereket vereceğine inanılıyordu. Gerçekten söylendiği gibi de olmuş, Nihal kısa süre içinde evlilik hazırlıkları içinde bulmuştu kendini. Gülbahar Hanım'da nikahta davetlilere dağıtılacak acıbadem kurabiyeleri için onlara yardım ediyordu.

Tatlı bir telaşla zaman hızla geçerken eve gelip meyveleri bırakan Eren, duvardaki saate baktı, sandalyede oturup biraz dinlendi. Havanın kararmasına daha çok vardı ve yapacak eğlenceli bir şeyler bulmalıydı. Uzunca süredir bahçeye gidip gelirken dikkatini çeken patika bir yol olduğunu ve o yolun sonunu merak ettiğini anımsadı. Şu an oraya gitmek ve yolun sonunu görmek için en uygun zamandı. Eren dakikalar içinde yanına atıştıracak bir şeyler ve biraz su alıp yola koyuldu. Kıvrımlı patikanın yolu uzaktan bakınca yer yer ağaçların arasında kalıyor, orada ne olduğunu bilmemek Eren'in merakını daha da arttırıyordu. Uzunca yürüyüşün ardından karşısında tahta bir köprü belirdi. Altından gürül gürül suyun aktığı bu köprü de yürüdüğü patika yol kadar olmasa da epey uzundu. Bir süre güvende hissedeceği anı beklemek için etrafı izledikten sonra yolun sonuna duyduğu merakla

ve cesaretle adımlarını atmaya devam etti. Yürüdükçe korkusunu geride bırakıyor; suyun kararlı sesi, havanın ılık serinliği doğanın kuş seslerini içine alan melodisi onu adeta büyölüyordu.

Farklı insanlar belirdi bir süre sonra karşısında. Sırt çantaları, güneş gözlükleri ve şapkalarıyla sanki üniforma zorunluluğu olmayan bir ordunun askerleriydi bunlar. Kiminin ellerinde fotoğraf makineleri, kimilerinde ise çubuklara takılmış telefonlar vardı ve onlarda Eren gibi etrafı dikkatle inceliyorlardı. Biraz arkada büyük bir mağara göze çarpıyordu. Mağaranın içi, çıkanların şaşkınlığından anlaşılacağı üzere görölmeyi hak eden bir şeyler barındırıyordu. Sıradaki hedef belli olmuştu. Yanlış saymadıysa tam iki yüz adım atmış ve mağaranın girişine ulaşmıştı. Nefes nefese kaldığı anda çantasındaki suyu anımsayarak bir köşeye yaslandı. Bir yudum içmek için başını yukarı kaldırdığı sırada mağaranın tavanında daha önce hiç görmediğı bir tuhaflık fark etti. Mağaranın taşları akıyor ama damlamıyordu. Elindeki suya bir kez daha baktı, sıvılar akardı. Bu tavan neden yere düşmüyordu? Bu merakta onu tetiklemiş, dışarda rastladığı turist kabilelerinden birine içerde de denk geldiğı için kendini şanslı hissetmişti. Kafilenin rehberi tavanı göstererek bir şeyler anlatıyordu. Eren doğruca

onların yanına giderek rehberi dinlemeye başladı. Merak ettiği ne varsa cevaplarını orada buluyordu. Mağaranın adı Damlataş'tı. Bu kelimeyi içinden tekrar ederek tavanın görünümüne bir anlam verebildi ve kulak kesilmeye devam etti. Yapının nasıl oluştuğu kısmından bahsedilirken, pek çoğunu daha önce hiç duymadığı yabancı kelimeler arasından birkaç bilindik kelime bulabildiği için seviniyordu. Anladığı kadarıyla mağaranın bu görünümü biraz yağmurun biraz da akarsuların eseri idi. Binlerce yıllık geçmişi olan bu yapı, tarihin tanıklığını yaparken bugünde ilgi merkezi olmaya devam ediyordu. Rehber anlatımını tamamladıktan sonra kabile yavaş yavaş dağılmaya başladı. İçerdeki serinlik Eren'in hoşuna gitmiş, bulunduğu bir köşede oturup çantasına acıkınca atıştırmak üzere koyduğu paketi açmıştı. Bir yandan da aklından rehberin cümleleri geçiyordu. Yağmur suları, sarkıtlar, dikitler, binlerce yıllık geçmişin tanıklığı... Yemeğin ardından iyiden iyiye ağırlık çökmüş, Eren oracıkta uyuyakalmıştı.

Tanık olduğu şeyleri anlatmak isteyen mağara dile gelmiş, Eren kendini birden savaşın ortasında bulmuştu. Savaş Pers İmparatorluğu'nun Kralı Darius ile Helen İmparatorluğu'nun Kralı Büyük İskender'in orduları arasında geçiyordu. Büyük İskender savaşın galibi oluyordu. Dara Kralı'nın hazinelerine el koyup zenginliğine zenginlik katıyordu. Savaş meydanından ayrılınca birden rengârenk kumaşlarla süslenmiş develerle dolu bir yol çıktı karşısına. Mağara; Anadolu ile Ortadoğu'yu birbirine bağlamaya en elverişli güzergahın burası olduğunu, bu nedene yüzyıllar boyunca pek çok kervansarayın da burada kurulduğunu anlatıyordu. Eren, bir süre kervansarayda gezdikten sonra on yedinci yüzyılda yaşanan bir güne

gitti. Kalabalıklar halinde yürüyen insan topluluğuna ilişti gözü, aynı yöne doğru ilerliyorlardı. Topluluğun merkezinde çetin bakışlı, meraklı, alim bir kişi olduğu intibası uyandıran bir adam dikkatini çekti. Bu adam Evliya Çelebi'ydi. O da mağaranın dışında gördüğü turistler gibi bir gezgindi. Gezdiği şehirlerde ona eşlik eden kafillesi olurdu. Ancak yaşadığı dönem itibariyle gördüğü şeylerin fotoğrafını çekecek bir makinesi yoktu. Bu yüzden o gördüklerini kalemiyle resmediyordu. Ziyarete gittiği şehirler hakkında yazıyor, ondan yıllar sonra dünyaya gelecek nesillere kendi izlenimlerini armağan ediyordu ve şimdi Payas'ta idi. Eren'e kalırsa Evliya Çelebi Payas'ı sevmişti. Seyahatname 'de kullandığı ifadelerde Eren'in bu görüşünü doğruluyordu. Evliya Çelebi, Payas'ın yeşillikler içinde bir yer olduğunu yazmış ve şirin olduğunu da söylemişti. Seyahatnamesinde denizin kenarında yer alan Cin Kule'ye de yer veren Evliya Çelebi orayı sekiz sağlam kulesi olan ve dörtgen biçiminde taştan yapılmış bir kale olarak anlatır.

Yavaş yavaş yüzyıllar geçer ve tarih 1938 olur. Mustafa Kemal Atatürk Payas Kalesi'ndeki odasında istirahat etmektedir. Deliçay'dan geçer, çınar ağacının gölgesinde dinlenir, Gököl'ün maviliğine hayran olur. Kubbe Dede Türbesi'ni ziyaret eder. Son durağıysa Halil Paşa Camii olmuş. Rüyasında camiyi görürken gerçekte de ikinci vakti gelmiş ve ezan okunmaya başlamış. Eren ezan sesiyle uykusundan uyanmış bir süre yaşadıklarının şaşkınlığını üstünden atmak için beklemiş sonrada ailesini endişelendirmemek için evin yolunu tutmuş. Eren; Büyük İskender, Evliya Çelebi ve Mustafa Kemal Atatürk'ü art arda görünce tarihlerin ve mekanların anlamını insanlara borçlu olduklarını düşünerek yürümüş.

Annesi Gülbahar Hanım oğlunu görünce bir tuhafılık olduğunu anlamış ve olan biteni anlatmasını istemiştir. Ahmet'de annesine mağarada olan biteni anlatmış. Annesi Ahmet'e güzel Payas'ın mucizelerini Allah sana yaşatmış. Ne mutlu sana diyerek oğlunu öpmüş.

RUMUZ UĞURBÖCEĞİ

MERAKLI ARKADAŞ

Çocukluğumun en güzel yanıydı, bahar başlangıcının rüzgarı. Yeni yetmeye başlayan eriklerin süzgün yere dökülüşleri. Merhamet miydi bizdeki, yoksa edep mi? İzinsiz ağaç dallarına dokunamayış.

Martın son günüydü, yine haşın bir rüzgar acımıyordu ağaç dallarına; kırıp, döküp, söküyordu yeriden bir afeti andırırcasına. Sonrasında rüzgarın hemen dinmesi için dua ediyordum bütün inancımla. Nihayetinde rüzgar dinmiş, ağaçlar sökülmüştü. Benim çocuk yüreğim eriklerin dökülme heyecanındaydı. Topluyordum elbisemin eteğine tespih taneleri gibi. Tam en sonuncuyu alıyordum ki üzerinde bana

üzgün üzgün bakan uğur böceği, biraz ürktü benden sonra hasbihal ettik. Sordum:

_Senin evin nerede?

Ağlamaya yakın haliyle kanadını kaldırarak:

Koca gövdesiyle uykusu gelmiş gibi yerde uzanan ağacı gösterdi. Üzüldüm o anda, O da bana sordu. Ben de bir nebze üzüntüsünü unutmaması için başladım uzun uzun anlatmaya:

_ “Benim evim; mavi ile yeşili kardeş kılıp, bir yanı dağ bir yanı deniz, üzerine güneşin gülümseyerek doğduğu yerdir.” dedim. Merak etti, anlat dedi. Böylece sohbetimiz devam etti. O kadar meraklandı ki devamını can kulağıyla dinledi. Ben de anlatmaya hangisinden başlasam bilemedim. Sonra biran üniversite yıllarımdaki özlemini duyduğum, evimin etrafını saran o muhteşem portakal çiçeği kokusundan bahsettim. Her bahar ayında, eve dönüş heyecanı, mevsiminde kokan bu kokuyla başlardı bende. Otobüs şoförü bile anlardı ki o an pencereyi açardı. Gerçi sen de duymuşsundur bu kokuyu dedim. Gülümsedi. Şimdilerde sanayi kokuyor buralar, alamıyorum o kokuyu dedi. Neyse sonra devam etmek istedim olmadı. Bende tuttum kanadından getirdim lise yıllarımın geçtiği tarihi bir mekan olan kervansaraya. Şaşırdı, ilk defa böyle bir yer görüyormuş. Gözlerindeki hüznün yerini artık merak duygusuna bırakmıştı. Sordu, merakını gidermek için. Anlatmaya başlayacaktım ki, o sıra da bana tatlı tatlı gülümseyen Ali Rıza Amca’yı gördüm. Elini öptüm, hal hatır sordum O da bana sorunca meraklı bir arkadaşımı gezdirdiğimi

söyledim. Sonrasında arkadaşşıma ben değil Ali Rıza Amca anlatmaya başladı:

_ “Eskiden İpekyolu ticaretinin yol güzergahıymış burası. Tüccarlar burada konaklar, burada ücretsiz kalırlarmış. Kişilere bedava aş verilip, karınlarını burada ücretsiz doyururlarmış.” O kadar güzel anlatıyordu ki Ali Rıza Amcam o an ezan okundu. Sesin yakından gelmesiyle yine ürktü meraklı arkadaşım. Hemen sesin geldiği yöne doğru yöneldi, meraklı gözlerle etrafa bakındı. Ali Rıza Amcam bu defa da sesin geldiği Sarı Selim Camii’nin tarihini ve güzelliğini anlatamaya başladı:

_ “Camii, Mimar Sinan tarafından yapılmış olup, avlusundaki şadırvanı, su kuyusu ve yüzyıla meydan okumuş zeytin ağacıyla hayran bırakıyor kendisine.” dedi.

Meraklı arkadaşım o kadar beğendi ki kanatlarını çırparak biraz daha gezinmek istedi o esnada bir gelin damat gözlerine ilişti. Yine bir merak sardı içini. Hemen Ali Rıza Amcamla vedalaştık, sonrasında tuttu elimden peşlerine takıldık. İlk defa bir düğün konvoyuna girmiştım. Bende de bir heyecan duygusu belirdi. Gelin alma merasimiymiş katıldığımız bu durum. Ben de meraklı gözlerle etrafa bakınırken anne tarafından akrabam olan Zeynep Teyzemi gördüm. Hemen yanına gittik.

Zeynep Teyzem bulunduğumuz yörenin düğün yemeği aşçısıydı. Düğünlere fazla iştirak etmediğim için merak edip nasıl yapıldığını

sordum hem kendim hem de meraklı arkadaşım için. Artık iki meraklı arkadaş olarak Zeynep Teyzemi can kulağıyla dinlemeye koyulduk.

Zeynep Teyzem: Ahh! Eski düğünler diye söze başladı. Şimdiki düğünler de zamanla değişti, bir gece de yapıp bitiriyorlar. Eskiden öyle miydi? En az üç gün sürerdi. Cuma günü kız evinden çeyiz almayla başlar, pazar gelin almayla biterdi. İki meraklı arkadaş olan biz anlat dedik Zeynep Teyzeme. O da devam etti:

Cuma günü damat evinden davulla gelin evine gidilir, çeyiz alınır, öğle sonuna kadar gelin tarafı evi yerleştrirdi. Akşamında damat evinde komşu düğünü diye bir eğlence düzenlenir, konu komşu eğlenceye katılırdı. Ertesi gün kız evinde kına merasimi yapılır. Kına merasiminde ise orkestralarla şenlik düzenlenirdi. Burada en sevdiğim gelenek kına çerezinin dağıtılmasıydı. Kına yandıktan sonra hemen damat evine döner, yarın yapılacak bayrak merasimi için hazırlıklara başlardım. Ne gibi hazırlık diye sordum.

—”Köfteli çorbanın hazırlıkları.” dedi. Herkese ellerini iyice yıkayıp, masanın başına geçirtirdim. Bulgur ile eti birbirine iyice harmalayıp yoğurduktan sonra lezzet yolculuğuna çıkması için kişilerin önlerine koyardım. Özellikle küçük küçük yuvarlanması içinde uyarırdım. Sabahın ilk ışıklarıyla uyanır etlerimi ateşe koyardım. Öğle ezanına kadar etli pılavlarımı; hem bulgur hem de pirinç pilavı, salatamı, köfteli çorbamı hazırlamış olurdum. Herkes öğle namazını kıldıktan sonra bayrak merasimi düzenlenirdi. İki kişi yüksekçe bir yere çıkar, ellerinde bir kamış, onun en tepe noktasında bir baş soğan ve üzerinde

bayrak asılı olurdu. Onu salavatlar eşliğinde asarlardı. Onlar iner inmez, en tepe noktasındaki soğanı vurmak için silahlar atılırdı. Vurana düğün sahibi ya bir gömlek ya da bir havlu verirdi. Sonrasında yemek yenir, akabinde gelin almaya gidilirdi. Gelin evinde gelinin abisi kuşağını bağlar, babası ile birlikte evden çıkarırdı. Sonrasında damat gelini arabaya bindirir gelin konvoyu başlardı. Gelin sokak sokak gezdirilir, mahalle çocukları tarafından gelin arabasının önü kesilirdi. O çocuklara zarf içerisinde konulmuş harçlıklar verilirdi. Gelin konvoyu düğün evine gelir, gelin arabadan inmeden gelinin kayınvalidesi elindeki tasta buğday, bozuk para. ve şekeri arabanın üzerine saçardı, evine bereket getirmesi için. Gelin arabadan indikten sonra damat duvanı açmak için içeriye geçerler, duvağı açtıktan sonra damat elinde cam şişe kolonyası ile çıkar, etrafa saçarak herkesin üstüne savururdu. Sonunda şişeyi taşa atıp kırardı. Ve en son olarak gelin herkesin görebileceği yere oturtulur, gelen tebrikleri kabul ederdi. Böylece düğün bitmiş olurdu.

Yaaa... Günümüzle eski ne kadar değişmiş dedim. Zeynep Teyzem'in dediği gibi şimdilerde tek gecede yapılan organizasyonlu salon düğünlerine şahitlik ediyoruz. Meraklı arkadaşımın aradaki farka çok şaşırı. Şaşkınlığımızın yerini yorgunluk almaya başlamıştı. Artık evin yolunu tutmam gerekiyordu. Zeynep Teyzem'in o tontiş yanaklarından öpüp vedalaştım. Meraklı arkadaşımın eve geldik, aynı zaman da çokta acıkmışım. Annem de yöremizin en meşhur yemeği olan toga ile kısır yapmış, çokta severim. Yemeğe buyur ettim meraklı arkadaşımı ama maalesef gelmedi. Kendinin damak tadına uymuyordu

çünkü. Kendi karnını doyurmak için biraz bahçede gezindi. İkimiz de karnımızı doyurduktan sonra ona kalması için güzel bir yer aramaya başladık. Bana çok uzak olmasını istemiyordum. Sanayi kenti olma yolunda olan bu yörede yaşamını idame ettirmesi çok zor olacaktı, ben de doğal güzellikleriyeye yöremize bağlı olan Sincan Şelalesine yakın yerde yuva kurmasını istedim. Biraz da buradan bahsettim meraklı arkadaşıma:

_ Ulaşımın kolay olmaması nedeniyle doğal güzelliğini koruyan, kent merkezine yaklaşık 16 kilometre uzakta bulunan, döküldüğü noktanın yukarısında gölet ve küçük su havzuları olan, boyu yaklaşık 30 metre aşan tam bir dünya cenneti.

Geceyi bizim evde geçirdikten sonra sabah ezanıyla yola koyulduk. Saatler sonra şelaleye vardık. Şelalenin etrafı o kadar güzeldi ki; meraklı arkadaşımın gözleri birden yuvasından çıkacak gibi oldu. Hayranlığını gizleyemedi, ne de olsa nisan ayının ilk günüydü, baharın miss kokusu etrafı sarmıştı, her bir kokuyu içimize buram buram çekiyor, yeşilin her bir tonunu görüyorduk. Sonrasında asıl meselemiz olan uygun bir ağaç kovuğu arayışına girdik ve sonunda bulduk. Meraklı arkadaşımı güzelce yuvasına yerleştirdim. Artık ayrılma vakti gelmişti. Kulaklarımızda hoş bir veda türküsü yankılandı. Ayrılmak can yakıyordu ama öyle olması gerekiyordu. Sarıldık birbirimize sımsıkı, ilk tanıştığımızdaki üzgün ifade yine yüzünü sardı. Döndüm arkamı üç adım attım gidiyordum ki; son bir merakını sordu:

_ Senin yaşadığın yerin ismi ne?

Ben de:

_ O güzel memleketimin ismi PAYAS.

Cankız

Payas Efsanesi

Çocukluğumdan beri içimde bilemediğim ya da hiçbir zaman bulamadığım bir fazlalık vardı... Benim hikayem de böyle başladı... Yaşadığım başka duygular başka anılar başka hisler vardı her zaman ama sadece bir bilinmezlik olarak kalmıştı. Ta ki o ölüm gerçekleşince, çoğu şeyin açıklaması ama asla mantıkla birleşmeyi ortaya çıkmıştı. Büyük anneannem elinde her zaman fotoğraf makinesi olan bir kadıymış, ona göre değerli olan zamanların fotoğrafını çekip daha sonrada o fotoğrafları çıkartırmış. Tabi ben bunları hep annemden duydum ve öğrendim. Büyük anneannemin ölmeden önce ki vasiyeti fotoğrafların bir aile geleneği olması ve o öldükten sonra kızına yani anneanneme kalmasını istemiş ve öyle de

olmuş. Anneannem bana her ne kadar fotoğraflardan bahsetmiş olsa da hiçbir zaman bana onları göstermemişti. Bence o da hiç bakmamıştı, sadece annesinin vasiyetini yerine getiriyordu. Bir gün anneannem bir hastalığa yakalandı ve günden güne seneden seneye daha da kötüleşmişti. Zar zor nefes alıp veriyordu, solunum cihazından destek almaya başlamıştı. O günlerde annemi hep odasına çağırır ve bir şeyler söylerdi. Her zaman merakla beklerdim belki bende öğrenirim diye. Derken bir başka gün annemi çağırırken annemin yanında da beni istedi, bunu duyunca çok şaşırılmıştım. Odaya girdiğimde, benim bildiğim neşe saçan anneanneme hiç benzemiyordu onun yerini alan solgun halsiz ve bitkin bir kadın vardı karşımda. Ben bunları düşünürken anneannem anneme fotoğraflardan bahsetti, vasiyet sırası anneanneme emanet sırası da anneme gelmişti. Anneannemin son sözleri ‘ona gerçeği göster’ di. Ne demek oluyordu bu? Gerçek neydi? Bana gösterilecek olan şey ne?. Çocukluğumdan beri bilinmezlikte yaşarken şimdi de bu bilinmezlikte mi boğulacaktım? Çok geçmeden annem ile konuşma gereği hissettim ve ona anneannemin ne demek istediğini sordum. O da bilmediğini neyi kastettiğini anlamadığını söyledi. Konu kapandı ve aradan zaman geçti. Zaman geçti geçmesine ama ne annem ne de ben anneannemin o sözünü unuttuk. Benim aklıma bir fikir gelmişti, fotoğraflar.... Fotoğraflarda mutlaka bir şeyler olmalıydı olmasa bile onları görmenin zamanı gelmişti artık. Bir gece annemin çalışma odasına girip kilitli olan çekmecedeki fotoğrafları aldım. Heyecanla ve merakla fotoğrafları karıştırmaya başladım. Savaşlar olmuş büyük bir savaşmış ki her yer yerle bir olmuş adeta. Fotoğraftaki notta Bizanslılar ve İranlılar yazıyordu, heralde bu ülkelerin arasında savaş oldu diye düşündüm ve büyük anneannem kundakta yüzü gözükmeyen bir bebeğin fotoğrafını çekmişti, yeni doğmuş olsa gerek. Diğer fotoğrafta ise bir kale vardı altında da bir not Payas Kalesi diye, fotoğrafın arkasını çevirdiğimde kaleyle ilgili bilgiler vardı. ‘ Payas Kalesi ilk Haçlılar tarafından yaptırılan fakat daha sonra Osmanlılar tarafından restore edilmiş olan bir kaledir. Kalenin ilgi çekici yanlarından birisi de Sekiz kulesi olması ve kaleyi düşman saldırılarından korumak için kalenin etrafını büyük su hendeğiyle

çevirmeleridir.’’ diye bir not ve tuhaf olan bir şey var ki bu fotoğrafın içinde sadece kale değil bir önceki fotoğraftaki kundaktaki bebek ve yine yüzü gözükmüyordu. Merakım hem fotoğraflar üzerineydi hem de Payas neresiydi? Telefonum çıkartıp hemen araştırma yaptım çünkü fotoğraflara bakmaya devam edeceksem en azından fotoğrafın çekildiği yer nereye ait bilmem gerekirdi ve buldum Payas Hatay’ın bir ilçesi, Anadolu’yu Suriye ve Ortadoğu’ya bağlayan güzergah üzerinde olması sebebiyle Tarihin her döneminde önemli bir yerleşim belgesiymiş. En azından şuan fotoğrafların nereden olduğunu öğrendim. Hemen diğer fotoğraflara geçtim. Bir külliye çıktı karşıma Sokullu Mehmet Paşa Külliyesiymiş. Kervansaray, hamam, medrese, cami ve kapalı çarşı gibi yapıları içinde bulunduran bir külliyeymiş ve büyük avluya sahip içinde kubbeli odalar barındıran bir avlu. Fotoğraflarda külliyenin içinde olan çarşının da fotoğrafı vardı fazla büyük bir çarşıya benziyordu. Çarşının çıkışında bir çocuk 2-3 yaşlarında büyük anneanneme bakıyordu yani fotoğraf makinesine, çocuk çok tanıdık geliyordu sanki daha önce görmüştüm ama bu imkansızdı, zaman farkı çok vardı ben o zaman doğmamıştım bile. Yavaş yavaş diğer diğer fotoğraflara geçmeye başladım. Gördüğüm şey yine bir kuleydi fakat bu daha farklı ve çok yüksek bir yerdeydi. Büyük anneannem hem o kuleyi aşağıdan çekmiş hem de kulenin üstüne çıkmış kuleden sanki bir manzara fotoğrafı ister gibi çekmiş. Aşağıdan çekilen fotoğrafta yine o çocuk vardı, fotoğrafın arkasını çevirdim Cin Kulesi yazıyordu, not olarak da gözetleme kulesi olarak kullanılır yazıyordu. Evet o küçük çocuk tam da bunu yapıyordu. Büyük anneannem mi onu gözetliyordu? çünkü her fotoğrafta var yoksa küçük çocuk mu büyük anneannemi gözetliyordu? Ve son fotoğrafa gelmişim artık. Kuyu gibi bir yere benziyordu ama tam kuyu da değildi içinde su berrak ve temizdi fotoğrafın altında Meryem Ana Şifalı Su yazıyordu ve orda ellerini yıkayan bir çocuk vardı. Yine fotoğraf makinesine bakıyordu adeta kendini göstermek istercesine, biraz büyümüştü yüzü gözükmüyordu ve o fotoğraftaki çocuk bendim... Evet o bendim ilk önce bende inanmadım. Bebeklik fotoğraflarıma baktım ama o fotoğraflardaki bebeğin yüzü gözükmüyordu, sonra albümün daha ilerisine gittim 2 yaşındaki halime ve yine aynıydı o

külliye de olan çocuk bendim Cin Kulesinde, savaşta, Payas Kalesinde fotoğrafta olan çocuk bendim. Şok içinde anneme görünmeden evden ıktım. Kafamda durmadan dönen sorularla tek başımaydım. O ocuk bensem Şuan burada nasıl oluyorum? Ben değilsem neden aynı bana benziyor? Meryem Ana Suyunda ellerini yıkamıştı o su mu böyle bir Şeye sebep oldu? Çocukluğumdan beri hissettiğim fazlalık bu muydu? Başka anılar ve başka hisler? Yoksa Payas hem geçmişte hem de gelecekte insan ruhuna mı işliyordu? ‘‘oğu Şeyin açıklaması ama asla mantıkla birleşmeyi’’

HEMŞİRE

Bayanlar baylar çocuklar herkes yerine geçtiyse size bir tarihin hikayesini anlatacağım. Bir varmış, hep varmış. Hep dedim çünkü eski çağlardan bu yana insanlığın çok anısına tanıklık ettim diyebilirim. Ne galibiyetler ne kaybedişler gördüm. Ne varoluş ne kayboluşlar ne sevinçler ne hüznler gördüm. İnsanoğlu çok değişt i bu yolculukta ve tabi ben de.

Kıymetim bilinir elbet. Anadolu ve Ortadoğu arasındaki muhabbette katkım büyük ne de olsa. Hiç unutmam sene MÖ 333, bir savaş baharı yine. O zamanlar oldukça büyük bir şehir konumundayım ben de. Makedonya kralı Büyük İskender'i bilirsiniz. Ünlü filozof Aristo'nun öğrencisidir ve Yunan kültürünü dünyaya yaymak istiyordu. Ama Pers kralı Dara onunla aynı fikirde değildi. Karşılıklı planlar yapıldı. Dara Antakya üzerinden Dumdum Ovasını geçip Aslanlıbeli'den Nurdağı'nı aştı Deliçay kenarındaki

ovaya indi. Amacı Adana üzerinden gelen İskender'i arkadan vurmaktı. Ama İskender'in bu saldırıdan haberi olmuştu ve karargahını İskenderun'a kurup Dara'yı beklemişti. Neticede savaşı Büyük İskender kazandı.

Bir de 622'de dönemin iki büyük devleti diyebileceğim Bizans ve İranlılar arasındaki savaş vardı ki sonuca ben de üzuldüm. O dönem Bizans imparatoru Heraklius, İran Kralı ise 11. Hüsrev idi. Bizans ehli kitap bir devletti. Ben onları tutuyordum.

Kısa bir dönem haçlı egemenliğindeydim. Hatta ilk seferlerinde Anadolu'dan sonra bir bana uğrayıp çıktılar. Cin kule o dönemler 13. Yüzyılda gözetleme amacıyla yapıldı ve bu yüzden hala tarih kokar.

Bugünkü İskenderun körfezine zamanında Payas körfezi deniyordu. 16. Yüz yılın başlarından söz ediyorum, Mısır henüz Osmanlı egemenliğine girmeden. Delile ihtiyacı olan Barbaros Ha yreddin Paşa'nın Gazavat'ül Barbaros adlı hatıratatını inceleyebilir. Ben sizin için baktım bahsediyor. Bir de kendimden konuşulmasını seviyorum. Merak da ettim tabi. Abisi Oruç Reis'in meselesini aktarıırken benim de adım geçiyordu. Memluk Sultanı Oruç Reis'e itibar gösterirmiş ve onun için Adana valisine emir göndererek Payas'tan kereste kesilecek bir donanma hazırlamasını istemiş. 10 parçadan oluşan donanma o gün sefere çıkamadan Venedikliler

tarafından Payas Körfezinde batırıldı. O dönemler önemli bir merkez konumundaydım

bilimin diye bu hikayeyi de aktarmak istedim.

Memluklulardan sonra Rama zanoğulları kısa bir süre buralarda ydı. Daha sonralarda

Yavuz Sultan Selim Mısır seferine çıktı ve ben de artık Osmanlı topraklarına katıldım.

Ömrümde en çok mutlu olduğum anlardan biriydi. Öyle yüce bir gurur ki Osmanlı'da bir toprak parçası olabilmek. Sevgimiz karşılıklıydı sanırım. Osmanlılar da bana önem veriyorlardı. Şimdiki Payas kalesi o yıllarda 1567-1571 tarihleri arasında yapıldı.

1568-1574yılları arasında Cami, hamam ve imam yapıldı.

Şimdi neşeyle fotoğraflar çektiğinizi, gezip dolaştığınızı görüyorum. İçen kahkahalarınız, keyifli muhabbetleriniz var. Ben bile yaşarım şimdi şu kalenin zindanlarını hatırladıkça; tüm gelip geçenleri, onca ve gözyaşını düşündükçe. Unutulmuş gibi geliyor. Ama unutmayın olur mu? Hatırlayıp daha içen gülün. Ju güzel portakal çiçeği kokusunu içinize çekerken bir kez daha şükredin. Çünkü kan kokardı; korku, hüzn kokardı. Şimdi zafer kokuyor. Bir kez daha şükredin.

Hatırladıkça duygusallaştım iyice. Devam edelim mi?

Osmanlı Devleti tüm doğu seferlerinde Payas limanını lojistik ikmal üstü olarak kullandı. Hatta 4.Murat ünlü Bağdat seferini buradan yaptı. Zaten o dönemden sonra da Osmanlı Devleti buralarda büyük bir sefer yapmadı.

Evliya Çelebi de 17. Yüzyılda beni bir ziyaret etti. Seyahatnamesinde de bu ziyaret sırasında gördüklerinden detaylı bir şekilde bahsettiğini görebilirsiniz. O dönem buradaki nüfus 8000 civarıydı. Turunç, üzüm ve incir o dönemde de değer gören hediyelerimdi. Kervansarayım oldukça önemli bir konumdaydı. Bunları ve daha fazlasını bu Seyahatnameden detaylarıyla okuyabilirsiniz. Eminim 17.yy'daki önemim açısından bilgi verecektir.

Maalesef bu dönemden sonra Osmanlı İmparatorluğu duraklayıp geriledi. Bu urum beni de etkiledi elbette. O dönem 8000 olan halkın nüfusu Cumhuriyetin ilk yıllarında 6000 civarıydı.

19.yy'da Büyük isyan hareketlerinden sonra iskenderun, Belen Antakya, Hassa ve Reyhanlı'yla birlikte Halep vilayeti' ne bağlandım. Hepimiz için yorucu ve stresli dönemler geçirdik.

1. Dünya savaşı deyince silah sesleri, çığlıklar hala kulağımda yankılanıyor gibi. Ah ne çok şey yaşadı bu millet. Tüm bu atlatılanlardan mı böyle gururla dalgalanır şimdi al bayrağımız. O dönem bölgeye 200 kişilik bir Fransız birliği ve bir Fransız kaymakamı atandı ama işgal başarılı olmadı. Ben hiç korkmadım zaten. Sevmiştim gelecek olan zaferleri. Görmüştüm bir kere Osmanlı çocuklarının yüreğini.

Cumhuriyet kurulduktan sonra bir süre Adana iline bağlı bir kasaba idim. Buyuk önder M. Kemal Atatürk Hatay meselesine büyük önem veriyordu. Payas'a gelecek dediler. Kalede odası hazırlanmıştı. öyle heyecanlandım ki. Sağlık sorunları epey ilerlemişti. Yine de geldi. 1938 yılında Dörtyol'daydı ve Hatay meselesine ilişkin istihbarat çalışmalarını buradan yürüttü. 1939 yılında Hatay artık Ana vatana katılmıştı ver ben de Hatay'a. Şimdi tüm bu aşamalara tanıklık etmeyi bir ayrıcalık olarak görüyorum.

1970'li yıllara kadar buralarda çoğunlukla tarım ve bahçecilikle ilgilenilirdi. Payas Demir Çelik fabrikası kuruldu ve bir çok kişiye ekmek kapısı oldu. Bu da benim gelişimime hızlı bir katkı sağladı diyebiliriz. 7000'lerde olan nüfus bir anda 35.000 oldu. Büyüdüm ve büyüdüm.

12 Kasım 2012 ve artık bir ilçeyim. Büyümeye, gelişmeye devam ediyorum ve edeceğim. Ben Payas ve bu benim dünden bugüne hikayem.

RUMUZ COĞRAFYACIKADIN

Dışarıda deli gibi fırtına var. Gök gürültüleri, şiddetli rüzgâr, şimşek o kadar ürkütücü ve korkutucu ki yatağa koşup battaniyeyi kafamı çekme isteği uyandırıyor bende. Çocukluğumu hatırlıyorum, böyle havalarda dedem elimi tutar, balkona çıkarırdı beni.

- Bak derdi ilerdeki demir-çelik fabrikalarını göstererek, yerlerinde onca fırtınaya rağmen nasıl da duruyorlar tüm heybetleriyle. Sonra bahçemizdeki geniş portakal ağaçlarının kokusuyla karışan toprak kokusunu içime çekmemi isterdi. Dedemin elini tuttuğum için mi yoksa onun söylediklerini yaptığım için mi bilmem korkum geçerdi.

Dedem aklıma gelince içimi bir hüznün kaplıyor. Onun hikayelerini nasihatlerini birlikte yaptığımız her şeyi çok özleyorum. Dedem annemin babasıydı. Babamın ailesini hiç tanımadım. Tanımayı ne kadar çok istesem de ne yazık ki kimlerdi, nasıllardı, beni severler miydi hiç bilemedim. Çünkü babam uzun yol gemilerinde çalışan birisiymiş. Birgün Payas limanına geldiklerinde annemi görmüş ve ona deliler gibi aşık olmuş. Annem bal rengi gözleri, kıvrıkcık saçlı, bembeyaz bir tene

sahip çok güzel bir kadınmış. Çok büyük aşk yaşamışlar dillere destan. Babam hemen dedemden annemi istemiş. Dedemin gönlü yokmuş kız mı verilir denizciye demiş. Biricik kızını kim olduğunu bilmediği birine vermemek için çok direnmiş. Ama annem o kadar çok seviyormuş ki, dedemi ikna etmek için kırk dereden su getirmiş. Dedem de kıyamamış biricik kızına ve babama vermiş. Çok geçmeden ben olmuşum. Çok mutlu bir aileymişiz ta ki babam bir gün bir yük gemisi ile işe gidene kadar. Hepimizi öpmüş, hepimizle vedalaşmış ve bir daha da geri dönmemiş. Tabii ki de babama ne olduğunu neden dönmediğini gemiye ne olduğunu kimse bilmiyordu. Dedem araştırmış soruşturmuştu annemin dövünmelerine ağlamalarına kıyamadığı için. Yollarda bir şey mi olmuş, yoksa bizi bırakıp mı gitmiş bilmiyorduk. Annem asla babamın bizi terk ettiğini düşünmedi. O kadar aşıktı ki babama. Ben artık kendimi bilene ve çoğu şeyi hatırlayana kadar bekledi babamı. Her sabah ve her akşam limana indi saatlerce babamı orada bekledi. Her akşam en sevdiği yemekleri yaptı. En sonunda da üzüntüden hastalandı, yataklara düştü. Yemek yemedi, içmedi bir daha da yataktan kalkamadı. Ben babasını kaybetmiş bir çocuktum, ilkokula başladığımda da annemi kaybettim. Bu yüzden bütün bakımlarımı dedem üstlenmişti. Okula götürüp getirmeler, derslerime yardım etmeler, her şeyim artık dedem üstündeydi. Evet yetim ve öksüz bir kız çocuğuydum ama dedem bana asla bunları hissettirmedi. Dedem dünyanın en tatlı insanıydı, beni çok sever asla yanından ayırmaz, ne istersem yapar, ödevlerime yardım eder, bir de üstüne evin tüm işlerini bitirdi. Her gün akşam olunca beni dizinin dibine oturtur ve eski Payas' tan bahsederdi. Fakat her seferinde farklı bir Payas' tan . Ve her akşam şu cümleyi sorardı:

-Haydi seç ne zamana gidelim? Ben de düşünür kimi zaman Bizans-Sasani savaşını anlatır mısın ya da Yavuz Sultan Selim'in Payas' a gelişini anlatır mısın ya da IV. Murat, I. Dünya Savaşı derdim. Her seferinde dedem hikayeleri ilk defa anlatıyormuş gibi seçer Payası anlatır, harita üzerinden coğrafi konumunu gösterip öyle başladı anlatmaya. Ben de hayatımda ilk defa dinliyormuşum gibi yüzümü ellerimin arasına alır, bağdaş kurar, yüzüne bakardım. Bana bu hikayeleri yüzlerce kere anlatmasına rağmen asla bıkmazdım. Payas'ın her geçen gün tarih sahnesinde ki rolünü görür, anavatana bağlanmasına mutlu olur, Türkiye'nin bir parçası olduğum için gurur duyardım. Bizi bölmeye parçalamaya iten herkese her şeye kızar, yükselen ekonominin bir taşı olabilmek için hayaller kurardım. Çünkü isterdim ki ben Payas, Payas ise ben olsun. O bana köklenebilmem için toprak vermişti, suyum olarak dedemi seçmişti ve ben de okumalı Payas'a layık bir evlat olmalıydım.

Bunlar beynimden olanca hızıyla geçerken, evet hayalini kurdum her şey olmuştu. Makine mühendisliğini kazanıp okumuş bölgemi geliştirmek için iyi bir demir-çelik fabrikasına girmiştım. Kendimi ve şehrimi geliştirmek adına birçok çalışmaya sempozyumlara katılıyordum. Yüksek lisans, doktora derken işimin uzmanı haline gelmiş şehrimin adını söylemekten gurur duyarak konuşmalar yapıyordum. Ve şimdi camdan baktığımda bir proje için geldiğim Hamburg limanı önümde uzanıyor. Gerilerde Payas' ı andıran Sanayi alanı gözüme çarpıyordu. Birgün Payas' ı Hamburg'dan daha iyi bir yer yapacaktık, tüm Payas gençliğiyle. Saatiime baktım uçağın kalkmasına 5

saat kalmıştı ve ülkeme uçacak güneşin batışını Payas' ta izlerken daha ne yapabiliriz diye düşünecektim.

PAYAS TARİHİ VE ÇOCUKLAR

MATRUŐKA

PAYAS TARİHİ VE ÇOCUKLAR

Güneş, gökyüzünden insanlara glmsercesine ilerini ısıtıyordu. Sabahın ilk ışıklarıyla Ayşe gözlerini açtı. Hemen yatağından kalkıp yüzünü yıkadı. Bugünü çok mutluydu. Okulu gidip karnesini alacaktı. Babası ile anlaşmıştı. Karnesi güzel gelirse onu tarihi yerlere götürecekti. Sekiz yaşındaki bir kız çocuğu için ne kadarda güzel bir istekti. Şehrinin tarihi yerlerini gezmek ve öğrenmek için can atıyordu. Ayşe'nin ailesi hafta sonu için hazırlıklara başlamıştı. Kızlarının ne kadar çok çalıştığını biliyorlardı. Ancak hafta içi o kadar çok yoruluyorlardı ki vazgeçerler diye endişeliydiler. Sonunda Ayşe karnesini alıp koşarak eve gitmişti. Karnesi tamda beklediği gibiydi. Annesinin boynuna sarıldı.

Anne, ne zaman tarihi yerlere gezmeye gideceğiz diye bağırdı. Ayşe'nin annesi polis memuru babası ise postane çalışanıydı. Ayşe annesi gibi polis olmak istiyordu. Payası ve Payas halkını korumak istiyordu. Bazen babası gibi postane çalışanı olmak ve çok önemli postaları sahiplerine ulaştırmak istiyordu. Hangi kahramanlığı yapsa bilemiyordu.

Akşama babası da eve gelince tarihi yerleri gezmek için plan yapmaya karar verdiler. Sabahın ilk ışıkları ile kahvaltı yapılacak daha sonra hazırlanılıp gezmeye gidilecekti. Ayşe gece hiç uyumamıştı. Sabah gün doğar doğmaz kalkmış hazırlanmıştı. Aşağıya inip kahvaltı için mutfığa koştu. Annesi kahvaltı hazırlıyordu.

Günaydın annecim.

Günaydın güzel kızım hadi otur masaya baban fırına gitti.

Şimdi eve gelir. Evin zili çaldı. Ayşe koşarak kapıya gitti.

Kapıda babasının kucağına atladı. Hoş geldin babacım

bize neler aldın .

Kızıma ve annesine simit ve ekmekler aldım.

Ayşe ve babası masaya oturdu hep birlikte kahvaltı yapmaya başladılar.

Ayşe tabağını her zamanki gibi doldurdu. Çok yemek yiyip çabucak büyümesi ve tarihin hepsini öğrenmesi gerekiyordu.

Annesi ve babası mutfağı toparlarken Ayşe de bisküvi ve su şişelerini çantaya yerleştiriyordu. Gezerken mola verdiklerinde yanlarında olmasını istedikleri başka eşyaları da koyuyordu. Babası elinde bir kitapla Ayşe'nin yanına geldi.

Kızım bu kitabı da çantamıza koyalım. Ayakkabılarını giyin çıkıyoruz. Tamam babacım.

Ailecek evden çıkıp arabalarına bindiler.

Annesi, söyle bakalım Ayşe nereye gitmek istiyorsun. Bir plan yaptın mı?

Öğretmenimiz derste Payas kalesini çok sevdiğini gidip görmemiz gerektiğini söyledi. İlkoraya gitmek istiyorum.

Babası, tamamdır o zaman ilk hedefimiz

Payas kalesi. Ayşe oleyyy oleyy diyerek bağıyordu.

Arabada şarkı söylemeye başlayarak yola çıktılar. Payas kalesine geldiklerinde girişte bir kalabalık vardı. Turistlerde gelmişti. Zaten çok güzel bir yere benziyordu. Yüksek yüksek surlar vardı. Ayşe heyecandan yerinde duramıyordu. Ne vardı içerde, bu taşlar nasıl bu kadar sağlam kalmış, burayı kimler yapmıştı, burada kimler yaşamıştı şeklinde sorular aklına geliyordu. Okula gidip arkadaşlarına bugün

yaşadıklarını ve öğrendiklerini anlatmak için çok istekliydi. Özellikle öğretmene çok anlatmak istiyordu.

Girişten geçtikten sonra Ayşe çevresine hayran hayran baktı. Turist kafilesiyle birlikte yürüyerek etrafa bakmaya başladılar. Annesi ve babası bazı yerleri ona gösteriyor, anlatmaya çalışıyorlardı.

Babası, Ayşe hadi bakalım getirdiğimiz kitabı çıkarda birlikte okuyalım. Bakalım bize ne gibi bilgiler öğretecek.

Ayşe kitabını çantadan çıkarırken yanlarına doğru Kağan'ın koşarak geldiğini gördü. Kağan da ailesi ile birlikte Payas kalesine gelmişti. Hemen iki arkadaş birbirlerine sarıldılar. Çocukların aileleri de sohbet etmeye kale ile ilgili konuşmaya başladılar. Payas kalesinin ne kadar eski ve güzel olduğunu duyduklarını bu yüzden de görmeye geldiklerini birbirlerine anlattılar.

Kağan Ayşe'nin elindeki kitabı işaret ederek, o kitapta ne yazıyor?

Payasın tarihi ile ilgili bilgiler var. Şimdi kitaptan Payas kalesi ile ilgili bilgileri okuyacaktım. Sizde dinlemek ister misiniz?

Evet bende merak ettim. Annecim bizde kalıp dinleyebilir miyiz?

Ailelerde onayladı. Ayşe yere oturdu ve kitabı okumaya koyuldu. Kağan yorulduğu zaman okumaya onun yerine devam edebileceğini söyledi.

Ayşe Payas kalesinin tarihini okumaya başladı.

Payas kalesi, Payas' da eski arşı yanında han, hamam, kervansaray, cami ile birlikte ayakta durmaktadır. Kalenin etrafı taştan örölmüş bir hendekle çevrilmiştir. Külliye bakan doğu tarafında iki tarafı yuvarlak kaleli, demir bir kapısı ve köprüsü vardır. Dört köşesinde ve kenarında 8 adet kulesi sağlam olarak ayakta dır.

Kağan parmağıyla işaret ederek, işte kuleler bunlar. Evet tam sekiz taneler. Saydınız mı ben saydım.

Ayşe kafasıyla onayladıktan sonra kitabı okumaya kaldığı yerden devam etti.

Payas Osmanlı hakimiyetine geçince Cenevizlilerden kalan kalenin temelleri dahi onarılmayacak durumda olması sebebiyle, planına sadık kalınarak yeniden yapılmıştır. Payas limanının ve tershanesinin güvence altına alınması amacıyla tekrardan yapılmış olan bu kalenin yapımı 1567 de başlamış ve 1571 yılında tamamlanmıştır. Başta Evliya Çelebi olmak üzere buradan geçen tüccarlar bu kaleden söz etmişlerdir. İskenderun limanına gelen yabancı gemilerin su ihtiyacını karşılayan Payas'ın güvenli bir yer olmasında balyemez toplarının bulunduğu bu kalenin büyük önemi vardır. Kalede, ortasında avlu, avlunun çevresinde alt katlarda depo ve koğuşlar, üst katlarda ise merdivenle çıkılan kule ve burçlar yer alır. Avlu ortasında bir mescit ve kışla yapısı bulunmaktadır. Payas Kalesi, fiziki konum itibariyle külliyenin doğu kanadındaki kervansarayın simetrik olarak dengeleyici unsurudur.

Mimar Sinan'ın külliyesinin planını kaleyi de hesaba katarak tasarladığı ve kaleyi külliyesinin bir parçası gibi değerlendirdiği anlaşılmaktadır.

Payas Kalesi yapıldığı dönemde Sürre Alaylarını, ticaret kervanlarını koruyan bir karakol ve ileri sefer karargâhı olarak hizmet vermiştir.

Vatan şairi Namık Kemal sürgüne gönderildiği Kıbrıs'a gitmek üzere bir süreliğine Payas Kalesinde tutulmuştur. Cumhuriyet'in ilk yıllarında da karakol ve hapisane olarak kullanılmıştır.

Kağan şaşırmış bir şekilde Ayşe'nin okuduklarını dinliyordu.

İnanmıyorum buraya eskiden gemiler mi geliyormuş. Bu kulelerden askerler gözetleme yapıp insanları mı koruyorlarmış.

Harika. Diyerek bağıyordu. Aileler çocuklarının bu haline gülüyor bir yandan da tarihsevgisi olan bilinçli bireyler yetiştirdikleri için gurur duyuyorlardı.

Ayşe annesine seslenerek, burası eski bir hapisanemiymiş. İnanamıyorum.

Ayşe ve Kağan sur kenarlarında yürüyorlar ve taşların nasıl inşa edildiğini hayal etmeye çalışıyorlardı. Taşlara dokunan çocuklar yüzeylerinin farklı olduğunu konuşuyorlardı.

Çocuklar biraz daha etrafa bakındıktan sonra Sokollu Mehmet Paşa külliyesini görmek istediler. Aileleri ile birlikte külliyeye doğru gittiler.

Külliyesinin de içinde biraz dolaştıktan sonra Ayşe yine kitabını çıkardı ve okumaya başladı. Herkes Ayşe'nin okuyacaklarını bekliyordu.

Sokollu Mehmet Paşa külliyesi Sultan 2. Selim zamanında, 1574 yılında sadrazam Sokollu Mehmet paşa tarafından mimar Sinan'a yaptırılmıştır. Anadolunun sağ yolu olarak kabul edilen, ordunun surre alaylarının, hac ve ticaret kervanlarının geçtiği güzergah üzerine inşa edilmiş olan bir menzil külliyesidir. Arasta, han, tabhane, imaret, cami, hanikah, hamamdan oluşur. En önemli yapı gruplarından birisini teşkil eden kervansarayın genişçe bir avlusu vardır. Avlunun etrafında ise yolcuların ve kervanların barınması için kubbeli odalar mevcuttur. Avlu ve odaların emniyetini sağlayan, 5-6 metre yüksekliğinde bir gözetleme kulesi olan kalın duvarlarla çevrilmiştir. Mimar Sinan tarafından Hatay da yapılan Osmanlı dönemine ait önemli ve büyük bir tarihi eserdir.

Kağan şaşkın şaşkın Ayşe inanılmaz bu kadar eski mi burası.

Evet insanlar yolculuk yaparken rahat etsinler ihtiyaçlarını

karşılasınlar diye yapılmış.İnanamıyorum Hatay'da mimar Sinan eseri olduğuna.

Kağan neden bu kadar şaşırdın ki. Mimar Sinan kim ki?

Ağabeyimden duymuştum. Osmanlı döneminin en iyi mimarıymış.

Bu kadar eski ve sağlam bir yer nasıl yapmış. Baksana tam beş yüz yıldan fazladır sapasağlamayakta.

Onun yaptığı tarihi eserler öyleymiş. Ağabeyim mimar Sinan'a hayran ilerde onun gibi bir mimar olacağını söylüyor.

Çocukların bu tatlı konuşması çevredeki insanların dikkatini çekmiş. Orada çalışan görevlilerden biri seslenerek geleceğin çocukları işte böyle olmalıdır. Doğamızı tarihimizi hep böyle sevin hep böyle öğrenmek için çabalayın. Sizler sayesinde belki daha güzel bir çevrede yaşayabileceğiz. Çocuklar adamın bu şekilde konuşmasından hem çok sevinmiş hem de biraz utanmışlar. Görevli adam çocuklarla ailelerin fotoğrafını çekebileceğini söylemiş. Anı olarak saklanması çok güzel olurmuş. Çok güzel bir fotoğraf karesi olmuş. Okulda bugünü anlatmak ve fotoğrafı göstermek için can atıyorlarmış.

Aileleri onlara gülerken bakmış. Zaman hızla akıp gitmiş. Artık evin yolunu tutma vaktigelmış. Ayşe ve Kağan okulda görüşmek üzere vedalaşmış. Ayşe annesi ve babasıyla birlikte evlerine dönmüş. Akşam yemeği yerken bugün olanları konuşmuşlar. Ayşe'nin şaşkınlıkları ve söylediklerine gülüp yemeklerini yemişler. Babası Ayşe'yi yatağına yatırmış.

Babacım karne hediyem için teşekkür ederim. İyi ki beni oraya götürdün. Babası Ayşe'yi öpmüş güzel yanaklarından. Işığı kapatıp odadan çıkmış.

Ayşe o gece rüyasında Payas kalesini ve külliyesini görmüş. Rüyasında insanların korkmadan yaşamaları için kalede nöbet tutmuş. Sabahta hana gidip insanların yemek yemeleri için kahvaltı hazırlamış.

MOKİTA
SON/GÜL

Songül altı kardeşli bir ailenin en küçük, en bahtsız kızıydı. Onunla pek kimse ilgilenmezdi. Zaten bu kadar kalabalık bir ailenin içinde fark edilmek de zordu. Herkes bir şeylerle meşguldü. Kimi tarlaya gidiyor, kimi başka işlerle ilgileniyordu. Babası mizacı sert biriydi. Hiçbir evladına şefkatli davranmazdı, ya da onlara bu şefkatini belli eden bir baba değildi. Annesi ise her bir yavrusunu ayrı ayrı eşit olarak sevip kollamaya çalışıyordu. Ne de olsa o bir anneydi, merhamet doluydu... Songül iki odalı bir evde kardeşleri, anne ve babasıyla yaşama tutunmaya çalışıyordu. Her şeye rağmen mutluydu da. Ta ki nefes darlığı ve öksürük yakasını tutana kadar... Annesi kızının bu durumunu kısa sürede fark etti. Kocasına bu durumu söyledi ama kocası “Üşütmüştür, bir şey olmaz, ver bir ağrı kesici, sıcak bir çorba, geçer, ölmez ya!” diyerek geçiştirmişti. Günler geçtikçe bu öksürük şiddetini daha da artırdı. Artık Songül sadece öksürmüyor kan kusuyordu. Sık sık da bayılıyordu. En sonunda zavallı kadın, kızının durumuna isyan edince kocası mecbur kaldı. Payas'ta hastane olmadığı için Songül'ü alıp Payas'taki sağlık ocağına götürdüler, oradaki doktor,

Songül'ü muayene ettikten sonra ona öksürük ve ağır kesici ilaçları yazdı. Songül aldığı ilaçlarıyla Amanos'un ihtişamına bakarak ailesiyle evine geri döndü. Songül Payas'ı çok seviyordu, Akdeniz'in kıyısında olan bu tatlı ilçe ona huzur veriyordu, ne de olsa gözlerini burada dünyaya açmıştı. Ancak içten içe onu yakan hastalık makilerin iğneleri gibi ciğerine acımasızca batmaya, onu hayattan usandırmaya devam ediyordu. Songül'ün ilaçlardan sonra öksürüğü daha da artmaya devam etti. Babası, ağır sanayinin kalbi olan İsdemir fabrikasında çalıştığından dolayı Songül'le en çok annesi ilgileniyordu. Annesi kızının durumunun iyi olmadığını kızının öksürünce boğazından gelen kandan anladı. Hemen telaşla kızının yanına çöktü, ona bir bardak su içirdi, Songül terden sıırılsıklam olmuştu. Kızının üstünü değiştiren annesi kocasının fabrikadan eve dönmesini bekledi. Akşam olunca Songül'ün babası işten eve döner dönmez hemen eşi olanları ona anlattı. Babası bu durumu pek umursamasa da eşinin ısrarıyla Songül'ü komşunun aracıyla alıp İskenderun devlet hastanesine götürdüler. Doktor, Songül'ü muayene ettikten sonra ailesine bu durumun ne zaman başladığını sordu. Cevabı aldıktan sonra durumu tam olarak anlamak için birkaç test yapacağını, bundan dolayı birkaç gün hastanede kalmaları gerektiğini söyledi. Songül'ün babası işleri dolayısıyla karısını ve kızını hastanede bırakarak Payas'a geri öndü. Kızının başında her zamanki gibi yine vefalı annesi kaldı.

Songül ömründe ilk defa Payas dışında olan bir yere gelmişti. Önceleri onun dünyası sadece hayranı olduğu bir sürü medeniyete başkentlik etmiş, tarihi İpek Yolu üzerinde olan Payas'tan ibaretti. En

çok Payas'taki Sokullu Mehmet Paşa Kervansarayı ile Payas Kalesini gezmeyi seviyordu. Ne de olsa ecdadına ait en güzel yapılardan birkaçıydı. Oradan etrafı izlemek, temiz havayı ciğerlerine çekmek onun için mutlulukların en büyüğüydü. Bulunduğu yerin dışına çıkması, farklı yerlerin olduğunu da bilmesi küçük yüreğinin bir kuş çırpınmasını sağlamıştı.

Hastane odasının kokusunu hiç sevmedi. Etrafına baktı. Yanındaki yatakta ondan birkaç yaş büyük bir çocuk yatıyordu. Onun başında da annesi vardı. Birkaç dakika sonra içeriye doktor geldi. Hastalığın ne olduğunu anlamaları için tanı, tedavi ve önleme süreçlerini uygulayacağını söyledi. Bunun için onları ilk önce göğüs röntgeni çekirtmeye yolladı. Daha sonra elektrokardiyograma (EKG) yönlendirdi. Kalbin elektrik aktivesini öğrenmek için gerekli tetkikleri de yaptılar. Songül, annesinin kucağından bir odadan çıkıp bir odaya, bir aletten çıkıp başka bir alete giriyordu. Bütün bunların ne olduğuna bir türlü anlam veremese de şaşkın şaşkın olanları izlemekle yetiyordu. Annesinden başka kimseden ilgi görmeye alışık olmayan kızcağız, “Neden bu kadar çok ilgileniyorlar ki benimle ben sadece üşüttüm,” diye düşünüyordu. Birkaç testten daha geçtikten sonra doktor onlara odalarına dönmelerini, raporlar çıktıktan sonra onlarla konuşacağını söyledi. Raporlar ertesi gün ancak çıkacaktı.

Hastane odası her ne kadar ilaç kokup boğucu bir havaya sahip olsa da Songül burada az çok mutluydu. Çünkü bulunduğu yer sıcacıktı. Ayrıca yatağı da ilk kez sadece ona aitti, bu onun için çok şey demekti.

Yorganı üstünden zorla çeken kardeşleri de yoktu. Ama içini yine de bir kara bulut sarmıştı. Ölümün ne olduğunu tam olarak idrak edemese de arkadaşlarından ve büyüklerinden duydukları ölümler onu her zaman çok korkutmuştu. Toprak olmak, yok olma düşüncesi minik yüreğinin sıkışmasına sebep oluyordu. Yaşadığı mahallede ölen bir komşularının toprağa gömülürken ki anını görmüştü, üstüne de toprak atmışlardı. Hep düşündü, “Nasıl nefes alacak, boğulmayacak mı?” diye. Şimdi aynı şeyi kendisi için hayal ediyordu, iyi de ya onun da üstüne toprak atsalar nasıl nefes alacaktı? Yüreğinin kıyısına yağmur sağanak gibi yağacağa benziyordu. Yağmur her zaman bereket demektir onun için, çünkü annesinden böyle öğrenmişti. Yağmur yağacak, her yer temizlenecek ve mis gibi güneşle birlikte çiçekler yeniden açacaktı ardından. Ama o şu an yüreğinin kıyısına yağmur yağmasını değil, güneşli günlerin geldiğini ve çiçeklerin açtığını, uçuşan kelebeklerin peşinden koştuğunu görmek istiyordu.

Annesi orada bulunan kadınlarla sohbete daldı. Kadının çocuğu mışıl mışıl uyumuştur. Ama Songül uyumak istemiyordu. Uyuduğunda bir daha uyanamayacağını düşünüyordu. Ne kadar dirense de sonunda gözleri uykuya teslim oldu. İki kadın da uzun uzun sohbet etmeye devam ettiler. Hastane personeli akşam yemeğini dağıttı. O iki şefkat timsali güzel anne beraber yemek yiyip evlatlarının başlarına durmaya devam ettiler. Sabaha kadar gözlerini bir an olsun kırpmadan öylece hasta çocuklarının başında beklediler. Öğlene doğru doktor, Songül’ün annesini yanına çağırtdı. Ona raporların sonucunu üzgün bir şekilde şöyle anlattı.

“Kızınızın raporlarına baktım. Ne yazık ki kızınız Primer Pulmoner Hipertansiyon hastalığına yakalanmış.”

Kadın doktorun söylediği bu sözlerden hiçbir şey anlamadı. Doktorun yüzüne boş boş bakıncadoktor bilimsel dilden anlatmayı bıraktı ve ona:

“Kızınız akciğer hipertansiyonuna yakalanmış. Bu hastalık milyonda bir görülen bir hastalık; akciğerlerin, kalbin pompalayıp gönderdiği kanı kabul etmemesi sonucu oluşuyor. Bu hastalığın sebebi modern tıpta belirlenmiş değil. Bu hastalık nefes darlığı, yorgunluk, öksürük, göğüs ağrısı şikâyeti ile başlıyor. Ne yazık ki ilerleyen dönemlerde ise, hasta aniden hayatını kaybediyor. Türkiye’de böyle yaklaşık 70 hasta bulunuyor. Tedavisi yok ama Allah’tan ümit kesilmez yine de...”

Doktorun söylediği sözler hançer olup kadının ciğerine saplanıyordu. Bir anda başı döndü, ana yüreği bu habere dayanamadı ve olduğu yere yığılıverdi. Doktor hemen müdahale etti. Kadın kendine geldiğinde başı çatlayacak gibiydi. Doktor, ona kendisini toparlamasını çocuğuna moral vermesi gerektiğini söyledi.

“Siz böyle yaparsanız çocuğa nasıl destek olup moral vereceksiniz. Onu alıp evinize götürün. Havası temiz olan bir yerde kalması ona daha faydalı olacaktır.”

Kadın kendini biraz toparladı. Bu arada Songül'ün babası da hastaneye geldi. O da gerçekleri karısından öğrendi. Kızlarının küçücük bedeninin boğuştuğu hastalığı öğrenen anne, baba altüst olmuştu. Bunu minik Songül'e nasıl anlatacaklardı, anlatsalar bile minik Songül bunu nasıl anlayacaktı? Kelebek kadar kısa mı olacaktı onun kaderi, bir varmış bir yokmuş misali... “Neden Allah'ım neden güzel kızımın başına bu felaket geldi?” diye ailesi içten içe

alev gibi yanıyorlardı. Bu durumu hem kabullenemiyor hem de Allah'tan geleni baş göz üstüne diye kabullenmeye çalışıyorlardı. Sürekli düşünceden düşünceye, duygudan duyguya giriyorlardı. Nihayetinde minik Songül için zor da olsa kendilerini toparlamaları gerektiğini anladılar. Karı koca kendilerini biraz toparlayıp kızlarının yanına gittiler. Songül uyanmıştı. Zavallı kızcağz babasını görünce mutlu oldu. Çünkü babasının onu sevmediğini düşünen Songül, ilk defa babasının gözlerinde onun için endişelendiğini görmüştü Üstelik fabrikadan izin alıp onun için geri dönmüştü. Bu durum Songül'e adeta hastalığının geçtiğini hissettirdi. Annesi kızına yaklaşarak:

“Kızım hadi kalk seni hazırlayayım. Evimize dönüyoruz, doktor söyledi, hiçbir şeyin yokmuş, maşallah iyisin.”

Yüzü solgun olan zavallı kız her şeyden habersiz kalktı, annesi onu hazırladı, hastaneden çıkışyapıp ayrıldılar. Babası ilk defa kızına:

“Söyle bakalım kızım, şimdi Payas’a dönmeden önce seni burada nereye götürmemi istersin, sana ne alayım?”

Songül babasının bu merhametli ve şefkatli sesini duyunca içinde bir mutluluk kıvılcımı oldu.

“Baba hani o televizyonda gösterilen pembe şeyler var ya bana

ondan alır mısın? “Pamuk şekeri istiyorsun sen. Tamam, şimdi

alırım kızım. Başka ne yapmak istersin?”

“Payas’a dönelim, orada Akdeniz’in mavi sularına bakıp güneşin batışını seyretmek istiyorum.”

Songül’ü mutlu etmek bu kadar kolaydı, bir pamuk şekeri ve masmavi dalgalanan bir suyu izlemek...

Babası hemen gitti, kızına pamuk şeker alıp geldi. Songül yolda pamuk şeker yiyerek ailesi ile birlikte döndükleri Payas’ın o muhteşem görkemiyle ışıldayan sahilinde yürümeye başladılar. Sahile iyice yanaşınca Songül annesine seslendi.

“Anne nefesim daralıyor, başım dönüyor beni

kucağına alır mısın?”Biçare kadın hemen kızını

alıp bağına bastı. Songül:

“Anne, ne kadar güzel, berrak bir su, değil mi? Ne kadar güzel dalgalanıyor, huzur verici...”

Songül konuştuğu an annesi o görmesin diye için için kan ağlıyordu. Songül’ü bir anda büyük bir öksürük tuttu; öksürdü, öksürdü, kan kustu, sonra nefesi daraldı. Gözleri kapanıp açıldı. Son kez Akdeniz’in mavi sularına baktı. Upuzun akan mavilikte bütün renkler kaybolur gibi oldu. Hızlı hızlı içine biraz oksijen çekmeye çalıştı. Sanki o an her şey ona düşman olmuştu. Birden gözleri kapandı, titreyen vücudunu Akdeniz’in masumiyetine bıraktı ve annesinin kollarında gözlerini dünyaya yumdu. Sanki bir anda bütün evren karardı, Songül de soldu, gitti... Zavallı kadının kollarında kızının cansız bedeni kalakalmıştı. Tırnaklarını yüzüne geçirerek feryat etti:

“Tutun hayata Songül, bırakma kendini ne olur kızım. Önünde daha çok uzun yıllar var, Songül’üm, pes etmemelisin. Tutunmalısın hayata, hadi Songül, hadi yakma yüreğimizi. Anacığını bu acıyla yalnız bırakma yavrum. Hem o kadar küçüksün ki nasıl kabul etsin toprak minik bedenini. Toprak bile utanmaz mı seni benden aldığına...” deyip

durdu. Fakat nafile... Son-gül'ün bütün renkleri masumiyetiyle yok olup gitti. Eli yüzü kan içinde kaldı. Songül'ün babası olduğu yere yığılıp kaldı. Evlat acısı öyle büyük bir acı ki düştüğü ocağı köze çevirmekle kalmayıp dağıtıp yok ediyordu.

O gün kapalı puslu olan hava bir anda açtı. Güneş son kez Songül'ün cansız bedenine doğdu. Sanki güneş “Sen hiçbir zaman solmayacaksın” diyordu ona. “Benim şimdi etrafı hep aydınlattığım gibi sen de karanlıkta kalmış yerleri aydınlatacaksın” der gibiydi...

RUMUZ : CELALİM

TOPRAK

Yıl 1548 İstanbul ve Anadolu'nun bir çok yerinden insanlar Hacca gitmek üzere yola çıkarlar. Adana- Halep / Şam arasındaki en önemli hicaz yoludur payas.

Zaman zaman yolda çeşitli azgınlar saldırılar yaparlar çevrede yeterince yerleşim olmadığından Hac yolculuğunda olanlar sıkıntı çekerler. Devlet-i Aliye çözüm arar Payas adıyla yerleşim yerleri yapılmaya başlanır. Artık Hac yolculuğunda olanlar burada konaklamakta yolculuklarına güvenle devam etmektedirler.

Kalelerde sancaklar dalgalanır ,külliyelerde okunan kitaplar ,minarelerde ezanlar duyulur. Oluk oluk akan insanlar ,doğaya yayılır ,,doğayı kucaklar burası vatan yapılır.

Nezir uzun yıllar sonra büyüklerinden dinlemiştir. Zamanında Büyük dedesi Osmanlı döneminde Hacca gitmek için Adana/Şam yollarını kullanmış Sokollu Mehmet Paşa Külliyesinde konaklamıştır. Hac dönüşü yolda asiler tarafından saldırıya uğramışlar Nezir'in büyük dedesi Payas kalesi yakınlarında vurulmuş ve Hac dönüşü vefat etmiştir.

O dönemde kendi memleketlerine gönderilemediğinden orada defnedilmiştir.

Nezir artık büyümüş kocaman bir delikanlı olmuştur. Ailesi ona her şeyi anlatmış hatta büyük dedesinin Hacca gitmeden önce aile yadigarı olarak bıraktığı

“ Toprak Kokusudur içime çektğim.

Kaderimse kavuşmak elbet sana koşacağım.

Toprağım burcu burcu kokar dediğimde .

Hangi Toprak beni sararsa ben ona sarılacağım.

Toprağım burcu burcu kokan toprağım Haccımı yaptıra öyle sana sarılayım.

Nefesim nerede dinese beni o toprağa sarmalayın

O toprakla ben bir nefes olayım “

Bu dizeleri okuyunca ailesinin büyük dedesini neden o topraklara defnettiğini daha iyi anlamıştır. Büyük dedesinin vefatından sonra ailede 18. Yaş gününü doldurmuş her erkek çocuğu büyük dedesinin bu dizelerinde anlattığı bu toprak kokusunu duymak için dedesinin defnedildiği bu ata topraklarına gider ve oraya yüz sürermiş. Şimdi de sıra Nezir’e gelmiştir. Nezir artık 18. Yaş gününü doldurmuştur. Hazırlıklarını yapar ve ailesiyle vedalaşır yola koyulur. Yolculuk boyunca hep nasıl bir yerdir diye düşünmektedir. Payas’ın geçmişi

nedir şimdisi nedir meraklıdır. Yolculuk düşüncelerle gelir gider ve nihayet Payas'a gelir.

Önce kendisine bir konaklama yeri ayarlar ve sonra ilk olarak hemen Payes kalesi civarına gider ve büyük dedesinin bulunduğu yeri seyreder. Orada uykuya dalar ve sanki o tarihi yaşayacakmış gibi düşünür. Her gün yeniden yola çıkıyor dedesinin nefes aldığı ,can verdiği o toprakları içine çekiyordur. Tıpkı dedesinin dediği gibi "Toprak kokusudur içime çektiğim diyerek dakikalarca nefes alıp vermektedir.

Okumayı seven bir gençtir duymuştu külliyei elbet ziyaret edecekti orayı. Sonra külliye yakınlarında konuşanlardan duyunca merak eder ve gider Damlataş Mağarasına , nefes almak ne güzelmiş der ve tekrar nefes alır ,içi içinden taşar adeta nefesi ılıklaşır ,yüreği hafifler sanki bir kuş misali uçacaktır.

"Bir kuş misali uçsun nefesimiz

Değmesin kanadımıza Dünya kafesimiz

Ilıktır , serindir aldığımız her nefesimiz

Toprak kokusudur elbet içimize çektiğimiz.

Sonra düşünür ne güzel söylemiş büyüklerimiz kıymetsiz toprak yoktur yalnızca kıymetin bilmeyen vardır . tanımak ,tanıtmak lazım evlada , tanıdıkça daha çok sevecek can vardır.

Bir kuru ayakla gezmek yetmez ,seni tanımak için içinde yaşamak lazımdır.

Eline kağıdı kalemi alır ve ailesine bir mektup yazar. Sevgili ailem ben bir süre daha burada kalmak burayı ,bu toprakları yaşamak istedim. Bir yandan başladım Payas kalesine ,damlataştan cin kulesine , Meryem ana çeşmesinden su içmeye , çınarlık yaylasından çınar kokusu içime çekmeye , vatan şairim Namık Kemal'in ayak bastığı yerlere ayak basmaya ,yaylaklardan yayık yayık ayran içmeye der.

Nezir bir süre sonra memleketine dönmüştür ama her sene tekrar ailesi ile birlikte bu topraklara gelerek büyük dedesinin dediği gibi toprak kokusunu içine çekmeye devam eder.

Nezir bir gün vefat ettiğinde çekmecesinde küçük bir not defteri çıkar. Ve not defterinin üzerinde şöyle yazmaktadır.

“Her gördüğümüz toprağa basarken dikkat edelim Belki de dedelerimizden bir nefes var.

Gördüğümüz güzellikleri mutlaka izleyelim bilmediğimiz ne güzel tat var.

Vatanımızın her karış toprağı bizimdir . Payas'ımız da bizim vatanımızın güzel bir toprağıdır.

Güzelliklerinle seni severiz . Payas'ım her sen seni görmeye geleceğiz.

‘

Sevgili Oğlum 18 . yaş günü kutlu olsun . Bu not defterini oku içinde gördüklerin ve gezdiklerin senin toprak kokun olsun.

Baban Nezir .....

KATRE-İKELAM

Baias'tan Payas'a

Yabancıısı olmadığım sokaklardan geçiyorum. Fakat bu yüzler hiç tanıdık değil. Kıyafetleri ne kadar farklı, bana da garip garip bakıyorlar.

Etrafıma bakıyorum, etrafımdakiler bana bakıyor. Şuan sadece eve gitmek istiyorum. Şuradan sağa bir döneyim evime gireyim. Olup biteni bizimkilere anlatayım. Oh sonunda evdeyim.

Bu da ne? Bu kişiler de kim? Ben neredeyim? Aklımı yitirmek üzereyim. Annem, babam, kardeşim nerede? Konuşmaları da anlayamıyorum. Ben onlardan değilim. Üzerimdekiler onların kıyafetleri değil. Şimdi anlıyorum farklı olan benmişim. Bana doğru geliyorlar, hemen buradan uzaklaşmalıyım.

Saatlerdir koştuktan, bakışlardan kaçmaktan yorulmuşum. Bu hangi dil bu hangi zaman anlayamıyorum. Gördüm Deliçayı gördüm, orada biraz soluklanayım. Şöyle bir suyun kenarına oturayım. Bu sesler de ne? Karşıda bir toz bulutu, bu da nedir? Süvariler! Atlar! Kılıçlar! Karşıdan gelen İskender mi? Gözlerime inanamıyorum. Hangi çağdayım? Savaşın ortasında kaldım. Acaba hangi savaş bu, İskender'in karşısındaki Pers Kralı Dara. O zaman MÖ 333 İsos savaşındayım. Şu an tarihe tanıklık ediyorum. Yanımdaki adama diyeyim İskender kazanacak. Gerçi söylesem de beni anlamayacak. Burası iyice karıştı ben en iyisi Cin Kulesine çıkıp Payas'ı seyredeyim. Neredeydi bu kule? Aslında buralarda olması gerekiyor. Doğru ya daha henüz yapılmadı. Damlataş'a gidip geceyi orada mı geçirsem acaba. Evet, öyle yapayım. Önümde uzun bir yol var. Benim açımdan daha iyi, düşünme fırsatım olur. Benim buradan çıkma yolu bulmam gerekiyor. Bu çağa nasıl geldiğimi bir bilsem. Şuradan mağaraya gitmek için bu kadar yol yürürken, çağlar arası yolculuk nasıl yapabildim bir türlü anlayamıyorum. İşte Damlataş, sarkıtların arasında güzel bir uyku çekeyim. Sabah olmuş bile, o kadar yorulmuşum ki hemen uyuyup

kalmışım. Çıkayım da merkeze doğru gideyim. Bakalım bugün beni hangi maceralar bekliyor. Çok acıktım hemen yiyecek bir şeyler bulmalıyım. Param da yok. Bir yerde çalışsam para kazansam ama dillerimizde uymuyor, anlaşıyoruz. Pazar kurulmuş, şu yaşlı teyzenin erzaklarını taşıyayım belki bana para verir. Hemen elinden aldım. Aramızda görülmeyen, bilinmeyen evrensel bir dil olmalı yoksa farklı dilleri konuşup anlaşabilmenin başka açıklaması olamaz. Evine geldik, bir şöyle elimi gösterip gözlerinin içine masumca baksam belki para verir. Düşündüğüm gibi oldu verdi. Bu da nedir? Bizans sikkesi mi! Ben yine çağ değiştirmişim. Kıyafet ve lehçenin değişiminden anlamalıydım. Gideyim de bir yerlerde karnımı doyurayım. Şöyle güzelce sokağı izleyerek yemeğimi yiyeyim. Bu gürültü de neyin nesi, yine hangi olayın ortasına düştüm. Yine bir savaş, her çağın savaşı da bana denk geliyor. Baias, Baias, Baias nidaları geliyor. Payas'tır o Payas. Onlarda haklı o zamanlar Baias ya da şu zamanlarda öyle. Benim de iyice kafam karıştı. Bizans'ın olduğu dönemlerde olduğuma göre bu savaş Heraklius ile 11.Hüsrev arasında Palas'ta 622 yılında yapılan savaş. Bunu da yanlış hatırlamıyorsam İran kazanıyordu. Şöyle karşıdan savaşı izleyeyim. Bu insanın sonunu bildiği bir filmi izlemesi gibi. Neyse biraz gürültüden uzaklaşayım. Bu yolculuk beni çok yordu. Limana gidip soluklanayım. Buralarda da savaşın izleri var. Şu köşe sakın görünüyor. Biraz içim geçmiş. Gözlerime inanamıyorum. Barbaros ve Oruç Reis, ne oluyor ki orada sanırım gemiye kereste yüklüyorlar. Fırsat bu fırsat bu iki değerli insan ile tanışmalıyım. Şimdi hava kararmak üzere sabah ikisi ile konuşmalıyım. Eminim birbirimize anlatacaklarımız, benim onlardan öğreneceklerim çok fazladır. İnanmıyorum donanma batıyor.

Ah Şu Venedikliler. Benim geceyi geçirecek güvenli bir yer bulmam lazım. Karşıdaki üzüm bağlarının arasında uyuyabilirim sanırım. Doğru ben oraya kadar gideyim, geceyi orada geçireyim. Ertesi sabah kendimi hangi dönemin içinde bulacağım, hangi yıllara gideceğim merak ediyorum. Bunları düşünürken çoktan uyumuşum ve uyandığımda güneş bana göz kırpyordu. Şöyle bir dönem keŐfi yapalım bakalım hangi zamanlar. İnsanlar ile kaynaŐmaya çalıŐayım. Nispeten artık söylenenleri anlıyorum. Bu demek oluyor ki kendi ağıma yaklaşmışım, buna sevindim. Bu yolculuk çok güzel ama ben artık evimi, arkadaşlarımı özledim. Uzundur izliyorum Şu kişi Evliya elebi olsa gerek insanlarla konuşuyor, dolaşıyor sonra bunları yazıya döküyor. Yanına gitsem dünden kendi günümüze tüm Payas'ı anlatsam. Bunu yapmalıyım kendisiyle hemen konuşmalıyım. Neden konuŐamıyorum, beni duymuyor. Anladım tarihe müdahale edemem. O yüzden beni duymuyor. Osmanlı imparatorluğunda olmak beni mutlu etti. Artık konuşmalar benim dilim. Bende Şöyle Evliya elebi gibi dolaşayım o dönemi inceleyeyim. Buralar yenilenmiŐ artık Cin kulesini de görebilirim. Şöyle bir Kervansarayları gezeyim. Payas kalesine çıkayım. Ondan önce bir külliyeye gideyim. Camiye gireyim. Bu bizim o ulu yaşlı zeytin ağacı, henüz daha yeni yeni kök salmaya başladığı, tarihinin yeni yazıldığı zamanlar. Şu son günlerde yaşadıklarımı anlatsam kimse inanmaz. Ben bile inanamıyorum ki insanlar nasıl inansın. Şu ağacın altında biraz düşüneyim derken birden uyuyakalmışım. Bir amcanın dürtüklemesi ile uyandım. Buradan yürüyüp bir kaleyi de görmem gerekiyor. Kaleden bu zamanın Payas'ını seyretmeliyim. Yürüdüm yürüdüm sonunda kaleye varabildim. Evlere düzene bakılacak olursa

ben kendi zamanlarıma yaklaştım. Bir dakika burada bir oda var. Pencereden içeriye bakayım bir de ne göreyim. Atam şöyle bir gözlerimi ovuşturup tekrar bakayım. Evet, bu Atatürk ne kadarda solgun ve düşünceli görünüyor. Son günleri hala daha ülkemiz için sağlığını bile önemsemeden savaşıyor. Sesleri biraz duyabiliyorum. “Kırk yıllık Türk yurdu düşman elinde kalmaz” kalmadı Atam sayende kalmadı. Bu pencerenin önünde saatlerce durup onu izlemek isterdim. Fakat 2 saattir görevliden uyarı alıyorum. Tamam, tamam gideceğim. Gözlerimi birden açtım, görevli sandığım annemmiş. Saatlerdir beni uyandırmaya çalıştığı ve okula geç kalacağım için söyleniyor. Meğerse gördüklerim rüyaymış. Bizimkilere anlatsam desem ben dünden bugüne Payas’ı gördüm. Payas’ı gezdim.

SÜVEYDA

Amanos Dağı'nın eteklerinde Hatay'ın Payas ilçesinde büyükannemden bana kalan o küçük evdeyim. Odam çatı katında, alt katta minik bir salonum eski bir mutfakım...

Bahçemde büyükannemin doğumunu gören bir zeytin ağacım var. Evimin bitişiğindeki dere beni hep rahatlatmıştır. Akan su, kuşların cıvıltısı, dağlardan esen o tatlı rüzgâr, burayı sevmeme ve benimsememe yetmiştir. Payas, bana büyükannemin anlattığı o tatlı hikâyelerdir. O hayattayken her gece hikâye saatimiz olurdu. Ben küçük bir çocukken Payas'ın efsanelerini, tarihini büyükannemden öğrendim. Bu memleketi büyükannemle tanıyıp sevdim. Doğup büyüdüğüm bu vatanın nice güzelliklerini, bilmediğim her detayını büyükannemden öğrenmek için çok az vaktim kaldığından habersizdim.

Payas'ta sıradan bir sonbahar sabahıydı. Yağmurun damlaları penceremi tıklatıyor, gri bulutlar gökyüzünden bana selam veriyordu. Yağmurlu

havalarda ortaya çıkan yoğun toprak kokusu beni hep mest etmiştir. Yağmurda yürümeği, o kokuyu içime çekmeyi hep sevmişimdir. Toprak sevdiklerimi aldığı için belki de, toprağın kokusunu her yağmurda hissetmek isterim.

Üstüme ince bir hırka alıp çıktım evden. Dere kenarında yürüyor, Payas'ın her yanını bana gezdiren, bıkmadan usanmadan meraklı sorularına cevaplar sunan o kadını, büyükannemi düşünüyordum. Anne ve babamı çok küçük **yaşta** kaybetmişim. Kendimi bildim bileli büyükannem bana aile olmuştu. Şimdi onsuz yürümek bana zor geliyordu...

Yanağıma düşen yağmur tanesi beni bir an için düşüncelerimden uzaklaştırmıştı.

Büyükannem vefat etmeden önce bana ‘ Yağmur yağdığında beni hatırla. En yakınında hisset beni hep.’ demişti. Aklıma gelmesiyle gözyaşlarına hâkim olamıyordum. Çok özlüyordum. Hafif yağın yağmur derenin üstünde daireler oluşturuyor, usulca damlıyordu. Rüzgâr ağaçların yapraklarını sallamasına neden oluyordu.

Yanımdaki zeytin ağacına o sıralarda beyaz bir güvercin konmuştu. Sanki bana bakarak gülümsüyordu. Onu fark etmemle beraber yavaş yavaş uçmaya başlamıştı.

Ben de peşinden yürümeye...

Adımlarım giderek hızlanıyordu. Bana uzun gelen bir süre diliminde kar gibi beyaz olan güvercini takip ettim. Ne güzel bir rengi vardı...

Büyükannemin ak düşmüş saçlarını getirmişti hatırıma güvercinin rengi. Zaman algım kaybolmuştu sanki o an. Uzunca bir zamandır yürüyor gibiydim. Amanos Dağının zirvesine doğru çıkıyordum. Güvercinin büyük diyebileceğim bir ağacın en yüksekteki dallarından birine konmasıyla duraksadım. Ağacın en tepelerinde kendine güzel bir yer beğenip konan güvercine bakarken göz hizamdaki büyük mağara girişini fark etmemiştim bile. Önce mağaraya sonra güvercine tekrar tekrar baktım. Anlamı vardı burada olmamın. Hissediyordum. Korkusuzdum, cesaretliydim. Hiç düşünmeden daldım mağaranın içine. Yürümeye başladım. Karanlıkta bastığım yerleri seçmek zordu. Mağaranın uç tarafında göz hizamda bir aydınlık gördüm. Yürümeye devam ettim. Kalbimde tam kestiremediğim, daha önce hissetmediğim bir acı hissediyordum. Nefes almakta güçlük çekiyordum. Sadece yürüyor, aydınlığa ulaşmak için çabalıyordum. Aydınlık tarafa iyice yaklaştığımda huzurlu sesler duymaya başladım. İçimi rahatlatan bu sese kulak veriyor adımlarımın hızlanmasına engel olamıyor, koşuyordum. Sanki birileri kovalıyordu beni, öylesine bir hızdaydım. Nefes nefese kaldığım anlarda burada olmamın anlamını çözüyor gibiydim. Kapı, parlayan ışık işte tam karşımda duruyordu. Bir adım daha attığımda karşımda gördüğüm manzara karşısında adeta büyülenmiş kalmıştım. Payas Kalesi o güçlü duvarları, surları ile tüm ihtişamıyla karşımda duruyordu. Büyülediğim tek şey bu değildi. Annem, babam, büyükannem de karşımda gülümseyerek bana el sallıyorlardı. Yanlarına koşarken dudaklarımdan dökülen sözler dördümüzü de duygulandırmıştı:

“ Yuvam, beni sarın. Beni bırakmayın. Sizi çok özledim.”

Sarılma, konuşma faslıyla tekrar zaman algımı kaybetmişim. Annemin süt kadar beyaz tenine, babamın koyu gür saçlarına, büyükannemin kar düşmüş saçlarına taktığı kırmızı çiçekli tacına bakıyordum...

İnsanın dursun dediği vakitler olur ya...

İçimden geçirdiğim en büyük istek buydu o an. Meraklı gözlerle ailemi izlemeye devam ediyordum. Büyükannem merakımı anlamış olacaktı ki, iç çekti.

“Gel kızım, Süveyda’m yanıma otur, otur da konuşalım. Sana anlatacaklarımı iyi dinle. İnsan bir umut için yaşar. Benim tek umudum ailem. Ben senin gibi bir genç kızken büyüklerimden dinlemiştim Payas’ı. Biz çocuklarımıza, nesillerimize **ölmeden mutlaka** anlatırız memleketimizi. Her şeyiyle, **efsaneleriyle** bilmek gerekir. Memleket özeldir.” dedi.

Kulaklarımı açmış pür dikkat büyükannemi dinliyordum. Altın değerindedir onun anlattıkları **benim için**.

“Payas’ta yerleşim çok eskidir. Üstüne bastığımız bu topraklar çok savaşlar görmüş. Sahili kırmızıya bürünmüştür. Payas, Amanos Dağlarının süsü. Emek ve ekmektir. “

Büyükannemi dinlerken bir yandan elimi tutan anneme bakıp gülümsedim. O da sanki ilk defa dinliyor gibi, dikkatlice büyükannemi izliyordu. Gözlerini bir an bile ayırmıyordu. Burnuma gelen annemin kokusu beni çocukluğuma götürüyor gibiydi. Çiçek gibi kokuyordu **annem**. Ama daha önce böyle güzel bir çiçek koklamadığımdan emindim.

‘‘Payas Doğu’yu Batı’ya bağlayan ticaret yollarından Baharat Yolu’dur. Öyle önemli bir güzergâhtır. Sadece tüccarların değil, aynı zamanda düşünürlerin, orduların, fikirlerin, dinlerin ve kültürlerin de yolu olan İpek Yolu’dur. Büyüklerimden öğrendiğim kadarıyla Payas tarihtir, mazi kokan kutlu ilçedir, zaferdir. Geçmişte dedelerimizin mücadelesidir. Zorluklarla kazanılan topraktır. Vatandır Payas. Akdeniz’in kıyısında İskenderun ve Dört Yol arasında bir bağdır. Her bakımdan altın yerleşim bölgesidir. Baias’tır eski ismi. Daha sonraları Bayyas, Bayas ve son olarak günümüzdeki Payas adını almıştır. Bu cennet vatanı anlatabilmem için cümlelerim yeterli olmaz. Başından en sonuna kadar anlatsam da ömrüm yeter mi bilemiyorum.’’

Demesiyle derin bir nefes aldı büyükannem. Gözleri yerdeki yemyeşil çimenlere ilişti. Yağmur yağdığından biraz serin biraz da ıslak olan çimenler büyükannemin bakmasıyla parıldıyordu resmen. Annemin elini tutuyor, babamın omzuna yaslanıyordum. Büyükannemin hafif öksürüğü ile gözlerimi tekrar büyükannemle buluşturdum.

‘‘Payas Cin Kulesi’dir. Payas Kalesi’dir. Ağaçların boyunu aşığı Sarı Selim Camii’dir. Seher yellerinde uçuşan kuşlardır. Bir yorgun, durgun, yaşlı köprüdür. Hasrettir insana, canlıya...

Evine ekmek götürebilmek için gece gündüz çalışan balıkçı Hasan’dır Payas. Denizin hırçınlığıyla uğraşan balıkçı teknesidir. Dikendir gülü görmek istemeyene...

Bazen de dikenden çiçek açmış **dedirtendir**. Böyle garip bir beldedir. Çok önemli zatları misafir etmiştir. Payas sokaklarında IV. Murat’ın,

Evliya Çelebi'nin ayak **izleri** vardır. Adımlarından yürüdük, yürümekteyiz.’’

Payas...

Namık Kemal'i zindanda bir ay hapsedmiş bir geçiş yoludur. Konaklamanın ilk adresi, kervansaraydır...

Bazen yorgunluktan bitap düşmüş beyleri ağırlamış, bazen bir yudum su ikram etmiştir Payas. Böyle alçakgönüllü, böyle vefalıdır. Yıllardır vefalı bireyler yetişmiştir bu topraklarda. Bu topraklarda doğmuş bu topraklarda yaşamış, ölmüşlerdir...

Limanı savaşlarda önemli yer tutmuştur. Haçlı şövalyelerinin kullandığı Anadolu'ya çıkmak isteyenlerin birinci durağı burası olmuştur. Kim bilir...

Kimlerin mezarı oldu bu kutlu sahil. Kimleri kurtardı acıdan, kederden? Kimleri götürdü huzura?

Dağların zirvesinde eksik olmayan bulutları, buz gibi serin havasıyla yüze çarpan o rüzgârı, bin bir çeşit ağaçları...

Baharda renk renk açan çiçeklerden mis gibi kokular yayılır etrafa. Çiçekler baharın ilk vakitleri güneşe gülümser gibi olurlar. Cıvıl cıvıldır Amanos. Birçok canlıya kucak açar, **yuva** olur. Şifalı otları, her derde derman bitkileri bulabiliriz burada.

Payas'ın tarihi yerlerini anlatayım **biraz da** sizlere. Şuan sınırları içinde bulunduğumuz kale ile başlayayım. Diğer bir ismi Cin Kule'sidir. Payas'ımızın biricik ve nadide eseri, gözbebeği sayılır. Kalemiz teknik ve sanat bakımından bir Osmanlı yapısıdır adeta. Kalenin ortasında

avlu, avlunun çevresinde koğuşlar, depolar vardır. Bu kalenin böyle ihtişamlı olmasının ilk nedeni elbet de Mimar Sinan'ın eserlerinden olduğu içindir. İkinci nedeni ise...

Atlamak istemiştim lafa bir anda.

“ Büyükanne lafını balla kesiyorum ben söylemek isterim diğer nedeni.” Büyükannemin gözlerimin içine gülerek bakmasından cesaret alarak ağzımda ki cümleler kendisini bir anda dışarı atmıştı:

“Payas başlı başına şiir gibi bir ilçe. Kalemizin konumu cennetten farksız...

Şair de yetenekli ki böyle bir ihtişam çıkmış ortaya.”

“Aynen öyle güzel kızım, Süveyda'm...” dedi ve devam etti konuşmasına büyükanne.

İnşa edildiği dönemde Sürre Alaylarını, ticaret kervanlarını koruyan bir karakol görevi de üstlenmiş, her açıdan faydalı olmuş bu kente kutlu kale.

Büyükannem anlattıkça meraklı gözlerle çevreme bakıyordum. O anlattıkça sanki ruhum dolanıyordu Payas sokaklarında. Daha çok dinleme isteği bedenimin tüm mecralarını ele geçirmiş gibiydi. Büyükannem yaşına göre dinç ve genç duran bir kadındı. Tek tek, akıcı, sürükleyici konuşurdu. Payas'ı anlatırken sanki yaşıyordu bir yandan da...

Ayağa kalktı. Kalenin içinde yavaş adımlarla yürümeye başladı. Yüzünü gökyüzüne çevirdi. Mis gibi havayı içine çekti ve ekledi:

Bir diğer ihtişam örneği Sarı Selim Camii...

Yapıldığı tarihten bu yana hiç ibadete kapatılmamış. Büyükanneme annesinin anlattığı bir bilgidir bu da...

Avlusunun içinde bir şadırvan, su kuyusu ve anıt zeytin ağacı bulunur. Ah o zeytin ağacı...

Dili olsa neler söyler? Kanuni Sultan Süleyman'ın Kaptan-ı Deryası ve Sadrazamı Sokullu Mehmet Paşa, Mimar Sinan ve Hassa mimarlar teşkilatına Payas'ta külliye yaptırmak istediğini söylemiş ve çalışmalara başlatmıştır. Külliyenin yapımı için 15 dönümlük zeytin bahçesindeki zeytin ağaçları kestirilmiş bugün caminin önündeki avluda yer alan çeşmenin hemen yakınındaki zeytinlerden bir tanesi anı olarak bırakılmıştır. Bu zeytin ağacı hala meyve vermektedir. Bu nedenle de dünyanın en yaşlı meyve veren zeytin ağacı olmasıyla ün salmıştır.

Gece karanlığında yürürken parlayan bembeyaz bir yıldızın ışığı rahatlatır ya insanı...

O parlayan yıldızdır burası. Her şehrin farklı bir ruhu, kendine özgü bir duruşu vardır. Farklı lezzetleri, meşhur meyveleri elbet vardır. Payas sakinliktir. Köşe başında uyuyan kedidir. Amanos Dağlarında esen rüzgârdır. Gökkuşağını kıskandıran çiçeklerdir...

Annem döndü büyükanneme:

“Hiç usanmadın bu şehri anlatmaktan!” dedi.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın çok sevdiğim bir sözü vardır.

“Bir şehirde hatıralar ve tarih yalnız kitaplarda yaşarsa, o şehir kendi zamanlarını kaybetmiş demektir.”

Bu cevap anneme yeterli **gelmiş olacaktı ki susmakla** yetindi. Ben ise hiç sıkılmamıştım. Vakit nasıl geçiyordu bilmiyordum bile. Vakit demişken...

Kolumda her zaman duran saate baktığımda **saatteki** rakamların yavaş yavaş elime aktığını hissettim. Aniden başlayan sağanak yağmurun etkisiyle gözlerimi birkaç saniyeliğine kapadım. O anda semalarda yankılanan gök gürültüsü beni yerimden fırlatmıştı...

Aniden sıçradım yataktan. Rüyaymış. Kalbimde bir ağrı hissediyordum. Babaannemin güzel kokusu dolanıyordu sanki odamda...

Hava puslu sağanak yağışlıydı. Yatağımın içinde durakaldım uzunca bir süre. Rüyamın etkisinden **çıkamıyor, her** ayrıntısını hatırlıyordum. Büyükannemin anlattığı her şeyi...

Sanki yaşamış gibiydim. Çok gerçekçiydi ve etkisinden çıkmam mümkün değil gibi duruyordu. Yanı başımda duran sürahiye uzandım. Kaç bardak su içtim bilmiyorum. İçimin yangını sönmek bilmiyordu. Hırkalarımın birini üzerime geçirip, dalgın düşüncelerle çıktım evden. Dere kenarından merkeze doğru yürümeye başladım. Toprak kokusu ve derenin sesi ile huzur doluyordum. Aklımda kaleye gitmek vardı. Anıt zeytin ağacını görmek ve dahası...

Hızlanan sadece yağmur değildi. Adımlarım da hızlanıyordu. Pür dikkat çevreme bakınıyordum. Bir afiş görmemle beraber yavaşlattım adımlarımı. Afişe doğru yaklaştım. Güzel memleketim Payas'ın ilçe oluşunun onuncu yılını kutlamak amacıyla bir yarışma düzenlenmiş. Gülümseyerek " Katılmalıyım!" dedim içimden. Rüyamın bir anlamı varmış meğerse. Ailem beni hiç yalnız **bırakmamış. Sözlerini tutmuşlar!**

“Bir gün bu diyardan göçüp gitsek de kendini hiç yalnız ve buruk hissetmeyeceksin.” demişti büyükannem. Çok sevinliydim. Buruk bir sevince benziyordu ama...

Dökülen gzyaşlarımaya engel olamadım. Aslına bakarsanız engel olmak da istemedim. Evde içtiğim su iimin yangını sndrememişken yüzüme dökülen gözyaşlarım yüreğimi ferahlatıyordu. Tarifsiz bir huzur içindeydim.

Evimin yolunu tuttum. Yazmam gereken şeyler vardı. Payas’ı kaleme alacağım için mutlu ve gururlu hissediyordum.

Payas...

Dört bir yanı cennet memleket...

Payas...

Umudun kenti, vefanın yolu...

Emek ve emeğin ardından gelen güzellik Payas.

Bir garip köprü...

Yorgun, durgun, hasret dolu.

Amanos ’un zirvesinde açan iek.

Yüce zeytin ağacı...

Baharda ahenkleşip dans eden kuşlar...

Kışın suspus olan canlılar...

Kalemimden dökülecek bu şehre olan ilgim, sevdam...

Sözlerim uçacak fakat yazılarım hep kalacak. Ve sen hiç merak etme
büyükanne.

Payas hiç unutulmayacak...

ANILARLA PAYAS
YAZAN:LUNALİN

Annem de gitti. Yıllar önce babamın gidişi gibi sessiz sedasız beni bir

başına bırakıp gitti. Bense bu koca şehirde onların hatıralarının olduğu bu küçük apartman dairesinde elimde annemden kalanlarla ayakta kalmaya ve annemin yarım kalan işlerini tamamlamaya çalışıyorum. Kendim yarım kalmanın ötesinde bir boşluğa düşmüşken.

Ortalığı toparlarken bir dosyanın içerisinde küçük not kağıtları ve fotoğraflar buluyorum. Tüm fotoğraflarda annem gencecik. Yüzünde tüm şehri ısıtacak bir gülümseme... Dikkatlice baktığımda her fotoğrafa bir ya da iki not kağıdı eklediğini fark ediyorum. Tarihler bakınca İstanbul'a gelmeden hemen öncesinde memleketini sanki son kez görüyormuş gibi dolaştığını anlıyorum. Dosyayı karıştırdıkça Payas'ın güzellikleri ve annemin anılarıyla ile baş başa kalıyorum.

Günler süren ağlama ve fotoğrafları ezberleme sürecimin ardından yola düşmeye karar veriyorum. Payas'ı, annemin gençliğinin geçtiği toprakları görüp anısını yaşatmaya karar veriyorum. Otobüsteyken küçük bir araştırma yapıyorum ve şaşkınlığım bir kat daha artıyor. Her bir noktasının insanlık tarihi kadar eski olması bende büyük bir merak uyandırıyor. Haçlılar, Osmanlılar gelip geçmiş üzerinden ama ben yirmi beşimde yeni haberdar oluyorum diye üzülüyorum.

En çok merak ettiğim yer Sokollu Mehmet Paşa Külliyesi oluyor. Okuduklarım ve annemin fotoğrafları arasında beni en çok etkileyen o. Annem külliye önünde ve içindeki mekanlarda bir çok fotoğraf çekinmiş. Aynı yerleri sırasıyla bulmaya özen gösteriyorum. Anadolu'nun en büyük külliyesi olan bu mekanda fotoğraftaki sıralama ile gitmek biraz zor oluyor. Tabelalardan birinde külliye önünde on üç bin metrekarelik bir alana sahip olduğunu, Sokollu Mehmet Paşa tarafından Mimar Sinan'a 1574 yılında yaptırıldığını öğreniyorum. Arastanın içerisindeki dükkanları geziyorum. İçerisinde ne arasam var. Çay ocağının önündeki ahşap taburelerden birine oturuyorum. Süvaride sade bir Türk kahvesi içip dinleniyorum. Çarşının bittiği kapıdan çıkınca geniş bir avluya geçiyorum ve karşıma görkemli bir zeytin ağacı çıkıyor. Orada bulunan yaşlı amcadan ağacın her yıl üç yüz kiloya yakın zeytin verdiği ve Türkiye'nin en eski meyve veren ağacı olduğu ile ilgili bilgiler dinliyorum. Fotoğraf makinemi uzatıp ağacın önünde fotoğrafımı çekebilir mi diye soruyorum. Annemin verdiği pozun aynısını vermeye çalışıyorum. Ağacın önünde, şaşkın ve mutlu... Ardından İkinci Selim Camii'nin içerisini geziyorum. Muazzam işçiliği karşısında büyülenip oradan da ayrılıyorum. Biraz yürüyüşün ardından büyük bir avluya geliyorum. Çiçeklerle bezenmiş bu avlu az önce huzuru bulduğum gezintimin verdiği hissi perçinliyor. Külliye önünde

doğusunda bulunan Payas Kalesi'ni gezmeden önce bir fotoğraf daha çektiriyorum. Payas Kalesi'nin sekiz kuleli olduğunu, Haçlı seferleri sırasında Cenevizliler tarafından inşa ettirildiğini, Tapınak Şövalyeleri'nin kontrolü altında hizmet verdiğini öğreniyorum. Payas Osmanlı hakimiyetine geçince Cenevizlilerden kalan kalenin temelleri dahi onarılmayacak durumda olması sebebiyle, planına sadık kalınarak yeniden yapılmış ve Kıbrıs'ın fethinden sonra önemi artan Kale, Osmanlı Devleti için önemli bir üs olmuş.

Kale'den çıkıp on beş dakikalık bir yürüyüşün ardından Cin Kule'ye varıyorum. Annemin buradaki fotoğrafı ile karşılaştığım manzara birbirinden çok farklı. Kule'nin restore edildiğini ve muhteşem bir manzarası olduğunu görüyorum. Girişteki tabelada 1577 yılında gözlem kulesi olarak yapıldığını ve daha sonrasında gümrük kapısı olarak da kullanıldığını okuyorum.

Sahil parkta uzun bir yürüyüş yapıp yarını planlıyorum. Elimdeki notlara göz gezdiriyorum. Annemin rotasında gitmem gereken bir kaç yer daha var fakat yol yorgunluğuna eklenen bu güzel gezinin ardından dinlenmem gerek. Konaklayacağım otele vardığımda resepsiyondaki beyefendi ile konuşurken listemde olmayan bir yer daha olduğunu öğreniyorum. Annemin orada fotoğrafı yok çünkü 2004 yılında keşfedilmiş. Yarınki gezintime Damlataş Mağarası'nı da ekleyip dinlenmek için odama geçiyorum.

Sabah erkenden Sincan'a gitmek için yol alıyorum. Payas'ın bir mahallesi olarak geçen bu yerde muazzam bir tarih yatıyor. İlk durağım Meryem Ana Suyu oluyor. Sincan yaylasında bulunan bu yerde rivayete göre Meryem ana ve Hz. İsa pınarın yakınında konaklamış ve vaftiz edilmiş. Pınarın yakınlarında bir kilise kalıntısı bulunuyor bir de Meryem ananın evi olduğuna inanılan bir kalıntı daha. Amanos dağlarında kısa bir yürüyüşün ardından Damlataş Mağarası'na gidiyorum. Uzun ve zorlu bir yürüyüşün ve tırmandığım ahşap merdivenlerin ardından karşılaştığım manzara muhteşem. Böylesi bir güzelliğin yakın tarihte de olsa keşfedilmesi büyük şans. Sıradaki durağım Gök Göl. Göle vardığımda yanımda getirdiğim iki külçe ve termosumdaki çay ile göl manzarası eşliğinde kısa bir mola veriyorum.

Otele geri dönüş yolunda içim biraz buruk. Annemin memleketi olan bu güzel yere neden daha önce gelmediğimi sorguluyorum kendi kendime. Makinemde anneminkine benzer fotoğraflarım, aklımda Payas'ın eşsiz güzelliği. Otele varmadan fotoğraflarımın çıktısını alıyorum. Odama geçtiğimde aynı annemin yaptığı gibi fotoğraflara

sayılar verip o sayıların olduğu not kağıtları yazıyorum. Okuduklarım, gördüklerim, karşılaştığım insanların anlattıkları ne varsa kağıda döküyorum. Annemin yokluğunun acısı bir nebze de olsa hafifliyor. Bulduğum şehrin özü ve yaşadıklarım beni rahatlatıyor. Payas'a minnettar bir halde uykuya dalıyorum. Yaşadıklarımı, gördüklerimi ve öğrendiklerimi heybeme koyup yola çıkmaya hazır olmanın mecburiyetiyle...

HALKMEN

BARIŞIN KALBİ PAYAS

2022 / Mart. Dedem ile birlikte gezmeye çıkmıştık.

Payas'ta meyve ağaçlarının çiçekleri rüzgârla uçuşarak baharı müjdeliyordu. Bu güzel havayı fırsat bilen yerli halk parklara akın etmişti. İnce ince esen meltem Payaslıların yüzlerini okşuyordu. Oyun oynayan çocukların neşeli kahkahaları, ip atlamaları ve bülbül sesi gibi nağmelerle bağıran sokak seyyar satıcıları, camlı üç tekerlekli arabasında üstünde ince borulu bacasından çıkan dumanı kömürlü lokomotif gibi tütüyordu. Semaverde kaynayan sıcacık tavşankanı çayı ile birlikte kaytaş böreğinin iştah açan kokusuna karışıyordu. Kermeslerde Payasımızın zengin mutfağı, damak lezzetleri nefis oruk, Kaytaş böreğı, Belen tavaşı, et döneri, tepsi kebabı, çökelek salatası, etli kömbesi, Fellah köftesi gövde gösterisi yapıyordu adeta.

Vatandaşların birbirlerine karşı olan yaklaşımı ve hoşgörölü olmaları kendisinde hayranlık uyandırıyor. Kent Meydanı'ndaki vatandaşların yüzlerinde tebessüm, ellerinde ise mavimsi güvercinlere atılacak yemler vardı.

Dedemle birlikte tarihi mekânları gezmeye başladık; hem görüyor, hem de Dedem'in tarihi bilgisinden istifade ediyordum. Payas Kalesi'ni gezince Dedem çok hüznünlendi. Dedem'in koluna girdim, sonra gidip bir bankta oturduk.

Dedem derin düşüncelere daldı. Payas sevdalısı olduğum için, Payas hakkında bir yazı kaleme almıştım. Yazılı olduğum ajandamı çantamdan çıkardım.

“Dedeciğim Payas hakkında yazmış olduğum yazımı sizinle paylaşmak istiyorum?”

“İyi olur, sevinirim,” dedi.

Ajandadan okumaya başladım.

‘En güzel kentlerden biri de Payas’tır. Payas’ın vadisi ve ovasında zeytin ağaçları, turunçgiller, üzüm bağları ve incir ağaçlarında bol miktarda incir yetişir. Doğa harikası Damlataş Mağarası, Sincan Şelalesi, şifalı Meryem ana suyu, Sincan yaylası ve Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi, Payas İskelesi ve Tersanesi, Çifte Hamam, imarethane ve tabahaneler, Arasta, Hangah, Kervansaray, 10 Yıl Anıtı, Payas sahili ve piknik alanları, Cin Kulesi, Payas Kalesi, Sarı Selim Cami gezip görülmeye değer yerlerdir. Görsel zenginlikte balık lokantaları ve balıkçı tekneleri; ayrıca vardiyalı tüten İsdemir fabrikası.

Payas, insanoğlunun medeniyet beşiklerinden biri ve Baharat Yolu’dur. Payas, Amanos Dağları’nın sevdası, memleketin aşkıdır.

Payas aynı zamanda Mehmetçik ve vatan sevdasıdır.

Payas kervansaraydır, bugün bile benzeri yapılamayan yıldızlı konaklama alanıdır.

Payas dediğin dört bir yandan kutsal topraklara gidenlerin soluklanıp, karlı Amanos zirvelerinden kaynağını alan soğuk suların mekânıdır.

Göğünde dalgalanan ay, yıldızlı bayraktır.

Anadolu’ya çıkmak isteyenlerin sevdasıdır, bu öyle bir sevdadır ki kelimeler kifayetsiz kalır.

Payas denilince Liman, deniz denilince de Akdeniz’in en büyük denizcisi Oruç Reis ve dolayısıyla Amanoslardaki sedir ormanıdır.

Yurdumuzun bir cennet köşesidir. Cennet size aşklar, sevgiler, yiğitlikler, kahramanlıklar yaşatır. Cennetinizde ovalara inersiniz, dağlara çıkarsınız; serin yaylaları, zirvelerinde eksik olmayan bulutlarının arasında dünyanın hiçbir coğrafyasında bulamayacağınız bir bitki örtüsü; çiçek, koku, şifa otlarının ve görkemli meyve ağaçlarının arasında bol oksijenli havasıyla çılgına dönersiniz.

Seferlerin lojistik birimi, limanların merkezi Payas’tır. Yerleşkesinde ticaretin canlılığı, kervansarayın önemi ve Ortadoğu’ya açılan en önemli liman şehri. Dünyaya açılan bir kapıdır Payas. Demiri, çeliği, çimentosu, borusu, Bir de Dört Yol’un, Erzin’in narenciyesi, memleketin serpilmiş güzeli... Kuzeyinde Yumurtalık, Ceyhan,

güneyinde İskenderun limanı. Hatay'daki ticaretin, sanayinin merkezi Payastır.

Payas'a mutlaka gelin, görün. Ozanlar öve öve bitiremez bu güzide kenti.

Kervansarayı gezin, sahilindeki balık lokantalarından balık beğenin. Karidesini ve levreğini tadın. Çıkın kalesine hatıralık kahvesini yudumlarırken seyran eyleyin, Akdeniz'in gün batımını. Sabah şafağı, Amanos'ların gölgesidir. Payas, gerçekten yaşanacak güzellikler merkezidir. Turizm, kültür ve barışın kalbidir Payas.”

Okumam bitince dedem söz aldı. “Aferin oğlum, ” dedi ve gözlerimden öptü. “Biraz da bana kulak ver oğlum,” dedi. Pürdikkat onu dinlemeye başladım.

“Payas'daki diplomasi havası tüm Türkiye'yi heyecanlandırmış ve Payas'ın kurtuluş gününü bekler hale getirmişti. Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk, Payas'ın üzerinde titizlikle duruyordu. Atatürk, memleketimizi tek kurşun atmadan barış ile savaşız kurtarmanın derdine düşmüştü. Tarih bilgisi, vatan-millet sevgisi; stratejik öngörü ve diplomatik olgunluğuyla var gücüyle çalışıyordu. Bu çaba dünyanın dikkatini çekmişti. Atatürk'ün birçok alandaki çalışmaları özellikle Türkiye'yi tarım alanında herkesin imrendiğı bir konuma getirme gayesi meyvelerini veriyordu. Ülkeyi yeniden inşa etmek için, eğitimden sanata, tarımdan hayvancılıktan sanayiye her alanda önemli atılımlar gerçekleştiriyor ve Anadolu köylüsünü destekliyordu. Hedef; gelişmiş, uygar, bağımsız bir Türkiye yaratmaktı.

‘Ekonomik bağımsızlık olmadan kazanılan zaferin bir anlam ifade etmeyeceğini,’ söylüyordu.

Dünya çapında saygı gören liderler ithalat için ülkemizi seçiyorlardı. Yaptığı devrimlerle Türkiye, kuruluşu sırasında hedeflediğı muasır medeniyetler seviyesine kısa bir sürede ulaşmayı başarmış ve “Köylü, milletin efendisidir” sözü gerçekleşmişti.

Payas, Fransa'nın işgalindeydi o zamanlar. Memleket meselesini çözmek için Payas'a gelenler arasında dünyanın en bilge insanlarından birisi olan dahi lider kısa sürede kurduğı işletmeler, kurumlar, fabrikalar göz dolduruyordu. Bilgi donanımı ve zekâsıyla

lider bir kişilikti. Payas'ta da bir 'Milli Mücadele Cephesi' oluşturmuştu. Bağımsızlık için geldiği Payas'da özel bir görüşme yapmayı gerçekleştiriyordu. 1938 yılında sağlık sorunları had safhadaydı. Doktorların kesin dinlenme tavsiye etmelerine rağmen, Mustafa Kemal Atatürk, Hatay sorununa verdiği önem nedeniyle hayati risk taşımasına rağmen bütün söylemleri elinin tersiyle iterek Dörtyol'a gelmişti. Hatay meselesine ilişkin istihbarat çalışmalarını, bizzat Payas Kalesi'nde hazırlanan odasından takip ediyordu.

Türkiye için Ankara ne kadar önem arz ediyorsa, Hatay için de Payas o kadar önem arz ediyordu. Dört tarafı düşmanla çevrilmiş vatan toprağını kurtarmak ve kısa sürede kalkındırmayı başarmaktı hedefi.

“Dedeciğim Payas bu kadar önemli mi?”

“ Payas, Hatay 'ın kalbidir. Kalp durduğu zaman yaşam damarlarına kan pompalamaz. Vücut fonksiyonları çalışmaz, Hayat durur ve yaşanmaz hale gelir.”

'Memleket meselesi üzerine çalışmakta olan Mustafa Kemal'in Payas Kalesi'ndeki odasının kapısı çalındığında güneş doğmak üzereydi. Gelen Yaveriydi. Önce rahatsız ettiği için özür diledi. Ardından, “Paşam, Fransızlar geri adım atmıyorlar, bağımsızlıktan vaz geçecek miyiz?” diyerek kendisine soru yöneltti.

“Hayır, dedi. Bu dava benim şahsi davamdır. Bağımsızlıktan, vazgeçmek mi? Asla! *Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir.*”

O zamanlar henüz on üç yaşında ve Başkomutanın büyük hayranıydım. Namını çok işitmiştim. Milli Mücadele Cephesi gönüllüleri “Payas Kalesindedir,” diye söylüyorlardı. Duyar duymaz, dört – beş kilometrelik yolu yaya olarak yürüyerek Payas Kalesi'ne gittim. Kale kapısında öğlene kadar Başkomutanın çıkmasını bekledim. Başkomutan yanındaki kişilerle birlikte dışarı çıkmıştı. Ona sarılmak istedim, güvenlik açısından bırakmadılar, Paşam fark etmiş olmalı ki; “Bırakın gelsin,” dedi. Vardım yanına, elini öpüp alnıma koydum, o da gözlerimden öptü. Heyecan ve utangaçlıktan konuşamadım. Mustafa Kemal Atatürk başımı okşadı.

“Adın ne senin?”

“Ali,” dedim.

“ Aslan Ali, dedi. Büyüyünce ne olmak istiyorsun?”

“Safiye Ayla gibi büyük bir sanatçı olacağım paşam.” “Aferin,” dedi. Önce Yaver’inin gözlerine sonra benim gözlerime bakarak başını salladı ve ekledi. “İşte bizim geleceğimiz, yaşam damarımız; sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş olur,” dedi. Başımı okşadı, gözlerime baktı ve tebessüm etti. Hayatım boyunca duyduğum en güzel, en anlamlı sözlerdi. Şimdi sanat güneşimiz Safiye Ayla gibi türkü söyleyemiyorum, ama edebi anlamda şaheserler yazarak bir aşk, bir aydınlık yaratarak değerlerimize değer katma çabasındayım. Böylelikle Ata’ma verdiğim sanat sözümü yerine getirmiş oldum.

Babam da o zamanlar seferberlikte askeriydi. Eve döndükten sonra, sürekli Atatürk’ün icraat ve kahramanlığından; savaş cephesindeki önderliğinden söz ederdi. Bu sana anlattıklarım hem babamdan dinlediklerim hem de şahit olduklarımdır.”

“Anladım dede.”

“İşgalcilere karşı halkın ayaklanmasını isteyelim mi efendim?” diye sordu Yaver.

“Hayır, gerek yok. Onların derdi benimle,” diye yanıtladı Atatürk.

İlerlemiş hastalığına rağmen dinçti. Bedenini pençeleri altına alan hastalığının etkileri üzerindeydi. Çok çalışıyor, durmaksızın ülkemizi karış karış gezip, halkın dertlerini kendine dert ediyor, sorunlarını dinliyordu.

“Emredersiniz efendim. Kahvaltı için bir emriniz var mıdır?”

“Masama bir bardak çay ve bir tabak yoğurt koyun. İki dilim ekmeği de yanına ekleyin. Kahvaltıdan sonra bağımsızlık meşalesi nasıl yanar, bakalım Fransızlar nasıl tepki gösterecek?” dedi.

Mesajı alan Yaver, Atatürk’e selam durduktan sonra hazırlıkları koordine etmek üzere gözden kayboldu. Mustafa Kemal, Yaver’inin kapıyı kapatmasının ardından ayağa kalktı. Çalışma odasının balkonuna geçti. Kale onun için bir karargâhtı. Sigarasını yaktı. Uzun uzun derin

düşüncelerle kalenin surlarından, büyüleyici cennet vatan toprağını seyretti. Ardından çalışma odasına geçti.

“Bu toprakların varlığı mutlaka Anavatan’a katılacak. Azimli, gayretli çalışmalarımızla fevkalade ileri bir seviyeye taşınacaktır. Zafer, zafer benimdir diyebilenindir. Başarı ise, başaracağım, diye başlayarak sonunda başardım, diyebilenindir. Egemenlik verilmez, alınır,” dedi Atatürk.

Eğilmememiz gerektiğini dünya diplomasisinde her daim aktif olmamız gerektiğini bize öğreten bizzat sizsiniz.” dedi Yaver

Atatürk’ün coşkulu konuşması, Yaver’in göğsünü kabartmıştı.

“Haklısınız. Son yıllarda çok sayıda savaş ve yara almış olsanız da, gözlerinizi barışa diktiniz. Gelecek barış, güneşin en orta iç çekirdek katmanında. Onu oradan çekip almak istiyorsunuz,” dedi Yaver.

Umut gözlerinden okunuyordu. Atatürk tabağındaki yoğurdu bitirdi, sonrasında mavi gözlerini Yaver’e dikti.

“Söylesenize sevgili yaverim, sizi benimle buraya getiren nedir?”

“Bağımsızlık.”

Atatürk’ün bakışlarının etkisinden kurtulan Yaver’in yüzüne tebessüm edici bir gülümseme yayıldı.

“Sayın paşam, Türk milleti ve Cumhuriyeti ayrılmaz bir bütündür. Sözünün sahibi sizsiniz. Benim de görüşüm aynı yönde. Bu hususta emrinizde yürütebileceğimiz ortak çalışmalar hakkında fikir alışverişinde bulunmak istedim.”

Atatürk, Yaver’in boş boğaz olmadığını gayet iyi biliyordu. Verilen kararların takipçisi bir insandı.

Yaver’i bir saniye durdu, paşamızın çay bardağını doldurdu ve konuşmaya başladı:

“Ordumuz bu topraklara girecek mi Savaşacak mıyız paşam?

“Hayır, Fransız savaş beklerken biz savaşmayacağız; onlar barışı aklından dahi geçirmezlerken barış galip gelecek. Suriye’nin de toprak bütünlüğü şarttır. Bağımsızlık gerçekleşecek tabi görmek istiyorum. Ay,

güneş, su, hava, toprak; bu vatan bizim. Kâinatta gelişme fikri sadece kurgu olarak kalmamalı. Gelişim liyakatli kadrolarla ilim ve bilim ile sulh ile sağlanmalı. Bunlarla ilgili çalışmalarını yapmak için halkımıza araştırma imkânı vermeliyiz. Attığımız temel ile biz görmesek te mutlaka gerçekleşecek. “

Atatürk'ün ağzından çıkan bu sözler, Yaver'ini her daim şaşırtmıştı. Atatürk bir süre bekledikten sonra bıraktı, kahvaltı etmeyi dizlerinin üzerindeki beyaz peçeteyi masaya koydu ve ayağa kalktı.

“Oturun. Bu konularda fikrini almak istediğim bir dostumsun, düşüncelerin benim için kıymetlidir.”

Babam kapısını vurdu.

“Gel,” dedi Atatürk. Babam odasına girdi. İçeriye girdiğinde pencerenin yanında Mustafa Kemal ayakta durmaktaydı. Atatürk'ü görür görmez hemen ona askeri selam verdi. Ardından emirlerini yerine getirdiğini söyledi:

“Arkadaşlar, artık bu topraklar anavatan Türkiye Cumhuriyeti'ne katılacaktır.”

O dönem gece gündüz tam bağımsızlık için çalıştı. Payas'ın coşku dolu, rengârenk asil halkı için. Bağımsızlık mücadelesi devam ederken bütün zorluk ve engelleri karşısına almış olan biten her şeyi ciddi sorumlulukla takip ediyordu. Bir an için kafasını kaldırdı ve göğe baktı. Bir dolunayı gördü. O dolunay ile bir kurdun asaletli duruşu ile masum bir dilek tuttu. Dileğinin gerçekleşeceğini ve Payas'ın Anavatan'a katılacağını biliyordu. Düşleri 1939'da savaşız, silahsız biçimde tek bir Mehmetçiğin burnu kanamadan, kendi ifadesiyle ‘savaşız anlaşma’ yöntemiyle yeniden vatan toprağı yapmayı başardı.

Payas'ın göğünde ay yıldızlı al bayrak sonsuza kadar dalgalanacaktır,” dedi Dedem

Çok duygulandım, heyecanla dedeme sarıldım.

“Bak oğlum, dünden bugüne Payas değiştikçe değişti, her değişim ile birlikte gelişti. Yine de onun dediği gibi, hayallerini gerçekleştirmene izin ver. Oku hem de çok oku ve kendine milletine, ülkene güzel bir hayat hazırla. Okursanız, tüm insanlık aydınlanır.

Kitaplar; insanlara yaşam ve hayata dair bilgiler sunuyor. Okudukça ufku açılıyor, gözü açılıyor insanoğlunun. İnsanlar cahil kaldıkça, yaptığı işlerden de pek hayır gelmiyor.

Siz gençler, vatanımızın ve çocuklarımızın güzel yarınlarısınız. Atamızın "*Yurtta sulh, cihanda sulh*" şiarıyla sizlere bıraktığı gençliğe hitabenin ışığında hareket edin.

Bu benim de, ebediyete intikal etmiş atalarımın da sizlere vasiyetidir. ”

” Atam gözün arkada kalmasın, size söz veriyorum; okuyacağım, daha çok okuyacağım milletim, vatanım ve aydın yarınlarımız için Atamızın bize bıraktığı mirası sonsuza dek taşıyacağız.

“Cumhuriyeti biz kurduk onu yaşatacak ve yükseltecek olan sizlersiniz.”

Rumuz: Dt. Gümüşboğa

BİR KISA HİKAYE PAYAS

Yaz, bu memlekette sıcak ve kurak geçerdi. Tipik akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü bu memleketin doğusundaki Amanos Dağları ormanlarla kaplıydı. Payas, dünyanın en yaşlı meyve veren zeytin ağacına ev sahipliği ile de ünlü bir memleketti.

Payas tren istasyonunda inen o genci pekala hatırlıyorum. Uzun boylu, kumral bu gençyakışıklılığı ile göze çarpıyordu. Üzerinde sıradan mavi bir t-shirt, gözünde güneş gözlüğü vardı. Genç nereye gideceği meçhul adımlarla yürürken arkasından seslendim.

-Payas Demir Çelik Fabrikasında çalışmak için mi geldin sende?

Genç sesin nereden geldiğini anlayamadı, etrafına bakındı, bir anda benimle göz göze geldi.

-Pardon anlayamadım sizi diye karşılık verdi. Fabrikada çalışmak için gelen önceki gençlere göre oldukça kibar biriydi.

-Payas Demir Çelik Fabrikasında çalışmak için mi geldin sende? dedim tekrar.

-Evet ama nerden bildiniz böyle bir şeyi?

Payaslı olan herkes fabrikanın açılışından beri buraya gelen her gencin fabrikada çalışmak için geldiğini bilirdi.

Genç bir anda benimle sohbet etmeye başladı. Uzun yoldan geldiği için çok yorulduğunu ve çok aç olduğunu söyledi. Genci İstiklal mahallesinde meşhur bir lokantaya götürdüm ve bende oturduğu masaya bir sandalye çekip ona eşlik ettim.

-Ne yememi tavsiye edersiniz, neyi meşhur bu yörenin? dedi genç.

Bilemedim bir anda ne diyeceğimi... Fella köftesi mi, kaytaz böreği mi oruk mu (içliköfte), belen tava mı desem.

-Vallahi hepsi birbirinden lezzetli, burada kalırsan hepsinin tadına bakma fırsatın olursen şimdilik söyle birini dedim.

Sohbet esnasında isminin Mehmet (Payasta en çok konulan isimlerindenmiş ne tesadüf ki) olduğunu öğrendiğim bu gencin büyük büyük dedesi de Payaslıymış. Yıllar önce İstanbul'a iş için göçmüşler bu sakin memleketten. Gel gör ki kader tekrar torunlarını iş için bu memlekete geri döndürmüştü.

Mehmet laf arasında üniversitede okuduğu Evliya Çelebi'nin ünlü Seyahatnamesinde Payas'tan oldukça teferruatlı bir şekilde bahsettiğini ve kendisinin okumayı, araştırmayı çok sevdiğini söyledi. Evliya Çelebi'nin anlattıklarından eskiden bu bölgenin turunç, üzüm ve incir merkezi olduğunu, Payas kervansarayınının bölge için çok önemli olduğunu anlattı. Mehmet meğerse Payasla ilgili benden daha çok şey biliyordu.

Saat oldukça ilerlemişti. Payas Demir Çelik Fabrikası çoktan kapanmıştı. Zaten trenin Payas'a varış vakti de iş görüşmesi için uygun bir vakit değildi.

-Buyurmaz mısın bu gece misafirimiz
oluver dedim.Duraksadı ve olur dedi.

Saat akşam sekizi on geçiyordu. Deniz kıyısında dörtgen
biçiminde taştan yapılmış bir kale olan Cin kulesi'ne vardık. Kalenin
dibinde, eski ahşap yıkıldı yıkılacak bir evde oturuyordum.
Başladım ev sahibi olarak anlatmaya;

- Cin Kulesi dedik diye korkmayasın sakın ha Payas Kalesi
olarak da biliniyor.

Cin kelimesi, Cenevizlilerden geliyor cinlerle alakası yok yani.
Aklın karışmasın tamamıyla bir Osmanlı kalesi olma özelliği taşır bu
kale. Çok önemli bir kaledir. 1919 yılında bu kalede ağır suçlular
hapsedilmiş. Hatta Namık Kemal bilir misin oda bir süre Cin
Kulesi'nin zindanında kalmış.

-Bilmez miyim Namık Kemal'ı çok sevdiğim bir edebiyatçıdır
kendisi dedi vesessizce mırıldandı Mehmet.

“Yara nişandır tenine

erlerin, Mevt ise son

rütbesidir askerinin.

Altı da bir üstü de

birdir yerin, Arş yiğitler

vatan imdadına!”

Ben konuştuğça konuşuyordum. Minderin üzerinde oturan Mehmet ben konuşurken uyuklamaktaydı. Belli ki çok yorgundu konuşmayı kesip,

-Allah rahatlık versin diyip odadan çıktım. Bende uyudum.

Sabah saat sekiz de uyandım. Aklıma bir anda Mehmet geldi hızlıca yerimden kalkıp odasının kapısını tıklattım. Ses yoktu. Biraz daha bekledim ve içeriye girdim. Gitmişti çoktan. Halbuki uykum çok hafifti bugün uyanamamışım. Yatağını toplayıp notbırakmış bana ‘Herşey için teşekkür ederim hakkınızı helal edin ‘.İş görüşmesi nasıl

geçti acaba yetişebildi mi diye merak etmiyor değildim. Artık yapacak bir şey yoktu bu şekilde bir vedayı uygun görmüştü demek ki.

Akşam ezanı okunmuştu. Tüm gün Payas tren istasyonunun temizliğini bitirip tekrarevime dönmüştüm. Mehmet’i görememiştim bugün istasyonda. Payas Demir Çelik Fabrikasında çalışmaya başlamıştır o zaman diye düşündüm. Payas tren istasyonunda hergün bu şekilde birileriyle tanışırdım. Hiç birini de sonradan görmezdim kimsede sonradan beni merak etmezdi.

Her birinin ayrı hikayesi olan bu kaçınıcı kişiydi Payas'a gelen. ayımı demleyip pencereden dışarıya uzun uzun Cin kulesine ve dağlara baktım. Dünden bugüne Payas kaç medeniyete ve insana ev sahipliği yaptı kim bilir diye dūřundüm Kaderi buydu bu memleketin galiba. Ne demişti atalarımız 'Hiç şaşmayan saat gibi işler dururdu kader.'"

RUMUZ MİMOZA

Merhaba ben Payas , hani herkesin ilerde yaşamak için hayalini kurduğu deniz kıyısında kihuzurlu yerler var ya işte onlardan biriyim . Ne savaşlar gördüm , kimler geldi geçti kapımdan... dün gibi aklımda Büyük İskender'in Dara'yı alt edişi . Bizans'ta mücadele verdi göğsümde, haçlı seferleri geçti üzerimden, ne donanmalar kuruldu kıyılarımda ,üç kıtaya sahip Osmanlı'nın oldum sonunda .Kimleri

tanıdım, sizlerin tarihten bildiğiniz kimler kimler ayak bastı
toprağıma .Evliya Çelebi anlatmaya doyamadı beni . Fransızlarda göz
diktiler

varlığıma ama çok sürmedi katıldım cennet vatana. En güzeli ise
benim kalbimde yürüdü koca Mustafa kemal paşa ... insanlar geldi
geçti savaşlar, aşklar, hüznler, acılar, mutluluklar hepsini izledim izler
kaldı bana ve baktıkça onları hatırlatacak eserler kondurdular bilmem
kaç milletten dört bir yanıma. Mimar Sinan'ın teri düştü toprağıma...
kıymetlidir her bir karış toprağım, çiçeğim ,ağacım, böceğim, suyum
bir zeytinim var koca bir bahçeden bana kalan asırlık yoldaşım. Bir
zeytin ağacım hâlâ sevgi, emek, umut, aşk akar köklerinde asırlar geçti
bıkmadı doymadı meyve vermeye bir gün gelerseniz ziyaretime
mutlaka bir soluklanın derim gölgesinde. Zaman bu tutulamaz
durdurulamaz geçti gitti her şey değişti ne yaşamlara tanık oldum ve
olmaya devam ediyorum işte onlardan birinin hikayesi bu benim
topraklarımda gözünü açıp aşım la suyum la büyüyen bir kız çocuğunun
hikayesi 1993'te açtı gözlerini dünyaya üzerimde olan her olaya kulak
kesilen ben karıncanın yürümesinden kuşların konmasını hisseden ben
onu da gördüm elbet sevinçli mutlu bir aile Adanalılar özünde baba
ekmek parasına gelmiş topraklarıma ve burada köklenip başlamış
dallanıp budaklanmaya. mart ayıydı doğduğunda her ayı severim ama
mart bir başkadır aslında dört bir yanıma sarılara bürünür misler gibi
kokar mimozam. Zamanında sarı renk askerime moral mutluluk versin
diye açardım şimdi gizli kalmış aşları simgeler oldu mimoza .Çok
çabuk büyüdü bizim ufak kız yollarımda çok pedal çevirdi düştü dizleri
kanadı ,kanı damladı toprağıma savaş kanları ile sulanmış toprağım

yabancı değildi bu tada atalarının inancı, gücü, kanı bilmem kaç nesil sonraya nasılda böyle güçlü geçmişti. Ağlamasıyla göğümü inleyen o bebek büyüdü de büyüdü düştü kalktı ağladı güldü sularımı aşkla seyreder dalardı kıyılarıma. Doğduğu mahallede izlerdi güneşimin batışını sonra sığmadı taşı dört bir yanımı keşfetti 120 milyon yıl önce sakladığım Damla taş mağaramı gezerken ki o gülümseyişi o şaşkınlığı ve Meryem ana suyunu şifa bilip dualarla kana kana içişi bir zamanlar atalarının bastığı her taşı altın bilip tarihi keşfedişi hepsine şahittim .Sonra okul dedi eğitim dedi gitti başka şehirlere yokluğunu hissetim elbette geldikçe oturur sahile anlatırdı neler olup bittiğini başlarda heyecanlı mutluydu ama sonra gözleri hep hüznü dolu ve bulutlu çok özlermiş oralarda beni “en çokta denizinin kokusunu içime çekmeyi özlüyorum” diyordu “eee dedim orada da var işte Karadeniz” “yoook yok “ derdi “ ya tuzu ya bir şeyi eksik”... zaman yine yaptı şovunu benim

[Metni yazın]

mimoza çiçeği okuldan mezun oldu ilk iş koştı sarıldı bana. “herkesi kendin gibi bilme sen her inançtan , her milletten insanı basarsın bağrına ekmek aş olursun onlara ama öteki diyarlarsana benzemiyor kendinden olmayana kucak açmıyor “ dedi. “Diplomanda elinde git gez gör yaşa hayatını “ dedim. “benim yerim yurdum da sen memleketimde toprağında sen gider gezer görürümde köklerim senden ayrılmaz elbet “ dedi. Dediğini de yaptı bende doğdu bende büyüdü bende aşık oldu bende evlendi. İçten içe sevinmedim desem yalan olur başka şehre gitse özlerdim sohbetlerimizi. Bu onlarca dostumun aralarından sadece biri . Adım değişti

yıllarca Baias dediler sonraları Bayyas , Bayas derken Payas kaldı en son adım. Çokta sevdim bu ismimi çünkü her gelen hayatından bir pay astı bana kimi sevincinden kimi hüznünden kimi öfkesinden kimi aşkımdan üzerimde yaşasın yada ziyaretime gelsin herkes yer aldı hayat hikayemde. Küçük bir sahil kasabası olarak başladım yoluma büyüdüm çoğaldım

ilçe dediler sonra bana ve doymadım var olmaya. Gelişip ayak uydurmayı seven bir yapım vartarihin canlı tanığımı eserlerim birer inci tanesi ama yetmez. Büyürken büyütmeliyim

toprağında doğan ya da beni toprağı bilip gelen her cana yuva olmalıyım. İş olmalıyım aş olmalıyım. Son zamanlarda “Güneşin Doğarken Güldüğü Şehir” dediler ben zaten farkındayım güneşin güzelliğinin bana kattıklarının o sonsuz enerjisinin ama bunu

[Metni yazın]

onlarındafark etmesi bende güneşin, denizin, dalgaların, her bir kum tanesinin ,çiçeğin, böceğin ve

insanın daha mutlu olduğunu anlamaları pek bir hoşuma gitti. Daha anlatırım kendimi size ama ne harfler ne sayfalar yeter bence. Hani derler ya anlatılmaz yaşanır o benim işte. Zatenvar isen gönlümde gez keşfet beni, yok uzak isen benden gel tanış olalım sende bir pay as bana kendi hikayenden.

[Metni yazın]

Rumuz: Piyade

Son çanta da bagaja konulmuş yolculuğa başlamak için tüm hazırlıklar tamamlanmıştı. Ellerinde kınası yüzünde vatani görevini yapacak olmanın gururu eli akraba ve kendisini uğurlamaya gelenlerle helalleşen Selçuk en son babaannesinin elini öpüp hayır duasını aldıktan sonra arabanın ön koltuğuna oturdu. Kendisine teslim olacağı İskenderun 39'ncu mekanize piyade tugayına kadar eşlik edecek olan annesi ile babası da alandakilerle kısa kısa sohbetler edip vedalaşmaların ardından araçta ki yerlerini aldılar. Kontağı çalıştıran Murat Bey kornaya basarak son bir kez selamladı kendilerini uğurlamaya gelenleri.

Konya Meram'dan başlayan yolculuklarının ilk durağı Payas ilçesinde bulunan akrabaları olacaktı. Düz ve birbirine benzer güzergâhlardan geçerlerken radyoda çalan müziğe dudakları ile eşlik eden Selçuk can sıkıntısı içinde elindeki telefondan internete girip Payas yazarak akrabalarının yaşadığı mütevazı ilçe hakkında araştırmalara başladı. Karşısına çıkan şu bilgileri anne ve babasıyla sesli okuyarak paylaşmaya başladı.

Payas, çok köklü tarihe sahip bir ilçedir. Her ne kadar 2012 yılında ilçe statüsüne kavuşsa da Ortadoğu ve Anadolu yolu üzerinde bulunması sebebiyle tarih boyunca büyük bir öneme sahip olmuştur. Günümüze kadar birbirine yakın olan Baias, Bayyas, Bayas adları kullanılmış ve son olarak Payas ismini almıştır.

[Metni yazın]

Birçok medeniyete ev sahipliği yapan Payas, Yavuz Sultan Selim'in 1516 yılında çıktığı Mısır seferiyle birlikte Osmanlı topraklarına katılmıştır. Osmanlılar zamanında da büyük bir öneme sahip olduğundan hem limanı donanma tarafından kullanılmış, hem de kente kervansaraylar ve kaleler gibi önemli eserler yapılmıştır.

Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde Payas'tan detaylı bir şekilde bahsetmiş ve buradaki kervansarayın öneminden ve bölgede yetişen birçok üründen övgüyle söz etmiştir.

Payas Kalesi: İlçe de bulunan bu kalenin kim tarafından ve ne zaman yapıldığı bilinmiyor. Fakat ilçe için önemli bir tarihi yapıdır. Bu kalenin Haçlılar tarafında inşa edildiği de rivayetler arasındadır. Kale Osmanlılar zamanında kullanılmıştır. Hatta restore edilip askeri alan olarak kullanılmıştır. Bir zamanlar cezaevi olarak da kullanıldığı söylenilir. Kalenin 8 kulesi bulunmaktadır. Kale Sokulu Mehmet Paşa külliyesinin güneyine düşmektedir.

Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi: Külliyenin olduğu yerde cami, hamam, medrese ve bedesten gibi yapıların bulunduğu bir yerdir. Bu külliye en önemli yere sahip olan kervansaraydır. Burada tüccarların gelip konaklayacağı yerler inşa etmişlerdir. Ticaret kervanlarının ve hac yolcularının konaklaması için yaptırılan külliye, İstanbul'u Ortadoğu'ya bağlayan ve "Şam Yolu" olarak bilinen yol üzerinde yapılmıştır. Külliye 16. Yüzyılda Sokullu Mehmet Paşa'nın isteği üzerine inşa edilmiştir. Külliyenin inşasında bizzat Mimar Sinan bulunmuştur.

[Metni yazın]

Cin Kulesi: Kule Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi ve deniz arasında kalan bir tepe üzerinde inşa edilmiştir. Bizans veya Cenevizler tarafından inşa edilmiştir. Kare planlı ve tamamen kesme taştan inşa edilmiştir.

Damlataş Mağarası: Amanos Dağları'nda yüksekliği yaklaşık olarak 540 metre olan dağ yamacında bulunmaktadır. 2005 yılında keşfedilen Damlataş Mağarası, 95 metre uzunluğa ve 60 metrelik bir derinliğe sahiptir.

Payas ilçesi Sincan Mahallesi sınırları içerisinde bulunan mağaraya ulaşmak için yolun bir kısmı araçla gidildikten sonra, yaklaşık 4 kilometre yürüyüş yapmak gerekecektir. 200 basamak olan merdivenleri de çıkıp mağaraya ulaşılmaktadır. İçerisinde birçok sarkıt ve dikit bulunan mağaranın 120 milyon yıllık bir oluşum süresinin olduğu düşünülmektedir.

Sincan Şelalesi: Payas ilçesi Sincan Mahallesi sınırları içerisinde yer almakta olan Sincan Şelalesi, ulaşımı kolay olmadığı için doğallığını korumaktadır. Payas kent merkezine yaklaşık olarak 16 kilometre uzaklıkta bulunan şelalenin döküldüğü noktanın yukarı bölümlerinde göletler ve küçük su havuzları bulunmaktadır.

Şelalenin uzunluğu yaklaşık olarak 30 metredir. Sincan Şelalesi dere yatağına ulaşana kadar küçük çapta şelaleler oluşturmakta ve ardından Payas Çayı'na katılmaktadır.

[Metni yazın]

Yaklaşık 5 saat süren yolculuğun ardından Murat Beyin amcaoğlu Hasan Beylerin evlerine varmışlardı. Bahçe kapısında misafirlerini karşılayan Hasan Bey, bahçede bulunan çardağa önceden hazırladıkları masaya doğru yol gösterdi. Yemek masasına son düzenlemeleri yapan Sebahat Hanım misafirlerinin geldiği tarafa yönelerek, ‘hoş geldiniz’ dedi. Bir yandan yemeklerini yerken bir yandan sohbetlerine yemek masasında devam ettiler.

Hasan Bey: ‘Demek bizim aslan yavrusu büyüdü de askerlik görevini yapacak. Hem de bizim burada.’

Sebahat Hanım: ‘Maşallah benim yeğenime’.

Yüzü kızaran Selçuk utangaç sesiyle, ‘teşekkür ederim yenge’.

Nemli gözleri şefkatli ana yüreğiyle, ‘Tez zamanda teskeresini aldığını da görürüz inşallah’ dedi Nedime hanım.

Sebahat Hanım: ‘Görürüz ablacım görürüz, rahat ol sen. Daha düğününde de oynayacağız oğlumuzun’.

Murat bey masada bulunanlara nazaran daha sessiz ve düşünceli bir haldeydi. Aracı kullanmanın verdiği yorgunluğun yanı sıra oğlunu asker ocağına teslim edecek olmanın gururla karışık hüznünü yaşıyordu belli ki.

Hasan Bey, yoldan gelen misafirlerinin yorgun olması ve onların da talepleri üzerine günün geri kalan kısmını ev civarında geçirmeyi uygun görmüşlerdi.

[Metni yazın]

Yapılan kahvaltı sonrası Selçuk'u birliğine teslim etmeden misafirlerine yaşadıkları şehri gezdirmek adına, 'hadi biraz dolaşalım' diye teklifte bulundu Hasan Bey. Kısa süren hazırlanmalarının ardından iki araçlık konvoyla Cengiz Topel caddesinden birkaç dakika içinde Payas kalesine ulaştılar.

Sebahat Hanım koluna girdiği Nedime Hanım ile yavaş ve dikkatli adımlar eşliğinde sohbet halindeydiler. Hasan Bey hemen yanında ki Murat Bey ile muhabbet halindeydi. Grubun en arkasından gelen Selçuk elinde telefonu ile kaleden kareler alıyordu.

Kale avlusunun ortasında bulunan iki bölüm Murat Beyin dikkatini çekti. Parmağı ile işaret ederek yapıların ne olduğunu sordu. Hasan Bey, " biri mescit, diğeri kışla yapısı" diye cevap verdi.

Konuşmalarına devam ederek avlu ortasına kadar ilerlediler. Murat Bey mescit ve kışla yapısını hayranlıkla inceledi. Kale içinde birikintiler halinde bulunan taşlar tarihi yapının kaybolan yüzleriydi adeta.

Surlarına çıkıp çıkış tarafına doğru surlardan yürüyerek şehri izleyerek kaleden ayrıldılar.

Hemen kalenin yakınında bulunan Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi bahçesinde bulunan II. Selim camiine geçtiler. Camii etrafında ki turistler, fotoğraf çekilen yeni evli çiftler ile çok canlı, çok renkli bir yer izlenimi en başından vermişti burası. Payas II. Selim cami 1574 yazılı tabelanın altında ki kapıdan geçip cami avlusundan içeri girdiler.

[Metni yazın]

Kendilerini kuş cıvıltıları arasında anlı şanlı kutsal Türk bayrağımız ile büyük bir çam ağacı karşıladı. Yeşillikler arasında huzur ve maneviyat dolu bir yer burası. Dikkatlerini etrafı demirle kaplanmış gövdesi doğal bir sanat eseri olan 1356 yaşında ki zeytin ağacı çekti. Asırları aşan yaşına rağmen yılda 300 kilogram civarında meyve veren ağaç, Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulu tarafından 1976 yılında "anıt ağaç" olarak tescillendi.

Camiyi selamlamak, saygılarını göstermek adına her biri Tahiyetü'l mescid namazı kıldıktan sonra. İki yana açılan demir kapıdan geçip Sokullu Mehmet paşa külliyesine giriş yaptılar. Oturma alanlarının arasından çevrelere bakınarak ilerlediler. Nedime hanım Konya'daki çevresi için çam sakızı çoban armağanı hediyelik eşyalara bakınıyordu. Ufak tefek bir şeyler alarak çıkışa yaklaştılar. En son birer bidon organik zeytin alarak külliye den ayrıldılar.

Bir sonraki durakları genellikle Payas kalesi ile karıştırılan Cin kulesiydi. İnönü Caddesi üzerinden çok kısa sürede kuleye ulaştılar.

Kuleden içeri girdiklerinde Selçuk amca dediği Hasan Beye, “buranın yapılış amacı nedir amca” ?

Hasan Bey, “Limanı korumak amacıyla 1577 yılında yapılmış yeğenim” diyerek cevap verdi. Dik merdivenlerden kulenin surlarına çıkarak ağaçların arasından görünen denizi seyretmeye başladılar.

Hasan Bey, “bir üstte çıkalım oranın manzarası daha güzel” dedi.

Surlar üzerinden L şeklinde ilerleyerek kapalı hafif karanlık alandan kulenin tepesine çıktılar. Gördükleri manzara karşısında büyülenmişti

[Metni yazın]

misafirleri. Seyir teraslarından farksızdı burası. Her köşede, her açıdan denizi arkalarına alarak fotoğraflar çekildiler. Hasan Bey yanındaki yeğenine, “kule ile alakalı bir bilgi daha paylaşayım seninle” yeğenim dedi. Meraklı gözlerle Hasan Beye bakan Selçuk, “nedir amca” ? Hasan Bey, “Söylenenlere göre Namık Kemal’in bir dönem buranın zindanlarında kaldığı söylenmektedir”. Selçuk şaşkın ifade ile “ya...”.

Araçlarına binerek bir sonra ki gezi yerleri olan Damlataş mağarası ve Sincan şelaleleri için D817 karayolu üzerinden Sincan’a doğru yol aldılar.

Sincan köyü yakınlarındaki Nur dağları yamaçlarında deniz seviyesinden 542 m yükseklikte yer alan mağaraya geldiklerinde tahtadan yapılmış dik merdivenlerden çıkarak içeri girdikleri anda serinliği tüm vücutlarında hissettiler. Nedime Hanım ile Sebahat Hanım burada da mümkün oldukça kol kola ve sohbet halindeydiler. Hasan Bey, “2004-2005 yıllarında keşfedilen mağaranın 120 Milyon yıllık olduğu tespit edilmiştir.” dedikten sonra parmağıyla tavandaki sarkıtları göstererek sözlerine, “Jura–Kratase yaşlı dolomit ile dolomitik kireçtaşı içerisinde oluşmuştur. Buranın gelişimini tamamlamış fosil mağarası olduğunu söylüyor.”

95 km’den oluşan mağara içinde bir süre ilerleyip fotoğraflar çektiler. Dışarı çıktıklarında Murat Bey mağaraya hayranlığını “çok güzel yermiş diyerek dile getirdi. Eşi Nedime Hanım gülerek, “dışarı çok

[Metni yazın]

sıcakmış. İçeride biraz daha mı kalsaydık” diyerek yanındakileri de gülümsetmişti.

Çarşı merkeze geri döndüklerinde karınları baya acıkmıştı. Hataya özgü yemekler yiyebilecekleri bir lokantaya oturup siparişlerini verdiler. Selçuk’un gözüne lokantanın yakınlarında takım formaları satan dükkân çarptı. Yerinden kalkıp “yemekler gelene kadar dönerim” dedi. Masadakiler nereye gittiğini anlamadan arkasından baktılar. Birkaç dakika geri dönen Selçuk elindeki poşeti annesine uzattı ve “askerden dönünce senden alırım anne” dedi. Nedime Hanım, “bu ne ki oğlum”? Selçuk, “bugünü ve buraları hatırlatacak bir şey aldım anne”. Poşeti açan annesi mavi beyaz renklerdeki Payasspor formasını görünce, “renkleri de modeli de güzelmiş” diyerek formayı tekrar poşetine koydu.

Neşeli ve eğlenceli gezileri Selçuk’u teslim edecekleri birliğin önüne geldiklerinde buruk bir hüzne dönüşmüştü. Nedime Hanım gözyaşlarını tutamıyor oğluna sınıksık sarılıp dualar ediyordu. Sebahat Hanım nemli gözleri titrek sesiyle, “yapma böyle ablacım çocuğu da üzeceksin” dedi. Murat Bey, “hanım abartma” diyebilmişti sadece. Belli edemese de kendisi de oğlundan bir süreliğine ayrılacak olmanın duygusallığını yaşıyordu.

Büyüklerinin ellerinden öpen Selçuk vatani görevini yerine getirmek için 39’ncu mekanize piyade tugayının nizamiye kapısından içeri girip biraz ilerledikten sonra arkasına dönerek ailesine son kez el salladı...

Can Suyu

Payasın Mucizesi

O sabah erkenden uyanmış pabuçlarımı giyip mektebin yolunu tutmuştum. O zamanlar 8 yaşında okumayı yeni öğrenmiş içinde okul sevgisinin kabarmış olduğu bir çocuktum. Babam ve dedem bizim hep çok güzel bir yerde yaşadığımızı söylerdi, burası birçok kültüre insana, hayata, yaşama ev sahipliği yapmış derdi. O zamanlar bunların ne demek olduğunu bilmezdim. Okulun bahçesindeki çeşmeden avcumu açıp avuç dolusu suyu yudumlayarak içerken annemin bizlere hep söylediği; Meryem Ana suyu aklıma gelmişti. Daha önce hiç gitme fırsatım olmamıştı, annemin dediğine göre beni küçükken götürmüştü oraya nedenini bilmediğim bir şekilde içimi bir merak duygusu kaplamıştı. Meryem Ana kimdi? Bu su onun bahçesinden çıktığı için mi ona Meryem Ana suyu diyorlardı bu sorular kafamı kurcalarken okul zilinini çaldığını fark ettim ve o zamanlar her çocuğun yaptığı gibi acıkan karnımı doyumak için koşarak eve gittim. Bahçenin kapısına vardığımda annemin komşumuz Asiye teyze

ile yaptığı konuşmaya kulak misafiri oldum. Dediklerine göre bu yıl ekilen hiçbir zeytin ağacı zeytin vermemiş .hatta olan zeytin ağaçları bile kurumuştu, bunu duyunca çok şaşırılmıştım nasıl olur da daha önce zeytin verdiği halde şimdi zeytin vermezdi. İçeri girip köşede minderde oturan dedemin yanına gidip duyduklarımı ona sordum dedem bana evladım zeytin bizim buraların olmazsa olmasıdır dedi ve bu durumun onu çok üzdüğünü anlattı ve daha sonra bana sen bunları düşünme senin aklına ermez böyle şeylere deyip başımı okşadı. O gece yatağıma girdiğimde aklımda hep zeytin ağaçları vardı, sabah ilk işim kalkacak köyümüzdeki tüm zeytin ağaçlarına bakacaktım dediğim gibi de yaptım. Sabah erkenden kalkıp köyümüzdeki ne kadar zeytin ağacı varsa hepsine baktım, gördüğüm şey karşısında bir kez daha şoka uğradım dedikleri gibiydi tek bir zeytin tanesi bile yoktu. Eve geri döndüm döndüğümde kapıda muhtar amcayı gördüm babama ve dedeme zeytin ağaçları için bir şeyler yapılması gerektiğini anlatıyor ve bitki ustası amcaların gelip zeytinlere baktığını ve onların da hiçbir çare bulamadıklarını söylüyordu. Bu olayın üzerinden aylar geçmişti tüm çabalara rağmen zeytin ağaçları günden güne kuruyor yok oluyordu. Tüm köy halkı perişan olmuş çalmadık kapı gidilmedik yer kalmamıştı fakat ekilen her zeytin ağacı ertesi gün kuruyordu .Bu duruma hayli canı sıkılan Dedem beni yanına alıp dama çıkarmıştı evimizin damından dedemlerin Cin Kalesi dediği kale görünüyordu, ben her duyduğumda isminden korkuyor kulaklarımı kapatıyordum. Dedem aslında oranın mimar Sinan tarafından düzenlendiğini anlatıyor ve o kalenin bin bir sırrı olduğunu söylüyordu oysa ben ne Cin Kalesine ne de Meryem Ana Suyuna hiç gidememişim. Dedeme bunu söylediğimde bana o hafta sonu gitmek için söz verdi, o gün sabaha kadar heyecandan ve biraz da korkudan uyuyamamışım. Sabah gözlerimi annemin sesine açtım, dedem hazır beni bekliyordu. Çok geçmeden dedem beni Cin Kalesine getirmişti. Kaleyı gördüğümde gözlerime inanmamıştım o kadar güzel duruyordu ki dedemin dediğine göre cin kalesini Evliya Çelebi de ziyaret etmiş bu kalenin dörtgen bir biçimde taştan yapılmış bir kale olduğunu söylemişti kalenin içinde 300 kadar ev olduğunu söyleyince şaşkınlıktan dilimi tutulmuşa dönmüştüm. Kalenin etrafında

gezinmeye başladım kalenin etrafında gezerken dokunduğum yüzeyden elime bir avuç toprak döküldü avucuma . Oysaki kalenin duvarları taşandı bu durum beni hayrete düşürse de dedem görmeden avucumdaki kumu cebime koydum. Çok geçmeden oradan ayrılıp çok merak ettiğim Meryem Ana Suyuna gitmek üzere yola koyulduk. Dedem yaşlı bir adamdı artık, baston ile yürüyordu eskisi gibi gücünde kalmamıştı. Dedeme biraz dinlenmesi gerektiğini söyledim bir taşın üzerine oturup biraz soluklandı, camiden ezan sesini duyunca çok geç kalmamamız gerektiğini söyledi tekrar yola koyulduk.Yol üzerinde tandırda ekmek yapan Hayriye teyzelere denk geldik buram buram kokan katıklık ekmekten ikram ettiler . Köyümüzde ki insanlar hep böyle sıcak kanlı sevecen insanlardı. Meryem Ana Suyuna geldiğimiz zaman olduğum yerde durup suyun berraklığı gözlerimi aldı ilk kez böylesine güzel berrak ve canlı bir su görüyordum. Dedeme de onun dedesinin anlattığı rivayete göre Meryem Ana ve Hz İsa Bu çeşmenin yanında konaklamış bu nedenden dolayı Hristiyanlar tarafından uzun yıllar boyunca ziyaret edilmişti. Şimdi köyümüze dışardan gelen yabancıların neden hep burayı sorduğunu anlamıştım . Yanıma getirdiğim şişemin içerisine suyu doldurup çantama yerleştirdim bu çantayı bana babam Payas çarşısından almıştı üzerinde papatyalar gelincik resimleri olan bir çantaydı. Şişeme doldurduğum su az gelmiş olmalıydı onunla da kalmayıp avuç dolusu suyu karnım şişene kadar içmeye devam ettim Dedemin ısrarı üzerine eve gitmek üzere yola koyulduk. Eve vardığımızda hemen karnımı doyurup yatağıma girdim o gün gördüğüm rüya beni ve orada yaşayan insanların o köyün kaderini değiştirdi diyebilirim. Gördüğüm rüyada bir zeytin ağacının altında duruyor cebimdeki topraktan serpeyor ve şişemdeki suyu zeytin ağacının köküne boşaltıyordum. Sabah uyandığымda bunun benim için bir işaret olduğunu düşünüp koşarak evimizin bahçesinde olan zeytin ağacının yanına vardım, cebimdeki toprağın bir kısmı yatağıma dökülmüş olsa da bir kısmı da hala cebimdeydi. Toprağı avucumla alıp zeytin ağacının altına döktüm, çantamdaki suyu da zeytin ağacının köküne boşaltım.

[Metni yazın]

Ertesi gün evdeki gürültüye uyandım ve hemen bahçeye koştum gözlerime inanmadım. Zeytin ağacımızın üzerinde uzaktan bile görülebilecek kadar zeytinler çıkmıştı. Tüm köylü bizim bahçede durumu hayretler içerisinde izliyordu. Bunun nasıl olduğunu herkes merak ediyordu. Annemin yanına giderek bunun Meryem Ana Suyundan aldığım su ile ve kalede cebimden getirdiğim topraktan olduğunu söyledim. Annem hayretler içerisinde bana bakıyor gözlerinde yaşlar akıyordu bana dönüp benim pamuk kalpli kızım senin şuncacık yaşında yaptığını koca köy başaramadık seninle gurur duyuyorum dedi. Annemin bu sözleri üzerine ne kadar güzel bir iş başardığımı anlamıştım hemen anneme sarılıp onu sımsıkı sardım . Yaşanan bu olaydan sonra köyümüzdeki tüm zeytin ağaçları bizim zeytin ağacımızın dallarından ekilerek yetiştirildi. Bizim bahçemizdeki zeytin ağacı da köyümüzün tüm ağaçlarından daha büyük daha heybetli bir zeytin ağacı oldu âdeta diğer zeytin ağaçlarına annelik ediyordu . Yıllar geçti büyüdükçe büyüdü dallarındaki zeytinleri koca bir köye yetecek kadar çoğaldı. Herkeslerin ilgi odağı oldu. Başka köylerden şehirlerden bahçemizdeki zeytin ağacını görmeye gelenler gün geçtikçe çoğaldı. Herkes ilk kez böyle bir zeytin ağacı gördüğünü söylüyordu, ben ise bunun bu köyün bir mucizesi olduğunu biliyordum. Benim mucizem köyümün mucizesi payasın mucizesi...

RUMUZ: BADEM AĞACI

PAYAS'A O GELDİ

Gün ışıklarını üzerimde hissettim, gözlerimi mutsuzca açtım . Uykumu bölen güneş ile kavga etmek isterdim ama bugün özel bir gün olduğu için bu düşüncemi başka bir zamana erteleyebilirim. Bugün O gelecek buluşup bu eşsiz şehrin nadide ilçesi Payas'a gelecekti beraber gezeceğiz. Buraya gelecekti tamda ihtiyacım olan bir zamanda. Bu özel ve güzel gün için hazırlandım onun bana seslenmesini bekledim. Az deniz manzaralı penceremi açık bıraktım ,bana seslendiğinde onu duymalıyım.

İşte O geldi , onu duyabiliyorum pencere pervazına yaklaşıp aşağıya baktım. Gülümseyerek bana el sallıyor ,elimle bir işareti yaparak merdivenlere yöneldim. Merdivenleri ikişerli, üçerli indim hole gelip ayakkabılarımı giydim beni akdeniz ikliminden koruması için şapkamı da vestiyerden alarak dışarı atıldım.

Bu eşsiz kentin her özel yerinde iz bırakmak için kendime söz verdim. Hemen elini tuttum, elinin sıcaklığı vücuduma da yayıldı. Ona bakarak 'Hadi başlayalım, Payias'ı gezmeye.' dedim.

İlk rotamız Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi oldu. O gözlerinin parıltısı ve sevgisiyle beni seyrederken ona bulunduğumuz Külliye'nin avlusu ve çarşısını gezdirerek bilgi vermeye devam ettim. 'Burası da Külliye'nin içinde bulunan Sarı Selim Camii, Külliye ile beraber inşa edilmiştir. Çok nurlu olduğu rivayet edilir burada ikimiz için dua ettim.' dedim gözlerinin içine bakarak. Sanki buna sevinmiş gibi tebessüm etti. 'Bak unutmadan bu koca zeytin ağacını da göstereyim, bu yüzyıllık bir zeytin ağacı uzun süredir burada çoğu şeye şahitlik etmiş. Kim bilir belki de bu camii için burada uzun süre yaşamaya razı olmuştur, kim bilebilir ki? Ve şuan bizim sevgimize de şahitlik ediyor. Bu çok özel bir an biliyorsun değil mi?' dedim. Sanki daha da unutmasını engellemeye çalışır gibi...

[Metni yazın]

‘Kim bilir belki gelen ziyaretçilerine bizden de bahseder; fısıldaya da bilir, uğuldayarak da anlatabilir. Kim bilebilir ki?’ dedim hızlı hızlı anlatmak istediklerimi.

-Hadi gel Külliye'nin avlusunu da gezelim , diyerek kolundan çekiştirdim.

-Bak avlunun diğer ucunda da Payas Kalesi var. Güzel manzarası var kaleye de göz atalım. dedim bu eşsiz kentte iz bırakcağıma dair sessizce kendi kendime söz verdim ama ben özellikle Payas da iz bırakmak istiyorum diye fısıldadım, sanki beni duymuş gibi bakışlarını bana çevirdi ona bir şey yok der gibi başımı salladım.

-Kaleyi de gördüğüne göre sıradakini merak ediyor musun? diye Ona sordum. Başını olumsuz anlamda salladı.

-Ben söylüyorum o zaman tabii ki Cin Kuleye gidiyoruz. Daha fazla zaman kaybetmeden oraya gidelim. dedim

-Eveet burası da benim için çok özel bir yere sahip olan Cin Kule, biliyor musun? Burası gümrük kapısı olarak kullanılmış. Ve burada kendimi gümrük memuru gibi hissediyorum. Özel bir Kule sahile yakınlığı ve şehri görüş açısı muhteşem. Bakar mısın ne kadar özel bir yapı o zamanın imkanları ile oluşturulan en kusursuz yapılardan biri diyebiliriz. Dedim heyecan ile etrafı göstererek. O da merakla ve halinden memnun bir hal ile etrafı izledi. En sevdiğim özelliği ise bana hiç karşı koymuyor oluşu gerçekten beni seviyor.

Düşüncelerime ara vererek

-Hadi gel kafe de akdeniz sığacağına inat bir şeyler içelim.

Dedim sanki bunu bekliyormuş gibi olumlu anlamda baş salladı. Güzel bir masa seçip yerleştik karşı kaşıya oturup garsonun siparişleri

[Metni yazın]

almasını bekledik. O bana aşkla bakıyor ben utandığım için bakışlarımı kaçırıp manzarayı izlemeye çalıştım. Gelen garsona ‘ikimize limonata.’ Dedim elimle karşımda ki sandalyeyi göstererek. Garson şaşırarak bir bana bir karşımda ki sandalyeye baktı ardından merhamet ile tebessüm ederek, siparişleri getirmek için yanımızdan ayrıldı.

Neden şaşırđığını merak etsem de anın büyüğü bozulmasın diye göz ardı ettim bu olayı.

Cin Kuleden çevreyi 360 derece izledik bu eşsiz güzelliğe hayran kalmamak elde değil açıkçası. Gelen limonatalar ile manzarayı seyre daldık. Biten limonatalarımız bize kalkmamız gerektiğini tekrardan hatırlattı. Hemen yakınında olan Sahil Parka geldik. Ellerimizi birbirinden ayırmadan sessizliğin eşlik etmesi ile güneşin batışını izledik. Ona son kez sarılmak istedim açıkçası ama bu onu rahatsız etmiş gibi kabul etmedi. Gözlerim buğulu bir şekilde ‘Lütfen, buna çok ihtiyacım var. Ne olur, sadece bir kez.’ dedim bu sözlerime rağmen kabul etmedi. Bu sefer izin vermeyecektim sarılmadan onunla vedalaşmayacaktım.

Ona sarılmak için gözlerimi yumup sarıldım. Ama bu eylemim gerçekleşmedi! O neredeydi? Sağıma baktım yok, soluma baktım yok! Ne yani beraber bu şehirde bıraktığımız izler gerçekten, gerçekleşmedi mi? Peki ya ben kimin için nurlu olduğu rivayet edilen Sarı Selim Camiin de dua ettim? Peki ya o yüzyıllık zeytin ağacı ona kimi gösterdim? Hayır, hayır kesinlikle kabul etmiyorum! Cin Kule de limonata getiren garson görmüştü evet evet kesin görmüşdür, mümkünatı yok!..

Kabul etmiyorum bu muhteşem yerde bıraktığımız hatıraların hayal ürünü olduğunu kabul etmiyorum. Bu kadar kusursuz bir gerçeği hayal diye kabul edemem. Ayaklarım beni bilgilendirmeden ilerliyor. Ayaklarımda deniz suyunun serinliğini hissediyorum, içimde bir his hak veriyor bana.

İçimde Onun sevgisi ile ufka doğru adım atıyorum, batmış olan güneşin hafif kızılığın ile ilerliyorum. Şuan deniz omuzlarımda, şuan da boynumda ve adım attıkça yükseliyor. Yüzümde kırılgan ve kırık bir gülümsemem ile ayaklarımın yerden kesildiğini hissediyorum. Doğru olanı yapıyorum aşkımıza sadık kalıyorum, bu yerin yüzyıllardır sadık olduğu gibi.

O bana 'Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi' oldu ben ona zeytin ağacı. Son nefesim fısıltılı bir şekilde "PAYAS'A O GELDİ BUNA PAYAS ŞAHİT, GEZDİĞİMİZ YERLERDE..." dedim beni tuzlu suyuna batıran denize karşı koymadım. Gözlerim karanlığa sadakatle ve aşkla kapandı...

SİTARE

GELECEĞİN YILDIZI BİR ŞEHİR:

PAYAS

Uzun bir gece yolculuğundan sonra Hatay'a varmıştık. Ben ve arkadaşım birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bu topraklara ayak basmak için sabırsızlanıyorduk. Güne Hatay'da başlamak için gece yolculuğuna karar verdik. Aralıksız bir uykudan sonra Hatay'da mis gibi bir sabaha uyandık. Pencereyi açtığımızda ciğerlerimize dolan hava bize tarihin kokusunu getirmişti şimdiden.

Hatay'da görmek istediğimiz ilk yer Payas'tı çünkü kültürel yapısı, doğal güzellikleri ile yeri yabancı turistlerin en uğrak noktalarından biriydi. Aynı zamanda Hatay tarihinin önemli yapı taşlarından biri olan Payas, kale ve külliyesiyle tüm tarihseverlerin

[Metni yazın]

dikkatini çekecek nitelikteydi. Payas'a girdiğimizde methini çok duyduğumuz sahili ve ağaçlarla bezenmiş yolları bizi karşıladı. İyice sabırsızlanmaya başlamıştık. Arabanın pencersinden Amanos Dağları'nın getirdiği temiz havayı içimize çektik, heyecanımızı bastırmaya çalıştık. Bu arada arkadaşım acıkmış olacak ki tepsi kebabından kağıt kebabına, fellah köftesinden kaytoz böreğine, katıklı ekmekten Hatay künefesine kadar tüm yöresel lezzetleri sıralamıştı. Durum böyle olunca biz de acıkmıştık ve bu lezzetleri denemeye öncelik verdik. Doğrusu pişman da olmadık. Her şey bahsedildiğinden daha güzel ve nefisti. Hele ki o künefenin tadı hep damağında kalacaktı. Künefe gerçekten de Hatay'da yenmeliydi.

Gezi listemizin ilk sırasında Payas Kalesi vardı. Kaleye yaklaştıkça heyecanımız katlanarak artıyordu. Araçtan indiğimizde kale, yıllar boyunca koruduğu ihtişamıyla karşımızda duruyordu. Kaleye doğru yürüdük ve tarih kokan taşları incelemeye başladık. Payas Kalesi ne zaman yapıldığı bilinmese de Haçlılar tarafından inşa edilmiştir. Osmanlı döneminde restore edilip askeri alan olarak kullanıldığı biliniyor. Aynı zamanda kale, bir zamanla cezaevi olarak kullanılmış olup Namık Kemal'in de kulelerden birinde kaldığı söyleniyor. Kalenin 8 kulesi bulunmaktaydı ve adeta Payas'ın koca bir medeniyete ev sahipliği yaptığıнын imzasıydı.

Payas öyle zenginliklere sahipti ki her adımımızda önümüze tarih dökülüyordu. Payas Kalesi'nin hemen yanında olan Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi bu söylediğimi kanıtlayan niteliklerden biriydi. Hacca giden hacılar Anadolu'dan ilk çıkışlarını Payas

[Metni yazın]

üzerinden yaparlardı. Padişahın hacca gönderdiği değerli hediyeler ve Kabe örtüsünü taşıyan Sürre Alayları, payitahttan çıkarak hac kervanına katılır, 40 kilometrede bir hanlarda dinlenerek ilerlerdi. Uğradıkları hanlardan biri de İpek Yolu üzerindeki Payas Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ydi. Payas'ın önemli kültürel miraslarından biri olan, bölgeye gelenlerin uğramadan geçmediği Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi ve Payas Kalesi kervanların güvenlik içinde yolculuk etmelerini sağlamak, her türlü ihtiyacını karşılamak düşüncesiyle Sokullu Mehmet Paşa'nın Mimar Sinan'a yaptırmış olduğu bir menzil külliyesidir. Oldukça büyük bir alanda oturan külliye, menzil külliyesi içerisinde ayakta kalabilmiş Anadolu'nun en büyük külliyesidir. Külliyenin içinde cami, medrese, hamam, sübyan mektebi, han, tabhane odaları ve imarethane bulunuyordu. Gerçekten külliye o kadar büyüktü ki yorulmaya başlamıştık. Fakat daha görmemiz gereken güzellikleri hatırlayınca yorgunluğumuzu unuttuk.

Payas'a gelmişken Cin Kulesi'ni görmeden gitmek olmazdı. Cin Kule sahile oldukça yakın konumdaydı. Manzarasıyla bir diğer görsel mirasımız olan Cin Kule, Payas Kalesi'nden sonra ikinci bir askeri niteliğe sahip yapıdır. 13. Yüzyılda açık denizden gelebilecek saldırılara karşı ön savunma hattı oluşturabilmek için bir gözlem kulesi olarak inşa edilen kule, İstanbul'daki Kız Kulesi örnek alınarak yapılmış olup Payas'ta oluşturulmak istenen Osmanlı şehri için son büyük gayret örneğidir. Meryem Ana suyu, İpekyolu Köprüsü, Tarihi Taşköprü, Dua Kubbesi, Türk Hamamı ve Kubbe Dede Türbesi gibi daha birçok yapı bizim için görsel şölen oldu. Tabii Payas Çayı, Gök

[Metni yazın]

Gölü, tarihi çınar ve zeytin ağaçlarını unutmamak gerek. Payas tarihin kalıntıları ve doğal güzellikleriyle harmanlanmış, kültürel mirası ile ilçeye güzellik katmıştı. Burada Anadolu topraklarının zenginliklerine tanık olmuş, zamanda yolculuk yapmışık adeta. Geçmişini daha iyi anlamak ve bu mirasları geleceğe aktarmayı istemek elbette Payas'ı görmekten geçiyor. İlçenin büyüü sizi de saracaktır.

Yazan: Kuş Lokumu

HATAY'IN KALBİ PAYAS

Vakitlerden ikindi. Aylardan Nisan. Güneş, hafif hafif pencereden içeri sızıp gelin gibi süslenen erik ağacının dallarını duvara yansıtıyordu. Baharın gelişi belliydi. Dallarda açan çiçeklerin râyihâsı, rüzgârla dans ederek etrafa yayılıyordu. Öykü, tam da gençliğinin

[Metni yazın]

baharındaydı. Edebiyata derin bir ilgisi vardı. Aklında da uzun süredir ertelediği sorunun cevabını bulmak vardı: “Çok okuyan mı bilir çok gezen mi?” Odasına çekildi. Önce merak ettiği bir şehrin ilçesini seçerek hem okuyup hem araştırma yaparak bilgi toplamaya başladı. Hatay’ın kalbi olarak adlandırdığı Payas ilçesini seçti. Elindeki kaynaklar yeterli değildi. Şimdiden sorunun cevabı yavaş yavaş kendini göstermeye başlamıştı. Dijital kaynaklara yöneldi. Okuduklarına bakılırsa Payas’ın tarihi, bayağı eskilere dayanıyordu. Her şeyin bir tarihi ve bir geçmişi vardı. Tarihten bu yana adında birtakım değişiklikler yapıldığını öğrendi ve en sonunda Payas olarak kaldığını... Savaşlarla mücadele edip her olayın bir sonucu olduğuna göre Payas da Hatay’a bağlandı. Günümüze kadar gelişerek ekonomisiyle, eğitimiyle, sağlık hizmetiyle kendini gösterdi. Öykünün merak ettiği konular Payas’ın kültürü, turizmi, tarihi eserleriydi. Merak ettiği şeylere sadece uzaktan bakıp bilgi toplamak onun için biraz üzücüydü; çünkü o atmosferi soluyamamak, gözüne çarpan detayları fotoğraflayamamak onun için bir eksiklikti. Sırada Payas’ın kaleleri vardı. Payas kalesine göz gezdirdi. Sekiz kuleli savunma yapısıydı. Korunma amacı ile inşa edilip etrafı duvarlarla çevrildiğini öğrendi. Bir diğer kale de Cin Kalesiydi. Sahile yakın olduğu ve limanları koruma amacı ile yaptırıldığı yazıyordu. Adının neye dayanarak konulduğunu merak etti. Onu en çok heyecanlandıran, Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi oldu. İçinde alışveriş için küçük dükkanların ve geniş bir avlusu olduğundan bahsediliyordu. Farklı bir atmosferi olduğu belliydi. Hamamı, kervansarayı, camisi ve bir çok

[Metni yazın]

özel yapıları... Sırada “Hünkâr Zeytini” adında bir ağaç vardı. Bu ağacın pâdişâhın emri ile kesilmemesi ve bu zamana kadar gelişip korunması ilginçti. Böyle bir ağacın korunması tarih açısından büyük bir şeydi. Damlataş Mağarası, Meryem Ana Çeşmesi, yaylaları... İlgisini çeken, Meryem Ana Çeşmesi oldu. Meryem Ana ve oğlu İsa'nın orada konaklayıp oğlu İsa'ya vaftiz yapması dikkatini çekti. Turizm açısından önemli bir yere sahip olmalı diye düşündü. Yaylarından Fındık Yaylası, manzarası ile ünlüydü ve fotoğraflamak için ideal bir yer olmalıydı. Öykü, kendini orada hayâl etti. Çünkü doğayı ve eşsiz manzaraları seviyordu. Ve son olarak geleneksel Hatay şehrine özgü yemeklere geldi. İnsanın iştâhını açan içli köftesine, fellah köftesinden tepsi kebabına ve daha neler nelere... Vakit, akşamı karşılamıştı. Güneş, bütün yansımalarını toplayıp köşesine çekildi. Öykü, vaktin nasıl geçtiğini anlayamadı. Anladığı tek şey, aklına takılan sorunun cevabını bulmasıydı: Çok okuyan mı bilir çok gezen mi? Onun için okumaktan çok gezerek dünya gözü ile görerek ve tecrübe ederek öğrenmek olduğunu anladı. Ve en önemlisi yaşayarak! Hatay'ın kalbi Payas, Öykü için uzaktan çok güzeldi. En yakın zamanda, yakından görmek için şimdiden sabırsızlanmaya başladı.

[Metni yazın]

DENİZKIZIYAZIYOR
GİZEMLİ MİRAS

Okulun ilk haftasıydı kimseyi tanımıyordum ve öğretmenimiz gelmediği için ders boştu herkes kendi halindeydi sınıfta orta düzeyde gürültü vardı, o sırada sınıfa yakasında nöbetçi öğretmen yazan birisi girdi. Bu öğretmeni ilk defa görmüştüm “Çocuklar öğretmeniniz yok mu?” Dedi. Bizde evet yok dedik.

“Tamam o halde birlikte takılabılırız değil mi?” Dedi sınıfta ki arkadaşlarımın bazıları öğretmeni dinlerken bazıları hiç oralı olmamıştı. Öğretmen bunun farkındaydı sanırım o yüzden herkesin ilgisini çekebilmek için, “Bir oyun oynamaya ne dersiniz?” Diye sordu. Bu herkesin ilgisini çekmişti.

“Şimdi size bir soru soracağım ve sizde bana cevap vereceksiniz, ama bu sorunun tek bir cevabı yok o yüzden hepiniz cevap verebilirsiniz. Ve eminim ki her verdiğiniz cevap doğru olacak. Tek bir şartım var oda herkesin birbirinden farklı cevap vermesi.” Dedi. İşte şimdi herkes pür dikkat öğretmeni dinliyordu. Tahtaya soruyu yazdı, sonra masasına yaslanıp soruya işaret etti. Ben konuşmaya çekinen biri idim ve çok heyecanlanmıştım, biraz da paniklemişim.

Tahtada, Sizce miras nedir? yazıyordu. Bu öznel bir soruydu ve baya bir cevabı vardı. Kendi içimde düşünürken, öğretmenimiz ilk sıradan cevap almak için parmağını doğrultup "Sen söyle bakalım cevabın nedir?" Demişti. Arkadaşım ayağa kalkıp "para" dedi, öbür arkadaşım "ev" dedi sırası gelen bir nesne söyleyip geçiyordu. Bende içimden düşünüyordum ama sırası gelen arkadaşlarımdan birisi hep söylüyordu ve bende en son sırada oturuyordum, neredeyse bana hiçbir şey kalmamıştı.

Artık aklıma hiçbir şey gelmiyordu ve sıra da bana baya yaklaşmıştı, o sırada babamın bana söylediği bir sözü

hatırladım. “Kendini yalnız ve çaresiz hissettiğinde yapraklarının var olduğunu düşün. Eğer anlam aramak istiyorsan hayattan, anlatılanı yaşa.” Biraz karmaşıktı, bunun bana yardım edeceğini umuyordum. Ama yine de çok gergindim. Sıra bana geldi ve öğretmen bana işaret edip

“Sen sona kaldın maalesef bütün arkadaşların hepsini söyledi” dedi. Evet bütün sınıf miras olabilecek bütün şeyleri söylemişlerdi. Öğretmen bana bakıp senin adın neydi? Dedi. İşte o an ben ne cevap vereceğimi bulmuştum.

“Adım Dara” dedim ismim pek tanıdık isimlerden olmadığı için herkes şaşırmişti. Öğretmenimizde bana dönüp “Peki Dara bir şeyler buldun mu miras olabilecek? Dedi. Ben de söze başladım

“Bence miras Payastır.” Dedim herkes Payas’ı duyunca ne olduğunu anlamaya çalıştı, öğretmende “Nasıl yani bize biraz daha açar mısın? Dedi.

“Hatay ilinin bir ilçesidir Payas. İlk adı Baias. Amanos dağlarının ardında başlayan bir gizli kenttir. Serin olur havası çünkü eser hep dağları, dağlardaki çayları. Sincan Şelalesi, hiç eksik olmaz turisti. Bir külliyesi var Anadolunun en büyük külliyesi, Sokullu Mehmet Paşa külliyesi, içerisinde bir çarşı var upuzun her dükkanın başında Türk bayrağı asılı, içimizdeki Şehitleri hatırlatan bir sızı. İçeride bir Camii, Sarı Selim Camii ve en gözdeleri asırlık zeytin ağacı.

Zaten Hatay bir medeniyetler şehri Payas’da oranın kalbi. Mesela Cin Kulesi 360 derece gözetler her yeri, 1577 yılında yapılmış nereden baksanız mirasın ta kendisi. Ondan da eskisi olmazsa olmaz Payas kalesi. 1200lü yıllarda Cenevizler tarafından yapılmış. Yolları ipekten kalbi ise emekten inşa edilmiş bir mirastır Payas.

İnsanoğlunun geldiği yerdir, yatağıdır döşөгüdür,
Osmanlıdır Payas. Kutsal topraklara gidenlerin dinlenme
yeridir, durağıdır, nefesidir. Bir garip köprüsünden
geçmek, sahildeki balıkçılardan yemek yiyebilmek.
Damlataş mağrasında uyumaktır Payas.

Damlataş deyip geçmeyelim, 120 milyon yıllık 540
metre diyorlar kendisine, eşsiz sarkıtları ve tarihi anlatan
yaşam yerini 2005 de rastlamış bizimkiler. Bizimkiler mi
kim, onlarda İsdemir fabrikasında çalışan emekçiler,
ekmekçiler. Birde sahil boyu tekneler teknelerde balıklar
ah orda ki balıkçılar. Sahilimize girmeye çalışmış
Venedikli gemiciler, bizimkiler ise hareket bile etmeden
batırmış gemileri. Gemicileri, komutanları başarılı
askerleri ile korumuşlar kollamışlar pes etmeden
yılmadan direnmişler senelerce, bu miras değil de ne? Bu
sahil ne savaşlar ne kavgalar görmüş kan gövdeyi
götürmüş ama hiçbir zaman Payas olmaktan
vazgeçmemiş.

Evliye çelebi bile övmüş şehri, ama çok zor günlerde
görmüş tabii. Osmanlı gerileyince Payasda gerilemiş.
Payasın ikizidir İskenderun, komşusu, dostudur Payasın.
İskenderun ilerleyince Payas küçülmüş haliyle. Bir
büyük adam Mustafa Deliveli çıkmış birden İskenderun
fabrikasını Payas ve İskenderun arasına kurmaya ikna
etmiş. Sonra tabii ticaret ilerlemiş Payas ilerlemiş.
Açılmış tüm yurda bereket gibi saçılmış. Yayılmış tüm
yurda şehre bolluk gelmiş bereket gelmiş. Bir gülen yüz
binlerce gül gelmiş.

Bir zeytin ağacı altında bakışan sevgililerdir, sevmektir
belki de sevgiyi anlatan bir çiçektir. Aştır sevdadır.
Uzun uzun yollardan sevdiğine gelmiş bir garip gurbettir
Payas. O koca Akdenizdir. Masmavi gökyüzünün denize
yansımasıdır. Nasıl anlatır kelimeler hislerimi, bana

kalan mirası. Benim ailemin yoktur öyle evi arabası, bin bir türlü eşyası. Tek mirasdır memleket toprağı.

İlla o topraklarda doğmak illa o şehir de yaşamak gerekmez bir yerin senin için miras olması için, benimsemek gerekir hissetmek gerekir o dağları taşları, denizi sahili gözünü kapatıp oralarda bulunduğunu hayal etmek gerekir. Bir şarkı veya bir türkü duyduğunda kafan seni nereye alıp götürüyorsa işte orası Payastır benim için. Benim ve benim gibi herkesin mirasıdır Payas. Makedonyalı İskender'in Pers kralı Darius' yendiğı issos savaşıdır. Dara olan adımın geldiğı yerdir. Pers İmparatorluğunun çatlakları ve yıkılmasının sebebidir Payas. Payas bir barıştır, hediyedir. Büyüye büyüye 2013'de ilçe olmuştur. Dörttyola komşudur. Dedelerin anlattığı kahramanlık masalıdır. Çocukların neşesi, evin bereketi ve gençlerin umut kaynağıdır, tarih kitabıdır Payas. Nesillerden nesillere bilhassa ölçülemez değerinde bir mirasdır, memlekettir, evdir, kasabadır, köydür.

Ne kadar yakın veya ne kadar uzak olsa da fark etmez sen sıcaklığı, huzuru nerede buluyorsan işte benim içinde orasıdır Payas. Miras dediğim şey ne para ile alabilirsin ne de milyonlara satabilirsin. Dedem anlattı hikayeleri, zaferleri kurtuluşu, vatanı. Babam demişti mirasıdır öğren Payası. Tabii o zamanlar pek anlamamıştım dediklerini ama herkes para, ev, araba deyince daha eşsiz bir şey olması gerektiğini anladım. Yaşanmışlık olmalı, üzerinden ne savaşlar ne büyük adamlar gelmiş geçmiş olmalı. Sıcak olmalı vatan olmalı. Bir yuva uğruna akan göz yaşlar olmalı çaba olmalı. Fabrikalarda, terini akıtan emekçileri olmalı. Anne gibi olmalı. Ana yurdun olmalı. Benim mirasımdır Payas. Hem benimdir hem geleceğindir. Müzelerde sergilenecek bir eserdir. Payas

[Metni yazın]

bir tarihi kenttir. Osmanlı hikayesidir Heyecandır
tutkudur. Payas bir hazinedir, mirastır...

RUMUZ: NEŞVÜNEMA

MEMLEKET SICAKLIĞI

Uzun zamandır ailecek yollara düşmemiştik. Bu yaz başında emekli olan babam iş yoğunluğu sebebiyle yıllardır gidemediği dilinden düşmeyen memleketine nihayet gidebileceği için çocuklar gibi şendi. Onun bu halini görünce bende tarif edilemez bir mutlulukla doluyordum. Eşyaları arabaya yükledikten sonra ailecek arabaya doluşup yola revan olduk.

18 saat süren yolculuğumuzun ardından nihayet denizin gülümseyen yüzü bizi sevgiyle kucakladı. Otele gidip eşyalarımızı yerleştirdikten sonra dinlenmeye çekildik. Yarın bizi harika bir günün beklediğini hissediyordum.

Sabah kahvaltımızı yapıp hazırlandık. Çarşıda dolaşırken babamın çocukluk arkadaşlarını ziyaret ettik. Hepsi güler yüzle bizi karşıladı, belliydi bu küçük şehrin insanların kalbi kocamandı. Ardından biraz tarih kokusu almak için yola koyulduk. İlk durağımız Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi'ydi. Külliyeye doğru ilerlerken babam başladı anlatmaya; "Bu topraklar o kadar değerli ki... Yıllar boyunca bir çok medeniyet gelmiş geçmiş. 1516 yılında Osmanlı topraklarına katılınca tarihimize dair izler bırakılmaya başlanmış. Hac yolu üzerinde olması ve işlek bir limana sahip olması nedeniyle Osmanlı bu topraklara ayrı bir önem vermiş."

Külliye'ye yetişmemize az kalmıştı, açıkçası uzaktan görünce bile hayran kaldım. İçeri girdiğimizde bizi güler yüzlü Payas esnafı karşıladı. Küçük ama sıcacık dükkanlarda el emeği göz nuru bir çok ürünle karşılaştık. Babam içeri girince "Külliye ne kadar değişmiş. Biz çocukken böyle değildi. Restorasyon çalışmasının özenle yapıldığı belli." dedi. Külliye'nin adını taşıyan Sokullu Mehmet Paşa tarafından yaptırıldığını ve çok sevdiğim Mimar Sinan tarafından yapıldığını öğrenince burada olmaktan daha çok haz aldım. Her taş özenle yerleştirilmişti ve tahminimden büyüktü. Lezzetli gözlemelerimizi yerken ezan okundu. Öğle namazını kılmak için Külliye içinde bulunan Payas II. Selim Camii'ne doğru yöneldik. Cami avlusunda bizi büyük bir zeytin ağacı karşıladı. Üç gövdeli olduğunu görünce bir hayli şaşırdım. Meğer dünyanın zeytin veren en eski zeytin ağacıymış.

Namazımızı kıldıktan sonra Külliye'nin kalan bölümlerini de dolaştık ve sahile doğru yol aldık. Denize çok yakın bir konumda yer alan tarihi Payas Kale'sini geçtikten sonra sakin denizin kenarında huzuru koklayıp çaylarımızı yudumlamak için bir çay bahçesine girdik. Manzara şahaneydi, ılık ılık esen rüzgarın ezgisi eşliğinde sağ tarafımıza masmavi denizi sol tarafımıza yeşilin en güzel tonlarını alıp ruhumuzu dinledik. Uzaklara dalıp gittiğimiz bir anda babacan bir sesle kendimize geldik.

- Gözlerime inanamıyorum kimler gelmiş kimler! Oğlum Ahmet nerelerdeydin bunca zaman?
- Ah Osman amca hiç sorma, baba ocağı kapanınca, işten güçten de fırsat bulamayınca gelemez olduk buralara. Ama inan sizin gibi sevgi dolu hoş sohbet eski dostlarla bir arada olmayı çok özlemişim.

Osman amcada diğer Payaslılar gibi bizi sevgi ile kucakladı. Akşama bırakmam deyince eşyalarımızı alıp Çınarlık yaylasına doğru ilerlemeye başladık. Yaylaya geldiğimizde yeşiline, temiz ve serin havasına kendimi bıraktım. Uzandığım yerde uyuyakalmışım. Annemin sesi ile uyandım. Akşam yemeğinde sofrada eskiler yad edildi, gözler yaşardı, koyu bir sohbet eşliğinde lezzetli Payas yemekleri yendi. Serin havanın ve huzurun vesilesi ile gözlerden yavaş yavaş uyku akmaya başladı. Yatağa geçmeden önce babama “Babacığım memleketimiz Payas olduğu için gurur duyuyorum. Hazır sen emekli de olmuşken buraya mı yerleşsek?” diye sordum. Annemle babam göz göze gelip gülümsedi. Sonra annem bana “Biz de sana bunu soracaktık.” dedi.

Mutlulukla yatağa girdiğimde bugünü ve gelecek güzel günleri düşünerek uykuya daldım.

Son söz “İYİ Kİ PAYASLIYIM”...

[Metni yazın]

RUMUZ NURİPEK

Bizler yolunu kaybeden iki sokak kedisiydik her şeyden uzaklaşmak için bindiğimiz bu kalabalık otobüste gökyüzümden bize gülümseyen inci tanelerini seyrede seyrede yolculuğumuz ilk durakta indik. Birlikte etraftaki kalabalıktan sıyrılıp köşede duran bir amcanın yanına giderek nerede olduğumuzu sorduk. Yaşlı amcanın bize dönerek verdiği ilk yanıtı Bayas odu daha sonra ise yanında duran genç adam Hatay – Payas diye amcayı düzelterek amcanın koluna girip yanımızdan geçip gittiler . Bizler ise esen rüzgardan ve rüzgarın arasından yüzümüze serçe çarpan kum tanelerinden kaçmak için yaşlı amcanın ardından bir taksiye binip daha önce haberlerde gözüme ilişen tarihi zeytin ağacının yanına gitmeye karar verdik. Çokta uzun sürmeyen yolculuğun ardından taksici beyefendiye parasını uzatıp kucağımdaki sokak kendisiyle birlikte taksiden inip tarihi zeytin ağacının yanına gittik. Birlikte ağacın yaşlı gövdesine dokunarak kocaman dallarının rüzgarla dansını seyrettik. Daha sonra orada bulunan su kuyusunun yanına gidip avlusunda bulunan şadırvanda abdest alarak ezan veren II Selim (Sarı Selim) Camisine girerek kucağımdaki sokak kedisini oraya bağlayıp sabah namazını kılmak için camiden içeriye girdim. Namazı bitirdikten sonra ise dışarıda beni bekleyen sokak kedimin yanına giderek kedimi çözüp orada bulunan sahil yürüyüş yoluna geçtik. Hava çok güzel olduğundan kucağımda tuttuğum sokak kedisini yere bırakıp Türk yurdu parkına kadar birlikte sabah yürüyüş yaptık. Oradaki neşeli çocuk seslerini dinledikten ve birbirleriyle olan oyunlarını seyrettikten sonra Türk Evini gezerek orada bulunan yaşlı teyzenin tarifi

[Metni yazın]

üzerine yakınlarda bulunan Payas Kalesine gittik. Birlikte Cenevizliler tarafından inşa edilen bu harika sekiz kuleli mimarinin içerisine beyaz demir parmaklıklardan tutuna tutuna girdik . Ortasında avlu avlunun çevresinde alt katlarda depo ve koğuşları dolaştıktan sonra üst katlara merdivenle çıkılan kule ve burçları gezip avlunun ortasına geçerek orda bulunan mescit ve kışla yapısını dikkatle inceleyerek dolaştık. Kalenin aşağısında bulunan ve genellikle Payas kalesiyle karıştırılan Cin Kulesine geçerek tarihte gözlem amaçlı yapıldığını öğrendiğimiz bu kulenin duvardaki taşlarına dokuna dokuna kuleyi birlikte gezdik. Dokunduğumuz her taş bizi tarihe daha da yaklaşıtıyorken eşsiz manzarası olan limanı ve denizi geçmişin esintisiyle birlikte seyretmeye koyulduk. Büyüleyici manzaranın karşısında yaklaşık yarım saat durduktan sonra yakınlarda bulunan Kubbe Dede Türbesine gitmeye karar vererek yola koyulduk. Elimde ipini tuttuğum sokak kedimin daha fazla yürüyemeyeceğini fark ettiğim için tekrardan kucağıma alıp yürümeye devam ettim. Türbenin yanına gittiğimizde dikkatimizi çeken ilk şey dikdörtgen yeşil renkli kubbeyle örtülü olması ve her cephesinde yuvarlak kemerli pencereleriyle bir bütünlük halinde olması oldu. Ayrıca bu harika mimarinin içinde duvardaki harika amentü gemisi benim ve kucağımda gizlediğim sokak kedimin dikkatini bir hali çekmişti. Birlikte türbeyi gezdikten sonra acıktığımızı fark edip Payas limanına giderek karnımızı doyurmaya karar verdik ve türbede çıkıp limana gittik. Oradaki yaşlı bir sokak satıcısından simit ve çay alarak limana karşı oturup karnımızı

[Metni yazın]

doyurduk daha sonra ise oradan geçen bir turist otobüse binerek otobüste bulunan tur rehberiyle yolculuğumuz devam etme kararı aldık. Ben ve kucağımdaki sokak kedisi buraların yabancısı olduğumuzdan bir bilen ile hareket etmenin bizler için daha keyifli olacağını düşündük ve o otobüse bindik. Bindiğimiz turist otobüsünde bulunan tur rehberi ise bizleri ilk önce Sincan yaylasında bulunan şifalı Meryem Ana suyuna getirdi bizler ise şifalı olduğuna inanılan sudan birkaç yudum alarak yaylayı boydan boya gezip oraları ölümsüzleştirdik. Birçok büyüklü küçüklü fotoğraf çektikten sonra ise meşhur Sincan Şelalesini gittik. Amanos Dağları ve en tepeden aşağı akan şırl şırl gölün çıkardığı sesi dinleyerek içimizi huzurla doldurduk. Şelalenin büyüünden ayrılmak zor olsa da oradan ayrılıp Amanos dağlarına giderek etrafı büyüklü küçüklü otlarla çevrili olan gök gölü ziyaret ettikten sonra bizleri kalacağımız yerlere götürdüler. Orada bizlere Hatay'ın yöresel yemeklerinden olan kağıt kebabı ve künefesinden sunduktan sonra bizlere mırza yani acı kahve ikram ettiler. Bizler ise ikram ettikleri acı kahveyi içerken bizim için oraya getirilen Hatay'ın deli arap oyuncularını seyretmeye başladık. Bir taraftan acı kahvemizi diğer taraftan oynanan yöresel oyun derken geceyi tamamlayıp odamıza çıktık. Günün boyu çok yorulduğumuzdan dolayı ben ve kucağımdaki sokak kedisi gözümüzü yumar yummaz hemen uykuya daldık sabahın erken saatlerinde penceremden açan güneşle birlikte ise uyandık. . Güzel bir duş ve kısa bir hazırlamanın ardından odadan çıkıp birlikte aşağıya indik. Bizim için önceden hazırlanan ve

[Metni yazın]

Hatay'ın meşhur lezzetleriyle dolu olan güzel bir kahvaltı masasına oturarak birlikte kahvaltımızı yaptık. Bizler sofradan kalkarken tur rehberini bir yakını öldüğü haberini aldık ve Şehitlik Camisinden sela sesi yükselmesiyle birlikte turdaki diğer kişilerle oradaki taziye evine gidip yakınlarına baş sağlığı diledik. Daha sonra ise orada bulunanlarla caminin yanında bulunan Asri mezarlığa geçerek ölen teyzeyi son yolculuğuna uğurladık ve oradan çıkan bir başka minibüse binerek oradan ayrılarak Sokullu Mehmet Paşa külliyesine gittik. Orada DuaKubbesinde esnafların daha önce oraya gidip sabah dükkanlarını açmadan önce Allah'a dua edildiği gibi bizlerde burada ki esnaflara birlikte duamızı ettik. Arastanın Han, Cami ve sıbyan mektebinin tam ortasında bulunan bu harika yapının yanından ayrılarak 48 dükkanı bulunan bu harika mimarinin kapıları duadan sonra teker teker besmeleyle açıldı bizlere. Bizle ise o dükkanlarda bulunan sanat ürünleri, zeytin yağından imal edilmiş sabunlar envai çeşit hediyelik eşyalardan bir hatıra çantası yapıp tarihi kapıdan çıkıp farklı bir minibüse binerek Payas çayına gittik. Koca koca taşların ardında buram buram çam ormanlara ve küçük makilerin içinde boyuna akan bir çayı ve yeşilin her tonunu karşımıza alarak bir taşın üzerine oturduk. Merhaba orada kucağımdaki uğursuzluk getirildiğinde inanılan sokak kendimle birlikte açan gök kuşağını seyre daldık.

[Metni yazın]

RUMUZ LAVİNİA

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE PAYAS

Makedonya Kralı Büyük İskender'in Pers Kralı Darius'u mağlup ettiği yerde başlar bu öykü. Kimine göre Baias'ta kimine göre Bayyas'ta kimine göre Bayas'ta kimine göre de Payas'ta... İnsanlık tarihi kadar eski, birçok savaşa ev sahipliği yapacak kadar cesur bu yerde... Hangisinden başlasam bilemem. Bu tarih kokan havada birini anlatsam öbürü darılır.Diğerini anlatsam bir başkası boğazımda düğümlenir. Hepsini bir çırpıda anlatasım var ama yüzyıllara sığmayan bu tarih nasıl olurda birkaç kelimeye layık görülür?

Sene M.Ö. 333. Tarihe birçok olayla tanıklık eden Payas, o zamanlar İsos'u da kapsayan büyük bir şehirdi. Ünlü filozof Aristo'nun öğrencisi olan ve Helenizmi dünyaya yaymayı amaç edinen Makedonya Kralı Büyük İskender, askeri ve siyasi olarak çok güçlenen Pers Kralı Darius'u burada, Payas'ta, devirmişti.

Sene 622. Döneminin iki büyük devleti: Bizans İmparatorluğu ve İran İmparatorluğu. Birçok savaşa ev sahipliği yapan bu cesur mahallide karşı karşıya gelmişlerdi. Savaş sonucunda İranlılar Bizanslıları mağlup etmişti.

Stratejik olarak da önemli bir konuma sahip olan Payas, ilerleyen dönemlerde Haçlı Seferlerine şahit olmuştu. O dönemlerde inşa edilen

[Metni yazın]

Cin Kulesi, Payas limanının güvenliğini sağlamak amacıyla gözetleme kulesi olarak yapılmıştı.

Payas, zamanla önemli bir merkez konumunu almıştı. Memluk Sultanı'nın Oruç Reis'ten istediği donanma Payas Körfezinde hazırlanmıştı. -Anlatılanlara göre İskenderun Körfezi o zamanlar Payas Körfezi olarak anılırmış.- Ancak donanma Venediklilerin baskısıyla Körfezde batırılmış . Böylelikle Payas'ın o dönemki konum olarak önemi bir kez daha gözler önüne serilmiş.

Anlattıklarımın daha da ötesinde olan Payas, sadece tarihi olarak değil içinde barındırdığı kalesi, kervansarayı ve limanı ile uzun süreler ehemmiyetini sürdürmüş.

Payas'a gelseniz zaten söylediğim sözler uçuverir birden, anlarsınız. Çünkü hissetmeye başlarsınız Payas'ı. Bütün yüzyıllar bir olur, gönlünüzde yer edinir. Bir başka görmeyebaşlarsınız etrafınızı. Güzelliklerinde kaybolursunuz. Damlataş'ta bulursunuz kendinizi aniden. Keşfetmeye başlarsınız etrafınızı. Kimbilir belki Meryem Ana suyunda şifanızı bulursunuz. Sincan Şelalesi içinize akar. Serinliğinde dingin olursunuz, huzur bulursunuz. Böyledir Payas benim içim. Kelimelere sığdıramadığım bir öykü...

Olur ya şu gencecik yaşında bu dünyadan göçüp gidersem hep benimle olacak şu hatırımdakiler. Dallarımda, yapraklarımda, köklerimde, verdiğim zeytinlerde, daha 13 asırlık olan gövdemde... Ben unutmam Payas'ı. Unutulur mu hiç benlik? Sen de beni unutma

[Metni yazın]

Payas. Yaşat beni tarihinde, anılarında, dilden dile dolaşan hikayelerinde, koskocameydanlarında, tozutan rüzgarında...

RUMUZ SİBEL

ELKOCA

Bağrıışık yaylasında çok az kişi kalmıştı. Kuşlar parkta ötüşüyordu. Bir kaç horoz hüzünlü pozlarda dolaşıyor, çalım satıyorlardı. Yumurtlamış tavuklar bir ayrı çalımda, yumurtlamak hazırlığındaki tavuklar bir başka tutumla geziniyorlardı. Bir yandan yem ararken öbür yandan da horozların şımarık bir saldırısından kaygı ile tetik duruyorlardı. Üstün zekâlı İpek yaylaya resim yapmaya gelmişti. Babası bir tava hazırlamıştı. ‘Zorkun Tava’ denilen bu yemek yaylanın en sevilen yemeğiydi. İlk akla gelen yemek buydu.

Soyu tükenmek üzere olan ELKOCA kuşundan bir tanesini ağır yaralı bulan Payas Belediye Başkanı Rifat Özkul bunu büyük cerrahlardan ve kuş fotoğrafçısı Lütfi Öte’ye bakım için vermişti. Ardışık birkaç sağaltım çalışması ve operasyondan sonra kuş bakıcılarına bağımlı hale gelmişti. O gün kuş kendini çok iyi duyumsamış gençlik yıllarındaki gibi uzun bir gökyüzü gezisi düşlemiş ve çınarı bol Payas yaylalarından kaçmıştı. Bu kuş Payas’ın doğallığına ve deniz kıyılarının güzel dalgalarına sevdalıydı. İyi bir avcı olmasa da balık avlamayı başarıyordu. Kirliliğin ve deniz suyundaki istenmedik ısı yükselmesi balık soyunu neredeyse kurutmuştu.

Ne olduysa bu günlerde oldu. Güzellik uzmanı Gülnar umulmadık ve birdenbire gelişen bir aşkla ve dayanılmaz tutkuyla bağlandığı Belediye Rifat Özkul’u bir türlü bağışlayamadı. Çukurova’nın belki de Türkiye’nin en iyi belediye başkanı olan emekli öğretmen Rifat Özkul lisede okurken delice sevdalandığı Birce adındaki okul arkadaşına olan akıntısı yüreğinden atamıyordu. İki sevdiği vardı şimdi. Birisi Elkoca öbürü Birce. Birçok belediye başkanı onun kitap okuma düşkünlüğü ve yazarları ilgisini izliyor onun yolundan giderek büyük başarı elde ediyorlardı.

Güzellik uzmanı Gülnar onun ince ve kültür sever davranışlarını bir ilişki olarak görme yanılığısına düştü. Belediye başkanı Rifat Özkul onu ilgisinden uzak tuttu. Tavrını açıkça belirtti ve çekip gitti.

Güzellik uzmanı Gülnur saçını yaptığı gizemli büyücü Melek Savcıdan yardım istedi. O korkunç bir büyücüydü. Bir gece yarısı Payas ilçesini büyüledi. Gümüş bir örtü ile kapanmış olan Payas artık görünmez olmuştu. Payas'ın içinden geçen anayol bir güvenlik koridoru olmuştu. Bu yoldan beş metre içeri kimse giremiyor ve içeriyi göremiyordu. Üstelik Elkoca da artık Payas'a giremiyordu. Üstten Sincan'dan baktığınızda bir tepsi gibi gümüş örtü görünüyordu içeri girmek çıkmak olanaksızdı.

Kuş yaylalarda uçtu, dolaştı bir av da bulamadı. Sonunda Padişah 12. Mustafa Çelebi'nin fırıncılık yaptığı bu yaylada Zorkun Tava kokusunu aldı. Buna kimse dayanamadığı gibi Elkoca da dayanamadı. Dört kişilik yenme yemekte olan guruba sokuldu. Neredeyse dili olsa birazcık yemek isteyecekti. İpek Kız çok merhametli bir yüreğe sahipti. Birden kimseye sormadan çabuk bir davranışla kuşa yetecek ölçüde yemeği aldı kuşun yanına götürdü. Kuş kızıdan hiç çekinmedi. Doyasıya yemeğe başladı. Padişah 12. Mustafa Çelebi iyi bir fırıncı olduğu kadar da iyi yürekli bir büyücüydü. Yemeği büyülü yapmıştı. Elkoca eğitimli bir insan gibi konuşmaya başladı. Konuşmaları uzun sürdü. Baba arabadan ceketini almaya gittiğinde Elkoca İpek ile gökyüzünde uçmaya başlamıştı.

Payas üzerinde sadece bir insanın geçebileceği bir pencereyi havalandırmak için Güzellik uzmanı büyücü Gülnar gizli bir noktaya monte etmişti. Kuş buradan içeri girdi. Sonra İpek de onunla Payas kentine girdiler. Payas ilçesinde zaman hem geri gitmiş, hem de ileri gitmişti. Bir kuşla bir küçük kız yürüyor gibi değil iki büyük komutan kente dolaşır gibiydi. Kentte her şey donmuş ve uyumaktaydı. Deniz bile donmuştu. İpek kız ağlama başladı. Kuş ona sordu:

“Söyle bana dünya güzeli istediğin nedir? Ne istersen hemen yapılacaktır.”

“Ben Kaykay ile kaymak istiyorum. Kaykay burada yok. Babamın arabasında kaldı.”

“Güzel kız, bu benim için çok kolay. Şuraya otur iki sahife masal oku ben sana Kaykayını alır gelirim.” Kız sevindi. Payas kalesi içinde Üzeyir Peygamberin dikmiş olduğu yaşlı zeytin ağacının altında kitabını okumaya başladı.

Çok geçmeden Elkoca kaykay ile döndü. Padişah 12. Mustafa Çelebi Elkocaya bir de ipek çanta vermişti. Çantada yedi kitap vardı. Bu yedi kitap yedi kişiye okunacaktı. Payas belediye binası önünde öğretmen başkan donmuş bir mermer yontu olarak durmaktaydı. Yedi büyük insan dondurulmuş kıpırdamadan çeşitli yerlerde günün doğmasını bekler gibiydiler. İpek kaykayı ile uzun süre oynadı. Sonra ipek çantada ne olduğunu merak etti.

Elkoca yedi uyurlardan yedisine bu kitaptan okuması gerektiğini söyledi. Belediye binası önünde başkan Rifat Özkul için İpek kız iki sahife okudu. Heykel birden kıpırdamaya başladı. Rengi değişti. Eğildi, kulağını kitaba dayadı. Kıza sarıldı ve öptü. İçeri girdi dokunduğu herkes büyüden kurtuldular.

Sonra ekmek yaparken donmuş bulunan Şaziye teyzenin olduğu yere gittiler. İpek kız beş sahife okudu. Şaziye teyze birden ekmek açmaya başladı. Arından inek sağmaktayken donmuş olan Ferdane teyzeye altı sahife kitap okudu. Birden inek de canlandı, meledi. Kitaplar bitmişti bu arada Payas bir başka güzel oldu.

Artık İpek ve Elkoca Payas için bir simgeydi.

Bağrıışçık yaylasında çok az kişi kalmıştı. Kuşlar parkta ötüşüyordu. Bir kaç horoz hüzünlü pozlarda dolaşüyor, çalım satıyorlardı. Yumurtlamış tavuklar bir ayrı çalımda, yumurtlama hazırlığındaki tavuklar bir başka tutumla geziniyorlardı. Bir yandan yem ararken öbür yandan da horozların şımarık bir saldırısından kaygı ile tetik duruyorlardı. Üstün zekâlı İpek yaylaya resim yapmaya gelmişti. Babası bir tava hazırlamıştı. ‘Zorkun Tava’ denilen bu yemek yaylanın en sevilen yemeğiydi. İlk akla gelen yemek buydu.

[Metni yazın]

Soyu tükenmek üzere olan ELKOCA kuşundan bir tanesini ağır yaralı bulan Payas Belediye Başkanı

Rifat Özkul bunu büyük cerrah ve kuş fotoğrafçısı Lütfi Öte'ye bakım için vermişti. Ardışık birkaç

sağaltım çalışması ve operasyondan sonra kuş bakıcılarına bağımlı hale gelmişti. O gün kuş kendini

çok iyi duyumsamış gençlik yıllarındaki gibi uzun bir gökyüzü gezisi düşlemiş ve çınarı bol Payas

yaylarından kaçmıştı. Bu kuş Payas'ın doğallığına ve deniz kıyılarının güzel dalgalarına sevdalıydı. İyi

bir avcı olmasa da balık avlamayı başarıyordu. Kirliliğin ve deniz suyundaki istenmedik ısı yükselmesi

balık soyunu neredeyse kurutmuştu.

Ne olduysa bu günlerde oldu. Güzellik uzmanı Gülnar umulmadık ve birdenbire gelişen bir aşkla ve

dayanılmaz tutkuyla bağlandığı Belediye Başkanı Rifat Özkul'u bir türlü bağışlayamadı. Çukurova'nın

belki de Türkiye'nin en iyi belediye başkanı olan emekli öğretmen Rifat Özkul lisede okurken delice

sevdalandığı Birce adındaki okul arkadaşına olan akıntısını yüreğinden atamıyordu. İki sevdiği vardı

şimdi. Birisi Elkoca öbürü Birce. Birçok belediye başkanı onun kitap okuma düşkünlüğü ve yazarları

ilgisini izliyor onun yolundan giderek büyük başarı elde ediyorlardı.

Güzellik uzmanı Gülnar onun ince ve kültür sever davranışlarını bir ilişki olarak görme yanılığısına

düştü. Belediye başkanı Rifat Özkul onu ilgisinden uzak tuttu. Tavrını açıkça belirtti ve çekip gitti.

[Metni yazın]

Güzellik uzmanı Gülnur saçını yaptığı gizemli büyücü Melek Savcıdan yardım istedi. O korkunç bir büyücüydü. Bir gece yarısı Payas ilçesini büyüledi. Gümüş bir örtü ile kapanmış olan Payas artık görünmez olmuştu. Payas'ın içinden geçen anayol bir güvenlik koridoru olmuştu. Bu yoldan beş metre içeri kimse giremiyor ve içeriyi göremiyordu. Üstelik Elkoca da artık Payas'a giremiyordu. Üstten Sincan'dan baktığınızda bir tepsi gibi gümüş örtü görünüyordu; içeri girmek çıkmak olanaksızdı.

Kuş yaylalarda uçtu, dolaştı bir av da bulamadı. Sonunda Padişah 12. Mustafa Çelebi'nin fırıncılık yaptığı bu yaylada Zorkun Tava kokusunu aldı. Buna kimse dayanamadığı gibi Elkoca da dayanamadı.

Dört kişilik yemek yemekte olan guruba sokuldu. Neredeyse dili olsa birazcık yemek isteyecekti. İpek

Kız çok merhametli bir yüreğe sahipti. Birden kimseye sormadan çabuk bir davranışla kuşa yetecek

ölçüde yemeği aldı kuşun yanına götürdü. Kuş kızıdan hiç çekinmedi. Doyasıya yemeğe başladı.

Padişah 12. Mustafa Çelebi iyi bir fırıncı olduğu kadar da iyi yürekli bir büyücüydü. Yemeği büyülü

yapmıştı. Elkoca eğitilmiş bir insan gibi konuşmaya başladı. Konuşmaları uzun sürdü. Baba arabadan

ceketini almaya gittiğinde Elkoca, İpek ile gökyüzünde uçmaya başlamıştı.

Payas üzerinde sadece bir insanın geçebileceği bir pencereyi havalandırmak için Güzellik uzmanı

[Metni yazın]

büyücü Gülnar gizli bir noktaya monte etmişti. Kuş buradan içeri girdi. Sonra İpek de onunla Payas

kentine girdiler. Payas ilçesinde zaman hem geri gitmiş, hem de ileri gitmişti. Bir kuşla bir küçük kız

yürüyor gibi değil, iki büyük komutan kentte dolaşır gibiydi. Kentte her şey donmuş ve uyumaktaydı.

Deniz bile donmuştu. İpek kız ağlama başladı. Kuş ona sordu:

“Söyle bana dünya güzeli istediğin nedir? Ne istersen hemen yapılacaktır.”

“Ben Kaykay ile kaymak istiyorum. Kaykay burada yok. Babamın arabasında kaldı.”

“Güzel kız, bu benim için çok kolay. Şuraya otur iki sahife masal oku ben sana Kaykayını alır

gelirim.” Kız sevindi. Payas kalesi içinde Üzeyir Peygamberin dikmiş olduğu yaşlı zeytin ağacının

altında kitabını okumaya başladı.

Çok geçmeden Elkoca kaykay ile döndü. Padişah 12. Mustafa Çelebi Elkocaya bir de ipek çanta

vermişti. Çantada yedi kitap vardı. Bu yedi kitap yedi kişiye okunacaktı. Payas belediye binası önünde

öğretmen başkan donmuş bir mermer yontu olarak durmaktaydı. Yedi büyük insan dondurulmuş

kıpırdamadan çeşitli yerlerde günün doğmasını bekler gibiydiler. İpek kaykayı ile uzun süre oynadı.

Sonra ipek çantada ne olduğunu merak etti.

Elkoca yedi uyurlardan yedisine bu kitaptan okuması gerektiğini söyledi. Belediye binası önünde

[Metni yazın]

başkan Rifat Özkul için İpek kız iki sahife okudu. Heykel birden kıpırdamaya başladı. Rengi değişti.

Eğildi, kulağını kitaba dayadı. Kıza sarıldı ve öptü. İçeri girdi dokunduğu herkes büyüden kurtuldular.

Sonra ekmek yaparken donmuş bulunan Şaziye teyzenin olduğu yere gittiler. İpek kız beş sahife

okudu. Şaziye teyze birden ekmek açmaya başladı. Ardından inek sağmaktayken donmuş olan

Ferdane teyzeye altı sahife kitap okudu. Birden inek de canlandı, meledi. Kitaplar bitmişti bu arada

Payas bir başka güzel oldu.

Artık İpek ve Elkoca Payas için bir simgeydi.

[Metni yazın]

Rumuz: adanalı

1980 yılının sonbaharı havalar soğumaya başlamış, sıcak, yakıcı güneşin yerini soğuk esen rüzgâr almıştı. Rüzgâr öyle kuvvetli esiyordu ki Amanos dağları yerinden oynatacak gibiydi. Rüzgârın ısığa benzer sesini dinlemeyi oldukça severdim. Üstüne birde şelalenin sesi de eklenince kulaklarım, ruhum bayram ederdi. Uzunca bir müddet ruhumu doyurduktan sonra gözlerimi açtım ve vakit epey geç olduğunu fark ettim, yattığım yerden bir hışımla fırladım. Köye giden ana yoldan gitsem daha da geçecektim o anda aklıma ormanın içindeki patika yol geldi. Hızlı adımlarla birazda korkarak yola koyuldum. Korkmamak için dedemin öğrettiği "kestane gürgen palamut "şarkısını mırıldanıyor, arada da Allah'ım dedem bana kızmasın diye duaları da eksik etmiyordum tabi, ah dedem nasılda meraklanmıştır nasılda korkmuştur şimdi. Çok şükür köye varmıştım koştur koştur evin avlusuna attım kendimi, ellerim dizlerimde soluk soluğa kalmıştım, o esnada dedemin biraz sevecen biraz merhametli birazda kaygılı sesi yankılandı kulaklarımda "kızım nerede kaldın yemek vaktinde sofrada olacaktın ya" dedi. Ah benim tatlı ballı dedem şelaleyi izlerken uyumuşum ninni gibiydi sanki, deyince, öyledir tabi bu dağlardan akan şelaleler masal gibidir dedi. Gel hadi otur sofraya çorbamızı içelim dedi o bir tas çorba nasıl lezzetli geldiyse hemencecik bitirip dedemin dizine başımı yaslayıp, her gece olduğu gibi Payas'ın ,bizim buraların meşhur hikayelerini dinlemek için can atıyordum. Dedem istisnasız her gece cin kulesinin, Payas kalesinin, Sokullu Mehmet Paşa külliyesinin, denizcilerin hikayesini anlatırdı bana, payasın Osmanlı döneminde nasıl bir öneme sahip olduğunu da değinmeden geçmezdi. Gecem gündüzüm dedemin o güzel sesiyle doğup büyüdüğüm memleketim Payasım'ın güzel hikayelerini dinlemekle geçti. Tek göz ahşap evimizden bir de ineğimizden başka bir şeyimiz yoktu, dedem evin bahçesine ekerti sebzelerimizi, ekmeğimizi de kendimiz yapardık Payasa ayda bir kere anca giderdi dedem, Sincan yaylası ile Payas arası öyle çok mesafe yoktu ama o zamanlar da vasıta güç bulunurdu.at arabasıyla giderdi köy halkı. Her gelişinde de benim çok sevdiğim meşhur kireçte kabak tatlısını getirirdi. Yine bir gün ilçeye gidecekti "dedecim ne olur bu sefer bende geleyim "dedem; kızım bir gün seni götüreceğim ama şimdi değil dedi, bu cevaba şaşırmadım ama çok üzüldüm, beni neden götürmediğini yıllar sonra anlayabildim. Dedemin anlattığı o güzel hikayeleri tarihi yerleri gözlerimle görmek istiyordum, her gece Allah'ım bu ay olmadı inşallah diğer ay gideyim derdim. Sonbaharın gelişiyle okulların açılma vakti de gelip çatmıştı, okulumuz şimdiki Sincan köyündeydi, yayladan okula yayan yürümek epey vakit aldığı için dedem köydeki bütün çocukları at arabasına bindirip götürürdü. Öyle heyecanlıydım ki kalbim yerinden

çıkacak gibiydi. Siyah önlüğü mu ve dedemin yeni aldığı Acer lastik çizmeyi giyip atladım at arabasına. Şarkı türkü söyle söyle okula varmıştık bile, nede çabuk geçmişti zaman. Tek katlı, bir sınıftan ibaretti okulumuz, bütün sınıflar tek bir şubede idi, bir tane öğretmen vardı okulumuzda, öğretmenimde benim hayatımda dedemden sonra gelen benim için kıymetli insandı. Yüzünü hayal meyal hatırladığım, Suzan öğretmen, varını yoğunu bizlere adayan uzun yıllar Sincan da eğitim vermiş bir emektar. Birden Okul bahçesinde süzülürdü, upuzun sarı saçları, gülümseyen masmavi gözleri ile ...öğretmenim diye atladım kucağına neredeyse ikimizde bahçenin orta yerine düşüp kalacaktık. Zilin çalmasıyla birlikte bütün çocuklar sıraya girdik önce istiklal marşını daha sonra Andımızı okuyup tek sıra halinde sınıfa girdik. Hepinize teker teker sarılıp öptükten sonra, "hadi bakalım çocuklar yaz tatilinde kim neler yaptı nerelere gitti yazın dedi. Çoğu kişi bir yerlere gitmiş kimi Payasa denize, kimi başka şehre kimi kuran kursuna, kimi nakış kursuna. Defterimi açıp kalemi elime aldım ama hiçbir şey yazamadım, çünkü ben hiçbir yere gitmemiştim o an dedemin bir sözü geldi aklıma "insan kalbinin ruhunun aklının hayalinin olduğu yerdedir "o zaman bende bu yaz her yere gitmiştim. Bir sayfa dolusu yazdım, öğretmenime verdim, öğretmenim; Elif Hanım nede çok yerlere gitmişsiniz dedi, yüzüm kızardı biraz, birazda utandım. Yanlış mı yapmıştım, öğretmenime söylemeli miydim o an duraksadım, derin bir iç çekip sırama oturdum. Yalan değildi, ben her gece payasın her köşesini dedemin anlatımıyla adım adım gezmiştim. Akşam olduğunda dedeme bundan bahsettim, aslında farklı bir amaçla bunu demediğim için bir şey demedi, üzüldü sanki biraz, beni oralara götüremediği için, hemen atladım kucağına o bembeyaz uzun sakallarını sevdim, dedem benim, boş ver ben üzülmedim ki, hem sen demiyor musun kalbin görürse gözlerinde görür diye, işte ben de gördüm dedem, "oy benim her şeye rıza gösteren anlayışlı halden anlayan koca yürekli kızım diyerek sarıldı sımsıkı. Gözlerim yavaş yavaş kapanmaya başlıyordu, okul heyecanı ile yorulduğumu fark etmemiştim, dedeme dönerek dedecim ters lalenin hikâyesini anlatır mısın dedim. Ters lale Payas Sincan yaylasında ilkbahar aylarında açan oldukça kıymetli ve eşsiz bir çiçektir. Dedem hikâyeyi anlatmaya başlar başlamaz derin bir uykuya daldım. Dedemin sesiyle uyandım güne, sabah namazı vakti idi, salavatlarla abdestini alıyordu. Bir vakit dedemi izledim öylece, sobanın üzerinde kaynayan çorbanın kokusu beni mest etmişti, dedem "hadi kızım kalk okula gecikmeyelim" dedi. Yataktan fırlarcasına kalktım elimi yüzümü yıkayıp üzerimi giyindikten sonra karnımı o lezzetli çorbayla doyurup düştük yollara. Yolda çocuklar tüm yaz boyunca nerelere gittiklerini konuşup durdular, dedecim bir ara dönüp bana göz ucuyla baktı, göz göze geldik, üzülüyorum dercesine tebessüm ettim. Okula vardığımızda dedem "kızım hadi sen arkadaşlarının yanına git "diyerek öğretmenimle gözden uzaklaştılar, bir ara dayanamayıp ne konuştuklarını merak edip onları uzaktan izledim, Suzan öğretmen dedemin omzuna dokunarak başını onu onlarcasına salladı,

acaba ne konuştular, içim içimi yiyor meraktan oluyordum. Ertesi gün olduğunda öğretmenimiz, "çocuklar size bir sürprizim var" dedi. Bütün sınıf meraklı gözlerle öğretmenimizin ağzından çıkacak kelimeye pür dikkat odaklanmış, sessizce onu dinliyorduk. Çocuklar öncelikle resim dersinde sizden en sevdiğiniz çiçekleri çizmenizi istiyorum. Çizdiğiniz resim Payas geneli düzenlenecek olan resim yarışmasına katılacak dedi. Son ders resim dersinde, kafamı sıraya koyup en çok sevdiğim çiçek hangisiydi diye düşündüm bütün çiçekler güzel ama benim sevdiğim üç çiçek vardı üçü de bizim buralarda Payas Sincan yaylasında yetişen ters lale, kus kus ve Menekşe...Öyle güzel çizdim ki öğretmenimiz okul panosuna astı kendimle de o güzel çiçeklerle de gurur duydum. Yarışmada okulumuzu benim resmim temsil etti ve birinciliği biz kazandık, yaşadığım gururu mutluluğu tarif edemezdim. Teneffüste öğretmenimiz beni yanına çağırdı, Elif resmin birinci oldu ödülü vermek için seni çağırdım dedi, elinde bir zarf bana uzattı, "öğretmenim ben o resmi ödül için seçmedim lütfen siz bunu alın okulun ihtiyaçları için kullanın deyince yüzünde şaşkın gururlu bir ifade belirdi, öyle sarıl ki bana bir an nefesim kesilecek sandım. Peki dedi, o zaman sana bir teklifim var, nedir öğretmenim deyince "birlikte Payası gezmeye Payası tanımaya ne dersin" deyince, işte o an dizlerimin bağı çözüldü, gerçekten mi öğretmenim gerçekten mi diye çığlık atıp boynuna sarıldım. Öğretmenim benim de bir şartım var, neymiş bakayım dedi tatlı tatlı. Bütün sınıf hep birlikte gidelim öğretmenim deyince peki olur ama yemekler benden, size ıspanaklı kömbe ve içli köfte yaparım, tamam dedim bende. Ne zaman gideceğimizi kararlaştırdık ilkbaharda gidecektik, hem ilkbaharda Payas çok güzel olur denizi ormanı çiçeği AP ayrı güzel olur o günün gelmesini ipe çekiyordum, günler gelip geçti mevsimler ilkbahar oldu, bir gün öğretmenimiz çocuklar hazır mısınız Payas turuna deyince hep bir ağızla evet diye bağırdık. Çocuklar yarın saat tam 7 de okulda buluşuyoruz herkes hazır olsun deyince o gece sabaha kadar gözümü hiç kırpmadım. Ezan vakti hazırlanmıştım en sevdiğim çiçekli basma elbisemi giymiştim, dedem de saçlarımı iki belik örgü ve artık gitmeye hazırım. Okula geldiğimizde öğretmenimiz bir vasıta tutmuştu bizim için, benim için ilkler yaşanıyor diyebilirdim, yol uzadıkça uzuyor gibiydi iki de bir öğretmenim daha çok var mı demekten utanır olmuşum. Nihayet yıllardır hayalini kurduğum Payasa gelmişim. Önce denizi yakından gördüm, uçsuz bucaksız bir Umman gök ile denizin eşsiz renk uyumu, kokusu hiçbir şey de yoktu. Daha sonra sırayla Sokullu Mehmet Paşa külliyesini, cin kulesini, Payas kalesini, Payas sokaklarını gezdik. Yaşadığım şaşkınlıktan konuşamadım elime aldığım deftere her şeyi not ettim, bir gün bu yerlerin detaylı tarihini araştırmak için aklıma da kaydettim oraları, öğretmenimiz benim için fotoğraflarını da aldı. Herkesin hayali birbirinden bambaşkadır, herkesin doğduğu büyüdüğü yer bambaşkadır ama benim hayranlığım bu topraklar Payas hiçbir şeyle ölçülemezdi. Meşhur ıspanaklı kömbemizi ve içli köfteyi yedikten sonra dönüş vakti

gelmişti, içimde buruk bir mutluluk ve hüzünle...

Yıllar yılları kovaladı derler ya büyüüp koca bir genç kız olmuştum orta ve lise öğrenimini Payasta tamamladıktan sonra iyi bir dereceyle Çukurova üniversitesi tarih öğretmenliğini kazandım. En büyük hedefim ve hayalim payasın tarihi değerlerini tüm Türkiye'ye duyurmaktı. Doğu görevini yaptıktan sonra atamam Payas merkezde bir liseye çıktı. Allah'ım bu nasıl bir duadır ki kabul ettin, beni doğup büyüdüğüm topraklarda geleceğin parlak nesillerine öğretmenlik yapmam için layık gördün. İlk hayalim gerçekleşmişti. Payastan giderken anılarımla gitmiştim, söz vermiştim, önce kendime, dedeme öğretmenime ve Payasa, tekrar döneceğim diye. Otobüsten ilk adımımı attığımda gözlerimden süzülen yaşlara hâkim olamadım, mutluluktan bunun adı gururdur onurdur... Bir gün öğretmen arkadaşla sohbet ederken onlara hayalimden bahsettim, Payas la ilgili Payası anlatacak bir kitap yazmak istiyordum, onlarda bu fikri çok beğendiler. Birkaç öğretmen arkadaşla birlikte Payas'ın tarihi değerlerini detaylı geniş kapsamlı araştırmaya koyulduk, kütüphanelere gittik, üniversite hocalarıyla istişarelerde bulunduk, fotoğrafçı dostlarımızla görüştük, ortaya harikulade eser çıkacağı belliydi. Bu konu dilden dile dolaşınca Payas belediye başkanımız ben ve öğretmen arkadaşlarımızla görüşmek istedi, biz oldukça şaşkın ve heyecanlı idik. Konunun içeriğini biliyorduk ama tam olarak ne için görüşeceğini tahmin etmiyorduk. Başkanımız bu kitap fikrini çok beğenmiş ve bizi destekleyeceğini, her türlü yardım ve destek te bulunacağını söyleyince biz daha da heveslenmiştik. Belediye başkanı bize "gençler benimde bu konuyla ilgili bir fikrim var dedi, hiç sözünü kesmeden dinlemeye devam ettik. Ulusal, Türkiye geneli Payası tanıtacak bir projenin içerisinde yer almaya ne dersiniz deyince. Heyecandan dilim tutulmuştu, tabi tabi başkanım gurur duyarız diyerek atladım lafa. Detayları anlatmaya başladı "fotoğraf, öykü, Şiir, Payası anlatan, içeriği konusu Payas olacak olan dev bir proje, şimdiden sabırsızlanıyorum, nasıl olacak kimler katılacak, düşündükçe sevinçten ağlıyordum. Bir hayalin bu noktalara kadar geleceğini tahmin bile edemezdim. Büyük emek, sabır ve özenden sonra kitabım tüm Türkiye'de kitap noktalarındaki raflarda yerini almıştı. Yarışmaya gelince, büyük yankı uyandırdı, TV kanallarında sosyal medyada yer aldı. Diğer il ve ilçelere örnek olduk. Sanatın, duygunun, hayalin dolu baş gösterdiği bir yarışmaya imza attı Tüm Türkiye...

Benim için vatanın her toprağı kutsaldır, doğup büyüdüğüm havasını soluduğum çocukluğumun gençliğimin geçtiği Payas, dili olsa da konuşsa derler ya artık konuşuyor artık onu bütün memleket duyuyor, görüyor, biliyor. Neresinde ne yetişiyor neyi meşhur, tarih kokan ilçe Payas... Bir küçük Payas, binlerce insanın kalemine döküldü hayal oldu ümit oldu şiir oldu öykü oldu...

